SŁUŻBA BEZPIECZEŃSTWA WOBEC PRZEMIAN POLITYCZNYCH W LATACH 1988–1990

REGION ŁÓDZKI

DOKUMENTY

WARSZAWA – ŁÓDŹ 2009

SŁUŻBA BEZPIECZEŃSTWA WOBEC PRZEMIAN POLITYCZNYCH W LATACH 1988–1990

REGION ŁÓDZKI

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

SŁUŻBA BEZPIECZEŃSTWA WOBEC PRZEMIAN POLITYCZNYCH W LATACH 1988–1990

REGION ŁÓDZKI

Wstęp, wybór i opracowanie
Sebastian Pilarski

WARSZAWA – ŁÓDŹ 2009

Publikacja przygotowana w ramach prac naukowo-badawczych
Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
Instytutu Pamięci Narodowej

Recenzenci
dr hab. Antoni Dudek
prof. dr hab. Tadeusz Wolsza

Projekt graficzny serii
Krzysztof Findziński

Projekt graficzny okładki
Sławomir Zych

Redakcja techniczna
Andrzej Broniak

Redakcja i korekta
Paweł Perzyna, Sebastian Pilarski,
Marta Polańska-Bergman, Robert Rabiega

Skład i łamanie
Agencja Poligraficzna Sławomir Zych

Na okładce
Pielgrzymka Ludzi Pracy do Częstochowy (17–18 września 1988 r.)
Zbiory prywatne Bronisławy Wawrzonek, przekazane do ZOD w Łodzi.

© Copyright by Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Seria „Dokumenty”: tom 40

ISBN 978-83-8459-082-9

Zapraszamy
ipn.gov.pl
ksiegarniaipn.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp XXV

Dokumenty 1

Nr 1. 1988 kwiecień 30, Skierniewice – Informacja na temat oceny strajków zorganizowanych w Bydgoszczy i Krakowie oraz nastrojów społecznych w województwie skierniewickim 3

Nr 2. 1988 maj 6, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat strajków zorganizowanych w kwietniu 1988 r. 5

Nr 3. 1988 maj 6, Skierniewice – Doniesienie TW „Maria" dotyczące opinii nauczycieli Liceum Ogólnokształcącego w Puszczy Mariańskiej na temat strajków w kwietniu 1988 r. 7

Nr 4. 1988 maj 6, Łódź – Doniesienie TW „Krzysiek" na temat sytuacji panującej w Łódzkich Zakładach Przemysłu Gumowego „Stomil" w Łodzi w okresie 1–3 maja 9

Nr 5. 1988 maj 7, Łódź – Doniesienie TW „Kazik" na temat nastrojów panujących wśród pracowników Łódzkich Zakładów Przemysłu Gumowego „Stomil" w Łodzi 11

Nr 6. 1988 maj 18, Łódź – Doniesienie TW „Oskar" w sprawie opinii mieszkańców Łodzi na temat strajków w Krakowie, Gdańsku i Łodzi 14

Nr 7. 1988 maj 28, Warszawa – Wytyczne komendanta głównego MO gen. bryg. Zenona Trzcińskiego w sprawie sposobu przeciwdziałania happeningom organizowanym przez Pomarańczową Alternatywę..... 16

Nr 8. 1988 czerwiec 6, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Wkład" dotyczące działalności Zbigniewa Matyśkiewicza na terenie Bełchatowa 19

Nr 9. 1988 czerwiec 9, Tomaszów Mazowiecki – Plan działań operacyjnych do sprawy operacyjnego sprawdzenia „Powrót" wszczętej w związku z podejrzeniem reaktywacji struktur NSZZ „Solidarność" w Mazowieckich Zakładach Przemysłu Wełnianego „Mazovia" w Tomaszowie Mazowieckim 22

Nr 10. 1988 czerwiec 17, Łódź – Informacja na temat występu grupy „Big Cyc" podczas „Święta ulicy Piotrkowskiej" w Łodzi oraz działalności artystycznej i politycznej Krzysztofa Skiby..... 25

Nr 11. 1988 czerwiec 20, Łódź – Meldunek do sprawy operacyjnego rozpracowania „Nike" na temat posiedzenia Łódzkiego Towarzystwa Kulturalnego 28
Nr 12. 1988 lipiec 2, Piotrków Trybunalski – Decyzja szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Zbigniewa Jabłońskiego i p.o. zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie powołania Grupy Operacyjno-Sztabowej WUSW w związku z wizytą w Polsce sekretarza generalnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego Michaiła Gorbaczowa 32
Nr 13. 1988 sierpień 24, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat działań władz w okresie strajków w sierpniu 1988 r. 36
Nr 14. 1988 sierpień 25, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat akcji ulotkowej prowadzonej w Łodzi przez Konfederację Polski Niepodległej 41
Nr 15. 1988 sierpień 25, Łódź – Doniesienie TW „Peter" na temat nastrojów panujących wśród pracowników Zakładów Aparatury Elektrycznej „Ema-Elester" w Łodzi i oceny strajków zorganizowanych na terenie kraju w sierpniu 1988 r. 43
Nr 16. 1988 sierpień 29, Piotrków Trybunalski – Wytyczne kierownika Sztabu WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie zabezpieczenia porządku publicznego w okresie wzrostu niezadowolenia społecznego 45
Nr 17. 1988 sierpień 29, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Wolski" na temat sytuacji społeczno-politycznej w gminie Kodrąb 48
Nr 18. 1988 wrzesień 2, Skierniewice – Informacja na temat społecznego odbioru spotkania ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka z Lechem Wałęsą oraz koncepcji porozumienia władz PRL z opozycją 51
Nr 19. 1988 wrzesień 5, Łódź – Sprawozdanie miesięczne z działalności Wydziału III-1 WUSW w Łodzi w sierpniu 1988 r. 53
Nr 20. 1988 wrzesień 5, Skierniewice – Informacja na temat opinii mieszkańców województwa skierniewickiego w sprawie zgłoszonej przez ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka propozycji rozmów z przedstawicielami opozycji 58
Nr 21. 1988 wrzesień 12, Łódź – Meldunek sygnalny do sprawy obiektowej „Alma" na temat mszy św. za Ojczyznę odprawionej w kościele św. Teresy w Łodzi oraz reaktywacji NSZZ „Solidarność" 60
Nr 22. 1988 wrzesień 12, Łódź – Meldunek zastępcy naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi kpt. Ryszarda Durczyńskiego na temat konfliktu w środowisku działaczy Konfederacji Polski Niepodległej w Łodzi 64
Nr 23. 1988 wrzesień 16, Łódź – Doniesienie TW „Adam" dotyczące opinii pracowników Łódzkiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego na temat aktualnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju 67
Nr 24. 1988 wrzesień 16, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Muzyk" na temat spotkania z wiceprzewodniczącym Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej Jerzym Kropiwnickim zorganizowanego w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim 69
Nr 25. 1988 wrzesień 19, Łódź – Doniesienie TW „Ewka" na temat udziału mieszkańców Łodzi w Pielgrzymce Ludzi Pracy do Częstochowy 72

Nr 26. 1988 wrzesień 30, Tomaszów Mazowiecki – Doniesienie TW „Inga" na temat działalności podziemnych struktur NSZZ „Solidarność" w Tomaszowie Mazowieckim..... 76
Nr 27. 1988 październik 10, Sieradz – Wytyczne zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu płk. Stanisława Romańskiego w sprawie działań operacyjnych SB wobec reaktywowanych struktur NSZZ „Solidarność"..... 79
Nr 28. 1988 październik 14, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Muzyk" na temat spotkania z Kazimierzem Świtoniem zorganizowanego w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim..... 81
Nr 29. 1988 październik 14, Skierniewice – Informacja w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat powołania rządu Mieczysława F. Rakowskiego..... 84
Nr 30. 1988 październik 21, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat wizyty premiera Mieczysława F. Rakowskiego w Moskwie oraz audycji nadanej przez Radio „Solidarność"..... 88
Nr 31. 1988 październik 24, Łódź – Doniesienie TW „Ikar" w sprawie opinii pracowników Łódzkiego Przedsiębiorstwa Instalacji Przemysłowych „Instal-Łódź" na temat przebiegu wizyty premiera Mieczysława F. Rakowskiego w Moskwie 91
Nr 32. 1988 październik 25, Łódź – Informacja na temat kształtowania nastrojów i postaw politycznych wśród funkcjonariuszy SB..... 93
Nr 33. 1988 październik 26, Piotrków Trybunalski – Wytyczne zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie wykorzystania osobowych źródeł informacji do kontrolowania reaktywowanych struktur NSZZ „Solidarność"..... 95
Nr 34. 1988 październik 27, Łódź – Doniesienie TW „Boy" w sprawie opinii pracowników Łódzkiego Kombinatu Budowlanego „Północ" na temat przygotowań do negocjacji strony partyjno-rządowej z przedstawicielami opozycji..... 97
Nr 35. 1988 październik 28, Tomaszów Mazowiecki – Informacja zastępcy szefa RUSW ds. SB w Tomaszowie Mazowieckim mjr. Włodzimierza Więtczaka na temat powstania Tajnego Międzyzakładowego Komitetu NSZZ „Solidarność" 99
Nr 36. 1988 październik 28, Sieradz – Wytyczne szefa WUSW w Sieradzu płk. Sławomira Orbika w sprawie przeciwdziałania aktywności opozycji politycznej w październiku–listopadzie 1988 r..... 105
Nr 37. 1988 październik 29, Skierniewice – Szyfrogram na temat prelekcji wygłoszonej w Skierniewicach przez przewodniczącego Konfederacji Polski Niepodległej Leszka Moczulskiego 108
Nr 38. 1988 listopad 2, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Mirosław" na temat reakcji działaczy NSZZ „Solidarność" w Bełchatowie na projekt likwidacji Stoczni Gdańskiej im. Lenina, wizyty premier Wielkiej Brytanii Margaret Thatcher w Polsce oraz przygotowań do obchodów rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę..... 110
Nr 39. 1988 listopad 7, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie przebiegu spotkania przewodniczącego NSZZ „Solidarność" Regionu Mazowsze Zbigniewa Bujaka z mieszkańcami Skierniewic..... 112
Nr 40. 1988 listopad 10, Warszawa – Informacja Departamentu III MSW na temat bojkotu zajęć w Studium Wojskowym zorganizowanego na UŁ przez Niezależne Zrzeszenie Studentów..... 114

Nr 41. 1988 listopad 14, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat manifestacji zorganizowanej w Łodzi przez Konfederację Polski Niepodległej z okazji siedemdziesiątej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę 118
Nr 42. 1988 listopad 17, Łódź – Notatka służbowa w sprawie zerwania przez TW „Stasiek" współpracy z SB 120
Nr 43. 1988 listopad 23, Sieradz – Doniesienie TW „Marian" na temat nastrojów panujących wśród byłych działaczy NSZZ RI „Solidarność" w województwie sieradzkim 121
Nr 44. 1988 listopad 28, Łódź – Meldunek założeniowy do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" prowadzonej przeciwko Polskiej Partii Socjalistycznej w Łodzi 123
Nr 45. 1988 grudzień 8, Tomaszów Mazowiecki – Analiza działalności NSZZ „Solidarność" w Zakładach Włókien Chemicznych „Chemitex-Wistom" w Tomaszowie Mazowieckim..... 125
Nr 46. 1988 grudzień 13, Łódź – Uzupełnienie meldunku do kwestionariusza ewidencyjnego „Jantar" na temat happeningu zorganizowanego w Łodzi przez Galerię Działań Maniakalnych 129
Nr 47. 1988 grudzień 16, Łódź – Doniesienie TW „Witek" na temat społecznego odbioru debaty telewizyjnej między Alfredem Miodowiczem a Lechem Wałęsą i zapowiedzi przemian polityczno-gospodarczych w kraju 131
Nr 48. [1989], Tomaszów Mazowiecki – Plan działań operacyjnych SB wobec osób inwigilowanych w ramach spraw operacyjnego rozpracowania 133
Nr 49. 1989 styczeń, Warszawa – Meldunek do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" dotyczący nasilenia inwigilacji osób związanych z Federacją Młodzieży Walczącej 135
Nr 50. 1989 styczeń 11, Kodrąb – Doniesienie TW „Wolski" na temat działalności Gminnego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w Kodrębie 137
Nr 51. 1989 styczeń 12, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat działań PZPR i perspektyw zmian politycznych zachodzących w kraju 140
Nr 52. 1989 styczeń 16, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie oceny przebiegu X Plenum KC PZPR oraz działalności Wojewódzkiej Rady Rolników „Solidarność"..... 143
Nr 53. 1989 styczeń 20, Łódź – Doniesienie TW „Adam" na temat reakcji pracowników Wydziału Budownictwa Urzędu Miasta Łodzi na przyjętą przez X Plenum KCPZPR zasadę pluralizmu politycznego i związkowego 146
Nr 54. 1989 styczeń 21, Piotrków Trybunalski – Zalecenia zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza do pracy operacyjnej SB po przyjęciu przez X Plenum KC PZPR uchwały o pluralizmie politycznym i związkowym 148
Nr 55. 1989 styczeń 21, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach na temat uchwał X Plenum KC PZPR 150
Nr 56. 1989 styczeń 27, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji duchowieństwa województwa skierniewickiego na informację o śmierci ks. Stefana Niedzielaka 152

Nr 57. 1989 styczeń 27, Łódź – Wniosek zastępcy naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi mjr. Ryszarda Durczyńskiego o objęcie Sebastiana Rybarczyka kontrolą operacyjną przez Wydział „B" WUSW w Łodzi 154
Nr 58. 1989 styczeń 31, Warszawa – Informacja dyrektora Departamentu III MSW gen. Krzysztofa Majchrowskiego na temat działalności nielegalnych organizacji młodzieżowych w środowisku akademickim w 1988 r. 155
Nr 59. 1989 luty 1, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" na temat akcji ulotkowej przeprowadzonej na terenie Łodzi przez Polską Partię Socjalistyczną..... 160
Nr 60. 1989 luty 6, Tomaszów Mazowiecki – Wyciąg z doniesienia TW „Janek" na temat rywalizacji w środowisku działaczy NSZZ „Solidarność" w województwie piotrkowskim 162
Nr 61. 1989 luty 8, Skierniewice – Informacja dotycząca reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na rozpoczęcie obrad Okrągłego Stołu..... 164
Nr 62. 1989 luty 8, Bełchatów – Doniesienie TW „Andrzej" na temat przebiegu strajku w Warsztatach Naprawczych Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów..... 168
Nr 63. 1989 luty 10, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie audycji nadanej na terenie Skierniewic przez Radio „Solidarność"..... 171
Nr 64. 1989 luty 14, Skierniewice – Informacja na temat próby reaktywacji struktur NSZZ „Solidarność" w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łowiczu.. 174
Nr 65. 1989 luty 16, Łódź – Meldunek sygnalny do sprawy obiektowej „Alma" na temat spotkania organizacyjnego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność" UŁ i bieżącej działalności związku 175
Nr 66. 1989 luty 18, Łódź – Zalecenia zastępcy szefa WUSW ds. SB w Łodzi płk. Tomasza Cinkowskiego do badań ankietowych w sprawie społecznych reakcji na przebieg obrad Okrągłego Stołu i działań podejmowanych przez NSZZ „Solidarność"..... 177
Nr 67. 1989 kwiecień 20, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" na temat przebiegu I Kongresu Polskiej Partii Socjalistycznej w Podkowie Leśnej..... 180
Nr 68. 1989 luty 27, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" w związku z projektem złożenia w Ministerstwie Edukacji Narodowej petycji z żądaniem zniesienia obowiązkowego egzaminu z propedeutyki nauki o społeczeństwie 183
Nr 69. 1989 luty 27, Skierniewice – Szyfrogram na temat nastrojów panujących w zakładach pracy województwa skierniewickiego oraz akcji ulotkowej przeprowadzonej w Sochaczewie przez Polską Partię Socjalistyczną..... 185
Nr 70. 1989 luty 27, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat protestów studenckich w Krakowie 187
Nr 71. 1989 luty 28, Łódź – Meldunek dotyczący spraw operacyjnego rozpracowania prowadzonych przez WUSW w Łodzi przeciwko Organizacji Młodzieżowej Konfederacji Polski Niepodległej oraz Federacji Młodzieży Walczącej 188
Nr 72. 1989 luty 28, Piotrków Trybunalski – Notatka por. Krzysztofa Sudry z Wydziału Śledczego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim na temat spraw operacyjnego rozpracowania prowadzonych w związku z reaktywacją struktur NSZZ „Solidarność"..... 191

Nr 73. 1989 marzec 7, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Debiutanci" na temat reaktywacji Niezależnego Zrzeszenia Studentów na PŁ 193
Nr 74. 1989 marzec 23, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Walet" na temat happeningu zorganizowanego w Łodzi przez Galerię Działań Maniakalnych 195
Nr 75. 1989 marzec 24, Łódź – Opinia służbowa na temat naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi płk. Czesława Chojaka 197
Nr 76. 1989 marzec 30, Skierniewice – Sprawozdanie miesięczne na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w marcu 1989 r. 199
Nr 77. 1989 kwiecień, Łódź – Odpowiedź radcy prawnego WUSW w Łodzi mjr. Kazimierza Kowalskiego na pozew Andrzeja Ostoi-Owsianego złożony w Sądzie Wojewódzkim w Łodzi w związku z zarzutem naruszenia przez WUSW w Łodzi dóbr osobistych powoda 200
Nr 78. 1989 kwiecień 6, Łódź – Doniesienie TW „Bogdan" dotyczące reakcji pracowników Zakładów Mechanicznych „Chemitex" w Łodzi na zakończenie obrad Okrągłego Stołu 203
Nr 79. 1989 kwiecień 7, Skierniewice – Meldunek dotyczący opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat przebiegu i wyników obrad Okrągłego Stołu 205
Nr 80. 1989 kwiecień 7, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego sprawdzenia „Koga" na temat spotkania studentów z Jackiem Bartyzelem, Stefanem Niesiołowskim i Andrzejem Ostoją-Owsianym na Wydziale Prawa UŁ 207
Nr 81. 1989 kwiecień 20, Bełchatów – Doniesienie TW „Holik" na temat tworzenia struktur NSZZ „Solidarność" w Elektrowni Bełchatów 209
Nr 82. 1989 kwiecień 20, Tomaszów Mazowiecki – Doniesienie TW „Janek" na temat przygotowań Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w Piotrkowie Trybunalskim do wyborów parlamentarnych 211
Nr 83. 1989 kwiecień 20, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie wznowienia legalnej działalności NSZZ „Solidarność" w województwie skierniewickim i przygotowań związku do wyborów parlamentarnych 215
Nr 84. 1989 kwiecień 21, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat manifestacji zorganizowanej w Łodzi przez Niezależne Zrzeszenie Studentów i Federację Młodzieży Walczącej 220
Nr 85. 1989 kwiecień 22, Łódź – Wyciąg z meldunku dziennego w sprawie spotkania studentów UŁ z przewodniczącym Konfederacji Polski Niepodległej Leszkiem Moczulskim 221
Nr 86. 1989 kwiecień 28, Sieradz – Meldunek uzupełniający do kwestionariusza ewidencyjnego „Brodacz" prowadzonego przeciwko Andrzejowi Tomaszewiczowi 223
Nr 87. 1989 kwiecień 28, Piotrków Trybunalski – Decyzja szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Zbigniewa Jabłońskiego o wprowadzeniu stanu podwyższonej gotowości w związku z obchodami Święta 1 Maja oraz Krajową Konferencją PZPR 226
Nr 88. 1989 maj 1, Skierniewice – Meldunek w sprawie przebiegu uroczystości zorganizowanych z okazji Święta 1 Maja w województwie skierniewickim 228

Nr 89. 1989 maj 2, Łódź – Informacja zastępcy naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi mjr. Józefa Łasińskiego na temat taktyki Konfederacji Polski Niepodległej w trakcie wyborów parlamentarnych w 1989 r. 230
Nr 90. 1989 maj 2, Skierniewice – Miesięczne sprawozdanie na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w kwietniu 1989 r. 232
Nr 91. 1989 maj 3, Łódź – Informacja zastępcy naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi mjr. Ryszarda Durczyńskiego na temat planów wydawniczych Federacji Młodzieży Walczącej 233
Nr 92. 1989 maj 5, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Debiutanci" na temat spotkania studentów PŁ z Andrzejem Kernem, kandydatem Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" na posła 234
Nr 93. 1989 maj 7, Sieradz – Plan wykonawczy do sprawy obiektowej „Senator" założonej w związku z kampanią wyborczą prowadzoną w województwie sieradzkim w 1989 r. 236
Nr 94. 1989 maj 8, Skierniewice – Wyciąg z doniesienia TW „Stefan" dotyczący przygotowań Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w województwie skierniewickim do wyborów parlamentarnych w 1989 r. 240
Nr 95. 1989 maj 9, Sieradz – Meldunek do sprawy obiektowej „Senator" na temat spotkania przedwyborczego zorganizowanego w Zduńskiej Woli przez Komitet Obywatelski „Solidarność" 242
Nr 96. 1989 maj 10, Warszawa – Pismo podsekretarza stanu w MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie zasad stosowania podsłuchu telefonicznego wobec przedstawicieli opozycji politycznej 247
Nr 97. 1989 maj 11, Sieradz – Meldunek do sprawy obiektowej „Senator" dotyczący przebiegu uroczystości religijnych i spotkania przedwyborczego w Wartkowicach z kandydatami Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" 249
Nr 98. 1989 maj 12, Sieradz – Wytyczne naczelnika Wydziału Wojewódzkiego Stanowiska Kierowania WUSW w Sieradzu kpt. Edwarda Kucharskiego w sprawie działalności MO w okresie poprzedzającym wybory do Sejmu i Senatu PRL 250
Nr 99. 1989 maj 13, Łowicz – Szyfrogram na temat przebiegu wizyty premiera Mieczysława F. Rakowskiego i członka KC PZPR Leszka Millera w Łowiczu 253
Nr 100. 1989 maj 15, Sieradz – Wytyczne naczelnika Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr. Wojciecha Klimkowskiego dotyczące kontroli operacyjnej spotkań przedwyborczych organizowanych przez Komitet Obywatelski „Solidarność" 255
Nr 101. [1989 maj] – Zalecenia dotyczące sposobu głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu PRL w czerwcu 1989 r. opracowane przez Komitet Obywatelski „Solidarność" 256
Nr 102. 1989 maj 16, Warszawa – Zestaw przykładowych pytań do kandydatów komitetu obywatelskiego „Solidarność" opracowany w Departamencie III MSW 258
Nr 103. 1989 maj 17, Piotrków Trybunalski – Informacja o przebiegu zorganizowanego w Tomaszowie Mazowieckim spotkania z kandydatami Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" na posłów 260

Nr 104. 1989 maj 18, Sieradz – Meldunek dla zespołu „Lato 80" w sprawie przebiegu kampanii wyborczej w województwie sieradzkim i atmosferze poprzedzającej wybory do Sejmu i Senatu PRL 265
Nr 105. 1989 maj 20, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy obiektowej „Alma" na temat spotkania wyborczego z kandydatami Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w Łodzi 267
Nr 106. 1989 maj 22, Skierniewice – Szyfrogram na temat przebiegu kampanii przed wyborami parlamentarnymi prowadzonej na terenie województwa skierniewickiego 269
Nr 107. 1989 maj 23, Sieradz – Meldunek do sprawy obiektowej „Senator" na temat przebiegu kampanii wyborczej prowadzonej przez Komitet Obywatelski „Solidarność" na terenie województwa sieradzkiego 271
Nr 108. 1989 maj 23, Kodrąb – Doniesienie TW „Wolski" na temat przebiegu kampanii wyborczej na terenie województwa piotrkowskiego 274
Nr 109. 1989 maj 24, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Debiutanci" na temat posiedzenia Międzyuczelnianej Komisji Koordynacyjnej Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Łodzi 277
Nr 110. 1989 maj 24, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" dotyczące przebiegu procesu sądowego z powództwa Andrzeja Ostoi-Owsianego przeciwko WUSW w Łodzi 279
Nr 111. 1989 maj 26, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" w sprawie przygotowań Konfederacji Polski Niepodległej do wyborów do Sejmu i Senatu PRL 281
Nr 112. 1989 maj 26, Warszawa – Szyfrogram podsekretarza stanu w MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie gromadzenia przez SB materiałów wyborczych rozpowszechnianych przez opozycję 282
Nr 113. 1989 maj 26, Piotrków Trybunalski – Informacja TW „Wolski" na temat spotkania wyborczego z kandydatami Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w województwie piotrkowskim 283
Nr 114. 1989 maj 28, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Debiutanci" na temat strajku okupacyjnego przeprowadzonego przez Niezależne Zrzeszenie Studentów PŁ 285
Nr 115. 1989 maj 29, Łask – Informacja na temat akcji ulotkowych prowadzonych na terenie Łasku w okresie kampanii wyborczej w 1989 r. przez Komitet Obywatelski „Solidarność" i Solidarność Walczącą 287
Nr 116. 1989 maj 29, Sieradz – Meldunek uzupełniający do sprawy obiektowej „Senator" na temat przebiegu spotkania wyborczego zorganizowanego przez Komitet Obywatelski „Solidarność" w Sieradzu 289
Nr 117. 1989 maj 30, Warszawa – Pismo dyrektora Departamentu III MSW gen. bryg. Krzysztofa Majchrowskiego w sprawie działań SB wobec Polskiej Partii Socjalistycznej w Łodzi 294
Nr 118. 1989 maj 30, Zduńska Wola – Meldunek zastępcy szefa RUSW ds. SB w Zduńskiej Woli por. Jana Borowieckiego na temat działalności Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w Zduńskiej Woli w okresie kampanii wyborczej w 1989 r. 296

Nr 119. 1989 maj 31, Skierniewice – Meldunek na temat przebiegu kampanii wyborczej w województwie skierniewickim 297
Nr 120. 1989 maj 31, Łódź – Doniesienie TW „Mariola" na temat strajku zorganizowanego przez Niezależne Zrzeszenie Studentów w Łodzi 298
Nr 121. 1989 czerwiec 1, Skierniewice – Sprawozdanie miesięczne w sprawie zaangażowania funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w przebieg kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL 300
Nr 122. 1989 czerwiec 1, Warszawa – Szyfrogram podsekretarza stanu w MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie podjęcia działań zapobiegających ewentualnemu zakłóceniu wystąpienia telewizyjnego gen. Wojciecha Jaruzelskiego 301
Nr 123. 1989 czerwiec 3, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie przebiegu kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL na terenie województwa skierniewickiego 303
Nr 124. 1989 czerwiec 3, Sieradz – Szyfrogram kierownika Sztabu WUSW w Sieradzu płk. Stanisława Romańskiego do szefów RUSW w sprawie tworzenia grup operacyjnych do kontroli przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 305
Nr 125. 1989 czerwiec 4, Warszawa – Szyfrogram szefa Sztabu MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie zwiększenia intensywności kampanii informacyjnej PZPR prowadzonej w trakcie pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 306
Nr 126. 1989 czerwiec 4, Sieradz – Meldunek uzupełniający do sprawy obiektowej „Senator" w sprawie przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. w województwie sieradzkim 307
Nr 127. 1989 czerwiec 4, Tomaszów Mazowiecki – Informacja na temat przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. w rejonie Tomaszowa Mazowieckiego 309
Nr 128. 1989 czerwiec 4, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. w województwie skierniewickim 312
Nr 129. 1989 czerwiec 5, Łódź – Rozkaz szefa WUSW w Łodzi płk. Marka Ochockiego o wyróżnieniu funkcjonariuszy Wydziału III 314
Nr 130. 1989 czerwiec 5, Skierniewice – Szyfrogram z informacją na temat nastrojów społecznych panujących w województwie skierniewickim po pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 315
Nr 131. 1989 czerwiec 6, Łódź – Sprawozdanie miesięczne z działalności Wydziału III-1 WUSW w Łodzi w maju 1989 r. 317
Nr 132. 1989 czerwiec 6, Skierniewice – Szyfrogram z informacją na temat nastrojów społecznych panujących w województwie skierniewickim po pierwszej turze wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r. 321
Nr 133. 1989 czerwiec 6, Łódź – Meldunek naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi ppłk. Andrzeja Lesnera o zakończeniu sprawy operacyjnego rozpracowania „Tercet" 323
Nr 134. 1989 czerwiec 7, Sieradz – Meldunek do sprawy obiektowej „Senator" na temat organizowania przez Komitet Obywatelski „Solidarność" uroczystości z okazji zwycięstwa w pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 325

Nr 135. 1989 czerwiec 7, Sieradz – Wyciąg z informacji z rozmowy z TW „Rus" na temat nastrojów w środowisku pracowników służby zdrowia po pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 326
Nr 136. 1989 czerwiec 7, Skierniewice – Notatka służbowa z rozmowy z TW „Księgowy" na temat wyników pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 327
Nr 137. 1989 czerwiec 7, Sochaczew – Doniesienie TW „Odys" na temat nastrojów w środowisku wojskowych po pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 329
Nr 138. 1989 czerwiec 7, Piotrków Trybunalski – Decyzja szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Zbigniewa Jabłońskiego o wprowadzeniu stanu podwyższonej gotowości 331
Nr 139. 1989 czerwiec 8, Łódź – Szyfrogram zastępcy naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi mjr. Ryszarda Durczyńskiego w sprawie działań Polskiej Partii Socjalistycznej po pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 333
Nr 140. 1989 czerwiec 11, Skierniewice – Szyfrogram z informacją na temat oceny zwycięstwa przedstawicieli Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 335
Nr 141. 1989 czerwiec 12, Skierniewice – Szyfrogram z informacją w sprawie opinii duchowieństwa i środowiska nauczycielskiego na temat zwycięstwa przedstawicieli Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. 336
Nr 142. 1989 czerwiec 14, Łódź – Wytyczne zastępcy szefa WUSW ds. Polityczno-Wychowawczych w Łodzi płk. Stefana Stachurskiego w sprawie przygotowań funkcjonariuszy MSW do drugiej tury wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r. 339
Nr 143. 1989 czerwiec 15, Sieradz – Informacja zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu płk. Stanisława Romańskiego na temat przygotowań opozycji do wyboru prezydenta PRL 342
Nr 144. 1989 czerwiec 17, Sieradz – Zasady pracy Zespołu Informacyjnego WUSW w Sieradzu w trakcie drugiej tury wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r. 343
Nr 145. 1989 czerwiec 16, Sieradz – Informacja naczelnika Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr. Wojciecha Klimkowskiego dotycząca nastrojów społecznych w województwie sieradzkim przed drugą turą wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r. 345
Nr 146. 1989 czerwiec 16, Łódź – Rozkaz szefa WUSW w Łodzi płk. Marka Ochockiego o wyróżnieniu funkcjonariuszy ZOMO 346
Nr 147. 1989 czerwiec 18, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie przebiegu drugiej tury wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r. w województwie skierniewickim 348
Nr 148. 1989 czerwiec 19, Sieradz – Informacja na temat udziału duchowieństwa województwa sieradzkiego w drugiej turze wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r. ... 351
Nr 149. 1989 czerwiec 19, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat oceny przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych dokonanej przez Radę Polityczną Konfederacji Polski Niepodległej 354
Nr 150. 1989 czerwiec 21, Sieradz – Meldunek końcowy do sprawy obiektowej „Senator" 356

Nr 151. 1989 czerwiec 26, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie oceny wyników wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r. dokonanej przez duchowieństwo województwa skierniewickiego 359
Nr 152. 1989 czerwiec 28, Skierniewice – Miesięczne sprawozdanie w sprawie nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w czerwcu 1989 r. 361
Nr 153. 1989 lipiec 2, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na kandydatury gen. Wojciecha Jaruzelskiego i gen. broni Czesława Kiszczaka na urząd prezydenta PRL 363
Nr 154. 1989 lipiec 3, Łódź – Sprawozdanie miesięczne z działalności Wydziału III-1 WUSW w Łodzi w czerwcu 1989 r. 365
Nr 155. 1989 lipiec 3, Piotrków Trybunalski – Informacja starszego inspektora Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim kpt. Henryka Kaczmarka na temat spotkania z TW „Wolski" po wyborze TW do Sejmu PRL 369
Nr 156. 1989 lipiec 5, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie dokonanej przez mieszkańców województwa skierniewickiego oceny inauguracyjnego posiedzenia Zgromadzenia Narodowego 371
Nr 157. 1989 lipiec 8, Warszawa – Szyfrogram podsekretarza stanu w MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie podjęcia działań ułatwiających wybór gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL 373
Nr 158. 1989 lipiec 10, Skierniewice – Informacja na temat przygotowań PZPR do wyboru prezydenta PRL 374
Nr 159. 1989 lipiec 11, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców Skierniewic na temat przebiegu debaty sejmowej dotyczącej interwencji MO pod gmachem Sejmu PRL 4 lipca 1989 r. 375
Nr 160. 1989 lipiec 12, Łowicz – Szyfrogram na temat przebiegu wizyty prezydenta USA George'a H. Busha w Polsce 377
Nr 161. 1989 lipiec 17, Skierniewice – Szyfrogram dotyczący reakcji duchowieństwa województwa skierniewickiego na informację o śmierci ks. Sylwestra Zycha 378
Nr 162. 1989 lipiec 18, Łódź – Meldunek uzupełniający do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" w sprawie planów działalności Federacji Młodzieży Walczącej i Polskiej Partii Socjalistycznej w Łodzi 380
Nr 163. 1989 lipiec 19, Rawa Mazowiecka – Szyfrogram w sprawie dokonanej przez mieszkańców Rawy Mazowieckiej oceny przygotowań do przeprowadzenia wyboru prezydenta PRL..... 382
Nr 164. 1989 lipiec 20, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie oceny mieszkańców województwa skierniewickiego wyboru gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL..... 384
Nr 165. 1989 lipiec 20, Skierniewice – Meldunek na temat reakcji mieszkańców Skierniewic na wybór gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL..... 387
Nr 166. [1989 lipiec 20], Skierniewice – Szyfrogram zastępcy szefa WUSW ds. MO w Skierniewicach płk. Wiesława Lubienieckiego dotyczący dochodzenia w sprawie śmierci ks. Sylwestra Zycha 389

Nr 167. 1989 lipiec 25, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" na temat planów działań Polskiej Partii Socjalistycznej na terenie Łodzi oraz oceny wyboru gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL 391
Nr 168. 1989 lipiec 25, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat kandydatur na urząd premiera PRL oraz informacji dotyczących śmierci ks. Sylwestra Zycha 393
Nr 169. 1989 lipiec 26, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat planów podjęcia wspólnych działań przez Konfederację Polski Niepodległej i Polską Partię Socjalistyczną na terenie Łodzi 395
Nr 170. 1989 lipiec 30, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na zmiany zachodzące w kierownictwie PZPR 396
Nr 171. 1989 sierpień 1, Łódź – Informacja TW „Arno" w sprawie opinii pracowników Przedsiębiorstwa Produkcji i Montażu Urządzeń Elektrycznych Budownictwa „Elektromontaż" w Łodzi na temat wyboru Mieczysława F. Rakowskiego na stanowisko I sekretarza KC PZPR oraz zapowiedzi urynkowienia gospodarki..... 399
Nr 172. 1989 sierpień 1, Skierniewice – Sprawozdanie miesięczne na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w lipcu 1989 r. 401
Nr 173. 1989 sierpień 2, Żyrardów – Szyfrogram w sprawie oceny zmian zachodzących w kierownictwie PZPR po XIII Plenum KC 403
Nr 174. 1989 sierpień 2, Skierniewice – Notatka służbowa w sprawie komentarzy mieszkańców województwa skierniewickiego dotyczących kandydatury gen. broni Czesława Kiszczaka na urząd premiera PRL 405
Nr 175. 1989 sierpień 3, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na powierzenie misji utworzenia rządu gen. broni Czesławowi Kiszczakowi 406
Nr 176. 1989 sierpień 7, Opoczno – Analiza sprawy operacyjnego rozpracowania „Automatyk" 407
Nr 177. 1989 sierpień 8, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat kandydatury gen. broni Czesława Kiszczaka na stanowisko premiera PRL oraz przebiegu IX Warszawskiej Akademickiej Pielgrzymki Diecezjalnej 411
Nr 178. 1989 sierpień 16, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" w sprawie działalności Grupy Roboczej Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność" oraz Konfederacji Polski Niepodległej 413
Nr 179. 1989 sierpień 16, Kalisz – Informacja na temat stanowiska Wojewódzkiego Komitetu Stronnictwa Demokratycznego wobec propozycji stworzenia koalicji rządowej przez Obywatelski Klub Parlamentarny i Zjednoczone Stronnictwo Ludowe..... 414
Nr 180. 1989 sierpień 16, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat rezygnacji gen. broni Czesława Kiszczaka z misji utworzenia rządu..... 416
Nr 181. 1989 sierpień 21, Łódź – Meldunek o zakończeniu sprawy operacyjnego sprawdzenia „Bumerang" 418

Nr 182. 1989 sierpień 21, Żyrardów – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców Żyrardowa na temat decyzji o powierzeniu misji utworzenia rządu Tadeuszowi Mazowieckiemu 421
Nr 183. 1989 sierpień 23, Skierniewice – Notatka służbowa na temat próby rozwiązania przez TW „Dudek" współpracy z SB 422
Nr 184. 1989 sierpień 24, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Smerfy" na temat bieżącej działalności Niezależnego Zrzeszenia Studentów na UŁ 424
Nr 185. 1989 sierpień 24, Łódź – Zarządzenie szefa WUSW w Łodzi płk. Marka Ochockiego w sprawie realizacji bieżących zadań przez podległą jednostkę 426
Nr 186. 1989 sierpień 29, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat przemian politycznych zachodzących w kraju i decyzji o powierzeniu misji utworzenia rządu Tadeuszowi Mazowieckiemu 429
Nr 187. 1989 sierpień 30, Skierniewice – Miesięczne sprawozdanie na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w sierpniu 1989 r. 431
Nr 188. 1989 wrzesień 1, Skierniewice – Szyfrogram na temat oceny działań prezydenta Wojciecha Jaruzelskiego, rządu premiera Tadeusza Mazowieckiego oraz aktywności Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" na terenie województwa skierniewickiego 433
Nr 189. 1989 wrzesień 1, Skierniewice – Telefonogram ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka w sprawie podwyżek płac funkcjonariuszy MSW 435
Nr 190. 1989 wrzesień 7, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat planów zorganizowania przez Federację Młodzieży Walczącej w Łodzi manifestacji z okazji pięćdziesiątej rocznicy wkroczenia wojsk sowieckich do Polski 437
Nr 191. 1989 wrzesień 9, Sochaczew – Szyfrogram zastępcy szefa RUSW ds. SB w Sochaczewie ppłk. Wiesława Piotrowskiego w sprawie opinii funkcjonariuszy MO i żołnierzy WP na temat powierzenia gen. broni Czesławowi Kiszczakowi stanowiska ministra spraw wewnętrznych w rządzie Tadeusza Mazowieckiego 439
Nr 192. 1989 wrzesień 12, Skierniewice – Szyfrogram dotyczący opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat składu personalnego rządu Tadeusza Mazowieckiego 440
Nr 193. 1989 wrzesień 14, Skierniewice – Protokół wybrakowania spraw obiektowych oraz kwestionariuszy ewidencyjnych prowadzonych przez Wydział IV WUSW w Skierniewicach 442
Nr 194. 1989 wrzesień 18, Skierniewice – Protokół zniszczenia materiałów operacyjnych wytworzonych przez Wydział IV WUSW w Skierniewicach 444
Nr 195. 1989 wrzesień 20, Łódź – Meldunek dzienny naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi ppłk. Andrzeja Lesnera w sprawie działalności Federacji Młodzieży Walczącej i Niezależnego Zrzeszenia Studentów na terenie Łodzi 445
Nr 196. 1989 wrzesień 21 – Meldunek w sprawie planów wykorzystania majątku PZPR oraz działania komórek organizacyjnych partii w zakładach pracy na terenie Skierniewic 446

Nr 197. 1989 wrzesień 21, Łódź – Rozkaz szefa WUSW w Łodzi płk. Marka Ochockiego w sprawie wyróżnienia funkcjonariuszy biorących udział w konkursie wiedzy z okazji czterdziestej piątej rocznicy powołania SB i MO 447
Nr 198. 1989 wrzesień 25, Warszawa – Pismo zastępcy naczelnika Wydziału XIII Biura „B" MSW płk. Stanisława Machnickiego w sprawie niszczenia materiałów archiwalnych dotyczących działań opozycji politycznej..... 448
Nr 199. 1989 wrzesień 29, Skierniewice – Sprawozdanie miesięczne na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach we wrześniu 1989 r. 450
Nr 200. 1989 październik 7, Warszawa – Rozkaz specjalny ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka z okazji czterdziestej piątej rocznicy utworzenia organów bezpieczeństwa państwa 452
Nr 201. 1989 październik 11, Łódź – Meldunek sygnalny do sprawy obiektowej „Alma" na temat bieżącej działalności Niezależnego Zrzeszenia Studentów na UŁ 454
Nr 202. 1989 październik 13, Skierniewice – Notatka służbowa w sprawie niszczenia materiałów operacyjnych uzyskanych od osobowego źródła informacji..... 456
Nr 203. 1989 październik 19, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat współpracy Federacji Młodzieży Walczącej z innymi strukturami opozycyjnymi działającymi na terenie Łodzi 457
Nr 204. 1989 październik 23, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat wizyty premiera Tadeusza Mazowieckiego we Włoszech oraz przemian politycznych na Węgrzech 459
Nr 205. 1989 październik 24, Skierniewice – Pismo w sprawie aktualizacji listy osób z terenu województwa skierniewickiego przewidywanych do internowania 460
Nr 206. 1989 październik 26, Sochaczew – Notatka służbowa ze spotkania z TW „Turski" na temat społecznej oceny zmian strukturalnych zachodzących w MSW 461
Nr 207. 1989 listopad 7, Łódź – Notatka służbowa dotycząca zakończenia współpracy z SB przez TW „44" 463
Nr 208. 1989 listopad 8, Warszawa – Szyfrogram zastępcy szefa SB gen. bryg. Czesława Wiejaka w sprawie polecenia inwigilacji działalności ugrupowań opozycyjnych pozostających „poza układem parlamentarnym"..... 464
Nr 209. 1989 listopad 11, Łódź – Szyfrogram w sprawie przebiegu uroczystości poświęconych siedemdziesiątej pierwszej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę..... 466
Nr 210. 1989 listopad 12, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat przemian politycznych w Niemieckiej Republice Demokratycznej i perspektyw zjednoczenia Niemiec oraz uroczystości z okazji siedemdziesiątej pierwszej rocznicy odzyskania niepodległości 468
Nr 211. 1989 listopad 12, Piotrków Trybunalski – Ocena działalności związków wyznaniowych i NSZZ „Solidarność" na terenie województwa piotrkowskiego oraz plany działania Wydziału Studiów i Analiz WUSW w Piotrkowie Trybunalskim..... 471
Nr 212. 1989 listopad 13, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat stanu relacji polsko-niemieckich..... 474

Nr 213. 1989 listopad 14, Łódź – Informacja dotycząca działalności Federacji Młodzieży Walczącej w Łodzi 476
Nr 214. 1989 listopad 14, Warszawa – Pismo podsekretarza stanu w MSW gen. dyw. Lucjana Czubińskiego do szefów WUSW w sprawie współpracy wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych z członkami Komisji Nadzwyczajnej Sejmu do Zbadania Działalności MSW 479
Nr 215. 1989 listopad 15, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna dotycząca oceny mieszkańców województwa piotrkowskiego przebiegu wizyty kanclerza RFN Helmuta Kohla w Polsce 481
Nr 216. 1989 listopada 16, Warszawa – Wytyczne kierownictwa MSW w sprawie współpracy podległych jednostek z członkami Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do Zbadania Działalności MSW 483
Nr 217. 1989 listopad 16, Kalisz – Depesza szyfrowa w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat wystąpienia Lecha Wałęsy w Kongresie USA..... 485
Nr 218. 1989 listopad 17, Skierniewice – Meldunek dzienny na temat oceny przebiegu wizyty Lecha Wałęsy w USA i przemian politycznych zachodzących w krajach Europy Wschodniej 486
Nr 219. 1989 listopad 24, Piotrków Trybunalski – Meldunek w sprawie opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat wizyty premiera Tadeusza Mazowieckiego w Moskwie oraz decyzji o likwidacji ORMO 488
Nr 220. 1989 listopad 25, Łódź – Meldunek sygnalny do sprawy obiektowej „Alma" na temat planowanych zmian organizacyjnych i programowych w PZPR..... 489
Nr 221. 1989 listopad 28, Skierniewice – Analiza działalności ugrupowań opozycyjnych na terenie województwa skierniewickiego w 1989 r. 491
Nr 222. 1989 listopad 29, Piotrków Trybunalski – Analiza sytuacji społeczno-politycznej w województwie piotrkowskim oraz zadania dla Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim na 1990 r. 494
Nr 223. 1989 grudzień 6, Skierniewice – Szyfrogram naczelnika Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Skierniewicach mjr. Mirosława Leleja dotyczący planów zorganizowania przez ugrupowania opozycyjne manifestacji z okazji ósmej rocznicy wprowadzenia stanu wojennego 501
Nr 224. 1989 grudzień 7, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna w sprawie opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat nasilenia nastrojów antyradzieckich w Polsce..... 502
Nr 225. 1989 grudzień 7, Piotrków Trybunalski – Zakres obowiązków służbowych funkcjonariuszy Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim..... 503
Nr 226. [1989 grudzień 7], Sieradz – Szyfrogram szefa WUSW w Sieradzu płk. Stanisława Romańskiego w sprawie zapobieżenia próbom zorganizowania uroczystości upamiętniających ósmą rocznicę wprowadzenia stanu wojennego..... 506
Nr 227. 1989 grudzień 12, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie spotkania przewodniczącego Konfederacji Polski Niepodległej Leszka Moczulskiego z mieszkańcami Skierniewic 507

Nr 228. 1989 grudzień 12, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego..... 509
Nr 229. 1989 grudzień 13, Łódź – Ocena prawna sprawy operacyjnego rozpracowania „Jantar" prowadzonej przeciwko Krzysztofowi Skibie..... 511
Nr 230. 1989 grudzień 14, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat manifestacji zorganizowanej w Łodzi przez Federację Młodzieży Walczącej i Niezależne Zrzeszenie Studentów z okazji ósmej rocznicy wprowadzenia stanu wojennego 513
Nr 231. 1989 grudzień 18, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna dotycząca opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat zmian zachodzących w MSW 515
Nr 232. 1989 grudzień 18, Kalisz – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat założeń planu reform gospodarczych ogłoszonego przez wicepremiera Leszka Balcerowicza..... 516
Nr 233. 1989 grudzień 19, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna w sprawie działalności Konfederacji Polski Niepodległej na terenie Bełchatowa..... 518
Nr 234. 1989 grudzień 21, Warszawa – Wystąpienie dyrektora Departamentu Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa gen. bryg. Krzysztofa Majchrowskiego na odprawie naczelników wydziałów OKPP wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych 519
Nr 235. 1989 grudzień 22, Tomaszów Mazowiecki – Informacja zastępcy szefa RUSW ds. SB w Tomaszowie Mazowieckim ppłk. Włodzimierza Więtczaka na temat nastrojów społecznych panujących na obszarze podległym RUSW w Tomaszowie Mazowieckim..... 531
Nr 236. 1989 grudzień 26, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat wydarzeń związanych z Jesienią Narodów w Europie Środowo-Wschodniej 533
Nr 237. 1989 grudzień 27, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna w sprawie reakcji mieszkańców województwa piotrkowskiego na rozwój sytuacji politycznej w Rumunii w grudniu 1989 r..... 535
Nr 238. 1989 grudzień 27, Kalisz – Depesza szyfrowa w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat wydarzeń politycznych w Rumunii 536
Nr 239. 1989 grudzień 29, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji środowiska nauczycielskiego w Żyrardowie na wystąpienie telewizyjne przewodniczącego Konfederacji Polski Niepodległej Leszka Moczulskiego..... 537
Nr 240. 1990 styczeń 10, Piotrków Trybunalski – Analiza działalności opozycyjnych ugrupowań politycznych na terenie województwa piotrkowskiego opracowana przez zastępcę szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Jarosława Zająca 538
Nr 241. 1990 styczeń 12, Warszawa – Wytyczne dotyczące zasad przeprowadzania zmian personalnych w strukturach podległych ministrowi spraw wewnętrznych opracowane przez szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW płk. Leszka Lamparskiego 544
Nr 242. 1990 styczeń, Piotrków Trybunalski – Wniosek w sprawie zmian strukturalno-etatowych w Wydziale Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim..... 547

Nr 243. 1990 styczeń 16, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna na temat przygotowań do wyborów samorządowych oraz przebiegu Zjazdu Porozumienia na Rzecz Demokratycznych Wyborów w NSZZ „Solidarność" we Wrocławiu 549
Nr 244. 1990 styczeń 22, Łódź – Meldunek do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat planów zorganizowania przez Federację Młodzieży Walczącej manifestacji przed siedzibą WUSW w Łodzi 551
Nr 245. 1990 styczeń 25, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny na temat reakcji mieszkańców województwa piotrkowskiego na informację o przyspieszeniu terminu wyborów samorządowych oraz sytuacji panującej w Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów 553
Nr 246. 1990 styczeń 26, Skierniewice – Szyfrogram dotyczący pikiety zorganizowanej przed gmachem Komitetu Miejskiego PZPR w Sochaczewie przez Konfederację Polski Niepodległej i Ruch Społeczeństwa Alternatywnego..... 555
Nr 247. 1990 styczeń 28, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na decyzję o rozwiązaniu PZPR 557
Nr 248. 1990 styczeń 31, Warszawa – Decyzja ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka w sprawie zakazu niszczenia dokumentacji wytworzonej przez SB 559
Nr 249. 1990 luty 1, Piotrków Trybunalski – Rozkaz zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Jarosława Zająca w sprawie zakazu niszczenia materiałów operacyjnych i archiwalnych wytworzonych przez SB 560
Nr 250. [1990 luty, Warszawa] – Apel Prezydium Krajowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ Funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej do funkcjonariuszy MSW 561
Nr 251. 1990 luty 1, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat opinii pracowników Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów w sprawie działalności nowo tworzonych partii politycznych 563
Nr 252. 1990 luty 2, Łódź – Wniosek naczelnika Wydziału Śledczego WUSW w Łodzi mjr. Apolinarego Jakubowskiego o złożenie materiałów sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" w archiwum Wydziału „C" WUSW..... 565
Nr 253. 1990 luty 2, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat pikiety zorganizowanej przez Konfederację Polski Niepodległej w Łodzi 566
Nr 254. 1990 luty 2, Piotrków Trybunalski – Meldunek szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie niszczenia materiałów archiwalnych na terenie RUSW w Piotrkowie Trybunalskim 568
Nr 255. 1990 luty 2, Piotrków Trybunalski – Zalecenia zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Jarosława Zająca dotyczące współpracy z członkami Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej ds. Zbadania Działalności MSW 569
Nr 256. 1990 luty 4, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji środowiska nauczycielskiego w Łowiczu na wystąpienia antyradzieckie w Krakowie 570
Nr 257. 1990 luty 6, Łódź – Meldunek naczelnika Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Łodzi ppłk. Andrzeja Lesnera o zakończeniu sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent"..... 571

Nr 258. 1990 luty 9, Warszawa – Telegram szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW płk. Leszka Lamparskiego w sprawie wstrzymania zmian kadrowych w strukturach podległych ministrowi spraw wewnętrznych 572
Nr 259. 1990 luty 12, Piotrków Trybunalski – Szyfrogram w sprawie rozwoju sytuacji społeczno-politycznej na terenie Bełchatowa..... 573
Nr 260. 1990 luty 12, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie planów zmian organizacyjnych w MSW..... 575
Nr 261. 1990 luty 14, Piotrków Trybunalski – Zarządzenie szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie zakazu prowadzenia działalności politycznej w podległych jednostkach 576
Nr 262. 1990 luty 15, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie przejmowania majątku rozwiązanej PZPR oraz oceny działalności SB 577
Nr 263. 1990 luty 19, Warszawa – Odpowiedź naczelnika Wydziału III Departamentu III MSW ppłk. Witolda Filipajtisa na wniosek o zakończenie sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa” 579
Nr 264. 1990 luty 21, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie oceny działań rządu premiera Tadeusza Mazowieckiego 580
Nr 265. 1990 luty 22, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny na temat stanowiska mieszkańców województwa piotrkowskiego w sprawie rozwoju stosunków polsko-niemieckich oraz zmian zachodzących w środowisku działaczy PZPR i pracowników MSW 582
Nr 266. 1990 luty 23, Kalisz – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat stosunków polsko-niemieckich i procesu zjednoczenia Niemiec 584
Nr 267. 1990 marzec 2, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat wiecu zorganizowanego w Bełchatowie przez Konfederację Polski Niepodległej i Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe oraz posiedzenia Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” województwa piotrkowskiego 586
Nr 268. 1990 marzec 11, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat konfliktu pomiędzy Zarządem Regionalnym NSZZ „Solidarność” województwa piotrkowskiego a Federacją Komitetów Obywatelskich 588
Nr 269. 1990 marzec 14, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna na temat oceny przemian politycznych zachodzących w ZSRS..... 590
Nr 270. 1990 marzec 15, Piotrków Trybunalski – Notatka ze spotkania z TW „Walczak” na temat działalności politycznej środowisk wiejskich w województwie piotrkowskim..... 591
Nr 271. 1990 marzec 16, Kalisz – Depesza szyfrowa w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat przemian politycznych zachodzących w ZSRS 592
Nr 272. 1990 marzec 26, Piotrków Trybunalski – Decyzja szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza o wyciągnięciu konsekwencji dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy odpowiedzialnych za niszczenie materiałów archiwalnych SB 593
Nr 273. 1990 kwiecień 1, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat podziałów w środowisku działaczy NSZZ „Solidarność” w województwie piotrkowskim..... 594

Nr 274. 1990 kwiecień 3, Piotrków Trybunalski – Meldunek dotyczący opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat zmian społeczno-politycznych zachodzących w Polsce 595
Nr 275. 1990 kwiecień 3, Piotrków Trybunalski – Raport oficera dyżurnego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie demonstracji zorganizowanej przez Konfederację Polski Niepodległej przed siedzibą RUSW w Bełchatowie 597
Nr 276. 1990 kwiecień 11, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna na temat opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego w sprawie kandydatury Lecha Wałęsy na urząd prezydenta RP..... 598
Nr 277. 1990 kwiecień 11, Kalisz – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat rozwoju sytuacji politycznej w Europie Środkowej i kandydatury Lecha Wałęsy na urząd prezydenta RP 600
Nr 278. 1990 kwiecień 12, Warszawa – Wnioski dotyczące niszczenia materiałów wytworzonych przez SB opracowane przez Komisję ds. Zbiorów Archiwalnych MSW 602
Nr 279. 1990 kwiecień 23, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie oceny mieszkańców województwa piotrkowskiego II Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność" oraz kampanii do wyborów samorządowych..... 603
Nr 280. 1990 kwiecień 26, Łódź – Polecenie szefa WUSW w Łodzi gen. bryg. Marka Ochockiego w sprawie zakazu angażowania się funkcjonariuszy w kampanię wyborczą przed wyborami samorządowymi w maju 1990 r. 605
Nr 281. [1989 maj 15, Piotrków Trybunalski] – Uchwała Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność" województwa piotrkowskiego w sprawie rozliczenia osób odpowiedzialnych za zbrodnie okresu komunistycznego i doprowadzenie do kryzysu ekonomicznego kraju 606
Nr 282. 1990 maj 21, Łódź – Decyzja szefa WUSW w Łodzi gen. bryg. Marka Ochockiego w sprawie realizacji zadań związanych z zakończeniem działalności SB 607
Nr 283. 1990 maj 21, Łódź – Harmonogram realizacji zadań związanych z likwidacją SB w Łodzi 610
Nr 284. 1990 maj 23, Łódź – Decyzja o przekazaniu materiałów sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" do archiwum Wydziału „C" WUSW w Łodzi 615
Nr 285. 1990 lipiec 2, Warszawa – Instrukcja przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dr. Krzysztofa Kozłowskiego w sprawie zasad przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego wobec funkcjonariuszy SB 616
Nr 286. 1990 lipiec 31, Sieradz – Odwołanie zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu mjr. Jerzego Gawlickiego od decyzji Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej..... 619
Nr 287. 1990 sierpień 27, Bełchatów – Oświadczenie posła Ryszarda Brzuzego w sprawie rezygnacji z funkcji przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w Piotrkowie Trybunalskim..... 621
Nr 288. [1990 sierpień], Warszawa – Odpowiedź ministra spraw wewnętrznych Krzysztofa Kozłowskiego na oświadczenie przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w Piotrkowie Trybunalskim posła Ryszarda Brzuzego w sprawie rezygnacji ze sprawowanej funkcji..... 624

Nr 289. 1990 wrzesień 6, Piotrków Trybunalski – Meldunek naczelnika Wydziału Kadr i Szkolenia KWP w Piotrkowie Trybunalskim nadkom. Mieczysława Jurgi w sprawie wyników weryfikacji funkcjonariuszy SB w województwie piotrkowskim 625
Nr 290. 1990 wrzesień 6, Warszawa – Opinia Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w Warszawie w sprawie decyzji Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w Piotrkowie Trybunalskim zaskarżonej przez naczelnika Wydziału Studiów i Analiz WUSW w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Aleksandra Chorążego 626

Wykaz skrótów 627

Indeks nazwisk i pseudonimów 639

WSTĘP

Pogłębiający się w latach osiemdziesiątych kryzys gospodarczy, nieskuteczność polityki represji w okresie stanu wojennego, zmiany polityczne zachodzące w Związku Sowieckim oraz odprężenie w relacjach Wschód–Zachód, skłoniły przywódców PRL do szukania wyjścia z impasu. Środkiem umożliwiającym rozładowanie rosnącego niezadowolenia społecznego miał być zastosowany w 1986 r. przez gen. Wojciecha Jaruzelskiego tzw. manewr kooptacyjny, który okazał się bezskuteczną próbą reformy pogrążonego w inercji systemu[1].

Działania te nie przyniosły spodziewanego efektu, czego dowodem były systematycznie pogarszające się nastroje społeczne[2]. Informacje na ten temat regularnie trafiały do gen. Jaruzelskiego w opracowaniach przygotowanych przez „zespół trzech", zajmujący się przewidywaniem perspektyw rozwoju sytuacji w kraju[3]. Spostrzeżenia te, wobec braku gotowości władz do podjęcia radykalnych kroków w kierunku poprawy kondycji gospodarki PRL, nie prowadziły do żadnych pozytywnych zmian – nie powstrzymano spadku realnych dochodów ludności, obniżenia poziomu życia, dekapitalizacji majątku przedsiębiorstw państwowych i pogłębiania problemów z zaopatrzeniem. Na tle słabnącej gospodarki i pozbawionej przejrzystej koncepcji działania nomenklatury partyjnej, wyróżniała się stosunkowo silna pozycja Służby Bezpieczeństwa, zatrudniającej 25 tys. funkcjonariuszy i korzystającej z sieci agenturalnej liczącej niemal 100 tys. tajnych współpracowników[4].

Dążąc do zapobieżenia wybuchowi niezadowolenia społecznego, gen. Jaruzelski ograniczał aktywność swej ekipy do prowadzonej na łamach prasy i w innych środkach masowego przekazu jałowej debaty na temat drugiego etapu reformy gospodarczej. Działania te nie

---

[1] Pojęcia tego użył po raz pierwszy A. Paczkowski. Tzw. manewr kooptacyjny miał polegać na wciągnięciu części działaczy NSZZ „S" w orbitę wpływów władz PRL – planowano m.in. zaproszenie L. Wałęsy do działającej od 6 XII 1986 r. Rady Konsultacyjnej przy Przewodniczącym Rady Państwa. A. Paczkowski, *Polska 1986–1989: od kooptacji do negocjacji* [w:] *Od sfałszowanego zwycięstwa do prawdziwej klęski: szkice do portretu PRL*, Kraków 1999, s. 138. Zob. *Stół bez kantów. O genezie roku 1989, Okrągłym Stole i agonii komunizmu z Antonim Dudkiem, Grzegorzem Sołtysiakiem i Krystyną Trembicką rozmawiają Barbara Polak i Jan M. Ruman*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" [dalej: „BIPN"] 2004, nr 4 (39), s. 4–6.

[2] W grudniu 1989 r. 58,5 proc. osób uważało sytuację gospodarczą za złą, natomiast w kwietniu 1987 r. już 69,1 proc. Systematycznie rosła też liczba respondentów niezadowolonych z rozwoju sytuacji politycznej. A. Dudek, *Pierwsze lata III Rzeczypospolitej 1989–2001*, Kraków 2002, s. 11.

[3] W skład zespołu wchodzili: S. Ciosek (czł. KC PZPR), gen. dyw. W. Pożoga (wiceminister spraw wewnętrznych), J. Urban (rzecznik prasowy rządu).

[4] A. Chwalba, *III Rzeczpospolita. Raport specjalny*, Kraków 2005, s. 16–18.

mogły w żaden sposób przyczynić się do zreformowania systemu ekonomicznego. Wyrazem dezaprobaty wobec działań władz był wynik głosowania w referendum zorganizowanym w listopadzie 1987 r., kiedy to propozycje władz nie zyskały akceptacji ponad 50 proc. osób uprawnionych do głosowania[5]. Porażka w referendum, dostrzegane ożywienie młodego pokolenia zwolenników i działaczy opozycji politycznej po trzeciej pielgrzymce papieża Jana Pawła II do Ojczyzny (8–14 czerwca 1987 r.)[6], skłoniły władze do szukania płaszczyzn porozumienia z opozycją[7]. Dążenia te próbowano realizować za pośrednictwem Kościoła katolickiego, czego dowodem były systematycznie ożywiane kontakty z przedstawicielami Episkopatu Polski[8].

Osłabienie środowisk kontestujących ustrój społeczno-polityczny PRL skłaniało ich działaczy do rozpoczęcia dialogu z obozem rządzącym[9]. Próbą konsolidacji struktur opozycyjnych było powołanie 25 października 1987 r., na bazie jawnej Tymczasowej Rady NSZZ „Solidarność" i tajnej Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej, Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność".

Członkowie KKW nie uznawali istniejącej od marca 1987 r. Grupy Roboczej Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność", w składzie której znajdowali się m.in. Andrzej Gwiazda, Seweryn Jaworski, Marian Jurczyk, Jan Rulewski i Andrzej Słowik[10]. Działania Lecha Wałęsy wspierała tzw. sześćdziesiątka, która w listopadzie 1987 r. wezwała władze do autentycznego dialogu[11]. O gotowości władz do rozpoczęcia rozmów mógł świadczyć fakt zamieszczenia na łamach pisma „Konfrontacje" wywiadu z Bronisławem Geremkiem, będącym wówczas jednym z najbliższych współpracowników L. Wałęsy.

---

[5] 29 XI 1987 r. odpowiadano na pytania: „Czy jesteś za pełną realizacją przedstawionego Sejmowi programu radykalnego uzdrowienia gospodarki, zmierzającego do wyraźnej poprawy warunków życia społeczeństwa, wiedząc, że wymaga to przejścia przez trudny dwu-, trzyletni okres szybkich zmian?" oraz: „Czy opowiadasz się za polskim modelem głębokiej demokratyzacji życia politycznego, której celem jest umocnienie samorządności, rozszerzenie praw obywateli i zwiększenie ich uczestnictwa w rządzeniu krajem?". Frekwencja wyniosła 67,3 proc.

[6] K. Kosiński, *Młodzież lat osiemdziesiątych w świetle badań CBOS (oraz wybranych analiz IBMP, MAW, KC PZPR)*, „Dzieje Najnowsze" [dalej: „DN"] 2009, nr 2, s. 117–136. Więcej na temat dokonanej przez WSW oceny oddziaływania Kościoła katolickiego na młodzież – zob. Opracowanie kpt. Marka Zielińskiego dotyczące młodzieżowych ruchów alternatywnych w Polsce lat osiemdziesiątych, Warszawa, 20 IX 1988 r. [w:] *„Jesteście naszą wielką szansą". Młodzież na rozstajach komunizmu 1944–1989*, red. P. Ceranka, S. Stępień, Warszawa 2009, s. 448.

[7] Więcej na temat działalności grup opozycyjnych w drugiej połowie lat osiemdziesiątych zob.: Opracowanie Zespołu Analiz MSW na temat stanu grup i struktur konspiracyjnych w Polsce po X Zjeździe PZPR, 29 VII 1986 r. [w:] *Zmierzch dyktatury. Polska lat 1986–1989 w świetle dokumentów*, t. 1: *(Lipiec 1986–maj 1989)*, oprac. A. Dudek, Warszawa 2009, s. 37–52; Opracowanie Zespołu Analiz MSW na temat prób legalizacji działalności opozycyjnej, 20 X 1986 r., *ibidem*, s. 53–64.

[8] Rolę Kościoła katolickiego w dialogu władz PRL z opozycją omawia: P. Raina, *Droga do „Okrągłego Stołu". Zakulisowe rozmowy przygotowawcze*, Warszawa 1999.

[9] Dowodem na to była m.in. wydana w 1985 r. w Londynie publikacja A. Michnika *Takie czasy… Rzecz o kompromisie*. A. Dudek, *op. cit.*, s. 13–14; *Stół bez kantów…*, s. 6–8; P. Wierzbicki, *Trzy drogi*, „BIPN" 2009, nr 5/6 (100/101), s. 47–51.

[10] GR KK NSZZ „S" zarzucała L. Wałęsie przyjęcie złej strategii działania oraz nieprzestrzeganie statutu związku. Ponadto domagała się zwołania Komisji Krajowej w składzie z 1981 r. GR KK miała silne poparcie w regionie łódzkim, gdzie oprócz przewodniczącego ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej w jej działalność zaangażowali się J. Kropiwnicki i G. Palka. W Łodzi działał sekretariat GR KK, na potrzeby grupy pracował Ośrodek Badań Społeczno-Rozwojowych. Możliwość porozumienia między GR KK a KKW została zaprzepaszczona w marcu 1988 r., kiedy to przedstawicielem regionu łódzkiego został w miejsce G. Palki rekomendowanego przez A. Słowika reprezentant RKW J. Dłużniewski. L. Olejnik, *Podziemne struktury NSZZ „Solidarności" w regionie Ziemia Łódzka w latach 1981–1989* [w:] *„Solidarność" podziemna 1981–1989*, red. A. Friszke, Warszawa 2006, s. 392–394.

[11] 31 V 1987 r. w kościele Dzieciątka Jezus w Warszawie doszło do spotkania ok. 60 intelektualistów i doradców wspierających L. Wałęsę. Grono to systematycznie powiększało się – we wrześniu 1988 r. w spotkaniu w kościele

W dniu 1 lutego 1988 r. władze ogłosiły decyzję o podwyżce cen, co skutkowało gwałtownym wzrostem społecznego niezadowolenia. Następstwem były organizowane w kolejnych ośrodkach strajki na tle płacowym, a wśród zgłaszanych postulatów pojawiały się żądania ponownej legalizacji NSZZ „Solidarność"[12].

W przemówieniu wygłoszonym z okazji święta 1 Maja gen. Jaruzelski kategorycznie oświadczył, iż: „Ani odwrotu od jawności, demokracji, linii porozumienia narodowego, ani powrotu do zamętu i anarchizacji nie będzie"[13]. Słowa te, podobnie jak polecenie ministra spraw wewnętrznych gen. Czesława Kiszczaka rozpoczęcia przygotowań do wprowadzenia stanu wyjątkowego, wyraźnie świadczyły o rozważaniu przez władze możliwości zastosowania wariantu siłowego[14]. Potwierdzeniem tego było brutalne rozbicie przez ZOMO strajku w Hucie im. Lenina w Krakowie w nocy z 4 na 5 maja[15]. Jednocześnie podejmowano dalsze próby dialogu – 2 maja konferencja plenarna Episkopatu Polski wezwała kierownictwo partii do rozwiązania problemów kraju przy udziale społeczeństwa. Oświadczenie to nabierało znaczenia ze względu na fakt przystąpienia do strajków gdańskich stoczniowców, co miało wymiar nie tylko symboliczny[16]. Następnego dnia w rozmowie z doradcą KKW Andrzejem Wielowieyskim, Stanisław Ciosek i Józef Czyrek poinformowali o zgodzie gen. Jaruzelskiego na podjęcie rozmów z Lechem Wałęsą. Zabieg ten miał na celu doprowadzenie do zdławienia strajków – 9 maja Komitet Strajkowy w Stoczni im. Lenina w Gdańsku podjął decyzję o powrocie do pracy bez podpisania porozumienia z władzami. Wiosenna fala strajków zakończyła się 10 maja 1988 r. wyjściem stoczniowców z zakładu, a władze nie podjęły żadnych działań zmierzających do uzdrowienia katastrofalnej sytuacji ekonomicznej w kraju.

Protesty społeczne oraz ich konsekwencje wpływały na rozwój sytuacji w regionie łódzkim. W przededniu 1 maja w Łodzi MO przeprowadziła profilaktyczne zatrzymania na 48 godzin liderów Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej – Jerzego Dłużniewskiego i Ryszarda Kostrzewy. Z kolei 3 maja po mszy w kościele oo. Jezuitów uczestnicy nabożeństwa zostali zaatakowani przez oddziały ZOMO[17]. Obserwując rozwój sytuacji w kraju, RKW wezwała do solidarności ze strajkującymi zakładami i podjęcia akcji strajkowej w przypadku stłumienia siłą protestów już trwających. Zalecano również zgłaszanie, obok żądań natury ekonomicznej, postulatów o charakterze politycznym:

św. Brygidy w Gdańsku uczestniczyło już 91 osób. Więcej na ten temat: *Komitet Obywatelski, Geneza i historia* [w:] *Komitet Obywatelski przy Przewodniczącym NSZZ „Solidarność" Lechu Wałęsie. Stenogramy posiedzeń. 7 listopada 1987 r., 18 grudnia 1988 r., 23 kwietnia 1989 r.*, oprac. M. Strasz, wstęp A. Friszke, Warszawa 2006, s. 23–37.

12 25 IV 1988 r. miały miejsce strajki w WPK w Bydgoszczy oraz w ZKA w Inowrocławiu. Następne strajki zorganizowano w Nowej Hucie, Stalowej Woli i Gdańsku. A. Dudek, *Reglamentowana rewolucja. Rozkład dyktatury komunistycznej w Polsce 1988–1990*, wyd. IV, Kraków 2005, s. 132–133; Protokół posiedzenia Sekretariatu KC PZPR (fragmenty dotyczące sytuacji strajkowej), 29 IV 1989 r. [w:] *Zmierzch dyktatury…*, s. 192–227; Notatka Zespołu Analiz MSW na temat działalności opozycji w czasie strajków w okresie 25 IV–10 V 1988 r., 12 V 1988 r., *ibidem*, s. 236–241; Ocena sytuacji strajkowej w kraju w okresie 25 IV–10 V 1988 r. opracowana przez Zespół Analiz MSW, 12 V 1988 r., *ibidem*, s. 242–249.

13 Cyt. za: A. Garlicki, *Karuzela. Rzecz o okrągłym stole*, Warszawa 2003, s. 93–94.

14 *Stół bez kantów…*, s. 12.

15 Por. decyzję ministra spraw wewnętrznych w sprawie realizacji przez resort spraw wewnętrznych zadań w przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego ze względu na zagrożenie wewnętrzne bezpieczeństwa państwa, 29 IV 1989 r. [w:] *Zmierzch dyktatury…*, s. 190–191.

16 A. Dudek, *Pierwsze lata …*, s. 17–19; A. Garlicki, *op. cit.*, s. 94–95.

17 *Majowa „zadyma" MO*, „Głos Łodzi" [dalej: „GŁ"] 1988, nr 58, s. 4.

rejestracji NSZZ „Solidarność", przeprowadzenia demokratycznych wyborów, zwolnienia więźniów politycznych oraz ograniczenia samowoli MO i SB[18].

Na przełomie kwietnia i maja Służba Bezpieczeństwa z uwagą śledziła rozwój wydarzeń. Docierające do władz sygnały nie skłaniały do optymistycznych wniosków[19]. Aparat partyjny obawiał się zorganizowania przez opozycję nielegalnych manifestacji 1 maja, lecz pogrążone w apatii społeczeństwo nie było w stanie wyrazić niezadowolenia w masowych wystąpieniach. Władzom zarzucano nieinformowanie o skali protestów – blokada informacji była jednak nieskuteczna ze względu na istnienie wiarygodnych źródeł informacji w postaci m.in. Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa oraz podziemnej prasy, wydawanej przede wszystkim przez NSZZ „Solidarność". Głosy osób krytykujących uczestników strajków były odosobnione, powszechnie panowało bowiem przekonanie o niepowodzeniu drugiego etapu reform i odpowiedzialności władz za powstające napięcia społeczne[20]. Co więcej, pojawiały się sugestie o celowym prowokowaniu przez rządzących konfliktu, dążeniu do zastosowania rozwiązań siłowych i powtórzeniu scenariusza z grudnia 1981 roku[21].

W połowie 1988 r. gen. Jaruzelski skłaniał się jednak ku spotkaniu „przy »okrągłym stole« reprezentantów szerokiej gamy istniejących i inicjowanych stowarzyszeń"[22]. Od tego momentu powyższe sformułowanie użyte podczas VII Plenum KC PZPR 13 czerwca 1988 r. stało się symbolem dążeń władz komunistycznych do dialogu z akceptowaną przez nie częścią opozycji. Przywódcy PRL odrzucali jednak wówczas możliwość negocjowania ze zdelegalizowanym NSZZ „Solidarność".

Do zrewidowania dotychczasowego stanowiska skłoniła władze PRL fala sierpniowych strajków, którą zapoczątkowali 15 sierpnia górnicy z kopalni „Manifest Lipcowy", domagając się w pierwszym postulacie ponownej legalizacji związku[23]. Posunięcia aparatu partyjnego i rządowego spotkały się z nieprzychylną oceną społeczeństwa, krytykującego m.in. sformułowaną 22 sierpnia w telewizyjnym wystąpieniu groźbę gen. Kiszczaka wprowadzenia godziny milicyjnej. Pozytywne reakcje zapowiedź ta znalazła wyłącznie w środowisku działaczy PZPR, domagających się radykalnych kroków wobec przywódców strajkowych[24]. Po

---

[18] *Oświadczenie RKW NSZZ „S" ZŁ*, *ibidem*, s. 1–2.

[19] A. Dudek, *Historia polityczna Polski 1989–2005*, Kraków 2007, s. 15.

[20] Zob. dok. nr 1–3 niniejszej publikacji.

[21] Zob. dok. nr 4–6 niniejszej publikacji.

[22] Cyt. za A. Garlicki, *op. cit.*, s. 104.

[23] Do strajku przystąpiły kolejno: kopalnia „Morcinek" w Zebrzydowicach, Port Szczecin–Świnoujście (17 VIII), MPK Szczecin – kierowcy autobusów (18 VIII), kopalnie: „Andaluzja" w Piekarach Śląskich, „Moszczenica" i „Jastrzębie" w Jastrzębiu Zdroju (18/19 VIII), kopalnia „XXX-lecia PRL" w Jastrzębiu Zdroju, tramwajarze z MPK Szczecin (19 VIII), Port Północny w Gdańsku (20 VIII), Stocznia im. Lenina w Gdańsku i Huta Stalowa Wola (22 VIII). Łącznie w omawianym okresie strajkowało czternaście kopalń, a do protestu przyłączyli się również pracownicy przedsiębiorstw z woj. warszawskiego, gdańskiego, poznańskiego, wrocławskiego, tarnobrzeskiego i wałbrzyskiego. Więcej na ten temat: J. Domżalski, M. Jarosiński, *Większość była obojętna. Ursus. Strajk, który się nie odbył*, „Gazeta Wyborcza" [dalej: „GW"], 1 IX 2008, s. 26; A. Garlicki, *op. cit.*, s. 110–111; Informacja na temat sytuacji w kraju według meldunków nadesłanych w sierpniu 1988 r. opracowana w Departamencie III MSW, 1 IX 1988 r. [w:] *Zmierzch dyktatury…*, s. 305–310; Kalendarium akcji strajkowych w okresie 15–30 sierpnia 1988 r. opracowane w Wydziale Polityczno-Organizacyjnym KC PZPR, [31 VIII 1988 r.] [w:] *Tajne dokumenty Biura Politycznego i Sekretariatu KC. Ostatni rok władzy 1988–1989*, opr. S. Perzkowski [A. Paczkowski], Londyn 1994, s. 15–32; *„Nic tu nie jest nielegalne" Sierpień '88 w dokumentach szczecińskiej Służby Bezpieczeństwa*, red. P. Knap, A. Kubaj, Szczecin 2009; E. Polmański, *Komuniści zwyczajnie się nas bali. 20. rocznica strajku w kopalni „Andaluzja"*, *ibidem*, 22 VIII 2008, s. 26–27; T. Tabako, *Strajk '88*, Warszawa 1992, s. 192–226; *Zarejestrujcie nam „Solidarność"! Strajk sierpniowy 1988 r. w Szczecinie. Materiały pokonferencyjne*, red. A. Kubaj, M. Maciejowski, Szczecin 2009.

[24] Zob. dok. nr 13 niniejszej publikacji.

raz kolejny ogół społeczeństwa wyrażał niezadowolenie z polityki informacyjnej władz, zaś środowiska opozycyjne wzywały do solidarności z protestującymi załogami[25].

W regionie łódzkim protesty miały bardzo ograniczony charakter. W części przedsiębiorstw oficjalne związki zawodowe organizowały co najwyżej trzygodzinne przerwy w pracy, wysuwając postulaty płacowe[26]. W Piotrkowie Trybunalskim 21 sierpnia 1988 r. ZR NSZZ „Solidarność" województwa piotrkowskiego wydał oświadczenie z żądaniem rejestracji związku oraz przywrócenia do pracy zwolnionych działaczy. Dwa dni później w Kopalni Węgla Brunatnego w Bełchatowie został zorganizowany wiec, podczas którego poddano krytyce politykę władz i domagano się zaprzestania represji. Jednocześnie ogłoszono pogotowie strajkowe, żądając od dyrekcji kopalni realizacji zgłoszonych postulatów[27]. W niektórych miastach Służba Bezpieczeństwa odnotowywała przypadki wykupywania podstawowych środków spożywczych, koncentrując uwagę na „zabezpieczeniu ładu, bezpieczeństwa i porządku publicznego w okresie wzrostu napięć społecznych w kraju". W województwie piotrkowskim przewidywano możliwość rozszerzenia fali strajkowej na Bełchatów, Opoczno, Piotrków Trybunalski, Radomsko i Tomaszów Mazowiecki. Dostrzegając aktywizację NSZZ „Solidarność", bezpieka zwiększyła intensywność inwigilacji figurantów oraz kontaktów z siecią agenturalną – funkcjonariuszy prowadzących szczególnie wartościowe osobowe źródła informacji odwoływano z urlopów. Kontrola środowisk pracowniczych była ściśle skoordynowana z posunięciami instancji partyjnych, administracji państwowej i dyrekcją przedsiębiorstw. Sporządzane były wykazy osób, z którymi zamierzano przeprowadzać rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze i operacyjno-sondażowe. Na ulicach miast zwiększono znacznie liczbę patroli MO[28].

Rozmiary społecznego niezadowolenia zmusiły gen. Jaruzelskiego do dokonania tzw. manewru negocjacyjnego, będącego faktycznym przyznaniem się do klęski dotychczasowej polityki prowadzonej „w duchu stanu wojennego"[29]. Do zmiany stanowiska przyczyniła się również wizyta w Polsce (11–16 lipca 1988 r.) sekretarza generalnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego Michaiła Gorbaczowa, który zachęcał gen. Jaruzelskiego do podjęcia próby zreformowania słabnącego systemu[30].

Sprzyjającą okolicznością było bez wątpienia podpisanie 25 sierpnia przez L. Wałęsę „Oświadczenia w sprawie dialogu", a podstawą do rozpoczęcia negocjacji stała się złożona dzień później w „Dzienniku Telewizyjnym" deklaracja gen. Kiszczaka. Z kolei w podsumowaniu obrad VIII Plenum KC (27–28 sierpnia) gen. Jaruzelski dokonał podziału na opozycję „konstruktywną" i „destrukcyjną", dodając w imieniu partii: „Jesteśmy otwarci na

---

[25] Zob. dok. nr 14–15 niniejszej publikacji.

[26] *Jaki wrzesień?*, „Solidarność Ziemi Łódzkiej" [dalej: „SZŁ"] 1988, nr 11, 1–2.

[27] *Oświadczenie*, „GŁ" 1988, nr 61, s. 1–3.

[28] Zob. dok. nr 16 niniejszej publikacji.

[29] A. Chwalba, *op. cit.*, s. 19.

[30] A. Dudek, *Reglamentowana…*, s. 160–161; Szyfrogram ambasadora PRL w Moskwie Włodzimierza Natorfa dotyczący ocen wizyty sekretarza generalnego KC KPZR Michaiła Gorbaczowa w Polsce sformułowanych w KC KPZR i radzieckim MSZ, 21 VII 1988 r. [w:] *Zmierzch dyktatury…*, s. 291–292; Wstępna informacja o wizycie Sekretarza Generalnego KC KPZR M. Gorbaczowa w Polsce 11–16 lipca 1988 r., [25 VII 1988 r.] [w:] *Tajne dokumenty…*, s. 5–9. O przygotowaniach MO i SB do wizyty Gorbaczowa w Polsce – zob. dok. nr 12 niniejszej publikacji. Więcej na temat stanowiska Moskwy wobec zmian zachodzących w Polsce w latach 1988–1989 zob.: A. Dudek, *Rok 1989 w moskiewskich szyfrogramach*, „BIPN" 2004, nr 4 (39), s. 68–74; *Zmierzch dyktatury…*, s. 261–262, 300–304, 311, 318–319, 323–343, 376–378, 383–392, 398–399, 442–443, 450. Więcej na temat założeń wprowadzanej w ZSRS *pierestrojki* zob. F. Musiał, *Pierestrojka – droga do demokracji czy plan „»Odwilży bis«"?*, „BIPN" 2009, nr 5/6 (100/101), s. 70–74.

wszystkie racjonalne propozycje. [...] Jedna jest tylko nieprzekraczalna rubież: socjalistyczny charakter i rozwój naszego kraju”[31].

Zapowiedzią przełomu było spotkanie Wałęsy z gen. Kiszczakiem zorganizowane 31 sierpnia w Warszawie. Kolejne rozmowy toczyły się 15–16 września w podwarszawskiej Magdalence[32]. Rozpoczęcie negocjacji z obozem rządzących wywołało dodatkowe ożywienie w środowisku działaczy „Solidarności”. Należy podkreślić, że od początku 1988 r. następowała stopniowa odbudowa niezależnych struktur związku. Stosowne wezwania do podjęcia działalności związkowej znalazły się na łamach pism wydawanych w drugim obiegu. Liderzy związku, reprezentujący w regionie łódzkim zarówno wyłoniony w 1981 r. Zarząd Regionalny, jak i RKW, wzywali do wzmocnienia tajnych struktur oraz wykorzystywania istniejących norm prawnych do podejmowania inicjatyw zmierzających do rejestracji ogniw zakładowych. Utrudnieniem był jednak trwały podział w łonie łódzkiej „Solidarności”, skutkujący spadkiem ilości osób płacących składki, demontażem struktur w poszczególnych przedsiębiorstwach, brakiem możliwości rozwinięcia sieci kolportażu oraz nikłym zainteresowaniem ze strony młodego pokolenia podjęciem działalności związkowej[33]. Deklarowana gotowość do likwidacji rozłamu nie stała się bodźcem do faktycznego zjednoczenia środowisk solidarnościowych, choć już 2 kwietnia na spotkaniu przedstawicieli Międzyzakładowej Komisji NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej, Międzyzakładowego Komitetu „Solidarności” Pabianice i Międzyzakładowego Komitetu „Solidarności” Ziemi Łódzkiej mówiono o konieczności mediacji i zwarcia szeregów związku[34]. Brak jedności działaczy NSZZ „Solidarność” w Łodzi doprowadził do zawieszenia działalności MK „Solidarność” Ziemi Łódzkiej i wycofania jej przedstawicieli z RKW, bez udzielenia jednoznacznego poparcia dla działań ZR NSZZ „Solidarność”[35]. 2 września RKW wystosowała „Apel do wszystkich ludzi pracy w Łodzi”, wzywając do tworzenia komisji zakładowych związku, co miało być wyrazem poparcia dla L. Wałęsy w prowadzonych rozmowach z rządem[36].

W dniu 11 września 1988 r. w kościele św. Teresy odprawiona została msza za Ojczyznę, w której uczestniczyli m.in. A. Słowik, Jerzy Kropiwnicki i Grzegorz Palka. Po jej zakończeniu poinformowano zebranych o wznowieniu jawnej działalności ZR NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej na podstawie demokratycznego mandatu. Celem Zarządu Regionalnego była ponowna rejestracja związku. W stosownym oświadczeniu postulowano m.in. przestrzeganie wewnątrzzwiązkowej demokracji i praworządności, tj. statutu i uchwał I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” z 1981 r. Wśród sygnatariuszy, oprócz wyżej wymienionych, znaleźli m.in. Aleksander Aniołczyk, Kazimierz Bednarski, Benedykt Czuma, Jan Kepler i Andrzej Terlecki[37].

---

31 Cyt. za: T. Tabako, *op. cit.*, s. 262.

32 Dokumenty przedstawiające przygotowania do obrad Okrągłego Stołu przedstawia K. Dubiński: *Okrągły Stół*, oprac. K. Dubiński, Warszawa 1999. Zob. [Cz. Kiszczak], *1988 rok. Prawda według generała Kiszczaka*, „GW”, 23–24 VIII 2008, s. 24–26; A. Friszke, *Wybiórcza pamięć generała*, *ibidem*, s. 27–28; A. Orszulik, *Jak chytra władza się przechytrzyła*, *ibidem*, s. 28–29.

33 *Na prostą. Rozmowa z Jerzym Dłużniewskim*, „GŁ” 1988, nr 54–55, s. 2.

34 *Oświadczenie w sprawie aktualnej sytuacji w Związku*, *ibidem*, nr 57, s. 1–2.

35 *Oświadczenie Międzyzakładowego Komitetu „Solidarności” Ziemi Łódzkiej*, „Solidarność Walcząca” [dalej: „SW”] 1988, nr 95, s. 3.

36 *Apel do wszystkich ludzi pracy w Łodzi*, „GŁ” 1988, nr 61, s. 1.

37 *Oświadczenie członków ZR NSZZ „Solidarność”*, „SZŁ”, nr 11, s. 2–3; L. Olejnik, *op. cit.*, s. 396–397. Zob. dok. nr 21 niniejszej publikacji.

Wspomniane oświadczenie spowodowało reakcję zwolenników RKW – w liście otwartym do A. Słowika Maria Dmochowska zarzuciła przewodniczącemu ZR NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej hamowanie rozwoju związku w regionie, tworzenie niereprezentatywnego „gabinetu cieni" oraz odrzuciła zarzuty mówiące o zdominowaniu związku przez „lewicę"[38]. W odpowiedzi na łamach reprezentującej Zarząd Regionalny „Solidarności Ziemi Łódzkiej" ukazał się artykuł będący próbą wyjaśnienia podziału na zwolenników społecznej nauki Kościoła i lewicę. Szczególnie ostrej krytyce poddane zostały publikacje „Solidarności Walczącej", która miała wieść prym w „kampanii zniesławiania, jątrzenia i skłócania"[39]. W podobnym tonie utrzymana była odpowiedź A. Słowika na list M. Dmochowskiej, w którym przewodniczący ZR NSZZ „Solidarność" kategorycznie odrzucił oskarżenie o prowadzenie przez GR KK działań zmierzających do podważenia roli Lecha Wałęsy[40].

Konkurujące ze sobą RKW i Zarząd Regionalny dążyły do podporządkowania sobie jak największej liczby zakładowych struktur związku. Dnia 15 września 1988 r. zwierzchność RKW uznały m.in. ogniwa „Solidarności" z Zakładów Przemysłu Bawełnianego im. Marchlewskiego, Zakładów Przemysłu Odzieżowego im. Próchnika, Zakładu Aparatury Elektrycznej „Ema-Elester" w Łodzi oraz części zakładów pracy z Ozorkowa, Pabianic i Zduńskiej Woli[41]. W końcu września na bazie kilkunastu organizacji związku uznających zwierzchność RKW został utworzony Międzyzakładowy Komitet Organizacyjny „Solidarność" Ziemi Łódzkiej, do dyspozycji którego oddano zostało Biuro Organizacyjne RKW, obsługujące od jesieni 1988 r. obydwie struktury. W dniu 28 września MKO udzielił pełnego poparcia L. Wałęsie w negocjacjach z władzą, widząc w nich szansę na historyczny przełom i upodmiotowienie społeczeństwa[42].

Do 23 października 1988 r. petycje z żądaniem relegalizacji związku podpisali pracownicy 78 zakładów pracy, szkół, uczelni wyższych oraz instytucji kulturalnych z Łodzi i Pabianic[43]. W tym samym okresie nastąpiło nasilenie działalności Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność" województwa piotrkowskiego, kiedy to po apelu GR KK z 8 września nastąpiła reaktywacja jawnych komisji zakładowych w największych piotrkowskich zakładach. Apel o wznowienie działalności wygłosił po mszy w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim Zbigniew Mroziński, a informacja o tym wydarzeniu została przekazana przez RWE[44]. W dniu 26 października przedstawiciele czternastu zakładów utworzyli Oddział Miejski ZR NSZZ „Solidarność" województwa piotrkowskiego (Witold Kowalczyk, Z. Mroziński, Andrzej Świstak, Jacek Tworkowski), działający na bazie statutu z 1981 r[45]. Z kolei 16 października ujawnił się Międzyzakładowy Zarząd NSZZ „Solidarność" w Radomsku, w działalność którego zaangażowali się m.in. Aleksander Gaj, Józef Kowalczyk i Roman Walas.

---

38 *List otwarty*, „GŁ" 1988, wyd. specjalne, s. 3.

39 Reprezentująca RKW „Solidarność Walcząca" wydawana była przez Wydawnictwo „Fakt", na czele którego stał czł. RKW Paweł Lipski. Więcej na ten temat: *Także przeciw manipulacji*, „SZŁ" 1988, nr 12, s. 1, 3.

40 *Andrzej Słowik do Marii Dmochowskiej*, *ibidem*, s. 4.

41 *Komunikat RKW*, „GŁ" 1988, wyd. specjalne, s. 1.

42 *Komunikat RKW*, *ibidem*, nr 62, s. 1; *Oświadczenie*, *ibidem*.

43 *Dokumenty, fakty, konkrety*, „SZŁ" 1988, nr 12, s. 4.

44 Komisje zakładowe NSZZ „S" powstały wówczas przy PZPS, HSG „Kara", SI „Telsin" i HSG „Hortensja". *25 lat Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność" w regionie piotrkowskim*, Piotrków Trybunalski 2005, s. 33; Wiadomości, „GŁ" 1989, nr 65, s. 3. Zob. dok. nr 28 niniejszej publikacji.

45 *Dokumenty, fakty*..., s. 4. Zobacz też dok. nr 26 niniejszej publikacji.

Reaktywacja struktur NSZZ „Solidarność" pociągała za sobą nasilenie rozpracowania środowisk niezależnych przez Służbę Bezpieczeństwa. Inwigilacji poddawano osoby zaangażowane w działalność związkową w latach 1980–1981, dążąc do „neutralizacji" ich aktywności w przypadku ujawnienia „wrogiej" działalności. Jednocześnie zalecano przygotowanie materiałów do wykorzystania procesowego oraz kierowanie przez dyrekcję przedsiębiorstw zawiadomień do prokuratury o podejmowaniu działań niezgodnych z prawem. Ułatwieniem w rozpracowaniu miały być nowo pozyskane osobowe źródła informacji[46]. Jak podkreślano: „w każdym komitecie winny tkwić nasze źródła informacji, jednak nie mogą piastować czołowych funkcji, co nie powinno ograniczać im możliwości oddziaływania na struktury"[47]. Szef Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Sieradzu płk Sławomir Orbik nakazywał ograniczanie współpracy NSZZ „Solidarność" z Niezależnym Zrzeszeniem Studentów, wywieranie presji na duchownych wspierających opozycję oraz uniemożliwianie członkom KKW wyjazdów do Gdańska[48]. Do prowadzonych spraw operacyjnego rozpracowania dołączono plany działań wobec poszczególnych figurantów – do formularza należało wpisać szczegółowe informacje na temat współpracowników i bliskich osób rozpracowywanego, dokładny opis miejsca zamieszkania (z uwzględnieniem stosunków sąsiedzkich i rodzinnych), dane dotyczące miejsca pracy (ze wskazaniem osób niechętnych wobec figuranta). Konieczne było także opracowanie charakterystyki osobowości (m.in. skłonności do nałogów) oraz uzyskanie informacji na temat możliwości wykorzystania techniki operacyjnej[49]. Należy podkreślić, że działania te SB kontynuowała w trakcie prowadzonych już negocjacji z czołowymi działaczami opozycji w kraju.

Fakt rozpoczęcia rozmów z Lechem Wałęsą, któremu władze przez siedem lat odmawiały miejsca w życiu publicznym społeczeństwo odbierało jako klęskę władz i potwierdzenie znaczenia strony opozycyjnej[50]. Prowadzone były rozważania na temat sformułowanej ogólnikowo idei Okrągłego Stołu, a wiele osób spodziewało się rychłej legalizacji NSZZ „Solidarność"[51].

Jesienią 1988 r. nastąpił kilkakrotnie impas w negocjacjach z powodu braku zgody władz na rejestrację związku. Wydaje się, że kierownictwo PZPR dążyło świadomie do osłabienia pozycji przewodniczącego NSZZ „Solidarność" po przedstawieniu przez niego listy uczestników Okrągłego Stołu, pokładając przy tym nadzieję na pozytywne reakcje społeczne w związku z powołaniem na stanowisko premiera uchodzącego za partyjnego reformatora Mieczysława F. Rakowskiego. Początek urzędowania szefa „technokratycznego gabinetu", znanego z niechętnego stosunku do NSZZ „Solidarność", naznaczony był wypowiedzią o zainteresowaniu Polaków „stołem suto zastawionym" – nie zaś okrągłym (28 października) – oraz decyzją o postawieniu w stan likwidacji Stoczni im. Lenina w Gdańsku. Jak przyznał Rakowski w rozmowie z ambasadorem Niemieckiej Republiki Demokratycznej w Polsce Jürgenem von Zwollem, „decyzja [o zamknięciu stoczni] przy całym uzasadnieniu

---

46 Zob. dok. nr 9 i 27 niniejszej publikacji.
47 Zob. dok. nr 33 niniejszej publikacji.
48 Zob. dok. nr 36 niniejszej publikacji.
49 Zob. dok. nr 48 niniejszej publikacji.
50 Więcej na temat prób podjęcia przez władze PRL dialogu z L. Wałęsą w latach osiemdziesiątych – zob. S. Cenckiewicz, P. Gontarczyk, *op. cit.*, s. 132–137; S. Cenckiewicz, *Od „Klanu" do „Renesansu". Operacje SB wobec kierownictwa „Solidarności" w latach 1980–1982* [w:] *Oczami bezpieki…*, s. 451–453.
51 Zob. dok. nr 18 i 23 niniejszej publikacji.

ekonomicznym kierowała się przeciwko głównym bastionom »S«, a nawet zadała jej dotkliwy cios. Cios trafił i »S« zawyła z bólu”[52]. Otwartą kwestią pozostaje, na ile przytoczona wypowiedź była próbą uspokojenia zaniepokojonych „niemieckich towarzyszy”, a na ile wyrazem prawdziwych poglądów premiera. Początki urzędowania M.F. Rakowskiego pozytywnie były odbierane przez terenowy aparat partyjny, natomiast na ogół źle oceniano wyjazd premiera do Moskwy po „wskazówki i wytyczne”. Znacznie bardziej realistyczną ocenę nowego gabinetu odnaleźć można w wypowiedziach duchowieństwa stawiającego przed rządem konkretne oczekiwania – wprowadzenie pluralizmu związkowego i politycznego oraz doprowadzenie do rozpoczęcia obrad Okrągłego Stołu[53].

Przedstawiciele władz liczyli na rezygnację opozycji z postulatu wprowadzenia pluralizmu związkowego oraz wzmocnienie pozycji negocjacyjnej rządu w przypadku osiągnięcia szybkich efektów po wprowadzeniu projektów reform gospodarczych opracowanych przez gabinet Zbigniewa Messnera. W listopadzie 1988 r. nadal nie udało się jednak przełamać impasu w rozmowach gen. Kiszczaka z Wałęsą – nie przyniosły rezultatów konsultacje prowadzone w obecności przedstawicieli Kościoła: abp. Bronisława Dąbrowskiego i bp. Tadeusza Gocłowskiego.

Ogromne znaczenie dla biegu dalszych wydarzeń politycznych miała transmitowana 30 listopada na żywo telewizyjna debata L. Wałęsy z przewodniczącym reżimowego Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych Alfredem Miodowiczem. Obecność w oficjalnych mediach stała się dla Wałęsy okazją do zaprezentowania w wyważony sposób oceny sytuacji w kraju i dalszych zamierzeń opozycji. Wypowiedzi jego kontrastowały z jałowością wypowiedzi Miodowicza, ograniczającego się do odrzucania idei pluralizmu związkowego i trwania przy zasadzie „jeden zakład – jeden związek”. Kolejnym sukcesem przewodniczącego NSZZ „Solidarność” była dwudniowa wizyta we Francji (10–11 listopada), gdzie przyjmowany był z honorami należnymi głowie państwa[54].

W dniu 18 grudnia 1988 r. w Warszawie został powołany Komitet Obywatelski przy przewodniczącym NSZZ „Solidarność”, który skupił ponad sto osób związanych ze środowiskiem „Solidarności”. Do komitetu nie weszli członkowie GR KK oraz Solidarności Walczącej. Charakterystyczną cechą była dominująca pozycja Wałęsy oraz części członków tzw. sześćdziesiątki, choć złożony skład miał zapewnić dużą reprezentatywność KO[55]. Pojawienie się nowej struktury wywołało rzecz jasna zainteresowanie SB, która rozpoczęła inwigilację członków komitetu w ramach sprawy operacyjnego rozpracowania „Żądło”, dążąc m.in. do ustalenia różnic w poglądach osób doradzających Wałęsie. Wśród ok. 150 członków Komitetu Obywatelskiego dziesięciu było wykorzystywanych przez bezpiekę jako tajni współpracownicy[56].

W dniu powołania KO przy Przewodniczącym NSZZ „Solidarność” w Gdyni obradowała GR KK, kwestionując kierunek działań prowadzonych przez Wałęsę oraz jego prawo do kierowania związkiem. Różnica zdań nieuchronnie prowadziła do pogłębienia podziałów

---

[52] Cyt. za: A. Garlicki, *op. cit.*, s. 168.

[53] Zob. dok. nr 29–30 niniejszej publikacji.

[54] A. Garlicki, *op. cit.*, s. 188. Zob. dok. nr 47 niniejszej publikacji.

[55] Mianem „sześćdziesiątki” określano grupę działaczy NSZZ „S” oraz intelektualistów doradzających L. Wałęsie. Po utworzeniu KO decydującą rolę w ustalaniu jego strategii działania mieli obok Wałęsy: R. Bugaj, B. Geremek, T. Mazowiecki, A. Michnik, J. Kuroń, A. Stelmachowski i A. Wielowieyski. Na spotkanie założycielskie przybyło 119 ze 135 zaproszonych osób: 24 działaczy NSZZ „S”, 24 doradców, 6 czł. TMRR RI „S”, 11 przedstawicieli rozwiązanych związków twórczych, przedstawiciele Prymasowskiej Rady Społecznej, KIK, Ruchu „WiP”, PPS, RMP itd. *Komitet Obywatelski*..., s. 46–47.

[56] *Ibidem*, s. 50, 64, 379–397.

w środowisku solidarnościowym, co znalazło odzwierciedlenie na łamach podziemnej prasy. Publicysta, reprezentującego MKO „Głosu Łodzi", przestrzegał przed rozbiciem NSZZ „Solidarność" przez „grupę malkontentów z grona dawnych przywódców Związku", kierując te oskarżenia przeciwko osobom skupionym w Zarządzie Regionalnym. Oskarżył on ponadto działaczy „opętanych chorobliwymi ambicjami" o uleganie inspiracji władz PRL[57]. Te ostatnie z kolei, za pośrednictwem rzecznika rządu Jerzego Urbana, również potępiły przyjęte przez GR KK 18 grudnia 1988 r. „konfrontacyjne dokumenty". Ponadto Urban zarzucił Grupie Roboczej podsycanie niezadowolenia w środowiskach młodzieżowych oraz ocenił ją jako „nurt konfrontacyjny, przeciwny reformie i wyraźnie lewacki"[58]. Jak więc widać, władze świadomie pogłębiały podziały w środowiskach opozycyjnych, konsekwentnie wskazując na istnienie nurtu „konstruktywnego" i „ekstremy".

W dniach 20–21 grudnia 1988 r. odbyła się pierwsza część X Plenum KC PZPR, podczas której przeprowadzone zostały zmiany personalne w KC i BP KC PZPR. Istotniejszy wpływ na sytuację w kraju miały jednak wydane przez Sejm PRL 23 grudnia ustawy o podejmowaniu działalności gospodarczej i o działalności gospodarczej z udziałem zagranicznych podmiotów gospodarczych[59]. Potwierdzeniem gotowości władz partyjno-państwowych do wprowadzenia daleko idących zmian w życiu społeczno-politycznym miała być otwartość działania, przykładem czego było spotkanie członka KC Leszka Millera z młodzieżą[60].

Na temat zmian w sposobie działania PZPR dyskutowano również w trakcie obrad terenowych instancji partyjnych, a najczęściej powtarzanymi sformułowaniami były demokratyzacja i pluralizm. Jednocześnie wzywano opozycję do przyjęcia „odpowiedzialności za losy kraju i ukształtowanie się poziomu życia narodu"[61]. Jak wynika z sondaży przeprowadzonych na przełomie 1988 i 1989 r. aż 90 proc. członków PZPR akceptowało potrzebę zmian, co podważało wiarygodność poglądu mówiącego o możliwości „buntu pułkowników bezpieki i wojska" i zażartej rywalizacji reformatorów z partyjną „konserwą"[62].

Istotne zmiany przyniosły obrady drugiej części X Plenum KC PZPR (16–17 stycznia 1989 r.), na której przyjęto uchwały w sprawie pluralizmu politycznego i związkowego[63]. Wprowadzone zmiany powodowały wzrost oczekiwań społecznych dotyczących roli PZPR

---

[57] A. Rybski, *Zagłaskać Lecha*, „GŁ" 1989, nr 65, s. 1–3; *Oświadczenie RKW*, *ibidem*, nr 66, s. 2; *Oświadczenie MKO*, *ibidem*.

[58] *Konferencja rzecznika rządu*, „Głos Robotniczy" [dalej: „GR"], 4 I 1989, s. 2.

[59] Uzupełnieniem ustaw regulujących swobodę działalności gospodarczej była wprowadzona 15 III 1989 r. legalizacja handlu walutami. *Mniej ingerencji, więcej swobody, inicjatywy i przedsiębiorczości*, *ibidem*, 2 I 1989, s. 1–2; A. Jabłońska, *Nowe zasady gry gospodarczej*, *ibidem*, 3 I 1989, s. 3.

[60] W spotkaniu zorganizowanym przez L. Millera w siedzibie KC PZPR w Warszawie uczestniczyło 400 osób, z których 24 zabrały głos w dyskusji, domagając się m.in. legalizacji NZS. Spotkanie „młodzieży partyjnej" i osób znanych z „antykomunistycznego nastawienia" było „żywą dyskusją" z „licznymi replikami", a przez prasę partyjną traktowane było jako realizacja uchwał X Plenum KC PZPR. Publicyści oficjalnych mediów wzywali do dialogu „na sali, a nie na ulicy, nie przy pomocy burd i z poziomu fabrycznej bramy". Więcej na ten temat: *Polityczna dyskusja młodych w Komitecie Centralnym PZPR*, *ibidem*, 7 I 1989, s. 2; Z. Strzępek, *Obalanie muru. Komentarz „GR"*, *ibidem*, 10 I 1989, s. 1, 3; K. Jackowski, *Prosto z mostu. Niecodzienni goście w domu partii*, *ibidem*, 13 I 1989, s. 1–2.

[61] *Z prac Sekretariatu KŁ PZPR. Myślenie o dziś i roku 2000*, *ibidem*, 6 I 1989, s. 2; *Trwają konsultacje o zmianach w partii*, *ibidem*. Zob.: Tezy do oceny i prognozy sytuacji społeczno-politycznej opracowane przez Międzywydziałowy Zespół Prognoz KC PZPR, 21 XII 1988 r. [w:] *Tajne dokumenty*..., s. 213–223.

[62] *Stół bez kantów*..., s. 13.

[63] *Uchwała X Plenum KC*, „GR", 19 I 1989, s. 1, 3; *Stanowisko Komitetu Centralnego PZPR w sprawie pluralizmu politycznego i pluralizmu związkowego*, *ibidem*, 20 I 1989, s. 3. Więcej na temat dyskusji w łonie PZPR dotyczącej decyzji podjętych podczas obrad X Plenum partii – zob. Protokół nr 106 posiedzenia BP KC PZPR,

w życiu politycznym i zastąpienia dotychczasowych działaczy osobami kompetentnymi, które byłyby w stanie opracować program gospodarczy skutecznie hamujący inflację i powstrzymujący spadek stopy życiowej, zwłaszcza na wsi. Wprowadzenie zasady pluralizmu związkowego krytykowali członkowie OPZZ, obawiając się skutków rywalizacji o wpływy z NSZZ „Solidarność”[64].

Przyjęcie proponowanych uchwał stawiało nowe zadania przed SB. Konieczne było wzmożenie rozpoznania środowiska solidarnościowego, zapoznanie osobowych źródeł informacji z treścią przyjętych uchwał i zlecenie przekazywania ich odpowiedniej interpretacji. Do czasu legalizacji związku bezpieka musiała prowadzić działania operacyjne zgodne z wcześniejszymi wytycznymi. Zmiany wprowadzone na X Plenum wywołały „mieszane uczucia” funkcjonariuszy bezpieki i duże zaniepokojenie możliwością legalizacji „Solidarności” i odbudowy wpływów związku. Pojawiały się głosy mówiące o spodziewanym wzroście niechęci społecznej skupiającej się na funkcjonariuszach SB i członkach ich rodzin[65].

Szerokim echem w ostatniej dekadzie stycznia 1989 r. odbiła się informacja o śmierci ks. Stefana Niedzielaka, kapelana rodzin katyńskich, blisko związanego ze środowiskami opozycyjnymi. Wśród duchownych powszechny był pogląd mówiący o celowym zamordowaniu kapłana i próbie zapobieżenia wprowadzeniu unormowań prawnych sankcjonujących pozycję Kościoła katolickiego w PRL[66]. Zabójstwo ks. Niedzielaka podważyło wiarygodność władz w oczach opozycji i społeczeństwa, nie spowodowało jednak przerwania coraz intensywniej prowadzonych negocjacji. Podczas spotkania z Tadeuszem Mazowieckim i ks. Alojzym Orszulikiem S. Ciosek wymógł na swych rozmówcach zobowiązanie do pomijania w oficjalnej debacie postulatów reformy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Obrony Narodowej oraz niepodważania roli gen. Jaruzelskiego. Co więcej, 23 stycznia na posiedzeniu Komisji Wspólnej przedstawicieli rządu i Episkopatu Polski wezwano przedstawicieli Kościoła do łagodzenia radykalizmu części działaczy „Solidarności” i poparcia idei niekonfrontacyjnych wyborów. Decydujące znaczenie dla rozpoczęcia obrad Okrągłego Stołu miało spotkanie Kiszczak–Wałęsa (oraz szesnastu towarzyszących osób) zorganizowane 27 stycznia w Magdalence. W jego trakcie T. Mazowiecki zapowiedział odgórną odbudowę NSZZ „Solidarność”, co miało zapobiec konfliktom związanym z tworzeniem zakładowych ogniw związku. Jednocześnie zaakceptowana została koncepcja niekonfrontacyjnych wyborów[67].

W dniu 6 lutego 1989 r. rozpoczęły się obrady Okrągłego Stołu, których celem było doprowadzenie do porozumienia władz ze stroną społeczną[68]. Początkowi rozmów towarzyszyło ogromne zainteresowanie, nadzieje społeczeństwa i oczekiwanie na efekty „pozytywnej

---

17 I 1989 r., godz. 8.00 [w:] *Tajne dokumenty…*, s. 228; Protokół nr 107 posiedzenia BP KC PZPR, 17 I 1989 r., *ibidem*, s. 229–231; Protokół nr 54 posiedzenia Sekretariatu KC PZPR, 23 I 1989 r., *ibidem*, 231–243.

64 Zob. dok. nr 51–52 niniejszej publikacji.

65 Zob. dok. nr 53–55 niniejszej publikacji.

66 Zob. dok. nr 56 i 63 niniejszej publikacji.

67 Więcej na ten temat: A. Garlicki, *op. cit.*, s. 223–231.

68 Zob. M. Castle, *Triggering Communism's Collapse: Perceptions and Power in Poland's Transition*, Lanham–Boulder–New York–Oxford 2003, s. 53–91, 99–136; S. Cenckiewicz, *Służba Bezpieczeństwa Okrągłego Stołu* [w:] *Śladami bezpieki i partii. Studia – źródła – publicystyka*, Łomianki 2009, s. 619–625; P. Codogni, *Okrągły Stół, czyli polski Rubikon*, Warszawa 2009; A. Dudek, *Pierwsze lata…*, s. 32–44; *idem*, *Reglamentowana…*, s. 247–271; A. Garlicki, *op. cit.*, s. 252–255; *idem*, *Rycerze Okrągłego Stołu*, Warszawa 2004; K. Kosiński, *Szachy biało-czerwone, czyli geneza Okrągłego Stołu w oczach historyków*, „DN” 2005, nr 1, s. 211–222; *Okrągły Stół dokumenty i materiały*, red. W. Borodziej, A. Garlicki, t. 1–5, Warszawa 2004; J. Skórzyński, *Rewolucja Okrągłego Stołu*, Kraków 2009; P. Smoleński, *Szermierze Okrągłego Stołu*, [Warszawa 1989]; K. Trembicka, *Okrągły Stół w Polsce. Studium o porozumieniu politycznym*, Lublin 2003.

pracy" (zmiana konstytucji PRL i ograniczenie kierowniczej roli PZPR, wprowadzenie nowej ordynacji wyborczej)[69]. Krytycznie ocenione zostało inauguracyjne przemówienie gen. Kiszczaka, w przeciwieństwie do wystąpień L. Wałęsy i przewodniczącego NSZZ RI „Solidarność" Józefa Ślisza. Społeczeństwo dostrzegało emancypacyjne dążenia lidera OPZZ A. Miodowicza, jednak nie zapewniło to koncesjonowanym związkom wzrostu popularności[70]. Sympatycy „Solidarności" podkreślali, iż rozpoczęcie przez władze rozmów ze stroną „społeczną" (aparat partyjny unikał używania nazwy NSZZ „Solidarność" było następstwem fatalnej sytuacji ekonomicznej państwa. Z kolei związek zmuszony był do negocjacji ze względu na zbyt jeszcze silną pozycję PZPR[71].

Społeczny odbiór prowadzonych przez dwa miesiące obrad pozostawał w ciągłym zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa, o czym świadczą wytyczne zastępcy szefa WUSW ds. SB w Łodzi płk. Tomasza Cinkowskiego. Zalecał on zebranie informacji na temat oceny przebiegu negocjacji z uwzględnieniem opinii poszczególnych grup zawodowych oraz „ekstremalnych kręgów opozycji". W ankietach planowano uwzględnienie dotyczące organizatorów, przyczyn i przebiegu strajków oraz liczebności i form działalności reaktywowanych struktur NSZZ „Solidarność". Wyniki te miały trafić z jednostek terenowych do WUSW w Łodzi do 23 lutego[72].

Organizowane w styczniu i lutym strajki objęły zasięgiem także region łódzki. Według oficjalnych danych w styczniu na terenie kraju wystąpiły 173 „konflikty płacowe", co stanowiło trzykrotny wzrost w porównaniu do grudnia 1988 r. Przerodziły się one w 39 „sytuacji strajkowych", spośród których najpoważniejszy był czterodniowy strajk w Pabianickich Zakładach Tkanin Technicznych[73]. Jeszcze większe znaczenie miał strajk w Kopalni Węgla Brunatnego w Bełchatowie, w którym uczestniczyło ok. 8 tys. osób (głównie pracowników Warsztatów Naprawczych). Wśród czternastu postulatów znalazły się żądania odstąpienia od stosowania represji wobec uczestników wiecu zorganizowanego w kopalni oraz rejestracji NSZZ „Solidarność". Istotnym wydarzeniem była wizyta w Bełchatowie uczestnika obrad Okrągłego Stołu Alojzego Pietrzyka, który zapewnił o poparciu strajkujących przez górników ze śląskich kopalń. Pietrzykowi, występującemu w roli pełnomocnika Wałęsy, towarzyszył członek RKW R. Kostrzewa, pełniący kilka tygodni wcześniej rolę doradcy komitetu strajkowego w PZTT w Pabianicach. Przybycie Pietrzyka do KWB w Bełchatowie zostało ostro skrytykowane przez Jerzego Urbana, który oświadczył, iż strajk stawia pod znakiem zapytania szanse na porozumienie przy Okrągłym Stole i odrzucił „metodę negocjacji pod strajkowym pistoletem". W dniu 9 lutego strajk zakończył się porozumieniem protestujących z dyrekcją i wynegocjowaniem podwyżki płac, choć formalnie był tyko zawieszony do końca miesiąca[74].

Poważny zasięg miał również strajk w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Komunikacji Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim, w organizację którego zaangażowali się również

---

[69] Zainteresowanie obradami stopniowo spadało. O ile w lutym o przebiegu dyskusji rozmawiało 35,5 proc. respondentów, o tyle w kwietniu zainteresowanie kształtowało się na poziomie 17,5 proc. A. Dudek, *Pierwsze lata*..., s. 39; A. Chwalba, *op. cit.*, s. 22.

[70] Zob. dok. nr 61 niniejszej publikacji.

[71] Zob. dok. nr 63 niniejszej publikacji.

[72] Zob. dok. nr 66 niniejszej publikacji.

[73] *Spotkanie J. Urbana z dziennikarzami*, „GR", 8 II 1989, s. 1, 3.

[74] *Strajk okupacyjny w kopalni „Bełchatów"*, *ibidem*, s. 2; *Uczestnik „okrągłego stołu" w Bełchatowie*, *ibidem*, 9 II 1989, s. 1, 3; A. Kobalczyk, *Zawieszenie akcji strajkowej. Kopalnia „Bełchatów" podjęła pracę*, *ibidem*, 10 II 1989, s. 1–2. Zob. dok. nr 62 niniejszej publikacji.

działacze NSZZ „Solidarność". Spotkało się to z protestem obradującego w Łodzi Prezydium Federacji Związków Zawodowych Pracowników Komunikacji Miejskiej, którzy zarzucili strajkującym nierespektowanie ustaleń Okrągłego Stołu. Strajk został zawieszony w nocy z 18 na 19 lutego do czasu „pełnego wyjaśnienia sytuacji płacowej" pracowników WPKM. Do strajków solidarnościowych przyłączyli się również kierowcy komunikacji miejskiej w Opocznie, Radomsku, Tomaszowie Mazowieckim i Zduńskiej Woli[75]. W tym samym czasie protestowały także załogi ZPC „Opoczno" (14 lutego), MPK w Sieradzu, ZPB „Morfeo" w Ozorkowie (14–18 lutego), ZPB im. Obrońców Pokoju w Łodzi (15 lutego, przędzalnia cienkoprzędna), ZPP „Sandra" w Aleksandrowie Łódzkim (15–16 lutego), ZPB „Pamotex" w Pabianicach (23 lutego–1 marca), ZPB im. Marchlewskiego w Łodzi (28 lutego–11 marca), ZPP „Lenora" w Łodzi (3 marca) oraz pracownicy urzędów pocztowych w Łodzi i Zgierzu (13–14 marca). Strajki miały głównie podłoże płacowe i zawieszane były po częściowej realizacji przez dyrekcję postulatów pracowników. W oficjalnej prasie obwiniano członków „Solidarności" o stawianie nierealnych żądań płacowych oraz pisano o próbie likwidacji przedsiębiorstw i stratach z powodu przestojów w pracy, obciążając tym samym winą za ich fatalną kondycję finansową pracowników[76].

W dniu 22 lutego przybył do Łodzi na zaproszenie Regionalnej Komisji Wykonawczej Lech Wałęsa. Jego wizyta stała się okazją do pojęcia dyskusji na temat podziałów w łódzkiej „Solidarności". Wałęsa krytykował GR KK, zarzucając jej członkom osłabianie jedności i utrudnianie związkowi realizacji zadań. Słowa lidera „Solidarności" były zapewne konsekwencją listu Andrzeja Słowika z 12 lutego, w którym przewodniczący Zarządu Regionalnego Ziemi Łódzkiej pisał o braku reprezentatywności delegacji „Solidarności" podczas obrad Okrągłego Stołu ze względu na pominięcie przy ustalaniu jej składu działaczy Komisji Krajowej, Prezydium KK i działaczy regionów zaliczanych do opozycji antywałęsowskiej[77].

Spotkanie z członkami i sympatykami „Solidarności" (w hali Łódzkiego Klubu Sportowego zebrało się 8,5 tys. osób) poprzedziła rozmowa Wałęsy z łódzkimi liderami związku. Zagroził on rozliczeniem członków GR KK za „stworzenie niebezpiecznej sytuacji" i „niepodporządkowanie się przewodniczącemu", oświadczając, że Grupa Robocza „nie pasuje do koncepcji" kierownictwa związku. W trakcie burzliwej dyskusji M. Dmochowska zaproponowała członkom GR KK podanie się do dymisji „dla dobra związku"[78]. W odpowiedzi na przedstawione zarzuty, Zarząd Regionalny wskazywał na owację urządzoną na cześć A. Słowika, co miało podkreślać jego rolę regionalnego lidera związku[79].

---

[75] *Strajk WPKM*, „SW" 1989, nr 103, s. 2.

[76] *Trwa strajk w WPKM*, „GR", 15 II 1989, s. 2; *Nadzwyczajne posiedzenie Prezydium Federacji ZZ Pracowników Komunikacji Miejskiej*, *ibidem*, 16 II 1989, s. 2; *Strajk w „Morfeo"*, *ibidem*; *Konflikty głównie na tle płacowym*, *ibidem*, 17 II 1989, s. 3; *Finał pertraktacji w „Sandrze". Strajk w „Morfeo" trwa*, *ibidem*; *Piotrkowskie nadal bez komunikacji miejskiej*, *ibidem*; *Zakończenie strajku w „Morfeo"*, *ibidem*, 20 II 1989, s. 3; *Strajk w piotrkowskim WPKM – zawieszony*, *ibidem*, s. 1–2; *Strajk w „Pamotexie"*, *ibidem,* 25 II 1989, s. 2; *„Marchlewski" i strajkowej sztafety ciąg dalszy*, *ibidem*, 2 III 1989, s. 2; *„Pamotex" – pracuje. „Marchlewski" – rozmowy trwają*, *ibidem*, 3 III 1989, s. 2; *W ZPP „Lenora" podpisano porozumienie*, *ibidem*, 4 III 1989, s. 2; *Kłopoty komunikacyjne mieszkańców Skierniewic*, *ibidem*, 14 III 1989, s. 2; *Strajk w okienkach*, *ibidem*; Cz. Zasadzki, *W ZPB „Marchlewski" – po strajku*, *ibidem*, 22 III 1989, s. 3. Więcej na temat strajków organizowanych w styczniu–lutym 1989 r. – zob. Informacja o konfliktach społecznych i akcjach protestacyjnych w zakładach pracy i środowiskach zawodowych opracowana przez Wydział – Sekretariat Komisji Polityczno-Ekonomicznej KC PZPR i Wydział – Sekretariat Komisji Pracy Partyjnej KC PZPR, [b.d.] [w:] *Tajne dokumenty…*, s. 303–308.

[77] S. Cenckiewicz, *Służba Bezpieczeństwa…*, s. 621; A. Garlicki, *Karuzela…*, s. 251.

[78] *Lech Wałęsa na wiecu łódzkiej „Solidarności"*, „GŁ" 1989, nr 67, s. 1, 3; *Wałęsa w Łodzi*, „SW" 1989, nr 104, s. 2, 4.

[79] *Lech Wałęsa w Łodzi czyli kto komu jest potrzebny*, „SZŁ", nr specjalny, s. 1–2.

Zgodnie z propozycją Stefana Niesiołowskiego rozjemcą między dwoma skonfliktowanymi strukturami został o. Stefan Miecznikowski, jednak mediacja nie przyniosła rezultatu. Mediator za brak porozumienia obwinił członków RKO, którzy nie wykazali woli kompromisu[80].

W omawianym okresie nastąpił dynamiczny rozwój zakładowych ogniw NSZZ „Solidarność". Odpowiedzią SB były działania w ramach spraw operacyjnego rozpracowania zakładanych na poszczególne struktury zakładowe. Schemat działania był w każdym przypadku jednakowy – składanie przez dyrekcję zawiadomień do prokuratury i rezygnacja z podjęcia czynności procesowych ze względu na zgromadzenie zbyt małej ilości materiałów obciążających[81].

Działania te nie mogły powstrzymać żywiołowego tworzenia struktur o charakterze ponadzakładowym. Dnia 5 marca 1989 r. w siedzibie Klubu Inteligencji Katolickiej w Łodzi podpisana została deklaracja o powołaniu i celach działalności Łódzkiego Porozumienia Obywatelskiego. Zgodnie z przyjętą zasadą w skład ŁPO wchodziły organizacje, a nie osoby fizyczne. Deklarację założycielską podpisali m.in. reprezentanci: Chrześcijańsko-Demokratycznego Klubu Politycznego im. S. Kaczorowskiego, KIK, KZ NSZZ „Solidarność" UŁ, Konfederacji Polski Niepodległej, Łódzkiego Towarzystwa Gospodarczego, NZS, NSZZ RI „Solidarność", Ruchu Wolnych Demokratów, Społecznego Komitetu Pamięci Józefa Piłsudskiego, Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, ZR NSZZ „Solidarność" i Związku Akademickiego „Civitas Academica"[82].

Dzień później odbyło się kolejne zebranie RKW, na którym dyskutowano m.in. o powołaniu komitetu organizacyjnego w Pabianicach, uznającego zwierzchność łódzkiego MKO. Podobna sytuacja miała miejsce w Sieradzu i Zduńskiej Woli, a ożywienie działalności związkowej wiązano z omówioną powyżej wizytą Wałęsy w Łodzi[83].

Na początku marca 1989 r. MKO w Łodzi liczył 54 struktury zakładowe i cztery miejskie (Bełchatów, Pabianice, Piotrków Trybunalski i Zduńska Wola)[84]. W dniu 19 marca, w miejsce rozwiązanej RKW (do dymisji podało się też prezydium MKO), powołany został Regionalny Komitet Organizacyjny NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej, który skupił przedstawicieli 67 zakładów z regionu łódzkiego oraz czterech podregionów uznających wcześniej zwierzchność MKO. Przewodniczącym RKO został R. Kostrzewa, a w prezydium znaleźli się m.in. J. Dłużniewski, Marek Edelman, Szczepan Kędziak (Elektrownia Bełchatów), Paweł Lipski i Edward Olszewski (KWB Bełchatów)[85].

5 kwietnia 1989 r. zakończyły się obrady Okrągłego Stołu[86]. Postanowienia, kończące dwumiesięczne negocjacje toczące się w trzech głównych zespołach roboczych, mówiły

---

[80] W skład komisji kierowanej przez o. Miecznikowskiego weszli: K. Bednarski (ZR), J. Dłużniewski (RKW/RKO), K. Głogowski i A. Kern. Pomoc oferował również ks. H. Jankowski. L. Olejnik, *op. cit.*, s. 398. *Łódzkie spotkanie Lecha Wałęsy*, „GR", 23 II 1989, s. 1–2. Zob. dok. nr 79 niniejszej publikacji.

[81] Zob. dok. nr 65 i 71 niniejszej publikacji.

[82] W późniejszym okresie do ŁPO przystąpiły m.in. Klub Konserwatywny, Stronnictwo Pracy, Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe, Stronnictwo Narodowe, Światowy Związek Żołnierzy AK, Związek Sybiraków i Towarzystwo Polska–USA. Więcej na ten temat: M. Miszalski, *Z więzienia do Sejmu. Niesiołowski*, Łódź 1992, s. 42–44; *Łódzkie Porozumienie Obywatelskie*, „SZŁ" 1989, nr specjalny, s. 4; M. Wieczorek, *Co dziś w Łodzi – jutro w całej Polsce. Początki Łódzkiego Porozumienia Obywatelskiego*, „Kronika Miasta Łodzi" [dalej: „KMŁ"] 2009, nr 1 (45), s. 27–30.

[83] *Komunikat RKW*, „GŁ" 1989, nr 67, s. 1, 3.

[84] *Wiadomości*, „SW" 1989, nr 104, s. 1; *Wiadomości*, „GŁ" 1989, nr 68, s. 2.

[85] L. Olejnik, *op. cit.*, s. 398–399.

[86] Zob. Ocena stanu przygotowań do plenarnego posiedzenia Okrągłego Stołu dokonana na posiedzeniu BP KC PZPR, 24 IV 1988 r. [w:] *Tajne dokumenty…*, s. 317–319.

m.in. o kontrakcie wyborczym, utworzeniu wyposażonego w liczne uprawnienia urzędu prezydenta, dostępie opozycji do środków masowego przekazu i zmianach w ustawodawstwie o stowarzyszeniach pozwalających na rejestrację NSZZ „Solidarność".

Zakończenie obrad przyjęto z mniejszym zainteresowaniem niż ich inaugurację – społeczeństwo zmęczone było długimi negocjacjami, pojawiały się też negatywne komentarze na temat zakulisowych rozmów prowadzonych w Magdalence, które miały w przyszłości stać się przyczyną powstania „czarnej legendy" o zmowie rządzących z elitą opozycji[87]. Zwracano uwagę na dążenie A. Miodowicza do uczynienia z OPZZ trzeciej równorzędnej strony negocjacji. W powszechnej opinii oficjalne związki miały odtąd tracić znaczenie na rzecz legalizowanych struktur „Solidarności"[88]. Z zaniepokojeniem rozmowy władz z opozycją śledzili funkcjonariusze bezpieki, przewidując zmiany strukturalne w MSW, redukcję etatów w SB, lecz te „dyskusje nie wpływały negatywnie na realizację zadań służbowych i dyscyplinę". Pojawiały się kuriozalne opinie, iż legalizacja „Solidarności" „spowoduje bałagan i anarchię i po raz kolejny cały ciężar uporządkowania sytuacji w kraju spadnie na SB"[89]. Co warto podkreślić, jeszcze w kwietniu został powołany piętnastoosobowy Sztab MSW (z wiceministrem spraw wewnętrznych gen. Henrykiem Dankowskim na czele) z zadaniem nadzorowania procesu realizacji postanowień Okrągłego Stołu[90].

Zgodnie z przyjętymi ustaleniami Sąd Wojewódzki w Warszawie dokonał rejestracji NSZZ „Solidarność" (17 kwietnia) i NSZZ RI „Solidarność" (20 kwietnia), co spowodowało budowę legalnych struktur terenowych związku.

W Łodzi stosowne działania organizacyjne, w oparciu o upoważnienie L. Wałęsy, podjęli J. Dłużniewski, R. Kostrzewa i P. Lipski. Pogłębiło to konflikt z grupą skupioną wokół A. Słowika, J. Kropiwnickiego, G. Palki i doprowadziło do przeciągającej się wymiany argumentów prawnych[91].

Wiosną 1989 r. udało się osiągnąć jedność w piotrkowskiej „Solidarności", gdzie w maju doszło do ostatecznego powiązania ogniw związku w RKW województwa piotrkowskiego z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim[92].

---

[87] Według J. Skórzyńskiego „gabinetowa dyplomacja" uprawiana w Magdalence kontrastowała ze stylem negocjacji prowadzonych w sierpniu 1980 r., który w odczuciu społecznym był modelowym przykładem wypracowania kompromisu. Społeczeństwo raziły przejawy fraternizacji przedstawicieli władz i opozycji, rodzące podejrzenia o istnieniu „zmowy elit". Co warte podkreślenia, rozmowy w Magdalence odmiennie oceniane są przez środowiska postkomunistyczne (jako dowód politycznej dojrzałości) i solidarnościowe (minimalizowanie ich znaczenia). Więcej na ten temat: J. Skórzyński, *Od „Solidarności" do wolności*, Warszawa 2005, s. 260–263; A. Chwalba, *op. cit.*, s. 23. O różnorodności ocen związanych z negocjacjami Okrągłego Stołu świadczy dyskusja na łamach prasy prowadzona w związku z dwudziestą rocznicą obrad: *Ani legenda czarna, ani legenda biała*, „Tygodnik Powszechny" 2009, nr 6, s. 19–21; T. Mazowiecki, *Nie trzymaliśmy się Stołu*, „GW", 23 I 2009, s. 20; K. Morawiecki, *Dlaczego przewróciłem okrągły stolik*, „Rzeczpospolita", 5 II 2009, s. A13; P. Semka, *Stół nie dla każdego*, *ibidem*, 7–8 II 2009, s. A11–A13; J. Stróżyk, *Biała i czarna legenda obrad*, *ibidem*, 6 II 2009, s. A4.

[88] Zob. dok. nr 77–78 niniejszej publikacji. O poprawie społecznych nastrojów świadczyła malejąca liczba konfliktów płacowych i strajków – w marcu MSW odnotowało ich 375 (w tym 260 strajków), w kwietniu odpowiednio 96 i 9, zaś w maju 64 i 21. A. Dudek, *Reglamentowana…*, s. 271.

[89] Zob. dok. nr 75 i 90 niniejszej publikacji.

[90] Zastępcami gen. Dankowskiego byli: gen. bryg. S. Stochaj, gen. bryg. Cz. Wiejak i gen. bryg. E. Kłosowski. W składzie sztabu znaleźli się wszyscy dyrektorzy departamentów i biur MSW. *Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. 3: *1975–1990*, red. P. Piotrowski, Warszawa 2008, s. 18.

[91] L. Olejnik, *op. cit.*, s. 399.

[92] 21 IV 1989 r. wznowiła działalność Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „S", zaś 26 maja tr. powołana została RKW kierowana przez E. Olszewskiego. Więcej na ten temat: *25 lat Niezależnego…*, s. 34.

Rosnący autorytet Lecha Wałęsy w kraju i zagranicą oraz oparcie o działający legalnie związek miały kluczowe znaczenie dla opozycji w zbliżającej się kampanii wyborczej[93]. Jak wspomniano powyżej, w trakcie obrad Okrągłego Stołu zapadła decyzja o przeprowadzeniu wyborów parlamentarnych z udziałem opozycji, co było prawdziwym przełomem w dziejach PRL. Dążąc do przełamania impasu w rozmowach, 2 marca 1989 r. Aleksander Kwaśniewski wysunął propozycję przeprowadzenia wolnych wyborów do Senatu, w wyniku czego przedstawiciele strony solidarnościowej przystali na możliwość rywalizacji wyłącznie o 35 proc. mandatów poselskich. Pozostała część przypadała PZPR, ZSL, SD oraz koncesjonowanym organizacjom katolickim (Polski Związek Katolicko-Społeczny, Stowarzyszenie „Pax", Unia Chrześcijańsko-Społeczna). Ponadto koalicja zyskała także możliwość wspierania kandydatów formalnie bezpartyjnych, określanych ironicznie w trakcie kampanii mianem „bezpartyjnych bolszewików"[94].

Strona partyjno-rządowa oficjalnie forsowała model kampanii niekonfrontacyjnej, uniemożliwiającej w praktyce kandydatom opozycji podważanie przewodniej roli PZPR, sojuszu ze Związkiem Sowieckim, czy też ocenę dziejów PRL i genezy ustroju komunistycznego w Polsce[95]. Opozycja uzyskała możliwość prezentowania swoich poglądów w środkach masowego przekazu, co stanowiło nowość w dziejach PRL.

W dniu 7 kwietnia 1989 r. Sejm wprowadził zmianę w Konstytucji PRL (wprowadzenie zapisu o urzędzie prezydenta i Senacie) oraz uchwalił ordynacje wyborcze do Sejmu i Senatu. Przyjęto, że 425 posłów miało być wybranych w 108 okręgach (w zależności od liczby mieszkańców od dwóch do pięciu posłów w okręgu). Kandydat musiał uzyskać ponad 50 proc. ważnych głosów, by zdobyć mandat w pierwszej turze. W drugiej zaś, będącej rywalizacją między dwoma kandydatami, którzy uzyskali największą liczbę głosów w pierwszej turze – więcej głosów od bezpośredniego konkurenta. Ponadto 35 osób (bez kandydatów Komitetu Obywatelskiego) znalazło się na liście krajowej, w przypadku której nie przewidywano powtórnego głosowania, a posłami miały zostać osoby uzyskujące ponad 50 proc. ważnych głosów w skali kraju[96]. Rada Państwa 13 kwietnia uchwaliła termin wyborów na 4 i 18 czerwca.

Komitet Obywatelski „Solidarność" przyjął zasadę wyznaczania jednego kandydata do ubiegania się o poszczególne mandaty, co w istotny sposób ułatwiło zwycięstwo wyborcze. W tym samym czasie KKW odrzuciła możliwość wpisywania na listy wyborcze komitetu członków GR KK. Doprowadziło to do sporu w łonie opozycji, w wyniku czego do rywalizacji nie stanęli m.in. Tadeusz Mazowiecki i Aleksander Hall[97]. Z upoważnienia KKW kampanię wyborczą miał prowadzić Komitet Obywatelski „Solidarność" oraz komitety obywa-

---

93 18 IV 1989 r. miało miejsce symboliczne spotkanie Wałęsy z gen. Jaruzelskim, zaś 19–22 IV przewodniczący NSZZ „S" w towarzystwie B. Geremka, T. Mazowieckiego i W. Trzeciakowskiego przebywał we Włoszech.

94 A. Dudek, *Pierwsze lata*..., s. 34–36.

95 A. Garlicki, *Karuzela*..., s. 257. Więcej na temat wewnątrzpartyjnej dyskusji na temat koncepcji niekonfrontacyjnych wyborów – zob. Protokół posiedzenia Sekretariatu KC PZPR, 18 II 1989 r. [w:] *Tajne dokumenty*..., s. 279–292.

96 Więcej na ten temat: *Wybory '89 w Polsce południowo-wschodniej w dokumentach SB*, oprac. J. Borowiec, Warszawa–Rzeszów 2009, s. 22–24.

97 8 IV 1989 r. A. Hall na posiedzeniu KO „S" zaproponował poszerzenie zaplecza politycznego o inne struktury opozycyjne poprzez wpisanie ich kandydatów na wspólne listy. Propozycję tę odrzucili B. Geremek, J. Kuroń i L. Wałęsa, nie chcąc doprowadzić do osłabienia pozycji NSZZ „S". A. Dudek, *Pierwsze lata*..., s. 43.

telskie tworzone przez regionalne struktury związku[98]. Do sporów przy tworzeniu komitetów doszło m.in. w Bydgoszczy, Łodzi, Radomiu i Suwałkach[99].

23 kwietnia KKW przyjęła dwudziestosiedmiopunktowy program wyborczy, zaś Komitet Obywatelski w Warszawie zatwierdził listę 150 kandydatów na posłów i 94 na senatorów. W związku z dyskusją na temat procedury wyłaniania kandydatów i pojawiających się wakatów akceptacja zajęła kilka godzin[100]. Ostateczny termin zgłaszania kandydatów mijał 12 maja – łącznie na listy wpisano 1760 nazwisk osób ubiegających się o mandaty poselskie i 558 o miejsca w Senacie[101].

Województwo łódzkie zostało podzielone na cztery okręgi, w których przyznano: sześć mandatów dla PZPR, po jednym dla Stowarzyszenia „Pax", SD i ZSL oraz cztery dla kandydatów bezpartyjnych. Prezydium Rady Narodowej miasta Łodzi powołało okręgowe komisje wyborcze do przeprowadzenia wyborów do Sejmu (siedziby na Bałutach, Polesiu i Śródmieściu, Górnej oraz Widzewie) oraz Wojewódzką Komisję Wyborczą do przeprowadzenia wyborów do Senatu. Obsługą komisji zajmowało się Wojewódzkie Biuro Wyborcze, odpowiedzialne m.in. za publikację plakatów i obwieszczeń oraz druk kart wyborczych. Na szczeblu miast, gmin i dzielnic działały biura odpowiedzialne za obsługę obwodowych komisji wyborczych. Analogiczne komórki powstały w województwie piotrkowskim, sieradzkim i skierniewickim. Regułą było obsadzanie w nich stanowisk kierowniczych przez reprezentantów władz samorządowych. Kandydatami WKO „Solidarność" w Łodzi byli: J. Dłużniewski (okręg nr 60), Andrzej Kern (okręg nr 61), M. Dmochowska i Wiesław Kowalski (okręg nr 62) oraz S. Niesiołowski (okręg nr 63). O miejsca w Senacie ubiegali się Jerzy Dietl i Cezary Józefiak.

Województwo piotrkowskie podzielono na dwa okręgi, w których ubiegano się o dwa mandaty dla PZPR, jeden dla ZSL i trzy bezpartyjne. Jako kandydaci WKO „Solidarność" w Piotrkowie Trybunalskim występowali: Teresa Zalewska i Andrzej Zawiślak (okręg nr 73) oraz Ryszard Brzuzy (okręg nr 74). Kandydatami na senatorów byli Grzegorz Białkowski i Tadeusz Zaskórski. Okręg nr 87 obejmował całe województwo sieradzkie, gdzie WKO „Solidarność" jako kandydatów wskazał: Stanisława Cieślę, Henryka Michalaka i Stanisława Strózika. O mandaty senatorskie rywalizowali Andrzej Tomaszewicz i Tadeusz Zieliński. Z kolei województwo skierniewickie stanowiło okręg nr 88, w którym do Sejmu kandydowali Maciej Bednarkiewicz i Anna Urbanowicz, zaś do Senatu Edward Pyziołek i Zbigniew Rokicki[102].

W dniu 29 kwietnia kandydaci Komitetu Obywatelskiego „Solidarność", z wyjątkiem startującego w województwie pilskim Piotra Baumgarta, spotkali się w Gdańsku z Lechem Wałęsą, gdzie każdy z nich został uwieczniony na fotografii z przewodniczącym NSZZ „Solidarność"[103]. Zdjęcia te stały się jednym z głównych motywów wykorzystywanych podczas

---

[98] Uchwała KKW NSZZ „S" w sprawie udziału w wyborach do Sejmu i Senatu PRL, 7 IV 1989 r. [w:] *Wybory '89 w Polsce*..., s. 63–64; *Komitet Obywatelski*..., s. 59.

[99] Konflikt związany z trybem wyłaniania w Łodzi kandydatów strony solidarnościowej w wyborach parlamentarnych omawia: M. Miszalski, *op. cit.*, s. 45–51.

[100] *Komitet Obywatelski*..., s. 62.

[101] A. Garlicki, *Karuzela*..., s. 315.

[102] Więcej na ten temat: *Komunikat Rady Państwa w sprawie utworzenia okręgów wyborczych do Sejmu*, „GR", 17 IV 1989, s. 1–2. Zob. *Powołanie Wojewódzkiego Biura Wyborczego w Łodzi*, *ibidem*, 19 IV, s. 2; *Komunikat prasowy*, *ibidem*, 26 IV, s. 2; *Powołano komisje wyborcze*, *ibidem*, 29 IV 1989, s. 2; *Obwieszczenia*, *ibidem*, 18 V 1989, s. 2.

[103] Co warte podkreślenia, P. Baumgart jako jedyny spośród kandydatów KO „S" nie został wybrany do Senatu, przegrywając w drugiej turze z kandydatem niezależnym H. Stokłosą. A. Dudek, *Reglamentowana*..., s. 329.

kampanii wyborczej. Środowiska opozycyjne dostrzegały liczne problemy związane z prowadzeniem kampanii wyborczej: brak środków finansowych, możliwość kompromitowania kandydatów przez SB, kłopoty z montowaniem radiowych i telewizyjnych programów wyborczych oraz możliwość unieważnienia list ze względów formalnych.

Co ciekawe, już na przełomie kwietnia i maja w opracowanej przez SB analizie „Elementy prognozy rozwoju sytuacji społeczno-politycznej po wyborach", przewidywano skuteczność kampanii strony solidarnościowej i klęskę wyborczą koalicji. Prognoza ta, uznana za zbyt pesymistyczną, została w zasadzie zignorowana przez zapoznające się z nią kierownictwo PZPR[104].

Przygotowania komitetów obywatelskich do kampanii wyborczej rozpoczęły się w drugiej połowie kwietnia. Codziennością były trudności w organizowaniu biur wojewódzkich komitetów obywatelskich, potęgowane opieszałością administracji, brakiem sprzętu i papieru. Dodatkowo bezpieka podsycała konflikty personalne w łonie obozu solidarnościowego, wykorzystując do tego osoby lokowane w strukturach związkowych[105].

Do działań przystąpiła również PZPR, koncentrując się podczas obrad Egzekutywy Komitetu Łódzkiego na „analitycznym przedyskutowaniu przygotowań do kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL". Dyskutowano także nad wyborem form kampanii umożliwiających jak najlepsze zaprezentowanie kandydatów oraz zapoznano obecnych z „aktualnym stanem i strukturą łódzkiej organizacji partyjnej"[106].

W dniu 3 maja w siedzibie WKO „Solidarność" przy ul. Piotrkowskiej 41 w Łodzi zorganizowano konferencję prasową z kandydatami na posłów i senatorów, a o jej przebiegu informowała nawet prasa partyjna. Dzień wcześniej komitet opublikował komunikat, w którym złożył „ostry protest przeciw wykorzystywaniu przez niektóre osoby nazwy »Solidarność« w kampanii zbierania podpisów popierających kandydatów do Sejmu i Senatu". Posługiwanie się symbolem związku miało stanowić „jawne wprowadzanie w błąd wyborców"[107].

W zbieranie podpisów pod listami kandydatów Komitetu Obywatelskiego zaangażowali się m.in. członkowie Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Fakt ten został skrzętnie odnotowany przez funkcjonariuszy Wydziału III-1 WUSW w Łodzi[108]. Ciężar działań zmierzających do objęcia operacyjną kontrolą kampanii wyborczej prowadzonej przez „Solidarność" spoczywał na pionie III wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych[109]. W dniu 3 maja w Sieradzu została założona sprawa obiektowa kryptonim „Senator"[110]. W planie wykonawczym, obejmującym kontrolę wszelkich działań związanych z kampanią wyborczą, zakładano „nie-

---

104 A. Garlicki, *Karuzela*..., s. 322.

105 Zob. dok. nr 82 niniejszej publikacji.

106 *Program działania łódzkiej organizacji w kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL*, „GR", 18 IV 1989, s. 2. Zob. Dyskusja BP KC PZPR na temat wybranych zagadnień związanych z kampanią do Sejmu i Senatu PRL, 11 IV 1989 r. [w:] *Tajne dokumenty*..., 321–325.

107 *Prezentacja kandydatów „Solidarności"*, „GR", 4 V 1989, s. 2; *Komunikat prasowy*, *ibidem*.

108 Zob. dok. nr 92 niniejszej publikacji.

109 Zob.: Meldunek zastępcy naczelnika Wydziału III Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Lublinie kpt. Henryka Walencika o przebiegu kampanii wyborczej na terenie województwa, 5 V 1989 r. [w:] *Zmierzch dyktatury*..., s. 485; Meldunek naczelnika Wydziału III-1 Stołecznego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Warszawie mjr. Zdzisława Szałaja o przebiegu kampanii wyborczej w stolicy, *ibidem*, 486–490; Meldunek naczelnika Wydziału III Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Chełmie ppłk. Feliksa Jaśniaka o przebiegu kampanii wyborczej na terenie województwa, *ibidem*, s. 505–508.

110 Podobne sprawy obiektowe zakładano w innych województwach, np. „Wybory '89" (Krosno, Olsztyn, Rzeszów), „Cratos" (Przemyśl). Zob. A. Czyżewski, *„Chcesz mieć lipę senatora – oddaj głos na profesora". Wybory*

korzystną aktywizację działań niektórych organizacji społecznych i politycznych na rzecz wspierania jednych kandydatów i przeciwko innym kandydatom". Zadaniem SB było zapobieganie działaniom niezgodnym z ordynacją wyborczą oraz przypadkom wzywania do bojkotu wyborów[111]. Miały być one realizowane we współpracy z władzami partyjno-administracyjnymi. Aktywność SB ukierunkowana była na wspieranie kandydatów strony koalicyjnej („głównie mających rekomendację partyjną"). Planowano opracowanie charakterystyk kandydatów – materiały kompromitujące miały być przekazywane do kierownictwa WUSW i KW PZPR. Zakładano również kontrolę działań figurantów spraw operacyjnych poprzez rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze, zbieranie materiałów do wykorzystania procesowego oraz pozyskiwanie osobowych źródeł informacji ze środowisk, w których „mogą wystąpić zagrożenia". Nakazywano również: „Stosować działania »D« [dezintegracyjne – S.P.] wobec kandydatów będących przeciwnikami politycznymi poprzez osobowe środki pracy operacyjnej i działania własne"[112]. Także zadania Milicji Obywatelskiej w omawianym okresie były wyraźnie podporządkowane celom SB[113].

Departament III MSW przesyłał wytyczne do działań podejmowanych przez SB, zawierające m.in. pytania do kandydatów „Solidarności", które mogły pomóc w zdyskredytowaniu ich w oczach wyborców. Poprzez tajnych współpracowników pytano np. o przyczyny kandydowania poza rodzinnym województwem (wskazywanie na brak związków z regionem), podejmowano też tzw. trudne tematy (sposób wyłaniania kandydatów KO „Solidarność", przyjmowanie środków finansowych z zagranicy, kwestia aborcji i rejestracji NZS)[114]. Ponadto bezpieka przejmowała materiały wyborcze rozpowszechniane przez „Solidarność", poddając je analizie pod kątem możliwości wykorzystania „w akcji polityczno-propagandowej"[115].

Opracowywane przez funkcjonariuszy sprawozdania ze spotkań wyborczych tworzone były według określonego wzoru. Omawiano atmosferę na mitingach, frekwencję, przytaczano wypowiedzi kandydatów, charakteryzowano dotychczasową działalność i program polityczny. Wiece opozycji miały przebiegać schematycznie, a kandydaci: „Każdorazowo negują dorobek Polski Ludowej, wszelkie niepowodzenia przypisują jedynie partii i nagminnie głoszą konieczność wydatnej redukcji MSW i MON"[116]. Zachowane materiały świadczą

---

4 czerwca 1989 roku z perspektywy Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Sieradzu, „Pamięć i Sprawiedliwość" [dalej: „PiS"] 2009, nr 2 (13), s. 243–259; D. Iwaneczko, *Władza idzie do wyborów*, „BIPN" 2004, nr 4 (39), s. 53–57; P. Kardela, *Służba Bezpieczeństwa wobec wyborów parlamentarnych 1989 roku w województwie olsztyńskim* [w:] *Olsztyński czerwiec '89*, Olsztyn 2009, s. 95–147; *Wybory '89 w Polsce…*, s. 40–51.

111 W 1989 r. do bojkotu wyborów wzywały m.in.: SW, PPS–RD, LDP „Niepodległość". A. Dudek, *Pierwsze lata…*, s. 52.

112 Zob. dok. nr 93 niniejszej publikacji. Por. Meldunek zastępcy naczelnika Wydziału III Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Lublinie kpt. Henryka Walencika o przebiegu kampanii wyborczej na terenie województwa, 5 V 1989 r. [w:] *Zmierzch dyktatury…*, s. 485; Meldunek naczelnika Wydziału III-1 Stołecznego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Warszawie mjr. Zdzisława Szałaja o przebiegu kampanii wyborczej w stolicy, *ibidem*, 486–490; Meldunek naczelnika Wydziału III Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Chełmie ppłk. Feliksa Jaśniaka o przebiegu kampanii wyborczej na terenie województwa, *ibidem*, s. 505–508; Plan działań operacyjnych w ramach SO „Wybory '89" w woj. krośnieńskim, 15 V 1989 r. [w:] *Wybory '89 w Polsce…*, s. 82–90; Wniosek w sprawie wszczęcia SO „Cratos" w woj. przemyskim, 19 IV 1989 r., *ibidem*, s. 140–141; Wniosek w sprawie wszczęcia SO „Wybory '89"w woj. rzeszowskim, 30 III 1990, *ibidem*, s. 190–191; Plan działań operacyjnych w ramach SO „Wybory '89" w woj. rzeszowskim, 14 IV 1989 r., *ibidem*, s. 192–197.

113 Zob. dok. nr 98 niniejszej publikacji.

114 Zob. dok. nr 103 niniejszej publikacji.

115 Zob. dok. nr 102, 103 i 110 niniejszej publikacji.

116 Zob. dok. nr 116 niniejszej publikacji.

o próbie stosowania presji administracyjnej wobec komitetów obywatelskich – w Zduńskiej Woli rozważano możliwość zbierania od mieszkańców skarg dotyczących zakłócania ciszy nocnej, czy zaśmiecania i zanieczyszczania klatek schodowych przez osoby odwiedzające siedzibę komitetu[117].

Spotkania organizowane przez „Solidarność" wyróżniały się na tle bezbarwnych, niecieszących się zainteresowaniem wyborców spotkań kandydatów PZPR. Podczas spotkań rozdawano ulotki i „ściągawki" z zasadami głosowania, prowadzono sprzedaż wydawnictw bezdebitowych i „cegiełek" wspomagających fundusz wyborczy. Atrakcją były również występy znanych artystów. Często odnoszono się do publikacji reżimowej prasy („Trybuna Ludu", łódzki „Głos Robotniczy")[118], doskonale zdając sobie sprawę z inwigilacji prowadzonej przez SB. Świadczyło o tym kierowanie wypowiedzi do „tych panów, którzy są służbowo" oraz podkreślanie faktu zadawania tak samo brzmiących pytań podczas kolejnych spotkań[119].

Wobec przedstawionych powyżej trudności kluczowe znaczenie miał swobodny dostęp do środków masowego przekazu. Sytuacja uległa znacznej poprawie po 8 maja, kiedy to ukazał się pierwszy numer „Gazety Wyborczej", poświęcony niemal w całości prezentacji sylwetek kandydatów Komitetu Obywatelskiego[120]. Od 10 maja Łódzki Ośrodek Telewizyjny nadawał codziennie w programie 2 TVP półgodzinne studio wyborcze, a próby cenzurowania niektórych audycji przynosiły jedynie dodatkową popularność reprezentantom opozycji[121]. Nowatorską formą prezentacji kandydatów strony solidarnościowej było umieszczenie haseł wyborczych na tramwaju kursującym po najbardziej uczęszczanych trasach[122].

„Gazeta Wyborcza" stała się medium prezentującym liczne przykłady utrudniania kampanii kandydatów „Solidarności", takich jak: zakaz rozlepiania plakatów lub ich zrywanie i zaklejanie materiałami wyborczymi strony koalicyjnej, czy też nekrologami (Piotrków Trybunalski, Skierniewice), zrywanie flag i transparentów z siedzib komitetów obywatelskich (Łowicz), odmowa umieszczania w punktach sprzedaży detalicznej materiałów wyborczych oraz informacji o czasie nadawania audycji radiowych i telewizyjnych (Piotrków Trybunalski, Sochaczew), rozsyłanie na koszt przedsiębiorstwa państwowego materiałów propagandowych kandydata PZPR do Senatu (Zduńska Wola), rozpowszechnianie przez „nieznanych sprawców" plotek i pomówień dyskredytujących kandydatów opozycji (Piotrków Trybunalski), angażowanie uczniów w czasie lekcji w rozprowadzanie ulotek kandydatów PZPR (Piotrków Trybunalski), organizowanie równolegle do mitingów „Solidarności" atrakcyjnych imprez kulturalnych (Pabianice)[123].

---

[117] Zob. dok. nr 118 niniejszej publikacji.

[118] Zob. *Pytanie do profesora Białkowskiego*, „GR", 16 V 1989, s. 2; *Mieszka w Katowicach, pracuje w Krakowie, kandyduje w Sieradzu*, *ibidem*, 26 V 1989, s. 3. Por. W. Giełżyński, *Wypełnianie dziury w obwarzanku*, „GW", 26–28 V 1989, s. 5. Więcej na temat sposobu prowadzenia kampanii wyborczej na łamach prasy oficjalnej: P. Adryańczyk-Linard, „Prasa łódzka o wyborach w 1989 r. w regionie łódzkim" [referat wygłoszony podczas sesji popularnonaukowej „Sukces był pełny", zorganizowanej 3 VI 2009 r. w Łodzi]; P. P. Warot, *Wybory parlamentarne 1989 roku w lokalnej prasie partyjnej Olsztyna* [w:] *Olsztyński*..., s. 183–213.

[119] Zob. dok. nr 113 niniejszej publikacji.

[120] *Nasi kandydaci*, „GW", 8 V 1989, s. 1–7. Por.: *Pierwszy numer „Gazety Wyborczej"*, „GR", 9 V 1989, s. 2.

[121] *Od dziś telewizyjne „Studio Wyborcze"*, „GR" 10 V 1989, s. 2.

[122] *Tramwaj „S"*, „GW", 17 V 1989, s. 2.

[123] *Fair play*, *ibidem*, 10 V 1989, s. 5; *Fair play*, *ibidem*, 17 V 1989, s. 4; *Wojny plakatowej ciąg dalszy*, *ibidem*, 22 V 1989, s. 4; *Kampania za cudze pieniądze*, *ibidem*, 31 V 1989, s. 5; G. Górny, *Wasze małe agresje*, *ibidem*, 2–4 VI 1989, s. 4; J. Szperkowicz, *Skakanie do oczu*, *ibidem*.

Czynnikiem utrudniającym rywalizację z koalicją był ostro zarysowany podział związku na zwolenników ZR NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej oraz akceptowanych przez Lecha Wałęsę RKO i WKO. Zarząd Regionalny postanowił nie wysuwać własnych kandydatów, popierając spośród zgłoszonych przez WKO tylko tych, których kandydatury zostały uzgodnione z ŁPO (S. Niesiołowski, A. Kern). Zarząd deklarował gotowość do wspierania wszystkich kandydatów stojących „na gruncie wartości chrześcijańskich" oraz zapowiedział informowanie o działaniach innych niezależnych kandydatów. Wymieniono tu osoby reprezentujące KPN (Marian Miszalski, Andrzej Ostoja-Owsiany, A. Terlecki), Ruch Wolnych Demokratów (Karol Głogowski) oraz J. Keplera[124].

Pytania dotyczące podziału w obozie opozycyjnym padały często na spotkaniach wyborczych, co było zarówno wyrazem troski o zwycięstwo „Solidarności", jak i też efektem świadomych działań dezintegracyjnych prowadzonych przez SB i oficjalną prasę[125]. Brak jedności negatywnie wpływał na atmosferę kampanii, a kandydaci zazwyczaj unikali odpowiedzi na pytania dotyczące przyczyn rozłamu, koncentrując się na prezentacji programów wyborczych. W „Gazecie Wyborczej" pojawiły się opinie o faworyzowaniu przez duchowieństwo kandydatów niezależnych od WKO „Solidarność", zwłaszcza K. Głogowskiego, rekomendowanego jako „konsekwentnego katolika" i przyszłego „senatora katolickiej Łodzi". Zarzuty te zostały wycofane po prasowym proteście o. Miecznikowskiego[126].

Jak wspomniano wcześniej, kampania PZPR, koordynowana na szczeblu centralnym przez S. Cioska, Zygmunta Czarzastego i J. Czyrka, odbiegała dynamizmem i rozmaitością stosowanych form od działań opozycji[127]. Błędem było powierzenie wyboru kandydatów lokalnym strukturom partyjnym, co doprowadziło nierzadko do konkurowania osób odsuniętych z list PZPR z oficjalnie rekomendowanymi przez partię. Nie przyniosła rezultatów próba wystawienia osób znanych z telewizji (m.in. ppłk. MO Jana Płócienniczaka, prezentera „Dziennika Telewizyjnego" Mariana Grzegorza Woźniaka)[128]. Na tle bezbarwnych działań wyróżniała się kampania startującego w wyborach do Senatu w województwie skierniewickim L. Millera, proponującego m.in. kontrkandydatom reprezentującym KO „Solidarność" udział w publicznej debacie[129]. Należy podkreślić, że w dużym stopniu strona partyjna ograniczała się do kwestionowania metod walki wyborczej stosowanych przez opozycję[130]. Ponadto nie przyniosło oczekiwanych rezultatów zintensyfikowanie kampanii w tygodniu poprzedzającym pierwszą turę wyborów[131]. W dniu 29 maja KC PZPR rozesłał do komitetów wojewódzkich poufne opracowanie „Stan i przewidywane kierunki działalności propagandowej NSZZ »S« w kampanii

---

124 *ZR „S" Ziemi Łódzkiej*, *ibidem*, 12–14 V 1989, s. 6.

125 *Orwell czy Kali*, „GR", 29 V 1989, s. 2; *Demokracja czy „drużyna"*, *ibidem*, 1 VI 1989, s. 1. Działania SB prowadzone w okresie kampanii wyborczej omawia: R. Terlecki, *Miecz i tarcza komunizmu. Historia aparatu bezpieczeństwa w Polsce 1944–1990*, Kraków 2007, s. 332–334.

126 W. Giełżyński, *Wesoło, ale jakby smutno*, „GW", 26–28 V 1989, s. 5; S. Miecznikowski, *Wesoło, ale jakby smutno*, *ibidem*, 16 VI 1989, s. 5. Por. *Gorzkie żale*, „GR", 27 V 1989, s. 2.

127 Więcej na temat sposobu prowadzenia kampanii wyborczej przez PZPR – zob. Plan działań PZPR w zakresie polityczno-organizacyjnego przygotowania i przeprowadzenia kampanii wyborczej do Sejmu PRL opracowany przez Wydział Polityczno-Organizacyjny KC PZPR, 15 II 1989 r. [w:] *Tajne dokumenty*…, s. 293–299; Protokół z posiedzenia Sekretariatu KC PZPR na temat strategii działań PZPR w trakcie kampanii wyborczej, 17 V 1989 r., *ibidem*, s. 343–350.

128 A. Dudek, *Pierwsze lata*…, s. 52.

129 *Leszek Miller proponuje kandydatom „S": porozmawiajmy o programach*, „GR", 27 V 1989, s. 2.

130 *Piraci w eterze*, *ibidem*; *Legia cudzoziemska*, *ibidem*, 1 VI 1989, s. 1–2.

131 A. Dudek, *Pierwsze lata*…, s. 49.

wyborczej". Przewidywano w nim niekorzystne dla PZPR wyniki głosowania 4 czerwca, zalecano prowadzenie działań propagandowych między pierwszą a drugą turą wyborów, podkreślano znaczenie czerwcowych wyborów dla przyszłości partii[132].

Zbliżający się termin wyborów skłonił kierownictwo MSW do aktywizacji podległych mu struktur. Zalecono m.in. zapobieganie próbom zakłócania 2 czerwca wystąpienia telewizyjnego gen. Jaruzelskiego[133]. SB badała systematycznie pogarszające się nastroje społeczne oraz z niepokojem śledziła włączanie się Kościoła katolickiego w kampanię prowadzoną przez komitety obywatelskie „Solidarność" (informowanie o miejscach i terminach spotkań, udostępnianie pomieszczeń)[134]. Spodziewając się nasilenia kampanii w dniu wyborów, kierownik sztabu WUSW w Sieradzu płk Stanisław Romański wydał polecenie utworzenia w dniu wyborów specjalnych grup do wizualnego dokumentowania „rażących zakłóceń porządku publicznego w bezpośredniej bliskości lokali"[135].

4 czerwca 1989 r. odbyła się pierwsza tura wyborów, które w decydującym stopniu przyczyniły się do obalenia komunizmu w Polsce. W województwie łódzkim 49 kandydatów rywalizowało o trzynaście mandatów poselskich, w piotrkowskim – 43 o siedem, sieradzkim – piętnastu o pięć, zaś w skierniewickim – osiemnastu o pięć miejsc w Sejmie PRL. W każdym wymienionym województwie o dwa miejsca w Senacie PRL rywalizowało odpowiednio: siedemnastu, trzynastu, ośmiu i siedmiu kandydatów[136]. W okręgu nr 60 obsadzono mandat nr 234 – J. Dłużniewski zdobył 67,54 proc. ważnych głosów, w okręgu nr 61 mandat nr 238 – A. Kern (78,94 proc.), w okręgu nr 62 mandat nr 243 – S. Niesiołowski (64,53 proc.), w okręgu nr 63 mandat nr 240 – M. Dmochowska (70,33 proc.) i mandat nr 241 – W. Kowalski (53,26 proc.). W wyborach do Senatu J. Dietl uzyskał 60,13 proc. ważnych głosów, natomiast C. Józefiak – 47,37 proc. Ten ostatni w drugiej turze miał stanąć do rywalizacji z J. Płócienniczakiem (28,77 proc.). W województwie piotrkowskim w okręgu nr 73 mandat nr 282 uzyskał A. Zawiślak (65,78 proc. głosów), mandat nr 283 – T. Zalewska (72,83 proc.), zaś w okręgu nr 74 mandat nr 286 – R. Brzuzy (74,48 proc.). Senatorami zostali: G. Białkowski (59,43 proc.) i T. Zaskórski (63,26 proc.). W województwie sieradzkim wyniki przedstawiały się następująco: mandat nr 338 obsadził S. Strózik (73,37 proc. ważnych głosów), mandat nr 39 – S. Cieśla (71,86 proc.), mandat nr 340 – H. Michalak (58 proc.). Do Senatu wybrano A. Tomaszewicza (54,88 proc. głosów) i T. Zielińskiego (59,08 proc.). Natomiast w województwie skierniewickim mandat nr 344 zdobyła A. Urbanowicz (71,64 proc. głosów), mandat nr 345 M. Bednarkiewicz (69,51 proc.), zaś do Senatu dostali się E. Pyziołek (69,79 proc.) i Z. Rokicki (64,75 proc.). Frekwencja wyniosła: 53,28 proc. (woj. łódzkie), 58,38 proc. (woj. piotrkowskie), 60,54 proc. (woj. sieradzkie) i 56,63 proc. (woj. skierniewickie) przy frekwencji ogólnopolskiej na poziomie 62 procent[137]. Należy

---

132 D. Iwaneczko, *op. cit.*, s. 54–55. Por. Informacja Wydziału-Sekretariatu Komisji Organów Przedstawicielskich KC PZPR na temat zasad prowadzenia kampanii wyborczej przed I i II turą wyborów parlamentarnych, 3 VI 1989 r., [w:] *Tajne dokumenty*..., s. 377–389.

133 Zob. dok. nr 122 niniejszej publikacji.

134 Zob. dok. nr 123 niniejszej publikacji.

135 Zob. dok. nr 124 niniejszej publikacji.

136 Z. Strzępek, *Wybierzmy mądrych a nie hałasujących*, „GR", 3–4 VI 1989, s. 1.

137 *Informacja o przebiegu wyborów do Sejmu i Senatu w woj. łódzkim*, *ibidem*, 6 VI 1989, s. 2; *Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 8 czerwca 1989 r. o wynikach głosowania i wynikach wyborów do Sejmu PRL przeprowadzonych w dniu 4 czerwca 1989 r.*, *ibidem*, nr 134, s. 3; *Obwieszczenie PKW z dnia 8 czerwca 1989 r. o wynikach głosowania i wyborów do Senatu PRL przeprowadzonych w dniu 4 czerwca 1989 r.*, *ibidem*, s. 3–4.

zwrócić uwagę, że województwa: łódzkie, piotrkowskie i skierniewickie znalazły się wśród pięciu, w których głosowało najmniej osób[138].

Spośród innych kandydatów niezależnych w województwie łódzkim rywalizujący o mandat z M. Dmochowską A. Terlecki zdobył 8,66 proc. ważnych głosów, zaś konkurujący o miejsce z W. Kowalskim J. Kepler – 15,58 proc. W wyborach do Senatu K. Głogowski uzyskał 14,88 proc. głosów, A. Ostoja-Owsiany – 2,71 proc., zaś M. Miszalski – 0,72 proc. głosów[139]. Wyniki głosowania były szeroko komentowane na łamach prasy, gdzie uznano, iż konieczność ubiegania się C. Józefiaka o fotel senatora w drugiej turze był konsekwencją podziału głosów między kandydata KO „Solidarność" a K. Głogowskiego[140]. Pojawiły się również głosy rozczarowania z powodu braku opozycjonistów spoza komitetów obywatelskich oraz zaniepokojenie niską frekwencją. Zwracano uwagę na możliwość stworzenia systemu dwupartyjnego (a nie pluralistycznego) w przypadku odwlekania terminu w pełni wolnych wyborów oraz groźbę porozumienia reprezentantów dwóch elit: solidarnościowej i partyjnej[141]. Często podkreślano też plebiscytowy charakter głosowania i brak dostępu niezależnych kandydatów spoza opozycji solidarnościowej do rządowych środków masowego przekazu[142].

Służba Bezpieczeństwa w meldunkach przesyłanych do MSW w dniu wyborów zwracała uwagę na prowadzenie „agresywnej agitacji" przez zwolenników „Solidarności" (używanie samochodów i sprzętu nagłaśniającego) i mężów zaufania reprezentujących opozycję oraz wypowiedzi księży wzywających do głosowania na kandydatów komitetów obywatelskich. Skutkowało to wysyłaniem w godzinach popołudniowych partyjnych grup agitacyjnych w okolice lokali wyborczych, jednakże działania te nie przyniosły specjalnych efektów. Przebieg głosowania był kontrolowany z punktów zakrytych i punktów ruchomych[143].

W kolejnych dniach analizowano reakcje społeczne, odnotowując przekonanie o zwycięstwie „Solidarności", zadowolenie z klęski listy krajowej (wymagane ponad 50 proc. ważnych głosów zdobyli jedynie Mikołaj Kozakiewicz – ZSL i Adam Zieliński), uznanie dla sposobu prowadzenia kampanii przez opozycję[144]. Społeczeństwo w otwarty sposób mówiło o zmarnowanej dekadzie lat osiemdziesiątych i odpowiedzialności centralnych władz partyjnych za klęskę wyborczą PZPR, a zwolennicy partii zgłaszali postulat wzmocnienia w jej szeregach nurtu liberalnego. Odbiciem prawdziwych nastrojów społecznych były wyniki wyborów do Senatu, a przygnębienie członków PZPR potęgowała porażka jej kandydatów w okręgach zamkniętych[145]. 7 czerwca na terenie kraju wprowadzono stan podwyższonej

---

Z kolei w woj. kaliskim mandaty poselskie z ramienia KO „S" zdobyli: Cz. Kurzajewski (61,7 proc. ważnych głosów), J. Sałata (69, 2 proc.), J. Kowalewski (68,2 proc.) oraz B. Pilarski (74,5 proc.). Senatorami zostali J. Pietrzak (60,8 proc.) i E. Wende (68,2 proc.). G. Schlender, *NSZZ „Solidarność" w województwie kaliskim w latach 1980–1990*, Kalisz 2006, s. 305–306.

138 A. Dudek, *Historia polityczna…*, s. 37.

139 *Obwieszczenie Państwowej…*, s. 3; *Obwieszczenie PKW...*, s. 4.

140 J. Rawska, *Trójkąt łódzki*, „GW", 10–12 VI 1989, s. 4.

141 J. Kropiwnicki, *Liczył się tylko stempel Wałęsy*, *ibidem*, s. 5.

142 *10 proc. jest sukcesem*, *ibidem*.

143 Zob. dok. nr 125–128 niniejszej publikacji. Zakryty punkt obserwacyjny (ZPO) – miejsce, z którego prowadzono obserwację. Ruchomy punkt zakryty (RPZ) – pojazd, z którego prowadzono obserwację. Ł. Kamiński, *Lingua securitatis*, „PiS" 2003, nr 1 (3), s. 213, 216.

144 Zob. dok. nr 130 niniejszej publikacji.

145 Zob. dok. nr 132, 135–137 niniejszej publikacji. Por.: G. Majchrzak, *Towarzysz kac*, „BIPN" 2004, nr 4 (39), s. 68–74; Ocena kampanii wyborczej przedstawiona na posiedzeniu BP KC PZPR, 25 VII 1989 r. [w:] *Tajne dokumenty…*, s. 440–455.

gotowości, na bieżąco kontrolowano też spotkania powyborcze z parlamentarzystami „Solidarności" oraz organizowane w kościołach uroczystości dziękczynne[146]. Jednocześnie bezpieka kończyła rozpracowanie wybranych do parlamentu działaczy opozycyjnych, koncentrując odtąd swą uwagę na tzw. opozycji pozaparlamentarnej i organizacjach „ekstremalnych"[147]. W dniu 26 czerwca, „ze względu na sytuację, jaka wytworzyła się po wyborach do Sejmu i Senatu", wiceminister Dankowski wydał polecenie opracowania „w trybie pilnym" charakterystyk parlamentarzystów utrzymujących kontakty operacyjne z bezpieką. Formalnie nowo wybranych posłów i senatorów wyrejestrowywano z sieci agenturalnej, lecz jednocześnie utrzymywano ich zależność od SB poprzez przekazywanie kolejnych zadań (poznanie poglądów innych parlamentarzystów – zwłaszcza z kół solidarnościowych, forsowanie kandydatury zgłoszonej przez koalicję na urząd prezydenta)[148].

Rozmiary sukcesu wyborczego były zaskoczeniem także dla opozycji, chcącej dochować ustaleń przyjętych przy Okrągłym Stole i obawiającej się realizacji groźby unieważnienia wyborów i powrotu władz do polityki represji[149]. W ten tylko sposób wytłumaczyć można podjętą 8 czerwca podczas obrad Komisji Porozumiewawczej (przedstawiciele koalicji i KO „Solidarność") decyzję o głosowaniu na listę krajową w drugiej turze wyborów, co miało pozwolić na uzupełnienie obsady 33 mandatów poselskich. Zgodnie z przyjętym 12 czerwca dekretem Rady Państwa o miejsca w Sejmie mogli ubiegać się wyłącznie nowi kandydaci, co skutkowało brakiem w izbie niższej wielu czołowych działaczy PZPR, ZSL i SD[150].

Do drugiej tury wyborów przygotowywała się również SB. Zalecano m.in. zawieranie w dobowych meldunkach sytuacyjnych informacji o frekwencji i wydarzeniach zakłócających przebieg głosowania. Na podstawie prowadzonej obserwacji trafnie przewidywano niską frekwencję, wynikającą z radości ze zwycięstwa „Solidarności" 4 czerwca oraz poczucia klęski i rozczarowania zwolenników PZPR[151]. Prasa solidarnościowa zachęcała, by „wybrać lepszych", wskazując konkretnych kandydatów rywalizujących w „dogrywce", pozostających w opozycji do kierownictwa własnych partii i przejawiających tym samym względną niezależność[152]. Przy niskiej frekwencji w całym kraju (25 proc.) opozycja zdobyła brakujący mandat poselski oraz uzyskała siedem z ośmiu brakujących miejsc w Senacie (w Łodzi C. Józefiak uzyskał 204 753 głosów, J. Płócienniczak – 139 686)[153].

---

146 Zob. dok. nr 134, 138–139 niniejszej publikacji.

147 Zob. dok. nr 133 niniejszej publikacji.

148 W szyfrogramie skierowanym do wszystkich WUSW gen. Dankowski polecił uwzględnić w charakterystykach posłów i senatorów „stopień związania ich z naszą służbą, dyspozycyjność w realizacji zadań, a także ugrupowania polityczne, które reprezentują". Jednocześnie podkreślił, że: „Zdjęcie z ewidencji nie powinno oczywiście oznaczać przerwania kontaktu operacyjnego. Przeciwnie, należy podejmować różnorodne działania, by osoby te były coraz silniej związane z nami i coraz bardziej dyspozycyjne w realizacji zadań (o zdjęciu z ewidencji nie należy w zasadzie informować tych osób)". Cyt. za: M. Grocki [J. Trznadel], *Konfidenci są wśród nas…*, Warszawa [1992], s. 71; R. Terlecki, *op. cit.*, s. 335. Zob. P. Piotrowski, *Przemiany w MSW w latach 1989–1990*, „BIPN" 2004, nr 4 (39), s. 47; dok. nr 155 niniejszej publikacji.

149 6 VI 1989 r. taką groźbę mieli sformułować podczas spotkania z B. Geremkiem i T. Mazowieckim S. Ciosek, A. Gdula i Cz. Kiszczak. A. Dudek, *Pierwsze lata…*, s. 59.

150 *Ibidem*, s. 60.

151 Zob. dok. nr 144–145 niniejszej publikacji. Por. Protokół z poszerzonego posiedzenia Sekretariatu KC PZPR, 5 VI 1989 r. [w:] *Tajne dokumenty…*, s. 390–398; Protokół z roboczego posiedzenia KC PZPR, 9 VI 1989 r., *ibidem*, s. 399–402.

152 A. Dudek, *Pierwsze lata…*, s. 61; *Wybrać lepszych*, „GW", 16 VI 1989, s. 4.

153 O godz. 18.00 frekwencja wyborcza przedstawiała się w województwach następująco: łódzkie (28,3 proc.), piotrkowskie (16,78 proc.), sieradzkie (16,7 proc.), skierniewickie (13 proc.). *Frekwencja wyborcza*, „GR", 19 VI 1989, s. 1; *Informacje komisji wyborczych*, *ibidem*, 20 VI 1989, s. 3.

W podsumowaniach opracowywanych po 18 czerwca funkcjonariusze SB podkreślali spokojny przebieg głosowania, obojętną postawę duchowieństwa, nikłe uczestnictwo zwolenników „Solidarności" i zniechęcenie ludzi codziennymi trudnościami[154]. W kolejnych dniach składano do archiwów sprawy obiektowe zakładane w związku z wyborami. W meldunku końcowym do SO „Senator" informowano o wykorzystaniu w działaniach operacyjnych całej agentury pionu III, bieżącej współpracy z innymi wydziałami SB, a także Milicją Obywatelską, Wojskową Służbą Wewnętrzną oraz „aktywem polityczno-administracyjnym województwa"[155].

Wyniki czerwcowych wyborów pogłębiły poczucie niepewności funkcjonariuszy SB co do przyszłości resortu. Spodziewali się oni redukcji etatów w MSW i MON, coraz częściej wyrażali niezadowolenie z sytuacji gospodarczej i braku podwyżek płac. Odczucia te były z pewnością nieco złagodzone premiami przyznanymi za „prawidłowe wykonywanie" „zadań związanych z wyborami do Zgromadzenia Narodowego" oraz za „szereg wartościowych osiągnięć w pracy operacyjnej w zakresie zwalczania nielegalnej opozycji politycznej w kraju"[156].

Kontrolą operacyjną Służby Bezpieczeństwa objęte były również środowiska młodzieżowe i partie pozostające w latach 1988–1989 poza głównym nurtem wydarzeń politycznych. W 1988 r. nastąpiła reaktywacja Niezależnego Zrzeszenia Studentów – 13 października kilkaset osób uczestniczyło w pierwszych od siedmiu lat manifestacji zorganizowanej w Łodzi przez Zrzeszenie. W czterdziestominutowym wiecu na terenie osiedla akademickiego UŁ uczestniczyli m.in. przedstawiciel RKW NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej Paweł Lipski oraz członek KZ NSZZ „Solidarność" UŁ dr Stanisław Malinowski[157]. NZS zainicjowało na Uniwersytecie Łódzkim bojkot zajęć w Studium Wojskowym – akcja zakończyła się sukcesem, a w obowiązkowych zajęciach nie uczestniczyło ponad 90 proc. studentów. W dniu 8 listopada została zorganizowana pikieta pod budynkiem studium, akcja ulotkowa oraz wiec na osiedlu studenckim, w trakcie którego patrole MO odebrały uczestnikom sprzęt nagłaśniający oraz plakaty i transparenty. Kierownictwo WUSW w Łodzi skrytykowało postawę rektora UŁ prof. Leszka Wojtczaka, który wyraził niezadowolenie z powodu interwencji sił porządkowych[158]. Odpowiedzią milicji i bezpieki były zatrzymania i pobicia osób związanych z Galerią Działań Maniakalnych. Wsparcia studentom udzieliła RKW NSZZ „Solidarność", potępiając działania MO i SB. Nie powstrzymało to żywiołowego rozwoju niezależnych struktur młodzieżowych, czego dowodem było utworzenie 9 listopada 1988 r. Tymczasowej Komisji Założycielskiej NZS Akademii Medycznej oraz Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej NZS w Łodzi, w skład której wejść mieli przedstawiciele z UŁ i AM[159].

W lutym 1989 r. powstała KU NZS Politechniki Łódzkiej, w związku z czym SB wszczęła SOR „Debiutanci". Założenia jej były identyczne jak SOR „Smerfy", w ramach której inwigilowano działaczy NZS na Uniwersytecie Łódzkim[160].

---

154 Zob. dok. nr 147–148 niniejszej publikacji.

155 Zob. dok. nr 150 niniejszej publikacji. Por. Wniosek w sprawie zakończenia SO „Wybory '89" w woj. krośnieńskim, 23 VIII 1989 r. [w:] *Wybory '89 w Polsce*..., s. 131–132; Wniosek w sprawie zakończenia SO „Cratos" w woj. przemyskim, 9 VIII 1989 r., *ibidem*, s. 188–189; Wniosek w sprawie zakończenia SO „Wybory '89" w woj. rzeszowskim, 29 VI 1989 r., *ibidem*, s. 301–303.

156 Zob. dok. nr 129 i 152 niniejszej publikacji.

157 *Wiadomości*, „SW" 1988, nr 99, s. 1; *Wiec NZS*, *ibidem*, s. 2.

158 Zob. dok. nr 40 niniejszej publikacji. *Oświadczenie NZS UŁ*, „GŁ" 1988, nr 63, s. 1–3; *Apel NZS UŁ*, *ibidem*.

159 *NZS*, *ibidem*, nr 100, s. 6.

160 Zob. dok. nr 73 niniejszej publikacji.

5 marca 1989 r., po mszy w kościele św. Teresy w Łodzi, została zorganizowana studencka manifestacja oraz kolejny wiec na osiedlu studenckim przy ul. Lumumby. Pojawiły się hasła: „Żądamy rejestracji NZS", „Chcemy żyć zgodnie tu i teraz", „Żądamy reformy szkolnictwa wyższego"[161]. Trzy dni później KU NZS Uniwersytetu Łódzkiego wydała oświadczenie o celach działalności, wśród których znalazł się postulat przywrócenia autonomii i samorządności studenckiej oraz obrony praw obywatelskich. W programie NZS zapowiedziano podjęcie działalności wydawniczej i kulturalnej, jak również organizowanie pomocy materialnej dla ubogich studentów[162].

Wiosną 1989 r. rozgorzała dyskusja na temat ponownej rejestracji NZS. W dniu 23 maja, po odmowie zalegalizowania Zrzeszenia przez Sąd Wojewódzki w Warszawie, Komisja Krajowa NZS zdecydowała o rozpoczęciu akcji strajkowej, która objęła także Łódź. Następnego dnia rozpoczął się strajk okupacyjny gmachu Wydziału Filologicznego UŁ, w którym uczestniczyło ponad dwustu studentów UŁ, Akademii Medycznej oraz Akademii Muzycznej. W kompleksie budynków Wydziału Włókienniczego Politechniki Łódzkiej zorganizowano w tym samym czasie strajk ostrzegawczy Wydziału Mechanicznego PŁ[163]. Protesty studenckie nie wzbudziły większego zainteresowania osób postronnych i środków masowego przekazu, o czym zdecydował zbliżający się termin wyborów parlamentarnych. W dniu 30 maja 1989 r. Ogólnopolski Komitet Strajkowy w Warszawie podjął decyzję o zawieszeniu strajku, który w Łodzi zakończył się następnego dnia sitingiem na placu Wolności[164].

W Łodzi Wydział III-1 WUSW prowadził rozpracowanie osób związanych z Galerią Działań Maniakalnych, opierając się na wytycznych komendanta głównego MO gen. bryg. Zenona Trzcińskiego w sprawie przeciwdziałania happeningom organizowanym przez Pomarańczową Alternatywę. Oparte na grotesce i absurdzie działania młodzieży wykazały całkowitą bezradność MO i ZOMO – kierownictwo resortu zalecało podejmowanie interwencji wyłącznie „w przypadku ewidentnego zagrożenia porządku publicznego wyrażającego się m.in. niszczycielską działalnością uczestników happeningu"[165]. Organizatorzy akcji Galerii Działań Maniakalnych byli karani grzywnami przez kolegia do spraw wykroczeń, lecz nie zahamowało to rozwoju ruchu w Łodzi. Szczególnie wiele uwagi łódzka SB poświęcała liderowi zespołu „Big Cyc" Krzysztofowi Skibie. SB traktowała jego aktywność jako dowód „negatywnych przekonań politycznych" oraz powiązań z nielegalnymi strukturami (NZS, Ruch „Wolność i Pokój"[166]) „dążącymi do zakłócenia porządku i spokoju w kraju"[167]. Kolejne happeningi organizowane były pod hasłami: „Rewolucja krasnali" (1 czerwca 1988 r.), „Galopująca inflacja" (7 listopada 1988 r.), „Solidarność z MO" (13 grudnia 1988 r.), „Rajd szlakiem rzuconych legitymacji partyjnych" (21 marca 1989 r.), „Bieda" (21 kwietnia 1989 r.), „Wielki wyścig zbrojeń" (9 maja 1989 r.). W akcjach organizowanych na ul. Piotr-

---

161 *Manifestacja studencka w Łodzi*, „GR", 6 III 1989, s. 2.

162 *Oświadczenie Komisji Uczelnianej NZS UŁ*, „GŁ" 1988, nr 57, s. 3.

163 „GR", 26 V 1989, s. 2.

164 Więcej na ten temat: P. Wojtczak, *Porażka na granicy wolności. Zapomniany strajk studencki*, „KMŁ" 2009, nr 1 (45), s. 113–120; http://www.strajki89.pl/. Zob. dok. nr 120 niniejszej publikacji.

165 Zob. dok. nr 7 niniejszej publikacji.

166 Więcej na temat działań SB wobec Ruchu „WiP" – zob. J. Czaputowicz, *Działania Służby Bezpieczeństwa i kontrwywiadu wojskowego wobec ruchu „Wolność i Pokój"* [w:] *„Jesteście naszą…*, s. 286–300.

167 Zob. dok. nr 10 niniejszej publikacji.

kowskiej w Łodzi uczestniczyło kilkaset osób, a w ich trakcie nie dochodziło zazwyczaj do interwencji sił porządkowych[168].

Służba Bezpieczeństwa prowadziła również operacyjne rozpracowanie łódzkich struktur Federacji Młodzieży Walczącej w ramach SOR „Konkurent". Wiosną 1988 r. siedemnastoletni Paweł Wasążnik był przesłuchiwany w szkole (przy aktywnym udziale wychowawcy i dyrektora) oraz w gmachu WUSW w Łodzi[169]. Bezpieka zintensyfikowała działania po utworzeniu w grudniu 1988 r. Krajowej Rady Koordynacyjnej FMW – do głównych zadań zaliczano uzyskiwanie informacji wyprzedzających, ustalenie nazwisk liderów organizacji oraz likwidację bazy poligraficznej[170]. Odnotowano także konflikt między przywódcami niezależnego ruchu młodzieżowego Sebastianem Rybarczykiem i P. Wasążnikiem, co ułatwiało SB pogłębianie podziałów środowiskowych.

Służba Bezpieczeństwa przeprowadziła z członkami łódzkiej struktury Federacji oraz ich rodzicami rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze, angażując do swych działań dyrekcje szkół, do których uczęszczali inwigilowani[171].

Federacja Młodzieży Walczącej poprzez uczestnictwo w studenckich manifestacjach koordynowała działania z akcjami podejmowanymi przez NZS[172]. Bezpieka odnotowała również związki organizacyjne FMW z Konfederacją Polski Niepodległej, która wspierała młodszych kolegów środkami technicznymi i finansowymi[173].

KPN oddziaływała na młode pokolenie za pośrednictwem Organizacji Młodzieżowej (kierowanej przez S. Rybarczyka). O słabości OM KPN miał świadczyć brak własnej bazy poligraficznej, lecz bezpieka obawiała się aktywizacji struktury ze względu na utrzymywanie przez Rybarczyka osobistych kontaktów z L. Moczulskim i Krzysztofem Królem[174].

W omawianym okresie Konfederacja Polski Niepodległej na terenie Łodzi pogrążona była w konflikt między szefem Obszaru III Jerzym Obiedzińskim a wyznaczonym w lipcu 1988 r. przez L. Moczulskiego na stanowisko koordynatora Bogdanem Konstantynowiczem[175]. W celu zakłócenia przebiegu III Kongresu KPN, SB planowała pogłębienie konfliktu w łódzkich strukturach konfederacji oraz zatrzymanie czołowych działaczy partii[176]. Działania te nie doprowadziły jednak do rozbicia jedności organizacji, która wystawiła w wyborach parlamentarnych własnych kandydatów: Mariana Miszalskiego, Andrzeja Ostoi-Owsianego i Andrzeja Terleckiego.

Operacyjną kontrolą bezpieki objęto również Polską Partią Socjalistyczną, rozpracowywaną od listopada 1988 r. w ramach SOR „Robotnik". Powodem rozpoczęcia działań operacyjnych była informacja o powołaniu Okręgowego Komitetu Robotniczego PPS w Łodzi oraz rozpoczęcie druku bezdebitowego pisma „Robotnik Łódzki PPS"[177].

---

168 Zob. dok. nr 46 i 73 niniejszej publikacji. Do interwencji służb porządkowych doszło 7 XI 1988 r., kiedy to uczestników happeningu zatrzymano pod pretekstem powodowania utrudnień w ruchu drogowym. Wśród 17 zatrzymanych osób znaleźli się m.in.: K. Dudek, T. Gaduła-Zawratyński, S. Macias, K. Skiba, P. Wasążnik. AIPN Łd, pf 15/461, k. 196–211. Por.: *Jeszcze raz Galeria Działań Maniakalnych*, „GR", 10 V 1989, s. 2.

169 *Szkoły życia*, „GŁ" 1988, nr 57, s. 4.

170 Zob. dok. nr 49 niniejszej publikacji.

171 Zob. dok. nr 70 niniejszej publikacji.

172 Zob. dok. nr 84 niniejszej publikacji.

173 Zob. dok. nr 91 niniejszej publikacji.

174 Zob. dok. nr 70 niniejszej publikacji.

175 Zob. dok. nr 22 niniejszej publikacji.

176 Zob. dok. nr 57 niniejszej publikacji.

177 Zob. dok. nr 44 niniejszej publikacji.

W styczniu 1989 r. OKR PPS złożył ostry protest przeciw pobiciu przed łódzką katedrą kolporterów pisma, a w podziemnej prasie pojawiły się informacje o możliwości zorganizowania prowokacji przez Służbę Bezpieczeństwa. Oskarżenie o dokonanie czynu odrzucili przedstawiciele środowisk narodowych, którzy potępili napastników[178].

Uczestnikami I Kongresu PPS w Podkowie Leśnej (15–16 kwietnia 1988 r.) z terenu Łodzi byli m.in. Jerzy Drygalski, Marek Edelman, Jacek Kozieł, Henryk Michalak i Stanisław Szymański. W trakcie obrad przyjęto uchwałę, zgodnie z którą partia nie wzięła udziału w wyborach, choć jej członkowie mogli ubiegać się o miejsca w parlamencie z list KO „Solidarność"[179]. Z możliwości takiej skorzystał Henryk Michalak, który zdobył mandat poselski w województwie sieradzkim.

Po wyborach czerwcowych skomplikowała się kwestia powołania rządu i osłabła pewność koalicji co do wyboru gen. Jaruzelskiego na urząd prezydenta. Już 9 czerwca Adam Michnik rozmawiając z gen. Kiszczakiem, zaproponował kandydaturę B. Geremka na szefa rządu, lecz propozycja ta pozostała bez odpowiedzi. Dążąc do zminimalizowania skutków wyborczego triumfu „Solidarności", PZPR forsowała bezskutecznie koncepcję utworzenia „wielkiej koalicji" i oddanie stronie solidarnościowej urzędu wicepremiera oraz powierzenie jej przedstawicielom resortów gospodarczych. Zaniepokojenie kierownictwa partii budził zwłaszcza opór części parlamentarzystów SD i ZSL wobec prezydenckich aspiracji gen. Jaruzelskiego[180]. Parlamentarzyści utworzonego 23 czerwca Obywatelskiego Klubu Parlamentarnego zdecydowali o niewystawieniu własnego kandydata na prezydenta, co zdecydowanie zwiększyło szanse przedstawiciela koalicji[181]. Należy podkreślić, iż już w połowie czerwca SB z uwagą śledziła ewentualne przygotowania opozycji do wysunięcia własnej kandydatury na najwyższy urząd w państwie[182].

Sytuację dodatkowo zagmatwała rezygnacja z kandydowania zgłoszona przez gen. Jaruzelskiego podczas XIII Plenum KC PZPR (30 czerwca) i rekomendacja udzielona gen. Kiszczakowi. Uczestnicy plenum przyjęli bezprecedensową uchwałę, zwracając się do I sekretarza o ponowne rozważenie decyzji. Krok Jaruzelskiego był przez społeczeństwo jednoznacznie odebrany jako dowód na istnienie poważnego kryzysu i podziałów w obozie władzy. Uznano, że decyzja Jaruzelskiego miała charakter demonstracyjny – służyła wzmocnieniu jego pozycji jako „męża opatrznościowego" i była próbą szantażu wobec opozycji. Zdecydowanie negatywnie została odebrana kandydatura gen. Kiszczaka, skompromitowanego klęską wyborczą i długoletnim kierowaniem resortem spraw wewnętrznych[183]. Dezaprobatę wobec próby obsadzenia urzędu prezydenta przez PZPR wyrazili zwolennicy ugrupowań pozostających poza parlamentem i środowisk młodzieżowych[184]. Pierwszego lipca Biuro Śledcze MSW wydało rozkaz w sprawie niedopuszczenia do przyjazdu do stolicy czołowych działaczy KPN na zaplanowaną manifestację. W dniu 3 lipca doszło do starć z ZOMO – spośród 400 demonstrantów wielu zostało rannych i zatrzymanych. Następnego dnia cywilni

---

178 *Akcja demokracji czy SB-cji?* „GŁ" 1989, nr 65, s. 3; P. Lipski, *Nienawiść*, „SW" 1989, nr 102, s. 4.
179 Zob. dok. nr 80 niniejszej publikacji.
180 A. Dudek, *Pierwsze lata*..., s. 62–64.
181 A. Garlicki, *Karuzela*..., s. 340.
182 Zob. dok. nr 143 niniejszej publikacji.
183 Zob. dok. nr 153 niniejszej publikacji.
184 30 VI 1989 r. oddziały ZOMO rozproszyły w Warszawie zorganizowaną przez FMW, LDP „Niepodległość", RSA i SW manifestację pod hasłem „Jaruzelski – musisz odejść". A. Dudek, *Pierwsze lata*..., s. 64.

funkcjonariusze MO pobili pikietujących pod Sejmem sympatyków KPN, a wydarzenia te stały się przedmiotem złożonej przez OKP interpelacji poselskiej[185]. Odpowiadając na stawiane pytania, wiceminister spraw wewnętrznych gen. bryg. Zbigniew Pudysz udzielił „niejasnych i niedokładnych" odpowiedzi „kompromitujących resort". Głosu w debacie nie zabrał żaden przedstawiciel Klubu Parlamentarnego PZPR, co było kolejnym potwierdzeniem słabości obozu rządzącego. W opinii wielu osób wydarzenia z 4 lipca przyczyniły się do ostatecznego przekreślenia prezydenckich aspiracji gen. Kiszczaka[186]. Próbą rozwiązania prezydenckiego pata była idea porozumienia opozycji z partyjnymi reformatorami, czego potwierdzeniem był artykuł Adama Michnika pt. *Wasz prezydent – nasz premier*[187].

Wsparcie dla koalicyjnego kandydata miała zapewnić bezpieka poprzez wykorzystanie osobowych źródeł informacji oraz działania zmierzające do pozyskania głosów parlamentarzystów opozycji. Podkreślano, iż: „Tego typu sugestie należy przekazywać w sposób subtelny i tylko osobom w pełni godnym zaufania"[188]. Z kolei zachętą dla gen. Jaruzelskiego do zmiany decyzji w sprawie ubiegania się o fotel prezydencki miały być listy kierowane przez komitety wojewódzkie PZPR na ręce szefa partii – całą „spontaniczną" akcję koordynował bez większego skutku Komitet Centralny[189].

Decydujący wpływ na stanowisko gen. Jaruzelskiego miała rozmowa z prezydentem USA George'm H. Bushem, przeprowadzona podczas pobytu przywódcy Stanów Zjednoczonych w Polsce (9–11 lipca 1989 r.) oraz zaangażowanie ambasadora USA w Warszawie Johna R. Davisa, postrzegającego Jaruzelskiego jako gwaranta demokratyzacji życia politycznego w Polsce[190]. Istotne było również wezwanie Wałęsy do jak najszybszego wyboru głowy państwa i złożone przez przewodniczącego NSZZ „Solidarność" zapewnienie o gotowości parlamentarzystów OKP do współpracy z prezydentem wywodzącym się z obozu władzy[191].

Dnia 19 lipca Zgromadzenie Narodowe wybrało gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL. W głosowaniu udział wzięło 544 z 560 posłów i senatorów, a urząd został obsadzony dzięki postawie części parlamentarzystów OKP (jeden głos za, siedmiu wstrzymujących się, jedenastu nieobecnych) – kandydat otrzymał 269 na 537 głosów ważnych, o jeden więcej od wymaganej większości[192].

Zabiegi związane z wyborem prezydenta wywołały liczne komentarze. Powszechnie wykluczano możliwość poparcia gen. Jaruzelskiego przez opozycję ze względu na negatywną ocenę jego działań w ciągu całej dekady. Pojawiały się przypuszczenia, iż w przypadku porażki I sekretarza, parlamentarzyści OKP wskażą własnego kandydata. Okoliczności wyboru głowy państwa były oceniane raczej nieprzychylnie – wskazywano na chaotyczny przebieg głosowania, znamienny brak poparcia ze strony koalicji rządowej, postulowano wreszcie

---

185 Więcej na ten temat: T. Chinciński, *Ostatnia akcja SB*, „BIPN" 2004, nr 4 (39), s. 58–60; *Zatrzymanie Leszka Moczulskiego*, „GW", 5 VII 1989, s. 1; A. Garlicki, *Karuzela*…, s. 347.

186 Zob. dok. nr 159 niniejszej publikacji.

187 „GW", 3 VII 1989, s. 1. Z propozycją Michnika polemizował na łamach „Tygodnika Solidarność" T. Mazowiecki w artykule pt. *Spiesz się powoli*, wskazując na nieprzygotowanie opozycji do rządzenia krajem. A. Dudek, *Pierwsze lata*…, s. 66.

188 Zob. dok. nr 157 niniejszej publikacji.

189 Zob. dok. nr 159 niniejszej publikacji.

190 Więcej na ten temat: A. Mazurkiewicz, *Dyplomacja Stanów Zjednoczonych wobec wyborów w Polsce w latach 1947 i 1989*, Warszawa 2007, s. 227–258. Zob. dok. nr 160 niniejszej publikacji.

191 A. Dudek, *Pierwsze lata*…, s. 67–68.

192 *Idem*, *Reglamentowana*…, s. 367.

opublikowanie imiennych wyników głosowania. Powszechnie domagano się też rezygnacji nowo wybranego prezydenta ze sprawowanych funkcji partyjnych. Pojawiały się głosy mówiące o niedemokratycznym trybie wyboru – domagano się wyborów powszechnych i rywalizacji kilku kandydatów[193]. Tym samym znaczna część społeczeństwa odmawiała gen. Jaruzelskiemu moralnego mandatu do sprawowania władzy.

Uwaga opinii publicznej koncentrowała się w omawianym okresie na niewyjaśnionych okolicznościach śmierci kolejnego kapłana związanego z opozycją – ks. Sylwestra Zycha. Przedstawiciele duchowieństwa oczekiwali na wyniki śledztwa, jakkolwiek część księży oceniała zgon jako kolejny mord dokonany przez Służbę Bezpieczeństwa i prowokację „wiadomego resortu". Zdecydowanie negatywnie oceniony został program telewizyjny przedstawiający oficjalną wersję śmierci ks. Zycha, stawiającą duchownego w negatywnym świetle[194].

Druga część XIII Plenum KC (29 lipca) przyniosła zmiany personalne w kierownictwie PZPR. Na stanowisku I sekretarza gen. Jaruzelskiego zastąpił M.F. Rakowski, a członkowie Komitetu Centralnego zarekomendowali gen. Kiszczaka na szefa rządu. Przebieg dyskusji po raz kolejny potwierdził słabnącą rolę partii, bez odpowiedzi pozostawały też pytania dotyczące zależności Klubu Parlamentarnego PZPR od KC. Członkowie partii stopniowo godzili się z utratą dominującej roli na scenie politycznej, widząc nadzieję na odbudowanie wpływów w młodym pokoleniu działaczy, którzy weszli w skład kierowniczych gremiów PZPR[195]. Wybór Rakowskiego, postrzeganego jako reformatora i kandydata „porozumienia narodowego", odbierany był pozytywnie, w przeciwieństwie do nominacji udzielonych przedstawicielom partyjnego „betonu": Włodzimierzowi Natorfowi, Manfredowi Gorywodzie i Januszowi Kubasiewiczowi. Wiele wątpliwości pojawiało się w związku ze spodziewanym zjazdem PZPR, na którym miały zapaść decyzje dotyczące jej funkcjonowania w nowych realiach politycznych. Również zwolennicy PZPR dostrzegali latem 1989 r. brak spójnego programu politycznego, proces kurczenia się szeregów i ograniczenie aktywności kierownictwa do kolejnych decyzji personalnych[196].

Drugiego sierpnia 1989 r. Sejm PRL powierzył misję stworzenia rządu gen. Czesławowi Kiszczakowi, a sprzeciw części posłów SD i ZSL był zapowiedzią zbliżającego się rozpadu koalicji. Nominacja gen. Kiszczaka została negatywnie przyjęta nawet przez członków partii obawiających się pozorności zmian i braku społecznej akceptacji dla osoby nowego premiera, obarczanego odpowiedzialnością za złą sytuację społeczno-gospodarczą PRL i wprowadzenie stanu wojennego[197]. Ponadto warunkiem powodzenia nowego gabinetu i uzyskania społecznej akceptacji było poparcie udzielone przez OKP, w którym rozważano dwie koncepcje: sojusz z liberalnym skrzydłem PZPR lub utworzenie koalicji z ZSL i SD.

W dniu 7 sierpnia drugie z wymienionych rozwiązań poparł L. Wałęsa, uznając misję utworzenia rządu przez gen. Kiszczaka za szkodliwą dla kraju. Bieg wydarzeń uległ przyspieszeniu z powodu postawy ZSL (odrzucenie przez Romana Malinowskiego propozycji stworzenia gabinetu, oświadczenie klubu parlamentarnego ZSL z 16 sierpnia o gotowości do współtworzenia rządu z NSZZ „Solidarność"). 19 sierpnia prezydent powierzył misję

---

193 Zob. dok. nr 163–165 i 167 niniejszej publikacji.
194 Zob. dok. nr 161, 166 i 168 niniejszej publikacji.
195 W składzie KC PZPR znaleźli się działacze młodego pokolenia: M. Król, L. Miller, M. Święcicki i S. Wiatr. A. Dudek, *Pierwsze lata*..., s. 69.
196 Zob. dok. nr 170–171 i 173 niniejszej publikacji.
197 Zob. dok. nr 174–175 i 177 niniejszej publikacji.

utworzenia rządu Tadeuszowi Mazowieckiemu, którego kandydatura zyskała aprobatę Sejmu 24 sierpnia (378 głosów za, 41 wstrzymujących się, 4 przeciw)[198]. W sejmowym wystąpieniu Mazowieckiego znalazło się słynne stwierdzenie: „Przeszłość odkreślamy grubą linią. Odpowiadać będziemy jedynie za to, co uczyniliśmy, by wydobyć Polskę z obecnego stanu załamania". Ostrożność działań przyszłego premiera sprawiła, iż „gruba kreska" stała się synonimem braku woli rozliczenia z komunistyczną przeszłością a nie symbolicznym określeniem nowego okresu w dziejach Polski[199].

Nominacja dla przedstawiciela opozycji była bardzo przychylnie przyjęta przez społeczeństwo, choć zdawano sobie sprawę z ogromu zadań stojących przed nowym gabinetem. Powszechnie liczono na pomoc ekonomiczną państw zachodnich, mającą kluczowe znaczenie dla wyprowadzenia gospodarki z głębokiej zapaści. Podkreślano również konieczność przeprowadzenia reformy samorządowej, uregulowania relacji państwo–Kościół oraz podporządkowania sobie administracji państwowej – zwracano zwłaszcza uwagę na pozostawienie w rękach dotychczasowych dysponentów MSW i MON[200].

Kierownictwo resortu spraw wewnętrznych usiłowało dostosować się do dynamicznie zmieniającej się sytuacji politycznej. Latem 1989 r. analizowano materiały zgromadzone w sprawach operacyjnego rozpracowania prowadzonych przeciw strukturom NSZZ „Solidarność". We wnioskach o zakończeniu SOR znajdował się najczęściej zapis o niestwierdzeniu „wrogiej politycznie lub destrukcyjnej działalności". Podstawą prawną była decyzja dyrektora Departamentu V MSW gen. bryg. Józefa Sasina z 11 lipca 1989 r. o zakończeniu inwigilacji środowisk solidarnościowych. Nie oznaczało to końca zainteresowania SB działalnością związku, gdyż jak stwierdzano „od chwili legalizacji związek ochraniany będzie na ogólnych zasadach przyjętych dla innych organizacji społecznych i zawodowych"[201]. Należy podkreślić, że od lipca do sierpnia 1989 r. Departament I MSW objął intensywną kontrolą operacyjną przywódców SD i ZSL, dostarczając informacje członkom kierownictwa PZPR[202]. Potwierdzało to tezę o systematycznym wzroście w latach osiemdziesiątych nadrzędnej pozycji partii w stosunku do MSW, przejawiającej się w bieżącej ocenie działalności struktur SB na szczeblu centralnym i wojewódzkim. Wymownym świadectwem zależności od partii rządzącej było niemal stuprocentowe upartyjnienie funkcjonariuszy bezpieki[203].

Przeprowadzane w 1989 r. zmiany strukturalne miały czysto formalny charakter, a ich rzeczywistym celem było uchronienie przed utratą pracy i konsekwencjami działalności jak największej liczby funkcjonariuszy. W wyniku przekształceń ilość etatów została zredukowana z 24,3 tys. (30 czerwca 1989 r.) do 9,2 tys. (1 sierpnia tr.)[204].

W dniu 22 sierpnia 1989 r. ustępujący rząd M.F. Rakowskiego przyjął uchwałę nr 128 upoważniającą szefa resortu spraw wewnętrznych do przekształceń ministerstwa bez zgody premiera. Pozostawiło to MSW kierowane nadal przez gen. Kiszczaka praktycznie poza

---

198 A. Dudek, *Pierwsze lata*..., s. 71–74.

199 *Ibidem*, s. 76.

200 Zob. dok. nr 182 i 186 niniejszej pracy.

201 Zob. dok. nr 176 i 181 niniejszej pracy.

202 T. Chinciński, *op. cit.*, s. 61.

203 *Aparat bezpieczeństwa*..., s. 9.

204 W lipcu 1989 r. MSW podlegały 124 tys. etatów, z czego 8,5 tys. w centrali, 62 tys. w MO, 24,3 tys. w SB, 20 tys. w jednostkach pomocniczych (administracja, kwatermistrzostwo, służba zdrowia), 4,5 tys. w szkolnictwie resortowym oraz 13 tys. w ZOMO. P. Piotrowski, *op. cit.*, s. 45; R. Terlecki, *op. cit.*, s. 338–339.

kontrolą T. Mazowieckiego, pomimo powierzenia funkcji wiceministrów związanym z opozycją – Janowi Widackiemu i Jerzemu Zimowskiemu[205].

Daleko idące zmiany były możliwe dzięki zarządzeniu nr 075/89 ministra spraw wewnętrznych z 24 sierpnia, na podstawie którego wyłączono z pionu Służby Bezpieczeństwa szefostwo Służby Wywiadu i Kontrwywiadu oraz Służby Zabezpieczenia Operacyjnego. Poza SB znalazły się Departament I i II, Biura „B" i „C" oraz Departament Techniki i Biuro Szyfrów. Utworzone zostały nowe departamenty: Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa (głównie z pionu III), Ochrony Gospodarki (piony V i VI oraz Główny Inspektorat Ochrony Przemysłu) oraz Studiów i Analiz (dawny pion IV)[206]. Analogiczne przekształcenia przeprowadzone były na szczeblu wojewódzkim i w jednostkach podlegających wojewódzkim urzędom spraw wewnętrznych[207].

Utrudnieniem dla Służby Bezpieczeństwa była niechęć tajnych współpracowników do utrzymywania kontaktów z bezpieką. Osobowe źródła informacji uzasadniały zmianę stosunku do SB zachodzącymi przemianami politycznymi, obawą o własne bezpieczeństwo i możliwością ujawnienia danych agentury[208].

Systematycznie wzrastało niezadowolenie funkcjonariuszy z poziomu płac oraz różnic w wynagrodzeniu osób z krótkim i długim stażem pracy. Poczucie bezpieczeństwa starało się zapewnić kierownictwo MSW, składając zapewnienie o wprowadzeniu rewaloryzacji płac uwzględniającej inflację oraz rozpatrywaniu opinii i uwag dotyczących wynagrodzeń. Funkcjonariusze nadal zachowywali lojalność wobec PZPR, okazując „poczucie odpowiedzialności i zrozumienia oraz powagi problemu w jakim znalazła się partia"[209].

W trakcie przesłuchania przed sejmową komisją administracji i spraw wewnętrznych kandydat na szefa MSW w rządzie T. Mazowieckiego, gen. Kiszczak zapewniał o zakończeniu procesu likwidacji struktur SB, których istnienie nie mogło być akceptowane w państwie demokratycznym oraz zwolnieniu osób pracujących w resorcie od 1945 r. Pozorną zmianą było również rozwiązanie 7 września ZOMO i utworzenie w ich miejsce Oddziałów Prewencji Milicji Obywatelskiej. Jednocześnie jednak następował oddolny proces rozluźniania więzów łączących MO z SB, o czym świadczył list 54 milicjantów z RUSW w Piekarach Śląskich opublikowany 13 września na łamach „Gazety Wyborczej"[210].

O konieczności znalezienia miejsca dla bezpieki w nowych realiach mówił gen. Kiszczak w rozkazie specjalnym z okazji czterdziestej piątej rocznicy powstania MO i SB, uzasadniając konieczność przeprowadzenia dotychczasowych przekształceń strukturalnych oraz zmiany form i metod działania. Wyraził przekonanie, iż funkcjonariusze sprostają stawianym zadaniom, gdyż: „Gwarantują to wartości, z których znany jest nasz aparat – patriotyzm,

---

205 A. Albert [W. Roszkowski], *Najnowsza historia Polski 1914–1993*, t. 2: *1945–1993*, s. 900–901.

206 Już w maju 1989 r. został formalnie zlikwidowany pion „W" (zajmujący się m.in. perlustracją korespondencji) – faktycznie został włączony w strukturę Departamentu II MSW. F. Musiał, *Podręcznik bezpieki. Teoria pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa w świetle wydawnictw resortowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (1970–1989)*, Kraków 2007, s. 49.

207 Szczegółowo zmiany organizacyjne na szczeblu centralnym i w jednostkach terenowych SB oraz stany etatowe SB w centrali i terenie omawia P. Piotrowski: *Aparat bezpieczeństwa…*, s. 38–41, 46–47, 50.

208 Zob. dok. nr 183 i 206 niniejszej publikacji.

209 Zob. dok. nr 187, 189 i 199 niniejszej publikacji.

210 P. Piotrowski, *op. cit.*, s. 49–50. Inicjatorem wystosowania listu z poparciem dla rządu T. Mazowieckiego był zastępca szefa RUSW ds. MO w Piekarach Śląskich kpt. R. Hula, który w styczniu 1990 r. stanął na czele KKK NSZZ Funkcjonariuszy MO.

211 Zob. dok. nr 200 niniejszej publikacji.

oddanie narodowi, wysokie poczucie obowiązku i służebność wobec społeczeństwa”[211]. Na konferencji prasowej zorganizowanej w ostatniej dekadzie października 1989 r. zastępca komendanta głównego MO gen. bryg. Zbigniew Nowicki i szef SB płk Jerzy Karpacz zapewnili o prowadzeniu przez bezpiekę inwigilacji wyłącznie w „szczególnych przypadkach” i roztoczeniu przez kierownictwo MSW pełnej kontroli nad działaniami operacyjnymi bezpieki. Nie wspomnieli oni o wydaniu polecenia uaktualnienia list z nazwiskami osób przewidzianych do internowania i przeprowadzenia rozmów ostrzegawczych na wypadek wprowadzenia stanu wyjątkowego, uzasadniając ogłoszony alert gwałtownym wzrostem przestępczości[212]. Potwierdza to obecną w polskiej historiografii tezę o braku możliwości dostosowania Służby Bezpieczeństwa do funkcjonowania w warunkach demokratycznego państwa[213].

Nadal celem rozpracowania były jesienią 1989 r. niezależne organizacje młodzieżowe i ugrupowania pozaparlamentarne. Analizowano bieżącą działalność FMW i NZS, odnotowując fakt ich współpracy (np. przy okazji pięćdziesiątej rocznicy wkroczenia Armii Czerwonej do Polski) oraz związki z GR KK NSZZ „Solidarność”[214]. Służba Bezpieczeństwa z zaniepokojeniem śledziła kontakty działaczy NZS ze studentami zagranicznymi, zarzucała im prowadzenie „indoktrynacji” [*sic!*] pod hasłem „antykomunistą można stać się z czasem”. Bezpieka analizowała treść kolejnych numerów pism młodzieżowych („Bomba”, „Komentarz”), zwracając uwagę na pojawiające się żądania wycofania wojsk sowieckich z Polski[215]. Z zainteresowaniem odnotowano przejawy okresowych nieporozumień między FMW a NZS i NSZZ „Solidarność” – podkreślano brak umiejętności odnalezienia się działaczy Federacji w nowej rzeczywistości społeczno-politycznej oraz pogłębiający się konflikt S. Rybarczyka i P. Wasążnika. Korzystną okolicznością dla bezpieki był rozłam w łódzkiej FMW i wyodrębnienie z jej szeregów Niezależnej Unii Młodzieży Szkolnej. Na bieżąco określano liczebność członków federacji, tworzono charakterystyki czołowych działaczy (z uwzględnieniem sytuacji rodzinnej), relacjonowano przebieg organizowanych manifestacji[216]. Na przełomie 1989 i 1990 r. sporządzane były analizy prawne, w których rozważano zasadność przekształcenia SOR w kwestionariusze ewidencyjne lub złożenie zgromadzonych materiałów w archiwum. Podstawę prawną stanowiły ustawy z 29 maja 1989 r., m.in. o przebaczaniu i puszczaniu w niepamięć niektórych przestępstw i wykroczeń[217].

W listopadzie 1989 r. zastępca szefa SB gen. bryg. Czesław Wiejak wystosował do jednostek podległych szyfrogram z poleceniem opracowania informacji o organizacjach politycznych działających „poza układem parlamentarnym i Obywatelskim Klubem Parlamentarnym”. W opracowaniu miały być zawarte dane dotyczące liczebności, charakterystyki liderów, omówienie założeń programowych oraz oceny perspektyw rozwoju[218].

Rozliczne zadania wypełniały wydziały Studiów i Analiz – kontrolowały związki wyznaniowe pod kątem utrzymywania kontaktów z zagranicą, ewentualnej działalności pozareligijnej, oddziaływania na młodzież. Nadal rozpracowywane były środowiska solidarnościowe, oficjalnie pod pretekstem niedopuszczenia do wzrostu znaczenia „elementów skrajnych”. Plan działania Wydziału SiA WUSW w Piotrkowie Trybunalskim datowany na

---

212 *Nie będzie inwigilacji*, „GW”, 26 X 1989, s. 1. Zob. dok. nr 205 niniejszej publikacji.
213 F. Musiał, *op. cit.*, s. 320.
214 Zob. dok. nr 167, 169, 178 i 190 niniejszej publikacji.
215 Zob. dok. nr 195 niniejszej publikacji.
216 Zob. dok. nr 203 i 230 niniejszej publikacji.
217 Zob. dok. nr 229 niniejszej publikacji.
218 Zob. dok. nr 208 niniejszej publikacji.

12 listopada 1989 r. wyraźnie świadczy o próbie przedstawienia SB jako profesjonalnej, apolitycznej struktury, stojącej na straży praw człowieka, wolności obywatelskich oraz interesów państwa. Znalazły się w nim stwierdzenia o konieczności zwalczania przejawów dyskryminacji z powodów światopoglądowych, rasowych i narodowościowych[219].

Większe zmiany nie zachodziły w działalności dawnego pionu III. Wydziały OKPP w poszczególnych województwach inwigilowały członków KPN, Polskiego Stronnictwa Ludowego „Solidarność", Polskiej Partii Zielonych, PPS, Ruchu „Wolność i Pokój" i Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego. Rozpracowywano także organizacje o lokalnym zasięgu oddziaływania: Niezależny Ruch Społeczny im. ks. J. Popiełuszki w Radomsku, Młodzieżowy Ruch 11 Listopada „Prawda – Wolność – Niepodległość", Skierniewickie Forum Polityczne, jak również poszczególne środowiska zawodowe i mniejszości narodowe. Pion OKPP zbierał także informacje na temat nastrojów strajkowych i niezadowolenia na tle płacowym. Jako „przeciwnika politycznego" zdefiniowano środowiska naruszające „porządek publiczny i konstytucyjny", a celem bezpieki pozostawało niezmiennie „neutralizowanie", „nielegalnie działających struktur", „doskonalenie metod agenturalnej kontroli" i rozbudowa sieci osobowych źródeł informacji[220].

Przykładem rozpracowywania organizacji pozostających „poza układem parlamentarnym" była inwigilacja łódzkich struktur KPN. Analizowano zaangażowanie w organizację uroczystości patriotycznych z okazji święta odzyskania niepodległości i rocznicy wprowadzenia stanu wojennego oraz pikiety i manifestacje, mające na celu doprowadzenie do przejęcia majątku PZPR przez władze lokalne[221].

Wytyczne dotyczące zadań SB zostały zawarte w datowanej na 9 grudnia 1989 r. „Instrukcji w sprawie szczegółowych zasad działalności operacyjnej Służby Bezpieczeństwa". Omówiono w niej kategorie osobowych źródeł informacji, spraw operacyjnych i metody pracy operacyjnej[222].

W dniu 21 grudnia zasady działania Departamentu OKPP przedstawił na odprawie służbowej naczelników wydziałów WUSW gen. bryg. Krzysztof Majchrowski, podkreślając konieczność kierowania się zasadami „praworządności, tajności i obiektywizmu" i pełnienie

---

219 Zob. dok. nr 211 niniejszej publikacji.

220 Zob. dok. nr 221–222, 225 i 240 niniejszej publikacji.

221 Zob. dok. nr 209, 226–227, 246 i 252–253, 263 i 284 niniejszej publikacji. Interesująco przedstawia się kwestia zakończenia kontroli KPN na terenie Łodzi. 2 II 1990 r. naczelnik Wydziału Śledczego WUSW w Łodzi mjr Apolinary Jakubowski uznał dalsze rozpracowanie za bezprzedmiotowe. Wniosek o złożenie akt SOR „Ekipa" w Wydziale „C" WUSW w Łodzi został jednak odrzucony przez naczelnika Wydziału III Departamentu III MSW ppłk. W. Filipajtisa, który nakazał kontynuację rozpracowania KPN jako ugrupowania „ekstremalnego". Wspomniana sprawa trafiła do archiwum dopiero 25 V 1990 r.

222 Wśród tajnych OZI rozróżniano: TW (nadal podstawowa kategoria, mógł też pełnić funkcję rezydenta), osobę informującą (zastąpiła KO i częściowo KS – udzielanie doraźnej pomocy) oraz konsultanta. Nową kategorią były oficjalne osobowe źródła informacji (w miejsce KS). Nie zmieniła się taktyka werbunku ani tryb formalizacji współpracy. SB prowadziła rozpracowanie operacyjne w ramach spraw: sprawdzenia operacyjnego (w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa przeciwko interesom politycznym, gospodarczym lub bezpieczeństwa państwa lub „ze względu na ważne potrzeby operacyjne"), rozpracowania operacyjnego (przeciwko osobom lub organizacjom prowadzącym działalność zagrażającą bezpieczeństwu państwa), profilaktyki operacyjnej (dawny KE – stała lub okresowa kontrola osób mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla państwa), problemowych (dawne SO – rozpoznanie lub ochrona obiektów zainteresowania SB – zapobieganie działalności obcych służb, aktom dywersji, sabotażu, terroryzmu, zorganizowanym formom przestępczym). Równolegle prowadzono operacyjne działania profilaktyczne przy zastosowaniu metody agenturalnej, techniczno-obserwacyjnej, kombinacji i gry operacyjnej. Więcej na ten temat: Instrukcja ministra spraw wewnętrznych w sprawie szczegółowych zasad działalności opercyjnej Służby Bezpieczeństwa, 9 XII 1989 r. [w:] *Instrukcje pracy operacyjnej aparatu bezpieczeństwa (1945–1989)*, oprac. T. Ruzikowski, Warszawa 2004, s. 142–159; F. Musiał, *op. cit.*, s. 280–281, 290–291, 315–317. Zob. *Osobowe źródła informacji – zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2008.

przez SB funkcji wspierającej organa władzy państwowej (przesyłanie meldunków sytuacyjnych). Majchrowski mówił wprawdzie o odejściu od pojęcia „wewnętrznego przeciwnika politycznego", nakazując jednocześnie rozpracowanie organizacji pozaparlamentarnych w ramach spraw problemowych i spraw operacyjnego rozpracowania. Zalecał ostrożność w zmieniającej się rzeczywistości politycznej i prowadzenie szeroko rozumianych działań profilaktycznych przy wykorzystaniu sieci agenturalnej[223].

Jak wspomniano powyżej, kierunek i charakter działań bezpieki miały uchronić funkcjonariuszy przed utratą pracy. Stopniowo jednak przekonywano o konieczności restrukturyzacji bezpieki, co pociągało za sobą pewne zmiany personalne. Podstawą do pozostania w służbie miały być oceny przydatności funkcjonariuszy oraz zasady przenoszenia poszczególnych osób na inne stanowiska. Od początku 1990 r. na emeryturę przechodzili funkcjonariusze, którzy ukończyli sześćdziesiąty rok życia, tworzono również tzw. wykazy przejściowe[224]. 9 lutego 1990 r. szef Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW wydał decyzję o wstrzymaniu zmian kadrowych do czasu przyjęcia przez Sejm RP ustaw regulujących w resorcie kwestie organizacyjne. Dopuszczano jedynie odejście na własną prośbę, zwolnienie dyscyplinarne i przejście na emeryturę[225].

Warto podkreślić, że w przesyłanych do Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych meldunkach dziennych sugerowano, iż przejawiana przez część posłów OKP chęć likwidacji SB miała „charakter rozliczeniowy". Parlamentarzyści mieli ponadto bez uzasadnienia powoływać się na poparcie opinii społecznej w tej kwestii[226]. Autorzy opracowań sugerowali także, że dyskusja na temat reformy MSW ma odwrócić uwagę społeczeństwa od zagadnień gospodarczych. Co więcej, utrzymywali oni, iż presja wywierana przez posłów i senatorów na resort przyczyniła się do „kroczącego wzrostu przestępczości" oraz „zdezorganizowała i praktycznie wyeliminowała skuteczną pracę tego aparatu"[227]. Z kolei problemy ze znalezieniem nowego zatrudnienia przez funkcjonariuszy miały stanowić przykład łamania „haseł wolności i obrony praw obywatelskich zagwarantowanych w Konstytucji RP"[228].

Bezprecedensową próbą poprawy wizerunku Służby Bezpieczeństwa był list funkcjonariuszy WUSW w Piotrkowie Trybunalskim zamieszczony na łamach „Głosu Porannego", w którym odwracali się oni od „niechlubnych tradycji UB". Autorzy oświadczenia podkreślali swą lojalność wobec władz państwowych oraz prowadzenie działań w zgodzie z prawem[229]. Dowodem dostosowania bezpieki do nowych realiów miał być wprowadzony 7 lutego 1990 r. zakaz prowadzenia w jednostkach podległych resortowi spraw wewnętrznych działalności politycznej[230].

Jednym z częściej poruszanych zagadnień w meldunkach dziennych sporządzanych przez SB w drugiej połowie 1989 r. i pierwszych miesiącach 1990 r. były zmiany polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej. Wiele miejsca poświęcano zwłaszcza zagadnieniu zjednoczenia

---

223 Zob. dok. nr 234 niniejszej publikacji.

224 Wykazy przejściowe – tworzone w resorcie spraw wewnętrznych listy funkcjonariuszy przewidywanych do dalszej służby, którzy w okresie przemian strukturalnych nie otrzymali docelowego etatu.

225 Zob. dok. nr 240–241 i 258 niniejszej publikacji.

226 Zob. dok. nr 260 niniejszej publikacji.

227 Zob. dok. nr 274 niniejszej publikacji.

228 Zob. dok. nr 265 niniejszej publikacji.

229 Zob. dok. nr 262 niniejszej publikacji.

230 Kolejnym krokiem był zakaz włączania się funkcjonariuszy w kampanię poprzedzającą wybory samorządowe w maju 1990 r. Zob. dok. nr 261 i 280 niniejszej publikacji.

Niemiec, które mogło doprowadzić do poważnego zachwiania *status quo* na kontynencie. W przytaczanych wypowiedziach łatwo można dostrzec echa propagandy PRL mówiącej o zagrożeniu rewizji granicy zachodniej, czy nawet niezawisłości Polski w przypadku utworzenia wspólnego państwa niemieckiego. Gwarancją zachowania dotychczasowej pozycji Polski w Europie miało być utrzymanie sojuszu ze Związkiem Sowieckim[231]. Pojawiały się również głosy o zagrożeniu gospodarczą dominacją RFN oraz podjęciem przez Niemców dochodzenia praw majątkowych. Pozostaje kwestią otwartą, na ile przytaczane sprawy były wyrazem autentycznie wygłaszanych opinii, a w jakim stopniu odzwierciedleniem poglądów funkcjonariuszy. Często zadawano pytania na temat wpływu zaszłości historycznych na kształtowanie bieżących relacji na linii Warszawa–Bonn, przykładając dużą wagę do wizyty w Polsce (9–10, 11–14 listopada) kanclerza Helmuta Kohla i symbolicznego gestu pojednania przywódcy RFN z premierem Mazowieckim w Krzyżowej k. Świdnicy (12 listopada)[232].

Służba Bezpieczeństwa odnotowała duże zainteresowanie wydarzeniami związanymi z „Jesienią Narodów" w Europie. Polacy dostrzegli analogię w przemianach zachodzących w PRL oraz na Węgrzech i Czechosłowacji. Powszechnie wyrażali solidarność z Rumunami, przeciwstawiając scenariusz rumuński pokojowej transformacji dokonującej się w Polsce. Dla SB była to okazja do podkreślenia roli gen. Jaruzelskiego, choć z drugiej strony pojawiła się obawa przed podejmowaniem przez zwolenników „politycznego przyspieszenia" działań prowadzących do rozliczenia z komunistyczną przeszłością[233]. Ze szczególnym zainteresowaniem śledzono ożywienie aspiracji niepodległościowych narodów nierosyjskich w Związku Sowieckim oraz postępujący proces dekompozycji i demokratyzacji imperium[234].

Treść meldunków dowodziła także przywrócenia podmiotowości państwa polskiego na arenie międzynarodowej. Odnotowano zakończoną sukcesem wizytę Lecha Wałęsy w Stanach Zjednoczonych, zwłaszcza jego wysoko oceniane wystąpienie w Kongresie, dowodzące politycznej dojrzałości przewodniczącego NSZZ „Solidarność" i uznania roli Związku w obaleniu komunizmu w Europie. Powszechna była nadzieja na budowę nowego ładu politycznego na świecie, z optymizmem oceniano perspektywy ułożenia relacji z ZSRS na równoprawnych zasadach[235].

Próbą przejęcia kontroli nad MSW i wyciągnięcia konsekwencji wobec osób odpowiedzialnych za przekroczenie uprawnień było powołanie w sierpniu 1989 r. Komisji Nadzwyczajnej Sejmu do Zbadania Działalności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, kierowanej przez Jana M. Rokitę[236]. Szefów WUSW zobowiązano do zapewnienia członkom komisji odpowiednich warunków pracy, szczegółowo zostały też określone zasady współpracy posłów z funkcjonariuszami[237].

Zagadnieniem wymagającym odrębnego omówienia jest proces niszczenia dokumentacji wytworzonej przez Służbę Bezpieczeństwa, rozpoczęty latem 1989 r. Do końca września

---

231 Więcej na temat prób sowieckiej dyplomacji wykorzystania kwestii niemieckiej w relacjach z Polską zob. A. Dudek, *Finlandyzacja po polsku*, „Rzeczpospolita", 14–16 VIII 2009, s. P4–P5.

232 Zob. dok. nr 209, 211, 214 i 265–265 niniejszej publikacji.

233 Zob. dok. nr 203, 235–238 niniejszej publikacji.

234 Zob. dok. nr 269 i 271 niniejszej publikacji.

235 Zob. dok. nr 216–217 niniejszej publikacji.

236 Okoliczności powstania, działalność tzw. komisji Rokity i dyskusja nad jej raportem została omówiona w: *Raport Rokity. Sprawozdanie Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do Zbadania Działalności MSW*, Kraków 2005, s. 9–15.

237 Zob. dok. nr 213, 215 i 255 niniejszej publikacji.

zniszczone zostały materiały operacyjne pionu IV – brakowania dokonano na podstawie rozkazu dyrektora Departamentu IV gen. bryg. Tadeusza Szczygła oraz wytycznych z telekonferencji zorganizowanej 5 września[238]. Pod koniec tego miesiąca na polecenie dyrektora Departamentu Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego MSW płk. Zbigniewa Litwina zniszczono materiały szkoleniowe, których treść wykraczała poza zakres ówczesnych zadań SB[239].

Z kolei 25 września nakaz zniszczenia dokumentacji aktowej, fotograficznej i filmowej wytworzonej przez pion „B", a dotyczącej zalegalizowanej opozycji, wydał zastępca naczelnika Wydziału XIII Biura „B" MSW płk Stanisław Machnicki[240]. Brakowano również materiały z poszczególnych teczek pracy, powołując się na brak wartości operacyjnej zgromadzonej dokumentacji z powodu dokonujących się przemian politycznych[241].

Istotne znaczenie miała zorganizowana 9 stycznia 1990 r. telekonferencja z naczelnikami wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych, na której gen. dyw. Bogusław Stachura polecił: „Materiały archiwalne niszczyć zgodnie z wytycznymi – nieważne, że to się kiedyś przyda". Generał bryg. Krzysztof Majchrowski zarządził wyłączanie ze spraw operacyjnych materiałów uzyskanych od tajnych współpracowników, natomiast szef SB płk Karpacz (jednocześnie poseł PZPR) nakazał odzyskać z organizacji partyjnych materiały operacyjne SB[242].

Informacje na temat działań prowadzonych przez funkcjonariuszy SB przedostały się do opinii publicznej w styczniu 1990 r. Już 19 stycznia Sejmowa Komisja Nadzwyczajna do Zbadania Działalności MSW opracowała dezyderat nr 1 z pytaniami dotyczącymi personalnej odpowiedzialności za wydanie decyzji o niszczeniu akt SB. Tydzień później na łamach „Gazety Wyborczej" ukazał się pierwszy artykuł na temat bezprawnych działań funkcjonariuszy RUSW w Starachowicach, a natychmiastową odpowiedzią posłów OKP był apel o zabezpieczenie materiałów będących w posiadaniu Służby Bezpieczeństwa. 30 stycznia na konferencji prasowej płk Kazimierz Piotrowski oświadczył, że niszczenie dokumentacji następowało zgodnie z zapisami ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach z 14 lipca 1983 r. oraz zarządzenia ministra spraw wewnętrznych 049/85 z 8 lipca 1985 r. Jednocześnie dyrektor Biura „C" potwierdził fakt niszczenia akt pionu IV[243].

W dniu 31 stycznia 1990 r. min. Kiszczak wydał decyzję „w sprawie zakazu niszczenia dokumentów w resorcie spraw wewnętrznych". Odpowiedzialność za przestrzeganie zakazu spoczywała na kierownictwie jednostek terenowych, a z decyzją zostali zapoznani wszyscy funkcjonariusze[244]. W prasie nadal jednak pojawiały się informacje na temat kolejnych przypadków bezprawnego działania funkcjonariuszy SB[245]. Drugiego lutego 1990 r. ujawniony został przez

---

238 Zob. dok. nr 192–193 niniejszej publikacji. Decyzja o zniszczeniu akt pionu IV została podjęta za zgodą wiceministra H. Dankowskiego przez gen. Szczygła w porozumieniu z dyrektorem Biura „C" MSW płk. K. Piotrowskim. R. Peterman, *Rozkaz – zniszczyć!* „BIPN" 2006, nr 1/2 (60/61), s. 112.

239 *Ibidem.*

240 Zob. dok. nr 197 niniejszej publikacji.

241 Zob. dok. nr 201 niniejszej publikacji.

242 R. Peterman, *Proces brakowania i niszczenia akt organów bezpieczeństwa państwa w latach 1954–1990 na przykładzie województwa łódzkiego* [w:] *Wokół teczek bezpieki – zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2006, s. 385.

243 W. Pasek, *SB zaciera ślady*, „GW", 26 I 1990, s. 1; B. Białek, *SB się pali…*, *ibidem*, 30 I 1990, s. 3; J. Jachowicz, *Palenie w majestacie prawa*, *ibidem*, 31 I 1990, s. 1.

244 Zob. dok. nr 248–249 niniejszej publikacji. J. Jachowicz, *Palenie wzbronione*, „GW", 1 II 1990, s. 1.

245 W Myszkowskich Zakładach Papierniczych zniszczone zostały m.in. materiały KW PZPR i WUSW w Częstochowie. *Ibidem*, 9 II 1990, s. 3.

przewodniczącego RKW w Piotrkowie Trybunalskim Władysława Raitera fakt palenia dokumentów w siedzibie OPMO w Piotrkowie Trybunalskim. Zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi przez szefa piotrkowskiego WUSW płk. Alojzego Perliceusza, zniszczono jedynie „zbędną dokumentację dawnej PZPR" oraz zlikwidowanego Wydziału Polityczno-Wychowawczego. Jak wykazało dochodzenie przeprowadzone przez Wydział Dochodzeniowo-Śledczy WUSW, na polecenie naczelnika Wydziału Szkolenia i Wychowania ppłk. Stefana Kołata zniszczono materiały podlegającego mu pionu. Na wniosek szefa WUSW został on przeniesiony na niższe stanowisko służbowe, obejmując obowiązki rzecznika prasowego WUSW[246]. Śledztwo prowadzone przez Prokuraturę Wojewódzką w Piotrkowie Trybunalskim umorzono z powodu stwierdzenia „braku cech przestępstwa"[247].

W świetle opisywanych wydarzeń niewiarygodnie brzmiało wyjaśnienie gen. Kiszczaka, iż „w resorcie spraw wewnętrznych nie zarządzono i nie przeprowadzono akcji masowego niszczenia akt operacyjnych, jak to zostało sformułowane w dezyderacie Komisji Nadzwyczajnej do Zbadania Działalności MSW, zaś odnotowane przypadki odmiennego postępowania w tym zakresie były przedmiotem szczegółowych wyjaśnień"[248].

Zabezpieczeniem dokumentacji wytworzonej przez MSW i podległe mu jednostki miała zająć się powołana na wniosek ministra edukacji narodowej prof. Henryka Samsonowicza Komisja ds. Zbiorów Archiwalnych MSW. Wynikami działań tzw. komisji Michnika było dwustronicowe sprawozdanie, niezawierające informacji do jakich dokumentów mieli dostęp jej członkowie oraz danych na temat sporządzenia ewentualnych kopii lub odpisów[249].

---

246 Zob. dok. nr 255 i 272 niniejszej publikacji.

247 W dniach 1–2 i 6–8 VI 1990, na polecenie zastępcy szefa UOP A. Milczanowskiego, postępowanie wyjaśniające w sprawie niszczenia dokumentów operacyjnych w WUSW w Piotrkowie Trybunalskim i podległych RUSW przeprowadzili oficerowie Biura Śledczego MSW. Większość składających wyjaśnienia funkcjonariuszy SB przebywała już na emeryturze lub pracowała w Policji, co w znacznym stopniu utrudniało prowadzenia działań mających doprowadzić do wskazania osób odpowiedzialnych za niszczenie dokumentacji wytworzonej przez SB. Według ustaleń proces niszczenia dokumentów operacyjnych zbiegł się z harmonogramem przekształceń strukturalnych SB, rozpoczętych w sierpniu 1989 r. wraz z wydaniem przez min. Kiszczaka zarządzenia nr 075/89. Stosowne decyzje były przekazywane przez szefa SB płk. Karpacza oraz dyrektorów poszczególnych departamentów w trakcie kolejnych telekonferencji, podczas których nakazano m.in. „»odchudzanie« teczek spraw operacyjnego rozporacowania, sprawdzenia i obiektowych poprzez wyłączenie z nich wszystkich materiałów dot. działaczy NSZZ »Solidarność«". Wykonując polecenie dyrektora Departamentu IV MSW gen. bryg. T. Szczygła, naczelnik Wydziału IV WUSW w Piotrkowie Trybunalskim ppłk A. Chorąży nakazał podległym funkcjonariuszom zniszczenie około 400 TEOK i TEOP, stanowiących dokumentację Wydziału IV WUSW, jak i sekcji IV RUSW. Z kolei „odchudzanie" akt operacyjnych zostało zakończone w grudniu 1989 r. – protokoły zniszczenia dokumentujące te działania zostały wybrakowane w styczniu 1990 r. Kolejny etap niszczenia materiałów operacyjnych został przeprowadzony w drugiej połowie stycznia 1990 r., co wiązało się z poleceniami przekazanymi przez płk. Karpacza podczas telekonferencji zorganizowanej 17 I 1990 r. W sprawozdaniu wyjaśniającym ustalono, że: „Dyspozycje i polecenia wydawane na telekonferencjach i naradach nie były […] utrwalane np. w postaci stenogramów czy też nagrań magnetofonowych, które należałoby zachować. Nie były też z reguły formułowane precyzyjnie, jeżeli chodzi o zakres i sposób ich wykonania, a tym samym stwarzały możliwości pewnej dowolności co do ich realizacji przez poszczególne jednostki i ich funkcjonariuszy". Powszechne było również nadawanie dokumentom kategorii archiwalnej BC, co pozwalało na ich natychmiastowe brakowanie po wykorzystaniu – działania te zostały uznane za nieuzasadnione i tym samym niezgodne z treścią zarządzenia nr 049/85 ministra spraw wewnętrznych. Wobec osób zaangażowanych w niszczenie materiałów SB nie wyciągnięto żadnych konsekwencji, uznając, że proces ten nastąpił przed wydaniem przez gen. Kiszczaka decyzji nr 1/90 z 31 I 1990 w sprawie zakazu niszczenia dokumentów w resorcie spraw wewnętrznych. AIPN, 01255/1026, k. 456–466.

248 Stwierdzenie to zostało zawarte w odpowiedzi przesłanej przez szefa MSW do prokuratora generalnego J. Żyty. Cyt. za: R. Peterman, *Proces brakowania…*, s. 391.

249 W składzie komisji działającej od 12 IV 1990 do 27 VI 1990 r. znaleźli się: A. Michnik, A. Ajnenkiel, B. Kroll, J. Holzer. Członkowie komisji mieli dostęp do materiałów opatrzonych klauzulą „tajne specjalnego znaczenia",

Kwestią trudną do rozwiązania jest określenie spustoszeń w zasobach archiwalnych centrali i jednostek podległych MSW dokonanych w latach 1989–1990[250]. W 1990 r. zniszczonych zostało ponad 80 tys. kart z kartoteki ogólnoinformacyjnej Biura „C" MSW, a wiosną tego roku przygotowano do zniszczenia 470 tys. kart, z których po uporządkowaniu utworzono tzw. kartotekę odtworzeniową. Ogólnie w latach 1987–1990 ilość kart w kartotece ogólnoinformacyjnej zmniejszyła się z 3,1 do 2,5 mln[251].

Wiosną 1990 r. trwała dyskusja na temat zmian organizacyjnych w resorcie spraw wewnętrznych i przyszłości Służby Bezpieczeństwa. Odosobnione były głosy mówiące o zatrudnieniu w tworzonym Urzędzie Ochrony Państwa osób niezwiązanych z SB – postulat taki zgłosił poseł OKP Jerzy Zimowski, zwracając uwagę na przejście kilkunastu tysięcy funkcjonariuszy bezpieki do służby w MO[252]. Należy podkreślić, że dokonywane zmiany, poza likwidacją 23 listopada 1989 r. ORMO, miały charakter formalny – dopiero 7 marca 1990 r. rząd powołał Krzysztofa Kozłowskiego na stanowisko sekretarza stanu w MSW[253]. 6 kwietnia 1990 r. Sejm RP przyjął pakiet tzw. ustaw policyjnych, na podstawie których utworzono Policję (w miejsce MO) oraz UOP (zastąpił SB). W trakcie debaty parlamentarnej wywiązała się ostra polemika między posłem Romanem Bartoszcze a B. Geremkiem. Roman Bartoszcze słusznie zauważył, że część posłów OKP współpracowała z SB – Bronisław Geremek nazwał to stwierdzenie oszczerstwem, a ponadto dodał, że konstatacja mówiąca o świadomym dopuszczeniu do zniszczenia materiałów archiwalnych PZPR i SB w celu ukrycia agenturalnych powiązań niektórych działaczy NSZZ „Solidarność" z bezpieką jest fałszywa. Przewodniczący OKP skierował list do premiera Mazowieckiego z zapytaniem o zasadność przedstawionych zarzutów[254].

W dniu 10 maja 1990 r. wiceminister spraw wewnętrznych gen. H. Dankowski wydał w imieniu szefa resortu zarządzenie nr 043/90 w sprawie zaprzestania działalności SB. Tego samego dnia szefem UOP został Krzysztof Kozłowski[255].

Dnia 21 maja 1990 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę „w sprawie trybu i warunków przyjmowania byłych funkcjonariuszy SB do służby w Urzędzie Ochrony Państwa i innych jednostkach podległych ministrowi spraw wewnętrznych oraz zatrudnianiu ich w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych". Tego samego dnia szefowie wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych wydali decyzje w sprawie zaprzestania działalności SB w podległych im jednostkach. Funkcjonariuszom zakazano podejmowania „inicjujących czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych", nakazano zawieszenie „rozpoznania

---

korzystając z archiwaliów poza procedurami obowiązującymi w MSW. M. Grocki [J. Trznadel], *op. cit.*, s. 14; J. Jachowicz, *Zeszli do piwnic MSW*, „GW", 13–16 IV 1990, s. 2.

250 Według R. Petermana spośród materiałów WUSW w Łodzi zachowało się 13 proc. akt tajnych współpracowników, 18 proc. spraw operacyjnych, 39 proc. spraw śledczych i 2 proc. spraw obiektowych, R. Peterman, *Proces…*, s. 114. Zagadnienie to obszernie omawia również: M. Jasiński, *Teczki osobowych źródeł informacji i ich stan zachowania w zasobie archiwalnym Oddziału IPN w Łodzi* [w:] *W kręgu „teczek". Z badań nad zasobem i funkcjami archiwum Instytutu Pamięci Narodowej*, red. J. Bednarek, P. Perzyna, Łódź–Toruń 2006, s. 326–345.

251 M. Grocki [J. Trznadel], *op. cit.*, s. 24–27.

252 O przyjęciu funkcjonariusza SB do MO decydowały w jednostkach terenowych trzy osoby: szef jednostki, zastępca szefa ds. SB oraz naczelnik Wydziału Kadr. Za autentyczną weryfikacją szeregów MO przed utworzeniem Policji opowiadał się przewodniczący Prezydium KKK NSZZ Funkcjonariuszy MO kpt. R. Hula. J. Jachowicz, *MSW – nie tak!*, „GW", 9 II 1989, s. 3. Por. dok. nr 250 niniejszej publikacji.

253 A. Dudek, *Pierwsze lata…*, s. 100–101.

254 *Rozwiązanie SB*, „GW", 7–8 IV 1990, s. 1; *Insynuacje posła Bartoszcze*, *ibid*em, s. 2.

255 P. Piotrowski, *op. cit.*, s. 51–52.

operacyjnego" „za wyjątkiem spraw mających szczególne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa". Wykazy bieżących spraw operacyjnych i środków prac operacyjnych miały być przekazane za pośrednictwem kierownictwa MSW szefowi UOP. Do realizacji szczegółów rozpisanych zadań w poszczególnych województwach zostały powołane specjalne komisje[256].

Do przeprowadzenia weryfikacji funkcjonariuszy powołano: Komisję Kwalifikacyjną do spraw Kadr Centralnych, wojewódzkie komisje kwalifikacyjne i Centralną Komisję Kwalifikacyjną. W skład komisji wojewódzkich wchodzili posłowie i senatorowie z danego województwa (głównie z OKP), komendant wojewódzki Policji (jako przedstawiciel komendanta głównego), przedstawiciel szefa UOP (często był nim komendant wojewódzki Policji), reprezentant związku zawodowego funkcjonariuszy policji. Przewodniczącego, cieszącego się zaufaniem środowisk solidarnościowych, wyznaczał przewodniczący CKK K. Kozłowski[257]. Wykaz osób podlegających weryfikacji został zawarty w instrukcji przewodniczącego CKK z 25 czerwca 1990 roku[258]. Przed komisjami mieli również stanąć funkcjonariusze jednostek organizacyjnych SB, którzy po 31 lipca 1989 r. rozpoczęli służbę w MO.

Przebieg weryfikacji prowadzonych przez komisje wojewódzkie zależał w decydującym stopniu od postawy ich członków. W Łodzi, według relacji komendanta wojewódzkiego Policji nadinsp. Marka Ochockiego, negatywnie oceniono jedynie 25 z 350 funkcjonariuszy SB, którzy stanęli przed WKK[259]. Poważne trudności pojawiły się w trakcie prac WKK w Piotrkowie Trybunalskim, gdzie przewodniczący komisji poseł Ryszard Brzuzy zrezygnował z funkcji w proteście przeciw decyzjom CKK, kwestionującej wyniki prac kierowanej przez niego komisji. Według Brzuzego Centralna Komisja Kwalifikacyjna, ulegając naciskom, zmieniła 90 proc. decyzji podjętych przez komisje wojewódzkie – zarzut ten spotkał się ze zdecydowanym sprzeciwem ministra spraw wewnętrznych K. Kozłowskiego[260].

Łącznie w skali całego kraju spośród 14 034 funkcjonariuszy SB 8658 (61,7 proc.) zostało pozytywnie zweryfikowanych przez komisje wojewódzkie. Spośród 5376 osób, których przydatność do służby w jednostkach podlegających MSW zakwestionowano, 4771 złożyło odwołania do CKK – komisja uchyliła 1781 orzeczeń komisji wojewódzkich. Z kolei w Policji weryfikacji nie przeszło 3028 funkcjonariuszy[261]. Formalnie proces oceniania przydatności byłych funkcjonariuszy bezpieki został zamknięty 19 września 1990 r., kiedy prace zakończyła CKK[262].

---

256 Decyzja p.o. szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Józefa Młynarskiego w sprawie zaprzestania działalności SB na terenie województwa piotrkowskiego, 21 V 1990. AIPN Łd, 0051/107, k. 111–112. Zob. dok. 282–283 niniejszej publikacji.

257 J. Jachowicz, *Weryfikacja SB*, „GW", 22 V 1990, s. 1; *Aparat bezpieczeństwa…*, s. 21.

258 Zob. dok. nr 285 niniejszej publikacji.

259 Powstanie WKK w Łodzi poprzedziło powołanie 23 IV 1990 r. przez prezydenta W. Bohdanowicza komisji praworządności, będącej ciałem doradczym przy władzach wojewódzkich. W jej składzie znaleźli się: przewodniczący J. Zajda (sędzia SW w Łodzi), A. Aniołczyk (wiceprzewodniczący ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej), B. Czuma (rzecznik prasowy prezydenta Łodzi), K. Głogowski, R. Hoffman (dyrektor Biura Poselsko-Senatorskiego OKP w Łodzi), W. Janicki (sędzia), A. Kern, S. Niesiołowski, B. Osiński (poseł), prof. M. Seweryński (rektor UŁ), G. Palka, E. Sindlewski (prokurator wojewódzki w Łodzi), G. Szkudlarek (prezes SW w Łodzi), gen. bryg. M. Ochocki (szef WUSW). Z kolei WKK tworzyli: J. Zajda (przewodniczący), J. Dietl, J. Dłużniewski, K. Garda (WKO „S"), A. Kern, A. Kosiak (przewodniczący NSZZ FP), S. Niesiołowski, nadinsp. M. Ochocki, A. Terlecki (KPN). [K. Spychalski], *Byłem człowiekiem Kiszczaka. Generał Marek Ochocki w rozmowie z Krzysztofem Spychalskim*, Łódź 1992, s. 237–242.

260 Zob. dok. nr 287–288 niniejszej publikacji.

261 P. Piotrowski, *op. cit.*, s. 52.

262 *Aparat bezpieczeństwa…*, s. 21.

Wcześniej nastąpiła istotna zmiana na kierowniczych stanowiskach w MSW – 6 lipca 1990 r. na wniosek premiera Mazowieckiego odwołano min. Kiszczaka, którego następcą został K. Kozłowski. Nowy szef Urzędu Ochrony Państwa Andrzej Milczanowski nakazał Biuru Śledczemu UOP przeprowadzenie dochodzenia w sprawie niszczenia akt SB. W wyniku kontroli przeprowadzonej w Bielsku Białej i Piotrkowie Trybunalskim ustalono, iż proceder miał być prowadzony bez wiedzy szefa resortu spraw wewnętrznych. Usunięte zostały również protokoły zniszczenia – stosowne rozkazy wydali generałowie: Dankowski, Majchrowski, Sasin, Szczygieł oraz płk Karpacz, wobec których nie wyciągnięto jednak konsekwencji prawnych[263].

* * *

Prezentowany wybór archiwaliów ma na celu ukazanie przyczyn i początkowej fazy transformacji ustrojowej w Polsce z perspektywy dokumentacji SB. Cezura początkowa pracy związana jest protestami społecznymi z wiosny 1988 r. oraz próbami wznowienia legalnej działalności NSZZ „Solidarność". Końcowa zaś – z procesem likwidacji SB oraz weryfikacją byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa.

W publikacji uwzględniono dokumentację spraw operacyjnych prowadzonych wobec struktur opozycyjnych. Materiały te dotyczą głównie NSZZ „Solidarność" (sprawy operacyjnego rozpracowania zakładano w momencie tworzenia struktur związkowych w poszczególnych zakładach pracy), Konfederacji Polski Niepodległej (SOR „Ekipa" – WUSW w Łodzi), Federacji Młodzieży Walczącej (SOR „Konkurent" – WUSW w Łodzi), Polskiej Partii Socjalistycznej (SOR „Robotnik" – WUSW w Łodzi) i ukazują szereg działań SB, mających na celu rozpoznanie, dezintegrację, osłabienie lub likwidację środowisk niezależnych[264]. Szczególne znaczenie dla przedstawienia biegu wydarzeń w omawianym okresie mają akta dotyczące działań SB w trakcie kampanii poprzedzającej wybory parlamentarne w czerwcu 1989 r. (m.in. SO „Senator" prowadzona przez WUSW w Sieradzu). W celu zarysowania szerokiego kontekstu dokonujących się przemian i odtworzenia nastrojów społecznych końca lat osiemdziesiątych w publikacji zawarto materiały charakteryzujące sytuację społeczno-polityczną, w tym meldunki dzienne przesyłane przez wojewódzkie urzędy spraw wewnętrznych w Kaliszu (zamieszczono je ze względu na właściwość terytorialną Oddziału IPN w Łodzi), Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu i Skierniewicach do Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych. Wartościowym uzupełnieniem bazy źródłowej są materiały administracyjne poszczególnych WUSW (meldunki, analizy, sprawozdania, rozkazy). Specyfika dokumentacji wytwarzanej przez jednostki podległe resortowi spraw wewnętrznych wymagała również zawarcia w pracy edycji dokumentów akt osobowych źródeł informacji.

Prezentowany wybór archiwaliów stanowi wynik szerokiej kwerendy przeprowadzonej w zasobie Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN w Łodzi. Jednym z głównych celów publikacji jest popularyzacja zasobu archiwalnego łódzkiego

---

263 A. Dudek, *Pierwsze lata…*, s. 101–103; P. Piotrowski, *op. cit.*, s. 52.

264 W publikacji nie uwzględniono znajdujących się w zasobie OBUiAD IPN w Łodzi materiałów dotyczących NSZZ „S" w województwie kaliskim i skierniewickim ze względu na brak związku tych struktur z regionem łódzkim. Więcej na temat kaliskiej „S": G. Schlender, *op. cit.*, Kalisz 2006; *eadem*, *„Solidarność" Wielkopolski Południowej 1980–2000. Zarys dziejów*, Kalisz 2001.

oddziału IPN, dlatego też w prezentowanym zbiorze z zasobu BUiAD w Warszawie wykorzystano jedynie kopie szyfrogramów przesyłanych przez łódzki WUSW do MSW.

Materiały zgromadzone w centrali IPN stały się także wartościowym uzupełnieniem zawartych w prezentowanym wydawnictwie biogramów. W nielicznych tylko przypadkach nie udało się opatrzyć notami biograficznymi nazwisk osób występujących w poszczególnych dokumentach – zostało to odnotowane w stosownej informacji w przypisach. Przy sporządzaniu biogramów korzystano zarówno z ogólnodostępnych opracowań, jak i z dokumentów zgromadzonych w archiwum IPN. W biogramach napisanych na podstawie wydawnictw encyklopedycznych lub stron internetowych (m.in. http://www.encyklopedia-solidarnosci.pl, http://www.slownik-niezaleznidlakultury.pl/lodz/), nie umieszczono odwołań. Wykorzystanie innych źródeł w postaci opracowań bądź archiwaliów odnotowano adresem bibliograficznym. W przypisach dotyczących tajnych współpracowników podano pełne dane osobowe OZI, pseudonim, numer rejestracyjny, informacje dotyczące okresu współpracy oraz nazwę jednostki prowadzącej. W przypadku osób, których materiały zostały zniszczone, posłużono się zapisami ewidencyjnymi, będącymi w świetle obowiązującego prawa pełnowartościowym materiałem archiwalnym. Z kolei noty biograficzne funkcjonariuszy SB zostały stworzone na podstawie akt osobowych i kart ewidencyjnych funkcjonariuszy przechowywanych w archiwum IPN oraz informacji zamieszczonych w katalogu funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa PRL (http://katalog.bip.ipn.gov.pl/). W biogramach podano stopień, w którym funkcjonariusz kończył służbę oraz przebieg pracy w SB, MO i ZOMO. Pominięto informacje dotyczące nauki w placówkach podlegających resortowi spraw wewnętrznych – uwzględniono jedynie szkolenia odbyte w ZSRS, co pozwala wskazać na powiązania służb specjalnych PRL z ich sowieckimi odpowiednikami. Niestety, wobec noszącego znamiona celowości przewlekania procedur umożliwiających autorowi wgląd do materiałów znajdujących się w zasobie archiwalnym Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi, nie udało się dołączyć danych dotyczących funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej (głównie ZOMO). Doprowadziło to do pewnego zubożenia części faktograficznej aparatu naukowego, jednak nie wpłynęło w zasadniczy sposób na kształt publikacji. W części przypadków dane dotyczące milicjantów (data urodzenia, pełne brzmienie imion) ustalono na podstawie akt paszportowych oraz materiałów administracyjnych.

Przy wyborze dokumentów głównym ograniczeniem okazała się ich niekompletność spowodowana ogromnym stopniem zniszczeń akt, dokonanych w latach 1989–1990 – zagadnienie to zostało omówione powyżej. Stąd, wśród przesyłanych do MSW sprawozdań dotyczących nastrojów społecznych za lata 1988–1989, dominacja materiałów z województwa skierniewickiego, zaś za 1990 r. – z województwa piotrkowskiego. Można jednak założyć, że oceny sytuacji społeczno-politycznej dokonywane przez mieszkańców poszczególnych województw były podobne. Wybrane meldunki nie zostały opublikowane w całości – pominięto szczegółowe informacje dotyczące kwestii ekonomicznych (np. ceny towarów, sytuacji w poszczególnych przedsiębiorstwach) oraz zagadnienia niezwiązane z prezentowaną w wyborze tematyką. Istotnym powodem była również chęć uniknięcia powtórzeń.

Wybrane źródła zaprezentowano w układzie chronologicznym: pierwszy dokument pochodzi z kwietnia 1988 r., ostatni zaś z września 1990 r. W edytowanych dokumentach ujednolicono zapisy dat oraz uwspółcześniono ortografię i interpunkcję. Wszelkie wyróżnienia dokonane przez wytwórcę dokumentu (podkreślenia, wersaliki, spacjowanie) oddano za pomocą czcionki wytłuszczonej. W nawiasach kwadratowych rozwinięto towarzyszące nazwis-

kom inicjały imion, skróty niekonwencjonalne oraz brakujące fragmenty tekstu niezbędne do prawidłowego zrozumienia jego treści. Skróty słownikowe oraz skróty nazw organizacji, zakładów pracy itp. zamieszczone w wykazie skrótów, pozostawiono bez rozwinięcia. Do aktualnych norm gramatycznych została dostosowana interpunkcja i ortografia. Zmiany te zostały dokonane w oparciu o obowiązującą w Instytucie Pamięci Narodowej „Instrukcję wydawniczą".

W publikowanych źródłach pominięto tzw. dane wrażliwe oraz adresy zamieszkania osób występujących w dokumentach. Wszystkie wymienione opuszczenia zostały każdorazowo oznaczone przypisami tekstowymi.

Zachowano również układ tekstu dokumentów zgodny z oryginałem, ujednolicając przy tym położenie stałych elementów dokumentu (miejsce i data powstania dokumentu, nagłówek nadawcy, nazwa adresata, tytuł dokumentu, podpis pod dokumentem). Odnosi się to głównie do szyfrogramów, których układ wewnętrzny znacząco odbiega od pozostałych form dokumentacji.

Edytowane dokumenty opatrzono przypisami tekstowymi i rzeczowymi. Przypisami tekstowymi, oznaczonymi literowo, oznaczono wspomniane powyżej opuszczenia, lekcję błędną, brakujące lub nieczytelne fragmenty tekstu, treść pieczęci i podpisów oraz wszelkie odręczne dopiski, adnotacje lub podkreślenia naniesione w dokumencie. Błędy maszynowe skorygowano bez oznaczania przypisem.

W przypisach rzeczowych, oznaczonych cyframi arabskimi, umieszczono merytoryczne komentarze i objaśnienia niezbędne do właściwego przyswojenia treści prezentowanych dokumentów oraz noty biograficzne osób w nich występujących.

Niniejsza publikacja – jak każde wydawnictwo źródłowe – ma wyłącznie charakter przyczynkarski i stanowi próbę ułatwienia badań nad podjętym zagadnieniem.

* * *

Analiza prezentowanych źródeł skłania do kilku refleksji dotyczących istoty przemian zachodzących w Polsce w latach osiemdziesiątych. Bez wątpienia proces transformacji miał charakter ewolucyjny – kształtowały go kolejne ustępstwa władz PRL obawiających się niekontrolowanego wybuchu niezadowolenia społecznego, będącego konsekwencją katastrofalnej sytuacji gospodarczej[265]. Stopniowe zmiany pozwoliły na przeprowadzenie procesu uwłaszczenia nomenklatury i zamianę kapitału politycznego na gospodarczy, dzięki czemu przedstawiciele aparatu partyjno-państwowego uniknęli ekonomicznych skutków transformacji[266]. Zauważalny był wówczas brak entuzjazmu polskiego społeczeństwa – atmosfera przypominająca „karnawał »Solidarności«" z lat 1980–1981 występowała jedynie w okresie kampanii wyborczej w maju i czerwcu 1989 r. Trudno też dostrzec przejawy spontanicznej radości po wyborczej klęsce koalicji rządowej 4 czerwca 1989 r. – nastroje społeczne były często tonowane przez liderów opozycji obawiających się skutków tak zdecydowanego zwycięstwa. Nadmierna ostrożność nieuchronnie prowadziła do pewnych zaniechań, związa-

---

[265] Według J. Skórzyńskiego istotę przemian dokonujących się w 1989 r. najtrafniej oddaje określenie Cz. Bieleckiego „samoograniczająca się demokracja". J. Skórzyński, *Od „Solidarności"*..., s. 264.

[266] W końcu 1989 r. istniały 1593 tzw. spółki nomenklaturowe, w tworzenie których zaangażowani byli również funkcjonariusze SB. Więcej na ten temat: A. Dudek, *Reglamentowana*..., s. 188–200.

nych m.in. z reorganizacją MSW. Proces przemian hamowało bez wątpienia: powierzenie kierownictwa resortu spraw wewnętrznych osobom wywodzącym się z organów bezpieczeństwa państwa PRL, pozorność zmian strukturalnych, przeprowadzona nierzadko w oparciu o arbitralne decyzje członków komisji kwalifikacyjnych weryfikacja funkcjonariuszy SB. Jak wspomniano powyżej, przywódcy obozu solidarnościowego jako realne zagrożenie traktowali możliwość buntu części aparatu partyjnego i osób związanych z tzw. resortami siłowymi. Tymczasem zachowane archiwalia wyraźnie przeczą tej tezie i dowodzą istnienia poważnych obaw funkcjonariuszy SB przed wyciągnięciem wobec nich konsekwencji z powodu prowadzonych działań.

Nie budzi większych wątpliwości pogląd, iż punkt zwrotny na drodze demokratyzacji systemu politycznego i początek budowy III Rzeczypospolitej stanowiły czerwcowe wybory, umożliwiające przedstawicielom dotychczasowej opozycji stworzenie rządu[267]. Logicznym następstwem powołania gabinetu Tadeusza Mazowieckiego było przyjęcie programu radykalnych reform gospodarczych, co doprowadziło do wprowadzenia mechanizmów wolnorynkowych i uzdrowienia systemu gospodarczego[268]. Reformy te, pomimo nieuniknionych kosztów społecznych, należy ocenić jako jeden z największych sukcesów okresu transformacji – umożliwiły one m.in. związanie gospodarcze Polski z Zachodem i wyzwolenie się z ekonomicznej dominacji Związku Sowieckiego. Rok 1989 i zapoczątkowany w Polsce proces wyzwalania narodów Europy z okowów komunistycznego totalitaryzmu nie przyniósł więc „końca historii", ale otworzył jej nowy etap[269].

Powstanie niniejszej publikacji było możliwe dzięki pomocy pracowników Instytutu Pamięci Narodowej: Marty Polańskiej-Bergman (kierownik Referatu Udostępniania i Informacji Naukowej OBUiAD w Łodzi), Jerzego Bednarka (naczelnik Wydziału Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł BUiAD w Warszawie), Michała Kopczyńskiego (kierownik Referatu Ewidencji OBUiAD w Łodzi), Pawła Perzyny (naczelnik OBUiAD w Łodzi) oraz Roberta Rabiegi (koordynator zespołu w Referacie Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów OBUiAD w Łodzi). Cenne uwagi zostały również zawarte w recenzjach przygotowanych przez dr. hab. Antoniego Dudka oraz prof. dr. hab. Tadeusza Wolszę. Wartościowe informacje przekazali także działacze opozycyjni, będący bezpośrednimi uczestnikami opisywanych wydarzeń: Teresa Zalewska, Zygmunt Augustyniak oraz Zbigniew Mroziński. Wyrazy wdzięczności za udostępnienie materiałów ikonograficznych wykorzystanych w prezentowanym wydawnictwie należy przekazać sekretarzowi ZR NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej Panu Henrykowi Marczakowi.

Sebastian Pilarski

---

267 Według A. Chwalby wybory z czerwca 1989 r. stanowią „mit poczęcia" III RP, zaś powołanie gabinetu T. Mazowieckiego – „mit przełomu". A. Chwalba, *op. cit.*, s. 25–27.

268 Więcej na temat założeń tzw. planu Balcerowicza: A. Dudek, *Pierwsze lata*..., s. 91–93.

269 Pojęciem tym posłużył się w opublikowanym w 1989 r. eseju amerykański politolog F. Fukuyama. Zob. F. Fukuyama, *Koniec historii*, wyd. I, Poznań 1996.

DOKUMENTY

Nr 1

1988 kwiecień 30, Skierniewice – Informacja na temat oceny strajków zorganizowanych w Bydgoszczy i Krakowie oraz nastrojów społecznych w województwie skierniewickim

Skierniewice, [dnia] 30 IV 1988 [r.]
Poufne

Informacja

Wiodącym tematem dyskusji i rozmów prowadzonych przez przedstawicieli poszczególnych środowisk oraz grup zawodowych pozostaje sytuacja społeczno-polityczna w kraju w przeddzień obchodów Święta Pracy. W komentarzach osób zatrudnionych w zakładach produkcyjnych na terenie Brzezin powtarza się stwierdzenie, iż wystąpienia robotnicze w Bydgoszczy i Nowej Hucie w sposób znaczący będą rzutowały na frekwencję w manifestacjach pierwszomajowych. Zdaniem dyskutantów, wielu robotników na znak protestu wobec polityki cenowo-dochodowej władz i systematycznie pogarszających się warunków bytowych nie weźmie udziału w pochodach. Ponadto stwierdza się, iż w kilku zakładach na terenie kraju, m.in. w Stalowej Woli [i] Gdańsku ogłoszono pogotowie strajkowe, które w zależności od rozwoju sytuacji może przerodzić się w strajk. W przypadku, gdy żądania robotników z Nowej Huty zostaną spełnione, załogi innych przedsiębiorstw zostaną utwierdzone w przekonaniu, iż jedyną drogą wynegocjowania podwyżek jest strajk, wtedy też zorganizowane protesty mogą przybrać falę lawinową.

Pracownicy węzła PKP w Łowiczu oraz Wydziału Dziewiarni Zakładów Przemysłu Pończoszniczego „Syntex" stwierdzają, iż krajowe środki masowego przekazu celowo nie informują o szczegółach akcji protestacyjnej w Hucie im. Lenina [w Krakowie], aby negatywne nastroje nie przyjęły jeszcze szerszych rozmiarów. Zdaniem dyskutantów władze państwowe kosztem daleko idących ustępstw będą dążyły do złagodzenia sytuacji konfliktowej. Podejmowanie jednak doraźnych rozwiązań nie wpłynie na uspokojenie załóg pracowniczych, które mogą obchody pierwszomajowe wykorzystać do zamanifestowania swojego niezadowolenia.

Podobne komentarze odnotowano wśród robotników ZTR „Zatra" i zakładów „Rawent" w Skierniewicach, którzy ponadto stwierdzają, że zaistniałe strajki wyzwoliły ludzkie odczucia i udowodniły, że wszelkie działania zza biurka prowadzone przez osoby nieznające[a] realiów życia, prowadzą do konfliktów i niezadowoleń społecznych.

Duże zainteresowanie aktualną sytuacją społeczno-polityczną w kraju wykazują zakonnicy z klasztoru oo. Franciszkanów w Niepokalanowie. Informacje na temat protestów w Bydgoszczy i Nowej Hucie, uzyskiwane głównie z zachodnich rozgłośni radiowych, wzbudzają obawy o najbliższą przyszłość. Zdaniem duchownych wysuwane przez robotników żądania są słuszne, gdyż ostatnie podwyżki cen spowodowały znaczne obniżenie stopy życiowej. Zapowiadane przez stronę rządową regulacje płacowe, które winny być wprowadzone przez zakłady pracy nie spełniły oczekiwań załóg pracowniczych. Według zakonników na nastroje

[a] *W dokumencie:* nie znajdujące.

rzutują m.in.: gwałtownie rosnące ceny umowne wszystkich artykułów oraz odczuwalne braki w zaopatrzeniu rynku. Franciszkanie stwierdzają, że niezadowolenie społeczne poszczególnych grup zawodowych wynika z niewiary w powodzenie reform i brak ich widocznych efektów. Część zakonników dyskutując na temat przygotowań pierwszomajowych stwierdza, iż w kraju wytworzyła się sytuacja, w której rząd reprezentujący w myśl zasad konstytucyjnych interesy klasy robotniczej obawia się święta tejże klasy. Według dyskutantów konflikt w Bydgoszczy został szybko złagodzony, aby nie przeniósł się na inny teren.

Zakonnicy z klasztoru ks. Marianów w Puszczy Mariańskiej dyskutując na temat zbliżającego się Święta Pracy stwierdzają, że uroczystości odbywających się w tym dniu – z uwagi, iż wypada ono w niedzielę – nie można traktować jako swoistego plebiscytu i sondażu – kto jest za Kościołem[b], a kto za partią. Zdaniem duchownych sytuacja w kraju wymaga konsolidacji i współdziałania wszystkich obywateli niezależnie od przekonań oraz światopoglądu, dlatego też stwarzanie sztucznych podziałów w społeczeństwie nie służy pojednaniu narodowemu.

[...][c]

Wiele negatywnych komentarzy wśród mieszkańców Skierniewic wywołuje coroczny remont i malowanie budynku dawnego browaru od strony ul. Reymonta. Elewacja tego budynku jest odnawiana zawsze przed 1 maja i pochłania znaczne fundusze. W tym kontekście komentuje się, że jest to jeden z przykładów świadczących jak wysokie nakłady finansowe są przeznaczone na zorganizowanie pochodów pierwszomajowych.

Opracowano w Zespole Analitycznym
WUSW w Skierniewicach

Źródło: AIPN Łd, 052/58, k. 42–43, mps.

[b] *W dokumencie:* kościołem.
[c] *Fragment pominięty przez autora.*

Nr 2

1988 maj 6, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat strajków zorganizowanych w kwietniu 1988 r.

Skierniewice, [dnia] 6 V 1988 r.
Poufne

Informacja

Nadal głównym tematem dyskusji i komentarzy załóg poszczególnych zakładów pracy pozostają wydarzenia w Stoczni Gdańskiej i Hucie im. Lenina [w Krakowie].

Pracownicy bezpośrednio produkcyjni ZPP „Syntex" i „Energopol" w Łowiczu z niedowierzaniem przyjmują informacje [podawane] w środkach masowego przekazu odnośnie odblokowania i przywrócenia pracy w Hucie im. Lenina [w Krakowie]. Jednocześnie oczekują informacji na ten temat z rozgłośni zachodnich, które ich zdaniem są wiarygodne i w sposób rzetelny i wyczerpujący relacjonują przebieg wydarzeń w Polsce. Niektórzy dyskutanci wypowiadają się, że rząd wspólnie z episkopatem powołał grupę mediacyjną, która udała się do Krakowa i Gdańska, a jej zadaniem jest unormowanie napiętej sytuacji.

Wśród członków partii zatrudnionych w ZPP „Syntex" wyrażane są opinie, że rząd nie bacząc na dalsze konsekwencje, winien użyć siły celem przywrócenia normalnej pracy w strajkujących zakładach.

[...][a]

Pracownicy Banku Spółdzielczego w Sochaczewie za powstanie obecnej sytuacji w kraju obwiniają ekipę rządzącą. Uważają oni, że wdrażanie drugiego etapu reformy sprawdziło się tylko co do wzrostu cen, a efektem tego są protesty robotnicze. Krytycznie oceniają decentralizację w zarządzaniu naszą gospodarką. Przekazywanie jej szczebli podstawowych w tak znacznym rozkładzie nie przyniesie spodziewanych efektów.

Pracownicy administracji państwowej w Skierniewicach i nauczyciele z gminy Maków negatywnie oceniają akcję strajkową hutników i stoczniowców. Ich zdaniem grupy te są najlepiej zarabiającymi w kraju i nie musiały strajkować, aby domagać się wyższych zarobków.

Zdaniem pracowników Zakładów Narzędzi Pomiarowych **„Vis"** w Rawie Mazowieckiej oraz pracowników Wojewódzkiego Ośrodka Postępu Rolniczego w Balicach, obecne strajki występują nie tylko na tle płacowym, ale przede wszystkim politycznym, gdyż uczestniczą i kierują nimi działacze byłej „Solidarności". Podkreśla się brak zdecydowania rządu w likwidowaniu strajków, które są nielegalne.

W środowisku młodzieżowym w Skierniewicach wśród komentarzy centralne miejsce zajmują wydarzenia związane z sytuacją panującą w Nowej Hucie, Stoczni Gdańskiej oraz wydarzenia na Uniwersytecie Warszawskim. Komentarze są zróżnicowane, jednak ogólnie sądz[i] się, iż to kolejny dowód niezadowolenia społeczeństwa z sytuacji istniejącej w kraju. Strajk na Uniwersytecie Warszawskim środowisko to ocenia jako nierozważne i nieprzemyślane działanie, które w praktyce nie może nic zmienić. Twierdzi się, że studenci nie

[a] *Fragment pominięty przez autora.*

mogą narzekać na warunki finansowe. Mają stypendia [socjalne], stypendia naukowe, mogą też sobie dorobić, ale trzeba chcieć. Sądzi się, że jeżeli strajkujący osiągną swoje cele, wówczas fala strajków obejmie cały kraj. Środowisko młodzieżowe nie wierzy w reformę, która trwa już kilka [lat], a nie stworzyła lepszych warunków życia. Brak mieszkań, biurokracja, wysokie ceny, niemożność załatwienia jakichkolwiek spraw bez znajomości to hamulce, które tworzą zwątpienie w lepsze jutro. Za istniejącą obecnie sytuację obciąża się rząd, który zdaniem tego środowiska nie traktuje poważnie społeczeństwa, co wyraża się w podejmowaniu decyzji bez analizy oczekiwań i potrzeb społecznych. Obecna sytuacja w kraju stwarza mur nieufności wobec decyzji rządu, gdyż żaden rząd w latach powojennych nie zaproponował konkretnych działań, które byłyby zauważalne i zrealizowanie w czasie jego kadencji. Powodem obecnej sytuacji, zdaniem tego środowiska, są ostatnie podwyżki cen oraz brak takich mechanizmów motywacji ekonomicznej, które zapewniłyby wzrost wydajności i efektywności pracy. W komentarzach stwierdza się, że konkurencja powinna istnieć nie tylko w sferze ekonomicznej, ale i politycznej – powinno się skończyć z monopolem jednej partii.

[...][a]

Opracowano w Zespole Analitycznym
WUSW w Skierniewicach

Źródło: AIPN Łd, 052/58, k. 56–57, mps.

Nr 3

1988 maj 6, Skierniewice – Doniesienie TW „Maria" dotyczące opinii nauczycieli Liceum Ogólnokształcącego w Puszczy Mariańskiej na temat strajków w kwietniu 1988 r.

Źródło: TW ps. „**Maria**"[1] Skierniewice, [dnia] 6 V [19]88 [r.]
Odebrał: st. szer. **W**[ojciech] **Dziuda**[2] **Tajne spec**[jalnego] **znaczenia**
Dnia: 6 V 1988 [r.] Egz. pojedynczy

[a]**Informacja operacyjna**
napisana na podstawie słów źródła wypowiedzianych podczas spotkania

„Te rozruchy i ta wytworzona sytuacja w kraju była dla nas zaskoczeniem i niespodziewanym obrotem sprawy. Nie przyniosło to żadnych [przejawów] entuzjazmu, a wręcz przeciwnie – pewne przygnębienie i zatrwożenie o jutro niepewne i być może tragiczne. Czujemy jeszcze smutne wydarzenia z roku[b] [19]81 i z obawą myślimy o powtórzeniu tamtych dni. Większość nauczycieli mówi o bezcelowości urządzania dziś tego rodzaju rozruchów. Spowodować to może pogorszenie [stanu] naszej gospodarki, a przecież ona dopiero się dźwiga i otrząsa po ostatnich latach chaosu i bałaganu. Ciężko jest żyć nie tylko hutnikom czy stoczniowcom, ale tym bardziej nam nauczycielom. Przecież nasze pensje w porównaniu z pensjami ludzi ciężkiego przemysłu to niebo a ziemia. Wiadomo, że pracują ciężko, ale i zarabiają nie tyle co my. Trudno nam zrozumieć to postępowanie. Przecież strajki to przerwa w pracy, produkcja stoi, każda chwila przestoju to kolosalne pieniądze idące w straty. A umowy wewnętrzne czy międzypaństwowe? Jeden tryb w mechanizmie gospodarki uszkodzony to zatrzymana cała machina. To całkowity krach i rozpad. Czy ci ludzie tego nie rozumieją? Nam potrzebny jest spokój i tylko poważnie traktowany dialog. Strajki niczego nie załatwią. Przywódcom tych rozruchów na pewno nie zależy na dobru i poprawie[c] naszego bytu. Nauczyciele zaczynają twierdzić, że to podsycanie i zaognianie naszej sytuacji to sprawa Zachodu i „grube zielone" dla tych ludzi. Czego się nie da zrobić za pieniądze, a tym bardziej za dolary? Jeśli nieodpowiedzialne czynniki będą ciągle psuć naszą chęć do poprawy bytu, to jest pełna szansa, że nigdy z tego dołka nie wyjdziemy. W chwili obecnej mamy bardzo dużo pracy z maturzystami, zbliżającym się końcem roku [i] powtórzeniami. To nas najwięcej absorbuje i na dziś tym żyjemy. Sprawy inne schodzą na dalszy plan, choć w podświadomości czujemy pewien niepokój o niewiadome jutro".

---

[a] *Po lewej stronie wpisana odręcznie data:* 7 V 1988 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[b] *W dokumencie:* lat.
[c] *W dokumencie:* poprawy.
[1] „Maria" – wg zachowanych dokumentów Janina Górska (ur. 1936), zarejestrowana w charakterze TW pod nr. 5123 (1985–1989); kierownik internatu w LO w Puszczy Mariańskiej. AIPN Łd, 0034/32 t. 1–2; 0063/56; karta EO-4-A/74 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0256/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Skierniewicach.
[2] Wojciech Dziuda (ur. 1960), st. szeregowy. Od sierpnia 1987 młodszy inspektor Wydziału III WUSW w Skierniewicach; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 309/1, Akta osobowe.

Zadania:

Zleciłem „**Marii**" realizację zadań przekazanych podczas poprzedniego spotkania. Ponadto zleciłem jej informowanie o komentarzach dotyczących sytuacji w kraju.

Omówienie:

Spotkanie zostało wywołane w związku z ostatnią sytuacją w kraju. Dnia 4 V [19]88 r. skontaktowałem się telefonicznie z TW i poprosiłem o spotkanie. TW wyraziła zgodę i umówiliśmy się na dzień 6 V [19]88 r. Spotkanie odbyło się w umówionym miejscu na terenie Puszczy Mariańskiej. TW czekała już na mnie. W trakcie rozmowy uzyskałem informacje dotyczące ostatnich wydarzeń w kraju, wydźwięku i komentarzach w środowisku LO w Puszczy Mariańskiej. Pod koniec rozmowy zwróciłem TW uwagę odnośnie zasad zachowania treści rozmów w ścisłej tajemnicy [i] sposobu zdobywania informacji. W dalszej części zleciłem TW zadanie informowania mnie o komentarzach w tym środowisku n[a] t[emat] ostatnich wydarzeń w kraju oraz przypomniałem zadania zlecone na poprzednim spotkaniu. Przypomniałem też o terminie wcześniej umówionego spotkania. Zasady zachowania konspiracji nie zostały naruszone. Rozmowa przebiegała spokojnie, bez żadnych uniesień emocjonalnych ze strony TW. Termin następnego spotkania wg ustalonego wcześniej terminu [wyznaczyłem] na dzień 20 V [19]88 r.

Sposób wykorzystania informacji:

– sporządzić wyciąg i przekazać do Sekcji I Wydz[iału] III,

– sporządzić wyciąg i przekazać do SO „Szkoła",

– włączyć do teczki pracy TW ps. „**Maria**".

Mł. insp[ektor] Wydz[iału] III
st. szer. W[ojciech] Dziuda

Uwagi przełożonego:[d]

Tow[arzysz] Dziuda – ja na poprzedniej informacji piszę, że zadanie zbyt ogólnikowe, a Wy bezkrytycznie zlecacie je TW. Proszę ściśle stosować się do moich poleceń.

Akceptuję sposób wykorzystania inf[ormacji]. Czy proponowaliście TW podpisywanie zadań? W omówieniu o tym ani słowa[e].

Źródło: AIPN Łd, 0034/32, t. 2, k. 24–25, rkps.

---

[d] *Poniżej odręczna adnotacja:* Verte.

[e] *Poniżej, po prawej stronie pieczęć:* Naczelnik Wydziału III WUSW w Skierniewicach ppłk mgr Wiesław Duczkowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Wiesław Duczkowski (ur. 1938), ppłk. Od listopada 1980 naczelnik Wydziału „B" KW MO w Skierniewicach; od listopada 1981 do lutego 1989 naczelnik Wydziału III KW MO w Skierniewicach. *Aparat bezpieczeństwa…*, s. 271, 273.

Nr 4

1988 maj 6, Łódź – Doniesienie TW „Krzysiek" na temat sytuacji panującej w Łódzkich Zakładach Przemysłu Gumowego „Stomil" w Łodzi w okresie 1–3 maja

Przekazał: TW ps. „**Krzysiek**"[1]
Przyjął: G[rzegorz] Myszkowski[2]
Miejsce: kawiarnia
Data: 6 V 1988 [r.]

Łódź, [dnia] 6 V 1988 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. pojed[ynczy]

Informacja operacyjna sporządzona ze słów TW

W dniu dzisiejszym TW przekazał informację dot[yczącą] sytuacji w ŁZPG „Stomil" na tle ogólnej sytuacji w kraju.

W manifestacji pierwszomajowej brało udział niewielu pracowników zakładu. Wg TW było to spowodowane kilkoma czynnikami, jak np.:

1. Brak zainteresowania pochodem ze strony załogi.
2. Mizerna organizacja i przygotowanie do pochodu POP PZPR w ŁZPG „Stomil".
3. 1 maja był w tym roku słoneczny i na ogół w niedzielę ludzie udali się poza miasto.
4. Obawa przed nielegalnymi manifestacjami spowodowana sytuacją w kraju.

W okresie 1–3 maja TW nie zaobserwował na terenie swojego wydziału żadnych prób zakłóceń w pracy i porządku publicznego.

Obecnie tematem dyskusji wśród załogi są zapowiadane specjalne upoważnienia dla Rady Ministrów. Powszechnie sądzi się, iż zostaną wprowadzone takie rygory jak w czasie stanu wojennego, a mianowicie: zakaz strajków i manifestacji, ograniczenia w możliwości rozwiązania umowy o pracę, ograniczona godzina milicyjna, zaostrzenie odpowiedzialności karnej i administracyjnej za niektóre wykroczenia. Z perspektywy zapowiadanych zaostrzeń wyrażane są poglądy, iż brak działania ze strony rządu w czasie strajków był celowy. Mówi się nawet o pewnej inspiracji władz w zaostrzeniu ogólnej sytuacji w kraju.

Zadania:

Na bieżąco informować o sytuacji wśród załogi ŁZPG „Stomil".

Omówienie:

Informacja jednoźródłowa, wiarygodna, możliwa do rozszerzenia. Dotyczy ogólnej sytuacji w ŁZPG po obchodach Święta Pracy.

---

[1] „Krzysiek" – wg zachowanych dokumentów Jakub Jaworski (ur. 1964), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 56 004 (1987–1988) – teczkę personalną zniszczono protokołem 992/90, poz. 112; pracownik ŁZPG „Stomil" w Łodzi. AIPN Łd, 0040/1958; karta Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Grzegorz Myszkowski (ur. 1960), kpr. Od listopada 1986 młodszy inspektor Wydziału V WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 30 IX 1988. AIPN Łd, 0100/224, Akta osobowe.

Przedsięwzięcia:
Z uwagi na treść informacji nie planuję żadnych przedsięwzięć operacyjnych.

[a]**Mł. insp**[ektor] **Wydz**[iału] **V**
kpr. G[rzegorz] **Myszkowski**[b]

Źródło: AIPN Łd, 0040/1958, k. 20–21, rkps.

[a] *Po lewej stronie wpisana odręcznie data:* 6 V *[19]*88 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[b] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 5

1988 maj 7, Łódź – Doniesienie TW „Kazik" na temat nastrojów panujących wśród pracowników Łódzkich Zakładów Przemysłu Gumowego „Stomil" w Łodzi

Źródło: TW ps. **„Kazik"**[1]
Przyjął: A[ndrzej] Wawrzyniak[2]
Czas: 7 V [19]88 [r.], g[odzina] 12.00–13.00
Miejsce: LK „Jadwiga"

Łódź, dn. 7 V [19]88 r.
Tajne spec[jalnego] znacz[enia]
Egz. poj[edynczy]

Informacja operacyjna[a]

W związku z podwyżkami cen żywności oraz innych cen za świadczenia, a mimo otrzymanych rekompensat i ostatnich podwyżek pensji (które nie wiadomo jak wysokie będą), ludzie są rozgoryczeni i już nie wierzą w nic, co by poprawiło ich sytuację materialną. Panuje ogólne przygnębienie, apatia i po prostu niechęć do jakichś wierzeń w coś, co by jakoby miało przynieść zmianę na lepsze. Ludzie nie wierzą w nic, co rząd obiecuje. Sytuacja z ostatnich kilkunastu dni sprawiła, że ludzie jakby nabrali przekonania, iż strajki coś dadzą i do jakichś ustępstw rząd skłonią. Są jednak wypowiedzi, iż strajki są inspirowane przez partię, która nie mogąc znaleźć wyjścia z sytuacji, w jaką się sama wprowadziła, podpuściła pewne elementy do ich wywołania, by znowu wprowadzić „grudzień [19]81".

Różne poglądy mają ludzie natomiast na temat środków masowego przekazu. Nie jest przecież tajemnicą słuchanie przez ludzi obcych rozgłośni, a po skonfrontowaniu ich z wypowiedziami naszego radia i TV ludzie po prostu śmieją się i to nieraz z politowaniem na temat naszych wypowiedzi, a ogólnie biorąc nie wiedzą komu wierzyć. Znając jednak naszych ludzi i naszą przeszłość, wierzą jednak obcym rozgłośniom [a] nie naszym. Na temat Wałęsy[3]

---

[a] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* S*[ekcja]* I *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] „Kazik" – wg zachowanych dokumentów Jerzy Kmieć (ur. 1936), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 47 585 (1983–1989); pracownik ŁZPG „Stomil" w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2193 t. 1–2; 0046/1936; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Andrzej Wawrzyniak (ur. 1948), kpt. Od września 1973 referent operacyjny Sekcji 1 Wydziału do Walki z PG KW MO w Łodzi; od października 1974 inspektor Sekcji 6 Wydziału do Walki z PG KW MO w Łodzi; od lipca 1975 młodszy inspektor Grupy Obrotu Towarowego i Usług Niematerialnych Wydziału do Walki z PG KW MO w Skierniewicach; od grudnia 1976 młodszy inspektor Sekcji Rolnictwa i Przetwórstwa Rolno-Spożywczego Wydziału do Walki z PG KW MO w Skierniewicach; od lutego 1979 inspektor Sekcji Przemysłu Włókienniczego Wydziału do Walki z PG KW MO w Łodzi; od marca 1982 starszy inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Łodzi; od listopada 1989 starszy inspektor WOG WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/9, Akta osobowe.

[3] Lech Wałęsa (ur. 1943). Działacz opozycji demokratycznej, przywódca NSZZ „S", polityk, prezydent RP, laureat pokojowej Nagrody Nobla; absolwent ZSZ w Lipnie (1961); 1961–1967 (1963–1965 zasadnicza służba wojskowa) elektryk samochodowy, ciągnikowy i konserwator urządzeń elektrycznych w POM w Łochocinie; elektryk w Stoczni Gdańskiej im. Lenina (1967–1976); w grudniu 1970 jeden z przywódców strajku w stoczni; zatrzymany 19 XII 1970, przetrzymywany przez 4 dni w KW MO w Gdańsku; od stycznia 1971 czł. Rady Oddziałowej ZZ Metalowców na Wydziale W-4 stoczni i społeczny inspektor pracy; 25 I 1971 jeden z delegatów załogi stoczni na spotkanie z I sekretarzem KC PZPR E. Gierkiem w Gdańsku; w kwietniu 1976 zwolniony z pracy w stoczni; elektromechanik w GZMB (później FUB) „ZREMB" (1976–1979); pracownik ZRE „Elektromontaż" w Gdańsku

też mają różne poglądy, jedni są za nim, ale są i tacy, którzy mówią, że mając duże konto dolarowe można wcale nie pracować, a wolnych słuchaczy i popleczników zawsze się znajdzie.

W zakładzie natomiast, według mojego rozeznania, panuje spokój. Ewentualne dyskusje i jakieś niepokoje mogą wystąpić dopiero przy wypłacie, która ma być już według nowych stawek.

„Kazik"

Zadanie:

Zbierać opinie i komentarze n[a] t[emat] aktualnej sytuacji i wydarzeń. Termin spotkania 28 V [19]88 [r.], godz. 12.00.

Ocena inf[ormacji] i wnioski:

Inf[ormacja] wiarygodna, w części potwierdzona przez inne osobowe źródła inf[ormacji] pracujące [...][b] [w] ochranianym obiekcie. Inf[ormacja] porusza problemy będące tematem rozmów wśród współpracowników. TW uzyskuje informacje w czasie bezpośrednich rozmów z ludźmi lub na podstawie własnych obserwacji. TW na umówione spotkanie przyszedł punktualnie zachowując zasady pracy operacyjnej.

(1979–1980); od 1978 działacz WZZ Wybrzeża, od 1979 czł. redakcji niezależnego pisma „Robotnik Wybrzeża"; współpracownik KSS „KOR"; kolporter wydawnictw niezależnych; w lipcu 1979 jeden z sygnatariuszy Karty Praw Robotniczych; w latach siedemdziesiątych wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez SB, zwalniany z pracy; 14 VIII 1980 przewodniczący komitetu strajkowego w Stoczni Gdańskiej im. Lenina; 16 VIII 1980 ogłosił zakończenie strajku po wyrażeniu przez władze zgody na główne żądania strajkujących (m.in. podwyżkę płac, tablicę ku czci poległych w grudniu 1970 i przywrócenie do pracy zwolnionych stoczniowców); od 17 VIII 1980 przewodniczący MKS w stoczni; 31 VIII 1980 sygnatariusz – z wicepremierem M. Jagielskim – porozumienia gdańskiego; od września 1980 ponownie pracownik stoczni; przewodniczący MKZ Gdańsk i KKP NSZZ „S"; w 1981 przewodniczący ZR NSZZ „S" w Gdańsku; na I KZD NSZZ „S" w Gdańsku wybrany na przewodniczącego związku; 12/13 XII 1981 zatrzymany w swoim mieszkaniu i przewieziony do Chylic pod Warszawą, następnie do Otwocka, zaś 11 V 1982 do Arłamowa (decyzja o internowaniu nosi datę 26 I 1982); zwolniony w listopadzie 1982; w maju 1983 przywrócony do pracy w Stoczni Gdańskiej; przywódca podziemnego NSZZ „S" (1982–1989); w 1983 laureat pokojowej Nagrody Nobla; we wrześniu 1986 powołał jawną TR NSZZ „S"; 10 X 1986 wraz ze wspierającą go grupą intelektualistów (m.in. J. Turowiczem, B. Geremkiem, S. Bratkowskim); opowiedział się za zniesieniem sankcji gospodarczych nałożonych przez Stany Zjednoczone na PRL po wprowadzeniu stanu wojennego; od 1987 przewodniczący KKW NSZZ „S"; w maju 1988 uczestnik strajku w Stoczni Gdańskiej; 18 XII 1988 twórca KO przy Przewodniczącym NSZZ „S"; w kwietniu 1990 na II KZD NSZZ „S" w Gdańsku powtórnie wybrany na przewodniczącego związku; uczestnik poufnych rozmów ze stroną rządową w Magdalence (wrzesień 1988–marzec 1989); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; prezydent RP (1990–1995); w grudniu 1997 założyciel, przewodniczący, od 2000 honorowy przewodniczący ChD III RP; w 1995 ufundował Instytut Lecha Wałęsy; w 1995 kandydat na urząd prezydenta (przegrał w II turze z A. Kwaśniewskim), w 2000 ponownie kandydat (w związku z ustawą z 11 IV 1997 podlegający lustracji – 11 VIII 2000 Sąd Lustracyjny uznał, że oświadczenie lustracyjne, w którym były prezydent napisał, że nie był tajnym i świadomym współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, „jest zgodne z prawdą"); w 2004 uhonorowany Dyplomem specjalnym MSZ za promocję Polski w świecie; 22 V 2005 w związku z oskarżeniami o współpracę z SB uczestnik debaty telewizyjnej z gen. W. Jaruzelskim; 16 XI 2005 otrzymał w IPN „status pokrzywdzonego"; wg publikacji autorstwa S. Cenckiewicza i P. Gontarczyka *SB a Lech Wałęsa. Przyczynek do biografii* 1970–1976 TW „Bolek" (1970–1976); autor wspomnień: *Droga nadziei* (1988), *Droga do wolności. 1985–1990. Decydujące lata*, (1991), *Moja III RP. Straciłem cierpliwość!* (2007); laureat wielu krajowych międzynarodowych nagród i wyróżnień. Zob. S. Cenckiewicz, P. Gontarczyk, *SB a Lech Wałęsa. Przyczynek do biografii*, Gdańsk–Warszawa–Kraków 2008; S. Cenckiewicz, *Sprawa Lecha Wałęsy*, Poznań 2008.

[b] *Pominięto wyraz:* na.

Przedsięwzięcia:
Inf[ormację] przekazać do wykorzystania przez Sek[cję] 1 tut[ejszego] wydz[iału].

[c]St. insp[ektor] Wydz[iału] V
kpt. A[ndrzej] Wawrzyniak[d]

Źródło: AIPN Łd, 0040/2193, t. 2, k. 102–103, rkps.

[c] *Po lewej stronie wpisana odręcznie data:* 10 V 1988 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 6

1988 maj 18, Łódź – Doniesienie TW „Oskar" w sprawie opinii mieszkańców Łodzi na temat strajków w Krakowie, Gdańsku i Łodzi

Źródło: TW ps. Oskar[1]
Dnia: 18 V 1988 [r.]
Przyjął: por. J[anusz] Kacprzak[2]
Miejsce: **samochód** prywatny

Łódź, [dnia] 18 V 1988 [r.]
Tajne spec[jalnego] znacz[enia]
Egz. poj[edynczy]

Informacja operacyjna napisana przez TW „Oskar"

Kwiecień przyniósł temat, który w dalszym ciągu nie schodzi z ust dużego procentu społeczeństwa. Temat strajków w pewnych okresach nabierał na sile i popularności. Różny więc w danych okresach był procent społeczeństwa aprobującego i przeciwnego strajkom. Bardzo różnie też były podzielone zdania co do metod rozstrzygania sporów. Dość duży odsetek komentujących niezbyt dobrze wyraził się na temat zakończenia strajku w Nowej Hucie. Ludzie mówili, że pewnie gorzej by się skończyło dla ludzi gdyby do nowohuckiego kombinatu wtargnęło ZOMO a nie, jak dużo ludzi mówi, że tam wpuszczono brygady antyterrorystyczne z resortu wojskowego. Ale ludzie do dziś mówią, że Nowa Huta nie idzie pełną parą, tylko środki przekazu tak podają. Po zaprowadzeniu porządku zdecydowana większość ludzi potępiała tam charakter polityczny strajku (księża, osoby obce). Ciekawe były też wypowiedzi ludzi podczas strajku w Gdańskiej Stoczni, kiedy Wałęsa przejął kierownictwo strajku. Ludzie po prostu mówili, że Wałęsa ma tyle dolarów, że mógłby tej kilkusetosobowej grupie wyrostków płacić pensje przez cały rok i więcej. Ludzie mówią po prostu: „Nam chodzi o podwyżki płac, bo żyje się rzeczywiście ciężej, a nie o sprawy polityczne i odnawianie dawno zamkniętej już dla przeważającej rzeszy ludzi pracy sprawy odnowienia »Solidarności«". Dalsze komentarze co do zakończenia strajku w stoczni to to, że specjalnie ogłoszono zawieszenie działalności stoczni, żeby dokładnie spisać tych co zostaną, a [w] przyszłości wyciągnąć konsekwencje. A potem jeszcze sprawa wypłat sprawę dokończyła. Charakter rozstrzygnięcia w Nowej Hucie i Gdańskiej Stoczni tak delikatny dużo ludzi tłumaczyło tym, że zbliża się szczyt Reagan[3]–Gorbaczow[4] i że gwałtowne użycie siły mogłoby ze strony Reagana ten szczyt uniemożliwić. Ludzi mówią – zobaczcie co by było, gdyby to było po „szczycie"; po prostu ludzie przebąkiwali już o wprowadzeniu „stanu wyjątkowego".

---

[1] „Oskar" (TW) – wg zachowanych dokumentów Marian Jędryka (ur. 1952), zarejestrowany w charakterze TW pod. nr. 40 560 (1982–1988); taksówkarz; przekazywał informacje m.in. na temat WSD w Łodzi oraz osób narodowości arabskiej przebywających w Łodzi. AIPN Łd, 0040/1915; karta Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Janusz Kacprzak (ur. 1956), por. Od grudnia 1981 młodszy inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Łodzi; od stycznia 1985 inspektor Wydziału VI WUSW w Łodzi; od grudnia 1986 starszy inspektor Wydziału VI WUSW w Łodzi; od listopada 1989 kierownik sekcji WOG WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/128, Akta osobowe.

[3] Ronald Wilson Reagan (1911–2004). Polityk, prezydent USA, aktor; absolwent Eureka College w stanie Illinois (1932); przewodniczący Amerykańskiego Stowarzyszenia Aktorów; gubernator Kalifornii (1966–1975); dwukrotnie bezskutecznie ubiegał się o nominację Partii Republikańskiej w wyborach prezydenckich (1968, 1976); prezydent USA (1981–1989); realizował politykę reform amerykańskich finansów (tzw. *reaganomics*); w okresie

Dużo też było dyskusji na to, że nic się nie mówiło o strajkach w Łodzi, [a] takich podobno było sporo (MPK, ZPB „Uniontex", „Marchlewski"). Jedna pasażerka, która wysiadała róg Rajdowej–Thälmanna mówiła, że u niej w zakładzie tydzień trwał strajk, a po jego zakończeniu osoby z kierownictwa strajku, w tym ona otrzymały paszporty i rozkaz wyjazdu do obojętnie jakiego kraju zachodniego.

Oskar

Termin:

Termin następnego spotkania ustalony zostanie telefonicznie z TW.

Zadania:

1. Informować o nastrojach, opiniach i komentarzach załogi w okresach różnych wydarzeń społ[eczno]-polit[ycznych].

2. Informować o nieprawidłowościach z KPGO Widzew-Żdżary.

3. Informować o ewentualnych faktach wrogiej działalności.

Uwagi:

TW na spotkanie przybył punktualnie, chętnie udzielał informacji na interesujące mnie tematy. Zachowanie TW nie budziło zastrzeżeń. Informacja przekazana przez TW dotyczy opinii i komentarzy, jakie źródło słyszało od swoich klientów na temat strajków, jakie miały miejsce w kraju w miesiącu maju. TW poinformował mnie podczas spotkania, że zamierza w m[iesią]cu czerwcu udać się turystycznie do RFN na zaproszenie znajomej. Przeprowadzono z TW rozmowę, gdzie zwrócono mu uwagę na przestrzeganie przepisów celno-dewizowych podczas wyjazdu i przyjazdu z zagranicy. Zwrócono TW również uwagę, aby przy zbieraniu i przekazywaniu informacji zwracał uwagę na ich pełność oraz prawdziwość.

Przedsięwzięcia:

Informacja wykorzystana zostanie w meldunku dziennym tut[ejszego] wydziału.

St. insp[ektor] Wydz[iału] VI[a]
por. J[anusz] Kacprzak

Źródło: AIPN Łd, 0040/1915, k. 111–112, rkps.

---

prezydentury zaangażowany w zwalczanie wpływów komunistycznych na świecie – określił m.in. ZSRS mianem „imperium zła" (1983); autor programu wyścigu zbrojeń, który przyspieszył w decydującym stopniu ekonomiczny krach ZSRS; udzielał poparcia NSZZ „S".

[4] Michaił Gorbaczow (ur. 1931). Działacz komunistyczny, polityk, prezydent ZSRS; czł. KPZR (od 1952); I sekretarz Stawropolskiego Krajowego Komitetu KPZR (1970–1978); sekretarz KC KPZR ds. rolnictwa (od 1978); kandydat (1979–1980), czł. BP KC KPZR (od 1980); sekretarz generalny KC KPZR (1985–1991) – wybrany dzięki poparciu KGB oraz A. Gromyki; inicjator i rzecznik przebudowy gospodarki i życia społecznego (*pierestrojka*) oraz jawności życia politycznego (*głasnost*); w 1987 rozpoczął reformę systemu politycznego (zmiany konstytucji), co doprowadziło do ujawnienia się hamowanych aspiracji narodowościowych i politycznych w ZSRS; przewodniczący Prezydium Rady Najwyższej ZSRS (1988–1989); podjął próbę wzmocnienia własnej pozycji poprzez wprowadzenie urzędu prezydenta ZSRS (marzec 1990); po puczu w sierpniu 1991 ustąpił ze stanowiska sekretarza generalnego wkrótce zdelegalizowanej KPZR; po utworzeniu WNP zrezygnował z funkcji prezydenta nieistniejącego już ZSRS (25 XII 1991); duże uznanie i popularność na arenie międzynarodowej zdobył po nawiązaniu w Rejkiawiku (1986) bliskich kontaktów z prezydentem USA R. Reaganem i podjęciu działań na rzecz rozbrojenia, bezpieczeństwa publicznego i zaniechania strategii konfrontacji polityczno-militarnej; doprowadził do wycofania wojsk sowieckich z Afganistanu (1989); zaakceptował proces zjednoczenia Niemiec (1990); wstrzymał pomoc dla lewicowych dyktatur na świecie; laureat Pokojowej Nagrody Nobla (1990); założyciel i dyrektor fundacji do badania spraw społeczno-politycznych w WNP.

[a] *Powyżej parafka.*

Nr 7

1988 maj 28, Warszawa – Wytyczne komendanta głównego MO gen. bryg. Zenona Trzcińskiego w sprawie sposobu przeciwdziałania happeningom organizowanym przez Pomarańczową Alternatywę

Nr 9749/132[b] [Warszawa], [dnia] 28 V [19]88 [r.], godz. 16.30
L.dz. IM-I-0375/88 [...][c] **Tajne**[a]

Szefowie WUSW
wszyscy[d]

[e]Informuję Towarzyszy Szefów, że tzw. Pomarańczowa Alternatywa [...][c], nielegalne ugrupowanie p[od] n[azwą] Niezależne Zrzeszenie Studentów [...][c], Ruch „Wolność i Pokój" [...][c] zamierzają zorganizować w dniu 1 czerwca br. [...][c] ogólnopolską akcję uliczną na zasadzie happeningu p[od] n[azwą] „Rewolucja krasnali" [...][c].

[f]Z dotychczas uzyskanych informacji [wynika, że] happening ma odbyć się o godz. 16.00 [...][c] w: Warszawie na Pasażu Śródmiejskim, [we] Wrocławiu w rejonie ulicy Świdnickiej [...][c] i w Łodzi w rejonie ulicy Piotrkowskiej [...][c]. Podejmowane są także przez działaczy Ruchu „WiP" [...][c] próby zorganizowania „Rewolucji krasnali" w Gdańsku, Szczecinie i Krakowie. Nie [...][c] wykluczona jest możliwość organizowania tego typu „imprezy" w innych ośrodkach miejskich.

Wg przygotowanego scenariusza happening „Rewolucja krasnali" ma przebiegać następująco:

– uczestnicy powinni występować w ubiorach (czapeczki, okrycia wierzchnie) koloru czerwonego oraz posiadać gwizdki, trąbki, grzechotki itp.,

– w miejscach happeningu mają być rozdawane dzieciom cukierki, zabawki itp.,

– prezentowane będą hasła i plakaty o dwuznacznej treści z próbami ośmieszania i wyszydzania władzy państwowej,

– poprzez środki nagłaśniające zachęcać przechodniów do włączania się w inspirowaną „zabawę"[g].

---

[a] *Poniżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram nr 35 475 z KG MO. *Numer i nadawcę wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie trzy nieczytelne nazwiska opatrzone podpisem.*

[c] *Pominięto powtórzenie.*

[d] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* ppłk W*[itold]* Filipajtis *opatrzona datą:* 30 V 1988 *[r.] oraz nieczytelnym podpisem.* Witold Filipajtis (ur. 1949), ppłk. Repatriant z ZSRS (1956); od maja 1973 inspektor Wydziału III KW MO we Wrocławiu; od sierpnia 1975 inspektor Wydziału IIIA KW MO we Wrocławiu; od października 1976 starszy inspektor Wydziału IIIA KW MO we Wrocławiu; od listopada 1979 kierownik sekcji Wydziału IIIA KW MO we Wrocławiu; od marca 1981 zastępca naczelnika Wydziału IIIA/V KW MO/WUSW we Wrocławiu; od lutego 1985 naczelnik Wydziału III WUSW we Wrocławiu; od maja 1988 naczelnik Wydziału II Departamentu III MSW; od listopada 1989 naczelnik Wydziału III Departamentu OKPP MSW. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN, 0604/1800, t. 1–2, Akta osobowe.

[e] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Kucharski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Kucharski – brak bliższych danych.

[f] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wpłynęło 30 V 198*[8]* r. Nr OE-III-0 4135/88. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[g] *Poniżej maszynowa adnotacja:* Koniec strony 1 szyfrogramu nr 9749/132. Komendant Główny Milicji Obywatelskiej gen. bryg. dr Z*[enon]* Trzciński. Zenon Trzciński (ur. 1934), gen. dyw., dr nauk prawnych. Od listopada 1960 starszy oficer dochodzeniowy Sekcji 2 Wydziału Dochodzeniowego KM MO w Poznaniu; od listopada 1964

[h]Wszystkie te działania mogą tworzyć atmosferę sprzyjającą zakłóceniu porządku publicznego.

Proszę Towarzyszy Szefów o nawiązanie kontaktu z władzami polityczno-administracyjnymi w celu rozważenia możliwości zorganizowania imprez również w formie happeningu, które stanowiłyby przeciwwagę do organizowanych nielegalnie.

W związku z powyższym wszystkim pionom służbowym Milicji Obywatelskiej polecam:

1. W ścisłym współdziałaniu ze Służbą Bezpieczeństwa zaktywizować rozpoznanie w środowiskach młodzieżowych i studenckich w celu ustalenia zamiarów co do form, czasu i miejsca organizowania imprezy typu happening.

2. Ustalić zasady współdziałania z kierownictwami uczelni i władzami oświatowymi w celu podjęcia przeciwdziałań zmierzających do neutralizowania zamierzeń organizowania happeningu.

3. W miejscach zagrożonych rozwinąć system posterunków obserwacyjno-meldunkowych ze szczególnym uwzględnieniem rejonów akademickich, wyższych uczelni, szkół ponadpodstawowych, miejsc gromadzenia się młodzieży (dyskoteki). Zapewnić, by organizowane posterunki nie były widoczne dla organizatorów happeningu.

4. Wzmożoną służbą patrolową objąć rejon wyznaczony na happening oraz miejsca, w których tradycyjnie rodzi się zagrożenie porządku publicznego.

5. Pododdziały ZOMO [...][c] usytuować w znacznym oddaleniu od miejsca imprezy tak, aby swoją obecnością nie prowokowały do zakłóceń porządku publicznego.

6. Przygotować cały potencjał środków wizualnego dokumentowania zdarzeń, wizualne dokumentowanie rozpocząć od pierwszych symptomów wskazujących na zapoczątkowanie zapowiadanego happeningu, funkcjonariusze dokumentujący przebieg imprezy powinni występować po cywilnemu.

7. Utrzymywać w gotowości grupy operacyjno-interwencyjne i do podejmowania niezwłocznych działań w przypadkach, gdy taka potrzeba zaistnieje.

8. Utrzymywać w gotowości do natychmiastowych działań odwody, wydzielając do nich pododdziały ZOMO [...][c].

9. Interwencję podejmować tylko w przypadkach ewidentnego zagrożenia porządku publicznego, wyrażającego się m.in. niszczycielską działalnością uczestników happeningu (tłuczenie szyb, demolowanie urządzeń komunalnych, rabunki itp.).

W działaniach prewencyjnych nie stosować środków przymusu bezpośredniego, licząc się z faktem, że znaczną część uczestników happeningu mogą stanowić dzieci.

---

kierownik Sekcji 5 Wydziału do Walki z PG KM MO w Poznaniu; od lutego 1965 starszy oficer dochodzeniowy Sekcji 2 Wydziału Dochodzeniowego KM MO w Poznaniu; od sierpnia 1966 starszy inspektor Sekcji 6 Wydziału do Walki z PG KW MO w Poznaniu; od września 1967 zastępca naczelnika Wydziału Ogólnego KW MO w Poznaniu; od marca 1970 naczelnik Wydziału Ogólnego KW MO w Poznaniu; od lutego 1972 komendant SO/WSO MSW w Szczytnie; od czerwca 1975 komendant KW MO w Lublinie; od października 1976 komendant ASW; od grudnia 1980 komendant KW MO w Szczecinie; od grudnia 1981 zastępca komendanta KG MO; od kwietnia 1987 p.o. komendant KG MO; od maja 1987 komendant KG MO. Zwolniony ze służby w lipcu 1990. *Aparat represji wobec księdza Jerzego Popiełuszki 1982–1984*, t. 1, red. J. Mysiakowska, Warszawa 2009, s. 322–323.

[h] *Powyżej maszynowa adnotacja:* Strona druga szyfrogramu nr 9749/132 (9749/132).

Zapewnić, aby użycie środków przymusu bezpośredniego przez indywidualnych funkcjonariuszy miało miejsce w sytuacjach prawem przewidzianych.

Zwrócić uwagę, by funkcjonariusze wykonujący służbę prewencyjną nie powodowali sytuacji konfliktowych.

Komendant główny Milicji Obywatelskiej
gen. bryg. dr Z[enon] Trzciński

Zaszyfrował: Teodorek [dnia] 28 V 1988 [r.], godz. 17.00
Rozszyfrował: [i]

Źródło: AIPN, 01232/27/3/K, k. 187–189, mps.

[i] *Pole niewypełnione.*

Nr 8

1988 czerwiec 6, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Wkład" dotyczące działalności Zbigniewa Matyśkiewicza na terenie Bełchatowa

Źródło: TW ps. „**Wkład**"[1]
Przyjął: Chor. St[anisław] **Sipa**[2]
Data: 4 VI [19]88 r.
Miejsce: LK **„Zacisze"**

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 6 VI [19]88 [r.]
Tajne
Egz. pojedynczy

Informacja operacyjna[a]
opracowana na podstawie relacji źródła

[b]W dniu 4 V [19]88 r. odbyłem spotkanie z TW ps. „**Wkład**". Źródło zgodnie ze zleconymi zadaniami nawiązało kontakt **ze Zbigniewem Matyśkiewiczem**[3], pracownikiem Warsztatów Naprawczych KWB **Bełchatów**. Podczas rozmowy ze źródłem **Matyśkiewicz** stwierdził, iż od pewnego czasu **na terenie kopalni, a także i na mieście ukazują się jakieś nielegalne wydawnictwa, do których nikt nie chce się przyznać. Z treści tych wydaw-**

---

[a] *Powyżej odręczna adnotacja:* Chor. Sipa. Prawidłowe przedsięwzięcia pkt 3. Proponuję tylko do pkt. 2. Może Wydz*[iał]* III poinformuje centralę jak odbierane są ulotki. 9 VI *[19]*88 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem oraz pieczęcią:* Naczelnik Wydziału V WUSW w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*.

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wyk*[onać]* 8 VI *[19]*88 *[r.]. Treść doniesienia po lewej stronie oznaczona odręcznie pionową linią.*

[c] *Odsyłacz: * do tekstu na prawym marginesie:* Zakończyć. Wyciąg do Wydz*[iału]* III.

[1] „Wkład" – wg zachowanych dokumentów Ryszard Stępień (1960–1989), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 8055 (1984–1989); pracownik WN KWB Bełchatów; jako TW „Wkład" współpracownik kontrwywiadu WP (1982–1983). AIPN Łd, 0031/605; 0059/1297; karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[2] Stanisław Sipa (ur. 1953), st. chor. Od sierpnia 1981 młodszy inspektor Wydziału IIIA/V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1983 inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1989 starszy inspektor Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor WOG WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/255, Akta osobowe.

[3] Zbigniew Matyśkiewicz (ur. 1960). Działacz NSZZ „S"; od 1978 elektromonter w KWB Bełchatów; od 1980 wiceprzewodniczący Komisji Oddziałowej NSZZ „S" OURE w KWB Bełchatów; po wprowadzeniu stanu wojennego kolporter materiałów bezdebitowych; w kwietniu 1982 zatrzymany w związku z drukiem i kolportażem w styczniu–kwietniu 1982 na terenie Bełchatowa „Solidarności Wojennej"; 3 VIII 1982 skazany przez SW w Piotrkowie Trybunalskim na 3 lata pozbawienia wolności; 11 III 1983 SN w Warszawie utrzymał w mocy wydany wyrok; uczestnik głodówek i innych form protestu więźniów ZK w Hrubieszowie; na mocy uchwały Rady Państwa z 8 VI 1983 warunkowo zwolniony na 3 lata z kary pozbawienia wolności; działacz podziemia (1983–1989); w 1988 współtwórca jawnych struktur NSZZ „S"; od 1989 uczestnik WZD NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej; wiceprzewodniczący (1989–1991, 1995–1996) oraz przewodniczący KZ NSZZ „S" w KWB Bełchatów (1991–1995 i od 1997); czł. Komisji Prawa przy Radzie Miejskiej w Bełchatowie (1990–2002); od 1992 czł. Powiatowej Rady Zatrudnienia; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Łącznik" (1982) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 28 w 1988 i SOR „Transparent" (1983–1984) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 28 w 1988; wg zapisów ewidencyjnych KTW (1989), zarejestrowany pod nr. 9575 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 50/2, t. 1–6; 0051/226; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim, *Stan wojenny w regionie łódzkim w dokumentach Służby Bezpieczeństwa*, oprac. M. Kopczyński, R. Rabiega, Warszawa–Łódź 2008, s. 477.

nictw także wynika, że jest to „robota" Służby Bezpieczeństwa bądź czynników partyjnych, gdyż w sposób bardzo tendencyjny krytykuje się podziemie w naszym kraju. Wydawnictwa te są zrobione w sposób prawie perfekcyjny, **co także świadczy o tym, że nie redagowała tego opozycja. Artykuły zawarte w tej „niby" bibule są tak dopracowane,** że dotychczas bardzo rzadko takie można było spotkać w wydawnictwach podziemia.

Ostatnio, jak stwierdził **Matyśkiewicz**, po klatkach schodowych w blokach bełchatowskich spotkać można było **„Wydanie Specjalne"**, tj. wydawnictwo, **które przedstawia Wałęsę w karykaturze z krótkimi podpisami tych rysunków. Jeśli chodzi o to wydawnictwo, to już nie ma żadnych wątpliwości, stwierdza Matyśkiewicz, że jest to wydanie SB, o czym dobitnie świadczy sama treść. Zdaniem Matyśkiewicza należy strzec się przed tego typu literaturą, ponieważ SB robi to tylko dlatego, ażeby skłócić podziemie w naszym województwie i należy stwierdzić, że jak do tej pory udaje się** [to] **znakomicie**[c]. Świadczy o tym atmosfera wśród b[yłych] działaczy „S" zatrudnionych w Kopalni Węgla Brunatnego **Bełchatów** oraz w elektrowni, gdzie b[yli] działacze „S" nie ufają sobie i prowadzona działalność opozycyjna staje się coraz słabsza. W samych Warsztatach Naprawczych KWB, gdzie było „centrum" opozycji, obecnie jakby ludzie odsuwali się od tej działalności. Jedynie zainteresowani są czytaniem literatury podziemnej, natomiast konkretne inicjatywy już ich nie interesują. Powyższy stan rzeczy przede wszystkim należy tłumaczyć tym, iż pensje w kopalni są dość wysokie i jeszcze mówi się o kolejnych podwyżkach i dlatego ludzie nie chcąc utracić pracy, boją podejmować się działań niezgodnych z prawem.

Zadania:

1. W dalszym ciągu realizować zadania zlecone podczas poprzednich spotkań:

– utrzymywać kontakty ze Zb[igniewem] **Matyśkiewiczem**,

– starać się ustalić nazwiska osób zajmujących się produkcją oraz kolportażem bezdebitowej literatury na terenie kopalni.

2. Informować o funkcjonowaniu samorządu pracowniczego, którego TW jest członkiem.

3. Zbierać informacje na temat obecnych związków zawodowych.

4. Na bieżąco informować o wszystkich innych nieprawidłowościach występujących w obiekcie.

Omówienie przyjętej informacji:

Informację od źródła przyjąłem podczas bezpośredniego spotkania przy zachowaniu warunków konspiracji. TW wszedł w jej posiadanie w czasie bezpośredniego spotkania ze Zb[igniewem] **Matyśkiewiczem**. Informacja jest prawdziwa.

Przedsięwzięcia:

TW ps. „**Wkład**" na bieżąco będzie realizował zadania mające na celu zbieranie informacji na temat wypowiedzi oraz zachowania b[yłych] działaczy „S" zatrudnionych w KWB **Bełchatów**.

Z inf[ormacją] zapoznać kpt. **Smolarka**[4].

---

[4] Henryk Smolarek (ur. 1948), kpt. Od lutego 1971 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Radomsku; od lipca 1975 starszy inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1978 kierownik Sekcji Dewizowej Wydziału do Walki z PG KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1985 starszy inspektor Wydziału do Walki z PG WUSW w Piotrkowie Trybunalskim, następnie starszy inspektor Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1988 naczelnik Wydziału V RUSW w Bełchatowie; od listopada 1989 starszy inspektor WOG WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 15 III 1990. AIPN Łd, 0104/257, Akta osobowe.

Wyciąg przesłać do Wydziału III tut[ejszego] **WUSW.**
Kolejne spotkanie odbędzie się w dniu 21 VI [19]88 r.

chor. St[anisław] **Sipa**[d]

Źródło: AIPN Łd, 0031/605, k. 74–75, rkps.

[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 9

1988 czerwiec 9, Tomaszów Mazowiecki – Plan działań operacyjnych do sprawy operacyjnego sprawdzenia „Powrót" wszczętej w związku z podejrzeniem reaktywacji struktur NSZZ „Solidarność" w Mazowieckich Zakładach Przemysłu Wełnianego „Mazovia" w Tomaszowie Mazowieckim

„Zatwierdzam"
Tajne

Tomaszów Maz[owiecki], dnia 9 VI 1988 [r.]

Egz. poj[edynczy]

[a]**Plan**
w sprawie operacyjnego sprawdzenia krypt[onim] „Powrót" nr rej[estracyjny] PT 0010379

Z analizy materiałów operacyjnych zebranych przez Grupę III tut[ejszego] RUSW wynika, że niektórzy byli działacze NSZZ „S" z MZPW „Mazovia" mogą podjąć w sprzyjającej sytuacji społeczno-politycznej nielegalną działalność polityczną. Do osób tych należy [b]Chachuła Ryszard oraz Dutkowski Władysław[b]. Wymienieni utrzymują sporadyczne kontakty z byłymi działaczami „S" skupionymi przy kościele pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Tomaszowie Maz[owieckim]. Z ustaleń operacyjnych wynika, że w okresie ubiegłego roku NSZZ „Solidarność" MPZW „Mazovia" [c]była dwukrotnie wymieniona wśród innych zakładów Tomaszowa Maz[owieckiego] w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Tryb[unalskim] i N[ajświętszej] M[arii] P[anny] K[rólowej] P[olski] w Tomaszowie Maz[owieckim] jako zamawiająca mszę za Ojczyznę[c].

Z aktualnego rozpoznania operacyjnego prowadzonego w ramach sprawy obiektowej oraz kwestionariusza ewidencyjnego „Oportunista" wynika, że wymienione osoby dotychczas nie podjęły negatywnej działalności politycznej na terenie zakładu.

Mając powyższe na uwadze założono sprawę operacyjnego sprawdzenia krypt[onim] „Powrót", celem której będzie:

1. Rozpoznanie obecnej działalności osób znanych z działalności w byłej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność" [[d]], które po ogłoszeniu stanu wojennego nie zaprzestały wrogiej działalności.

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Uwagi tow*[arzysza]* N*[aczelni]*ka Wydz*[iału]* V w miejscu *opatrzona nieczytelnym podpisem oraz datą:* 15 VI *[19]*88 *[r.]*.

[b-b] *Podkreślono odręcznie.* Władysław Dutkowski – pracownik MZPW „Mazovia" w Tomaszowie Mazowieckim, działacz NSZZ „S". Ryszard Chachuła (ur. 1952). Działacz NSZZ „S", pracownik MZPW „Mazovia" w Tomaszowie Mazowieckim (1974–2000); od września 1980 czł. NSZZ „S" (przewodniczący Komitetu Zakładowego w przedsiębiorstwie; czł. KZ NSZZ „S"; kolporter materiałów bezdebitowych na terenie Tomaszowa Mazowieckiego (1984–1989); organizator kina niezależnego; w marcu 1986 wraz z A. Bielasem skazany przez Kolegium ds. Wykroczeń II Instancji przy Wojewodzie Piotrkowskim za umieszczenie w listopadzie 1985 na cmentarzu w Tomaszowie Mazowieckim tablicy upamiętniającej ofiary systemu komunistycznego; czł. MKO NSZZ „S" Tomaszowie Mazowieckim (1989); przewodniczący KZ NSZZ „S" w MZPW „Mazovia"; czł. Sekretariatu Krajowego Przemysłu Lekkiego NSZZ „S"; blisko związany z parafią Świętej Rodziny w Tomaszowie Mazowieckim. AIPN Łd, 067/737.

[c-c] *Podkreślono odręcznie.*

[d] *Pominięto słowa:* przez osób.

2. Operacyjne ustalenie czy osoby znane z negatywnych postaw politycznych utrzymujące kontakty z byłymi aktywistami „S" z terenu miasta podejmują nielegalną działalność polityczną i czy działalność tę przenoszą na teren zakładu.

3. W przypadku ujawnienia nielegalnej działalności na terenie zakładu podejmowanie działań neutralizujących, zmierzających do zaniechania nielegalnej działalności.

4. Zebrane w sprawie materiały operacyjne na bieżąco konsultować z Wydziałem Śledczym pod kątem wszczęcia postępowania procesowego[e].

Powyższe kierunki realizowane będą poprzez następujące przedsięwzięcia operacyjne:

1. Poprzez TW ps. „Góra"[1], „Prokop"[2], „Aleksander"[3] rozpoznać aktualną postawę polityczną następujących osób: [c]Chachuła Ryszard[c], [c]Dutkowski Władysław[c] oraz [f]Reszka Jan[f].

Termin: 31 VIII 1988 r.

2. Poprzez osobowe źródła informacji oraz kontakty służbowe rozpoznać postawę polityczną oraz aktualne zachowanie się osób znanych z działalności w okresie „Solidarności".

Termin: 31 VIII 1988 r.

3. Poprzez tajnego współpracownika TW ps. „Inga"[4] będącego na kontakcie por. A[ndrzeja] Feferkorna[5] oraz we współdziałaniu z Grup[ą] IV tut[ejszego] RUSW ustalić osoby wywodzące się ze środowiska pracowników MZPW „Mazovia", które przejawiają aktywność w działających przy kościołach duszpasterstwach.

Termin: na bieżąco

4. Poprzez TW ps. „Aleksander" kontrolować działalność związków zawodowych pod kątem, czy nie są czynione próby do wykorzystywania związków zawodowych do prowadzenia nielegalnej działalności bądź działalności kompromitującej związki zawodowe.

Termin: na bieżąco

---

[e] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* (jakimi sposobami, jakimi metodami?).

[f-f] *Podkreślono odręcznie.* Jan Reszka (ur. 1947). Działacz związkowy; przewodniczący KZ NSZZ „S" w MZPW „Mazovia" w Tomaszowie Mazowieckim; czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej; po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność opozycyjną, za co został m.in. skierowany na trzymiesięczne przeszkolenie wojskowe; inwigilowany przez SB w ramach KE „Oportunista" (1982–1988). *Stan wojenny*..., s. 225.

[1] „Góra" – wg zapisów ewidencyjnych Kazimierz Psut (ur. 1947), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 6566 (1983–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0051/230; 0051/234; karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny.

[2] „Prokop" – wg zapisów ewidencyjnych Stanisław Bożęcki (ur. 1936), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 8729 (1985–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990; brygadzista w MZPW „Mazovia" w Tomaszowie Mazowieckim. AIPN Łd, karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; AIPN Łd, 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[3] „Aleksander" – wg zachowanych dokumentów Leonard Woźniak (ur. 1934), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 9435 (1986–1990); pracownik MZPW „Mazovia" w Tomaszowie Mazowieckim, działacz związkowy; przewodniczący związków zawodowych w przedsiębiorstwie (od 1979); czł. Komisji Rewizyjnej Federacji NSZZ Przemysłu Lekkiego w Łodzi. AIPN Łd, 0031/855; karty: E-14 z kartoteki ogólnoinformacyjnej; EO-4/77 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[4] Brak bliższych danych.

[5] Andrzej Feferkorn (ur. 1951), por. Od sierpnia 1973 referent Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej do Walki z PG KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od kwietnia 1977 inspektor Sekcji Kryminalnej KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od lipca 1977 referent Sekcji do Walki z PG KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od maja 1980 młodszy inspektor Sekcji Gospodarczej Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1984 dyżurny Grupy Dyżurnych RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od listopada 1984 inspektor Sekcji Dochodzeniowej RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od lutego 1985 inspektor Sekcji V RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od maja 1989 starszy inspektor Sekcji V RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 014/278, Akta osobowe.

5. W rozmowach z kierownictwem administracyjno-politycznym zakładu inspirować je do uaktywnienia średniego nadzoru technicznego na zwracanie uwagi na zachowanie się pracowników w czasie godzin pracy oraz do natychmiastowego rozwiązywania problemów, które mogłyby przerodzić się w przyszłości w poważny konflikt społeczny.

Termin: na bieżąco

6. W przypadku ujawnienia nielegalnej działalności politycznej[g] na terenie zakładu podejmować działania neutralizujące tą działalność. Fakt podjęcia takiej działalności dokumentować pod kątem procesowym.

Termin: na bieżąco

7. W stosunku do osób podejmujących nielegalną działalność w uzasadnionych przypadkach rozważyć zastosowanie techniki operacyjnej.

Termin: na bieżąco

8. W przypadku ujawnienia działalności nielegalnej grupy opozycyjnej pozyskać [c]tajnego współpracownika[c] spośród jej członków, bądź wprowadzić go celem zapewnienia właściwego dopływu informacji o ich działalności.

Termin: na bieżąco

Zebrane w sprawie materiały na bieżąco konsultować z Wydziałem Śledczym WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim] oraz pod kątem wszczęcia postępowania przygotowawczego.

Termin: na bieżąco

Niezależnie od powyższego podejmowane będą przedsięwzięcia operacyjne wynikające z aktualnej sytuacji oraz z wytycznych kierownictwa WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim].

St. inspektor Sekcji V RUSW
w Tomaszowie Maz[owieckim][h]
[i]por. Z[ygmunt] Popławski

Źródło: AIPN Łd, 067/1096, b.p., mf.

---

[g] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Prawidłowe przedsięwzięcia.

[h] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Prawidłowe przedsięwzięcia. *Poniżej odręczna adnotacja:* w z*[astępstwie]* kpt. K*[azimierz]* Kwapisz *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Kazimierz Kwapisz (ur. 1942), kpt. Od listopada 1965 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od kwietnia 1969 oficer operacyjny Grupy „T" Referatu ds. Bezpieczeństwa KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od lipca 1975 inspektor Referatu Paszportów KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od sierpnia 1983 starszy inspektor Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1984 starszy inspektor Sekcji V RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od czerwca 1986 kierownik Sekcji V RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. Zwolniony ze służby 31 V 1989. AIPN Łd, 0104/272, Akta osobowe.

[i] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Por. Popławski. Chodzi głównie o ustalenie, czy w „Mazovii" działa nieformalna struktura. Wg informacji taka struktura działa, ponieważ dwukrotnie wymieniono ją w kościele. Całe działanie polega na tym, aby tę strukturę zneutralizować. Jeżeli tego nie zrobimy, to po 6 miesiącach trzeba przekwalifikować sprawę na rozpracowanie *oraz pieczęć:* Naczelnik Wydziału V WUSW w Piotrkowie Tryb*[unalskim] opatrzona nieczytelnym podpisem*. Zygmunt Popławski (ur. 1951), kpt. Od grudnia 1979 młodszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1981 inspektor Wydziału IIIA KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1981 starszy inspektor Wydziału V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Sekcji V KM MO/RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od lutego 1985 starszy inspektor Grupy VI RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od stycznia 1987 starszy inspektor Sekcji V RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od stycznia 1989 inspektor Inspektoratu II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału SB RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/286, Akta osobowe.

Nr 10

1988 czerwiec 17, Łódź – Informacja na temat występu grupy „Big Cyc" podczas „Święta ulicy Piotrkowskiej" w Łodzi oraz działalności artystycznej i politycznej Krzysztofa Skiby

Łódź, [dnia] 17 VI 1988 [r.]
Poufne

Informacja dot[ycząca] występów grupy rockowej p[od] n[azwą] „Big Cyc"
w dniu 12 VI 1988 r. podczas „Święta ulicy Piotrkowskiej"

W dniu 12 czerwca br. około godz. 20.00 przerwano poprzez wyłączenie nagłośnienia występy grupy rockowej „Big Cyc", odbywające się w ramach imprez „Święta ulicy Piotrkowskiej". Lider zespołu, Krzysztof **Skiba**[1], student V roku kulturoznawstwa UŁ, obecnie korzystający z urlopu dziekańskiego, aktywny działacz Ruchu „Wolność i Pokój", powiązany ze strukturami NZS UŁ, w prezentowanych tekstach szydził z wyborów do rad narodowych, lżył w niewybredny sposób organa MO i SB oraz przedstawicieli władz państwowych (gen. W[ojciech] Jaruzelski[2]), a także ośmieszał stosunki polityczno-społeczne w Polsce.

Powiadomiony przez funkcjonariuszy MO DUSW Łódź-Śródmieście przedstawiciel głównego organizatora imprezy, „Dziennika Łódzkiego", red. Henryk **Walenda**[3], przybył na miejsce występów i podjął decyzję o spowodowaniu zejścia K[rzysztofa] **Skiby** z estrady.

---

[1] Krzysztof Skiba (ur. 1964). Muzyk, autor tekstów, satyryk, publicysta, konferansjer; absolwent kulturoznawstwa na UŁ (1989, praca magisterska na temat Pomarańczowej Alternatywy); uczestnik niezależnych manifestacji organizowanych na terenie Gdańska; objęty aresztem tymczasowym w Kaliszu (17 VIII–11 XI 1985) w związku z kolportowaniem podczas FMR w Jarocinie ulotek wzywających do bojkotu obowiązku odbywania służby wojskowej oraz wyborów do Sejmu PRL – 22 XI 1985 Prokuratura Wojewódzka w Kaliszu umorzyła śledztwo; współzałożyciel RSA; organizator i koordynator działań Galerii Działań Maniakalnych w Łodzi; kolporter materiałów bezdebitowych (m.in. wydawanego przez Ruch „WiP" pisma „Przegięcie Pały"); związany z NZS UŁ; współzałożyciel, autor tekstów i lider zespołu „Big Cyc", znany także z telewizji (m.in. współprowadzący programu „Lalamido, czyli porykiwania szarpidrutów"); felietonista tygodnika „Wprost"; inwigilowany przez SB w ramach SOS/SOR/KE „Jantar" (1983–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, pf 15/461; 0043/847; karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; karta EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej WUSW w Kaliszu; 0255/4, Dziennik rejestracyjny.

[2] Wojciech Jaruzelski (ur. 1923). Polityk, gen. armii, prezydent PRL (RP); od 1943 w 2. DP PSZ w ZSRS, od 1944 w WP; absolwent Wyższej Szkoły Piechoty i Akademii Sztabu Generalnego WP (1955); dowódca 12. Dywizji Zmechanizowanej (1957–1960); szef GZP WP (1960–1965), szef Sztabu Generalnego WP (1965–1968); wiceminister (1962–1968), minister obrony narodowej (1968–1983); przewodniczący KOK – zwierzchnik Sił Zbrojnych oraz naczelny dowódca Sił Zbrojnych na okres wojny (1983–1990); od 1947 w PPR, następnie PZPR (1964–1989 czł. KC, 1970–1971 zastępca, 1971–1989 czł. BP KC PZPR); poseł na Sejm PRL (1961–1989); I sekretarz KC PZPR (1981–1989); premier (1981–1985); przewodniczący Komisji ds. Reformy Gospodarczej (1981–1986); przewodniczący Rady Państwa (1985–1989); prezydent PRL (RP), wybrany przez Zgromadzenie Narodowe (1989–1990); czł. Prezydium OK FJN i przewodniczący WRON (1981–1983); podjął decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce; współinicjator negocjacji Okrągłego Stołu (1988–1989); wg dokumentów znajdujących się w zasobie IPN w współpracownik Informacji Wojskowej ps. „Wolski" (1949–1954). Zob. P. Piotrowski, *Sprawa współpracy Wojciecha Jaruzelskiego z Informacją Wojskową. Rekonesans archiwalny*, „BIPN" 2007, nr 1/2 (72/73), s. 116–125.

[3] Henryk Walenda (ur. 1930). Redaktor naczelny „Dziennika Łódzkiego"; w stanie wojennym, wspólnie z Z. Strzępkiem („GR") i J. Panasiewiczem („Odgłosy"), stanął na czele Stowarzyszenia Dziennikarzy PRL powołanego w miejsce zlikwidowanego SDP (marzec 1982); w 1989 otrzymał Nagrodę Miasta Łodzi za całokształt działalności publicystycznej i dziennikarskiej; wg zapisów ewidencyjnych TW „Henryk" (1959–1962); w okresie

Należy nadmienić, że program prezentowany w ramach „Święta ulicy Piotrkowskiej" nie został przedłożony do oceny Okręgowemu Urzędowi Kontroli Publikacji i Widowisk w Łodzi, który w związku w tym wystosował upomnienie do organizatora. Program grupy rockowo-kabaretowej „Big Cyc" zatwierdzony został przez cenzurę w dniu 29 marca br. Może on być prezentowany na terenie całego kraju, jednakże po każdorazowym powiadomieniu OUKPiW poprzedzającym występy. Formalności tej nie dopełniono jednakże przed imprezą w dniu 12 bm. Kilkuletnia (od 1983 r.) działalność K[rzysztofa] **Skiby** w środowisku akademickim Łodzi świadczy niezbicie o jego negatywnych przekonaniach politycznych i powiązaniach z różnymi ugrupowaniami nielegalnymi, dążącymi do zakłócenia porządku i spokoju w kraju.

W ostatnim okresie, w dniu 1 bm., wymieniony inspirowany przez aktywistów NZS UŁ, zorganizował w pobliżu SDH „Central" w Łodzi i uczestniczył w akcji happeningowej p[od] n[azwą] „Rewolucja krasnali". Wraz z innymi osobami, które wzięły w niej udział ukarany został w dniu 3 bm. przez Kolegium ds. Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy Łódź-Śródmieście grzywną w wysokości 40 tys. zł.

[W dniu] 9 bm. na terenie osiedla akademickiego UŁ kolportował nielegalne pismo Ruchu „Wolność i Pokój" p[od] n[azwą]. „Przegięcie Pały" (nr 1 z maja br.), krytykujące zasady odbywania służby wojskowej i propagujące idee [Ruchu] „WiP". W przeszłości (1985 r.) prokurator rejonowy w Jarocinie umorzył warunkowo (na okres 2 lat) prowadzone przeciwko K[rzysztofowi] **Skibie** postępowania w sprawie kolportowania ulotek Ruchu Społeczeństwa Alternatywnego.

Pseudoartystyczna działalność wymienionego, jak dowodzą fakty, służy przede wszystkim wyrażaniu i rozpowszechnianiu negatywnych politycznie poglądów pod pretekstem niekonwencjonalnej rozrywki kabaretowej. Należy nadmienić, że w dniu 12 bm., przed występami grupy „Big-Cyc" przedstawiciel Akademickiego Ośrodka Kultury (organizatora imprez na zlecenie „Dziennika Łódzkiego") przerwał około godz. 16.00 konferansjerkę prowadzoną przez K[rzysztofa] **Skibę** w czasie występów różnych zespołów rozrywkowych ze względu na treść jego wypowiedzi.

Zaangażowanie wymienionego i jego grupy przez Akademicki Ośrodek Kultury do występów w ramach „Święta ulicy Piotrkowskiej", pomimo znanego środowisku studenckiemu profilu i poziomu jego „twórczości", wynikało z założeń umożliwiania prezentacji publicznej różnorodnych nurtów kultury studenckiej.

W świetle przedstawionych powyżej faktów zwraca natomiast uwagę nieobecność w dniu 12 bm. po godz. 20.00 przedstawicieli organizatorów w miejscach imprez, pomimo wcześniejszego sygnału o próbie nadania występom niepożądanego charakteru. Dodatkowo należy zaznaczyć, iż funkcjonariusze DUSW Łódź-Śródmieście odpowiedzialni za zabezpieczenie imprezy, zwracali się do przedstawiciela głównego organizatora red. Jerzego Sze-

---

1962–1970 objęty rozpracowaniem operacyjnym o kryptonimie „Dolan" przez Departament I MSW; podczas pobytu w USA i pracy w Ambasadzie PRL w Waszyngtonie na stanowisku II sekretarza ambasady wykorzystywany przez Departament I jako TW „Tadek" (1966–1969). *Stan wojenny…*, s. 457.

lewickiego[4] z „Dziennika Łódzkiego" o udostępnienie programu. Uzyskali jedynie „zalecenie" pilnego zapoznania się z informacjami prasowymi w tym zakresie.

Opracowano w Służbie Bezpieczeństwa
w Łodzi

Źródło: AIPN, 01232/12/4/K, k. 199–200, mps.

[4] Jerzy Szelewicki (ur. 1937). Dziennikarz „Dziennika Łódzkiego" (zastępca red. naczelnego); wg zapisów ewidencyjnych TW „Sawicki" (1982–1990), zarejestrowany pod nr. 45 864 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi.

Nr 11

1988 czerwiec 20, Łódź – Meldunek do sprawy operacyjnego rozpracowania „Nike" na temat posiedzenia Łódzkiego Towarzystwa Kulturalnego

Wydział III WUSW w Łodzi[a] Łódź, 20 VI 1988 [r.]
Tajne
Egz. nr [b]2[b]

Wydział I Departamentu III
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Meldunek uzupełniający nr [b]389[b],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim „**Nike**", nr ewidencyjny 56 991,
nr identyfikatora 5477/88

[W dniu] 8 czerwca br. w prywatnym mieszkaniu odbyło się posiedzenie robocze **Łódzkiego Towarzystwa Kulturalnego**. W posiedzeniu udział wzięli: Marian **Miszalski**[1] (44 699), Andrzej **Trynkus**[2] (fig[urant] 56 116), Jan **Kepler**[3] (fig[urant] 45 913) oraz Jerzy

---

[a] *Poniżej pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-01123/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[1] Marian Miszalski (ur. 1948). Dziennikarz, tłumacz literatury francuskiej; absolwent Wydziału Prawa UŁ (1970) oraz podyplomowego Studium Dziennikarskiego UW (1972); dziennikarz „GR" (1973–1982); w marcu 1968 uczestnik strajku okupacyjnego na Wydziale Prawa UŁ; od lat siedemdziesiątych w kontakcie ze środowiskami opozycyjnymi, z wyjazdów na Zachód wwoził do kraju wydawnictwa Instytutu Literackiego w Paryżu; od 1974 czł. Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich; czł. SDP (1976–1981) – czł. Zarządu Oddziału Łódzkiego SDP (1980–1981); od września 1980 czł. NSZZ „S", czł. KZ NSZZ „S" Dziennikarzy; internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–3 V 1982); w 1982 zwolniony z pracy w redakcji „GR" za działalność na rzecz zmiany polityki redakcyjnej gazety; od 1982 współorganizator i aktywny uczestnik DLP i DA; współzałożyciel i redaktor łódzkiego niezależnego miesięcznika „Kurs" oraz wydawnictwa „Kurs" (1983–1990); współorganizator i uczestnik spotkań przywódców NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej ze związkowcami z Zachodu; w 1989 kandydat KPN w wyborach do Senatu PRL; dziennikarz „Głosu Porannego" (1990), „Solidarności Ziemi Łódzkiej" (1989–1990), „Dziennika Łódzkiego" (1990–1997), „Niedzieli" (1994–2007); czł. KPN (1986–1992), PC (1992–1994), UPR (1996–2001); autor tomików poezji, powieści, przekładów z francuskiej literatury i publicystyki politycznej; inwigilowany przez SB w ramach SOS/KE/SOR „Neofici" (1984–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem 1022/90 w 1990. AIPN Łd, pf 86/14, t. 2; pf 86/21, t. 7; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej i ZSKO z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[2] Andrzej Trynkus (ur. 1947). Działacz NSZZ „S"; czł. MKK NSZZ „S" (od 1982) i jego przedstawiciel w RKW NSZZ „S"; redaktor i wydawca (od marca 1986) pisma MKK „Gotowość"; kolporter bezdebitowej literatury; inwigilowany przez SB w ramach KE „Automatyk" (1981–1982) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 998/89 oraz SOR „Skrzynka" (1987–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1009/90. AIPN Łd, karty Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4–5, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[3] Jan Kepler (ur. 1932). Etnograf; przewodniczący KZ NSZZ „S" w Muzeum Regionalnym w Pabianicach, czł. ZR NSZZ „S"; zwolennik gruntownych zmian w konstytucji PRL; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); w 1989 niezależny kandydat w wyborach do Senatu PRL; inwigilowany przez SB w ramach SOR/KE

Katarasiński[4] i Iwona **Śledzińska-Katarasińska**[5]. Podjęta w trakcie zebrania dyskusja koncentrowała się wokół spraw związanych z:

– wydaniem drugiego numeru **Niezależnego Informatora Kulturalnego „Nike”**,

– ogłoszeniem konkursu na książkę o Łodzi,

– przyjęciem nowych członków.

M[arian] **Miszalski** przedstawił artykuły autorstwa swojego oraz Jerzego **Kropiwnickiego**[6] i Jacka **Bartyzela**[7], tematycznie związane z historią prawicowej myśli politycznej.

„Zawiedzeni” (1982–1989) – materiały archiwalne zniszczono. AIPN Łd, 014/424; 363/11, t. 1, s. 359; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C” WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi. *Stan wojenny…*, s. 381–382.

[4] Jerzy Katarasiński (1936–1989). Dziennikarz, działacz opozycji demokratycznej; absolwent filologii polskiej UŁ; związany z „Teatrem 77”; po 13 XII 1981 objęty zakazem pracy w mediach; od 1982 zaangażowany w działalność na rzecz integracji środowiska dziennikarzy i pomoc „negatywnie zweryfikowanym” członkom SDP; zaangażowany w działalność DŚT przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi, współorganizator pomocy dla osób represjonowanych i tzw. spotkań środowych (dyskusje, seminaria, spektakle teatralne, koncerty); kolporter wydawnictw niezależnych i autor ulotek; uczestnik imprez kulturalnych i artystycznych organizowanych w mieszkaniu S. Lisieckiej i Z. Jaskuły przy ul. Wschodniej 49; autor tekstów dla „Tygodnika Mazowsze” i RWE; od 1984 współredaktor pisma RKW „GŁ”; od 1987 współredaktor wydawanego w Warszawie niezależnego pisma „Horyzont”.

[5] Iwona Śledzińska-Katarasińska (ur. 1941). Absolwentka filologii polskiej UŁ, dziennikarka, polityk; w 1968 autorka artykułów o wydźwięku antysemickim i potępiających wystąpienia studenckie; od 1975 dziennikarka „GR” (organ KŁ PZPR w Łodzi); 27 I 1981 uczestniczka strajku ostrzegawczego; sprawozdawca z I KZD NSZZ „S”; przewodnicząca NSZZ „S” w redakcji „GR” i czł. sekcji zawodowej dziennikarzy prasy, radia i telewizji; w grudniu 1981 współautorka skonfiskowanej jednodniówki „Rewers”; 4 XII 1981 demonstracyjnie zrezygnowała z członkostwa w PZPR; internowana w Sieradzu i Olszynce Grochowskiej (13–18 XII 1981); w wyniku weryfikacji przeprowadzonej w środowisku dziennikarskim pozbawiona możliwości wykonywania zawodu; w stanie wojennym zaangażowana w działalność zdelegalizowanego SDP; współredaktorka „Horyzontu” (podziemne pismo dziennikarzy) i „SZŁ”; współwydawca „GŁ” (pismo związane z J. Dłużniewskim i R. Kostrzewą); współorganizatorka tzw. spotkań środowych w DŚT przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi (1983–1989); z ramienia WKO „S” odpowiedzialna za prowadzenie kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL w czerwcu 1989; od 1989 dziennikarka „GW”; od 1991 posłanka na Sejm RP z ramienia UD, UW i PO; inwigilowana przez SB w ramach KE „Ciężarna” (1982–1985); *Stan wojenny…*, s. 406.

[6] Jerzy Kropiwnicki (ur. 1945). Ekonomista, działacz opozycji demokratycznej, polityk; absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego SGPiS w Warszawie; od 1968 asystent na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ (w 1973 obronił doktorat); współzałożyciel NSZZ „S” na UŁ (przewodniczący Zarządu Wydziałowego, a następnie przewodniczący Tymczasowego Zarządu Uczelnianego); uczestnik I KZD NSZZ „S” (wrzesień–październik 1981); od października 1980 czł. Prezydium MKZ NSZZ „S” Ziemi Łódzkiej, a następnie czł. KKP NSZZ „S”; redaktor „Biuletynu Strajkowego” i „Komunikatów MKZ Ziemi Łódzkiej”; współorganizator ogólnopolskiej konferencji naukowej „Reforma gospodarcza a warunki realizacji porozumień społecznych” (20–21 XII 1980); wiceprzewodniczący ZR NSZZ „S” Ziemi Łódzkiej (od czerwca 1981); czł. KK NSZZ „S” (od września 1981); 13 XII 1981 po powrocie z obrad KK udał się do siedziby ZR, gdzie w odpowiedzi na wprowadzenie stanu wojennego, w przygotowanej przez siebie odezwie, wspólnie z A. Słowikiem, wzywał do rozpoczęcia strajku generalnego; aresztowany tego samego dnia, a 30 XII 1981 skazany przez SW w Łodzi na 4,5 roku więzienia (w czasie rozprawy rewizyjnej SN podwyższył karę do 6 lat); więziony w ZK w Hrubieszowie i Barczewie (w więzieniu napisał dwie książki: „Hrubieszów i inne ZK” oraz „Zapis protestu”); w czasie odbywania kary uczestniczył w kilku głodówkach protestacyjnych (najdłuższa prowadzona wspólnie z A. Słowikiem trwała 27 dni); wyszedł na wolność w lipcu 1984 na mocy amnestii; wspólnie z A. Słowikiem i G. Palką kontynuował działalność w tajnej strukturze ZR Ziemi Łódzkiej, będącej w opozycji do RKW J. Dłużniewskiego i R. Kostrzewy; uczestnik DLP w kościołach Jezuitów i Salezjanów w Łodzi; 8 X 1986 wspólnie z K. Bednarskim, G. Palką i A. Słowikiem wznowił jawną działalność ZR Ziemia Łódzka (równocześnie współtworzył tajną Regionalną Komisję Solidarności Ziemia Łódzka); od końca 1986 kierował Ośrodkiem Badań Społeczno-Zawodowych w Łodzi; od marca 1987 współtworzył GR KK NSZZ „S”, opowiadając się za zwołaniem KK wybranej w 1981 oraz za przywróceniem rejestracji związku; uczestnik reaktywowania ZR NSZZ „S” (wrzesień 1988); przeciwnik porozumień Okrągłego Stołu; od 1989 działacz ZChN (wiceprezes 1991–1993, prezes 2002–2006); poseł na Sejm RP (1991–1993, 1997–2001); minister pracy i polityki socjalnej w rządzie J. Olszewskiego (1991–1992); szef CUP w rządzie H. Suchockiej (1992–1993), prezes Rządowego Centrum Studiów Strategicznych w rządzie J. Buzka (1997–2001); od 2002 prezydent Łodzi; inwigilowany przez SB

Artykuły te zostały odrzucone, z uwagi na ich polityczny charakter przy jednoczesnym stwierdzeniu, iż należy utrzymać głównie kulturalny profil pisma. Zatwierdzono natomiast do opublikowania cykl reportaży zatytułowany „**Dlaczego Łódź śpi?**". Autorami tych reportaży mają być **Katarasiński**, **Miszalski**, Małgorzata **Golicka**[c] (były redaktor „**Odgłosów**"), Hanna **Kral**[l][8] oraz **Jankowska**[9] [...][d]. Reportaże ukazywać się będą do końca br.

W najbliższym numerze „**Nike**" ŁTK zamierza ogłosić konkurs na książkę o Łodzi, adresowany głównie do twórców tzw. niezależnych.

Małżeństwo **Katarasińskich** zgłosiło propozycję zorganizowania **Domu Środowisk Twórczych**. Obiekt ten zlokalizowany byłby w Białce Tatrzańskiej i stanowiłby rodzaj pensjonatu dla niezależnych, opozycyjnych twórców. Odbywałyby się w nim także spotkania i sympozja.

W trakcie wspomnianego posiedzenia w poczet członków ŁTK przyjęto małżeństwo **Katarasińskich**. Zgłoszona przez M[ariana] Miszalskiego propozycja przyjęcia do ŁTK Jerzego **Kropiwnickiego** została odrzucona.

---

w ramach SOR „Kropidło" (1980–1982) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem 1028/90 w 1990 oraz SOR „Ambasador" (1986–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 53/17, t. 1–3; pf 70/1, pf 86/4; pf 86/14, t. 2; 363/11, t. 1, s. 366; karty: EO-13-A i Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-2 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; *Stan wojenny…*, s. 116.

[c] W dokumencie błędnie: *Krystyna Golicka*. Małgorzata Golicka-Jabłońska (ur. 1949). Reporterka, etnograf, tłumacz; absolwentka Wydziału Historyczno-Filozoficznego UŁ; czł. Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (od 1966); czł. SDP (od 1969), następnie SPP (od 1989); w stanie wojennym bezprawnie zwolniona z pracy przez komisję weryfikacyjną; aktywny współpracownik DŚT przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi; zaangażowana w działalność podziemnych struktur SDP; opublikowała m.in.: *Wyspa sercu podobna* – wspólnie z M. Jabłońskim (1985); *Misjonarskie szlaki* (1987); *Na australijskiej ziemi* (1987); *Pątniczym szlakiem przez Egipt* (1990); *Pokój dla Jerozolimy* (1994); *Ojciec Stefan SJ* (2006); redaktor książki *Kto tu wpuścił dziennikarzy*; czł. zespołu tłumaczy i autorów haseł polskiego wydania Encyklopedii Brytyjskiej (1995–2000); współpracownik tygodników: „Odgłosy" (1979–1981), „Gość Niedzielny" (1984–1994), miesięczników: „Kalejdoskop" (1987–1992), „Ten Ton" (1992), „Misjonarz" (1986–2006), Katolickiej Rozgłośni „Radia Emaus" (1996–1998); czł. zespołu redakcyjnego „Tygla Kultury" (od 1996) i kwartalnika „KMŁ" (od 2003); wykładowca w Wyższej Szkole Projektowania i Reklamy (1996–2002).

[d] *Pominięto:* z Gdańska.

[7] Jacek Bartyzel (ur. 1956). Działacz opozycji demokratycznej; absolwent Wydziału Filologicznego UŁ (1978); dr nauk humanistycznych (1986); pracownik Instytutu Teorii Literatury, Teatru i Filmu UŁ; od 1977 działacz ROPCiO; współzałożyciel i jeden z głównych ideologów RMP (1979–1989); organizator tzw. Klubu Swobodnej Dyskusji RMP; redaktor „Bratniaka"; doradca przewodniczącego ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej A. Słowika; internowany w Sieradzu, Łowiczu i Kwidzynie (13 XII 1981–3 XII 1982); po wyjściu z internowania zaangażowany w opozycyjną działalność środowisk intelektualnych, publikował m.in. na łamach „Polityki Polskiej" i łódzkiego „Prześwitu"; od 1984 czł. Klubu Myśli Politycznej „Dziekania"; w 1988 współzałożyciel KIK w Łodzi (1988–1995 wiceprezes); czł. KO „S"; od kwietnia 1989 współzałożyciel i prezes Klubu Konserwatywnego w Łodzi; współzałożyciel ŁPO (1989); działacz ZChN (1993–1994 czł. Rady Naczelnej); od 1990 czł. honorowy KZM i przewodniczący Straży KZM (1997–2007); współzałożyciel i przewodniczący Rady Naczelnej Tradycjonalistyczno-Konserwatywnego Stowarzyszenia „Prawica Narodowa" (1994–1996); czł. honorowy Organizacji Monarchistów Polskich i Stowarzyszenia „Młodzi Konserwatyści"; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Reżyser" (1984–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1018/90 w 1990; *Stan wojenny…*, s. 96.

[8] Hanna Krall (ur. 1935). Pisarka, dziennikarka; od 1955 zatrudniona w „Życiu Warszawy", od 1966 w „Polityce" (1966–1969 korespondentka w ZSRS); zastępca kierownika literackiego Zespołu Filmowego „Tor" (1982–1987); od lat dziewięćdziesiątych związana z „GW"; autorka m.in. wywiadu z M. Edelmanem *Zdążyć przed Panem Bogiem* (1977).

[9] Janina Jankowska (ur. 1939). Dziennikarka i reporter radiowy; polonistka; od 1961 pracownik PR; od 1976 współpracowniczka prasy niezależnej („Biuletyn Informacyjny KOR", „Zapis"); autorka relacji z przebiegu strajku w Stoczni Gdańskiej im. Lenina w Gdańsku (sierpień 1980); czł. NSZZ „S"; reporterka Redakcji dla Radiowęzłów

[Opracował:]
chor. I[reneusz] Jędrzejczak[10] **ppłk mgr Cz**[esław] **Chojak**[e]

Sporządz[ono] 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. IJ/Druk WP
Dz. masz. 01143/88

Źródło: AIPN Łd, 014/1010, k. 11, mps.

Zakładowych Radia „S" (1981); internowana w Olszynce Grochowskiej i Gołdapi (luty–sierpień 1982); usunięta z pracy w PR; po zwolnieniu współtwórca podziemnej Oficyny Fonograficznej NOWa oraz współpracowniczka Oficyny Fonograficznej CDN; publicystka podziemnego „Tygodnika Mazowsze"; aresztowana za realizację i rozpowszechnianie na kasetach magnetofonowych reportaży radiowych NOW-ej (1984); współpracowniczka „Krytyki"; współzałożycielka Archiwum „Solidarności"; uczestniczka obrad Okrągłego Stołu (podstolik ds. środków masowego przekazu); szef zespołu dziennikarskiego przygotowującego kampanię wyborczą kandydatów KO „S" w PR (1989); wicedyrektor Programu I PR (1989–1991); organizatorka i kierownik programowy corocznych seminariów reportażu w Kazimierzu n. Wisłą (od 1990); reporterka PR (1991–1998); przewodnicząca Rady Programowej PR (1994–2002); założycielka i kierownik Studia Reportażu i Dokumentu PR SA (1998–2004); czł. międzynarodowej sekcji dokumentalistów radiowych EBU (1999–2003); czł. jury międzynarodowych w kategorii dokumentu radiowego; przewodnicząca Rady Programowej TVP; czł. zarządu SDP i SWS; wykładowca m.in. w Instytucie Dziennikarstwa UW.

[e] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi *oraz odręczna adnotacja:* w z*[astępstwie] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Czesław Chojak (1924–1990), płk. Od września 1945 wartownik PUBP w Pabianicach; od listopada 1945 młodszy referent PUBP w Pabianicach; od stycznia 1946 referent PUBP w Pabianicach; od czerwca 1946 starszy referent Referatu III PUBP w Pabianicach; od lipca 1951 starszy oficer ewidencji i statystyki przy kierowniku Wydziału III WUBP w Łodzi; od grudnia 1951 starszy referent Sekcji IV Wydziału III WUBP w Łodzi; od sierpnia 1952 kierownik Sekcji IV Wydziału III WUBP w Łodzi; od maja 1955 starszy referent Sekcji II Wydziału II WUBP w Łodzi; od kwietnia 1956 kierownik, a następnie starszy oficer operacyjny Sekcji I Wydziału II WUdsBP w Łodzi; od stycznia 1957 starszy oficer operacyjny Wydziału II KM MO w Łodzi; od maja 1957 zastępca naczelnika Wydziału II KM MO w Łodzi; od listopada 1957 zastępca naczelnika Wydziału III KM MO w Łodzi; od maja 1962 starszy inspektor Kierownictwa KM MO w Łodzi; od stycznia 1975 kierownik Inspektoratu Kierownictwa KM MO w Łodzi; od czerwca 1975 naczelnik Wydziału III KW MO/WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 I 1990. AIPN Łd, 0100/277, Akta osobowe.

[10] Ireneusz Jędrzejczak (ur. 1954), chor. Od kwietnia 1981 milicjant Kompanii Patrolowej KD MO Łódź-Górna; od listopada 1982 młodszy inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Łodzi; od października 1986 inspektor Wydziału III WUSW w Łodzi; od stycznia 1987 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 30 VI 1989. AIPN Łd, 0100/251, Akta osobowe.

Nr 12

1988 lipiec 2, Piotrków Trybunalski – Decyzja szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Zbigniewa Jabłońskiego i p.o. zastępcy szefa WUSW ds. SB płk. Alojzego Perliceusza w sprawie powołania Grupy Operacyjno-Sztabowej WUSW w związku z wizytą w Polsce sekretarza generalnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego Michaiła Gorbaczowa

Wojewódzki Urząd
Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Tryb[unalskim]
[a]L.dz. Im-018/88 p.[a]

Piotrków Tryb[unalski], 2 VII 1988 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]24[a]

[b]**Decyzja nr** [a]010[a]**/88**
szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb[unalskim]
z dnia 2 lipca 1988 r. w sprawie powołania Grupy Operacyjno-Sztabowej WUSW
w związku z wizytą w Polsce sekretarza generalnego KPZR M[ichaiła] Gorbaczowa

Celem zabezpieczenia ładu i porządku publicznego na terenie województwa oraz zapewnienia właściwej koordynacji działań operacyjno-organizacyjnych WUSW i jednostek podległych zarządzam:

1. Powołuję Grupę Operacyjno-Sztabową WUSW w składzie:
– kierownik grupy – ppłk Zdzisław **Dzwonkowski**[1], n[aczel]nik Wydz[iału] V;
– z[astęp]ca kierownika grupy – kpt. Zygmunt **Jóźwik**[2], p.o. n[aczelni]k Wydz[iału] WSK;

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb*[unalskim]* 85 L.dz. GZ-023/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie. Ponad pieczęcią numer pisma:* AP-T-021/88 *wpisany odręcznie.*

[1] Zdzisław Dzwonkowski (ur. 1928), płk. Od stycznia 1953 młodszy referent Sekcji IV PUBP w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1953 referent Sekcji IV PUBP w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1953 starszy referent Referatu Ochrony PZPB im. Bohaterów Rewolucji 1905 r. w Moszczenicy PUBP/PUdsBP w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1955 referent Referatu IV PUdsBP w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1956 oficer operacyjny Sekcji IV PUdsBP w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1957 starszy referent operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1967 zastępca dowódcy ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1969 zastępca komendanta KMiP MO ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1975 naczelnik Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1979 naczelnik Wydziału IIIA KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1981 naczelnik Wydziału V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 5 III 1990. AIPN Łd, 0104/210, Akta osobowe.

[2] Zygmunt Jóźwik (ur. 1950), mjr. Od stycznia 1976 referent Wydziału Finansowego KM MO w Łodzi; od grudnia 1976 młodszy inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1977 młodszy inspektor Wydziału Śledczego KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1979 inspektor Wydziału Śledczego KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1981 starszy inspektor Wydziału Śledczego KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1986 starszy inspektor Inspektoratu Analityczno-Informacyjnego zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1987 starszy inspektor do zadań specjalnych Zespołu Stanowisk Samodzielnych Wydziału Inspekcji WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1988 naczelnik Wydziału WSK WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0266/10, Akta osobowe.

członkowie grupy:
– mjr Aleksander **Chorąży**[3], n[aczelni]k Wydz[iału] IV;
– mjr Stanisław **Szczegielniak**[4], n[aczelni]k Wydz[iału] Ruchu Drogowego;
– mjr Witold **Kozłowski**[5], n[aczelni]k Wydz[iału] Prewencji;
– mjr Adolf **Foryś**[6], z[astęp]ca n[aczelni]ka Wydziału ZO;
– kpt. Jan **Gałwa**[7], n[aczelni]k Wydz[iału] II;
– kpt. Wojciech **Trzeciecki**[8], z[astępca] naczelnika Wydz[iału] VI;
– kpt. Eugeniusz **Czajkowski**[9], z[astępca] naczelnika Wydz[iału] Kryminalnego;
– kpt. Jan **Zawadzki**[10], st. insp[ektor] Wydz[iału] Polityczno-Wychowawczego;
– kpt. Stanisław **Dzwonek**[11], z[astępca] naczelnika Wydz[iału] Dochodzeniowo-Śledczego;
– kpt. Zbigniew **Cichoń**[12], z[astępca] naczelnika Wydz[iału] d[o] w[alki] z PG;
– por. Andrzej **Serwa**[13], z[astępca] naczelnika Wydz[iału] Śledczego;

---

[3] Aleksander Chorąży (ur. 1946), ppłk. Od sierpnia 1969 inspektor Wydziału IV KW MO w Łodzi; od lipca 1975 kierownik sekcji Wydziału IV KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1978 naczelnik Wydziału IV KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1985 naczelnik Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1987 naczelnik Wydziału IV WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1989 naczelnik Wydziału SiA WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/207, Akta osobowe.

[4] Stanisław Szczegielniak (ur. 1940), mjr. Mgr prawa; naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. AIPN Łd, 0163/20337, Akta paszportowe.

[5] Brak bliższych danych.

[6] Adolf Foryś (ur. 1940), mjr. Od sierpnia 1965 milicjant Plutonu Służbowego KP MO w Radomsku; od października 1965 referent Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej do Walki z PG KP MO w Radomsku; od września 1968 inspektor Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Radomsku; od lipca 1975 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1979 starszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1982 kierownik sekcji Wydziału V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1983 kierownik Sekcji „W" WZO KM MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1983 zastępca szefa RUSW ds. SB w Bełchatowie; od grudnia 1985 starszy inspektor Wydziału II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1986 kierownik Sekcji „C" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1987 zastępca naczelnika WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1990 p.o. naczelnik Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 26 III 1990. AIPN Łd, 0104/211, Akta osobowe.

[7] Jan Gałwa (ur. 1948), mjr. Od kwietnia 1972 referent Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej do Walki z PK KP MO w Radomsku; od lipca 1975 inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1978 starszy inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1981 kierownik sekcji w Wydziale II KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1985 zastępca naczelnika Wydziału II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1988 naczelnik Wydziału II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0104/214, Akta osobowe.

[8] Wojciech Trzeciecki (ur. 1951), mjr. Od sierpnia 1976 młodszy inspektor Sekcji Nadzoru Ogólnego Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1976 młodszy inspektor Sekcji Przemysłu Wydziału do Walki z PG KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1978 inspektor Sekcji Rolnictwa i Przetwórstwa Rolno-Spożywczego Wydziału do Walki z PG KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1979 starszy inspektor Sekcji Rolnictwa i Przetwórstwa Rolno-Spożywczego Wydziału do Walki z PG KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1980 kierownik Sekcji Rolnictwa i Przetwórstwa Rolno-Spożywczego Wydziału do Walki z PG KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1985 zastępca naczelnika Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; w maju 1988 oddelegowany na dwumiesięczne szkolenie w WS KGB w Moskwie; od listopada 1989 przeniesiony do dyspozycji szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1990 w Wydziale Inspekcji WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/68, Akta osobowe.

[9] Brak bliższych danych.

[10] Brak bliższych danych.

[11] Brak bliższych danych.

[12] Brak bliższych danych.

[13] Andrzej Serwa (ur. 1950), por. Od sierpnia 1980 starszy inspektor Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego KW MO w Przemyślu; od marca 1982 starszy inspektor Wydziału V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od października

– por. Jan **Kwieciński**[14], z[astępca] naczelnika Wydz[iału] III;

– mjr Janusz **Kaczmarowicz**[15], st. insp[ektor] ds. ochrony przemysłu Wydz[iału] Inspekcji.

2. Kierownik grupy zależnie od potrzeb może angażować do działań inne osoby.

3. Zadaniem grupy jest planowanie, koordynacja, organizacja, koordynacja działań operacyjno-organizacyjnych, a w szczególności:

– bieżąca analiza i ocena sytuacji w województwie,

– zapewnienie stałego dopływu informacji o rozwoju sytuacji społeczno-politycznej w ochranianych obiektach i środowiskach, zwłaszcza o nastrojach wśród załóg zakładów pracy o kluczowym znaczeniu dla gospodarki narodowej,

– zapewnienie pełnej kontroli zamierzeń przeciwnika politycznego celem niedopuszczenia jakichkolwiek prób negatywnego oddziaływania na środowiska i grupy pracownicze,

– wypracowanie koncepcji działań prewencyjnych w celu niedopuszczenia do powstania zagrożenia porządku publicznego z uwzględnieniem zagrożenia przestępczością kryminalną,

– bieżące informowanie wojewódzkich władz politycznych i administracyjnych o rozwoju sytuacji.

4. Kierownik Grupy Operacyjno-Sztabowej opracuje wytyczne w sprawie realizacji zadań operacyjno-porządkowych i profilaktycznych w [...][c] związku z wizytą M[ichaiła] **Gorbaczowa**.

5. Odpowiedzialnym za całość działań związanych z zabezpieczeniem okresu wizyty M[ichaiła] **Gorbaczowa** jest z[astęp]ca szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Trybunalskim ds. SB płk Alojzy **Perliceusz**[16].

1982 starszy inspektor Wydziału Śledczego KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1985 starszy inspektor Inspektoratu Analityczno-Informacyjnego zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1986 zastępca naczelnika Wydziału Śledczego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/254, cz. 1, Akta osobowe.

[c] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[14] Jan Kwieciński (ur. 1950), kpt. Od listopada 1973 milicjant Plutonu Lekkiego ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1974 posterunkowy Posterunku MO w Grabicy; od listopada 1975 inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1982 inspektor Sekcji Obyczajowej Wydziału Kryminalnego KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1982 starszy inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1983 kierownik sekcji Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1985 zastępca naczelnika Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1988 p.o. kierownik Inspektoratu II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1989 kierownik Inspektoratu II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 naczelnik Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/231, Akta osobowe.

[15] Brak bliższych danych.

[16] Alojzy Perliceusz (ur. 1928), płk. Od listopada 1951 młodszy referent Referatu III PUBP w Wieluniu; od lipca 1952 referent Referatu Ochrony MUBP w Łodzi przy ZPW im. A. Struga; od września 1956 starszy oficer operacyjny Sekcji 3 PUdsBP w Łasku; od stycznia 1957 zastępca komendanta KP MO ds. Bezpieczeństwa w Łasku; od kwietnia 1963 zastępca komendanta KP MO ds. Bezpieczeństwa w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1965 zastępca komendanta KMiP MO ds. Bezpieczeństwa w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1967 I zastępca komendanta KMiP MO ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1974 oddelegowany na dziesięciomiesięczne szkolenie w WS KGB w Moskwie; od października 1975 naczelnik Wydziału IV KW MO w Częstochowie; od lipca 1978 zastępca komendanta KW MO ds. SB w Przemyślu; od sierpnia 1983 zastępca szefa WUSW ds. SB w Przemyślu; od grudnia 1983 zastępca szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1989 szef WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 3 V 1990. AIPN Łd, 0237/72, Akta osobowe.

Wyk. i rozesłano
wg rozdzielnika
ZJ/GW
Nr ks. maszyn. [a]04[a]/83

Szef Wojewódzkiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Tryb[unalskim]
płk mgr Zb[igniew] **Jabłoński**[17]

p.o. **zastępca szefa WUSW**
ds. **Służby Bezpieczeństwa**
płk A[lojzy] **Perliceusz**[d]

Źródło: AIPN Łd, 0051/163, k. 118–119, mps.

[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

[17] Zbigniew Jabłoński (ur. 1940), płk. Funkcjonariusz od grudnia 1964; od czerwca do września 1976 naczelnik Wydziału IV KW MO w Ciechanowie; następnie naczelnik Wydziału I Departamentu IV MSW; od maja 1982 zastępca dyrektora Departamentu IV MSW; od marca 1985 dyrektor Departamentu VI MSW; od lutego 1988 szef WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1988 do lipca 1990 zastępca szefa Służby Zabezpieczenia Operacyjnego MSW. *Aparat bezpieczeństwa...*, s. 63, 67, 99, 229.

Nr 13

1988 sierpień 24, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat działań władz w okresie strajków w sierpniu 1988 r.

Skierniewice, [dnia] 24 VIII 1988 r.
Poufne

Informacja

W dalszym ciągu komentarze wszystkich środowisk i grup zawodowych oscylują wokół akcji strajkowych na terenie kraju. Zdecydowana większość odnotowanych komentarzy dotyczy tych wydarzeń w kontekście wystąpienia ministra Kiszczaka[1] oraz wypowiedzi wicepremiera Szałajdy[2] na spotkaniu z przedstawicielami załogi zakładów im. Nowotki w Warszawie.

Z analizy posiadanych materiałów wynika, że wśród załóg poszczególnych zakładów pracy dominują stwierdzenia, że akcje strajkowe trwają zbyt długo. Wywołuje to krytyczne oceny działalności rządu i instancji partyjnych. Dowodem tego jest np. wyrażana przez ak-

---

[1] Czesław Kiszczak (ur. 1925). Działacz komunistyczny, gen. broni; od 1945 w PPR, następnie w PZPR; zastępca czł. KC PZPR (1980–1981); czł. KC PZPR (1981–1990); zastępca czł. BP KC PZPR (1982–1986); czł. BP KC PZPR (1986–1990); od grudnia 1945 oficer informacji Oddziału II GZI WP; od listopada 1946 oficer informacji Sekcji I Wydziału II GZI WP; od lipca 1947 oficer informacji Oddziału II GZI WP; oddelegowany do polskiej misji wojskowej w Londynie w celu inwigilacji środowisk emigracyjnych oraz powracających do Polski żołnierzy PSZ (listopad 1946–sierpień 1947); od grudnia 1947 starszy oficer informacji Oddziału II GZI WP; od stycznia 1950 starszy oficer informacji Samodzielnej Sekcji Oddziału II GZI WP; od czerwca 1951 p.o. szef Wydziału Informacji 18. Dywizji Piechoty I Okręgu Wojskowego w Warszawie; od listopada 1952 szef Wydziału III Zarządu Informacji I Okręgu Wojskowego w Warszawie; od września do listopada 1953 w dyspozycji dyrektora Departamentu Kadr MON (oddelegowany do Departamentu Płac MON); od września 1954 do maja 1957 słuchacz III kursu Fakultetu Ogólnowojskowego w Akademii Sztabu Generalnego; od lipca 1957 szef Oddziału II Zarządu I WSW; od września 1959 szef Oddziału WSW Marynarki Wojennej w Gdańsku; od marca 1965 p.o. szef Zarządu WSW ŚOW; od stycznia 1966 szef Zarządu WSW ŚOW; od lipca 1967 zastępca szefa WSW; od stycznia 1973 p.o. szef Zarządu II Sztabu Generalnego WP; od października 1973 szef Zarządu II Sztabu Generalnego WP; od października 1978 zastępca szefa Sztabu Generalnego WP (jednocześnie na stanowisku szefa Zarządu II Wywiadowczego Sztabu Generalnego WP); od kwietnia 1979 szef WSW; w 1981 podsekretarz stanu w MSW; min. spraw wewnętrznych (1981–1990); czł. WRON (1981–1983), przewodniczący Komitetu Rady Ministrów ds. Przestrzegania Prawa, Porządku Publicznego i Dyscypliny Społecznej (1983–1989); uczestnik przygotowań i realizacji stanu wojennego; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1985–1991); współtwórca porozumień Okrągłego Stołu (1988–1989); w sierpniu 1989 desygnowany na premiera (nie zdołał sformować rządu); wicepremier w gabinecie T. Mazowieckiego (1989–1990).

[2] Zbigniew Szałajda (ur. 1934). Polityk komunistyczny, inż. mechanik; absolwent PŚ w Gliwicach (1956); czł. PZPR (1960–1990); pracownik Huty „Florian" w Świętochłowicach (1956–1967); zastępca dyrektora ds. produkcji i główny inż. w Hucie im. F. Dzierżyńskiego w Dąbrowie Górniczej (1967–1970); dyrektor naczelny Huty „Kościuszko" w Chorzowie (1970–1974); dyrektor naczelny Huty „Katowice" w Dąbrowie Górniczej (1974–1980); zastępca czł. KC PZPR (1980–1981); minister hutnictwa w gabinecie J. Pińkowskiego i W. Jaruzelskiego (1980–1981); minister hutnictwa i przemysłu maszynowego (1981–1982); wicepremier w gabinecie W. Jaruzelskiego i Z. Messnera (1982–1988); przewodniczący Komitetu Przemysłu Obronnego przy RM (1982–1988); przewodniczący Komitetu ds. Nauki i Postępu Technicznego przy RM (1984–1988); szef specjalnej kryzysowej komisji rządowej powołanej w związku z katastrofą w Czarnobylu (1986); czł. KC PZPR (1986–1990); przewodniczący Rady ds. Mieszkaniowych (1987–1988); zastępca stałego przedstawiciela PRL (RP) w RWPG w Moskwie (1989–1991).

tyw partyjny niższego szczebla z rejonu Brzezin obawa o możliwości wystąpienia przejawów terroru ze strony działaczy opozycyjnych polegająca, podobnie jak w 1981 roku na: malowaniu krzyży na drzwiach mieszkań, wysyłaniu wszelkich rodzajów gróźb itp. Dlatego też środowisko to oczekuje podjęcia zdecydowanych działań zmierzających do rychłego rozwiązania nabrzmiałych konfliktów. Podobne oczekiwania wyraża wielu przedstawicieli załóg zakładów pracy, licząc że przyczynią się do tego decyzje zaprezentowane przez przewodniczącego Komitetu ds. Przestrzegania Prawa, Porządku i Dyscypliny Społecznej.

Oceniając reakcje społeczne na wystąpienie ministra Kiszczaka, stwierdzić należy, iż są one bardzo zróżnicowane. M.in.:

– pracownicy produkcyjni żyrardowski zakładów pracy stwierdzili, że wystąpienie to nie spełniło ich oczekiwań, bowiem spodziewali się podjęcia bardziej radykalnych posunięć w celu likwidacji istniejących zagrożeń;

– robotnicy Fabryki Urządzeń Odlewniczych „Fumos" w Skierniewicach uważają, że wystąpienie było bardzo spóźnione, gdyż – w ich przekonaniu – winno nastąpić bezpośrednio po posiedzeniu KOK;

– w gronie robotników Zakładów Urządzeń Odpylających i Wentylacyjnych „Rawent" w Skierniewicach wyrażano poglądy, że decyzje ministra Kiszczaka są bezprawne, gdyż nie mają delegacji ustawowej. Chodzi tu o wprowadzenie godziny milicyjnej w zagrożonych województwach, co może nastąpić dopiero po wprowadzeniu stanu wyjątkowego. Zdaniem komentujących nie można zatem mówić o praworządności w kraju, jeżeli minister spraw wewnętrznych prawa tego nie przestrzega;

– wśród pracowników Urzędu Wojewódzkiego w Skierniewicach wspomniane wystąpienie określa się jako „smutne i kompromitujące". Uzasadnia się to tym, że w aktualnej sytuacji winien wystąpić przede wszystkim I sekretarz KC PZPR lub premier, a w drugiej kolejności dopiero gen. Kiszczak, który winien ograniczyć się do przedstawienia decyzji zmierzających do zażegnania konfliktów. Zdaniem komentujących reakcja władz naczelnych ograniczająca się tylko do wystąpienia gen. Kiszczaka oznacza oczywistą bezradność rządu i brak koncepcji na rozwiązanie trudnej sytuacji. Dyskutanci sugerują, że powyższe będzie uzasadnieniem dla tezy lansowanej przez zachodnią propagandę, że Polska jest nadal krajem policyjno-wojskowym;

– w środowisku pracowników administracyjnych Zakładu Przemysłu Pończoszniczego „Syntex" w Łowiczu wyraża się poparcie dla decyzji przedstawionych przez gen. Kiszczaka. Jednocześnie padały uwagi, że zdecydowane działania sił porządkowych mogą zostać zniweczone przez niektórych liderów PZPR i wymiaru sprawiedliwości. Domniemywa się ponadto, że w najbliższym czasie mogą wystąpić naciski ze strony Kościoła, PRON lub OPZZ o ułaskawienie prowodyrów strajków, tłumaczone ich młodym wiekiem, brakiem wyrobienia politycznego lub też faktem manipulowania nimi. Wyraża się pogląd, iż władza winna być konsekwentna i nie tylko karać robotników za wyniesienie kilograma mięsa z zakładu, lecz [z] całą surowością prawa karać osoby prowadzące wrogą działalność polityczną;

– pracownicy administracyjni oraz część robotników Skierniewickiego Przedsiębiorstwa Budowlanego „Prefabud", komentując wystąpienie gen. Kiszczaka wyrazili zaniepokojenie z powodu wprowadzenia godziny milicyjnej w zagrożonych województwach. Obawiają się, że w przypadku niepowodzenia podjętych przedsięwzięć i dalszego rozprzestrzeniania strajków może dojść do wprowadzenia godziny milicyjnej na terenie całego kraju, a ostatecznie stanu wyjątkowego. Fakt scedowania decyzji odnośnie wprowadzenia godziny milicyjnej

na barki poszczególnych województw jest komentowany jako wyraz słabości rządu i obawy przed kompromitacją na arenie międzynarodowej. Dyskutujący określają to jako postawę asekurancką ze strony rządu, dającą możliwość zrzucenia odpowiedzialności na wojewodów. Padały wypowiedzi, że „łatwiej odwołać jednego lub kilku wojewodów niż zmienić cały rząd";

– pracownicy sochaczewskiego ZOZ w komentarzach wskazują na powściągliwość resortu spraw wewnętrznych w podejmowaniu działań na rzecz normalizacji sytuacji w kraju. Świadczy to wg nich o słabości władz, obawiających się rozprzestrzenienia napięcia i strajków w przypadku podjęcia bardziej radykalnych środków;

– w środowisku średniego personelu skierniewickiej służby zdrowia wystąpienie gen. Kiszczaka oceniane jest bardzo negatywnie. Wyraża się pogląd, że decyzje zaprezentowane przez ministra są śmieszne w stosunku do zaistniałej sytuacji i nieadekwatne do wnikającego zagrożenia. W obawie o przyszłość kraju, przedstawiciele tej grupy zawodowej domagają się wręcz zdecydowanego i konsekwentnego działania rządu w zakresie przywrócenia ładu społecznego w kraju. Zwraca się uwagę, że skoro strajki są nielegalne i wywołała je stosunkowo niewielka grupa osób spośród znacznej rzeszy pracowników, to – w przekonaniu środowiska – animatorzy tych wydarzeń winni już dawno ponieść stosowne konsekwencje. Ponadto podkreśla się, że swym wystąpieniem min. Kiszczak potwierdził lansowaną wcześniej w środowisku tezę, że rząd jest bezradny, gdyż nie posiada koncepcji rozwiązania istniejącej sytuacji. Podzielając ten pogląd pracownicy Zakładu Opieki Zdrowotnej w Sochaczewie, sugerują, że brak reakcji ze strony rządu jest działaniem celowym, by w przyszłości usprawiedliwić niepowodzenie reformy stratami spowodowanymi przez akcje strajkowe.

Zatrudnieni zaś w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym lekarze w zdecydowanej większości popierają strajkujących górników i ich akcję, stwierdzając, że ze względu na zagrożenie występujące w pracy górników ich żądania poprawy sytuacji materialnej są uzasadnione. Wyrażają przy tym pogląd, że lepiej przyznać żądane kwoty pieniędzy strajkującym górnikom niż milicjantom, którzy nic nie robią, mają spokojną, bezpieczną pracę i wynagrodzenie przekraczające średnią krajową. Ponadto podkreśla się, że tylko drastyczne formy protestu społeczeństwa zmuszają rząd do podejmowania decyzji umożliwiających rozwiązanie nabrzmiałych problemów.

Z negatywnymi komentarzami spotkało się transmitowane spotkanie wicepremiera Szałajdy z przedstawicielami załogi zakładów im. Nowotki w Warszawie. Wśród pracowników Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa oraz WZSR „SCh" oceniono je jako wstawkę propagandową wyrażającą opinię, że głosy robotników zaprezentowane w trakcie spotkania winny być potraktowane jako kolejne oskarżenia pod adresem władz partyjnych i państwowych, które winny wyciągnąć z tego stosowne wnioski. Pozytywnie ocenia się wypowiedzi pracowników „Nowotki", którzy w sposób konkretny i zrozumiały zaprezentowali niedomogi w działaniu obecnej ekipy rządzącej.

W opinii pracowników administracyjnych skierniewickiego „Prefabudu" wicepremier Szałajda „nie zabłysnął" na spotkaniu, a wypowiedzi pracowników oceniono jako autentyczne odczucia większości społeczeństwa, a głównie klasy robotniczej. Szczególnie zwrócono uwagę na słuszność zaprezentowanego zastrzeżenia dotyczącego sprawiedliwego podziału dochodu narodowego. W odczuciu komentatorów wicepremier Szałajda zaprezentował się jako przedstawiciel konserwatywnego odłamu naszego rządu. Świadczy o tym jego stwierdzenie, iż nie widzi konieczności zmian personalnych w rządzie, co jednocześnie dowodzi

jego krótkowzroczności i braku autentycznego zaangażowania w reformę. Zwrócono również uwagę na rozbieżności w wypowiedzi wicepremiera w kwestii braku pokrycia masy mięsnej na przydziały kartkowe w przeciwieństwie do wcześniejszych ocen, m.in. min. Zięby[3] o tylko niepełnym asortymencie. Komentuje się to jako brak współdziałania między poszczególnymi członkami rządu bądź celowe dezinformowanie społeczeństwa. Podobne opinie odnotowano wśród załóg żyrardowskich zakładów pracy.

Również pogląd taki prezentują księża z dekanatu Łowicz-Kolegiata podkreślając, że niektóre myśli wypowiadane przez wicepremiera świadczą o samozadowoleniu przedstawicieli najwyższych władz. W środowisku tym duże zdziwienie wywołuje fakt, że w aktualnej sytuacji dotychczas oficjalnie nie zabrali głosu gen. Jaruzelski i premier Messner[4].

Aktualne wydarzenia w kraju wywołują szereg komentarzy w środowisku kleru. Księża z parafii św. Jakuba w Skierniewicach twierdzą, że unikanie bezpośrednich rozmów ze strajkującymi ze strony władz jest bardzo dużym błędem. Według nich przedstawiciele administracji i instancji partyjnych boją się kompromitacji podczas takich spotkań z robotnikami, a w efekcie utraty zajmowanych stanowisk. Dlatego też zasłaniają się twierdzeniami o nielegalności strajków.

W gronie zakonników oo. Pasjonatów w Rawie Maz[owieckiej] uważa się, iż istniejące konflikty są rezultatem wewnętrznych rozgrywek [a]w[a] kierowniczych gremiach partyjno-rządowych. Według ich opinii, istnieje silna grupa nacisków, zmierzająca do zmiany ekipy gen. Jaruzelskiego. Jednocześnie wyrażają sugestię, że na funkcję I sekretarza KC PZPR kreowany ma być M[ieczysław] Rakowski[5].

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[3] Stanisław Zięba (ur. 1934). Polityk komunistyczny; inż. rolnik, absolwent WSR w Krakowie (1955) i SGGW (1964); czł. PZPR (1966–1990); od 1955 w instytucjach związanych z rolnictwem; agrotechnik, następnie zastępca dyrektora cukrowni w Leśmierzu (1955–1963); zastępca kierownika Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium WRN w Łodzi (1963–1969); kierownik Wojewódzkiego Rolniczego Zakładu Doświadczalnego w Bratoszewicach (1969–1971); kierownik Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium WRN w Łodzi (1971–1973); wicewojewoda łódzki (1973–1975); sekretarz KW PZPR w Piotrkowie Trybunalskim (1975–1976); zastępca kierownika (1976–1981) i kierownik Wydziału Rolnego i Gospodarki Żywnościowej KC PZPR (1981–1983); dr hab. nauk rolniczych (1979); minister rolnictwa i gospodarki żywnościowej w gabinecie W. Jaruzelskiego (1983–1985); minister rolnictwa, leśnictwa i gospodarki żywnościowej w gabinecie Z. Messnera (1985–1988); następnie w służbie dyplomatycznej.

[4] Zbigniew Messner (ur. 1929). Polityk komunistyczny, ekonomista, premier; pracownik naukowo-dydaktyczny WSE w Katowicach (od 1950); absolwent WSE w Katowicach (1951); czł. PZPR (od 1953); prorektor (1968–1975) i rektor (1975–1982) AE w Katowicach; prof. nadzwyczajny (1972); prof. zwyczajny nauk ekonomicznych (1977); przewodniczący WRN w Katowicach (1980–1983); czł. KC PZPR (1981–1990); czł. BP KC PZPR (1981–1988); I sekretarz KW PZPR w Katowicach (1982–1983); wicepremier w gabinecie W. Jaruzelskiego (1983–1985); poseł na Sejm PRL (1985–1989); premier (1985–1988); przewodniczący Komisji ds. Reformy Gospodarczej (1986–1988); czł. Rady Państwa (1988–1989); w 1989 kandydat z ramienia PZPR w wyborach do Sejmu PRL; po 1989 wycofał się z działalności politycznej; autor licznych publikacji z zakresu ekonomii; prezes Stowarzyszenia Księgowych oraz przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej Krajowej Izby Biegłych Rewidentów.

[5] Mieczysław Franciszek Rakowski (1926–2008). Komunistyczny polityk, publicysta; żołnierz WP (1945–1949); czł. PPR (1946–1948), następnie PZPR (do 1990); pracownik polityczny KC PZPR (1949–1952); absolwent Instytutu Nauk Społecznych przy KC PZPR (1955), pracownik Wydziału Propagandy KC PZPR (1955–1957); dr nauk historycznych (1957); zastępca redaktora naczelnego (1957–1958) i redaktor naczelny (1958–1982) „Polityki"; przewodniczący ZG SDP (1958–1961); zastępca czł. KC PZPR (1964–1975); poseł na Sejm PRL (1972–1989, 1985–1988 wicemarszałek); czł. KC PZPR (1975–1990); czł. BP KC PZPR (1987–1990); sekretarz KC PZPR (1988); wicepremier i przewodniczący Komitetu RM ds. Współpracy ze Związkami Zawodowymi (1981–1985); przewodniczący Komitetu RM ds. Młodzieży (1982–1985); przewodniczący Rady Krajowej Towarzystwa Wspierania Inicjatyw Gospodarczych (1987–1990); przewodniczący Komisji ds. Propagandy KC PZPR, Komitetu ds.

Niekorzystny rozwój wydarzeń na terenie kraju wywołuje reakcje społeczne w postaci wzmożonych wykupów artykułów rynkowych. Zjawisko to występuje praktycznie na terenie całego województwa, zarówno w miastach jak i na wsi. Wykupywane są głównie artykuły spożywcze w postaci cukru, mąki i kasz.

Opracowano w Zespole Analitycznym
WUSW w Skierniewicach

Źródło: AIPN Łd, 052/58, k. 106–108, mps.

Nauki i Postępu Technicznego przy RM oraz Komisji ds. Reformy Gospodarczej (1988–1989); premier (1988–1989); współorganizator obrad Okrągłego Stołu; w 1989 kandydat do Sejmu PRL z ramienia PZPR z listy krajowej; I sekretarz KC PZPR (1989–1990); czł. SdRP (1990–1999); redaktor naczelny pisma „Dziś. Przegląd Społeczny" (1990–2008); autor *Dzienników politycznych*.

Nr 14

1988 sierpień 25, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat akcji ulotkowej prowadzonej w Łodzi przez Konfederację Polski Niepodległej

Wydział III
WUSW w Łodzi[a]

Łódź, 25 VIII 1988 [r.]
Tajne
Egz. nr [b]2[b]

Wydział I Departamentu III
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]500[b],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Ekipa"**,
nr ewidencyjny 43 279, nr identyfikatora 6601/85

W dniu dzisiejszym w kilku punktach Łodzi porozkładane zostały ulotki o treści: **„Mieszkańcy Łodzi! KPN wzywa do organizowania działań mających na celu poparcie strajkujących górników Śląska, stoczniowców oraz transportowców Szczecina. Kłamliwa propaganda peerelowska daje przekaz jedynie o swoich stratach, natomiast zupełnie brak przekazu o postulatach strajkujących. Kryzys gospodarczy ogarnia coraz to nowe sfery życia. Nieudolność władz peerelowskich staje się coraz wyraźniejsza. Wzywamy wszystkich, którym nie jest obojętny los Polski, do organizowania wystąpień popierających robotników Śląska i Szczecina pamiętaj! Oni walczą także za nas!".**

Ulotka podpisana została przez **KPN – Wydawnictwo Polskie**. Do chwili obecnej przejęliśmy około kilkunastu sztuk dokumentu.

Z posiadanych przez nas informacji operacyjnych wynika, że ulotka została wykonana przez Marka **Michalika**[1] (fig[uranta] Wydziału III) i Wiesława **Żyżniewskiego**[2] (fig[uranta]

---

[a] *Poniżej pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-01457/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[1] Marek Michalik (ur. 1960). Polityk, urzędnik państwowy i samorządowy, działacz KPN, poseł; absolwent historii UŁ (1993); szef Wydawnictwa Polskiego KPN z siedzibą w Łodzi; od 1983 czł. KPN (m.in. przewodniczący okręgu w Łodzi); poseł na Sejm RP z ramienia KPN (1991–1993); podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska (w gabinecie J. Buzka); wiceprezydent Łodzi (2003–2008); wiceprezes Partii Centrum; kandydat z listy PiS do Senatu w wyborach parlamentarnych (2007) oraz do Parlamentu Europejskiego (2009); inwigilowany przez SB w ramach SOS/SOR „Gryf" (1985–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 995/89 oraz SOR „Ekipa" (1989–1990). AIPN Łd, 084/6; karty: EO-4/77, EO-4-A/77, Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 i DE-14/O z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[2] Wiesław Żyżniewski (ur. 1955). Działacz związkowy, czł. KPN; od lutego 1981 czł. KZ NSZZ „S" w Bazie Remontowej Transformatorów w Łodzi; od września 1981 działacz KPN (m.in. kolporter pism „Wolna Polska" i „Niepodległość" między Łodzią a Warszawą); 14 XII 1981 rozpowszechniał w zakładzie pracy odręcznie napisaną odezwę wzywającą do oporu; działacz TTZR NSZZ „S" (1982–1984); drukarz pism „Zawsze Solidarni",

tut[ejszego] Wydz[iału] V) z **Wydawnictwa Polskiego KPN** z siedzibą w Łodzi. Omawiana ulotka została wydrukowana pod [c] naciskiem Marii **Moczulskiej**[3] – zwierzchnika wydawnictwa z ramienia CKAB. Zarzucała ona podległej sobie „oficynie" bezczynność i nienadążanie za rozwojem sytuacji w kraju.

[Opracował:] **kpt. mgr R**[yszard] **Durczyński**[d]
chor. S[tanisław] Chudzyński[4]

Sporządz. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. SCh/druk WP
Dz. masz. 01509/88

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 1, k. 84, mps.

„Przedwiośnie", „Solidarność Istnieje Nadal" oraz ulotek i znaczków; kolporter wydawnictw KPN; zatrzymany 4 III 1984, aresztowany 6 III 1984; 25 VII 1984 śledztwo umorzono na mocy amnestii; 5 X 1985 ponownie zatrzymany, aresztowany 7 X 1985; 11 VI 1986 skazany na 1,5 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata oraz 100 tys. zł grzywny; szef Obszaru III KPN w Łodzi (1987–1990); radny Rady Miejskiej w Łodzi (1990–1993); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Apel" (1983–1985) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1022/90, SOR „Twardy" (1985–1989), SOR „Ekipa" (1989–1990). AIPN Łd, pf 15/313; pf 15/381; 047/1275; 084/6, t. 1–2; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77, EO-4-A/77 i karta ZSKO z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4–5, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[c] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[d] *Powyżej nieczytelny podpis.* Ryszard Durczyński (ur. 1946), mjr. Od października 1971 referent Sekcji 7 Wydziału do Walki z PG KW MO w Szczecinie; od grudnia 1972 referent Sekcji Operacyjno Dochodzeniowej do Walki z PG KD MO Szczecin-Pogodno; od sierpnia 1973 inspektor Sekcji 7 Wydziału do Walki z PG KW MO w Szczecinie; od sierpnia 1973 inspektor Wydziału do Walki z PG KD MO Łódź-Górna; od stycznia 1974 inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od czerwca 1975 inspektor Wydziału IIIA KW MO w Łodzi; od października 1975 starszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Łodzi; od lutego 1982 kierownik sekcji Wydziału III KW MO/WUSW w Łodzi; od grudnia 1983 zastępca naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 15 III 1990. AIPN Łd, 0100/338, Akta osobowe.

[3] Maria Moczulska – działaczka opozycji demokratycznej; uczestniczka ROPCiO; zaangażowana w działalność KOWzP; żona L. Moczulskiego; w okresie pobytu męża w więzieniu koordynator działań KPN (bez formalnego członkostwa) i łączniczka między L. Moczulskim a regionalnymi strukturami Konfederacji.

[4] Stanisław Chudzyński (ur. 1956), chor. Od listopada 1979 milicjant Kompanii Patroli Pieszych KD MO Łódź-Górna; od grudnia 1980 milicjant Kompanii Patrolowej KD MO Łódź-Górna; od lutego 1981 dzielnicowy KD MO Łódź-Górna; od grudnia 1981 referent operacyjny Wydziału do Walki z PG KD MO Łódź-Górna; od grudnia 1982 młodszy inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Łodzi; od czerwca 1984 inspektor Wydziału III WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 15 V 1989. AIPN Łd, 0100/250, Akta osobowe.

Nr 15

1988 sierpień 25, Łódź – Doniesienie TW „Peter" na temat nastrojów panujących wśród pracowników Zakładów Aparatury Elektrycznej „Ema-Elester" w Łodzi i oceny strajków zorganizowanych na terenie kraju w sierpniu 1988 r.

Źródło: TW ps. „Peter"[1]
Przyjął: G[rzegorz] Żabiński[2]
Data: 25 VIII 1988 [r.]
Godz.: 11.00–12.10
Miejsce: LK „Świerk"

Łódź, dn. 25 VIII 1988 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. pojed[ynczy]

Informacja operacyjna[a]
dot[ycząca] ZAE „Ema-Elester"

W dniu dzisiejszym odbyłem spotkanie z TW ps. „Peter". Podczas spotkania TW przekazał informację na temat aktualnej sytuacji panującej w zakładzie oraz informacje na temat komentarzy i opinii pracowników związanych ze strajkami w kraju. Według TW ps. „Peter" sytuacja w zakładzie nie zmieniła się, czyli nadal nie jest najlepsza. Do wyraźnego pogorszenia się nastrojów przyczyniła się bez wątpienia ostatnia regulacja płac w zakładzie. TW otrzymał podwyżkę w wysokości 2,7 tys. zł, co zupełnie go nie zadowala. Zdaniem TW większość pracowników zakładu podobnie ocenia ostatnią podwyżkę. TW ps. „Peter" stwierdził, że niewątpliwy wpływ na pogorszenie się nastrojów wśród pracowników ma także sytuacja w kraju i ostatnie wydarzenia na Śląsku i w Szczecinie. Pracownicy zakładu bardzo krytycznie oceniają sytuację zaopatrzenia w kraju i ich zdaniem jest to główny powód wybuchu strajków w Polsce. Mimo, iż pracownicy odcinają się od żądań typowo politycznych, to jednak żądania ekonomiczne popierane są w dużej mierze przez pracowników zakładu. Zdaniem TW ps. „Peter" dużo szkody robi głupia propaganda uprawiana zwłaszcza w „DTV". Pracownicy krytycznie oceniają scenę próby dostania się do stoczni człowieka nie będącego jej pracownikiem, a następnie komentarz pracownika służby dozoru. „Skąd akurat w tym momencie była tam kamera"; „To wszystko to szwindel szyty grubymi nićmi". Krytycznie oceniono także spotkanie telewizyjne Szałajdy z pracownikami huty „Nowotko". Pracownicy twierdzili, że człowiek na takim stanowisku nie powinien przychodzić na podobne spotkanie zupełnie nieprzygotowany. Praktycznie Szałajda nie posiadał żadnych argumentów, którymi mógłby odeprzeć pytania robotników. „Skończyły się czasy, kiedy robotnik miał nikłe pojęcie o polityce i można mu było mydlić oczy różnymi bzdurami".

---

[a] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

[1] „Peter" – wg zachowanych dokumentów Andrzej Wapiński (ur. 1952), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 49 808 (1984–1989); pracownik ZAE „Ema-Elester" w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2445, t. 1–2; 0046/2081; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Grzegorz Żabiński (ur. 1959), por. Od grudnia 1979 milicjant drużyny wyrzutni PCP ZOMO w Łodzi; od czerwca 1982 inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Łodzi; od listopada 1989 inspektor WOG WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/114, Akta osobowe.

„Obecnie robotnicy oczekują konkretnych odpowiedzi i konkretnych rozwiązań, a nie machania rękami przed kamerami i wymyślania odpowiedzi nie na temat".

TW ps. „Peter" stwierdził, że mimo pogorszenia się sytuacji oraz nastrojów wśród pracowników zakładu w chwili obecnej nie powinno dojść do bardziej drastycznych form protestu np. przerwania pracy. W zakładzie nie ma chyba osoby, która mogłaby swoim autorytetem pociągnąć za sobą załogę lub choć część tej załogi.

TW ps. „Peter" zobowiązał się na następne spotkanie przygotować ofertę firmy Churmilles ze Szwajcarii dotyczącą zakupu nowej wycinarki przez „Ema-Elester".

Zadania:

– Kontrolować na bieżąco sytuację oraz nastroje panujące wśród pracowników Z-2.

– Przygotować ofertę dot[yczącą] zakupu wycinarki przez zakład.

Omówienie i ocena informacji:

– Informacja napisana jest ze słów TW przyjęta bezpośrednio na spotkaniu.

– Informacja jest wartościowa, wiarygodna.

Z informacją zapoznać Sekcję I tut[ejszego] wydziału.

[b]Inspektor Wydz[iału] V
por. G[rzegorz] Żabiński[c]

Źródło: AIPN Łd, 0040/2445, t. 2, k. 129–130, rkps.

[b] *Po lewej stronie wpisana odręcznie data:* 25 VIII *[19]*88 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 16

1988 sierpień 29, Piotrków Trybunalski – Wytyczne kierownika Sztabu WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie zabezpieczenia porządku publicznego w okresie wzrostu niezadowolenia społecznego

[a]AP-I-026/88[a] Piotrków Tryb[unalski], dnia 29 VIII 1988 [r.]

Tajne

[b]Egz. nr [a]10[a]

[c]**Wytyczne**
kierownika Sztabu WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim]
dot[yczące] zabezpieczenia ładu, bezpieczeństwa i porządku publicznego
w okresie wzrostu napięć społecznych w kraju

W ostatnim okresie wyraźnie pogorszyły się nastroje społeczne. Strajki w kopalniach śląskich i na Wybrzeżu mogą prowadzić do dalszego rozszerzenia się fali strajkowej. Pogorszenie się nastrojów ma przede wszystkim podłoże ekonomiczne. Jednakże przeciwnik próbuje wykorzystać przejawy społecznego niezadowolenia dla celów politycznych.

Na terenie naszego województwa największe zagrożenie występuje w KWB Bełchatów. W dniu 23 sierpnia br. w kopalni odbył się wiec pracowników Wydziału WN, powołano komitet strajkowy, zgłaszając 19 postulatów pod adresem dyrekcji zakładu. Od dnia 15 sierpnia br. obowiązuje na terenie KWB tzw. pogotowie strajkowe. Zagrożenia występują również w innych miastach województwa, m.in. w: Piotrkowie Tryb[unalskim], Tomaszowie Maz[owieckim], Radomsku i Opocznie.

Należy zaznaczyć, iż kontynuujący swoją nielegalną działalność tzw. Zarząd Regionalny NSZZ „S" woj[ewództwa] piotrkowskiego w tym okresie znacznie zaktywizował swoją działalność. Na posiedzeniu w dniu 21 sierpnia br. ZR NSZZ „S" wydał oświadczenie, w którym domaga się wprowadzenia pluralizmu związkowego oraz całkowicie popiera postulaty strajkujących na terenie kraju załóg. Podobnej treści oświadczenie zostało opracowane przez działaczy RKW NSZZ „S" woj. piotrkowskiego. Oba te dokumenty są obecnie rozkolportowywane na terenach zakładów pracy naszego województwa. W Piotrkowie Tryb[unalskim] m.in.: w HSG „Hortensja", FMG „Pioma", ZPDz „Sigmatex" i „Metalplast"; w Radomsku: w Fabryce Maszyn, Wytwórni Konstrukcji Stalowych „Mostostal", Fabryce Mebli Giętych; w Bełchatowie: w KWB Bełchatów, Elektrowni Bełchatów; w Zelowie: „Fanar"; w Opocznie: ZPC, P[rzedsiębiorstwie] B[udownictwa] Rol[nego], w Tomaszowie Maz[owieckim]: ZWCh „Chemitex-Wistom" i ZPO „Pilica".

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 31 VIII 1988 r. ON-02088/88. *Datę i numer pisma wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stroni odręczna adnotacja:* Zapoznać kier*[owników]* sekcji celem realizacji zadań *opatrzona datą:* 31 VIII *[19]*88 *[r.] oraz parafką.*

W związku z powyższym polecam:

1. Do dnia 27 sierpnia zameldować o pełnym zaangażowaniu osobowych źródeł informacji będących na kontakcie wydziałów i RUSW, z uwzględnieniem aktualnie posiadanych możliwości operacyjnych. Pracownicy posiadający na swym kontakcie wartościowe jednostki TW, a przebywający na urlopach wypoczynkowych, winni niezwłocznie stawić się do pracy.

2. Szefowie RUSW zapewnią stały kontakt z zakładowymi komitetami PZPR, dyrekcjami, strażą przemysłową, obroną cywilną itp.

3. Wytypować miejsca, gdzie mogą być kolportowane ulotki, malowane hasła, wrogie napisy, które należy objąć szczególną ochroną operacyjną i prewencyjną poprzez nasilenie służb patrolowo-obchodowych.

4. Dokonać pełnego zabezpieczenia newralgicznych punktów na terenie zakładów pracy, tj. central telefonicznych, urządzeń małej poligrafii, radiowęzłów itp. Oprócz zabezpieczenia operacyjnego wykorzystać działania profilaktyczne poprzez włączenie dyrekcji zakładów do pełnego realizowania opracowanych przez siebie planów. Z dokonanych czynności należy sporządzić notatki służbowe i włączyć do prowadzonych spraw obiektowych.

5. Zapewnić bieżącą kontrolę figurantów prowadzonych spraw operacyjnych tak w miejscu pracy, jak i zamieszkania[d].

6. Przygotować wykazy osób typowanych do rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych i operacyjno-sondażowych, uwzględniając potrzeby oficera śledczego i prokuratora. Wszystkie dokumenty opracowywać przy udziale oficera śledczego.

7. Przygotować warunki do przeprowadzenia tych rozmów, opracować dokumenty uzasadniające potrzebę tego rodzaju rozmów.

8. Dokonać pełnego rozpoznania osób wyjeżdżających do krajów kapitalistycznych. Zabezpieczyć pobyt na terenie województwa przedstawicieli krajów kapitalistycznych akredytowanych w PRL.

9. Sztab Wojewódzki WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim], jego zespoły oraz odpowiedniki w rejonach prowadzą pełną dokumentację podejmowanych czynności. W przypadku zaistnienia poważniejszych zdarzeń prowadzić szczegółowe harmonogramy podjętych decyzji z uwzględnieniem terminu realizacji i osób odpowiedzialnych.

10. Z[astęp]ca naczelnika Wydziału V RUSW w Bełchatowie aż do odwołania wraz z pracownikami pracuje na terenie KWB Bełchatów.

11. Nasilić służbę patrolowo-obchodową w rejonach zagrożonych naruszeniem ładu i porządku publicznego. Do zadań tych wykorzystać powołanych żołnierzy ROMO.

Zalecenia powyższe omówić na posiedzeniu sztabu w dniu 26 sierpnia br. o godz. 13.00.

---

[d] *W dokumencie:* zatrudnienia.

Wyjaśnić zasadność poszczególnych zadań, sposób realizacji. Uzupełnione wytyczne przekazać jednostkom rejonowym.

[e]**Kierownik Sztabu WUSW**
w Piotrkowie Trybunalskim
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**[f]

Źródło: AIPN Łd, 0051/202, k. 380–381, mps.

[e] *Po lewej stronie pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* AP-I. Piotrków Tryb*[unalski]*. 026/88. Str. 3. Egz. 29 VIII *[19]*88 *[r.]*. *Na odwrocie ostatniej strony dokumentu odręczna adnotacja:* Sekcja „B", Sekcja „C", Sekcja „T", Sekcja „W" *opatrzona czterema nieczytelnymi podpisami oraz datą:* 31 VIII *[19]*88 *[r.]*.

[f] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 17

1988 sierpień 29, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Wolski" na temat sytuacji społeczno-politycznej w gminie Kodrąb

Źródło: TW ps. „Wolski"[1] Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 29 VIII 1988 [r.]
Przyjął kpt. H[enryk] Kaczmarek[2] **Tajne spec**[jalnego] **znaczenia**
Dn.: 29 VIII 1988 rok Egz. pojedynczy[a]
[Miejsce]: w Piotrkowie Tryb[unalskim], poza LK

Informacja operacyjna spisana ze słów TW ps. „Wolski"

[b]W oparciu o przeprowadzone rozmowy z rolnikami oraz przedstawicielami załóg obiektów i jednostek uspołecznionych działających na rzecz rolnictwa i gospodarki żywnościowej na terenie gminy Kodrąb należy stwierdzić, że rolnicy indywidualni, jak i pracownicy zakładów zajmują w większości krytyczne stanowisko wobec strajków, a przede wszystkim wobec ich organizatorów. Rolnicy zwracają uwagę w swoich komentarzach, że przeciągające się strajki spowodują pogorszenie się zaopatrzenia w węgiel. Tego typu sytua-

---

[a] *Poniżej odręczna adnotacja:* Zapoznałem się 31 VIII *[19]*88 *[r.] oraz pieczęć:* kpt. mgr Jan Meszczyk *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Jan Meszczyk (ur. 1944), mjr. Od lipca 1966 milicjant Posterunku MO w Ręcznie; od marca 1968 milicjant Posterunku MO w Moszczenicy; od października 1969 milicjant Plutonu Służbowego KMiP MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1970 dzielnicowy Grupy Dzielnicowych KMiP MO w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1972 mianowany dzielnicowym Referatu Dzielnicowych KW MO w Łodzi; od czerwca 1975 inspektor ds. dzielnicowych Referatu Dzielnicowych i Posterunkowych KM MO w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1978 kierownik Sekcji Budownictwa Wydziału do Walki z PG KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1985 starszy inspektor Inspektoratu Ochrony Funkcjonariuszy WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1985 zastępca naczelnika Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1987 naczelnik Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1988 naczelnik Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 naczelnik WOG WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/243, Akta osobowe.

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wykorzystałem w meldunku *[nr]* 120/88 *opatrzona parafką.*

[1] „Wolski" („X-85") – wg zachowanych dokumentów Stanisław Jasiński (ur. 1953), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 8733 (1985–1989); ekonomista, samorządowiec, poseł; absolwent Wydziału Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa SGPiS w Warszawie; od czerwca 1985 naczelnik gminy Kodrąb; w 1988 wiceprzewodniczący Gminnego Kolegium Wyborczego w Kodrębie; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia ZSL (1989–1991); od 1990 wójt gminy Kodrąb; czł. WKK dla byłych funkcjonariuszy SB w Piotrkowie Trybunalskim (1990); czł. SKL; w wyborach parlamentarnych w 2007 kandydat z listy PiS. AIPN Łd, 0031/943, t. 1–2; 0059/1351; karta Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; AIPN, karty Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW oraz kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW.

[2] Henryk Kaczmarek (ur. 1947), kpt. Od października 1973 inspektor WRD KM MO w Zduńskiej Woli; od maja 1974 inspektor Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej do Walki z PG KP MO w Radomsku; od czerwca 1975 inspektor Referatu do Walki z PK KM MO w Radomsku; od kwietnia 1980 inspektor ds. Nieletnich Grupy Inspektorów KM MO w Radomsku; od marca 1981 inspektor Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PK KM MO w Radomsku; od czerwca 1981 inspektor Grupy Operacyjnej Wydziału IV KM MO w Radomsku; od maja 1982 starszy inspektor Grupy Operacyjnej Wydziału IV KM MO w Radomsku; od kwietnia 1983 starszy inspektor Grupy IV KM MO/RUSW w Radomsku; od stycznia 1985 starszy inspektor Grupy VI RUSW w Radomsku; od marca 1986 starszy inspektor Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0266/16, Akta osobowe.

cja wpłynie negatywnie na dalszą produkcję zarówno bydła mlecznego jak trzody. Zdaniem rolników opłacalność produkcji zwierzęcej spada z roku na rok. Jeżeli do tego dołączą dalsze trudności, to z pewnością z czasem stanie się ona całkowicie nieopłacalna. Rolnicy będą prowadzić hodowlę tylko dla zabezpieczenia własnych potrzeb.

Jeżeli chodzi o rozmówców wywodzących się z grona b[yłej] „Solidarności" RI, to wymienieni w swoich komentarzach i opiniach podchodzą do strajków z pewną rezerwą, a nawet niektórzy z nich krytykują tego typu formę protestu szczególnie w obecnym okresie, gdzie zdaniem ich sytuacja gospodarcza w kraju jest wręcz krytyczna.

Przedstawiciele tej grupy rolników wyrażają opinie, że stawiane postulaty przez górników i stoczniowców są słuszne. Natomiast [odpowiedzialnością] za zaistniałe strajki, jako najbardziej rygorystyczną formę protestu, obarczają zarówno organizatorów strajków jak i rząd, który ich zdaniem nie potrafił od siedmiu lat wprowadzić w pełni zasad reformy gospodarczej. W komentarzach rolników można spotkać również słowa ostrej krytyki pod adresem ciągle rozbudowującej się biurokracji, która pomimo wcześniejszych zapewnień, nie uległa[c] znacznej redukcji. Również władze centralne zapewniały, że wzrośnie aktywność tych grup w załatwianiu interesantów. Niestety w dalszym ciągu „chłop" chodzi od urzędnika do urzędnika, tracąc wiele czasu, który mógłby wykorzystać w pracach przy gospodarstwie. Jeden z rolników oświadczył: „Dokąd pracownicy administracji i w biurach zakładowych, nie będą zdawać sobie sprawy, iż oni są dla interesanta bądź rolnika, a także to, że w każdej chwili mogą przejść na niższe stanowisko lub w ogóle [być] zwolnieni, to nie będzie u nas dobrze". Należy podkreślić, że tego typu opinie przewijają się w wielu wypowiedziach moich rozmówców.

Na terenie gminy nie stwierdziłem, aby ktoś z byłych aktywistów NSZZ „S" RI bądź innych osób wrogo ustosunkowanych wobec naszej obecnej rzeczywistości podejmował lub zamierzał podjąć akcje zmierzające do czynnego poparcia strajkujących, wywołania konfliktu, czy też zamierzał wystąpić z petycjami do władz. Należy ogólnie stwierdzić, że w sytuacji w jakiej się znajdujemy, wyczuwa się u przeważającej większości rolników niepokój i obawy co do dalszego losu naszego kraju. Ludzie z jednej strony mają już dość strajku, z drugiej zaś strony pozytywnie oceniają postawę władz, że nie jest ona skłonna jak w przeszłości do likwidacji strajków przy pomocy siły, lecz stara się ją rozwiązać drogą negocjacji i rozmów.

„Wolski".

Zadania dla TW:

1. Śledzić w dalszym ciągu zamierzenia, wypowiedzi i wyrażane opinie przez b[yłego] przewodniczącego b[yłego] NSZZ „Solidarność" RI w Kodrębie – Jana Szelkę[3].

2. Zbierać w dalszym ciągu informacje charakteryzujące, komentarze, opinie i nastroje w środowisku wiejskim na terenie gm[iny] Kodrąb w związku z aktualną sytuacją strajkową w kraju.

---

[c] *W dokumencie:* miała ulec.

[3] Jan Szelka, „Zapora", „Dan" (ur. 1929). Rolnik, więzień okresu stalinowskiego, działacz polityczny; czł. podziemnej organizacji Konspiracyjne Przysposobienie Wojskowe (1949), 11 VII 1949 skazany przez WSR w Łodzi na 5 lat pozbawienia wolności (na mocy amnestii karę złagodzono do 3 lat i 4 miesięcy); założyciel i przewodniczący ZG NSZZ RI „S" w gminie Kodrąb; inwigilowany przez SB w ramach KE „Zapolski" (1982–1989). AIPN Łd, 6/517, t. 1–2; 030/162; 0031/943; 067/1105; karty: E-14 z kartoteki „czynu", Mkr-3 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

Omówienie przyjętej informacji – uwagi i spostrzeżenia:

W dniu 29 VIII 1988 roku odbyłem spotkanie z TW ps. „Wolski". Informacja przekazana przez TW jest wiarygodna i potwierdzona przez inne źródła osobowe. Z uwagi tej, że TW się spieszył, uzgodniono termin spotkania na dzień 18–20 IX 1988 r. w Radomsku. Na tym spotkanie zakończono.

Przedsięwzięcia:

Przekazać informację do wykorzystania do meldunku dziennego.

Wykonanie:

Wykorzystano do meldunku dziennego [nr] 120/88[d].

Źródło: AIPN Łd, 0031/943, t. 2, k. 15–16, rkps.

[d] *Poniżej parafka.*

Nr 18

1988 wrzesień 2, Skierniewice – Informacja na temat społecznego odbioru spotkania ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka z Lechem Wałęsą oraz koncepcji porozumienia władz PRL z opozycją

Skierniewice, [dnia] 2 IX 1988 [r.]
Poufne

Informacja

Wydarzenia natury społeczno-politycznej zachodzące w kraju nadal pozostają w centrum uwagi społeczeństwa woj. skierniewickiego. Wiele emocji i ożywionych dyskusji wywołał fakt spotkania gen. Kiszczaka z L[echem] Wałęsą.

Pracownicy [Wojewódzkiego] Przedsiębiorstwa Handlu Wewnętrznego w Skierniewicach twierdzą, że jest to kompromitacja władz. Uzasadniali to tym, że w niedalekiej przeszłości przedstawiciele rządu wielokrotnie stwierdzili, iż Wałęsa jest osobą prywatną i nie jest żadnym partnerem do rozmów z rządem. Niejednokrotnie też wypowiadał się publicznie w ten sposób minister Jerzy Urban[1]. Natomiast aktualnie twierdzi on, iż władze zawsze chciały rozmawiać z Wałęsą, lecz ten odmawiał tego. Powyższe, zdaniem dyskutantów, jest typowym przykładem [braku] konsekwencji w postępowaniu rządu.

Podobne komentarze odnotowano wśród załogi Fabryki Urządzeń Odlewniczych „Fumos" w Skierniewicach. Komentujący z zaskoczeniem przyjęli wiadomość o spotkaniu przedstawiciela rządu z Wałęsą, zastanawiając się jednocześnie, czym podyktowana jest tak nagła zmiana orientacji w traktowaniu Wałęsy. Powszechnie stwierdza się, że zarówno gen. Jaruzelski, jak i minister Urban stwierdzili, iż czasy Wałęsy są już historią, która nie może się powtórzyć. Jednocześnie wysuwane są przypuszczenia, że opozycja musi być tak silna, iż rząd zaczyna się jej obawiać, czuje się zdominowany i zagrożony, co świadczy dobitnie o jego słabości. Wielu dyskutantów jest zdania, że w niedalekiej przyszłości spodziewać się należy rejestracji „Solidarności", a następnie uznania opozycji za legalną partię konkurencyjną.

Podobne stwierdzenia odnotowano wśród zatrudnionych w ZWCh „Chemitex" w Sochaczewie oraz pracowników Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach. Jednym z zasadniczych tematów spekulacji kadry naukowej wym[ienionego] instytutu jest perspektywa zalegalizowania „Solidarności". Twierdzi się np., że w przypadku zarejestrowania „S" nastąpi szybki rozpad obecnych związków zawodowych. W opinii części związkowców z Instytutu, w takiej sytuacji do obecnej nazwy i statutu związku, wystarczy dodać nazwę „S" i działać z odmiennej pozycji.

Zaskoczeniem dla większości załóg jest tempo w jakim odbywają się przygotowania do spotkania tzw. okrągłego stołu. Również spotkanie gen. Kiszczaka z Wałęsą zaskoczyło

---

[1] Jerzy Urban (ur. 1933). Dziennikarz, rzecznik prasowy rządu; absolwent UW (1954); redaktor tygodnika „Po prostu" (1955–1957); objęty oficjalnym zakazem publikowania pod własnym nazwiskiem; felietonista i kierownik działu krajowego tygodnika „Polityka" (1961–1981); rzecznik prasowy rządu (1981–1989); konsekwentny krytyk środowisk opozycyjnych; przewodniczący Komitetu ds. Radia i Telewizji (1989), minister, czł. RM (1989) w gabinecie M.F. Rakowskiego; w 1989 bezpartyjny kandydat w wyborach do Sejmu PRL; czł. PZPR (1989–1990); dyrektor – redaktor naczelny Krajowej Agencji Robotniczej (1989–1990); czł. SdRP i SLD (1990–2004); od 1990 redaktor naczelny tygodnika „Nie" i właściciel spółki „Urma".

wszystkich. Powszechnie krytykuje się brak na ten temat informacji w środkach masowego przekazu. O szczegółach spotkania dowiadywano się z polskojęzycznych rozgłośni radiowych Zachodu. Krytykuje się naszą rzeczywistość, twierdząc, iż jedno z ważniejszych wydarzeń w życiu społeczno-politycznym od kilku lat kierunkowane jest propagandowo przez Zachód.

Idea „okrągłego stołu" spotkała się z żywym zainteresowaniem wśród kleru rzymskokatolickiego z terenu województwa. Duchowni z dekanatu błońskiego oceniając inicjatywę gen. Kiszczaka, podkreślają, że została ona niejako wymuszona sytuacją ekonomiczną kraju. Akcje strajkowe z przełomu kwietnia i maja oraz obecne wykazały, że coraz szersze warstwy społeczeństwa nie są zadowolone z polityki społeczno-gospodarczej władz. Gremia partyjno-rządowe postawione zostały w sytuacji bez wyjścia i muszą porozumieć się z przedstawicielami wszystkich środowisk, w tym również z opozycją, nie można bowiem rozwiązywać istniejących konfliktów przy użyciu siły. Księża również przypominają, że jeszcze kilka miesięcy temu rzecznik prasowy [rządu] stanowczo twierdził, iż L[ech] Wałęsa nie jest partnerem do prowadzenia rozmów. Obecnie warunki zmieniły się na tyle, że przewodniczący NSZZ „S" będzie jedną z najważniejszych osób, które zasiadają za „okrągłym stołem". W opinii duchownych władze wychodząc z założenia, iż najłatwiej jest krytykować, dopuszczą działaczy opozycyjnych do głosu, aby rozłożyć odpowiedzialność za sytuację w kraju oraz wytrącić argumenty Zachodowi, który zarzuca rządzącym niechęć do jakiegokolwiek porozumienia. Duchowni podkreślają, że w rozmowach prowadzonych przez gen. Kiszczaka uczestniczyć będą przedstawiciele Kościoła rzymskokatolickiego, co świadczy o docenieniu jego roli, jaką odgrywa w społeczeństwie.

W gronie nauczycieli skierniewickich szkół ponadpodstawowych podjęcie rozmów przez gen. Kiszczaka z L[echem] Wałęsą wywołało wiele krytycznych uwag pod adresem rządu. W komentarzach poświęconych tej sprawie nauczyciele wyrażają zdziwienie, że Wałęsa wbrew wieloletnim zaprzeczeniom stał się nagle, jako szary obywatel, partnerem do rozmów z przedstawicielami rządu. W przekonaniu środowiska winien ponieść konsekwencje prawne za prowadzenie nielegalnej działalności, a nie współdecydować o losach kraju. Dyskutanci wyrażają pogląd, że rząd jest tak słaby, iż ulega każdej presji wywieranej przez czynniki zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne. Podjęcie rozmów z Wałęsą nauczyciele ironizując, porównują do legendarnych rycerzy okrągłego stołu króla Artura. W tej sytuacji uważa się, że reaktywowanie „Solidarności" jest kwestią najbliższych dni, a wówczas powtórzy się historia roku 1980 i 1981.

Osoby nieprzychylne obecnej rzeczywistości kierują szereg krytycznych uwag pod adresem związkowców oraz członków PZPR, twierdząc, że nadchodzą czasy „Solidarności", a łamie się monopol władzy partii. Ocenia się, że gdyby nawet „S" nie została zalegalizowana pod tą nazwą, to jej przywódcy znajdą się w kręgach władzy.

[...][a]

Opracowano
w Zespole Analitycznym
WUSW w Skierniewicach

Źródło: AIPN Łd, 052/58, k. 123–124, mps.

[a] *Fragment pominięty przez autora.*

Nr 19

1988 wrzesień 5, Łódź – Sprawozdanie miesięczne z działalności Wydziału III-1 WUSW w Łodzi w sierpniu 1988 r.

Łódź, [dnia] 5 IX 1988 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]1[a]

Ocena
stanu bezpieczeństwa woj. łódzkiego w sierpniu 1988 r.
w obiektach i środowiskach chronionych przez Wydział III-1 WUSW w Łodzi

W sierpniu 1988 r. nie założono i nie zakończono prowadzenia żadnej sprawy ewidencji operacyjnej.

Stan pracy operacyjnej przedstawia tabela:

Sekcja	Sprawy				Meldunki
	Obiekt[owe]	Rozprac[owanie]	Sprawdz[enie]	Kwest[ionariusze]	
III	1	2	3	-	3
III-1	1	3	5	1	5
III-A	1	1	4	-	1
III-B	7	[0]	2	[0]	[0]
III-C	3	2	2	3	5
RUSW Pabianice	[0]	[0]	1	1	3
RUSW Zgierz	[0]	[0]	3	[0]	[0]
Ogółem	13	8	20[b]	5	17

Pracę w wydziale zdeterminowały niepokoje społeczne, w tym strajki, a także w pewnym zakresie ochrona uczestników młodzieżowych obozów krajowych i zagranicznych. Środowiska przez nas chronione fakt przetaczających się strajków przyjęły z mieszanymi odczuciami. Wg ich ocen wydarzenia te mogą przyczynić się do podjęcia przez rząd radykalnych posunięć, które by w efekcie przyniosły przede wszystkim poprawę zaopatrzenia, ułatwiły życie ogółowi społeczeństwa. Z drugiej zaś strony mogą one spowodować zniwelowanie dotychczasowych podwyżek płac. Jednocześnie pozytywnie przyjęto niestosowanie wobec strajkujących przemocy.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *W dokumencie:* 22.

Ze zdziwieniem odbierano informacje o niewłączeniu się władz państwowych do rozmów z grupami strajkujących. Straty wywołane strajkami nie przemawiają do wyobraźni rozmówców. Są natomiast wyrażane obawy np. o bezpieczeństwo strajkujących górników. Ewentualne wypadki mogłyby, zdaniem naszych opiniodawców, negatywnie wpływać na zaognioną sytuację w kraju.

VIII Plenum KC PZPR przyjęte zostało ze znacznym zainteresowaniem. Natomiast jego przebieg wyraźnie rozczarował. Utrzymuje się, że po raz kolejny powtórzono sloganowe tezy i hasła, które w efekcie miały na celu jedynie rozładowanie atmosfery strajkowej. Nasi rozmówcy utrzymują, że aparat władzy nie panuje nad lawinową zwyżką cen i nie potrafi ukrócić anarchii w systemach płac.

Oświadczenie ministra Kiszczaka wywołało duże zaskoczenie w środowiskach. Zadawano pytanie, kto wybrał na negocjatora przedstawiciela resortu zwalczającego opozycję. Ocenia się, że wypowiedzi i działania podjęte po VIII Plenum świadczą niezbicie o usiłowaniach ekipy rządzącej do utrzymania zajmowanego stanowiska, a jednocześnie nie narażania się decydentom z Zachodu, bez których zarówno wyjście z kryzysu, jak i jakikolwiek postęp są niemożliwe.

Jak dotąd nie uzyskano informacji o nieprawidłowościach natury politycznej w chronionych młodzieżowych obozach krajowych i zagranicznych. Poza pewnymi negatywnymi zjawiskami, dot[yczącymi] np. handlu walutą i artykułami deficytowymi, pojedynczymi przypadkami negatywnego zachowania uczestników, sporadycznymi wykroczeniami – innych faktów, mogących budzić zaniepokojenie nie odnotowano.

Środowisko pracowników naukowych i administracyjnych uczelni

Podobnie jak w lipcu większość pracowników uczelni, korzystając z przerwy wakacyjnej, przebywała poza miejscem zamieszkania. Z tego względu funkcjonowanie uczelni nie stwarzało żadnych zagrożeń. Uzyskano jedynie sygnały, że minister edukacji narodowej nadesłał odpowiedź w sprawie uznania obrony pracy doktorskiej J[acka] Kwaśniewskiego[1] i J[erzego] Drygalskiego[2] informując, że pracę skierował do komisji ekspertów działającej przy ministerstwie.

---

[1] Jacek Kwaśniewski vel Figiel (ur. 1952). Dr nauk ekonomicznych, st. asystent w Instytucie Ekonomii Politycznej Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ; współpracownik KOR; jeden z inicjatorów założenia NSZZ „S" na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ; współredaktor pisma „Poglądy"; internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–23 VII 1982); redaktor naczelny biuletynu „GŁ" (1983–1985); autor wielu publikacji w prasie podziemnej i emigracyjnej; tłumacz książek z zakresu ekonomii; w 1988 wyjechał na stypendium naukowe do Paryża, gdzie nagrał kilka audycji dla RWE na temat sytuacji w Polsce; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Żigolo" (1980–1984) oraz KE „Śpiący" (1984–1989) – materiały wybrakowano protokołem nr 1012/90 w 1990; wg zapisów ewidencyjnych KTW (1977–1979), zarejestrowany pod nr. 37 318 – z pozyskania zrezygnowano z powodu odmowy współpracy; materiały archiwalne nr 42 483/I wybrakowano protokołem nr 987/89 w 1989. AIPN Łd, 24/180; 24/235; 047/467; pf 70/1; pf 86/14, t. 1; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 i E-14/1 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/3–4, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi. *Stan wojenny*…, s. 259.

[2] Jerzy Drygalski (ur. 1948). Działacz opozycji demokratycznej, dr nauk ekonomicznych; absolwent ekonomii (1974) i filozofii (1978) UŁ; pracownik naukowo-dydaktyczny na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ (1974–1990); po 1978 związany ze środowiskiem KSS „KOR" (m.in. z J. Śreniowskim); kolporter wydawnictw NOW-ej; uczestnik seminariów konserwatorium „Doświadczenie i Przyszłość"; we wrześniu 1980 współtwórca struktur NSZZ „S" na UŁ; w październiku 1980 doradca strajkujących łódzkich włókniarzy; doradca MKZ i ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (1980–1981); współtwórca i redaktor naczelny pisma „Poglądy" (dodatek do „SZŁ"); doradca

Uzyskano również informację, że przebywający w USA czołowy przedstawiciel opozycji akademickiej Stefan Niesiołowski[3] systematycznie przesyła na adresy osób o podobnych do jego poglądach literaturę i inne materiały propagandowe.

Na marginesie sytuacji strajkowej jeden z przedstawicieli łódzkiej opozycji, doc. C[ezary] Józefiak[4] udzielił redakcji lokalnej gazety („Dziennika Łódzkiego") wywiadu, który został zamieszczony 31 sierpnia br. Z jego wypowiedzi wyraźnie wynikało, iż grupy opozycyjne zmierzają do wykorzystania zaistniałej sytuacji politycznej przede wszystkim w sferze

---

tzw. sieci skupiającej struktury zakładowe NSZZ „S" największych przedsiębiorstw; internowany w Łęczycy i Łowiczu (13 XII 1981–25 II 1982); współzałożyciel i czł. podziemnej Uczelnianej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „S" UŁ (1982–1989); redaktor „Biuletynu UŁ"; autor artykułów w „Przedwiośniu", „GŁ"; współpracownik RKW NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; od 1983 współorganizator i aktywny działacz DŚT przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi; współorganizator pomocy dla osób represjonowanych i ich rodzin; uczestnik niezależnego seminarium naukowego prof. J. Lutyńskiego; czł. WKO „S" w Łodzi (1989–1990); w 1990 doradca w Biurze Pełnomocnika Rządu ds. Przekształceń Własnościowych; radny Rady Miejskiej w Łodzi (1990–1991); podsekretarz i sekretarz stanu w Ministerstwie Przekształceń Własnościowych (1990–1994); czł. UW; autor i współautor ponad 40 publikacji z dziedziny ekonomii; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Żigolo" (1980–1984) i SOR/KE „Bliźniak" (1988–1990) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1012/90. AIPN Łd, 047/467, pf 86/14, t. 1; pf 86/21, t. 3; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 i wydruk ZSKO z kartoteki zniszczeniowej oraz Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4–5, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[3] Stefan Niesiołowski (ur. 1944). Działacz opozycji demokratycznej, polityk, prof. nauk biologicznych; absolwent biologii UŁ (1966) – zatrudniony na uczelni jako asystent; od 1979 dr, od 1990 dr hab., od 1995 prof. w Katedrze Bezkręgowców i Hydrobiologii UŁ; w czasie studiów związany z duszpasterstwem akademickim prowadzonym przez o. H. Czumę; w 1965 wraz z A. i B. Czumami, M. Gołębiewskim i E. Morgiewiczem współzałożyciel konspiracyjnej organizacji „Ruch"; uczestnik akcji wynoszenia z instytucji państwowych powielaczy i maszyn do pisania, co umożliwiało wydawanie m.in. podziemnego „Biuletynu"; uczestnik zjazdów „Ruchu" i współautor deklaracji programowej *Mijają lata...*; w 1970 pomysłodawca podpalenia Muzeum Lenina w Poroninie; 20 VI 1970 aresztowany wraz innymi członkami „Ruchu", oskarżony o przygotowania do obalenia przemocą ustroju PRL; skazany na 7 lat więzienia, zwolniony 24 VI 1974; w 1975 sygnatariusz listu do Sejmu PRL przeciwko zmianom w Konstytucji PRL; po wydarzeniach w czerwcu 1976 zaangażowany w pomoc dla represjonowanych robotników w Ursusie i Radomiu; od 1977 działacz ROPCiO, autor tekstów do niezależnego pisma „Opinia"; w sierpniu 1980 doradca komitetu strajkowego w MPK w Łodzi; we wrześniu 1980 współorganizator NSZZ „S" na UŁ; w 1981 uczestnik WZD NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej, czł. ZR; współorganizator i redaktor niezależnego pisma „SZŁ"; autor tekstów o tematyce historycznej; internowany w Sieradzu, Jaworzu i Darłówku (13 XII 1981–1 XII 1982); w czasie internowania SB odmówiła mu przepustki na pogrzeb ojca; szef TKZ i kolporter wydawnictw niezależnych na UŁ (1983–1989); prowadził wykłady i prelekcje w kościołach; autor tekstów do pism „Antyk", „Kurs", „Biuletyn UŁ" i „Prześwit" sygnowanych jako Paweł Caliński, Weronika Mandylion, Zbigniew Orszański, Marek Radomski, Świerszcz, Marek Widawski, Janusz Zbaraski, Ewa Zdanowicz; pod ps. Ewa Ostrołęcka autor monografii *„Ruch" przeciw totalizmowi* (NOWa, 1985); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S", ZChN, AWS i PO (1989–1993, 1997–2001, od 2007); wicemarszałek Sejmu RP (od 2007); współzałożyciel i czł. ZChN (1989–2001); senator z ramienia PO (2005–2007); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Omega" (1970–1973), SOS „Sekstet" (1975), przekwalifikowanej na SOR „Niepoprawni" (1975–1986) oraz SOR „Tercet" (1986–1989) – materiały archiwalne zniszczono. AIPN Łd, pf 15/64, t. 1–24; pf 48/50; pf 86/21, t. 6; 99/158 t. 1–27; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/2, 0255/5, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, 0313/16, Dzienniki archiwalne sygnatury II WUSW w Łodzi; *Stan wojenny...*, s. 80–81; zob. *Działalność Służby Bezpieczeństwa wobec organizacji „Ruch"*, wstęp, wybór i oprac. P. Byszewski, Warszawa 2008.

[4] Cezary Józefiak (1932–2007). Ekonomista, prof. zwyczajny, senator, czł. Rady Polityki Pieniężnej; absolwent ekonomii UW (1956), habilitował się w 1970 na UŁ; dziekan Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ (1971–1975); od 1975 kierownik Zakładu Teorii Wzrostu Gospodarczego UŁ; lektor KŁ PZPR; czł. Komisji ds. Reformy Gospodarczej w Polsce (1980–1989); doradca NSZZ „S" (1980–1989); delegat na IX Nadzwyczajny Zjazd PZPR; wystąpił z partii w proteście przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego; podczas obrad Okrągłego Stołu przewodniczący podkomisji polityki gospodarczej; senator z ramienia KO „S" (1989–1991); czł. Rady Ekonomicznej przy Prezesie RM (1990–1991); dyrektor Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN (1990–1993); prezydent

ideologicznej. Z zebranych opinii środowiskowych wynika, iż stwierdzenia C[ezarego] Józefiaka, akcentujące brak różnicy negatywnej w pojęciach „opozycja konstruktywna" i „destruktywna" zmierzają do ustalenia, że przeciwnikami władzy kieruje wola uzdrowienia sytuacji w kraju.

Środowisko studenckie

Nie zaobserwowano wydarzeń mających podłoże polityczne. Utrzymuje się, że wydarzenia takie mogą zaistnieć na przełomie września i października. Ich powodem będzie niewątpliwie dążenie do utworzenia niezależnej organizacji studenckiej, zapewnienie wpływu na kierunek rozwoju uczelni i decydowanie o jej rozwoju. W grę wchodzą ewentualne żądania ekonomiczne, wynikające ze wzrostu cen, opłat za akademiki itp.

Ludzie związani z opozycją przebywają poza Łodzią i z tego względu nie odnotowano nowych przejawów ich działalności.

Środowisko nauczycielskie

Informacje dot[yczące] przyznanej od 1 września br. podwyżki płac w oświacie wywołały początkowo zadowolenie. W miarę jednak rozwoju sytuacji strajkowych i przenikających do środowiska wiadomości o przyznanych innym grupom zawodowym podwyżkach płac, nastąpiło rozczarowanie. Utrzymuje się, że podwyżki płac nie tylko nie będą miały wpływu na podniesienie stopy życiowej, lecz również nie wystarczą nawet na zachowanie dotychczasowego poziomu [życia].

Środowisko młodzieżowe

Z Wydziału III tut[ejszego] WUSW uzyskano informację, że figurant prowadzonej przez nas sprawy, członek młodzieżowej organizacji KPN, jest zaangażowany w wykonanie i kolportaż na ulicach i w zakładach pracy ulotek nawołujących do strajków solidarnościowych. Wymieniony podejrzany był również o wymalowanie na budynkach UŁ i PŁ hasła „Solidarność" i znaku Polski Walczącej. Podjęte działania nie potwierdziły tych informacji. Ustalono jedynie, że wymieniony, wbrew faktom, chwali się znajomym (głównie dziewczętom) swym rzekomym zaangażowaniem w działalność opozycyjną.

Przygotowania do rozpoczęcia roku szkolnego przebiegły bez większych zakłóceń. Drukarnia Oświatowa im. Staszica przekazała ilości i rodzaje podręczników zgodnie z planem. W miarę terminowo przebiegają również remonty szkół, choć ich jakość, zdaniem zainteresowanych, daleka jest od ideału. Zaopatrzenie w podręczniki i pomoce szkolne ocenia się jako dostateczne. Rodziców uczniów, szczególnie szkół średnich, bulwersują ceny i jakość podręczników, a także sierpniowa podwyżka cen zeszytów i wyrobów papierniczych.

Na terenie chronionych obiektów nie odnotowano kolportażu ulotek, haseł, napisów itp. Stwierdzono dwukrotnie na zewnętrznych ścianach budynków dydaktycznych uczelni wykonanie napisu „Solidarność" i znaku Polski Walczącej.

Centrum im. Adama Smitha (1995–1999); zasiadał w RPP (1998–2004); inwigilowany przez łódzką SB w ramach SO „Alma" oraz przez Wydział VIII Departamentu I MSW jako „Wilhelm" w ramach sprawy wstępnej „Ramas" (1981–1985). AIPN Łd, 047/474; AIPN, 0203/4069; 0908/6, t. 55; 01593/752; karty: Mkr-2 z kartoteki Departamentu I MSW; E-14/B, EO-4-A/77 z kartoteki Biura „C" MSW; EKB-1/84 z kartoteki Biura „B" MSW; E-59 z kartoteki pomocniczej Biura „C".

W omawianym okresie wydział pracował w niepełnej obsadzie kadrowej – 2 wakaty. Z urlopów korzystało 21 osób przez 190 dni. Ze zwolnień lekarskich korzystało 7 osób przez 51 dni. Wydarzeń nadzwyczajnych nie odnotowano.

Kierownik Sekcji I Wydziału III-1[b]
mjr R[yszard] **Durzyński**[5]

Wykonano 2 egz.
Egz. nr 1 – Wydz[iał] III Dep[artament] III MSW
Egz. nr 2 – aa
Opr.: R.D./M.P.
Nr masz. 0641/88

Źródło: AIPN, 01232/12/4/K, k. 119–121, mps.

[b] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[5] Ryszard Durzyński (ur. 1931), mjr. Słuchacz CW MBP w Legionowie (1950–1952); od sierpnia 1952 młodszy referent Sekcji 1 Wydziału IV Departamentu III MBP; od lipca 1954 referent Sekcji 1 Wydziału IV Departamentu III MBP; od września 1954 referent Sekcji 3 Wydziału III Departamentu II MBP; od października 1954 starszy referent w kierownictwie PUBP/PUdsBP w Pruszkowie; od kwietnia 1955 starszy referent operacyjny PUdsBP w Pruszkowie; od maja 1956 oficer operacyjny PUdsBP w Pruszkowie; od grudnia 1956 starszy oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa Publicznego KP MO w Pruszkowie; od października 1957 oficer operacyjny Wydziału III KM MO w Łodzi; od kwietnia 1967 inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od sierpnia 1970 kierownik grupy Wydziału III KM MO w Łodzi; od czerwca 1975 kierownik sekcji Wydziału III KM MO/KW MO w Łodzi; od lipca 1982 kierownik Sekcji Analityczno-Informacyjnej Wydziału III-1 KW MO w Łodzi. Zwolniony ze służby 30 IX 1988. AIPN Łd, 0100/200, Akta osobowe.

Nr 20

1988 wrzesień 5, Skierniewice – Informacja na temat opinii mieszkańców województwa skierniewickiego w sprawie zgłoszonej przez ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka propozycji rozmów z przedstawicielami opozycji

Skierniewice, [dnia] 5 IX 1988 [r.]
Poufne

Informacja

W dyskusjach i komentarzach większości grup pracowniczych i środowisk nadal wiele uwagi poświęca się aktualnej sytuacji społeczno-politycznej. Szczególne zainteresowanie wzbudza inicjatywa gen. Kiszczaka dotycząca rozmów przy „okrągłym stole". Na tym tle rodzi się wiele pytań, oczekiwań oraz wątpliwości. Często padają wypowiedzi świadczące o dezorientacji dyskutantów odnośnie przedsięwzięć władz w ostatnim okresie. Podkreśla się, że Wałęsa dotychczas potępiany nagle staje się partnerem do rozmów na temat najistotniejszych spraw państwa i narodu. Wielu dyskutantów wskazuje na zupełne niedoinformowanie społeczeństwa o szeregu wydarzeniach, o których dowiadują się z audycji rozgłośni zachodnich. Krytykuje się więc nasze środki masowego przekazu, twierdząc, iż przekazują zbyt lapidarne komunikaty na temat aktualnej sytuacji w kraju, podczas gdy występuje ogromne zapotrzebowanie społeczeństwa na szeroką i wyczerpującą informację. Podkreśla się, że przedstawienie rzetelnych informacji dałoby obraz zamierzeń władz, wytonowało falę domysłów oraz towarzyszących im niepewności.

[...][a]

Liczne komentarze na temat spotkania gen. Kiszczaka z Wałęsą odnotowano w gronie księży z dekanatu skierniewickiego. Duchowni zwracają uwagę, że rozmowy odbyły się w obecności bp. Jerzego Dąbrowskiego[1], co świadczy o uznaniu i potwierdzeniu roli Kościoła jako mediatora w rozwiązywaniu wszelkich konfliktów. Udział przedstawiciela hierarchii w spotkaniu opiera się na wielkim autorytecie moralnym Kościoła[b], jak też samego papieża Jana Pawła II[2].

---

[a] *Fragment pominięty przez autora.*

[b] *W dokumencie:* kościoła.

[1] Jerzy Dąbrowski (1931–1991). Duchowny katolicki, bp; w 1956 przyjął święcenia kapłańskie; referent w Sekretariacie Episkopatu Polski (od 1977); sekretarz Prymasa Polski (od 1979); sufragan gnieźnieński i bp tytularny Tomascani (od 1982); zastępca sekretarza Konferencji Episkopatu Polski; bp pomocniczy archidiecezji gnieźnieńskiej (1982–1991); wg zapisów ewidencyjnych TW „Ignacy" (1962–1970, następnie od 1973), zarejestrowany pod nr. 3925 i 34 412. *Aparat represji…*, s. 84.

[2] Jan Paweł II (Karol Wojtyła) (1920–2005). Duchowny katolicki, abp krakowski, kardynał, poeta, aktor, dramaturg i pedagog; student polonistyki na Wydziale Filozoficznym UJ (od 1938); w czasie II wojny światowej pracownik fizyczny KZS „Solvay"; utrzymywał kontakty z podziemną organizacją Unia; związany z Teatrem Rapsodycznym (1941–1942); student teologii MSD w Krakowie (od 1942); asystent na Wydziale Teologicznym UJ (1945–1946); 1 XI 1946 przyjął święcenia kapłańskie; student Papieskiego Międzynarodowego Athenaeum *Angelicum* (1946–1948); publicysta „Znaku" i „Tygodnika Powszechnego"; wykładowca w seminariach diecezji: krakowskiej, katowickiej i częstochowskiej oraz KUL; biskup pomocniczy Krakowa (od 1958); krajowy duszpasterz środowisk twórczych i inteligencji (od 1962); aktywny uczestnik Soboru Watykańskiego II; abp krakowski (od 1963);

Natomiast Lech Wałęsa prowadzonymi rozmowami uznany został jako niekwestionowany przywódca klasy robotniczej w kraju. Księża twierdzą, że rozmowy gen. Kiszczaka z przewodniczącym b[yłego] NSZZ „S" świadczą o załamaniu się tak mocno propagowanej w ostatnim okresie linii politycznej ukierunkowanej na stałe kompromitowanie Lecha Wałęsy, który w sytuacji poważnego zagrożenia użyty został jako „straż pożarna" do gaszenia pożarów strajkowych.

W środowisku duchownych prezentowana jest opinia, że obecne protesty robotników uświadomiły decydentom, iż PZPR kolejny raz wykazała brak umiejętności w sprawowaniu władzy. Uważa się, że na najbliższej sesji Sejmu obecna ekipa rządząca otrzyma wotum nieufności. Powyższy fakt może się łączyć z dymisją wielu członków rządu i zastąpienia ich przedstawicielami stronnictw politycznych, stowarzyszeń katolików świeckich czy nawet konstruktywnej opozycji politycznej. Wyrażana jest opinia, że w tej sytuacji do składu rządu może zostać powołany również Lech Wałęsa, np. w charakterze wicepremiera odpowiedzialnego za Ministerstwo Pracy, Płacy i Spraw Socjalnych oraz związki zawodowe. Taki skład rządu, który może otrzymać nazwę Rządu Zaufania Narodowego, w sprawowaniu władzy kierowałby się wyższością praw ekonomicznych nad ideologią, niewątpliwie zyskując szerokie poparcie wszystkich bez wyjątku grup i środowisk społecznych.

[...][a]

Opracowano w Zespole Analitycznym
WUSW w Skierniewicach

Źródło: AIPN Łd, 052/58, k. 128–129, mps.

kardynał (od 1967); 16 X 1978 wybrany na papieża; jego wybór na głowę Kościoła katolickiego znacząco wpłynął na rozwój wydarzeń w Europie Wschodniej w latach osiemdziesiątych XX w.; 13 V 1981 postrzelony podczas audiencji generalnej na Placu św. Piotra w Rzymie (w marcu 2006 komisja śledcza włoskiego parlamentu ustaliła bezsprzecznie, że rozkaz zabicia papieża wydał osobiście I sekretarz KC KPZR L. Breżniew); jako zwierzchnik Kościoła katolickiego odwiedził wszystkie zamieszkane kontynenty; autor 14 encyklik oraz innych dzieł teologicznych, m.in.: *Miłość i odpowiedzialność*, *Osoba i czyn*, *Zagadnienia podmiotu moralności*; twórczość literacka obejmuje m.in.: *Przed sklepem jubilera*, *Brat naszego Boga*, *Poezje i dramaty*, *Przekroczyć próg nadziei*, *Tryptyk Rzymski*, *Pamięć i tożsamość*.

Nr 21

1988 wrzesień 12, Łódź – Meldunek sygnalny do sprawy obiektowej „Alma" na temat mszy św. za Ojczyznę odprawionej w kościele św. Teresy w Łodzi oraz reaktywacji NSZZ „Solidarność"

Nr 2278/88 [Łódź], [dnia] 12 IX 1988 [r.], godz. 12.00[a]
L.dz. OE-I-0993/88 **Tajne**

Naczelnik Wydziału I [...][b] Dep[artamentu] III [...][b]
MSW Warszawa[c]

[d]**Meldunek sygnalny nr 374**[e],
SO [...][b] krypt[onim] „Alma" [...][b], [numer rejestracyjny] Ld 19 268,
ident[yfikator] nr 5294/85

[f]Środowisko akademickie[f]

[W dniu] 11 bm. [...][b] w kościele św. Teresy w Łodzi [g]w godz. 13.00–15.00[g] [...][b] odprawiona została tzw. msza za Ojczyznę, w której uczestniczyło ok. 1200 [...][b] osób, [h]w tym[h] [...][i] byli przewodniczący Zarządu Regionalnego „S[h]olidarności[h]" Ziemi Łódzkiej: Andrzej Słowik[1] [...][b] [h](przewodniczący)[h], Jerzy Kropiwnicki [...][b], Grzegorz Palka[2] [...][b] oraz przed-

---

[a] *Powyżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 62 865 z *[WUSW]* Łódź. Rozszyfrowano 12 IX 1988 *[r.] Numer i nadawcę wpisano odręcznie, datę wstemplowano. Obok nieczytelne nazwisko.*

[b] *Pominięto powtórzenie.*

[c] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* 15 IX *[19]*88 *[r.]*. Do *[informacji]* dziennej wykorzystano *opatrzona nieczytelnym podpisem. Po dacie przekreślone odręcznie słowa:* Proszę opracować.

[d] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 14 IX 1988 r. Nr OE-III 06245/88. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[e] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* płk Z*[bigniew]* Kluczyński. 13 IX 1988 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Zbigniew Kluczyński (ur. 1944), płk. Od stycznia 1966 oficer operacyjny Wydziału III KW MO w Krakowie; od kwietnia 1967 inspektor Grupy Inspektorów Operacyjnych Wydziału III KW MO w Krakowie; od października 1970 starszy inspektor Grupy Inspektorów Operacyjnych Wydziału III KW MO w Krakowie; od sierpnia 1975 zastępca naczelnika Wydziału III KW MO w Krakowie (w maju 1977 autor tekstu prasowej notatki przedstawiającej oficjalną wersję śmierci S. Pyjasa); od kwietnia 1980 zastępca naczelnika Wydziału III Departamentu III MSW; od 1987 naczelnik Wydziału III Departamentu III MSW; od października 1989 do lipca 1990 naczelnik Wydziału IV Departamentu OKPP MSW.

[f-f] *Wpisano odręcznie. Pominięto wpisany odręcznie i następnie przekreślony fragment:* b*[yłych]* działaczy „Solidarności".

[g-g] *Przekreślono odręcznie.*

[h-h] *Wpisano odręcznie.*

[i] *Pominięto przekreślony odręcznie fragment:* wzięli w niej udział.

[1] Andrzej Słowik (ur. 1949). Działacz związkowy; mechanik maszyn szwalniczych w zakładach odzieżowych (1967–1973); kierowca w MPK w Łodzi (1974–1981); od 26 VIII 1980 przywódca strajku w MPK; przewodniczący MKZ NSZZ „S"; wiceprzewodniczący KKP NSZZ „S"; uczestnik I WZD NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; od 25 V 1981 przewodniczący ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); czł. KK i Prezydium KK NSZZ „S" odpowiedzialny m.in. za poligrafię związkową; 13 XII 1981 z siedziby ZR wraz z J. Kropiwnickim wezwał do strajku okupacyjnego w regionie; zatrzymany na miejscu przez MO; 30 XII 1981 skazany przez SW w Łodzi na 4,5 roku więzienia (SN wyrok podwyższył do 6 lat); więziony w AŚ w Łodzi, CAŚ w Warszawie, ZK w Hrubieszowie i Barczewie, gdzie od 22 III do 18 V 1982 wraz z J. Kropiwnickim prowadził głodówkę, domagając się przyznania statusu więźnia politycznego; zwolniony w lipcu 1984 na mocy amnestii; pod

stawiciele Szczecina ([j]Jurczyk[j] [...][b]), Częstochowy, Gdańska i Piotrkowa [Trybunalskiego]. Msza rozpoczęła się składaniem kwiatów i wieńców przez przedstawicieli „S[h]olidarności[h]" szeregu zakładów i instytucji, w tym czteroosobową delegację Uniwersytetu Łódzkiego z dr. Stanisławem Malinowskim[3] [...][b] na czele.

---

koniec 1984 wyjechał nielegalnie na Zachód i spotkał się z działaczami międzynarodowych central związkowych, przyczyniając się do afiliowania NSZZ „S" przy ŚKP oraz MKWZZ; w marcu 1985 powrócił nielegalnie do kraju; od marca 1986 przewodniczący tajnej Regionalnej Komisji NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; od października 1986 (wraz z K. Bednarskim, J. Kropiwnickim i G. Palką) organizator jawnej działalności Prezydium ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej, w opozycji do RKW Ziemi Łódzkiej; od marca 1987 współorganizator prac opozycyjnej wobec L. Wałęsy i jego zwolenników GR KK NSZZ „S"; ukarany przez kolegium ds. wykroczeń grzywną w wysokości 40 tys. zł za zorganizowanie wiecu na terenie zajezdni MPK w Łodzi (4 V 1988); od września 1988 organizator jawnej działalności ZR NSZZ „S" Ziemi łódzkiej; od 1988 taksówkarz; w 1989 przywrócony do pracy w MPK; 12 VI 1989 podpisał deklarację „Porozumienia na rzecz demokratycznych wyborów w NSZZ »Solidarność«"; pod koniec 1989 ponownie wybrany na przewodniczącego ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej oraz do KK NSZZ „S"; wiceminister pracy i polityki socjalnej (1992–1993), następnie kierownik Zakładu Przewozu Osób Niepełnosprawnych MPK w Łodzi; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Muzyk" (1981–1982, 1984–1990) – materiały archiwalne zostały wybrakowane protokołem nr 1024/90 w 1990. AIPN Łd, 53/17, t. 1–3; pf 86/4; 116/6; pf 86/21, t. 10; 363/11, t. 1, s. 379; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 i Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; K. Lesiakowski, *Andrzej Słowik* [w:] *Opozycja w PRL. Słownik biograficzny 1956–89*, t. 1, red. J. Skórzyński, Warszawa 2000, s. 318–319; *Stan wojenny…*, s. 48–49.

[2] Grzegorz Palka (1950–1996). Działacz opozycji demokratycznej, pracownik naukowy PŁ; absolwent Wydziału Chemicznego PŁ; pracownik Instytutu Barwników PŁ; od 1985 zatrudniony w Instytucie Włókien Chemicznych w Łodzi; od września 1980 wiceprzewodniczący Prezydium MKZ NSZZ „S" w Łodzi; od maja 1981 wiceprzewodniczący ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; w lipcu 1981 organizator Krajowej Konferencji Programowej NSZZ „S" obradującej w Łodzi; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); w Prezydium KK NSZZ „S" odpowiedzialny za negocjacje z rządem w kwestii reformy gospodarczej; od 13 XII 1981 internowany w Strzebielinku i Białołęce; pod koniec 1982 przewieziony z ośrodka odosobnienia do Warszawy, gdzie został tymczasowo aresztowany pod zarzutem podjęcia próby obalenia siłą ustroju PRL; w 1983 zwolniony z PŁ pod pretekstem nieprzedłożenia pracy doktorskiej w wymaganym terminie; 26 VII 1984 opuścił areszt na mocy amnestii; po wyjściu na wolność działał w strukturze będącej kontynuacją ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (w opozycji do RKW NSZZ „S" Ziemia Łódzka); wspólnie z A. Słowikiem, J. Kropiwnickim i K. Bednarskim 8 X 1986 ogłosił wznowienie działalności ZR Ziemi Łódzkiej; od 1987 uczestniczył w pracach GR KK NSZZ „S"; w 1989 współtwórca i czł. ZChN (prezes Zarządu Regionalnego w Łodzi); prezydent Łodzi (1990–1994); twórca Związku Gmin Regionu Łódzkiego; prezes Unii Metropolii Polskich (1991–1996); przewodniczący Rady Miejskiej w Łodzi (1994–1996); 12 VII 1996 zginął w wypadku samochodowym; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Ameba" (1985–1990) – materiały archiwalne zniszczono w styczniu 1990. AIPN Łd, pf 86/14, t. 2; pf 86/21, t. 8; 116/3; 363/11, t. 1, s. 375; karty: EO-13-A, EO-4-A/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi; *Grzegorz Palka w służbie Łodzi i Polsce*; red. W. Grochowalski, Łódź 1998; B. Kaliski, *„Antysocjalistyczne zbiorowisko"? I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność"*, Warszawa 2003, s. 70–74, 104; *Stan wojenny…*, s. 243.

[j-j] *Wpisano odręcznie.* Marian Jurczyk (ur. 1935). Działacz NSZZ „S" i opozycji demokratycznej; od 1954 pracownik Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego; w styczniu 1971 czł. komitetu strajkowego; w sierpniu 1980 przewodniczący komitetu strajkowego w stoczni; przewodniczący MKS; 30 VIII 1980 sygnatariusz porozumienia szczecińskiego; od września 1980 przewodniczący MKR NSZZ „S" w Szczecinie; w 1981 przewodniczący ZR NSZZ „S" Pomorze Zachodnie; uczestnik I KZD NSZZ „S"; czł. KK; internowany w Goleniowie i Wierzchowie Pomorskim (13 XII 1981–23 XII 1982); następnie aresztowany i oskarżony o „przygotowania zmierzające do obalenia przemocą ustroju PRL"; osadzony w CAŚ w Warszawie; w 1984 zwolniony na mocy amnestii; od 1986 rencista; czł. GR KK NSZZ „S" (1987–1989); przeciwnik obrad Okrągłego Stołu; w 1990 założyciel „Solidarności '80"; senator (1997–2000); pozbawiony mandatu senatora z powodu obciążającego wyroku SL; w 1998 twórca NRS; prezydent Szczecina (1998–2000 oraz 2002–2006); wg zachowanych dokumentów TW „Święty" (1977–1981); w październiku 2002 oczyszczony z oskarżenia o kłamstwo lustracyjne przez SN, który uznał, że współpraca została podjęta pod groźbą zagrożenia życia.

[3] Stanisław Malinowski (1936–1996). Fizyk, działacz NSZZ „S", dr; pracownik Państwowego Przedsiębiorstwa Poszukiwań Geofizycznych w Warszawie (1961–1962); absolwent Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego UŁ (1962); pracownik WAT w Warszawie (1962–1963), WAM w Łodzi (1963–1966), Instytutu Fizyki UŁ

Następnie zabrał głos A[ndrzej] Słowik, który wskazał na konieczność podjęcia działań zmierzających do reaktywowania „S". Uroczystość zakończyło wystąpienie [...][b] J[erzego] Kropiwnickiego. Poinformował on zebranych o napływających zbiorowych petycjach domagających się zalegalizowania „Solidarności". Wśród kilkunastu zakładów i instytucji wymienił również Wydział Biologii i Nauk o Ziemi UŁ [...][b], liceum ogólnokształcące w Łodzi i Szkołę Podstawową nr 183. Kończąc, J[erzy] Kropiwnicki zapoznał obecnych z treścią uchwały, jaką podjęto na wiecu solidarnościowym w Instytucie Fizyki UŁ [...][b] 9 bm. [...][b], [g]w której stwierdzono[g] [...][k]:

– dzień 9 [...][b] września uważa się za rozpoczęcie działalności Komisji Zakładowej „S" w UŁ [...][b],

– od 12 bm. [...][b] na poszczególnych wydziałach uczelni zbierane będą deklaracje członkowskie.

O reaktywowaniu „S" w UŁ [...][b] zawiadomieni zostaną w świetle wspomnianej uchwały: rektor uczelni prof. dr hab. Leszek Wojtczak[4] [...][b], Lech Wałęsa [...][b] i Andrzej Słowik [...][b]. Wystąpienie J[erzego] Kropiwnickiego zebrani przyjęli burzliwymi oklaskami. Przed opuszczeniem kościoła odśpiewano pieśń „Boże, coś Polskę".

(1966–1996); dr (1970); czł. Komitetu Założycielskiego i KZ NSZZ „S" UŁ (1980–1981); odpowiedzialny za kontakty z ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; uczestnik demonstracji ulicznych przed siedzibą ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (13 XII 1981) oraz przed budynkiem Wydziału Prawa UŁ (15 XII 1981); po wprowadzeniu stanu wojennego kolporter ulotek; zaangażowany w pomoc na rzecz osób internowanych i ich rodzin (m.in. G. Palki); łącznik pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Uwięzionym i Internowanym przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi i Komitetem Prymasowskim w Warszawie (1982–1983); kolporter „Biuletynu UŁ" (1982–1984); uczestnik akcji plakatowych i ulotkowych w Łodzi; uczestnik spotkań organizowanych przez DŚT przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi (1983–1989); czł. KZ NSZZ „S" UŁ (od 1989).

[k] *Pominięto przekreślony odręcznie fragment:* zawarto w niej m.in.

[4] Leszek Wojtczak (ur. 1939). Fizyk, prof. dr hab.; absolwent fizyki UŁ; prodziekan Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii UŁ (1972–1978); dyrektor Instytutu Fizyki UŁ (1978–1981); prorektor UŁ (1981–1984); rektor UŁ (1984–1990); obecnie kierownik Zakładu Teorii Ciała Stałego Katedry Fizyki Ciała Stałego na Wydziale Fizyki i Informatyki Stosowanej UŁ; czł. ŁTN (od 1972) i Polskiego Towarzystwa Fizycznego; dr *honoris causa* Uniwersytetu w Yorku (1989) i Uniwersytetu Claude Bernard Lyon I (1991).

Prowadzi:
kpt. Zb[igniew] Włodarczyk[5]

Naczelnik Wydziału III-1
WUSW w Łodzi
ppłk A[ndrzej] Lesner[6]

Zaszyfrował: Majchrzak, dnia 12 IX [19]88 [r.], godz. 12.20
Rozszyfrował: Gąsiorek, [godzina] 13.25

Źródło: AIPN, 01232/27/1/K, k. 250, mps.

[5] Zbigniew Włodarczyk (ur. 1945), kpt. Od lutego 1971 inspektor Wydziału do Walki z PG KM MO w Łodzi; od kwietnia 1971 inspektor Sekcji III Wydziału do Walki z PG KM MO w Łodzi; od maja 1974 inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od czerwca 1975 inspektor Wydziału IIIA KM MO w Łodzi; od listopada 1976 starszy inspektor Wydziału IIIA KM MO w Łodzi; od sierpnia 1979 kierownik sekcji Wydziału IIIA KM MO w Łodzi; od grudnia 1981 kierownik sekcji Wydziału V KM MO w Łodzi; od czerwca 1983 kierownik sekcji Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od listopada 1989 kierownik sekcji Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 251/6, Akta osobowe.

[6] Andrzej Lesner (ur. 1941), ppłk. Od listopada 1966 oficer operacyjny Wydziału II KM MO w Łodzi; od kwietnia 1970 kierownik grupy w Wydziale II KM MO w Łodzi; od lutego 1973 starszy inspektor Sekcji Informacji, Sprawozdawczości i Statystyki Wydziału Ogólnego KM MO w Łodzi; od grudnia 1973 zastępca naczelnika Wydziału Ogólnego KM MO w Łodzi; od grudnia 1975 zastępca naczelnika Wydziału III KW MO w Łodzi; od września 1982 naczelnik Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od grudnia 1989 naczelnik Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 III 1990. AIPN Łd, 0100/303, Akta osobowe.

Nr 22

1988 wrzesień 12, Łódź – Meldunek zastępcy naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi kpt. Ryszarda Durczyńskiego na temat konfliktu w środowisku działaczy Konfederacji Polski Niepodległej w Łodzi

[a]Łódź, dnia 12 IX 1988 [r.]
Tajne
Egz. nr [b]2[b]

Naczelnik Wydz[iału] **II Departamentu III**[c]
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

W środowisku łódzkim działaczy Konfederacji Polski Niepodległej obserwujemy od pewnego czasu (ok. 2 miesięcy) narastanie rozbieżności stanowisk szefów poszczególnych grup KPN w odniesieniu zarówno do bieżącej działalności tej partii jak też jej strategii. Sytuację tę wywołało ustanowienie przez Leszka **Moczulskiego**[1] tzw. koordynatora kierowników poszczególnych grup działających na naszym terenie, o czym wszyscy zainteresowani zostali powiadomieni w dn. 2 lipca br. na naradzie krajowej KPN w Juszczynie. Zarówno funkcja ta, jak i personalnie osoba ją sprawująca – Bogdan **Konstantynowicz**[2] – przyjęta została w środowisku łódzkim z dystansem, a przez dotychczasowego szefa Obszaru III – Jerzego **Obiedzińskiego**[3] – nawet ze sprzeciwem. J[erzy] **Obiedziński** nie uznał nigdy roli B[ogdana] **Konstantynowicza** i nie dopuszczał go do informacji o działaniach swej grupy. W stosunkowo krótkim czasie doprowadziło to do zarysowania się zdecydowanej linii podziału pomiędzy Obszarem III a koordynatorem i do jawnego konfliktu w walce o sfery wpływów i decyzje co do działalności KPN w Łodzi. Krytycznym momentem konfliktu stały się wydarzenia

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi 08 L.dz. OE-01577/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Powyżej odręczna adnotacja:* Zapoznałem się *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] Leszek Moczulski (ur. 1930). Polityk, publicysta, historyk; redaktor tygodników: „Dookoła świata" (1950–1957), „Stolica" (1961–1977); czł. ZWM (1947–1948), czł. PZPR (1948–1949 – usunięty z partii); współzałożyciel ROPCiO (1977); współzałożyciel KPN (1979) i przewodniczący jej Rady Politycznej; redaktor pism wydawanych poza cenzurą, m.in. „Opinii" (1977–1978), „Drogi" (1978–1980), „Gazety Polskiej" (1979–1980); wielokrotnie represjonowany i więziony (1957–1958, 1980–1984, 1985–1986); w 1990 kandydat na prezydenta (2,5 proc. głosów); poseł na Sejm RP (1991–1997); napisał m.in.: *Dylematy. Wstęp do historii politycznej Europy Zachodniej 1945–1970* (1971), *Wojna polska 1939* (1972), *Geopolityka* (1999), *Lustracja* (2001), wydał poza cenzurą: *Rewolucja bez rewolucji* (1981), *Trzecia Rzeczpospolita. Zarys ustroju politycznego* (1984); w 2008 ostatecznie uznany przez SN za współpracownika SB (TW „Lech", 1969–1977).

[2] Bogdan Konstantynowicz (ur. 1959). Działacz KPN w Łodzi; wg zapisów ewidencyjnych TW „Stefanowicz" (1988–1990), zarejestrowany pod nr. 56 886 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, karty E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi.

[3] Jerzy Obiedziński (ur. 1941). Działacz KPN; inspektor BHP w Zakładzie Budowlano-Remontowym RSM „Polesie" w Łodzi; szef Obszaru III KPN w Łodzi; wg zapisów ewidencyjnych TW „Jawor" (1984–1990), zarejestrowany pod nr. 48 562 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi.

z trzeciej dekady sierpnia br., tj. narastającej w kraju fali strajków. Rozbieżności stanowisk – **Obiedziński** – **Konstantynowicz** – w zakresie redakcji ulotki wydanej przez łódzką KPN w sprawie strajków, zostały uznane przez koordynatora jako naruszenie dyscypliny i wymówienie posłuszeństwa decyzjom przedstawiciela Rady Politycznej KPN na Łódź, tj. Andrzeja **Ostoi-Owsianego**[4]. W wyniku tego koordynator wystosował list do CKAB w Krakowie z wnioskiem o zdjęcie J[erzego] **Obiedzińskiego** ze stanowiska szefa Obszaru III za:

– próbę zmiany treści oświadczenia Rady Politycznej KPN w sprawie strajków;

– próbę wstrzymania druku ulotki nawołującej do strajków, wydanej przez Radę Polityczną KPN;

– przekazanie informacji A[ndrzejowi] **Ostoi-Owsianemu** o podejrzeniach, że koordynator jest informatorem SB;

– nieudolne organizowanie bieżącej pracy;

– wyproszenie koordynatora z zebrania, które zorganizował J[erzy] **Obiedziński**.

W dniu 3 IX 1988 r. w Krakowie odbyło się posiedzenie CKAB, na którym rozpatrzono zarzuty zawarte w liście B[ogdana] **Konstantynowicza** sformułowane pod adresem J[erzego] **Obiedzińskiego**. Mimo, iż obecny na tym posiedzeniu J[erzy] **Obiedziński** obalił te zarzuty, CKAB podjęło decyzję o zawieszeniu go w obowiązkach do czasu rozpatrzenia sprawy przez sąd koleżeński. Obowiązki szefa KAB Obszaru III powierzono na ten okres Andrzejowi **Ostoi-Owsianemu**.

W dniu 4 IX 1988 r. odbyło się posiedzenie członków kierownictwa KAB Obszaru III, na którym J[erzy] **Obiedziński** przedstawił propozycję w sprawie ogłoszenia rozłamu w KPN. Została ona przyjęta przez zebranych. Jak wynika z posiadanych informacji, J[erzy] **Obiedziński** mając poparcie swej grupy, przystąpi niebawem do przygotowania oświadczenia w tej sprawie, będącego jednocześnie dokumentem proklamującym – jak to sam określa – schizmę w KPN, która:

– jest robotniczym protestem przeciwko manipulowaniu działalnością KPN na Obszarze III przez członka Rady Politycznej A[ndrzeja] **Ostoję-Owsianego**, nazywanego intrygantem politycznym;

– stwarza wolną od wszelkich nacisków i presji sytuację do prowadzenia negocjacji w kwestii rozwiązania zaistniałego kryzysu;

– zawiesza decyzję CKAB z dnia 3 września br. do czasu stworzenia przez władze naczelne KPN warunków do rozmów umożliwiających dokonanie obiektywnej oceny w Obszarze III;

– trwać będzie do czasu złożenia rezygnacji z funkcji członka Rady Politycznej KPN przez A[ndrzeja] **Ostoję-Owsianego**.

---

[4] Andrzej Ostoja-Owsiany (1931–2008). Polityk, działacz opozycji demokratycznej, prawnik, prozaik; współorganizator ZMD (1956–1957); od 1978 w RWD i ROPCiO; doradca łódzkiej „S" (1980–1981); w 1981 współzałożyciel SKPJP w Łodzi; działacz KPN (w drugiej połowie lat osiemdziesiątych czł. Rady Politycznej); autor artykułów w prasie podziemnej, m.in.: w „Drodze" (pismo KPN) oraz w „Prześwicie" (pismo łódzkiej „S"); w 1989 kandydat KPN w wyborach do Senatu PRL; przewodniczący Rady Miejskiej w Łodzi (1990–1994); w maju 1993 kandydat KPN na premiera; poseł na Sejm RP (1993–1997) i senator (1997–2001); radny Rady Miejskiej w Łodzi (2002–2006); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Krytyk", SOO „Twórca" (1969–1981), SOR „Legionista II" (1988) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1022/90 w 1990, SOR „Ekipa" (1981–1990). AIPN Łd, 084/6; pf 86/14, t. 2; karty: E-14 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/68 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; K. Lesiakowski, *Andrzej Ostoja-Owsiany* [w:] *Opozycja w PRL…*, s. 282–283.

Mimo, iż konflikt powstał pomiędzy grupami stosunkowo dobrze zabezpieczonymi operacyjnie, jest to dla naszych działań bardzo korzystna sytuacja. Dlatego też wydaje się celowe podjęcie kroków pogłębiających kryzys, albowiem jeśli kierownictwu KPN nie udałoby się go złagodzić, III Kongres KPN, planowany na październik–listopad br., odbędzie się w atmosferze wewnętrznego braku jedności.

Wyk. 3 egz. **kpt. mgr R**[yszard] **Durczyński**[d]
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – Sekcja II
Egz. nr 3 – aa
Opr. M. Pietrasiak
Druk A. Majerska
Dz. masz. 001653/88

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 2, k. 30–31, mps.

[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 23

1988 wrzesień 16, Łódź – Doniesienie TW „Adam" dotyczące opinii pracowników Łódzkiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego na temat aktualnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju

Źródło: TW ps. **Adam**[1] Łódź, [dnia] 16 IX 1988 [r.]
Przyjął: **Mass**[2] **Tajne spec**[jalnego] **znaczenia**
Miejsce: LK **Parter** Egz. pojed[ynczy]
Czas: 8.30–9.00

Informacja dot[ycząca] ŁPBP nr 1,
dotycząca sytuacji społecznej i nastrojów załogi przedsiębiorstwa obserwowanych w ostatnim okresie[a]

1. [b]Stosunek do idei „okrągłego stołu". Jak zwykle zdania podzielone. Osoby o znacznej dojrzałości politycznej oceniają ją jako szansę autentycznego dialogu władzy ze społeczeństwem zróżnicowanym w poglądach, w tym z oficjalną opozycją polityczną. Jednak wyraża się wątpliwość, co ma oznaczać określona na VIII Plenum KC PZPR przez gen. Jaruzelskiego opozycja konstruktywna jako partner rozmowy. Może to być sztuczna grupa uznana przez władzę, a nie autentyczna opozycja. Jednakże sam fakt usankcjonowania pojęcia „opozycja", jest dużym krokiem w kierunku porozumienia narodowego, wyrazem dobrej woli władz. Zdarzają się także określenia o kolejnym wybiegu, zyskaniu na czasie. Warto zwrócić uwagę na wiązanie przemian z sytuacją i wydarzeniami w ZSRR. Moim zdaniem przemiany w ZSRR stanowią olbrzymią szansę uregulowania wielu problemów w naszym kraju. Różne zdania występują n[a] t[emat] reaktywowania b[yłej] „Solidarności" – od „za" do „przeciw". Obserwuję jednak niewielkie zainteresowanie na jej reaktywowanie. Kilku byłych członków „Solidarności" wyraża zdanie, że powtórnie nie przystąpią do tego związku. Ciąży chyba świadomość przeszłości.

2. Pozytywnie ocenia się „wotum nieufności" dla rządu udzielone przez OPZZ. W szeregach partyjnych zaobserwowałem niezadowolenie, że to nie partia, a OPZZ zażądało dymisji rządu, a także, że krytyka partyjnych „dołów" nie jest zauważalna „u góry", że bardziej ceni się uwagi opozycjonistów czy wręcz przeciwników, niż szeregowych członków partii.

---

[a] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

[b] *Po lewej stronie parafka.*

[1] „Adam" – wg zachowanych dokumentów Zygmunt Majewski (ur. 1953), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 56 286 (1987–1990); pracownik ŁPBP nr 1 w Łodzi (kierownik Działu Płac i Zatrudnienia), a od grudnia 1988 Wydziału Budownictwa Urzędu Miasta Łodzi. AIPN Łd, 0040/2479, t. 1–2; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77 i EO-4-B/77/III z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Stanisław Mass (ur. 1954), kpt. Od września 1981 młodszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Łodzi; od grudnia 1981 inspektor Wydziału V KW MO w Łodzi; od września 1982 starszy inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Łodzi; od listopada 1989 starszy inspektor WOG WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 30 VI 1990. AIPN Łd, 0100/376, Akta osobowe.

3. Obserwuję nastrój zniechęcenia spowodowany pogarszającymi się warunkami życia i inflacją.

„Adam”

[Zadania:]

1. Rozpoznać nazwiska pracowników ŁPBP nr 1 zatrudnionych w spółce **„Bumat”**.
2. Rozpoznać bieżące komentarze załogi dotyczące wydarzeń politycznych w kraju.

„Adam”

Ocena informacji:

Informacja wiarygodna, potwierdzająca dotychczasowe rozpoznanie w zakresie opinii załogi na temat wydarzeń w kraju.

Przedsięwzięcia:

Rozpoznać na bieżąco nastroje i komentarze załogi obiektu na tle rozwoju sytuacji w kraju.

Poprzez dostępne osobowe źródła informacji poszerzyć rozpoznanie dotyczące [...][c] spółki **„Bumat”**.

St. insp[ektor] Wydz[iału] V
por. St[anisław] Mass[d]

Źródło: AIPN Łd, 0040/2479, t. 2, k. 32–33, rkps.

[c] *Pominięto nieczytelny wyraz.*
[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 24

1988 wrzesień 16, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Muzyk" na temat spotkania z wiceprzewodniczącym Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej Jerzym Kropiwnickim zorganizowanego w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim

Źródło: TW „**Muzyk**"[1]
Przyjął: por. M[arian] Stępień[2]
Dnia 16 IX 1988 [r.]
[Miejsce:] poza LK

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 16 IX [19]88 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Informacja operacyjna**
spisana na podstawie słów źródła

W dniu 15 IX [19]88 [r.] o godz. 18.00 w klasztorze jezuitów odbyła się msza, którą celebrował i kazanie wygłosił superior ks. Wysocki[3]. Kazanie miało charakter religijny.

Około godz. 18.40 wraz z innymi zszedłem do podziemi klasztoru, gdzie w ramach cyklu Społecznych Nauk Kościoła prelekcję wygłosił wiceprzewodniczący „S" regionu łódzkiego Kropiwnicki.

Na wstępie powiedział kilka zdań o sobie, że był działaczem „S" i zostanie nim nadal mimo, że był prześladowany, aresztowany, a nawet sądzony. Dalej będzie działał na rzecz związku „S" legalnie lub nielegalnie. Wytrwały będzie do końca.

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wykorzystano w meld*[unku]* dziennym *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] „Muzyk" – wg zachowanych dokumentów Krzysztof Możdżeń (1949–1989), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 8504 (1985–1989); kierownik w FEWB „Metalplast" w Piotrkowie Trybunalskim; czł. NSZZ „S" (1980–1981); zatrzymany w związku z kolportażem materiałów bezdebitowych (1985); pozyskany w celu operacyjnej kontroli J. Markiewicza. AIPN Łd, 0031/606, t. 1–2; karta E-14 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[2] Marian Stępień (ur. 1945), por. Od grudnia 1971 milicjant Plutonu Lekkiego ZOMO w Łodzi; od czerwca 1971 milicjant Plutonu Lekkiego ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1979 kontroler Wydziału „W" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1980 referent techniki operacyjnej Wydziału „W" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1982 młodszy inspektor Sekcji „W" WZO KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1982 inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 starszy inspektor Grupy III KM MO/RUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/306, Akta osobowe.

[3] Remigiusz Wysocki (ur. 1936). Duchowny katolicki, ks. kanonik; w okresie nauki w I LO w Gdańsku usunięty ze szkoły za przynależność do Małego Seminarium Jezuickiego; odbył Nowicjat Jezuicki w Kaliszu (1952–1954); student filozofii w Kolegium Jezuickim w Krakowie (1956–1958); w 1962 przyjął święcenia kapłańskie; mgr w zakresie muzykologii (1972); w 1979 rozpoczął posługę kapłańską w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim; zaangażowany w pomoc tworzącym się strukturom NSZZ „S"; organizator mszy św. w intencji NSZZ „S" oraz upamiętniających rocznice narodowe; po wprowadzeniu stanu wojennego organizator DLP, udostępniał pomieszczenia w podziemiach kościoła na spotkania prowadzone przez działaczy NSZZ „S" szczebla krajowego; w okresie stanu wojennego występował w obronie aresztowanych i internowanych; proboszcz parafii św. Alberta Chmielowskiego w Piotrkowie Trybunalskim (od 1996); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Działacz" (1987–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 28/1999. AIPN Łd, karty: Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej, E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

Następnie rozpoczął odczyt, który dotyczył aktualnej sytuacji w kraju i programu wprowadzania II etapu reformy gospodarczej. Powoływał się na encyklikę Jana XXIII[4] o prawach człowieka. Obecnie prawa są łamane przez „komunistów", którzy chcą wyplenić wiarę w Boga i Kościół. Ale mimo tych prześladowań nikt się nie załamuje. Kościół był, jest i będzie w Polsce, niezależnie kto będzie panował. Władza będzie się zmieniać, a Kościół nie. Polska była kiedyś krajem liczącym się w świecie, mającym uznanie wśród współpartnerów gospodarczych. Do czego doprowadzili dzisiaj kraj ci, co rządzą – do zadłużenia. Nikt się dzisiaj z Polską nie liczy i nie chcą nam dawać pożyczek, nadal rośnie zadłużenie. Robotnik robi tyle ile może, nie ma zapewnionego frontu, przestoje są w zakładach z powodu braku surowców i materiałów.

Tworzy się komisje, stowarzyszenia i inne legalne grupki, które niczemu nie służą. Odrywa się ludzi od pracy na narady i zebrania, rozrasta [się] do niespotykanych rozmiarów biurokracja.

Dalej poruszył sprawę spotkania przy okrągłym stole. W spotkaniu tym powinni wziąć udział wszyscy ci, którym leży dobro ojczyzny i ci, co mają coś do powiedzenia. Nie powinni brać udziału ci, co się nie sprawdzili. Źle będzie jeżeli strony przy okrągłym stole się nie dogadają. Może to doprowadzić do strasznych następstw, a skutki tego odczuje klasa robotnicza.

W spotkaniu wzięło udział około 70 osób. Ze znanych mi osób byli: Warzocha[5], Świstak[6], Mroziński[7], Czomber[8].

---

[4] Jan XXIII (Angelo Giuseppe Roncalli) (1881–1963). Duchowny katolicki; w 1904 przyjął święcenia kapłańskie; długoletni sekretarz bp. Bergamo; oficjał (od 1926) i apostolski delegat w Bułgarii (od 1931); apostolski delegat w Turcji i Grecji (od 1935); nuncjusz apostolski w Paryżu (od 1944); kardynał (1953); papież (od 28 X 1958); zwołał Sobór Watykański II (1962).

[5] Jerzy Warzocha (ur. 1952). Działacz związkowy; wiceprzewodniczący KZ NSZZ „S" w FMG „Pioma" w Piotrkowie Trybunalskim. *Stan wojenny*..., s. 460.

[6] Andrzej Świstak (ur. 1948). Działacz związkowy, wiceprzewodniczący KZ NSZZ „S" w HSG „Hortensja" w Piotrkowie Trybunalskim; zaangażowany w działalność DLP przy w klasztorze oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim; internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–18 II 1982); po wyjściu z internowania kolporter ulotek; jeden z inicjatorów powołania TKZ NSZZ „S" w HSG „Hortensja" (1988); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Kuglernia" (1980–1981), SOS „Hutnik" (1982–1984), KE „Tokarz" (1987–1989), SOR „Kolporter" (1987–1989) oraz SOR „Klasztor" (1988–1989). *Stan wojenny*..., s. 34.

[7] Zbigniew Mroziński (ur. 1945). Działacz NSZZ „S", działacz samorządowy, poseł; pracownik PZPS (1970–2004); czł. KPN i przewodniczący NSZZ „S" w przedsiębiorstwie (od 1980); delegat na WZD i czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (1981); internowany w Sieradzu, Łowiczu i Kwidzynie (13 XII 1981–15 XI 1982); organizator akcji ulotkowych i kolporter wydawnictw bezdebitowych (1982–1989); czł. TZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (od 1986); czł. GR KK NSZZ „S", przewodniczący Ruchu Społecznego „S" (od 1987); czł. Stowarzyszenia „Wolność i Solidarność" (od 1988); przewodniczący KZ NSZZ „S" w PZPS (1989–1992); czł. RKW NSZZ „S" (od 1989); współorganizator strajków na terenie Piotrkowa Trybunalskiego; czł. ZChN (1989–1991); przewodniczący ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (1990–1998); czł. KK NSZZ „S"; radny Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim i Sejmiku Wojewódzkiego (1990–1994); poseł na Sejm RP z ramienia AWS (1997–2001); wiceprzewodniczący ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (od 2002); inwigilowany przez SB w ramach SOS/KE „Zenon" (1981–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 24/235; 0051/228; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; AIPN, karty: EO-13-A z kartoteki Biura „C" MSW, EO-7/77, EO-4-A/77, DE-14/O z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW, E-14/1 z kartoteki osób internowanych w okresie stanu wojennego.

[8] Maria Czomber – działaczka NSZZ „S" w Piotrkowie Trybunalskim; czł. ZR NSZZ „S" woj. piotrkowskiego (1989–1992).

Zadania dla TW:

Wziąć udział w następnym spotkaniu czwartkowym ze zwróceniem uwagi na temat odczytu lub prelekcji, kto mówił oraz jak się zachowywali uczestnicy.

Omówienie informacji:

Informacja jednoźródłowa, użyteczna. Spotkanie odbyto w mieszkaniu TW podczas nieobecności domowników. Zadanie TW przekazano ustnie. Udzielono instruktażu co do sposobu uzyskiwania informacji i przestrzegania zasad konspiracji. Następne spotkanie wyznaczono na dzień 6 X [19]88 r.

Wnioski:

Informację wykorzystać w meldunku dziennym.

Sporządził
por. M[arian] Stępień[b]

Źródło: AIPN Łd, 0031/606, t. 2, k. 55–56, rkps.

[b] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 25

1988 wrzesień 19, Łódź – Doniesienie TW „Ewka" na temat udziału mieszkańców Łodzi w Pielgrzymce Ludzi Pracy do Częstochowy

Źródło: TW ps. „Ewka"[1]
Przyjął: por. M[arek] Jóźwiak[2]
M[iejs]ce: Częstochowa
Data: 17 i 18 IX 1988 [r.]

Łódź, [dnia] 19 IX 1988 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Zbiorcza informacja**
ze spotkań z TW „Ewka" w Cz[ęsto]chowie

W dniach 17 i 18 września br. TW uczestniczył zgodnie ze zleconym zadaniem w Pielgrzymce Ludzi Pracy na Jasną Górę. W czasie dwudniowego pobytu w Częstochowie odbyłem z TW trzy spotkania, tj. jedno 17 września i dwa w dn. 18 września.

W trakcie w[yżej] wym[ienionych] spotkań TW przekazał szereg informacji, które później zostały wykorzystane w sporządzanych meldunkach operacyjnych wysyłanych przez grupę operac[yjną] oraz przez kierownika wydziału w Częstochowie.

TW przekazał m.in.:

Grupa osób wyjeżdżających na pielgrzymkę ludzi pracy z dworca kaliskiego liczyła ok. 50 osób. Wśród nich był tylko jeden duchowny – ks. Zaleski[b] z parafii N[ajświętszego] S[erca] J[ezusowego] na Retkini [w Łodzi]. Jak wynikało z rozmów pątników, wyjechał on na pielgrzymkę w zastępstwie swojego proboszcza ks. Sobczaka[3], którego zatrzymały w Łodzi

---

[a] *Po lewej stronie nieczytelny podpis.*

[b] *W dokumencie błędnie:* Zalewski. Kazimierz Zaleski (ur. 1951). Duchowny katolicki, ks. kanonik; w 1976 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz w parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Łodzi; proboszcz parafii Wniebowstąpienia Pańskiego w Łodzi (od 1989); absolwent teologii na KUL (1990); dr nauk teologicznych (2006); przewodniczący Komisji ds. Duszpasterstwa Policjantów i Strażaków, referent ds. duszpasterstwa policjantów; kapelan Oddziału Prewencji Policji w Łodzi.

[1] „Ewka" – wg zachowanych dokumentów Barbara Podembska (ur. 1958, z d. Charusta), zarejestrowana pod nr. 40 001 (1979–1989); pozyskana do współpracy przez SB w celu inwigilacji ks. B. Papiernika (inwigilowany w ramach SOR „Pergamin"); pracownik PPiMUE „Elektromontaż" w Łodzi; zaangażowana w działalność DA przy parafii św. Antoniego w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2263 t. 1–3; 0046/1992; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Marek Jóźwiak (ur. 1957), kpt. Od kwietnia 1982 inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Łodzi; od sierpnia 1989 wykładowca Wydziału I – Pracy Polityczno-Wychowawczej ODKK MSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0291/17, Akta osobowe.

[3] Jan Sobczak (ur. 1927). Duchowny katolicki, ks. kanonik; w 1953 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz w parafiach: św. Anny w Łodzi, św. Katarzyny w Zgierzu, Wniebowstąpienia NMP w Czarnocinie, Matki Boskiej Zwycięskiej w Łodzi; mgr teologii (1960); w 1960 skazany na dwa miesiące pozbawienia wolności w zawieszeniu i grzywnę za zorganizowanie zbiórki płodów rolnych w Tygodniu Miłosierdzia Bożego; od 1963 wikariusz katedry św. Stanisława Kostki w Łodzi (równocześnie administrator Domu Księży Emerytów); w 1965 organizator DA „Piątka" w Łodzi; od 1972 kierownik Wydziału Katechetycznego Kurii Biskupiej i notariusz Sądu Biskupiego w Łodzi; czł. Rady ds. Apostolstwa Świeckich Konferencji Episkopatu Polski; proboszcz parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Łodzi (1974–2007); w okresie stanu wojennego celebrans mszy św. za Ojczyznę oraz organizator pomocy dla osób represjonowanych i ich rodzin; szambelan Jego Świątobliwości (od 1986); twórca (1986)

pilne obowiązki. Grupa łódzka była spokojna i nie wyróżniała się żadnymi zewnętrznymi oznakami czy też wrogim zachowaniem zarówno na dworcu, jak i też w czasie podróży. Po przyjeździe do Częstochowy na dworcu od strony Jasnej Góry czekała już ok. 150–200 osobowa grupa łodzian, którzy wyjechali do Częstochowy z dworca Łódź Fabryczna. Na dworcu sformowała się grupa, która następnie wyruszyła Alejami N[ajświętszej] M[arii] Panny w kierunku Jasnej Góry. Na czele szli księża, którym przewodził o. Stefan Miecznikowski[4]. On też zaapelował jeszcze na dworcu do grupy, aby nie rozwijać transparentów, a uczynić to dopiero na Jasnej Górze. Jedynym transparentem niesionym na całej trasie miał być transparent o treści: „Duszpasterstwo Ludzi Pracy oo. Jezuitów w Łodzi". Jednakże już po ok. 200 metrach marszu zostały rozwinięte również te transparenty, m.in.:

– „Przepraszamy za łodzian o betonowych sercach – »Solidarność« Łódź",

– „Dziś w porozumieniu jest jedna przeszkoda – rząd i »Solidarność« to ogień i woda".

Po przybyciu na Jasną Górę księża podali jeszcze raz program pielgrzymki.

Łódzka grupa wzięła udział w mszy wieczornej, w Apelu Jasnogórskim odprawionym przez kard[ynała] Gulbinowicza[5] oraz w drodze krzyżowej. Podczas mszy wieczornej, w której wziął udział Lech Wałęsa (znajdował się przy ołtarzu, udział bierny), a odprawionej

---

Instytutu Teologicznego przy parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Łodzi, nastepnie jego dyrektor administracyjny; od 1986 czł. (obecnie senior) Archidiecezjalnej Kapituły Łódzkiej; prałat Jego Świątobliwości (1992); protonotariusz apostolski (od 2000); dziekan dekanatu Łódź-Retkinia; autor *Kroniki Parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Łodzi-Retkini*; wg zapisów ewidencyjnych TW „Ula" (1971–1990), zarejestrowany pod nr. 18 035 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0255/2, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi; karty: Mkr-3 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; K. Lewicka, *Dzieło księdza Jana Sobczaka*, „KMŁ" 2008, nr 4, s. 34–40.

[4] Stefan Miecznikowski (1921–2004). Duchowny katolicki, jezuita, dr teologii; absolwent studiów filozoficznych i teologicznych w seminariach w Nowym Sączu i Krakowie; w 1950 przyjął święcenia kapłańskie; duszpasterz akademicki na KUL (1953–1957), następnie student Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie; dr (1960); od 1967 duszpasterz akademicki w Łodzi (poznał czołowych działaczy organizacji „Ruch" – A. i B. Czumów, M. i S. Niesiołowskich oraz A. Woźnickiego); w 1970 po aresztowaniu członków organizacji opuścił na polecenie władz kościelnych Łódź; wychowawca, a od 1970 rektor seminarium w Kaliszu i założyciel tamtejszego KIK; w 1978 powrócił do Łodzi; we wrześniu 1980 udostępnił pomieszczenia parafialne kościoła oo. Jezuitów na miejsce posiedzeń MKZ NSZZ „S"; po wprowadzeniu stanu wojennego organizator i działacz ośrodka pomocy dla osób represjonowanych (odwiedzał osoby internowane i organizował pomoc dla ich rodzin, przekazywał informacje redaktorom prasy podziemnej, odprawiał msze św. za Ojczyznę); w latach osiemdziesiątych inicjator powstania duszpasterstw: środowisk twórczych, ludzi pracy, dziennikarzy, żołnierzy AK i harcerzy, piłsudczyków i Duszpasterstwa Trzeźwości; inicjator powstania galerii sztuki w kościele oo. Jezuitów oraz pisma „Nawa św. Krzysztofa"; w październiku 1987 patronował seminarium (zorganizowanemu przez T. Filipczaka i M. Michalika) poświęconemu mniejszościom narodowym; wykładowca w seminarium oo. Jezuitów w Jastrzębiej Górze (1989–1994); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Niepoprawny" (1980–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1018/90 w 1990. AIPN Łd, karta z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; *Stan wojenny*..., s. 137–138.

[5] Henryk Gulbinowicz (ur. 1923). Duchowny katolicki, kardynał; w 1950 przyjął święcenia kapłańskie; dr teologii; wykładowca teologii moralnej i etyki w WSD w Olsztynie; wicerektor (1963–1968) i rektor tamtejszego WSD (1968–1970); od 1970 administrator apostolski archidiecezji w Białymstoku; abp metropolita wrocławski (1976–2004); uczestnik prac Konferencji Episkopatu Polski (zasiadał w Radzie Stałej Episkopatu); czł. Komisji do Spraw Duszpasterstwa Ogólnego, Komisji do Spraw Duchowieństwa, Komisji do Spraw Duszpasterstwa Emigracji; pracował w watykańskich kongregacjach: do Spraw Duchowieństwa, do Spraw Kościołów Wschodnich i do Spraw Ewangelizacji Narodów; uczestnik prac VIII sesji zwykłej Światowego Synodu Biskupów w Watykanie (1990); obenie abp senior archidiecezji wrocławskiej; autor wielu prac dotyczących teologii moralnej, etyki, ekumenizmu oraz historii ziem wschodnich Polski. Zob. T. Balbus, K. Stróżyna, *„Ojczyznę wolną racz nam wrócić Panie...". Komunistyczna bezpieka wobec kardynała Henryka Gulbinowicza w latach 1970–1990*, Wrocław 2008.

przez bp. Kołodziejczyka[6] zostały rozrzucone ulotki oraz literatura bezdebitowa (najaktywniejsze DLP z Gdańska, Warszawy, Ursusa oraz Śląska). M[iędzy] innymi:

– Adam Ciołkosz „Socjalizm a komunizm",

– ulotka sygnowana przez Polską Partię Niepodległościową (szt. 5),

– „Żądamy »Solidarności« – »Solidarność« – DYM" (w załączeniu).

Podczas wymienionych uroczystości grupa łódzka, poza posiadanymi transparentami zachowywała się spokojnie, nie wyróżniała się negatywnie. Następnie w godz. 1.00–5.00 w dniu 18 września wzięła udział w czuwaniu, które odbywało się w Sali Jana Pawła II na Jasnej Górze. W czasie czuwania kilkuosobowa grupa z par[afii] oo. Jezuitów zbierała podpisy pod petycją do władz wzywającą do rejestracji „Solidarności". Następnie wzięła udział w głównych uroczystościach o godz. 10.00, które prowadził [c] kard. Gulbinowicz. Po zawierzeniu, które zakończyło uroczystości zabrał głos Lech Wałęsa, który zapewnił zebranych, że „Solidarność" była, jest i będzie. Następnie odbył się przemarsz ulicami Częstochowy grupy ok. 4 tys. osób z transparentami, który skończył się w pod katedrą w Częstochowie. Przemarsz zorganizowała grupa Gdańsk. Jeśli chodzi o udział osób z grona opozycji to G[rzegorz] Palka oraz A[ndrzej] Słowik wzięli udział w przemarszu z dworca na Jasną Górę oraz w dniu następnym byli wraz z grupą łódzką podczas głównych uroczystości. Poza tym znajdowali się poza grupą. W pielgrzymce DLP wzięli udział m[iędzy] innymi:

– Kazimierz Budzyński[7] z zakł[adów] „Elektromontaż",

– prac[ownik] „Elektromontażu" o ps. „Cypisek"[8],

– Władysław Pyzioł[9] – elektryk, aktywista par[afii] św. Antoniego, blisko w przeszłości związany z ks. Papiernikiem[10].

---

[c] *Nieczytelny wyraz.*

[6] Miłosław Jan Kołodziejczyk (1928–1994). Duchowny katolicki, bp pomocniczy diecezji częstochowskiej; w 1952 przyjął święcenia kapłańskie; sekretarz, prefekt studiów i wychowawca w WSD w Częstochowie; w 1967 uzyskał doktorat z teologii dogmatycznej; 14 VIII 1974 powołany na stanowisko rektora Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie; od 1978 bp pomocniczy diecezji częstochowskiej i bp tytularny Avissa.

[7] Brak bliższych danych.

[8] Brak bliższych danych.

[9] Brak bliższych danych.

[10] Bohdan Papiernik (1931–2009). Duchowny katolicki, kanonik honorowy Archikatedralnej Kapituły Łódzkiej; absolwent WSD w Łodzi; 1946–1949, 1957–1960 w ZHP; w 1962 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz w parafiach: św. Floriana w Sulejowie, Matki Boskiej Królowej Polski w Bedoniu, św. Antoniego w Łodzi, Najświętszego Serca Jezusowego w Łodzi; współorganizator (wraz z ks. F. Blachnickim) wakacyjnych oaz rekolekcyjnych dla dzieci i młodzieży (od 1969); czł. Rady Finansowej ROPCiO (1978–1979), Rady Konsultacyjnej „Opinii" i Rady Sygnatariuszy podpisanego 25 III 1977 „Apelu do społeczeństwa" ROPCiO; związany ze środowiskiem byłych uczastników „Ruchu" (B. Czumą, M. Niesiołowskim, A. Woźnickim); w lutym 1979 autor listu zawierającego wyrazy solidarności z prześladowanym K. Świtoniem; po rozłamie w ROPCiO związany z grupą A. Czumy; w 1980 nawoływał do bojkotu wyborów do Rad Narodowych; represjonowany przez SB związku z prowadzoną działalnością polityczną; proboszcz parafii Najświętszej Eucharystii w Łodzi (1987–2009); kierownik Duszpasterstwa Schol Liturgicznych Komisji ds. Duszpasterstwa Ogólnego archidiecezji łódzkiej; dyrektor Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Pieśni Religijnej w Łodzi (od 1988); ojciec duchowny dekanatu Łódź-Retkinia; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Pergamin" (1978–1985) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1002/89 w 1989. AIPN Łd, karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/3, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; J. Żelazko, *Ksiądz Bohdan Papiernik (1931–2009)*, „BIPN" 2009, s. 114; *Stan wojenny…*, s. 402.

Uwagi:

Odbyłem z TW w Częstochowie 3 spotkania, tj. w dn. 17 września ok. godz. 18.00 oraz w dn. 18 września o godz. 8.45 i 14.00. Podczas zabezpieczenia pielgrzymki TW wykazał duże zaangażowanie, co moim zdaniem zasługuje na wyróżnienie.

por. M[arek] Jóźwiak

Źródło: AIPN Łd, 0040/2263, t. 3, k. 175–178, rkps.

Nr 26

1988 wrzesień 30, Tomaszów Mazowiecki – Doniesienie TW „Inga" na temat działalności podziemnych struktur NSZZ „Solidarność" w Tomaszowie Mazowieckim

Tomaszów Maz[owiecki], dnia 30 IX 1988 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]1[a]

Wyciąg z informacji od TW ps. „Inga" nr rej[estracyjny] **6270**

„W dniu 29 IX 1988 r. spotkałem się z R[yszardem] Wędrychowiczem[b]. Spotkaliśmy się w miejscu jego pracy przy ul. Zawadzkiej. Jest to firma prywatno-polonijna, budowlana, która jednocześnie wytwarza niektóre elementy budowlane. Wędrychowicz powiedział mi, abym spotkał się z nim tam, gdyż mieszkanie jego i on sam mogą być pod obserwacją. Rozmawialiśmy na temat reaktywowania »Solidarności«. Powiedział mi, że Augustyniak[1] otrzymał instrukcje, aby w razie [czego] nie działać zbyt radykalnie, gdyż może to utrudniać pozycję Wałęsy przy rozmowach z Kiszczakiem. Zarówno Augustyniak, jak i Wędrychowicz[b]

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *W dokumencie błędnie:* Wendrychowicz. Ryszard Wędrychowicz (ur. 1955). Działacz związkowy; przewodniczący KZ NSZZ „S" w OSP „Simfor" w Tomaszowie Mazowieckim; czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej; przewodniczący Oddziału NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej w Tomaszowie Mazowieckim (od lipca 1981); po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w podziemnej strukturze „S" działającej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego; na wniosek Prokuratury Garnizonowej w Łodzi aresztowany 23 III 1982 w związku z drukiem i kolportażem ulotek; 28 V 1982 skazany przez SW w Piotrkowie Trybunalskim na 2 lata pozbawienia wolności; 12 I 1983 SN w Warszawie złagodził karę do 2 lat pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata; w wyniku działań dezintegracyjnych SB odizolowany od środowiska działaczy podziemnej „S"; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Powielacz" (1982–1983) i KE „Julian" (1981–1985); AIPN: karty: Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW; Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW; EO-13-5/b z kartoteki Biura Śledczego MSW. *Stan wojenny*..., s. 223.

[1] Zygmunt Bogdan Augustyniak (ur. 1938). Działacz związkowy, czł. KPN, felczer medycyny; pracownik placówek służby zdrowia w Tomaszowie Mazowieckim (1965–2003); w sierpniu 1980 organizator opieki medycznej dla strajkujących w ZPW „Tomtex" w Tomaszowie Mazowieckim; od września 1980 przewodniczący KZ NSZZ „S" w PSZOZ w Tomaszowie Mazowieckim; w 1981 uczestnik WZD NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej, czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej; czł. KKK Pracowników Służby Zdrowia; po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w podziemnej strukturze NSZZ „S" działającej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego; aresztowany (22 III–28 V 1982), następnie 28 V 1982 skazany przez SW w Piotrkowie Trybunalskim na 2 lata pozbawienia wolności; 12 I 1983 SN w Warszawie złagodził karę do 2 lat pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata; organizator mszy św. za Ojczyznę (1980–1989); współorganizator i przewodniczący NRO w Tomaszowie Mazowieckim (1989–1990); radny Rady Miasta w Tomaszowie Mazowieckim (1990–1993); przewodniczący koła ROP w Tomaszowie Mazowieckim (1995–1997); od 1997 w Akcji Katolickiej, przewodniczący RKN w Tomaszowie Mazowieckim (1997–2000); od 2000 czł. Związku Piłsudczyków (od 2009 przewodniczący koła w Tomaszowie Mazowieckim); czł. Stowarzyszenia Osób Represjonowanych w Stanie Wojennym; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Powielacz" (1982–1983), KE „Felczer" (1983–1986), SOS „Kowal" (1986–1987) i KE „Wąsacz" (1986–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 50/1 t. 1–3; 0051/231; 067/342; 067/658; pf 68/79; karty: Mkr-2 i EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; AIPN, karty: Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW; Mkr-2, E-16, EO-4-A/77, EO-4/77 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW; EO-14-5/b z kartoteki Biura Śledczego MSW; *Stan wojenny...*, s. 241.

spodziewają się legalizacji »Solidarności« po rozmowach w październiku. Mówił mi także, że Jaworski[2] z Warszawy i Frasyniuk[3] są za tym, aby ogłosić reaktywowanie tego związku przed rozmowami Okrągłego Stołu, aby stworzyć fakt dokonany, natomiast Wałęsa chce to zrobić po tych rozmowach. Rozpatrywana jest także sprawa byłego majątku »Solidarności« – funduszy, lokali itp. Po zalegalizowaniu »Solidarności« mają zamiar wystąpić o zwrot tego mienia. Rozmawialiśmy też na temat powołania M[ieczysława] Rakowskiego na premiera. Byli działacze »S« uważają, że Rakowski będzie bardzo trudnym partnerem, gdyż jest »twardy«, cierpliwy i zasadniczy. Jest to ich zdaniem »pokerowa« zagrywka partii.

[c]Jeżeli chodzi o tomaszowski MKS, to jest on kompletny w starym składzie za wyjątkiem Rychlika[4], który wyjechał z kraju[c]. Jeden z członków tego MKS posiada listy byłych członków »S« z terenu miasta, ale który – tego się nie dowiedziałem. W tym tygodniu ma być u Augustyniaka emisariusz z Łodzi, który ma mu przekazać wytyczne do działania. Utrzymuje też Augustyniak kontakt z Piotrkowem [Trybunalskim], ale Wędrychowicz[b] nie powiedział z kim. Augustyniak spotyka się z tymi emisariuszami u siebie w domu lub w przychodni [...][d]

[c-c] *Podkreślono odręcznie.*

[d] *Pominięto:* w.

[2] Seweryn Jaworski (ur. 1931). Działacz związkowy, polityk; robotnik w ZAE im. G. Dymitrowa (1950–1952); od 1954 wychowawca w Szkole Szkutniczej w Pucku (I sekretarz POP, usunięty z PZPR w 1956) i zakładzie poprawczym w Warszawie; administrator w ADM Żoliborz (1962–1970); pracownik Huty Warszawa (1970–1981); 28 VIII 1980 przewodniczący komitetu strajkowego; od września 1980 czł. Prezydium MKZ Mazowsze, przewodniczący KZ w Hucie Warszawa; w 1981 wiceprzewodniczący ZR NSZZ „S" Regionu Mazowsze; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); czł. KK NSZZ „S"; internowany w Strzebielinku (13 XII 1981–23 XII 1982); następnie osadzony w CAŚ w Warszawie; zwolniony w sierpniu 1984 na mocy amnestii; jeden z najbliższych współpracowników ks. J. Popiełuszki; od listopada 1984 czł. KOPP; 15 maja 1986 ponownie aresztowany, skazany na 2 lata pozbawienia wolności za wzywanie do bojkotu wyborów; w październiku 1987 współtwórca (z M. Jurczykiem i A. Gwiazdą) GR KK NSZZ „S"; przeciwnik obrad Okrągłego Stołu; na początku lat dziewięćdziesiątych założyciel Chrześcijańskiego Związku Zawodowego im. ks. Jerzego Popiełuszki; w 1995 współzałożyciel ROP, wiceprzewodniczący Zarządu Głównego ROP.

[3] Władysław Frasyniuk (ur. 1954). Działacz opozycji demokratycznej, polityk; kierowca-mechanik MPK we Wrocławiu; w sierpniu 1980 uczestnik strajku; współtwórca MKS, rzecznik prasowy MKZ NSZZ „S" Dolny Śląsk; od grudnia 1980 czł. ogólnopolskiego KOWzP; od 5 III 1981 przewodniczący MKZ NSZZ „S"; od 30 VI 1981 przewodniczący ZR NSZZ „S" Dolny Śląsk; czł. KKP, uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); czł. Prezydium KK NSZZ „S"; po 13 XII 1981 ścigany listem gończym ukrywał się; współtwórca i przewodniczący RKS NSZZ „S" Dolny Śląsk; od 14 XII 1981 organizator strajków we wrocławskich zakładach pracy; w kwietniu 1982 współtwórca TKK NSZZ „S"; aresztowany 5 X 1982, następnie skazany na 6 lat pozbawienia wolności; zwolniony na mocy amnestii w lipcu 1984; zatrzymany po uroczystościach rocznicowych 31 VIII 1984 i skazany na 3 miesiące aresztu; ponownie aresztowany 13 II 1985 w Gdańsku po spotkaniu z L. Wałęsą i skazany na 4,5 roku pozbawienia wolności; zwolniony na mocy amnestii we wrześniu 1986; od września 1986 w jawnej TR NSZZ „S"; od października 1987 czł. KKW NSZZ „S"; współtwórca i przewodniczący działającej jawnie od grudnia 1987 RKW NSZZ „S" Dolny Śląsk; czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; czł. Prezydium KK NSZZ „S" (1989–1991); od 1990 przewodniczący ZR NSZZ „S" Dolny Śląsk; w 1990 współzałożyciel i jeden z dwóch pełnomocników ROAD; poseł na Sejm RP z ramienia UD i UW (1991–2001); wiceprzewodniczący UD (1991–1994); czł. Prezydium Rady Krajowej UW; przewodniczący UW (2002–2005); od 2005 czł. Partii Demokratycznej-demokraci.pl.

[4] Zbigniew Rychlik (ur. 1946). Radca prawny MKZ/Delegatury NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej w Tomaszowie Mazowieckim (do lipca 1981); po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w podziemnej strukturze związku działającej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego; 28 V 1982 skazany przez SW w Piotrkowie Trybunalskim na 2 lata pozbawienia wolności; 12 I 1983 SN w Warszawie złagodził karę do 2 lat pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata; w 1984 wyjechał na stałe do Kanady; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Powielacz" (1982–1983) i KE „Skoczek" (1983–1984). *Stan wojenny…*, s. 224.

[przy] al. Woj[ska] Polskiego. Mam na razie czekać i obserwować sytuację. W przyszłym tygodniu, we wtorek lub środę, znów mamy się spotkać w miejscu jego pracy".

Wykonano 3 egz.
Egz. [nr] 1 – nacz[elnik] Wydz[iału] III WUSW
Egz. [nr] 2 – SOR krypt[onim] „Partia"
Egz. [nr] 3 – KE krypt[onim] „Wąsacz"
Pismo F.A.

Za zgodność z oryginałem[e]
por. A[ndrzej] Feferkorn
insp[ektor] Sekcji V SB RUSW
w Tomaszowie Maz[owieckim]

Źródło: AIPN Łd, 0051/153, k. 60, mps.

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 27

1988 październik 10, Sieradz – Wytyczne zastępcy szefa WUSW ds. Służby Bezpieczeństwa w Sieradzu płk. Stanisława Romańskiego w sprawie działań operacyjnych SB wobec reaktywowanych struktur NSZZ „Solidarność”

Sieradz, dnia 10 X 1988 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]1[a]

[b]**Naczelnik Wydziału** [a]II[a]
WUSW w Sieradzu
RUSW w [c]

Wytyczne[d]
zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu dotyczące trybu postępowania podległych pionów operacyjnych w związku z próbami tworzenia zakładowych struktur b[yłego] NSZZ „**Solidarność**”

Nowa jakościowo sytuacja społeczno-polityczna w kraju wykorzystywana jest przez aktyw b[yłego] NSZZ „**Solidarność**” do realizacji polityki faktów dokonanych w postaci:

– prób tworzenia nowych lub ujawniania się istniejących nielegalnych komitetów zakładowych NSZZ „**Solidarność**”,

– składania do sądów wniosków o ich rejestrację i legalizację,

– oficjalnego informowania kierownictw zakładów pracy o wznowieniu „legalnej działalności związkowej” i domagania się udostępnienia lokali i zwrotu posiadanego poprzednio majątku.

Należy się liczyć z eskalacją tego zagrożenia. W związku z tym polecam:

1. Zaktywizować pracę operacyjną w chronionych obiektach i środowiskach w celu uzyskiwania wyprzedzających informacji o zamiarach tworzenia ogniw b[yłej] „**Solidarności**” oraz ustalania animatorów tych inicjatyw, stopnia ich zaangażowania w danej strukturze i oddziaływania na środowisko.

2. Nawiązać ścisłe współdziałanie z Wydziałem Śledczym WUSW w Sieradzu w zakresie:

– informowania o przejawach działalności figurantów świadczących o próbach realizacji takich zamiarów, w tym również i faktów, które mogą być wykorzystywane w postępowaniu karno-administracyjnym jako dowody potwierdzające podjęcie przez aktyw założycielski konkretnej działalności;

– przeciwdziałania środkami pracy operacyjnej konkretnym przejawom nielegalnej działalności, szczególnie w okresie od wystąpienia do sądu z wnioskiem o rejestrację danej struktury do czasu uprawomocnienia się decyzji odmownej;

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu 21 L.dz. DB-001115/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c] *Pole niewypełnione.*

[d] *Po prawej stronie pieczęć:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 30 XII 1988 r. 20 Nr B-001287/88. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

– bieżącego informowania właściwych organów administracji państwowej, gospodarczej w celu podjęcia stosownego przeciwdziałania w podległych im zakładach [pracy], instytucjach wszelkim próbom prowadzenia nielegalnej działalności (odbywanie zebrań, wydawanie oświadczeń, apeli, zbiórki pieniężne, inspirowanie akcji protestacyjnych i strajkowych, druk – kolportaż nielegalnych wydawnictw itp.);

– współuczestnictwa w realizacji decyzji o dokonaniu przeszukań pomieszczeń, mających na celu ujawnienie i zabezpieczenie materiałów dowodowych;

– typowania kandydatów – głównych animatorów nielegalnych związków – do działań prewencyjnych przez właściwe miejscowo prokuratury;

– podejmowania działań operacyjnych mających na celu ustalenie miejsc pobytu osób nierespektujących wezwań prokuratorskich;

– innych czynności operacyjnych ułatwiających prowadzenie postępowań karno-administracyjnych.

3. Prowadzić aktywne działania profilaktyczno-operacyjne we współdziałaniu z kierownictwami służbowymi ochranianych obiektów oraz organizacjami partyjnymi – w odniesieniu do osób potencjalnie mogących tworzyć zaplecze ludzkie dla odtwarzanych struktur b[yłego] NSZZ „**Solidarność**".

4. Podejmować działania inspirujące w odniesieniu do kierownictw zakładów [pracy], instytucji do niezwłocznego, formalnego powiadomienia właściwych prokuratur, wydziałów WUSW w Sieradzu oraz RUSW o faktach ujawnienia bądź organizowania takich struktur wraz z przekazaniem dokumentów świadczących o istnieniu danej struktury.

5. W podejmowanych działaniach operacyjno-śledczych uwzględnić interesy operacyjne Służby Bezpieczeństwa, zwłaszcza gdy chodzi o konspirację osobowych źródeł informacji oraz typowanie i pozyskiwanie nowych.

6. O wszystkich przypadkach wskazanych w powyższych wytycznych niezwłocznie informować mnie oraz właściwe departamenty MSW.

Wykonano w 1 egz.
Odbito w 10 egz.
Rozesłano wg rozdzielnika
Opr. E.Ch./druk K.L.
Dz.m. nr [a]0098/88[a]

Z[astęp]**ca szefa Wojewódzkiego**
Urzędu Spraw Wewnętrznych
ds. Sł[użby] **Bezp**[ieczeństwa]
w Sieradzu
płk mgr St[anisław] **Romański**[e]

Źródło: AIPN Łd, 053/76, t. 1, p. 15, k. 62–64, mps.

---

[e] *Powyżej nieczytelny podpis.* Stanisław Romański (ur. 1940), płk. Od lutego 1963 referent operacyjno-dochodzeniowy Referatu do Walki z PK KM MO w Kutnie; od czerwca 1967 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kutnie; od marca 1970 inspektor operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kutnie; od października 1972 I zastępca komendanta KP MO ds. Bezpieczeństwa w Łasku; od czerwca 1975 naczelnik Wydziału Paszportów KW MO w Sieradzu; od grudnia 1979 naczelnik Wydziału II KW MO/WUSW w Sieradzu; od sierpnia 1982 delegowany na pięciomiesięczne szkolenie w WS KGB w Moskwie; od grudnia 1986 zastępca szefa WUSW ds. SB WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 szef WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0269/30, Akta osobowe. *Poniżej pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* Powielarnia WUSW w Sieradzu. AB. Zam*[ówienie nr]* 00647/88. 3×11 egz. *Nazwę jednostki, numer zamówienia oraz liczbę egzemplarzy wpisano odręcznie. Na odwrocie ostatniej strony dokumentu odręczna adnotacja:* Zapoznałem się w dniu 14 X *[19]*88 *[r.] oraz opatrzona nieczytelnymi podpisami lista osób, które zapoznały się z treścią dokumentu.*

Nr 28

1988 październik 14, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Muzyk" na temat spotkania z Kazimierzem Świtoniem zorganizowanego w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim

Źródło: TW ps. „Muzyk"
Przyjął: por. M[arian] Stępień
Dnia: 14 X 1988 r.
[Miejsce:] poza LK

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 14 X [19]88 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]Informacja operacyjna
spisana na podstawie słów źródła

W dniu 13 X 1988 r. o godz. 19.00 w klasztorze jezuitów w Piotrkowie Tryb[unalskim] odbyła się msza św. w intencji Ojczyzny. Mszę celebrował i kazanie wygłosił superior klasztoru ks. Remigiusz Wysocki. W czasie nabożeństwa wyświetlane były urywki filmu z ostatniej wizyty papieża w Polsce.

W wygłoszonym kazaniu ks. Wysocki poruszył aktualną sytuację gospodarczą w kraju. Następnie poruszył sprawę związku zawodowego „S". Stwierdził, że przez 7 lat „Solidarność" musiała działać w ukryciu, lecz wreszcie nadeszły lepsze czasy dla „S" i jest nadzieja, że związek ten będzie działał legalnie. Rząd został postawiony przed faktem dokonanym i musi się liczyć z działaczami „S" i będzie rozmawiał z nimi podczas rozmów „okrągłego stołu". Poddał krytyce poczynania M[ieczysława] Rakowskiego, jakie robił przy kompletowaniu nowego składu rządu. Stwierdził, iż rząd ten nic nowego nie wniesie w poprawę sytuacji gospodarczej kraju, jest to już ostatni dzwonek dla ratowania kraju i komunizmu. W rezultacie to Kościół[b] odniesie zwycięstwo, gdyż komunizm upadnie.

Po zakończonym nabożeństwie ks. Wysocki zaprosił chętnych na spotkanie w ramach Społecznych Nauk Kościoła, które poprowadzi zaproszony gość, znany działacz „S" Kazimierz Świtoń[1] z Katowic.

---

[a] *Po lewej stronie wpisana odręcznie data:* 17 X *[19]*88 *[r.] opatrzona parafką.*

[b] *W dokumencie:* kościół.

[1] Kazimierz Świtoń (ur. 1931). Działacz opozycji demokratycznej, poseł; autor listów protestacyjnych do władz PRL (grudzień 1976); uczestnik zorganizowanego przez KOR w kościele św. Marcina w Warszawie protestu głodowego przeciw represjom wobec robotników Ursusa i Radomia (maj 1977); organizator we własnym mieszkaniu Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ROPCiO; wraz z R. Kściuszkiem, I. Pinesem, T. Kickim i W. Suleckim współzałożyciel w Katowicach pierwszego w Polsce Komitetu WZZ (23 II 1978); czł. redakcji miesięcznika „Ruch Związkowy" (od sierpnia 1978); wybrany do Rady Sygnatariuszy ROPCiO (w grudniu 1978); uczestnik głodówek protestacyjnych (w Bazylice Matki Boskiej Piekarskiej w Piekarach Śląskich w maju 1979 oraz w kościele św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej w maju 1980); czł. Komitetu Strajkowego Huty Katowic (wrzesień 1980); sekretarz MKZ NSZZ „S" (30 IV 1981 usunięty z Zarządu MKZ); uczestnik I WZD NSZZ „S" (lipiec 1981); czł. ZR NSZZ „S" Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); internowany (13 XII 1981–6 II 1982), zwolniony ze względu na stan zdrowia; aresztowany podczas próby wmurowania tablicy upamiętniającej śmierć górników KWK „Wujek" (4 XII 1983) – sprawę umorzono na mocy amnestii; uczestnik Zgromadzenia Działaczy NSZZ „S" Regionu Śląsko-Dąbrowskiego w Łączy (luty 1988); wiceprzewodniczący RKW NSZZ „S" Regionu Śląsko-Dąbrowskiego; uczestnik strajku KWK „Andaluzja" (lipiec 1988), następnie wspomagał strajki w Jastrzębiu; uczestnik Zgromadzenia Delegatów NSZZ „S" Regionu Śląsko-Dąbrowskiego w Ustroniu (luty 1989); założyciel Komitetu Budowy Pomnika Górników Poległych 16 XII 1981

Do podziemi zeszło około 100 osób, a ze znanych mi osób widziałem Jacka Tworkowskiego[2], Mrozińskiego, Kowalewicza[3], Markiewicza[4], Ostrowską[5], Warzochę.

W swym wystąpieniu Kazimierz Świtoń nawiązał do strajków, jakie miały miejsce w kraju. W jednym ze strajków uczestniczył. Był to [strajk] w kopalni „Manifest Lipcowy". Mówił, że był indagowany przez SB, lecz się nie ugiął i swą postawą podtrzymywał na duchu strajkujących. Starano się w różny sposób przerwać strajki, lecz górnicy strajkujący nie ugięli się. Stwierdził, że nie były to ostatnie strajki, że niejeden raz do nich jeszcze dojdzie, ale i tak „S" zawsze zwycięży. Namawiał, aby się nie bać, i [że] trzeba organizować „S" we wszystkich zakładach pracy. Nie należy się płaszczyć przed dyrekcją, lecz śmiało przedstawiać fakt powołania „S" w zakładzie. Muszą nas uważać za równych partnerów, musimy współdecydować w zakładzie [pracy]. Poinformował zebranych, że w Tomaszowie Maz[owieckim] w „Wistomie" załoga chciała [c] „S", lecz dyrekcja nie wyraziła zgody, lecz niedługo będzie musiała wyrazić na to zgodę. Ostro skrytykował premiera Rakowskiego i Gorbaczowa. Rakowski proponował objęcie kilku stanowisk opozycji, lecz opozycja nie

---

(marzec 1988); czł. Chrześcijańsko-Demokratycznego Stronnictwa Pracy (od 1989), następnie Górnośląskiej Chrześcijańskiej Demokracji; poseł na Sejm RP z ramienia Górnośląskiej Chrześcijańskiej Demokracji (1991–1993); od 1982 na rencie inwalidzkiej, zamienionej później na emeryturę.

[c] *Fragment nieczytelny.*

[2] Jacek Tworkowski (ur. 1953). Działacz związkowy i harcerski, polityk; przewodniczący KZ NSZZ „S" w FMG „Pioma" w Piotrkowie Trybunalskim, czł. MKZ/ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej, współorganizator strajków w zakładzie (1980–1981); zaangażowany w kolportaż prasy bezdebitowej; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień––październik 1981); internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–17 III 1982); po zwolnieniu z internowania kontynuował nielegalną działalność polityczną w ramach DLP (m.in. organizowanie spotkań z czołowymi działaczami NSZZ „S": A. Gwiazdą, J. Kropiwnickim, G. Palką, A. Walentynowicz); przeciwnik porozumień Okrągłego Stołu; poseł na Sejm RP z ramienia AWS (1997–2001); czł. Rady Naczelnej ZHR (2004–2008); inwigilowany przez SB w ramach SOS/KE „Drukarz" (1981–1989); *Stan wojenny*..., s. 149.

[3] Januariusz Kowalewicz (ur. 1943). Działacz związkowy, przewodniczący MKS i współorganizator strajku okupacyjnego 11 IX 1980 w RPM w Piotrkowie Trybunalskim; przewodniczący KZ NSZZ „S" w RPM w Piotrkowie Trybunalskim; uczestnik strajku okupacyjnego w UW w Piotrkowie Trybunalskim (18–22 XII 1980); od marca 1981 przewodniczący Ogólnopolskiej Sekcji Melioracji Wodnych NSZZ „S"; od czerwca 1981 czł. Prezydium ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (Dział Rzemiosła); internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–2 IV 1982); aresztowany 4 VIII 1982 w związku z podejrzeniem o przynależność od czerwca do lipca 1982 do kierowanej przez H. Jaranowskiego grupy „Zawsze Solidarni", zajmującej się kolportażem ulotek na terenie Piotrkowa Trybunalskiego; zwolniony 31 VIII 1982 na mocy postanowienia o odstąpieniu od prowadzenia śledztwa w trybie doraźnym (śledztwo umorzono 10 XII 1982); od września 1982 związany z DLP przy klasztorze oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Meliorant" (1980) oraz KE „Meliorant" (1982–1988). AIPN Łd, 24/88; 49/3, t. 1–2; 067/160; 067/1006; pf 86/14, t. 2; karty: Mkr-2, EO-13-A i EO-4A/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. *Stan wojenny*..., s. 175.

[4] Jerzy Markiewicz (ur. 1954). Działacz związkowy, sekretarz KZ NSZZ „S" w FMSz „Vitroma" w Piotrkowie Trybunalskim; czł. KPN; internowany w Sieradzu, Łowiczu i Kwidzynie (13 XII 1981–15 XI 1982); po wyjściu na wolność działał w podziemiu; czł. RKW, czł. Prezydium RKO oraz czł. Komisji Lokalnej ZR Ziemi Łódzkiej w Piotrkowie Trybunalskim (1988–1989); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Odlewnicy" (1980–1981), SOR „Zatwardziały" (1982–1989) – materiały archiwalne wybrakowano w 1990. *Stan wojenny*..., s. 33.

[5] Barbara Ostrowska (ur. 1940). Działaczka związkowa; czł. NSZZ „S" w FMSz „Vitroma" w Piotrkowie Trybunalskim – skarbnik (1980–1981); w stanie wojenny zaangażowana w pomoc dla internowanych i ich rodzin oraz DLP przy kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim; od 1985 związana z nieformalną strukturą NSZZ „S" działającą na terenie Piotrkowa Trybunalskiego; inwigilowana przez SB w ramach SOS „Wytrwali" (1986) oraz KE „Turystka" (1986–1988). AIPN Łd, 067/964; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej i Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

przyjęła oferty, gdyż nie chce mieć do czynienia nic z rządem. Na zakończenie wystąpili Jacek Tworkowski i Zbigniew Mroziński, którzy apelowali, aby w zakładach zawiązywać „S". Wystarczą 3 osoby, aby uznać [to] za fakt powołania „S". W dyskusji, gdzie głos zabrało kilka osób, poruszano sprawę naszego długu, eksportu do ZSRR za półdarmo, co dostał Wałęsa od rządu za przerwanie strajku.

Ponadto poinformowano (Zbigniew Mroziński), iż przed wyjściem z kościoła, w zakrystii i w podziemiach wyłożone są listy, gdzie można się wpisywać za powołaniem „S". Na dwóch listach było sporo podpisów, około 100. Powołany został punkt informacyjny przy klasztorze jezuitów, do którego można zgłaszać fakt powołania „S" na zakładzie.

Zadania TW:

W prowadzonych rozmowach zwracać uwagę na wypowiedzi i komentarze odnośnie aktualnej sytuacji w kraju.

Wziąć udział w mszy w najbliższy czwartek, tj. 20 X [19]88 [r.], gdzie w ramach S[połecznych] N[auk] K[ościoła] odbędzie się spotkanie w podziemiach. Wziąć udział w tym spotkaniu ze szczególnym zwróceniem uwagi na tematykę prelekcji, zachowanie się zebranych tam osób.

Omówienie informacji:

Informacja jednoźródłowa, użyteczna. Spotkanie odbyto w mieszkaniu pracownika, na które TW przyszedł punktualnie. Udzielono instruktażu co do sposobu uzyskiwania informacji i przestrzegania zasad konspiracji. Następne spotkanie 20 X [19]88 [r.], zapasowe 22 X [19]88 [r.].

Wnioski:

Wyciąg z informacji przesłać do Wydz[iału] III oraz do podteczki sprawy „Pobożni".

Sporządził
por. M[arian] Stępień[d]

Źródło: AIPN Łd, 0031/606, t. 2, k. 57–58.

[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 29

1988 październik 14, Skierniewice – Informacja w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat powołania rządu Mieczysława F. Rakowskiego

[a]IA-0300/88[a] Skierniewice, [dnia] 14 X 1988 [r.]

Tajne

[b]Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. **Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.**

[...][c]

Trwające obrady Sejmu PRL i wystąpienie premiera Rakowskiego są głównym tematem dyskusji prowadzonych we wszystkich środowiskach i grupach społeczno-zawodowych województwa. W prezentowanych komentarzach zawarta jest powszechna aprobata treści exposé premiera Rakowskiego, niemniej jednak dostrzegalne jest pewne zróżnicowanie spojrzeń na niektóre kwestie przedstawione w wystąpieniu. Generalnie ocenia się je jako bardzo dobre i odbiegające znacznie od treści prezentowanych przez poprzedników. Pracownicy Zespołu Opieki Zdrowotnej w Sochaczewie stwierdzają, iż wystąpienie premiera utrzymane było w bardzo realistycznym tonie, gdyż przedstawił on aktualną sytuację w kraju w sposób obiektywny, z wyraźnym zaakcentowaniem występujących nieprawidłowości i bolączek. Wskazał przy tym na konieczność przełamania istniejących barier i stereotypów myślenia, aby mógł właściwie zadziałać mechanizm gospodarczy. Jest to niezbędne do wejścia na start, do kształtowania pozytywnych przemian gospodarczych w kraju.

Pozytywnie oceniając wystąpienie premiera, przedstawiciele załóg łowickich zakładów pracy zwrócili uwagę, iż nie składał on żadnych deklaracji i obietnic, jak czynili to poprzednicy, lecz trzeźwo ocenia realia życia w kraju. Zwrócono uwagę i w pełni akceptuje się założone priorytety w działalności rządu. W środowisku pracowników inżynieryjno-technicznych Zakładów Przemysłu Pończoszniczego „Syntex" w Łowiczu podkreśla się z uznaniem taktyczne posunięcia premiera, za jakie uznaje się fakt pozostawienia vacatów na kilku stanowiskach zarezerwowanych niejako dla działaczy opozycji. Wyraża się pogląd, że w ten sposób opozycja została zmuszona do jednoznacznego określenia swego stanowiska. Opozycja musi się więc zdeklarować, czy w sposób konstruktywny włączy się w nurt działań zmierzających do poprawy sytuacji w kraju, czy też w dalszym ciągu stosując zasadę

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysłany nr 2297. Przyjęto 14 X *[19]*88 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 14 X *[19]*88 *[r.]*, g*[odzina]* 18.50 *oparzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

krytykanctwa, będzie ją destabilizowała. W tym kontekście dyskutanci wyrażali sugestie, że społeczeństwo winno się dowiedzieć, komu konkretnie z członków opozycji premier proponował udział w pracach rządu i jakie były uzasadnienia odmowy.

W środowisku pracowników Zakładów Narzędzi Pomiarowych **„Vis"** w Rawie Maz[owieckiej] wyrażane są nadzieje, że rząd premiera Rakowskiego będzie rządem czynu i wstrzyma oraz odwróci niekorzystne procesy zachodzące w polskiej gospodarce. Podkreśla się również konieczność podjęcia energicznych działań dla restrukturyzacji zadłużenia zagranicznego, jak również potrzebę szybkich i śmiałych rozwiązań sprzyjających napływowi kapitału zagranicznego. Zdaniem komentujących osiągnięcie korzystnych zmian w tych kwestiach jest bardzo realne i wiąże się z powołaniem współwłaściciela przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym Mieczysława Wilczka[1] na stanowisko ministra przemysłu. Fakt ten komentowany jest jako ewenement powojennych rządów i jednocześnie jest w pełni akceptowany. Wyraża się przekonanie, że nowy minister przemysłu w oparciu o swoje dotychczasowe doświadczenie wprowadzi do polskiej gospodarki zdrowe mechanizmy polegające m.in. na ograniczeniu administracji i biurokracji, wprowadzeniu konkurencji rynkowej, poprawieniu jakości produkcji wyrobów, ożywieniu rzemiosła itp. Oczekuje się również, że w wyniku powyższych przedsięwzięć wzrośnie autorytet pracy, a płaca będzie jej rzeczywistym odzwierciedleniem. Kadra inżynieryjno-techniczna Zakładów Przemysłu Lniarskiego w Żyrardowie z uznaniem przyjęła zapowiedź, że jedynym kryterium oceny działalności przedsiębiorstwa będzie jego zysk w powiązaniu z rentownością produkcji. Z ulgą przyjęto także zapowiedź zmniejszenia kontroli w zakładzie, które odrywają znaczne ilości pracowników od codziennej pracy. Natomiast pracownicy fizyczni tych zakładów zwracają uwagę i w pełni akceptują zamiar zacieśnienia współpracy z Kościołem[d] rzymskokatolickim i innymi wyznaniami.

Wśród pracowników Zakładów Przemysłu Pończoszniczego „Stella" w Żyrardowie, akceptując zapowiedź traktowania priorytetowo problemów rolnictwa i budownictwa, z zainteresowaniem przyjęto również wzmiankę o urealnieniu udziału kapitału zagranicznego w naszej gospodarce. Stwierdza się, że wiele przedsiębiorstw będzie zainteresowanych współpracą z firmami zagranicznymi, co umożliwi prężny rozwój polskiego przemysłu i w efekcie poprawę relacji między podażą a popytem. Pewne zaniepokojenie wywołała również zapowiedź reprywatyzacji małych i nierentownych zakładów przeznaczonych do likwidacji. Jest to zdaniem dyskutantów bardzo słuszne i przyniesie na pewno określone korzyści natury ekonomicznej i społecznej. W komentarzach prezentowanych przez przedstawicieli środowiska oświaty w Żyrardowie wiąże się nadzieję, że może wreszcie przełamane zostaną biurokratyczne bariery, a teki ministrów otrzymają ludzie kompetentni, posiadający twórczą

---

[d] *W dokumencie:* kościołem.

[1] Mieczysław Wilczek (ur. 1932). Inż. chemik, prawnik, przedsiębiorca, minister; czł. PZPR (1952–1990); absolwent PŚ (1957) i UW (1965); pracownik naukowo-badawczy PŚ (1954–1957); następnie zatrudniony w przemyśle, m.in. dyrektor FK „Viola" w Gliwicach (1957–1961), zastępca dyrektora WFSZ „Aroma" (1961–1964), zastępca dyrektora ZPChG „Pollena" w Warszawie (1965–1969), dyrektor COBR Stolarki Budowlanej w Warszawie (1971–1974); od 1974 prywatny przedsiębiorca, m.in. współwłaściciel wytwórni koncentratów paszowych i przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego „Lavil" w Stanisławowie (1985–1988); czł. Rady Społeczno-Gospodarczej przy Sejmie PRL (1988); minister przemysłu w gabinecie M.F. Rakowskiego (1988–1989); zwolennik gruntownych reform gospodarczych; uczestnik obrad Okrągłego Stołu; w 1989 kandydat z ramienia PZPR do Senatu PRL; po 1989 wycofał się z życia politycznego, angażując sie w działalność gospodarczą; autor patentów w dziedzinie chemii.

inwencję. Jednocześnie krytycznej ocenie poddano działaczy opozycji, którzy odmówili przyjęcia kierowniczych stanowisk w rządzie. Mówi się, że już w swoim pierwszym wystąpieniu premier ujawnił prawdziwe oblicze opozycji, która miała szansę realizować swoje cele, lecz ulękła się współodpowiedzialności. Natomiast nauczyciele szkół skierniewickich podzielając pogląd swych kolegów z Żyrardowa, wyrażają zdziwienie, iż w składzie nowego rządu nie ma Bednarskiego[2], który dokonał wiele pozytywnych zmian w krótkim okresie członkostwa w poprzedniej ekipie rządowej. Pracownicy naukowi Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa oceniając exposé premiera, podkreślają, że zawierało ono duży ładunek emocjonalny będący wynikiem bezkompromisowego przedstawienia spraw drażliwych w rzeczywistym ich wymiarze. Pozytywnie ocenia się kolejność zasadniczych kierunków działalności rządu w początkowym okresie, a wyeksponowanie spraw rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego jest w opinii dyskutantów pierwszym krokiem na rzecz polepszenia sytuacji rynkowej. Jednakże twierdzi się, że optymistyczne plany winny być w ciągu najbliższych dni poparte konkretnymi decyzjami rządowymi. Zapowiedź premiera o wykorzenieniu pozostałości stalinizmu odbierana jest w tym gronie jako typowy chwyt propagandowy, podyktowany okresem rozliczeniowym w publicystyce. Uważa się, że jest to problem o wiele szerszy i bardziej złożony, gdyż większość struktur, programów i stylu działania aparatu partyjnego i administracji państwowej w dalszym ciągu funkcjonuje wg modelu z tamtych lat. Zapowiedź rugowania tych przyzwyczajeń związanych z przywilejami natrafi niewątpliwie na opory ludzi o zachowawczym sposobie myślenia.

Księża z dekanatu błońskiego w pierwszych ocenach na temat nowej ekipy rządowej zwracają uwagę na fakt fiaska stworzenia koalicyjnego gabinetu, co przyznał również premier w swym oświadczeniu. Niepowodzenia w rozmowach z przedstawicielami opozycji wynikają – zdaniem kleru – z dotychczasowej polityki partii, która zdominowała całkowicie sferę zarządzania, nie dopuszczając nikogo z zewnątrz. Tak więc – w opiniach dyskutantów – obecny kryzys społeczno-polityczny w kraju jest wyłącznie efektem nieudolności, krótkowzroczności polityki kierownictwa partyjnego, które samo powinno podjąć się rozwiązania wszystkich palących problemów, a nie wyręczać się opozycją czy Kościołem[d]. Duchowni twierdzą, że hierarchia kościelna i środowiska świeckie z nią związane zajęły obecnie najkorzystniejszą dla siebie pozycję, tj. arbitra i rozjemcy między władzą a opozycją. Takie usytuowanie jest dla Kościoła[d] bardzo bezpieczne, gdyż w przypadku powodzenia może sobie przypisać zasługi, w razie jednak fiaska misji nikt nie obciąży winą mediatorów.

Zakonnicy z klasztoru oo. Franciszkanów z Niepokalanowa twierdzą, że nowy rząd pod przewodnictwem premiera M[ieczysława] Rakowskiego stoi przed trudnym zadaniem. Zdaniem duchownych nie należy się spodziewać, że w krótkim czasie poprawi się sytuacja w którejkolwiek dziedzinie życia gospodarczego. Program nowego gabinetu dający priory-

---

[2] Henryk Bednarski (ur. 1934). Pedagog i socjolog; absolwent WSP w Gdańsku (1963) i Wyższej Szkoły Partyjnej przy KC KPZR (1973); czł. KC PZPR (1983–1990); sekretarz KP PZPR w Tucholi (1960–1963); przewodniczący ZW ZMW w Bydgoszczy (1963–1969); sekretarz generalny i prezes Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego (1969–1977); dyrektor Instytutu Nauk Społecznych WSP w Bydgoszczy oraz kierownik Wydziału Nauki i Oświaty KW PZPR w Bydgoszczy (1973–1978); prorektor WSP w Bydgoszczy (1978–1980); w 1980 dyrektor Międzywojewódzkiej Szkoły Partyjnej w Bydgoszczy; I sekretarz KW w Bydgoszczy (1980–1983); sekretarz KC PZPR (1983–1987); przewodniczący Komisji Nauki i Oświaty KC PZPR (1985–1986), następnie Komisji Ideologicznej KC PZPR (1986–1988); minister edukacji narodowej (1987–1988); ostatni przewodniczący ZG TPPR (1987–1991).

tet rolnictwu i budownictwu mieszkaniowemu wynika z konieczności chwili. Nowe władze zdają sobie sprawę, że powszechna dostępność żywności w szerokim asortymencie i skrócenie czasu oczekiwania na mieszkanie wytrącają argumenty opozycji i dają gwarancję spokoju wewnętrznego na pewien okres [...][e]. Według franciszkanów sam skład osobowy rządu nie jest najważniejszy. Istotne jest to, aby powołani ministrowie konsekwentnie realizowali program poprawy sytuacji w kraju. Niechęć przedstawicieli środowisk niezależnych do wejścia w skład rządu wynika z obaw przed odpowiedzialnością za ewentualne niepowodzenie zamierzeń reformatorskich. W przypadku widocznej poprawy sytuacji ekonomicznej kraju działacze opozycyjni mogą wyrazić zgodę na uczestnictwo w zarządzaniu. Według zakonników podstawowym warunkiem realizacji zamierzeń nowego gabinetu jest wprowadzenie pluralizmu związkowego i politycznego. Dlatego też ważnym czynnikiem rzutującym na powodzenie poczynań rządu będą ustalenia „okrągłego stołu". Jeżeli rozmowy te przyniosą konkretne ustalenia na drodze porozumienia, to nie tylko obsadzone zostaną pozostałe stanowiska w Radzie Ministrów, ale również zaakceptowany zostanie program rządowy[f].

[...][c]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 41, k. 1081–1083, mps.

[e] *Pominięto wyraz:* czasu.

[f] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 30

1988 październik 21, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat wizyty premiera Mieczysława F. Rakowskiego w Moskwie oraz audycji nadanej przez Radio „Solidarność”

IA-0306/88[a]

Skierniewice, [dnia] 21 X 1988 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. **Ogólna ocena sytuacji społeczno-politycznej na terenie woj. skierniewickiego.**
[...][b]

Średnia kadra techniczna Zakładów Przemysłu Lniarskiego w Żyrardowie w dyskusjach ocenia, że skład obecnego rządu jest dość silny i nie powinien ulegać presji władz politycznych, jeśli są one sprzeczne z wymogami efektywnego gospodarowania. Z uznaniem podkreśla się fakt, że premier Rakowski wykazał dużą odwagę, [c]przyjmując stanowisko w tak trudnym okresie. Jednocześnie stwierdza się, że dobrze by było[c], aby przynajmniej część z zadań postawionych sobie i rządowi była w pełni realizowana. Dyskutantom chodzi tu głównie o zapoczątkowanie przywrócenia równowagi rynkowej w sferze podstawowych dóbr konsumpcyjnych jak żywność, odzież, bielizna, środki czystości. Wizyta premiera Rakowskiego w Moskwie jest komentowana w sposób zróżnicowany. Większość wypowiadających się ocenia, iż jest to wyjazd po wskazówki i wytyczne. Pogląd ten wiążą z tym, iż w przeszłości każdy nowy premier na początku swojej kadencji odbywał podróż do Związku Radzieckiego. Zdaniem pracowników łowickich zakładów pracy, m.in. ZPP „Syntex”, „instruktaż” jak to określają, jaki premier otrzymał podczas wizyty w ZSRR, nie powinien w sposób istotny wpłynąć na zmiany w kierunku jego polityki. Środowisko to bowiem uważa Rakowskiego za człowieka twardego charakteru, który konsekwentnie dąży do wyznaczonego sobie celu, a jednocześnie bardzo elastycznego. Elastyczność ta w opinii dyskutantów aktualnie bardzo mu pomoże w pokonywaniu i rozwiązywaniu problemów natury politycznej.

Pracownicy Zakładów Narzędzi Pomiarowych **„Vis”** w Rawie Mazowieckiej wizytę tę oceniają przez pryzmat dalszej poprawy stosunków handlowych między [d]PRL a ZSRR[d]. Ich

---

[a] *Poniżej pieczęć:* Szyfrogram wysłany nr 2387. Przyjęto 21 X *[19]*88 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 21 X *[19]*88 *[r.]*, g*[odzina]* 16.30 *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d-d] *Wpisano odręcznie ponad przekreślonym zwrotem:* tymi krajami.

zdaniem powinna ona wpłynąć na lepsze zaopatrzenie rynku oraz poprawę ogólnej sytuacji przedsiębiorstw pod względem surowcowym. Nieodosobnione są również wypowiedzi, że premier pojechał do Moskwy po wytyczne co do dalszej polityki rządu oraz sposobu realizacji drugiego etapu reformy gospodarczej.

2. **Przejawy wrogiej działalności.**

W dniu 20 bm., podczas transmisji programu głównego [wydania] „Dziennika Telewizyjnego", w Skierniewicach miała miejsce siedmiominutowa emisja Radia „Solidarność" Regionu Mazowsze. Audycja była słyszana w rejonie osiedla Widok oraz ulic Sobieskiego, Szkolnej i Reymonta. Spikerem był Maciej Jankowski[1] – członek Regionalnej Komisji Wykonawczej Regionu Mazowsze. W audycji poruszono sprawy związane z rozmowami przy „okrągłym stole", ostatnimi zajściami studentów[2], rocznicą śmierci ks. Popiełuszki[3]. Nawoływano do odbudowy związku „Solidarność" poprzez tworzenie ogniw w zakładach pracy i formowanie postulatów związkowych. Krytykowano poczynania władz PRL, a jednocześnie nawoływano obywateli do walki o większe prawa ludzi pracy. Przy^c^toczono^c^

---

[1] Maciej Stanisław Jankowski (ur. 1946). Działacz NSZZ „S", polityk, poseł; brygadzista brygady remontowej na UW (1975–1990); od 1980 jeden z liderów NSZZ „S" Regionu Mazowsze; internowany (13 XII 1981–27 III 1982); wiceprzewodniczący (1990–1991), następnie przewodniczący NSZZ „S" Regionu Mazowsze (1991–1998); poseł na Sejm RP z ramienia AWS (1997–2001); od 2000 związany z SKL; w 2001 poparł powstanie PO; radny Sejmiku Województwa Mazowieckiego (1999–2002); w 2002 wycofał się z bieżącej polityki.

[2] 17 II 1989 r., z okazji ósmej rocznicy rejestracji NZS, został zorganizowany w Krakowie wiec, po którym miały miejsce największe od kilku lat starcia studentów z oddziałami ZOMO. Wystąpienia były kontynuowane 21 i 24 lutego, a w wyniku zajść zostało rannych 74 funkcjonariuszy oraz nieznana liczba manifestantów. A. Dudek, *Reglamentowana*..., s. 244–246.

[3] Jerzy Popiełuszko (1947–1984). Duchowny katolicki, kapelan NSZZ „S"; absolwent WMSD w Warszawie; odbył zasadniczą służbę wojskową w jednostce dla kleryków w Bartoszycach (1966–1968); w 1972 przyjął święcenia kapłańskie; od 1972 w parafiach: św. Trójcy w Ząbkach k. Warszawy, Matki Bożej Królowej Polski w Aninie, Dzieciątka Jezus na Żoliborzu, św. Anny w Warszawie, od maja 1980 w parafii św. Stanisława Kostki w Warszawie; od 1978 duszpasterz środowisk medycznych Warszawy, od 1981 diecezji stołecznej; 31 VIII 1980 odprawił mszę św. dla strajkujących w Hucie Warszawa, następnie duszpasterz hutników; po wprowadzeniu stanu wojennego współorganizator Prymasowskiego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom; współpracownik podziemnego NSZZ „S"; obserwator procesów politycznych; celebrans mszy św. za Ojczyznę w parafii św. Stanisława Kostki, głosiciel patriotycznych kazań, w których za motto przyjął słowa św. Pawła: „Zło dobrem zwyciężaj"; prześladowany przez SB (dwukrotne włamanie do mieszkania, podrzucanie broni i amunicji, wrzucenie przez okno ładunku wybuchowego, zniszczenie samochodu); obiekt prowadzonej przez rzecznika rządu J. Urbana kampanii oszczerstw; w maju 1983 prowadził uroczystości pogrzebowe zamordowanego przez funkcjonariuszy MO G. Przemyka; we wrześniu 1983 organizator pielgrzymki robotników Huty Warszawa na Jasną Górę, która przerodziła się w coroczną ogólnopolską Pielgrzymkę Ludzi Pracy; 12 XII 1983 postawiony w stan oskarżenia „za nadużywanie wolności sumienia", w styczniu–czerwcu 1984 trzynastokrotnie przesłuchiwany, aresztowany, zwolniony w wyniku interwencji Kościoła; w 1984 postępowanie umorzono na mocy amnestii; nakłaniany przez prymasa J. Glempa do wyjazdu na studia do Rzymu; 13 X 1984 grupa funkcjonariuszy SB pod dowództwem kpt. G. Piotrowskiego usiłowała spowodować pod Olsztynkiem wypadek wiozącego go samochodu; 19 X 1984 po odprawieniu mszy św. w kościele Świętych Polskich Braci Męczenników w Bydgoszczy, podczas drogi powrotnej do Warszawy, porwany w miejscowości Górsk przez funkcjonariuszy Samodzielnej Grupy „D" Departamentu IV MSW; torturowany i wrzucony do Wisły z zapory we Włocławku; 3 XI 1984 pogrzeb ks. J. Popiełuszki w Warszawie zgromadził setki tysięcy ludzi, stając się wielką manifestacją antykomunistyczną; grób na terenie parafii św. Stanisława Kostki stał się miejscem pielgrzymek i oficjalnych wizyt, m.in. Ojca Świętego Jana Pawła II, wiceprezydenta Stanów Zjednoczonych G. H. Busha i premier Wielkiej Brytanii M. Thatcher; 7 II 1985 Sąd Wojewódzki w Toruniu za uprowadzenie, torturowanie i zabójstwo skazał oficerów MSW: kpt. G. Piotrowskiego na 25 lat więzienia, por. L. Pękalę na 15 lat i por. W. Chmielewskiego na 14 lat, zaś ich przełożonego płk. A. Pietruszkę, za sprawstwo kierownicze zbrodni, na 25 lat; mocodawców zabójców nie wykryto; 8 II 1997 rozpoczął się proces beatyfikacyjny ks. J. Popiełuszki na etapie diecezjalnym (zakończony 8 II 2001); od 3 V 2001 w Watykanie rozpoczął się drugi etap procesu beatyfikacyjnego.

również słowa Lecha Wałęsy: „»Solidarność« jest i pozostanie, czy się komuś podoba, czy się nie podoba”. Z wypowiedzi spikera wynikało, iż audycja ta została nagrana w dniu 18 października br.

Czynności wyjaśniające prowadzi Wydział II i III tut[ejszego] WUSW[e].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 41, k. 1115–1116, mps.

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 31

1988 październik 24, Łódź – Doniesienie TW „Ikar" w sprawie opinii pracowników Łódzkiego Przedsiębiorstwa Instalacji Przemysłowych „Instal-Łódź" na temat przebiegu wizyty premiera Mieczysława F. Rakowskiego w Moskwie

Źródło: TW ps. **Ikar**[1]
Przyjął: **Mass**
Miejsce: LK **Parter**
Czas: 15.00–15.30
Data: 24 X [19]88 [r.]

Łódź, [dnia] 24 X 1988 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. pojedy[nczy][a]

Informacja dot[ycząca] **Instalu-Łódź**

Sporo rozbawienia wręcz wywołała wśród pracowników wizyta Rakowskiego w Moskwie. Ludzie zdają sobie sprawę z różnych zewnętrznych uwarunkowań, mieli w przeszłości wiele przykładów na to, iż Polska nie zawsze była w pełni suwerennym krajem, jednak wizyta ta w tym czasie i w tej sytuacji politycznej odebrana została jednoznacznie jako wyjazd nowego szefa rządu po instrukcje, co robić dalej i na ile można ustąpić opozycji przy „okrągłym stole". Ostatnie wypowiedzi zarówno członków rządu, jak i robotników na [b] w „Ursusie" wywołują sporo nadziei, ale jednocześnie duże obawy czy wszystko to, o czym się mówiło, można będzie wykonać w naszej rzeczywistości. W opinii ludzi nie interesują ich już ani programy, ani otwarta krytyka, a jedynie konsekwentne, wymierne, namacalne posunięcia władzy przywracające normalność naszej ekonomii. Mało jest ludzi, którzy liczą, że rządowi uda się wprowadzić zmiany, że na przeszkodzie w tych działaniach nie stanie po raz któryś demagogia i „twardogłowi".

„Ikar"

[Zadania:]

1. Rozpoznawać bieżące nastroje załogi na tle aktualnych wydarzeń politycznych w kraju ze szczególnym uwzględnieniem zbliżających się obrad „okrągłego stołu".

„Ikar"

---

[a] *Poniżej odręczna adnotacja:* Sek*[cja]* I 26 X *[19]*88 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Wyraz nieczytelny.*

[1] „Ikar" (TW) – wg zachowanych dokumentów Andrzej Maksymilian Sztrąf (ur. 1952), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 50 680 (1985–1989); mgr inż., zastępca kierownika ZPP ŁPIP „Instal" w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2302, t. 1–2; 0046/2000; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

Ocena informacji:

Informacja wartościowa pod względem operacyjnym. TW wszedł w jej posiadanie drogą rozmów z pracownikami ZPP.

Przedsięwzięcia:

1. Rozpoznawać bieżące nastroje załogi obiektu na tle rozwoju wydarzeń w kraju.

St. insp[ektor] Wydz[iału] V[c]
kpt. St[anisław] Mass

Źródło: AIPN Łd, 0040/2302, t. 2, k. 69.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 32

1988 październik 25, Łódź – Informacja na temat kształtowania nastrojów i postaw politycznych wśród funkcjonariuszy SB

[a]Łódź, [dnia] 25 X 1988 [r.]

[b]Kierownicy jednostek organizacyjnych (wszyscy)

[c]Uprzejmie proszę Towarzysza o osobiste zainteresowanie się stanem czytelnictwa i prenumeraty tygodnika resortowego „W służbie narodu" w kierowanej jednostce organizacyjnej. Termin składania zamówień na prenumeratę „WSN" na rok 1989 upływa **25 listopada br**. Roczna prenumerata tygodnika wynosi 2600 zł, kwartalna 650 zł i półroczna 1300 zł.

W naszych warunkach jedynie system prenumeraty umożliwia stały kontakt czytelnika z pismem, które spełnia rolę dwustronnej transmisji pomiędzy kierownictwem resortu i aparatem, stanowi forum wymiany doświadczeń zawodowych między funkcjonariuszami poszczególnych jednostek i służb oraz przekaźnikiem niezbędnej funkcjonariuszowi wiedzy społeczno-politycznej w zakresie podstawowym.

Jest szczególnie istotne, aby w obecnej niełatwej sytuacji społeczno-politycznej kraju resortowy tygodnik docierał do każdego funkcjonariusza i członków jego rodziny. Wiele bowiem zamieszczanych w „WSN" materiałów naświetla złożoność współczesnej sytuacji w kraju i może być wykorzystanych w pracy polityczno-wychowawczej i pomocnych w integracji środowiska funkcjonariuszy SB i MO oraz ich rodzin.

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wydz*[iał]* V SB.

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 29 L.dz. Pw-124/88. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

[c] *Powyżej odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Kowal do omówienia *opatrzona nieczytelny podpisem*. Bogusław Kowal (ur. 1944), kpt. Od grudnia 1972 inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od lipca 1976 inspektor Wydziału IIIA KW MO w Łodzi; od 1978 czł. Egzekutywy OOP PZPR KW MO w Łodzi; od września 1978 starszy inspektor Wydziału IIIA/V KW MO/WUSW w Łodzi; od 1980 II sekretarz OOP KZ PZPR KW MO/WUSW w Łodzi; od 1984 I sekretarz OOP KZ PZPR WUSW w Łodzi; od maja 1988 kierownik sekcji Wydziału V WUSW w Łodzi; od listopada 1989 kierownik sekcji WOG WUSW w Łodzi; od lutego 1990 kierownik sekcji Wydziału „C" WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/373, Akta osobowe.

Rozesłano wg rozdzielnika[d]

Zastępca szefa
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
ds. Polityczno-Wychowawczych
w Łodzi
płk mgr Stefan Stachurski[f]

[e]1601/88[e]

Źródło: AIPN Łd, 0050/1, t. 9, k. 36, mps.

[d] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 27 X 1988 r. 11 Nr OA-2524/88. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[e-e] *Wpisano odręcznie.*

[f] *Powyżej nieczytelny podpis.* Stefan Stachurski (ur. 1933), płk. Od września 1952 słuchacz CW MBP w Legionowie; od sierpnia 1954 referent Sekcji 2 Wydziału IV WUBP/WUdsBP w Łodzi; od kwietnia 1956 oficer operacyjny Sekcji 2 Wydziału IV WUdsBP w Łodzi; w grudniu 1956 zwolniony ze służby; od lutego 1959 milicjant KD MO Łódź-Polesie; od marca 1959 starszy oficer dochodzeniowy Sekcji Dochodzeniowej KD MO Łódź-Polesie; od listopada 1960 kierownik Sekcji Dochodzeniowej KD MO Łódź-Polesie; od września 1961 kierownik Sekcji Operacyjnej do Walki z PG KD MO Łódź-Polesie; od listopada 1963 inspektor Sekcji 3 Wydziału do Walki z PG KM MO w Łodzi; od maja 1965 inspektor Sekcji Nadzoru i Analiz Wydziału do Walki z PG KM MO w Łodzi; od stycznia 1966 starszy inspektor Sekcji 8 Wydziału do Walki z PG KM MO w Łodzi; od kwietnia 1967 inspektor Sekcji 8 Wydziału do Walki z PG KM MO w Łodzi; od czerwca 1969 inspektor Sekcji 2 Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego KM MO w Łodzi; od sierpnia 1970 kierownik Sekcji 3 Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego KM MO w Łodzi; od września 1972 zastępca komendanta KD MO Łódź-Górna; w sierpniu 1973 oddelegowany na studia w WS KGB; od lipca 1977 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Łodzi; od lipca 1980 komendant KD MO Łódź-Widzew; od listopada 1981 zastępca komendanta/szefa ds. Polityczno-Wychowawczych KW MO/WUSW w Łodzi i naczelnik Wydziału ds. Polityczno-Wychowawczych; w listopadzie 1989 przeniesiony do dyspozycji szefa WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 221/10, Akta osobowe.

Nr 33

1988 październik 26, Piotrków Trybunalski – Wytyczne zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie wykorzystania osobowych źródeł informacji do kontrolowania reaktywowanych struktur NSZZ „Solidarność”

[a]Piotrków Trybunalski, dnia 26 X 1988 roku
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [b]1[b]

Naczelnik Wydziału [c]
WUSW w Piotrkowie Trybunalskim
[d]**z**[astęp]**ca szefa RUSW**
ds. SB w [b]**Tomaszowie Maz**[owieckim][b]

W nawiązaniu do wytycznych przekazanych przez z[astęp]cę szefa WUSW ds. SB płk. A[lojzego] Perliceusza podczas narady w dniu 21 X 1988 roku należy w trybie pilnym realizować następujące zadania:

1. Uaktywnić pracę operacyjną ze wszystkimi źródłami informacji (SB i MO), zwłaszcza w obiektach, w których istnieją realne zagrożenia powstawania komitetów założycielskich „S”.

2. O powyższych zamiarach wyprzedzająco informować dyrekcję zakładu, podając nazwiska osób zamierzających utworzyć komitet „S” oraz nazwiska naszych źródeł, by stwarzać im możliwości naturalnego wejścia w te ogniwa. Wyprzedzające rozmowy ostrzegawcze prowadzone przez dyrektora będą hamująco wpływać na oficjalne zgłaszanie powstania komitetu.

3. Jako zasadę należy przyjąć, iż w każdym komitecie winny tkwić nasze źródła informacji, jednak nie mogą piastować czołowych funkcji, co nie powinno ograniczać im możliwości oddziaływania na struktury.

4. W przypadku istnienia komitetu „S”, w którym brak naszych źródeł należy natychmiast podjąć działania w kierunku ich wprowadzenia.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. 18 L.dz. DB-001587/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Pole niewypełnione.*

[d] *Po lewej stronie wpisany odręcznie numer pisma:* KBZ/00844/88.

5. Przy typowaniu i pozyskiwaniu nowych źródeł uwzględniać osoby młode, które prezentują najbardziej wojownicze postawy i chęć do działania (uwzględniać należy również młodzież szkół przyzakładowych).

6. O uzyskiwanych postępach na bieżąco należy informować tut[ejszy] Wydział III.

Wykonano i rozesłano
wg rozdzielnika
Opr. i wyk. JK/WT
Nr ks. masz. [b]00377[b]/88

Z[astęp]**ca szefa Woj**[ewódzkiego] **Urzędu**
Spraw Wewn[ętrznych] ds. **Służby Bezpieczeństwa**
w Piotrkowie Trybunalskim
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**[e]

Źródło: AIPN Łd, 0051/153, k. 59, mps.

[e] *Powyżej nieczytelny podpis oraz umieszczona poniżej odręczna adnotacja:* Pierwszą informację na odwrocie tego pisma przesłać należy do dnia 2 XI 1988 *[r.]*.

Nr 34

1988 październik 27, Łódź – Doniesienie TW „Boy" w sprawie opinii pracowników Łódzkiego Kombinatu Budowlanego „Północ" na temat przygotowań do negocjacji strony partyjno-rządowej z przedstawicielami opozycji

Źródło: TW ps. **„Boy"**[1]
Przyjął: Barczyński[2]
Miejsce: LK „Oaza"
Data: 27 X 1988 [r.]

Łódź, **dn**. 27 X [19]88 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. pojed[ynczy]

Informacja operacyjna[a]
dot[ycząca] ŁKB „Północ"

Ostatnio tematem rozmów w kombinacie, jak i nie tylko, bo i w prasie i telewizji, są przygotowania do rozmów przy „okrągłym stole". Ciągle ludzi zastanawia fakt odkładania tego spotkania przez stronę rządową. Daje to dużo do myślenia i różnego rodzaju spekulacji, że najprawdopodobniej będzie to konfrontacja między innymi z „Solidarnością", Kościołem i innymi ugrupowaniami, których reprezentanci zasiądą w końcu któregoś dnia. Są różne wypowiedzi, które z mieszanymi uczuciami wypowiadają się co do osoby p. Wałęsy. Jak można brać pod uwagę obywatela, któremu kiedyś przypominało się, że jest tylko obywatelem tego państwa (zgodnie z konstytucją), a obecnie występuje (czy będzie występował), w czyim imieniu i dlaczego on właściwie, będzie wypowiadał się w sprawach wagi państwowej? Wręcz mówi się o słabości rządu, i że jest to tylko próba wciągnięcia opozycji do rządzenia krajem, a później do współodpowiedzialności za ewentualne porażki[b].

„Boy"

[Zadania:]

1. W dalszym ciągu kontrolować nastroje załogi związane z bieżącymi wydarzeniami polit[ycznymi w] kraju.
2. Kontrolować działalność nowo powstałej spółki z o.o. **„Arka"**.
3. Kontrolować działalność przedsiębiorstwa pod kątem zadań inwestycyjnych.

„Boy"

Omówienie spotkania i informacji:

1. Następne spotkanie zostanie wywołane poprzez kontakt telefoniczny z TW.
2. Informacje przekazane przez TW pogłębiają i poszerzają nasze rozpoznanie operacyjne obiektu. TW uzyskał je w sposób pośredni. Wynika to z uplasowania źródła.

---

[a] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Sek*[cja]* I 28 X *[19]*88 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *W dokumencie: potyczki.*

[1] „Boy" – wg zachowanych dokumentów Jerzy Gliński (ur. 1957), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 56 906 (1988–1989); technik budowlany, inspektor w Dziale Zatrudnienia i Spraw Socjalnych w ŁKB „Północ" w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2191, t. 1–2; 0046/1934; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Zbigniew Barczyński (ur. 1960), plut. Od grudnia 1986 młodszy inspektor Wydziału V WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 III 1989. AIPN Łd, 0100/239, Akta osobowe.

3. W informacji TW poruszył problem nastrojów społecznych wśród załogi kombinatu przed zbliżającymi się obradami „okrągłego stołu". W wypowiedziach wyczuwa się ton niepewności i niewiary w zmiany jakie mógłby wnieść „okrągły stół".

Przedsięwzięcia:

1. Informację w części dot[yczącej] nastrojów wykorzystać w Sek[cji] 1 Wydziału V.

Mł. insp[ektor] **Wydz[**iału] V
plut. Z[bigniew] Barczyński[c]

Źródło: AIPN Łd, 0040/2191, t. 2, k. 18, rkps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 35

1988 październik 28, Tomaszów Mazowiecki – Informacja zastępcy szefa RUSW ds. SB w Tomaszowie Mazowieckim mjr. Włodzimierza Więtczaka na temat powstania Tajnego Międzyzakładowego Komitetu NSZZ „Solidarność”

[a]Tomaszów Maz[owiecki], dnia 28 X 1988 [r.]
[b]**Tajne spec**[jalnego] **znaczenia**
[c]Egz. nr 1

Naczelnik Wydziału III
WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim]

Zgodnie z wytycznymi z[astęp]cy szefa WUSW ds. SB płk. A[lojzego] Perliceusza z dnia 21 X 1988 r. oraz drugostronnie przedstawionymi zadaniami uprzejmie informuję, iż w dniu 5 IX 1988 r. na terenie Tomaszowa Maz[owieckiego] powstał Tajny Międzyzakładowy Komitet „S”. W skład tego komitetu weszli: Zygmunt Augustyniak, Ryszard Wędrychowicz, Teresa Zalewska[1], Ryszard Trocha[d], Czesław Karalus[2], Cichecki Kazi-

---

[a] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 4 XI *[19]*88 r. 18 nr DB-001587/88. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie nieczytelna odręczna adnotacja opatrzona datą:* 4 XI 1988 *[r.] oraz nieczytelnym podpisem.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w Tomaszowie Maz*[owieckim],* woj. piotrkowskie. 02 L.dz. KBZ-00844/88. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

[d] *W dokumencie błędnie:* Zbigniew Trocha. Ryszard Trocha (1956–1990). Działacz NSZZ „S”; pracownik ZPS „Tomskór” w Tomaszowie Mazowieckim (1975–1990); we wrześniu 1980 współorganizator Tymczasowej KZ NSZZ „S” ZPS „Tomskór”; od października 1980 wiceprzewodniczący KZ; w czerwcu 1981 uczestnik WZD NSZZ „S” Regionu Piotrkowskiego; współorganizator marszy głodowych w Tomaszowie Mazowieckim (11–13 VIII 1981); 13 XII 1981 współzałożyciel i czł. MKS w Tomaszowie Mazowieckim; kolporter wydawnictw bezdebitowych na terenie ZPS „Tomskór”; 14 XII 1981 współorganizator (wraz z B. Walaskiem i K. Przybyłem) dwugodzinnego strajku okupacyjnego na terenie ZPS „Tomskór”; aresztowany 23 III 1982, następnie 28 V 1982 skazany przez SW w Piotrkowie Trybunalskim na rok pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata; uczestnik mszy św. za Ojczyznę (1982–1989); współorganizator pomocy finansowej dla osób internowanych i aresztowanych; w styczniu 1989 współorganizator NSZZ „S” w ZPS „Tomskór”; od marca 1989 przewodniczący KZ NSZZ „S” w przedsiębiorstwie; czł. Zarządu Delegatury NSZZ „S”w Tomaszowie Mazowieckim; w październiku 1989 delegat na III WZD NSZZ „S” Regionu Piotrkowskiego; działacz KO „S” w Tomaszowie Mazowieckim; współorganizator kampanii wyborczej w 1989; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Powielacz” (1982–1983). AIPN Łd, 067/342; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej; E-16 z kartoteki zniszczeniowej; Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C” WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[1] Teresa Zalewska (ur. 1942, z d. Szczęsna). Działaczka NSZZ „S” i samorządowa, polityk; absolwentka Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ (1975); przewodnicząca Komitetu Założycielskiego i KZ NSZZ „S” w TZD w Tomaszowie Mazowieckim; czł. TKM NSZZ „S” w Tomaszowie Mazowieckim; bezrobotna (1983–1984); kolporter podziemnej prasy i ulotek na terenie Tomaszowa Mazowieckiego; doradca KO „S” w Tomaszowie Mazowieckim; przewodnicząca Komisji Rewizyjnej NSZZ „S” w Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim; posłanka na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S” (1989–1991); radna Rady Miasta w Tomaszowie Mazowieckim (1994–1998, 2002–2006); obecnie kustosz w Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim; inwigilowana przez SB w ramach KE „Dama” (1982–1985), KE „Muza” (1986–1989) – materiały archiwalne KE „Muza” wybrakowano w 1990, SO „Sztuka”, SOS „Koncepcja”, SOR „Partia” (1988–1989) – materiały archiwalne wybrakowano w 1990. AIPN Łd, 067/635; karty: EO-4/77, E-16 i Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C” WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; AIPN, karty: Mkr-2, EO-4-A/77 z kartoteki Biura „C” MSW w Warszawie.

mierz[3], Halina Jabrzyk[4] oraz Andrzej Bielas[5]. O powyższym tut[ejszą] Służbę Bezpieczeństwa poinformował TW ps. „Inga", nr rej[estracyjny] 6270.

O założeniu komitetu w Tomaszowie Maz[owieckim] przedstawiciele tego komitetu poinformowali biuro „Solidarności" w Gdańsku. Ponadto o założeniu komitetu w Tomaszowie Maz[owieckim] informacje w swych audycjach podało RWE.

Posiadając wyprzedzające informacje o próbach podejmowania działalności na bazie b[yłych] struktur „S" przez ww. osoby, Grupa III tut[ejszej] SB założyła sprawę operacyjnego sprawdzenia „Partia", nr rej[estracyjny] 10 258, którą po wznowieniu działalności jej figurantów przekwalifikowano na sprawę operacyjnego rozpracowania.

W związku z zaistniałą sytuacją – powstanie Tajnego Międzyzakładowego Komitetu „S" – zainspirowano przeprowadzenie rozmów przez dyrektorów przy przedstawicielach związ-

---

[2] Czesław Karalus (ur. 1946). Działacz NSZZ „S"; pracownik Huty im. Lenina w Nowej Hucie (1962–1965); zatrudniony w ZPW „Tomtex" w Tomaszowie Mazowieckim (1965–1968), w TFDiCh „Weltom" w Tomaszowie Mazowieckim (1968–1999); od września 1980 współorganizator i przewodniczący Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" w TFDiCh „Weltom", następnie przewodniczący KZ NSZZ „S" w zakładzie; w czerwcu 1981 uczestnik I WZD NSZZ „S" Regionu Piotrkowskiego; uczestnik marszów głodowych w Tomaszowie Mazowieckim (11–13 VIII 1981); organizator kolportażu prasy związkowej na terenie Tomaszowa („Informator Zarządu Regionu Piotrkowskiego", „Informator Komisji Zakładowej »Wistom«", „SZŁ"); 13 XII 1981 współorganizator i główny wykonawca akcji wyniesienia z zakładu i ukrycia sztandaru oraz dokumentów związkowych; czł. MKS Tomaszowa Mazowieckiego i kolporter komunikatów MKS (14 XII 1981–marzec 1982); współorganizator pomocy dla osób internowanych (1981–1982); kolporter prasy podziemnej, m.in.: „Wolność, Rozwaga i Solidarność", „Gryps", „SW" (1982–1989); czł. TKM NSZZ „S" w Tomaszowie Mazowieckim; czł. KO „S" w Tomaszowie Mazowieckim (1989–1991); w 1990 współzałożyciel i czł. zarządu NRO w Tomaszowie Mazowieckim oraz współorganizator kampanii wyborczej do samorządu terytorialnego z ramienia NRO; przewodniczący KZ NSZZ „S" TFDiCh „Weltom" (kwiecień 1989–wrzesień 1999); czł. Zarządu Delegatury NSZZ „S" w Tomaszowie Mazowieckim (czerwiec 1989–marzec 1992); uczestnik WZD NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (1989–1998); uczestnik VII i X KZD NSZZ „S"; od 2000 czł. Stowarzyszenia Osób Represjonowanych w Stanie Wojennym; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Wykładzina", SOS/SOR „Realiści" (1988–1989) i KE „Tkacz" (1988–1989). AIPN Łd, 067/1101; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; *Stan wojenny*..., s. 226.

[3] Kazimierz Cichecki (ur. 1932). Działacz NSZZ „S"; pracownik PKS w Tomaszowie Mazowieckim; 28 VIII 1980 inicjator strajku i przewodniczący komitetu strajkowego w przedsiębiorstwie; czł. TMK NSZZ „S"; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Dieta/Dieta I" (1980–1981); wg zapisów ewidencyjnych TW „Cichy" (1982–1990), zarejestrowany pod nr. 5769 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 067/186; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[4] Halina Jabrzyk (ur. 1946). Działaczka związkowa; czł. KZ NSZZ „S" w MZPW „Mazovia" w Tomaszowie Mazowieckim; czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (1981); wiceprzewodnicząca Oddziału NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej w Tomaszowie Mazowieckim i współzałożycielka biblioteki wydawnictw niezależnych; po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuowała działalność w podziemnej strukturze NSZZ „S" działającej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego; kolporter wydawnictw niezależnych; czł. TMK NSZZ „S" w Tomaszowie Mazowieckim; inwigilowana przez SB w ramach KE „Ewa" (1981–1983). *Stan wojenny*..., s. 223.

[5] Andrzej Bielas (ur. 1959). Działacz NSZZ „S"; w marcu 1986 wraz z R. Chachułą skazany przez Kolegium ds. Wykroczeń II Instancji przy Wojewodzie Piotrkowskim za umieszczenie w listopadzie 1985 na cmentarzu w Tomaszowie Mazowieckim tablicy upamiętniającej ofiary systemu komunistycznego; uczestnik mszy za Ojczyznę organizowanych w kościele Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Tomaszowie Mazowieckim i w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim oraz pielgrzymek świata pracy do Częstochowy; od sierpnia 1986 czł. Bractwa Trzeźwości działającego przy parafii Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Tomaszowie Mazowieckim; w 1988 zaangażowany w tworzenie struktur PPS w Tomaszowie Mazowieckim; pracownik Spółdzielni Wielobranżowej; czł. TMK NSZZ „S" w Tomaszowie Mazowieckim (1988); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Biuletyn" (1983–1986), SOS „Bractwo" (1986–1988) i KE „Kozak" (1986–1989). AIPN Łd, 067/737; 067/1049; karty: Mkr-2 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2; Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

ków zawodowych i rad pracowniczych z głównymi działaczami komitetu zatrudnionymi w następujących zakładach pracy:

– ZWCh „Chemitex-Wistom" – Stanisławem Kurnikiem[6],
– [T]FD[iCh] „Weltom" – Czesławem Karalusem,
– PS ZOZ – Zygmuntem Augustyniakiem,
– Muzeum Regionalne – Teresą Zalewską,
– PKP – Włodzimierzem Szewczykiem[7],
– [[e]] [f]„Tomskór"[f] – Ryszardem[g] Trochą,
– PKS – Kazimierzem Cicheckim,
– Spółdzielnia Wielobranżowa – Andrzejem Bielasem.

Z ww. przeprowadzone zostały rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze. Mimo przeprowadzonych rozmów na terenie ZWCh „Chemitex-Wistom" Stanisław Kurnik w dniu 4 X 1988 r. utworzył Tymczasową Komisję Organizacyjną NSZZ „S", w skład której weszli:

– przewodniczący – Stanisław Kurnik,
– I zastępca – Stanisław Kołyszko[8] – dotychczas nie przechodził w materiałach operacyjnych tut[ejszej] SB,
– II zastępca – Tadeusz Cieszkowski[9],
– sekretarz – Tomasz Knap[10] – nie przechodził w materiałach tut[ejszej] SB.

---

[e] *Przekreślony odręcznie, nieczytelny wyraz.*

[f-f] *Wpisano odręcznie.*

[g] *W dokumencie błędnie:* Zbigniew.

[6] Stanisław Kurnik (ur. 1954). Działacz NSZZ „S"; przewodniczący KZ NSZZ „S" w TKSM w Białej Górze (1980–1981); internowany w Sieradzu i Łowiczu (18 XII 1981–17 III 1982); w stanie wojennym kontynuował działalność w podziemnej strukturze „S" działającej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego; na wniosek Prokuratury Garnizonowej w Łodzi aresztowany 23 III 1982 za druk i kolportaż ulotek; 28 V 1982 skazany przez SW w Piotrkowie Trybunalskim na rok pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata; 12 I 1983 SN w Warszawie utrzymał orzeczoną karę; czł. TMK NSZZ „S" w Tomaszowie Mazowieckim (1988); przewodniczący TKO/KZ NSZZ „S" w ZWCh „Chemitex-Wistom" w Tomaszowie Mazowieckim; czł. ZR NSZZ „S" woj. piotrkowskiego (1989–1992); kandydat z listy krajowej NSZZ „S" w wyborach do Sejmu RP (1991); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Powielacz" (1982–1983), KE „Fanatyk" (do 1988), włączonego do SOS/SOR „Bumerang"(1988–1989). AIPN Łd, 24/60; 24/235; 50/1 t. 1–3; 067/342; 067/1068; pf 68/79; karty: Mkr-2 i EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[7] Włodzimierz Szewczyk (ur. 1952). Działacz związkowy; wiceprzewodniczący KZ NSZZ „S" w TSM (1981); współorganizator pomocy dla osób internowanych, uczestnik mszy św. za Ojczyznę; pracownik PKP w Tomaszowie Mazowieckim (1983–1991); kolporter wydawnictw bezdebitowych; czł. TMK NSZZ „S" w Tomaszowie Mazowieckim (1988); czł. KO „S" w Tomaszowie Mazowieckim; inwigilowany przez SB w ramach KE „Zawzięty" (1988–1989). AIPN Łd, 067/1042; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej i Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[8] Stanisław Kołyszko (ur. 1943). Pracownik ZWCh „Chemitex-Wistom" w Tomaszowie Mazowieckim; I zastępca przewodniczącego TKO NSZZ „S" w przedsiębiorstwie; wg zapisów ewidencyjnych TW „Stanisław" (1989–1990), zarejestrowany pod nr. 10 627 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0051/230; 0051/234; karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[9] Tadeusz Cieszkowski (ur. 1953). Pracownik ZWCh „Chemitex-Wistom" w Tomaszowie Mazowieckim; zastępca przewodniczącego TKO NSZZ „S" w przedsiębiorstwie; inwigilowany przez SB w ramach KE „Prominent" (1982–1988). AIPN Łd, 067/961; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej i Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[10] Brak bliższych danych.

O powstaniu Tymczasowej Komisji Organizacyjnej „S" poinformowany został dyrektor zakładu przez założycieli. Dyrektor naczelny nie wyraził zgody na działalność komisji oraz poinformował o powyższym fakcie Prokuraturę Rejonową w Tomaszowie Maz[owieckim]. Z wymienionymi założycielami „komisji" prokurator rejonowy w Tomaszowie Maz[owieckim] w dniu 25 bm. przeprowadził stosowne rozmowy. W trakcie tych rozmów St[anisław] Kurnik oświadczył, iż do czasu zalegalizowania „komisji" nie będzie na terenie zakładu prowadzona jakakolwiek działalność związkowa.

Mimo czynionych prób przez St[anisława] Kurnika zmierzających do zorganizowania komisji organizacyjnych w innych zakładach na terenie Tomaszowa Maz[owieckiego] do chwili obecnej takie komisje nie powstały. Z uzyskanych informacji wynika, iż członkowie obecnego międzyzakładowego komitetu „S" [h] po konsultacjach doszli do wniosku, że w pierwszej kolejności należy utworzyć komitety zakładowe „S" w poszczególnych zakładach pracy i z przedstawicieli tych komitetów wyłonić faktyczny międzyzakładowy komitet „S".

W związku z powyższym odnośnie ewentualności tworzenia komisji zakładowych w poszczególnych zakładach pracy podjęliśmy następujące przedsięwzięcia operacyjne:

– w ZWCh „Chemitex-Wistom" – do jednego z członków Tymczasowej Komisji Organizacyjnej – Tadeusza Cieszkowskiego, z racji wspólnej działalności w b[yłych] strukturach „S" ma dotarcie TW ps. „Janek"[11], nr rejestracyjny 9515[i], który aktualnie tkwi w międzyzakładowym komitecie „S" i ma możliwość oddziaływania na działalność tego komitetu.

---

[h] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo fragment.*

[i] *W dokumencie błędnie:* 2915.

[11] „Janek" (TW) – wg zapisów ewidencyjnych Marian Goździk (ur. 1948), zarejestrowany pod nr. 9515 (1986–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990; pracownik PBKiMB w Tomaszowie Mazowieckim; uczestnik WZD NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej i czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (1981); czł. Oddziału NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej w Tomaszowie Mazowieckim; po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność opozycyjną (druk i kolportaż ulotek); czł. TR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej; czł. WKO „S" w Piotrkowie Trybunalskim. AIPN Łd, 0051/136, 0051/153, 0051/230; 067/342; karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. W dokumencie podano błędny numer rejestracyjny TW. W dzienniku rejestracyjnym WUSW w Piotrkowie Trybunalskim pod nr. 2915 zarejestrowano 27 VI 1976 SOS „Rynek", prowadzoną przez tamtejszy Wydział III do 1 VI 1982. Analiza zachowanych dokumentów (w tym doniesień TW „Janek"), zapisy ZSKO oraz zapisy ewidencyjne pozwalają jednak na jednoznaczne zidentyfikowanie TW „Janek", zarejestrowanego w 1986 w dzienniku rejestracyjnym piotrkowskiego WUSW pod nr. 9515. Proces rejestracji OZI oraz spraw operacyjnych prowadzonych przez SB wskazuje, że błąd mógł się pojawić jedynie w momencie wpisywania numeru rejestracyjnego na teczce TW przez pracownika Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Z tego względu także oficer prowadzący TW „Janek" posługiwał się w procesie dokumentowania współpracy z OZI nieprawidłowym numerem rejestracyjnym. Zagadnienie ewidencjonowania sieci agenturalnej w resorcie spraw wewnętrznych zostało szeroko omówione w literaturze przedmiotu – zob. A. Dziuba, *Kwestia wiarygodności akt agenturalnych. Refleksje po analizie akt 150 tajnych współpracowników aparatu bezpieczeństwa w województwie śląskim i katowickim z lat 1945–1956* [w:] *W kręgu „teczek"*..., s. 235–262; *Instrukcje pracy operacyjnej...*; M. Komaniecka, *Miniprzewodnik po materiałach ewidencyjnych Służby Bezpieczeństwa* [w:] *Osobowe źródła informacji – zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2008, s. 263–293; *eadem*, *Organizacja i funkcjonowanie kartotek ogólnoinformacyjnej i zagadnieniowej aparatu bezpieczeństwa* [w:] *Wokół teczek*..., s. 231–262; *eadem*, *Dzienniki korespondencyjne, rejestracyjne, archiwalne i koordynacyjne jako źródła historyczne* , *ibidem*, s. 263–280; P. Milczanowski, *Specyfika struktury organizacyjnej Archiwum MSW*, *ibidem*, s. 221–229; F. Musiał, *Podręcznik bezpieki. Teoria pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa w świetle wydawnictw resortowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych PRL (1970–1989)*, Kraków 2007; J. Piłat, *Zasady prowadzenia, funkcjonowanie oraz rola ewidencji operacyjnej SB z uwzględnieniem przydatności zachowanych materiałów ewidencyjnych w bieżącej pracy Instytutu Pamięci Narodowej*, *ibidem*, s. 149–166; E. Zając, *Ślad pozostaje w aktach. Wybrane zagadnienia dotyczące funkcjonowania ewidencji operacyjnej w latach 1962–1989*, *ibidem*, s. 281–300; *eadem*, *Akta operacyjne Służby Bezpieczeństwa – wybrane problemy warsztatowe w świetle przepisów i procedur obowiązujących w pionie „C"*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2003, nr 19–20, s. 341–360.

Ponadto spośród członków „tymczasowej komisji" opracowywany jest kandydat na TW. Powyższe działania realizowane będą w ramach SOS krypt[onim] „Bumerang", nr rej[estracyjny] 10 381 – odpowiedzialny ppor. W[łodzimierz] Związek[12].

– **ZPO „Pilica"** – z uzyskanych informacji od TW ps. „Ewa"[13], nr rej[estracyjny] 5654 wynika, iż były działacz „S" – Zygmunt Jędrzejczak[14], figurant kwestionariusza ewidencyjnego krytpt[onim] „Krawiec" w sprzyjających okolicznościach nosi się z zamiarem tworzenia nowych struktur związkowych na terenie zakładu. W związku z powyższym zadaniowano TW ps. „Ewa", nr rej[estracyjny] 5654, oraz TW ps. „Janina"[15], nr rej[estracyjny] 10 042, aby w przypadku tworzenia przez Z[ygmunta] Jędrzejczaka nowych struktur „S" weszły w jego skład. Powyższe czynności organizacyjne będą realizowane w ramach SOS krypt[onim] „Optymiści", nr rej[estracyjny] 10 380 – odpowiedzialny kpt. K[azimierz] Kwapisz, ppor. M[arian] Karczemski[16].

– **ZPW „Tomtex"** – z posiadanych informacji operacyjnych wynika, iż przedstawiciele międzyzakładowego komitetu docierali do b[yłej] działaczki „S" w tym zakładzie Grażyny Betcher[17] z propozycją utworzenia Komisji Zakładowej „S". Ww. odmówiła podjęcia takiej działalności, niemniej jednak przez TW ps. „Janek" dążyć będziemy, aby w przypadku tworzenia nowych struktur „S" na terenie zakładu przez inne osoby G[rażyna] Betcher weszła w skład tych struktur. Podobne zadanie zlecono TW ps. „Wojtek"[18], nr rej[estracyjny]

---

[12] Włodzimierz Związek (ur. 1947), por. Od grudnia 1979 inspektor Wydziału IIIA/V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Sekcji V KM MO/RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od listopada 1989 inspektor Wydziału SB RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd 0104/291, Akta osobowe.

[13] „Ewa" – wg zapisów ewidencyjnych Barbara Paluch (ur. 1952), zarejestrowana w charakterze TW pod nr. 5654 (1982–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990; pracownik ZPO „Pilica" w Tomaszowie Mazowieckim. AIPN Łd, 0051/230; 0051/137; karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[14] Zygmunt Jędrzejczak (ur. 1929). Działacz NSZZ „S", kontroler jakości, brygadzista w ZPO „Pilica" w Tomaszowie Mazowieckim (1965–1996); czł. Prezydium KZ NSZZ „S" w przedsiębiorstwie (od stycznia 1981); uczestnik mszy św. za Ojczyznę i uroczystości patriotycznych organizowanych na terenie Tomaszowa Mazowieckiego i Piotrkowa Trybunalskiego; czł. Duszpasterstwa Harcerstwa Polskiego przy parafii Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Tomaszowie Mazowieckim; inicjator powołania TKZ w ZPO „Pilica" w Tomaszowie Mazowieckim (luty 1989); inwigilowany przez SB w ramach SOS/KE „Krawiec" (1981–1989), SOS/SOR „Optymiści" (1988–1989). AIPN Łd, 067/1100; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[15] „Janina" – wg zapisów ewidencyjnych Anna Wilczak (ur. 1948), zarejestrowana w charakterze TW pod nr. 10 042 (1987–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990; pracownik administracyjny w ZPO „Pilica" w Tomaszowie Mazowieckim. AIPN Łd, 0051/230; 0051/234; karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[16] Marian Karczemski (ur. 1947), ppor. Od stycznia 1973 inspektor Referatu ds. Bezpieczeństwa KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od czerwca 1975 młodszy inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1976 inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1979 inspektor Wydziału IIIA KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1980 inspektor Wydziału IIIA w KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od grudnia 1981 inspektor Wydziału V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Sekcji V KM MO/RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od czerwca 1989 kierownik Sekcji V RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału SB RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. Zwolniony ze służby 5 VI 1990. AIPN Łd, 0104/281, Akta osobowe.

[17] Grażyna Betcher (ur. 1945). Działaczka związkowa; czł. Rady Zakładowej w ZPW „Tomtex" w Tomaszowie Mazowieckim; wiceprzewodnicząca komitetu strajkowego podczas protestu na tle płacowym (wrzesień 1980); współorganizatorka NSZZ „S" w zakładzie (przewodnicząca TKZ do stycznia 1981); kolporter wydawnictw bezdebitowych na terenie Tomaszowa Mazowieckiego (1983–1989); uczestnik mszy św. za Ojczyznę; czł. KO „S" w Tomaszowie Mazowieckim; przewodnicząca KZ NSZZ „S" w ZPW „Tomtex" (1989–1992); czł. Regionalnej Komisji Rewizyjnej NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (od 2002). AIPN Łd, 067/342; 069/30.

[18] „Wojtek" – wg zapisów ewidencyjnych Ryszard Majewski (ur. 1959), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 10385 (1988–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990; czł. NSZZ „S"; pracownik MZPW „Mazovia"

10 385. Powyższe czynności operacyjne realizowane będą w ramach sprawy operacyjnej „Wełna", nr rej[estracyjny] 4524 – odpowiedzialny por. Z[ygmunt] Popławski.

– **MZPW „Mazovia" –** aktualnie nie stwierdzono prób tworzenia nowych struktur „S", tzw. komisji, niemniej jednak w zakładzie tym uplasowane jest źródło TW ps. „Góra", które z chwilą tworzenia takich struktur wejdzie w jego skład. Powyższe czynności operacyjne realizowane będą w ramach sprawy operacyjnego sprawdzenia krypt[onim] „Powrót", nr rej[estracyjny] 10 397 – odpowiedzialny por. Z[ygmunt] Popławski.

– [T]**FD**[iCh] **„Weltom"** – członkowie MTK usiłowali wywrzeć nacisk na b[yłego] działacza „S" w tym zakładzie Czesława Karalusa, aktualnie członka MTK, aby założył tzw. komisję w tym zakładzie. Cz[esław] Karalus do chwili obecnej nie podjął prób tworzenia „komisji" oznajmiając, iż do obrad tzw. okrągłego stołu takich prób nie będzie czynił. Obecnie Cz[esław] Karalus kontrolowany jest przez TW ps. „Janek" i TW ps. „Inga". Poza tym jest w opracowaniu na TW b[yły] działacz „S" [w] ww. zakładzie R.R., który bierze udział w rocznicowych uroczystościach kościelnych oraz w ostatnim okresie czasu usiłuje nawiązać bliższy kontakt z członkami MTZ. Powyższe czynności operacyjne realizowane będą w ramach sprawy operacyjnego sprawdzenia krypt[onim] „Realiści", nr rej[estracyjny] [j]. Odpowiedzialny: por. J[ózef] Grochowski[19].

Wyk. 3 egz.[k]
Egz. nr 1 – N[aczelni]k Wydz[iału] III
WUSW P[iotrków] T[rybunalski]
Egz. na 2 – SOS „Partia"
Egz. nr 3 – aa
Wyk. K.K.
Druk. E.F.
Nr ks. masz. [e]00300/88[e]

Źródło: AIPN Łd, 0051/153, k. 59–62, mps.

(1978–1983), następnie ZPW „Tomtex" w Tomaszowie Mazowieckim; kolporter materiałów bezdebitowych; inwigilowany przez SB w ramach: SOR „Kolporter" (1984–1985) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 28/88; KE „Tkacz" (1985–1988). AIPN Łd, 067/933; AIPN Łd, 0051/227; 0051/234;0051/234; karty: Mkr-3 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej; Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1 Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

j *Pole niewypełnione.*

k *Powyżej pieczęć:* Zastępca Szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Tomaszowie Maz*[owieckim]*, woj. piotrkowskie *opatrzona nieczytelnym podpisem oraz adnotacją:* Z up*[oważnienia]* kpt. K*[azimierz]* Kwapisz.

19 Józef Grochowski (ur. 1946), por. Od grudnia 1971 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kamiennej Górze; od grudnia 1973 dowódca pododdziału armatek wodnych ZOMO KW MO we Wrocławiu; od lipca 1975 młodszy inspektor Wydziału IV KW MO w Jeleniej Górze; od lutego 1978 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1982 starszy inspektor Wydziału V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 starszy inspektor Sekcji V KM MO/RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od września 1983 inspektor Grupy IV RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od sierpnia 1987 starszy inspektor Sekcji V RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/280, Akta osobowe.

Nr 36

1988 październik 28, Sieradz – Wytyczne szefa WUSW w Sieradzu płk. Sławomira Orbika w sprawie przeciwdziałania aktywności opozycji politycznej w październiku–listopadzie 1988 r.

[a]Sieradz, [dnia] 28 X 1988 [r.]
Tajne
Egz. nr [b]4[b]

[c]**Naczelnik Wydziału** [b]IV[b]
[d]**Szef WUSW**[d]

W ostatnim okresie pogorszeniu uległa sytuacja polityczno-społeczna w kraju (ostatnie wystąpienia Lecha Wałęsy i zmiana stanowiska strony kościelnej w kwestii obrad „okrągłego stołu", aktywizacja opozycji, tendencje do tworzenia zakładowych i terytorialnych struktur „Solidarności"). Na tym tle spodziewać się należy zmiany nastrojów społecznych w kierunku radykalizacji, a zwłaszcza załóg tych zakładów pracy, które strajkowały w kwietniu, sierpniu i wrześniu br. oraz środowisk akademickich związanych bądź sympatyzujących z opozycją.

Powyższy stan rzeczy oraz inne spodziewane rzeczy (wizyta premier Thatcher[1], siedemdziesiąta rocznica odzyskania niepodległości) nakładają na nas nowe zadania.

W związku z powyższym polecam:

1. Podjąć działania blokujące rozwój struktur „Solidarności" w zakładach pracy i instytucjach. Wykorzystać do tego możliwości administracyjnego oddziaływania na inicjatorów oraz nasze możliwości operacyjne.

2. Z ustalonymi aktywistami „Solidarności", którzy noszą się z zamiarem powołania struktur na terenie zakładu podejmować rozmowy ostrzegawcze wcześniej, zanim ogłoszą swoją decyzję. Sprawy te należy konsultować z merytorycznymi wydziałami WUSW.

---

[a] *Po lewej stronie częściowo nieczytelna pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. *[Nieczytelny numer pieczęci]*. L.dz. BZ-0487/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 2 XI 1988 r. 22 Nr KB-01825/88. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[d-d] *Przekreślono odręcznie*.

[1] Margaret Thatcher (ur. 1925), polityk, premier Wielkiej Brytanii, prawnik; poseł do Izby Gmin (1959–1992); minister edukacji (1970–1974); przywódca Partii Konserwatywnej (1975–1990); pierwsza w historii kobieta-premier Wielkiej Brytanii (1979–1990); zwolennik zdecydowanej polityki wobec ZSRS i strategicznej współpracy z USA; czł. Izby Lordów (od 1992); określana mianem „Żelaznej Damy"; najdłużej urzędujący brytyjski szef rządu w XX w.

3. Zdecydowanie rozwiązywać wszelkie nielegalne spotkania i zgromadzenia, posiedzenia różnego rodzaju „komitetów". Aktywnie zbierać informacje o odbywaniu się tego typu imprez w obiektach kościelnych. Inspirować interwencje właściwych czynników u władz kościelnych.

4. Piony III i V podejmą działania w celu niedopuszczenia do ukształtowania się i współdziałania wspólnego frontu działania „Solidarności" i Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Piony te powinny wypracować linię współdziałania i przeciwdziałania wrogim inicjatywom i mieć tak zorganizowaną pracę, aby każdego dnia dysponować wykazami osób zaangażowanych w działalność opozycyjną na obiektach.

5. Podjąć wszelkie możliwe działania blokujące, aby nie dopuścić do planowanego na 5 listopada br. posiedzenia tzw. Krajowej Komisji Wykonawczej. Pod różnymi pretekstami zatrzymywać członków KKW, nie dopuszczać do ich wyjazdu do Gdańska.

6. Podjąć przedsięwzięcia ograniczające aktywność ujawnionych struktur KPN, [Ruchu] „WiP" i PPS.

7. Zwiększyć ofensywność naszych przedsięwzięć, zwłaszcza na odcinku opanowania struktur już istniejących, znanych, a także szybko przenikać operacyjnie do różnych grup inicjatywnych. Podejmować wszelkie działania demaskujące i dezintegrujące przeciwnika.

8. W stosunku do struktur opozycyjnych skoordynować działania środków prawno-administracyjnych i operacyjnych.

9. Podjąć działania zapewniające wnikliwe rozpoznanie nastrojów w zakładach pracy. Poddać ostrej kontroli istniejące tam struktury „Solidarności" i osoby będące organizatorami ostatnich strajków.

10. Przygotować warianty działań SB, MO i Straży Przemysłowej na wypadek tworzenia się w zakładach atmosfery strajkowej. Uwzględnić możliwości szybkiego przejęcia pod kontrolę bram zakładów, niedopuszczenia do przedostania się z zewnątrz emisariuszy opozycji, izolować organizatorów strajków. Sprawy te konsultować z odpowiednimi wydziałami WUSW. Pozostawać w bieżącym kontakcie z administracją zakładów i czynnikami politycznymi.

11. Zorganizować działania blokujące celem niedopuszczenia do wyjazdu do Gdańska w okresie pobytu premier Thatcher aktywistów opozycji (poza przewidywanymi do rozmów przy „okrągłym stole").

12. Skierować, jeśli to możliwe, źródła mające dotarcie do środowisk opozycyjnych do dyspozycji WUSW w Gdańsku i SUSW z zadaniem pomocy w rozpoznaniu przebiegu pobytu premier Thatcher.

13. Bardzo aktywnie zbierać i natychmiast wyjaśniać wszelkie sygnały, przesłanki i informacje o możliwości aktów terroru wobec premier Wielkiej Brytanii i osób jej towarzyszących.

14. Przygotować się do przeciwdziałania ewentualnym ekscesom i zakłóceniom porządku organizowanym w siedemdziesiątą rocznicę odzyskania niepodległości przez środowisko tzw. opozycji niepodległościowej, zwłaszcza KPN – przygotowujące się do odrębnego uczczenia tej rocznicy.

15. Wzmocnić dyżury, zadbać o właściwe zabezpieczenie porządku na ulicach i ochranianych obiektach w okresie zbliżających się 4 dni wolnych od pracy.

Powyższe działania mogą być odpowiednio dostosowywane do kształtującej się sytuacji polityczno-operacyjnej.

Szef
Wojewódzkiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych
w Sieradzu[e]
[g]**płk mgr S**[ławomir] **Orbik**[2]

Wykonano i rozesłano
wg rozdzielnika
Opr. P.Z., druk G.L.
Nr ks. masz. 092/88[f]

Źródło: AIPN Łd, 053/42, t. 4, k. 208–210, mps.

---

[e] *Poniżej odręczna adnotacja:* W z*[astępstwie]* płk St*[anisław]* Romański.

[f] *Poniżej pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* Powielarnia WUSW w Sieradzu. AB. Zam*[ówienie]* 0674/88. 3×15 egz. *Nazwę jednostki, numer zamówienia i liczbę egzemplarzy wpisano odręcznie.*

[g] *Na odwrocie odręcznie dopisano:* kpt. Al*[eksander]* Lachowicz, ppor. M*[arian]* Kusiak, por. Zbigniew Sas, kpt. A*[ndrzej]* Stanioch, por. A*[ndrzej]* Teodorczyk. *Nazwiska opatrzono nieczytelnymi podpisami.* Aleksander Lachowicz (ur. 1947), kpt. Od listopada 1976 młodszy inspektor WRD KW MO w Sieradzu; od stycznia 1977 młodszy inspektor Wydziału IV KW MO w Sieradzu; w styczniu 1977 zwolniony ze służby; od stycznia 1978 młodszy inspektor Wydziału IV KW MO w Sieradzu; od lutego 1980 inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Sieradzu; od września 1984 starszy inspektor Wydziału IV WUSW w Sieradzu; od kwietnia 1985 starszy inspektor Samodzielnej Sekcji IV WUSW w Sieradzu; od kwietnia 1989 starszy inspektor Inspektoratu zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu; od stycznia 1990 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/234, Akta osobowe. Marian Kusiak (ur. 1949), ppor. Od września 1973 milicjant drużyny służbowej KP MO w Miliczu; od sierpnia 1975 dzielnicowy Referatu Dzielnicowych i Posterunkowych Komisariatu MO w Miliczu; od grudnia 1977 posterunkowy Posterunku MO w Żmigrodzie; od marca 1979 dzielnicowy Komisariatu MO w Żmigrodzie; od grudnia 1981 referent operacyjny Komisariatu MO w Żmigrodzie; od kwietnia 1982 milicjant Drużyny Patrolowej Komisariatu MO w Miliczu; od lutego 1983 referent operacyjny Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej Komisariatu MO w Miliczu; od czerwca 1983 inspektor SB Komisariatu MO/RUSW w Miliczu; od czerwca 1988 inspektor Grupy III RUSW w Miliczu; od lipca 1988 inspektor Wydziału IV WUSW w Sieradzu; od lutego 1989 inspektor Wydziału V WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 inspektor WOG WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 5 V 1990. AIPN Łd, 0127/251, Akta osobowe. Zbigniew Sas (ur. 1952), por. Od lipca 1977 posterunkowy Referatu Dzielnicowych i Posterunkowych Komisariatu MO w Środzie Śląskiej; od marca 1982 inspektor Grupy Operacyjnej Wydziału IV Komisariatu MO w Środzie Śląskiej; od lipca 1985 inspektor Grupy II RUSW Zduńska Wola; od stycznia 1987 starszy inspektor Grupy IV RUSW w Zduńskiej Woli; od lutego do czerwca 1987 oddelegowany do służby w WUSW we Wrocławiu; od marca 1988 starszy inspektor Wydziału IV WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału SiA WUSW w Sieradzu; od lutego 1990 starszy inspektor Wydziału II WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0269/46, Akta osobowe. Andrzej Stanioch (ur. 1950), kpt. Od czerwca 1976 posterunkowy Posterunku MO w Błaszkach; od lutego 1977 posterunkowy Posterunku MO w Skomlinie; od maja 1978 posterunkowy Posterunku MO w Wierzchlasie; od lipca 1981 inspektor Wydziału IV KW MO w Sieradzu (grupa operacyjna w Wieluniu); od czerwca 1982 inspektor Wydziału IV KW MO w Sieradzu (grupa operacyjna w Działoszynie); od czerwca 1983 starszy inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Sieradzu; od marca 1985 starszy inspektor Samodzielnej Sekcji IV WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału SiA WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/89, Akta osobowe. Andrzej Teodorczyk (ur. 1956), por. Od czerwca 1980 milicjant na stanowisku opiekuna psa Grupy Operacyjno-Technicznej ZOMO w Sieradzu; od lipca 1981 inspektor Wydziału IV KW MO w Sieradzu (grupa operacyjna w Wieluniu); od maja 1983 inspektor Grupy IV Komisariatu MO/RUSW w Wieluniu; od maja 1986 starszy inspektor Grupy IV RUSW w Wieluniu; od lutego 1988 inspektor Wydziału IV WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 inspektor Wydziału SiA WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/245, Akta osobowe.

[2] Sławomir Orbik (ur. 1937), płk. Od listopada 1959 referent Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej KM MO w Jeleniej Górze; od sierpnia 1962 kierownik Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego KP MO w Kamiennej Górze; od września 1964 starszy referent ds. ORMO KP MO w Kamiennej Górze; od stycznia 1965 kierownik Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego KP MO w Górze Śląskiej; od listopada 1967 zastępca komendanta KP MO ds. MO w Górze Śląskiej; od stycznia 1969 komendant KP MO w Sulechowie; od sierpnia 1977 zastępca komendanta KW MO ds. MO w Gorzowie Wielkopolskim; od października 1981 komendant/szef KW MO/WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 szef WUSW w Koszalinie. Zwolniony ze służby w lipcu 1990. AIPN Łd. Karta ewidencyjna funkcjonariusza.

Nr 37

1988 październik 29, Skierniewice – Szyfrogram na temat prelekcji wygłoszonej w Skierniewicach przez przewodniczącego Konfederacji Polski Niepodległej Leszka Moczulskiego

[a]L.dz. IA-0313/88[a]

[a]Skierniewice, [dnia] 29 X 1988[a] [r.]
[a]**Tajne**[a]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie[a]

[a]**Szyfrogram**[a]

1. **Inicjatywy i działania kleru**[b].

[c]W dniu 28 października br. w kaplicy parafialnej na Osiedlu Widok w Skierniewicach, w ramach Dni Kultury Chrześcijańskiej, prelekcję na temat niepodległości Polski wygłosił Leszek Moczulski. W wystąpieniu swym zawarł wiele krytycznych i negatywnych akcentów w odniesieniu do aktualnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju. Stwierdził m.in.: „Władze 7 lat po wprowadzeniu stanu wojennego znajdują się w ślepym zaułku. Nie wiedzą, jaką politykę podjąć. Są w istocie skazane, żeby przetrwać jeszcze jakiś czas, są w istocie skazane na porozumienie (...). Jak gdyby nie zdają sobie sprawy, że to porozumienie z uzależnionym społeczeństwem (...) spycha wszystko po równi pochyłej, która prowadzi system komunistyczny w Polsce do politycznego niebytu. Bez wątpienia to co jest dzisiaj, to jest sprawa tej ekipy, która rządzi Polską od czasu stanu wojennego i trochę wcześniej, która może być ochrzczona ekipą stanu wojennego. Ta ekipa nie jest już w stanie stworzyć żadnej alternatywy programowej ani żadnej alternatywy personalnej (...). Trudno przewidzieć, ile Jaruzelski się jeszcze utrzyma, ale sądzę, że w ciągu kilku miesięcy będzie z głowy. Ale nie jest to tylko katastrofa ekipy, która nie potrafi dzisiaj znaleźć jakiegoś wyjścia, jakiegoś rozwiązania (...). Jest to po prostu krach, kres systemu, który zapewne wykrzesi jeszcze z siebie jakąś następną ekipę (...), ale właściwie nie ma przed sobą żadnej perspektywy, tzw. szczęśliwego socjalistycznego rozwoju".

W dalszej części Moczulski zaznaczył, iż ustrój komunistyczny w Polsce upadnie za kilka miesięcy, po następnej fali strajków górniczych, które będą protestem przeciw represjom wobec górników po strajkach sierpniowych. Poleje się krew, bo władza pójdzie na rozwiązanie siłowe, bo gen. Jaruzelski przecież już od młodości nauczony był strzelać do braci Polaków, a nauczył się tego w Rosji przed wstąpieniem do Wojska Polskiego. Nadmienił ponadto, że władza uchyli się od rozmów przy „okrągłym stole" i to też przekona społeczeń-

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Treść punktu wpisano odręcznie. Powyżej po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysłany nr 2437. Przyjęto 29 X 1988 *[r.]*, g*[odzina]* 13.00. Zaszyfrowano 29 X 1988 *[r.]*, g*[odzina]* 17.50 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie parafka.*

stwo, że trzeba z nią skończyć. Rezultatem wszystkiego będzie powstanie narodowe, w którym pomocy Polsce udzielą kraje zachodnie. Mówca wielokrotnie powracał do wprowadzenia stanu wojennego, stwierdzając, iż miał on zlikwidować opozycję, odbudować gospodarkę oraz odbudować godność w narodzie. Żaden z tych celów nie został osiągnięty, przez co władze utraciły swoją wiarygodność. Dodatkowo gen. Jaruzelski roztrwonił zdobycze gospodarki, żywiąc stan wojenny. Kontynuując, stwierdził: „Stan wojenny w Polsce można dziś zrobić tylko i wyłącznie na złość tow[arzyszowi] Gorbaczowowi. Tow[arzysz] Gorbaczow nie zajmuje się Polską, dla niego Polska jest to problem czwartorzędny, Gorbaczow ciężko walczy o przyszłość Związku Radzieckiego – jest bardzo poważnie ona zagrożona. Jeżeli Związek Radziecki się z tego dna nie wyciągnie, to zejdzie do rzędu mocarstw drugiej kategorii (...). Tylko żeby Związek Radziecki wydobył się z dna, żeby udała się *pierestrojka*, to Związek Radziecki musi pogodzić się z Zachodem, dostać pieniądze. Ażeby się pogodzić z Zachodem, musi być grzeczny i inni muszą być grzeczni. Jeśli Jaruzelski zrobi cokolwiek dzisiaj w Polsce, zamknie tysiąclecie, to przecież Jaruzelskiego za to obciąży się, ale Związek Radziecki obciąży za to Gorbaczowa, bo powiedzą (...) pan Gorbaczow oszukuje". Na temat rządu Rakowskiego stwierdził, że premier nie ma ani alternatywy personalnej ani programowej. W trakcie prelekcji Moczulski nadmienił, że nie posiada aktualnie żadnej literatury, gdyż władze skonfiskowały mu większą ilość. Dodał ponadto, iż ciągle kontrolowany jest przez Służbę Bezpieczeństwa.

Nadmienić należy, iż wystąpienie wymienionego trwało ponad 2 godziny i było bardzo chaotyczne. W imprezie uczestniczyło ok. 150 osób.

[b]Zastępca szefa WUSW
ds. Służby Bezpieczeństwa
w Skierniewicach
ppłk St[anisław] Janusiewicz[b]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 41, k. 148, mps.

[d-d] *Wpisano odręcznie.* Stanisław Janusiewicz (ur. 1939), ppłk. Od marca 1963 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Tucholi; od listopada 1970 inspektor operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Tucholi; od października 1974 starszy inspektor operacyjny SB KMiP MO we Włocławku; od czerwca 1975 kierownik sekcji Wydziału II KW MO we Włocławku; od listopada 1976 zastępca naczelnika Wydziału II KW MO we Włocławku; od sierpnia 1981 kierownik Samodzielnej Sekcji „A" KW MO we Włocławku; od lipca 1983 zastępca naczelnika Wydziału II KW MO/WUSW we Włocławku; od grudnia 1983 naczelnik Wydziału II WUSW we Włocławku; od sierpnia 1986 zastępca szefa WUSW ds. SB w Skierniewicach. Zwolniony ze służby 15 III 1990. AIPN, 0604/1392, Akta osobowe.

Nr 38

1988 listopad 2, Piotrków Trybunalski – Doniesienie TW „Mirosław" na temat reakcji działaczy NSZZ „Solidarność" w Bełchatowie na projekt likwidacji Stoczni Gdańskiej im. Lenina, wizyty premier Wielkiej Brytanii Margaret Thatcher w Polsce oraz przygotowań do obchodów rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę

Źródło: TW ps. „Mirosław"[1] Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 2 XI 1988 r.
Przyjął: kpt. H[enryk] Karkusiewicz[2] **Tajne**
[Data:] 2 XI [19]88 [r.] Egz. pojedynczy[a]
Miejsce: (sam[ochód] prywatny)

[b]**Informacja operacyjna**
dot[ycząca] środowiska „S" spisana ze słów źródła

Treść informacji:

[c]W środowisku do niego zbliżonym wiele dyskutuje się na temat likwidacji stoczni oraz przebiegu wizyty premiera Wielkiej Brytanii w Polsce. Podkreśla się, że likwidacja stoczni to prowokacja ze strony władz, a nawet „zamach" na kolebkę „Solidarności" i jej przywódców. Uważa się, że posunięcie to miało na celu wywołanie strajków na terenie Gdańska i tym samym uniemożliwienie spotkania premiera Wielkiej Brytanii z Lechem Wałęsą oraz księdzem Jankowskim[c]. Uważa się, że w okresie wizyty premiera nie będzie strajków na terenie

---

[a] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Wyk*[orzystać]* do meldunku w dniu 3 XI *[19]*88 *opatrzona parafką.*

[b] *Po lewej stronie data:* 3 XI *[19]*88 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c-c] *Fragment oznaczony odręcznie na marginesie pionową linią.* Henryk Jankowski (ur. 1936). Duchowny katolicki, kanonik, kapelan NSZZ „S". W 1964 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz parafii św. Ducha w Gdańsku (1964–1967), parafii św. Barbary w Gdańsku (1967–1970); proboszcz parafii św. Brygidy w Gdańsku (1970–2004); 17 VIII 1980 odprawił pierwszą mszę dla strajkujących w Stoczni Gdańskiej im. Lenina; formalnie na mocy dekretu prymasa S. Wyszyńskiego z 6 IV 1981 kapelan NSZZ „S"; od sierpnia 1980 w bliskim otoczeniu L. Wałęsy; w styczniu 1981 wraz z L. Wałęsą uczestnik delegacji NSZZ „S" na audiencji u papieża Jana Pawła II; 14 XII 1981 wraz z D. Wałęsą wśród strajkujących w Stoczni Gdańskiej, odprawił mszę, namawiał do zachowania spokoju i zaniechania strajku; po 13 XII 1981 organizator pomocy dla represjonowanych w ramach Komisji Charytatywnej przy kościele św. Brygidy; współpracownik podziemnych struktur NSZZ „S", m.in. przy przekazywaniu sprzętu i materiałów poligraficznych (1982–1989); współorganizator Bractwa Oblatów św. Brygidy (1984–1988); w 1988 udostępnił pomieszczenia przykościelne na siedzibę KKW NSZZ „S"; w maju i sierpniu 1988 odprawiał msze dla strajkujących w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Według ustaleń G. Majchrzaka w latach 1980–1982 KO „Delegat" („Libella"). Zob. G. Majchrzak, *Kontakt operacyjny „Delta" vel „Libella"*, Warszawa 2009.

[1] „Mirosław" – wg zachowanych dokumentów Mirosław Bednarek (ur. 1963), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 8947 (1985–1989); pracownik Elektrowni Bełchatów. AIPN Łd 0031/717; karta Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2 Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[2] Henryk Karkusiewicz (ur. 1946), kpt. Od października 1973 oficer SB w Referacie ds. Bezpieczeństwa KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od listopada 1973 oficer SB Referatu ds. Bezpieczeństwa KMiP MO w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1975 inspektor operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KMiP MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1975 inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1976 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1977 starszy inspektor Grupy Operacyjnej w Bełchatowie; od lipca 1979 starszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1980 kierownik sekcji Wydziału IIIA/V KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1985 starszy inspektor Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1988 p.o. zastępca naczelnika

Gdańska i planowane spotkanie L[echa] Wałęsy odbędzie się. Jednocześnie stwierdza się, że po jej wyjeździe dojdzie do strajków i to nie tylko w Gdańsku, ale i w innych regionach kraju. Z naciskiem podkreśla się, że w aktualnie zaistniałej sytuacji L[ech] Wałęsa i jego doradcy absolutnie nie przystąpią do obrad „okrągłego stołu". Działacze „S" z Bełchatowa (Suchcicki[3], Matyśkiewicz) [d]podejmują działania zmierzające do uroczystych obchodów siedemdziesiątej rocznicy odzyskania niepodległości (11 XI [19]88 r.) przez nasz kraj. Zgodnie z zaleceniem central opozycyjnych działacze „S" nie będą wchodzili w skład oficjalnych komitetów obchodów tej rocznicy, lecz ma to być ich samodzielna inicjatywa[d].

Zadanie:

1. [e]Jak środowisko „S" w Elektrowni „Bełchatów" (**Szostak** Wanda, Bihun, Romański) przygotowują się do reaktywacji „S" w zakładzie i jakie są ich zamierzenia na przyszłość[e].

Omówienie informacji:

Informacja wiarygodna, potwierdzona przez inne źródła informacji („Krzysiek"[4], „Elka"[5]). Kolejne spotkanie w miarę postępu w realizacji niniejszego zadania.

Przedsięwzięcia:

1. Wykorzystano do opracowania informacji do I sek[retarza] KW PZPR – [f]wspólnie z Wydz[iałem] III[f].

2. Wykorzystano do meldunku dziennego.

Wykonano 1 egz. kpt. H[enryk] Karkusiewicz[g]

Źródło: AIPN Łd, 0031/717, k. 27, rkps.

Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1988 naczelnik Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1988 starszy inspektor Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1988 starszy inspektor Inspektoratu II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 29 XII 1989. AIPN Łd, 0104/220, Akta osobowe.

[d-d] *Fragment oznaczono odręcznie na marginesie pionową linią.*

[e-e] *Fragment oznaczono odręcznie na marginesie pionową linią.* Wanda Szostak – brak bliższych danych. Zygmunt Bihun (ur. 1931), działacz NSZZ „S", pracownik Elektrowni Bełchatów; czł. Rady Pracowniczej w wymienionym zakładzie. AIPN Łd, 067/780. Leopold Romański – działacz NSZZ „S"; pracownik działu TP-3 Elektrowni Bełchatów. AIPN Łd, 0031/717.

[f-f] *Podkreślono odręcznie.*

[g] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[3] Kazimierz Suchcicki (ur. 1963). Działacz związkowy, polityk samorządowy; pracownik KWB Bełchatów; uczestnik uroczystości organizowanych w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim (od 1986); czł. DLP w Bełchatowie; sympatyk Ruchu „WiP"; działacz TP „PiP" w Bełchatowie; przewodniczący MKO NSZZ „S" w Bełchatowie; radny Rady Miejskiej w Bełchatowie z ramienia PiS (od 2006); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Kolporter" (1987–1989). AIPN Łd, 067/1094; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej i Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2/ Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[4] Brak bliższych danych.

[5] „Elka" – wg zapisów ewidencyjnych Leszek Kozłowski (ur. 1938), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 1907 (1975–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0051/229; 0051/235; karta Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

Nr 39

1988 listopad 7, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie przebiegu spotkania przewodniczącego NSZZ „Solidarność" Regionu Mazowsze Zbigniewa Bujaka z mieszkańcami Skierniewic

IA-0318/88

Skierniewice, dnia 7 XI 1988 [r.]
Tajne

[a]Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

[...][b]

II. Przejawy wrogiej działalności.

W dniu 6 listopada br. o godz. 19.00 w kościele św. Stanisława w Skierniewicach, z inicjatywy przedstawicieli tzw. opozycji politycznej, odbyło się spotkanie ze Zbigniewem Bujakiem[1]. Tematem dyskusji były przygotowania do „okrągłego stołu" – trudności z „Solidarnością". Z wypowiedzi prelegenta wynika, że powodem przesunięcia terminu rozpoczęcia obrad jest warunek postawiony przez L[echa] Wałęsę odnośnie legalizacji „Solidarności". Jego zdaniem władze państwowe nie wyrażają zgody na powyższe, gdyż obawiają się utraty prestiżu. Według Z[bigniewa] Bujaka przetargi trwają, przy czym czas pracuje na korzyść opozycji, która ma poparcie prezydenta R[onalda] Reagana i jego następcy. Również premier M[argaret] Thatcher podczas spotkania z L[echem] Wałęsą i innymi członkami „S" zapowiedziała, że sprawę „Solidarności" traktuje jako wyznacznik procesu demokratyzacji w naszym kraju oraz poszanowania praw człowieka, zaakceptowanych przez Polskę jako uczestnika KBWE. Od decyzji władz polskich w tej kwestii zależeć będzie dalsza polityka gospodarcza USA i Wielkiej Brytanii, o czym świadczy m.in. niepodpisanie przez M[argaret] Thatcher żadnych umów gospodarczych. Według Z[bigniewa] Bujaka władze polskie znalazły się więc w sytuacji bez wyjścia, a przez ciągłe odkładanie terminu „okrągłego stołu" tracą wiarygodność.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2485. Przyjęto 7 XI 1988 *[r.]*, godz. 15.10. Zaszyfrowano 7 XI 1988 *[r.]*, godz. 16.40 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Zbigniew Bujak (ur. 1954). Polityk i działacz związkowy; pracownik ZM Ursus (1973–1981); od 1978 współpracownik KSS „KOR"; współzałożyciel NSZZ „S" w wymienionym przedsiębiorstwie; przewodniczący MKZ (1980–1981) i ZR NSZZ „S" Regionu Mazowsze (1980–1990); czł. KKP (1980–1981), następnie czł. Prezydium KK NSZZ „S"; najdłużej ukrywający się czł. związku (1981–1986); aresztowany w maju 1986, zwolniony we wrześniu tr. na mocy amnestii; czł. TKK NSZZ „S"; kierował RKW Regionu Mazowsze; czł. TR (1986–1987), KKW NSZZ „S" (1987–1989) i KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; współzałożyciel i pełnomocnik krajowy ROAD (1990); założyciel Ruchu Demokratyczno-Społecznego (1991); czł. UP i UW; poseł na Sejm RP (1991–1997); szef GUC (1999–2001). AIPN, 01225/5, kop. 108.

Na zakończenie mówca stwierdził, że opozycja nie zrezygnuje ze swych żądań, gdyż utraciłaby zaufanie klasy robotniczej – dlatego też musi ustąpić rząd, w przeciwnym razie USA i Wielka Brytania nie prolongują płatności naszego zadłużenia. W prelekcji uczestniczyło około 50 osób[c].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 41, k. 1183, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 40

1988 listopad 10, Warszawa – Informacja Departamentu III Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na temat bojkotu zajęć w Studium Wojskowym zorganizowanego na UŁ przez Niezależne Zrzeszenie Studentów

[a]Warszawa, dnia 10 XI 1988 [r.]
Tajne

Informacja
dot[ycząca] sytuacji i działań podejmowanych przez NZS w Uniwersytecie Łódzkim

W dniu 7 i 8 listopada br. w Uniwersytecie Łódzkim działacze NZS tej uczelni zorganizowali bojkot zajęć w Studium Wojskowym. W trakcie zorganizowanego w dniu 8 bm. w godzinach rannych przez NZS pikietowania gmachu Studium Wojskowego przy ulicy Kopernika, patrol zatrzymał trzech studentów:

– Andrzeja **Jasionowskiego**[1] – III rok prawa,
– Szymona **Zyberynga**[b] – III[c] rok prawa,

---

[a] *Po lewej stronie częściowo nieczytelna odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Majchrowski: zlecić opracowanie zwięzłego *[wyraz nieczytelny]* do inf*[ormacji]* dz*[iennej],* uwzględniając: JM Rektor zwołał senat i ogłosił…; Podać wstępnie przyczyny interwencji MO, miejsca zajść, czytelnie hasła na wiecu (wszystkie); *[fragment nieczytelny]*. 10 XI *[19]*88 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Krzysztof Majchrowski (1929–2000), gen. bryg. Od grudnia 1952 młodszy referent Sekcji III Wydziału IV UBP dla m. st. Warszawy; od lutego 1953 młodszy referent Sekcji III Wydziału IX UBP dla m. st. Warszawy; od lipca 1953 referent Sekcji III Wydziału IX UBP dla m. st. Warszawy; od października 1953 starszy referent i p.o. kierownik Referatu Ochrony przy FUP w Warszawie; od sierpnia 1954 zastępca kierownika Referatu Wojskowego przy FUR w Warszawie; od września 1954 kierownik Referatu Wojskowego przy FUR w Warszawie; od kwietnia 1955 kierownik Referatu Wojskowego przy Zakładach Radiowych T-3, T-1 w Warszawie; od stycznia 1956 kierownik Grupy Operacyjnej przy Zakładach Radiowych T-3, T-1 w Warszawie; od maja do grudnia 1956 starszy oficer operacyjny przy Zakładach Radiowych T-3, T-1 w Warszawie; od sierpnia 1962 starszy oficer operacyjny Wydziału III Komendy MO m. st. Warszawy; od marca 1965 kierownik grupy operacyjnej Wydziału III Komendy MO m. st. Warszawy; od lipca 1969 inspektor Wydziału IV Departamentu III MSW; od maja 1972 starszy inspektor Wydziału IV Departamentu III MSW; od kwietnia 1979 zastępca naczelnika Wydziału IV Departamentu III MSW; od czerwca 1984 naczelnik Wydziału IV Departamentu III MSW; od stycznia 1985 zastępca dyrektora Departamentu III MSW; od stycznia 1987 dyrektor Departamentu III MSW; od listopada 1989 do kwietnia 1990 dyrektor Departamentu OKPP MSW.

[b] *W dokumencie błędnie:* Zybelinga. Szymon Zyberyng (ur. 1967). Działacz NZS, prawnik; redaktor ACR „Kiks"; współorganizator bojkotu zajęć w Studium Wojskowym UŁ (listopad 1988); jako student filii UW w Białymstoku współorganizator okupacji gmachu KW PZPR w Białymstoku (styczeń 1990); czł. KKK NZS (1990–1992); prokurator Prokuratury Rejonowej w Radomsku; obecnie adwokat; przewodniczący Rady Nadzorczej Wodociągów Miejskich w Radomiu; czł. Rady Nadzorczej PKS w Radomsku; kandydat PiS do Sejmu RP (2001); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Dajan" (1987–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 995/89. AIPN Łd, pf 15/461; karta Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[c] *W dokumencie:* IV.

[1] Andrzej Jasionowski (ur. 1964). Działacz NZS, student prawa UŁ, dyplomata; przewodniczący NZS UŁ (1988–1989), czł. Prezydium KKK NZS; organizator bojkotu zajęć ze szkolenia wojskowego (1988); współpracownik pisma NZS UŁ „Wiadomości Uniwersytetu Łódzkiego"; współorganizator strajku studenckiego na UŁ (1989); kierownik Wydziału Konsularnego, I radca ambasady RP w Helsinkach; pełnomocnik ministra spraw zagranicznych ds. organizacji wyborów parlamentarnych za granicą (2007); dyrektor departamentu konsularnego i Polonii MSZ; ambasador RP w Belgradzie (od 2009). AIPN Łd, pf 15/461.

– Pawła **Sztąberka**[2] – II rok socjologii.

Wymienieni prowadzili na ulicy przed Studium Wojskowym agitację nawołującą do bojkotu zajęć.

W stosunku do Szymona **Zyberynga**[b] skierowano wniosek do Kolegium ds. Wykroczeń w związku z ujawnieniem posiadania i kolportowania przez niego ok. 150 ulotek wzywających do bojkotu ww. zajęć w dniach od 7 do 18 listopada br. Po rozmowach ostrzegawczych ww. zostali zwolnieni.

Ponadto w dniu 8 bm. o godz. 15.30 działacze NZS Uniwersytetu Łódzkiego, za zgodą rektora tej uczelni prof. Leszka **Wojtczaka**, zaplanowali zorganizowanie wiecu informacyjnego na terenie otwartym w rejonie osiedla studenckiego UŁ przy ulicy P[atrice'a] Lumumby.

Ponieważ zachodziło uzasadnione przypuszczenie, iż po wiecu część osób biorących w nim udział będzie chciała przemieścić się pod inne uczelnie i tam nawoływać studentów do bojkotu zajęć z wyszkolenia wojskowego, w rejon ten skierowano niewielkie oddziały służby mundurowej MO dla utrzymania spokoju i porządku na ulicach i w miejscach publicznych w tym rejonie.

Potwierdzeniem zamiarów organizatorów był fakt docierania grupek studentów UŁ do obiektów Akademii Medycznej i nakłanianie do uczestnictwa w bojkocie.

Z chwilą gromadzenia się pierwszych uczestników wiecu o godz. 15.30 przebywające w tym rejonie patrole MO stwierdziły, że organizatorzy instalują urządzenia nagłaśniające, na których wykorzystanie w miejscu publicznym nie mieli zezwolenia oraz rozwieszają na balustradach ogradzających stołówkę i dom studencki plakaty o negatywnej treści politycznej.

W związku z powyższym bez legitymowania, zatrzymywania oraz używania jakiejkolwiek przemocy fizycznej w stosunku do gromadzących się, zakwestionowano urządzenia nagłaśniające oraz 10 plakatów i transparentów wykonanych z kartonów i prześcieradeł z hasłami o treści: „Uczelnia nie koszary", „Socjalizm to bagno", „PZPR do ZSRR", „Autonomia dla wyższych uczelni" – z rysunkiem pod tym hasłem przedstawiającym ciemne okulary.

Zdemontowany sprzęt nagłaśniający został po wiecu zwrócony organizatorom, a plakaty i transparenty z powyższymi hasłami, przesłano do rektora Uniwersytetu Łódzkiego prof. L[eszka] **Wojtczaka**.

W godzinach od 15.40–16.10 przed budynkiem Domu Studenckiego „Tygrys" doszło do zorganizowania wiecu przez działaczy NZS UŁ. Głównymi jego organizatorami byli:

– Andrzej **Jasionowski** – student III roku prawa, przewodniczący NZS UŁ, członek prezydium Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS,

– Krzysztof **Dudek**[3] **–** student IV roku prawa, członek Krajowej Komisji Rewizyjnej NZS,

– Krzysztof **Skiba** – student IV roku kulturoznawstwa,

– Paweł **Sztąberek –** student II roku socjologii.

---

[2] Paweł Sztąberek (ur. 1967). Działacz NZS UŁ, publicysta; uczestnik spotkań organizowanych w kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim (1984–1986); student socjologii UŁ; uczestnik bojkotu zajęć Studium Wojskowego UŁ (1988); uczestnik strajku NSZ na UŁ (1989); czł. KKK NZS; obecnie czł. zarządu PAFERE; pracownik MOPR w Piotrkowie Trybunalskim; inwigilowany przez SB w ramach SOS/SOR „Smerfy" (1988–1989) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, pf 15/461; karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; AIPN Łd, 0255/5, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi.

[3] Krzysztof Dudek (ur. 1967). Działacz NZS; adwokat, kolporter materiałów bezdebitowych; uczestnik happeningów organizowanych przez Galerię Działań Maniakalnych; czł. KU NZS UŁ, KKR NZS; radny Rady Miejskiej w Łodzi (od 2006); dyrektor NCK (od 2007). AIPN Łd, pf 15/461.

O kulturze politycznej organizatorów świadczył rozwinięty w czasie wiecu transparent z napisem: „Zanim dasz dupy państwu – pomyśl".

Andrzej **Jasionowski** prowadzący wiec dokonał oceny bojkotu szkolenia wojskowego w UŁ, w której poinformował, że w dniu 7 bm. do obowiązkowych zajęć nie przystąpiło 95 proc. studentów, natomiast w dniu 8 bm. 98 proc. Określił to jako sukces działań NZS i apelował o kontynuowanie bojkotu, podkreślając, że tylko tą metodą można osiągnąć zakładane cele. Ponadto poinformował, że w najbliższym czasie zostanie powołana Międzyuczelniana Komisja NZS, składająca się z przedstawicieli Uniwersytetu Łódzkiego, Politechniki Łódzkiej i Akademii Medycznej.

Przedstawiciel z Akademii Medycznej odczytał informację o powołaniu Komitetu Założycielskiego [NZS] AM. Jako punkt informacyjny podał pokój nr 223 w Domu Studenckim nr 1 Akademii Medycznej.

Krzysztof **Skiba** relacjonował zebranym przebieg happeningu, jaki miał miejsce w dniu 7 listopada br. przed sklepem „Hortexu" przy ulicy Piotrkowskiej i zapowiedział organizację następnego (w tym samym miejscu, o godz. 15.00 dnia 13 grudnia br.) pod hasłem: „Solidarność z MO".

Ponadto nawoływano zebranych do udziału w mszy poświęconej siedemdziesiątej rocznicy odzyskania niepodległości, jaka ma się odbyć w dniu 13 listopada br. w kościele oo. Jezuitów, [która] zakończona [będzie] uroczystym przemarszem pod tablicę pamiątkową ku czci J[ózefa] Piłsudskiego przy ulicy Wschodniej.

Po zakończeniu wiecu, w którym brało udział 200 studentów, zgromadzeni rozeszli się.

Działania, jakie podjęły służby mundurowe MO w tym dniu, były między innymi przedmiotem obrad nadzwyczajnego posiedzenia Senatu UŁ zwołanego na wniosek rektora tej uczelni.

Rektor prof. L[eszek] **Wojtczak** wydał dwa komunikaty o następującej treści:

– „Po wysłuchaniu dyskusji na posiedzeniu Senatu UŁ w dniu 8 bm. stwierdziłem, że nie znajduję podstaw do prowadzenia bojkotu w Studium Wojskowym. Wzywam wszystkich studentów UŁ do zaprzestania akcji protestacyjnej i przypominam o konsekwencjach wynikających z regulaminu studiów w przypadku nieuzasadnionej nieobecności na zajęciach".

– „Po wysłuchaniu informacji na posiedzeniu Senatu UŁ w dniu 8 bm. oświadczam. Budzi mój niepokój interwencja funkcjonariuszy [Wojewódzkiego] Urzędu Spraw Wewnętrznych, która miała miejsce przed rozpoczęciem zebrania informacyjnego studentów na terenie Osiedla Studenckiego im. ZWM w dniu wczorajszym. Stwierdzam, że zebranie zostało zorganizowane za moją zgodą, wyrażam więc zaniepokojenie wobec tej interwencji".

Rektor uważa, że według jego koncepcji wychowawczego oddziaływania na młodzież należy analizować niepokoje studenckie, wyrażając zgodę na wiec, petycje i bojkot. Przeciwny jest natomiast formie stosowania pikietowania Studium Wojskowego, co jest w jego rozumieniu przesadą.

Wnioski:

1. Rektor Uniwersytetu Łódzkiego prof. L[eszek] **Wojtczak** wydając zezwolenie na zorganizowanie zgromadzenia na terenie osiedla studenckiego, a więc poza budynkami uczelni, przekroczył swoje kompetencje, gdyż teren ten jest integralną częścią miasta, jest miejscem publicznym, w rejonie którego znajduje się również kilka budynków mieszkalnych i innych instytucji niepodlegających Uniwersytetowi Łódzkiemu. Tym samym rektor nie miał prawa wydawania zgody na zgromadzenie studentów w tym miejscu.

2. Działania sił porządkowych w tym rejonie wobec organizatorów wiecu były całkowicie zasadne, gdyż organizatorzy nie mieli zezwolenia na instalację i użycie urządzeń nagłaśniających w miejscu publicznym, a na treść wywieszonych haseł zareagowałby nie tylko funkcjonariusz mundurowy MO, ale każdy zachowujący patriotyczną postawę obywatel.

3. Postępowanie i zachowanie prof. L[eszka] **Wojtczaka** jest niezrozumiałe, gdyż pomimo posiadania informacji o osobach pikietujących i bojkotujących zajęcia ze Studium Wojskowego oraz znając stanowisko ministra edukacji narodowej w tej sprawie, które winien rozpropagować w środowisku studenckim i stosować, nie podjął do tej pory żadnych kroków dyscyplinujących wobec studentów anarchizujących życie w uczelni.

Niedopuszczalnym jest fakt, że nie tylko przekracza swoje kompetencje wydając zgodę na zgromadzenie w miejscu nie będącym terenem uczelni, ale dopuszcza do przerodzenia się tego zgromadzenia w wiec, na którym eksponowane są antypaństwowe hasła i propagowany jest dalszy bojkot zajęć Studium Wojskowego, a więc dalsze niepokoje i zamęt w uczelni. Nasuwa się natomiast pytanie, co prof. L[eszek] **Wojtczak** jako rektor Uniwersytetu Łódzkiego uczynił, poza wydaniem enigmatycznego w swej treści oświadczenia, dla znormalizowania sytuacji w uczelni. Dlaczego nie wyciąga konsekwencji w stosunku do winnych bojkotu, nie potrafi zorganizować i wydać zezwolenia na zgromadzenie, na którym zdecydowanie potępiono by przeprowadzenie bojkotu? [Dlaczego] nie zmobilizował członków Senatu i dziekanów do zajęcia jednoznacznego stanowiska w celu podjęcia konsekwentnych działań dyscyplinujących?

Wynikiem chwiejnej postawy rektora jest fakt, że w dniu 10 listopada br. w Uniwersytecie Łódzkim w zajęciach w Studium Wojskowym na ok. 150 studentów Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego zobowiązanych do udziału w tych zajęciach, obecnych jest tylko 50 studentów.

Opracowano w Departamencie III MSW

Źródło: AIPN, 01232/16/3/K, k. 8–12, mps.

Nr 41

1988 listopad 14, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat manifestacji zorganizowanej w Łodzi przez Konfederację Polski Niepodległej z okazji siedemdziesiątej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, dnia 14 XI 1988 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

[b]**Wydział I Departamentu III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]778[a],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Ekipa"**, nr rejestracyjny – 43 279,
nr identyfikatora – 5601/85

W dniu 11 listopada br. o godz. 19 po mszy w katedrze łódzkiej odbyła się manifestacja przy Grobie Nieznanego Żołnierza.

Podczas uroczystości głos zabrał fig[urant] (15 811) Andrzej **Ostoja-Owsiany**, przedstawiając się jako członek **Rady Politycznej** KPN. W swoim wystąpieniu stwierdził:

„Wielki zakręt historii jest dzisiaj. Komunizm przegrał z kretesem swoją szansę dziejową i odchodzi w niesławie, ciągnąc za sobą pasmo zbrodni. We wszystkich krajach daje ludziom komunizm pasmo udręk i morze nieszczęść... Propozycja rządu: zapomnieć wzajemne krzywdy – nigdy! W latach pięćdziesiątych rozprawiono się z żołnierzami AK. Tego nie dokonała opozycja, ale komunistyczna władza. Wprowadziła stan wojenny przeciwko własnemu narodowi. Rozpija społeczeństwo, zdemoralizowała je i spowodowała upadek obyczajów. Władza powinna postawić sprawę uczciwie, tak jak pisarz radziecki A[natolij] **Rybakow**[1]: »Wszystkiemu winni są my, partia cała«. Władza winna prosić społeczeństwo o przebaczenie. Cierpliwość nasza ma granice. Wolimy umrzeć, niż żyć na kolanach.

Dnia 4 maja złożono do władz petycję podpisaną przez ponad 10 tys. mieszkańców o zmianę ul. Wschodniej na marszałka J[ózefa] **Piłsudskiego**. Władza milczy".

W dniu [c]wczorajszym[c] o godz. 9.40 zatrzymany został Andrzej **Ostoja-Owsiany**, który jest głównym organizatorem przemarszu z kościoła jezuitów pod tablicę Piłsudskiego na ul. Wschodniej, gdzie wraz z L[eszkiem] **Moczulskim** zamierzali wygłosić okolicznościowe

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-02042/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c-c] *Nadpisano nad wykreślonym maszynowo nieczytelnym wyrazem.*

[1] Anatolij Rybakow (1911–1998). Pisarz; aresztowany i zesłany na Syberię (1934); w okresie II wojny światowej żołnierz Armii Czerwonej; debiutował w 1948; autor m.in. powieści *Dzieci Arbatu* (1966, druk 1987), opisującej życie w okresie poprzedzającym „Wielką Czystkę"; po upadku ZSRS wyemigrował do USA, gdzie opublikował *Wspomnienia*.

przemówienia. Zatrzymanie ww. spowodowane było koniecznością niedopuszczenia ich do udziału we wczorajszych uroczystościach. W trakcie rozmowy z A[ndrzejem] **Ostoją-Owsianym** stwierdził on, iż nie otrzymali odpowiedzi na odwołanie złożone do ministra **Kiszczaka**, w związku z czym uważają, że zorganizowanie przemarszu jest całkowicie legalne, jeżeli władza nie udzieli negatywnej odpowiedzi na piśmie. A[ndrzej] **Ostoja**[-Owsiany] nawiązał do sytuacji w Warszawie, a także Krakowie, gdzie w przemarszach brali udział przedstawiciele KPN, np. w Warszawie w przemarszu osobiście brał udział L[eszek] **Moczulski** i władze się temu nie sprzeciwiły. **Ostoja**[-Owsiany] osobiście też protestuje przeciwko zatrzymaniu go i uważa, że jest ono bezpodstawne. Oświadczył też, że faktem swojego zatrzymania jest skrajnie zbulwersowany i gdyby został przedwcześnie zwolniony, udałby się bezpośrednio pod tablicę do manifestantów, wygłaszając antypaństwowe wystąpienie mobilizujące ludzi do protestów.

O godz. 14, po przeprowadzonej rozmowie, A[ndrzej] **Ostoja-Owsiany** został zwolniony do domu.

kpt. K. Berłowski[2]
Sporządz. w 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. KB/druk MM

płk mgr Cz[esław] **Chojak**[d]

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 1, k. 111, mps.

[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[2] Brak bliższych danych.

Nr 42

1988 listopad 17, Łódź – Notatka służbowa w sprawie zerwania przez TW „Stasiek" współpracy z SB

Łódź, [dnia] 17 XI 1988 [r.]

W związku z nową sytuacją polityczno-gospodarczą kraju nie odczuwam potrzeby dalszej współpracy.

Jawność życia politycznego i ekonomicznego stała się faktem i informacje, których mógłbym udzielać są ogólnie dostępne. Nie widzę także jakiegokolwiek zagrożenia politycznego w naszym ośrodku, jednakże w przypadku nastąpienia takowego, wypełniając obowiązek obywatelski, zgłoszę się do odpowiednich organów.

Dziękując za dotychczasową [a] współpracę życzę sukcesów, zdrowia i spokojnej pracy.

„Stasiek"[1]

Źródło: AIPN Łd, 0040/2011, t. 2, k. 28, rkps.

[a] *Nieczytelny, wykreślony odręcznie wyraz.*

[1] „Stasiek" – wg zachowanych dokumentów Andrzej Dąbrzalski (ur. 1941), zarejstrowany w charakterze TW pod nr. 54 661 (1987–1988); kierownik Działu Zaopatrzenia i Zbytu COBR Przemysłu Dziewiarskiego w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2011, t. 1–2; 0046/1797; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

Nr 43

1988 listopad 23, Sieradz – Doniesienie TW „Marian" na temat nastrojów panujących wśród byłych działaczy NSZZ RI „Solidarność" w województwie sieradzkim

Źródło: TW ps. „Marian"[1]
Przyjął: kpt. E[ugeniusz] Graś[2]
Data: 23 XI [19]88 [r.]
Miejsce: rej[on] m[iejscowości] Chojne[a]

Sieradz, dn. 23 XI [19]88 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znacz**[enia]
Egz. poj[edynczy]

[b]**Informacja operacyjna**
spisana ze słów TW ps. „Marian"

Od dłuższego już czasu rolnicy w Chojnem narzekają na nieopłacalność produkcji rolnej. Z ich wypowiedzi wynika, że ostatnia decyzja mająca poprawić znacznie opłacalność w sumie niewiele zmieniła dotychczasową sytuację. Wzrost cen na trzodę jest niemal symboliczny, tym bardziej, że ceny maszyn i urządzeń również z tygodnia na tydzień rosną, lecz się o tym nie mówi.

Kilka dni temu rozmawiałem z byłym przewodniczącym koła „S" w Chojnem Jankiem Piekarskim[3] i Stasiem Kałuziakiem[4]. Zamieniliśmy kilka słów na temat obecnej sytuacji. Są przekonani, że gdyby ktoś rzucił hasło: „Zakładamy »Solidarność«", to prawie cała wieś by się w niej znalazła. Uważają, że Wałęsa ma tę świadomość, iż „Solidarność" tam, gdzie istniała, może odrodzić się z dnia na dzień i skorzysta z tego, prowadząc rozmowy z premierem. Postawi warunek pomocy rządowi, tj. legalizacja „Solidarności".

Z rozmowy z ww. osobami wynikało, że nie noszą się oni z zamiarem podejmowania jakiejkolwiek działalności o profilu prosolidarnościowym.

Zadania:

W rozmowach z b[yłymi] działaczami koła „S" w Chojnem sondować ich opinie, ewent[ualne] zamiary w obliczu aktualnej sytuacji kraju.

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wykorzystano do inf*[ormacji]* sytuacyjnej 25 XI br. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po lewej stronie odręcznie dopisana data:* 25 XI *[19]*88 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] „Marian" – wg zachowanych dokumentów Marek Piotr Woźniak (ur. 1949), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 5383 (1983–1989); działacz NSZZ RI „S" (czł. prezydium zarządu miejsko-gminnego w Sieradzu). AIPN Łd, 0037/329 t. 1–2; 0057/1015; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0257/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Sieradzu.

[2] Brak bliższych danych.

[3] Jan Zygmunt Piekarski (ur. 1952). Rolnik, przewodniczący NSZZ RI „S" w Chojnem (woj. sieradzkie); inwigilowany przez SB w ramach SO „Plon" (1981–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Sieradzu.

[4] Stanisław Kałuziak (ur. 1923). Rolnik, działacz NSZZ RI „S" w Chojnem (woj. sieradzkie). AIPN Łd, pf 12/3094; karty: E-14-B z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-14 z kartoteki czynu Wydziału „C" WUSW w Łodzi.

Omówienie informacji, uwagi, wnioski:

Powyższą informację przekazał TW podczas spotkania w dniu 23 listopada odbytego z zachowaniem zasady konspiracji. Uzyskane informacje należy ocenić jako jednoźródłowe, wiarygodne, pogłębiające dotychczasowe rozpoznanie w zakresie komentarzy rolników n[a] temat aktualnej sytuacji w rolnictwie oraz opinii b[yłych] działaczy „S" RI w Chojnem n[a] temat sytuacji w środowisku wiejskim. Termin następnego spotkania ustalono na dzień 10 II [19]89 [r.], godz. 18.00 w Chojnem (las), rezerwowe jw. dnia następnego.

Wnioski:

– informacje wykorzystać do sytuacji,
– informacje dołączyć do t[eczki] pracy TW.

Sporządził:
st. insp[ektor] Wydz[iału] VI[c]
kpt. E[ugeniusz] Graś

Źródło: AIPN Łd, 0037/329, t. 2, k. 30, rkps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 44

1988 listopad 28, Łódź – Meldunek założeniowy do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" prowadzonej przeciwko Polskiej Partii Socjalistycznej w Łodzi

„Zatwierdzam"[a]
Wydział III
WUSW w Łodzi[b]

Łódź, [dnia] 28 XI 1988 [r.]
Tajne
Egz. nr [c]2[c]

Wydział I Departament[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

[d]**Meldunek założeniowy nr** [c]**817**[c],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Robotnik"**, nr ewidencyjny – [b]58 030[b],
nr identyfikatora – [c]6256/88[c]

Z analizy posiadanych materiałów operacyjnych wynika, że w listopadzie 1988 roku grupa działaczy antysocjalistycznych wywodzących się z tzw. **Klubu Samorządnej Rzeczypospolitej „Wolność – Sprawiedliwość – Niepodległość"** (Jacek **Kozieł**[1]), z KPN (Stanisław

---

[a] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Łodzi płk mgr Jan Jasiński *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Jan Jasiński (ur. 1930), płk. Od września 1949 funkcjonariusz organów bezpieczeństwa państwa; od sierpnia 1951 młodszy referent Sekcji 2 Wydziału IVA WUBP w Katowicach; od września 1951 młodszy referent Sekcji 4 Wydziału V WUBP w Katowicach; od lipca 1952 referent Sekcji 4 Wydziału V WUBP w Katowicach; od stycznia 1953 starszy referent Sekcji 4 Wydziału V WUBP w Katowicach; od października 1953 kierownik Sekcji 2 Wydziału V WUBP w Katowicach; od sierpnia 1954 kierownik Sekcji „T" Wydziału III WUBP/WUdsBP w Katowicach; od kwietnia 1955 zastępca kierownika PUdsBP w Tychach; od stycznia 1957 starszy oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału II KW MO w Katowicach; od lutego 1959 kierownik grupy Wydziału II KW MO w Katowicach; od lutego 1962 zastępca komendanta KM MO ds. Bezpieczeństwa w Sosnowcu; od kwietnia 1967 I zastępca komendanta KM MO ds. SB w Sosnowcu; od czerwca 1972 I zastępca komendanta KM MO ds. SB w Katowicach; od maja 1974 I zastępca komendanta KM MO ds. SB w Łodzi. Zwolniony ze służby 15 III 1990. AIPN Łd, 0100/330, Akta osobowe.

[b] *Poniżej pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-02165/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Teodorczyk. Z uwagi na podjętą grę operacyjną przez wartościowe źródła – zamierzenia uzgadniać ze mną. 30 XI *[19]*88 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Grzegorz Teodorczyk (ur. 1948), kpt. Od sierpnia 1979 młodszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Płocku; od maja 1981 młodszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Łodzi; od września 1981 inspektor Wydziału IIIA/V KW MO w Łodzi; od grudnia 1981 starszy inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Łodzi; od października 1986 kierownik sekcji Wydziału III WUSW w Łodzi; od listopada 1989 kierownik sekcji Wydziału SiA WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 248/8, Akta osobowe.

[1] Jacek Kozieł (ur. 1960). Działacz PPS; absolwent filologii polskiej UŁ (1984); czł. NZS oraz Studenckiego Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania (1981); działacz KSR „Wolność – Sprawiedliwość – Niepodległość" (sygnatariusz deklaracji założycielskiej w listopadzie 1981); działacz OKR PPS w Łodzi (od 1988); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Aneks", SOR „Loża" (1981–1983), SOS „Myśliciele" (1984–1985) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 987/89 w 1989, SOR „Robotnik" (1988–1990). AIPN Łd, 014/1042; 047/437; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 i Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4–5, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

Szymański[2]) i struktur prosolidarnościowych (Marek **Wasiak**[3]) podjęła inicjatywę budowy tzw. **Polskiej Partii Socjalistycznej** w postaci **Okręgowego Komitetu Robotniczego**[e]. Wspomniana grupa rozpoczęła druk i kolportaż bezdebitu pod nazwą **„Robotnik Łódzki PPS"** oraz innych wydawnictw. Nr 1 i 2 (wydanie specjalne) **„Robotnika"** były kolportowane w dniu 13 listopada br. podczas łódzkich obchodów 70. rocznicy odzyskania niepodległości na terenie kościoła oo. Jezuitów w Łodzi.

W związku z powyższym wszczynamy sprawę operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Robotnik"** na fakt powstania nielegalnego ugrupowania łódzkiej komórki **Polskiej Partii Socjalistycznej** oraz na fakt druku i kolportażu bezdebitu **„Robotnik Łódzki PPS"**.

Jako figurantów sprawy rejestrujemy niżej wymienione osoby:

– Jacek Tadeusz **Kozieł**, s. Tadeusza, ur. 20 VIII 1960 [r.] w Łodzi, zam. Łódź, ul. [...][f],

– Marka Wiesława **Wasiaka**, s. Jerzego, ur. 12 IX 1959 [r.] w Łodzi, zam. Łódź, ul. [...][f]

– Stanisław **Szymański**, s. Tadeusza, ur. 14 IX 1951 [r.] w Łodzi, zam. Łódź, ul [...][f].

W ramach sprawy operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Robotnik"** dążyć będziemy do przecięcia wrogiej działalności figurantów oraz likwidacji punktów druku i kolportażu nielegalnego wydawnictwa **„Robotnik Łódzki PPS"**. [c]Do dnia 10 grudnia br. zostanie opracowany plan oper[acyjnego] rozpracowania, który prześlemy do Wydz[iału] II Dep[artamentu] III do oceny[c].

Opr. P[iotr] Tosik[4] **płk mgr Cz**[esław] **Chojak**[g]
Sporządz. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. PT/druk WP
dz. masz. 02165/88

Źródło: AIPN Łd, 014/1042, k. 23, mps.

---

[e] *W dokumencie błędnie:* Okręgowej Komisji Robotniczej.

[f] *Fragment pominięty przez autora.*

[g] *Powyżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału III w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[2] Stanisław Szymański (1951–1998). Działacz związkowy, czł. KPN i PPS; w styczniu 1971 współorganizator strajku w PCz „Polmerino"; następnie represyjnie wcielony do wojska; uczestnik strajku w MPK w Łodzi (26–31 VIII 1980), od września 1980 działacz NSZZ „S"; od jesieni 1980 działacz KPN; po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w druku pisma „Przedwiośnie"; internowany w Łowiczu i Kwidzynie (11 V–6 XII 1982); zwolniony z pracy w MPK; po wyjściu na wolność zaangażowany w druk i kolportaż pism „Opoka" i „Związkowiec"; aresztowany 11 I 1983, następnie skazany 6 VII 1984 przez SR w Łodzi na rok i 8 miesięcy pozbawienia wolności; od 1988 czł. OKR PPS w Łodzi; redaktor i drukarz „Robotnika Łódzkiego PPS" (1988–1989), pisma „Łodzianin" (1990–1991); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Robotnik" (1988–1990). AIPN Łd, 22/171; 95/18, t. 1–3; 014/1042; pf 15/300; karty: EO-13-A i Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4A/77 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; *Stan wojenny*..., s. 449.

[3] Marek Wasiak (ur. 1959), działacz PPS. Współtwórca OKR PPS w Łodzi; pracownik WBP w Łodzi; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Robotnik" (1988–1990). AIPN Łd, 014/1042; karty Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[4] Piotr Tosik (ur. 1961), starszy sierż. Od stycznia 1984 milicjant Kompanii Patrolowej DUSW Łódź-Bałuty; od maja 1985 dzielnicowy I Komisariatu MO DUSW Łódź-Bałuty; od października 1986 referent operacyjny Wydziału Dochodzeniowego DUSW Łódź-Bałuty; od grudnia 1987 młodszy inspektor Wydziału III WUSW w Łodzi; od marca 1990 inspektor Wydziału Kryminalnego DUSW Łódź-Górna. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/4, Akta osobowe.

Nr 45

1988 grudzień 8, Tomaszów Mazowiecki – Analiza działalności NSZZ „Solidarność” w Zakładach Włókien Chemicznych „Chemitex-Wistom” w Tomaszowie Mazowieckim

Tomaszów Maz[owiecki], [dnia] 8 XII 1988 r.
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

[a]Analiza[a]
[b]**Informacja**
dot[ycząca] działalności nielegalnej grupy opozycyjnej w ZWCh „[Chemitex-]Wistom”
w Tomaszowie Maz[owieckim]

Na przełomie m[iesią]ca marca i kwietnia 1988 r. z uzyskiwanych informacji źródłowych wynikało, że w kościołach Piotrkowa Tryb[unalskiego] i Tomaszowa Maz[owieckiego] odbywają się tzw. msze za Ojczyznę zamawiane przez „S” ZWCh „[Chemitex-]Wistom”.

Powyższe dało asumpt do postawienia hipotezy, że byli działacze „S” w sprzyjających okolicznościach mogą podjąć nielegalną działalność polityczną. Na podstawie powyższego w m[iesią]cu czerwcu br. założono sprawę operacyjnego sprawdzenia krypt[onim] „Bumerang”, w ramach której zmierzano do potwierdzenia bądź wykluczenia ewentualności powstania w obiekcie grupy opozycyjnej, mogącej wznowić nielegalną działalność. Na przestrzeni od czerwca do października br. nie ujawniono żadnych prób docierania bezpośrednio do załogi, czy też inspirowania negatywnych zjawisk ze strony nielegalnych grup, czy struktur na terenie obiektu. Niezależnie od powyższego w ramach podjętych działań uniemożliwiających wpływ opozycji na ochraniane obiekty, zainspirowano władze administracyjne do przeprowadzenia rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych z ob. Kurnik[iem] Stanisławem. Ww. wytypowany został przez nas jako najbardziej potencjalny inspirator ewentualnego

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w Tomaszowie Maz*[owieckim]*, woj. piotrkowskie. 02 L.dz. KBI-00918/88. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

powstania nielegalnej struktury. Wytypowanie wymienionego oparte zostało na dwóch zasadniczych przesłankach:

1. W latach 1980–[19]81, jako przewodniczący zakładowego ogniwa „S" w Białej Górze, był jednym z najbardziej nieprzejednanych działaczy byłej struktury „S".

2. Praktycznie nie zaprzestał działalności, początkowo w głębokiej konspiracji związanej z klerem, a następnie w sposób coraz bardziej „odkryty" z innymi działaczami b[yłej] „S" na terenie miasta.

Pierwsza rozmowa z wymienionym przeprowadzona została w kwietniu br. przez kierownika Wydziału Transportu, którego pracownikiem jest **Kurnik** (stanowisko – toromistrz). Następnie przez dyr[ektora] ds. technicznych, przy udziale ponownie kierownictwa wydziału, w m[iesią]cu wrześniu oraz przez dyrektora przedsiębiorstwa w dniu 3 X 1988 r.

Rozmowy powyższe nie dały oczekiwanego rezultatu, bowiem [c] już nazajutrz po przeprowadzonej z nim rozmowie ostrzegawczej Kurnik oficjalnie złożył na sekretariat dyr[ektora] przedsiębiorstwa pismo informujące o wznowieniu działalności tzw. organizacji zakładowej NSZZ „S", podpisane przez Tymczasową Komisję Organizacyjną NSZZ „S" w składzie: Kurnik St[anisław] – przewodniczący, Cieszkowski Tadeusz – z[astęp]ca (b[yły] w[i]ceprzewod[niczący] koła NSZZ „S" w MZPW „Mazovia", aktualnie robotnik na wydziale przędzalni), Kołyszko St[anisław] – z[astęp]ca (b[yły] czł[onek] „S" bez funkcji, aktualnie robotnik wydz[iału] remontowego), Knap Tomasz – sekretarz (b[yły] czł[onek] bez funkcji, aktualnie robotnik wydz[iału] ochrony środowiska).

W wyniku naszej inspiracji w dniu 10 X 1988 r. odbyło się spotkanie dyrektora przedsiębiorstwa oraz kier[ownika] działu kadr z przedstawicielami tzw. TKO „S". W trakcie spotkania dyrektor stwierdził im, że jest to działalność nielegalna, o czym powiadomi Prokuraturę Rejonową, natomiast za jakąkolwiek działalność propagandową w postaci ulotek, plakatów, składek itp. pociągnie do odpowiedzialności karno-administracyjnej członków ww. komisji.

W [c] ślad za tym w dniu 11 października br. dyrektor powiadomił Prokuraturę Rejonową w Tomaszowie Maz[owieckim] o fakcie otrzymania pisemnej informacji o wznowieniu jawnej działalności organizacji związkowej NSZZ „S", załączając kserokopię, a następnie, oryginał pisma. Jednocześnie zwrócił się o konsultację prawną, czy [...][c] zastosowanie wobec członków tzw. TKO „S" koniecznych środków w przypadku podjęcia przez nich działalności jest prawnie zasadne.

W dniu 24 października br. przedstawiciele TKO „S" spotkali się z przedstawicielami Zarządu NSZZ pracowników „Wistomu". Spotkanie miało charakter niezobowiązujący żadnej ze stron. Na spotkaniu nie poczyniono żadnych ustaleń.

Przewodnicząca organizacji związkowej oświadczyła, że w chwili obecnej nadal obowiązujące są postanowienia statutowo-prawne aktualnego ruchu związkowego, natomiast oni – nie jako grupa, ale jako pracownicy zakładu – zapraszani będą na posiedzenie zarządu w celu wypowiadania się na tematy nurtujących ich problemów pracowniczych.

W dniu 25 października br. w Prokuraturze Rejonowej w Tomaszowie Maz[owieckim] przeprowadzona została rozmowa profilaktyczna z członkami tzw. TKO „S" (brak oficjalnej informacji z toku i wyniku przeprowadzonej rozmowy).

---

[c] *Pominięto sformułowanie:* w przypadku.

[d] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

Od dnia 4 października br., tj. od chwili ujawnienia swojego istnienia [do] 22 listopada nie ujawniono oficjalnej działalności tzw. TKO „S". W dniu 23 XI 1988 r. tzw. TKO „S" wznowił oficjalną działalność poprzez wystosowanie pisma do dyrekcji obiektu z zawartymi postulatami ekonomiczno-płacowymi. Jednocześnie kopie tego pisma rozdysponował do wszystkich organizacji społeczno-politycznych, zapraszając do efektywnej współpracy dla dobra pracowników ZWCh „[Chemitex-]Wistom". W dniu tym doszło do ponownego spotkania przedstawicieli tzw. TKO „S" z dyrektorem przedsiębiorstwa, który oznajmił, że nadal podtrzymuje stanowisko o ich nielegalnej działalności, natomiast w przyszłości może z nimi rozmawiać jako z pracownikami fabryki, a nie z członkami nielegalnej struktury „S". W dniu 24 listopada br. zainspirowano dyrektora do ponownego wystąpienia do Prokuratury Rejonowej oraz przesłania dowodu nielegalnej działalności w postaci oryginału pisma przedstawionego dyrektorowi obiektu z podpisem przewodniczącego tzw. TKO „S". W dniu 29 listopada br. dyrektor powiadomił Prokuraturę Rejonową w Tomaszowie Maz[owieckim] o wznowieniu działalności przez tzw. TKO „S". Jednocześnie zwrócił się ponownie o zajęcie stanowiska i wypowiedzenie się przez prokuratora, czy podjęty przez niego tok postępowania w przypadku zastosowania koniecznych środków administracyjnych wobec przewodniczącego powyższej grupy będzie prawidłowy z prawnego punktu widzenia, bowiem, jak stwierdził w rozmowie z pracownikiem ochraniającym obiekt, przedstawiciele TKO „S" oznajmili mu, że prokurator w rozmowie z nimi w dniu 25 października zajął stanowisko, że jeżeli nie kolportują ulotek, nie plakatują, nie wiecują i nie zbierają składek, to ich istnienie jest zupełnie legalne.

Do dnia 9 XII 1988 r. Prokuratura Rejonowa w Tomaszowie Maz[owieckim] nie odpowiedziała na pismo dyrektora przedsiębiorstwa odnośnie przedmiotowej kwestii.

Od dnia 23 listopada br. TKO „S" nie poczyniła żadnych oficjalnych ruchów w swej działalności.

Jak wynika jednak z informacji operacyjnych, pozostają oni w przeświadczeniu, że istnienie ich struktury jest legalne.

W wyniku naszych przedsięwzięć podjęto zaawansowaną próbę kombinacji operacyjnej mającej na celu wprowadzenia 2 TW do sprawy oraz pozyskanie TW z „kierownictwa" tzw. TKO „S".

Jak wynika z naszego aktualnego rozpoznania, tzw. TKO „S" nie ma znacznej ilości sympatyków wśród pracowników obiektu deklarujących wstąpienie do tej struktury, głównie z uwagi na brak przekonania i wiarygodności do reprezentujących ją pracowników.

Dotychczasowa analiza sytuacji społeczno-politycznej, w oparciu o uzyskiwane również informacje źródłowe, pozwala na postawienie przypuszczenia, że Kurnikiem przy powoływaniu tzw. TKO „S" w ZWCh „[Chemitex-]Wistom" powodowały bardziej aspekty natury ambicjonalnej (w środowisku b[yłych] działaczy „S", czy nawet aspiracje graniczące z karierowiczostwem), poparte swoistym fanatyzmem w odniesieniu do „S" jako takiej niż faktyczne, realne przesłanki z przygotowania grupy do działania, jak również płaszczyzny wspierającej to działania w postaci pracowników ZWCh „[Chemitex-]Wistom". O powyższym może świadczyć m.in. fakt, iż dopiero w dniu 2 grudnia br. [w rozmowie] z jednym z przedstawicieli czteroosobowej TKO „S" uświadomione mu zostało, że jest członkiem jakiejkolwiek struktury i to w dodatku nielegalnej.

Wyk. 3 egz.
Egz. nr 1 – Wydz[iał] III WUSW P[iotrków] T[rybunalski]
Egz. nr 2 – SOS „Bumerang”[d]
Egz. nr 3 – SO „Wiskona”
Wyk. W.Z.
Druk S.F.
Nr ks masz. [a]00322/88[a]

Źródło: AIPN Łd, 067/1068, b.p., mf.

[d] *Po prawej stronie pieczęć:* mjr mgr Włodzimierz Więtczak *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Włodzimierz Więtczak (ur. 1939), ppłk. Od grudnia 1962 milicjant Posterunku MO w Lubieniu Kujawskim; od maja 1963 posterunkowy Posterunku MO w Chodeczu; od stycznia 1964 posterunkowy Posterunku MO w Przedeczu; od stycznia 1964 milicjant Plutonu Służbowego KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od lipca 1964 dzielnicowy Grupy Dzielnicowych KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od maja 1970 oficer Referatu ds. Bezpieczeństwa KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od października 1973 inspektor operacyjny SB KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od czerwca 1975 starszy inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1976 kierownik sekcji Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1979 zastępca naczelnika Wydziału Paszportów KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 zastępca komendanta KM MO ds. SB w Tomaszowie Mazowieckim; od lutego 1990 na wykazie przejściowym szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim ze skierowaniem do WOG WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 7 IV 1990. AIPN Łd, 0104/290, Akta osobowe.

Nr 46

1988 grudzień 13, Łódź – Uzupełnienie meldunku do kwestionariusza ewidencyjnego „Jantar" na temat happeningu zorganizowanego w Łodzi przez Galerię Działań Maniakalnych

[Łódź], [dnia] 13 XII [1988 r.], godz. 18.20[a]
Tajne

Nr 2988[b]

Nacz[elnik] Wydz[iału] I
Depart[amentu] III
MSW Warszawa

Uzupełnienie meldunku nr 521[c],
KE krypt[onim] „Jantar", [numer rejestracyjny] Ld 48 258, ident[yfikator] nr 5268/[d]85[d]

[W dniu] 13 XII [19]88 r. o godz. 15.30 w Łodzi przed „Hortexem" przy ulicy Piotrkowskiej rozpoczął się happening p[od] n[azwą] „Solidarność z MO", zorganizowany przez [figuranta] Ld 57 954 Krzysztofa Skibę, firmowany przez „Galerię Działań Maniakalnych – Pomarańczową Alternatywę – Łódź". Zgromadził początkowo ok. 50 osób. W trakcie trwania imprezy liczba wzrosła do około 300. Większość stanowiła młodzież szkolna i studencka z przewagą dziewcząt. Wiele osób występowało w ciemnych okularach. Wzniesiono dwa transparenty z napisami: „Gdzie jest milicja?" oraz „Dzień solidarności z milicją". Wykrzykiwano hasła: „Do zatrzymania jeden krok", „Komisariat naszym domem", „Chcemy stanu wojennego", „Premier Rakowski – koniec Polski", „Wojtek królem".

Największą aktywność wykazywała grupa ok. 20 osób, w tym głównie: K[rzysztof] Skiba, [figurant] Ld 57 954; Ireneusz Suprun[1] – działacz NZS UŁ, figurant rozprac[owania] nr Ld 56 791 krypt[onim] „Smerfy" oraz Ld 53 769; Tomasz Gaduła[2] fig[urant] rozprac[owania]

---

[a] *Powyżej nieczytelne, odręcznie wpisane nazwisko.*

[b] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 85 271 z *[WUSW]* Łódź. Rozszyfrowano 13 XII 1988 *[r.]. Numer i nadawcę wpisano odręcznie, datę wstemplowano.*

[c] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 14 XII 1988 r. Nr OE-II-I09633/88. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[d-d] *Wpisano odręcznie w miejsce odręcznie przekreślonej liczby:* 86.

[1] Brak bliższych danych.

[2] Tomasz Gaduła-Zawratyński (1963–1997). Student Wydziału Prawa i Administracji UŁ; współzałożyciel Niezależnego Zrzeszenia Uczniów Szkół Średnich w Łodzi; czł. NZS; zatrzymany 24 VIII 1982 podczas kolportażu ulotek przed kościołem św. Krzyża w Łodzi, następnie aresztowany (26 VIII 1982); 24 IX 1982 skazany przez SPOW w Bydgoszczy na rok pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata oraz 20 tys. grzywny za rozpowszechnianie ulotek dotyczących stanu wojennego oraz posiadanie urządzeń do ich drukowania; związany z Pomarańczową Alternatywą i Galerią Działań Maniakalnych w Łodzi; zatrzymany w Bratysławie we wrześniu 1989 w czasie „Aksamitnej rewolucji" za posiadanie znaczków NSZZ „S" i plakatów ośmieszających W. Jaruzelskiego; od 1989 dziennikarz „Dziennika Łódzkiego", „GW", Radia Manhattan i Radia Zet; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Chłopcy" (1982–1983) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 995 w 1989 oraz SOR „Walet" (1988–1989) – materiały archiwalne zniszczono w 1989. AIPN Łd, pf 15/237; pf 15/461; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej; Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5–6, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

Ld 53 769 krypt[onim] „Walet". Wyraźnie oczekiwali [oni] interwencji sił porządkowych. Wobec braku w pobliżu umundurowanych funkcjonariuszy MO (zgodnie z przyjętą przez kierownictwo tut[ejszego] urzędu taktyką niekierowania w rejon imprezy patroli MO) wznosili okrzyki: „Zadzwońcie po milicję", „997 telefonem zaufania", „Ja chcę do aresztu". Rozrzucili ok. 100 egz. okolicznościowych ulotek. Na zakończenie zapalili na pomniku Schillera znicz, umieszczając pod nim tabliczkę z napisem: „Obiekt do zatrzymania".

Ok. godz. 16 uczestnicy zaczęli się rozchodzić i po 15 min. miejsce imprezy całkowicie opustoszało. Reakcje uczestników happeningu wyrażały zdezorientowanie i niezadowolenie z nieobecności w pobliżu MO. Odnotowano opinie niektórych osób stwierdzających, że: „Milicja nie przyjechała, bo nie boi się takich imprez". Nie odnotowano zakłóceń w ruchu ulicznym. Obecna była ekipa łódzkiej telewizji.

Naczelnik Wydz[iału] III-1
WUSW w Łodzi
ppłk Lesner

Zaszyfrował: Majewski, [dnia] 13 XII [19]88 [r.], godz. 18.55
Rozszyfrował: Ragus, [godzina] 19.30

Źródło: AIPN, 01232/27/1/K, k. 236, mps.

Nr 47

1988 grudzień 16, Łódź – Doniesienie TW „Witek" na temat społecznego odbioru debaty telewizyjnej między Alfredem Miodowiczem a Lechem Wałęsą i zapowiedzi przemian polityczno-gospodarczych w kraju

Źródło: TW ps.Witek[1]
Przyjął: **Mass**
Miejsce: **gab**[inet] TW
Czas 9.00–9.30
Data: 16 XII [19]88 [r.]

Łódź, [dnia] 16 XII 1988 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znacz**[enia]

Informacja dot[ycząca] ŁPBP nr 1

Z mojego rozeznania wynika, że ocena spotkania Miodowicza[1] z Wałęsą przez pracowników p[rzedsiębior]stwa wypadła korzystniej dla Wałęsy. Ludzie są zaskoczeni innym sposobem formułowania myśli, większym opanowaniem, poprawą wymowy. Parę razy spotkałem się z opinią, że Miodowicz nie mógł powiedzieć wszystkiego (sekr[etarz] KC), a Wałęsa praktycznie wszystko, co chciał. Większość rozmówców prezentuje pogląd, że do „stołu okrągłego" jeżeli dojdzie, to i tak to mało da, bo ZSRR na wiele nie pozwoli. W rozmowach z pracownikami coraz częściej słyszy się także, że przynoszą pieniądze do domu, za które nie ma co kupić.

Problem odzieży ochronnej jest w dalszym ciągu nierozwiązany (jakość, rozmiary, brak asortymentu).

Jeżeli chodzi o ocenę rządu Rakowskiego spotkałem się parokrotnie z opinią, że trudno się połapać, co chcą zmienić, co poprawić. Raz mówi się tak, a za chwilę inaczej (licencja na samochód).

Likwidacja stoczni gdańskiej odebrana została z rezerwą, bo jeżeli na początku argument o dotacjach był przekonywujący (poprawa gospodarki PRL), to za mało jest aktualnie informacji w prasie [i] TV o likwidacji następnych organizacji gospodarczych, bo wiadomo, że takie są i na likwidację zasługują, a tak to wygląda (likwidacja stoczni) na pociągnięcie spektakularne.

„**Witek**"

---

[1] „Witek" – wg zachowanych dokumentów Grzegorz Wódz (ur. 1950), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 52 816 (1986–1990); działacz związkowy; przewodniczący NSZZ Pracowników ŁPBP nr 1 w Łodzi, sekretarz Łódzkiej Federacji NSZZ Pracowników Budownictwa. AIPN Łd, 0040/2472, t. 1–2; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Alfred Miodowicz (ur. 1929). Działacz związkowy i polityczny, hutnik; działacz młodzieżowy (1948–1952); pracownik Huty im. Lenina w Krakowie (m.in. od 1971 pierwszy nagrzewnicowy wielkich pieców); czł. PZPR (1959–1990); przewodniczący Komitetu Wykonawczego Federacji Hutniczych Związków Zawodowych (1983–1987); przewodniczący OPZZ (1984–1991); czł. Rady Państwa (1985–1986); przewodniczący Komisji Wniosków, Skarg i Sygnałów od Ludności KC PZPR (1986–1989); poseł na Sejm PRL (1985–1989); czł. KC (1986–1990) i BP KC PZPR (1986–1989); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; w 1989 kandydat do Sejmu PRL z listy krajowej; przewodniczący Ruchu Ludzi Pracy (1992–1995); czł. Rady Generalnej Światowej Federacji Związków Zawodowych; autor wspomnień pt. *Zadymiarz* (1993); w latach dziewięćdziesiątych wycofał się z życia politycznego.

Rozpoznawać bieżące nastroje i komentarze załogi przedsiębiorstwa na tle rozwoju wydarzeń polityczno-ekonomicznych w kraju.

„**Witek**”

Ocena informacji:

Informacja o niewielkiej wartości operacyjnej. TW przebywał przez ponad dwa miesiące na zwolnieniu lekarskim.

Przedsięwzięcia:

Rozpoznawać operacyjnie nastroje załogi obiektu na tle rozwoju wydarzeń w kraju.

St. insp[ektor] Wydz[iału] V[a]
[b]kpt. St[anisław] **Mass**

Źródło: AIPN Łd, 0040/2472, t. 2, k. 60–62, rkps.

[a] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[b] *Po lewej stronie odręcznie dopisana data:* 16 XII *[19]*88 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 48

[1989], Tomaszów Mazowiecki – Plan działań operacyjnych SB wobec osób inwigilowanych w ramach spraw operacyjnego rozpracowania

Plan przedsięwzięć operacyjnych wobec figuranta SOR krypt[onim] [a]

W celu zneutralizowania ww. należącego do grona tzw. nieprzejednanych zwolenników b[yłej] „Solidarności" planuje się wykonanie następujących przedsięwzięć i czynności operacyjnych:

I. Dokonać analizy wszystkich posiadanych materiałów dotyczących działalności „Solidarności" w latach 1980–1982 na terenie Tomaszowa Maz[owieckiego] (zarówno operacyjnych, jak i procesowych) w celu:

1) ustalenia czy i w jakiej strukturze działał w tym okresie figurant,

2) kim byli jego współpracownicy i co robią aktualnie,

3) ocenić, jakie mamy możliwości dotarcia do tych ludzi.

II. Dokonać analizy przeszłości figuranta, uwzględniając następujące elementy:

1) ustalić, do jakiej szkoły podstawowej i średniej uczęszczał figurant,

2) wyselekcjonować jego najbliższych przyjaciół i kolegów z tego okresu,

3) ustalić, czy mamy możliwości dotarcia do tych ludzi obecnie,

4) ustalić, czy aktualnie figurant utrzymuje kontakty z którymś z kolegów ze szkolnej ławy i jaki jest charakter tych kontaktów,

5) po dokonaniu tych ustaleń przeanalizować, czy kogoś z tych ludzi możemy wykorzystać do rozpoznania figuranta – jeśli tak, sporządzić odrębny plan zbliżenia tej osoby do figuranta.

III. Dokonać wszechstronnego rozpoznania zarówno środowiska, jak i miejsca zamieszkania figuranta, uwzględniając:

1) gdzie mieszka (wielomieszkalny blok, czy dom jednorodzinny),

2) jeśli jest to dom jednorodzinny, to czy został wybudowany zgodnie z obowiązującymi przepisami i z materiałów zakupionych legalnie,

3) czy w pomieszczeniach zajmowanych przez figuranta mogą znajdować się przedmioty z kradzieży z miejsca pracy,

4) czy oprócz domu posiada jeszcze pomieszczenia gospodarcze – jakie?

5) kto jest sąsiadem figuranta i czy ma miejsce jakiś konflikt między figurantem a którymś z sąsiadów,

6) czy jest odwiedzany w miejscu zamieszkania – przez kogo, jaki jest charakter tych odwiedzin, ich częstotliwość,

7) jak figurant spędza czas po pracy – czy przebywa w miejscu zamieszkania, co wówczas robi, czy ma jakieś hobby,

8) jak układają się stosunki rodzinne figuranta z żoną, teściami, dziećmi.

IV. Dokonać wszechstronnego rozpoznania w miejscu pracy figuranta, uwzględniając:

1) dokładny opis stanowiska pracy figuranta,

---

[a] *Pole niewypełnione.*

2) ustalić, osoby bezpośrednio współpracujące z figurantem,

3) ustalić, z kim figurant utrzymuje najbliższe stosunki w pracy i jaki jest ich charakter,

4) ustalić, czy są w miejscu pracy figuranta osoby negatywnie do niego ustosunkowane i z czego to wynika,

5) ustalić, kto mógłby (chciałby) figurantowi zaszkodzić i dlaczego,

6) ustalić, czy można figurantowi coś zarzucić w związku z jego pracą, np. kradzież, bumelki, fuchy, spożywanie alkoholu w pracy,

7) ustalić, jaki jest jego stosunek do pracy i przełożonych,

8) czy figurant jest z pracy, którą obecnie wykonuje, ze stanowiska, które zajmuje [zadowolony], czy np. mógłby robić coś innego, z czego nie byłby zadowolony, czy jest możliwość zmiany jego pracy,

9) jaki jest stosunek figuranta do przełożonych, czy jest przez nich lubiany, czy nie, z czego to wynika, czy można ewentualnie kogoś z przełożonych wykorzystać przeciwko figurantowi,

10) z kim spośród członków KZ NSZZ „S" figurant utrzymuje najbliższe kontakty (dlaczego), gdzie i kiedy się kontaktują, czy do spotkań dochodzi w miejscu pracy, w jaki sposób, czy gdzieś wychodzą, na jak długo,

11) czy do kontroli figuranta w miejscu pracy możliwe jest wykorzystanie jego współpracowników (wykorzystać ustalenia zawarte w punktach 1, 2, 3, 4, 5, 6). Wytypować kandydata do ewentualnego pozyskania,

12) ustalić jak figurant dojeżdża do pracy – czy, z kim, czy zawsze w ten sam sposób.

V. Dokonać wszechstronnego rozpoznania osobowości figuranta, cech charakteru, predyspozycji – zamiłowań figuranta, uwzględniając:

1) czy jest karierowiczem i na czym [mu] najbardziej zależy lub może zależeć,

2) jakie ma skłonności – czy lubi alkohol, kobiety, pieniądze, jak reaguje po spożyciu alkoholu,

3) czy ma hobby i czy może je realizować,

4) czy wyjeżdżał już za granicę (czy ma paszport), czy miał kłopoty na granicy, czy jest możliwe namówienie go do wyjazdu za granicę,

5) jaki jest stosunek figuranta do „S", do Kościoła[b], do SB i MO,

6) jak ocenia zmiany zachodzące obecnie w naszym kraju (jego stosunek do pluralizmu związkowego i politycznego),

7) czy figurant otrzymuje nielegalną literaturę, skąd, komu przekazuje i jak reaguje na zawarte w niej treści.

VI. Dokonać analizy możliwości zastosowania do rozpracowania figuranta techniki operacyjnej: PT, PP, „W", „B" oraz osobowych źródeł informacji wszystkich pionów SB i MO w celu wytypowania tych, które mają dostęp do figuranta (zlecać szczegółowe zadania).

Wykonanie ww. przedsięwzięć powinno pozwolić na pozyskanie figuranta lub pozyskanie źródła mającego do niego bezpośrednie dotarcie i mogącego realizować zlecone przez nas zadania [c] wobec figuranta.

Źródło: AIPN Łd, 067/1101, b.p., mf.

---

[b] *W dokumencie:* kościoła.

[c] *Wyraz nieczytelny.*

Nr 49

1989 styczeń, Warszawa – Meldunek do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" dotyczący nasilenia inwigilacji osób związanych z Federacją Młodzieży Walczącej

[a]Warszawa, dnia [[b]] I 1989[r.]
Tajne
Egz. nr [c]8[c]

[d]Naczelnik Wydziału III i III-1
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w [c]Łodzi[c]

Z posiadanego rozpoznania wynika, że przedstawiciele tzw. Federacji Młodzieży Walczącej różnych regionów w dniu 5 grudnia 1988 roku podczas spotkania w Warszawie powołali tzw. Krajową Radę Koordynacyjną.

Wydali ponadto oświadczenie o treści:

„W dniu 5 grudnia w Warszawie odbyło się spotkanie przedstawicieli Federacji Młodzieży Walczącej z ośrodków: Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków, Łódź, Płock, Szczecin, Warmia i Mazury, Warszawa. W celu koordynacji działań w skali kraju utworzono Krajową Radę Koordynacyjną Federacji Młodzieży Walczącej. Skład Krajowej Rady Koordynacyjnej nie został zamknięty i będzie poszerzony o przedstawicieli innych ośrodków".

W związku z powyższym uprzejmie proszę o podjęcie działań operacyjnych zmierzających do personalnego ustalenia uczestników tego spotkania z Waszego terenu, poruszanej na spotkaniu tematyki oraz osób, które weszły w skład powołanej Krajowej Rady Koordynacyjnej FMW.

Ponadto proszę o ukierunkowanie pracy operacyjnej na uzyskiwanie wyprzedzających informacji o zamierzeniach przeciwnika oraz na podjęcie bardziej zdecydowanych działań w ujawnieniu najaktywniejszych członków struktury FMW, niedopuszczanie do organizowania nielegalnych zebrań, m.in. poprzez ich rozwiązywanie, likwidowanie bazy poligraficznej i punktów magazynowania nielegalnych wydawnictw.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. 122 L.dz. OE-III-076/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b] *Pole niewypełnione.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Por. K*[rzysztof]* Janicki. Proszę współdziałać z kpt. Grzelakiem. 10 I *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Krzysztof Janicki (ur. 1955), kpt. Od grudnia 1977 wywiadowca Sekcji 4 Wydziału „B" KW MO w Łodzi; od maja 1982 inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od lipca 1982 inspektor Wydziału III-1 KW MO w Łodzi; od listopada 1982 starszy inspektor Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od września 1987 kierownik sekcji Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od listopada 1989 kierownik sekcji Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/348, Akta osobowe. Janusz Grzelak (ur. 1954), kpt. Od czerwca 1980 młodszy inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od października 1982 inspektor Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od czerwca 1984 starszy inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od maja 1988 kierownik sekcji Wydziału III-1 WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 351/5, Akta osobowe.

Jednocześnie proszę Towarzysza Naczelnika o spowodowanie sporządzenia analizy materiałów dot[yczących] nielegalnych organizacji młodzieżowych, ze szczególnym uwzględnieniem:

1) [e]osób wchodzących w ich skład,

2) [e]powiązań z innymi strukturami nielegalnymi,

3) [e]uzyskiwanej pomocy finansowej i materiałowej,

4) [e]zagrożeń występujących na terenie jej działania oraz zagrożeń mogących wystąpić w postaci nielegalnej poligrafii i możliwości dotarcia do miejsc druku i składowania (egzemplarze wydawnictw lub ich kserokopie, których nie przesłano do nas, proszę załączyć do analizy),

5) [e]wpływów w środowisku młodzieżowym,

6) [e]powiązań z klerem katolickim,

7) [e]planów przedsięwzięć na 1989 rok w stosunku do FMW.

Powyższą analizę proszę przesłać do Wydz[iału] III Dep[artamentu] III MSW w terminie [f]do końca lutego 1989 r[f].

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 112–113, mps.

---

[e] *Numer punktu wpisano odręcznie.*

[f-f] *Podkreślono odręcznie. Poniżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału III Departamentu III MSW płk mgr Zbigniew Kluczyński *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 50

1989 styczeń 11, Kodrąb – Doniesienie TW „Wolski" na temat działalności Gminnego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w Kodrębie

Źródło: TW ps. „Wolski"
Przyjął: kpt. H[enryk] Kaczmarek
[Miejsce]: w Kodrębie, poza LK
Dnia: 11 I 1989 [r.]

Kodrąb, [dnia] 11 I 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. pojedynczy

[a]**Informacja operacyjna**
spisana ze słów tajnego współpracownika ps. „Wolski"

Jak już wcześniej informowałem, sytuacja Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, w jakiej się ona znalazła w ostatnim okresie na terenie gminy Kodrąb, budzi poważne obawy grożącego jej całkowitego rozpadu. Szeregowi członkowie PZPR zwracają uwagę w swoich opiniach, że I sekretarz KG PZPR wykazuje zbyt mało aktywności i zdecydowania w podejmowaniu decyzji właściwych. Zarzuca się I sekretarzowi tow[arzyszowi] W[łodzimierzowi] Sali[1], że niekiedy podejmuje decyzje błędne, przez co traci szacunek i zaufanie nie tylko rolników, ale i również członków partii. Jeżeli taka sytuacja będzie utrzymywać się w gminie Kodrąb nadal, może dojść do tego, że partią wiodącą w tej gminie będzie Zjednoczone Stronnictwo Ludowe, w którym[b] obserwuje się coraz wyraźniej, że do głosu zaczyna dochodzić odłam prawicowy, prope[e]selowski.

Coraz większą aktywność w głoszeniu idei b[yłego] PSL zaczyna wykazywać w gminie Kodrąb w[i]ceprezes GK ZSL Krzysztof Hochman[2], pełniący aktualnie funkcję prezesa GZ KiOR w Kodrębie. Wyżej wymieniony w latach 1980–[19]81 był w[i]ceprzewodniczącym b[yłego] ZG NSZZ „Solidarność" RI w Kodrębie. Silnym wpływom K[rzysztofa] Hochmana ulega aktualny prezes GK ZSL w Kodrębie Ryszard Olczyk[3].

Z uwagi na brak zaufania do prezesa RG PRON w Kodrębie – ob. Czaplickiego[4] i I sekretarza KG PZPR – W[łodzimierza] Sali, Gminny Komitet ZSL w Kodrębie podjął w miesiącu grudniu 1988 roku uchwałę o wystąpieniu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego jako partii politycznej na wsi z RG PRON. Członkowie ZSL nie wycofali jednak swoich

---

[a] *Poniżej częściowo nieczytelna odręczna adnotacja:* Inf*[ormację]* omówiono i uzupełniono *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *W dokumencie:* której.

[1] Włodzimierz Sala – działacz społeczny i PZPR; od 1955 kierownik SP w Lipowczycach; I sekretarz KG PZPR w Kodrębie. AIPN Łd, 0031/943, t. 2.

[2] Krzysztof Hochman (ur. 1943). Rolnik, działacz związkowy i samorządowy; wiceprzewodniczący ZG NSZZ RI „S" w Kodrębie (1980–1981); do lutego 1988 sekretarz GK ZSL w Kodrębie, następnie wiceprezes GK ZSL; prezes GZ KiOR w Kodrębie; w trakcie kampanii wyborczej w 1989 zrezygnował z kandydowania do Senatu PRL z ramienia ZSL; pracownik Referatu ds. Pozyskiwania Funduszy Zewnętrznych i Zamówień Publicznych Starostwa Powiatowego w Radomsku (główny specjalista ds. rozwoju powiatu); autor *Powiatowej Akademii Umiejętności*. AIPN Łd, 0031/943, t. 1–2.

[3] Ryszard Olczyk (1940–1995). Działacz ludowy; czł. NSZZ RI „S"; prezes GK ZSL w Kodrębie. AIPN Łd, 0031/943, t. 1–2.

[4] Kazimierz Czaplicki – prezes GR PRON w Kodrębie. AIPN Łd, 0031/943, t. 2.

kandydatur z RG PRON, jak i również nie wystąpili z PRON szeregowi członkowie ZSL. Na terenie gm[iny] Kodrąb odbyły się już we wszystkich kołach wiejskich zebrania sprawozdawczo-wyborcze. Na zebraniach [...][c], oprócz postulatów związanych bezpośrednio ze sprawami danych miejscowości, zgłoszono wiele postulatów sprzecznych z duchem i statutem obecnego Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. W oparciu o te postulaty opracował Gminny Komitet ZSL w Kodrębie analizę, którą rozesłał do wszystkich g[minnych] k[omitetów] ZSL województwa piotrkowskiego, z prośbą o zajęcie w przedmiotowej sprawie stanowiska. Ponadto GK ZSL w Kodrębie wyszedł z propozycją odbycia zebrania wszystkich przedstawicieli g[minnych] k[omitetów] ZSL woj. piotrkowskiego. Jako miejsce zebrania proponowano Kodrąb. Nie podano jednak wiążącego terminu zebrania. W załączeniu przekazuję kopię rozesłanej analizy postulatów oraz zaproszenia na zebranie przedstawicieli g[minnych] k[omitetów] ZSL woj. piotrkowskiego.

Inspiratorem tych poczynań jest Krzysztof Hochman, który wykorzystując pewne niezadowolenie w gminie wywołane w przeszłości konfliktem pomiędzy naczelnikiem gminy Jasińskim a sekretarzem Salą, stara się wyrobić sobie pozycję i autorytet wśród szeregowych członków ZSL. Wymieniony dąży również, aby w przyszłych wyborach kandydować do władz wojewódzkich ZSL w Piotrkowie Trybunalskim.

Zadania dla TW:

1. Dążyć do zahamowania i neutralizowania zapędów i zamierzeń Krzysztofa Hochmana, uwypuklać na posiedzeniach plenarnych GK ZSL szkodliwą działalność Hochmana dla interesów stronnictwa i dla ogółu społeczeństwa gm[iny] Kodrąb.

2. Zapobiegać wszelkim konfliktom społecznym, które mogłyby być wykorzystane przez Hochmana oraz jego popleczników.

3. Nie dopuścić do zorganizowania przez Hochmana zebrania przedstawicieli GK ZSL woj. piotrkowskiego w Kodrębie.

4. Informować na bieżąco o odpowiedziach na postulaty rozesłane do g[minnych] k[omitetów] ZSL, a także o uzupełnianiu tych postulatów, które będą szkodliwe i niekorzystne oraz sprzeczne z ideą ZSL.

Omówienie przyjętej informacji, uwagi i spostrzeżenia:

W dniu 11 I 1989 [r.] odbyłem spotkanie z TW ps. „Wolski". Spotkanie odbyto w Radomsku. Miejsce spotkania gwarantowało całkowitą konspirację. TW przekazał informację w formie ustnej. Informacja jest wiarygodna i potwierdzona przez inne źródła osobowe, m.in. przez TW ps. „Jagiel"[5] i TW ps. „Krzysztof"[6]. Przeprowadzono z TW szkolenie na temat metod i sposobów uzyskiwania informacji i ich opracowywania. Ponadto pouczono TW o zachowaniu całkowitej konspiracji podczas realizacji powierzonych mu zadań. Na zakończenie uzgodniono termin spotkania na dzień 23–24 I 1989 r. w Radomsku.

---

[c] *Pominięto wyraz:* poruszano.

[5] „Jagiel" – wg zapisów ewidencyjnych Andrzej Wierzbicki (ur. 1951), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 9553 (1986–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990; działacz ZSL; od 1974 czł. OM ZSL w Radomsku; od maja 1985 instruktor KW ZSL w Piotrkowie Trybunalskim. AIPN Łd, 0051/229; 0051/235; karta Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[6] Brak bliższych danych.

Przedsięwzięcia:

– Prowadzić na bieżąco (zachowując całkowitą konspirację) działania neutralizujące i wyhamowujące zapędy oraz zamiary K[rzysztofa] Hochmana i jego popleczników odnośnie sprowadzenia ZSL na terenie gminy Kodrąb na nurt PSL promikołajczykowski[ego].

– Zlecić w tym samym kierunku zadania dla TW ps. „Jagiel" i TW ps. „Krzysztof" wobec osób reprezentujących poglądy podobne jak K[rzysztof] Hochman.

– Sporządzić wyciąg z informacji do sprawy obiektowej kryp[tonim] „Instytucja".

– Wykorzystać informację do meldunku dziennego i do zbiorczej informacji Departamentu VI.

Wykonanie:

– [d]sporządzono wyciąg do spr[awy] obiekt[owej] krypt[onim] „Instytucja" – 12 I [19]89 r.

– sporządzono inf[ormację] do dyr[ektora] Dep[atramentu] VI MSW w W[arsza]wie

– wykorzystano do meldunku dziennego nr 05/89 dn. 12 I 1989 roku[d].

Opracował
st. inspektor Wydz[iału] VI
WUSW [w Piotrkowie Trybunalskim]
[e]kpt. H[enryk] Kaczmarek

Źródło: AIPN Łd, 0031/943, t. 2, k. 25–27, mps.

[d-d] *Wpisano odręcznie. Punkty opatrzono dwoma nieczytelnymi parafkami.*

[e] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 51

1989 styczeń 12, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat działań PZPR i perspektyw zmian politycznych zachodzących w kraju

IA-013/89

Skierniewice, [dnia] 12 I 1989 [r.]
Tajne
Egz. pojedynczy

[a]Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][b]

Aktualna sytuacja społeczno-polityczna w kraju to temat dyskusji i komentarzy wielu środowisk i grup zawodowych województwa. W gronie dyskutantów wywodzących się ze środowisk młodzieżowych i inteligenckich Łowicza wyrażano pogląd, że funkcję przywódcy państwa winien obecnie piastować człowiek o charakterze podobnym do Piłsudskiego, który żelazną ręką chwyciłby w garść narastającą w Polsce anarchię. Uważa się, że w dalszym ciągu trwa typowa walka polityczna o władzę, co ma istotny wpływ na pogarszającą się sytuację gospodarczą w kraju, a tym samym i egzystencję ludzi pracy. W środowisku nauczycielskim tego miasta twierdzi się, że skoro będąca u władzy partia przez ponad 40 lat nie wypracowała systemu działania umożliwiającego osiągnięcie w miarę dostatniego poziomu życia, to winna wreszcie przekazać ster inne[c]j[c] partii. Dyskutanci mają tu na uwadze wprowadzenie systemu wielopartyjnego, by naród mógł sam sobie wybrać partię rządzącą, posiadającą równocześnie program odpowiadający społecznym oczekiwaniom. Do udziału w rządzeniu należy dopuścić ludzi kompetentnych, odważnych, a nie „dwulicowców" zabiegających wyłącznie o osiągnięcie jak największych korzyści osobistych.

Stwierdza się wręcz, że podczas drugiej części obrad X Plenum KC PZPR winien złożyć rezygnację gen. Jaruzelski oraz Barcikowski[1] i Czyrek[2], którzy pełniąc kierownicze funkcje,

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 68. Przyjęto 12 I *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 12 I *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 16.40 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Kazimierz Barcikowski (1927–2007). Polityk komunistyczny, inż. agronom, dr nauk ekonomicznych; absolwent WSGW w Łodzi (1950); zastępca czł. (1964–1968), czł. KC PZPR (1968–1990); zastępca czł. (1971–1980), czł. BP KC PZPR (1980–1989); zastępca redaktora naczelnego wydawnictwa „Iskry" (1954–1956); sekretarz ZG ZMP (1956–1957); wiceprezes ZG ZMW (1957–1960); przewodniczący ZG ZMW (1963–1965); zastępca kierownika Wydziału Organizacyjnego KC PZPR i redaktor naczelny „Życia Partii" (1965–1968); I sekretarz KW PZPR w Poznaniu (1968–1970); sekretarz KC PZPR (1970–1974); minister rolnictwa i czł. Prezydium Rządu w gabinecie P. Jaroszewicza (1974–1977); I sekretarz KK PZPR (1977–1980); wicepremier w gabinecie E. Babiucha (1980);

przez wiele lat mieli możliwość zapobieżenia zaistnieniu zarówno politycznego, jak też i gospodarczego kryzysu w kraju.

W środowisku pracowników Zakładów Tworzyw Sztucznych „Boryszew-Erg" w Sochaczewie wyraża [c]się[c] przekonanie, że w wielu zakładach pracy na terenie kraju w sposób oficjalny działają komitety związku „Solidarność" i oczekuje się na jego legalizację, by rozszerzyć swą działalność na całe załogi. Zdaniem dyskutantów władze odwlekają decyzję o legalizacji „Solidarności" ze względu na mające się odbyć wybory do Sejmu.

Uważa się, że nadanie osobowości prawnej „Solidarności" umożliwi im wytypowanie większej ilości kandydatów na posłów, mających jednocześnie większe szanse na wybór ich jako członków nowego parlamentu. Tym samym obecna zdecydowana przewaga posłów partyjnych uległaby zdecydowanemu zmniejszeniu na rzecz reprezentujących interesy obecnej opozycji. Dlatego też – zdaniem dyskutantów – opóźniane są rozmowy przy okrągłym stole, jak również wnioskowana przez Wałęsę dyskusja między jego związkiem a OPZZ.

[...][b]

2. Inne.

W dniach 7 i 11 stycznia br. radio „Wolna Europa" w audycji pt. „Panorama dnia" emitowanej o godzinie 21.10 nadało dwa komunikaty o następujących treściach:

– w dniu 7 stycznia br.: „Represje wobec rolników woj. skierniewickiego. 9 stycznia ma odbyć się kolegium Zbigniewa Żółtowskiego[3], członka Rady Rolników tego województwa. W październiku przeprowadzono u niego rewizję, w wyniku której zarekwirowano 32 egzemplarze biuletynu wydawanego przez radę. Na poniedziałek 9 [I 1989 r.] wezwano również do prokuratury pozostałych członków rady wojewódzkiej".

– w dniu 11 stycznia br.: „Dziewiątego stycznia w Sk[ierniewi]cach, to jest ostatnia wiadomość związana z »Ursusem«, odbyło się kolegium Sławomira Dominiaka[4], pracownika

---

sekretarz KC PZPR i czł. Rady Państwa (1980–1985); zastępca przewodniczącego Rady Państwa (1985–1989); w 1989 prezes Naczelnej Rady Spółdzielczej; poseł na Sejm PRL (1965–1989); przewodniczący Klubu Poselskiego PZPR (1980–1985).

[c-c] *Dopisano odręcznie.*

[2] Józef Czyrek (ur. 1928). Ekonomista, polityk, dyplomata; absolwent UJ (1950); zastępca czł. KC PZPR (1971–1980); czł. KC PZPR (1981–1990); czł. BP KC PZPR (1981–1989); pracownik naukowy UJ i WSE w Krakowie (1949–1952); od 1952 zatrudniony w MSZ; radca Ambasady PRL w Belgradzie (1962–1968); wicedyrektor (1968–1969), dyrektor departamentu studiów i programowania MSZ (1969–1971); podsekretarz stanu w MSZ (1971–1980); minister spraw zagranicznych (1980–1982); sekretarz KC PZPR (1981–1989); wiceprzewodniczący TRK PRON (1982–1983); wiceprzewodniczący RK PRON (1983–1989); poseł na Sejm PRL (1985–1989), przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych; minister stanu przy urzędzie prezydenta PRL (RP) (1989–1990).

[3] Zbigniew Żółtowski (1927–1994). Rolnik, działacz samorządowy; współzałożyciel i czł. koła NSZZ RI „S" w Feliksowie; wiceprzewodniczący ZG NSZZ RI „S" w Skierniewicach; delegat na zjazd wojewódzki NSZZ RI „S" (grudzień 1981); na początku 1982, w proteście przeciw wprowadzeniu stanu wojennego, wystąpił z PZPR; w 1982 inicjator powołania grupy konspiracyjnej skupiającej działaczy chłopskich; czł. Rady Rolników w woj. skierniewickim; współpracownik KO „S" w Skierniewicach. AIPN Łd, pf 36/37.

[4] Sławomir Dominiak (ur. 1961). Działacz NSZZ „S"; pracownik ZPC w Ursusie (1979–1988), od 1988 ZRT Ursus Sp. z o.o.; od 1980 czł. NSZZ „S"; po 13 XII 1981 kolporter wydawnictw bezdebitowych i uczestnik akcji ulotkowych; współpracownik Radia „S" (1988–1989); aresztowany w listopadzie 1988 po emisji audycji w Skierniewicach; w grudniu 1988 skazany przez SR w Skierniewicach na 2 lata pozbawienia wolności w zawieszeniu na 2 lata; wiceprzewodniczący MKZ NSZZ „S" w Ursusie (1989–1990); od 1990 czł. KZ NSZZ „S"; czł. Prezydium KZ NSZZ „S" (1990–1991), czł. Prezydium KZ i wiceprzewodniczący KZ NSZZ „S" (1995–2002); delegat na WZD NSZZ „S" Regionu Mazowsze (1989–2002); czł. ZR NSZZ „S" (1990–1999); skarbnik i czł. Prezydium ZR NSZZ „S" (1992–1995); od 2003 czł. Zarządu KZ NSZZ „S" w Ursusie; czł. PC (1990–1991); działacz RS „AWS" (1998–2001).

Zakładów Mechanicznych »Ursus«. Został on obwiniony o to, że w listopadzie ubiegłego roku przewoził koleją nadajnik radiowy do emisji radia »Solidarność«. W trakcie posiedzenia kolegium orzeczono przepadek tego nadajnika”[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 31, k. 17–18, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 52

1989 styczeń 16, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie oceny przebiegu X Plenum KC PZPR oraz działalności Wojewódzkiej Rady Rolników „Solidarność”

L.dz. JA-016/89[a]

Skierniewice, dnia 16 I 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][b]

Głównym tematem wywołującym zainteresowanie społeczeństwa województwa pozostaje druga część X Plenum KC PZPR.

Wśród kadry średniego dozoru technicznego Zakładu Tkanin Technicznych w Żyrardowie twierdzi się, że obecne obrady poprzedzone szeroko rozpowszechnioną akcją propagandową przyniosą szereg istotnych zmian zarówno w zakresie polityki kadrowej partii, jak również w kwestii roli [i] miejsca partii w poszczególnych zakładach pracy. Wyrażane jest przekonanie, że coraz większe znaczenie w partii będą uzyskiwać ludzie młodzi, aktywni oraz konsekwentni w realizacji założonych celów, do jakich należy m.in. sekretarz PZPR Leszek Miller[1].

Wśród środowisk lekarskich z Sochaczewa uważa się, że obecne plenum może mieć zwrotny charakter w dziejach narodu i partii. Spekuluje się, iż nastąpi legalizacja byłych związków zawodowych „Solidarność”, co może być powodem starć, a nawet konfliktu z obecnymi związkami. Ponadto część lekarzy krytykuje aktualną politykę gospodarczą obecnej ekipy rządzącej, uzasadniając swe stanowisko olbrzymim wzrostem inflacji i spadkiem

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 85. Przyjęto 16 I *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 16.30. Zaszyfrowano 16 I *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 18.05. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Leszek Miller (ur. 1946). Polityk, premier, poseł; pracownik ZPL w Żyrardowie (1963–1974); czł. PZPR (1969–1990); słuchacz i absolwent WSNS przy KC PZPR (1974–1977), pracownik aparatu KC PZPR (1977–1990), kierownik Zespołu ds. Młodzieży KC PZPR (1982–1985); kier. Wydz. ds. Młodzieży, Kultury Fizycznej i Turystyki KC PZPR (1985–1986); I sekretarz KW PZPR w Skierniewicach (1986–1989); sekretarz KC PZPR (1988–1990); czł. KC PZPR (1988–1990) i BP KC PZPR (1989–1990); przewodniczący Komisji Młodzieży, Stowarzyszeń i Organizacji Społecznych KC PZPR (1989–1990); czł. RN SdRP, sekretarz generalny CKW SdRP (1990–1993) i przewodniczący SdRP (1997–1999); poseł na Sejm RP (1991–2005); minister pracy i polityki socjalnej w rządach W. Pawlaka i J. Oleksego (1993–1996); szef URM (1996); minister spraw wewnętrznych i administracji (1997); przewodniczący SLD (1999–2004); premier (2001–2004); przewodniczący rady programowej dziennika „Trybuna” (2006–2007); w 2007 kandydat w wyborach do Sejmu RP z listy „Samoobrony RP”; przewodniczący partii Polska Lewica (od 2008).

stopy życiowej. Podkreśla się, że niektórzy z ministrów podejmują niezbyt przemyślane decyzje, sprzeczne z głoszonymi przez propagandę hasłami. Jako przykład podaje się sprawę z obniżką i ponownym podniesieniem stopy oprocentowania książeczek oszczędnościowych.

Podobne stanowisko reprezentują pracownicy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Skierniewicach. Robotnicy twierdzą, że przedstawiciele obecnego rządu stosują kroczący system podwyżek polegający na systematycznym podnoszeniu cen poszczególnych artykułów i wyrobów. Występują dość powszechnie obawy, że wysokość podwyżek przekroczy pułap 40 proc. Wiele niepokoju wśród wymienionego środowiska wywołują zapowiedziane zmiany cen nośników energii, głównie węgla i elektryczności. Twierdzi się, że spowoduje to obniżenie stopy życiowej robotników, którzy obecnie żyją w bardzo trudnych warunkach. Ocenia się, że początkowe nadzieje związane ze zmianą ekipy rządzącej gwałtownie maleją. Jako brak efektów działań rządu przytacza się: wzrastającą inflację, ciągły wzrost cen różnorodnych artykułów i usług oraz bezprecedensowy wzrost kursu dolara.

Pracownicy Wojewódzkiego Związku Rolników Spółdzielni Produkcyjnych w Skierniewicach oczekują, że druga część obecnego plenum powinna uwzględnić trudną sytuację w rolnictwie i propozycje wyjścia z tego impasu. Akcentuje się, że mimo tzw. priorytetu dla rolnictwa – co deklarował premier Rakowski – staje się ono coraz mniej opłacalne i to zarówno indywidualne, jak i uspołecznione – głównie z powodu rosnących cen środków służących do produkcji. Ocenia się, iż mimo pozornie wyższych dochodów za 1988 r. w rolnictwie uspołecznionym zarobki pracowników są nadal niskie i nie stanowią konkurencji w stosunku do zakładów przemysłowych lub firm polonijnych i spółek. Kierownictwo WZ RSP wyraża zaniepokojenie z powodu odchodzenia z pracy w sektorze rolniczym zwłaszcza ludzi młodych.

[...][b]

W środowisku łowickiego kleru rzymskokatolickiego odnotowano komentarze w związku z rozpoczynającą się w dniu dzisiejszym drugą częścią X Plenum KC PZPR. Z wypowiedzi duchownych wynika, iż spodziewają się oni szczególnie ważnych i wręcz przełomowych decyzji, jakie podejmie Komitet Centralny. Zdaniem dyskutantów ostatnie dyskusje społeczne ukazały konieczność daleko idących zmian w partii. Przykładem może być spotkanie z tow[arzyszem] Leszkiem Millerem, w czasie którego wiodącym tematem była potrzeba reform w łonie samej PZPR, jak też w prowadzonej przez nią działalności. Szerokie propagowanie powyższego spotkania, jak też częste prezentowanie w środkach masowego przekazu krytycznych opinii i komentarzy na temat sytuacji partii musi, zdaniem kleru, znaleźć swoje odzwierciedlenie w uchwale X Plenum KC. Według dyskutantów kierownictwo partyjne ma obecnie szansę wykazania, że PZPR nie będzie hamować reform, a wręcz przeciwnie – stanie na ich czele.

2. Inne.

W dniu 9 bm. prokurator Prokuratury Rejonowej w Skierniewicach przeprowadził 11 rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych z członkami tzw. Wojewódzkiej Rady Rolników „Solidarność".

[...][b]

[c]Wszyscy objęci rozmowami potwierdzili fakt uczestnictwa w spotkaniu w maju 1988 r. z wojewodą skierniewickim w charakterze członków WRR „S". Celem tego spotkania miało być uzyskanie zgody na zalegalizowanie związku „Solidarność" Rolników Indywidual-

nych z terenu województwa. Żaden z nich nie przyznał się do uczestnictwa w działalności wspomnianej rady, a większość odmówiła składania jakichkolwiek oświadczeń na ten temat.

Jeden z członków rady, były aktywista „S" RI Edward Małecki dodał, iż jest również członkiem Krajowej Rady Rolników „S", lecz odmówił odpowiedzi na pytania dot[yczące] charakteru jego działalności w tej strukturze.

Natomiast przewodniczący WRR „S", Zbigniew Rokicki, członek Komitetu Obywatelskiego przy Wałęsie, zażądał wskazania podstawy prawnej uzasadniającej wezwanie go do prokuratury w charakterze innym niż świadek czy podejrzany.

Wszystkich członków wspomnianej rady zapoznano z treścią art. 52a kw i pouczono o skutkach prawno-karnych wynikających z tegoż przepisu w sytuacji, gdy wymienieni nie zaprzestaną działalności w radzie, która nie jest zalegalizowana[c].

Źródło: AIPN Łd 052/70, t. 31, k. 23–24, mps.

[c-c] *Wpisano odręcznie.* Edward Małecki (ur. 1941). Współpracownik KOR; współorganizator NSZZ RI „S" w woj. skierniewickim (czł. i rzecznik prasowy WKZ NSZZ RI „S"); delegat na Krajowy Zjazd w Poznaniu; uczestnik strajków protestacyjnych rolników (Bydgoszcz, Rzeszów, Ustrzyki Dolne); kolporter wydawnictw bezdebitowych; zatrzymany 12 XII 1981, następnie internowany w Łęczycy, Łowiczu i Kwidzynie (13 XII 1981–4 X 1982); po wyjściu na wolność kontynuował działalność związkową w podziemiu; aresztowany (6 VI–25 VII 1983); śledztwo umorzono 11 I 1984 na mocy amnestii; ukarany 29 IX 1987 przez Kolegium ds. Wykroczeń w Skierniewicach karą grzywny w wysokości 50 tys. zł za przechowywanie wydawnictw bezdebitowych. AIPN Łd, pf 16/163, s. 99–100; 23/19; 24/235; pf 36/37; 47/5; 052/50; karty EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach. *Stan wojenny…*, s. 275. Zbigniew Rokicki (ur. 1947). Rolnik, działacz związkowy, senator; przewodniczący ZG NSZZ RI „S" w Wiskitkach, czł. WKZ NSZZ RI „S" w Skierniewicach; inicjator uchwały o nieoddawaniu przez rolników żywności do punktów skupu oraz niepłaceniu podatku gruntowego; delegat na krajowy zjazd NSZZ RI „S" w Poznaniu; internowany w Łowiczu (13 XII 1981–19 IV 1982); zwolniony w celu skompromitowania w środowisku działaczy NSZZ RI „S"; w czerwcu 1983 aresztowany w związku z kontynuowaniem od kwietnia do października 1982 działalności w podziemnych strukturach NSZZ RI „S" oraz kolportażem ulotek (dochodzenie umorzono w sierpniu 1983 na mocy amnestii); w czerwcu 1984 aresztowany (wraz z H. Stankiewiczem) za kolportaż ulotek wzywających do bojkotu wyborów do rad narodowych (śledztwo umorzono w lipcu 1984 na mocy amnestii); czł. KO przy przewodniczącym NSZZ „S"; senator z ramienia KO „S" (1989–1991); zasiadał w Trybunale Stanu (1991–1993); obecnie prowadzi własną działalność gospodarczą; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Doradca" (1989) – materiały archiwalne wybrakowano (w dzienniku archiwalnym brak numeru protokołu brakowania). AIPN Łd, pf 36/37; pf 36/40; 052/8; karty EO-13-A i Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0312/1, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Skierniewicach; AIPN, karty: EO-13-A, E-16, Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW; Mkr-2 z kartoteki osób internowanych w okresie stanu wojennego; karty rejestracyjne z kartoteki Biura Śledczego MSW.

Nr 53

1989 styczeń 20, Łódź – Doniesienie TW „Adam" na temat reakcji pracowników Wydziału Budownictwa Urzędu Miasta Łodzi na przyjętą przez X Plenum KC PZPR zasadę pluralizmu politycznego i związkowego

Źródło: TW ps. **Adam**
Przyjął: **Mass**
Miejsce: LK **Parter**
Data: 20 I [19]89 [r.]

Łódź, [dnia] 20 I 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znacz**[enia]
Egz. pojed[ynczy]

Informacja
dot[ycząca] WB U[rzędu] m[iasta] Ł[odzi] n[a] t[emat] sytuacji po X Plenum KC PZPR

Odnotowałem w dniu dzisiejszym sporo obaw ludzi, z którymi pracuję n[a] t[emat] dalszego rozwoju sytuacji w kraju. Uchwały X Plenum spadły na niektórych „jak grom z jasnego nieba". Członkowie aktualnych związków w jednej [chwili] poczuli się oszukani. Członkowie kierownictwa wyrażają duże obawy, że pluralizm polityczny i związkowy w sytuacji „zaciskania pasa" doprowadzić może do anarchii gospodarczej i politycznej, eskalacji żądań płacowych i zaognienia antagonizmów różnych związków zawodowych. Rozmówcy moi mają świadomość, że u podstaw takiego kroku legła nasza beznadziejna sytuacja gospodarcza. Sympatycy „Solidarności" komentują uchwałę plenum w [następujący] sposób: „Władza doprowadziła gospodarkę na skraj przepaści, nie wie co dalej robić i w tej sytuacji postanowiła podzielić się wpływami, co nigdy by się nie stało, gdyby wcześniej cieszyła się szerokim poparciem".

„Adam"

Zadania:

1. Rozpoznawać komentarze na tle rozwoju sytuacji politycznej w kraju.
2. Rozpoznawać kondycję ekon[omiczną] przedsiębiorstw podległych Wydziałowi Budownictwa UM.

„Adam"

Ocena informacji:

Informacja wartościowa, niepełna jeszcze ze względu na krótki okres czasu po opublikowaniu uchwały X Plenum KC. Uzgodniono z TW, że pogłębi on rozpoznanie w zakresie odbioru przez ludzi aktualnej polityki partii w zakresie pluralizmu politycznego i związkowego.

Przedsięwzięcia:

Prowadzić bieżące rozpoznanie w pracy nastrojów i komentarzy pracowników Wydz[iału] Budownictwa UMŁ.

Rozpoznać operacyjnie przyczyny niskiej wydajności p[rzedsiębior]stw budowlanych w 1988 r. oraz prognozy na 1989 r.

[a]St. insp[ektor] Wydz[iału] V[b]
kpt. St[anisław] Mass

Źródło: AIPN Łd, 0040/2479, t. 2, k. 40, rkps.

[a] *Po lewej stronie data:* 23 I *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 54

1989 styczeń 21, Piotrków Trybunalski – Zalecenia zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza do pracy operacyjnej SB po przyjęciu przez X Plenum KC PZPR uchwały o pluralizmie politycznym i związkowym

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 21 I 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]13[b]

Naczelnik Wydziału
[b]**Zab**[ezpieczenia] **Operacyjnego**[b],
[c]**zastępca szefa RUSW ds. SB** w[c]

[d]W nawiązaniu do narady z naczelnikami wydziałów przeprowadzonej w dniu 17 stycznia br. oraz w związku z przyjętą przez X Plenum KC PZPR uchwałą stwarzającą warunki do ewentualnego reaktywowania w niedalekiej przyszłości „S" na resort spraw wewnętrznych nałożone zostały konkretne zadania do realizacji, które należy uwzględnić w bieżącej pracy operacyjnej.

1. Na bieżąco rozpoznawać sytuację w zakładach pracy, zwłaszcza tych, w których występują, bądź mogą wystąpić, nastroje niezadowolenia. Zwracać szczególną uwagę na wszelkie, często na pozór niegroźne sytuacje mogące przekształcić się w zarzewie poważniejszego konfliktu. Uzyskane wyprzedzające informacje o takich zdarzeniach wykorzystywać do prowadzenia działań neutralizujących. Bieżąco informować o rozwoju sytuacji kierownictwo WUSW oraz miejscowe władze polityczno-administracyjne.

2. [e]Zaktywizować działania rozpoznawcze w stosunku do nielegalnych struktur i komitetów założycielskich „S". Rozpoznawać opinię i stosunek opozycji do uchwały X Plenum i stanowiska PZPR w sprawie pluralizmu politycznego i związkowego, a zwłaszcza przyszłą linię postępowania centrum opozycji i jej odpowiedników terenowych. W związku z tym należy zapoznać osobowe źródła informacji z ogólnymi założeniami uchwały sankcjonującej pluralizm i intencjami władz. Przekazywane przez agenturę informacje określonym osobom muszą być właściwie ukierunkowane i przemyślane.

3. Ścisłą ochroną operacyjną objąć ruch związkowy, jego reakcję na stanowisko partii w sprawie pluralizmu związkowego. Istnieje bowiem możliwość zradykalizowania dotychczasowych postaw związkowców w związku z zaistniałą sytuacją polityczną. Uzyskane informacje niezwłocznie przekazywać władzom polityczno-administracyjnym.

4. Do czasu prawnej rejestracji „Solidarności" działania operacyjne i prewencyjne prowadzone w stosunku do nielegalnych struktur nie ulegają zmianie i nadal obowiązują w tym zakresie wytyczne kierownictwa WUSW.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. 03 L.dz. 09/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c-c] *Przekreślono odręcznie.*

[d] *Powyżej odręczna adnotacja:* Mjr Foryś. Proszę zapoznać kier*[owników]* sekcji, do realizacji. 24 I *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[e] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 24 I 1989 r. 22 Nr ON-0147/89. *Datę i numer pisma wpisano odręcznie.*

W załączeniu przesyłam do wiadomości i służbowego wykorzystania w bieżącej pracy kopię „Wyjaśnienia dot[yczące] sposobu postępowania w zakładach pracy w sytuacji podejmowania prób tworzenia nowych struktur związkowych w oparciu o treść uchwały X Plenum KC PZPR". Z dokumentem powyższym w najbliższym czasie zapoznani zostaną również dyrektorzy zakładów pracy.

Wyk. wg rozdz.
Opr. i wyk. PG/BA
Nr ks. masz. [b]013[b]/89

Zastępca szefa
Woj[ewódzkiego] **Urzędu Spraw Wewnętrznych**
ds. Służby Bezpieczeństwa
w Piotrkowie Trybunalskim[f]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**[g]

Źródło: AIPN Łd, 0051/202, k. 406–407, mps.

---

[f] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[g] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z pismem zapoznano: kpt. A*[ndrzej]* Gasik – dnia 26 I *[19]*89 *[r.]*, kpt. W*[aldemar]* Wasilewski –25 I *[19]*89 *[r.]*, st. chor. W*[iesław]* Ptak –31 I *[19]*89 *[r.]*, por. J*[erzy]* Musiał –27 I *[19]*89 *[r.] opatrzone trzema nieczytelnymi podpisami.* Andrzej Gasik (ur. 1953), kpt. Od grudnia 1978 młodszy inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1980 inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Grupy II KM MO/RUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1983 inspektor Sekcji „C" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1985 inspektor Sekcji „T" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1987 starszy inspektor Sekcji „C" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1988 kierownik Sekcji „B" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1989 starszy inspektor Sekcji „B" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim, przeniesiony do dyspozycji szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1990 starszy inspektor Sekcji „B" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd 351/4, Akta osobowe. Waldemar Wasilewski (ur. 1944), kpt. Od listopada 1968 referent Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej do Walki z PG KM MO w Tomaszowie Mazowieckim; od stycznia 1969 oficer SB w Referacie ds. Bezpieczeństwa KMiP MO w Tomaszowie Mazowieckim; od czerwca 1975 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1979 starszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1980 kierownik Grupy Operacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1982 inspektor Wydziału „C" KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1983 starszy inspektor Sekcji „C" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1987 kierownik Sekcji „C" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1990 starszy inspektor elektroniki Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 23 III 1990. AIPN Łd, 0104/265, Akta osobowe. Wiesław Ptak (ur. 1947), chor. sztab. Od listopada 1972 oficer Grupy „T" Referatu ds. Bezpieczeństwa KPiM MO w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1975 referent Grupy „T" KPiM MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1975 referent techniki operacyjnej Wydziału „T" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1976 inspektor Wydziału „T" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1979 starszy inspektor Wydziału „T" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1982 starszy inspektor operacyjny Sekcji „T" WZO KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1983 p.o. kierownik Sekcji „T" WZO KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 kierownik Sekcji „T" WZO KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1990 kierownik Sekcji „T" Wydziału „T" WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 III 1990. AIPN Łd, 0268/395, Akta osobowe. Jerzy Musiał (ur. 1949), por. Od września 1974 referent Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej do Walki z PK KP MO w Radomsku; od listopada 1975 milicjant Plutonu Lekkiego ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1975 posterunkowy Posterunku MO w Aleksandrowie; od stycznia 1976 posterunkowy Posterunku MO w Kodrębie; od marca 1976 kontroler Wydziału „W" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1978 młodszy inspektor Wydziału IV WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1979 starszy referent techniki operacyjnej Wydziału „C" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1982 referent techniki operacyjnej Wydziału „W" w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1982 młodszy inspektor Sekcji „W" WZO KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1983 młodszy inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1983 inspektor Sekcji „C" WZO KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1983 inspektor Sekcji „W" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1984 kierownik zmiany Sekcji „W" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1986 kierownik Sekcji „W" WZO WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1989 starszy inspektor Grupy ds. Obrotu Komunikacji Wydziału II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/245, Akta osobowe.

Nr 55

1989 styczeń 21, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach na temat uchwał X Plenum KC PZPR

[a]OA-077/89[a]

Skierniewice, [dnia] 21 I 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Zastępca szefa WUSW
ds. Polityczno-Wychowawczych
w Skierniewicach

Informacja
dot[ycząca] opinii funkcjonariuszy Wydziału V na temat pluralizmu politycznego i związkowego

Obrady X Plenum KC pozostawały również w zainteresowaniu funkcjonariuszy tut[ejszego] wydziału. Uchwała i stanowisko Komitetu Centralnego zostało przyjęte z mieszanymi uczuciami. Przeważa opinia, iż władze partyjne dokumentami tymi wykazują słabość i drogą ustępstw chcą zaspokoić oczekiwania społeczne. Funkcjonariusze z krążących opinii sądzili, iż w centralnych władzach partyjnych nastąpią większe zmiany personalne. Oczekiwano, iż z Biura Politycznego i Sekretariatu KC odejdą osoby, które już od bardzo długiego okresu czasu zajmują różne wysokie stanowiska w centralnych władzach partyjnych i administracyjnych. Duże zaniepokojenie wywołało ogłoszone w prasie stanowisko w sprawie pluralizmu politycznego i związkowego. Funkcjonariusze obawiają się, iż w krótkim okresie czasu NSZZ „Solidarność" reaktywuje swoją oficjalną działalność w składzie w takim jak w latach 1980–[19]81. Większość sądzi, iż w niedalekiej przyszłości „Solidarność" będzie prowadzić taką samą działalność jak przed wprowadzeniem stanu wojennego i ponownie dojdzie do anarchizacji życia społeczno-politycznego w kraju. W rozmowach podkreśla się, iż ponownie resort nasz, a zwłaszcza Służba Bezpieczeństwa, została wymanewrowana przez zapowiedź zalegalizowania działalności osób, które do niedawna były represjonowane i uważane za wrogów kraju. Istnieje przekonanie, że zmiana kierunku polityki partii, tak jak poprzednio, spowoduje skupienie się objawów niechęci i wrogości społeczeństwa na funkcjonariuszach resortu spraw wewnętrznych i ich rodzinach, którzy będą obwiniani za skutki polityki partii i „represjonowani" przez działaczy „Solidarności".

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz nr 2 – aa
ER/MS
Nr ks. masz. 061/89[b]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 14, k. 50, mps.

[b] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 56

1989 styczeń 27, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji duchowieństwa województwa skierniewickiego na informację o śmierci ks. Stefana Niedzielaka

IA-027/89

Skierniewice, [dnia] 27 I 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][b]

Wśród kleru rzymskokatolickiego woj. skierniewickiego trwają dyskusje na temat okoliczności śmierci ks. Niedzielaka[1] z parafii [św.] K[arola] Boromeusza w Warszawie. Księża z dekanatu sochaczewskiego w prowadzonych rozmowach prywatnych wyrażają pogląd, że wym[ieniony] duchowny został zamordowany przez karatekę wynajętego przez Służbę Bezpieczeństwa. Zdaniem dyskutantów ks. Niedzielak był niewygodny z uwagi na swoją opozycyjną działalność. Ponadto zasłynął jako niestrudzony bojownik o upamiętnienie miejsc masowych egzekucji polskich oficerów i żołnierzy w ZSRR oraz był założycielem stowarzyszenia „Sybiraków". Również te inicjatywy nie przysporzyły mu zwolenników wśród czynników oficjalnych.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram wysyłany nr 133. Przyjęto 27 I *[19]*89 *[r.], g[odzina]* 15.00. Zaszyfrowano 27 I *[19]*89 *[r.], g[odzina]* 18.30 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Stefan Niedzielak (1914–1989). Duchowny katolicki, kapelan rodzin katyńskich; absolwent WMSD w Warszawie; w czerwcu 1940 przyjął święcenia kapłańskie; podczas okupacji wikariusz kolejno w parafiach w Wiskitkach, Bolimowie k. Łowicza i Łowiczu; kapelan Obwodu Łowicz NOW; kapelan AK w czasie powstania warszawskiego; kurier abp. A. Sapiehy; jako współpracownik Delegatury Rządu RP na Kraj zapoznał się z raportem Międzynarodowego Czerwonego Krzyża na temat zbrodni katyńskiej; od 1946 kapelan Zrzeszenia „WiN"; pełniąc posłanie kapłańskie, jednocześnie odbudował kościół św. Trójcy w Warszawie na Solcu (1946–1950); wikariusz w parafii Wszystkich Świętych w Warszawie (1950–1956); rektor kościoła św. Karola Boromeusza na warszawskich Powązkach (1956–1961); proboszcz parafii Matki Boskiej Loretańskiej na Pradze (1961–1977); od 1977 ponownie proboszcz parafii św. Karola Boromeusza; autor patriotycznych kazań wygłaszanych w kościele z okazji rocznic zakazanych świąt narodowych; 23 VIII 1979 sygnatariusz apelu Komitetu Porozumienia na rzecz Samostanowienia Narodu o wolne wybory do Sejmu PRL; inicjator stawiania na Cmentarzu Powązkowskim symbolicznych mogił i krzyży upamiętniających Polaków, którzy zginęli na Wschodzie; w latach osiemdziesiątych współtwórca Sanktuarium Poległych i Pomordowanych na Wschodzie przy kościele św. Karola Boromeusza; celebrant corocznych Mszy Katyńskich; w 1988 współtwórca i opiekun wspólnoty Rodzina Katyńska – Rodzina Polska, zaangażowany we wspieranie repatriantów z terytorium ZSRS oraz pomoc dla Polaków żyjących na Wschodzie; 20 I 1989 zamordowany w swoim mieszkaniu na plebanii; wobec niewykrycia sprawców śledztwo umorzono 2 X 1990.

Zakonnicy z klasztoru oo. Franciszkanów w Miedniewicach łączą śmierć ks. Niedzielaka z innymi tajemniczymi, ich zdaniem, zgonami osób duchownych na terenie Warszawy. Jako przykład przytaczają nagłą śmierć ks. B. Altermana[2]. Również zdaniem franciszkanów ks. Niedzielak zginął z ręki zawodowego mordercy, który wykonywał otrzymane zlecenie. Według ich opinii zleceniodawcy usilnie się starają popsuć dobre stosunki między państwem a Kościołem oraz nie dopuścić do planowanych unormowań prawnych w tym zakresie[c].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 31, k. 44–45, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[2] Brak bliższych danych.

Nr 57

1989 styczeń 27, Łódź – Wniosek zastępcy naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi mjr. Ryszarda Durczyńskiego o objęcie Sebastiana Rybarczyka kontrolą operacyjną przez Wydział „B" WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 27 I 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]2[b]

Naczelnik Wydziału III-1
w miejscu

W związku z przygotowaniami struktury KPN do jej **III Kongresu**, który ma odbyć się w dniach 4–5 lutego 1989 r. tut[ejszy] Wydział III otrzymał wstępne wytyczne dotyczące podejmowania odpowiednich działań operacyjnych.

Dlatego też uprzejmie proszę o spowodowanie objęcia kontrolą operacyjną Wydziału „B" figuranta Waszego wydziału – Sebastiana **Rybarczyka**[1], lidera tzw. **Organizacji Młodzieżowej KPN** na terenie Łodzi – w okresie poprzedzającym termin Kongresu KPN.

W wypadku otrzymania szczegółowych wytycznych dotyczących ewentualnego zatrzymania czołowych działaczy KPN niezwłocznie powiadomimy Wasz wydział.

Nadmieniam, iż uzyskaliśmy wiarygodną informację, że S[ebastian] **Rybarczyk** będzie uczestniczył w **III Kongresie KPN** jako delegat łódzkiej struktury KPN.

Sporządz. 2 egz. **mjr R**[yszard] **Durczyński**
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Opr. JB/druk WP
Dz. masz. 0199/89

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 2, k. 88, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-0150/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[1] Sebastian Rybarczyk (ur. 1970). Historyk, publicysta, działacz społeczny; działacz KPN (od 1986) i FMW w Łodzi (od 1988); zatrzymany i pobity w KK MO na dworcu Łódź Kaliska (wiosna 1988); przywódca rozłamowej struktury FMW – Frakcja Rewolucyjna; współorganizator OM KPN; czł. LDP „Niepodległość"; kolporter prasy niezależnej; wydawca i redaktor pisma „Komentarz"; relegowany ze szkoły i przymusowo wcielony do wojska; współpracownik Instytutu na Rzecz Demokracji w Nowym Jorku (1989–1992); korespondent zagraniczny czołowych polskich gazet w krajach bałtyckich, Ukrainie, Azji Środkowej, Kaukazie; autor kilkuset artykułów, felietonów i analiz; dyrektor programowy Instytutu Badań Wschodnich (1995–1997); pracownik Kancelarii Prezesa RM (1997–2001); pracownik i współpracownik firm doradczych CEC Government Relations, M+S Marketing System, S&S Consulting (od 2001); Dyrektor Departamentu Strategii i Rozwoju ŁSSE (od 2006); czł. założyciel Nowej Inicjatywy Atlantyckiej, Forum Polska–Ukraina, Stowarzyszenia Polska–Kaukaz, Stowarzyszenia Projekt Łódź; współpracownik Fundacji im. Stefana Batorego; czł. Rady Programowej CSS; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Mikołaje" (1987–1989). AIPN Łd, 014/1041.

Nr 58

1989 styczeń 31, Warszawa – Informacja dyrektora Departamentu III MSW gen. bryg. Krzysztofa Majchrowskiego na temat działalności nielegalnych organizacji młodzieżowych w środowisku akademickim w 1988 r.

[a]Warszawa, dnia 31 I 1989 [r.]
Tajne

Informacja
dot[ycząca] **stanu zagrożenia działalnością nielegalnych organizacji młodzieżowych w szkołach wyższych**

Rok 1988 przyniósł oznaki wyraźnego aktywizowania się sił opozycyjnych, przede wszystkim w szkołach wyższych. Przy pasywnej postawie legalnych sił politycznych pojawiły się tendencje powrotu do niektórych haseł z początku lat osiemdziesiątych (rejestracja NZS, „Solidarności", zmiana ustawy o szkolnictwie wyższym). Na tym tle znacznie ożywiły swą działalność nielegalne organizacje młodzieżowe: Ruch „Wolność i Pokój", Konfederacja Polski Niepodległej oraz Niezależne Zrzeszenie Studentów. W przypadku [Ruchu] „WiP" i KPN ożywienie polegało na wzmożonej aktywności organizacyjnej sprowadzającej się do rozszerzenia wpływów w środowisku akademickim, pozyskania nowych członków, popularyzowania swoich celów i programu poprzez uczestnictwo i współorganizowanie akcji o charakterze protestacyjnym.

Niezależne Zrzeszenie Studentów oceniając i wykorzystując układ sił politycznych na uczelniach, poparcie ze strony studentów (w tym niezrzeszonych) i części kadry naukowej oraz słabość organizacji prosocjalistycznych, przekształciło się z organizacji kadrowej i głęboko zakonspirowanej w prężną nielegalną strukturę. Jej działalność wzrosła wraz z aktywnością, osiągając ostatnio stan 20 tys. członków i sympatyków. Grupie przewodzi 520 działaczy, w tym 100 przejawiających szczególną aktywność. Jej struktury istnieją w 40 uczelniach, głównie uniwersytetach i politechnikach, a w mniejszym zakresie w uczelniach artystycznych i medycznych. Działalność NZS nie jest jednorodna: najbardziej widoczna jest w dużych ośrodkach akademickich, a przede wszystkim w: Warszawie, Gdańsku, Krakowie, Katowicach, Poznaniu, Toruniu, Wrocławiu, Lublinie, Łodzi i Szczecinie.

W pięciu ośrodkach akademickich, tj. w Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Łodzi i Warszawie funkcjonują struktury regionalne NZS, co znacznie ułatwia koordynację poczynań. W skali kraju działalnością NZS kieruje dwudziestoosobowa Krajowa Komisja Koordynacyjna skupiająca przedstawicieli wszystkich ośrodków akademickich.

W minionym roku NZS realizował taktykę manifestowania swojej siły, działając metodą faktów dokonanych. Znalazło to wyraz w przyjętej przez Zrzeszenie taktyce postępowania, której podstawą stała się zasada jawności i działanie tak, jakby NZS było organizacją legalną. Zaczęto ujawniać składy kierownicze oraz członków tej struktury, a od połowy maja

[a] *Treść pisma na papierze firmowym z umieszczonym w lewym górnym rogu nagłówkiem z godłem:* Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Departament III. L.dz. OE. *W dokumencie brak liczby dziennika.*

ub[iegłego] r[oku] organizowano też jawne zebrania. Przy biernej postawie władz rektorskich tworzono stałe punkty zapisu chętnych do wstąpienia w szeregi NZS, a także stałe punkty sprzedaży nielegalnych wydawnictw wszystkich podziemnych struktur, jak to miało miejsce na Uniwersytecie Warszawskim.

Niepokoje, które wystąpiły w niektórych zakładach pracy, były hasłem do podjęcia jawnych, nielegalnych i destrukcyjnych działań w środowisku studenckim. Organizowano nielegalne wiece i strajki. NZS jako ich współorganizator i uczestnik wykorzystywał każdą okazję dla zaznaczenia swojej rzekomej niezbędności w życiu uczelni i dla manifestowania swojej czynnej, aktywnej obecności jako organizacja. Z jego inicjatywy odbyło się 128 akcji protestacyjnych, w których na zasadzie wielokrotności wzięło udział ponad 60 tysięcy członków Zrzeszenia. Aprobata części środowiska akademickiego i naukowego dla poczynań NZS wypływała co najmniej z 3 powodów:

– po pierwsze – postulaty polityczne (zmiana ustawy, legalizacja NZS) wspierane były nośnymi w społeczności akademickiej żądaniami dot[yczącymi] szkoły wyższej, tj. zwiększenia przedstawicielstwa studentów w organach kolegialnych uczelni oraz sprawami socjalnymi, np. zwiększenia stypendiów, poprawy warunków bytowych w akademikach itp.);

– po drugie – na tle innych, legalnie funkcjonujących organizacji młodzieżowych, NZS wyróżniał się dużą dynamiką działania;

– po trzecie – nielegalność, służąca tej strukturze za argument o braku wolności w Polsce, pozwalała szermować postulatem braku pluralizmu w ruchu studenckim i tworzyła legendę NZS w środowisku akademickim jako symbolu wolności, odnowy i pluralizmu.

Zdecydowana większość akcji protestacyjnych miała miejsce wiosną oraz jesienią 1988 roku. W protestach wiosennych, początkowo o charakterze solidarnościowym ze strajkującymi hutnikami, powrócono do żądań: rejestracji NZS i „Solidarności" na uczelniach, zwolnienia więźniów politycznych, autonomii szkół wyższych. Wysunięto przy tym cały pakiet spraw socjalnych, eksponowano również problem biblioteki uniwersyteckiej.

Ogółem sytuacje niepokoju wystąpiły w 25 uczelniach (na 89 istniejących) i objęły ok. 22 tys. studentów. Natomiast jesienią, po inauguracji roku akademickiego NZS oraz Ruch „WiP", sterując akcją bojkotu zajęć szkolenia wojskowego, ekonomii politycznej i języka rosyjskiego, spowodowały załamanie cyklu dydaktycznego w największych ośrodkach akademickich. Te anarchizujące i bezkompromisowe działania były celowym przeniesieniem niepokojów na środowisko młodzieży akademickiej.

Charakter i przebieg wydarzeń wiosną i jesienią oraz ich geografia i scenariusz wskazują na zaplanowaną akcję, manipulowaną z zewnątrz przez znanych od lat animatorów negatywnej działalności politycznej. Nie jest przecież dziełem przypadku, że w tym czasie, zwłaszcza jesienią, uczelnie (np. UW) oplakatowane były różnymi hasłami, w tym antyustrojowymi: „Precz z komuną", „Chcemy Lecha – nie Wojciecha", „Nigdy więcej komunistów", „Zamiast czołgów – akademiki", „Stocznia jest nasza – Lenin wasz", „Młodzież z partią się rozliczy", „Zarejestrować NZS i »Solidarność«".

Agresywność i presja wywierana w czasie demonstracji i wieców na władze uczelni przez członków NZS zaowocowały wymiernymi efektami organizacyjnymi, jak np. zgodą władz większości uczelni na wiece, spotkania, zebrania, a jednocześnie utrwalały poczucie samoafirmacji NZS w środowisku akademickim. Organizacja ta wykazała, że kontynuuje linię programową rozwiązanego 5 I 1982 r. Niezależnego Zrzeszenia Studentów i tym samym godzi w obowiązujący porządek prawny.

Obecnie prowadzona działalność protestacyjna jest kolejnym przykładem ich zadziornej nieustępliwości. Charakterystyczna dla postawy liderów NZS jest wypowiedź Piotra Ciompy[1] – studenta III [roku] historii Uniwersytetu Warszawskiego, członka Zarządu Tymczasowego NZS, byłego Przewodniczącego Samorządu Studentów UW, z dnia 17 stycznia br. w czasie prowadzonej z nim rozmowy profilaktyczno-ostrzegawczej w Stołecznym Urzędzie Spraw Wewnętrznych. P[iotr] Ciompa stwierdził, że „wszelkie posunięcia w kierunku liberalizacji życia społeczno-politycznego są efektem wymuszania ich przez opozycję oraz rozkładu władz państwowych i partii. NZS jako organizacja niezarejestrowana może sobie pozwolić na dużo więcej, niż gdyby była strukturą zalegalizowaną. Dzięki działalności NZS studenci mają taki regulamin studiów, jakby go sami układali. Wszelkie działania, które godzą we władzę, a także w SB, są godne uznania, aczkolwiek on sam nie pochwala rzucania w milicję śrubami i kamieniami".

Sztandarowym celem NZS pozostaje cały czas sprawa rejestracji, która eksponowana jest z różnym nasileniem w różnym czasie. Inicjatywa rozmów przy „okrągłym stole", a następnie uchwała i stanowisko X Plenum KC PZPR w sposób naturalny zawężają pole do rozniecenia niepokojów przez NZS. Jego działacze podjęli wysiłki włączenia się do rozmów „okrągłego stołu" jako równoprawny partner, tym bardziej, że klimat bliskości zarejestrowania NSZZ „Solidarność" daje im nadzieję na legalizację własnej organizacji.

Związki NZS z „Solidarnością" i innymi nielegalnymi ugrupowaniami datują się od momentu powstania Zrzeszenia, a w miarę jego rozwoju organizacyjnego, ilościowego i programowego, stale się zacieśniają. Istotnym w tym względzie był III Zjazd tej struktury we wrześniu [19]88 roku, w czasie którego w sposób oficjalny w wydanym oświadczeniu działacze NZS zadeklarowali i potwierdzili pełne poparcie dla wszelkich poczynań „Solidarności" i uznali wspólne dziedzictwo ideowe. „Solidarność" traktowana jest jako ciało doradcze i baza techniczno-finansowa. Większość z 34 wydanych przez NZS nielegalnych tytułów drukowanych jest na sprzęcie poligraficznym „Solidarności". Najczęściej spotykaną formą dofinansowywania NZS przez „Solidarność" jest opłacanie grzywien wymierzonych przez kolegia ds. wykroczeń. Regionalne struktury „Solidarności" w Gdańsku, Krakowie, Łodzi, Wrocławiu i Warszawie przekazują systematycznie NZS znaczne kwoty pieniędzy (w złotówkach i zachodnich środkach płatniczych) na bieżącą działalność i okazjonalnie na organizowanie akcji protestacyjnych. Stwierdzono też dofinansowanie NZS przez KPN w Lublinie i Krakowie.

Duże wsparcie otrzymuje NZS od Kościoła katolickiego. W siedmiu ośrodkach akademickich, tj. w Poznaniu, Szczecinie, Lublinie, Toruniu, Katowicach, Krakowie i Gdańsku, Kościół jest drugą po „Solidarności" instytucją wspierającą działalność NZS. Pomoc ta sprowadza się przede wszystkim do udostępniania pomieszczeń na spotkania oraz – jak to jednoznacznie stwierdzono w Katowicach i Stalowej Woli – wspierania finansowego działaczy NZS poprzez wpłacanie za nich grzywien orzeczonych przez kolegia ds. wykroczeń.

---

[1] Piotr Ciompa (ur. 1966). Działacz NZS, absolwent historii UW; w latach osiemdziesiątych przewodniczący Samorządu Studentów UW; uczestnik obrad Okrągłego Stołu z ramienia NZS (podzespół ds. edukacji narodowej); w lipcu 1989 objęty postępowaniem prowadzonym przez Wydział Śledczy SUSW w Warszawie w związku z udziałem w manifestacji zorganizowanej 25 V 1989 przez NZS (postępowanie umorzono); w latach dziewięćdziesiątych urzędnik GUC, Departamentu Kontroli Skarbowej Ministerstwa Finansów; absolwent studiów MBA Uniwersytetu Calgary; zasiadał w zarządach średnich i dużych firm, m.in. PAP, Telewizji „Puls"; radny Rady Miasta Stołecznego Warszawy z ramienia PiS (2002–2006); czł. Rady Programowej Instytutu Spraw Obywatelskich od 2008 wiceprezes Instalu SA Lublin. AIPN, 763, EAGA 84283, Akta paszportowe; karty: Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW; Mkr-2 i Mkr-3 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW.

NSZZ „Solidarność" (obok Kościoła katolickiego) jest najważniejszym, ale nie jedynym „oparciem" dla członków NZS. W wielu przypadkach liderzy tego ugrupowania wchodzą w skład innych nielegalnych struktur takich jak: Ruch „WiP", KPN, czy Pomarańczowa Alternatywa. Najściślejsze związki w tym zakresie występują w Krakowie, gdzie członkowie Komisji Uczelnianej NZS są uznanymi aktywistami KPN i [Ruchu] „WiP", działającymi na UJ. Wymienione struktury są też współorganizatorami akcji manifestacyjnych NZS. Wymownym przykładem takiej współpracy jest wiec, który odbył się 17 stycznia br. na Uniwersytecie Warszawskim. NZS jako organizator manifestacyjnie demonstrował utrzymanie spokoju przy pomocy swoich służb porządkowych, a sprawą nagłaśniania zajęła się struktura KPN.

Poszerzenie płaszczyzny działalności przez NZS w szkołach wyższych odbywa się też drogą opanowywania i zjednywania ciał samorządowych i innych organizacji. Powszechnie stosowaną praktyką jest opanowanie samorządów studenckich przez liderów NZS (jedynym wyjątkiem od tego zjawiska są uczelnie Szczecina). Podobną tendencję zauważa się w Zrzeszeniu Studentów Polskich. Organizacja ta systematycznie ustępuje pola ofensywnie działającym członkom NZS. „Odwaga organizacyjna ZSP" sprowadza się najwyżej do manifestowania obojętnego stosunku do NZS. Zauważalna jest praktyka organizowania wspólnych zebrań, wieców i manifestacji NZS i samorządu, co w każdym przypadku przeobraża się w imprezę NZS i wypełnia jego apologetyczne funkcje. Ten sposób postępowania stwarza pozory legalności działań NZS i stawia w trudnej sytuacji władze uczelni.

Aktualnie po decyzji ministra spraw wewnętrznych z dnia 31 grudnia 1988 roku NZS jest nadal organizacją nielegalną, a jej działalność jest niezgodna z prawem. W związku z powyższym działacze tego zrzeszenia podczas posiedzenia tzw. Krajowej Komisji Koordynacyjnej w dniu 13 stycznia br. postanowili przeprowadzić w uczelniach w dniach 16–21 bm. ogólnopolską akcję protestacyjną. Akcja ta przybrała różną formę w zależności od siły i wpływu NZS w danej uczelni. Tylko w okresie od 16 do 19 stycznia br. objęto nią Warszawę, Łódź, Olsztyn, Lublin, Wrocław, Kraków, Toruń, Białystok.

Z incydentów, które miały miejsce w wymienionych ośrodkach akademickich wynika, że działacze NZS kontynuować będą akcje protestacyjne w związku z odmową rejestracji. Nasilą też akcję propagandowo-ulotkową. Narastają przypadki arogancji i lekceważenia postanowień i decyzji władz rektorskich i prokuratury (Toruń, Wrocław), co wynika m.in. ze zbyt tolerancyjnego podejścia do studentów naruszających prawo.

Na eskalację poczynań i rozrost liczebny NZS w dużym stopniu wpłynie też postępująca liberalizacja życia społecznego w Polsce. Bezkarność działań oraz przychylny stosunek niektórych władz rektorskich powoduje rozwój tej nielegalnej organizacji. Równocześnie nie ma w środowisku akademickim realnej siły mogącej choćby rywalizować z tym zrzeszeniem. Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej praktycznie nie istnieje, a ZSP swoją aktywność ogranicza do doraźnie organizowanych akcji. Udział studentów i młodych pracowników naukowych w działalności PZPR jest natomiast prawie niewidoczny.

Służba Bezpieczeństwa, postępująca zgodnie z obowiązującym prawem, kilkakrotnie uniemożliwiła powołanie bardziej operatywnego gremium kierowniczego NZS, przeciwdziałając dalszej eskalacji wrogich manifestacji.

Możliwości neutralizowania tego zagrożenia mogą być ograniczone z chwilą wejścia w życie nowej ustawy o stowarzyszeniach, która w proponowanym brzmieniu da podstawę do zarejestrowania NZS w dotychczasowym kształcie. Po zarejestrowaniu może odżyć w NZS cały szereg form działalności politycznej, które będą trudne do wyhamowania,

szczególnie w atmosferze obecnie już panującej dla tej grupy przychylności władz rektorskich. Należy się liczyć z tym, iż legalizacja NZS wyzwoli dążenia do zarejestrowania innych organizacji działających w środowisku akademickim, jak np.: KPN, PPS, [Ruch] „WiP" itp., co w końcowym efekcie spowodować może niekontrolowany rozwój wydarzeń.

Z analizy sytuacji w środowisku akademickim wynika konieczność stosowania jednolitej linii postępowania rektorów wszystkich uczelni w stosunku do działaczy NZS i podejmowanych przez nich wrogich inicjatyw. Należy stosować całą gamę środków dyscyplinarnych zgodnych z obowiązującym w uczelniach regulaminem. Takie postępowanie, jak wykazuje doświadczenie np. ze Szczecina, może być w pełni skuteczne oraz może zastąpić niekorzystne z wielu względów represje karno-procesowe. Pozwoli to także na zmniejszenie rangi problemu do zjawisk regionalnych, czy też faktów występujących w poszczególnych uczelniach. Działania takie wesprzeć należy zwiększoną aktywnością organizacji partyjnych, zwłaszcza zaś odwagą nietolerowania wrogich zachowań kadry i studentów i zdecydowanym przeciwstawieniem się postawom asekuranckim np. rektorów.

W ewentualnym procesie rejestracyjnym należy nie dopuścić do najmniejszych choćby nieścisłości w unormowaniach statutowych, dających możliwości do zbyt szerokiej interpretacji wychodzącej ponad obowiązujący porządek prawny. Występuje pilna potrzeba realnego uaktywnienia sojuszniczych organizacji młodzieżowych oraz powołania nowych, poszerzających możliwości działalności społecznej, politycznej, kulturalnej itp., a także zmieniających dotychczasowy układ na wyższych uczelniach, w którym funkcjonują w zasadzie dwie formacje: socjalistycznych związków młodzieży i przeciwstawnych im nielegalnych organizacji.

Dyrektor
gen. bryg. Krzysztof **Majchrowski**

Źródło: AIPN, 01232/16/3/K, k. 137–145, mps.

Nr 59

1989 luty 1, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" na temat akcji ulotkowej przeprowadzonej na terenie Łodzi przez Polską Partię Socjalistyczną

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 1 II 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

[b]**Wydział I Departament**[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr 78,
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Robotnik"**, nr ewidencyjny – 58 030,
nr identyfikatora 6256/88

Z posiadanych wiarygodnych informacji wynika, że w dniu 31 stycznia br. łódzka struktura PPS, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami, o godz. 15.30 przeprowadziła na terenie Łodzi akcję ulotkową. Drogą operacyjną przejęliśmy 700 szt. ulotek (w załączeniu 1 egz.), które miały być kolportowane na terenie miasta Łodzi. Dodatkowo funkcjonariusze MO zabezpieczyli 40 szt. ww. ulotek, które były rozkolportowane w pobliżu Zakładów [Włókien] Chemicznych „[Chemitex-]**Anilana**" w Łodzi przy ul. Armii Czerwonej. Po zakończonej akcji członkowie PPS prowadzący w[yżej] wym[ienioną] akcję spotkali się w jednej z kawiarń na terenie Łodzi, gdzie opracowali komunikat o przebiegu akcji, którego treść przekazali telefonicznie J[anowi] J[ózefowi] **Lipskiemu**[1].

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-0179/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[1] Jan Józef Lipski (1926–1991). Działacz opozycji demokratycznej; czł. Szarych Szeregów (1942–1943); od 1943 żołnierz AK; uczestnik powstania warszawskiego; absolwent Wydziału Polonistyki UW (1953); dr (1965), dr hab. (1975); czł. kierownictwa KKK (1956–1962); redaktor tygodnika „Po prostu" (1956–1957); redaktor w PIW (1952–1959 i po 1963); od 1960 czł. ZLP; pracownik Instytutu Badań Literackich PAN (1961–1982); przewodniczący loży wolnomularskiej „Kopernik" (1962–1981, 1986–1988); po wydarzeniach marca 1968 współorganizator pomocy dla represjonowanych studentów; w 1975 współinicjator tzw. Listu 59 z protestem przeciw planowanym zmianom Konstytucji PRL oraz w 1976 tzw. Listu 14 przeciw konstytucyjnemu zapisowi o nierozerwalności sojuszu z ZSRS; od 1976 czł. KOR, następnie KSS „KOR"; aresztowany w maju 1977 za uczestnictwo w manifestacji po zabójstwie S. Pyjasa, zwolniony w czerwcu 1977 ze względu na stan zdrowia; czł. TKN (1978–1981); od 1980 czł. NSZZ „S"; w 1981 uczestnik WZD NSZZ „S" Regionu Mazowsze; czł. ZR NSZZ „S"; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); w listopadzie 1981 współzałożyciel KRS „Wolność – Sprawiedliwość – Niepodległość"; uczestnik strajku w ZM Ursus (13–14 XII 1981) – aresztowany, z powodu choroby serca wyłączony z procesu uczestników strajku, osadzony w szpitalu pod nadzorem SB; zwolniony warunkowo w maju 1982; pozbawiony pracy w Instutucie Badań Literackich PAN; ponownie aresztowany we wrześniu 1982 w związku ze śledztwem przeciw byłym działaczom KSS „KOR", zwolniony w grudniu 1982; w 1987 współzałożyciel PPS (1987–1990 przewodniczący Rady Naczelnej); czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988–1990); senator z ramienia KO „S" (1989–1991); czł. ZR NSZZ „S" Mazowsze.

Ponadto z jednoźródłowej informacji wynika, że w dniu 1 kwietnia br. na terenie Warszawy zostanie zorganizowany Kongres PPS, z kolei w dniu 4 lutego br. na terenie Łodzi odbędzie się spotkanie członków OKR Łódź z udziałem przedstawiciela RN PPS z Warszawy. Na spotkaniu tym ma być omawiany nowo tworzony statut PPS.

Opr. sierż. P[iotr] **Tosik** **płk mgr Cz**[esław] **Chojak**[c]
Sporządz. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. PT/druk WP
Dz. masz. 0225/89

Źródło: AIPN Łd, 014/1042, k. 35, mps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 60

1989 luty 6, Tomaszów Mazowiecki – Wyciąg z doniesienia TW „Janek" na temat rywalizacji w środowisku działaczy NSZZ „Solidarność" w województwie piotrkowskim

Tomaszów Maz[owiecki], dnia 6 II 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**

Wyciąg
z [[a]] informacji od TW ps. „Janek", nr rej[estracyjny] 9515[b]

„W dniu 5 II 1989 r. o godz. 13.00 w Piotrkowie Tryb[unalskim] u Klewsa[1] doszło do spotkania działaczy »S«, tj.: Klews, Plezia[2], M[arian] Goździk oraz Kowalczyk[3]. Grupa

---

[a] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[b] *W dokumencie:* 2915.

[1] Jerzy Klews (ur. 1942). Działacz NSZZ „S"; przewodniczący KZ NSZZ „S" w Hucie Szkła „Feniks" w Piotrkowie Trybunalskim; czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (1981); wg zapisów ewidencyjnych TW „Hutnik", „Hutnik I" (1973–1974, 1981–1990), zarejestrowany pod nr. 28 560 przez KW MO w Łodzi i 5618 przez KW MO w Piotrkowie Trybunalskim – materiały archiwalne zniszczono w 1990; w 1974 wyłączony z sieci agenturalnej z powodu wstąpienia do PZPR. AIPN Łd, 0051/229; karty: E-14/1/72 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi i Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0255/3, Dziennik rejestracyjny; 0255/6, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[2] Wiesław Plezia (ur. 1947). Działacz związkowy; przewodniczący KZ NSZZ „S" w ZPDz „Sigmatex" w Piotrkowie Trybunalskim; uczestnik strajku okupacyjnego w UW w Piotrkowie Trybunalskim (18–22 XII 1980); czł. Prezydium ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (Dział Budownictwa i Przemysłu); uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); internowany w Sieradzu i w Łowiczu (13 XII 1981–16 I 1982); kontrolowany w ramach SOS „Dziewiarz" (1981–1982); wg zapisów ewidencyjnych TW „Wolski" i TW „Marek" (1982–1990), zarejestrowany pod nr. 5855 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 24/21; 24/235; 0051/228; 067/267; 363/11, t. 2. s. 589; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 i Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. *Stan wojenny*..., s. 34.

[3] Józef Kowalczyk (1949–2001). Działacz związkowy; pracownik FM w Radomsku (1978–1984); we wrześniu 1980 współorganizator strajku w zakładzie; wiceprzewodniczący Komitetu Robotniczego i współzałożyciel NSZZ „S" w FM; od 17 X 1980 współzałożyciel i przewodniczący MKZ „S" Ziemi Radomszczańskiej, od 28 X 1980 Delegatury MKZ Ziemi Łódzkiej w Radomsku; uczestnik okupacji UW w Piotrkowie Trybunalskim (19–22 XII 1980); uczestnik WZD NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (1981); czł. ZR NSZZ „S" Częstochowa; internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–23 III 1982); od stycznia 1982 w wyniku działań dezintegracyjnych SB kompromitowany w środowisku działaczy związku; współorganizator strajku w macierzystym zakładzie (10 XI 1982), po którym SB podjęła z nim dialog operacyjny; od 22 X 1986 przewodniczący jawnej Tymczasowej Rady NSZZ „S" woj. piotrkowskiego, od 29 IV 1988 RKW; czł. jawnego ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (20 XI 1986–18 VI 1988); wydawca niezależnego biuletynu „Obserwator" (1987–1988); od września 1989 ponownie pracownik FM w Radomsku; przewodniczący MZ NSZZ „S" w Radomsku (październik 1988–czerwiec 1989); w 1989 wydawca „Kuriera Radomszczańskiego"; czł. Obywatelskiego Konwentu Konsultacyjnego przy Przewodniczącym WRN w Piotrkowie Trybunalskim; wiceprzewodniczący RKO NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej; wiceprzewodniczący RKW NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej; czł. KO „S" w Radomsku; 8 II 1990 wydalony z NSZZ „S" przez KZ NSZZ „S" FM w Radomsku; 14 XI 1990 przywrócony przez ZOD NSZZ „S" FM; w 1990 współzałożyciel i prezes Zarządu Koła ChDSP w Radomsku; w 1991 kandydat do Senatu RP; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Wojak" (1980–1983) i SOR „Przerywnik" (1982); wg zapisów ewidencyjnych TW „Wojak" (1985–1990), zarejestrowany pod nr. 8800. AIPN Łd, 24/62; 24/235; 0051/232; 067/364; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; *Stan wojenny*..., s. 37.

ta o godz. 15.30 udała się do Trzaskacza[4], zam[ieszkałego] w Piotrkowie Tryb[unalskim]. Nie zastano nikogo. Do spotkania doszło dopiero o godz. 18.00, gdzie w spotkaniu uczestniczył również Markiewicz.

Markiewicz i Trzaskacz nie akceptują połączenia zarządu z RKW. Zamierzają rejestrować się w Łodzi. Zgłaszali pretensje pod adresem RKW, iż nie są nigdzie zarejestrowani. Mroziński jako przedstawiciel zarządu ma ustalić, kogo z RKW mają przyjąć do rejestracji związku. Wg Mrozińskiego liczy się tylko z RKW osoba M[ariana] Goździka. W dniu 7 II 1989 r. w godzinach rannych Mroziński ma nawiązać kontakt z Goździkiem w sprawie spotkania pomiędzy RKW a zarządem. Grupa Markiewicza z Piotrkowa Tryb[unalskiego] ma wystąpić p[rzeciw]ko zarządowi. Ligocki[5] z Opoczna chce się wycofać z gry. Zamierza pracować w zakładzie. Są w stosunku do niego podejrzenia. RKW jakby się rozpadła w spotkaniu z zarządem. Reprezentant RKW z Tomaszowa Maz[owieckiego] M[arian] Goździk nie ma aktualnie wsparcia zakładów Tomaszowa Maz[owieckiego]. Plezia nie ma wsparcia w macierzystym zakładzie wśród załogi. Komisja organizacyjna w zakładzie jest p[rzeciw]ko Plezi. Plezia chce trzymać z Markiewiczem. M[arian] Goździk widzi szansę powodzenia RKW przy boku Mrozińskiego. Kowalczyk nie przyjął koncepcji Markiewicza. M[arian] Goździk zadeklarował, iż do spotkania z zarządem zorganizuje komisję założycielską »S« w PBK Tomaszów Maz[owiecki].

W dniu 5 II 1989 r. o godz. 13.00 zakończyło się spotkanie u [oo.] Jezuitów w Piotrkowie Tryb[unalskim], w którym brał udział przedstawiciel Radomska Walas[6], działający rzekomo dla Kowalczyka".

„Janek"

Za zgodność:[c]

Źródło: AIPN Łd, 0051/153, k. 73, mps.

---

[c] *Poniżej pieczęć:* mjr mgr Włodzimierz Więtczak *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[4] Mieczysław Trzaskacz (ur. 1937). Działacz NSZZ „S"; pracownik HSO „Kara" w Piotrkowie Trybunalskim; wg zachowanych dokumentów TW „Marian I" (1971–1976), zarejestrowany pod nr. 23 311 przez KW MO w Łodzi, następnie pod nr. 1921 przez KW MO w Piotrkowie Trybunalskim (od 1975). AIPN Łd, 0059/57; karta E-14-B z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0255/2, Dziennik rejestracyjny; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[5] Mieczysław Ligocki (ur. 1943). Działacz związkowy; absolwent Wydziału Włókiennictwa PŁ (1970), współorganizator oraz przewodniczący KZ NSZZ „S" w ZPW w Opocznie (od grudnia 1980); wiceprzewodniczący MKZ NSZZ „S" w Opocznie; czł. Prezydium MKZ NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej z siedzibą w Opocznie (rzecznik prasowy); wg zapisów ewidencyjnych KTW (1980–1983), zarejestrowany pod nr. 5100 – zachował się mikrofilm o nr. archiwalnym 728/I-K, następnie TW „Janek" (1986–1990), zarejestrowany pod nr. 9543 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0059/398; 0051/228; 0051/236; karty: E-16 i Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[6] Roman Walas (ur. 1959). Działacz związkowy; czł. KPN; współorganizator NSZZ „S" w ZPM im. Gwardii Ludowej w Radomsku (przewodniczący KZ); przewodniczący Delegatury MKZ NSZZ „S" Ziemi Radomszczańskiej (do marca 1981); inicjator akcji protestacyjnych w miejscu pracy; internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–30 IV 1982); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Szczupły" (1981–1984); wg zapisów ewidencyjnych TW „Skorpion" (1984–1990), zarejestrowany pod nr. 7854 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 24/110; 24/235; 0051/228; 067/459; 067/461; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 i kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; *Stan wojenny*..., s. 39.

Nr 61

1989 luty 8, Skierniewice – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na rozpoczęcie obrad Okrągłego Stołu

Skierniewice, [dnia] 8 II 1989 [r.]
Poufne

Informacja

Obrady „okrągłego stołu" spotkały się z dużym zainteresowaniem mieszkańców naszego województwa. Fakt ich rozpoczęcia i szerokiego opublikowania wystąpień poszczególnych uczestników obrad wywołał wiele różnorodnych komentarzy.

Między innymi w środowisku kadry średniego dozoru technicznego ZTR „Zatra" w Skierniewicach oceniono, że wydarzenie to już w najbliższym czasie może przynieść pozytywne skutki, np. w postaci przemian zachodzących również w innych państwach socjalistycznych, jak też w poprawie stosunków z państwami kapitalistycznymi. Środowisko to ocenia, że uczestnicy obrad sygnalizowali jedynie o istotnych problemach nurtujących całe społeczeństwo, które spodziewa się, że kwestie te zostaną dogłębnie przeanalizowane przez powołane komisje. Stwierdza się, że zostaną zaproponowane rozwiązania, które jednak będą miały tylko charakter opiniotwórczy, ponieważ „okrągły stół" nie ma takich uprawnień jak Sejm. Odnotowano również pojedyncze wypowiedzi, że dla zaoszczędzenia czasu komisje sejmowe powinny oddelegować swoich przedstawicieli do uczestnictwa w obradach, by tym samym przyspieszyć ewentualne zmiany w ustawodawstwie. Powszechnie bowiem komentuje się, iż w wyniku obrad „okrągłego stołu" nastąpią zmiany w konstytucji, głównie w zakresie hegemonii PZPR. Spodziewana jest również zmiana ordynacji wyborczej, a także podniesienie stronnictw do rangi partii politycznych.

W środowisku inżynierów i techników zakładów „Rawent", „Zatra", „Polfer" oraz administracji państwowej odnotowano zróżnicowane oceny wystąpień poszczególnych członków obrad. Większość komentujących krytycznie oceniła wystąpienie gen. Kiszczaka, doszukując się w nim akcentów broniących starego systemu sprawowania władzy w Polsce przez PZPR. Również w środowisku robotników wym[ienionych] zakładów wystąpienie to przyjęto krytycznie i oceniono jako prezentację zachowawczej postawy strony partyjno-rządowej. Stwierdzono również, że przemówienie to nie zawierało nowych elementów chwytliwych dla społeczeństwa oraz ocen pod adresem opozycji, która także w przeszłości popełniała błędy rzutujące na obecną sytuację w Polsce.

Wystąpienie gen. Kiszczaka wywołało rozgoryczenie wśród długoletnich członków partii w wielu zakładach pracy. Dyskutanci podkreślali, iż strona partyjno-rządowa, z pozycji której występowała, cały czas idzie na ustępstwa i nie potrafi stawić czoła przeciwnikowi politycznemu, proponując śmiałe, wyprzedzające rozwiązania. Zauważono, że uczestnicy obrad zbyt dużo mówili o przeszłości i wskazywali na konieczność dokonywania zmian, natomiast nie posiadali sprecyzowanych poglądów i stanowisk odnośnie przyszłości naszego kraju i rozwiązania nabrzmiałych problemów.

Wystąpienie Lecha Wałęsy większość środowisk przyjęła bardzo pozytywnie. Oceniano, że Wałęsa wypowiadał się bez żadnych zahamowań o sprawach istotnych dla każdego Polaka oraz dla naszego państwa. Poruszył przy tym wiele problemów w taki sposób, że każdy ze słuchających mógł utożsamić się z przewodnią myślą jego przemówienia. Z komentarzy i ocen środowisk robotniczych większości zakładów pracy wynika, że nadal wzrasta popularność Wałęsy, którego robotnicy traktują jako naczelną postać obrad „okrągłego stołu". Uczestniczenie Wałęsy i innych przedstawicieli opozycji w obradach utożsamia się z faktem uznania „Solidarności" za legalnego partnera.

Wśród załóg rawskich zakładów pracy wskazywano na jednostronne, negatywne podejście Wałęsy do PZPR i konsekwentne dążenie do wyeksponowania sprawy pluralizmu związkowego i politycznego, a ponadto demagogicznego uporu w sprawie reaktywowania „Solidarności" jako jedynego sposobu na rozwiązanie polskich problemów.

W środowiskach robotniczych sochaczewskich zakładów pracy (m.in. ZWCh „Chemitex", ZTSz „Boryszew-Erg") komentowano głównie wystąpienia: Wałęsy, Miodowicza i gen. Kiszczaka. Podkreślano, że wystąpienie gen. Kiszczaka było mało konkretne i nacechowane sloganami o zabarwieniu politycznym. Większą sympatię zyskało przemówienie Miodowicza, które uważa się za bliższe problemom ludzi pracy. Dyskutanci wskazywali na zmianę poglądów Miodowicza, który wyraźnie wyzwolił się spod wpływów Komitetu Centralnego i broniąc pozycji OPZZ, godnie zaprezentował ruch związkowy. Zwracano uwagę na ten fragment jego wypowiedzi, w którym wyjaśnił, że monopol związkowy powstał z inicjatywy władzy, został narzucony siłą i w rezultacie okazał się błędny. Pozytywnie oceniono inicjatywę Miodowicza dotyczącą utworzenia związkowej rady porozumienia w imię wspólnego interesu ludzi pracy. Najwięcej jednak emocji wzbudziło wystąpienie Lecha Wałęsy, które zdaniem dyskutantów było głęboko przemyślane, zgodne z odczuciami klasy robotniczej i wyrażało troskę o dobro kraju. W opinii dyskutujących Wałęsa całościowo przedstawił problemy nurtujące społeczeństwo, w tym głównie klasę robotniczą, z którą utożsamił się stwierdzeniem, że jest elektrykiem ze stoczni gdańskiej.

W środowisku działaczy byłej „Solidarności" z terenu Łowicza negatywnie oceniono wystąpienie gen. Kiszczaka. Uznano je za okolicznościowy głos skierowany do aktywu partyjnego. Twierdzi się, że zawarł w nim fakty stare, powszechnie znane i mało przekonywujące. Gloryfikowano natomiast wystąpienie Wałęsy i Ślisza[1] – przedstawiciela rolników, którzy jednoznacznie wypowiedzieli się za reaktywowaniem „Solidarności" jako elementu gwarantującego osiągnięcie porozumienia. Natomiast wystąpienie Miodowicza oceniono jako wybieg taktyczny mający na celu przypodobanie się opozycji.

---

[1] Józef Ślisz (1934–2001). Działacz związkowy, rolnik; pracownik zakładów przemysłowych (1952–1961), rolnik (od 1961); od 1980 czł. „Solidarności Wiejskiej"; współorganizator strajku w Rzeszowie (grudzień 1980–luty 1981), sygnatariusz porozumień ustrzycko-rzeszowskich oraz współprzewodniczący komisji rządowo-związkowej ds. ich realizacji; w marcu 1981 czł. Prezydium OKZ NSZZ RI „S"; uczestnik strajku okupacyjnego w budynku ZSL w Bydgoszczy, sygnatariusz tzw. porozumienia bydgoskiego; czł. Ogólnopolskiego Komitetu Strajkowego NSZZ RI „S"; po wprowadzeniu stanu wojennego organizator pomocy dla osób represjonowanych; przewodniczący Tymczasowej Rady Krajowej Rolników, przewodniczący NSZZ RI „S" (1987–1989); czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu (zespół ds. pluralizmu związkowego); senator z ramienia KO „S" i PSL „PL" (1989–1993), wicemarszałek Senatu; organizator i przewodniczący Rady Krajowej PSL „S" (1989–1992); prezes SLCh (1994–1996); od 1997 wiceprzewodniczący Rady Krajowej SKL; w 1991 założyciel Fundacji im. M. Rataja, od 1993 przewodniczący Rady Instytutu im. M. Rataja; w 1998 założyciel i czł. Fundacji „Akcja Rolnicy Rolnikom".

W środowisku skierniewickiej młodzieży spotkanie przy „okrągłym stole" przyjęto z dużym optymizmem i jednocześnie nadzieją na osiągnięcie porozumienia narodowego. W prezentowanych komentarzach wydarzenie to określano mianem bezprecedensowego w dziejach Polski Ludowej. Nie kwestionując inspiratorskiej roli kierownictwa partii i rządu w zorganizowaniu spotkania, młodzi dyskutanci zauważali jednak i to, że zostało ono niejako wymuszone, gdyż władze podjęły tę inicjatywę w celu uniknięcia widocznej groźby nowego konfliktu społecznego. Oceniając wystąpienia poszczególnych mówców, podkreślano rzeczowość i konkretność wypowiedzi Lecha Wałęsy, który w sposób prosty i zrozumiały dla wszystkich przedstawił problemy nurtujące społeczeństwo. Zdaniem komentujących Wałęsa wyraźnie sprecyzował cele, do osiągnięcia których będzie konsekwentnie i z determinacją dążył podczas obrad.

Natomiast wystąpienie gen. Kiszczaka oceniono jako schematyczne, nacechowane ideologią oraz zawierające szereg utartych sloganów, z których nic nie wynika. Było to wystąpienie typowe, jakich szereg prezentowano dotychczas podczas posiedzeń różnorakich gremiów partyjnych nie przynoszących żadnych efektów. Krytycznie oceniono stwierdzenie gen. Kiszczaka o siedmioletniej strategii socjalistycznej odnowy i głębokich reformach, gdy tymczasem życie tego nie potwierdza i kraj stoi na krawędzi upadku.

Również w środowisku pielęgniarek Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Skierniewicach wystąpienie Wałęsy spotkało się z pozytywnym oddźwiękiem. Podkreślano wielką swobodę w zachowaniu Wałęsy i precyzję w formułowaniu problemów, jakie winny być przedmiotem rozważań uczestników obrad „okrągłego stołu".

Oceniając krytycznie wystąpienie gen. Kiszczaka, środowisko inteligenckie Łowicza z uznaniem odniosło się do wypowiedzi prof. Kozakiewicza[2] i Janowskiego[3]. Stwierdzono, że jeśli w tym duchu toczyć się będą obrady w zespołach problemowych, to osiągnięcie porozumienia narodowego jest niewątpliwe.

Obrady „okrągłego stołu" wzbudziły również duże zainteresowanie wśród pracowników kompleksu rolno-spożywczego oraz w środowiskach wiejskich na terenie województwa. Pracownicy Zakładu Upowszechniania Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach pod-

---

[2] Mikołaj Kozakiewicz (1923–1998). Polityk, socjolog, poseł; nauczyciel (1945–1947); absolwent UW (1950); dyrektor LO w Izbicy Kujawskiej (1950–1951); sekr. redakcji „Głosu Nauczycielskiego" (1951–1955); kierownik działu w redakcji „Wsi Współczesnej"; pracownik naukowy Zakładu Badań Rejonów Uprzemysławianych PAN (1967–1971), następnie Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN; prof. nadzw. (1979); prof. zw. nauk humanistycznych (1984); działacz SL, ZSL i PSL „O" i PSL; zastępca czł. NK ZSL (1976–1980), następnie czł. NK ZSL (1984–1989); czł. Prezydium NK ZSL (1988–1989); poseł na Sejm PRL (RP) (1985–1993); w wyborach do Sejmu PRL w 1989 jako jedyny obok A. Zielińskiego uzyskał mandat, kandydując z listy krajowej; marszałek Sejmu PRL (RP) (1989–1991); autor kilkudziesięciu książek z zakresu socjologii wychowania i oświaty, publicysta.

[3] Gabriel Janowski (ur. 1947). Działacz NSZZ „S", polityk, senator, poseł, dr nauk rolniczych; absolwent SGGW w Warszawie (1970); jako uczestnik wydarzeń marcowych w 1968 usunięty z uczelni (przyjęty powtórnie w październiku 1968); adiunkt w SGGW (1974–1988); lider SZPR (1980–1981); wiceprzewodniczący i rzecznik prasowy OKZ NSZZ RI „S"; w grudniu 1981 przewodniczący ZW NSZZ RI „S"; internowany w Warszawie-Białołęce i Strzebielinku (13 XII 1981–listopad 1982); od 1987 czł. KRR NSZZ „S"; wydawca niezależnego pisma „Słowo i Czyn", wiceprzewodniczący Towarzystwa Gospodarczego; w 1988 uczestnik strajku w KWK „Lenin" w Mysłowicach (po pacyfikacji strajku zatrzymany, pobity i umieszczony w szpitalu psychiatrycznym w Rybniku); od 1988 czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S"; uczestnik obrad Okrągłego Stołu; senator z ramienia KO „S" (1989–1991); do 1990 wiceprzewodniczący OKP; współzałożyciel PFRWiR; przewodniczący NSZZ RI „S" (1989–1991); poseł na Sejm RP, przewodniczący Klubu Parlamentarnego Porozumienia Ludowego, minister rolnictwa i gospodarki żywnościowej (1991–1993); prezes PSL „PL" (1992–1997); poseł na Sejm RP z ramienia AWS i LPR (1997–2005); kandydat w wyborach do Parlamentu Europejskiego z listy PiS (2009).

kreślali, że samo rozpoczęcie obrad jest wielkim wydarzeniem w życiu narodu i dziejach Polski. Akcentowano możliwość ujrzenia na ekranach ludzi, którzy przez ostatnie 7 lat działali w ukryciu, a obecnie zasiadają przy jednym stole z władzą. Ocenia się, iż „okrągły stół" jest przykładem rozgrywki politycznej pomiędzy słabym rządem a rosnącą w siłę „Solidarnością". Zadysponowanie 25 miejsc dla działaczy „S" ma potwierdzić jej znaczenie i siłę. Po wystąpieniach gen. Kiszczaka i L[echa] Wałęsy niektórzy z dyskutantów wysuwali przypuszczenie, że ich stanowiska zostały wcześniej wypracowane. Generalnie podobały się dotychczasowe wypowiedzi uczestników „okrągłego stołu", jednak uważa się, że zawierały one oznaki zamierzeń konfrontacyjnych. Nie daje się wiary w zupełną przemianę Wałęsy, który w niedalekiej przeszłości prezentował skrajne postawy antykomunistyczne.

Opracowano
w Zespole Analitycznym
WUSW w Skierniewicach

Źródło: AIPN Łd, 052/58, k. 175–176, mps.

Nr 62

1989 luty 8, Bełchatów – Doniesienie TW „Andrzej" na temat przebiegu strajku w Warsztatach Naprawczych Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów

Źródło: TW ps. „**Andrzej**"[1]
Przyjął: **Kalinowski**[2]
M[iejs]ce: B[ełchat]ów – poza LK
Dnia: 8 II 1989 r.

B[ełchat]ów, [dnia] 8 II 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. pojedynczy

[a]**Informacja ze spotkania z TW ps. „Andrzej"**

1. Dot[yczy] **strajku w WN KWB Bełchatów.**

Tajny współpracownik „**Andrzej**" przekazał telefonicznie w dniu dzisiejszym następujące informacje.

Strajkuje ok. 8 tys. pracowników KWB, w większości pracownicy Warsztatów Naprawczych. Namowy dyr. Drozdowskiego[3] i Kowalskiego[4] o przerwanie strajku i rozpoczęcie rozmów w trakcie pracy lub po godzinach zostały „wygwizdane". Odpowiedzią były okrzyki: „**Solidarność**". Komitet strajkowy liczy ok. 50 osób, rzecznikiem k[omitetu] s[trajkowego] jest **Olszewski Edward**[5]. K[omitet] s[trajkowy] zgłosił następujące postulaty:

---

[a] *Powyżej odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Kalinowski. Proszę o dynamiczną pracę z TW. Oczekuję informacji, a nie notatek ze spotkania *oraz pieczęć:* Zastepca szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Bełchatowie, woj. piotrkowskie mjr mgr Roman Patorski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Roman Patorski (ur. 1946), mjr. Od marca 1974 oficer operacyjny Grupy „W" KMiP MO w Częstochowie; od czerwca 1975 inspektor Wydziału IV KW MO w Częstochowie; od listopada 1976 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Częstochowie; od września 1979 kierownik Sekcji Wydziału IV WUSW w Częstochowie; od marca 1980 zastępca naczelnika Wydziału IV KW MO/WUSW w Częstochowie; od stycznia 1985 zastępca szefa RUSW ds. SB w Bełchatowie. Zwolniony ze służby 31 III 1990. AIPN Łd, 0104/327, Akta osobowe.

[1] „Andrzej" – wg zachowanych dokumentów Andrzej Szydziak (ur. 1950), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 7333 (1984–1989); pracownik KWB Bełchatów (elektryk). AIPN Łd, 0031/703; 0059/1408; karta E-14 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[2] Krzysztof Kalinowski (ur. 1959), st. chor. Od sierpnia 1980 milicjant plutonów liniowych PCP ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1982 milicjant Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej do Walki z PK KM MO w Bełchatowie; od sierpnia 1982 milicjant Plutonu Patrolowego KM MO w Bełchatowie; od października 1982 młodszy inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Grupy II KM MO/RUSW w Bełchatowie; od października 1985 inspektor Grupy VI RUSW w Bełchatowie; od lipca 1988 starszy inspektor Grupy II RUSW w Bełchatowie. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/315, Akta osobowe.

[3] Stanisław Drozdowski (ur. 1935). Dyrektor KWB Bełchatów, mgr inż. górnik; czł. Egzekutywy KW PZPR w Piotrkowie Trybunalskim; podczas obrad Okrągłego Stołu uczestnik prac podzespołu ds. górnictwa; przewodniczący Rady Miasta z rekomendacji Bełchatowskiej Inicjatywy Społecznej (1994–1998); przewodniczący Rady Powiatu w Bełchatowie, wicestarosta powiatu bełchatowskiego (1998–2002); radny Rady Powiatu w Bełchatowie z ramienia KKW SLD-UP oraz KKW „LiD" (2002–2006 i od 2006).

[4] Józef Kowalski (ur. 1941). Zastępca dyrektora ds. technicznych KWB Bełchatów, mgr inż. górnik; w 1989 kandydat PZPR do Sejmu PRL.

[5] Edward Olszewski (ur. 1955). Działacz opozycji demokratycznej, polityk. Absolwent AWF w Warszawie Filia w Białej Podlaskiej (1978); nauczyciel wychowania fizycznego w SP nr 1 w Bełchatowie; czł. Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" Oświaty i Wychowania w Bełchatowie (marzec 1981); czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej (1981); na podstawie dekretu o stanie wojennym przeniesiony do SP w Dobiecinie (styczeń 1982); następnie

1. Podwyżka płac w wysokości 30 tys. złotych na osobę w formie podwyżki rekompensaty za ceny dla wszystkich pracowników KWB Bełchatów.

2. Wycofanie porozumienia płacowego, które zawarły z[wiązki] zaw[odowe] (legalne) KWB Bełchatów z ministrem przemysłu. Powód: „Nieprzedyskutowanie tego wcześniej z załogą i nieliczenie się z jej zdaniem w tej sprawie".

3. Dwukrotne podwyższenie dodatków z pracę w systemie czterobrygadowym od stawki osobistego zaszeregowania.

4. Opracować program obniżenia kosztów kopalni i dostarczyć to k[omitetowi] s[trajkowemu] na piśmie.

5. Likwidacja funduszu zadań węzłowych – 3,5 proc.

6. Likwidacja nagród za tzw. oszczędności energii elektrycznej – wygospodarowane pieniądze przeznaczyć na podwyżki płac.

7. Przyspieszenie obrad „okrągłego stołu" i legalizacja NSZZ „**Solidarność**".

8. Nie represjonować uczestników strajku.

9. Przekazanie do wiadomości załogi treść postulatów (w celu załagodzenia niepokojów).

10. Wprowadzenie angażów oraz ujęcie w taryfikatorze stanowiska malarzy antykorozyjnych i konstrukcji stalowych.

11. Zbadanie proszku do barwienia paliwa, czy nie jest szkodliwy dla zdrowia, gdyż Główny Urząd Sanitarny zabronił stosowania go w PKS.

12. Wszystkie nagrody i premie – żeby były wywieszane na tablicy ogłoszeń, podane do publicznej wiadomości.

13. Podawanie w przyszłości średniej zarobków dla prac[owników] umysłowych, dla systemu czterobrygadowego i dla pierwszej zmiany.

14. Poprawienia warunków BHP na następujących wydziałach: MW-1, WS-5 (wentylacja), EN-1 (hałas).

Postulaty te zostały już zgłoszone już w dniu 1 lutego br., ale ich sposób i stopień realizacji nie zadowoliły załogi i w związku z tym zgłoszono je powtórnie do realizacji. Wstrzymany jest dopływ węgla do elektrowni Bełchatów.

Ponadto w dniu 7 lutego br. w KWB wśród strajkujących przebywał Alojzy **Pietrzyk**[6] – uczestnik „okrągłego stołu" z ramienia „**Solidarności**". Nawoływał on do nieustępliwości

---

zatrudniony w KWB Bełchatów (sierpień 1982); zaangażowany w działalność DLP w Bełchatowie; czł. Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" KWB Bełchatów (październik 1987); uczestnik obrad Okrągłego Stołu (podzespół ds. górnictwa); przewodniczący RKW NSZZ „S" woj. piotrkowskiego i czł. KKW NSZZ „S" (od maja 1989); sekretarz Rady Pracowniczej KWB Bełchatów (1989–1990); prezydent Bełchatowa (1990–1994), następnie radny Rady Miejskiej w Bełchatowie oraz założyciel i przewodniczący Ligi Miejskiej i Wiejskiej w Bełchatowie (1994–1997); radny powiatu bełchatowskiego (1998–2001), wicestarosta bełchatowski (2002–2008); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Optymiści" (1987–1989) oraz KE „Założyciel", w związku z powstaniem Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" Górników w KWB Bełchatów. AIPN Łd, 067/1083; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej i Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[6] Alojzy Pietrzyk (ur. 1951). Działacz związkowy, górnik; od 1968 pracownik KWK Jastrzębie, KWK „Zofiówka" (1971–1995) – od 1974 zmiana nazwy na „Manifest Lipcowy"); w sierpniu i wrześniu 1980 współorganizator strajku i czł. komitetu strajkowego w KWK „Manifest Lipcowy" w Jastrzębiu; od 1981 czł. KZ NSZZ „S"; przewodniczący jastrzębskiego KOWzP; uczestnik strajku w KWK „Manifest Lipcowy" (13–15 XII 1981); aresztowany w kwietniu 1982 (przewieziony do AŚ w Rybniku, KW MO w Katowicach, następnie do Zabrza-Zaborza); zwolniony w lipcu 1982; w sierpniu 1988 uczestnik strajku w KWK „Manifest Lipcowy", wiceprzewodniczący MKS, następnie przewodniczący Międzyzakładowego Komitetu NSZZ „S" w Jastrzębiu; w czasie strajku skazany zaocznie

i wytrwania, twierdząc, że na jego „jedno kiwnięcia palcem" stanie 20 k[opalń] w[ęgla] k[amiennego] na Śląsku. Krzyczał: „Na pewno zwyciężymy!".

Wg TW obecnie są szanse na zakończenie strajku w dniu jutrzejszym. Wiąże się to z obradami „okrągłego stołu" i apelowaniem L[echa] **Wałęsy** o spokój i rozwagę.

Przedsięwzięcia:

Z treścią informacji zapoznać n[aczelni]ka Wydz[iału] V tut[ejszego] RUSW.

Uwagi:

Spotkanie wywołał TW, dzwoniąc z m[iejs]ca pracy. Miał ogromne trudności z telefonowaniem w sposób dyskretny, co mu się wreszcie udało bez wzbudzenia podejrzeń. Informacja jest użyteczna dla pionu V SB. TW nie ma dotarcia do osób z ramienia k[omitetu] s[trajkowego] i nie wie, jaka jest treść obrad członków „ścisłego" k[omitetu] s[trajkowego]. Zleciłem TW, by w miarę możliwości kontaktował się ze mną telefonicznie, bowiem w inny sposób nie ma możliwości technicznych, by przekazał informację.

TW ma informować o dalszych wydarzeniach odnośnie strajku, innych zadań mu nie zlecałem. Terminu następnego spotkania nie ustaliliśmy. TW, o ile nie wystąpią trudności, skontaktuje się ze mną jutro telefonicznie.

Opracował[b]
chor. Krzysztof **Kalinowski**

Przekazałem TW telefon do „Domu Energetyka", gdzie będę w dniu jutrzejszym przebywał w Punkcie Paszportowym [w] Elektrowni Bełchatów.

Źródło: AIPN Łd, 0031/703, k. 103–105, rkps.

---

przez Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim na 3 lata pozbawienia wolności, zwolniony z pracy; w październiku 1988 organizator manifestacji przeprowadzonej w Katowicach w obronie pozbawionych pracy górników; od 1988 czł. RKW NSZZ „S"; czł. KKW oraz przewodniczący Krajowej Komisji Górnictwa NSZZ „S"; współzałożyciel KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988); od 1989 przewodniczący RKW NSZZ „S" Regionu Śląsko-Dąbrowskiego; uczestnik obrad Okrągłego Stołu (czł. zespołu ds. pluralizmu związkowego oraz przewodniczący NSZZ „S" w podzespole ds. górnictwa); przewodniczący ZR NSZZ „S" Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, czł. Prezydium KK NSZZ „S" (1990–1992); delegat na WZD i KZD NSZZ „S"; poseł na Sejm RP (1991–1993); wiceprzewodniczący Klubu Parlamentarnego NSZZ „S"; w 1993 wnioskodawca wotum nieufności dla rządu H. Suchockiej; od 2001 emeryt.

[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 63

1989 luty 10, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie audycji nadanej na terenie Skierniewic przez Radio „Solidarność”

[a]IA-045/89[a]

Skierniewice, [dnia] 10 II 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[b]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

Informuję, iż w dniu 9 II [19]89 [r.] w godz. 19.15–19.30 w Skierniewicach w pierwszym programie telewizji wyemitowano nielegalną audycję Radia „Solidarność”. Treść audycji, którą zaprezentowały dwie osoby (mężczyzna i kobieta) o nieustalonej tożsamości, przygotowana była w dniu 29 stycznia br. i dotyczyła obrad „okrągłego stołu”, śmierci ks. Niedzielaka oraz wydarzeń w Czechosłowacji. Podaję najistotniejsze fragmenty tej audycji:

„Należy sądzić, że termin otwarcia »okrągłego stołu« po raz pierwszy określony konkretnie, tym razem zostanie dotrzymany. Władze nie ingerują już w skład osobowy delegacji »Solidarności«. Wyraziły również publicznie gotowość reaktywowania naszego związku. Gotowość ta obwarowana jest oczywiście szeregiem warunków sformułowanych w komunistycznym żargonie, niemniej jednak jest faktem. Wyraźnie widać, że władza nie widzi innego sposobu zahamowania kryzysu i zatrzymania ekonomicznej i cywilizacyjnej degradacji społeczeństwa. »Okrągły stół«, »Solidarność« i Lech Wałęsa potrzebne są jej jako alibi dla zachodnich partnerów politycznych, którzy wszelką pomoc i współpracę warunkują wprowadzeniem rzeczywistych reform we wszystkich dziedzinach życia. Władza nienawidzi »Solidarności« jak dawniej, niedwuznacznie daje [to] do zrozumienia swoim pretorianom, głębokim szeregom aparatu partyjnego, dobrze opłacanym aktywistom. Uznała jednak, że dialog ze społeczeństwem jest nakazem chwili, jest dla niej ostatnią deską ratunku. Jak tonący, który brzytwy się chwyta – rząd i politbiuro chwyta się Lecha Wałęsy i reprezentowanego przez niego umiarkowanego nurtu opozycji. Daje im to chwilę oddechu, nadzieję, że może to i owo jeszcze się ułoży i wejdzie na lepsze dla nich tory. Lech Wałęsa powiedział: »Jesteśmy skazani na porozumienie«. Może w niejednym z nas budzi to stwierdzenie odruch buntu i uczucia uzasadnionej goryczy, a przede wszystkim nieufność. Czy możliwe jest porozumienie z kimś, kto kłamał na każdym kroku, łamał wszelkie umowy, stosował przemoc przeciw niezadowoleniu społeczeństwa. To wszystko racja, ale czy istnieje dziś alternatywa

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 234. Przyjęto 10 II 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 14.40. Zaszyfrowano 10 II 1989 *[r.]*, g*[odzina] opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

dla polityki porozumienia? Władz jest słaba, za słaba, aby móc sprawować rządy wbrew społeczeństwu. Jest jednak jeszcze silna, za silna, aby te rządy dobrowolnie oddać. Jeszcze chyba długo radykalne hasła antykomunistyczne będą musiały pozostawać jedynie hasłami. Linia rozmów, negocjacji i porozumienia społecznego jest na dziś jedyną konstruktywną drogą wymuszania demokratycznych przemian w kraju. Nie musimy czuć się rozczarowani, ustępstwa władzy to rezultat siedmiu lat naszej uporczywej walki z panoszącą się komuną. Siedem lat temu partia butnie lokowała »Solidarność« na śmietniku historii. Dziś »towarzysze« jakby o tym zapomnieli. Myślą o sobie, zaciekle walczą, by maksymalnie opóźnić swoje własne odejście na ten śmietnik".

„Sześć dni trwały demonstracje w Pradze czeskiej. I tam podobnie jak u nas wyrosło nowe pokolenie, któremu obca jest gorycz klęski, poniesionej przez postępowe siły społeczne w sześćdziesiątym ósmym roku. Realny socjalizm w Czechosłowacji jest w sferze materialnej niewątpliwie mniej nędzny niż w Polsce. Jednakże w sferze wolności politycznej panuje tam epoka stalinowska. I oto w dwudziestą rocznicę rozpaczliwego protestu Jana Palacha[1], praska młodzież wyszła na ulicę w pokojowej demonstracji antyreżimowej. W polskiej telewizji oglądaliśmy migawki scen doskonale znanych z naszych ulic: działka wodne, gazy, pałki milicyjne".

„Wszystkich poruszyła do głębi śmierć księdza prałata Stefana[c] Niedzielaka, proboszcza z kościoła [św.] Karola Boromeusza. Śmierć nagła, tajemnicza, której okoliczności nie zostały dotąd wyjaśnione. Pospieszny pogrzeb, lakoniczne informacje organów śledczych, a także nader oględne stanowisko Kościoła, wszystko to budzi niepokój, a jednocześnie nieuzasadnione podejrzenia wobec instytucji, z której wywodzą się mordercy księdza Jerzego Popiełuszki".

„Skarżył się nieraz ks. prałat na pogróżki, jakie otrzymywał w listach, na anonimowe, telefoniczne inwektywy. Skąd znamy ten scenariusz? Ks. Jerzy przed tragiczną śmiercią też niemal codziennie szykanowany był w podobny sposób".

„Jeśli był to nowy mord polityczny, to dobry moment wybrał sobie zbrodniarz, nasłany przez najciemniejsze, najbardziej ponure postacie aparatu władzy lub raczej przemocy. Załatwił bowiem od razu dwie sprawy. Zlikwidował wspaniałego patriotę i antykomunistę oraz skompromitował władze partyjne i rządowe, pokazując, jak niewiele można sobie robić z różnych koncepcji porozumienia i tym podobnych pomysłów. W trudnej sytuacji znalazła się też opozycja, która mimo całej grozy tego faktu nie mogła sobie pozwolić na otwarty osąd, bo »okrągły stół« tuż, tuż. I choć nad grobem ks. Stefana Niedzielaka pochyliły się sztandary i transparenty »Solidarności«, to na pewno za cicho było nad tą trumną".

„W naszej audycji na siedemdziesiątą rocznicę odzyskania niepodległości, Radio »Solidarność« podjęło inicjatywę przywrócenia w dniu 11 listopada święta narodowego. Z przyjemnością stwierdzamy, że inicjatywa ta, choć incognito, potrafiła dotrzeć do Sejmu PRL, który nie ma żadnych wątpliwości co do jej słuszności. Dyskutowane będą natomiast tzw. techniczne aspekty: czy ma to być dzień wolny od pracy czy nie? Powtarzamy naszą propozycję: Święto Niepodległości możemy odpracować w dniu 22 lipca".

---

[c] *W dokumencie błędnie:* Stanisława.

[1] Jan Palach (1948–1969). Student filozofii Uniwersytetu Karola w Pradze; w proteście przeciwko wkroczeniu wojsk państw Układu Warszawskiego do Czechosłowacji 16 I 1969 dokonał aktu samospalenia przed Muzeum Narodowym na placu Wacława w Pradze.

Na zakończenie spikerka poprosiła słuchaczy o zamigotanie światłami w celu potwierdzenia odbioru tej audycji. Zasięg słyszalności audycji obejmował teren całego miasta, co świadczy o tym, iż korzystano z nadajnika o znacznie wyższej mocy niż w przypadku audycji emitowanych w przeszłości[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 31, k. 68–69, mps.

[d] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Skierniewicach ppłk Stanisław Janusiewicz *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 64

1989 luty 14, Skierniewice – Informacja na temat próby reaktywacji struktur NSZZ „Solidarność” w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łowiczu

Skierniewice, [dnia] 14 II 1989 [r.]
Poufne

Informacja

W dniu 6 bm. w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łowiczu powstała Tymczasowa Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność”. W skład jej wchodzi 5 osób. Komisja ta przedstawiła dyrektorowi przedsiębiorstwa pisemne oświadczenie, w którym domaga się m.in. przydzielenia do jej dyspozycji oddzielnego pomieszczenia z telefonem oraz zobowiązuje się do przeprowadzenia demokratycznych wyborów do władz związku w okresie trzech miesięcy. Z treścią oświadczenia zapoznana została również załoga, gdyż umieszczono je na tablicy ogłoszeń w zakładzie.

Dyrektor PGKiM przyjął do wiadomości oświadczenie TKZ NSZZ „S”, stwierdzając jednocześnie, że obecnie działalność komisji jest sprzeczna z prawem i może być ewentualnie prowadzona po uprzednim usankcjonowaniu prawnym pluralizmu związkowego.

Byli aktywiści Komisji Zakładowej[a] NSZZ „Solidarność” w Zakładach Transformatorów Radiowych „Unitra-Zatra” w Skierniewicach w ubiegłym tygodniu prowadzili wśród załogi sondaż mający na celu zorientowanie się co do ilości osób zainteresowanych wstąpieniem w szeregi „Solidarności” z chwilą jej relegalizacji. Dotychczas na 1500 pracowników bezpośrednio produkcyjnych zatrudnionych w zakładzie chęć przynależności do związku „Solidarność” wyraziło 200 osób.

Opracowano
w Zespole Analitycznym
WUSW w Skierniewicach

Źródło: AIPN Łd, 052/58, k. 182, mps.

[a] *W dokumencie błędnie:* Komitetu Zakładowego.

Nr 65

1989 luty 16, Łódź – Meldunek sygnalny do sprawy obiektowej „Alma" na temat spotkania organizacyjnego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność" UŁ i bieżącej działalności związku

Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 16 II 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
[a]Egz. nr [b]1[b]

Naczelnik Wydziału I Departamentu III
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
[c]**w Warszawie**

Meldunek sygnalny nr [b]59[b],
SO krypt[onim] „Alma", [numer rejestracyjny] Ld 19 268, ident[yfikator] nr 5294/85

[W dniu] 14 bm. w godz. 17.00–20.30, za zgodą rektora UŁ, w sali seminaryjnej Instytutu Fizyki UŁ odbyło się spotkanie organizacyjne Komisji Zakładowej NSZZ „S" UŁ, w którym wzięło udział ok. 35 osób, m.in. [figurant] Ld 49 207 Jacek Kwaśniewski, [figurant] Ld 49 780 Stanisław Malinowski, [figurant] Ld 52 394 Stefan Niesiołowski, [figurant] Ld 57 801 Marek Żelazo[1] i [figurant] Ld 57 577 Jerzy Drygalski. Organizatorzy spotkania: S[tefan] Niesiołowski oraz St[anisław] Malinowski planowali udział członków Komisji Zakładowej sprzed 13 grudnia 1981 r.

Na wstępie uczestników zebrania zapoznano z uchwałą podjętą przez przedstawicieli NSZZ „S" szkół wyższych i placówek naukowych, podjętą na spotkaniu w Lublinie w dniach 14–15 stycznia br. Omówiono także dotychczasową działalność NSZZ „S" UŁ i RKW. S[tefan] Niesiołowski poinformował, że ok. 1000 pracowników UŁ już zadeklarowało chęć swojego przystąpienia do związku, z czego jednak tylko 5 proc. płaci składki. W czasie spotkania zarysował się nurt poparcia dla b[yłego] Zarządu RKW „S" Ziemi Łódzkiej, pozostającego w opozycji do L[echa] Wałęsy. Reprezentowany był przez grupę 6 osób, m.in. St[anisława] Malinowskiego, M[arka] Żelazo i J[erzego] Banacha[2]. Złożony przez nich wniosek podjęcia stosownej uchwały popierającej dążenia b[yłej] RKW został oddalony bez jego rozpatrywania.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-00135/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 20 II *[19]*89 r. Nr OE-III-001018/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[1] Marek Żelazo (1948–2003). Socjolog, pracownik naukowy UŁ; czł. KU NSZZ „S" UŁ; od 1984 redaktor techniczny organu TTZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej „Biuletyn NSZZ »Solidarność« Region Ziemi Łódzkiej"; współorganizator i szef akcji kontroli frekwencji w wyborach do Sejmu PRL (1985); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Retour" (1988–1989) – materiały archiwalne zniszczono w 1989. AIPN Ld, karta ZSKO z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi.

[2] Jerzy Banach (1952–1992). Pracownik techniczny na UŁ; we wrześniu 1980 współzałożyciel struktur NSZZ „S" na UŁ i wiceprzewodniczący KU; 14–15 XII 1981 współorganizator strajku okupacyjnego na terenie UŁ (czł. Uczelnianego Komitetu Strajkowego); zatrzymany 28 I 1982, następnie internowany w Łowiczu (30 I 1982–8 VII 1982);

Wśród zaproszonych uczestników spotkania odnotowano jedynie obecność przedstawiciela Politechniki Łódzkiej.

Tego samego dnia o godz. 15.00 odbyło się spotkanie zastępcy dyrektora administracyjnego UŁ mgr. J[ana] Rydza[3] z pracownikami Działu Transportu UŁ w związku ze zgłoszonymi postulatami płacowo-socjalnymi. Odnośnie postulatów płacowych zastrzeżono się, że możliwe będzie ich rozważenie i przyjęcie określonego pułapu stawek godzinowych dopiero po otrzymaniu z ministerstwa potwierdzenia wysokości funduszy płacowych, potwierdzonych w planie na rok bieżący. Omówiono także kwestię sortów mundurowych, wykazując bezzasadność wysuwanych żądań. Przychylono się do postulatu przyznania posiłków regeneracyjnych i zmiany dodatków spedycyjnych.

Zebrani pracownicy transportu po wysłuchaniu wyjaśnień przedstawiciela dyrekcji i własnych uzgodnieniach postanowili pobrać wynagrodzenia i wykonywać normalnie pracę do czasu potwierdzenia funduszy płacowych przez MEN.

Prowadzi:
kpt. Zb[igniew] **Włodarczyk**[d] **mjr J**[ózef] **Łasiński**[e]

Wykonano 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa „Alma"
Egz. Ne 3 – Sekcja I
Opr. Zb. R./M.P.
Nr masz. 00115/89

Źródło: AIPN, 01232/12/3/K, k. 152–152v, mps.

---

od sierpnia 1982 czł. TKZ NSZZ „S" na UŁ; organizator transportów sprzętu poligraficznego (wraz z R. Kasprzykiem), kolporter wydawnictw niezależnych; współpracownik łódzkiego oddziału SW (1986–1989); współorganizator podziemnej drukarni (z W. Domagalskim); drukował niezależna pisma: „Wolność", „Unia", „SZŁ" i „Biuletyn UŁ"; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Heca" (1981–1983). AIPN Łd, 24/160; 24/235; 047/438; pf 86/21, t. 1; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalnym sygnatury II WUSW w Łodzi. *Stan wojenny…*, s. 180.

[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

[e] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Józef Łasiński (ur. 1938), mjr. Od lutego 1966 starszy referent w Laboratorium Kryminalistycznym KM MO w Łodzi; od października 1967 referent-wywiadowca Sekcji do Walki z PK KD MO Łódź-Bałuty; od grudnia 1968 inspektor Wydziału IV KM MO w Łodzi; od lutego 1971 starszy inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od lutego 1975 kierownik grupy w Wydziale III KM MO w Łodzi; od czerwca 1975 kierownik sekcji Wydziału III KW MO w Łodzi; od lipca 1982 kierownik sekcji Wydziału III-1 KW MO w Łodzi; od czerwca 1983 zastępca naczelnika Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od grudnia 1989 zastępca naczelnika Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/340, Akta osobowe.

[3] Jan Rydz – pracownik administracyjny UŁ, mgr inż.; odpowiedzialny za inwestycje przeprowadzane przez UŁ (od 1988); zastępca dyrektora administracyjnego UŁ; obecnie zastępca kanclerza ds. technicznych UŁ.

Nr 66

1989 luty 18, Łódź – Zalecenia zastępcy szefa WUSW ds. SB w Łodzi płk. Tomasza Cinkowskiego do badań ankietowych w sprawie społecznych reakcji na przebieg obrad Okrągłego Stołu i działań podejmowanych przez NSZZ „Solidarność”

Łódź, dnia 18 II 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]5[a]

Naczelnik Wydziału [a]V[a]
[WUSW w Łodzi]

W związku z potrzebą posiadania bieżącej wiedzy o odbiorze społecznym obrad „okrągłego stołu” oraz stanowisku i zamierzeniach ekstremalnych kręgów opozycji, proszę o możliwie precyzyjną odpowiedź na następujące pytania:

I.

1. Jak poszczególne grupy społeczne przyjmują przebieg i dotychczasowe wyniki obrad:
a) zespołu do spraw pluralizmu związkowego,
b) zespołu do spraw reform politycznych,
c) zespołu do spraw gospodarki i polityki socjalnej.
2. Oceny dokonać wg podziału na następujące środowiska:
a) [b]robotnicy[b] wielkoprzemysłowi,
b) rolnicy indywidualni,
c) pracownicy oświaty,
d) pracownicy służby zdrowia,
e) pracownicy wymiaru sprawiedliwości,
f) administracja państwowa i gospodarcza,
g) elita intelektualna,
h) kler,
i) [b]aktyw związków[b] zrzeszonych w OPZZ,
j) [b]aktyw partyjny[b] i stronnictw sojuszniczych.
3. Odbiór społeczny charakteryzować według następującej skali ocen:
a) odbiór pozytywny,
b) odbiór negatywny,
c) odbiór obojętny,
d) ewentualnie inny.

II.

4. Ilość i forma akcji protestacyjnych zaistniałych w zakładach pracy w lutym br. z podziałem na:
a) strajki okupacyjne,

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b-b] *Podkreślono odręcznie.*

b) pozostałe rodzaje strajków i przerw w pracy,

c) wiece pracownicze na terenie zakładów lub w ich bezpośrednim rejonie,

d) inne formy protestu, np. oflagowanie zakładów, petycje itd.

5. Jakie były źródła inicjatyw strajkowych (podać liczby):

a) spontaniczne, wynikające z ogólnego niezadowolenia,

b) inicjowane przez zw[iązki] zawodowe,

c) inicjowane przez „Solidarność" zakładową,

d) organizowane wspólnie przez związkowców i „solidarnościowców"?

6. W odniesieniu do zakładów objętych akcjami protestacyjnymi podać, dlaczego wcześniej nie wprowadzono podwyżek płac, dopuszczając do konfliktu.

Podać przyczyny obiektywne, np. przepisy prawne oraz subiektywne, np. opieszałość administracji zakładowej.

7. W odniesieniu do ilu zaistniałych strajków jest możliwość odrobienia strat, w ilu przypadkach strat nie odrobiono?

8. Jakie działania administracji lokalnej centralnej okazały się skuteczne w toku likwidowania konfliktów w zakładach, które z nich warte są upowszechnienia, jakie z działań administracji okazały się chybione i powinny być zaniechane?

9. Jakie grupy zawodowe, zakłady, instytucje zagrożone są konfliktami i z jakich powodów, jakie to niesie zagrożenie dla województwa?

III.

10. W ilu zakładach istnieją ogniwa „Solidarności", ile zrzesza osób?

11. Jakie jest poparcie załóg dla struktur „Solidarności" według następującej skali ocen:

a) powyżej 50 proc. załogi,

b) poniżej 50 proc. załogi,

c) znikome (do 10 proc.),

d) czy to poparcie może wyrazić się we wstępowaniu do „Solidarności"?

12. Aktualne formy działalności struktur „Solidarności" na szczeblu:

a) zakładowym,

b) międzyzakładowym,

c) regionalnym (wojewódzkim).

13. Jakie to stwarza zagrożenie dla sytuacji w poszczególnych zakładach i w województwie?

14. Jakie działania zdaniem WUSW należy podjąć dla zneutralizowania i zahamowania skutków rozwoju organizacyjnego „Solidarności":

a) przez administrację zakładową i lokalną,

b) przez instancje partyjne i podstawowe organizacje partyjne,

c) przez własne działania Służby Bezpieczeństwa,

d) przez decyzje władz centralnych?

IV.

15. Jaki jest aktualny stan zaopatrzenia województwa w podstawowe artykuły spożywcze i przemysłowe? Jakie są możliwości i kierunki uzupełnienia zaopatrzenia środkami lokalnymi?

16. Jakie struktury opozycyjne – poza „Solidarnością" – mają wpływ na kształtowanie nastrojów społecznych w województwie?

Odpowiedź na ankietę proszę nadesłać w terminie do 23 II 1989 r.

Z[astęp]**ca szefa**
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
ds. Służby Bezpieczeństwa w Łodzi
płk T[omasz] **Cinkowski**[c]

Źródło: AIPN Łd, 0050/1, t. 5, k. 17, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.* Tomasz Cinkowski (ur. 1926), płk. Od kwietnia 1945 wartownik MUBP w Podkowie Leśnej; od czerwca 1945 wywiadowca Sekcji 7 Wydziału I WUBP w Warszawie; od sierpnia 1945 brygadier Sekcji 7 Wydziału I WUBP w Warszawie; od marca 1947 p.o. kierownik Sekcji 1 Wydziału „A" WUBP w Warszawie; zwolniony ze służby w grudniu 1947; ponownie przyjęty we wrześniu 1949 przez WUBP w Łodzi; od marca 1951 kierownik Sekcji 1 Wydziału IV WUBP w Łodzi; od maja 1952 kierownik Sekcji 5A Wydziału IV WUBP w Łodzi; od grudnia 1952 zastępca szefa PUBP w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1953 szef PUBP w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1953 naczelnik Wydziału IV WUBP w Łodzi; od sierpnia 1954 naczelnik Wydziału VIII WUBP/WUdsBP w Łodzi; od kwietnia 1955 naczelnik Wydziału V WUdsBP w Łodzi; od września 1956 naczelnik Wydziału III WUdsBP w Łodzi; od stycznia 1957 naczelnik Wydziału III KW MO w Łodzi; od czerwca 1975 naczelnik Wydziału IIIA KM MO w Łodzi; od grudnia 1977 zastępca komendanta KW MO ds. SB w Łodzi; od sierpnia 1983 zastępca szefa WUSW ds. SB w Łodzi. Zwolniony ze służby 15 II 1990. AIPN Łd, 0100/279, Akta osobowe.

Nr 67

1989 kwiecień 20, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" na temat przebiegu I Kongresu Polskiej Partii Socjalistycznej w Podkowie Leśnej

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 20 IV 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]2[b]

Wydział I Departament[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]283[b],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim „**Robotnik**", nr ewidencyjny – 58 030,
nr identyfikatora – 6256/88

W dniach 15–16 kwietnia br. w Podkowie Leśnej k. Warszawy w pomieszczeniach kościelnych odbył się I Kongres PPS. Poza siedmioosobową delegacją łódzkiej struktury PPS udział w kongresie wzięły także zaproszone osoby, m.in. fig[urant nr] (13 713) M[arek] **Edelman**[1], J[erzy] **Drygalski**, fig[urant] Wydz[iału] III-1. Nie wzięli udziału przedstawiciele władz naczelnych „S" z uwagi na posiedzenie KKW.

Z obawy przed zatrzymaniami przez MO i SB uczestników kongresu oraz w związku z wcześniejszymi próbami zatrzymań w stosunku do delegatów Poznania i Krakowa, uczestnicy kongresu postanowili prowadzić obrady bez przerw. Pierwszą część obrad poświęconą przede wszystkim dyskusji nad programem i statusem PPS prowadzili M[arek] **Nowicki**[2]

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi 08 L.dz. OE-0718/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[1] Marek Edelman (1919–2009). Działacz opozycji demokratycznej, kardiochirurg; absolwent AM w Łodzi (1951); od 1939 czł. SZM „Cukunft", PŻZR „Bund"; żołnierz ŻOB; ostatni dowódca powstania w getcie warszawskim; uczestnik powstania warszawskiego; do 1967 pracownik Kliniki Chorób Wewnętrznych AM w Łodzi, oddziału kardiochirurgii w klinice WAM; od 1972 ordynator oddziału intensywnej terapii Szpitala im. N. Pirogowa w Łodzi; od 1976 współpracownik KOR; sygnatariusz tzw. Listu 101 wystosowanemu przeciwko projektowi zmian Konstytucji PRL; od 1980 czł. NSZZ „S"; w 1981 delegat na WZD NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej i czł. ZR; czł. Komitetu Budowy Pomnika Powstania Warszawskiego; internowany w Łęczycy (13–18 XII 1981); zwolniony na skutek licznych interwencji; w 1984 współorganizator RKW NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; w 1987 czł. grupy roboczej Fundacji Społecznej „S"; od 1988 czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S"; uczestnik obrad Okrągłego Stołu w podzespole ds. służby zdrowia; w 1989 przewodniczący WKO „S" w Łodzi; od 1990 czł. ROAD, od 1991 czł. Rady Głównej UD i UW; publicysta, autor artykułów i książek z zakresu kardiologii; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Ekstrema" (1982–1985) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1024/90 w 1990. AIPN Łd, 23/4; 23/19; pf 86/14, t. 2; pf 86/21, t. 3; 363/11, t. 1, s. 351; karty Mkr-2 i EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, karty E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/2, 4, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; K. Lesiakowski, *Marek Edelman* [w:] *Opozycja w PRL*…, s. 74–76; *Stan wojenny*…, s. 79.

[2] Marek Nowicki (1947–2003). Działacz społeczny, obrońca praw człowieka, fizyk jądrowy; pracownik Wydziału Fizyki UW (1972–1981); współtwórca studenckiego ruchu alpinistycznego w Polsce (m.in. prezes Federacji Akademickich Klubów Alpinistycznych i czł. zarządu Polskiego Związku Alpinizmu); przewodniczący Komisji

z Warszawy i A[leksandra] **Bessert**[3] z Poznania. Ostatecznie przyjęto przedstawione dokumenty dot[yczące] programu i statutu, wnosząc do nich niewielkie poprawki.

Druga część obrad prowadzona była przez Wiesława **Kuklę**[4] i fig[uranta] (58 030) S[tanisława] **Szymańskiego**. Zebrani po przedyskutowaniu uzgodnili liczebność Rady Naczelnej PPS na 25 osób, Centralnej Komisji Rewizyjnej na 5 osób i Sądu Partyjnego na 7 osób. Liczebność Prezydium RN ustalono na 5 osób.

W wyniku przeprowadzonych wyborów spośród siedmioosobowej delegacji łódzkiej do RN wybrano m.in. fig[uranta] (57 962) J[acka] **Kozieła**, S[tanisława] **Szymańskiego** i H[enryka] **Michalaka**[5], do CKR wybrano m.in. M[ieczysława] **Rutowicza**[6], zaś w skład Sądu Partyjnego weszli m.in. L[ech] **Nowak**[7] i L[eonard] **Celuch**[8].

Na przewodniczącego partii został wybrany J[an] J[ózef] **Lipski**, którego kontrkandydatem był W[iesław] **Kukla**. Należy się spodziewać, iż w najbliższym czasie J[an] J[ózef] **Lipski**

Mediacji i szef Zespołu ds. Technicznej Organizacji Akcji Protestacyjnych NSZZ „S" Regionu Mazowsze (1980–1981); internowany w Białołęce, Załężu i w Kielcach-Piaskach (13 XII 1981–7 XII 1982); po wyjściu na wolność założyciel podziemnej oficyny wydawniczej „Neutrino" oraz redaktor naczelny podziemnego kwartalnika „Praworządność. Pismo o Prawie i Bezprawiu", w którym występował pod ps. „Man"; współtwórca podziemnego Komitetu Helsińskiego w Polsce (grudzień 1982) i współautor raportów przekazywanych KBWE na temat naruszeń praw i wolności człowieka w PRL; jeden z przywódców reaktywowanej PPS (1987); szef Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (1990–2003); ekspert OBWE, ONZ oraz polskiego parlamentu w dziedzinie praw człowieka; autor licznych publikacji i scenariuszy filmów na temat historii i filozofii praw człowieka; inicjator działalności edukacyjnej w zakresie praw człowieka; niemal do końca życia podróżował z wykładami do Rosji, Azji Centralnej i na Kaukaz; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Rywal" (1981–1982) i SOR/KE „Prawo"/„Magister"/„Taternik" (1983–1986). AIPN, 0247/964, 1086; 448/356; 01222/2390; 01322/2191.

[3] Aleksandra Bessert (ur. 1953). Działaczka opozycji demokratycznej, historyk; w okresie studiów zaangażowana w działalność KOR i SKS; internowana w Poznaniu i Gołdapi (16 XII 1981–5 VII 1982); czł. PPS w Poznaniu (m.in. w składzie CKW PPS); współpracownik pisma „Solidarność Walcząca. Oddział Poznań"; obecnie dziennikarka TVP3 w Poznaniu, wydawca „Telekuriera"; inwigilowana przez SB (1977–1979), następnie w ramach SOR „Związek" (1988–1989). AIPN Łd 014/1042.

[4] Wiesław Kukla (ur. 1945). Działacz PPS; pracownik Przedsiębiorstwa Konstrukcji Stalowych i Urządzeń Przemysłowych Mostostal 5; internowany w Nowym Wiśniczu i Załężu (13 XII 1981–2 VII 1982); w Krakowie, wraz z K. Ślusarkiem, współwydawca „Naprzodu", organu Małopolskiego Komitetu Okręgowego PPS w Nowej Hucie.

[5] Henryk Michalak (1947–1994). Działacz PPS, historyk, dr nauk humanistycznych, polityk; absolwent historii UŁ (1975), następnie asystent w Zakładzie Nauk Pomocniczych Historii Instytutu Historii UŁ i w Katedrze Historii Historiografii Instytutu Historii UŁ; czł. PZPR (1968–1971); działacz KOR; współorganizator NSZZ „S" na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UŁ; redaktor „Biuletynu UŁ", kolporter prasy podziemnej; od 1988 działacz PPS (czł. OKR PPS w Łodzi, przewodniczący CKW i czł. RN PPS); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" (1989–1991); czł. UD; po zakończeniu kadencji Sejmu wycofał się z życia politycznego; przedsiębiorca (m.in. wiceprezes spółki „Kerambis"); zmarł w wyniku pobicia przez nieznanych sprawców.

[6] Mieczysław Maciej Rutowicz (ur. 1957). Działacz NZS, czł. PPS; kolporter niezależnych pism: „Robotnik", „Biuletyn Informacyjny KOR", „Opinia", książek NOW-ej (1976–1980); od października 1980 działacz NZS (przewodniczący i wiceprzewodniczący NZS na Wydziale Prawa i Administracji UŁ); uczestnik strajku łódzkich studentów (styczeń–luty 1981) oraz strajku solidarnościowego w sprawie WSI w Radomiu (listopad–grudzień 1981); kolporter „Solidarności z Gdańskiem" oraz „Propozycji i Dyskusji" (1980–1981); uczestnik strajku na Wydziale Prawa i Administracji UŁ (14–15 XII 1981); wraz z T. Stefanowskim, J. Domagałą, M. Michałowskim organizator funkcjonującej do 1989 sieci kolportażu niezależnej prasy i książek; w 1982 uczestnik akcji malowania napisów na murach; wraz z J. Domagałą, T. Stefanowskim i M. Dychtą współautor dokumentacji fotograficznej niezależnych manifestacji; współpracownik pism „Przedwiośnie" i „Opoka", redaktor „Związkowca"; zaangażowany w druk ulotek i przygotowanie wydania albumu fotograficznego *Lubin '82*.

[7] Lech Nowak (ur. 1936). Działacz PPS, emerytowany nauczyciel; czł. OKR PPS w Łodzi i Sądu Partyjnego PPS. AIPN Łd, 014/1042.

[8] Leonard Celuch (ur. 1953). Działacz PPS, lekarz; czł. OKR PPS w Łodzi; czł. NSZZ „S"; wg zapisów ewidencyjnych TW „Waldi" (1989–1990), zarejestrowany pod nr. 58 345 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 014/1042; karty E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi.

zwoła RN PPS celem dokonania wyboru Prezydium RN i, jak oceniają to uczestnicy kongresu, W[iesław] **Kukla** ma największe szanse na zostanie w[i]ceprzewodniczącym.

Ponadto kongres podjął uchwałę dot[yczącą] stosunku PPS do zbliżających się wyborów. W uchwale tej zajęto jednoznaczne stanowisko, tj. stwierdzono, iż kongres PPS nie wyraża zgody na udział partii w wyborach, aczkolwiek nie postawiono sprzeciwu wobec kandydowania członków partii poprzez **Komitet Obywatelski** „S". Na podkreślenie zasługuje fakt, iż kongres zwrócił się w podjętej uchwale z apelem do członków PPS o wsparcie kandydatów zgłoszonych przez **Komitet Obywatelski** „S".

W dniu 18 kwietnia br. materiały dot[yczące] kongresu PPS przekazano bezpośrednio z[astęp]cy dyr[ektora] Dep[artamentu] III MSW w Warszawie płk. W[acławowi] **Królowi**[9].

Opr. sierż. P[iotr] Tosik
Sporządz. 3 egz. **mjr mgr R**[yszard] **Durczyński**[c]
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I

Źródło: AIPN Łd, 014/1042, k. 41, mps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*

[9] Wacław Król (ur. 1938), płk. Od marca 1962 oficer ewidencji operacyjnej Sekcji 1 Wydziału II Biura „C" MSW; od lipca 1964 oficer ewidencji operacyjnej Sekcji 2 Wydziału II Biura „C" MSW; od listopada 1965 oficer ewidencji operacyjnej Wydziału II Biura „C" MSW; od marca 1967 inspektor Wydziału I Departamentu III MSW; od maja 1971 starszy inspektor Wydziału I Departamentu III MSW; od maja 1972 zastępca naczelnika Wydziału II Departamentu III MSW; od września 1975 oddelegowany na kurs specjalny w WS KGB w Moskwie; od stycznia 1976 naczelnik Wydziału II Departamentu III MSW; od marca 1987 zastępca dyrektora Departamentu III MSW; od listopada 1989 do lipca 1990 dyrektor Zespołu MSW.

Nr 68

1989 luty 27, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" w związku z projektem złożenia w Ministerstwie Edukacji Narodowej petycji z żądaniem zniesienia obowiązkowego egzaminu maturalnego z propedeutyki nauki o społeczeństwie

Wydział III-1
WUSW w Łodzi
[a]OE-I-00189/89[a]

Łódź, [dnia] 27 II 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału I Departamentu III
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]81[a],
SOR krypt[onim] **„Konkurent",** [numer rejestracyjny] Ld 56 865, ident[yfikator] nr 6232/88

W dniu 1 III 1989 r. ma być przesłana do ministra edukacji narodowej petycja uczniów łódzkich szkół średnich, dotycząca zniesienia nauki przedmiotu propedeutyka nauki o społeczeństwie. Najprawdopodobniej projektodawcą petycji jest nauczyciel historii w I Liceum Ogólnokształcącym, były aktywny działacz „Solidarności", a brzmi ona następująco:

„W związku z zachodzącymi przemianami społeczno-gospodarczymi i politycznej sytuacji w kraju, prosimy o rozpatrzenie możliwości wycofania PNOS z zestawu przedmiotów obowiązkowych na egzaminach maturalnych (przytoczona ustawa).

1. Uczniowie są wyposażeni w archaiczny podręcznik, którego treści stoją w jawnej sprzeczności ze zmieniającą się sytuacją i interpretacją wydarzeń, co wprowadza dezorientację uczniów i nauczycieli.

2. W obliczu zapowiadanej zmiany konstytucji istnieje szereg podstawowych niejasności co do przyszłego i niedalekiego kształtu ustrojowego PRL.

3. Zadaniem PNOS jest [b] wyrobienie u uczniów zdolności myślenia, społecznego i obywatelskiego wychowania oraz szerokiego spojrzenia na Polskę i świat współczesny, co kłóci się z zasadą egzekwowania w czasie egzaminów konkretnych wiadomości, w skład których nierzadko ma wchodzić odgórnie narzucona interpretacja.

4. Ponadto uważamy, że dodatkowe obciążenia uczniów i nauczycieli piątym przedmiotem wobec monstrualnych rozmiarów programu czterech pozostałych jest szkodliwe i zbędne.

Prosimy o ustosunkowanie się do naszej petycji i przesłanie odpowiedzi na adres Marcin **Nowak**[1], Łódź, ul. [...][c]".

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Nieczytelny, wykreślono maszynowo wyraz.*

[1] Marcin Nowak, „Niumen" (ur. 1971). Działacz FMW; uczeń I LO w Łodzi; redaktor pisma „Zbroja"; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Konkurent" (1989–1990). AIPN Łd, 014/1041; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

Powyższa petycja ma być podpisana przez uczniów imieniem i nazwiskiem oraz adresem zamieszkania. Figurant sprawy kryp[tonim] **„Konkurent”** Paweł **Wasążnik**[2] nr Ld 56 865 usilnie zabiega, aby autorstwo petycji sygnował Międzyszkolny Komitet Uczniowski.

Prowadzi:[d]
por. R[yszard] **Kozłowski**[3] **kpt. dr D**[obiesław] **Krzywański**[e]

Wyk. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. RK/BM

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 16, mps.

---

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[e] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Dobiesław Krzywański (ur. 1943), kpt. Od lutego 1977 inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od marca 1977 inspektor Wydziału IV KW MO w Łodzi; od maja 1978 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Łodzi; od listopada 1979 kierownik sekcji Wydziału IV KW MO w Łodzi; od września 1982 zastępca naczelnika Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od listopada 1989 zastępca naczelnika Wydziału II WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/132, Akta osobowe.

[2] Wasążnik Paweł, „Donat”, „Wasyl” (ur. 1970). Współzałożyciel FMW w Łodzi; uczeń ZSE w Łodzi; czł. KRK FMW (do 1989); współtwórca gazetek FMW, m.in.: „Starej Wiary”, „Bomby”, „Zbroi”; wraz z S. Rybarczykiem współtwórca OM KPN w Łodzi; inicjator utworzenia MKO w Łodzi; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Mikołaje” (1987–1989), SOR „Konkurent” (1988–1990). AIPN Łd, 014/1041; pf 15/461; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C” WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[3] Ryszard Kozłowski (ur. 1950), por. Od kwietnia 1975 milicjant Plutonu Lekkiego ZOMO w Łodzi; od listopada 1980 milicjant Plutonu Patroli Pieszych Komisariatu III MO Łódź-Polesie; od grudnia 1980 dzielnicowy Referatu Dzielnicowych Komisariatu III MO Łódź-Polesie; od lipca 1984 kierownik Referatu Dzielnicowych DUSW Łódź-Polesie; od lipca 1985 dyżurny Grupy Dyżurnych DUSW Łódź-Polesie; od grudnia 1986 inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od maja 1988 starszy inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/351, Akta osobowe.

Nr 69

1989 luty 27, Skierniewice – Szyfrogram na temat nastrojów panujących w zakładach pracy województwa skierniewickiego oraz akcji ulotkowej przeprowadzonej w Sochaczewie przez Polską Partię Socjalistyczną

L.dz. IA-058/89

Skierniewice, [dnia] 27 II 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji społeczno-politycznej na terenie woj. skierniewickiego.
[...][a]

W dalszym ciągu na terenie województwa nasilają się [przejawy] niezadowolenia na tle płacowym i socjalno-bytowym. Powyższe nie przybiera form skrajnych w postaci strajków, [b]poza żwirowniami podległymi przedsiębiorstwu „**Kosmin**" w Łodzi[b], lecz wyraża się w coraz liczniejszym kierowaniu petycji z żądaniami dotyczącymi wprowadzenia podwyżek w granicach 30 tys. złotych. W żądaniach zawarte są też [b]postulaty dot[yczące][b] poprawy warunków socjalno-bytowych. Dotyczy to głównie mniejszych zakładów i instytucji.

W środowiskach robotniczych dużych zakładów przemysłowych z tut[ejszego] terenu występują liczne dyskusje i komentarze dotyczące sytuacji w kraju. Stwierdza się, że sytuacja w kraju staje się wręcz absurdalna, głównie w zakresie zaopatrzenia rynku. Zdaniem komentujących produkcja przemysłowa wzrasta wyłącznie w statystykach GUS, a nie ma odzwierciedlenia na rynku. Krytykuje się „pomysły" o licytacyjnej sprzedaży samochodów, uważając to za przejaw absurdu, co sprzyjać będzie spekulacji i bogaceniu się osób niepracujących, nastawionych na czerpanie zysków z nielegalnego obrotu towarami. Spekuluje się, iż wkrótce na podobnych zasadach należy spodziewać się wprowadzenia sprzedaży trwałego sprzętu gospodarstwa domowego oraz elektronicznego. W tym kontekście padają liczne pytania typu: „Jak rząd PRL wyobraża sobie dalszą egzystencję milionów uczciwie pracujących Polaków?". Stwierdza się wręcz, „iż władza nie robi żadnej łaski, że zapewnia płace i możliwość zakupu ludziom towarów, bowiem jest to jednym z jej podstawowych obowiązków, dla których realizacji została przez naród wybrana i powinna o ten naród dbać". Wypowiedzi w podobnym tonie odnotowano wśród nauczycieli, służby zdrowia i administracji państwowej.

[...][a]

---

[a] *Fragment pominięty przez autora.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*

III. Przejawy wrogiej działalności.

W dniu 21 lutego br. o godz. 18.00 na stacji PKP w Sochaczewie ujawniono ok. 40 sztuk ulotek sygnowanych przez PPS. Ustalono, że ulotki te zostały wyrzucone z pociągu nr 407 relacji Warszawa–Kutno. Treść ulotek gloryfikuje program walki PPS w przeciwieństwie do PZPR, której to zarzuca się, iż uczyniła Polskę krajem dwuwalutowym. Treść ulotki zamykają pytania: „Czy za swoją pracę otrzymujesz zapłatę w dolarach, aby to kupić? Co PZPR zaproponuje jutro?". Wszystkie ulotki zabezpieczono[c].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 31, k. 96–97, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis oraz pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 300. Przyjęto 22 II *19*89 *[r.],* g*[odzina]* 16.40. Zaszyfrowano 22 II 1989 *[r.],* g*[odzina]* 17.45 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

Nr 70

1989 luty 27, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat protestów studenckich w Krakowie

L.dz. IA-062/89

Skierniewice, [dnia] 27 II 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji społeczno-politycznej w woj. skierniewickim.

[...][b]

W dniu dzisiejszym przedmiotem dyskusji i komentarzy pozostawała tematyka związana z zajściami ulicznymi studentów w Krakowie oraz spotkaniem sekretarza KC tow[arzysza] Millera ze studentami warszawskich uczelni. Zdecydowana większość załóg robotniczych potępia zachowanie się młodzieży, twierdząc, iż mają one charakter awanturniczy, antyustrojowy, niemający nic wspólnego z ubieganiem się o poprawę warunków socjalno-bytowych tego środowiska. Podkreśla się, że młodzież jest inspirowana przez istniejące w „Solidarności" odłamy, których celem jest obalenie ustroju siłą. Natomiast wśród robotników Zakładów Transformatorów Radiowych „Zatra" w Skierniewicach wskazuje się, że komuś w Polsce zależy na zakłóceniu obrad „okrągłego stołu". Przeciwnicy reform, demokratyzacji życia w Polsce widzą, że zachodzą pozytywne przemiany i dlatego robią wszystko, by to unicestwić. Wymieniają przy tym pogląd, że dzieje się to za sprawą związków zawodowych, by nie doszło do legalizacji „Solidarności", gdyż z tą chwilą ich ranga społeczna znacznie spadnie.

W uzasadnieniach negatywnych zachowań środowisk młodzieżowych robotnicy wskazują na brak perspektyw studentów z chwilą ukończenia studiów. Młodzież widząc beznadziejność sytuacji gospodarczej i politycznej kraju, występuje w obronie własnych interesów, nie zdając sobie jednak sprawy, jakie to może przynieść konsekwencje zarówno jej, jak i krajowi. Zwraca się uwagę na zachowanie młodzieży wyrażające tylko żądania bez deklaracji [c] jakiegokolwiek wysiłku z ich strony na rzecz poprawy sytuacji w kraju[d].

[...][b]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 31, k. 105, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 322. Przyjęto 27 II *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 27 II 1989 *[r.],* g*[odzina]* 16.20 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 71

1989 luty 28, Łódź – Meldunek dotyczący spraw operacyjnego rozpracowania prowadzonych przez WUSW w Łodzi przeciwko Organizacji Młodzieżowej Konfederacji Polski Niepodległej oraz Federacji Młodzieży Walczącej

[a]OE-I-026/89[a] Łódź, [dnia] 28 II 1989 [r.]

Tajne

Egz. nr [a]3[a]

Naczelnik
Wydziału III Departamentu III
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Zgodnie z poleceniem zawartym w piśmie OE-III-075/89 ze stycznia br. informuję, że Wydział III-1 WUSW w Łodzi prowadzi 2 sprawy operacyjne w kategorii rozpracowania na nielegalne organizacje młodzieżowe. Są to:

Sprawa krypt[onim] „Mikołaje" obejmująca Organizację Młodzieżową Konfederacji Polski Niepodległej. Szefem organizacji jest Sebastian Rybarczyk, lat 18, ubiegłoroczny absolwent Zasadniczej Szkoły Ogrodniczej, pierwotnie inspirowany przez dwoje łódzkich nauczycieli, obecnie niepracujących już w swoim zawodzie. W sprawie zarejestrowanych jest jeszcze ośmiu figurantów, którzy – poza Adrianną Sokołowską[1], uczennicą III kl. XII Liceum Ogólnokształcącego, pełniącą funkcję „sekretarki" szefa – nie wykazują się na razie większym zaangażowaniem w działalność organizacyjną. OM KPN posiada znikome wpływy w łódzkim środowisku uczniowskim. Nie dysponuje bazą poligraficzną i nie wydaje własnego bezdebitu. W marcu 1988 r. S[ebastian] Rybarczyk, w oparciu o obiecaną pomoc przedstawiciela RKW NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej Ryszarda Kostrzewy[2], podjął próbę przygotowania pierwszego numeru pisma pt. „Mały Informator". Projekt ten nie został dotychczas zrealizowany.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[1] Adrianna Sokołowska (ur. 1971). Działaczka FMW i OM KPN; uczennica XII LO w Łodzi; na polecenie SB rozmowę ostrzegawczą przeprowadziła z nią dyrektor szkoły (13 IV 1988), która w ostentacyjny sposób sprawdzała frekwencję i wyniki w nauce A. Sokołowskiej; podjęto również próbę skierowania jej do Izby Dziecka, podając jako powód brak wydolności wychowawczej rodziny; inwigilowana przez SB w ramach SOR „Mikołaje" (1987–1989). *Majowa*..., s. 3.

[2] Ryszard Kostrzewa (1946–1992). Działacz opozycyjny i związkowy; przewodniczący KZ NSZZ „S" w ZAE „Ema-Elester" w Łodzi; od maja 1981 czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; wiceprzewodniczący łódzkiego KOWzP; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); czł. KPN; aresztowany 15 XII 1981 pod zarzutem kierowania strajkiem okupacyjnym w PCzA „Polanil" w Łodzi; 30 XII 1981 skazany w trybie doraźnym przez SW w Łodzi na 3 lata pozbawienia wolności (w wyniku rewizji nadzwyczajnej SN wyrokiem z 7 IV 1982 podwyższył karę do 4 lat pozbawienia wolności); wyszedł na wolność w grudniu 1983; czł. RKW NSZZ „S" (1984–1989); przewodniczący RKO NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (1989); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Bracia" (1981) oraz SOR „Mocny" (1984–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 047/393; 047/414; 53/18, t. 1–4; pf 86/6; pf 86/14, t. 1; 363/11, t. 1, s. 362; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; *Stan wojenny*..., s. 154.

W chwili obecnej poza osobistą aktywnością S[ebastiana] Rybarczyka (był m.in. delegatem na III Kongres KPN) organizacja jako taka widoczna jest głównie przy okazji różnego rodzaju akcji, mających swój zalążek w kościele oo. Jezuitów w Łodzi (wiece, rocznice, przemarsze itp.). Ponadto na zasadzie kontaktów koleżeńskich próbują rozprowadzać wśród uczniów niektórych szkół bezdebity otrzymywane od struktur dorosłych (wydawnictwa „S" i KPN, znaczki, plakietki, odznaki itp.).

Należy podkreślić, że podjęte przez nas przeciwdziałania, m.in. likwidacja w 1988 r. punktu kolporterskiego, zalegendowana następnie jako wynik niezachowania wymogów konspiracji przez S[ebastiana] Rybarczyka, oraz rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze z młodzieżą i rodzicami znacznie ograniczyły aktywność grupy.

Biorąc pod uwagę osobiste kontakty S[ebastiana] Rybarczyka z przywódcami KPN, np. L[eszkiem] Moczulskim i K[rzysztofem] Królem[3], ocenia się, że istnieje zagrożenie w zakresie możliwości uzyskiwania przez figuranta sprawy „Mikołaje" pomocy organizacyjnej i finansowej. Ponadto z uwagi na jego młody wiek, fascynację L[eszkiem] Moczulskim, znaczny stopień wrogiego zacietrzewienia oraz niedostatki intelektualne jest on szczególnie podatny na wszelkie negatywne manipulacje.

Sprawa krypt[onim] „Konkurent" – figurantem jest Paweł Wasążnik, lat 18, uczeń IV klasy Zespołu Szkół Elektronicznych w Łodzi. Wym[ieniony] w przeszłości powiązany był organizacyjnie z S[ebastianem] Rybarczykiem i uczestniczył w tworzeniu OM KPN. Bardzo szybko jednak, na tle niezaspokojonych ambicji przywódczych i po porażce z S[ebastianem] Rybarczykiem o względy A[drianny] Sokołowskiej, rozpoczął działalność na własny rachunek, używając w rozmowach z rówieśnikami nazw Międzyszkolny Komitet Oporu oraz niekiedy Federacja Młodzieży Walczącej jako organizacji, które reprezentuje. Bazę osobową MKO stanowić miała grupka młodzieży z różnych łódzkich szkół ponadpodstawowych, spotykająca się systematycznie na projekcjach wideo organizowanych przez duszpasterstwo młodzieży przy kościele św. Teresy w Łodzi.

Posiadane rozpoznanie upoważnia do stwierdzenia, że MKO jako struktura organizacyjna istnieje jedynie w wyobraźni kreującego się na jej przywódcę P[awła] Wasążnika. Potwierdzeniem tej tezy może być fakt, że mimo usilnych zabiegów figuranta, mających na celu nakłonienie kolegów do udziału w nielegalnym przemarszu z okazji wizyty w Łodzi 22 bm. L[echa] Wałęsy, nie zjawił się ani jeden.

P[aweł] Wasążnik posiada kontakty z przedstawicielami NZS w UŁ i Krzysztofem Skibą, fig[urantem] tut[ejszego] wydziału, animatorem tzw. Galerii Działań Maniakalnych (łódzka Pomarańczowa Alternatywa). Osobiście brał udział w jednym z happeningów. Wym[ieniony] utrzymuje również kontakty z działaczami nielegalnych struktur młodzieżowych w Warszawie, m.in. ostatnio zaproszony został do udziału w konferencji pod hasłem: „Droga do wolności i demokracji", która ma się odbyć w dniach 4–5 marca br. w Warszawie w gmachu Politechniki Warszawskiej. Na konferencję zaprosił go mieszkaniec Warszawy Paweł Łatacz[4].

---

[3] Krzysztof Król (ur. 1963), polityk, poseł, dziennikarz; czł. KPN (od 1981); czł. Rady Politycznej KPN (od 1982); publikował na łamach pism niezależnych: „Strzelec" (1982–1984), „Droga" (1984–1989) i „Gazeta Polska – KPN" (1988–1991); aresztowany za działalność opozycyjną (1985); zwolniony na mocy amnestii (1986); wiceprzewodniczący KPN; poseł na Sejm RP z ramienia KPN (1991–1997); w 1997 wycofał się z życia politycznego; redaktor tygodnika „Wprost" (1997–2004); wiceprezes ds. komunikacji elektronicznej w Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji; wicedyrektor Departamentu Komunikacji Korporacyjnej Grupy Prokom Software S.A.; autor licznych publikacji z zakresu informatyki; czł. Stowarzyszenia Wolnego Słowa.

[4] Brak bliższych danych.

Podejmowane w stosunku do obu wymienionych organizacji przedsięwzięcia zapobiegawcze i neutralizujące sprowadzają się głównie do rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych z samą młodzieżą, ich rodzicami oraz informowania o ich postawach kierownictw szkół. W przypadku OM KPN zakwestionowano bezdebity. Sprzyjającą okolicznością destrukcyjną jest niewątpliwie również niechętny względem siebie stosunek S[ebastiana] Rybarczyka i P[awła] Wasążnika – m.in. wzajemnie oskarżali się o współpracę z SB.

Zagrożenie zorganizowaną działalnością nielegalnych grup młodzieżowych w łódzkim środowisku uczniowskim jest na razie niewielkie. Od listopada 1988 r. obserwuje się jednak wzmożone zainteresowanie tego środowiska działalnością firmowaną przez odpowiednik Pomarańczowej Alternatywy, tj. wspomnianą wcześniej Galerię Działań Maniakalnych, wydającą również pisemko pt. „Przegięcie Pały". Widoczne jest to poprzez coraz liczniejszy udział młodzieży w happeningach organizowanych przez K[rzysztofa] Skibę.

Odnośnie przedstawiciela regionu łódzkiego w tzw. Krajowej Radzie Koordynacyjnej Federacji Młodzieży Walczącej informuję, że jak dotąd nie ustalono osoby reprezentującej Łódź w tej strukturze. P[aweł] Wasążnik w dniu 5 grudnia przebywał w Łodzi.

Ostatnią i jedyną jak na razie próbą powołania Federacji Młodzieży Walczącej w Łodzi odnotowano 20 marca br. Zebranie założycielskie zaraz na wstępie zostało z naszej inicjatywy rozwiązane przez pracownika Wydziału Społeczno-Administracyjnego Urzędu m[iasta] Łodzi. Z częścią uczestników przeprowadzono następnie rozmowy ostrzegawcze. Podobnych prób więcej nie zarejestrowaliśmy. Poza werbalnym powoływaniem się na FMW przez P[awła] Wasążnika nie zanotowano jakichkolwiek przejawów funkcjonowania i działalności tej struktury w łódzkim środowisku uczniowsko-młodzieżowym.

Wykonano 3 egz. **ppłk A**[ndrzej] **Lesner**[b]
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 i 3 – aa
Opr. K.J./M.P.
Nr masz. 0179/89

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 67–68, mps.

[b] *Powyżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 72

1989 luty 28, Piotrków Trybunalski – Notatka por. Krzysztofa Sudry z Wydziału Śledczego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim na temat spraw operacyjnego rozpracowania prowadzonych w związku z reaktywacją struktur NSZZ „Solidarność”

„Zatwierdzam”

[a]Piotrków Tryb[unalski], dnia 28 II 1989 r.

Tajne

Egz. [b]3[b]

[c]**Notatka**

z analizy spraw operacyjnego rozpracowania krypt[onim] „Organizacja”, „Baza”, „Paulina”

SB z RUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim] założyła sprawy operacyjnego rozpracowania:

– krypt[onim] „Organizacja” w dniu 31 I 1989 roku na fakt złożenia 27 X 1988 r. pisma do prezesa Spółdzielni Inwalidów „Telsin” w Piotrkowie Tryb[unalskim], informującego o wznowieniu jawnej działalności przez Tymczasow[ą] Komisj[ę] Zakładową NSZZ „Solidarność” w składzie 10 osób. Z przedstawicielami TKZ NSZZ „Solidarność” prezes spółdzielni przeprowadził rozmowy ostrzegawcze, informując o tym prokuratora rejonowego w Piotrkowie Tryb[unalskim],

– krypt[onim] „Baza” w dniu 20 II 1989 r. w związku ze złożeniem pisma 16 II 1989 roku do dyrektora Krajowej Państwowej Komunikacji Samochodowej w Piotrkowie Tryb[unalskim], informującego o wznowieniu jawnej działalności przez Tymczasową Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność” w składzie 20 osób. Po rozmowach ostrzegawczych Dyrektor KPKS powiadomił o powyższym prokuratora rejonowego w Piotrkowie Tryb[unalskim],

– [d]krypt[onim] „Paulina”[d] w dniu 9 II 1989 r., z uwagi na wpłynięcie dnia 8 II 1989 roku pisma do dyrekcji Piotrkowskiej Fabryki Mebli, informującego o utworzeniu Komitetu

---

[a] *Poniżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału Śledczego WUSW w Piotrkowie Tryb*[unalskim]* kpt. mgr Franciszek Kossarzecki *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Franciszek Kossarzecki (ur. 1945), mjr. Od września 1969 referent Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego KP MO w Bełchatowie; od lipca 1977 kierownik Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej KM MO w Bełchatowie; od sierpnia 1978 zastępca kierownika Komisariatu V MO KM MO w Częstochowie; od czerwca 1979 starszy inspektor Wydziału Śledczego KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1986 naczelnik Wydziału Śledczego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/227, Akta osobowe.

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* T*[owarzysz]* Gadecki. 1 III *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Henryk Gadecki (ur. 1940), st. chor. Od grudnia 1964 milicjant I Plutonu Liniowego ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1969 milicjant-kierowca Plutonu Lekkiego ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1975 milicjant-kierowca ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1976 milicjant-kierowca Wydziału GMT KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1980 inspektor Wydziału IIIA/V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1982 starszy inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor WOG w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 15 III 1990. AIPN Łd, 0104/212, Akta osobowe.

[d-d] *Podkreślono odręcznie.*

Organizacyjnego NSZZ „Solidarność” w składzie 6 osób. Po zawiadomieniu i pouczeniu komitetu o nielegalności działań organizacyjnych dyr. T. Warych[1] poinformował o powyższym prokuratora rejonowego w Piotrkowie Tryb[unalskim].

Z uwagi na początkowe stadium założonych spraw operacyjnego rozpracowania, zgromadzone w nich materiały nie dają podstaw do wnioskowania odnośnie podjęcia jakichkolwiek czynności procesowych.

Wyk. 4 egz.
Egz. nr 1, 2 – adr[esat]
Egz. nr 4 – aa
Nr ks. masz. [b]018[b]

Insp[ektor] Wydz[iału] Śledczego
WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim][e]
por. Krzysztof Sudra[2]

Źródło: AIPN Łd, 067/1059, b.p., mf.

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[1] Brak bliższych danych.

[2] Krzysztof Sudra (ur. 1961), por. Od stycznia 1982 milicjant plutonów PCP ZOMO w Łodzi; od lipca 1985 inspektor WRD WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1985 inspektor Wydziału Śledczego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim, jednocześnie oddelegowany do Sekcji Dochodzeniowej RUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1987 inspektor Wydziału Śledczego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1989 oddelegowany do Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 351/17, Akta osobowe.

Nr 73

1989 marzec 7, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Debiutanci" na temat reaktywacji Niezależnego Zrzeszenia Studentów na PŁ

Nr 408[a] Łódź, [dnia] 7 III 1989 [r.], godz. 15.00
Nr EO-I-0247/89 [...][b] **Tajne**[c]

Naczelnik Wydz[iału] I [...][b]
Dep[atramentu] III [...][b]
MSW w Warszawie

[d]**Uzupełnienie meldunku nr104**,
SOR krypt[onim] „Debiutanci", [numer rejestracyjny] Ld 51 537 [...][b],
ident[yfikator] nr 8870/85 [...][b]

[W dniu] 26 lutego br. [...][b] powstała Komisja Uczelniana NZS PŁ w dziesięcioosobowym[e] składzie. Wśród tych osób znajduje się figurant sprawy Ld 58 137 [...][b] [Paweł] Piotr Swaczyna[1] [...][b]. Pierwsza oficjalna informacja o reaktywowaniu NZS w PŁ została podana przez [figuranta] Ld 55 223 [...][b] Andrzeja Jasionowskiego [...][b] w dniu 5 [...][b] bm. podczas wiecu NZS na terenie osiedla akademickiego UŁ. W ostatnim okresie obserwowaliśmy dużą aktywność A[ndrzeja] Jasionowskiego w kontaktach ze studentami politechniki, a szczególnie z działaczami studenckiego radia „Żak", przy udziale których doprowadził do reaktywowania NZS w PŁ. Przedstawiciele powstałej Komisji Uczelnianej NZS, w tym [Paweł]

---

[a] *Po prawej stronie nieczytelna pieczęć wpływu opatrzona dwoma nazwiskami. Numer:* 14 987 *oraz nadawcę: [WUSW]* Łódź *wpisano odręcznie.*

[b] *Pominięto powtórzenie.*

[c] *Powyżej błędnie wpisano*: Tajne spec*[jalnego]* znaczenia.

[d] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wydz*[iał]* I, Wydz*[iał]* III. 8 III *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[e] *Powyżej pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 9 III 1989 *[r.]* Nr OE-III-01525/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[1] Paweł Piotr Swaczyna (ur. 1965). Działacz studencki, inż. informatyk; kolporter w ZR Ziemi Łódzkiej NSZZ „S" (marzec–13 XII 1981); współredaktor (z W. Nawrockim i E. Stelmaszewską) pism „SIN – »Solidarność« Istnieje Nadal" i „Solidarność – Przedruki z Prasy Podziemnej" (od wiosny do 5 XI 1982); na zamówienie A. Trautmana z TTZR NSZZ „S" wraz z W. Żyżniewskim przygotował 30 tys. ulotek na demonstrację 31 VIII 1982; 5 XI 1982 grupa młodocianych drukarzy została rozbita przez SB (zmuszony do złożenia pisemnych oświadczeń na temat działalności wspomnianej grupy); kolporter m.in. „Tygodnika Mazowsze", wydawnictwa „Pokolenia", znaczków NSZZ „S", kaset magnetofonowych wydawnictw „NOWa" i „CDN" (1983–1989); działacz NZS PŁ (1985–1988); po nieudanej próbie reaktywacji samorządu studenckiego współtwórca (z R. Purgałem, T. Stefaniakiem, J. Klinkiewiczem i M. Wiernikiem) pod patronatem P. Kociołka „podziemnego" NZS PŁ; współredaktor, organizator druku i kolporter „Biuletynu Informacyjnego NZS"; wydawca i kolporter zbioru fotografii „Grudzień '81. Łódź"; uczestnik akcji ulotkowych na PŁ; uczestnik reaktywacji NZS PŁ (1988–1990); przewodniczący NZS PŁ, czł. łódzkiej MKK i KK NZS; organizator i uczestnik okupacji budynku KŁ PZPR; czł. WKO „S"; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Drukarz" (1982–1983); wg zachowanych dokumentów KTW (1987), zarejestrowany pod nr. 54 059 – z pozyskania zrezygnowano z powodu odmowy współpracy. AIPN Łd, 0040/1369; 0046/1250; karta Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/6, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

P[iotr] Swaczyna, poinformowali prorektora ds. studenckich o planowanym przeprowadzeniu spotkania informacyjnego w dniu 9 [...][b] bm. o godz. 17.00 [...][b]. Spotkanie ma się odbyć w sali kinowej Społecznego Domu Studenta. Prorektor przyjął do wiadomości fakt utworzenia na uczelni NZS i termin spotkania. O powyższym poinformował dziekanów wszystkich wydziałów PŁ.

Na terenie uczelni dopiero w dniu dzisiejszym przedstawiono informację o reaktywowaniu się NZS i planowanym spotkaniu. Plakat o wymiarach 1×0,5 m umieszczono przy wejściu do Wydz[iału] Budownictwa i Architektury. Zawiera on symbol „NZS" oraz następujący tekst: „Spotkanie informacyjne odbędzie się w sali kinowej w czwartek 9 marca [o] godz. 17.00". Oprócz tego na plakacie naklejona jest kartka formatu A-4 [z] następującym tekstem napisanym na maszynie: „Bracia studenci, w dniu 26 lutego (to już minęło 8 lat) ukonstytuowała się (powstała) Komisja Uczelniana NZS PŁ. Wiecie, jak jest. Jeśli chcecie poprawić ciężki los studentów PŁ, mieć udział w życiu uczelni i środowiska akademickiego, jeśli chcecie, żeby było jeszcze lepiej, przyłączcie się do nas. Główne nasze cele to:

1. Zmiana ustawy o szkolnictwie wyższym.
2. Reforma systemu szkolenia wojskowego.
3. Rozwiązywanie problemów typowych dla PŁ (formy rozliczeń i sesji egzaminacyjnych, stypendiów itp.).
4. Prawo swobodnego zrzeszania się".

W tekście podano alfabetycznie listę członków komisji NZS, w skład której wchodzi także [Paweł] P[iotr] Swaczyna. Komisja skupia przedstawicieli 4 [na] 8 wydziałów, w tym połowę z Wydz[iału] Budownictwa. Ponadto, że w sprawach organizacyjnych i informacyjnych należy kontaktować się z Jackiem Markiem[2], zamieszkałym w VIII DS [PŁ], p[okój] 102. W chwili obecnej prowadzimy działania zmierzające do pełnego rozpracowania tej grupy oraz działania zabezpieczające zaplanowane spotkanie.

Naczel[nik] Wydz[iału] III-1
WUSW w Łodzi
ppłk A[ndrzej] Lesner

Zaszyfrowała: Sękalska, dn. 7 III 1989 [r.], godz. 15.20
Rozszyfrował: Białokozowicz, godz. 15.25

Źródło: AIPN, 01232/27/2/K, k. 150, mps.

[2] Brak bliższych danych.

Nr 74

1989 marzec 23, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Walet" na temat happeningu zorganizowanego w Łodzi przez Galerię Działań Maniakalnych

Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 23 III 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]1[a]

[b]**Naczelnik Wydziału I Departamentu III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]137[a],
[c]SOR krypt[onim] **„Walet"**, [numer rejestracyjny] Ld 53 769, ident[yfikator] nr [d]8983/85[d]

[W dniu] 21 III 1989 [r.] figurant Ld 53 769 Tomasz **Gaduła** czynnie uczestniczył w[e] zorganizowanym przez Galerię Działań Maniakalnych happeningu ulicznym p[od] n[azwą] „Rajd szlakiem rzuconych legitymacji partyjnych". Po przemarszu trzystuosobowej grupy ul. Piotrkowską wym[ieniony] wraz z [figurantem] Ld 48 258 Krzysztofem **Skibą** i dwoma innymi uczestnikami imprezy wdarli się na kiosk „Ruchu", gdzie rozwinęli transparent „Ręce precz od PZPR". Przy pomocy tuby elektroakustycznej K[rzysztof] **Skiba** i T[omasz] **Gaduła** skandowali hasła: „Precz z Ameryką", „Niech żyje Związek Radziecki", „Rehabilitować psa Cywila", „Komunistę poznaje się w biedzie, a biedę dopiero poznamy", „Komuniści zamiast masła", „Po co to wszystko – kto za tym stoi?", „Dopuścić mecenasa Prado i doktora Daniela do okrągłego stołu"[1]. Odtworzono z magnetofonu fragment przemówienia Wł[adysława] Gomułki[2] na temat kierowniczej roli partii oraz fragment „Międzynarodówki". Impreza nie wzbudziła większego zainteresowania wśród przechodniów.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-00327/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Kucharski. 25 III *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d-d] *Wpisano odręcznie w miejsce wykreślonego numeru identyfikatora:* 5808/85.

[e] *Powyżej pieczęć wpływu:* Wydział I Departamentu III MSW. Wpłynęło 28 III *[19]*89 *[r.]*. Nr OE-III-002198/89. *Datę i numer wpisano odręcznie. Po lewej stronie odręczna adnotacja:* BBN.

[1] Bohaterowie popularnego brazylijskiego serialu „W kamiennym kręgu", emitowanego przez TVP w końcu lat osiemdziesiątych.

[2] Władysław Gomułka (1905–1982). Działacz komunistyczny, polityk; czł. NPCh, KPP, PPS-Lewicy, PPR i PZPR; działacz ZZ Pracowników Przemysłu Chemicznego i Pokrewnych (m.in. sekretarz krajowy związku); więziony za prowadzenie działalności komunistycznej (1933–1934 i 1936–1939); słuchacz Międzynarodowej Szkoły Leninowskiej w Moskwie (1934–1935); sekretarz okręgowy KPP na Śląsku (1935–1936); w 1942 pełnomocnik KC PPR na Podkarpaciu; sekretarz Komitetu Warszawskiego PPR; czł. KC PPR (1942–1948); czł. BP KC PPR (1944–1948); I wicepremier (1944–1949); minister Ziem Odzyskanych (1945–1949); sekretarz generalny KC PPR (1945–1948); wiceprezes NIK (1949–1950); dyrektor Oddziału Ubezpieczalni Społecznej w Warszawie (1950–1951); aresztowany w sierpniu 1951; więziony (1951–1954); czł. KC PZPR (1948–1949, 1956–1971) – zawieszony w prawach czł. w lutym 1971; czł. BP KC PZPR i I sekretarz KC PZPR (1956–1970); poseł do KRN i Sejmu Ustawodawczego (1943–1952); czł. Rady Państwa (1957–1971); poseł na Sejm PRL (1957–1972); czł. Prezydium OK FJN (1958–1971).

Figurant w ob[ecnym] tygodniu czynnie zaangażował się w akcję rekrutacji członków do Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Wraz z aktywistami NZS na Wydziale Prawa UŁ prowadzi zapisy oraz pobiera składki członkowskie.

Prowadzi:
plut. W[ojciech] **Kuźma**[f] **ppłk A**[ndrzej] **Lesner**[g]

Wyk. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. WK/BM

Źródło: AIPN, 01232/13/3/K, k. 46, mps.

[f] *Powyżej nieczytelny podpis.* Wojciech Kuźma (ur. 1962), plut. Od października 1982 kursant Plutonu Liniowego ZOMO KS MO/SUSW w Warszawie; od lipca 1984 referent techniki operacyjnej Wydziału „W" SUSW w Warszawie; od września 1985 młodszy inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od lutego 1988 inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Łodzi; od lutego 1990 młodszy inspektor Kompanii Wywiadowczej WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0162/5216, Akta paszportowe; 447/1, Akta osobowe.

[g] *Powyżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 75

1989 marzec 24, Łódź – Opinia służbowa na temat naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi płk. Czesława Chojaka

Jednostka: WUSW w Łodzi — Miejscowość, data: Łódź, [dnia] 24 III 1989 [r.]
Komórka organizacyjna: Wydział III — **Tajne**
po wypełnieniu

Opinia służbowa[a]
za okres od [b] do [b]

[c]Nazwisko, imię, imię ojca: Chojak Czesław, s. Antoniego
Identyfikator: 270 899
Data i miejsce urodzenia: 18 I 1924 r.
Stanowisko, data mianowania: naczelnik wydziału
Stopień: pułkownik
Data mianowania: 1975 r.
Stopień etatowy:
Data przyjęcia do służby: 12 IX 1945 r.
Wykształcenie ogólne, rok ukończenia, tytuł – stopień naukowy: UŁ – 1975 r., mgr prawa
Przeszkolenie resortowe – nazwa uczelni – szkoły – stopień naukowy: kurs kierowniczy w Centrum [Wyszkolenia] MBP, 1947 r.
Przynależność organizacyjna – pełniona funkcja: PZPR
Najwyższe posiadane odznaczenie państwowe, rok nadania: Krzyż Komandorski OOP, 1982 r.
Posiadana najwyższa odznaka resortowa, rok nadania[c]:
Wyróżnienia. Kary (od ostatniego opiniowania): [b]

I. Ocena kwalifikacji zawodowych oraz cech osobowych.

1. Stopień przygotowania ogólnego i zawodowego do wykonywania zadań służbowych: stopień przygotowania ogólnego dobry – uzyskał tytuł mgr. prawa na UŁ. Posiada także pełne przygotowanie zawodowe, łącznie z ukończonym kursem kierowniczym w Centrum [Wyszkolenia] MBP.

2. Znajomość zasad pracy: posiada pełną znajomość zasad pracy operacyjnej, a także kierowania kolektywami i organizowania pracy w większych zespołach.

3. Doświadczenie zawodowe: bardzo bogate doświadczenie zawodowe zdobyte w ponad czterdziestoletniej pracy na niemalże wszystkich szczeblach służby.

4. Podstawowe braki w kwalifikacjach zawodowych: nie stwierdzono.

5. Ocena cech funkcjonariusza wpływających na wykonywanie obowiązków służbowych (np. pracowitość, odpowiedzialność, inicjatywa, zdyscyplinowanie, umiejętności

---

[a] *Dokument ma formę wypełnionego maszynowo formularza. Fragmenty tekstu zakończone dwukropkiem są stałym elementem formularza.*

[b] *Pole niewypełnione.*

[c-c] *Obramowany fragment dokumentu. Nie wypełniono rubryk:* Stopień etatowy; Posiadana najwyższa odznaka resortowa, rok nadania.

organizatorskie i kierownicze, uzdolnienia, zainteresowania, aspiracje zawodowe, kultura pracy): dobre umiejętności organizatorskie i kierownicze, wysokie aspiracje zawodowe. Bardzo wymagający zarówno w stosunku do siebie, jak i podległych pracowników. Pryncypialny i nieuznający kompromisów.

II. Stan realizacji wniosków i propozycji z ostatniej opinii służbowej i prowadzonych po jej sporządzeniu przeglądów kadrowych.

[b]

III. Ocena realizacji zadań służbowych.

1. Rodzaj wykonywanych zadań, stopień wywiązywania się z tych zadań i osiągane wyniki: bezpośrednio kieruje i koordynuje pracą funkcjonariuszy korzystających ze stałych osobowych źródeł informacji, za których pośrednictwem uzyskują informacje o istotnym znaczeniu dla ładu, bezpieczeństwa i porządku publicznego w kraju.

2. Szczególne osiągnięcia w pracy: szczególne osiągnięcia w zakresie zwalczania antysocjalistycznej opozycji oraz przeciwdziałania wrogim inicjatywom ekstremy antypaństwowej.

3. Ocena funkcjonariusza na tle zespołu funkcjonariuszy, z którymi wspólnie realizuje zadania służbowe: z uwagi na doświadczenie posiada znaczny autorytet wśród funkcjonariuszy. Chętnie pomaga w realizacji konkretnych zadań, dzieląc się swoją wiedzą.

4. Trudności w wykonywaniu obowiązków służbowych i ich przyczyny (np.: brak przeszkolenia, brak umiejętności, stan zdrowia): nie stwierdzono.

IV. Postawa ideowo-polityczna (ideowość, poziom polityczny, światopogląd materialistyczny, zaangażowanie, pełnione funkcje partyjne z wyboru i w organizacjach społecznych): ideowy, pryncypialny, zdecydowany przeciwnik wrogów ustroju i państwa. Bezkompromisowy w walce z przeciwnikiem.

V. Postawa etyczno-moralna (uczciwość, rzetelność, prawdomówność, wrażliwość na zło, samokrytycyzm, umiejętność współżycia w kolektywie, aspiracje ogólne, kultura osobista): uczciwy, rzetelny, zdecydowany, wymagający w stosunku do podległych funkcjonariuszy.

VI. Wnioski i propozycje dalszego wykorzystania opiniowanego: pozostawić na zajmowanym stanowisku – spełnia wymagania i gwarantuje uzyskiwanie pożądanych wyników[d].

W dniu [e]12 kwietnia 1989 r.[e] zostałem zapoznany z opinią służbową i poinformowany o przysługującym mi prawie złożenia odwołania od treści opinii w terminie 14 dni od dnia zapoznania.

Zgłaszam następujące uwagi: [b]

[f]Uwagi i stanowisko wyższego przełożonego (w trybie odwoławczym): [b].

Źródło: AIPN Łd, 0100/277, k. 18–19, mps.

---

[d] *Poniżej pieczęć:* Szef Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Łodzi gen. bryg. Bronisław Moczkowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Bronisław Moczkowski (ur. 1922), gen. bryg. Od lutego 1945 referent Sekcji 1 MUBP w Łodzi; od października 1946 starszy referent Wydziału Specjalnego KW MO w Łodzi; od kwietnia 1949 szef Wydziału Specjalnego KW MO w Olsztynie; od grudnia 1950 naczelnik Wydziału VI KW MO w Olsztynie; od sierpnia 1951 zastępca naczelnika Oddziału IV Wydziału I KG MO w Warszawie; od sierpnia 1952 naczelnik Oddziału VI Wydziału I KG MO w Warszawie; od kwietnia 1954 zastępca szefa Oddziału VI KG MO w Warszawie; od listopada 1954 zastępca szefa Oddziału Kadr KG MO w Warszawie; od października 1956 zastępca szefa Oddziału III KG MO w Warszawie; od kwietnia 1957 komendant KW MO w Olsztynie; od września 1971 komendant wojewódzki MO w Łodzi; od czerwca 1975 komendant KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1981 komendant/szef KW MO/WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 15 II 1990. AIPN Łd, 0268/398, Akta osobowe.

[e-e] *Wpisano odręcznie.*

[f] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 76

1989 marzec 30, Skierniewice – Sprawozdanie miesięczne na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w marcu 1989 r.

[a]OA-0112/89[a] Skierniewice, [dnia] 30 III 1989 [r.]

Tajne

Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału
Polityczno-Wychowawczego
WUSW w Skierniewicach

W minionym miesiącu wśród podległych funkcjonariuszy wystąpiły dyskusje na temat „okrągłego stołu", a zwłaszcza tych kwestii, które dotyczyły resortu spraw wewnętrznych. W prowadzonych rozmowach funkcjonariusze wysuwali przypuszczenia, że po wyborach do Sejmu i Senatu może nastąpić reorganizacja w MSW związana ze zmianą pragmatyki i struktury. W formie plotki podaje się, że po 20 latach służby będzie przysługiwać tylko 20 proc. uposażenia emerytalnego, a w wyniku zmiany ustawy emerytalnej zostanie zrównany wiek emerytów funkcjonariuszy do poziomu pracowników cywilnych. Podlegli funkcjonariusze wyrażają opinie, że Wydział Polityczno-Wychowawczy powinien udzielać wyczerpujących informacji na temat sytuacji funkcjonariuszy w okresie czasu, kiedy kierownictwo resortu prowadzi poważne negocjacje dla kraju, w których poruszane są sprawy resortu, a być może i ich przyszłości zawodowej. Wysuwane są przypuszczenia, że stan SB zostanie zredukowany o ok. 20 proc.

W minionym miesiącu funkcjonariusze negatywnie ocenili decyzje ministra spraw wewnętrznych dotyczące zdeponowania paszportów zezwalających na wyjazd do k[rajów] k[apitalistycznych]. Dyskutujący ocenili to posunięcie jako naruszenie praworządności z uwagi na to, że ustawa o paszportach nie mówi wyraźnie o ograniczeniach dla funkcjonariuszy, a polecenia telefoniczne, czy teleksowe przekazanie zarządzenia jest wg ich oceny tzw. prawem powielaczowym (przepisem niższego rzędu).

Należy nadmienić, że wyżej wymienione dyskusje nie wpływały negatywnie na realizację zadań służbowych i dyscyplinę podległych funkcjonariuszy.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Nr ks. masz. 0269/89[b]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 14, k. 47, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 77

1989 kwiecień, Łódź – Odpowiedź radcy prawnego WUSW w Łodzi mjr. Kazimierza Kowalskiego na pozew Andrzeja Ostoi-Owsianego złożony w Sądzie Wojewódzkim w Łodzi w związku z zarzutem naruszenia przez WUSW w Łodzi dóbr osobistych powoda

[a]Łódź, [dnia] [[b]] IV 1989 [r.]

[c]**Sąd Wojewódzki**
Wydział I Cywilny
pl. Dąbrowskiego 5
90–921 Łódź

Powód: Andrzej Ostoja-Owsiany, zam. [...][d] Łódź [...][d]
Pozwany: Skarb Państwa – Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych
91–048 Łódź, ul. Lutomierska 108/112
– zastąpiony przez radcę prawnego Kazimierza Kowalskiego[1]

Wartość przedmiotu sporu: nieokreślona
Sygn. akt: I C 143/89

Odpowiedź pozwanego na pozew

W imieniu pozwanego Skarbu Państwa – WUSW w Łodzi, którego pełnomocnictwo załączam, **wnoszę**:

1) o oddalenie powództwa w całości,

2) o zasądzenie od powoda na rzecz WUSW w Łodzi kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadnienie

Powód poszukuje ochrony, zdaniem jego, naruszonych dóbr osobistych. Jak wynika z pozwu, przejawem tego naruszenia było uniemożliwienie mu wzięcia udziału i organizowania uroczystości związanych z obchodami siedemdziesiątej rocznicy odzyskania niepodległości. Jego udział miał polegać, jak twierdzi w pozwie, tylko na wygłoszeniu okolicznościowego przemówienia.

W maju 1988 r. Prezydent miasta Łodzi został powiadomiony o ukonstytuowaniu się Obywatelskiego Komitetu Honorowego Obchodów Siedemdziesiątej Rocznicy Powstania Odrodzonego Państwa Polskiego. Dowód: załącznik do pozwu nr 3.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi L.dz. A-127/89. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

[b] *Pole niewypełnione.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Nacz*[elnik]* Wydz*[iału]* III *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Kazimierz Kowalski (ur. 1931), ppłk. Od września 1976 radca prawny Wydziału Ogólnego KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; następnie starszy inspektor Zespołu Radców Prawnych WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0133/21826, Akta paszportowe.

W dniu 7 listopada 1988 r. do Prezydent Miasta Łodzi wpłynęło kolejne pismo od wymienionego komitetu z informacją o planowanych uroczystościach. Jak wynika z treści pozwu oraz pisma Urzędu Miasta Łodzi, program przewidywał 11 listopada złożenie kwiatów na Grobie Nieznanego Żołnierza, a 13 listopada, po odsłonięciu Tablicy Niepodległościowej wmurowanej we fronton kościoła oo. Jezuitów i złożeniu kwiatów, miał nastąpić przemarsz uczestników pod tablicę poświęconą pamięci marszałka Józefa Piłsudskiego przy ul. Wschodniej. Dowód: pismo UM Łodzi.

Z upoważnienia Prezydenta Miasta Łodzi dyrektor Wydziału Społeczno-Administracyjnego UM Łodzi poinformował ustnie w dniu 10 XI 1988 r. założycieli komitetu, że program obchodów został w pełni zaakceptowany z wyjątkiem planowanego przemarszu w dniu 13 XI 1988 r. W tej sytuacji dyrektor wydziału zaproponował odwołanie przemarszu i zastąpienia go inną formą. Odmowa zorganizowania przemarszu była uzasadniona niebezpieczeństwem zagrożenia porządkowi publicznemu. Dowód: pismo UM Łodzi.

Mimo braku decyzji na piśmie organizatorzy złożyli odwołanie do ministra spraw wewnętrznych. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych otrzymał informację, że mimo braku zgody komitet jest zdecydowany zorganizować przemarsz, a na jego czele ma stanąć i go poprowadzić powód, chociaż nie figurował na liście organizatorów. Z uwagi na krótkotrwałą chorobę powoda przedstawiciel WUSW przeprowadził z nim w dniu 11 XI 1988 r. rozmowę telefoniczną, w trakcie której została przypomniana mu informacja przekazana założycielom Obywatelskiego Komitetu o braku akceptacji programu uroczystości w zakresie przemarszu, a dodatkowo przekazano mu informację, że w MSW zaaprobowano stanowisko prezydenta miasta. W odpowiedzi powód oświadczył, że mimo to w dniu 13 XI 1988 r. osobiście stanie na czele pochodu i poprowadzi go, po czym potwierdził uprzednio otrzymaną przez WUSW informację. Również i w pozwie stwierdził powód, iż w sytuacji braku zgody na przemarsz komitet podjął decyzję, że uroczystości odbędą się zgodnie z planem, a więc zostanie zorganizowany przemarsz.

Dla Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych, dla którego jednym z podstawowych zadań jest ochrona porządku publicznego, stało się jasne, że w dniu 13 XI 1988 r. dojdzie do nielegalnego pochodu, co może wpłynąć na poważne zakłócenie nie tylko przebiegu samego pochodu, lecz także porządku publicznego.

Dodatkowo budziła uzasadniony niepokój organów bezpieczeństwa informacja, że dla wzięcia udziału w pochodzie przybył do Łodzi przywódca nielegalnego ugrupowania politycznego pod nazwą Konfederacja Polski Niepodległej – Leszek Moczulski, który razem z powodem miał stanąć na czele pochodu.

W związku z powyższym w dniu 13 XI 1988 r. został powód zaproszony do siedziby pozwanego w celu odbycia z nim rozmowy i przekonania go [d]o zaniechania prowadzenia nielegalnego pochodu. Wskutek nieprzejednanego stanowiska powoda rozmowa przedłużyła się.

Na miejsce planowanego przemarszu został skierowany niewielki pododdział sił porządkowych. Zgodnie z wezwaniem uczestnicy pochodu przeszli ustaloną trasą chodnikami, a następnie rozeszli się w spokoju.

Z przedstawionego wyżej stanu faktycznego wynika, że aktywność powoda nie miała się ograniczyć tylko do wygłoszenia okolicznościowego przemówienia, jak to podaje w pozwie, lecz także do poprowadzenia nielegalnego pochodu, co już wykraczało poza ramy dozwolone przez odpowiednie władze.

Chronologia wskazuje, że działania pozwanego podjęte w stosunku do powoda oparte były na konkretnych przesłankach faktycznych oraz na przepisach prawa. WUSW wiedział bowiem, że nie zostało wydane zezwolenie na pochód, wymagane przepisem art. 8 ust. 1 Ustawy z dnia 29 III 1962 r. o zgromadzeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 82 z późn[iejszymi] zm[ianami]). WUSW był w posiadaniu potwierdzonej przez samego powoda informacji o zamiarze odbycia nielegalnego pochodu. Miał zatem WUSW obowiązek, zgodnie z § 1 pkt. 3 lit[era] a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 VIII 1983 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych (Dz. U. Nr 48, poz. 216), podjąć działania zmierzające do zapobieżenia groźbie zakłócenia porządku publicznego, czemu miała służyć również przeprowadzona z powodem rozmowa.

Jeżeli więc podjęto przez WUSW działania mieściły się w ramach obowiązującego porządku prawnego, to brak jest podstaw do uznania, że jakiekolwiek dobro osobiste powoda zostało naruszone.

Gwoli ścisłości pozwany uważa, że powód żąda złożenia przez WUSW stosownego oświadczenia przy użyciu tytułu „przewodniczący Społecznego Komitetu Pamięci Józefa Piłsudskiego". Tymczasem, jak wynika z pisma UM Łodzi, komitet ten nie został jeszcze zarejestrowany. Dowód: pismo UM Łodzi.

Z powyższych względów wnoszę jak na wstępie[e].

Załączniki:

1. Odpis pełnomocnictwa.
2. Ksero pisma UM Łodzi.
3. Odpis odpowiedzi dla powoda.

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 2, k. 123–126, mps.

[e] *Poniżej pieczęć:* Radca prawny Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Łodzi mjr mgr Kazimierz Kowalski *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 78

1989 kwiecień 6, Łódź – Doniesienie TW „Bogdan" dotyczące reakcji pracowników Zakładów Mechanicznych „Chemitex" w Łodzi na zakończenie obrad Okrągłego Stołu

Źródło: TW ps. „Bogdan"[1]
Przyjął: A[ndrzej] Juszczyszyn[2]
Miejsce: samochód obsł[ugującego]
Data: 6 IV [19]89 [r.]
Godz.: 10.00–10.20[a]

Łódź, dn. 6 IV [19]89 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

Informacja operacyjna dot[ycząca] **ZM „Chemitex"**

Wczorajsze obrady „okrągłego stołu" minęłyby bez większego echa, gdyby nie afera z przedłużającą się przerwą w obradach. Dla wszystkich od razu stało się jasne, że w ostatniej chwili musiało dojść do istotnego nieporozumienia. Nikt nie przypuszczał jednak, że powód może być tak błahy. Za takowy ludzie uważają kolejność wystąpień poszczególnych mówców. Niemal wszyscy pracownicy uważają, że OPZZ i Miodowicz skompromitowali się swoją postawą, iż w sposób sztuczny starają się sobie przydać trochę splendoru i ważności.

Jest pewna ilość osób, które starają się wytłumaczyć postawę OPZZ. Uważają one jednak, że sprawy proceduralne powinny być rozstrzygnięte wcześniej. Inaczej określone instytucje, organizacje czy osoby kompromitują się w oczach całego świata.

Przemówienia Kiszczaka i Wałęsy nie zrobiły na ludziach większego wrażenia. Twierdzi się, [że] „były one takie, jakich się można było spodziewać".

Zadanie:

Rozpoznać wszelkie działania zmierzające do powołania w zakładach związku „Solidarność".

Ocena:

Informacja została sporządzona na podstawie słów źródła po bezpośrednim z nim spotkaniu. Jest jednoźródłowa, wiarygodna. Uzyskana została osobiście przez TW. Jest on źródłem

---

[a] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

[1] „Bogdan" – wg zachowanych dokumentów Bogdan Laskowski (ur. 1950), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 53 176 (1986–1989); brygadzista w Wydziale Obróbki Mechanicznej ZM „Chemitex" w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2481, t. 1–2; karty: EO-4/77 i EO-4-B/77/III z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Andrzej Juszczyszyn (ur. 1953), kpt. Od lutego 1979 młodszy inspektor Wydziału IIIA/V KW MO w Łodzi; od grudnia 1981 inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Łodzi; od listopada 1989 starszy inspektor WOG WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/100, Akta osobowe.

lojalnym, wiarygodnym. Informacja dotyczy wstępnych uwag i ocen pracowników ZM „Chemitex" na temat odbytego ostatniego posiedzenia „okrągłego stołu". Informacja została przekazana do Sekcji I.

Przedsięwzięcia:

Nie planuję.

Uwaga:

Następne spotkanie z TW odbędzie się w drugiej połowie kwietnia[b].

St. insp[ektor] Wydziału V[c]
kpt. A[ndrzej] Juszczyszyn

Źródło: AIPN Łd, 0040/2481, t. 2, k. 47, rkps.

[b] *Poniżej data:* 10 IV 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 79

1989 kwiecień 7, Skierniewice – Meldunek dotyczący opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat przebiegu i wyników obrad Okrągłego Stołu

Skierniewice, dn.7 IV 1989 [r.]
Poufne

Informacja

Końcowe spotkanie plenarne uczestników obrad „okrągłego stołu" to główny temat rozmów i dyskusji prowadzonych w dniu wczorajszym w poszczególnych środowiskach i grupach zawodowych naszego województwa. Komentując efekty trwających 8 tygodni obrad, w środowisku robotników sochaczewskich zakładów pracy za najważniejszą sprawę uznano osiągnięcie porozumienia w kwestii podjęcia legalnej działalności przez NSZZ „S". Wyraża się tezę, że z chwilą zarejestrowania „S" związek ten żywiołowo się rozwinie i w krótkim czasie stanie się prężną siłą polityczną, która będzie miała znaczący, a w wielu przypadkach decydujący wpływ na bieg wydarzeń w kraju. Ocenia się, że stroną zwycięską w tej rozgrywce politycznej okazała się grupa Wałęsy, który osiągnął wszystko to co wcześniej nakreślił, a więc rejestrację NSZZ „S", NSZZ RI [„S"] oraz NZS. Za sukces „okrągłego stołu" uważa się wśród robotników osiągnięcie porozumienia w sprawie ustanowienia urzędu prezydenta oraz powołanie dwuizbowego parlamentu w postaci Sejmu i Senatu.

Fakt podpisania końcowego porozumienia przez strony uczestniczące w obradach z dużym zadowoleniem przyjęto w środowisku skierniewickich nauczycieli szkół ponadpodstawowych. Stwierdza się, że pomimo dużych rozbieżności stworzone zostały jednak podstawy do wprowadzenia różnych zmian zarówno w sferze społeczno-politycznej, jak i też gospodarczej. Komentując wystąpienie Lecha Wałęsy, w środowisku tym zwraca się uwagę na jego stwierdzenie, że budowa nowego ładu demokratycznego w Polsce zależeć będzie od społecznej aktywności członków przyszłego NSZZ „S". Powyższe interpretuje się w ten sposób, że NSZZ „S" zamierza przejąć w swoje ręce inicjatywę budowy nowego ładu społeczno-ekonomicznego w kraju, by maksymalnie pomniejszyć rolę PZPR oraz pozostałych partii. Jednocześnie odnotowano krytyczne oceny wielu przedstawicieli tego środowiska, że zarówno w czasie trwania obrad, jak również w podpisanym dokumencie końcowym, znacznie więcej uwagi poświęcono problemom natury politycznej, a znacznie ważniejsze w ich przekonaniu problemy gospodarcze zeszły na drugi plan.

Natomiast pracownicy Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach oceniają, że sam fakt zakończenia obrad jest sukcesem, a większość społeczeństwa odebrała to z ulgą i zadowoleniem. Twierdzi się, że zawarte porozumienie spotka się z bardzo przychylnym przyjęciem na całym świecie, dzięki czemu wzrośnie autorytet i znaczenie naszego kraju. Negatywnie odebrano nieprzejednane stanowisko A[lfreda] Miodowicza w kwestii kolejności wystąpień, zaznaczając, iż mogło ono wywołać nieprzewidziane efekty, bądź przyczynić się do przekreślenia dotychczasowych ustaleń.

Według opinii pracowników naukowych instytutu przemówienia podczas ostatniego posiedzenia, jak również pierwsze komentarze zawarte w publikatorach, niewiele mówią

o faktycznych ustaleniach i dokonaniach „okrągłego stołu". Akcentuje się, iż dokładna lektura poszczególnych dokumentów i ustaleń uczestników „okrągłego stołu" pozwoli na analizę i ocenę dokonań. Wyrażane jest powszechne przekonanie, że najważniejsze ustalenia to legalizacja „Solidarności" rolniczej i robotniczej oraz NZS. Ocenia się, iż organizacje te w najbliższym okresie pokażą swoje prawdziwe oblicze, tj. bezwzględność i upór, co doprowadzić może do wydarzeń o charakterze konfrontacyjnym. Padają również głosy, że obrady „okrągłego stołu", a tym bardziej efekty, świadczą o wzroście znaczenia opozycji w Polsce, a jej ranga może się umocnić, gdy nasz kraj uzyska znaczące poparcie i pomoc Zachodu. Ocenia się ponadto, iż „okrągły stół", jako początek przemian w kierunku destalinizacji i demokratyzacji, jest poparciem dla przemian politycznych realizowanych w Związku Radzieckim i całym bloku socjalistycznym.

Podobne opinie odnotowano wśród mieszkańców gmin Skierniewice i Maków, gdzie mieszkańcy wsi sukcesem nazywają zbyt długo trwające rozmowy przy „okrągłym stole". Satysfakcjonuje rolników dopuszczenie do głosu ich przedstawiciela, który próbował uświadomić całemu społeczeństwu pogarszające się warunki życia i pracy na wsi.

Oczekuje się, iż realizacja przyjętych decyzji dot[yczących] poprawy, opłacalności produkcji, wzrost dostaw maszyn i urządzeń dla wsi, a przy tym dostępność środków ochrony roślin i nawozów, zostanie ostatecznie wyegzekwowana przez wieś, gdyż w przeciwnym wypadku skutki poniesie całe społeczeństwo.

Opracowano w Zespole Analitycznym
WUSW w Skierniewicach

Źródło: AIPN Łd, 052/58, k. 216–217, mps.

Nr 80

1989 kwiecień 7, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego sprawdzenia „Koga" na temat spotkania studentów z Jackiem Bartyzelem, Stefanem Niesiołowskim i Andrzejem Ostoją-Owsianym na Wydziale Prawa UŁ

Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 7 IV 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]1[b]

[c]**Naczelnik Wydziału I Departamentu III**[d]
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]157[b],
SOS krypt[onim] „Koga", [numer rejestracyjny] Ld 54 374, ident[yfikator] nr 5077/87

[W dniu] 5 bm. figurant Ld 54 374 Dariusz Wojnar[1] z ramienia komitetu założycielskiego Związku Akademickiego „Civitas Academica" uczestniczył w zorganizowaniu na Wydz[iale] Prawa UŁ spotkania studentów z Jackiem Bartyzelem reprezentującym Ruch Młodej Polski, [figurantem] Ld 52 394 Stefanem Niesiołowskim (NSZZ „S") i Andrzejem Ostoją-Owsianym z Konfederacji Polski Niepodległej. Spotkanie poświęcone było ocenie aktualnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju. Podczas spotkania uczestnicy przedstawili swoją dotychczasową działalność polityczną oraz ustosunkowywali się do porozumień zawartych przy „okrągły stole".

J[acek] Bartyzel porozumienia te określił jako niewystarczające, gdyż nie dają one możliwości udziału wszystkich odłamów opozycji w decydowaniu o losach kraju. Przewidywany w myśl projektowanej ordynacji wyborczej trzydziestopięcioproc[entowy] udział opozycji w Sejmie[e] jest jego zdaniem niewystarczający. Ponadto pomimo pewnej demokratyzacji nie można ich uznać za wybory wolne. Z tych m.in. powodów J[acek] Bartyzel nie zamierza wziąć udziału w wyborach. Podobne stanowisko zaprezentował A[ndrzej] Ostoja-Owsiany, informując ponadto o ostrzeżeniu, jakie działaczom KPN przekazało MSW, w którym

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-0382/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 11 IV 1989 r. Nr OE-III-02570/89. *Datę wstemplowano, numer wpisano odręcznie.*

[d] *Powyżej wstemplowana data:* 10 kwiet*[nia]* 1989 *[r.]*.

[e] *W dokumencie błędnie:* Senacie.

[1] Dariusz Wojnar – student Wydziału Prawa UŁ; założyciel ZA „Civitas Academica", adwokat; czł. Komisji Prawnej (2001, 2004), Komisji Wykonywania Zawodu Adwokata i Organizacji Adwokatury oraz Komisji ds. Ustawodawstwa Europejskiego i Szkolenia (2005); współautor projektu zmiany ustawy Prawo o adwokaturze z 26 V 1982 (2002); redaktor naczelny periodyku adwokackiego „Kronika" (2002–2007); delegat na Krajowy Zjazd Adwokatury (2004); dyrektor OBA (od 2005); czł. ORA w Łodzi (od 2007).

zabrania się udziału Konfederacji w wyborach. A[ndrzej] Ostoja-Owsiany odczytał również „Oświadczenie Rady Politycznej KPN" z 4 bm. w sprawie pobicia przez ZOMO studentów w Lublinie i Szczecinie.

S[tefan] Niesiołowski, fig[urant] tut[ejszego] wydziału, w swoim wystąpieniu ustosunkował się m.in. do istniejącego rozłamu w Zarządzie Regionalnym „S" Ziemi Łódzkiej, obarczając winą J[erzego] Kropiwnickiego, A[ndrzeja] Słowika i G[rzegorza] Palkę, którzy nie chcą uczestniczyć w procesie porozumienia. S[tefan] Niesiołowski uwypuklił swoje działania zmierzające do załagodzenia konfliktu. Jego zdaniem „S" zjednoczy się po wyborach do władz ustawodawczych, stopniowo nabierając sił i możliwości do przejęcia władzy w odpowiednim momencie.

Wszyscy mówcy byli zgodni, że obecne przemiany mogą napawać skromnym optymizmem. Satysfakcja z zakończonych obrad jest jednak niepełna, gdyż ich zdaniem lewicująca opozycja, która zasiadła przy „okrągłym stole" poszła na zbyt dalekie ustępstwa. Spotkanie zgromadziło ok. 200 osób, głównie studentów UŁ. Trwało ok. 2 godzin.

Prowadzi:
plut. W[ojciech] **Kuźma**[f] **mjr J**[ózef] **Łasiński**[g]

Wykonano 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa „Koga"
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. W.K./M.P.
Nr masz. 0269/89

Źródło: AIPN, 01232/13/1/K, k. 94–94v, mps.

[f] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[g] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 81

1989 kwiecień 20, Bełchatów – Doniesienie TW „Holik" na temat tworzenia struktur NSZZ „Solidarność" w Elektrowni Bełchatów

Źródło: TW ps. „Holik"[1] Bełchatów, [dnia] 20 IV [19]89 [r.]
Przyjął: plut. D[ariusz] Mikołajczyk[2] **Tajne**
[Miejsce]: B[ełcha]tów, poza LK Egz. poj[edynczy]
[Dnia:] 20 IV [19]89 [r.]

Informacja operacyjna spisana ze słów TW

Jak wynika z uzyskanych informacji, pracownicy Elektrowni Bełchatów pozytywnie wypowiadają się na temat tworzenia „Solidarności" w zakładzie. Większość osób deklaruje swą chęć wstąpienia do tego związku.

Na ostatnich zebraniach Komitet Organizacyjny „Solidarności" podjął uchwałę o wysokości składek, która ma wynosić 0,8 proc. od płacy zasadniczej oraz wzór deklaracji, który niewiele odbiega od deklaracji OPZZ. Fakt obniżenia wysokości składek w stosunku do zw[iązków] zawodowych OPZZ ma przyczynić się do przyciągnięcia jak największej ilości pracowników Elektrowni do „Solidarności". Jednocześnie nadal podkreślano, że „Solidarność" bełchatowska odsuwa się od linii Słowika i będzie współpracować z RKO ziemi łódzkiej[a].

Zadania:

– zbierać inf[ormacje] dot[yczące] sytuacji społeczno-politycznej w Elektrowni,

– ustalać dalsze działania KO „S" na Elektrowni.

Omówienie przyjętej inf[ormacji]**:**

Spotkanie wywołał TW po wcześniejszym kontakcie telefonicznym. Odbyłem je w samochodzie prywatnym. Inf[ormacja] jest wiarygodna, jednoźródłowa. W trakcie spotkania omówiłem z TW sposób realizacji zleconych zadań oraz zasady konspiracji. Jednocześnie wynagrodziłem go za przekazywane informacje. Następne spotkanie odbędzie się po wcześniejszym kontakcie telefonicznym.

---

[a] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[1] „Holik" – wg zachowanych dokumentów Jerzy Dajnowicz (ur. 1952), pozyskany do współpracy przez WSW w trakcie odbywania służby wojskowej w 66. pułku artylerii przeciwlotniczej w Bolesławcu w charakterze TW „Lucyna" (1972–1974), następnie przez SB jako TW „Holik" (1983–1989), zarejestrowany pod nr. 9429; pracownik Elektrowni Bełchatów. AIPN Łd, 0031/651; 0059/1355; karta E-14 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[2] Dariusz Mikołajczyk (ur. 1955), plut. Od grudnia 1982 młodszy inspektor Grupy Operacyjnej w Bełchatowie Wydziału IV KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Grupy IV KM MO/RUSW w Bełchatowie; od grudnia 1983 inspektor Sekcji V RUSW w Bełchatowie; od maja 1986 inspektor Grupy II RUSW w Zakopanem; od lutego 1987 inspektor Sekcji V/Wydziału V RUSW w Bełchatowie. Zwolniony ze służby 30 VI 1989. AIPN Łd, 0104/326, Akta osobowe.

Przedsięwzięcia:
Z inf[ormacją] zapoznać pracownika ochraniającego elektrownię[b].

Opracował:
[c]plut. D[ariusz] Mikołajczyk

Źródło: AIPN Łd, 0031/651, k. 84, rkps.

[b] *Poniżej odręczna adnotacja:* W dniu 11 V *[19]*89 *[r.]* kontrolowałem przebieg współpracy z TW ps. „Holik". Informacje uzyskiwane od wym*[ienionego]* źródła oceniam jako b*[ardzo]* pozytywne. Szkoda, że tak mało informacji przekazuje na piśmie. Proponuję rozważyć możliwość przekazania TW ps. „Holik" do grupy ochraniającej elektrownię celem aktywniejszego jego wykorzystania w stosunku do „S". Czekam na spotkanie kontrolne w m*[iesią]*cu maju br. *oraz pieczęć:* Naczelnik Wydziału V Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Bełchatowie kpt. mgr Henryk Smolarek *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 82

1989 kwiecień 20, Tomaszów Mazowiecki – Doniesienie TW „Janek" na temat przygotowań Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w Piotrkowie Trybunalskim do wyborów parlamentarnych

Źródło: TW ps. „**Janek**" Tomaszów Maz[owiecki], [dnia] 20 IV [19]89 r.
Przyjął: por. Z[ygmunt] Popławski **Tajne**
Dn.: 19 IV [19]89 r.

Informacja operacyjna

Zgodnie z tym co mówiłem, w sobotę otrzymałem zaproszenie na poniedziałkowy konwent do Wojewódzkiej Rady Narodowej w Piotrkowie Tryb[unalskim]. Już w sobotę [Juszko-]Pałubska[1] zaprosiła wszystkich przedstawicieli konwentu z „Solidarności" do siebie do domu na godz. 9.00. Do [Juszko-]Pałubskiej pojechałem sam [a]. Na spotkaniu u [Juszko-]Pałubskiej omawiano stanowisko, jakie zajmie opozycja w stosunku do wyborów, ponieważ były duże rozbieżności w Tomaszowie Maz[owieckim] (w sobotę 15 IV [19]89 r.) co do tego, kto ma reprezentować woj. piotrkowskie w ramach struktur „S". [Juszko-]Pałubska zaproponowała, aby opozycja stworzyła wspólny front, podobnie jak miało to miejsce w Warszawie, tworząc Komitet Obywatelski w „Solidarności". Uzgodniono wspólne stanowisko. Jest to pewnego rodzaju wstęp do porozumienia się „S" w jeden twór w województwie. Z takim też stanowiskiem poszliśmy do konwentu na godz. 11.00. Na konwencie nasze sprawy relacjonowała [Juszko-] Pałubska jako osoba najbardziej znająca temat. Tu dowiedzieliśmy się o liczbie mandatów oraz ich rozdziale, tzn. dla okręgu Piotrków [Trybunalski], Tomaszów [Mazowiecki], Opoczno oraz Bełchatów [i] Radomsko. Jednocześnie przekazano nam informację, kto może być kandydatem na poszczególny mandat. Tu właśnie dowiedzieliśmy się, że na mandaty dla bezpartyjnych nie mogą kandydować członkowie SD i ZSL. Poinformowaliśmy, że w dniu dzisiejszym został powołany Wojewódzki Komitet Obywatelski „Solidarność", który będzie występował w wyborach z ramienia „Solidarności".

Wtorek – 18 IV [19]89 r.

W tym dniu o godz. 9.30 przybyliśmy całym WKO „S" do wojewody, przedstawiając mu skład komitetu oraz zakres jego działania. Zażądaliśmy przydzielenia lokalu, łączności

---

[a] *Nieczytelny, przekreślony odręcznie wyraz.*

[1] Ewa Juszko-Pałubska (ur. 1948). Prawnik, adwokat; pracownik Zespołu Adwokackiego w Piotrkowie Trybunalskim; obrońca działaczy NSZZ „S" w procesach politycznych w okresie stanu wojennego; od 1982 inwigilowana przez SB; aresztowana (1 VIII 1984–kwiecień 1985); w marcu 1985 skazana przez SR w Piotrkowie Trybunalskim na podstawie spreparowanych przez SB dowodów w procesie karnym na 5 lat pozbawienia wolności (w wyniku apelacji SW zmniejszył karę do 4 lat pozbawienia wolności); osadzona w ZK w Krzywańcu k. Zielonej Góry (kwiecień 1985–5 VIII 1986); skreślona z listy adwokatów i pozbawiona prawa wykonywania zawodu (1985–1992); wymieniona w dokumentach Komitetu Helsińskiego jako represjonowana za udzielanie pomocy prawnej represjonowanym; mediator z ramienia komitetów strajkowych w negocjacjach z dyrekcjami przedsiębiorstw w Piotrkowie Trybunalskim i Radomsku (1988–1989); przewodnicząca WKO „S" w Piotrkowie Trybunalskim; dyrektor Biura Poselsko-Senatorskiego OKP w Piotrkowie Trybunalskim; ułaskawiona przez prezydenta RP; w 1993 powróciła do zawodu. AIPN Łd, pf 15/325; karta EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi.

(w tym telefonu) i samochodu oraz wyposażenia pomieszczeń. Poinformowaliśmy wojewodę o zakresie działania i chęci wprowadzenia naszych ludzi do poszczególnych komisji wyborczych w województwie. WKO ma również wytypować kandydatów na posłów ze środowiska „S". Spotkania u wojewody oceniliśmy bardzo pozytywnie. Uważamy, że z tym człowiekiem idzie się dogadać.

Następnie o godz. 13.00 spotkaliśmy się ponownie w kościele oo. Jezuitów. Na spotkanie to dotarła z Tomaszowa [Mazowieckiego] Zalewska. W spotkaniu tym [[a]] brał udział prof. U[niwersytetu] Warszawskiego, który miał być również kandydatem na posła z naszego rejonu[2]. W czasie spotkania omówiono kandydatury na posłów na Sejm i do Senatu. Uzgodniliśmy, że zgłoszone zostaną kandydatury Zalewskiej Teresy, Gaja Aleksandra[3]. Niestety kandydatura **Gaja** upadła dlatego, że jest on członkiem SD. W związku z tym zaczęły się tarcia. M[iędzy] innymi Kowalczyk zażądał jednego miejsca na posła dla Radomska. Również rolnicy z naszego rejonu zażądali dla siebie dwóch mandatów. Po dyskusjach i dość twardych stanowiskach wytypowano następujących kandydatów na posłów:

– **Zalewska** Teresa,
– **Kowalczyk** Józef – na senatora,
– **Posiadało** Sławomir[4] – rolnik z miejsca przeznaczonego dla rolników.

Następnie o godz. 17.00 odbyło się spotkanie w klubie „**Gwarek**". W spotkaniu tym uczestniczyło ok. 200 osób z Tomaszowa Maz[owieckiego], Piotrkowa Tryb[unalskiego], Bełchatowa, Radomska i innych. Reprezentowane były 64 zakłady pracy. Doszło do sporego sporu między Mrozińskim a Markiewiczem. Jeden drugiemu zarzucił rozbijacką robotę w rejonie i obwiniał go o powstanie rozdźwięku. Spór ten próbował załagodzić Augustyniak, który stwierdził, że jeżeli nie dojdzie do połączenia[b] grup „S" w Piotrkowie [Trybunalskim], to Tomaszów [Mazowiecki] nie przyłączy się do nikogo. Jednocześnie Augustyniak poinformował, że Tomaszów [Mazowiecki] jest już zjednoczony. Słowa te potwierdził Kurnik, stwierdzając, że w dniu 14 IV [19]89 r. wystąpił jako KZ NSZZ „Solidarność" z regionu łódzkiego (od Słowika i Palki) i w dniu 15 IV [19]89 [r.] przyłączył się do Tomaszowa Maz[owieckiego].

W czasie dyskusji postanowiono poddać pod głosowanie problem utworzenia zarządu regionalnego dla województwa piotrkowskiego. Głosowanie było imienne, tzn. przewodniczący zebrania Wiśniewski[5] (przedstawiciel „Piomy") wyczytywał nazwisko i każdy musiał się

---

[b] *W dokumencie:* nie zostanie połączenie.

[2] Osobą tą był prawdopodobnie prof. A. Zawiślak.

[3] Aleksander Gaj (ur. 1937). Pracownik FM w Radomsku; czł. SD; wiceprzewodniczący KZ NSZZ „S" w przedsiębiorstwie; czł. Zarządu Delegatury NSZZ „S" w Radomsku; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Przeciwnicy" (1982–1984). AIPN Łd, 067/484; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[4] Sławomir Marian Posiadało (ur. 1951). Działacz polityczny, inż. rolnik; organizator i przewodniczący ZG NSZZ RI „S" w Ujeździe; od września 1981 wiceprzewodniczący ZW NSZZ RI „S" w Piotrkowie Trybunalskim; czł. OKZ NSZZ RI „S"; w 1989 kandydat NSZZ RI „S" do Sejmu PRL; inwigilowany przez SB w ramach KE „Prezes" (1982–1986). AIPN Łd, 067/751; karta Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[5] Antoni Wiśniewski (ur. 1948). Działacz NSZZ „Solidarność" w FMG „Pioma" w Piotrkowie Trybunalskim; zastępca przewodniczącego RKW NSZZ „S" woj. piotrkowskiego (1989) i ZR NSZZ „S" woj. piotrkowskiego (1989–1992).

opowiedzieć, czy jest za powstaniem zarządu regionu, czy [jest] przeciw. Większością głosów postanowiono utworzyć Zarząd Regionalny. W skład zarządu weszli m[iędzy] innymi: Augustyniak, Kurnik, Wiśniewski, [Juszko-]Pałubska, Hermaszewska[6] i przedstawiciel Opoczna. O fakcie tym postanowiono powiadomić L[echa] Wałęsę, do którego ma się wybrać delegacja. Delegacja ta prawdopodobnie pojedzie dzisiaj wieczorem. Nie znam dokładnie składu tej delegacji, gdyż w tym czasie byłem na zebraniu komisji do spraw wyborów. Ja właśnie większość czasu spędzałem właśnie na tej komisji, dlatego nie jestem zorientowany we wszystkim, co się działo na głównej sali.

Wracając do dyskusji, to w jej trakcie bardzo mocno skrytykowano Markiewicza i Goździka za prowadzenie rozbijackiej roboty w „Solidarności". Atak na Markiewicza przypuścił Wiśniewski, mówiąc, że ulotki podpisane jego nazwiskiem spowodowały rozbicie wśród załogi „Piomy", co na pewno nie jest teraz wskazane. Krytycznie ocenił działalność Goździka przedstawiciel z Moszczenicy.

Jeżeli chodzi o mnie, to wszedłem w skład Komitetu Obywatelskiego „Solidarności" w Piotrkowie Tryb[unalskim]. Jestem w grupie odpowiedzialnej za propagandę naszych kandydatów do Sejmu. Jednocześnie zostałem na ten okres oddelegowany z pracy. Teraz ściśle współdziałam z Kurnikiem. Właśnie dzisiaj byłem u prezydenta Tomaszowa [Mazowieckiego] w celu przeznaczenia dla nas lokalu, łączności i samochodu. Odczułem, że prezydent odniósł się do nas trochę [a] nonszalancko. Uważam, że mamy teraz dużo pracy i nie możemy czekać w nieskończoność. Pomieszczenie, w którym będziemy pracować może być wspólne z „Solidarnością" – nam to na razie nie będzie przeszkadzało. Omawiając sprawę samochodu, prezydent w tej chwili odmówił, stwierdzając, że nie ma takiej możliwości. W związku z tym, będąc w Piotrkowie Tryb[unalskim] u wojewody w dniu 20 IV [19]89 [r.], będziemy poruszali ten problem, tak istotny dla Tomaszowa [Mazowieckiego]. Wiem już, że w Piotrkowie [Trybunalskim] WKO otrzymał lokal w okolicy Spółdzielni Mieszkaniowej na Jagiellońskiej. W sprawie wyborów prezydent poinformował nas, że w Tomaszowie [Mazowieckim] będzie 36 obwodów. Nasze zdanie jest takie, by do każdego obwodu w skład komisji wyborczej weszły po trzy osoby. Moim zdaniem jest to trochę za dużo, bo będzie nam trudno znaleźć aż 108 odpowiednich ludzi; wystarczyłyby po dwie osoby. Na tym praktycznie spotkanie u prezydenta się zakończyło.

Na najbliższą sobotę planowane jest spotkanie przedstawicieli „S" ze wszystkich tomaszowskich zakładów pracy. Spodziewam się, że na tym spotkaniu zapadną pewne decyzje odnośnie utworzenia, a właściwie ujawnienia miejskiego komitetu „Solidarności". Może nastąpić również omówienie przynależności do regionu piotrkowskiego bądź łódzkiego.

Zadania:

W najbliższym okresie zebrać informacje, kto będzie typowany do poszczególnych komisji okręgowych. Natomiast na sobotnim spotkaniu w przypadku wyboru władz miejskich starać się tak, aby wejść w ich skład.

Omówienie informacji:

Informacja została przekazana przez TW ustnie i potwierdza informacje otrzymane z innych źródeł. TW stwierdził, że aktualnie po oddelegowaniu z pracy jest stratny na zarobkach

---

[6] Krystyna Hermaszewska (1933–2009). Działaczka NSZZ „S". AIPN Łd, 0163/30560, Akta paszportowe.

ok. 30 tys. zł i zastanawia się, czy nie zrezygnować. Zapewniłem go, że postaramy się mu to w jakiś sposób zrekompensować. Wręczyłem mu 10 000 zł.

Wnioski:

Informację włączyć do spr[awy] oper[acyjnego] rozpr[acowania] „**Partia**".

Opr. por. Z[ygmunt] Popławski[c]

Źródło: AIPN Łd, 0051/153, k. 80–82, rkps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 83

1989 kwiecień 20, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie wznowienia legalnej działalności NSZZ „Solidarność" w województwie skierniewickim i przygotowań związku do wyborów parlamentarnych

IA-0117/89

Skierniewice, dn. 20 IV 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji społeczno-politycznej w woj. skierniewickim.

[...][a]

Wśród kadry kierowniczej Zakładów Przemysłu Pończoszniczego „Stella" w Żyrardowie odnotowano komentarze na temat wizyty L[echa] Wałęsy w Rzymie. W rozmowach mówi się, że Wałęsa przybył do Rzymu nie tylko po błogosławieństwo od papieża, lecz przede wszystkim będzie zabiegał o jego pomoc w kwestii rozwiązywania niektórych problemów kraju, w tym m.in. uzyskania dalszych kredytów w zachodnich bankach. Stwierdza się ponadto, że wizyta Wałęsy w Rzymie jest potwierdzeniem wcześniejszych przypuszczeń, że porozumienie rządu z opozycją było podyktowane koniecznością uzyskania pomocy gospodarczej ze strony państwa zachodnich, bez której, jak się obecnie w sposób oficjalny stwierdza, nie można przezwyciężyć trudności gospodarczych w kraju. W tym kontekście negatywnie ocenia się wieloletnią zwłokę władz centralnych w kwestii porozumienia narodowego.

Pracownicy służby zdrowia Sochaczewa nie przejawiają większego zainteresowania legalizacją „Solidarności". Dotychczas nie odnotowano prób tworzenia ogniw „S" w placówkach służby zdrowia. W komentarzach podkreśla się, że dopóki „S" działała nielegalnie, wszyscy ją popierali, natomiast aktualnie pracownicy zastanawiają się, jaki będzie charakter tego związku i czy przynależność do niego będzie opłacalna. Dyskutanci zastanawiają się również, czy obecna „Solidarność" w sposób rzeczywisty bronić będzie praw pracowniczych.

Natomiast wśród pracowników bezpośrednio produkcyjnych ZTR „Zatra" w Skierniewicach w dyskusjach na temat wyborów do Sejmu i Senatu zwraca się uwagę, że powołanie drugiej izby parlamentu kojarzy się z okresem sanacyjnym w Polsce. Sugeruje się jednocześnie, że jest to przesłanką powrotu do czasów przedwojennych. Ponadto dyskutanci z zaciekawieniem oczekują na ogłoszenie kandydatury na prezydenta.

---

[a] *Fragment pominięty przez autora.*

II. Sytuacja w zakładach pracy.

W dniu 19 bm. do dyrektora Zakładów Przemysłu Lniarskiego w Żyrardowie zgłosił się przewodniczący TKZ NSZZ „Solidarność" Mieczysław Gabrylewicz[1], który przedstawił pisemną prośbę o:

1. Udostępnienie TKZ pomieszczenia, maszyny do pisania oraz papieru.
2. Umożliwienie korzystania z radiowęzła zakładowego.
3. Wyrażenie zgody na korzystanie z porad prawnych zakładowego radcy prawnego.
4. Oddanie zdeponowanych w zakładzie dokumentów b[yłej] „Solidarności".
5. Oddelegowanie do pracy w TKZ „S" przewodniczącego i wiceprzewodniczącego tej organizacji.

Dyrektor zakładu ustosunkowując się do treści zawartych w podaniu, poinformował, że prośby zostaną pozytywnie załatwione w najbliższym czasie z wyjątkiem zwrotu zdeponowanych dokumentów byłej „S". Powyższe uzasadnił brakiem stosownej decyzji w tej kwestii.

W dniu 19 bm. do Zakładów Transformatorów Radiowych „Zatra" w Skierniewicach przybył przedstawiciel Radia „S" z Warszawy ob. Jerzy Kłosiński[2]. Wymieniony przebywał na terenie zakładu około 2 godzin. Podczas pobytu przeprowadzał wywiady z pracownikami, w tym działaczami „S", na temat stosunków zatrudnionych do odradzającego się związku „S".

III. Sytuacja na wsi.

W dniu 19 kwietnia br. w godz. 10.00–15.30 w sali konferencyjnej RSP Balcerów w Skierniewicach odbyło się zebranie przedstawicieli Tymczasowych Rad Gminnych „S" RI oraz Wojewódzkiej Rady Rolników „S" woj. skierniewickiego. Na zebraniu tym obecnych było ok. 60 osób. Zebraniu przewodniczył Tadeusz **Szymańczak**[3]. Wybrano trzydziestopięcioosobowy Komitet Obywatelski Rolników, który wchodzi w skład Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego ds. Wyborów. Głównym tematem poruszanym podczas zebrania było wytypowanie kandydatów z ramienia „S" RI na posłów do Sejmu i Senatu. Zgłoszono 5 kandydatów: Zbigniew Rokicki, Edward Małecki, Tadeusz Szymańczak, Wacław Lasota[4] oraz nieznany na tutejszym terenie redaktor i ekonomista Gadomski[5] z Warszawy. Kandydaturę

---

[1] Mieczysław Gabrylewicz (ur. 1953). Działacz NSZZ „S"; przewodniczący TKZ NSZZ „S" ZPL w Żyrardowie.

[2] Jerzy Kłosiński (ur. 1951). Dziennikarz; pracownik Radia „S"; obecnie redaktor naczelny „Tygodnika Solidarność"; wiceprezes SDP (od 2005); opublikował m.in.: *Olszewski. Przerwana premiera. Z Janem Olszewskim rozmawiają Radosław Januszewski, Jerzy Kłosiński, Jan Strękowski* (1992).

[3] Tadeusz Szymańczak (ur. 1952). Rolnik, działacz NSZZ RI „S"; kolporter literatury bezdebitowej; internowany w Łowiczu (13 XII 1981–24 XII 1981). AIPN Łd, 052/12; karty: EO-13-A i Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach.

[4] Wacław Lasota (ur. 1919). Działacz związkowy; czł. PPR i PZPR (1945–1955); funkcjonariusz Komisariatu MO w Brzezinach (1945–1948); nauczyciel WF w Szkole Zawodowo-Przemysłowej w Brzezinach (1948–1954), następnie wychowawca w internacie Szkoły Mechanicznej w Skierniewicach (1954–1955); działacz NSZZ RI „S" w woj. skierniewickim (przewodniczący Koła Wiejskiego NSZZ RI „S" we wsi Mokra Lewa, przewodniczący KG NSZZ RI „S" w gminie Skierniewice, czł. WKZ); internowany w Łowiczu (13–24 XII 1981); 14 XII 1981 w ZK w Łowiczu pozyskany do współpracy przez SB jako TW „Walek" (1981–1985), zarejestrowany pod nr. 4534; wyrejestrowany z sieci OZI z powodu niechęci do współpracy oraz zaangażowania w 1984 działalność w podziemną. AIPN Łd, 052/9; 0063/18; karty: EO-13-A, Mkr-2 i EO-4-A/74 z kartoteki ogólnoinformacyjnej WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0256/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Skierniewicach.

[5] Witold Gadomski (ur. 1953). Dziennikarz, ekonomista, poseł; absolwent UW (1977); w latach osiemdziesiątych współpracownik pism opozycyjnych („Niepodległość", „Ład"); w 1990 współzałożyciel KLD i współautor programu gospodarczego tej partii; poseł na Sejm RP z ramienia KLD (1991–1993); po porażce KLD w wyborach

tego ostatniego podał Kazimierz Rokicki[6]. Po przedstawieniu się kandydatów i przeprowadzonym głosowaniu ostatecznie ustalono, iż rolników reprezentować będą Zbigniew Rokicki jako poseł do Senatu i Edward Małecki – do Sejmu.

Następnie o godz. 16.00 w tym samym miejscu odbyło się wspólne zebranie rolników i robotników reprezentujących Komitet Obywatelski woj. skierniewickiego. Obecnych było ok. 60 osób, w tym 35 rolników.

Na zebraniu tym podawano dodatkowe kandydatury na posłów mających reprezentować „S" robotniczą. Pewne zamieszanie wywołali delegaci Sochaczewa, podając kandydatury prof. Stelmachowskiego[7], Ryszarda Bugaja[8], Andrzeja Szczypiorskiego[9] i Romana Bielańskiego[10] – wszystkie te osoby pochodzą z Warszawy.

---

parlamentarnych w 1993 wycofał się z działalności politycznej; w latach dziewięćdziesiątych dziennikarz w tygodnikach „Cash" i „Gazeta Bankowa" oraz dzienniku „Nowa Europa"; obecnie publicysta „GW"; inwigilowany przez SB w ramach KE „Gad" (1983–1984) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem EO-087/90; karty: EO-4/77, EO-4-C/78 i Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW; zapis w dzienniku rejestracyjnym SUSW i dzienniku archiwalnym sygnatury II SUSW.

[6] Kazimierz Rokicki (ur. 1948). Rolnik, działacz NSZZ RI „S"; czł. ZG NSZZ RI „S" w Wiskitkach; wiceprzewodniczący WZ NSZZ RI „S" w Skierniewicach; czł. OKZ NSZZ RI „S"; internowany w Łowiczu (13 XII 1981–20 III 1982); zwolniony w celu skompromitowania w środowisku działaczy NSZZ RI „S"; w czerwcu 1983 aresztowany w związku z kontynuowaniem od kwietnia do października 1982 działalności w podziemnych strukturach NSZZ RI „S" oraz kolportażem ulotek (dochodzenie umorzono w sierpniu 1983 na mocy amnestii). AIPN Łd, pf 36/37; 052/10; karty EO-13-A i Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej WUSW w Skierniewicach.

[7] Andrzej Stelmachowski (1925–2009). Żołnierz AK; wykładowca akademicki, specjalista w dziedzinie prawa cywilnego i prawa rolnego; absolwent Wydziału Prawa UAM w Poznaniu (1947); prof. nadzwyczajny (1962), pracownik UWr, od 1969 UW; od 1970 kierownik Zakładu Prawa Cywilnego w Filii UW w Białymstoku; prof. zwyczajny (1973); wykładowca ATK w Warszawie; od 1972 czł. warszawskiego KIK (1987–1990 prezes); w 1980 doradca MKS w Stoczni Gdańskiej im. Lenina; od 1980 czł. NSZZ „S"; doradca NSZZ RI „S"; ekspert Rady Programowo-Konsultacyjnej OPS-Z przy KKP i KK NSZZ „S" (1980–1981); po wprowadzeniu stanu wojennego doradca TKK, od 1987 KKW NSZZ „S"; od 1988 czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S"; przewodniczący Komisji Wsi i Rolnictwa; czł. Komitetu Helsińskiego w Polsce (1988–1989); pełnomocnik Fundacji Społecznej NSZZ „S"; czł. komisji Episkopatu Polski „Iustitia et Pax" (1984–1989); w sierpniu 1988 inicjator poufnych rozmów z sekretarzem KC PZPR J. Czyrkiem na temat podjęcia przez władze PRL dialogu z opozycją; uczestnik obrad Okrągłego Stołu (posiedzenia plenarne i zespół ds. gospodarki i polityki społecznej, współprzewodniczący podzespołu ds. rolnictwa); senator z ramienia KO „S" (1989–1991); marszałek Senatu PRL (RP), czł. Prezydium OKP (1989–1991); minister edukacji narodowej w gabinecie J. Olszewskiego (1991–1992); od 1990 prezes Krajowej Rady Stowarzyszenia „Wspólnota Polska".

[8] Ryszard Bugaj (ur. 1944). Działacz opozycyjny i związkowy, polityk, poseł, dr ekonomii; absolwent Wydziału Ekonomiki Produkcji SGPiS oraz Wydziału Ekonomii Politycznej UW (1971); robotnik ZMB (1963–1964), od 1965 student ekonomii politycznej na UW; w 1967 za działalność opozycyjną usunięty z ZMS; w 1968 relegowany z uczelni za udział w protestach studenckich; od 1976 związany ze środowiskiem KOR i KSS „KOR", publicysta „Biuletynu Informacyjnego"; od września 1980 działacz NSZZ „S"; w 1981 delegat na WZD NSZZ „S" Regionu Mazowsze i czł. ZR; reprezentant KKP w rządowej Komisji ds. Reformy Gospodarczej; internowany 13 XII 1981 w Warszawie-Białołęce i Jaworze; po zwolnieniu współpracownik podziemnych struktur NSZZ „S"; publicysta prasy niezależnej i „Tygodnika Powszechnego"; współwydawca pisma „21"; współzałożyciel Stowarzyszenia Reforma i Demokracja, doradca KKW i L. Wałęsy; czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu (czł. zespołu ds. gospodarki i polityki społecznej oraz współprzewodniczący grupy roboczej ds. samorządu i form własności); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S", „Solidarności Pracy" i UP (1989–1997); w 1990 współzałożyciel i przewodniczący Rady Stowarzyszenia „Solidarność Pracy", w 1992 współzałożyciel UP (1993–1997 przewodniczący); przewodniczący Stowarzyszenia Studiów i Inicjatyw Społecznych; od lutego 2009 społeczny doradca prezydenta RP ds. ekonomicznych. AIPN, 01225/5, kop. 107.

[9] Andrzej Szczypiorski (1924–2000). Pisarz, scenarzysta, polityk; w czasie II wojny światowej żołnierz AL; uczestnik powstania warszawskiego, po kapitulacji powstania więzień obozu Sachsenhausen (1944–1945); student Wydziału Konsularno-Dyplomatycznego Akademii Nauk Politycznych w Warszawie (1946–1947); współpracownik „Filmu" (1947–1948, pod ps. „August Rewera"); redaktor „Życia Warszawy" (1948–1951); kierownik literacki Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Katowicach (1951–1956); debiutował na łamach „Życia Literackiego"

Po długotrwałych kłótniach ostatecznie wyłoniono siedmiu kandydatów mających reprezentować opozycję woj. skierniewickiego w wyborach:

1. Roman Bielański – Warszawa.
2. Anna Urbanowicz[11] – Skierniewice (nauczycielka).
3. Edward Pyziołek[12] – lekarz ze Skierniewic.
4. Edward Małecki – „S" RI.
5. Zbigniew Rokicki – „S" RI (członek Komitetu Obywatelskiego Lecha Wałęsy).
6. Andrzej Szczypiorski – pisarz z Warszawy.
7. Wiesław Wysocki[13] – KIK z Łowicza.

(1952); *attaché* kulturalny konsulatu i ambasady PRL w Kopenhadze (1956–1958); redaktor PR w Warszawie (1958–1964), „Polityki" (1965–1975), miesięcznika „Odra" (1971–1975); współpracownik KOR (od 1976); publikował m.in. na łamach „Zapisu", „Pulsu" i „Krytyki" (1979–1988); współpracownik PPN; uczestnik Kongresu Kultury Polskiej (1981); internowany w Warszawie-Białołęce i Jaworzu (13 XII 1981–marzec 1982); senator z ramienia KO „S" z województwa krośnieńskiego (1989–1991); czł. PEN-Clubu, ZAiKS-u, ZLP; prezes Światowej Federacji Związku Artystów i Kompozytorów CISAC (1998–2000); napisał m.in.: *Mszę za miasto Arras* (1971), *Z notatnika stanu wojennego* (1983), *Początek* (1986), *Autoportret z kobietą* (1994); syn Adama, działacza emigracyjnej PPS; wg zachowanych materiałów wykorzystywany przez Departament I MSW jako TW „Miglanc" (TW „Marek") (1955–1968); w wyniku kombinacji operacyjnej doprowadził m.in. do sprowadzenia rodziców z Wielkiej Brytanii do kraju (1955); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Szczypka" (od 1970). Zob. K. Tarka, *Tajemnica Szczypiorskiego*, „Newsweek" 2006, nr 19, 26–28; *idem*, *Powrót ojca. „Kombinacja operacyjna" z udziałem Andrzeja Szczypiorskiego*, „Zeszyty Historyczne" 2006, z. 156, s. 103–123; *Donosiciel, agent wpływu, autorytet. Rozmowa z Grzegorzem Braunem, reżyserem filmu „Errata do biografii – Andrzej Szczypiorski"*, „Nasz Dziennik", 17 II 2007, s. 18–19.

[10] Roman Bielański (ur. 1947). Działacz opozycji demokratycznej; student Wydziału Mechanicznego, Elektrycznego i Lotnictwa PW (1965–1971); uczestnik protestów studenckich w marcu 1968; pracownik ZM Ursus (1973–1983); uczestnik robotniczych protestów w 1976; w 1980 czł. Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" w ZM Ursus; współpracownik Komisji Interwencji i Mediacji NSZZ „S" Regionu Mazowsze; po 13 XII 1981 działacz podziemnych struktur NSZZ „S"; od kwietnia 1982 czł. ścisłego kierownictwa MRKS; aresztowany w listopadzie 1982; skazany na 2 lata pozbawienia wolności, zwolniony w lipcu 1983 na mocy amnestii; w 1986 wykonawca przerzutu ukrywającego się A. Słowika za granicę; współzałożyciel wydawnictwa „WERS", współpracownik KZ NSZZ „S" w ZM Ursus; współzałożyciel Spółdzielni Pracy „Unicum" (1984–1987); w 1990 współzałożyciel KLD i pierwszy sekretarz generalny KLD, czł. UW (1994–2001), następnie PO; czł. zarządu dzielnicy Mokotów w Warszawie (1995–1998).

[11] Anna Urbanowicz (ur. 1942). Działaczka NSZZ „S", nauczyciel, urzędnik samorządowy, poseł; absolwentka Wydziału Nauczycielskiego AWF w Katowicach; od 1981 czł. ZR NSZZ „S" Region Mazowsze; przewodnicząca Zarządu Oddziału NSZZ „S" w Skierniewicach; uczestnik I KZD NSZZ „S"; internowana w Warszawie-Grochowie i Gołdapi (13 XII 1981–14 VII 1982); po wyjściu na wolność zaangażowana w działalność podziemną (m.in. redagowanie pisma „Nasz Związek"); w związku z wymienioną działalnością w 1983 objęta postępowaniem przygotowawczym (18 XI 1983 postępowanie zostało umorzone przez SR w Skierniewicach na mocy amnestii); od 1985 czł. Komisji Interwencji i Praworządności NSZZ „S"; w 1989 czł. TZR NSZZ „S" Mazowsze; przewodnicząca WKO „S" w Skierniewicach; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" (1989–1993) i UW (1996–1997); na początku lat dziewięćdziesiątych wiceminister edukacji narodowej, następnie dyrektor Wydziału Oświaty w Urzędzie Miasta Stołecznego Warszawy; od 2003 na emeryturze; od marca 2008 w Radzie Edukacji Narodowej, organie doradczym przy ministrze edukacji narodowej; od 1981 inwigilowana przez SB w ramach SOR „Powielacz". AIPN Łd, pf 36/38, t. 1–2; 052/36; karty: EO-13-A i Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach. AIPN, karty: EO-13A z kartoteki Biura „C" MSW; B-8 z kartoteki Biura „B" MSW; E-14/1 z kartoteki osób internowanych w okresie stanu wojennego; kart bez symbolu z kartoteki Biura Śledczego MSW; wydruki z systemu ZSKO Biura „C" MSW.

[12] Edward Pyziołek (ur. 1939). Lekarz chirurg, senator; przewodniczący KZ NSZZ „S" w WSZ w Skierniewicach; senator z ramienia KO „S" (1989–1991); obecnie działacz społeczny (m.in. w fundacji „Dziecięcy Uśmiech" w Skierniewicach).

[13] Brak bliższych danych.

W wyniku głosowania, w którym uczestniczyło 55 osób ustalono następujących kandydatów na posłów:

– do Sejmu: Anna Urbanowicz, Edward Małecki;

– do Senatu: Zbigniew Rokicki, Edward Pyziołek[b].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 31, k. 190–192, mps.

[b] *Poniżej nieczytelny podpis oraz pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 686. Przyjęto 20 IV 1989 *[r.],* g*[odzina]* 15.00. Zaszyfrowano 20 IV 1989 *[r.],* g*[odzina]* 18.15 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

Nr 84

1989 kwiecień 21, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat manifestacji zorganizowanej w Łodzi przez Niezależne Zrzeszenie Studentów i Federację Młodzieży Walczącej

Wydział III-1
WUSW w Łodzi
[a]OE-0459/89[a]

Łódź, [dnia] 21 IV 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik
Wydziału I Departamentu III
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]195[a]
SOR krypt[onim] „Konkurent", [nr rejestracyjny] Ld 56 865, ident[yfikator] nr 6232/88

[W dniu] 20 bm. o godz. 15.00 w pasażu przy ul. Piotrkowskiej 77 w Łodzi odbyła się za zgodą UD Łódź-Śródmieście manifestacja zorganizowana przez NZS. Do manifestacji przyłączyła się trzydziestoosobowa grupa przedstawicieli Młodzieży Walczącej na czele z fig[urantem] Ld 56 865 Pawłem Wasążnikiem. Uczestnicy manifestacji z FMW eksponowali transparenty z hasłami:

– „Federacja Młodzieży Walczącej – Region Łódź",
– „Federacja Młodzieży Walczącej – IX LO".

Podczas nielegalnego już przemarszu ul. Piotrkowską do al. Mickiewicza przedstawiciele FMW wznosili okrzyki: „FMW", „Wolne szkoły i uczelnie", „Precz z komuną", „PZPR do ZSRR", „Rakowski do Moskwy". Manifestacja, w której ogółem w końcowej fazie uczestniczyło ok. 500 osób, zakończyła się o 15.40 bez interwencji sił porządkowych.

Prowadzi[b]:
por. R[yszard] **Kozłowski** **kpt. D**[obiesław] **Krzywański**[c]

Wykonano 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. na 2 – sprawa „Konkurent"
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. R.K./M.P.
Nr masz. 0332/89

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 20, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[c] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 85

1989 kwiecień 22, Łódź – Wyciąg z meldunku dziennego w sprawie spotkania studentów UŁ z przewodniczącym Konfederacji Polski Niepodległej Leszkiem Moczulskim

Łódź, [dnia] 22 IV 1989 [r.]

[a]**Tajne**
[b]**Naczelnik Wydziału III**
w miejscu

Wyciąg z meldunku dziennego[c]

W związku z organizowanym 21 bm. przez NZS UŁ spotkaniem z Leszkiem **Moczulskim**, przywódcą KPN kierownictwo tut[ejszego] wydziału podjęło rozmowy z przedstawicielami władz rektorskich, wyrażając niezadowolenie z dopuszczenia do tego typu nielegalnej imprezy. Rektor UŁ L[eszek] Wojtczak, dziekan Wydziału Prawa H[enryk] Lewandowski[1] oraz I sekretarz KU PZPR W[iesław] **Puś**[2] po porozumieniu z I sekretarzem KŁ PZPR ds. Nauki J[anem] Nosko[3] zwrócili się z prośbą o niepodejmowanie interwencji przez MO podczas pobytu L[eszka] **Moczulskiego**, niezadrażnianie sytuacji w uczelni poprzez uniemożliwienie odbycia spotkania, uzasadniając to obawą przed pogorszeniem stosunków pomiędzy kierownictwem UŁ a studentami. Podkreślali, iż ponoszą całkowitą odpowiedzialność za zapewnienie w tym czasie spokoju w obiekcie.

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Berłowski. 26 IV 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi 09 L.dz. OE-I 0569/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 24 IV 1989 r. 08 Nr Dp-0116/89. Zał. *Numer i datę wpisano odręcznie.*

[1] Henryk Lewandowski – prawnik, wykładowca, prof. dr hab. Absolwent prawa UŁ (1957); prof. nauk prawnych (1986); kierownik Katedry Prawa Pracy Wydziału Prawa i Administracji UŁ; rzecznik dyscyplinarny UŁ; pracownik Instytutu Nauk Prawnych PAN; zaangażowany w prace Zespołu Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Rady Legislacyjnej przy Prezesie RM, Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Pracy i Ubezpieczenia Społecznego, a także komisji ds. reformy prawa pracy; autor licznych publikacji dotyczących polskiego prawa pracy.

[2] Wiesław Puś (ur. 1940). Historyk, prof. zwyczajny, pracownik naukowy Instytutu Historii Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ; absolwent historii UŁ (1960–1965); asystent-stażysta (1966–1967) i asystent (1967–1970) w Katedrze Historii Polski XIX i XX w.; starszy asystent (1970–1973) i adiunkt (1973–1985) w Zakładzie Historii Nowożytnej Polski; dr nauk humanistycznych (1972); dr hab. (1984); doc. (1985); prof. nadzwyczajny (1990); prof. zwyczajny (2000); dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ (1990–1996); prorektor UŁ ds. nauczania i czł. Komitetu Nauk Historycznych PAN (1996–2002); kierownik Katedry Historii Społeczno-Gospodarczej UŁ (od 1997); czł. Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej (1998–2002); rektor UŁ oraz czł. Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich (2002–2008); czł. PTH (od 1967) i ŁTN (od 1985); badacz historii społeczno-gospodarczej ziem polskich w XIX–XX w. i dziejów społeczności żydowskiej na ziemiach polskich; autor 140 prac naukowych, w tym 8 książek.

[3] Jan Nosko (ur. 1940). Działacz PZPR, pracownik naukowy; specjalista od zagadnień zdrowia publicznego; wykładowca teorii marksizmu na WAM w Łodzi (1981–1983); I sekretarz KŁ PZPR ds. Nauki; współinicjator powołania KMS „Realizm" (1989); dr hab. nauk humanistycznych w zakresie historii (2006); dyrektor SZP w IMP im. prof. J. Nofera w Łodzi; czł. PAN i KEiZP; wiceprezes PTZP; napisał m.in.: *Rewolucja i inteligencja: PPR i PZPR w łódzkim środowisku akademickim 1945–1971*, *Zachowania zdrowotne i zdrowie publiczne – aspekty historyczno-kulturowe*, *Z dziejów zdrowia publicznego*.

L[eszek] **Moczulski** przyjechał do Łodzi 21 bm. o godz. 15.53 własnym samochodem do miejsca zamieszkania fig[uranta] Wydz[iału] III tut[ejszego] urzędu A[ndrzeja] **Ostoi-Owsianego**. O godz. 16.43 w towarzystwie 3 osób, w tym Adama[4] i Andrzeja **Ostoi-Owsianych** udał się na Wydz[iał] Prawa UŁ. W auli zgromadziło się ok. 300 osób. Prelegent rozpoczął wystąpienie od stwierdzenia, że KPN ma zamiar brać udział w nadchodzących wyborach, ponieważ Sejm może być miejscem walki z komunistami. Podkreślał, [że] PRL jest państwem zależnym i stanowi zinstytucjonalizowaną formę władzy radzieckiej, narzuconą przemocą. Udział KPN w wyborach stanowić ma jedną z metod realizacji programu „totalnej walki z totalitarną władzą komunistyczną". Uznał, że w obecnych warunkach możliwe jest doprowadzenie do uzyskania niepodległości w rozumieniu eliminacji takiej władzy, przede wszystkim poprzez obalenie systemu monopartyjnego. Nadchodzące wybory określił jako z gruntu niedemokratyczne ze względu na przyznanie 65 proc. mandatów blokowi koalicyjnemu. Oświadczył, iż KPN przystąpi do wyborów w sposób konfrontacyjny z władzą, nie konkurując natomiast z „Solidarnością", przygotowując 50 kandydatów. Zwrócił się z apelem o ich poparcie. Zebrani w auli podpisywali dokumenty, na których umieszczono nazwiska osób z ramienia KPN, mających zamiar kandydować w okręgu łódzkim. Prelegent wezwał do uczestniczenia w wyborach, twierdząc, iż niebranie w nich udziału uznane zostanie za udzielenie poparcia władzy. Oświadczył, że w przypadku uwięzienia przedstawicieli KPN w związku z akcją wyborczą wywołane zostaną strajki i walki uliczne. Apelował o zbojkotowanie wyborów w razie niezaakceptowania kandydatur przez komisje wyborcze. Na zakończenie odczytał nazwiska osób wytypowanych na kandydatów do Sejmu i Senatu z okręgu łódzkiego.

Podczas spotkania rozprowadzano trzynasty numer „Przeglądu Wiadomości Agencyjnych" wydawanego przez „Solidarność" Regionu Mazowsze.

Ok. godz. 19.00 L[eszek] **Moczulski** wraz z towarzyszącymi mu osobami pojechał na teren osiedla akademickiego UŁ, gdzie do 19.43 przebywał w pomieszczeniach Akademickiego Centrum Radiowego „**Kiks**". Następnie w mieszkaniu A[ndrzeja] **Ostoi-Owsianego** odbyło się spotkanie, w którym uczestniczyło 10 młodych ludzi. L[eszek] **Moczulski** wyjechał z Łodzi prawdopodobnie do Nowego Sącza 22 bm. o godz. 4.00.

kpt. D[obiesław] **Krzywański**[d]

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 2, k. 130, mps.

---

[d] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[4] Adam Ostoja-Owsiany (ur. 1963). Absolwent Wydziału Prawa i Administracji UŁ; działacz NZS, KPN i SKPJP; współpracownik NSZZ „S"; uczestnik akcji ulotkowych wzywających do bojkotu wyborów oraz manifestacji patriotycznych; zaangażowany w druk wydawnictw podziemnych; w 1984 skazany przez kolegium orzekające w Łodzi za udział w nielegalnym zgromadzeniu; od lat dziewięćdziesiątych m.in. szef delegatury UOP w Łodzi oraz Działu Kadr AW; syn A. Ostoi-Owsianego; inwigilowany przez SB w ramach SOS/SOR „Legionista"/„Legionista II" (1984–1988) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1022/90 oraz SOR „Ekipa" (1988–1990). AIPN Łd, 084/6; karty: EO-4/77 i EO-4-A/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4–5, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

Nr 86

1989 kwiecień 28, Sieradz – Meldunek uzupełniający do kwestionariusza ewidencyjnego „Brodacz" prowadzonego przeciwko Andrzejowi Tomaszewiczowi

Wydział III WUSW
w Sieradzu
Dok. syst. nr [a]49[a]

Sieradz, dnia 28 IV 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]3[a]

Naczelnik Wydziału I
Dep[artamentu] **III MSW**
[b]**w Warszawie**

[c]**Meldunek uzupełniający**,
kwestionariusz ewidencyjny [nr] Si-7664 krypt[onim] „**Brodacz**", ident[yfikator] nr 5845/87

[W dniu] 25 IV [19]89 [r.] figurant Si 7664 Andrzej **Tomaszewicz**[1] udzielił telefonicznie wywiadu Tomaszowi **Wróblewskiemu**[2] z Radia Wolna Europa w Waszyngtonie. W wywiadzie przekazał następujące informacje.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* T*[owarzysz]* Zakręta. Kazimierz Zakręta (ur. 1952), mł. chor. Od stycznia 1988 inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu; od stycznia 1990 funkcjonariusz Wydziału Kryminalnego WUSW w Sieradzu; w 2006 kandydat KW „Samoobrona RP" w wyborach do Rady Powiatu Sieradzkiego. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 440/3, Akta osobowe; EASI 8755, Akta paszportowe.

[c] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu 21 L.dz. DB-0428/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[1] Andrzej Tomaszewicz (ur. 1943). Działacz związkowy, historyk; absolwent historii UŁ (1966); nauczyciel w LO im. Kazimierza Jagiellończyka w Sieradzu; od 1980 aktywny działacz NSZZ „S" w regionie sieradzkim (czł. ZR NSZZ „S", przewodniczący Sekcji Oświaty i Wychowania przy ZR, współredaktor „Biuletynu Informacyjnego »S« Ziemi Sieradzkiej"); internowany w Sieradzu, Łowiczu i Kwidzynie (13 XII 1981–4 XII 1982); po zwolnieniu zaangażowany w działalność podziemnych struktur NSZZ „S" (współredaktor pisma „Nasza Solidarność" obejmującego zasięgiem regiony Sieradz, Kalisz i Konin); od 1983 pracownik Muzeum Okręgowego w Sieradzu; zatrzymany (16 XII 1983), następnie skazany przez SR w Sieradzu na rok pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata (12 III 1984); objęty amnestią z lipca 1984; senator z ramienia KO „S" (1989–1991); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Hala" (1980–1981), SOR „Układ-1" (1982–1986), SOS „Redakcja" (1985–1986), KE „Brodacz" (1987–1989) – materiały archiwalne KE „Brodacz" wybrakowano w 1990. AIPN Łd, 055/266; 055/564; 055/601; 36/1, t. 1–7; pf 39/47; 053/35 t. 55; karty: Mkr-2 i EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-2 i EO-4-A/77 z kartoteki zniszczeniowej, E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0315/1, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Sieradzu; AIPN, karty: E-14/1, Mkr-2, EO-13-A z kartoteki Biura „C" MSW w Warszawie; Mkr-2 z kartoteki osób internowanych w okresie stanu wojennego; karta rejestracyjna z kartoteki Biura Śledczego MSW w Warszawie.

[2] Tomasz Wróblewski (ur. 1959). Dziennikarz i publicysta; absolwent Wydziału Historycznego UW (1982) oraz Wydziału Nauk Politycznych na Uniwersytecie w Houston (1985); od 1982 w USA; korespondent RWE z Waszyngtonu (1986–1990); po powrocie do kraju dyrektor programowy radia RMF FM oraz redaktor „Życia Warszawy", „Życia" i „Wprost"; redaktor naczelny polskiej edycji „Newsweeka" (2001–2004, 2005–2006); wiceprezes i dyrektor zarządzający grupy wydawniczej „Polskapresse" odpowiedzialny za nowe projekty wydawnicze (2006–2008); współpracownik „Rzeczpospolitej"; komentator aktualnych wydarzeń na antenie radia TOK FM; wykładowca w Collegium Civitas; syn A. Wróblewskiego, wieloletniego publicysty tygodnika „Polityka".

Z wykształcenia jest historykiem. Przez kilkanaście lat był nauczycielem w LO w Sieradzu. Od 1983 roku jest pracownikiem Muzeum Okręgowego w Sieradzu. Na liście kandydatów na senatorów znalazł się dlatego, że od 1980 roku był aktywnym działaczem „S" w regionie sieradzkim. Był członkiem Zarządu Regionalnego, przewodniczącym Sekcji Oświaty i Wychowania, współredaktorem biuletynu „S" Ziemia Sieradzka. Od 13 XII [19]81 r. do 4 XII 1982 [r.] był internowany w obozach w Łowiczu i Kwidzynie. Działał też w nielegalnych strukturach „S" – był współredaktorem pisma „**Nasza Solidarność**", obejmującego zasięgiem regiony Sieradz, Kalisz i Konin. W grudniu 1983 roku został aresztowany. W areszcie siedział do marca 1984 roku. Dostał wyrok jeden rok więzienia w zawieszeniu na 3 lata, ale został objęty amnestią z lipca 1984 roku.

Jego program wyborczy jako kandydata na senatora to program całego Komitetu Obywatelskiego „**Solidarność**", którego treść RWE już zna. Korzystając z wywiadu, chciałby zwrócić uwagę na szereg trudności przy organizowaniu KO. 13 dni czekali na otrzymanie lokalu, telefon otrzymali dopiero 25 IV [19]89 [r.].

Według figuranta szanse kandydatów „**Solidarności**" w woj. sieradzkim nie są wielkie. Trudno im jest organizować kampanię wyborczą i pracę KO, gdyż wszyscy jego członkowie pracują zarobkowo, mają jedną maszynę do pisania, prawie zupełnie nie mają papieru. Oprócz cegiełek wyborczych nie mają jeszcze żadnych pieniędzy, a zrobili 150 tys. zł długu. Trzeba to widzieć w kontekście tego, że strona rządowo-koalicyjna dysponuje olbrzymim aparatem doświadczonym w poprzednich wyborach, poligrafią i transportem.

Na pytania Wróblewskiego figurant odpowiedział, że jeszcze nie znają kandydatów strony koalicyjno-rządowej oraz, że są w stałym kontaktem z warszawskim komitetem „**Solidarności**".

Z rozpoznania wynika, że Wróblewski oraz inni pracownicy RWE przeprowadzili około 12 podobnych rozmów z kandydatami „**Solidarności**" na terenie kraju.

Prowadzący sprawę:
[d]ppor. Zbigniew Sośnicki[3]

---

[d] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia]* kpt. *oraz pieczęć:* Z*[astęp]*ca naczelnika Wydziału III WUSW w Sieradzu Edmund Chylak *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Edmund Chylak (ur. 1946), kpt. Od lutego 1972 oficer Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Sieradzu; od czerwca 1975 starszy referent techniki operacyjnej Samodzielnej Sekcji A KW MO w Sieradzu; od marca 1976 inspektor Wydziału III KW MO w Sieradzu; od lipca 1979 starszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Sieradzu; od grudnia 1979 kierownik Sekcji w Wydziale IIIA KW MO w Sieradzu; od stycznia 1982 kierownik sekcji Wydziału V KW MO w Sieradzu; od lutego 1983 naczelnik Wydziału Paszportów KW MO/WUSW w Sieradzu; od lutego 1986 naczelnik Wydziału V WUSW w Sieradzu; od września 1986 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu; od grudnia 1989 starszy inspektor Wydziału SiA WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 4 IV 1990. AIPN Łd, 0127/209, Akta osobowe.

[3] Zbigniew Sośnicki (ur. 1955), ppor. Od października 1979 milicjant-kierowca Drużyny Lekkiej ZOMO w Sieradzu; od października 1980 milicjant Drużyny Specjalnej ZOMO w Sieradzu; od lipca 1981 referent techniki operacyjnej Wydziału „W" KW MO w Sieradzu; od sierpnia 1982 młodszy inspektor Sekcji „W" WZO KW MO/WUSW w Sieradzu; od kwietnia 1984 inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu; od sierpnia 1989 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 381/1, Akta osobowe.

Wykonano w 4 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. 2–3 – aa
Egz. nr 4 – Sekcja I Wydz[iału] III
Pismo: E.Ch./K.L.

Źródło: 020/17, k. 29–30, mps.

Nr 87

1989 kwiecień 28, Piotrków Trybunalski – Decyzja szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Zbigniewa Jabłońskiego o wprowadzeniu stanu podwyższonej gotowości w związku z obchodami Święta 1 Maja oraz Krajową Konferencją PZPR

Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb[unalskim][c]
[a]AP-I-09/89[a]

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] [a]28 IV [19]89[a] [r.]
Tajne
[b]Egz. nr [a]24[a]

Decyzja nr [a]04[a]**/89**
szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb[unalskim] z dnia 28 kwietnia 1989 roku w sprawie wprowadzenia stanu podwyższonej gotowości do działań sił i środków Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb[unalskim] na okres obchodów 1–3 maja oraz zabezpieczenia porządku publicznego w czasie trwania Krajowej Konferencji PZPR

W celu utrzymania pełnej mobilności sił i środków dla zabezpieczenia obchodów 1 Maja, ładu i porządku publicznego w dniach 2–3 maja oraz w czasie Krajowej Konferencji PZPR wprowadzam z dniem 30 kwietnia od godz. 16.00 do dnia 5 maja br. do godz. 22.00 stan podwyższonej gotowości do działań we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim].

W ramach podwyższonego stanu do działań **polecam**:

1. Od dnia 30 IV 1989 r., godz. 16.00 do dnia 5 V 1989 r. do godz. 22.00 wprowadzić całodobowe dyżury w kierownictwie WUSW i RUSW.

2. Skoszarować jednostkę ZOMO w dniu 1 maja od godz. 6.00 do godz. 22.00. Skoszarowania dokonać wg stanów do działań, nie uzupełniając pododdziałów taktycznych do stanów etatowych.

3. Od dnia 29 bm., godz. 13.00 wzmocnić dyżurujące grupy operacyjno-dochodzeniowe na okres stanu podwyższonej gotowości do działań o funkcjonariuszy pionu dochodzeniowo-śledczego, kryminalnego, d[o] w[alki] z PG, kryminalistyki. Powołać grupę operacyjno-śledczą złożoną z funkcjonariuszy wydziałów: II, III, IV, V, VI, Inspektoratu II, śledczego i z[abezpieczenia] o[peracyjnego]. Grupy pracują w godzinach 6.00–22.00 – dyżur w jednostce, godz. 22.00–6.00 – dyżur domowy.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 28 IV 1989 r. 35 Nr GZ-04/9/89.

[c] *Po lewej stronie adnotacja:* Kacperczyk „Wybory '89" – zapoznać stan wydziału. 28 IV *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Krzysztof Kacperczyk (ur. 1951), ppor. Od lipca 1979 młodszy inspektor Wydziału IV KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1980 inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1986 inspektor Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1988 starszy inspektor Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału Śledczego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 248/23, Akta osobowe.

4. W dniu 1 V 1989 r. w godz. 8.00–15.30 pracuje cały stan podległy WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim].

5. Szefowie RUSW nawiążą bezpośredni kontakt z miejskimi sztabami ORMO celem wykorzystania maksymalnej ilości członków tej organizacji do zabezpieczenia porządku publicznego w czasie Święta Pracy.

6. Niezależnie od powyższego szefowie RUSW realizują polecenie kierownika sztabu zawarte w decyzji nr 02/89 w pkt. 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

7. Bieżące zamierzenia związane z zabezpieczeniem obchodów 1 Maja i Krajowej Konferencji PZPR oraz działań do zakończenia wyborów do Sejmu i Senatu PRL realizować zgodnie z decyzjami i wytycznymi kierownika Sztabu WUSW.

Wyk. 2 egz.
Rozesłano wg
rozdzielnika
Druk A.M.
Opr. P.A.
Nr ks. masz. [a]014[a]/89[d]

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim
płk mgr Zb[igniew] **Jabłoński**[e]

Źródło: AIPN Łd 0051/163, k. 140, mps.

[d] *Poniżej nieczytelne nazwiska 9 funkcjonariuszy, którzy zapoznali się z treścią dokumentu oraz data:* 28 IV *[19]*89 *[r.].*

[e] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] oraz pieczęć:* Zastępca Szefa Woj*[ewódzkiego]* Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Milicji Obywatelskiej w Piotrkowie Tryb*[unalskim]* płk mgr Bogusław Jakubowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Bogusław Jakubowski – brak bliższych danych.

Nr 88

1989 maj 1, Skierniewice – Meldunek w sprawie przebiegu uroczystości zorganizowanych z okazji Święta 1 Maja w województwie skierniewickim

L.dz. IA-0133/89

Skierniewice, dn. 1 V 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji społeczno-politycznej w woj. skierniewickim.
[...][b]

Tegoroczne uroczystości pierwszomajowe miały odmienny charakter w stosunku do lat minionych. W br. odstąpiono od tradycyjnych pochodów na rzecz wieców, manifestacji i imprez o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Wyjątek stanowią miasta Skierniewice i Żyrardów, gdzie tradycyjnie odbywały się pochody. Zgodnie z przewidywaniami udział w nich mieszkańców tych miast był stosunkowo nieliczny. I tak w Skierniewicach w pochodzie uczestniczyło ok. 6500 osób, natomiast w Żyrardowie ok. 4500.

Ponadto w Sochaczewie i Łowiczu odbyły się manifestacje, w których udział wzięło ok. 8 tys. osób. Nie odbyły się manifestacje w Rawie Mazowieckiej i Brzezinach. Z powyższego wynika, iż ogółem na terenie województwa w pochodach i manifestacjach uczestniczyło ok. 19 tys. osób. Należy nadmienić, iż w roku ubiegłym w obchodach Święta Pracy uczestniczyło ok. 92 tys. osób.

Znacznie mniejszy udział społeczeństwa w uroczystościach pierwszomajowych wynika z faktu odstąpienia od dotychczasowego obowiązku uczestnictwa w nich ze strony załóg zakładów pracy i młodzieży szkolnej. W komentarzach prezentowanych przez uczestników pochodu w Skierniewicach wyrażano pogląd, że taka forma świętowania jest przeżytkiem historii i nie odpowiada większości społeczeństwa. Jest to bowiem forma wymuszona bez jakichkolwiek oznak spontaniczności i radości, która winna towarzyszyć temu świętu. Zdaniem komentujących był to pochód dla władzy, która nakazała go zorganizować. Dlatego też reprezentacje poszczególnych zakładów pracy i instytucji były znikome i liczyły od kilku do kilkudziesięciu osób rekrutujących się przede wszystkim z grona pracowników administracyjnych i aktywu partyjnego. Natomiast udział robotników i kadry inżynieryjno-technicznej był niewielki. Wielu wśród uczestników pochodu wskazywało na konieczność dokonania istotnych zmian form obchodów Święta Pracy z wyraźnym zaznaczeniem odstąpienia od pochodów w przyszłości.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 761. Przyjęto 1 V *[19]*89 *[r.], g[odzina]* 18.30. Zaszyfrowano 1 V *[19]*89 *[r.], g[odzina]* 20.00. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

Wzorem lat ubiegłych w pochodach i manifestacjach nie uczestniczyli działacze „Solidarności" oraz osoby znane z negatywnych postaw.

W dniu dzisiejszym nie odnotowano żadnych incydentów w postaci zgromadzeń, kontrpochodów, bądź innych nielegalnych wystąpień zmierzających do zakłócenia oficjalnych uroczystości na naszym terenie. Nie miały również [miejsca] fakty kolportażu ulotek, wykonywania wrogich napisów, bądź niszczenia dekoracji pierwszomajowych. Wobec powyższego nie zachodziła konieczność przeciwdziałania w postaci zatrzymywania osób bądź używania specjalnych sił i środków do przywracania ładu i porządku.

W dalszym ciągu w stacjach CPN na terenie województwa występują braki etyliny oraz oleju napędowego. Fakt ten powoduje niezwykle krytyczne komentarze szczególnie posiadaczy pojazdów samochodowych, którzy określają tę sytuację jako kompromitującą rząd Rakowskiego. Brak paliwa był głównym powodem, iż kierowcy taksówek w Skierniewicach po raz pierwszy nie wzięli udziału w pochodzie pierwszomajowym.

II. Inicjatywy i działania kleru.

[...][b]

Mszę w kościele w Skierniewicach-Rawce odprawił kanclerz kurii ks. Zdzisław Król[1]. W wygłoszonym kazaniu, interpretując słowa „Ewangelii" – „Bóg stworzył człowieka na swój obraz i podobieństwo" – podawał przykłady negatywnych postaw ludzkich, wskazując jak człowiek może daleko odejść od Boga. Nawiązał do okresu stalinizmu, do zbrodni katyńskiej oraz czasów hitlerowskich. Podkreślił, że należy pamiętać o tych wydarzeniach, jednak zgodnie z zasadą: „Zło dobrem zwyciężaj" musimy jako katolicy przebaczać. Po mszach przed wymienionym kościołem zbierano podpisy na kandydatów „Solidarności" do parlamentu.

[...][b]

[c]Szef WUSW w Skierniewicach
płk Aleksander Gradecki[c]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 1–2, mps.

[c-c] *Wpisano odręcznie oraz opatrzono nieczytelnym podpisem.* Aleksander Gradecki (ur. 1927), płk. Od marca 1945 kurier poczty specjalnej WUBP w Łodzi; od stycznia 1946 starszy kurier poczty specjalnej WUBP w Łodzi; od stycznia 1948 starszy kurier poczty specjalnej Wydziału II WUBP w Łodzi; od listopada 1948 młodszy referent Sekcji 3 Wydziału II WUBP w Łodzi; od czerwca 1949 referent Sekcji 2 Wydziału II WUBP w Łodzi; od lipca 1950 starszy referent Sekcji 2 Wydziału II WUBP w Łodzi; od grudnia 1951 starszy referent Sekcji 2 Wydziału II MUBP w Łodzi; od lipca 1952 zastępca naczelnika Wydziału II MUBP w Łodzi; od sierpnia 1956 zastępca naczelnika Wydziału Włókienniczego WUdsBP w Łodzi; od stycznia 1957 sekretarz operacyjny KW MO w Łodzi; od stycznia 1959 inspektor Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Łodzi; od kwietnia 1961 starszy inspektor Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Łodzi; od stycznia 1975 kierownik Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Łodzi; od czerwca 1975 zastępca komendanta/szefa KW MO/WUSW ds. SB w Skierniewicach; od maja 1986 szef WUSW w Skierniewicach. Zwolniony ze służby 16 III 1990. AIPN 0604/1393, Akta osobowe.

[1] Zdzisław Król (ur. 1935). Duchowny katolicki, dr prawa kanonicznego; w 1958 przyjął święcenia kapłańskie; od 1967 pracownik Kurii Metropolitalnej Warszawskiej; kanclerz Kurii Metropolitalnej Warszawskiej (1979–1992); od 1992 wikariusz biskupi i proboszcz parafii Wszystkich Świętych w Warszawie; sekretarz Rady Kapłańskiej; czł. Rady Biskupiej Archidiecezji Warszawskiej; przewodniczący Wydziału Charytatywnego Kurii Metropolitalnej i Kolegium Konsulatorów; postulator procesu beatyfikacyjnego ks. J. Popiełuszki; czł. Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

Nr 89

1989 maj 2, Łódź – Informacja zastępcy naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi mjr. Józefa Łasińskiego na temat taktyki Konfederacji Polski Niepodległej w trakcie wyborów parlamentarnych w 1989 r.

[a]Łódź, [dnia] 2 V 1989 [r.]
[b]**Tajne**
[c]Egz. nr [d]1[d]

[e]**Naczelnik Wydziału III**
w miejscu[f]

Informujemy, że Akademickie Centrum Radiowe „Kiks" funkcjonujące na osiedlu akademickim UŁ nadało wywiad z Leszkiem Moczulskim, który został nagrany podczas wizyty wym[ienionego] w radiowęźle w dniu 21 kwietnia br. Odpowiadając na zadawane przez redaktora pytania, L[eszek] Moczulski przedstawił program polityczny KPN, określił przesłanki decyzji uczestniczenia Konfederacji [Polski Niepodległej] w wyborach do Sejmu i Senatu oraz ustosunkował się do kwestii reprywatyzacji środków produkcji. W swoich wypowiedziach wym[ieniony] podkreślał, że w przeciwieństwie do tzw. konstruktywnej opozycji KPN przystępuje do wyborów z programem konfrontacyjnym wobec strony koalicyjno-rządowej. Mimo różnic dzielących KPN i stronę opozycyjno-solidarnościową Konfederacja [Polski Niepodległej] zdecydowała się na współdziałanie z tzw. grupą wałęsowską, ustępując jej ok. 210 mandatów. W tych przypadkach KPN nie będzie rywalizować z „S", która dowiodła czynami, że na tak liczną reprezentację zasługuje. KPN zamierza wystawić ogółem ok. 50 kandydatów na posłów i senatorów. Podobnie jak „S" Konfederacja [Polski Niepodległej] ustąpiła jeden mandat dla Białorusina w Białej Podlaskiej. L[eszek] Moczulski, apelując o aktywne wsparcie członków NZS UŁ w kampanii wyborczej, przedstawił wraz z krótkimi charakterystykami kandydatów KPN w okręgu łódzkim. Kandydatami do Senatu będą: Andrzej Ostoja-Owsiany i Marian Miszalski, a do Sejmu: Andrzej Terlecki[1], Wiesław Żyżniewski i Józef Krygiel[2].

---

[a] *Powyżej odręczna adnotacja:* por. G*[rzegorz]* Teodorczyk *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-0499/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Berłowski, 4 V 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d-d] *Wpisano odręcznie.*

[e] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 2 V 1989 *[r]*. 08 Nr OE-0799/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[f] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

[1] Andrzej Terlecki (ur. 1952). Działacz opozycji niepodległościowej. Absolwent filologii polskiej UŁ; dziennikarz „Życia Warszawy" (1977–1980); sygnatariusz apelu KOR po śmierci S. Pyjasa (1977); współpracownik ROPCiO (m.in. kwartalnika „Aspekt" 1978–1980); czł. KPN; czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; sekretarz redakcji pisma związkowego „SZŁ"; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); współzałożyciel SKPJP (1981); internowany w Sieradzu i w Łowiczu (13 XII 1981–9 VII 1982); po wyjściu na wolność organizator podziemnej pracy wydawniczej i kolporterskiej w ramach MKO „S"(1982–1983); publicysta „Bez dyktatu" i „Nie"; w 1983 redaktor „Solidarności Łódzkiej"; od 1986 wydawca kwartalnika KPN „Droga" oraz książek i druków ulotnych

[g]**mjr J**[ózef] **Łasiński**

Wykonano 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Opr. A.M./M.P.
Nr masz. 0344/89

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 2, k. 138, mps.

---

sygnowanych przez NSZZ „S" i KPN; współzałożyciel i sekretarz zarządu ŁTG (1988); w 1989 kandydat KPN w wyborach do Sejmu PRL; prezes Towarzystwa Polska–USA; poseł na Sejm RP z ramienia KPN (1991–1993); przewodniczący Sejmiku Samorządowego Województwa Łódzkiego (1994–1998); współzałożyciel Towarzystwa Gospodarczego Polska–Ukraina (1999–2003 przewodniczący komisji rewizyjnej); w 2006 kandydat PO do Sejmiku Województwa Łódzkiego; inwigilowany przez SB w ramach SOR/KE „Oset" (1982–1990) – materiały SOR zniszczono w 1984, zaś KE w 1990. AIPN Łd, 24/213; 24/235; pf 86/14, t. 1; 363/11, t. 1, s. 382; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi; *Kto jest kim w województwie łódzkim?*, Łódź 1992, s. 211–212.

[2] Józef Krygiel (ur. 1925). Działacz opozycji demokratycznej, działacz samorządowy; pracownik przymusowy na terenie III Rzeszy w Nuesteting (1939–1945); pracownik Pogotowia Ratunkowego w Łodzi (1947–1950), PKS w Łodzi (1950–1962, 1969–1972), Centralnego Biura Przemysłu Papierniczego (1973–1985); w czerwcu 1956 uczestnik zebrań pracowników PKS w Łodzi, czł. delegacji robotniczej domagającej się od dyrekcji przedsiębiorstwa wyjaśnienia sytuacji w Poznaniu; w lipcu 1957 podczas strajku pracowników MPK w Łodzi zbierał i niszczył ulotki antystrajkowe rozrzucane przez aktywistów PZPR wokół zajezdni tramwajowej; współorganizator Komitetu Założycielskiego, od października 1980 czł. KZ NSZZ „S" w ZPP w Łodzi; od 1981 w KOWzP; 13 XII 1981 współinicjator wykonania transparentu: „Solidarność Ziemi Łódzkiej" prezentowanego przy Grobie Nieznanego Żołnierza w pobliżu siedziby ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; kolporter ulotek wzywających do organizacji protestów przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego; działacz KPN, współpracownik Grupy M. Michałowskiego; współorganizator sieci kolportażu, lokali konspiracyjnych i materiałów poligraficznych; kolporter „Przedwiośnia", „Opoki" oraz niezależnych wydawnictw przed kościołem o.o. Jezuitów (1982–1989); uczestnik demonstracji rocznicowych i autor zdjęć z demonstracji publikowanych w wydawnictwach podziemnych (1982–1989); w 1989 współorganizator kampanii wyborczej do parlamentu na rzecz kandydatów KO „S" i KPN; czł. stowarzyszenia ŁPO (1990–2006); radny Rady Miejskiej w Łodzi (1990–1994); czł. ROP (1992–1993); czł. LPR (od 2005).

[g] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 90

1989 maj 2, Skierniewice – Miesięczne sprawozdanie na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w kwietniu 1989 r.

[a]OA-0112/89[a]

Skierniewice, [dnia] 2 V 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału
Polityczno-Wychowawczego
WUSW w Skierniewicach

W minionym miesiącu wśród funkcjonariuszy tut[ejszego] wydziału nasiliły się dyskusje i komentarze na temat planowanej głębokiej reorganizacji resortu spraw wewnętrznych. W dyskusjach podkreśla się, że po wyborach do Sejmu i Senatu niezwłocznie ma ulec zmianie pragmatyka oraz struktura resortu, coraz częściej wspomina się o znacznej redukcji etatów w SB. Z wyżej wymienionych rozmów wynika, że informacje te pochodzą od pracowników MSW utrzymujących kontakty koleżeńskie z pracownikami tut[ejszego] wydziału i WUSW. Rozmówcy traktują te informacje jako wiarygodne i pochodzące z tzw. pewnych źródeł. Sytuacja ta wpływa demobilizująco na funkcjonariuszy oraz powoduje atmosferę niepewności i wyczekiwania.

Funkcjonariusze krytycznie odnoszą się do ustaleń „okrągłego stołu" dotyczących zalegalizowania NSZZ „Solidarność". Powszechnie uważa się, że wzorem lat ubiegłych początkowo współdziałanie władzy z nowymi związkami będzie poprawne, władza stosować będzie kompromisy i ustępstwa – łącznie z zaznaczoną reorganizacją i redukcją MSW. Później natomiast okaże się, że to współdziałanie spowoduje bałagan i anarchię i po raz kolejny cały ciężar uporządkowania sytuacji w kraju spadnie na SB.

W kwietniu br. kpt. Marek Starbała[1], starszy inspektor Wydziału V z siedemnastoletnim stażem pracy [w] MSW, złożył raport o zwolnienie ze służby, motywując swoją decyzję sytuacją rodzinną.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Nr ks. masz. 0369/89[b]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 14, k. 45, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*
[1] Marek Starbała (ur. 1949), kpt. Od maja 1973 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Łowiczu; od sierpnia 1977 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Skierniewicach; od grudnia 1982 kierownik sekcji Wydziału IV KW MO/WUSW w Skierniewicach; od stycznia 1985 starszy inspektor Wydziału IV WUSW w Skierniewicach; od marca 1985 starszy inspektor Wydziału V WUSW w Skierniewicach. Zwolniony ze służby 15 V 1989. AIPN Łd, 0130/221, Akta osobowe.

Nr 91

1989 maj 3, Łódź – Informacja zastępcy naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi mjr. Ryszarda Durczyńskiego na temat planów wydawniczych Federacji Młodzieży Walczącej

Łódź, [dnia] 3 V 1989 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. nr [b]2[b]

[c]**Naczelnik Wydziału III-1**
w miejscu

W załączeniu przesyłam egzemplarz nowego pisma młodzieżowego, jakie zacznie ukazywać się na terenie Łodzi w najbliższym czasie. Ma ono nosić nazwę **„Komentarz”** i będzie wyrazicielem poglądów i zamierzeń kierownictwa tzw. **„Federacji Młodzieży Walczącej”** – odłam: **Komitet Samoobrony Młodych.** Charakterystykę tego środowiska oddaje artykuł wstępny pisma pt. **„Sprawa łódzkiej FMW”**.

W zadaniach operacyjnych związanych z tym problemem należy uwzględnić fakt, iż niemały wpływ na rozwój sytuacji w środowisku łódzkiej młodzieży ma **Konfederacja Polski Niepodległej**. Służy ona im nie tylko doradztwem, ale również udostępnia środki techniczne i finansowe.

Z uwagi na bezpieczeństwo źródła proszę o ostrożne wykorzystanie przedstawionego w załączeniu pisma. Będzie ono w najbliższym czasie kolportowane i wówczas powstanie możliwość pełniejszego wykorzystania informacji, łącznie z ewentualnym wskazaniem, iż punktem kontaktowym jest kościół pw. św. Teresy.

Sporządz. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Opr. RD/druk WP
Dz. masz. 0930/89

[d]**mjr mgr R**[yszard] **Durczyński**

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 2, k. 139, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-0801/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*
[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysze]* Teodorczyk, Berłowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 92

1989 maj 5, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Debiutanci" na temat spotkania studentów PŁ z Andrzejem Kernem, kandydatem Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" na posła

Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 5 V 1989 [r.]
Tajne
[a]**Egz. nr** [b]1[b]

[c]**Naczelnik Wydziału I Departamentu III**[d]
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]214[b],
SOR krypt[onim] **„Debiutanci"**, [numer rejestracyjny] Ld 51 537, ident[yfikator] nr 8870/85

W dniu 3 bm. w godz. 17.00–19.30 Zarząd Regionalny NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej za zgodą administracji miasta zorganizował obchody 3 Maja. Wśród uczestników znajdowała się ok. trzydziestoosobowa grupa studentów PŁ na czele z figurantem sprawy Ld 58 137 [Pawłem] Piotrem **Swaczyną**. Eksponowali transparent z napisem: „NZS Politechniki Łódzkiej". Grupa ta była aktywna jeszcze w czasie wystąpienia A[ndrzeja] **Jasionowskiego**. Złożyła pod pomnikiem T[adeusza] Kościuszki wieniec z biało-czerwonymi kwiatami z napisem: „Niezależne Zrzeszenie Studentów – Łódź".

W tym samym dniu o godz. 20.05 odbyło się na terenie osiedla akademickiego PŁ spotkanie z kandydatem na posła mec[enasem] A[ndrzejem] Kernem[1]. Miało ono na celu spopularyzowanie jego postaci. Spotkanie trwało 40 minut i nie wzbudziło większego zainteresowania w środowisku. Obecnych było ok. 130–150 osób. Część z nich stanowili członkowie NZS. Informacja o tym spotkaniu ukazała się dopiero w dniu 2 bm. Należy jednak zauważyć, że

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-0515/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie nieczytelna pieczęć wpływu. Datę:* 8 V 1989 *[r.] wstemplowano, numer:* OE-III-03447/89 *wpisano odręcznie.*

[d] *Powyżej wstemplowana data:* 6 maja 1988 *[r.].*

[1] Andrzej Kern (1937–2007). Adwokat; współzałożyciel ZMD (1956); działacz RWD oraz ROPCiO; obrońca działaczy opozycji w kilkudziesięciu procesach politycznych (m.in. J. Dłużniewskiego, K. Głogowskiego, J. Kropiwnickiego, G. Palki, A. Słowika, J. Śreniowskiego, W. Żyżniewskiego); doradca prawny NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; uczestnik DLP; zatrzymany 9 V 1982, następnie internowany w Łowiczu (10 V–4 VI 1982); współpracownik Komitetu Helsińskiego (1984–1986); dziekan ORA w Łodzi (1989–1991); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" i PC (1989–1993); wicemarszałek Sejmu RP (1991–1993); radny Sejmiku Województwa Łódzkiego (1998–2002); inwigilowany przez UB/SB w ramach SOO prowadzonej do 1958 – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 883/88 w 1988, SOS „Pełnomocnik" (1982–1990) – materiały zniszczono w 1990. AIPN Łd, 24/135; 24/235; pf 70/1; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0313/15, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; *Stan wojenny*..., s. 289.

sprawy czerwcowych wyborów stopniowo wzbudzają coraz większe zainteresowanie wśród studentów. Spotkanie prowadził [Paweł] P[iotr] Swaczyna, który przedstawił kandydata. A[ndrzej] **Kern** w swojej wypowiedzi omówił większość problemów nurtujących środowisko.

Na zakończenie zaapelowano o zgłaszanie się chętnych do prac w komisjach wyborczych (na potrzebnych 2 tys. osób do WKO zgłosiło się zaledwie ok. 360). Powiadomiono również, że NZS PŁ włączył się aktywnie w organizację wyborów. Na terenie uczelni i osiedla uruchomiono 5 punktów informacyjnych NZS, których zadaniem jest m.in. zbieranie podpisów na kandydatów opozycji oraz udzielanie wszelkich informacji dot[yczących] wyborów. NZS PŁ w działalności tej ściśle współpracuje z uczelnianą „Solidarnością" i WKO.

Prowadzi:
por. J[erzy] **Rzepka**[e] **ppłk A**[ndrzej] **Lesner**[f]

Wyk. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. JR/BM

Źródło: AIPN, 01232/12/1/K, k. 163–164, mps.

[e] *Powyżej nieczytelny podpis.* Jerzy Rzepka (ur. 1956), por. Od listopada 1981 inspektor Kompanii Ruchu Drogowego WRD KW MO/WUSW w Łodzi; od grudnia 1984 inspektor Sekcji Dochodzeniowej WUSW w Łodzi; od czerwca 1986 inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od maja 1989 młodszy inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi (przeniesiony dyscyplinarnie na niższe stanowisko); od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Łodzi; od lutego 1990 inspektor Sekcji Kryminalnej Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/119, Akta osobowe.

[f] *Powyżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 93

1989 maj 7, Sieradz – Plan wykonawczy do sprawy obiektowej „Senator" założonej w związku z kampanią wyborczą prowadzoną w województwie sieradzkim w 1989 r.

„Zatwierdzam"[a]

Sieradz, dnia 7 V 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. poj[edynczy]

Plan

wykonawczy do sprawy obiektowej krypt[onim] **„Senator",** nr ewid[encyjny] [b]Si-8480[b]

Sprawę obiektową krypt[onim] **„Senator"** założono w dniu 3 V 1989 [r.] w celu optymalnej ochrony operacyjnej oraz zapewnienia niezakłóconego przebiegu wyborów do Sejmu i Senatu PRL**.**

Prognozy zagrożeń

W związku z sytuacją społeczno-gospodarczą przewiduje się, że na terenie województwa w okresie kampanii wyborczej mogą występować następujące zagrożenia:

1. Niekorzystna z politycznego punktu widzenia aktywizacja działań niektórych organizacji społecznych i politycznych na rzecz wspierania jednych kandydatów i przeciwko innym kandydatom do naczelnych organów ustawodawczych PRL.

2. Nieprawidłowości w pracy Wojewódzkiej Komisji Wyborczej, Okręgowej Komisji Wyborczej, bądź też obwodowych komisji wyborczych polegające na:

– tendencyjnym, niekorzystnym przedstawianiu kampanii przedwyborczej, wyborów oraz wyników głosowania,

– prowadzeniu kampanii agitacyjnej niezgodnej z ordynacją wyborczą w lokalach Obwodowych Komisji Wyborczych,

– bojkocie czynnym i biernym, a także działaniu wymuszającym taki bojkot (np. utrudnianie dojść do lokali wyborczych, stosowanie terroru psychicznego itp.),

– stosowaniu terroru psychicznego i fizycznego lub innych działań zmuszających niektóre osoby do rezygnacji z kandydowania w wyborach do Sejmu i Senatu,

– niszczeniu dekoracji lub demolowaniu pomieszczeń komisji wyborczych (oraz inne wydarzenia, w tym o charakterze chuligańskim, zakłócające wybory),

– wykorzystywaniu urządzeń zakładowych do prowadzenia w sposób niezgodny z prawem i ordynacją wyborczą działań propagandowo-agitacyjnych w czasie kampanii wyborczej.

Kierunki i przedsięwzięcia operacyjne

Praca operacyjna Wydziału III będzie prowadzona w następujących kierunkach:

– ujawniania, rozpoznawania i przeciwdziałania, w tym także w porozumieniu z władzami partyjno-administracyjnymi, wszelkim próbom zakłócania kampanii przedwyborczej i wyborów,

---

[a] *Poniżej nieczytelny podpis opatrzony datą:* 7 V *[19]*89 *[r.].*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*

– dokumentowania procesowego zjawisk i faktów zakłócających wybory oraz działań konkretnych osób w tym zakresie,

– współdziałania z innymi pionami SB i MO tut[ejszego] WUSW, innych jednostek resortu spraw wewnętrznych, WSW, władzami polityczno-administracyjnymi w zakresie zapewnienia spokojnego przebiegu wyborów i wymiany informacji,

– wzmożenia działań na rzecz rozbudowy osobowych źródeł informacji.

Powyższe kierunki będą realizowane poprzez następujące przedsięwzięcia:

I. W odniesieniu do spraw.

1. W obiektach i środowiskach chronionych operacyjnie prowadzić pełne rozpoznanie nastrojów i zamierzeń podejmowanych w ramach kampanii wyborczej.

Odpowiedzialni: wszystkie wydziały WUSW oraz RUSW.

Termin: do [b]18[b] VI 1989 roku.

2. Rozpoznawać i opracować charakterystyki kandydatów do Sejmu i Senatu, zwłaszcza strony opozycyjno-solidarnościowej, przy współdziałaniu z innymi pionami operacyjnymi SB. Informacje kompromitujące lub obciążające ich, bądź wskazujące na niezgodne z ordynacją i programem prowadzenie kampanii przedwyborczej przekazywać kierownictwu WUSW, a za jego pośrednictwem właściwym władzom partyjno-administracyjnym. Podejmować działania operacyjne wspierające i ochraniające kandydatów strony koalicyjno-rządowej, a głównie mających rekomendację partyjną.

Odpowiedzialni: insp[ektor] Wydz[iału] III mł. chor. K[azimierz] Zakręta, Wydz[iał] IV, V, VI oraz SB RUSW.

Termin: do [b]18 VI[b] 1989 roku.

3. Ujawniać, rozpoznać i przeciwdziałać występowaniu nieprawidłowości w pracach Okręgowej Komisji Wyborczej, Wojewódzkiej Komisji Wyborczej i obwodowych komisjach wyborczych, a zwłaszcza:

a) przyjęciu przez Wojewódzką i Okręgową Komisję zgłoszeń kandydatów z uchybieniami merytorycznymi i formalnymi,

b) kwestionowaniu przez członków komisji oraz osoby spoza ich składu zasadności bądź legalności ich decyzji,

c) omyłkom w ustalaniu wyników głosowania.

Odpowiedzialni: insp[ektor] Wydz[iału] III mł. chor. K[azimierz] Zakręta oraz wyznaczeni przez Sztab WUSW funkcjonariusze.

Termin: do 20 VI 1989 roku.

II. W odniesieniu do figurantów spraw.

1. Rozpoznawać zamierzenia, przeciwdziałać próbom podejmowania działań przeciwko wyborom.

Odpowiedzialni: wszystkie wydziały WUSW i RUSW w stosunku do figurantów spraw wszystkich rodzajów oraz KE.

Termin: do [b]18[b] VI 1989 roku.

2. Z figurantami podejmującymi próby działań przeciwko wyborom oraz innego rodzaju wrogie inicjatywy prowadzić rozmowy ostrzegawcze, stosować zatrzymania, przeszukania itp. W zależności od decyzji i wytycznych kierownictw MSW i WUSW na bieżąco dokumentować, także pod względem procesowym, wrogą lub szkodliwą działalność wymienionych.

Odpowiedzialni: naczelnicy wydziałów oper[acyjnych] WUSW, naczelnik Wydz[iału] Śledczego.

Termin: do 30 VI 1989 r.

III. W odniesieniu do źródeł informacji.

1. Przyspieszyć opracowanie wytypowanych osób na kandydatów na TW i podjąć próby ich pozyskań do współpracy z SB – zwłaszcza z tych środowisk i obiektów, gdzie mogą wystąpić zagrożenia, w tym także w związku z wyborami.

Odpowiedzialni: pracow[nicy] Wydziału III.

Termin: do 4 VI 1989 r.

2. Poprzez przydział stosownych zadań osobowym źródłom informacji kontrolować przebieg kampanii wyborczej.

Realizują: wszystkie piony WUSW i RUSW.

Termin: do 20 VI 1989 roku.

3. Zaktywizować kontrolę operacyjną figurantów oraz ochronę obiektów i instytucji poprzez całą sieć agenturalną WUSW i techniczne środki pracy operacyjnej.

Odpowiedzialni: naczelnicy Wydziałów: II, III, IV, V, VI oraz z[astęp]cy szefów RUSW ds. SB.

Termin: przez cały okres kampanii i wyborów do Sejmu i Senatu.

4. W przypadkach zaistnienia zagrożeń, wykorzystując osobowe środki pracy, oddziaływać na środowiska dla uzyskania korzystnej atmosfery politycznej zgodnie z zadaniami ustalonymi przez sztab WUSW.

Odpowiedzialni: wszystkie piony WUSW i RUSW.

Termin: w ciągu kampanii i wyborów.

5. Stosować działania „D[ezintegracyjne]" wobec kandydatów będących przeciwnikami politycznymi poprzez osobowe środki pracy operacyjnej i działania własne.

Odpowiedzialni: mł. chor. K[azimierz] Zakręta, kpt. E[dmund] Chylak.

Termin: w razie potrzeby.

IV. W odniesieniu do innych osób i środowisk.

1. Ujawnione zamierzenia mogące stanowić zagrożenie dla przebiegu wyborów ze środowisk i obiektów nieobjętych ochroną operacyjną objąć rozpoznawaniem i likwidować w ramach odpowiedniej kategorii spraw. Zadania te realizować m.in.:

– w odniesieniu do figurantów byłych spraw,

– w odniesieniu do kleru,

– w odniesieniu do kierownictw zakładów pracy.

W rozmowach z kier[ownictwami] zakładów pracy uświadomić, że są one odpowiedzialne za całokształt sytuacji w m[iejscu] pracy w czasie akcji wyborczej.

Odpowiedzialni: Wydziały II, III, IV, V, VI oraz SB RUSW.

Termin: w okresie kampanii i wyborów do Sejmu i Senatu.

V. W sprawach organizacyjnych.

1. Zapewnić spływ informacji o przebiegu kampanii wyborczej i wyborów do Sejmu i Senatu, w tym charakterystyk kandydatów, ich programów wyborczych i przebiegu spotkań z wyborcami.

Odpowiedzialni: wszystkie piony WUSW i RUSW.

Termin: w okresie kampanii i wyborów.

2. O przebiegu kampanii wyborczej na terenie województwa informować zespół **„Lato 80"** i Sztab WUSW.

Odpowiedzialni: kierownictwo Wydz[iału] III, mł. chor. K[azimierz] Zakręta, kpt. E[dmund] Chylak.

Termin: na bieżąco.

3. O zaistniałych zagrożeniach bądź też mających nastąpić nieprawidłowościach informować władze polityczno-administracyjne województwa.

Odpowiedzialni: kierownictwo Wydz[iału] III.

Termin: na bieżąco.

Opracował:
inspektor Wydziału III WUSW
w Sieradzu
mł. chor. Kazimierz Zakręta

Wyk. egz. poj[edynczy][c]
Pismo: K.Z./K.L.[d]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 14–19, mps.

---

[c] *Po prawej stronie pieczęć:* Naczelnik Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr mgr Wojciech Klimkowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Wojciech Klimkowski (ur. 1947), mjr. Od lutego 1975 inspektor Referatu ds. SB KP MO w Ciechanowie; od lipca 1975 inspektor Wydziału II KW MO w Ciechanowie; od października 1977 starszy inspektor Wydziału II KW MO w Ciechanowie; od lipca 1979 kierownik sekcji Wydziału II KW MO w Ciechanowie; od grudnia 1981 zastępca naczelnika Wydziału Polityczno-Wychowawczego KW MO w Ciechanowie; od września 1982 zastępca naczelnika Wydziału III KW MO w Ciechanowie; od kwietnia 1983 zastępca komendanta/szefa KM MO/RUSW ds. SB w Ciechanowie; od kwietnia 1986 naczelnik Wydziału VI RUSW w Ciechanowie; od kwietnia 1989 naczelnik Wydziału III WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 naczelnik Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/233, Akta osobowe.

[d] *Na odwrocie odręczna adnotacja:* Zapoznałem się: Jonczyk Zbigniew, Dubiak Marek, Świniarski Leszek, Sośnicki Zbigniew, Kukuła Andrzej, Najman Zbigniew, Skierka Franciszek *opatrzona nieczytelnymi podpisami.* Zbigniew Jonczyk (ur. 1957), ppor. Od października 1986 inspektor Wydziału V WUSW w Sieradzu; od lutego 1989 inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0269/15, Akta osobowe. Marek Dubiak (ur. 1958), sierż. Od września 1984 inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 440/1, Akta osobowe. Leszek Świniarski – brak bliższych danych. Andrzej Kukuła (ur. 1954), ppor. Od stycznia 1988 młodszy inspektor Wydziału III WUSW w Łodzi; od listopada 1988 inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0269/25, Akta osobowe. Zbigniew Najman (ur. 1955), por. Od grudnia 1986 inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 9 VII 1990. AIPN Łd, 0127/237, Akta osobowe. Franciszek Skierka (ur. 1952), por. Od listopada 1977 referent operacyjny Sekcji Zabójstw i Rozbojów Wydziału Kryminalnego KM MO w Gdańsku; od lipca 1979 inspektor Wydziału III KW MO w Gdańsku; od września 1982 inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Sieradzu; od listopada 1985 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1989. AIPN Łd, 0127/196, Akta osobowe.

Nr 94

1989 maj 8, Skierniewice – Wyciąg z doniesienia TW „Stefan" dotyczący przygotowań Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w województwie skierniewickim do wyborów parlamentarnych w 1989 r.

P-564, BC

Skierniewice, [dnia] 8 V 1989 [r.]
[a]**Tajne spec**[jalnego] **znacz**[enia]
Egz. poj[edynczy]

Wyciąg[b]
z informacji od TW ps. „**Stefan**"[1] przekazanej w dn. 8 V 1989 r.

„W dniu 6 V 1989 r. w WK ZSL w Skierniewicach odbyło się posiedzenie, na którym w drodze głosowania wyłoniono i zatwierdzono kandydatów na posłów do Sejmu oraz kandydata na senatora. Do głosowania uprawnionych było 40 czł[onków] ZSL. Na posłów do Sejmu zatwierdzono:

1. Pawlica[2] Eugeniusz – 25 głosów na 40 możliwych.
2. Goździkiewicz[3] Ludomir – 17 głosów na 40 możliwych.

Na senatora zatwierdzono:

3. Gnat Edward[4] – 37 głosów na 40 możliwych.

Wśród kuluarowych rozmów w kierownictwie WK ZSL Skierniewice wyrażane są negatywne opinie na temat kandydatury sekretarza KC PZPR Leszka Millera jako senatora. W [c]negowaniu[c] Millera jako karierowicza, cwaniaka i aparatczyka, który nieuczciwymi metodami doszedł tak wysoko w PZPR, celują prezes WK ZSL Pawlica i były przewodniczący WRN Goździkiewicz. Wyrażają oni opinie, że Millera nic już nie łączy ze Skierniewicami i województwem, a o jego niepopularności wśród skierniewiczan świadczą fakty odmawiania mu podpisów na jego liście jako kandydata do Senatu. Na konwencji ZSL, jaka odbyła się

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Zespół Analityczny. 8 V 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Skierniewicach. Wpłynęło dnia 8 V 1989 r. 29 Nr IA-0139/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[c-c] *Nadpisano nad odręcznie przekreślonym wyrazem:* kreowaniu.

[1] Brak bliższych danych.

[2] Eugeniusz Pawlica – rolnik, działacz ruchu ludowego; prezes WK ZSL w Skierniewicach; w 1989 kandydat ZSL do Sejmu PRL.

[3] Ludomir Goździkiewicz (ur. 1935). Działacz społeczny i polityczny, mgr inż. zootechnik; absolwent SGGW (1957); długoletni pracownik Stacji Hodowli i Unasienniania Zwierząt w Łowiczu (1968–2000 dyrektor); radny: PRN w Łowiczu (1973–1975, wiceprzewodniczący Prezydium), WRN w Skierniewicach (1975–1990, od 1980 przewodniczący); od 1959 czł. ZSL; czł. WK ZSL w Łodzi (1962–1964); wiceprezes KP ZSL w Łowiczu (1973–1975); czł. WK ZSL w Skierniewicach (1975–1989); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia ZSL (1989–1991); czł. PSL; syn pisarza T. Goździkiewicza. AIPN, karty: Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW, DE-14/0 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW; *Kto jest kim w Polsce. Edycja 2*, Warszawa 1989, s. 345.

[4] Edward Gnat (ur. 1940), polityk, działacz samorządowy, technik rolnik; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia ZSL i PSL (1985–1989, 1993–1997); w 1989 kandydat ZSL na senatora w województwie skierniewickim; czł. Rady Ubezpieczenia Społecznego Rolników przy KRUS; radny Sejmiku Województwa Łódzkiego (1998–2006, od 2008); czł. Zarządu Wojewódzkiego PSL; trzykrotnie czł. RN PSL.

6 V 1989 r. delegaci ze Skierniewic mówili, że Millerowi odmówiono podpisów nawet w KM PZPR w Skierniewicach, a także w Urzędzie Miasta oraz w dużych zakładach pracy".

Wyk. 1 egz.
Zespół Analityczny

Sporządził:
insp[ektor] Wydz[iału] VI WUSW[d]
mł. chor. Wielanek Wło[dzimierz][5]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 44, k. 3, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[5] Brak bliższych danych.

Nr 95

1989 maj 9, Sieradz – Meldunek do sprawy obiektowej „Senator" na temat spotkania przedwyborczego zorganizowanego w Zduńskiej Woli przez Komitet Obywatelski „Solidarność"

Sieradz, dnia 9 V 1989 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. nr [b]1[b]

Naczelnik Wydziału III
[c]**Wojewódzkiego Urzędu S**[praw] **W**[ewnętrznych
[d]**w Sieradzu**

[e]W dniu 8 V 1989 [r.] w godz. 17.00–18.15 na placu przykościelnym parafii pw. św. Antoniego (ks. Orionistów) w Zduńskiej Woli odbyło się pierwsze spotkanie z kandydatami Komitetu Obywatelskiego[e] „Solidarności" na posłów i senatorów z terenu województwa sieradzkiego. Odpowiedzialnym za całokształt działań przedwyborczych na terenie Zduńskiej [f]Woli jest [g]Jan **Brzozowski**[g], który przedstawiony został na wstępie przez prowadzącego – [h]w[i]ceprzewodniczącego KIK Marka **Cieślaka**[h].

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 22 L.dz. KB-0820/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* T*[owarzysz]* Zakręta. 9 V *[19]*89 *[r.]*.

[d] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Żmuda (Tow*[arzysz]* Chylak). Zorganizować też z naszej – jeżeli w naszym obiekcie lub na „wolnym powietrzu" – strony (uważam, że winien to zrobić tow*[arzysz]* Zakręta z mikrofonem) miting w dn. 27 V *[19]*89 r. Ująć zagadnieniowo w meldunku do sprawy – zwłaszcza charakterystyczne wypowiedzi. Zapoznać tow*[arzysza]* Jonczyka – powinien zrobić do „Brodacza" odpis dotyczący jego i meldunek do „Brodacza". 9 V *[19]*89 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Tadeusz Żmuda (ur. 1957), por. Od kwietnia 1977 milicjant Plutonu Lekkiego BCP ZOMO w Katowicach; od stycznia 1979 posterunkowy Referatu Dzielnicowych i Posterunkowych KM MO w Zduńskiej Woli; od września 1980 inspektor Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PG KM MO w Zduńskiej Woli; od czerwca 1982 inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Sieradzu; od lipca 1985 starszy inspektor Wydziału V WUSW w Sieradzu; od stycznia 1987 starszy inspektor Grupy III RUSW w Zduńskiej Woli; od lutego 1987 zastępca naczelnika Wydziału III WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 zastępca naczelnika Wydziału OKPP w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/249, Akta osobowe.

[e-e] *Podkreślono odręcznie oraz oznaczono z lewej strony pionową linią.*

[f] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Zwrócić uwagę na ten KIK.

[g-g] *Podkreślono odręcznie podwójną linią.* Jan Brzozowski, „Mars", „Saturn" (ur. 1927). Działacz opozycyjny i związkowy; czł. organizacji Katyń (1948–1950); zatrzymany 27 XI 1950, następnie aresztowany 12 XII 1950; oskarżony o próbę obalenia ustroju siłą; 22 V 1951 skazany przez WSR w Łodzi na 5 lat pozbawienia wolności, utratę praw publicznych na rok oraz przepadek mienia; osadzony w OPW w Piechcinie i Knurowie; zwolniony na mocy decyzji WSR w Łodzi z 13 IV 1954; 3 III 1969 karę zatarto na podstawie postanowienia SW w Łodzi – Wydział IV Karny; czł. MRN w Zduńskiej Woli (1973–1977); współtwórca struktur NSZZ „S" w Zduńskiej Woli (1980); przewodniczący KZ NSZZ „S" w ZDz „Wola" w Zduńskiej Woli; organizator akcji strajkowych; internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–11 IV 1982); w 1989 odpowiedzialny za prowadzenie kampanii wyborczej KO „S" na terenie Zduńskiej Woli; mąż zaufania KO „S"; wg zapisów ewidencyjnych KTW (1972), zarejestrowany pod nr. 18 535 – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 840 w 1986; inwigilowany przez SB w ramach: KE „Emeryt" (1982–1983), SOR „Układ-1" (1985–1986) oraz KE „Dziadek" (1986–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr SB-02/90. AIPN Łd, 6/1383; pf 12/1436; 24/82; 24/235; 030/154; 053/35,

Marek **Cieślak** poinformował zebranych, że Komitet Obywatelski „Solidarność" województwa sieradzkiego założyły: „Solidarność" robotnicza, rolników indywidualnych oraz [i]Klub Inteligencji Katolickiej[i]. „Solidarność" robotniczą stanowią: [i]podregion Zduńska Wola, MKO[i] Sieradz, Wieluń i Łask.

Następnie przedstawione zostały kandydatury do Senatu:

– [j]Andrzej **Tomaszewicz**,

– Tadeusz **Zieliński**[j]

oraz do Sejmu:

– Stanisław **Cieśla**[1] (przedstawiony został jako w[i]ceprzewodniczący KIK w Zduńskiej Woli),

– Henryk **Michalak**,

– Stanisław **Strózik**[2] (nieobecny z powodu spotkania na innym terenie).

---

t. 6; 055/386; 055/564; karty: Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej; Mkr-2 i E-14/B z kartoteki ogólnoinformacyjnej; E-14 z kartoteki „czynu"; Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0255/2, 0257/2, Dzienniki rejestracyjne; 0313/12, Dziennik archiwalny teczek personalnych i agentury wyeliminowanej WUSW w Łodzi; 0315/1, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Sieradzu.

[h-h] *Podkreślono odręcznie oraz oznaczono z lewej strony podwójną pionową linią.* Marek Cieślak (ur. 1961). Radca prawny; wiceprzewodniczący KIK w Zduńskiej Woli; czł. Prezydium WKO „S" w Sieradzu; współorganizator kampanii wyborczej KO „S" w województwie sieradzkim; w latach dziewięćdziesiątych prezes Fundacji na rzecz Restrukturyzacji Regionu Łódzkiego i spółki „Lotnisko Łask"; radny Sejmiku Województwa Łódzkiego z ramienia AWS i Łódzkiego Klubu Chrześcijańsko-Konserwatywnego – obecnie w Klubie Radnych PO (1998–2002, następnie od 2006); przewodniczący rady nadzorczej ŁSSE (1998–2001); dyrektor ds. eksploatacji i wiceprezes MPK Łódź; prezes zarządu ŁSSE (od 2006).

[i-i] *Podkreślono odręcznie.*

[j-j] *Oznaczono z lewej strony pionową linią.* Tadeusz Zieliński (1926–2003). Polityk, prawnik, prof. zwyczajny; absolwent UJ (1947); dr nauk prawnych (1950); dr hab. (1968); prof. nadzwyczajny (1977); pracownik naukowy UŚ (1969–1981) i UJ (1982–1996); czł. i doradca NSZZ „S" (1980–1989); z ramienia Episkopatu Polski czł. Rady Społeczno-Gospodarczej przy Sejmie PRL (1988–1989); czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; prof. zwyczajny (1989); senator z ramienia KO „S" (1989–1991); czł. UD (1991–1992); rzecznik praw obywatelskich (1992–1996); czł. PAN (od 1994); w 1995 kandydat UP w wyborach prezydenckich (3,53 proc. głosów); czł. Prezydium PAN (1996–1998); minister pracy i spraw socjalnych w gabinecie W. Cimoszewicza (1997); przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Pracy (2002–2003); czł. Komitetu Helsińskiego w Polsce oraz polskich i międzynarodowych towarzystw naukowych; autor licznych publikacji naukowych, głównie z zakresu prawa pracy.

[1] Stanisław Cieśla (ur. 1945). Polityk, działacz KIK, poseł i senator; absolwent prawa UŁ, sądowy kurator zawodowy dla dorosłych w SR/SW w Sieradzu (od 1972); od 1980 czł. NSZZ „S"; doradca prawny Zarządu Regionu NSZZ „S" Ziemia Sieradzka; inicjator powstania KIK w Sieradzu (1983); wykładowca katolickiej nauki społecznej w sieradzkiej filii Uniwersytetu Ludowego we Włocławku; zasiadał we władzach Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" (1989–1991) i senator z ramienia AWS (1997–2001); działacz SKL; kandydat Bloku Senat 2001 (2001); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Kurator" (1984–1985). AIPN Łd, 055/534; karty: Mkr-2 z kartoteki z zniszczeniowej, E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0315/1, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Sieradzu; AIPN, karty: Mkr-2 i E-14/1 z kartoteki Biura „C" MSW.

[2] Stanisław Strózik (ur. 1937). Inż. rolnik, poseł; absolwent AR we Wrocławiu; prowadził własne gospodarstwo w Mokrsku; działacz NSZZ RI „S" (czł. Prezydium WKZ NSZZ RI „S" w Sieradzu); internowany w Sieradzu (13–24 XII 1981); czł. TKO NSZZ RI „S" (od stycznia 1989); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" (1989–1991); po zakończeniu kadencji wycofał się z działalności politycznej; inwigilowany przez SB w ramach SOS/KE „Inżynier" (1976, 1982–1989) – materiały archiwalne KE zniszczono w 1990. AIPN Łd, 038/36; 055/27; 053/35, t. 47; karty: Mkr-2, E-14/1 i EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0315/1, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Sieradzu; AIPN, karty: E-14/1 i Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW; Mkr-2 i EO-4-A/74 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW; Mkr-2 z kartoteki osób internowanych w okresie stanu wojennego.

Marek **Cieślak** przedstawił skrótowo życiorysy ww. uwypuklając działalność podziemną w NSZZ „Solidarność", szykanowanie ze strony administracji, dolegliwości z tytułu internowania itp[k].

W dalszej części głos zabierali kandydaci, przedstawiając swoje programy i stanowiska względem wyborów.

1. Andrzej Tomaszewicz:

– stwierdził, że obecne wybory nie będą demokratyczne,

– przypomniał, że opozycja w przeciwieństwie do lat ubiegłych w br. namawia do udziału w wyborach,

– poinformował, że nadrzędnym celem strony opozycyjnej jest dążenie do uzyskania suwerenności narodu i niepodległości ojczyzny. Dążenia ku temu mają odbywać się w drodze ewolucji przy wykorzystaniu metod parlamentarnych,

– stwierdził, że muszą nastąpić zmiany w konstytucji, [i]zwracając uwagę na to, by zmienić zapis stanowiący o przewodniej sile PZPR (oklaski) oraz o wyjątkowych stosunkach przyjaźni i współpracy ze Związkiem Radzieckim[i],

– w dalszej swojej wypowiedzi A[ndrzej] Tomaszewicz ustosunkował się do przyszłych wyborów do Sejmu, informując, że „tylko tym razem zgodziliśmy się, żeby wybory nie były całkowicie wolne. Wybory za cztery lata powinny [i]być całkowicie demokratyczne"[i],

– następnie ustosunkował się do samorządu terytorialnego, który jego zdaniem winien być oddzielony od administracji państwowej, uzyskując samodzielność finansową i kontrolowałby działalność administracji,

– poruszył także problem inflacji i [i]oszczędności budżetowych, szczególnie w wojsku, MSW i administracji[i]. Zasugerował, by ograniczyć czas służby wojskowej, wprowadzić służbę zastępczą dla lekarzy, nauczycieli i innych specjalistów. Armia i wojsko nie powinno pełnić funkcji politycznych. Stwierdził także, [i]że MSW jest bardzo rozbudowane, szczególnie podkreślił „nie bardzo chlubną rolę, jaką spełnia SB i ZOMO"[i],

– w dalszej części wypowiedzi mówił o przeniesieniu części funduszy na oświatę, lecznictwo, poruszył problem ekologii i zagrożenia środowiska.

2. Prof. Tadeusz Zieliński:

– stwierdził, że obecnie spełniły się marzenia ludzi, którzy od 13 XII 1981 roku ufali, że związek „Solidarność" powstanie na nowo,

– przypomniał o swoim udziale w obradach „okrągłego stołu", skupił się m.in. nad zagadnieniem zaufania społeczeństwa do ludzi, na których będą głosować, szansy przed którą stoi naród w momencie wyborów, omówił zagadnienia prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, nowej kodyfikacji prawa pracy itp.,

– poinformował zebranych, że wszyscy ci, którzy w przeszłości zostali zwolnieni z pracy za przynależność do NSZZ „Solidarność" bądź działalność podziemną, mogą zgłaszać się do komórek NSZZ „Solidarność" w zakładach pracy w sprawie ponownego ich przyjęcia do pracy,

– [i]apelował do gremialnego udziału w wyborach[i].

---

[k] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 11 V *[19]*89 r. 21 Nr DB-0660/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

3. Henryk Michalak: poruszył m.in. problemy:

– [i]jawnej walki polityczne[i],

– docenienia ludzi ciężko pracujących po 30–40 lat w Polsce,

– konieczności zmian gospodarczych w kraju,

– zawłaszczenia własności ogólnonarodowej przez komunistów (jest w dyspozycji wysokiego aparatu władzy). Własność państwowa winna stać się własnością społeczeństwa, chodzi o to, by wywłaszczyć państwo,

– skupił się także nad reformą rynkową, stosunku do dóbr materialnych, itp.: „Jeżeli coś jest państwowe, czyli niczyje, wiemy jaki jest do tego stosunek",

– [l]zaproponował także doprowadzenie do wymienialności, złotówki stwierdzając, że obecnie „pieniądz niewiele więcej jest wart od biletu tramwajowego i niewiele więcej wart od pierwszego lepszego świstka papieru"[l],

– [l]bank emisyjny powinien, zdaniem mówcy, znaleźć się pod pełną kontrolą Sejmu, aby nie był elementem manipulacyjnym[l],

– [l]stwierdził, że należy renegocjować wszystkie układy, które Polska zawarła, pod kątem korzyści dla kraju[l].

4. Stanisław Cieśla:

W swoim wystąpieniu ww. skupił się nad problemem przerywania ciąży, moralności w społeczeństwie i rodzinie, zagrożeń na jakie narażona jest młodzież itp.

Na zakończenie Marek **Cieślak** stwierdził, że Komitet Obywatelski boryka się z wieloma trudnościami: „Nie mamy nic, prasy, radia i telewizji". [i]Następnie wyjaśnił o sposobie skreślania nazwisk na kartach do głosowania, sugerując, aby pozostawiano nazwiska kandydatów Komitetu Obywatelskiego „Solidarności"[i].

Ponadto powiedział: „Wystawianie kandydatów o podobnych nazwiskach nie jest przypadkiem, nie jest przypadkiem także nagły brak benzyny. Na spotkanie wyborcze na terenie [województwa] jest bardzo trudno dojechać".

Dziękując wszystkim za udział w mityngu, M[arek] **Cieślak** szczególnie podziękował proboszczowi parafii św. Antoniego za udostępnienie placu przykościelnego do spotkania z kandydatami [l]oraz H[enrykowi] **Żebrowskiemu** za stronę[l] techniczną imprezy.

Na zakończenie Jan **Brzozowski** poinformował, że w Zduńskiej Woli siedziba komitetu obywatelskiego mieści się przy ul. Rynek 2, tel. 64–56 (pl. Wolności). Dyżur tam jest [m]pełniony w godzinach 10.00–18.00. [i]Następny miting odbędzie się 27 maja br. o godz. 17.00. Po uroczystościach odśpiewano „Boże, coś Polskę"[i].

[l-l] *Oznaczono z lewej strony pionową linią.*

[l-l] *Podkreślono odręcznie oraz oznaczono z lewej strony przekreśloną dwukrotnie potrójną pionową linią*. Henryk Żebrowski (ur. 1956). Działacz związkowy, pracownik WPEC w Zduńskiej Woli; inwigilowany w ramach SOR „Układ-1" (1984–1986) i SOR „Żebro" (1988–1989) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 055/564; EASI 59 124, Akta paszportowe; karty: Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej i E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0315/1, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Sieradzu.

[m] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wydz*[iał]* III powinien zabezpieczyć też.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – Wydział III
Egz. nr 2 – RUSW Zd[uńska] **Wola**
Opr. Z.S./H.C.
Dz. masz. 0191/89[o]

Naczelnik Wydziału IV WUSW
w Sieradzu
kpt. mgr Lech Cieślak[3]
z up. por. Zb[igniew] **Sas**[n]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 156–160, mps.

[n] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[o] *Poniżej odręczna adnotacja oznaczona z lewej strony potrójną pionową linią:* Inf*[ormacja]* powyższa została wykorzystana do „Zespołu Lato 80".

[3] Lech Cieślak (ur. 1954), kpt. Od września 1980 inspektor Wydziału IIIA KW MO w Sieradzu; od czerwca 1981 inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Sieradzu; od lutego 1985 starszy inspektor Wydziału IV WUSW w Sieradzu; od marca 1985 kierownik Samodzielnej Sekcji IV WUSW w Sieradzu; od listopada 1985 naczelnik Wydziału IV WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 naczelnik Wydziału SiA WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/224, Akta osobowe.

Nr 96

1989 maj 10, Warszawa – Pismo podsekretarza stanu MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie zasad stosowania podsłuchu telefonicznego wobec przedstawicieli opozycji politycznej

[a]Warszawa, dn. [b]10 V[b] 19[b]89[b] r.
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
[c]Egz. nr [d]37[d]

[e]**Szef**
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w [d]Sieradzu[d]

W dniu 9 bm. ujawniona została instalacja PP w pomieszczeniu wykorzystywanym przez Komitet Obywatelski w Słupsku. Zdarzenie zaistniało w wyniku niepełnego przestrzegania zasad tajności lub z przecieku osób wtajemniczonych.

Fakt ten zostanie niewątpliwie mocno nagłośniony i wykorzystany politycznie przez opozycję. Przyczyny zaistniałego zdarzenia bada komisja. Sprawę wyjaśni prokuratura. Jest to poważny uszczerbek dla resortu spraw wewnętrznych.

W związku z powyższym proszę:

1. [f]Dokonać wnikliwej analizy zabezpieczenia i warunków konspiracji eksploatowanych obiektów PP dotyczących figurantów spraw operac[yjnych].

2. Niezwłocznie usunąć instalacje w tych obiektach, które aktualnie nie gwarantują pełnej konspiracji oraz nie wnoszą istotnych elementów do interesującego nas problemu.

3. W przypadkach występowania z wnioskiem o zakładanie nowych instalacji wobec figurantów „S" – każdorazowo zasięgnąć opinii Departamentu Techniki MSW.

4. Podjąć przygotowania, aby zlikwidować instalacje u figurantów spraw operacyjnych, którzy zostaną wybrani na posłów i senatorów.

---

[a] *Treść pisma na papierze firmowym z umieszczonym w lewym górnym rogu nagłówkiem z godłem:* Polska Rzeczpospolita Ludowa. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Podsekretarz stanu. Nr SVD-001061/89. *Numer pisma wpisano maszynowo.*

[b-b] *Wpisano maszynowo.*

[c] *Poniżej pieczęć:* Zniesiono klauzulę tajności Dec. Nr 155 Szefa UOP z dnia 16 XI 1999 r. *Numer decyzji i datę wpisano odręcznie.*

[d-d] *Wpisano odręcznie.*

[e] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Z*[astęp]*ca ds. SB do bezwzględnej realizacji. 12 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

5. Podjąć inne niezbędne środki zapewniające maksymalną konspirację eksploatowanych obiektów[f].

Wydr. w pięćdziesięciu egz. gen. bryg. Henryk **Dankowski**[g]
Egz. nr 1 – aa
Egz. nr 2–50 – szefowie WUSW
Druk. AW/MW[h]

Źródło: AIPN Łd, 053/41, t. 19, k. 92, mps.

[f-f] *Fragment oznaczony po lewej stronie pionową linią.*

[g] *Poniżej nieczytelny podpis.* Henryk Dankowski (ur. 1929), gen. dyw. Od września 1950 słuchacz Oficerskiej Szkoły Artylerii w Toruniu; 1953–1957 dowódca plutonu i baterii w Choszcznie, Szczecinku i Warszawie; od sierpnia 1959 starszy pomocnik w Oddziale WSW w Szczecinie; od listopada 1961 starszy pomocnik szefa Oddziału II Zarządu II Zarządu WSW POW; od września 1972 p.o. zastępca szefa; od lipca 1973 zastępca szefa; od czerwca 1975 p.o. szef, od kwietnia 1977 szef Oddziału II Zarządu II Szefostwa WSW; od czerwca 1977 p.o. szef, od marca 1979 szef Zarządu WSW Wojsk OPK; od 1979 szef POW; od czerwca 1982 dyrektor Departamentu III MSW; od lipca 1985 zastępca szefa SB; od grudnia 1986 podsekretarz stanu w MSW; od października 1989 pierwszy zastępca ministra spraw wewnętrznych. Zwolniony ze służby w lipcu 1990. *Aparat represji*..., s. 323.

[h] *Na odwrocie umieszczono odręczną adnotację:* Na terenie woj. sieradzkiego brak wymienionych instalacji PP. N*[aczelni]*k Wydz*[iału]* Z*[abezpieczenia]* O*[peracyjnego]* mjr J*[anusz]* Pokorski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Janusz Pokorski (ur. 1945), mjr. Od kwietnia 1974 inspektor Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego KW MO w Opolu; od czerwca 1974 oficer techniki operacyjnej Wydziału „T" KW MO w Opolu; od czerwca 1975 starszy referent techniki operacyjnej Wydziału „T" KW MO w Opolu; od sierpnia 1976 inspektor Wydziału „T" KW MO w Opolu; od lipca 1982 starszy inspektor Wydziału V KW MO/WUSW w Opolu; od czerwca 1985 inspektor Wydziału „T" WUSW w Opolu; od maja 1987 naczelnik WZO WUSW w Sieradzu; od lutego 1990 naczelnik Wydziału „C" WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/239, Akta osobowe.

Nr 97

1989 maj 11, Sieradz – Meldunek do sprawy obiektowej „Senator" dotyczący przebiegu uroczystości religijnych i spotkania przedwyborczego w Wartkowicach z kandydatami Komitetu Obywatelskiego „Solidarność"

Wydział III WUSW
w Sieradzu
Dok[ument] **syst**[emowy] **nr** [a]61[a]

Sieradz, dnia 11 V 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału I
Dep[artamentu] **III MSW**
w Warszawie

[b]**Meldunek uzupełniający**,
sprawa obiektowa Si-8480, krypt[onim] **„Senator"**, ident[yfikator] 5400/89

W dniu 7 V 1989 [r.] w kościele parafialnym w Wartkowicach została odprawiona msza w intencji za ojczyznę i pomordowanych w Katyniu. W nabożeństwie wzięli udział przedstawiciele **„Solidarności"** z terenu województwa sieradzkiego wraz z kandydatami strony opozycyjnej na posłów i senatorów (Strózik, Cieśla, Tomaszewicz, Zieliński). Następnie odbył się wiec przedwyborczy, w którym wzięło udział około 1000 osób.

Uczestnicy wiecu w większości do przedstawionych programów wyborczych odnieśli się z rezerwą.

Następnie działacze opozycji z kandydatami na posłów i senatorów (około 50 osób) przemaszerowali z Wartkowic do Gostkowa, gdzie nastąpiło odsłonięcie płyty poświęconej legionom Piłsudskiego.

Prowadzący sprawę:
mł. chor. Kazimierz Zakręta[c]

Wykonano w 3 egz.
Egz nr 1 – adresat
Egz nr 2 – aa
Egz nr 3 – Sekcja I Wydz[iału] **III**
Pismo: Z.K./K.L.

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 26, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 21 L.dz. 0599/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[c] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 98

1989 maj 12, Sieradz – Wytyczne naczelnika Wydziału Wojewódzkiego Stanowiska Kierowania WUSW w Sieradzu kpt. Edwarda Kucharskiego w sprawie działalności MO w okresie poprzedzającym wybory do Sejmu i Senatu PRL

„Zatwierdzam”
Kierownik Sztabu WUSW
w Sieradzu[a]
płk mgr Romański[c]

Sieradz, [dnia] 12 V 1989 [r.]
Tajne
Egz[emplarz] **nr** [b]

Wytyczne
w sprawie realizacji zadań służbowych przez Milicję Obywatelską woj. sieradzkiego w okresie poprzedzającym wybory do Sejmu i Senatu PRL

Aktualnie odbywająca się kampania wyborcza do Sejmu i Senatu PRL przebiega w jakościowo innej sytuacji społeczno-politycznej i operacyjnej aniżeli dotychczasowe kampanie wyborcze. Uchwalona przez Sejm PRL nowa ordynacja wyborcza dopuszcza ubieganie się o mandaty poselskie i senatorskie środowiskom i osobom o różnej orientacji politycznej.

Sygnalizowana zmiana jakościowa nie zwalnia jednak Milicji Obywatelskiej od należytego utrzymania właściwego stanu ładu i porządku publicznego [podczas] tej kampanii, jak i w dniu samych wyborów tym bardziej, że w niektórych regionach, środowiskach i zakładach pracy województwa utrzymują się w różnym stopniu stany napięć i niezadowolenia, przede wszystkim na tle płacowym.

Z dotychczasowego rozpoznania operacyjnego wynika, że stany te nie mają bezpośredniego wpływu na atmosferę przebiegu kampanii wyborczej, nie wskazują również na ewentualność bojkotu samych wyborów, mimo to przewidzieć należy, że w miarę zbliżania się terminu wyborów może następować ich eskalacja.

Publiczne wystąpienia kandydatów do Sejmu i Senatu ze środowisk solidarnościowo-opozycyjnych niejednokrotnie odbywają się w atmosferze wyszydzania dorobku socjalistycznej Polski, mają charakter napastliwy na system sprawowania władzy i rolę, jaką odgrywa w tym systemie PZPR, przybierają formy niespotykane w dotychczasowej praktyce. Optymizmem nie napawa również to, że sposób prezentowania przez tych kandydatów programu wyborczego znajduje publiczną aprobatę u niektórych księży katolickich, nawołujących do powszechnego popierania wyłącznie kandydatów solidarnościowo-opozycyjnych.

Biorąc pod uwagę przedstawione wyżej uwarunkowania polityczno-społeczne i operacyjne oraz istniejący stan zagrożenia przestępczością kryminalną, w realizacji zadań przez funkcjonariuszy MO woj. sieradzkiego uwzględnić należy:

---

[a] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[b] *Pole niewypełnione.*
[c] *Poniżej pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu 08 L.dz. IM-0122/89. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

I. W zakresie prognozowania, analizy i planowania.

1. [d]Prowadzić szerokie rozpoznanie środowisk[d] i osób – w ramach rutynowych, codziennych zadań służbowych – pod kątem oceny zamiarów podejmowania działań i akcji, mogących mieć wpływ na stan ładu i porządku publicznego ([d]zamiary[d] organizowania wieców, manifestacji, [d]niekontrolowanych i nieplanowanych[d] spotkań z wyborcami itp.).

2. Dokonywać bieżącej analizy stopnia zagrożenia porządku publicznego, typować rejony szczególnie zagrożone i na tej podstawie określić zadania dla poszczególnych służb MO. Miejsce i czas służby dostosowywać do charakteru zagrożenia.

3. Zapewnić właściwy stan porządku publicznego w bezpośrednim sąsiedztwie miejsc odbywania spotkań przedwyborczych kandydatów na posłów i senatorów z wyborcami. Realizując to zagadnienie, uwzględnić należy wielowariantowość ochrony porządku w zależności od prezentowanej orientacji politycznej kandydata oraz związaną z tym ewentualnością zakłócenia tego porządku.

4. [d]Zapewnić ochronę[d] lokali wyborczych w zakresie sprawdzania list w dniach poprzedzających wybory.

5. Zadania określone w p[unk]cie 3 i 4 realizować w ramach bieżącej służby patrolowej oraz poprzez ustanowienie doraźnych dyżurów w jednostkach nieposiadających etatowej służby dyżurnej.

II. W zakresie rozpoznania przestępczości kryminalnej i pospolitej.

1. [d]Zwiększyć częstotliwość spotkań z posiadaną siecią poufnych osobowych źródeł informacji. Zlecać jej zadania zbierania informacji o planowanych działaniach, które mogłyby zakłócić porządek na spotkaniach przedwyborczych lub w trakcie samych wyborów[d].

2. [d]Uaktywnić kontrolę operacyjną środowisk i grup przestępczych[d] w celu neutralizowania ich zamierzeń bądź konkretnych przygotowań do udziału w sprowokowanych zajściach ulicznych.

3. Uaktywnić rozpoznanie posesyjne, poufne źródła informacji i społeczny system powiadamiania w celu zapewnienia bieżącego dopływu informacji.

III. W zakresie działań wyprzedzających i prewencyjnych.

1. [d]Przeanalizować posiadane materiały[d] i podjąć niezwłocznie realizację w sprawach o nielegalne posiadanie broni palnej lub materiałów wybuchowych.

2. Uaktywnić poszukiwania ukrywających się najgroźniejszych przestępców kryminalnych (bandytów, włamywaczy, złodziei), zwiększyć częstotliwość kontroli różnego rodzaju kryjówek i melin, w których mogą przebywać osoby poszukiwane, bądź przechowywany jest łup z przestępstw.

3. Ukierunkować działania prewencyjne i ochrony porządku publicznego – w szerokim pojęciu – na realizowanie zadań w odmiennej sytuacji społeczno-politycznej. Bezwzględnie reagować na zjawiska i czyny mające znamiona i charakter wykroczenia lub przestępstwa zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

IV. W zakresie postępowania w przypadku przestępstw przeciwko wyborom.

1. [d]Zgłoszenie lub stwierdzenie[d] przestępstwa przeciwko wyborom (art. 189 kk) należy szczegółowo udokumentować przy pomocy protokołu zawiadomienia o przestępstwie. W dokumentowaniu przestępstwa korzystać w szerokim zakresie ze środków i metod Wydziału Kryminalistyki WUSW w Sieradzu.

[d-d] *Podkreślono odręcznie.*

2. Utrzymywać bezpośredni kontakt i współpracować z organami prokuratury w sposób zapewniający uzgodnienie decyzji merytorycznych w postępowaniu przygotowawczym. Przeprowadzenie czynności sprawdzających i wszczęcie postępowania przygotowawczego należy obowiązkowo uzgadniać z właściwą prokuraturą rejonową.

3. W przypadku ujawniania, zwłaszcza w dniu poprzedzającym wybory i w dniu wyborów, czynu zawierającego znamiona przestępstwa z art. 284 § 1 i 2 kk należy po udokumentowaniu tego faktu protokołem zawiadomienia o przestępstwie lub szczegółową notatką urzędową oraz – w razie potrzeby – oględzinami, np. jeżeli będzie mieć miejsce uszkodzenie przedmiotu, dalsze postępowanie skonsultować z Wydziałem Śledczym Służby Bezpieczeństwa oraz prokuraturą.

4. Formy ochrony lokali wyborczych w dniu wyborów oraz sposób przewozu i ochrony dokumentacji wyborczej dostarczanej do tych lokali, jak również jej przekazania (po zakończeniu głosowania) do Wojewódzkiej Komisji Wyborczej, określone zostaną w odrębnym piśmie.

5. [e]Informuję ponadto, że w okresie zabezpieczenia operacyjnego kampanii wyborczej i wyborów obowiązują stosowne postanowienia zawarte w wytycznych kierownika Sztabu WUSW w Sieradzu z dnia 11 kwietnia br[e].

L.dz.AP-0025/89
Wykonano i rozesłano
wg rozdzielnika [f]09/89[f]
Opr. EK/MS
Nr ks. maszyn. 025/89[h]

Naczelnik Wydziału WSK
WUSW w Sieradzu[a]
kpt. E[dward] **Kucharski**[g]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 153–154, mps.

[e-e] *Fragment oznaczony na marginesie czterema pionowymi liniami.*
[f-f] *Wpisano odręcznie.*
[g] *Poniżej odręczna adnotacja:* Zapoznałem się *oraz 8 nieczytelnych nazwisk funkcjonariuszy opatrzonych parafkami.* Edward Kucharski – brak bliższych danych.
[h] *Poniżej pieczęć:* Powielarnia WUSW w Sieradzu AB zam. 0416/89 5×35 egz. *Nazwę jednostki, numer zamówienia i liczbę egzemplarzy wpisano odręcznie.*

Nr 99

1989 maj 13, Łowicz – Szyfrogram na temat przebiegu wizyty premiera Mieczysława F. Rakowskiego i członka KC PZPR Leszka Millera w Łowiczu

Nr 111/89 Łowicz, dn. 13 V [19]89 r.
Tajne

[a]Zespół Analityczno-Informacyjny
WUSW Skierniewice

[...][b]

W dn. 12 V [19]89 r. na terenie Łowicza przebywali premier Rakowski i sekretarz KC PZPR Miller. Wymienieni zwiedzili piekarnię i wytwórnię wód gazowanych GS „Łowicz". Premier wysoko ocenił przedsiębiorczość i pomysłowość kierownictwa tej instytucji i życzył dalszych sukcesów. Załoga tych dwóch zakładów liczyła się, że premier spotka się z nią[c] i porozmawia o codziennych sprawach, jednakże nie było tego w programie. W związku z tym zanotowano pojedyncze wypowiedzi krytyczne pod adresem premiera i sekretarza [...][d]. Premierowi zarzucano, że otoczył się świtą, robi grunt Millerowi, nie chce się spotkać z przeciętnymi ludźmi, że takie wizyty kosztują (w przypadku GS około jednego miliona złotych przeznaczonego[e] na prace porządkowe).

Następnie premier i sekretarz spotkali się w MDK z aktywem spółdzielczym [...][d] rejonu. Przedstawiciele spółdzielczości narzekali na nieżyciowe przepisy krępujące samodzielność, przedsiębiorczość, brak towarów, zbyt częste kontrole. Niektórzy z nich stwierdzali, że w innych krajach jest lepiej. Premier ustosunkował się do tych pytań, mówiąc, że jeżeli w Holandii jest lepiej, nic nie stoi na przeszkodzie, by tam pojechać, że przepisy zweryfikuje samo życie, liczbę kontroli się zmniejszy. Zaapelował o spokój społeczny niezbędny do rozwoju gospodarczego kraju. Ogólnie należy stwierdzić, że wystąpienie premiera i sekretarza KC spotkało się z dużym zadowoleniem[f].

---

[a] *Powyżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 999 z RUSW Łowicz. Rozszyfrowano 13 V 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 13.00 *opatrzona parafką. Numer, nadawcę, datę, i godzinę wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *W dokumencie:* nimi.

[d] *Pominięto powtórzenie.*

[e] *W dokumencie:* przeznaczonych.

[f] *Po prawej stronie nieczytelna pieczęć z odręcznie wpisanymi datą:* 13 V *[19]*89 *[r.] i numerem pisma:* IA-0144/89.

Zaszyfrował: Dębski, dn. 13 V [19]89 [r.]
Rozszyfrował: Borkowski, godz. 12.10[g]

Z[astęp]ca szefa
ds. SB RUSW w Łowiczu
mjr mgr Malangiewicz[1]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 17, k. 70, mps.

[g] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych*] w Skierniewicach. Wpłynęło dnia 13 V *[19]*89 r. 31 Nr OR-0176/89. *Datę i numer pisma wpisano odręcznie.*

[1] Włodzimierz Malangiewicz (ur. 1943), mjr. Od października 1969 oficer Referatu ds. SB KP MO w Brzezinach; od maja 1973 inspektor operacyjny Referatu ds. SB KP MO w Brzezinach; od czerwca 1975 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Skierniewicach; od sierpnia 1977 kierownik sekcji Wydziału III KW MO w Skierniewicach; od listopada 1980 zastępca naczelnika Wydziału IIIA/V KW MO/WUSW w Skierniewicach; od marca 1984 zastępca szefa RUSW ds. SB w Łowiczu. Zwolniony ze służby 16 III 1990. AIPN Łd, Karta ewidencyjna funkcjonariusza.

Nr 100

1989 maj 15, Sieradz – Wytyczne naczelnika Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr. Wojciecha Klimkowskiego dotyczące kontroli operacyjnej spotkań przedwyborczych organizowanych przez Komitet Obywatelski „Solidarność”

Szyfrogram – b[ardzo] **pilne**

Sieradz, [dnia] 15 V 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
[a]Egz. nr [b]

Z[astęp]ca szefa RUSW ds. SB
[c]**(wszyscy)**

[d]Zgodnie z poleceniem dyrektora Departamentu III MSW informuję, iż stają się nieaktualne wytyczne zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu z 10 X 1988 [r.] (L.dz. DB-001115/88) dotyczące struktur b[yłego] NSZZ „Solidarność”.

Działalność struktur NSZZ „Solidarność” istniejących tylko w obiektach i środowiskach pionu III należy rozpoznawać w ramach prowadzonych podteczek. Zaznaczam, że powyższe dotyczy tylko pionu III.

Nawiązując do poprzednich szyfrogramów, przypominam o obowiązku zabezpieczania zebrań przedwyborczych kandydatów strony opozycyjno-solidarnościowej i przesyłania informacji z ich przebiegu także do Wydziału III, który nadzoruje i koordynuje ochronę kampanii i wyborów.

W przesyłanych szyfrogramach ujmować:

– atmosferę spotkań oraz frekwencję,

– prezentowani i obecni kandydaci oraz ich programy, interesujące z punktu widzenia operacyjnego pytania wyborców oraz odpowiedzi kandydatów,

– inne wydarzenia zasługujące na naszą uwagę, zaistniałe w związku ze spotkaniem[e].

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 263, rkps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 21 L.dz. DB-00613/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b] *Pole niewypełnione.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 772–776. Przyjęto 15 V [*19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 10.55. Zaszyfrowano 15 V *[19]*89 *[r.]*. g*[odzina]* 11.20 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[d] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Dla T*[owarzysza]* Zakręty. SO „Senator”.

[e] *Poniżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr mgr Wojciech Klimkowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 101

[1989 maj] – Zalecenia dotyczące sposobu głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu PRL w czerwcu 1989 r. opracowane przez Komitet Obywatelski „Solidarność”

„Katechizm” wyborczy (odpis)

1. Dlaczego dobry Polak, porządny obywatel, wierzący katolik powinien 4 czerwca 1989 r. wziąć udział w wyborach?

– Bo nie wolno mu obojętnie patrzeć, jak kraj ojczysty upada.

– Bo powinien wspierać te siły, które chcą Ojczyznę z upadku wydźwignąć – tzn. Komitet Obywatelski „Solidarność” i na jego kandydatów głosować.

– Bo wszyscy chcemy żyć w Polsce dobrze rządzonej i lepiej urządzonej.

2. Czym są wybory do Sejmu i do Senatu w 1989 r.?

Jest to 35 proc. szansy zrealizowania programu „okrągłego stołu” wraz z wszystkimi przez ten „stół” określonymi perspektywami. Pomnożone:

– przez Twoją aktywność,

– przez Twoją dobrą wolę,

– przez Twój patriotyzm,

– 35×3=105.

A więc od Ciebie zależy, czy będzie 105 proc. szansy na suwerenną, wolną i demokratyczną **Polskę**.

3. O co walczymy w wyborach?

– O stuprocentowe zwycięstwo naszych przedstawicieli (czytaj kandydatów),

– o demokrację i niezależność,

– o fundamentalne reformy polityczne i gospodarcze, zwłaszcza w rolnictwie,

– o ożywienie życia politycznego przez stworzenie nowej siły politycznej, czyli opozycji,

– o wszystkie zmiany, których pragną nasi wyborcy.

4. Po co idziemy do wyborów?

– Po Polskę dobrze urządzoną,

– po sprawiedliwe prawo i praworządną władzę,

– po lepszy, dostatniejszy byt,

– po efektywną gospodarkę, dobre zarobki,

– po zdrową żywność,

– po skuteczne lecznictwo,

– po dobre szkoły i lepszą przyszłość naszych dzieci.

5. Czemu mamy wybierać posłów i senatorów z listy Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”?

– Żeby z barykad przejść na trybuny parlamentarne,

– żeby w Sejmie i Senacie miał kto walczyć o nasze dążenia, o nasz program,

– żeby ich było 35 proc. w Sejmie i 100 proc. w Senacie,

– żeby stanowili siłę liczącą się w Zgromadzeniu Narodowym,

– żeby następne wybory były w 100 proc. demokratyczne.

6. Dlaczego jeszcze powinniśmy wybierać właśnie naszych kandydatów?
– Bo oni będą nieugięcie walczyć o to:
– aby każdy Polak czuł się we własnej Ojczyźnie wolny, potrzebny i doceniony,
– aby młodzi Polacy byli wychowywani na oddanych krajowi mądrych obywateli,
– aby każda polska rodzina miała własny kąt i dach nad głową,
– aby wreszcie podatek wracał do podatnika,
– aby indywidualny rolnik nie czuł się obywatelem drugiej kategorii,
– aby nasze stoły były obficie zastawione,
– aby nasza żywność nie była zatruta,
– aby emeryt i rencista nie czuł się żebrakiem,
– aby nasze babcie, matki i żony nie spędzały życia w kolejkach.

Komitet Obywatelski
„Solidarność”[a]

Źródło: AIPN Łd 02/17, k. 318, mps.

[a] *Poniżej adnotacja:* Zapoznałem się *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 102

1989 maj 16, Warszawa – Zestaw przykładowych pytań do kandydatów Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" opracowany w Departamencie III MSW [1]

Warszawa, dnia 16 V 1989 [r.]

Zestaw pytań

1. Od szeregu lat opozycja krytykowała praktykę władzy przywożenia kandydatów w „teczkach", a obecnie sama tak postępuje. Jak Pan zatem ocenia swoje kandydowanie w naszym okręgu?

2. Mieszka Pan w..., a kandyduje w... Dlaczego? Czy w przypadku wybrania na posła (senatora) będzie Pan reprezentował interesy naszego okręgu, czy swojego środowiska? Jakie są wg Pana najważniejsze problemy naszego regionu do rozwiązania?

3. Opozycja i „Solidarność" od wielu lat posługuje się terminem demokracja. Jak w świetle tego należy oceniać fakt ustalenia kandydatów strony opozycyjno-solidarnościowej przez Komitet Obywatelski „Solidarności", który nie pochodzi z demokratycznych wyborów, a z nominacji?

4. Czy jest moralne korzystanie w kampanii wyborczej z usług zachodnich rozgłośni polskojęzycznych w sytuacji, gdy strona opozycyjno-solidarnościowa ma dostęp do radia i telewizji i wydaje własne czasopisma?

5. Czy jest Pan przekonany, że demokratyczne kraje zachodnie udzielają altruistycznie pomocy opozycji w Polsce?

6. Znam program wyborczy Komitetu Obywatelskiego „Solidarności". Ale jaki jest konkretnie Pana program wyborczy? Co ma Pan nam do zaoferowania?

7. Jaki jest Pana stosunek do faktu, że NZS upiera się przy statutowym zapisie o prawie do strajku, mimo iż na całym świecie prawo to jest ściśle związane z istotą związków zawodowych jako element obrony ludzi pracy?

8. Jaki jest Pana stosunek do projektu nowelizacji ustawy o aborcji?

9. Skąd strona opozycyjno-solidarnościowa uzyskuje – poza rozpowszechnianiem cegiełek wyborczych – fundusze na kampanię wyborczą? Czy otrzymuje fundusze z krajów zachodnich? Jeżeli tak, to jakie to są mniej więcej ilości? Czy nie jest to forma uzależniania się?

10. W propozycjach „Solidarności" naprawy gospodarki narodowej dużo miejsca zajmuje kierunek reprywatyzacji. Czy Pan podziela pogląd, że reprywatyzacja jest lekarstwem na schorzenia naszej gospodarki? Kto ma być właścicielem środków produkcji?

11. Strona opozycyjno-solidarnościowa atakuje system oświatowy w Polsce jako źle zorganizowany i mało skuteczny, formułując jednocześnie pogląd, iż prywatyzacja szkół zmieniłaby ten stan. Czy Pan jest zwolennikiem tego kierunku? Czy nie uważa Pan, iż zamknęłoby to możliwość kształcenia wielu zdolnym jednostkom ze środowisk socjalnie słabych?

---

[1] Prezentowany dokument był publikowany w tomie *Wybory '89 w Polsce południowo-wschodniej...*, s. 236–239, jednakże ze względu na zbieżność jego treści z treścią dokumentu nr 103 uznano za stosowne zamieszczenie go w niniejszym zbiorze.

12. Czy w przypadku wybrania Pana na posła do Sejmu będzie Pan głosował wg decyzji poselskiego klubu opozycyjnego, nawet jeżeli byłoby to sprzeczne z interesami naszego okręgu, którego Pan będzie reprezentantem?

13. Jaki ma Pan konkretny program zahamowania inflacji?

14. Czy opozycja decydując się na udział w wyborach, rzeczywiście chce współdziałać z rządem w przełamaniu kryzysu ekonomicznego, czy też traktuje to jako krok w zdobyciu władzy?

15. W demokratycznych Stanach Zjednoczonych istnieje ustawa zakazująca pod groźbą kary przyjmowania organizacjom różnego typu pieniędzy z terytorium drugich krajów. Dlaczego „Solidarność" i opozycja nie tylko przyjmuje pieniądze, ale wręcz o nie zabiega? Czy to jest słuszne i moralnie czyste?

16. Czym różni się NSZZ „Solidarność" od Komitetu Obywatelskiego „Solidarność"? Jakie cele stawia sobie Komitet Obywatelski i czy zostanie zlikwidowany po wyborach, czy będzie funkcjonować nadal jako instytucja o charakterze polityczno-społecznym?

17. Jak Pan rozumie pojęcie „wolności" w haśle: „Nie ma wolności bez »Solidarności«"? Czy – w związku z porozumieniem przy „okrągły stole" – nie należałoby przyjąć hasła koalicji rządowej: „Nie ma wolności bez odpowiedzialności" i utworzyć jedno: „Nie ma wolności bez »Solidarności« i odpowiedzialności".

18. Czy jest Pan przekonany, że propozycje „Solidarności" w kwestii pewnego urynkowienia mieszkań są słuszne? Realizacja tego programu radykalnie ograniczy dostępność mieszkań dla zdecydowanej większości społeczeństwa.

19. Jeżeli miałby Pan możliwość wyznaczenia premiera, kogo by Pan desygnował i dlaczego?

20. Czy opozycja negując całkowicie dorobek Polski w ostatnich 45 latach, postępuje słusznie? Czy naprawdę społeczeństwo nic nie zrobiło?[a]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 216–218, mps.

[a] *Na odwrocie odręczna adnotacja:* Zapoznałem się *oraz nieczytelna lista nazwisk funkcjonariuszy opatrzona parafkami.*

Nr 103

1989 maj 17, Piotrków Trybunalski – Informacja o przebiegu zorganizowanego w Tomaszowie Mazowieckim spotkania z kandydatami Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" na posłów

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 17 V 1989 r.
Tajne
Egz. nr [a]5[a]

Informacja operacyjna

Po spotkaniu kandydatów na posłów: Teresy Zalewskiej i Andrzeja Zawiślaka[1] z pracownikami ZPW „Tomtex" kandydaci odpowiadali na pytania załogi przygotowane przez przedstawicieli „S". Odpowiedzi były nagrane w zakładowym radiowęźle. Na te same pytania odpowiadają kolejno Teresa Zalewska, a następnie Andrzej Zawiślak.

Pytanie:

Czy po raz pierwszy odwiedza Pani **„Tomtex"** i czy znane są Pani warunki pracy załogi „Tomtex"? Jeżeli tak, to które uważa Pani za najbardziej kłopotliwe, jeżeli tak to w jaki sposób chciałaby Pani wyjść naprzeciw tym problemom?

Odpowiedź (Teresa Zalewska):

No to jest cała seria pytań... Prawdę powiedziawszy „Tomtexu" nie znam. Pracowałam w zakładach przemysłu spożywczego przed wielu laty, ale znam zakłady przemysłu włókienniczego, ponieważ mam przyjaciół w tych zakładach. Ponieważ jestem kandydatką wścibską, więc [b] z natury rzeczy staram dowiedzieć się, jak funkcjonują te zakłady i tutaj mogę powiedzieć, że znam charakter pracy wszystkich zakładów z terenu Tomaszowa Maz[owieckiego].

Pytanie:

Czy może Pani zdradzić tajemnicę, czym się Pani zasłużyła na tak wysokie wyróżnienie, jakim jest znalezienie się na liście kandydatów na posłów – chodzi o dotychczasową działalność na rzecz miasta i województwa?

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[1] Andrzej Zawiślak (ur. 1937). Ekonomista, polityk, minister; działacz ZMD (1956–1957); absolwent UW (1962); pracownik Zakładu Badań Ekonomicznych Komisji Planowania przy RM (1963–1974); pracownik naukowy Wydziału Zarządzania UW (od 1974), współpracownik KUL, wykładowca zagranicznych uniwersytetów; prof. nadzw. nauk ekonomicznych (1986); doradca i działacz NSZZ „S"; sygnatariusz aktu założycielskiego RPR (1987); wiceprezes UPR (1987–1988); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" (1989–1991); od 1990 czł. KLD; przewodniczący Rady Naukowej Centrum Badań Przedsiębiorczości i Zarządzania PAN; minister przemysłu i handlu w gabinecie J.K. Bieleckiego (1991); obecnie kierownik Katedry Systemów Zarządzania Wydziału Zarządzania UW i przewodniczący Rady Patronackiej Warszawskiej Szkoły Zarządzania – Szkoły Wyższej; inwigilowany przez Referat SB KP MO w Nowym Dworze Mazowieckim w ramach SEO „Uparci" (1958–1960) prowadzonej w związku z kontrolą środowiska byłych działaczy ZMD; wg zachowanych dokumentów KTW (1970–1974), zarejestrowany pod nr. 28 199 – udzielał informacji m.in. na temat pracowników Instytutu Planowania i czł. PTE; z pozyskania w charakterze TW zrezygnowano z powodu zmiany miejsca pracy i niechęci do współpracy. AIPN 0227/394, t. 1–2; 001043/855; karty: E-14, E-16, EO-4-A/77, DE-14/0 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW; Dziennik rejestracyjny MSW.

Odpowiada Teresa Zalewska:

Nie chciałabym, aby moje kandydowanie było traktowane w kategoriach jakiejś nagrody, bo tak nie powinno być. Ja jestem, mogę tak powiedzieć, długoletnim działaczem „Solidarności", tj. od roku 1980, a właściwie od 1981 [r.], kiedy powstała KZ NSZZ „S" w TZD (Drobiarskie) – byłam jej pierwszym przewodniczącym i tak toczy się moje życie związkowe. Potem wiadomo – stan wojenny – zmienił charakter pracy, nie zmienił jednak moich przekonań pomimo lekcji wychowawczych przeprowadzanych przez SB. Pomimo tego, że przez długi okres byłam bez pracy, właśnie z tego powodu, nie zmieniło to moich, ich zdaniem, złych przekonań. Uważano, że należy dać mi szkołę właśnie w ten sposób, że ja pracy nie znajdę na terenie Tomaszowa [Mazowieckiego]. Ponieważ ja jestem kobietą dość upartą jeżeli chodzi o dążenie do swoich celów, to mnie nie załamało, a wręcz zahartowało w moim przekonaniu, że coś w tym musi być, jeśli z jedną słabą kobietą walczy tylu funkcjonariuszy państwowych, że mam ciągłe zagrożenie nie tylko mnie, ale i mojej rodziny, więc coś w tym musi być i dlatego to moje przekonanie do dnia dzisiejszego przetrwało. Nie jest to więc nagroda za cierpienia, jakich doznałam w tym okresie. Myślę, że upamiętniłam się w wielu domach tu, w Tomaszowie [Mazowieckim] dlatego, że jestem ciągle do dyspozycji ludzi. Ja nie mam normalnego domu, ja mam biuro, gdzie przychodzą wszyscy ci, którzy potrzebują pomocy, wsparcia czy odprężenia psychicznego. Ponadto prowadziłam działalność popularyzatorską na różnych kursach, gdzie otwarcie głosiłam przekonania takie, jakie powinien mieć każdy prawy człowiek, Polak. W tym duchu moja działalność trwa. Taką mnie ludzie pamiętają. Prawdopodobnie ten wybór stąd nastąpił.

Pytanie:

Jednym z problemów społecznych jest budownictwo mieszkaniowe, w programie „S" mówi się o urynkowieniu budownictwa. Urynkowienie poznaliśmy na rynku owocowo-warzywnym (przykłady cen...). Urynkowienie budownictwa pamiętają nasi dziadkowie i rodzice z okresu przedwojennego, kiedy dla robotników dostępne były strych i poddasza. Czy powrót do tego ma uszczęśliwić klasę robotniczą? Czy w tym programie o to chodzi?

Odpowiada Teresa Zalewska:

Bezwzględnie nie. Nie chodzi o to, by majątek marnotrawić na kupno pietruszki itp. Tu zachodzi ścisła współpraca między produkcją miejska a wiejską. Sądzę, że jeżeli znaczną część produkcji przemysłowej przeznaczymy na potrzeby rolnictwa, nie tak jak do tej pory jedynie znikomą część, to wtedy rynek wiejski i miejski będą tak zrównoważone, że chłopu będzie opłacało się produkować i robotnik będzie miał za co kupić, i o to chodzi. Ja na licznych spotkaniach z rolnikami podnoszę tę kwestię. Wieś chce szerokiego urynkowienia, widząc w tym swój dostatni stół. Jednak nie chodzi o to, by wyprodukować masę tych dóbr, jeżeli nie ma zbytu. Musi być stworzona taka sytuacja, by mieszkańcy miast mogli kupić te wszystkie produkty wsi i nie przekroczyło to 20 proc. ich[c] dochodów. A nie jak teraz przekracza 50 proc. Bo gdzie pieniądze na resztę potrzeb związanych np. z kulturą itp.? Jeżeli chodzi o budownictwo, to sprawę położono zaraz na początku naszego państwa poprzez przejmowanie monopolu przez państwo na wszystkie dziedziny życia i budownictwo stało się budownictwem państwowym, co jest oczywistą bzdurą. Teraz mamy sytuację, że budujemy wielką płytą, która powinna być wyeliminowana ze względów zdrowotnych. To zatrzymanie tego budownictwa prywatnego spowodowało[d], że nie mamy gdzie mieszkać. Dzieci

[c] *W dokumencie:* jego.
[d] *W dokumencie:* spowoduje.

są w sytuacji katastrofalnej. Prywatyzacja budownictwa nabiera już barw, tylko brakuje jeszcze rozmachu.

Pytanie:

Jaki program własny pragnie Pani zaprezentować załodze?

Odpowiada Teresa Zalewska:

Program własny. Nie mówi się o czymś takim, co się nazywa upodmiotowieniem człowieka w procesie pracy. Dla mnie to jest najważniejsze, to jest to, że jeżeli człowiek przychodzi do pracy to powinien czuć, że jest potrzebny. Obecnie wszyscy inteligenci, chłopi, robotnicy mają poczucie [b] zmarnowanej tej pracy, a nie może być większej kary dla pracownika niż takie poczucie. Mamy w Polsce dwa pokolenia, których praca została zmarnowana. Wchodzi pokolenie trzecie bez nadziei. To jest straszne. To jest katastrofa dla młodzieży. Moją troską będzie dbać o poszanowanie godności człowieka, stawianie na kierowniczych stanowiskach ludzi kompetentnych, którzy nie będą traktowali swoich podwładnych jak bezmyślnego stada. Kierownik nie może być panem życia i śmierci jakiejś tam grupy ludzi. Kierownicy nie powinni robić łaski, że nami kierują. To z naszej łaski powinni być kierownikami.

Pytanie:

Na straży czyich interesów będzie Pani stała jako poseł: rządu czy robotników?

Odpowiada Teresa Zalewska:

Bezwzględnie robotników, w ogóle ludzi pracy. Dbać należy o każdego człowieka.

Pytanie:

Czy jest Pani za ustawą o trzyletnim więzieniu dla kobiet za przerywanie ciąży?

Odpowiada Teresa Zalewska:

Nie jestem za umieszczaniem kobiet w więzieniach za dokonanie tego zabiegu, ale jestem przeciw dokonywaniu tego zabiegu. Sama ustawa musi być przeredagowana. Kobieta nie może w niej być przedmiotem.

Pytanie:

Dlaczego „Solidarność" podpisała się przy „Okrągłym Stole" pod koncepcją rządu dotyczącą dalszego zubożenia ludności?

Odpowiada Teresa Zalewska:

Nie wiem. Pewnie dlatego, że był to efekt pośpiesznych obrad. Pewnie było wiele koncepcji i nie było czasu i klimatu. Teraz jest to temat do dalszych przemyśleń i działań. Do konkretnej realizacji muszą być podjęte wytyczne, które będą przemyślane i uzgodnione.

Na te same pytania odpowiada Andrzej Zawiślak.

Pytanie nr 1:

Jestem po raz pierwszy i nie [b] mam tej znajomości w najmniejszym stopniu. Ponieważ będę utrzymywać stały kontakt z zakładem, będę starał się analitycznie rozpoznać sprawę i w tych kwestiach, [w] których moja interwencja byłaby pomocna, oferuję swoją pomoc.

Odp. 2:

Pytanie trudne, jestem zakłopotany. Moje związki z woj. piotrkowskim nie były historyczne, ale od 4 lat jako działacz towarzystwa naukowego organizacji i zarządzania miałem kontakty z ludźmi z woj[ewództwa], miałem również studentów, którzy pisali u mnie prace m[a]g[iste]r[skie]. Tak się chyba złożyło, że zapadłem w pamięć tym ludziom, że zgłosili mnie, co jest dla mnie zaszczytem. Postaram się ich nie zawieść.

Odp. 3:

„Solidarność" jako ruch związkowy bazujący na szerokim poparciu mas społecznych, a nie badylarzy. „Solidarność" i jej siła bierze się z masowego poparcia ludzi pracy i jeżeli będzie inicjowała działania, w wyniku których ludziom pracy się pogorszy, to straci poparcie tych ludzi i rząd to szybko wykorzysta. Jeżeli teraz „Solidarność" lansuje program urynkowienia w wielu dziedzinach to wiemy, że nie ma na celu interesów kamieniczników, badylarza, ale wszystkich ludzi pracy, ale działania te w pierwszym rzucie objawiają się w tych fatalnych szatach. O co chodzi w urynkowieniu? W urynkowieniu chodzi, aby było zainteresowanie masową produkcją, co doprowadzi do spadku ceny. Urynkowienie budownictwa to nie tylko brak mieszkań, ale właśnie zaplecza, wszyscy wiemy ile załatwiania [...][e] potrzeba przy rozpoczęciu budowy. Wielka płyta jest płytą nagrobną dla naszego budownictwa. W budownictwie niezbędna jest organizacja, zaplecze i surowce itp.

Urynkowienie we wszystkich dziedzinach powinniśmy wprowadzić błyskawicznie, tylko musimy znaleźć mechanizmy osłonowe dlatego, że w pierwszym okresie, może nawet długim, wiele artykułów może być niedostępnych dla wielu ludzi. Tego możemy i musimy uniknąć. U nas ludzie biorą się za działalność dopiero wtedy, jak mają z tego kokosy. Będąc w USA, widziałem, jak się tam ludzie dorabiają. Trwa to powoli – u nas od razu każdy chce być milionerem. Podaję przykład rynku komputerowego i spadek cen po eksporcie komputerów przez prywatne osoby.

Pyt. 3:

Program mój – też z racji zawodu, kontaktów światowych – chciałbym swoją wiedzę wykorzystać w wymiarze spraw ogólnych, tj. przygotowania nowej konstytucji, która nie stworzy miejsca dla takich nonsensów, jakie mamy teraz. Nie będzie jednej partii, zapewnienia kierowniczej roli, a rola ta będzie zależała od wyborców i woli ludzi. Nasze układy jako państwa suwerennego będą umacniane. W drugim wymiarze będę się starał, by unormalnić pracę tak, aby płaca była za pracę i odwrotnie i aby złotówka była wymienialna, [aby ta,] którą ma premier Rakowski miała tę samą wartość co moja tzn., abyśmy wszyscy mogli za te same pieniądze to samo kupić.

Trzeci wymiar wiąże się z woj. piotrkowskim. Po przestudiowaniu wszystkich materiałów dot[yczących] woj[ewództwa] uważam, że jest ono znacznie poniżej średniej krajowej we wszystkich wskaźnikach dotyczących życia ludności. Mamy o 1/2 mniej miejsc w żłobkach, dostajemy mniej nawozów, pasz treściwych, o 1/2 mniejsze nakłady na inwestycje państwowe w przeliczeniu na 1 ha, [mniejsze] dostawy traktorów. Pierwszeństwo mamy w śmiertelności niemowląt. To są fakty sprawiające, że jesteśmy kopciuszkiem na mapie Polski. Zrobię wszystko, aby to zmienić. Postaram się doprowadzić do zmian takich, aby sprawiedliwie dzielić na tle innych województw.

Odp. 4:

Na straży społeczeństwa i mam nadzieję, że doprowadzę do zaniku rozbieżności pomiędzy interesami rządu a społeczeństwa, co jest naszym przekleństwem przez 40 lat.

Odp. 5:

Mimo, że jestem przeciwnikiem tego faktu to uważam, że taka redakcja ustawy jest dodaniem zła do zła, wprowadzenie działań prokuratorskich w tej dziedzinie jest zupełnym nieporozumieniem.

---

[e] *Pominięto słowo:* jest.

Odp. 6:

W sprawie indeksacji jest wiele nieporozumień. Państwo może produkować pieniądze bez ograniczeń, ale co z tego będzie. Zrozummy, że jeżeli zakład będzie płacił więcej zgodnie z ustalonym procentem, a nie będzie wzrostu produkcji, to każdy będzie woził pieniądze przed sobą na taczkach. Chcę powiedzieć jako ekonomista, że indeksacja nigdzie na świecie się nie sprawdziła i obawiam się, że będą z tego duże kłopoty. Może dojść do tego, że za pół roku ludzie będą mówili: „Gdzie są ci profesorowie, co doradzali »Solidarności« ten fakt?". Jest to produkowanie pieniędzy. Uważam, że zakłady, których[f] nie będzie stać na indeksację nie powinny istnieć. Jeżeli do zakładu się dopłaca, to powinien przestać istnieć, ale musi być jednak zapewnienie [pracy] dla ludzi [...][g]. Bank Światowy uzależnia nasze przyjście, w ogóle [udzielenie] pomocy od tego, aby pozwalniać pewną ilość osób i co z tymi ludźmi, jaki interes mają w tym państwa zagraniczne i z czego mają się ci ludzie utrzymywać?

Odp. 7:

Bank Światowy nie ma żadnego interesu, aby u nas było bezrobocie, ale my mamy interes, aby dostać pieniądze od tego banku. Jeżeli Pani przyszłaby do mnie po pożyczkę, a ja zobaczyłbym, że stołuje się Pani w lokalu, w którym płaci się za śniadanie 1200 zł, a chce Pani ode mnie pożyczkę na życie, to ja bym powiedział: „Kochanie, najpierw ja poobserwuję Cię, jak jesz śniadanie w barze mlecznym przez tydzień, to dopiero porozmawiamy o pożyczce".

Powyższe pytania i odpowiedzi mają być przedstawione załodze przez zakładowy radiowęzeł w dniu 18 V 1989 r. lub 19 V 1989 r. – jeszcze nie ustalono kiedy.

Omówienie informacji

Informacja jest streszczeniem audycji, zapisu na taśmie magnetofonowej, dostarczonej operacyjnie.

Insp[ektor] Inspektoratu II
WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim]
por. Z[ygmunt] Popławski

Wyk. 5 egz.
Egz. 1 – Wydz[iał] III WUSW P[iotrków] T[rybunalski]
Egz. 2–3 – RUSW Tomaszów Maz[owiecki]
Egz. 4 – Wydz[iał] V WUSW P[iotrków] T[rybunalski]
Egz. 5 – aa
Wyk. Z.P.
Druk. H.Ś.
Nr ks. masz. [h]

Źródło: AIPN Łd, 0051/153, k. 83–89, mps.

[f] *W dokumencie:* które.
[g] *Pominięto słowo:* pracy.
[h] *Pole niewypełnione.*

Nr 104

1989 maj 18, Sieradz – Meldunek dla zespołu „Lato 80" w sprawie przebiegu kampanii wyborczej w województwie sieradzkim i atmosferze poprzedzającej wybory do Sejmu i Senatu PRL

[a]AMS-02/89[a] Sieradz, [dnia] 18 V 1989 [r.]
„Zespół Lato 80"[b] **Tajne**
[c]Egz. nr [a]2[a]

Meldunek nr 71

W dniu dzisiejszym na podległym nam terenie zagrożeń nie odnotowano. W zakładach pracy, w tym o ruchu ciągłym, praca przebiegała bez zakłóceń.

W dniu 17 maja br. w sali OSP w Goszczanowie odbyło się spotkanie kandydatów do Sejmu i Senatu z ramienia „Solidarności". Na spotkanie przybyli: Tomaszewicz, Zieliński, Cieśla. Organizatorem spotkania był Jan Szewczyk[1] z Goszczanowa. Prezentacja kandydatów była krótka i lakoniczna. W spotkaniu brało udział ok. 200 osób. Szczegółową relację z przebiegu spotkania przekazano do Wydziału III i VI WUSW.

W środowisku mieszkańców Sieradza odnotowano pozytywną ocenę przebiegu spotkania telewizyjnego, które miało miejsce w dniu wczorajszym między A[leksandrem] Kwaśniewskim[2] i A[damem] Michnikiem[3]. W komentarzach dominuje stwierdzenie, że była to

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po prawej stronie data:* 19 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Zakręta. 18 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] Jan Szewczyk (ur. 1948). Organizator i przewodniczący NSZZ „S" RI w gminie Goszczanów w woj. sieradzkim (przewodniczący KZ NSZZ RI „S" przy GS w Goszczanowie); internowany w Sieradzu i Łowiczu (13 XII 1981–11 II 1982); w 1989 organizator spotkań wyborczych z kandydatami do parlamentu z ramienia KO „S"; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Ludowiec" (1980–1981) i KE „Kościelny" (1982–1986). AIPN Łd, 053/35 t. 52; 055/600; karty: Mkr-2 i EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej, E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0315/1, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Sieradzu.

[2] Aleksander Kwaśniewski (ur. 1954). Polityk, działacz młodzieżowy, prezydent RP; przewodniczący Rady Uczelnianej SZSP na UG (1976–1977); wiceprzewodniczący ZW SZSP w Gdańsku (1977–1979); kierownik Wydziału Kultury ZG SZSP (1979–1980); redaktor naczelny „Itd" (1981–1984); redaktor naczelny „Sztandaru Młodych" (1984–1985); minister ds. młodzieży w gabinecie Z. Messnera (1985–1987); przewodniczący Komitetu ds. Młodzieży i Kultury Fizycznej (1987–1990); czł. Prezydium Rządu (1988–1989); przewodniczący Komitetu Społeczno-Politycznego RM w gabinecie M.F. Rakowskiego; przewodniczący PKOl (1988–1991); uczestnik obrad Okrągłego Stołu (współprzewodniczący zespołu ds. pluralizmu związkowego); pomysłodawca przeprowadzenia wolnych wyborów do Senatu PRL; w 1990 współtwórca SdRP; przewodniczący RN SdRP (1990–1995); poseł na Sejm RP z ramienia SLD (1991–1995) – przewodniczący klubu parlamentarnego; prezydent RP (1995–2005); w 2007 wybrany przewodniczącym Rady Programowej LiD (w czasie kampanii wyborczej reprezentant KKW „LiD").

[3] Adam Michnik (ur. 1946). Działacz opozycji demokratycznej, polityk, publicysta; od 1957 w Hufcu Walterowskim; w 1961 uczestnik spotkań KKK; w 1962 współzałożyciel i czł. Klubu Poszukiwaczy Sprzeczności; student historii na UW (1964–1968); dwukrotnie zawieszony w prawach studenta (w 1965 – za rozpowszechnianie listu otwartego J. Kuronia i K. Modzelewskiego do członków PZPR, w 1966 – za zorganizowanie spotkania z L. Kołakowskim); w 1965 objęty zakazem druku – publikował pod pseudonimami w „Życiu Gospodarczym", „Więzi" i „Literaturze"; w marcu 1968 organizator protestów studenckich na UW; relegowany z uczelni, w 1969 skazany na 3 lata więzienia, zwolniony w 1969 na mocy amnestii; spawacz w Zakładach im. Róży Luksemburg w Warszawie

konstruktywna dyskusja reprezentantów dwóch przeciwstawnych orientacji politycznych, którzy w rzeczowej wymianie poglądów przedstawili swoje stanowiska na temat węzłowych problemów obecnej sytuacji społeczno-politycznej w przededniu wyborów do Sejmu i Senatu PRL. Klimat i treść tego typu spotkań powinny dominować w programach publicystyczno-wyborczych Telewizji Polskiej.

Wykonano w 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – Wydział III
Egz. nr 3 – aa[e]

Z[astęp]**ca szefa RUSW ds. SB**[d]
kpt. mgr R[yszard] Kamocki[4]

Źródło: AIPN Łd 020/17, k. 138, mps.

(1970–1971); od 1971 sekretarz A. Słonimskiego; w 1975 obronił pracę magisterską na UAM w Poznaniu; w Paryżu (1976–1977); od 1977 czł. KOR i KSS „KOR"; w maju 1977 aresztowany wraz z innymi działaczami KOR, w lipcu zwolniony na mocy amnestii; od 1977 redaktor niezależnych pism: „Biuletyn Informacyjny KOR", „Zapis", „Krytyka"; współzałożyciel NOW-ej; od 1978 związany z TKN; aresztowany w sierpniu 1980; zwolniony po podpisaniu porozumień sierpniowych; doradca ZR NSZZ „S" Regionu Mazowsze i Komisji Robotniczej Hutników NSZZ „S" w Hucie im. Lenina (1980–1981); internowany w Białołęce (13 XII 1981–wrzesień 1982); we wrześniu 1982 oskarżony o próbę obalenia ustroju; do lipca 1984 przetrzymywany w CAŚ w Warszawie (podjął trwającą cztery tygodnie głodówkę protestacyjną przeciw próbom zmuszenia działaczy opozycji do emigracji), zwolniony na mocy amnestii; po wyjściu doradca TKK NSZZ „S"; ponownie aresztowany w lutym 1985; skazany w tzw. procesie gdańskim na 3 lata więzienia; osadzony w ZK w Barczewie, zwolniony na mocy amnestii w lipcu 1986; od 1987 doradca KKW; od 1988 czł. KO przy przewodniczącym NSZZ „S"; animator rozmów Okrągłego Stołu – jeden z głównych uczestników obrad plenarnych oraz zespołu ds. reform politycznych i podzespołu ds. środków masowego przekazu; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" (1989–1991); w 1990 współzałożyciel ROAD; od maja 1989 redaktor naczelny „GW"; autor licznych artykułów publikowanych w „GW" oraz w pismach zagranicznych, m.in. w „Der Spiegel", „Le Monde", „The Washington Post", także wielu książek, m.in. *Kościół, lewica, dialog* (1977), *Z dziejów honoru w Polsce* (1985), *Takie czasy... Rzecz o kompromisie* (1985), *Między Panem a Plebanem* (1995).

[d] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia]* ppor. P*[iotr]* Dodot *opatrzona parafką.* Piotr Dodot (ur. 1959), ppor. Od sierpnia 1983 inspektor Wydziału II KW MO w Sieradzu; od lipca 1987 inspektor Grupy II RUSW w Sieradzu; od lutego 1989 starszy inspektor Grupy II RUSW w Sieradzu; od lutego 1990 inspektor Wydziału Prewencji WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0269/51, Akta osobowe.

[e] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 18 V 1989 r. 21 Nr DB-0667/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[4] Ryszard Kamocki (ur. 1953), kpt. Od grudnia 1976 starszy kontroler Wydziału „W" KW MO w Sieradzu; od stycznia 1977 inspektor Wydziału III KW MO w Sieradzu; od maja 1978 inspektor Wydziału III KW MO w Sieradzu; od sierpnia 1979 inspektor Wydziału IIIA KW MO w Sieradzu; od marca 1980 inspektor Wydziału III KW MO w Sieradzu; od czerwca 1982 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Sieradzu; od sierpnia 1982 kierownik sekcji Wydziału III KW MO w Sieradzu; od października 1983 kierownik sekcji Wydziału V WUSW w Sieradzu; od maja 1986 starszy inspektor Zespołu ds. SB Wydziału Inspekcji WUSW w Sieradzu; od stycznia 1987 zastępca szefa RUSW ds. SB w Sieradzu; od lutego 1990 starszy inspektor Inspektoratu I przy zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/231, Akta osobowe.

Nr 105

1989 maj 20, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy obiektowej „Alma" na temat spotkania wyborczego z kandydatami Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w Łodzi

Nr 882[a] [Łódź, dnia] 20 V [19]89 r., [godz.] 11.05
Tajne

N[aczelni]k Wydz[iału] I [...][b]
Dep[artamentu] III MSW W[arsza]wa

Uzupełnienie meldunku nr 237[c]
SO krypt[onim] „Alma", [numer rejestracyjny] 19 268, ident[yfikator] nr 5294/85[d]

Kandydujący w wyborach do Sejmu i Senatu pracownicy UŁ [...][b] prof. J[erzy] Dietl[1], prof. C[ezary] Józefiak oraz [figurant] Ld 52 394 dr S[tefan] Niesiołowski uczestniczyli wraz z innymi kandydatami WKO „S" 19 bm. w mitingu wyborczym, zorganizowanym

---

[a] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* II/III/V T*[owarzysz]* Duda. Duda – brak bliższych danych.

[b] *Pominięto powtórzenie.*

[c] *Powyżej po prawej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 33 152 z *[WUSW]* Łódź. Rozszyfrowano 20 maja 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer i nadawcę wpisano odręcznie, datę wstemplowano. Poniżej wstemplowano datę:* 22 maja 1989 *[r.].*

[d] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 22 V 1989 *[r.]*. Nr OE-III-03792/89. *Datę wstemplowano, numer wpisano odręcznie.*

[1] Jerzy Dietl (ur. 1927). Ekonomista, doradca NSZZ „S", senator, prof. dr hab.; asystent-wolontariusz (1948–1949) i asystent (1949–1950) w AH w Poznaniu; absolwent AH w Poznaniu (1949); mgr (1950); starszy asystent (1950–1953) i adiunkt (1954–1961) w AH w Poznaniu; dr (1958); dr hab. (1961); doc. Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu (1962–1967); prodziekan (1962–1963) i dziekan (1964–1967) Wydziału Handlowo-Towarowego WSE w Poznaniu; kierownik Katedry Ekonomiki Handlu Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ (od 1967); dyrektor Instytutu Obrotu Towarowego Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ oraz kierownik Zakładu Ekonomiki Handlu i Organizacji Przedsiębiorstw Handlowych; prof. nadzwyczajny (1971); przed 1980 doradca wicepremiera T. Pyki; od 1980 w NSZZ „S"; doradca ekonomiczny KK NSZZ „S"; udzielał wsparcia strajkującym studentom w Łodzi (styczeń–luty 1981); w lutym 1982 odmówił poprowadzenia zajęć ze studentami na temat respektowania przepisów stanu wojennego; do połowy 1983 z inspiracji SB (odmowa wydania paszportu) pozbawiony możliwości wyjazdów zagranicznych; współpracownik Rady Społeczno-Gospodarczej Episkopatu Polski; uczestnik obrad Okrągłego Stołu; senator z ramienia KO „S" (1989–1991); czł. WKK dla byłych funkcjonariuszy SB w Łodzi (1990); czł. PAN i Międzynarodowej Komisji Ekspertów Badania Marketingu w Europie; wykładowca w Wyższej Szkole Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu; autor, współautor lub redaktor kilkuset prac naukowych; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Doradca" (1982–1984) oraz SO „Alma"; wg zachowanych dokumentów TW „Kowalski" (1959–1974), zarejestrowany przez Wydział III KW MO w Poznaniu pod nr. 17 674 – teczkę pracy o nr. archiwalnym 40 651/I wybrakowano protokołem nr 839/87, natomiast teczkę personalną przesłano w 1978 do Departamentu I MSW; w październiku 1969 przekazany na łączność Wydziału III KW MO w Łodzi; w związku z planowanym wyjazdem do USA pozostawał w operacyjnym zainteresowaniu Wydziału IV Departamentu I (1973–1974) – materiały złożono do archiwum Biura „C" MSW w 1978; według zachowanych dokumentów KO „Koda" (1978–1986), zarejestrowany pod nr 12 942 przez Wydział VIII Departamentu I MSW; przekazywał m.in. informacje na temat działalności ekspertów Episkopatu Polski ds. pomocy polskiemu rolnictwu oraz pobytu delegacji Episkopatu Polski w USA. AIPN, 01263/253; 01872/210; AIPN Łd, 047/474; karta Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/2, 4, Dzienniki rejestracyjne; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi; 0313/12, Dziennik archiwalny teczek personalnych i pracy wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[e]w pasażu Schillera w Łodzi w godz. 15.30[e]–17.00. W miejscu spotkania eksponowano transparent: „Oni mają pieniądze. »Solidarność« – Twoje zaufanie". Impreza zgromadziła ok. 300 osób, uczestników w różnym wieku.

Poszczególni kandydaci przedstawiali [...][f] kolejno swoje programy wyborcze. C[ezary] Józefiak i J[erzy] Dietl skoncentrowali sie na problemach ekonomicznych, akcentując [e]konieczność reprywatyzacji gospodarki[e]. Wywody te owocowały stwierdzeniami o dążeniach do [e]zmiany systemu politycznego[e], który nie sprawdził się. C[ezary] Józefiak określił to mianem „rozbijania[g] muru", a nie tylko „wykruszania pojedynczych cegiełek". S[tefan] Niesiołowski oświadczył, [e]iż nigdy[e] nie akceptował komunizmu w Polsce, ale jest zwolennikiem przemian [e]ewolucyjnych, a nie rewolucyjnych. Akcentował, że podobnie jak wszyscy kandydaci „S" dołoży starań, aby zmiany w systemie politycznym stały się widoczne[e]. Podczas trwania mitingu rozdawane były materiały propagandowe, tj. deklaracje wyborcze prof. C[ezarego] Józefiaka i J[erzego] Dietla, ulotki z fotografiami, życiorysami kandydujących, prezentujące ich dotychczasową działalność. Pomiędzy wypowiedziami kandydatów odbywały się recytacje.

Wystąpienia przedstawiających programy wyborcze nie wzbudziły żywszego zainteresowania zebranych i nie wywołały dyskusji. Miting przebiegał w spokojnej atmosferze, nie powodował gromadzenia się przechodniów. Niektórzy uczestnicy wyrażali opinie, iż nie został przygotowany z należytą starannością.

Z[astęp]ca n[aczelni]ka Wydz[iału] III-1
WUSW w Łodzi
kpt. Krzywański

Źródło: IPN BU 01232/2/1/K, k. 118, mps.

[e-e] *Podkreślono odręcznie.*
[f] *Pominięto wyraz:* kolejnego.
[g] *W dokumencie:* robienia.

Nr 106

1989 maj 22, Skierniewice – Szyfrogram na temat przebiegu kampanii przed wyborami parlamentarnymi prowadzonej na terenie województwa skierniewickiego

IA-0151/89

Skierniewice, [dnia] 22 V 1989 r.
Tajne

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji społeczno-politycznej w województwie skierniewickim.
[...][b]

W związku z trwającą kampanią wyborczą na terenie województwa odbywają się spotkania kandydatów na posłów i senatorów ze społeczeństwem. Spotkania te organizują zarówno kandydaci z opozycji, jak też strony koalicyjnej.

Spotkanie jakie miało miejsce w dniu 19 maja br. w Sochaczewie, w którym uczestniczyli kandydaci do Sejmu i Senatu z ramienia „Solidarności" jest szeroko komentowane przez pracowników bezpośrednio produkcyjnych Zakładów Włókien Chemicznych „Chemitex" w Sochaczewie. W dyskusjach podkreśla się, że argumenty „S" trafiają do przekonania. Niektórzy rozmówcy oceniają, że w spotkaniu tym udziału nie brał aktyw partyjny. Twierdzi się, że była to jedyna okazja, aby skonfrontować swoje programy i poglądy na przyszły kształt władzy w kraju. Odnotowano dość liczne wypowiedzi, że partia nie ma żadnych argumentów i pozostaje w stadium rozpadu. Nawet członkowie PZPR w tym zakładzie uważają, że jeżeli sytuacja nie ulegnie zmianie, to partia w niedługim czasie zostanie wyprowadzona z zakładów pracy.

Również pozytywnie o spotkaniach z kandydatami wyłonionymi przez komitety obywatelskie „S" wyrażają się nauczyciele z rejonu Sochaczewa. Podkreśla się dobre przygotowanie tych zebrań, odpowiednią oprawę propagandową i elementy artystyczne. Ponadto twierdzi się, że liczba uczestników świadczy, że związek „Solidarność" i jego program mają duże poparcie społeczne. Potwierdza to również atmosfera, jaka wytworzyła się podczas spotkania. Wielu nauczycieli stwierdza, że sam program „Solidarności" ma pewne luki i niedomówienia, ale obecnie stan nastrojów w społeczeństwie, które jest zmęczone kryzysem i jego reperkusjami powoduje, że braki w programie nie są dostrzegane przez społeczeństwo.

Zdaniem niektórych dyskutantów „Solidarność" ma ułatwione zadanie, ponieważ wystarczy stwierdzenie, że przez ostatnich 8 lat PZPR nie potrafiła doprowadzić do jakiejkolwiek poprawy sytuacji w kraju i już związek ten uzyskuje poparcie i aplauz. Ponadto twierdzi się,

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1068. Przyjęto 22 V 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 22 V 1989 *[r.]*, godz. 18.50. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

że podczas spotkań kandydaci koalicji nie mają w ręku żadnych argumentów, gdyż wszelkie stwierdzenia, że będą dążyć do poprawy sytuacji natychmiast rodzą pytanie: „Co robili do tej pory?".

Pracownicy spółdzielczości z rejonu Skierniewic w prowadzonych dyskusjach wskazują na ogromną różnicę w prowadzeniu kampanii wyborczej przez koalicję i stronę opozycyjno-solidarnościową na korzyść tej drugiej. Dyskutanci twierdzą, iż jest rzeczą dziwną, że „Solidarność" po wyjściu z podziemia i zalegalizowaniu związku bardzo szybko i sprawnie prowadzi kampanię. Zdaniem dyskutantów przykładem powyższego jest ogromne nasycenie plakatów w mieście oraz częste kontakty kandydatów z wyborcami, które cieszą się powodzeniem i zainteresowaniem wśród społeczeństwa. W tym samym środowisku ocenia się, że kandydaci z koalicji dopiero od niedawna doznali „przebudzenia" i wcześniej nie byli znani wśród społeczeństwa, a zatem nie wiedziano praktycznie, czy poza kandydatami z „Solidarności" jest ktoś jeszcze.

W ostatnich dniach coraz częściej wśród załóg zakładów pracy mówi się o kandydacie na senatora Leszku Millerze. Twierdzi się, że jest to wynik jego częstych kontaktów z pracownikami wielu zakładów. Zdaniem dyskutantów na uwagę zasługuje fakt, że w takich spotkaniach może wziąć udział tylko wąska grupa przedstawicieli danego zakładu, co powoduje zawężenie kontaktu z kandydatami.

W dniu 20 bm. w Zakładowym Domu Kultury „Resursa" w Żyrardowie odbyło się spotkanie mieszkańców miasta z kandydatami na posłów i senatorów w osobach Anny Urbanowicz i Zbigniewa Rokickiego. Spotkanie to zostało zorganizowane przez Komitet Obywatelski „S" w porozumieniu z działaczami „S" z Zakładów Przemysłu Lniarskiego, którzy zapewnili salę oraz sprzęt nagłaśniający. Wystrój sali stanowiły plansze, na których widniały sylwetki i charakterystyki wszystkich kandydatów „S" z terenu województwa. Prezentacji kandydatów dokonali zaproszeni na to spotkanie aktorzy scen warszawskich: Anna Seniuk[1] i Janusz Gajos[2], którzy po recytacji krótkich strof poezji przybliżyli wyborcom sylwetki tych kandydatów. Sposób prezentacji przez samych kandydatów opierał się na deklaracjach przepojonych nienawiścią do obecnego systemu społeczno-politycznego i kół rządowych oraz na krótkiej prezentacji swojego programu. Kandydaci odpowiadali na pytania ogólnikowo, nie wyjaśniając drogi do konkretnych zmian i posunięć. W spotkaniu brało udział ok. 300 osób, część z nich przyszła po to, aby zobaczyć występ aktorów i po ich odjeździe opuściła salę.

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 34–35, mps.

---

[1] Anna Seniuk (ur. 1942). Aktorka teatralna i filmowa; absolwentka PWST w Krakowie (1964); aktorka: Teatru Starego w Krakowie (1964–1970), Teatru Ateneum (1970–1974, 1991–2003), Teatru Powszechnego w Warszawie (1977–1982) i Teatru Polskiego (1982–1991); Teatru Narodowego w Warszawie (od 2003); aktorka Teatru Telewizji; współpracownik Teatru PR od lat siedemdziesiątych XX w. (ponad czterdzieści ról radiowych); wystąpiła w kilkudziesięciu filmach i serialach telewizyjnych.

[2] Janusz Gajos (ur. 1939). Aktor filmowy, teatralny i kabaretowy; aktor Teatru Dzieci Zagłębia w Będzinie (1957–1959); absolwent PWSTiF w Łodzi (1965); aktor: Teatru im. Jaracza w Łodzi (1965–1970), Teatru Komedia w Warszawie (1970–1971), Teatru Polskiego w Warszawie (1971–1974), Teatru Kwadrat w Warszawie (1974–1980), Teatru Dramatycznego w Warszawie (1980–1984), od 1984 Teatru Powszechnego w Warszawie; od 2004 wykładowca Wydziału Aktorskiego PWSFTViT w Łodzi; autor znakomitych kreacji teatralnych i filmowych (m.in. „Człowiek z żelaza", „Przesłuchanie", „Ucieczka z kina »Wolność«", „Trzy kolory. Biały", „Śmierć jak kromka chleba", „Zemsta").

Nr 107

1989 maj 23, Sieradz – Meldunek do sprawy obiektowej „Senator" na temat przebiegu kampanii wyborczej prowadzonej przez Komitet Obywatelski „Solidarność" na terenie województwa sieradzkiego

Sieradz, dnia 23 V 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
[a]Egz. nr [b]1[b]

[c]**Naczelnik Wydziału III**[d]
WUSW w Sieradzu

Posiadamy wiarygodną informację, iż Komitet Obywatelski „Solidarności"[e] [f]planuje zorganizować w dniu 28 maja br. w amfiteatrze[f] (jeżeli nie uda się im załatwić amfiteatru, to na pl. gen. Świerczewskiego) imprezę propagandową związaną z wyborami.

Planują również włączyć do akcji propagandowej aktorów: Kazimierza Kaczora[1], Annę Nehrebecką[2]. Z informacji wynika, że pomocą „Solidarności" służą również inni aktorzy:

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 32 L.dz. RO-00434/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Żmuda (tow*[arzysz]* Zakręta) do „Senatora", zapoznać tow*[arzyszy]*. 23 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Po prawej stronie odręcznie dopisana data:* 24 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[e] *Na marginesie po lewej stronie odręczna adnotacja:* Lub świetlica SKB.

[f-f] *Podkreślono odręcznie.*

[1] Kazimierz Julian Kaczor (ur. 1941). Aktor teatralny i filmowy; absolwent PWST w Krakowie; zatrudniony w teatrze lalkowym Groteska w Krakowie (1959–1960), w Teatrze Starym w Krakowie (1965–1973), w Teatrze Współczesnym w Warszawie (1973–1974), od 1974 w Teatrze Powszechnym w Warszawie; czł. Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki (1965–1980); czł. ZASP-SPATiF (1966–2005); związany z salonem kultury niezależnej Walendowskich (1977–1979); współzałożyciel biblioteczki wydawnictw niezależnych w Teatrze Powszechnym; we wrześniu 1980 współorganizator KZ NSZZ „S" w Teatrze Powszechnym w Warszawie; uczestnik WZD NSZZ „S" Regionu Mazowsze; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); uczestnik bojkotu mediów (1981–1987); autor publikacji w czasopismach niezależnych: „Tygodnik Mazowsze", „KOS", „Robotnik" (1982–1983); redaktor, organizator pracy redakcji i kolportażu „Biuletynu Teatralnego" (1982–1984); w 1983 organizator nagrań dla Radia „S"; uczestnik rejsu zorganizowanego przez T. Halika, a następnie koncertów w Polskim Instytucie Teatralnym w Nowym Jorku poświęconych pamięci ks. J. Popiełuszki (1984–1986); współorganizator i nieformalny przewodniczący NSZZ „S" Artystów Teatralnych i Filmowych (1986–1987); działacz w KKN odpowiedzialny za teatr (1987–1989); uczestnik występów artystycznych w kościołach, Muzeum Archidiecezji Warszawskiej, podczas Tygodni Kultury Chrześcijańskiej oraz mszy św. za Ojczyznę; działacz DŚT i Duszpasterstwa Hutników; wielokrotnie przesłuchiwany i zastraszany; przewodniczący Sekcji Krajowej Kultury i Sztuki NSZZ „S" (1989–1992); w 1989 uczestnik II Zjazdu Delegatów NSZZ „S" Regionu Mazowsze i II KZD NSZZ „S"; przewodniczący Sekcji Dramatu (1990–1993), prezes ZASP (1996–2002); czł. Rady Kultury przy Prezydencie RP (1992–1993); czł. ZZAP (1999–2002).

[2] Anna Nehrebecka (ur. 1947). Aktorka teatralna i filmowa; absolwentka PWST w Warszawie; aktorka Teatru Polskiego w Warszawie (od 1969); wystąpiła w kilkudziesięciu filmach i serialach filmowych; w okresie stanu wojennego występowała w kościołach i domach prywatnych; odznaczona przez prezydenta RP wśród 57 osób „Cichych bohaterów stanu wojennego" (2007).

Damian i Maciej Damięccy[3], Friedmann[4], [g]K[alina] Jędrusik[g], Kamas[5], M[arian] Kociniak[6], Władysław Kowalski[7], Michnikowski[8], A[nna] Seniuk, R[oman] Wilhelmi[9] i Tadeusz Borowski[10].

[f]Akcją propagandową[f] Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w Sieradzu kieruje nasz figurant Michał Gorczyca[11], który w jednej z rozmów dot[yczących] „załatwienia" amfite-

---

[g-g] *Podkreślono odręcznie.* Kalina Jędrusik-Dygat (1931–1991). Aktorka teatralna i filmowa, piosenkarka i artystka kabaretowa; absolwentka PWSA w Krakowie (1953); aktorka Teatru Wybrzeże w Gdańsku (1953–1955); od 1955 występowała w teatrach warszawskich: Teatrze Narodowym (1955–1957), Teatrze Współczesnym (1957–1963); Teatrze Komedia (1964–1967), Studenckim Teatrze Satyryków (1969–1972); Teatrze Rozmaitości (1972–1985) i Teatrze Polskim (1985–1991); ogromną popularność przyniósł K. Jędrusik udział w programach telewizyjnych „Kabaretu Starszych Panów"; żona S. Dygata.

[3] Damian Damięcki (ur. 1941). Aktor teatralny, filmowy i dubbingowy; absolwent PWST w Warszawie (1964); aktor: Teatru Współczesnego (1963–1966, 1972–1981 i od 1999), Teatru Narodowego w Warszawie (1966–1972), Teatru Polskiego w Warszawie (1981–1999); brat M. Damięckiego. Maciej Damięcki (ur. 1944). Aktor filmowy, teatralny i dubbingowy; absolwent PWST w Warszawie (1966); aktor Teatru Dramatycznego w Warszawie (1966–1984, 1985–1986); wg zachowanych dokumentów TW „Bliźniak" (1973–1989), zarejestrowany przez KS MO w Warszawie pod nr 7123 (1973–1990); brat D. Damięckiego. AIPN, 00399/253, t. 1–2.

[4] Stefan Friedmann (ur. 1941). Aktor filmowy i teatralny, satyryk; aktor Teatru Współczesnego w Warszawie (1968–1974); odtwórca głównej roli w serialu TVP „Na kłopoty Bednarski"; ceniony artysta kabaretowy.

[5] Jerzy Kamas (ur. 1938). Aktor teatralny i filmowy; debiutował w 1957; absolwent PWSTiF w Łodzi (1961); aktor: Teatru Powszechnego w Łodzi (1961–1964), Teatru im. Słowackiego w Krakowie (1964–1968), Teatru Narodowego w Warszawie (1968–1971) i od 1971 Teatru Ateneum w Warszawie.

[6] Marian Kociniak (ur. 1936). Aktor teatralny i filmowy; współtwórca audycji „60 minut na godzinę" emitowanej w Programie III PR; aktor Teatru Ateneum w Warszawie (od 1959); wystąpił w ponad 30 filmach.

[7] Władysław Kowalski (ur. 1936). Aktor teatralny i filmowy; absolwent PWST w Warszawie (1959); aktor: Teatru Wybrzeże w Gdańsku (1959–1960), Teatru Ateneum w Warszawie (1960–1974), Teatru Powszechnego w Warszawie (1974–2005), od 2005 Teatru Dramatycznego w Warszawie; w latach osiemdziesiątych wykładowca Akademii Teatralnej PWST w Warszawie.

[8] Wiesław Michnikowski (ur. 1922). Aktor teatralny i filmowy; w 1946 zdał egzamin eksternistyczny w Szkole Dramatycznej w Lublinie; aktor: Teatru Domu Żołnierza w Lublinie (1945–1946), Teatru Miejskiego w Lublinie (1946–1947), Teatru Klasycznego w Warszawie (1947–1948), Teatru im. Juliusza Osterwy w Lublinie (1948–1951), Teatru Młodej Warszawy (1951–1956), Teatru Komedia w Warszawie (1956–1957), Teatru Wagabunda w Warszawie (1957–1958), Teatru Współczesnego w Warszawie (1958–1970), Teatru Polskiego w Warszawie (1970-1971), ponownie Teatru Współczesnego (od 1971); poza teatrem popularność przyniosły mu występy estradowe, radiowe i telewizyjne (m.in. w „Kabarecie Starszych Panów", kabarecie „Dudek", „Podwieczorku przy mikrofonie").

[9] Roman Wilhelmi (1936–1991). Aktor teatralny i filmowy; absolwent PWST w Warszawie (1958); aktor teatrów warszawskich: Teatru Ateneum i Teatru Nowego; wykonawca licznych pierwszoplanowych ról filmowych („Zaklęte rewiry", „Sprawa Gorgonowej", „Kariera Nikodema Dyzmy", „Alternatywy 4", „Widziadło") i teatralnych; wg zachowanych dokumentów KTW (1977–1979), zarejestrowany przez KS MO w Warszawie pod nr. 16 989; z pozyskania zrezygnowano ze względu na „fakt nieprzydatności jego osoby do realizacji zadań SB" i „zespół jego cech psychofizycznych". AIPN, 001121/1688.

[10] Tadeusz Borowski (ur. 1941). Aktor teatralny, filmowy i dubbingowy; absolwent PWST w Warszawie (1963); aktor Teatru Wybrzeże w Gdańsku (1963–1966), Teatru Narodowego (1966–1969, 1970–1972), Teatru im. J. Osterwy w Lublinie (1969–1970), Teatru Ateneum w Warszawie (od 1972); założyciel i przewodniczący Komitetu WZZ w Teatrze Ateneum; związany ze środowiskiem NSZZ „S"; wg zachowanych dokumentów TW „Zet" (1975–1986), zarejestrowany przez KS MO w Warszawie pod nr. 12 090; współpracę zakończono z powodu obawy TW przed dekonspiracją, która miała nastąpić w 1976; teczkę pracy zniszczono 11 XII 1986 ze względu na brak „dalszej wartości operacyjnej" – zachowano teczkę pracy. AIPN, 00328/1586.

[11] Michał Gorczyca (ur. 1951). Pracownik SZPOW w Sieradzu; współorganizator TKK NSZZ „S" i NSZZ RI „S" Ziemi Sieradzkiej (wrzesień–listopad 1982); aresztowany 15 XI 1982, następnie skazany wyrokiem SW w Sieradzu z 3 I 1983 na rok pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata; inwigilowany przez SB w ramach SOR/KE „Inżynier" (1982–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 001/90 w 1990. *Stan wojenny…*, s. 412.

atru brał pod uwagę dni 27–28 maja, co świadczy, że nie ma jeszcze ściśle ustalonego terminu wyżej wymienionej imprezy.

Wykonano w 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat[h]
Egz. nr 2 – aa
Opr. TK/SS
L.dz. m. 0019589[i]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 246, mps.

[h] *Po prawej stronie pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału VI WUSW w Sieradzu kpt. mgr Włodzimierz Sagan *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Włodzimierz Sagan (ur. 1953), kpt. Od października 1977 młodszy inspektor Wydziału III KW MO w Opolu; od lipca 1979 młodszy inspektor Wydziału III KW MO w Sieradzu; od kwietnia 1980 inspektor Wydziału III KW MO w Sieradzu; od czerwca 1981 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Sieradzu; od stycznia 1982 kierownik sekcji Wydziału IV KW MO w Sieradzu; od kwietnia 1985 zastępca naczelnika Wydziału VI WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 zastępca naczelnika WOG WUSW w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/241, Akta osobowe.

[i] *Poniżej odręczna adnotacja:* Zapoznałem się: kpt. E*[dmund] [wyraz nieczytelny]* Chylak – 24 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem oraz pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 24 V 1989 r. 21 Nr DB-00709/89. Zał. *Numer i datę wpisano odręcznie.*

Nr 108

1989 maj 23, Kodrąb – Doniesienie TW „Wolski" na temat przebiegu kampanii wyborczej na terenie województwa piotrkowskiego

Źródło: TW ps. „Wolski"
Przyjął H[enryk] Kaczmarek
Dn.: 23 V 1989 roku
[Miejsce]: w Kodrębie, poza LK

Kodrąb, [dnia] 23 V 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**

[a]**Informacja operacyjna** spisana ze słów TW ps. „Wolski"

[b]W miarę zbliżania się terminu wyborów do Sejmu i Senatu atmosfera spotkań wyborców z kandydatami do obu izb, a także forma kampanii propagandowej prowadzonej zarówno przez kandydatów koalicji rządowej, jak i ze strony opozycyjno-solidarnościowej, staje się coraz bardziej agresywna i gorąca, niepozbawiona często też cech oskarżeń, zarzutów, a nawet presji politycznej – szczególnie ze strony opozycyjno-solidarnościowej. Pewnego rodzaju ewenementem jest fakt, że kandydaci tak na posłów, jak i senatorów z ramienia PZPR i ZSL starają się upodabniać swój program do programu kandydatów Komitetu Obywatelskiego „Solidarność". Do tego typu osób można już zaliczyć m.in.: Macieja Pałecza[1] – PZPR, Włodzimierza Dajcza[2] – ZSL, Czesława Leszczyńskiego[3] – ZSL.

Krzysztof Hochman (ZSL) z uwagi na brak popularności i brak szerszego poparcia społeczeństwa wiejskiego złożył w dniu 22 V 1989 roku rezygnację swojej kandydatury na senatora i wycofał się z dalszej kampanii wyborczej.

W dniu 20 V 1989 roku odbyło się w Kobielach Wielkich spotkanie z wyborcami tej gminy kandydatów na posłów: R[yszarda] Szweda[4] – PZPR, P[awła] Kamińskiego[5] –

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Kaczmarek. Wykorzystać do meldunku dziennego i informacji okresowej. 24 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Zapoznałem się. 24 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] Maciej Pałecz (1939–2006). Działacz polityczny i społeczny, lekarz; zatrudniony w ZOZ oraz TSSE w Radomsku; w 1989 kandydat PZPR w wyborach do Sejmu PRL w woj. piotrkowskim; wiceprezes Fundacji Dla Budowy Szpitala w Radomsku, czł. zarządu Fundacji Ziemi Radomszczańskiej na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Partnerstwo".

[2] Włodzimierz Dajcz (ur. 1944). Rolnik, działacz samorządowy, w 1989 kandydat ZSL do Sejmu PRL w woj. piotrkowskim; w 2002 kandydat na wójta gminy Kamieńsk.

[3] Czesław Leszczyński (ur. 1933). Działacz polityczny i społeczny, mgr inż rolnik; prezes RSOP w Radomsku (od 1971); wiceprzewodniczący WRN w Piotrkowie Trybunalskim; czł. NK ZSL; w 1985 i 1989 kandydat ZSL w wyborach do Sejmu PRL w woj. piotrkowskim; obecnie czł. Koła Seniora PSL.

[4] Ryszard Szwed (ur. 1939). Nauczyciel akademicki, historyk, prof. dr hab.; absolwent WSP w Krakowie (1965); nauczyciel i dyrektor szkół w Radomsku; dr nauk humanistycznych (1977); dyrektor Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim (1978–1983); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1989–1991); dr hab. (1990); kierownik Zakładu Historii Najnowszej WSP w Częstochowie (1991–1996); rektor tej uczelni, następnie wykładowca w Instytucie Historii Wydziału Filozoficzno-Historycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie (1996–2002); prof. (2000).

[5] Paweł Czesław Kamiński – działacz polityczny i samorządowy, mgr inż. leśnik. Nadleśniczy Nadleśnictwa Radomsko; w 1989 kandydat PZPR w wyborach do Sejmu PRL w woj. piotrkowskim; przewodniczący Rady Powiatu Radomszczańskiego z ramienia KKW „SLD-UP" (2002–2006).

PZPR, Cz[esława] Leszczyńskiego – ZSL i kandydata na senatora [Mariana] G[rzegorza] Woźniaka[6] – PZPR.

Kandydaci po przedstawieniu swoich życiorysów i programów wyborczych odpowiadali na zadawane pytania.

Najbardziej pozytywnie ze wszystkich uczestniczących w tym spotkaniu kandydatów oceniono program i postawę R[yszarda] Szweda – PZPR. Program [Mariana] G[rzegorza] Woźniaka i Cz[esława] Leszczyńskiego przyjęto dość obojętnie. Natomiast negatywnie oceniono i ustosunkowano się do P[awła] Kamińskiego, zarzucając mu, że powiela znane już z przeszłości „slogany partyjne", które jak dotychczas są bez pokrycia.

W dniu 21 V 1989 roku odbyło się w godz. 18.00–20.15 w muszli koncertowej w Radomsku spotkanie z wyborcami kandydatów: na posła Ryszarda Brzuzego[7]; senatorów: G[rzegorza] Białkowskiego[8] i Tadeusza Zaskórskiego[9] z ramienia Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" oraz kandydata na posła St[anisława] Jasińskiego – ZSL.

---

[6] Marian Grzegorz Woźniak (ur. 1940). Dziennikarz, tłumacz, pracownik TVP (1963–1989); pracownik Międzynarodowej Komisji Kontroli i Nadzoru w Wietnamie i Kambodży (1966–1967); *attaché* prasowy ambasady PRL w Waszyngtonie (1967–1971); w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych prezenter „DTV"; w latach osiemdziesiątych korespondent TVP w Nowym Jorku; umieszczony przez S. Kisielewskiego na tzw. liście Kisiela opublikowanej na łamach „Tygodnika Powszechnego" (2 XII 1984); w 1989 kandydat PZPR do Senatu PRL w woj. piotrkowskim; zarejestrowany przez WSI jako informator świadomy „Cezar" (1994–1995), wykorzystywany do działań w ramach Grupy Wywiadowczej „Grot"; sekretarz redakcji utworzonego przez WSI miesięcznika „Przegląd Międzynarodowy" (dodatek do „Trybuny Śląskiej").

[7] Ryszard Brzuzy (ur. 196l). Działacz związkowy, polityk, poseł. Elektromonter w KWB Bełchatów; czł. NSZZ „S"; w kwietniu 1982 zatrzymany w związku z drukiem i kolportażem w marcu–kwietniu 1982 na terenie Bełchatowa „Solidarności Wojennej"; 3 VIII 1982 skazany przez SW w Piotrkowie Trybunalskim na 1,5 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" (1989–1991); w 1990 przewodniczący WKK dla byłych funkcjonariuszy SB w Piotrkowie Trybunalskim (zrezygnował z funkcji w proteście przeciwko działaniom CKK w Warszawie); przewodniczący MK WZZ „Sierpień 80" w KWB Bełchatów; przewodniczący PPP; kandydat PPP w wyborach do Parlamentu Europejskiego (2004), do Sejmu RP (2005, 2007); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Optymiści" (1987–1989). AIPN Łd, 50/2, t. 1–6; 067/1083; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; AIPN, karty: Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW; EO-13-5/b z kartoteki Biura Śledczego MSW; T-4 z kartoteki aktów wrogich wobec PRL Biura Śledczego MSW.

[8] Grzegorz Białkowski (1932–1989). Fizyk, poeta, filozof; prof. dr hab., senator; pracownik Instytutu Fizyki Teoretycznej UW (od 1953); absolwent Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii UW (1955); dr nauk matematyczno-fizycznych (1959); dr hab. (1964); prof. nadzwyczajny (1971); prof. zwyczajny (1977); zastępca dyrektora ds. dydaktycznych Instytutu Fizyki Teoretycznej UW (od 1965); kierownik Zakładu Fizyki Teoretycznej Wysokich Energii (od 1969); czł. NSZZ „S" (od 1980); współzałożyciel i sekretarz TPiKN, będącego kontynuatorem TKN (1981–1982); współautor „Kodeksu moralnego naukowca", nawołującego do emigracji wewnętrznej i podtrzymania oporu wobec władz (1982); sygnatariusz opracowanej przez pracowników Wydziału Fizyki UW petycji w sprawie zwolnienia aresztowanych 23 XII 1982 czł. NSZZ „S": A. Gwiazdy, G. Palki i A. Rozpłochowskiego; rektor UW (1985–1989); współtwóca OOD „Consensus" na UW (1986); czł. Rady Konsultacyjnej przy Przewodniczącym Rady Państwa PRL (od 1986); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; senator z ramienia KO „S"; zmarł przed złożeniem ślubowania; czł. Komitetu Fizyki PAN, PTF, Międzynarodowej Komisji Nauczania Fizyki, Europejskiego Towarzystwa Fizycznego; autor monografii, prac popularnonaukowych i podręczników z dziedziny fizyki oraz tomów poetyckich; wg zachowanych dokumentów KTW (1984–1986), zarejestrowany pod nr. 41 668; z pozyskania zrezygnowano ze względu na brak „predyspozycji kandydata na osobowe źródło informacji"; inwigilowany przez SB w ramach SOR/PT „Figura". AIPN, 00328/1339; 01225/5, kop. 52; 001134/2262; karty: EO-4/77 i Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW; EKB-2/84 z kartoteki Biura „B" MSW.

[9] Tadeusz Zaskórski (1924–2006). Działacz NSZZ „S", senator, inż. mechanik; w okresie II wojny światowej żołnierz AK; w 1942 wywieziony na roboty przymusowe do Austrii; po powrocie do kraju działacz PSL; po 1956 czł. Rady Robotniczej w Zakładach Gazowniczych w Wałbrzychu; od 1963 pracownik FMG „Pioma" w Piotrkowie Trybunalskim, gdzie był m.in. współtwórcą NSZZ „S"; senator z ramienia KO „S" (1989–1991).

Dyskusja kandydatów ze strony opozycyjno-solidarnościowej rozwijała się w trzech najważniejszych aspektach:

– poprawa warunków płacowych i socjalnych,

– poprawa sytuacji ekologicznej,

– dalsze rozszerzanie demokracji i swobód w życiu społeczno-politycznym kraju.

St[anisław] Jasiński skupił [się] w głównej mierze nad sprawą zahamowania zbytniego wzrostu oprocentowań kredytowych przy ich udzielaniu dla rolników, szczególnie młodych rolników, przez Bank Gospodarki Żywnościowej.

Na spotkaniu tym nie było jakiś bardzo złośliwych bądź napastliwych sformułowań wobec władz.

Kandydat na posła Ryszard **Brzuzy** i kandydat na senatora z ramienia Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" Tadeusz Zaskórski, wykorzystując dzień 25 V 1989 roku ze względu na święto (Boże Ciało), planują tego dnia odbyć spotkania z wyborcami w Kobielach Wielkich, Wielgomłynach i Kluczewsku.

Natomiast w dniu 29 V 1989 roku wymienieni wyżej kandydaci planują spotkanie w Kodrębie, w którym weźmie udział kandydat na posła St[anisław] Jasiński (ZSL). Podobnie w dniu 1 VI 1989 roku trójka w[yżej] wymienionych kandydatów weźmie udział w spotkaniu z wyborcami w Kamieńsku i Gorzkowicach.

Zadania dla TW:

Realizować w dalszym ciągu zadania związane z kampanią przedwyborczą. Wziąć czynny udział w niej zgodnie z nakreślonymi zadaniami.

Omówienie przyjętej informacji – uwagi i spostrzeżenia:

W dniu 23 V 1989 roku odbyłem spotkanie z TW ps. „Wolski". TW przekazał informację w formie ustnej. Informacja wiarygodna i potwierdzona przez inne źródła osobowe. Informację TW uzyskał w bezpośrednich rozmowach i kontaktach.

Termin następnego spotkania uzgodniono na dzień 27–29 V 1989 roku w Radomsku. Na tym spotkanie zakończono.

Przedsięwzięcia:

– sporządzić wyciąg z informacji do sprawy obiekt[owej] krypt[onim] „Instytucja",

– wykorzystać informację do meldunku dziennego do Wydz[iału] WSK w m[iejscu] oraz do informacji okresowej do Zespołu Analityczno-Operacyjnego przy z[astęp]cy szefa ds. SB tut[ejszego] WUSW.

Wykonanie:

– sporządzono wyciąg dn. 24 V 1989 r.[c],

– wykorzystano do meldunku – 23 V [19]89 r. oraz do informacji okresowej dn. 26 V 1989 r.[c]

Opracował:
st. insp[ektor] Wydz[iału] VI
kpt. Henryk Kaczmarek[d]

Źródło: AIPN Łd, 0031/943, t. 2, k. 38–40, rkps.

---

[c] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 109

1989 maj 24, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Debiutanci" na temat posiedzenia Międzyuczelnianej Komisji Koordynacyjnej Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Łodzi

Nr 940[a]
L.dz. OE-I-0611/89

Łódź, [dnia] 24 V [19]89 [r.], godz. 15.15
Tajne

Naczelnik Wydziału I [...][b]
Dep[artamentu] III [...][b]
MSW w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr 246
SOR krypt[onim] „Debiutanci", [numer rejestracyjny] 51 537, ident[yfikator] nr 8870/85

[W dniu] 23 [...][b] bm. w godzinach nocnych w klubie „Balbina" w II DS UŁ odbyło się posiedzenie Międzyuczelnianej Komisji Koordynacyjnej NZS, w którym uczestniczyli przedstawiciele UŁ, AM, PŁ. W trakcie zebrania podjęto uchwałę, w której stwierdzono, że odmowa zarejestrowania zrzeszenia oraz wycofania audycji telewizyjnej „S" są przejawami łamania przez władze postanowień „okrągłego stołu". Postanowiono w związku z tym ogłosić w dniu 24 bm. od godz. 10.00 strajk okupacyjny na Wydziale Filologicznym UŁ oraz strajki ostrzegawcze na PŁ i AM. Aktywiści zrzeszenia spodziewali się dużej frekwencji, szczególnie licząc na udział studentów zainteresowanych przesunięciem terminu sesji egzaminacyjnej, które niewątpliwie spowodowałaby wspomniana akcja.

W PŁ w godzinach rannych 24 bm. rozkolportowano ulotki formatu A-4 o treści: „Strajk! Strajk! Strajk! 23 V [19]89 [r.] Sąd Wojewódzki w Warszawie odmówił legalizacji Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Pretekstem jest umieszczenie w statucie zrzeszenia rozdziału dot[yczącego] strajku. W związku z wcześniejszymi zastrzeżeniami sądu dokonano podczas IV [...][b] Zjazdu NZS szeregu zmian w statucie, mających na celu dostosowanie go do obowiązującego stanu prawnego. Prawo do strajku nie jest wyłączone przez żaden przepis obowiązującego w PRL prawa. Rejestracja NZS, która była postanowiona przy „okrągłym stole", nie doszła do skutku. Tym bardziej nie widzimy szans na realizację naszych podstawowych postulatów nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym i poprawę sytuacji materialnej całego środowiska akademickiego. W związku z powyższym NZS AM, PŁ, UŁ zdecydowało się na najostrzejszą formę obrony swoich interesów.

W dniu dzisiejszym Komisja Uczelniana AM i UŁ proklamowały strajk okupacyjny w budynku filologii, al. Kościuszki 65 od godz. 10.00. Komisja uczelniana PŁ ogłosiła od godz. 10.00 strajk ostrzegawczy, ograniczony do 14 [...][b] godzin ze względu na święto

---

[a] *Po prawej stronie odręcznie dopisana cyfra:* 3 *oraz pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 34 056 z *[WUSW]* Łódź. Rozszyfrowano 24 maja 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem i parafką. Numer oraz nadawcę wpisano odręcznie, datę wstemplowano.*

[b] *Pominięto powtórzenie.*

Bożego Ciała, w obszarze ograniczonym ulicami: Stefanowskiego, al. Politechniki, Żwirki i Świerczewskiego.

[W dniu] 23 V [1989 r.] podjęły strajk okupacyjny PW i UW. Na dziś, tj. 24 V [1989 r.] planowane są akcje protestacyjne w innych ośrodkach akademickich. Wzywamy wszystkich studentów do przyłączeniu się do strajku.

Strajkowe punkty konsultacyjne:

– Klub »Balbina« II DS UŁ, ul. Lumumby 18/20, tel. 789 052,
– Wydział Filologiczny UŁ, tel. 366 202,
– Politechnika Łódzka, centrala [tel.] 365 522,
– Akademickie Biuro Interwencji – Iza Sujka[1], tel. 326 081.

Łódź, 25 V 1989 [r.] NZS Łódź".

Również w godzinach rannych 24 bm. na większości budynków PŁ ujawniono plakaty formatu A-1 o treści: „Strajk ostrzegawczy – środa, godz. 10.00 – 12 godzin". O godz. 10.00 24 bm. na dziedzińcu wewnętrznym uczelni, w jej centralnym rejonie, 15 studentów z biało-czerwonymi opaskami spacerowało wokół znajdującego sie tam basenu. Grupa na czele z fig[urantem] Ld 58 137 [Pawłem] Piotrem Swaczyną nie miała transparentów, plakatów, czy środków nagłaśniających. Następnie grupa ta zajęła ławki znajdujące sie opodal wejścia na wym[ieniony] plac, wpuszczając na teren PŁ tylko osoby mające legitymacje studenckie lub pracownicze.

Równocześnie na PŁ obchodzone są uroczystości związane z czterdziestoczteroleciem powstania uczelni oraz wręczeniem tytułów [*doctora*] *honoris causa* naukowcowi z uniwersytetu w Glasgow prof. Williamowi Fletcher[owi][2]. Z tej okazji w PŁ przebywa czteroosobowa delegacja brytyjskiej uczelni. Uroczystości te, podobnie jak trwająca sesja egzaminacyjna, przebiegają bez zakłóceń. Przewiduje się, że akcja NZS na terenie PŁ zakończy się w godzinach wieczornych.

Prowadzi: por. J[erzy] Rzepka

Naczelnik Wydziału III-1
WUSW w Łodzi
ppłk A[ndrzej] Lesner

Zaszyfrował: Sękalska, dnia 24 V [19]89 [r.], godz. 17.00
Rozszyfrował: Ragus, [godz.] 17.50

Źródło: AIPN, 01232/2/1/K, k. 106–107, mps.

[1] Izabela Sujka (ur. 1966). Studentka PŁ.

[2] William Whigham Fletcher (1918–2001). Botanik, wykładowca, prof.; w okresie II wojny światowej oficer korpusu medycznego i korpusu artyleryjskiego brytyjskiej armii w Afryce i Europie; czł. brytyjskich i międzynarodowych towarzystw naukowych; popularyzator nauki w brytyjskiej prasie i telewizji; blisko związany z polskimi kołami naukowymi (m.in. opiekun polskich stypendystów przebywających w Szkocji).

Nr 110

1989 maj 24, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" dotyczące przebiegu procesu sądowego z powództwa Andrzeja Ostoi-Owsianego przeciwko WUSW w Łodzi

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, dnia 24 V 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]3[b]

Wydział I Departament[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]377[b],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Ekipa"**, nr ewidencyjny – 43 279,
nr identyfikatora – 6601/85

W dniu 19 V 1989 [r.] odbył się w Sądzie Wojew[ódzkim] w Łodzi proces karny dot[yczący] Andrzeja **Ostoi-Owsianego**, fig[uranta] 15 811, rzekomo bezprawnie zatrzymanego przez tut[ejsze] organy Służby Bezpieczeństwa dnia 13 XI 1988 r.

Stronę powoda reprezentował mec[enas] Andrzej **Kern –** kandydat na posła do parlamentu z terenu Łodzi. Stronę WUSW w Łodzi reprezentował radca prawny mec[enas] **Kowalski**.

W trakcie procesu odstąpiono od przesłuchania świadków ze strony powoda.

Na proces, który należy traktować jako element kampanii wyborczej A[ndrzeja] **Ostoi-Owsianego**, wbrew jego przewidywaniom, przybyło bardzo mało osób (widzów) – 18 osób. Proces miał charakter otwarty.

Sąd odstąpił od uznania A[ndrzeja] **Ostoi-Owsianego**, jako bezprawnie zatrzymanego przez SB (nie dopatrzył się bezprawnego zatrzymania, ale uznał rację powoda w sprawie uniemożliwienia mu uczestniczenia w obchodach siedemdziesięciolecia Polski).

Proces zakończył się następującym orzeczeniem sądu. Sąd wojewódzki orzekł:

1. Zobowiązał WUSW w Łodzi do ogłoszenia komunikatu w gazecie „Dziennik Łódzki" następującej treści: „Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi przeprasza Andrzeja **Ostoję-Owsianego**, przewodniczącego Duszpasterstwa Piłsudczyków, za bezprawne pozbawienie możliwości wzięcia udziału w uroczystościach w dniu 13 XI 1988 r.".

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-0965/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

2. Sąd oddalił pozostałe żądania i zasądził od WUSW w Łodzi na rzecz A[ndrzeja] **Ostoi-Owsianego** 43 tys. zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Radca prawny WUSW w Łodzi zapowiedział wniesienie rewizji.

[Opracował:]
ppor. K[rzysztof] **Klusek**[1] [c]**płk mgr Cz**[esław] **Chojak**
Wyk. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. KK/druk MM

Źródło: AIPN Łd 084/6, t. 1, k. 121, mps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*

[1] Krzysztof Klusek (ur. 1959), ppor. Od października 1986 młodszy inspektor Wydziału IV WUSW w Łodzi; od lipca 1987 młodszy inspektor Departamentu I MSW; od sierpnia 1988 inspektor Wydziału III WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 15 I 1990. AIPN Łd, 0100/298, Akta osobowe.

Nr 111

1989 maj 26, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" w sprawie przygotowań Konfederacji Polski Niepodległej do wyborów do Sejmu i Senatu PRL

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 26 V 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

[b]**Wydział I Departament**[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]384[a],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Ekipa"**, nr ewidencyjny – 43 279,
nr identyfikatora – 6601/85

W dniu 18 maja 1989 r. w mieszkaniu figuranta (15 811) Andrzeja **Ostoi-Owsianego** odbyło się kolejne spotkanie łódzkiej KPN. W spotkaniu wzięło udział około 30 osób. Omawiano ponownie temat wytypowania „mężów zaufania" do lokali wyborczych. Aktualnie łódzka KPN wytypowała 95 „mężów zaufania".

Głównym ich zadaniem – wg A[ndrzeja] **Ostoi-Owsianego** – ma być uczestnictwo w wyborach i sprawdzanie, czy „komuniści" nie będą oszukiwać (wrzucać po kilka kart do urn itp.). W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek „machinacji" mają oni natychmiast sporządzić protokół-protest i powiadomić o tym figuranta.

Ponadto jesteśmy w posiadaniu informacji, z których wynika, że figurant W[iesław] **Żyżniewski** zamierza wyjechać na stałe do Szwecji. W związku z powyższym należy liczyć się poważnie ze zmianami w kierownictwie **Obszaru III** KPN.

Według naszego rozpoznania uaktywnili swoją działalność fig[uranci] [[c]] A[ndrzej] **Terlecki i** M[arek] **Michalik**, który pełni teraz funkcję redaktora w piśmie **„Prześwit"**.

Opr. kpt. K. Berłowski
Sporządz. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. KB/druk. WP
Dz. masz. 01121/89

płk mgr Cz[esław] **Chojak**[d]

Źródło: AIPN Łd 084/6, t. 1, k. 122, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-0983/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[c] *Pominięto powtórzenie.*
[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 112

1989 maj 26, Warszawa – Szyfrogram podsekretarza stanu w MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie gromadzenia przez SB materiałów wyborczych rozpowszechnianych przez opozycję

Nr 8462/117[a] [Warszawa, dnia] 26 V [19]89 [r.], godz. 13.30
L.dz. AR-0348/89 [b]Tajne
Bardzo pilne

Otrzymują szefowie WUSW (SUSW)

[c]Proszę o spowodowanie nadesłania w trybie pilnym do grupy operacyjno-sztabowej szefa Służby Bezpieczeństwa materiałów propagandowych wykorzystywanych w kampanii wyborczej przez komitety obywatelskie „Solidarności" [...][d], inne opozycyjne ugrupowania, a także osoby bezpartyjne kandydujące indywidualnie do Sejmu i Senatu, których treść jest sprzeczna z prawem, oddziałuje[e] konfrontacyjnie, wykracza poza zasady walki wyborczej, jest niezgodna z ustaleniami „okrągłego stołu".

Proszę nadsyłać pojedyncze egzemplarze plakatów, afiszy, ulotek itp. wraz ze zwięzłą informacją, kiedy i gdzie materiały te były eksponowane. W przypadku niemożności uzyskania oryginalnych materiałów drogą operacyjną, proszę o nadesłanie ich fotokopii.

Dla przyspieszenia sprawy materiały proszę przesłać gońcami. Materiały będą wykorzystane w akcji polityczno-propagandowej.

Podsekretarz stanu
gen. bryg. Henryk Dankowski

Zaszyfrował: L. Komur, 26 V [19]89 [r.], [godz.] 13.40[f]
Rozszyfrował: Stanisławski, dnia 26 V 1989 [r.], godz. 15.15
Otrzymano z radia Sieradz, godz. 15.05

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 163, mps.

---

[a] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 661 z MSW W*[arsza]*wa. Rozszyfrowany 26 V 1988 *[r.]*, godz. 15.15. *Numer, nadawcę, datę i godzinę wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie adnotacja:* Mjr Klimkowski do realizacji. 26 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c] *Powyżej odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Zakręta. Udzielona odpowiedź szyfrogramem w dn. 26 V *[19]*89 r. Jest w S*[amodzielnej]* S*[ekcji]* „A". 26 V *[19]*89 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Pominięto powtórzenie.*

[e] *W dokumencie:* oddziaływuje.

[f] *Powyżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Otrzymano dnia 26 V 1989 r. Nr DB-0727/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

Nr 113

1989 maj 26, Piotrków Trybunalski – Informacja TW „Wolski" na temat spotkania wyborczego z kandydatami Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w województwie piotrkowskim

Źródło: TW ps. „Wolski" Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 26 V 1989 [r.]
Przyjął: kpt. H[enryk] Kaczmarek **Tajne spec**[jalnego] **znacz**[enia]
Dn.: 26 V 1989 roku Egz. poj[edynczy]
[Miejsce]: w Piotrkowie Tryb[unalskim], poza LK

[a]**Informacja operacyjna** spisana ze słów TW ps. „Wolski"

[b]W dniu 25 V 1989 roku w święto Bożego Ciała odbyło się spotkanie wyborców gm[iny] Kobiele Wielkie z kandydatem na posła Ryszardem **Brzuzym** i na senatora Tadeuszem **Zaskórskim**. Spotkanie to rozpoczęło się o godz. 18.00 i trwało do godz. ok. 19.20. W spotkaniu wzięło [udział] około 50 osób.

W spotkaniu tym w większości wzięli udział przedstawiciele NSZZ RI [„Solidarność"]. Obecni byli również czł[onkowie] ZSL i przedstawiciele ZMW, która to organizacja młodzieżowa jest dość prężna na terenie tej gminy. Kandydaci po omówieniu swojego programu i przedstawieniu życiorysów przystąpili do dyskusji z wyborcami.

Wyborcy wysunęli dwie zasadnicze kwestie, które dotyczyły:

– programu wyborczego w kwestii gospodarczej i ekonomicznej kraju i [wyjaśnienia], w jaki sposób chcą go realizować;

– programu politycznego kandydatów.

Jeżeli w drugiej kwestii udało się w jakiś sposób „popływać", tak jeżeli chodzi o kwestię gospodarczą i ekonomiczną, kandydaci dosłownie „ugrzęźli". Tak mętnie i ogólnikowo zaczęli wyjaśniać, że wzbudziło [to] wśród zebranych wyborców niechęć do dalszej dyskusji, a nawet niezadowolenie. Nic też dziwnego, że spotkanie nie trwało zbyt długo.

Po zakończeniu spotkania komentowano, iż szkoda było czasu. Padały opinie, że każdy zarówno z kandydatów koalicji rządowej, jak i opozycyjno-solidarnościowej dużo mówi, że źle mamy, należy to poprawić, ale nikt nie podaje w jaki sposób w miarę realnie będzie mógł to realizować. Jeden z uczestników przytoczył wypowiedź ministra Jarzębskiego[1] na spotkaniu z wyborcami: „Ten to przynajmniej powiedział, że dyrektorzy, jeżeli nie podołają zadaniom, to mogą się podawać do dymisji i na niego nie głosować. Przynajmniej powiedział wprost co chce robić i w jaki sposób". Natomiast co może taki pracownik KWB bądź Elektrowni

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wykorzystać w meldunku dziennym *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Zapoznałem się. 26 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] Stefan Jarzębski (1917–2008). Polityk, inż. mechanik; absolwent AG w Krakowie (1946); pracownik naukowo-dydaktyczny PK (1946–1953); pracownik ZPWO w Krakowie (1946–1950); główny metalurg w ZUT „Zgoda" w Świętochłowicach; pracownik naukowy PŚ (1951–1961); główny inżynier w PPMO w Katowicach (1958–1961); pracownik naukowy PAN (od 1961); prof. nadzwyczajny (1972); dyrektor Instytutu Podstaw Inżynierii Środowiska PAN w Zabrzu (1975–1983); prof. zwyczajny (1977); minister-kierownik UOŚiGW (1983–1985); minister ochrony środowiska i zasobów naturalnych w gabinecie Z. Messnera (1985–1987); pierwszy prezes ZG reaktywowanego w 1989 SN.

w Bełchatowie zrobić dla rolników? Należy stwierdzić, że opinie po spotkaniu były negatywne i wyborcy wyrażali pewnego rodzaju zawiedzenie po tym spotkaniu.

Zadania dla TW:

W dalszym ciągu realizować zadania związane z przebiegiem kampanii przedwyborczej oraz samych wyborów. Wziąć czynny udział zgodnie z nakreślonymi zadaniami. W przypadku posiadania ważnych lub niecierpiących zwłoki informacji – nawiązać kontakt w celu uzgodnienia spotkania.

Omówienie przyjętej informacji – uwagi i spostrzeżenia:

W dniu 26 V 1989 roku odbyłem spotkanie z TW ps. „Wolski". Spotkanie odbyło się po uprzednim nawiązaniu kontaktu przez TW ps. „Wolski" Informację TW przekazał w formie ustnej. Treść informacji jest wiarygodna i potwierdzona przez inne źródła osobowe. Termin następnego spotkania uzgodniono na dzień **29 V 1989 r.** Na tym spotkanie zakończono.

Przedsięwzięcia:

– sporządzić wyciąg z informacji do teczki krypt[onim] „Wybory",
– wykorzystać do meldunku dziennego.

Opracował
st. insp[ektor] Wydz[iału] VI[c]
kpt. H[enryk] Kaczmarek

Źródło: AIPN Łd, 0031/943, t. 2, k. 41–42, rkps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 114

1989 maj 28, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Debiutanci" na temat strajku okupacyjnego przeprowadzonego przez Niezależne Zrzeszenie Studentów PŁ

Nr 966[a] Łódź, [dnia] 28 V [19]89 r., godz. 19.40[b]
Tajne

Naczelnik Wydziału I
Depart[amentu] III MSW w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr 255[c],
SOR krypt[onim] „Debiutanci", [numer rejestracyjny] 51 537, ident[yfikator] nr 8870/85

Komisja Uczelniana NZS Politechniki Łódzkiej na posiedzeniu w dniu 27 V [19]89 r. podjęła decyzję o rozpoczęciu strajku okupacyjnego w dniu 28 bm. od godz. 18.00. Wydano również oświadczenie, tzw. Komunikat strajkowy powielony na kartkach formatu A-4 o następującej treści:

1. „Decyzja sądu o odrzuceniu wniosku NZS o legalizację nie wynika z faktu niezgodności statutu z obowiązującym prawem. Strajk studencki (szerzej strajk stowarzyszeń) nie jest zakazany przez żaden przepis prawa PRL, a podstawowa zasada prawna mówi, że co nie jest zabronione – jest dozwolone.

2. Przypominamy, że NZS (ze statutem, w którym był rozdział o strajku) był już legalny w roku 1981. Przepisy dot[yczące] strajków studenckich nie zmieniły się do tej pory (tzn. dalej ich nie ma). Uważamy, że decyzja ta jest polityczną prowokacją naruszającą ustalenia okrągłego stołu. Mimo trwających od środy protestów i poparcia »Solidarności« władze nie podjęły żadnej konkretnej decyzji.

W dniu 26 V [19]89 r. zawiązał się Ogólnopolski Komitet Strajkowy NZS. OKS wydał oświadczenie wzywające studentów do kontynuowania akcji protestacyjnych i strajków.

Po zapoznaniu się z sytuacją w kraju i w Łodzi Komisja Uczelniana NZS PŁ podjęła decyzję o strajku okupacyjnym od dnia 28 V [19]89 r. (niedziela) od godz. 18.00 (budynek »Akwarium«). NZS PŁ".

Powyższy komunikat oraz plakaty o strajku okupacyjnym zostały w dniu 28 bm. w godzinach popołudniowych rozwieszone na terenie osiedla akademickiego PŁ. Plakaty o wymiarach 0,5×1 m zawierają następującą treść: „Strajk okupacyjny. Na wezwanie Ogólnopolskiego Komitetu Strajkowego Komisja Uczelniana NZS PŁ ogłasza strajk okupacyjny

---

[a] *Po prawej stronie częściowo nieczytelna adnotacja:* Wydz*[iał]* I, Wydz*[iał]* III *[fragment nieczytelny]* 29 V *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po prawej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 34 781 z *[WUSW]* Łódź. Rozszyfrowano 28 maja 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem i parafką. Numer oraz nadawcę wpisano odręcznie, datę wstemplowano.*

[c] *Po prawej stronie odręcznie dopisana cyfra:* 3 *oraz pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 29 V 1989 *[r.]*. Nr OE-III-03965/89. Zał. *Datę wstemplowano, numer wpisano odręcznie.*

w »Akwarium« od godz. 18.00 w dniu 28 V [19]89 [r.] (niedziela)". Na niektórych dodano również: „Nie popierając nas – popierasz ministra Fisiaka[1] (to facet od zamykania »Jagiellonki«)".

Aktyw NZS PŁ przewiduje, że dopiero w dniu następnym udział studentów tej uczelni w akcji strajkowej wzrośnie. Akcję strajkową od godz. 18.00 rozpoczęli głównie członkowie Komisji Uczelnianej i komitetów wydziałowych NZS. Do strajku przystąpiło 20 [...][d] studentów. Na frontonie budynku „Akwarium" (budynek dydaktyczny PŁ) zawieszono transparenty: „Strajk okupacyjny", „Więcej demokracji – mniej socjalizmu utopijnego".

Nacz[elnik] Wydz[iału] III-1
WUSW w Łodzi
ppłk Lesner

Zaszyfrował: Majewski, 28 V [19]89 r., godz. 20.00
Rozszyfrował: L. Komur, [godz.] 20.25

Źródło: AIPN, 01232/2/1/K, k. 96, mps.

[d] *Pominięto powtórzenie.*

[1] Jacek Fisiak (ur. 1936). Filolog, polityk; absolwent filologii angielskiej na UW (1959); pracownik naukowy UŁ (1959–1965); dr (1962); pracownik naukowy UAM w Poznaniu (od 1965); kierownik Katedry Filologii Angielskiej UAM (1965–1969); dr habilitowany (1966); dyrektor Instytutu Filologii Angielskiej UAM (1969–1988); prof. nadzwyczajny (1970); prof. zwyczajny (1977); rektor UAM w Poznaniu (1985–1988); minister edukacji narodowej w gabinecie M.F. Rakowskiego (1988–1989); czł. korespondencyjny PAN; promotor ponad 50 prac doktorskich; doktor *honoris causa* Uniwersytetu w Jyväskylä oraz UO.

Nr 115

1989 maj 29, Łask – Informacja na temat akcji ulotkowych prowadzonych na terenie Łasku w okresie kampanii wyborczej w 1989 r. przez Komitet Obywatelski „Solidarność" i Solidarność Walczącą

L.dz. RSB [a]00295/89[a]

[b]Łask, [dnia] 29 V 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]1[a]

[c]**Naczelnik Wydziału III**
[d]**WUSW w Sieradzu**

W dniu 28 V 1989 r. ujawniono na klatkach schodowych w blokach Łasku rozwieszone ogłoszenia wydane przez „Solidarność" [i] podpisane przez Lecha Wałęsę, z datą – Gdańsk, maj 1989 r. Ogłoszenia apelują o udział w wyborach i oddanie głosów na kandydatów Komitetu Obywatelskiego „Solidarność". Takie działanie daje podstawy, aby: „Polska stała się krajem dobrze rządzonym, krajem, w którym daje się żyć. I chce się żyć".

W dniu 29 V 1989 r. na budynku dworca PKP w Łasku ujawniono [e]nalepione trzy ulotki o treściach antypaństwowych sygnowane[e] przez Solidarność Walczącą Regionu Szczecin (Pomorze Zachodnie) oraz Oddział Trójmiasta. Ulotki w swojej treści wyrażały obraźliwe, negatywne sformułowania pod adresem gen. Jaruzelskiego typu: „Generał-kapral zaprasza na wybory", „Uwaga – list gończy. Poszukiwany jest zbrodniarzem wojennym, 13 XII 1981 r. dokonał wielu zbrodni na narodzie polskim. Agent dawniejszego NKWD. Do dnia dzisiejszego na usługach Sowietów. Uwaga – jest niebezpieczny dla otoczenia z powodu choroby psychicznej. Za dostarczenie żywego lub martwego nagroda 1 000 000 zł. Solidarność Walcząca – Oddział Trójmiasta".

[f]Trzecia z ulotek w swojej treści informowała o zamiarze ubiegania się gen. Jaruzelskiego o fotel prezydenta i zdaniem autorów ulotki – dokonaniach w okresie Polski Ludowej

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w Łasku, woj. sieradzkie. 03 L.dz.

[c] *Powyżej odręczna adnotacja:* Z*[astęp]*ca, (t*[owarzysz]* Zakręta). Proszę o zapotrzebowanie tej ulotki *[wyraz nieczytelny]*. „Senator". 1 VI *[19]*89 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 1 VI 1989 r. 21 Nr DB-0770/89. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[e-e] *Podkreślono odręcznie.*

[f-f] *Fragment oznaczony z lewej strony* pionową *linią.*

(w sensie negatywnym). Ulotkę tę podpisał oddział Solidarności Walczącej Regionu Pomorza Zachodniego – Szczecin.

Ulotki zostały operacyjnie zabezpieczone[f].

Wykonano w 2 egz.[g]
Egz. nr 1 – adr[esat]
Egz. 2 – aa
Pis. AG/TN
Ks. masz. nr [b]0073/89[b]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 296, mps.

[g] *Po prawej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Łasku, woj. sieradzkie *oraz odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia]* st. chor. W*[iesław]* Szafrański. Wiesław Szafrański (ur. 1947), st. chor. Od listopada 1970 milicjant Drużyny Służbowej KP MO w Łasku; od grudnia 1971 posterunkowy Posterunku MO w Piątkowisku; od kwietnia 1973 referent operacyjny Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PK KP MO w Łasku; od maja 1975 inspektor nadzoru Grupy Inspektorów KP MO w Łasku; od czerwca 1975 inspektor ds. prewencji Komisariatu MO w Łasku; od stycznia 1978 kierownik Referatu Dzielnicowych i Posterunkowych Komisariatu MO w Łasku; od marca 1983 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Sieradzu; od maja 1983 starszy inspektor Grupy IV Komisariatu MO/RUSW w Łasku; od lutego 1985 starszy inspektor Grupy VI RUSW w Poddębicach; od stycznia 1986 starszy inspektor Grupy II RUSW w Łasku. Zwolniony ze służby 4 IV 1990. AIPN Łd, 0127/214, Akta osobowe.

Nr 116

1989 maj 29, Sieradz – Meldunek uzupełniający do sprawy obiektowej „Senator" na temat przebiegu spotkania wyborczego zorganizowanego przez Komitet Obywatelski „Solidarność" w Sieradzu

Szyfrogram Sieradz, [dnia] 29 V 1989 [r.]
Wydział III WUSW
w Sieradzu
Dokument systemowy nr [a]81[a]

[b]**Naczelnik Wydziału I Dep**[artamentu] **III**
MSW w Warszawie

Meldunek uzupełniający,
sprawa obiektowa nr [rejestracyjny] Si-8480, kryptonim **„Senator"**, identyfikator nr 5400/89

[c][W dniu] 28 V 1989 [r.] w amfiteatrze Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sieradzu odbył się miting wyborczy zorganizowany przez Komitet Obywatelski „S" województwa sieradzkiego. Wzięło w nim udział pięciu kandydatów **„Solidarności"** do Zgromadzenia Narodowego oraz około 350 wyborców. W czasie mitingu funkcjonował punkt sprzedaży ulotek wyborczych „S", wydawnictw tzw. drugiego obiegu oraz „cegiełek" na fundusz wyborczy. Treść wystąpień oraz przebieg mitingu (prezentacja kandydatów i programu wyborczego **„Solidarności"**) były podobne jak w czasie spotkania w m[iejscowości] Rusiec – patrz informacja z 27 V 1989 [r.].

Wystąpienia kandydatów „S" do Zgromadzenia Narodowego zawierały następujące nowe elementy tematyczne.

Andrzej Tomaszewicz stwierdził, że tylko dwa razy przeżywał w Polsce wolność – po raz pierwszy w roku 1981, a po raz drugi teraz, gdy jest szansa na to, że w wyniku jeszcze niedemokratycznych wyborów opozycja w parlamencie stanie się faktem. „Jeżeli wygramy i zasiądziemy w parlamencie, będziemy mocno dbali, żeby niezbywalne prawa człowieka były realizowane w praktyce politycznej, społecznej i ekonomicznej. Dotychczas prawa obywatelskie zapisane w Konstytucji PRL były łamane, nieprzestrzegane. Dlatego musimy powiedzieć – dość totalitaryzmu! Nie chcemy likwidować armii – jest ona potrzebna, ale w powojennej historii Polski zapisała się ona kilka razy niechlubnie – w 1956, 1970 i 1981 roku. Armię należy odpolitycznić!".

Tadeusz Zieliński (w nawiązaniu do wypowiedzi prowadzącego miting [d]Marka Cieślaka[d]) o ukazaniu się w „Trybunie Ludu" i **„Głosie Robotniczym"** „paszkwili" na temat tego kandydata pt. „Mieszka w Katowicach, uczy w Krakowie, a kandyduje w Sieradzkiem":

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 21 L.dz. DB-0737/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 892. Przyjęto 29 V *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 14.30. Wysłano 29 V *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 17.05. *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[d-d] *Wpisano odręcznie nad wykreślonym zwrotem:* NN studenta.

„Zostałem zgłoszony jako kandydat do Sejmu z dwóch okręgów – w Krakowie i Katowicach. W Krakowie zgłosili mnie rolnicy indywidualni, w Katowicach – górnicy. Z uwagi na taki, a nie inny podział mandatów wyborczych przy »okrągłym stole« zmuszeni zostaliśmy przez władze do tego, że niektórzy z nas kandydują w innych okręgach wyborczych. Władze zastosowały tu starą zasadę – dziel i rządź, ale my się podzielić nie damy! Jako patriota, jeżeli zostanę wybrany na [e]senatora[e], będę reprezentował ziemię sieradzką tak jak swoją. Sejm najbliższej kadencji musi być nowym Sejmem Czteroletnim na miarę nowych czasów – czasów, które sami stworzymy! Jeżeli władze, jeżeli PZPR będą faulowały porozumienie, jeżeli nie wejdziemy do parlamentu – to będą rozmawiały same ze sobą, bo nikt z nimi dialogu nie podejmie! Niech to przekażą im ci, którzy są tu służbowo!".

Stanisław Strózik: „Dwa tygodnie temu na spotkaniu w Klonowej pewien aparatczyk powiedział: »Piłsudski to Bereza Kartuska!«. Ten czynownik nie wie, że dzięki Piłsudskiemu jest Polakiem, bo inaczej jego rodzice wysłani byliby na białe niedźwiedzie – a połowa Polaków mówiłaby po rosyjsku, a druga połowa mówiłaby po niemiecku! (wielkie owacje). A jego bóg Stalin w 1937 roku wyniszczył KPP – komunistów polskich, a wielu Polaków wysłał na Syberię! Wieś polska jest niszczona, chociażby przez astronomiczne ceny środków produkcji – np. kombajn **„Anna"** kosztuje już 3,5 mln zł. Naród musi wiedzieć, jak rządzi się państwem, a dziś nie wiemy, jakie są skutki handlu ze Wschodem! Dziś nie wiemy, ile kosztuje utrzymanie [f]resortu[f] rozbudowanego do niepomiernych granic, ile wydaje się na wyjazdy zagraniczne i inne cele!".

Stanisław Cieśla: „Wielu z państwa czytało te paszkwile w »Trybunie Ludu« i »Głosie Robotniczym« – [f]wierutne[f] kłamstwo! Prawdą tylko jest to, że było spotkanie w Szadku, że uczestniczył w nim profesor Zieliński i że padło pytanie tej treści, jak to w gazecie podali. Wszystko inne jest kłamstwem! Pytanie – znów dla tych panów, którzy są służbowo – komu na tym zależy (wielkie owacje), aby okłamywać opinię społeczną, aby wprowadzać w błąd czytelników gazet o masowym nakładzie? »Trybuna Ludu« rozchodzi się w nakładzie ponad kilkaset tysięcy egzemplarzy, podobnie »Głos Robotniczy« zalewa ten teren! Gdzie my mamy możliwość odpowiedzieć?! Wybór osoby też nie jest przypadkiem. Profesor Zieliński z całej naszej piątki jest człowiekiem najbardziej predysponowanym do pracy w parlamencie. Jest człowiekiem, którego wkład w dzieło porozumienia jest niekwestionowany – niekwestionowany autorytet w skali międzynarodowej. Atakuje się nas w Goszczanowie, Siemkowicach, innych miejscowościach – i o dziwo – wszędzie pytania są tej samej treści. Wniosek łatwo wysnuć, że ani tam, ani ówdzie tych pytań się nie redaguje. Redagowane są prawdopodobnie w naszym mieście. Jest różnica między kandydatami przywożonymi ongiś w teczkach, a kandydatami dzisiaj ubiegającymi się o mandaty spoza tego terenu. Kiedyś ordynacja wyborcza była tak sformułowana, że każdy przywieziony musiał być wybrany, ponieważ tych panów umieszczano na pierwszych pozycjach na poszczególnych mandatach. Dzisiaj natomiast osoba profesora Zielińskiego jest państwu zaproponowana, a państwo w sumieniu dokonacie wyboru. Ze swej strony widzę potrzebę zmiany w konstytucji nazwy państwa oraz godła państwowego. Trzeba wrócić do dawnej nazwy I i II Rzeczypospolitej. Nie chcemy Polski określanej przymiotnikami, ponieważ między tym zapisem a rzeczywistością – zbyt często są jaskrawe różnice. Chcemy Polski, która będzie matką dla wszystkich

---

[e-e] *Wpisano odręcznie nad przekreślonym wyrazem:* posła.
[f-f] *Wpisano odręcznie.*

jej synów. Sprawa godła państwowego – dążyć będziemy do przywrócenia korony jako symbolu niepodległości, niezawisłości zewnętrznej (wielkie owacje).

Widzę potrzebę zmiany prawa wyborczego. Składają się na nie ordynacje wyborcze do Sejmu, Senatu i rad narodowych. Trzeba z nich wyrugować zapisy, że jakieś partie rezerwują w nich dla siebie ileś procent miejsc. Póki te zapisy są, to wiadomo z góry, kto wygra wybory, zanim się je przeprowadzi. Należy odpolitycznić aparat sądowniczy, aby stało się zadość starej monteskiuszowskiej zasadzie trójpodziału władzy, aby władza sądownicza była niezależna od władzy politycznej i administracyjnej. O tym Francuzi mówili dwieście lat temu, my dzisiaj tego nie możemy zrealizować. Nie bardzo to świadczy o naszej kulturze politycznej. Przed wojną mogliśmy sobie na to pozwolić – nikt należący do jakiejś partii – czy rządzącej, czy opozycyjnej – nie miał prawa pracować w tym aparacie. My mamy teraz mniejsze wymagania – żeby członkowie aparatu sądowniczego, którzy należą do jakiejś partii – na czas sprawowania funkcji sędziowskiej przynależność swoją zawiesili. Prezesi sądów powinni być wybierani przez grono sędziów lub cały kolektyw pracowniczy, a nie przez ministra mianowani (oczywiście w porozumieniu z miejscowym komitetem).

Obsadzanie stanowisk w administracji państwowej i gospodarczej sprowadza się do funkcjonowania tzw. nomenklatury czy rekomendacji partyjnej. Chodzi nam o to, by stanowiska te były obsadzane wg kryteriów fachowości, kompetencji i społecznego zaufania, a nie wg przynależności partyjnej. Ile zła przyniosła nam ta polityka – wszyscy wiemy.

Współczesnej rodzinie polskiej zagraża alkoholizm, z którym władza nie mogła lub nie chce dać sobie rady. Przepisy, ustawy nic nie dają. Sierpień został ogłoszony kilka lat temu przez Episkopat Polski miesiącem trzeźwości. W dużych miastach członkowie ruchu otrzeźwienia podjęli bojkot sklepów monopolowych, ich pikietowanie. Reakcja władz była taka, że tych ludzi stawiano przed kolegiami ds. wykroczeń i sypały się grzywny do 50 tysięcy zł lub kary [...][g] zastępcze aresztu do 3 miesięcy! Kiedyś zaborca rosyjski bardzo ostro brał się za tych, którzy myśleli o trzeźwości narodu. Szefowie bractw trzeźwościowych wywożeni byli kibitkami na Sybir. Zaborcy zależało na tym, aby naród był pijany, gdyż taki naród zatraca poczucie wartości wyższych – wolności, niepodległości, honoru narodowego".

Henryk Michalak: „W historii Polski Ludowej było już kilka znamiennych etapów. Dzisiaj podobno mamy etap »małego realizmu« – te słowa padły na konferencji partyjnej. Kandydaci PZPR prezentują w czasie kampanii wyborczej ów mały realizm. Oni mówią nam: »Zbudujemy wam szpital, zapewnimy wam cement i materiały budowlane«. Oni mówią: »Zrobimy wam remizę, załatwimy wam kapelę, orkiestrę dętą«. Oni mówią dużo więcej – że usprawnią politykę finansową, rolną – ale oni nie mówią jednego – że chcą usprawniać, modernizować to, czego przez tyle lat doświadczyliśmy na własnej skórze. A my chcemy stwarzać nowe wartości dla dobra narodu i państwa. A ci, którzy chcą budować remizy i szpitale niech robią to tutaj na miejscu – w Sejmie tacy ludzie są niepotrzebni i niekompetentni. Są tacy, którzy byli posłami IX kadencji, obecnej. Oni tam byli, oni tam głosowali. Sięgałem do diariuszy sejmowych, by móc ocenić, co ci ludzie w Sejmie zrobili. Nawet w pracach poszczególnych komisji, nie mówiąc już o posiedzeniach plenarnych, nazwisk ich nie znalazłem. Oni byli po prosu tymi, którzy podnosili rękę tak, jak im kazali.

Wśród kandydatów bezpartyjnych jest i taki, który jeszcze półtora miesiąca temu był członkiem miłościwie nam panującej PZPR. Państwo już domyślają się, że takich »bezpartyjnych«

---

[g] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

kandydatów jest znacznie więcej. »Solidarność« prowadzi kampanię pod czterema hasłami. Pierwsze – niepodległość, czyli możliwość decydowania przez nas o swoim własnym państwie, o prawach zawierania sojuszy, nawiązywania stosunków gospodarczych, politycznych – prawach, które powinny należeć wyłącznie do Sejmu (owacje). Drugie – demokracja, czyli prawo każdego z nas, by mógł się zrzeszać w organizacje polityczne, społeczne, kulturalne, stowarzyszenia i związki. Takie, jakie nam są potrzebne – bez żadnej centralnej reglamentacji. Trzecie – sprawiedliwość społeczna rozumiana nie jako łaskawe dzielenie biedy przez państwo, lecz jako prawo każdego człowieka do bogacenia się na miarę sił i umiejętności (owacje). Czwarte – wolność oparta na zasadach społecznej nauki Kościoła".

Ponadto Andrzej Tomaszewicz odczytał wniosek Komitetu Organizacyjnego „S" w Wojewódzkim Szpitalu w Sieradzu o nadanie tej placówce imienia kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Na oprawę artystyczną mitingu złożyły się występy kapeli ludowej [z] Lututowa oraz aktorki Teatru Polskiego w Warszawie Aleksandry Dmochowskiej[1], która deklamowała składankę poezji gloryfikującą „Solidarność".

Po zakończeniu wystąpień kandydatów wystąpili trzej działacze KM i KW PZPR w Sieradzu, do których publiczność odniosła się wrogo (okrzyki: „PZPR do budy!", „Sekretarz do domu!"; gwizdy i śmiechy; zagłuszanie pytań oklaskami).

Pytania działaczy partyjnych i odpowiedzi kandydatów „S" były następujące:

Zygmunt Rożniata[2]: (pytanie do T[adeusza] Zielińskiego): „Jaki jest pana stosunek do zajść w Krakowie oraz do *pierestrojki* w ZSRR?"[3]. Odpowiedź: „To wielkie nieszczęście, gdy młodzież wychodzi na ulice i gdy ma ku temu powody. To dobrze, że w ZSRR zachodzą przemiany społeczno-polityczne, to dobrze gdy ludy dążą do wolności i walczą o nią – to należy się cieszyć".

Prokop Włodzimierz[4] (pytanie do T[adeusza] Zielińskiego i A[ndrzeja] Tomaszewicza): „Dlaczego w »Solidarności« nie ma pluralizmu, o czym świadczą przykłady debaty telewizyjnej z udziałem Kuronia[5] i Siły-Nowickiego[6] oraz plakat propagandowy »S« obrazujący

---

[1] Aleksandra Dmochowska (1929–1992). Aktorka teatralna i filmowa; studentka filologii angielskiej na UW (od 1949) i pracownik Ministerstwa Handlu Zagranicznego; absolwentka PWST w Warszawie (1956); aktorka Teatru Polskiego w Warszawie (1956–1990); w latach osiemdziesiątych czynnie wspierała NSZZ „S"; od 1990 emerytka; wieloletnia opiekunka i przewodnicząca Komisji ds. Domu Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie przy ZG ZASP.

[2] Brak bliższych danych.

[3] 16–18 V 1989 r. miały miejsce w Krakowie wystąpienia zorganizowane przez FMW, KPN, NZS i Ruch „WiP", w trakcie których doszło m.in. do zablokowania konsulatu ZSRS. A. Dudek, *Reglamentowana*…, s. 291–292.

[4] Brak bliższych danych.

[5] Jacek Kuroń (1934–2004). Działacz opozycji demokratycznej, polityk, poseł; absolwent Wydziału Historycznego UW (1957); czł. ZMP, usunięty za krytykę organizacji (1949–1953); czł. PZPR, dwukrotnie usuwany (1952–1953, 1956–1964); zatrudniony w Głównej Kwaterze ZHP (1957–1964), współtwórca Hufca Walterowskiego; w 1964 wraz z K. Modzelewskim autor „Listu otwartego do członków PZPR", za którego rozkolportowanie został aresztowany; w lipcu 1965 skazany na karę 3 lat pozbawienia wolności; zwolniony warunkowo w maju 1967; uczestnik wydarzeń marca 1968; w styczniu 1969 skazany na 3,5 roku pozbawienia wolności; zwolniony przedterminowo we wrześniu 1971; w 1976 współzałożyciel KOR; w maju 1977 aresztowany wraz z innymi działaczami KOR; zwolniony na mocy amnestii w lipcu 1977; od października 1977 czł. KSS „KOR"; od 1978 czł. redakcji niezależnego tygodnika „Krytyka"; wykładowca TKN; aresztowany w sierpniu 1980, następnie zwolniony po podpisaniu porozumień sierpniowych; doradca MKZ Gdańsk, KKP i KK NSZZ „S" (1980–1981); współautor deklaracji ideowej KRS „Wolność – Sprawiedliwość – Niepodległość"; internowany w Strzebielinku i Warszawie-Białołęce (13 XII 1981–wrzesień 1982); we wrześniu 1982 aresztowany pod zarzutem próby obalenia ustroju PRL i przewieziony do CAŚ w Warszawie, zwolniony na mocy amnestii w lipcu 1984; doradca RKW NSZZ „S" Regionu Mazowsze i TKK NSZZ „S"; w 1988 współtwórca KO przy Przewodniczącym NSZZ „S"; uczestnik obrad Okrągłego Stołu (obrady plenarne oraz podzespół ds. reform politycznych); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S", UD, UW (1989–2001);

procentowy udział strony opozycyjno-solidarnościowej w parlamencie (0,35:1,00)?". Odpowiedź: „Mamy bardzo dużo znaczących i świetnych działaczy, takich jak Bujak, Frasyniuk i inni. Nie wszyscy więc mogli iść do wyborów. Natomiast jeśli chodzi o plakat, który zdenerwował Urbana, to jego wymowę zrozumiano jak zwykle tendencyjnie i opacznie – [f]chodzi o 100 proc. demokracji[f]".

Jan Matusiak[7] (poseł obecnej kadencji) w odpowiedzi na aluzje i zarzuty dotyczące działalności posłów Ziemi Sieradzkiej wyjaśnił, że komisja sejmowa, której jest członkiem m.in. wywalczyła renty dla dzieci niepełnosprawnych.

Bezpośrednio po imprezie w Sieradzu odbył się miting w amfiteatrze w Wieluniu (obecnych około 400 osób), a 27 V 1989 [r.] miało miejsce spotkanie kandydatów „S" (bez Stanisława Strózika) na placu kościelnym parafii pod wezwaniem św. Antoniego w Zduńskiej Woli (obecnych około 500 osób). Ich przebieg, treść wystąpień oraz atmosfera były podobne jak na mitingu w Sieradzu.

Stosowne fragmenty treści meldunku proszę włączyć do kwestionariusza ewidencyjnego krypt[onim] **„Brodacz"**, nr 7664, ident[yfikator] nr 5845/87 oraz do SO krypt[onim] **„Zdrowie"**, nr Si-4038, ident[yfikator] nr 5224/85.

Prowadzący sprawę
mł. chor. Kazimierz Zakręta[h]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 49–53,mps.

---

wieloletni przewodniczący Komisji ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych; w gabinecie T. Mazowieckiego (1989–1990) i H. Suchockiej (1992–1993) minister pracy i polityki społecznej; od 1990 czł. UD (1991–1994 wiceprzewodniczący), następnie UW (1994–1995 wiceprzewodniczący); w 1995 kandydat w wyborach prezydenckich (9,22 proc. głosów).

6 Władysław Siła-Nowicki (1913–1994). Adwokat, działacz opozycji demokratycznej, obrońca w procesach politycznych działaczy opozycji; absolwent Wydziału Prawa UW (1935); urzędnik w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (1936–1939); uczestnik kampanii wrześniowej; żołnierz ZWZ-AK; działacz struktur Delegatury Rządu na Kraj w Warszawie; uczestnik powstania warszawskiego; wiceprezes ZW SP w Lublinie (1945–1946); od 1946 czł. Zrzeszenia „WiN", komendant obwodu lubelskiego; od listopada 1946 inspektor Zrzeszenia „WiN" w Lublinie; po ujawnieniu się w 1947 podjął zakończoną aresztowaniem próbę ucieczki na Zachód; w 1948 skazany przez WSR w Warszawie na karę śmierci, następnie zamienioną na dożywocie; zwolniony w grudniu 1956, zrehabilitowany w 1957; od 1959 adwokat; od 1961 czł. warszawskiego KIK; w latach sześćdziesiątych obrońca w procesach rehabilitacyjnych żołnierzy AK i czł. Zrzeszenia „WiN"; w 1969 pozbawiony czasowo prawa wykonywania zawodu; radca prawny Episkopatu Polski; w 1971 obrońca w procesie czł. organizacji „Ruch"; od 1977 współpracownik Biura Interwencyjnego KSS „KOR"; w 1980 współautor statutu NSZZ „S"; czł. KOWzP przy KKP; ekspert KKP i KK NSZZ „S"; czł. NRA (1981–1985); od 13 XII 1981 czł. Prymasowskiej Rady Społecznej; obrońca w procesach działaczy podziemia; od maja 1983 pełnomocnik B. Sadowskiej, matki zamordowanego G. Przemyka; w 1986 czł. Rady Konsultacyjnej przy Przewodniczącym Rady Państwa; uczestnik obrad Okrągłego Stołu (obrady plenarne oraz zespół ds. reform politycznych); współpracownik GR KK NSZZ „S"; czł. Samorządu Adwokackiego (1989–1994); prezes Zarządu Tymczasowego SP (1989–1990); prezes ZG ChDSP (1990–1992); sędzia Trybunału Stanu (1992–1994).

h *Po prawej stronie pieczęć:* Naczelnik Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr mgr Wojciech Klimkowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

7 Jan Matusiak (ur. 1938). Działacz związkowy, poseł; pracownik ZPDz „Sira" w Sieradzu (od 1961); przewodniczący związków zawodowych w wymienionym zakładzie (od 1983); poseł na Sejm PRL (1985–1989); wg zachowanych dokumentów TW „Józek" (1984–1985), zarejestrowany pod nr. 5371; współpracę zawieszono w związku z wyborem wymienionego na posła. AIPN Łd, 0057/748; karty: Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej i E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0257/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Sieradzu.

Nr 117

1989 maj 30, Warszawa – Pismo dyrektora Departamentu III MSW gen. bryg. Krzysztofa Majchrowskiego w sprawie działań SB wobec Polskiej Partii Socjalistycznej w Łodzi

[a]Warszawa, [dnia] 30 V 1989 [r.]
[b]**Tajne spec**[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [c]22[c]

[d]**Zastępca szefa**[e]
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
ds. Służby Bezpieczeństwa
w Łodzi

W załączeniu przesyłam informację o działalności nielegalnego ugrupowania p[od] n[azwą] Polska Partia Socjalistyczna wraz z kierunkami naszych przedsięwzięć operacyjnych z uprzejmą prośbą o zapoznanie z nią pracowników odpowiedzialnych za rozpracowanie, struktur PPS i PPS-RD na terenie Waszego województwa.

[f]Jednocześnie składam na ręce Towarzysza Szefa wyrazy podziękowania za skuteczną realizację kombinacji operacyjnej z wykorzystaniem m.in. tajnych współpracowników ps. „Jan Tarło”[1] i „Waldi”, w wyniku której znacząco pogłębiono rozpoznanie kierowniczych struktur PPS.

Proszę również o przekazanie podziękowania i wyróżnienie naczelnika Wydz[iału] III płk. Czesława Chojaka i jego zastępcy mjr. Ryszarda Durczyńskiego oraz innych pracowników zaangażowanych w realizację tej kombinacji operacyjnej.

Załączniki:
Informacja o działalności PPS – 26 str[on]
Program PPS – 5 str[on]
Statut PPS – 7 str[on]

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* T*[owarzysz]* Teodorczyk, włączyć do sprawy *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. 052 L.dz. OE-II-005013/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Płk Cz*[esław]* Chojak do omówienia z płk. Jasińskim (proszę przygotować wniosek). 1 VI 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[e] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 22 VI 1989 r. 08 Nr OE-001148/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[f] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Bieda. 26 VI *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Andrzej Bieda (ur. 1953), chor. Od lutego 1984 referent operacyjny Referatu do Walki z PG RUSW w Limanowej; od grudnia 1985 referent operacyjny Wydziału Dochodzeniowego DUSW Łódź-Bałuty; od stycznia 1989 inspektor Wydziału III WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/127, Akta osobowe.

[1] Brak bliższych danych.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adr[esat]
Egz. nr 2 – aa
Opr. dr[u]k SG/II[g]

Źródło: AIPN Łd, 014/1042, k. 83, mps.

[g] *Po prawej stronie pieczęć:* Dyrektor Departamentu III MSW gen. bryg. Krzysztof Majchrowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 118

1989 maj 30, Zduńska Wola – Meldunek zastępcy szefa RUSW ds. SB w Zduńskiej Woli por. Jana Borowieckiego na temat działalności Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w Zduńskiej Woli w okresie kampanii wyborczej w 1989 r.

Zduńska Wola, [dnia] 30 V 1989 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. nr [b]1[b]

[c]**Naczelnik Wydziału III**
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wew[nętrznych]
w Sieradzu

Z posiadanych informacji wynika, że członkowie Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" mieszczącego się przy Placu Wolności w Zduńskiej Woli zakłócają spokój lokatorom sąsiednich mieszkań. Uwagi bezpośrednio sąsiadujących lokatorów dotyczą m.in.: zbyt głośnego wykorzystywania nagłośnienia umieszczonego na balkonie biura, wykorzystywanego do akcji propagandowych związanych z wyborami do Sejmu i Senatu, głośnych dyskusji prowadzonych w biurze do późnych godzin nocnych, [jak również] wyrzucania śmieci, odpadków na schody oraz załatwiania potrzeb fizjologicznych na strychu.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat[d]
Egz. nr 2 – aa
Pismo: WK/TN[e]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 288, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w Zduńskiej Woli, woj. sieradzkie. L.dz. SB/0487/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Z*[astęp]*ca (T*[owarzysz]* Zakręta). 1 VI *[19]*89 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Po prawej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa z Zduńskiej Woli, woj. sieradzkie por. mgr Jan Borowiecki *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Jan Borowiecki (ur. 1949), kpt. Od marca 1971 milicjant Posterunku MO Kolumna KP MO w Łasku; od czerwca 1971 referent Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego KP MO w Łasku; od lutego 1973 referent operacyjny Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PK KP MO w Łasku; od września 1974 inspektor nadzoru Grupy Inspektorów KP MO w Łasku; od kwietnia 1975 inspektor operacyjny Referatu ds. SB KP MO w Łasku; od czerwca 1975 starszy inspektor Sekcji Nadzoru Ogólnego Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego KW MO w Sieradzu; od listopada 1977 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Sieradzu; od czerwca 1982 kierownik grupy Wydziału IV KW MO w Sieradzu; od maja 1983 starszy inspektor Grupy IV Komisariatu MO w Łasku; od stycznia 1988 zastępca szefa ds. SB RUSW w Zduńskiej Woli. Zwolniony ze służby 4 IV 1990. AIPN Łd, 0127/206, Akta osobowe.

[e] *Poniżej odręczna adnotacja:* Informacja wg mnie nie ma wartości bez pokrycia w skargach lokatorów do władz miejskich. 1 VI *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem oraz pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 1 VI 1989 r. 21 Nr DB-0771/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

Nr 119

1989 maj 31, Skierniewice – Meldunek na temat przebiegu kampanii wyborczej w województwie skierniewickim

L.dz. IA-0159/89

Skierniewice, [dnia] 31 V 1989 [r.]
Tajne
Egz. pojedynczy

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji społeczno-politycznej w woj. skierniewickim.

[...][b]

Komitet Obywatelski „S" w Skierniewicach nadal organizuje spotkania ze społeczeństwem swoich kandydatów do Zgromadzenia Narodowego. Z dyskusji i rozmów prowadzonych przez uczestników różnych tego typu mitingów wynika, że kandydaci „Solidarności" posiadają jeden identyczny schemat prowadzenia spotkań. Każdorazowo negują dorobek Polski Ludowej, wszelkie niepowodzenia przypisują jedynie partii i nagminnie głoszą konieczność wydatnej redukcji MSW i MON. Wszelkie pytania padające z sali, a dotyczące konkretnych elementów programu i tzw. osobopoznawczych kwitowane są oskarżeniem o prowokację i zagłuszane są przez „klakierów".

W związku z podawanymi przez różne źródła informacji danymi o przewidywanej frekwencji i wynikach wyborów, daje się zauważyć, że np. robotnicy z sochaczewskich zakładów m.in. **„Chemitex", „Boryszew-Erg"** twierdzą, iż około 50 proc. uprawnionych do głosowania poprze program i kandydatów „Solidarności". Znaczenie mniej głosów uzyskają kandydaci PZPR oraz bezpartyjni spoza Komitetu Obywatelskiego. Uważa się, że podawanie do publicznej wiadomości różnego rodzaju opinii, sondaży co do przewidywanych wyników wyborów, jest również elementem kampanii propagandowej i nie należy przykładać do tego większej uwagi.

Wśród średniej kadry technicznej Fabryki Narzędzi **„Rafan"** w Rawie Mazowieckiej pozytywnie ocenia się spotkanie tow[arzysza] Millera i innych kandydatów z młodzieżą, które odbyło się w Rawie [Mazowieckiej] i połączone było z dyskoteką. Podkreśla się znaczne zainteresowanie tego typu imprezą, jednocześnie zaś krytykuje się obowiązek uczestnictwa również wychowawców, co znacznie ograniczyło spontaniczność i krępowało młodych uczestników.

[...][b]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 50–51,mps.

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1147. Przyjęto 31 V *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 31 V *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 19.30 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

Nr 120

1989 maj 31, Łódź – Doniesienie TW „Mariola” na temat strajku zorganizowanego przez Niezależne Zrzeszenie Studentów w Łodzi

Źródło: TW ps. **„Mariola”**[1]
Przyjął: ppor. M[arek] **Chojnacki**[2]
Miejsce: kawiarnia „Hortex”
Data: 31 V 1989 r.
Godz.: 11.00–11.40

Łódź, [dnia] 31 V 1989 [r.]
Tajne
Egz. pojedynczy

Informacja oper[acyjna]
sporządzona na podstawie relacji ustnej TW ps. **„Mariola”**

W dn. 31 V 1989 r. odbyłem w kaw[iarni] „Hortex” spotkanie z TW ps. **„Mariola”**. Było to spotkanie po dłuższym braku kontaktu prac[ownika] prowadzącego TW spowodowanym uporządkowaniem spraw zawodowych przez OZI.

[...][a]

W dalszej relacji stwierdziła:

[b]„Na UŁ odbywa się obecnie strajk studentów. W niedzielę 28 maja w porze rannej, południowej i w godzinach wieczornych często przychodzili do hotelu **„Światowit”** strajkujący studenci, którzy chcieli skorzystać z aparatu telefonicznego naszego przedsiębiorstwa. Nie uzyskali jednak zgody kierowniczki recepcji. Z tego względu korzystali z automatu znajdującego się w holu hotelu. M.in. kontaktowali się z Gdańskiem i Warszawą. Z rozmowy można było wywnioskować, że pytali się o sytuację jaka panuje w uczelniach wyższych w tych miastach i jak dalej realizować strajk. W dn. 29 maja w hotelu „Światowit” pojawili się dwaj studenci, którzy posiadali ze sobą magnetofon[b]. Przeprowadzali oni wywiad (sondaż) wśród spotkanych osób, m.in. [recepcjonistą-]dysponentem. Ponieważ uzyskali odpowiedź niezbyt pochlebiającą, zwrócili się do cudzoziemca, najprawdopodobniej Japończyka. Jednak nic ciekawego nie uzyskali i opuścili hotel”.

[Na tym] spotkanie zakończono.

Zadania:

1. Rozpoznać cudzoziemców oraz obyw[ateli] polskich zameldowanych czasowo w hotelu „Światowit”.
2. Informować o wszelkich faktach i zdarzeniach mogących zainteresować SB.

---

[a] *Fragment pominięty przez autora.*

[b-b] *Fragment oznaczony na marginesie pionową linią. Pominięto przekreślono odręcznie fragment:* w tych miastach.

[1] „Mariola” – wg zachowanych dokumentów Mariola Balcerzak (ur. 1965), zarejestrowana pod nr. 56 542 (1988–1990); pracownik hotelu „Centrum” (telefonistka), następnie hotelu „Światowit” w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2565, t. 1–2; karty: EO-4-A/77 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C” WUSW w Łodzi; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Marek Chojnacki (ur. 1954), ppor. Od grudnia 1976 funkcjonariusz KW MO w Łodzi; w 1984 inspektor Wydziału „B” WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, pf 317/6, Dokumentacja wydzielona z teczki mieszkaniowej.

Przedsięwzięcia:

1. Infor[mację] dot[yczącą] zaistniałej sytuacji w hotelu „Światowit" o kontaktach studentów przekazano telef[onicznie] prac[ownikowi] Wydz[iału] III-1 Matyszkiewicz[owi][3] (pisemna niewymagana – wydział ten ma lepsze rozpoznanie).

Insp[ektor] Wydz[iału] „B" WUSW w Łodzi
ppor. M[arek] **Chojnacki**

Uwaga!

W przyszłym tygodniu TW będzie przekazana prac[ownikowi] naszej sekcji tow[arzyszowi] Olszakowi[4] mającemu w oper[acyjnym] zainteresowaniu obiekt **„Saturn"**[c].

Źródło: AIPN Łd, 0040/2565, t. 2, k. 14., rkps.

---

[c] *Poniżej dwa nieczytelne podpisy.*

[3] Andrzej Matyszkiewicz (ur. 1956), kpt. Od lipca 1978 milicjant plutonów lekkich PCP ZOMO w Łodzi; od lipca 1982 dowódca plutonu PCP ZOMO w Łodzi; od marca 1983 zastępca dowódcy kompanii ds. polityczno-wychowawczych PCP ZOMO w Łodzi; od stycznia 1984 dowódca plutonu liniowego PCP ZOMO w Łodzi; od marca 1984 inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od maja 1989 starszy inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Łodzi; od lutego 1990 młodszy inspektor Kompanii Wywiadowczej WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 337/25, Akta osobowe.

[4] Mariusz Olszak (ur. 1956), starszy sierż. sztabowy. Od października 1976 milicjant plutonów liniowych BCP ZOMO w Łodzi; od sierpnia 1978 dzielnicowy Referatu Dzielnicowych KD MO Łódź-Polesie; od czerwca 1981 referent operacyjny Wydziału Kryminalnego KD MO/DUSW Łódź-Śródmieście; od czerwca 1984 inspektor Wydziału Kryminalnego DUSW Łódź-Śródmieście; od października 1986 inspektor Wydziału „B" WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/12, Akta osobowe.

Nr 121

1989 czerwiec 1, Skierniewice – Sprawozdanie miesięczne w sprawie zaangażowania funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w przebieg kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL

[a]Skierniewice, [dnia] 1 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [b]2[b]

Naczelnik Wydziału
Polityczno-Wychowawczego
WUSW w Skierniewicach

W minionym miesiącu wśród funkcjonariuszy tut[ejszego] Wydziału wystąpiły krytyczne wypowiedzi na temat wysokości premii wypłacanych przed świętem pierwszomajowym. O sprawie tej informowałem tow[arzysza] naczelnika pismem z dnia 9 V 1989 r. Problem ten został rozwiązany w drodze indywidualnych rozmów wyjaśniających z pracownikami. W miesiącu maju funkcjonariusze Wydziału V aktywnie włączyli się do akcji przedwyborczej, popierając kandydatów PZPR do Sejmu i Senatu. Prowadzone dyskusje na temat wyborów były rzeczowe i zawierające właściwe oceny sytuacji politycznej w kraju. Oceniam, iż wzrosło też zaangażowanie funkcjonariuszy przy realizacji bieżących zadań służbowych.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat[c]
Egz. nr 2 – aa
MZ/HG
Nr ks. masz. 0461/89

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 14, k. 43,mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. 32 L.dz. OA-0112/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[b-b] *Wpisano odręcznie*
[c] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 122

1989 czerwiec 1, Warszawa – Szyfrogram podsekretarza stanu w MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie podjęcia działań zapobiegających ewentualnemu zakłóceniu wystąpienia telewizyjnego gen. Wojciecha Jaruzelskiego

Nr 8823/133[a] [Warszawa], dnia 1 VI [19]89 [r.], godz. 17.30
Bardzo pilne Tajne
Bn [...][b]

[c]Szefowie WUSW
[i] SUSW **(wszyscy)**

W dniu 2 [...][b] czerwca br. przed kamerami TV [...][b] o godz. 20.00 [...][b] po głównym wydaniu „D[ziennika] T[elewizyjnego]" [...][b] wystąpi przewodniczący Rady Państwa tow[arzysz] gen. armii Wojciech Jaruzelski.

Zapowiedź tego wystąpienia zostanie podana do wiadomości publicznej w dniu 1 [...][b] czerwca w głównym „Dzienniku T[elewizyjnym]" oraz w prasie centralnej i lokalnej w dniu 2 [...][b] czerwca. Na podstawie rozpoznania należy przewidzieć możliwość lokalnego zakłócenia odbioru przemówienia poprzez emitowanie przez ekstremalne grupy własnych programów na falach pracy TV. Potwierdzeniem tego spostrzeżenia jest fakt wyemitowania w okresie od 31 maja [...][b] kilkunastu nielegalnych audycji radiowych na terenie kraju.

W związku z powyższym proszę Towarzyszy Szefów WUSW o:

– wyczulenie wszystkich służb resortu spraw wewnętrznych na każdorazowe dokumentowanie stwierdzonych faktów ewentualnego wejścia w eter nielegalnych radiostacji i zagłuszenia przemówienia przewodniczącego Rady Państwa,

– natychmiastowe informowanie kierownika Sztabu MSW o udokumentowanych faktach wraz ze szczegółowym opisem czasu, miejsca i okoliczności nadawanej audycji,

– b[ardzo] pilne poinformowanie MSW o ew[entualnie] planowanych zamiarach nadawania nielegalnych transmisji.

Powyższe przypadki zostaną wykorzystane w celach propagandowych przeciwko siłom ekstremalnym w kraju.

Podsekretarz stanu MSW
kierownik Sztabu [MSW]
gen. bryg. H[enryk] Dankowski

---

[a] *Powyżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 702 z MSW W*[arsza]*wa. Rozszyfrowano 1 VI *[19]*89 *[r.]*, godz. 17.00. *Numer, nadawcę, datę i godzinę wpisano odręcznie.*

[b] *Pominięto powtórzenie.*

[c] *Powyżej trzy odręczne adnotacje:* Tow*[arzysz]* Zakręta. Zapoznać prac*[owników]* Wydz*[iału]* III. 2 VI *[19]*89 r.; Z*[astęp]*ca ds. SB 2 VI *[19]*89 *[r.]*; N*[aczelni]*k Wydz*[iału]* III, 2 VI *[19]*89 *[r.] opatrzone nieczytelnymi parafkami.*

Zaszyfrowała: H. Lindenberg, dnia 1 VI [19]89 [r.], godz. 17.45[d]
Rozszyfrował: Pietrucha, dnia 1 VI [19]89 [r.], godz. 19.00
Otrzymano z r[a]d[ia] Sieradz, dnia 1 VI [19]89 [r.], godz. 18.50[e]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 209, mps.

[d] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 3 VI 1989 r. 21 Nr DB-0779/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[e] *Na odwrocie odręczna adnotacja:* 1. Omówiłem z n*[aczelni]*kami wydz*[iałów]* operacyjnych SB i łączności. Będą nagrywać na magnetowid i magnetofon. 2. Poinformowałem z*[astęp]*ców szefa WUSW ds. MO, *[Spraw]* A[dministracyjno-]G*[ospodarczych]* i *[Spraw]* Pol*[ityczno-]*Wych*[owawczych]*. Płk St*[anisław]* Romański. Zapoznałem się: Chylak *opatrzona dwoma nieczytelnymi podpisami.*

Nr 123

1989 czerwiec 3, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie przebiegu kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL na terenie województwa skierniewickiego

L.dz. IA-0162/89

Skierniewice, [dnia] 3 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji społeczno-politycznej w woj. skierniewickim w przededniu wyborów.

Sytuacja społeczno-polityczna na terenie naszego województwa kształtuje się na ogół pozytywnie. Nie notuje się napięć społecznych i otwartych konfliktów, które miałyby negatywny wpływ na przebieg wyborów do Sejmu i Senatu. Zakłady produkcyjne o ruchu ciągłym funkcjonowały normalnie. Stan nastrojów społecznych należy ocenić jako umiarkowany. Notuje się negatywne komentarze i opinie w związku z niedostatecznym zaopatrzeniem rynku, zwłaszcza w mięso i jego przetwory oraz artykuły przemysłowe [takie] jak obuwie, odzież itp. W ostatnim okresie nasiliły się negatywne komentarze wśród społeczeństwa województwa w związku z niedoborem gazu propan-butan. Istotny wpływ na stan nastrojów społecznych ma niewątpliwie zbliżająca się ku końcowi kampania propagandowa przed pierwszą turą wyborów. Z posiadanego rozpoznania wynika, że znaczny procent społeczeństwa naszego województwa przewiduje konieczność przeprowadzenia drugiej tury wyborów w dniu 18 czerwca br., bowiem wielu spośród typowych kandydatów nie uzyska wymaganej liczby głosów w dniu jutrzejszym.

[...][b]

W środowiskach nauczycielskich, kadry inżynieryjno-technicznej i osób zajmujących dotychczas neutralne stanowisko w kampanii przedwyborczej zwraca się uwagę na konfrontacyjny charakter wypowiedzi kandydatów Komitetu Obywatelskiego „S", co jest sprzeczne z ugodowym charakterem treści wystąpień Lecha Wałęsy. Dyskutanci obawiają się, iż członkowie przyszłego Zgromadzenia Narodowego reprezentujący stronę opozycyjną będą również prowadzić politykę konfrontacyjną, walkę o władzę, a nie współdziałać z koalicją w celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej kraju.

W dniu dzisiejszym odnotowano przypadki niszczenia materiałów propagandowych strony koalicyjno-rządowej i nalepianie na te miejsca materiałów propagandowych „S".

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1200. Przyjęto 3 VI 1989 *[r.]*, godz. 20.30. Zaszyfrowano 3 VI 1989 *[r.]*, godz. 21.10 *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

Fakty te miały miejsce w rejonie działania RUSW Rawa Mazowiecka i dokonywane były przez osoby poruszające się samochodem z rejestracją warszawską. Z posiadanego rozpoznania wynika, iż w nocy z dnia 3/4 bm. planowana jest szeroka akcja oplakatowania województwa, a czynności te ma wykonać młodzież skierowana na nasz teren z Warszawy.

Kler rzymsko-katolicki z terenu woj. skierniewickiego przejawiał znaczne zainteresowanie tegoroczną kampanią wyborczą. Zarówno w dyskusjach w gronie prywatnym, jak też w trakcie oficjalnych wystąpień duchowni podkreślali demokratyczny charakter wyborów i opowiadali się za uczestnictwem w głosowaniu. Niektórzy z księży dość aktywnie włączali się w kampanię wyborczą realizowaną przez stronę opozycyjno-solidarnościową. Duchowni ci mobilizowali wiernych do składania podpisów na kandydatów „S", prezentowali sylwetki tych osób, czy przekazywali komunikaty odnośnie terminów spotkań przedwyborczych. W niektórych obiektach sakralnych, bądź [w] ich obrębie kolportowano ulotki lub eksponowano materiały propagandowe opozycji. W sporadycznych natomiast przypadkach udostępniano kościoły do prowadzenia bezpośrednio przez kandydatów agitacji wyborczej. Część księży podczas odprawiania nabożeństw apelowała do wiernych o udział w wyborach, podkreślając, iż należy głosować zgodnie z sumieniem i własnymi przekonaniami. W pojedynczych przypadkach duchowni wyraźnie sugerowali, aby poprzeć w wyborach kandydatów strony opozycyjnej. Należy się spodziewać, że w dniu jutrzejszym apele takie również będą miały miejsce.

Z posiadanego rozpoznania operacyjnego wynika, iż w dniu wyborów mogą mieć miejsce fakty:

– nasilania propagandy opozycyjnej ze szczególnym uwzględnieniem miejsc znajdujących się w pobliżu lokali wyborczych,

– niszczenia plakatów strony koalicyjnej,

– wykorzystywania w pobliżu lokali wyborczych przenośnych urządzeń nagłaśniających,

– organizowania przez aktywistów „S" zbiorowych przemarszów swych zwolenników do lokali wyborczych,

– wykorzystywania ambon w kościołach do agitowania przez kler wiernych do oddawania głosów na kandydatów opozycji[c].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 56–57, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 124

1989 czerwiec 3, Sieradz – Szyfrogram kierownika Sztabu WUSW w Sieradzu płk. Stanisława Romańskiego do szefów RUSW w sprawie tworzenia grup operacyjnych do kontroli przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

Szyfrogram Sieradz, [dnia] 3 VI 1989 [r.]
b[ardzo] pilne[a] **Tajne**

Szefowie RUSW
wszyscy

[b]W związku z możliwością wystąpienia rażących zakłóceń porządku publicznego w bezpośredniej bliskości lokali wyborczych oraz innych szkodliwych wydarzeń mogących zakłócić przebieg wyborów – polecam Tow[awarzyszom] Szefom utworzenie grup operacyjnych do wizualnego dokumentowania tych zdarzeń.

W skład grup powinni wejść: operator kamery filmowej lub fotograf, oficer dochodzeniowy i oficer prewencji.

Grupy te utrzymywać w stałej gotowości do wyjazdu w przypadku uzyskania informacji o zaistniałych incydentach, o których też należy natychmiast informować kierownictwo Sztabu WUSW.

Kierownik Sztabu WUSW
w Sieradzu[c]
płk mgr Stanisław Romański

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 213, rkps.

---

[a] *Poniżej pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 959–963. Przyjęto 3 VI *[19]*89 *[r.]*, *[godzina]* 13.00. Zaszyfrowano 3 VI *[19]*89 *[r.]*, *[godzina]* 14.00 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 21 L.dz. DB-0789/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie*.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 125

1989 czerwiec 4, Warszawa – Szyfrogram szefa Sztabu MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie zwiększenia intensywności kampanii informacyjnej PZPR prowadzonej w trakcie pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

L.dz. OVD-01247/89 [...][a] [b][Warszawa, dnia] 4 VI 1989 [r.], godz. 14.00
B[ardzo] pilne Tajne
Szef[owie] WUSW (wszyscy)

[Szyfrogram] numer 9000/141

[c]Z różnych regionów kraju napływają informacje wskazujące, że dużą aktywność przed lokalami wyborczymi wykazują grupy agitacyjne strony opozycyjno-solidarnościowej. Na tym tle prawie niewidoczne są grupy aktywu strony koalicyjnej. W związku z powyższym proszę o:

– szybkie rozpoznanie sytuacji w tym zakresie i [d]przekazanie w trybie pilnym informacji do Sztabu MSW[d],

– zainspirowanie odpowiednich władz polityczno-administracyjnych, by zaktywizowano niezbędne działania z naszej strony.

gen. bryg. H[enryk] Dankowski

Zaszyfrował: Kurstak, [dnia] 4 VI 1989 [r.], godz. 14.10[e]
Rozszyfrował: Pietrucha, dnia 4 VI [19]89 [r.], godz. 15.20
Otrzymano z r[a]d[ia] Sieradz, dnia 4 VI [19]89 [r.], godz. 15.15[f]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 308, mps.

---

[a] *Pominięto powtórzenie.*

[b] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram rozszyfrowany nr 721 z MSW W*[arszaw]*a. Rozszyfrowano 4 VI *[19]*89 *[r.]*, godz. 15.20. *Numer, nadawcę, datę, i godzinę wpisano odręcznie.*

[c] *Powyżej odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Żmuda, tow*[arzysz]* Zakręta. Udzielono szyfrogramem już odpowiedzi do kier*[ownictwa]* Sztabu. Sytuację tę, która występuje na naszym terenie omówiono na poszerzonym składzie Sekretariatu KW PZPR o godz. 13.30 i wydane zostały odpowiednie zalecenia przez I Sekr[etarza] KW PZPR do natychmiastowej realizacji. 4 VI *[19]*89 *[r.]*. Proszę odebrać z S*[amodzielnej]* S*[ekcji]* „A" 4 VI *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d-d] *Podkreślono odręcznie.*

[e] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 4 VI 1989 r. 21 Nr DB-0798/89. Zał. *Numer i datę wpisano odręcznie.*

[f] *Na odwrocie odręczna adnotacja:* Wyjechały specjalne grupy agitacyjne.

Nr 126

1989 czerwiec 4, Sieradz – Meldunek uzupełniający do sprawy obiektowej „Senator" w sprawie przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. w województwie sieradzkim

Wydział III WUSW
w Sieradzu
Dok. syst. nr [a]98[a]

Sieradz, [dnia] 4 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]1[a]

[b]**Naczelnik Wydz**[iału] **I Dep**[artamentu] **III MSW**
w Warszawie

[c]**Meldunek uzupełniający**,
sprawa obiektowa [nr rejestracyjny] Si-8480 kryptonim **„Senator"**,
identyfikator nr 5400/89[d]

[W dniu] 4 VI 1989 [r.] o godz. 6.00 rozpoczęły pracę 304 obwodowe komisje wyborcze. Wybory do Sejmu i Senatu na terenie woj. sieradzkiego przebiegły w spokojnej atmosferze. Nie stwierdzono przypadków zakłócania ładu i porządku publicznego w lokalach wyborczych, jak i przed nimi. Działania propagandowe „Solidarności" wzmogły się przed lokalami wyborczymi od godz. 8.00. Polegały one przede wszystkim na naklejaniu plakatów w pobliżu lokali wyborczych [i] nawoływaniu do głosowania na kandydatów Komitetu Obywatelskiego „Solidarność". Podjęto również próby agitacji w lokalach wyborczych przez członków komisji obwodowych bądź mężów zaufania kandydatów „S".

Stwierdzono kilka takich przypadków:

– w miejscowości Rembieszów, gm[ina] Zapolice i w m[iejscowości] Korczew, gm[ina] Zduńska Wola [[e]] mężowie zaufania kandydatów KO „S" wręczali głosującym instrukcje, jak głosować na kandydatów „S". W związku z tym przedstawiciel Wojewódzkiej Komisji Wyborczej skierował protest do Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w Sieradzu, ostrzegając, że jeżeli działania takie powtórzą się, to mężom zaufania kandydatów KO „S" zostaną odebrane upoważnienia do spełniania przez nich tej funkcji,

– w lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej nr 1 w Pątnowie ustną agitację jak głosować na kandydatów KO „S", prowadził członek tej komisji rekomendowany przez KO „S" Włodzimierz Chudecki[1]. [[f]] Taką samą działalność prowadził mąż zaufania zgłoszony przez

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja*: T*[owarzysz]* Zakręta 5 VI *[19]*89 r.

[c] *Powyżej pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 21 L.dz. DB-0789/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie*.

[d] *Po prawej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 981. Przyjęto 8 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 00.10. Zaszyfrowano 8 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 1.20 *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[e] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[f] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo fragment*.

[1] Włodzimierz Chudecki (ur. 1951). Działacz społeczny i samorządowy; pracownik ZUGiL w Wieluniu; czł. NSZZ „S"; zastępca przewodniczącego GKZ NSZZ RI „S" w Pątnowie; przewodniczący Rady Gminy w Pątnowie

kandydatów KO „S" Czesław Zdziebiński[2] w lokalu OKW nr 8 w Załęczu Małym, gm[ina] Pątnów. Po interwencjach przewodniczących tych komisji wymienieni zaprzestali agitacji.

W OKW nr 2 w miejscowości Wichernik, gm[ina] Skomlin, przewodnicząca komisji nakazała opuszczenie lokalu wyborczego swemu zastępcy Józefowi Mieszkalskiemu[3] (reprezentant „S"), za uporczywie prowadzoną, mimo wcześniejszych uwag, agitację w lokalu wyborczym. Wymieniony opuścił lokal wyborczy ok. godz. 12.

Ponadto w kilku lokalach wyborczych członkowie komisji ujawnili w pomieszczeniach za osłoną instrukcje sygnowane przez KO „S", jak należy głosować na kandydatów „S". Przypadki takie ujawniono w lokalach obwodowych komisji wyborczych:

– nr 10 w Sieradzu,
– nr 1 w Pątnowie,
– nr 1 w Wieluniu,
– nr 1 w Złoczewie.

Na interwencje przewodniczących wymienionych komisji instrukcje te usunięto z pomieszczeń za osłonami.

Kandydujący na mandat 340 **Henryk Michalak** zgłosił się w godzinach przedpołudniowych do Obwodowej Komisji Wyborczej nr 22 w Zduńskiej Woli z zamiarem wzięcia udziału w głosowaniu. Z uwagi na to, że jest wymeldowany na pobyt czasowy do Łodzi, nie został ujęty w spisie wyborców tego obwodu. Komisja nie uwzględniła jego wniosku o wpisanie na listę wyborców, gdyż nie posiadał zaświadczenia o prawie do głosowania.

Na 287 526 uprawnionych do głosowania w województwie sieradzkim udział wzięło:

– do godz. 12.00 – 55 597 wyborców, tj. 19,33 proc.,
– do godz. 18.00 – 142 492 wyborców, tj. 49,55 proc.

Wg wstępnych wyliczeń ostatecznie udział w wyborach na terenie woj. sieradzkiego wzięło 174 092 wyborców, tj. 60,54 proc.

Prowadzący sprawę:
mł. chor. K[azimierz] Zakręta[g]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 65–66, mps.

(1990–1994); wg zachowanych dokumentów TW „Tadek" (1982–1986), zarejestrowany pod nr. 4452; wyrejestrowany z sieci OZI z powodu niechęci do współpracy. AIPN Łd, 0057/838; karty: Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej i E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0257/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Sieradzu.

[g] *Poniżej pieczęć: Z[astęp]*ca naczelnika Wydziału III WUSW w Sieradzu por. Tadeusz Żmuda *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[2] Brak bliższych danych.

[3] Brak bliższych danych.

Nr 127

1989 czerwiec 4, Tomaszów Mazowiecki – Informacja na temat przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. w rejonie Tomaszowa Mazowieckiego

Tomaszów Mazowiecki, [dnia] 4 VI 1989 r.
[a]**Tajne**
Egz. nr [b]2[b]

[c]**Naczelnik Wydziału WSK**
Naczelnik Wydziału III
Inspektorat II
WUSW Piotrków Trybunalski

Informacja
dot[ycząca] przebiegu wyborów w rejonie działania RUSW w Tomaszowie Mazowieckim

Frekwencja w ciągu dnia kształtowała się w następujący sposób przy wyliczeniu szacunkowym:

– do godz. 9.00 głosowało ok. 1655 osób, tj. 1,5 proc.,
– do godz. 13.00 głosowało ok. 22 250 osób, tj. 20,5 proc.,
– do godz. 17.00 głosowało ok. 42 600 osób, tj. 39 proc.,
– do godz. 21.30 głosowało ok. 70 420 osób, tj. 64,3 proc.

W noc poprzedzającą dzień wyborów zanotowano nasilenie się akcji plakatowej ze strony działaczy „S" na terenie Koluszek. Natomiast na terenie Tomaszowa [Mazowieckiego] w godzinach rannych ujawniono, że działacz „S" ob. Jędrzejczak Zygmunt, korzystając z motoroweru m[ar]ki **„Romet"**, objeżdżał miasto i rozklejał plakaty reklamujące działaczy „S".

O godz. 6.00 rano bez żadnych zakłóceń otworzono wszystkie lokale wyborcze. Na odbywających się w dniu dzisiejszym mszach świętych zanotowano agitację w następujących kościołach:

– w parafii św. Antoniego w Tomaszowie Maz[owieckim] celebrujący mszę ksiądz M[arian] Bańbuła[1] wspomniał, że dzień dzisiejszy jest dniem o ważnym wydarzeniu, jakim są wybory. Wspomniał, że należy głosować z rozwagą i wybierać osoby godne zaufania,

– w parafii Rzeczyca ks. Lewandowski[2] podczas kazania powiedział, że należy głosować na działaczy „S", a nazwiska tych kandydatów wierni mogą przeczytać na plakatach,

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w Tomaszowie Mazowieckim, woj. piotrkowskie. 02 L.dz. KBZ-0380/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 12 VI 1989 r. 29 Nr SA-D136/89. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[1] Marian Bańbuła (ur. 1949). Duchowny katolicki; w 1977 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz parafii św. Antoniego w Tomaszowie Mazowieckim; proboszcz parafii św. Mikołaja i św. Doroty w Kwiatkowicach (od 1998); wg zapisów ewidencyjnych KTW – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 28 w 1988. Karta Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[2] Jan Lewandowski – duchowny katolicki; proboszcz parafii św. Katarzyny w Rzeczycy (1986–1993).

– około godziny 8.00 w lokalu wyborczym w Inowłodzu w jednej z kabin ujawniono ulotki nawołujące do głosowania na kandydatów „S". Ulotki zostały usunięte przez członków komisji,

– około godziny 14.00 w miejscowości Różyca, gm[ina] Koluszki przed punktem nr 15 dwóch młodych mężczyzn rozdawało ulotki z nazwiskami kandydatów z ramienia „S". Fakt ten trwał ok. 10–15 minut i został przerwany przez padający deszcz,

– ok. godziny 16.50 przed punktem nr 14 w Tomaszowie Maz[owieckim] dwóch mężczyzn podjechało Fiatem 126p nr rej[estracyjny] PTS 4736 w kolorze żółtym. Samochód był oklejony plakatami „S". Mężczyźni ci, w wieku ok. 30–40 lat weszli do ww. punktu wyborczego,

– z prowadzonego rozpoznania wynika, że Komitet Obywatelski „S" podjął usilne działania w celu kontroli prawidłowości przebiegu wyborów. W tym celu do każdej obwodowej komisji zostały skierowane z ich strony mężowie zaufania, a niezależnie od tego T[eresa] Zalewska skierowała 13 swoich mężów zaufania oraz A[ndrzej] Zawiślak i G[rzegorz] Białkowski skierowali na teren rejonu 13 studentów, którzy pełnią rolę mężów zaufania. Studenci ci obsługują Tomaszów Maz[owiecki], Inowłódz, Lubochnię, Czerniewice, Golesze i Wolbórz.

Ponadto stwierdzono, że prawidłowość przebiegu wyborów jest okresowo kontrolowana przez członków „S" obserwujących lokale wyborcze. W jednym przypadku zgłosili oni do MKO „S" nieprawidłowe umieszczenie plakatów reklamujących kandydatów ze strony koalicyjno-rządowej. Powyższy fakt może być ujęty w protokole Komisji Wyborczej nr 3 w m[iejscu].

Do Komisji Wyborczej nr 32 w Tomaszowie Maz[owieckim] zgłosiło się dwóch studentów UW o nieustalonych nazwiskach, którzy chcieli głosować. Studenci ci nie mieli odpowiednich dokumentów do głosowania. Mieli jedynie zaświadczenia ostemplowane przez uczelnię. W związku z nieodpowiednimi zaświadczeniami ww. studenci nie zostali dopuszczeni do oddania głosów.

Z krótkich rozmów przeprowadzonych z osobami, które już głosowały[d] wynika, że dość często była skreślana T[eresa] Zalewska, natomiast sporo rozmówców oddało głosy w zamian na M[ikołaja] Kamińskiego[3].

Z posiadanych ustaleń wynika, że członkowie ZSL nie w pełni poparli kandydatów PZPR z tego powodu, że w ZSL istnieje rozbicie na dwie frakcje, tzn. zwolenników kontynuowania dotychczasowego kształtu ZSL oraz na zwolenników utworzenia PSL.

Zwolennicy utworzenia PSL nie poparli koalicji z PZPR – na swoich kartach wyborczych mogli skreślać kandydatów PZPR. Natomiast w odniesieniu do członków ZSL reprezentują on[i] pogląd, aby w pierwszej kolejności głosować na członków swojego stronnictwa, a następnie na przedstawicieli Związku Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych, gdyż uważają, że wieś jest za słabo reprezentowana wśród kandydatów. W pewnym stopniu niektórych członków ZSL zmobilizował do poparcia koalicji fakt, że opozycja nawoływała do [s]kreślenia Jagielińskiego[4] i Posiadały. Ostatni taki fakt miał miejsce w dniu 3 VI 1989, kie-

---

[d] *W dokumencie*: odgłosowały.

[3] Mikołaj Kamiński (ur. 1937). Lekarz; absolwent AM w Łodzi; chirurg Szpitala Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim (od 1967), zastępca ordynatora oddziału chirurgicznego; w 1989 bezpartyjny kandydat na posła w woj. piotrkowskim – okręgowa konwencja PZPR oficjalnie zdecydowała o wspieraniu jego kandydatury.

[4] Roman Jagieliński (ur. 1947). Polityk, poseł, wicepremier i minister rolnictwa; absolwent Wydziału Ogrodnictwa SGGW w Warszawie; czł. ZSL (1970–1989); czł. władz NSZZ RI „S" w województwie piotrkowskim (1980–1981); od 1989 czł. PSL „O" (wiceprezes NKW), następnie od 1990 PSL (m.in. prezes WK PSL w Piotrkowie Trybunalskim i przewodniczący Rady Naczelnej PSL); poseł na Sejm RP z ramienia PSL i SLD–UP (1991–2005);

dy to przedstawiciele „S" rozdawali w miejscowości Bukowiec, gm[ina] Żelechlinek ulotki o skreśleniu ww. Członkowie SD są w podobny sposób nastawieni, tzn. aby najpierw głosować na kandydatów z SD, a w drugiej kolejności na pozostałych kandydatów z koalicji. Nie zanotowano pozytywnych, jak również negatywnych, zachowań się przedstawicieli tych ugrupowań w lokalu wyborczym, jak również przed lokalem.

Z dalszego rozpoznania wynika, że na naszym terenie w głosowaniu wzięło udział ok. 40 nowicjuszy i księży z zakonu ojców franciszkanów w Smardzewicach. Do lokalu wyborczego przybyli w jednej grupie.

W dniu dzisiejszym nie zanotowano osób, które próbowałyby zakłócić przebieg wyborów [oraz] innych faktów i zdarzeń mogących wpłynąć na przebieg i atmosferę wyborów.

Do zapewnienia [e] dopływu informacji dotyczących przebiegu wyborów zorganizowano:

– 3 punkty zakryte,

– 7 punktów ruchomych (patrole),

co pozwoliło na bieżące rozpoznanie sytuacji. Wybory zakończyły się o godzinie 22.00 po zamknięciu lokali wyborczych.

W kościele pw. N[ajświętszej] M[arii] P[anny] Królowej Polski proboszcz Ryszard Salski[5] na zakończenie uroczystości stwierdził, iż w dniu dzisiejszym odbywają się pierwsze w ciągu ostatnich 40 lat demokratyczne wybory w Polsce i należy w nich uczestniczyć. Zaapelował jednocześnie do wiernych, aby głosowali na kandydatów „Solidarności", tj. Zalewską, Białkowskiego i Zaskórskiego, a pozostałych skreślać.

Wykonano 3 egz.
Egz. nr 1 – n[aczelni]k Wydz[iału] III
Egz. nr 2 – Inspektorat II
Egz. nr 3 – aa
Wyk. LA
Pismo HS[f]
Nr ks. masz. [b]0160/89[b]

Źródło: AIPN Łd, 0051/153, k. 96–98, mps.

---

wicepremier i minister rolnictwa i gospodarki żywnościowej w rządach J. Oleksego i W. Cimoszewicza (1995–1997); założyciel PLD (1999) i SG (2005); w wyborach parlamentarnych w 2005 i 2007 kandydat do Sejmu RP z list SLD oraz LiD; wg zapisów ewidencyjnych TW „Ogrodnik" (1981–1990), zarejestrowany pod nr. 5332 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0051/229; 0051/235; karty: Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej; DE-14/O z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; AIPN, karty: DE-14/O z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW, EO-4/73 i EO-4-A/77 z kartoteki Biura „C" MSW.

[e] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[f] *Po lewej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Tomaszowie Maz*[owieckim],* woj. piotrkowskie mjr Włodzimierz Więtczak *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[5] Ryszard Salski (ur. 1925). Duchowny katolicki; w 1952 przyjął święcenia kapłańskie; mgr prawa kanonicznego (1960); związany z DA „Piątka" w Łodzi; kierownik Archiwum Archidiecezjalnego w Łodzi; proboszcz parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Brzezinach (1967–1975) i parafii Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Tomaszowie Mazowieckim (1975–2001); organizator mszy świętych za Ojczyznę; kapelan NSZZ „S" w Tomaszowie Mazowieckim; zaangażowany w działalność społeczną na rzecz środowisk kombatanckich oraz upamiętniania miejsc pamięci narodowej; obecnie emeryt.

Nr 128

1989 czerwiec 4, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r. w województwie skierniewickim

L.dz. IA-016[a]3[a]/89

Skierniewice, [dnia] 4 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. pojedynczy

[b]Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. **Ocena przebiegu wyborów na terenie województwa skierniewickiego.**

Przebieg wyborów do Sejmu i Senatu w dniu dzisiejszym był odzwierciedleniem kampanii przedwyborczej. Zarówno minionej nocy, jak i w dniu dzisiejszym działacze strony opozycyjno-solidarnościowej kontynuowali w sposób [c]agresywny[c] akcję propagandową na rzecz swoich kandydatów. Przejawiało się to wzmożonym plakatowaniem wszelkich dostępnych miejsc na terenie całego województwa. Ulotki, afisze i inne materiały były niejednokrotnie umieszczane na wcześniej widniejących plakatach koalicji. Umieszczano je również na znakach drogowych, samochodach itp.

Z chwilą otwarcia lokali wyborczych członkowie „Solidarności" rozpoczęli agitację przed tymi lokalami, organizując tzw. punkty informacyjne, gdzie rozdawano wyborcom „ściągawki", ulotki dot[yczące] sposobu głosowania na kandydatów „S". Akcja ta szczególnie widoczna była w miastach i objęła swym zasięgiem około 70–80 proc. punktów wyborczych. Zjawisko to występowało w mniejszym zakresie na terenie wiejskim – tam organizowano tzw. ruchome punkty informacyjne, wykorzystując prywatne samochody. Natomiast w tym okresie działania agitacyjne i propagandowe koalicji były sporadyczne. Dopiero w godzinach popołudniowych odnotowano spadek nasilenia propagandy „S" i wzrost aktywności agitatorów strony koalicyjnej. W tym czasie propaganda koalicji objęła około 40 proc. wszystkich lokali wyborczych. Koalicja zastosowała mniej agresywne środki, głównie wykorzystując do celów propagandowych urządzenia nagłaśniające, zarówno stacjonarne, jak i umieszczone na samochodach.

Z szacunkowych danych [wynika, że] na terenie województwa w wyborach udział wzięło 166 041 osób z 297 032 uprawnionych do głosowania, co stanowi 55,9 proc.

Frekwencja wyborcza do godziny 12.00 była stosunkowo niska i kształtowała się w granicach 18,7 proc., a o godzinie 18.00 wzrosła do 42 proc.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1203. Przyjęto 5 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 00.40. Zaszyfrowano 5 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 4.00 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c-c] *Wpisano odręcznie obok przekreślonych słów:* niezbyt taktowny.

Odnotowano fakty niewłaściwego zachowania się osób związanych ze stroną opozycyjno-solidarnościową przed [jak] i w samych lokalach wyborczych. I tak:

– [d]w trzech lokalach wyborczych mężowie zaufania prowadzili agitację na rzecz swoich kandydatów. W jednym przypadku mąż zaufania „S" był jednocześnie członkiem komisji wyborczej. Po interwencji Wojewódzkiej Komisji Wyborczej wykluczono go ze składu komisji,

– kandydat na senatora Zbigniew Rokicki przed lokalem wyborczym, w którym głosował ustawił dwie plansze agitujące do oddawania głosów na kandydatów opozycji oraz bezpośrednio namawiał wyborców,

– w dwóch lokalach wyborczych członkowie „S" podjęli próbę agitacji wśród wyborców, po interwencji członków komisji zostali usunięci na zewnątrz lokali, gdzie kontynuowali swoją działalność,[d]

– do trzech lokali wyborczych [e] w rejonie Skierniewic przybyli działacze „S" z Warszawy dla pełnienia funkcji mężów zaufania,

– w miejscowości Łyszkowice na jezdni prowadzącej do lokalu wyborczego wykonano farbą olejną napis o treści: „Nie głosuj[a]ąc przez[a] lenistwo, oddasz swój głos komunistom" oraz znak Solidarności Walczącej.

Działalność agitacyjno-propagandowa strony koalicyjnej w dniu wyborów była minimalna, prowadzona z małą agresywnością i nieefektywna. Inicjatorami i jednocześnie wykonawcami byli funkcyjni pracownicy PZPR i minimalna ilość aktywistów.

Natomiast członk[a]owie[a] pozostałych ugrupowań, jak ZSL, SD i [Stowarzyszenia] „Pax", nie prowadzili odrębnej agitacji i nie udzielali wsparcia, [a]ograniczając się[a] do wcześniejszego poinstruowania swoich członków co do kandydatów, na których należy głosować. Powyż[a]sze[a] stanowisko jest odzwierciedleniem stopnia zaangażowania w prowadzonej kampanii przedwyborczej. Nie odnotowano tak negatywnych, jak i pozytywnych faktów współdziałania członków koalicji. Natomiast negatywnie zostały przyjęte przez instancję partyjną próby zbliżenia się członków ZSL do NSZZ RI [„S"] podczas obchodów święta ludowego.

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 59–60, mps.

[d] *Fragment oznaczono odręcznie po lewej stronie pionową linią.*
[e] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo fragment.*

Nr 129

1989 czerwiec 5, Łódź – Rozkaz szefa WUSW w Łodzi płk. Marka Ochockiego o wyróżnieniu funkcjonariuszy Wydziału III

Wojewódzki Urząd [Łódź, dnia 5 VI 1989 roku]
Spraw Wewnętrznych w Łodzi **Tajne**
A-[a]0209[a]/89 Egz. nr [a]16[a]

Rozkaz nr [a]0[a]1/89
szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Łodzi z dnia [a]05[a] czerwca 1989 r.
o wyróżnieniu funkcjonariuszy Wydziału III SB WUSW w Łodzi

Wydział III Służby Bezpieczeństwa WUSW w Łodzi zanotował w ostatnim okresie czasu szereg wartościowych osiągnięć w pracy operacyjnej w zakresie zwalczania nielegalnej opozycji politycznej w kraju. Wyniki uzyskane w pracy operacyjnej spotkały się z wysoką oceną Departamentu III MSW.

W związku z powyższym za właściwe wykonywanie obowiązków służbowych wyróżniam nagrodą pieniężną następujących funkcjonariuszy, którzy wnieśli największy wkład w realizację tych zadań:

– płk Cz[esław] Chojak – naczelnik Wydz[iału] III, w kwocie 50 000 zł,
– mjr R[yszard] Durczyński – z[astęp]ca naczel[nika] Wydz[iału] III, w kwocie 45 000 zł,
– mł. chor. A[ndrzej] Bieda – insp[ektor] Wydziału III, w kwocie 30 000 zł,
– sierż. P[iotr] Tosik – insp[ektor] Wydziału III, w kwocie 30 000 zł.

Rozkaz podać do wiadomości funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa.

[b]**Szef**
Wojewódzkiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych
w Łodzi[c]
[d]**płk mgr Marek Ochocki**[l]

Źródło: AIPN Łd, 0050/78, t. 2, k. 229, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* A. Łódź. Nr dz*[iennika]* ew*[idencyjnego]* pow*[ielarni]* 0-800. Str*[on]* 1. Egz. 22. Data wykon*[ania]* 5 VI *[19]*89 *[r.]*. *Numer dziennika, liczbę stron i egzemplarzy oraz datę wykonania wpisano odręcznie.*

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[d] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło 6 VI 1989 r., 12 Nr J-1ok-0108/89.

[l] Marek Ochocki (ur. 1936), gen. bryg./nadinsp. Od lutego 1956 kolejno: wywiadowca, kierownik brygady, kierownik Sekcji Kryminalnej, zastępca naczelnika Wydziału Kryminalnego KD MO Łódź-Śródmieście; od 1970 komendant KD MO Łódź-Śródmieście; od 1972 zastępca komendanta KM MO ds. MO w Łodzi; od czerwca 1975 zastępca KW MO ds. MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1978 komendant/szef KW MO/WUSW w Legnicy; od maja 1989 szef WUSW w Łodzi; od czerwca 1990 komendant KWP w Łodzi. Zwolniony ze służby 15 VII 1991. AIPN Łd, 0162/4109, Akta paszportowe; *Aparat bezpieczeństwa*..., s. 57, 176, 198; [K. Spychalski], *op. cit*.

Nr 130

1989 czerwiec 5, Skierniewice – Szyfrogram z informacją na temat nastrojów społecznych panujących w województwie skierniewickim po pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

L.dz. IA-0164/89

Skierniewice, [dnia] 5 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. **Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.**

W ciągu minionej doby na terenie województwa nie odnotowano wydarzeń mających negatywny wpływ na całokształt sytuacji społeczno-politycznej oraz stan ładu, porządku i bezpieczeństwa publicznego. Zakłady pracy funkcjonowały normalnie.

Wśród mieszkańców województwa dominują komentarze poświęcone wyborom. Mimo braku konkretnych danych o wynikach głosowania większość społeczeństwa jest przekonana o zwycięstwie kandydatów reprezentujących „Solidarność".

Podczas sprawdzania wyników wyborów wywieszonych w lokalach wyborczych, m.in. na osiedlu Widok w Skierniewicach, mieszkańcy z satysfakcją zauważają, że kandydaci Komitetu Obywatelskiego uzyskali znaczną przewagę głosów. Mówią przy tym, że „Solidarność" odniosła druzgocące zwycięstwo nad koalicją i przypuszczają, że taka sama sytuacja jest w całym mieście. Kilka osób wyraziło zdziwienie, że znaczna część kandydatów z listy krajowej uzyskała wymaganą liczbę głosów. Przy tym jeden z obecnych mężczyzn określił A[lfreda] Miodowicza handlarzem robotnikami i cieszył się, że nie uzyskał [on] wymaganej liczby głosów.

Z wypowiedzi zgromadzonych wynikało, że są zwolennikami „Solidarności" i mają ogromną satysfakcję z wygranej. Są przekonani, że taka sytuacja jest w całym kraju.

Pracownicy Zakładów Lniarskich w Żyrardowie oceniają, że akcja propagandowa prowadzona przez Komitety Obywatelskie „S", które uruchomiły swoje punkty informacyjne przed lokalami wyborczymi, również przyniosła zakładany efekt. Wyrażane jest [b]przekona[b]nie, iż tak właśnie powinna wyglądać walka o mandaty w parlamencie. Stwierdza się, że przebieg kampanii wyborczej: spotkania z wyborcami, plakaty informacyjne o kandydatach potwierdziły dużą aktywność działaczy „Solidarności", zwłaszcza wobec małego zaangażowania szerokich rzesz członków partii, a szczególnie ludzi młodych. Wiele krytycznych uwag

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1207. Przyjęto 5 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.25. Zaszyfrowano 5 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 18.00 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

kierowanych jest pod adresem spotkań przedwyborczych organizowanych przez stronę koalicyjno-rządową, która nie potrafiła przyciągnąć nawet załóg wiodących zakładów pracy.

Wykorzystała te elementy natomiast opozycja, zapraszając na spotkania znanych aktorów, m.in. Jana Pietrzaka[1] do Żyrardowa.

Podobne opinie wyrażają pracownicy Żyrardowskich Zakładów Tkanin Technicznych i OSM w Skierniewicach, podkreślając, że organizacja wyborów przez stronę koalicyjno-rządową była wyjątkowo nieśmiała i nieporadna. Oceniano wręcz, iż wielu działaczy partyjnych nie umiało się znaleźć w nowej sytuacji. Jednocześnie uważa się, że w drugiej fazie głosowania będzie uczestniczyła jeszcze mniejsza liczba osób ze względu na ogólne zmęczenie społeczeństwa i brak wiary w możliwość poprawy sytuacji gospodarczej.

[...][c]

Wśród rolników indywidualnych, m.in. z gmin Rawa Maz[owiecka] i Teresin, pierwsze komentarze na temat wyborów sprowadzają się do następujących uogólnień:

– porażka przedstawicieli koalicji, a szczególnie członków PZPR, spowodowana jest niewłaściwą akcją propagandową w okresie kampanii przedwyborczej, co zdaniem dyskutantów nie świadczy o pewności siebie, lecz o niezrozumieniu zachodzących przemian w kraju;

– zdecydowana i niejednokrotnie agresywna propaganda „S" oraz aktywny udział jej członków w trakcie całej kampanii, a także prowadzenie jej przed lokalami wyborczymi sugerowały, komu bardziej zależy na zwycięstwie;

– zawiła dla wielu formuła oddawania głosów na wybranych kandydatów umożliwiła przejęcie inicjatywy przez działaczy „S", którzy wręczając krótkie ulotki informacyjne, jak i kogo należy skreślać, również zyskali głosy osób niezdecydowanych.

2. **Przejawy wrogiej działalności.**

W dniu dzisiejszym w godzinach rannych na drodze publicznej w miejscowości Karwowo, gmina Sochaczew stwierdzono naniesione napisy na jezdni farbą o następującej treści: „Przecz z komuną", „KPN", „NZS", „Jerzy Urban PZPR – nie, Solidarność – tak". Napis został zamalowany[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 61–62, mps.

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[1] Jan Pietrzak (ur. 1937). Aktor, satyryk, literat; absolwent OSR (1957) i WSNS (1967); żołnierz WP (1948–1957); technik w WZT (1957–1962); kierownik artystyczny warszawskich kabaretów satyrycznych: studenckiego „Hybrydy" (1962–1967), następnie „Pod Egidą" (od 1967); czł. redakcji PR (1967–1972); kierownik redakcji TVP (1973–1974); redaktor „Szpilek" (1976–1981); od 1986 prezes Agencji Artystycznej „Towarzystwo Egida"; felietonista „Tygodnika Solidarność"; autor drobnych form literackich (głównie piosenki i monologi satyryczne); autor i reżyser przedstawień kabaretowych. *Kto jest kim w Polsce. Edycja IV*, Warszawa 2001, s. 738–739.

Nr 131

1989 czerwiec 6, Łódź – Sprawozdanie miesięczne z działalności Wydziału III-1 WUSW w Łodzi w maju 1989 r.

Łódź, [dnia] 6 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]

Ocena
stanu bezpieczeństwa woj. miejskiego łódzkiego w obiektach i środowiskach chronionych przez Wydział III-1 WUSW w Łodzi w maju 1989 roku

W maju nie założono, ani też nie zakończono żadnej z prowadzonych spraw ewidencji operacyjnej.

W systemie informatycznym przekazano do Departamentu III MSW 63 meldunki (11 sygnalnych i 52 uzupełniające), w tym:

– Sekcja III – 18,
– Sekcja III-1 – 22,
– Sekcja III-A – 13,
– Sekcja III-B – 4,
– Sekcja III-C – 5,
– RUSW Zgierz – 1.

Okres świąt 1 i 3 Maja przebiegł w chronionych obiektach bez zakłóceń. Natomiast przedstawiciele środowisk uczestniczyli w uroczystościach zorganizowanych za zgodą władz miasta przez Zarząd Regionalny NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej.

Uwagę środowisk skupiała w maju br. kampania wyborcza, szczególnie aktywnie prowadzona przez WKO „S" w Łodzi w odniesieniu do kandydatów będących pracownikami UŁ (J[erzego] Dietla, C[ezarego] Józefiaka i S[tefana] Niesiołowskiego). W UŁ i PŁ oraz na terenie osiedli akademickich odbywało się wiele spotkań przedwyborczych. Kandydaci opozycji we wszystkich swych wystąpieniach podkreślali konieczność reprywatyzacji gospodarki i zmian systemu politycznego państwa. Częstokroć akcentowali swoją wrogość wobec komunizmu i zapowiadali konsekwentne prowadzenie z nim walki.

Środowisko naukowe

W UŁ przeprowadzono wybory władz uczelnianej „S". Przewodniczącym pozostał dr Stefan Niesiołowski. Nie podjęto decyzji zgłoszenia struktury ani w RKO „S" ani w Zarządzie Regionalnym, uznając, iż [KZ NSZZ „S" UŁ] winna nadal zachować neutralność w sytuacji istniejącego w regionalnym kierownictwie „S" rozłamu.

NSZZ „S" UŁ reprezentował stanowisko uznające żądanie NZS do rejestracji, jednakże nie udzielił poparcia strajkującym w dniach 24–31 maja br. studentom. Przewodniczący KZ „S" wystąpił w roli mediatora pomiędzy studenckim komitetem strajkowym a władzami uczelni w sprawie przedłużenia terminów sesji egzaminacyjnej do końca września br., co było

[a] *Pole niewypełnione.*

jednym z głównych warunków zakończenia strajku. Aktyw „S" uznał podejmowanie jakichkolwiek akcji protestacyjnych (także udział w Ogólnopolskim Dniu Protestu Uczelni, związanym ze sprawami płacowymi) za bezsensowne w okresie wyborów do władz „S" oraz przygotowań [do] wyborów do Sejmu i Senatu.

Odmienne stanowisko wyraziła Komisja Organizacyjna „S" PŁ. Członkowie jej podjęli uchwałę popierającą strajki studenckie. Deklarowali uczestnictwo we wspomnianym proteście płacowym pracowników szkół wyższych, odstępując jednak ostatecznie od wszelkich jego form. [Dnia] 31 maja br. podczas Walnego Zgromadzenia Delegatów „S" PŁ dokonano wyboru siedemnastoosobowej Komisji Uczelnianej „S" uczelni, której przewodniczącym został dr Marek Golubiewski[1]. Zebrani opowiedzieli się za pozostawieniem komisji przy RKO „S" w Łodzi.

Środowisko studenckie

Po odmowie zarejestrowania NZS, aktywiści struktury w UŁ i PŁ podporządkowali się decyzjom Ogólnopolskiego Komitetu Strajkowego [NZS]. Strajk okupacyjny studentów UŁ odbywał się w dniach 24–31 maja br. w budynku Wydziału Filologicznego [UŁ]. W dniu zakończenia protestu na liście strajkujących figurowało 256 nazwisk (na ogólną liczbę 7584 studentów kierunków stacjonarnych). W dniach 28[b]–31 maja br. kilkuosobowa grupa podjęła głodówkę. Podczas strajku członkom KU NZS UŁ wypowiedziano wotum nieufności z powodu przekazania przez jej przewodniczącego Andrzeja Jasionowskiego nieprawdziwej relacji z przebiegu posiedzenia OKS [NZS], jakie odbyło się 30 maja br. w Warszawie w sprawie zakończenia akcji protestacyjnej[2]. Strajk zakończono po uzyskaniu informacji, iż rektor UŁ udzielił wstępnej zgody na przesunięcie terminów sesji egzaminacyjnej do końca września br.

W PŁ 24 maja br. NZS zorganizowało dwugodzinny strajk ostrzegawczy. Następnie od 28 do 31 maja br. odbywał się strajk okupacyjny. Na listę strajkujących wpisało się 158 studentów (przy ogólnej liczbie 4200 studentów kierunków dziennych). W dniu zakończenia protestu w obiektach PŁ obecnych było 62 strajkujących.

Wśród studentów rozeszły się pogłoski na temat finansowego zaangażowania RKO „S" w prowadzenie strajku. Z krążących wiadomości wynikało, że na założone przez komitet strajkowy konto wpłynęło ok. 2 mln zł, głównie od RKO. Studenci niezaangażowani w protest wyrażają przekonanie, że strajk „zafundowała sobie" „S", dążąc do uzależnienia NZS od związku.

---

[b] *W dokumencie:* 29.

[1] Marek Golubiewski (ur. 1943). Działacz związkowy, pracownik naukowy PŁ; absolwent Wydziału Budownictwa Lądowego PŁ (1967); adiunkt na PŁ (1967–2007); w marcu 1968 poparł protesty studentów, uczestnicząc w wiecu zorganizowanym przed gmachem BUŁ; we wrześniu 1980 organizator zebrania założycielskiego NSZZ „S" na PŁ; czł. KZ NSZZ „S" PŁ; w 1981 uczestnik prac Ogólnopolskiego Komitetu Porozumiewawczego Nauki opiniującego pakiet ustaw dotyczących nauki i szkolnictwa wyższego; czł. Senatu PŁ (po 13 XII 1981 usunięty z Senatu przez władze uczelni); czł. TKZ NSZZ „S" (1982–1989); sygnatariusz petycji do Sejmu PRL w sprawie zwolnienia z aresztu siedmiu działaczy NSZZ „S"; współpracownik komitetów pomocy internowanym i represjonowanym; kolporter pism niezależnych; w 1988 uczestnik spotkań Ogólnopolskiej Sekcji Nauki NSZZ „S"; w 1989 przedstawiciel KZ NSZZ „S" PŁ w RKO NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; przewodniczący KZ NSZZ „S" PŁ (1989–1995); czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (1995–1998); czł. Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „S" (1995–2002); delegat na V KZD NSZZ „S".

[2] Po powrocie z Warszawy z funkcji przewodniczącego komitetu strajkowego został odwołany A. Jasionowski, którego zastąpił student historii P. Wojtczak. P. Wojtczak, *op. cit.*, s. 119.

W odniesieniu do czerwcowych wyborów działacze NZS wyrażali pogląd, iż chociaż wybory będą niedemokratyczne, należy brać w nich udział w celu przeforsowania kandydatów „społecznych", pozostających w opozycji do strony koalicyjno-rządowej. Utworzony został Komitet Obywatelski, z ramienia którego trzydziestoosobowa grupa działaczy NZS skierowana została do pomocy WKO „S" w kampanii wyborczej.

W maju br. NZS nieustannie zaznaczało swoją aktywność w środowisku akademickim. Kolportowano różnorodne wydawnictwa niezależne i bezdebitowe. Na Wydz[iale] Prawa UŁ ukazały się pierwsze numery pism „Piat" i „Donosik". NZS PŁ wydało 2 numery nowego biuletynu pt. „Antykomunał".

Przy pomocy ulotek, plakatów, ogłoszeń reklamowano imprezy organizowane przez łódzką Pomarańczową Alternatywę oraz Ruch „Wolność i Pokój". NZS włączyło się aktywnie w happening uliczny pod hasłem „Wielki wyścig zbrojeń", jaki odbył się 10 maja br. oraz 15 maja br. w manifestację zatytułowaną „Międzynarodowy Dzień Objectora", propagującą uchylanie się od odbywania służby wojskowej.

Podczas juwenaliów, które odbyły się w dniach 19–21 maja br., nie odnotowano większych zakłóceń porządku publicznego. Na osiedlu UŁ nieliczna grupa działaczy usiłowała skandować proenzetesowskie hasła, jednakże bez rezultatu. Rozrzucono kilkadziesiąt egz. specjalnego wyborczego wydania „Głosu Solidarności" z 19 maja br.

Środowisko nauczycielskie

Powstające ogniwa nauczycielskiej „S" nadal wykazują dezorientację w kwestii podporządkowania władzom regionalnym związku. Niektóre z nich nie zgłaszają w RKO swego powstania, uznając się podporządkowanymi dawnemu Zarządowi Regionalnemu.

Kampania wyborcza nie wzbudziła szczególnego zainteresowania środowiska. Programy kandydatów wywodzących się z tej grupy zawodowej zyskały przychylność wielu łódzkich nauczycieli stwierdzających, iż ich realizacja może przyczynić się do poprawy kondycji szkoły i warunków pracy w placówkach oświatowych.

W maju br. podjęto przygotowania do zarejestrowania Łódzkiego Stowarzyszenia Społeczno-Oświatowego. Opracowano projekt statutu, w którym określono główne zadania struktury, zaliczając do nich powołanie placówek społecznych oraz rozszerzenie edukacji dzieci i młodzieży w oparciu o etykę Kościoła. Stowarzyszenie zmierzać będzie do wyrażania opinii w sprawach oświaty w środkach masowego przekazu.

Środowisko młodzieżowe

Przedstawiciele Federacji Młodzieży Walczącej byli współorganizatorami obchodów świąt 1 i 3 Maja, przeprowadzonych za zgodą władz miasta przez Zarząd Regionalny NSZZ „S" ZŁ. Podczas uroczystości eksponowano transparenty tej organizacji oraz młodzieżowej grupy KPN. Członkowie FMW uczestniczyli w kampanii wyborczej WKO „S", pełniąc funkcje kolporterów ulotek i plakatów wyborczych. Przyłączali się do imprez organizowanych przez NZS, Pomarańczową Alternatywę i Ruch „WiP".

[W dniu] 7 maja br. podczas nabożeństwa harcerskiego w kościele oo. Jezuitów propagowano tworzący się w Łodzi Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej. Kolportowano biuletyn „Wolność i Braterstwo" kleryckiego kręgu harcerskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi, poświęcony ZHR. Działacze związku planują utworzenie w Łodzi 20 drużyn oraz 2 komend hufca. Liderzy ZHR zamierzają podjąć działania na rzecz zarejestrowania związku.

Drukarnia Oświatowa im. St[anisława] **Staszica**

Trzydziestoosobowa grupa inicjatywna ogłosiła reaktywowanie „S" w zakładzie. Zgłosiła podjęcie działalności w RKO „S". Uczestniczyła w kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu, rozpowszechniając otrzymane z WKO „S" materiały propagandowe.

W maju wydział pracował w niepełnej obsadzie etatowej – 2 vacaty. Z urlopów korzystało 15 osób przez 90 dni, ze zwolnień lekarskich 8 osób przez 83 dni. Wydarzeń nadzwyczajnych nie odnotowano.

Kierownik Sekcji I[c]
kpt. G[rażyna] **Grzymska**[3]

Wykonano 2 egz.
Egz. nr 1 – Wydz[iał] III Dep[artament] III MSW
Egz. nr 2 – aa
Opr. G.G./M.P.
Nr masz. 0371/89

Źródło: AIPN, 01232/12/4/K, k. 153–155, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[3] Grażyna Grzymska-Błasiak (ur. 1951), kpt. Od listopada 1972 milicjant Posterunku MO w Tuszynie; od stycznia 1973 referent dochodzeniowy Komisariatu MO w Tuszynie; od grudnia 1973 referent operacyjny Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PK KP MO w Łodzi; od sierpnia 1978 inspektor ds. nieletnich Sekcji Prewencji KM MO w Pabianicach; od listopada 1981 inspektor ds. nieletnich KD MO Łódź-Polesie; od grudnia 1982 starszy inspektor Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od października 1988 kierownik sekcji Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/80, Akta osobowe.

Nr 132

1989 czerwiec 6, Skierniewice – Szyfrogram z informacją na temat nastrojów społecznych panujących w województwie skierniewickim po pierwszej turze wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r.

L.dz. IA-0165/89

Skierniewice, [dnia] 6 VI 1989 r.
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram[b]

1. **Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.**

[...][c]

Pierwszoplanowym tematem w prowadzonych rozmowach i dyskusjach przez przedstawicieli poszczególnych środowisk i grup społeczno-zawodowych jest przebieg wyborów i ich nieoficjalne wyniki. Nauczyciele szkół średnich z terenu Sochaczewa podkreślają, że zwycięstwo opozycji było do przewidzenia, gdyż społeczeństwo straciło już nadzieję na skuteczność reform podejmowanych przez PZPR. Część dyskutantów wręcz twierdzi, iż partia zmarnowała ostatnie dziewięć lat. Uporczywe trwanie w skostniałych strukturach i poststalinowski sposób myślenia oraz nieumiejętność wyprowadzenia kraju z kryzysu doprowadziły do porażki w wyborach. Komentujący są zdania, że dopóki nie wzrośnie skuteczność działania partii, strona koalicyjna nie odzyska zaufania i poparcia społecznego. Jednocześnie nauczyciele podkreślają, że klęska PZPR w wyborach może pozytywnie wpłynąć na dalszą działalność PZPR. Przewiduje się, iż konserwatywny aktyw partyjny zrozumie potrzebę daleko idących zmian w stylu pracy oraz konieczność reform wewnątrzpartyjnych. W związku z tym, zdaniem nauczycieli w najbliższym czasie należy spodziewać się zmian kadrowych.

Podobne opinie wyrażają członkowie PZPR z Zakładów Włókien Chemicznych „Chemitex" w Sochaczewie, którzy jednocześnie twierdzą, iż winę za przegrane wybory ponoszą centralne władze partyjne. Zarzuca się m.in. gen. W[ojciechowi] Jaruzelskiemu, że nie wykorzystał stanu wojennego do oczyszczenia szeregów partyjnych z działaczy skompromitowanych i konsekwentnego ich rozliczenia za doprowadzenie do kryzysu. Dyskutanci podkreślają, że już na IX Zjeździe partia powinna postawić na ludzi młodych, niezwiązanych z byłą ekipą. Ciągłe obracanie się w tym samym gronie osób doprowadziło, iż wyborcy poparli „Solidarność", upatrując w tym jedyną możliwość ewentualnych zmian.

---

[a] *Po lewej stronie przekreślona pieczęć wpływu:* Szyfrogram wysyłany nr. Z. Rozszyfrowano *z niewypełnionymi polami.*

[b] *Po prawej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1215. Przyjęto 6 VI *[19]*89 *[r.]*, godz. 15.30. Zaszyfrowano 6 VI *[19]*89 *[r.]*, godz. 18.00. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

Działacze NSZZ „Solidarność" z ww. zakładu, wyrażając duże zadowolenie z wyników wyborów, przewidują, iż w najbliższym czasie podwoi się liczba członków związku zarówno w ich przedsiębiorstwie, jak też w skali kraju. Tym samym powstanie nowa siła polityczna, z którą władze będą musiały się liczyć.

Według aktywistów „Solidarności" z terenu Łowicza, komentując wyniki wyborów, jednoznacznie stwierdzają, że ujawniły one rzeczywiste odczucia i sympatie społeczeństwa, z czego władze muszą wyciągnąć wnioski dla siebie. Dyskutanci podkreślają, że dnia 18 czerwca również będą uczestniczyć w głosowaniu, aby wesprzeć kandydatów spoza nomenklatury.

Zatrudnieni w żyrardowskich zakładach, m.in. z ZPP „Stella", [Żyrardowskich] Zakładach Tkanin Technicznych stwierdzają, że niedzielne głosowanie pokazało, na czym polega walka wyborcza, jak powinna wyglądać kampania i agitacja przedwyborcza. Strona koalicyjna, zdaniem robotników, była całkowicie do wyborów nieprzygotowana, co wynikało głównie z braku doświadczenia w tego typu akcjach. Ponadto odgórne zapewnienie sobie 65 proc. mandatów w Sejmie pozwalało spokojnie skupić się na kampanii na rzecz kandydatów do Senatu. Przegrana tych kandydatów świadczy, według dyskutantów, o małej ich popularności wśród wyborców z jednej strony, natomiast z drugiej – o przeważającej sile propagandowego oddziaływania strony opozycyjno-solidarnościowej.

Wyniki wyborów i perspektywy rozwoju sytuacji w kraju są również tematem dyskusji prowadzonych przez kler rzymskokatolicki z terenu województwa. Duchowni z dekanatu żyrardowskiego oraz rawskiego wyrażają pogląd, że zdecydowane zwycięstwo „Solidarności" może rodzić nadzieje części społeczeństwa na szybką realizację przedwyborczych zobowiązań strony opozycyjnej, w tym głównie dotyczących poprawy stanu gospodarki. Duchowni uważają jednak, że w tak trudnej sytuacji ekonomicznej uzyskanie w krótkim terminie widocznych efektów w postaci zrównoważenia rynku, czy ograniczenia inflacji będzie niemożliwe. Dlatego też księża przewidują, że nikt z przedstawicieli „Solidarności" nie zdecyduje się na wejście w skład nowego rządu. Działacze „S" ograniczą się do stworzenia silnej opozycji w parlamencie i drogą wymuszanych reform będą starali się całkowicie przejąć władzę[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 63–64, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 133

1989 czerwiec 6, Łódź – Meldunek naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi ppłk. Andrzeja Lesnera o zakończeniu sprawy operacyjnego rozpracowania „Tercet”

Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 6 VI 1989 [r.]
[a]**Tajne**
[b]Egz. nr [c]1[c]

[d]**Naczelnik Wydziału I Departamentu III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie[e]

Meldunek o zakończeniu sprawy nr [c]277[c],
SOR krypt[onim] **„Tercet”**, [numer rejestracyjny] 52 394, ident[yfikator] nr [f]5476/85[f]

Sprawa operacyjnego rozpracowania krypt[onim] „Tercet” została założona w marcu 1986 r. na podstawie materiałów przejętych z Wydz[iału] III tut[ejszego] WUSW w związku z faktem funkcjonowania na Uniwersytecie Łódzkim nielegalnych struktur „S” i opozycji akademickiej pod nazwą „Społeczny Komitet Nauki”.

Figurant Ld 52 394 dr Stefan Niesiołowski był szefem „S” w UŁ, redagował również bezdebitowe wydawnictwo „S” pod nazwą „Biuletyn UŁ »Solidarności«”. W rozmowach operacyjnych wym[ieniony] podkreślał niejednokrotnie, że jest zwolennikiem legalizmu i tak też starał się postępować przed zarejestrowaniem „S”, co nastąpiło 17 kwietnia br. Z tym dniem jego działalność utraciła znamiona nielegalności. W opinii środowiska akademickiego od dłuższego już czasu postępowanie S[tefana] Niesiołowskiego nacechowane jest rozwagą i umiarkowaniem politycznym, co ma swoje odzwierciedlenie w fakcie kandydowania wym[ienionego] w wyborach do Sejmu z ramienia WKO „S” w Łodzi. S[tefan] Niesiołowski, który od 30 maja br. ponownie objął funkcję przewodniczącego „S” w UŁ, aktywnie włączył się w mediacje władz UŁ z Komitetem Strajkowym Studentów UŁ, co przyczyniło się do zakończenia strajku w dniu 31 maja br. Jego neutralna postawa jako przewodniczącego „S” wobec konfliktu między RKO w Łodzi i Zarządem Regionu zmierza do załagodzenia tych sporów[g].

W spotkaniach przedwyborczych S[tefan] Niesiołowski podkreślał, że jest zwolennikiem „ewolucyjnych zmian”, które doprowadzą do demokratyzacji życia w kraju. Po ogłoszeniu

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wydział I Departamentu III MSW. Wpłynęło 6 VI 1989 r. Nr OE-III-04269/89. *Datę wstemplowano, numer wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Łodzi płk mgr Jan Jasiński *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-0672/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[e] *Po prawej stronie wstemplowana data:* 8 czer*[wca]* 1989 *[r.].*

[f-f] *Wpisano odręcznie w miejsce wykreślonego identyfikatora numer:* 5475/86.

[g] *W dokumencie:* spraw.

wyników wyborów okazało się, że dr S[tefan] Niesiołowski został wybrany na posła w okręgu Łódź-Widzew, uzyskując 64,5 proc. ważnych głosów.

W związku z powyższym sprawa operacyjnego rozpracowania krypt[onim] „Tercet" zostaje zakończona [...][h].

Prowadzi:
por. I[reneusz] **Kałużniak**[i] **ppłk A**[ndrzej] **Lesner**[j]

Wykonano 4 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa „Tercet"
Egz. nr 3 – sprawa „Alma"
Egz. nr 4 – Sekcja I
Opr. I.K./M.P.
Nr masz. 0373/89

Źródło: AIPN, 01232/12/3/K, k. 308–308v, mps.

[h] *Pominięto wykreślony odręcznie, nieczytelny fragment.*
[i] *Powyżej nieczytelny podpis.* Ireneusz Kałużniak (ur. 1948), por. Od stycznia 1983 inspektor Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od grudnia 1989 kierownik Klubu Wydziału Polityczno-Wychowawczego WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 248/18, Akta osobowe.
[j] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 134

1989 czerwiec 7, Sieradz – Meldunek do sprawy obiektowej „Senator" na temat organizowania przez Komitet Obywatelski „Solidarność" uroczystości z okazji zwycięstwa w pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

Wydział III WUSW
w Sieradzu
dokument systemowy nr [a]105[a]

Sieradz, [dnia] 7 VI 1989 [r.]
Tajne

[b]**Naczelnik Wydziału III**
Dep[artamentu] **III MSW**
w Warszawie

[c]**Meldunek uzupełniający**,
SO nr [rejestracyjny] SI-8480 kryptonim „Senator", identyfikator nr 5400/89

Organizatorzy kampanii oraz wyborów do Sejmu i Senatu z Komitetu Obywatelskiego „S" w Sieradzu zamierzają zorganizować prawdopodobnie 25 czerwca br. mitingi powyborcze poprzedzone lub kończone mszami dziękczynnymi z udziałem jego pięciu przedstawicieli w Zgromadzeniu Narodowym (2 senatorów i 3 posłów).

Na mitingach tych zamierzają podziękować wyborcom, mężom zaufania oraz komisjom wyborczym za masowe poparcie i włożony wkład pracy.

W KO „S" panuje euforia z powodu tak bardzo korzystnych wyników wyborów dla „Solidarności" w województwie sieradzkim oraz dla strony opozycyjno-solidarnościowej w kraju.

Prowadzący sprawę[d]:
mł. chor. Kazimierz Zakręta[e]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 70, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Zakręta. 8 VI *[19]*89 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 21 L.dz. DB-0821/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[d] *Po prawej stronie pieczęć:* Naczelnik Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr mgr Wojciech Klimkowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[e] *Poniżej pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 996. Przyjęto 7 VI *[19]*89 [r.], g*[odzina]* 14.00. Zaszyfrowano 7 VI [19]89, g*[odzina]* 15.30 *opatrzona parafką. Numer, datę, i godzinę wpisano odręcznie.*

Nr 135

1989 czerwiec 7, Sieradz – Wyciąg z informacji z rozmowy z TW „Rus" na temat nastrojów w środowisku pracowników służby zdrowia po pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

[a]Sieradz, [dnia] 7 VI 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego]znacz[enia]
Egz. poj[edynczy]

Wyciąg
z inf[ormacji] operacyjnej od TW ps. **„Rus"**[1]

Wyniki wyborów do Sejmu i Senatu PRL zaskoczyły nawet największych pesymistów. Liczono się z porażką strony koalicyjno-rządowej, ale nie tak zdecydowaną. W rozmowach prowadzonych w naszym środowisku najczęściej padały cyfry: 25 proc. dla opozycji w Sejmie, w Senacie 70–75 proc. Wydawało się to realne. Zaskoczeniem jest również fakt uzyskania małej liczby głosów przez kandydatów z listy krajowej, na której znajdowało się wielu godnych zaufania, w tym tych, którzy doprowadzili do obrad „okrągłego stołu". Jeśli wyniki nieoficjalne zyskają potwierdzenie, oznacza to, że wybory te miały w pewnym sensie charakter plebiscytu. Głosowano nie na konkretnych ludzi, a na „Solidarność". Być kandydatem „S" oznaczało automatycznie sukces wyborczy, bez względu na wartość, cechy osobowości kandydującego. W ten sposób przegrało prawdopodobnie wielu mądrych, godnych poparcia kandydatów strony koalicyjno-rządowej. Na wyniki wyborów należy również patrzeć jako na wotum nieufności dla rządzących.

W środowisku służby zdrowia w Sieradzu twierdzi się, iż „Solidarność" w aktualnej sytuacji powinna wejść do rządu zgodnie z propozycją W[ojciecha] Jaruzelskiego, aby w ten sposób wziąć na siebie część odpowiedzialności za to, co będzie się działo w naszym kraju w najbliższych latach.

Za zgodność: sierż. M[arek] Dubiak[b]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 319, rkps.

---

[a] *Po lewej stronie dwie odręczne adnotacje:* T*[owarzysz]* Zakręta. SO „Senator". 9 VI *[19]*89 *[r.] oraz:* Rozważyć te komentarze jako inform*[ację]* do „Lata 80". 12 VI *[19]*89 *[r.] opatrzone nieczytelnymi podpisami.*

[b] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

[1] Brak bliższych danych.

Nr 136

1989 czerwiec 7, Skierniewice – Notatka służbowa z rozmowy z TW „Księgowy" na temat wyników pierwszej tury wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

Źródło: TW ps. **„Księgowy"**[1] Sk[ierniewi]ce, [dnia] 7 VI 1989 [r.]
Przyjął: por. Zb[igniew] Józefowicz[2]
Data spotk[ania]: 7 VI 1989
Miejsce spotk[ania]: Sk[ierniewi]ce/wolne pow[ietrze]

[a]**Tajne spec**[jalnego] **znacz**[enia]
Egz. poj[edynczy]

Notatka służbowa
z odbytego spotkania z TW ps. **„Księgowy"**

W trakcie spotkania, które trwało krótko ze względu na pośpiech TW na autobus, poinformował mnie o następujących sprawach. Wiadomo jest, że społeczeństwo podczas wyborów do Sejmu i Senatu głosowało na przedstawicieli „S" i na pewno „S" wygrała. Z wypowiedzi pracowników zatrudnionych w Zakładzie Usług Eksportowych wynika, że partia [b]nie ma poparcia z tego względu, że w poprzednich latach można powiedzieć, nic nie zrobiła dla polepszenia warunków życia obywateli PRL. Kończyło się to wszystko na obiecankach i nic z tego nie wyszło. Załamał się drugi etap reformy. Wojciech Jaruzelski też obiecywał, żeby dać mu trzyletni okres czasu, a zmiany na lepsze będą widoczne[b].

Jeżeli „S" nie doprowadzi do tego, że polepszy się kondycja naszej gospodarki, a ludzie zauważą te zmiany, to również i oni stracą zaufanie w społeczeństwie. Walka o tzw. stołki toczy się we wszystkich środowiskach, także i w „S", co spotyka się z negatywnym odczuciem ze strony pozostałych obywateli.

Omówienie oraz sposób wykorzystania informacji:

Informacje przekazane przez TW należy uznać za wiarygodne. TW przekazał je w formie ustnej. Zlecone ustnie zadania przyjął do realizacji. Informację udostępnić tut[ejszemu]

---

[a] *Powyżej częściowo nieczytelna odręczna adnotacja:* Do wykorzystania w komentarzach. 8 VI 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b-b] *Podkreślono odręcznie.*

[1] „Księgowy" – wg zachowanych dokumentów Adam Wypych (ur. 1953), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 7245 (1987–1990); pracownik WZGS „SCh" w Skierniewicach (od 1983). AIPN Łd, 0034/184, t. 1–2; 0063/209; karty: EO-4-A/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77, E-16, Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0256/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Skierniewicach.

[2] Zbigniew Józefowicz (ur. 1954), por. Od listopada 1979 milicjant Plutonu Patroli Zmotoryzowanych i Pogotowia MO KM MO w Żyrardowie; od grudnia 1980 milicjant Plutonu Patrolowego KM MO w Żyrardowie; od lutego 1981 milicjant Plutonu Konwojowo-Ochronnego KM MO w Skierniewicach; od czerwca 1981 inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Skierniewicach; od marca 1984 inspektor Wydziału VI WUSW w Skierniewicach; od grudnia 1984 starszy inspektor Wydziału VI WUSW w Skierniewicach; od stycznia 1985 inspektor Samodzielnej Sekcji VI WUSW w Skierniewicach; od grudnia 1985 inspektor Wydziału VI WUSW w Skierniewicach; od listopada 1989 inspektor WOG WUSW w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/85, Akta osobowe.

zespołowi analitycznemu celem wykorzystania w informacji o nastrojach i komentarzach poszczególnych środowisk.

Szkolenie TW:

Przypomniałem TW o konspiracji odbywanych spotkań z pracownikiem SB. Termin następnego spotkania zostanie uzgodniony po powrocie TW z urlopu.

Zadania – ciągłe (z poprzednich spotkań).

por. Zb[igniew] Józefowicz

Wyk. egz. poj[edynczy]
do t[eczki] pracy TW

Źródło: AIPN Łd, 0034/184, t. 2, k. 38, rkps.

Nr 137

1989 czerwiec 7, Sochaczew – Doniesienie TW „Odys" na temat nastrojów w środowisku wojskowych po pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

Źródło: „Odys"[1]
Przyjął: K[azimierz] Wuda[2]
Dn. 7 VI 1989, g[odzina] 9.20
Drogą telefoniczną[a]

Sochaczew, [dnia] 7 VI 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znacz**[enia]
Egz. poj[edynczy]

Informacja

Mieszkańcy osiedla wojskowego i okolic szeroko komentują wyniki wyborów w punkcie umiejscowionym w Klubie Garnizonowym. W punkcie tym niezłe wyniki uzyskała [b]Szadkowska[b] jako, że jest[b] znana mieszkańcom jako dyrektorka przedszkola.

Duże poparcie uzyskał także [c]gen. Kiszczak[c] w porównaniu z min.[c] obrony narodowej [d]gen. Siwickim[d], który uplasował się na przedostatnim miejscu. Świadczy to w jakimś stopniu o nastrojach i niezadowoleniu w środowisku wojskowym.

W zakładzie panuje spokój. Uwidacznia się jedynie duże przygnębienie działaczy partyjnych, którzy nie spodziewali się tak wysokiej przegranej.

---

[a] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Do meldunku dziennego. 8 VI *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b-b] *Podkreślono odręcznie.* Szadkowska Grażyna – pedagog; w 1989 bezpartyjna kandydatka do Sejmu PRL w woj. skierniewickim.

[c-c] *Podkreślono odręcznie.*

[d-d] *Podkreślono odręcznie.* Florian Siwicki (ur. 1925). Polityk komunistyczny; gen. armii, żołnierz Armii Polskiej w ZSRS (1943–1944), następnie w WP (1944–1990); czł. PPR (1948) i PZPR (1948–1990); absolwent Akademii Sztabu Generalnego Sił Zbrojnych ZSRS (1956); *attaché* wojskowy, morski i lotniczy przy Ambasadzie PRL w Pekinie (1961–1963); gen. bryg. (1962); szef sztabu ŚOW (1963–1968); gen. dyw. (1968); dowódca ŚOW (1968–1971); dowódca 2. Armii WP uczestniczącej w interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji (1968); zastępca czł. KC PZPR (1968–1975); I zastępca szefa Sztabu Generalnego WP (1971–1973); szef Sztabu Generalnego WP i wiceminister obrony narodowej (1973–1983); gen. broni (1974); czł. KC PZPR (1975–1990); poseł na Sejm PRL (1976–1989); sprawował bieżące kierownictwo resortem obrony narodowej (1981–1983); czł. WRON (1981–1983); zastępca czł. BP KC PZPR (1981–1986); gen. armii (1984); czł. BP KC PZPR (1986–1990); minister obrony narodowej w gabinetach W. Jaruzelskiego, Z. Messnera, M.F. Rakowskiego i T. Mazowieckiego (1983–1990); wiceprezes RN ZBoWiD (1985–1990); w 1989 kandydat do Sejmu PRL z ramienia PZPR z listy krajowej.

[1] „Odys" – wg zachowanych dokumentów Leszek Grzegorzewski (ur. 1946), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 4688 (1982–1990); kierownik Działu Kadr i Szkolenia Zawodowego ChZWCh „Chemitex" w Sochaczewie. AIPN Łd, 0034/212, t. 1–2; 0063/236; karty: EO-4-A/74 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77, Mkr-3 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0256/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Skierniewicach.

[2] Kazimierz Wuda (ur. 1945), ppor. Od grudnia 1973 referent Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PK KP MO w Sochaczewie; od czerwca 1975 referent operacyjny Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PK KM MO w Sochaczewie; od października 1976 referent Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PG KM MO w Sochaczewie; od października 1977 kierownik Referatu do Walki z PG KM MO/RUSW w Sochaczewie; od lutego 1987 starszy inspektor Grupy III RUSW w Sochaczewie; od maja 1988 starszy inspektor Grupy V RUSW w Sochaczewie; od listopada 1989 starszy inspektor Referatu SB RUSW w Sochaczewie; od stycznia 1990 inspektor WOG WUSW w Skierniewicach. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN, 1161/334, Akta osobowe; AIPN Łd, 0160/19956, Akta paszportowe.

Zadania:

Zbierać informacje o nastrojach załogi i zamierzeniach „S". Następne spotkanie dn. 9 VI [19]89 [r.], godz. 10.30 w LK „Zaplecze".

Wykorzystanie:

Wykorzystać do meldunku dziennego.

ppor. Kazimierz Wuda

Źródło: AIPN Łd, 0034/212, t. 2, k. 104, mps.

Nr 138

1989 czerwiec 7, Piotrków Trybunalski – Decyzja szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Zbigniewa Jabłońskiego o wprowadzeniu stanu podwyższonej gotowości

[a]Im-060/89[a] Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 7 VI 1989 r.
[a]AP I-013/89[a] **Tajne**
Egz. nr [a]24[a]

[b]Decyzja nr [a]06[a]/89
szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Trybunalskim
z dnia 7 czerwca 1989 roku w sprawie wprowadzenia stanu podwyższonej gotowości
do działań i środków garnizonu piotrkowskiego

[c]Zgodnie z poleceniem kierownictwa resortu oraz w celu utrzymania pełnej mobilności sił i środków wprowadzam z dniem 7 czerwca 1989 r. od godz. 8.00 do odwołania stan podwyższonej gotowości do działań we wszystkich jednostkach organizacyjnych Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb[unalskim].

W ramach podwyższonego planu działań **polecam:**

1. Wprowadzić całodobowe dyżury w kierownictwie WUSW i RUSW w okresie obowiązywania stanu.

2. Na czas trwania stanu podwyższonej gotowości do działań wprowadza się dziesięciogodzinny czas pracy. Wydziały operacyjne zapewnią ciągłość pracy od godziny [d]8.00 do 23.00[d].

3. Wprowadzić całodobowe dyżury wzmocnionej grupy operacyjno-dochodzeniowo-śledczej złożonej z funkcjonariuszy SB i MO.

4. Funkcjonariusze SB i MO po godzinach pracy są zobowiązani do przebywania w miejscu zamieszkania.

Decyzja wchodzi [w życie] z dniem podpisania.

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[e]
płk mgr Zb[igniew] **Jabłoński**

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 7 VI 1989 r. 35 GZ-06/P/89. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[c] *Na marginesie odręczna adnotacja:* Zapoznano na naradzie wydziału i omówiono zadania. 8 VI *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d-d] *Podkreślono odręcznie.*

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Wyk. i rozesłano
wg rozdzielnika
PA/AM
Nr ks. masz. 018/89[f]

Źródło: AIPN Łd, 0051/163, k. 142, mps.

[f] *Poniżej częściowo nieczytelna pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* AB. Piotrków Tryb*[unalski]*. Pf-466/89. Stron: 1. Egz. 30. 7 VI 1989 *[r.]. Numer zamówienia, liczbę stron i egzemplarzy oraz datę wpisano odręcznie.*

Nr 139

1989 czerwiec 8, Łódź – Szyfrogram zastępcy naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi mjr. Ryszarda Durczyńskiego w sprawie działań Polskiej Partii Socjalistycznej po pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

[a]Łódź, dn. 8 VI 1989 [r.]
Tajne [b]spec[jalnego] znacz[enia][b]

Szyfrogram nr L.dz. OE-01062/89
do: naczelnika Wydziału III WUSW w Poznaniu

Jesteśmy w posiadaniu informacji, że przewodniczący CKW PPS H[enryk] Michalak został zaproszony do wzięcia udziału w spotkaniu pod roboczą nazwą: „Wybory i co dalej?" w dniu 22 czerwca br. Miejscem spotkania ma być kościół jezuitów w Poznaniu.

Oprócz H[enryka] Michalaka w spotkaniu tym mają wziąć udział: J[acek] Kuroń, Staszewski[1], L[eszek] Moczulski, A[leksander] Hall[2] i T[adeusz] Mazowiecki[3].

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Szyfrogram może być wyłącznie tajny!

[b-b] *Przekreślono odręcznie.*

[1] Brak bliższych danych.

[2] Aleksander Hall (ur. 1953). Działacz opozycji demokratycznej, polityk; absolwent Wydziału Humanistycznego UG (1977); od 1977 działacz ROPCiO i działacz SKS wyższych uczelni Trójmiasta; redaktor niezależnego pisma „Bratniak" (1977–1981), działacz ZIO (1978/1979); w 1979 współzałożyciel i jeden z liderów RMP; w sierpniu 1980 uczestnik strajku w Stoczni Gdańskiej; w grudniu 1980 współtwórca KOWzP przy KKP NSZZ „S"; na krótko przed wprowadzeniem stanu wojennego doradca L. Wałęsy; czł. RKK NSZZ „S" Gdańsk (1982–1984); redaktor niezależnego pisma „Polityka Polska" (1982–1989); od 1985 czł. Klubu Myśli Politycznej „Dziekania" (1988–1989 wiceprzewodniczący); redaktor „Przeglądu Katolickiego", współpracownik „Tygodnika Powszechnego"; w 1987 sygnatariusz oświadczenia przedstawiającego główne cele opozycji; czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu w zespole ds. reform politycznych; minister ds. kontaktów z partiami politycznymi w gabinecie T. Mazowieckiego (1989–1991); poseł na Sejm RP z ramienia UD i AWS (1991–1993, 1997–2001); wiceprzewodniczący UD (1991–1992); od 1992 przewodniczący Partii Konserwatywnej; od 1997 w SKL (2000–2002 przewodniczący Rady Politycznej); wykładowca i publicysta; autor książek, m.in. *Polskie patriotyzmy* (1997), *Pierwsza taka dekada* (2000); dr nauk humanistycznych w zakresie historii (2004). Zob. S. Cenckiewicz, *Operacja „Arka" czyli Służba Bezpieczeństwa w walce z Ruchem Młodej Polski w latach 1979–1988* [w:] *Oczami bezpieki. Szkice i materiały z dziejów aparatu bezpieczeństwa PRL*, wyd. IV, Kraków 2008, s. 354–426.

[3] Tadeusz Mazowiecki (ur. 1927). Działacz katolicki, polityk, premier; czł. Stowarzyszenia „Pax" (1946–1955); zastępca redaktora naczelnego „Słowa Powszechnego" (1950–1952); redaktor naczelny „Wrocławskiego Tygodnika Katolików" (1953–1955); czł. Towarzystwa Łączności z Wychodźstwem „Polonia"; od 1956 związany ze środowiskiem KIK (1957–1963 i 1968–1969 czł. Zarządu KIK w Warszawie, 1975–1981 i 1988–1990 wiceprezes); redaktor naczelny miesięcznika „Więź" (1958–1981); poseł na Sejm PRL (Koło Poselskie „Znak" 1961–1972); od 1978 czł. TKN, współpracownik tajnego PPN; w sierpniu 1980 współautor Apelu 64 popierającego strajkowe postulaty stoczniowców; przewodniczący Komisji Ekspertów MKS w Stoczni Gdańskiej im. Lenina; doradca KKP, KK NSZZ „S" i L. Wałęsy; uczestnik rozmów z władzami podczas tzw. kryzysu bydgoskiego w marcu 1981; w 1981 (oraz w 1989) redaktor naczelny „Tygodnika Solidarność"; internowany w Strzebielinku, Jaworzu i Darłówku (13 XII 1981–grudzień 1982); w 1985 współautor opracowania *Raport: Polska 5 lat po sierpniu*; w 1986 współtwórca niezależnego pisma „21"; w 1988 współzałożyciel KO przy Przewodniczącym NSZZ „S"; od 1988 uczestnik poufnych rozmów ze stroną rządową; uczestnik obrad plenarnych Okrągłego Stołu (współprzewodniczący zespołu ds. pluralizmu związkowego oraz koordynator pracy zespołów negocjacyjnych opozycji); premier

W przypadku potwierdzenia się powyższej informacji proszę o zabezpieczenie spotkania i poinformowanie o jego przebiegu.

Z[astęp]ca n[aczelni]ka Wydziału III[c]
WUSW w Łodzi
mjr mgr R[yszard] Durczyński

Źródło: AIPN Łd, 014/1042, k. 258, rkps.

(1989–1990); poseł na Sejm RP (1991–2001); przewodniczący Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego (1992–1993); przewodniczący Komisji Integracji Europejskiej (1998–2001); czł. UD (1990–1994) – przewodniczący (1991–1994); czł. UW (1994–2002) – przewodniczący (1994–1995); specjalny wysłannik Komisji Praw Człowieka ONZ do byłej Jugosławii (1992–1995); współtwórca PD-demokraci.pl (2005).

[c] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 140

1989 czerwiec 11, Skierniewice – Szyfrogram z informacją na temat oceny zwycięstwa przedstawicieli Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

IA-0170/89

Skierniewice, [dnia] 11 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. **Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.**
[...][b]

Znaczne zainteresowanie w środowisku pracowników niektórych skierniewickich zakładów pracy wywołał emitowany w dniu 9 czerwca br. w telewizji program pt. „Otwarte studio". Przeciwnicy „Solidarności" wywodzący się z tych środowisk zwracają uwagę na ten fragment wypowiedzi Kuronia, w którym stwierdził, że „S" nie jest przygotowana do objęcia rządów w kraju. Zarzuca się działaczom „S", że podejmują działania na szeroką skalę, nie posiadając konkretnych planów perspektywicznych. Stwierdza się, że ruch społeczny, który przez tyle lat wytykał błędy organom władzy, próbuje w sposób ewidentny uniknąć odpowiedzialności za losy kraju i narodu. Natomiast sympatycy „S" zwracają uwagę na stwierdzenia dot[yczące] faktu, że w rękach koalicji rządzącej pozostaje nadal wojsko i milicja, co uniemożliwia im podejmowanie innych działań poza stworzeniem silnej opozycji parlamentarnej.

Komentując ten program, dyskutanci wyrażali zdecydowaną krytykę, że był on emitowany w tak późnych godzinach nocnych. W przekonaniu wielu spośród nich transmitowany wcześniej festiwal piosenki w Zielonej Górze był w aktualnej sytuacji społeczno-politycznej wydarzeniem bez znaczenia i mógł być z powodzeniem transmitowany w innych godzinach[c].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 72–74, rkps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1260. Przyjęto 11 VI *[19]*89 *[r.]*, godz. 16.30. Zaszyfrowano 11 VI *[19]*89 *[r.]*, godz. 18.15. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 141

1989 czerwiec 12, Skierniewice – Szyfrogram z informacją na temat dokonanej przez duchowieństwo i środowisko nauczycielskie oceny zwycięstwa przedstawicieli Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" w pierwszej turze wyborów parlamentarnych 4 czerwca 1989 r.

IA-0171/89

Skierniewice, [dnia] 12 VI 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][b]

Tematem dyskusji i komentarzy społeczeństwa województwa pozostaje aktualna sytuacja społeczno-polityczna w kraju po pierwszej turze wyborów do Sejmu i Senatu. Z odnotowanych wypowiedzi wynika, że zainteresowanie wyborami uzupełniającymi jest niewielkie, gdyż ich wyniki nie wpłyną na układ sił w parlamencie. Więcej uwagi poświęca się natomiast wynikom głosowania 4 bm.

Księża z dekanatów łowickich są zaskoczeni rozmiarami klęski poniesionej przez koalicję. Według duchownych przegrana jest efektem tego, iż podczas głosowania dominowały emocje i charakterystyczna dla naszego społeczeństwa przekora.

W opinii dyskutantów w wyborcy oddali swe głosy nie na konkretnych kandydatów, lecz na strony, które te osoby reprezentowały. Zdaniem części zakonników z Niepokalanowa przegrana koalicji jest naturalną konsekwencją ogólnych nastrojów społecznych. Zdziwieniem natomiast dla franciszkanów była eliminacja wszystkich kandydatów z listy krajowej. Według duchownych jest to przede wszystkim wotum nieufności dla strony partyjno-rządowej, która musi wyciągnąć z tego odpowiednie wnioski.

Skierniewicki aktyw katolicki wyniki wyborów przyjął z satysfakcją i jednocześnie z pewnego rodzaju obawą. Dyskutanci podkreślają, że wreszcie przełamana zostanie partyjna nomenklatura. Zarazem jednak uważa się, że stwierdzenie zastępcy rzecznika rządu, iż wyniki wyborów – jako suma indywidualnych decyzji – nie jest wyrazem rzeczywistej woli społecznej świadczy o jawnej arogancji władzy. Wśród dyskutantów padają pytania, czy wola narodu wyrażona w wyborach to dla władzy niewystarczający sygnał o kończącej się erze dyktatury stalinowskiej?

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1271. Przyjęto 12 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 12 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 19.00 *opatrzona dwoma parafkami. Numer i daty wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

Inną kwestią rozważaną przez przedstawicieli ww. środowisk jest społeczne poparcie dla kandydatów koalicji w drugiej turze wyborów. Dyskutanci przewidują, że w najbliższą niedzielę w głosowaniu może uczestniczyć ok. 10–15 proc. wyborców. Komentujący wyrażają wątpliwość, czy wybrani w ten sposób posłowie będą mieli moralne prawo reprezentować na forum parlamentu wolę ogółu społeczeństwa.

Nauczyciele szkół podstawowych z terenu Sochaczewa komentując wyniki głosowania na listę krajową, podkreślają, że twórcy ordynacji wyborczej wykazali krótkowzroczność i brak przewidywania. Doprowadzenie do sytuacji, że w Sejmie zabraknie czołowych polityków, którzy zapoczątkowali reformy może wpłynąć na tempo i zakres przyszłych zmian. Dyskutanci są zdania, że niektórzy kandydaci z listy krajowej – np. M[ieczysław] Rakowski, Wł[adysław] Baka[1], czy Cz[esław] Kiszczak – nie uzyskali wymaganej większości jedynie dlatego, iż reprezentowali niepopularną partię.

W opinii nauczycieli stanowisko opozycji w sprawie możliwości kandydowania osób z listy [krajowej] w drugiej turze wyborów jest wprost żenujące dla władz. Dlatego też pozytywnie odbiera się oświadczenie A[lfreda] Miodowicza, czy R[omana] Malinowskiego[2], którzy zrezygnowali z powtórnego kandydowania do Sejmu. Zdaniem rozmówców świadczy to o poważnym traktowaniu wyborców i realistycznym podejściu do zaistniałej sytuacji.

[...][b]

II. Działania i inicjatywy kleru rzymskokatolickiego.

W dniu 11 bm. mszę o godzinie 10.30 w kościele filialnym pw. św. Stanisława w Skierniewicach odprawił miejscowy wikariusz ks. Bogusław Zawierucha[3]. W wygłoszonym kazaniu stwierdził m.in., że nie można być katolikiem, należąc jednocześnie do partii, czy stronnictwa komunistycznego. Nadmienił, że jedno wyklucza drugie, dlatego też trzeba jednoznacznie się wypowiedzieć, czy jest się katolikiem, czy komunistą. Nawiązując do wyborów, zaznaczył, iż rządząca partia przekonała się o stanowisku społeczeństwa, które ma dość, dotychczasowego sposobu rządzenia. Mimo braku poparcia koalicja, zdaniem duchownego, nie zamierza oddać władzy.

---

[1] Władysław Baka (ur. 1936). Prof. nauk ekonomicznych, działacz polityczny; absolwent UW (1958); zastępca kierownika Wydziału Ekonomicznego KC PZPR (1973–1977); zastępca kierownika Wydziału Planowania i Analiz Gospodarczych KC PZPR (1977–1980); zastępca kierownika Wydziału Handlu i Finansów KC PZPR (1980–1981); pełnomocnik rządu ds. reformy gospodarczej i czł. Prezydium Rządu (1981–1985); przewodniczący Komisji Ekonomicznej, Reformy Gospodarczej i Samorządu Pracowniczego KC PZPR (1988–1989); przewodniczący Komisji Polityki Społeczno-Ekonomicznej KC PZPR (1989–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; prezes NBP (1985–1988 i 1989–1990); sekretarz KC PZPR (1988–1989); czł. BP KC PZPR (1988–1990).

[2] Roman Malinowski (ur. 1935). Działacz ruchu ludowego, polityk, dr nauk ekonomicznych; absolwent SGPiS (1956); od 1956 czł. ZSL; w ZG „SCh" (1956–1957); pracownik GUS (1957–1958); w aparacie Centralnego Związku Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych (1958–1963); w Wydziale Ekonomiczno-Rolnym NK ZSL (1963–1969, zastępca kierownika 1968–1969); wiceprezes ZC ZSMW (1969–1971); zastępca czł. NK ZSL (1969–1973); wiceprezes WK ZSL w Łodzi (1971–1975); przewodniczący WRN w Łodzi (1971–1973); wojewoda łódzki (1973–1975); czł. NK ZSL (1973–1989); czł. Prezydium NK ZSL (1976–1989); poseł na Sejm PRL (1976–1989) i marszałek Sejmu PRL (1985–1989); wicepremier w gabinetach E. Babiucha, J. Pińkowskiego i W. Jaruzelskiego (1980–1985); prezes NK ZSL (1981–1989); czł. RK PRON (1983–1987); przewodniczący TPPR (1987–1991); inicjator Konferencji Przewodniczących Parlamentów Europy, USA i Kanady – sygnatariuszy KBWE w Warszawie (1988); od 1989 czł. PSL.

[3] Bogusław Zawierucha (ur. 1940). Duchowny katolicki; w 1965 przyjął święcenia kapłańskie; od 1979 wikariusz w kościele św. Jakuba w Skierniewicach; kapelan szpitala w Skierniewicach.

Na zakończenie swego wystąpienia ks. Zawierucha skrytykował tych wiernych, którzy nie uczestniczyli w tak demokratycznych wyborach. Według duchownego udział w głosowaniu był świętym obowiązkiem każdego obywatela i stanowił okazję do zamanifestowania swej niechęci wobec władzy. W nabożeństwie uczestniczyło ok. 150 osób[c].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 75–76, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 142

1989 czerwiec 14, Łódź – Wytyczne zastępcy szefa WUSW ds. Polityczno-Wychowawczych w Łodzi płk. Stefana Stachurskiego w sprawie przygotowań funkcjonariuszy MSW do drugiej tury wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r.

[a]Łódź, [dnia] 14 VI 1989 [r.][b]
Poufne

[c]Kierownicy jednostek organizacyjnych WUSW
(wszyscy)

[d]W dniu 18 bm. czeka nas druga tura wyborów do Sejmu i Senatu. Odbędzie się ona w szczególnie złożonej sytuacji społeczno-politycznej, która ukształtowała sie po pierwszej turze wyborów.

Należy stwierdzić, iż opozycja biorąca udział w wyborach okazała się siłą dobrze zorganizowaną, elastyczną, prowadzącą propagandę w sposób umiejętny, umiejąc się dostosować do nastrojów społecznych. Jej działalność w sposób istotny utrudniła starszemu wiekiem elektoratowi dokonanie swobodnego wyboru w czasie głosowania. Opozycja naruszając uzgodnienia „okrągłego stołu", doprowadziła, iż wybory nabrały charakteru konfrontacji. Uciekano się do wielu chwytów „poniżej pasa", podrzucając np. ulotki pouczające jak głosować do kabin wyborczych. Apele Wałęsy i Kuronia przeciwko wspomnianym naruszeniom były mocno spóźnione. Opozycję w jej kampanii wyborczej silnie wspiera Kościół[e], stając się niejako stroną w wyborach.

Należy stwierdzić, że zawiódł w znacznej części elektorat wiejski, którego udział w wyborach był niższy niż dotychczas. Nie przyszła do urn część administracji gospodarczej i państwowej, okazując demonstracyjnie nieidentyfikowanie się z partią i koalicją. Jest to szczególnie niepokojące. Należy przyznać, iż opozycji sprzyja trudna sytuacja gospodarcza. Kierownictwo państwowe i służbowe uznało, że społeczeństwo głosując tak a nie inaczej, nie tyle głosowało za samą „Solidarnością", co przeciwko koalicji, starając się w ten sposób wyrazić, że widzi potrzebę zmian, dalszego prowadzenia kraju w kierunku reform i przebudowy.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 16 VI 1989 r. 31 Nr. Zał. *Datę wpisano odręcznie. Powyżej odręczna adnotacja:* Dp-567/89.

[b] *Powyżej odręczna adnotacja:* Kb-1-0168/8/89.

[c] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 29. L.dz. Pw-pf-57/89. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

[d] *Po lewej stronie odręczna adnotacja: [wyraz nieczytelny]* do wiadomości – funkcj*[onariusze]* i prac*[ownicy]* cywilni wydziału. 16 VI *[19]*89 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[e] *W dokumencie:* kościół.

W związku z sytuacją społeczno-polityczną powstałą na tle wyborów rysują się następujące zagrożenia:

1. Możliwość kwestionowania przez aktyw i bazę partyjną aktualnej linii partii, słuszności idei X Plenum oraz ustaleń „okrągłego stołu", który dowiódł, że kompromis jest możliwy.

2. Niebezpieczeństwo rozluźnienia więzi między partnerami koalicji, czego przejawy już nastąpiły.

3. Reakcja opozycji na tak istotny sukces wyborczy, której odłamy takie jak KPN, [Ruch] „WiP" bez ogródek głoszą niezbędność zmian ustrojowych w Polsce.

Należy pamiętać, że wybory nie zakończyły się jeszcze. W drugiej turze stoją przed nami do osiągnięcia następujące cele:

1. Uzyskanie wysokiej frekwencji wyborczej.

2. Uzyskanie poparcia dla naszych kandydatów do Sejmu i Senatu.

Proszę zwrócić uwagę funkcjonariuszy, że w okręgu wyborczym nr 61 Łódź-Śródmieście przybył do obsadzenia mandat nr 447 przyznany kandydatom z ramienia PZPR.

3. Zintegrowanie aktywu partyjnego dla wzmożenia społecznego odczucia, że PZPR jest partią aktywną, zdolną do skutecznego działania.

W dalszym ciągu istnieje potrzeba utrzymywania dotychczasowej wysokiej mobilności i intensywnej pracy z ludźmi.

Należy spodziewać się wzmożonych ataków na aparat idących w kierunku:

1. Odcinanie naszego aparatu od bazy społecznej, wyzwalanie niechęci społeczeństwa do nas.

2. Rozkładanie aparatu od wewnątrz, np. poprzez przeciwstawianie wojska milicji, milicji – SB oraz, co jest szczególnie niebezpieczne, podejmowanie prób przenikania w nasze szeregi członków opozycji. O tym, że nie są to czcze obawy może świadczyć artykuł pod tytułem „Zadecyduje ulica" z „Gazety Wyborczej", nr 26 z 14 czerwca 1989 r., gdzie pisze się o tym i podaje wprost cel „trzeba wejść między nich, rozmydlić sprawność wielotysięcznych rzesz bezmyślnych automatów w mundurach". W podobnym tonie utrzymane są ulotki sygnowane przez NSZZ „Solidarność", jak druk „Biuletynu Łódzkiego" pt. „Zanim uderzysz. Apel do MO, ZOMO i Straży Przemysłowej". Opozycja prowadzi szeroką kampanię ulotkową i werbalną. Stara się dotrzeć bezpośrednio do funkcjonariuszy. Mnożą się pomówienia o treściach zbliżonych do ww. apelu.

Dlatego też należy docierać do najmniejszych ogniw. Przełożeni wszystkich szczebli muszą być z funkcjonariuszami. Należy rozmawiać, a nie przemawiać, przekonywać, reagować na najmniejsze przejawy niezadowolenia i bolączki funkcjonariuszy, starać się usuwać przyczyny ich powstawania. Należy odbyć spotkania i rozmowy w pierwszej kolejności z funkcjonariuszami, którzy mogą być użyci bezpośrednio do działań. Nie należy unikać trudnych pytań. W sprawach wątpliwych proszę zwracać się do pionu polityczno-wychowawczego. Nie wolno zapominać o emerytach i rencistach oraz rodzinach funkcjonariuszy.

Należy zintensyfikować działania propagandowe wyjaśniające istotę kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu.

Powyższe działania przyczynią się w sposób istotny do poznania i kształtowania pożądanych nastrojów.

Zastępca szefa
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
ds. Polityczno-Wychowawczych
w Łodzi[f]
[g]płk mgr Stefan Stachurski

Źródło: AIPN Łd, 387/1, k. 2–3, mps.

[f] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[g] *Po lewej stronie pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* A. Łódź. Nr dz*[iennika]* ew*[idencyjnego]* pow*[ielarni]* pf-859. Str*[on]* 3. Egz. 45. Data wykon*[ania]* 15 VI *[19]*89 *[r.]* *oraz poniżej dwa nieczytelne podpisy. Numer dziennika ewidencyjnego powielarni, liczbę stron i egzemplarzy oraz datę wykonania kopii wpisano odręcznie.*

Nr 143

1989 czerwiec 15, Sieradz – Informacja zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu płk. Stanisława Romańskiego na temat przygotowań opozycji do wyborów prezydenta PRL

Sieradz, [dnia] 15 VI 1989 [r.]

[a]**Dyrektor Departamentu III MSW**
w Warszawie

Szyfrogram, b[ardzo] **pilny**[b]

W odpowiedzi na szyfrogram z 16 VI 1989 [r.], l.dz. OE-X 01405/89 informuję, że z rozpoznania dokonanego w zakładach poligraficznych oraz w środowisku opozycyjno-solidarnościowym nie wynika, by na terenie naszego województwa istniały zamiary drukowania plakatów z wizerunkami własnych kandydatów na prezydenta PRL[c].

[d]Z[astęp]ca szefa WUSW
ds. SB w Sieradzu
płk mgr Stanisław Romański[d]

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 343, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 21 L.dz. DB-0859/89. *Numer pisma wpisano odręcznie.*

[b] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* T*[owarzysz]* Zakręta – SO „Senator".

[c] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1050. Przyjęto 15 VI *[19]*89 *[r.]*, godz. 9.00. Zaszyfrowano 15 VI *[19]*89 *[r.]*, godz. 9.30 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[d-d] *Wpisano odręcznie oraz opatrzono nieczytelnym podpisem.*

Nr 144

1989 czerwiec 17, Sieradz – Zasady pracy Zespołu Informacyjnego WUSW w Sieradzu w trakcie drugiej tury wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r.

[a]Sieradz, [dnia] 15 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [b]3[b]

[c]**Naczelnik Wydziału**[d] [b]III[b]

W związku z drugą turą wyborów do Sejmu i Senatu wprowadzam następujące zasady pracy informacyjnej:

1. [e]W dniu 17 czerwca br. (sobota)[e] w informacji dobowej do Zespołu Informacyjnego [f]należy uwzględnić aktualny stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w chronionych obiektach i środowiskach, z uwzględnieniem destruktywnych działań lub zamierzeń mających na celu zakłócenie wyborów.

2. W dniu 18 czerwca br. w godz. 6.00–23.30 w Wojewódzkim Stanowisku Kierowania funkcjonować będzie pod numerem wewnętrznym telefonu 13–15 Zespół Informacyjny. [e]Wyznaczeni przez[e] Towarzyszy Naczelników (szefów RUSW) [e]odpowiedzialni funkcjonariusze meldować będą dyżurującym członkom zespołu[e] o sytuacji polityczno-operacyjnej w chronionych obiektach i środowiskach (w podległych rejonach), w tym również przekazywać dane szacunkowe o przebiegu głosowania i frekwencji wyborców w liczbach bezwzględnych i procentowo. Obowiązkowe terminy składania meldunków telefonicznych o godz. [e]9.00, 13.00, 17.00, 21.30[e].

3. W przypadku zaistnienia wydarzeń nadzwyczajnych należy niezwłocznie informować kierownika Sztabu WUSW lub dyżurującego członka kierownictwa WUSW, a także Zespół Informacyjny. Dotyczy to szczególnie prób zakłócenia ładu i porządku publicznego, a także przedsięwziętych działań zapobiegawczych w tym zakresie.

4. W dobowych meldunkach sytuacyjnych [g]w dniu 18 czerwca br. należy uwzględnić szczegółowe relacje dotyczące[g]:

a) przebiegu wyborów, z uwzględnieniem szacunkowych danych o frekwencji głosujących (w liczbach bezwzględnych i procentowo);

b) zdarzeń zakłócających wybory;

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. L.dz. AB-080/89. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* B*[ardzo]* pilne! Tow*[arzysz]* Zakręta. Zapoznać wszystkich pracowników Wydz*[iału]* III. 16 VI *[19]*89 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Powyżej odręczna adnotacja:* Sieradz, 16 VI *[19]*89 *[r.].*

[e-e] *Podkreślono odręcznie.*

[f] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 16 VI *[19]*89 *[r.].* 21 Nr DB-0870/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[g-g] *Podkreślono odręcznie. Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 16 VI *[19]*89 *[r.].* 21 Nr DB-0870/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

c) osób zatrzymanych w związku z próbami zakłócenia przebiegu głosowania, z uwzględnieniem danych socjometrycznych [takich] jak: wiek, płeć, wykształcenie, zatrudnienie itp.;

d) innych faktów zdarzeń i zjawisk, które miały wpływ na przebieg i atmosferę wyborów oraz udział obywateli w głosowaniu; zakresu i charakteru ewentualnych działań profilaktycznych bądź represyjnych podjętych przez siły porządkowe RUSW.

Meldunki przesłać do zespołu [e]do godz. 22.30[e].

Wykonano i rozesłano
wg rozdzielnika
Opr. MŻ/MT
Nr ks. masz. 032/89[i]

Kierownik Sztabu WUSW
w Sieradzu[h]
płk mgr S[tanisław] **Romański**

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 359–360, mps.

[h] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[i] *Poniżej pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* Powielarnia WUSW w Sieradzu. AB. Zam. 0505/89. 2×9 egz. *Nazwę jednostki, numer zamówienia i liczbę egzemplarzy wpisano odręcznie.*

Nr 145

1989 czerwiec 16, Sieradz – Informacja naczelnika Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr. Wojciecha Klimkowskiego dotycząca nastrojów społecznych w województwie sieradzkim przed drugą turą wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r.

Sieradz, [dnia] 16 VI 1989 [r.]

Szyfrogram **Tajne**

[b]**Egz. nr** [[a]][b]

[c]**Naczelnik**
Wydziału I Dep[artamentu] **III MSW**
w Warszawie

Informacja sytuacyjna

Wśród załóg zakładów pracy, rolników oraz w środowiskach długoletnich członków PZPR i kombatanckim gminy i miasta Złoczew zanotowano wypowiedzi, że nie ma sensu branie udziału w drugiej turze wyborów, gdyż „Solidarność" i tak już je wygrała i już nic się nie zmieni.

Starzy działacze partyjni z rozgoryczeniem oceniają, że partia poniosła największa klęskę w historii powojennej Polski w czasie wyborów do Sejmu i Senatu, grożącą jej samounicestwieniem oraz przejęciem władzy państwowej i politycznej w niedalekiej przyszłości przez „Solidarność".

W czasie ostatniego spotkania przedstawicieli koalicji oraz KO „S" w Łasku strona solidarnościowa poruszyła następujące problemy:

– żądanie przydzielenia przez władze miasta i gminy Łask nowego, obszernego lokalu dla KO „S",

– żądanie, by władze wpłynęły na wszystkich dyrektorów łaskich zakładów pracy, żeby ułatwili oni swobodne działanie przedstawicielom KO „S" w Łasku na ich terenie,

– żądanie od władz poprawy zaopatrzenia handlu, kanalizacji wsi oraz przyspieszenia oddania do użytku budowanej w Łasku na osiedlu Przylesie szkoły podstawowej.

W czasie spotkania przedstawiciele KO „S" w Łasku zachowywali się agresywnie grożąc, że będą rozliczać osoby na kierowniczych stanowiskach od 1981 roku. Zapowiedzieli też, że w przypadku niezałatwienia zgłoszonych żądań będą interweniować poprzez swoich posłów i senatorów.

Informację proszę potraktować jako meldunek do SO krypt[onim] „Senator" – nr SI-8480, ident[yfikator] nr 5400/89[d].

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 78, mps.

---

[a] *Pole niewypełnione.*

[b-b] *Przekreślono odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1074. Przyjęto 16 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 14.50. Zaszyfrowano 16 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 17.10 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[d] *Poniżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału III WUSW w Sieradzu mjr mgr Wojciech Klimkowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 146

1989 czerwiec 16, Łódź – Rozkaz szefa WUSW w Łodzi płk. Marka Ochockiego o wyróżnieniu funkcjonariuszy ZOMO

Wojewódzki Urząd
Spraw Wewnętrznych w Łodzi
[a]A-[b]231[b]/89

Rozkaz Nr 5/89

szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Łodzi z dnia 16 czerwca 1989 r. o wyróżnieniu funkcjonariuszy Zmotoryzowanego Odwodu Milicji Obywatelskiej w Łodzi

Za całokształt osiągnięć w służbie oraz pracy polityczno-wychowawczej w zakresie utrzymania wysokiego stanu dyscypliny i pełnej gotowości do działań pododdziałów zwartych Zmotoryzowanego Odwodu Milicji Obywatelskiej WUSW w Łodzi **wyróżniam:**

1) płk. Ludwika Lewandowskiego[1] – dowódcę ZOMO [kwotą] 80 000 zł,
2) ppłk. Stefana Włodarczyka[2] – z[astęp]cę dowódcy ZOMO [kwotą] 60 000 zł,
3) ppłk. Stanisława Cyburta[3] – szefa Sztabu ZOMO [kwotą] 60 000 zł,
4) ppłk. Jana Micora[4] – z[astęp]cę dowódcy ZOMO [kwotą] 60 000 zł,
5) ppłk. Henryka Sochackiego[5] – z[astęp]cę dowódcy ZOMO [kwotą] 60 000 zł,
6) kpt. Sławomira Maślanko[6] – I Sekretarza POP PZPR [kwotą] 60 000 zł.

Z rozkazem zapoznać kierownictwo jednostek organizacyjnych WUSW w Łodzi.

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Obiegiem *opatrzona nieczytelnymi podpisami.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*
[1] Ludwik Lewandowski (ur. 1935), płk. Mgr prawa, dowódca ZOMO w Łodzi; od września 1989 dowódca OPMO w Łodzi. AIPN Łd, 0161/26094, Akta paszportowe.
[2] Stefan Włodarczyk (ur. 1931), ppłk. Zastępca dowódcy ZOMO w Łodzi. AIPN Łd, 0161/59201, Akta paszportowe.
[3] Brak bliższych danych.
[4] Brak bliższych danych.
[5] Henryk Sochacki (ur. 1933), ppłk. Funkcjonariusz od września 1953, oddelegowany do Szkoły Oficerskiej w Słupsku; od września 1955 starszy referent Sekcji Operacyjno-Śledczej do Walki z PG KD MO Łódź-Chojny; od kwietnia 1958 starszy referent Sekcji Operacyjnej do Walki z PG KD MO Łódź-Bałuty; od czerwca 1958 starszy wywiadowca Sekcji Operacyjnej do Walki z PG KD MO Łódź-Bałuty; od października 1958 starszy oficer dochodzeniowy Sekcji Operacyjnej do Walki z PG KD MO Łódź-Bałuty; od lutego 1961 inspektor ds. dzielnicowych KD MO Łódź-Bałuty; od listopada 1968 wykładowca kompanii szkolnej ZOMO w Łodzi; od czerwca 1969 inspektor Wydziału IV KM MO w Łodzi; od lutego 1970 dowódca Kompanii I ZOMO w Łodzi; od marca 1972 dowódca kompanii PWP ZOMO w Łodzi; od grudnia 1972 zastępca dowódcy batalionu ds. liniowych PCP ZOMO w Łodzi; od czerwca 1977 dowódca batalionu PCP ZOMO w Łodzi; od lipca 1981 zastępca dowódcy ds. liniowych PWP ZOMO w Łodzi; od listopada 1989 szef sztabu OPMO w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/6, Akta osobowe.
[6] Brak bliższych danych.

[c]**Szef Wojewódzkiego Urzędu**
Spraw Wewnętrznych
w Łodzi[d]
płk mgr Marek Ochocki

Źródło: AIPN Łd, 0050/78, t. 2, k. 230, mps.

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 17 VI *[19]*89 r. 12 Nr J-116/89 dp. *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*
[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 147

1989 czerwiec 18, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie przebiegu drugiej tury wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r. w województwie skierniewickim

L.dz. IA-0177/89

Skierniewice, [dnia] 18 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ocena przebiegu wyborów na terenie województwa skierniewickiego.

Z wstępnych danych wynika, że na terenie województwa w drugiej turze wyborów udział wzięło [b]53 568[b] osób z 297 [b]555[b] uprawnionych do głosowania, co stanowi [b]18[b] proc. [uprawnionych do głosowania]. Aktem głosowania objęte były dwa mandaty PZPR oraz jeden mandat ZSL.

Wybory przebiegały w atmosferze spokoju, nie notowano prób ich zakłócania. Niska frekwencja wyborów wynika z faktu nieuczestniczenia w akcie głosowania znacznej części zwolenników i sympatyków strony opozycyjno-solidarnościowej. Z rozpoznania wynika, iż ta część społeczeństwa uważa, że wynik wyborów został ustalony już w dniu 4 czerwca. Tak więc nie trafiły do przekonania apele niektórych czołowych działaczy „S", którzy nawoływali do wybierania w drugiej turze głosownia tych członków koalicji, którzy prezentują postawy przychylne wobec „S" lub rokują nadzieję na włączenie w nurt radykalnych zmian systemowych. Nie bez znaczenia na frekwencję miał wpływ stan nastrojów społecznych spowodowany trudnościami w zaopatrzeniu w podstawowe artykuły żywnościowe. Przerwy w ciągłości dostaw, np. cukru, herbaty itp. oraz pogłoski o niebawem mających nastąpić podwyżkach cen wielu artykułów również nie stanowiły zachęty do udziału w akcie wyborczym.

Z dotychczas prezentowanych komentarzy i opinii wynika, iż część elektoratu opowiadająca się za koalicją uważa, że kampanie propagandowe zarówno przed pierwszą, jak i drugą turą wyborów, były mało atrakcyjne. Wzorem przygotowań do pierwszej tury, również w drugiej aktyw partii koalicyjnych nie sugerował konkretnych kandydatów. Zdaniem dyskutantów hołdowanie zasadom demokracji okazało się błędną taktyką koalicji.

W dniu dzisiejszym do pracy w lokalach wyborczych przystąpiły komisje w niezmienionym składzie osobowym. Tak więc byli również obecni przedstawiciele strony opozycyjno-solidarnościowej. Nie odnotowano incydentów i zakłóceń w pracach tych komisji.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1331. Przyjęto 18 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 23.50. Zaszyfrowano 18 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 1.45 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*

II. Działania i inicjatywy kleru rzymskokatolickiego.

Z dokonanego rozpoznania operacyjnego wynika, iż na terenie woj. skierniewickiego w głosowaniu uczestniczyło: na 158 księży diecezjalnych – 15, na 213 zakonników – 5 i na 198 zakonnic – 21.

Zabezpieczone w dniu dzisiejszym uroczystości kościelne miały w zdecydowanej większości charakter typowo religijny. W głoszonych przez księży kazaniach nie odnotowano akcentów o negatywnej wymowie. Wyjątek stanowią niżej wymienieni duchowni, którzy w swych wystąpieniach, obok treści religijnych, zawierali odniesienia natury społeczno-politycznej:

– ks. Bogusław Zawierucha, wikariusz parafii św. Jakuba w Skierniewicach, podczas mszy o godz. 10.30 w kościele filialnym pw. św. Stanisława stwierdził m.in., że właściwe wybory odbyły się dwa tygodnie temu, dzisiejsze natomiast nie mają żadnego znaczenia. Dlatego też przekonywał wiernych, że nie powinni iść głosować. Zaznaczył jednak, że jeżeli ktoś musi wziąć udział w wyborach, niech głosuje na Z[bigniewa] Kostrzewę[1], kandydata z Łowicza;

– ks. Michał Swędrowski[2], wikariusz parafii Młodzieszyn, w trakcie nabożeństwa odprawionego w miejscowym kościele o godz. 10.00 powiedział m.in., że naród polski był gnębiony przez 40 lat, lecz po głosowaniu w dniu 4 czerwca pokazał, że jest dobry i ceni wolność;

– NN zakonnik z klasztoru oo. Franciszkanów w Niepokalanowie podczas mszy w tamtejszej bazylice, odprawionej o godz. 8.30 stwierdził m.in., że źródłem grzechu są ludzie niewierzący. Według duchownego szczególnie niebezpieczna jest pornografia, propagowana przez czynniki ateistyczne w celu walki z chrześcijaństwem. Walkę tę prowadzono od czasów Nerona, przez stalinizm, a jej obecnym wyrazem jest szerzenie pornografii.

W dniu 18 bm. czterech księży z terenu woj. skierniewickiego nawoływało wiernych do udziału w głosowaniu. Dwóch duchownych, tj. ks. Józef Zawitkowski[3] i ks. Krzysztof Borucki[4] z parafii Łowicz-Kolegiata, apelowało o poparcie w wyborach „łowiczaków" – dwóch

---

[1] Zbigniew Kostrzewa (ur. 1934). Lekarz, poseł; absolwent AM we Wrocławiu (1963); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1989–1991); pod koniec kadencji przewodniczący założonego przez grupę parlamentarzystów PZPR Klubu Niezależnych Posłów; kandydat do rady powiatu łowickiego w wyborach samorządowych w 2006 z listy KKW „LiD"; autor tomików poezji, a także publikacji dotyczących historii i kultury Łowicza; działacz Unii Polskich Pisarzy-Lekarzy, dyrektor literackiego łowickiego Muzeum Guzików.

[2] Michał Swędrowski – duchowny katolicki; wikariusz parafii Najświętszej Marii Panny w Młodzieszynie (woj. skierniewickie), parafii Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w Legionowie, parafii Świętej Trójcy w Latowiczu (1994–1996), parafii w Celestynowie (1996–2000), parafii Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Warszawie; obecnie wikariusz parafii św. Patryka w Warszawie.

[3] Józef Zawitkowski (ur. 1938). Duchowny katolicki, bp; poeta, kompozytor; w 1962 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz w Krośniewicach, Legionowie, w parafiach Nawrócenia św. Pawła w Warszawie, św. Zygmunta w Warszawie i w archikatedrze warszawskiej; rezydent w parafii Dzieciątka Jezus w Warszawie; pracownik Wydziału Duszpasterstwa Kurii Metropolitalnej Warszawskiej; proboszcz parafii Gołąbki (1978–1984); proboszcz w Kolegiacie Łowickiej (od 1984); sufragan łowicki w archidiecezji warszawskiej (1990–1992), obecnie bp pomocniczy diecezji łowickiej; absolwent studiów muzycznych w Instytucie „Musica Sacra" w Aninie i muzykologii na ATK w Warszawie; autor kazań podczas niedzielnych mszy św. transmitowanych z kościoła św. Krzyża w Warszawie w I Programie PR (1980–2006); kompozytor małych form muzycznych dla chórów i zespołów wokalnych; publikuje pod ps. ks. Tymoteusz (modlitewnik *Panie mój*, książki *...będę z Panem gadał*, *To jest ktoś)*.

[4] Krzysztof Borucki (ur. 1959). Duchowny katolicki; w 1984 przyjął święcenia kapłańskie; od 1999 proboszcz parafii św. Józefa Rzemieślnika w Kochanowie (dekanat Rawa Mazowiecka); katecheta w Zespole Szkół – Centrum Edukacji Zawodowej i Ustawicznej im. Mikołaja Kopernika w Rawie Mazowieckiej; od października 2008 proboszcz parafii Matki Bożej Królowej Polski w Iłowie (dekanat Sanniki).

kandydatów na posłów z okręgu skierniewickiego pochodzi z Łowicza. Pozostali księża – tj. Mieczysław Iwanicki[5] z Rawy Mazowieckiej i Marian Wnuk[6] z Waliszewa – przypomniało wiernym o potrzebie spełnienia obywatelskiego obowiązku poprzez uczestnictwo w wyborach.

Nadmienić należy, iż dyrektor [Urzędu] ds. Wyznań UW w Skierniewicach przeprowadził rozmowy z dziekanami poszczególnych dekanatów odnośnie przekazania podczas dzisiejszych nabożeństw apeli o udział wiernych w głosowaniu. Z proboszczami parafii łowickich oraz żyrardowskich rozmowy takie przeprowadzili także przedstawiciele miejskich władz administracyjnych[c].

[...][d]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 87–88, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[d] *Fragment pominięty przez autora.*

[5] Brak bliższych danych.

[6] Marian Wnuk (ur. 1941). Duchowny katolicki; ks. w parafii Narodzenia Najświętszej Marii Panny i św. Witalisa Męczennika w Waliszewie (województwo skierniewickie); od 2003 proboszcz parafii św. Jakuba Apostoła w Krzemienicy; wg zapisów ewidencyjnych TW „Student" (1987–1990), zarejestrowany pod nr. 7307 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. Karty: EO-4/77 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Skierniewicach.

Nr 148

1989 czerwiec 19, Sieradz – Informacja na temat udziału duchowieństwa województwa sieradzkiego w drugiej turze wyborów parlamentarnych 18 czerwca 1989 r.

[a]KB-01015/89[a] Sieradz, dnia 19 VI 1989 [r.]

[b]**Tajne**

Egz. nr [a]4[a]

[c]**Informacja**

dot[ycząca] zachowań i udziału kleru województwa sieradzkiego w wyborach do Sejmu w dniu 18 czerwca 1989 roku

[d]W dniu 18 czerwca 1989 roku odbyła się druga tura wyborów do Sejmu. Potwierdziła ona, iż większość kleru wszystkich trzech diecezji na terenie województwa sieradzkiego potraktowała obojętnie głosowanie.

Na uwagę zasługuje wypowiedź proboszcza parafii Grabno (diecezja łódzka) ks. Tadeusza Nosala[1], który podczas kazania zaapelował do wiernych, by nie szli głosować, ponieważ „Solidarność" wygrała wybory w dniu 4 czerwca br.

Natomiast księża z parafii Lututów – ks. Franciszek Jodłowski[2] oraz z parafii Buczek – ks. J[an] Ciesielczyk[3] w swoich kazaniach nawoływali do uczestnictwa w wyborach, zalecając,

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja*: Tow*[arzysz]* Zakręta. SO „Senator". Zapoznać prac*[owników]* Wydz*[iału]* III. 19 VI *[19]*89 *[r.]*.

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 19 VI 1989 r. 21 Nr DB-0875/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[d] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Wykorzystałem do oprac*[owania]* m*[eldunku]* u*[zupełniającego]* do SO „Senator" i „Lato 80". 19 VI *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] Tadeusz Nosal (ur. 1949). Duchowny katolicki, ks. kanonik; alumn w WSD w Krakowie (1968–1969) i Łodzi (1969–1974); w 1974 przyjął w Łodzi święcenia kapłańskie; wikariusz w parafiach: w Osinach (1974–1976), św. Małgorzaty i św. Augustyna w Witowie (1976–1977), Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Łasku-Kolumnie (1977–1978), Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Ruścu (od 1978), parafii św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Marii Panny i Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Ozorkowie; proboszcz parafii św. Wacława Męczennika w Grabnie (1987–2003); kanonik honorowy Archikatedralnej Kapituły Łódzkiej (od 2000); proboszcz parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Kurowicach (od 2003); dziekan dekanatu kurowickiego; wg zapisów ewidencyjnych KTW (1979–1986), zarejestrowany pod nr. 2770, następnie TW „Olek" (1987–1990), zarejestrowany pod nr. 7750. AIPN Łd, 0057/668; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej, E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0257/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Sieradzu.

[2] Franciszek Jodłowski (ur. 1926). Duchowny katolicki; w 1954 przyjął święcenia kapłańskie; wg zapisów ewidencyjnych TW „Jan" (1982–1990), zarejestrowany pod nr. 4631 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Sieradzu.

[3] Jan Ciesielczyk (ur. 1932). Duchowny katolicki; w 1958 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz w: parafii Matki Boskiej Królowej Polski w Bedoniu (1958–1960), parafii św. Małgorzaty Dziewicy i Męczennicy w Chorzęcinie (1960–1962), parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Koluszkach (1962–1966), parafii św. Antoniego w Tomaszowie Mazowieckim (1966–1970), parafii św. Katarzyny w Zgierzu (1970–1976), parafii św. Józefa w Łodzi (1976–1980), parafii św. Franciszka w Łodzi (1980–1983), parafii św. Teodora Męczennika i Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kociszewie (1983–1988); od 1988 proboszcz parafii Świętego Jana Chrzciciela

by wierni oddając głosy, kierowali się własnym sumieniem. Podobne stanowiska zajęli księża z parafii Drobnice – ks. E[dward] Kosior[4] oraz z parafii Uników – ks. Fr[anciszek] Sapota[5] i z parafii Brzeźno – ks. W[iesław] Szwagrzyk[6].

Procentowy udział księży świeckich w wyborach drugiej tury, w porównaniu z głosowaniem z 4 czerwca br. (63 proc.), uległ znacznemu zmniejszeniu i wynosił około 25 proc.

W poszczególnych diecezjach przedstawiał się następująco:

– diec[ezja] włocławska: 17 księży, co stanowi 22 proc.,

– diec[ezja] częstochowska: 21 księży, co stanowi 31 proc.,

– diec[ezja] łódzka: 10 księży, co stanowi 21 proc.

Udział kleru zakonnego oraz zakonnic w wyborach był znikomy. Z ogólnej liczby 32 księży zakonnych w głosowaniu uczestniczyło 4, w tym rektor WSD ks. Kliś Marian[7], co stanowi 15 proc. Z 221 sióstr zakonnych głosowało 37 – około 17 proc. ogółu.

---

w Buczku; katecheta Szkoły Podstawowej w Buczku; od 2005 czł. kapituły kolegiackiej łaskiej; dziekan dekanatu zelowskiego; wg zapisów ewidencyjnych TW „Janek" (1984–1990), zarejestrowany pod nr. 7513. AIPN Łd, 0031/835; 0051/226; karty: E-14 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[4] Edward Kosior (ur. 1935). Duchowny katolicki; w 1960 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz w parafiach: Najświętszej Marii Panny Zwycięskiej w Częstochowie (1973–1974), następnie Najświętszej Marii Panny Wspomożycielki Wiernych w Sosnowcu-Juliuszu, od 1989 w parafii Najświętszej Marii Panny Śnieżnej w Drobnicach (dekanat osjakowski); obecnie proboszcz parafii, asystent kościelny Parafialnego Oddziału Akcji Katolickiej w Drobnicach; wg zapisów ewidencyjnych TW „Andrzej II" (1986–1990), zarejestrowany pod nr. 7357 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, karta E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Sieradzu.

[5] Franciszek Sapota (1917–2008). Duchowny katolicki; w 1950 przyjął święcenia kapłańskie; proboszcz parafii św. Stanisława biskupa w Unikowie (1966–1991), ks. rezydent w parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Katowicach-Murckach (1991–2008); w 1958 odpowiadał z wolnej stopy za publiczne nawoływanie do przeciwstawiania się zarządzeniom państwowym (sprawa karna nr 28/D/58) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 877/88; wg zapisów ewidencyjnych TW „Henryk" (1962–1971), zarejestrowany pod nr. 1628 przez KW MO w Łodzi – teczkę pracy o nr. archiwalnym 39826/I wybrakowano protokołem nr 836/86, natomiast teczkę personalną przekazano do KW MO w Sieradzu i zarejestrowano pod nr. 2396 w kategorii TW o tym samym pseudonimie (1978–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, karty: E-14-B i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi, E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0255/1 i 0257/1, Dzienniki rejestracyjne; 0313/12, Dziennik archiwalny teczek personalnych i pracy agentury wyeliminowanej WUSW w Łodzi; 0313/18, Dziennik archiwalny spraw śledczych WUSW w Łodzi.

[6] Wiesław Szwagrzyk (ur. 1931). Duchowny katolicki; w 1956 przyjął święcenia kapłańskie; proboszcz parafii Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Racięcicach (gmina Sompolno); wg zapisów ewidencyjnych TW „Równy" (1974–1990), zarejestrowany pod nr. 30 338 przez KW MO w Łodzi, a następnie od 1975 pod nr. 1488 przez WUSW w Sieradzu – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0255/3, 0257/1, Dzienniki rejestracyjne WUSW w Sieradzu.

[7] Marian Kliś (ur. 1933). Zakonnik Zgromadzenia Księży Orionistów; absolwent WSD Księży Orionistów w Zduńskiej Woli i KUL; wykładowca teologii dogmatycznej w WSD ks. Orionistów w Zduńskiej Woli; proboszcz parafii św. Antoniego w Zduńskiej Woli; dyrektor polskiej prowincji Zgromadzenia; obecnie kierownik Muzeum Zgromadzenia Księży Orionistów w Polsce (Zduńska Wola); sympatyk ROPCiO (utrzymywał kontakty z działaczem ROPCiO J. Janowskim); od 1980 zaangażowany w działalność Ruchu „Światło-Życie", co było bezpośrednim powodem odmowy wydania paszportu na wyjazd do Włoch; wg zapisów ewidencyjnych KTW (1983–1986), zarejestrowany pod nr. 5401; z pozyskania zrezygnowano w związku ze zmianą miejsca zamieszkania (objęcie funkcji prowincjała). AIPN Łd, 011/3007; 0057/666; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej; E-14/1 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Sieradzu; 0257/1, Dziennik rejestracyjny; 0257/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Sieradzu.

Na stan 26 alumnów z WSD ks. Orionistów głosowało 21. W głosowaniu uczestniczyło 5 duchownych wyznań nierzymsko-katolickich, co stanowi 100 proc.

Reasumując, należy stwierdzić, że udział kleru w drugiej turze wyborów był niższy, co potwierdza tym samym fakt, że w zdecydowanej większości popierał on w pierwszej turze wyborów przedstawicieli „Solidarności”[e].

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 352–353, mps.

[e] *Poniżej nieczytelny podpis oraz odręczna adnotacja:* Kwituję.

Nr 149

1989 czerwiec 19, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat oceny przebiegu pierwszej tury wyborów parlamentarnych dokonanej przez Radę Polityczną Konfederacji Polski Niepodległej

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 19 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]3[a]

[b]**Wydział I Departament III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]428[a],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Ekipa"**, nr ewidencyjny 43 279,
nr identyfikatora 6601/85

Figurant (15 811) Andrzej **Ostoja-Owsiany** dysponuje treścią oświadczenia **Rady Politycznej** KPN dotyczącego wyborów. Jego treść brzmi następująco:

„Pierwsza tura wyborów przyniosła całkowitą klęskę władzy. Tylko kilku kandydatów uzyskało mandaty, gdy kandydaci KO zdobyli ich ponad 250. Wyborcy głosowali masowo na »S«, widząc w niej symbol sprzeciwu wobec systemu oraz ekipy stanu wojennego. 38 proc. wstrzymało się od uczestnictwa w wyborach. Większość głosujących odrzuciła propozycję KO, aby nie skreślać listy krajowej. Wyniki pierwszej tury dowodzą, że zdecydowana większość nie udzieliła mandatu zaufania rządowi, ani linii porozumienia, jaką wyraża filozofia „okrągłego stołu". Plebiscytowy i nieproporcjonalny system wyborów spowodowały, że kandydaci KPN odpadli w pierwszej turze. Jest to poważna porażka naszej partii. Jej kandydaci uzyskali niemniej [jednak] w wyborach średnio 5 proc. głosów. Nasza obecność w wyborach i ilość była większa, niż zgłosiły wszystkie pozostałe (poza KO) ugrupowania polityczne i niezależne. Kampania nasza została zauważona przez społeczeństwo. Z zadowoleniem notujemy fakt, że nasza propozycja skreślania wszystkich bez wyjątków kandydatów rządowych okazała się zgodna z postawą i odczuciami wyborców. Stanowisko KPN wobec faktu wyborczego 18 czerwca zależy od tego, czy decyzja wyborcza społeczeństwa z 4 czerwca zostanie uszanowana. Dlatego:

1. Jeśli wyniki po pierwszej turze zostaną uznane w całości, nasze stanowisko pozostanie niezmienione – wzywamy do głosowania za kandydatami KO i przeciwko wszystkim rządowym. Poza okręgami, w których startują kandydaci KO wzywamy do zbojkotowania drugiej tury wyborów. Listy obejmujące 65 proc. mandatów zastrzeżonych dla władzy nie pochodzą od społeczeństwa – nie powinno ono ich legalizować. Ta część Sejmu nie będzie

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-01118/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

reprezentantem społeczeństwa. Masowe powstrzymywanie się od udziału w wyborach będzie tego dowodem.

2. Jeśli decyzja większości o odrzuceniu kandydatów listy krajowej nie zostanie uznana, a sprzecznie z ordynacją zostaną podani w drugiej turze, co będzie jednoznaczne z ich wejściem do Sejmu, KPN wezwie do powszechnego bojkotu wyborów.

W głosowaniu nad lista krajową Polacy odmówili legalizacji systemu i udzielili wotum nieufności ekipie stanu wojennego. Jeśli ta decyzja zostanie przekreślona oszukańczym manewrem, udział w wyborach traci jakikolwiek sens".

Nadmieniam, że figurant uczestniczył w posiedzeniu **Rady Politycznej** KPN 17 czerwca br. o godz. 11.00 w Warszawie.

Sporządz. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa **mjr mgr R**[yszard] **Durczyński**[c]
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. KB/druk WP
Dz. masz. 01312/89

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 1, k. 126, mps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 150

1989 czerwiec 21, Sieradz – Meldunek końcowy do sprawy obiektowej „Senator”

Wydział III WUSW
w Sieradzu
Dok. systemowy nr [a]122[a]

Sieradz, dnia 21 VI 1989 [r.]
Egz. nr [a]2[a]
Tajne

[b]**Naczelnik Wydziału I**
Dep[artamentu] **III MSW**
w Warszawie

Meldunek końcowy,
sprawa obiektowa nr SI-8480, krypt[onim] **„Senator”**, ident[yfikator] nr 5400/89

Kampania wyborcza do Sejmu i Senatu rozpoczęła się w województwie sieradzkim w maju br. Okręgowa i Wojewódzka Komisja Wyborcza w Sieradzu zarejestrowały ogółem 23 kandydatów do Zgromadzenia Narodowego, w tym 8 do Senatu i 15 do Sejmu.

Wszystkich kandydatów oraz członków komisji wyborczych poddano sprawdzeniom operacyjnym i kartotecznym.

Przynależność polityczna kandydatów do Zgromadzenia Narodowego przedstawiała się następująco:

– PZPR – 5,
– ZSL – 5,
– [Stowarzyszenie] „Pax” – 1,
– bezp[artyjni] – 12 (w tym z „S” – 5).

Od początku kampania wyborcza prowadzona przez KO „S” w Sieradzu charakteryzowała się agresywnością propagandowo-agitacyjną oraz napastliwością wobec strony koalicyjno-rządowej (zwłaszcza PZPR) oraz jej kandydatów. Cechy te przejawiły się w postaciach:

– rozpowszechniania ulotek nakłaniających do skreślania kandydatów koalicji oraz przedstawiających werbalnie i graficznie technikę głosowania w ten sposób,

– wykorzystywania w celach propagandowych wszystkich miejsc publicznych (z kościołami włącznie), emitowania przez głośniki nagrań magnetofonowych poświęconych kampanii wyborczej „S”, wykorzystywania samochodów z zainstalowanymi megafonami do celów informacyjno-agitacyjnych, wykorzystywania dzieci i młodzieży do kolportażu materiałów propagandowych,

– zrywania i niszczenia materiałów propagandowych koalicji rządzącej,

– agresywności i demagogii w wystąpieniach kandydatów „S” na spotkaniach z wyborcami (ataki na PZPR, sojusze międzynarodowe, resorty MSW i MON, deprecjonowanie: dorobku PRL oraz Sejmu, programów wyborczych oraz samych kandydatów koalicji, nakła-

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. 21 L.dz. DB-0902/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

nianie wyborców do ich skreślenia, subiektywne i tendencyjne interpretowanie wybranych specjalnie fragmentów historii Polski i ZSRR),

– silnego wsparcia kleru rzymsko-katolickiego.

Ogółem kandydaci „S" odbyli na terenie województwa ponad 50 spotkań z wyborcami (w tym 12 w miastach), zapewniając sobie przede wszystkim poparcie dominującej w Sieradzkiem ludności wiejskiej – w przeciwieństwie do słabo jakościowo i ilościowo prowadzonej kampanii strony koalicyjno-rządowej.

Podczas pierwszej tury wyborów w dniu 4 czerwca br. „zwycięstwo" odnieśli wszyscy kandydaci „S" w Sieradzu. Senatorami zostali Andrzej Tomaszewicz i Tadeusz Zieliński, a posłami: Stanisław Strózik, Stanisław Cieśla i Henryk Michalak, uzyskując znaczną przewagę nad kandydatami strony koalicyjno-rządowej. Spośród kandydatów na posłów z listy krajowej nie uzyskali wymaganej liczby głosów: Kazimierz Barcikowski, Stanisław Ciosek[1], Józef Czyrek, Stanisław Kania[2], Czesław Kiszczak, Alfred Miodowicz i Florian Siwicki. Frekwencja wyborców w czasie pierwszej tury wyniosła 60,54 proc.

W wyniku drugiej tury wyborów posłami zostali Edmund Jagiełło[3] (mandat PZPR) i Wojciech Zarzycki[4] (mandat ZSL) – popierani przez „Solidarność". Frekwencja w drugiej turze wyborów była znacznie niższa i wynosiła 22,87 proc.

Ogólnie wybory do Sejmu i Senatu na terenie województwa sieradzkiego przebiegały w spokojnej atmosferze mimo incydentów wywołanych przez stronę solidarnościową (opisanych w meldunkach uzupełniających).

Z uwagi na zrealizowanie w całości zaplanowanych działań w ramach ochrony wyborów do Zgromadzenia Narodowego SO krypt[onim] **„Senator "** postanowiono zakończyć.

---

[1] Stanisław Ciosek (ur. 1939). Polityk komunistyczny, ekonomista; absolwent WSE w Sopocie (1961); zastępca czł. (1971–1980) i czł. KC PZPR (1980–1981 oraz 1986–1990); zastępca czł. BP KC PZPR (1988); czł. BP KC PZPR (1988–1989); działacz ZSP (1960–1973) – m.in. przewodniczący Rady Naczelnej ZSP (1969–1973); przewodniczący RG FSZMP (1973–1975); I sekretarz KW PZPR w Jeleniej Górze (1975–1980); minister – czł. RM ds. współpracy ze związkami zawodowymi (1980–1985); minister pracy, płac i praw socjalnych (1983–1984); kierownik Wydziału Społeczno-Prawnego KC PZPR (1985–1986); sekretarz KC PZPR (1986–1989); przewodniczący Komisji Prawa i Praworządności oraz Zdrowia Moralnego KC PZPR (1986–1989); sekretarz generalny RK PRON (1988–1989); przewodniczący Komisji Prawa i Praworządności oraz Komisji Polityki Informacyjnej KC PZPR (1989–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; poseł na Sejm PRL (1972–1985); ambasador PRL (RP) w Moskwie (1989–1996).

[2] Stanisław Kania (ur. 1927). Działacz komunistyczny, polityk; czł. PPR (od 1945), następnie PZPR; absolwent Szkoły Partyjnej przy KC PZPR oraz WSNS przy KC PZPR; pracownik aparatu ZG ZMP (1952–1956); kierownik Wydziału Rolnego KC PZPR (1958–1962); sekretarz Komitetu Warszawskiego PZPR (1962–1968); zastępca czł. KC PZPR (1964–1968); czł. KC PZPR (1968–1986); kierownik Wydziału Administracyjnego KC PZPR (1968–1971); zastępca czł. BP KC PZPR (1971–1975); sekretarz KC PZPR (1971–1980); czł. BP KC PZPR (1975–1981); I sekretarz KC PZPR (1980–1981); czł. Prezydium OK FJN (1981–1983); czł. Rady Państwa (1982–1985); poseł na Sejm PRL (1972–1989).

[3] Edmund Jagiełło (ur. 1946). Lekarz chirurg, polityk; absolwent WAM w Łodzi (1971); kierownik GOZ w Osjakowie; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1989–1991); senator z ramienia Komitetu Wyborczego „Regionowi i Polsce" (1991–1993).

[4] Wojciech Szczęsny Zarzycki (ur. 1942). Inż. rolnik, działacz ludowy, poseł; absolwent AR we Wrocławiu (1979); prezes SKR oraz GZ KiOR w Białej; czł. PRON; czł. Rady Społeczno-Gospodarczej przy Sejmie PRL (1983–1985); czł. Rady Społeczno-Gospodarczej przy WRN w Sieradzu; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia ZSL, PSL i PiS (1989–2005, od 2009); kandydat w wyborach do Senatu (2005); czł. PSL „P" i radny Sejmiku Województwa Łódzkiego (od 2006); syn Włodzimierza, posła na Sejm RP (1938–1939).

W sprawie wykorzystano całą agenturę pionu III SB województwa sieradzkiego. Współdziałano także z innymi pionami SB, MO i WSW oraz aktywem polityczno-administracyjnym województwa.

Prowadzący sprawę:
mł. chor. Kazimierz Zakręta

Wykonano w 4 egz.[c]
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Egz. nr 4 – Sekcja I Wydz[iał] **III**
Opr. E.Ch./K.L.

Źródło: AIPN Łd, 020/17, k. 81–83, mps.

[c] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 151

1989 czerwiec 26, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie oceny wyników wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r. dokonanej przez duchowieństwo województwa skierniewickiego

[a]L.dz. IA-0184/89[a] Skierniewice, [dnia] 26 VI 1989 [r.]

Tajne

Egz. poj[edynczy]

[b]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. **Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.**

[...][c]

Rozważając dalszy rozwój wypadków w kraju, księża zdecydowanie optują za stopniową ewolucją, natomiast odrzucają wszelkie rozwiązania ekstremalne. Zdają sobie sprawę, że zarówno z jednej, jak i drugiej strony istnieją siły, którym zależy na zniszczeniu porozumienia. Duchowni są zdania, że największe niebezpieczeństwo tkwi w zachowawczym odłamie partii. To właśnie przeciwko tej grupie – jak twierdzą księża – wprowadzony był stan „czujności" dla MSW. Ich zdaniem resort miał za zadanie, w okresie pobytu I sekretarza KC PZPR na Zachodzie, zapobiec ewentualnym próbom dokonania zamachu na dotychczasowe reformy.

2. **Działania i inicjatywy kleru katolickiego.**

W dniu 25 bm. o godzinie 18.30 w kościele św. Jakuba w Skierniewicach odbyła się msza w intencji „Solidarności", jej odrodzenia się i zwycięstwa w wyborach. Nabożeństwo zamówili miejscowi działacze „S", w tym nowo wybrani posłowie i senatorzy reprezentujący stronę opozycyjno-solidarnościową.

Głoszący kazanie wikariusz ks. Stanisław Kostrzyński[1] nawiązał do symbolu orła umieszczonego na sztandarze „S", który był eksponowany podczas mszy. Stwierdził m.in., że orzeł jest ptakiem, który nie lubi niewoli. Nasz orzeł był wolny przez kilka lat po pierwszej wojnie światowej. W roku 1939 nasz odwieczny wróg podpisał układ z Niemcami i wspólnie dokonali rozbioru Polski. Po wojnie rzekomy wybawca zmniejszył nasze granice o 20 proc., w zamian otrzymaliśmy 14 proc. ziem od tych, którzy wojnę przegrali. Kostrzyński wspomniał także o zbrodni katyńskiej oraz represjach okresu stalinowskiego, stwierdzając, że fakty te rzutują na obecne stosunki polsko-radzieckie.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1386. Przyjęto 26 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 5 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 18.30 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Stanisław Kostrzyński – duchowny katolicki; wikariusz w kościele św. Jakuba w Skierniewicach; obecnie duszpasterz w Brazylii.

We wznoszonych przez senatora Edwarda Pyziołka i posła Annę Urbanowicz intencjach modlono się m.in. za:

– naród chiński i narody żyjące w krajach komunistycznych – aby odzyskały prawdziwą wolność,

– zamordowanych księży: Popiełuszkę, Suchowolca[2] i Niedzielaka.

Na zakończenie [[d]] nabożeństwa ks. Kostrzyński zwracając się do członków „Solidarności", apelował, aby nie dali się sprowokować władzy. Stwierdził, że rządy pozostaną w tych samych rękach, a „Solidarność" będzie musiała bacznie obserwować i sprzeciwiać się posunięciom godzącym w interesy społeczeństwa. Wikariusz zaznaczył, iż walka dopiero się zacznie. Dodał, że o ile komuniści będą chcieli wspólnie z „Solidarnością" budować lepsze jutro, to należy im przebaczyć i pomóc w tym dziele. Należy jednak zawsze pamiętać, aby rządzący działali w interesie narodu. W nabożeństwie uczestniczyło ok. 250 osób.

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 101–103, mps.

[d] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[2] Stanisław Suchowolec (1958–1989). Duchowny katolicki; od października 1977 słuchacz WSD w Białymstoku; w 1983 przyjął święcenia kapłańskie; wikariusz w parafii św. Apostołów Piotra i Pawła w Suchowoli; celebrant comiesięcznych mszy św. za Ojczyznę (od 11 XI 1984); inicjator urządzenia symbolicznego grobu ks. J. Popiełuszki w Suchowoli oraz powstania poświęconej mu Izby Pamięci; stale represjonowany przez SB (kilkakrotnie pobity przez nieustalonych sprawców, adresat anonimów z pogróżkami); student psychologii społecznej i psychologii religii na KUL (od 1984); wikariusz w parafii Niepokalanego Serca Maryi w Dojlidach (od czerwca 1986); inicjator budowy symbolicznego grobu ks. J. Popiełuszki przy parafii w Dojlidach; założyciel DR w Białymstoku; kapelan KPN oraz Komisji Interwencji i Praworządności NSZZ „S" w Białymstoku; na wniosek komitetu organizacyjnego NSZZ „S" przy FPiU w Białymstoku kapelan NSZZ „S" (od lata 1988); czł. NRS „S" im. ks. J. Popiełuszki; zginął tragicznie w swoim mieszkaniu na plebanii kościoła Niepokalanego Serca Maryi w Dojlidach w wyniku podpalenia dokonanego przez nieustalonych sprawców.

Nr 152

1989 czerwiec 28, Skierniewice – Miesięczne sprawozdanie w sprawie nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w czerwcu 1989 r.

[a]OA-0112/89[a]

Skierniewice, [dnia] 28 VI 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału
Polityczno-Wychowawczego
WUSW w Skierniewicach

W miesiącu czerwcu br. wśród funkcjonariuszy tut[ejszego] wydziału systematycznie wzrosło zainteresowanie skomplikowaną sytuacją polityczno-ekonomiczną w kraju. W szczególnym zainteresowaniu pozostaje problem z mającym się ukonstytuować Sejmem i Senatem oraz nowym rządem. Funkcjonariusze stwierdzają, że do nowej jakościowo sytuacji politycznej musi się dostosować zarówno resort spraw wewnętrznych, jak i MON. W oparciu o te oceny, a także o pogłoski z innych WUSW i MSW wśród funkcjonariuszy wysuwane są domysły, że już w miesiącu wrześniu br. nastąpi głęboka reorganizacja resortu połączona ze znaczną redukcją etatów SB i przekwalifikowaniem niektórych funkcjonariuszy, głównie z wydziałów pomocniczych, na pracowników cywilnych. Dementi na powyższe ze strony kierownictwa wydziału i WUSW przyjmowane są z pewną dozą rezerwy. Stwierdza się wręcz, że resort nie ma pieniędzy na podwyżki płac i w związku z tym redukcja etatów może nastąpić automatycznie przez zwolnienie się funkcjonariuszy w poszukiwaniu atrakcyjniejszych zarobków.

Wśród funkcjonariuszy rozpowszechnione są pogłoski, że osoby zwalniane z resortu otrzymują odprawę roczną oraz wysyłane będą na wcześniejsze emerytury.

Ponadto informuję, że wśród funkcjonariuszy występują negatywne oceny lawinowego wzrostu cen w sytuacji, kiedy strona rządowa nie poinformowała społeczeństwa o tym, iż dokonywana zmiana struktury cen wynika zarówno z krytycznej sytuacji finansowej państwa, jak też z warunków postanowionych przez Międzynarodowy[b] Fundusz Walutowy i wierzycieli.

Powyższa sytuacja w chwili obecnej nie wpływa negatywnie na realizacje zadań służbowych. Wszyscy funkcjonariusze wydziału aktywnie uczestniczyli w wykonywaniu zadań związanych z wyborami do Zgromadzenia Narodowego. Za prawidłowe wykonywanie tych zadań zostali nagrodzeni premiami pieniężnymi.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *W dokumencie:* Światowy.

Informuję, że w chwili obecnej nie ujawniono przypadków negatywnego zachowania się podległych funkcjonariuszy zarówno na służbie, jak i w miejscu zamieszkania. Nikt też z tut[ejszych] funkcjonariuszy nie sygnalizował zamiaru zrezygnowania z pracy w resorcie.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Nr ks. masz. 0526/89[c]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 14, k. 42, mps.

[c] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 153

1989 lipiec 2, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na kandydatury gen. Wojciecha Jaruzelskiego i gen. broni Czesława Kiszczaka na urząd prezydenta PRL

IA-0189/89

Skierniewice, dnia 2 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. **Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.**
[...][b]

W odnotowanych opiniach i komentarzach na plan pierwszy wysuwają się wypowiedzi na temat oświadczenia gen. Wojciecha Jaruzelskiego, w którym złożył rezygnację z kandydowania na stanowisko prezydenta. Większość dyskutantów jest zaskoczona tą decyzją.

Rolnicy z gm[iny] Skierniewice uważają, iż koalicja nie może wysunąć innego kandydata godnego fotela prezydenckiego, mającego odpowiedni autorytet w kraju i za granicą. Kandydaturę gen. Kiszczaka ocenia się za zdecydowanie nietrafną. Podkreśla się, że przegrał on wybory, kandydując z listy krajowej i fakt ten dyskredytuje go jako ewentualnego prezydenta.

Wśród członków Gminnej Rady Rolników „Solidarność" z gm[iny] Rawa Mazowiecka twierdzi się, że rezygnacja gen. Jaruzelskiego świadczy o głębokich podziałach i rozłamie w kierownictwie PZPR, które mogą doprowadzić do całkowitej destabilizacji i tak napiętej sytuacji w kraju. Oświadczenie na XIII Plenum odebrano jako przyznanie się do fiaska prowadzonej dotychczas polityki, do obawy, iż nie podoła on obecnym wyzwaniom.

Odrzucenie przez plenum rezygnacji W[ojciecha] Jaruzelskiego z ubiegania się o urząd prezydenta odbierane jest wśród członków rolniczej „Solidarności" jako próba wykreowania go na męża opatrznościowego Polski oraz jako swoista groźba w stosunku do opozycji, że tylko W[ojciech] Jaruzelski [opanuje] [...][c] chaos w kraju.

Odmienne stanowisko prezentują przedstawiciele inteligencji z terenu Łowicza, w tym m.in. niektórzy nauczyciele szkół średnich, którzy są zdania, że decyzja I sekretarza KC PZPR to dowód na wyciągnięcie odpowiednich wniosków z wyników wyborów. Nauczyciele uważają, że W[ojciech] Jaruzelski po analizie własnych szans wolał zrezygnować z honorem, niż narazić się na utratę całego dorobku w przypadku, gdyby nie został wybrany

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1405. Przyjęto 2 VII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 5 VI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 17.50 *opatrzona dwoma parafkami. Numer i daty wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Wyraz* albo *pominięty przez autora.*

na prezydenta przez Zgromadzenie Narodowe. Dyskutanci twierdzą, iż gen. Jaruzelski zdaje sobie sprawę, że „Solidarność" nie może wyrazić zgody na jego kandydaturę na prezydenta, gdyż byłoby to jednoznaczne z puszczeniem w niepamięć stanu wojennego. [d]

Zdaniem nauczycieli gen. Kiszczak znajduje się w zdecydowanie lepszej sytuacji i ma większe szanse. Przemawiają m.in. jego niewątpliwe zasługi w doprowadzeniu do „okrągłego stołu" oraz umiejętność wychodzenia z trudnych sytuacji politycznych.

Nauczyciele szkół podstawowych z terenu Sochaczewa są przekonani, że decyzja gen. Jaruzelskiego podyktowana została ostrymi polemikami w łonie opozycji co do jego kandydatury na prezydenta. Zdaniem komentujących rezygnacja świadczy o dużej godności I sekretarza, który widząc, że nie jest popularny w niektórych kręgach, woli się wycofać i ustąpić miejsca innym. Według nauczycieli jeżeli gen. Jaruzelski podtrzyma swoją decyzję i nie zostanie prezydentem, będzie to ze stratą dla kraju, gdyż nikt inny nie posiada takiego autorytetu w opinii światowej.

Przedstawiciele ww. środowiska negatywnie oceniają stanowisko opozycji wobec gen. Jaruzelskiego. Zdaniem nauczycieli działacze „Solidarności" nie mogą zrozumieć, że stan wojenny uratował nasz kraj przed interwencją zewnętrzną. Oskarżając gen. Jaruzelskiego o dokonanie zamachu na demokrację w sytuacji, gdy wziął on na siebie cały ciężar odpowiedzialności za los kraju świadczy, według dyskutantów, o braku wyobraźni politycznej i kierowaniu się w ocenie wydarzeń z 1981 r. emocjami oraz własnymi uprzedzeniami[e].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 111–112, mps.

[d] *Nieczytelny, przekreślony odręcznie fragment.*
[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 154

1989 lipiec 3, Łódź – Sprawozdanie miesięczne z działalności Wydziału III-1 WUSW w Łodzi w czerwcu 1989 r.

Łódź, [dnia] 3 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]1[a]

Ocena
stanu bezpieczeństwa województwa miejskiego łódzkiego w obiektach i środowiskach chronionych przez Wydział III-1 WUSW w Łodzi w czerwcu 1989 roku

W czerwcu br. nie założono żadnej sprawy ewidencji operacyjnej. Zakończono prowadzenie:
– rozpracowania krypt[onim] **„Tercet”** dot[yczącego] pracownika UŁ dr. Stefana **Niesiołowskiego**, działacza „S”, wybranego do Sejmu,
– sprawdzenia krypt[onim] **„Samanta”** dot[yczącego] studentki UŁ M[ałgorzaty] **Purgat**[1], w związku z zaniechaniem przez wym[ienioną] niepożądanej działalności,
– sprawdzenia krypt[onim] **„Dajan”** w związku z odejściem figuranta Sz[ymona] **Zyberynga** z obiektu chronionego przez wydział i zerwaniem kontaktów ze środowiskiem studenckim UŁ.

Stan pracy operacyjnej przedstawia tabela:

Sekcja	Sprawy				Meldunki
	Obiekt[owe]	Rozprac[owania]	Sprawdz[enia]	Kwest[ionariusze]	
III	2	3	2	3	4
III-1	[0]	3	2	[0]	12
III-A	1	1	3	[0]	2
III-B	8	1	2	[0]	3
III-C	3	2	2	3	7
RUSW Pabianice	[0]	[0]	1	[0]	[0]
RUSW Zgierz	[0]	[0]	3	[0]	[0]
Ogółem	14	10	15	6	28

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[1] Małgorzata Purgat (ur. 1963). Studentka filozofii UŁ; zaangażowana w kolportaż wydawnictw KPN; inwigilowana przez SB w ramach SOS „Samanta” (1988–1989) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1009/90. AIPN Łd, karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C” WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

Wyniki czerwcowych wyborów wywoływały w chronionych środowiskach różnorodne komentarze. Przegrana strony koalicyjno-rządowej oceniona została generalnie jako ostateczny dowód nie tylko braku społecznego poparcia dla PZPR, ale w ogóle dla istniejącego w Polsce systemu władzy. Z zebranych opinii wynika ponadto, iż udzielony jest duży kredyt zaufania opozycji. Z góry zakłada się, iż nie może ona w krótkim czasie doprowadzić do poprawy sytuacji w kraju po latach nieudolnej polityki prowadzonej przez PZPR. Po zakończeniu wyborów głównym tematem dyskusji były spekulacje dot[yczące] kandydatów na prezydenta. Oświadczenie gen. W[ojciecha] Jaruzelskiego o odstąpieniu od ubiegania się o tę funkcję odebrano przede wszystkim jako wynik rzetelnej oceny sytuacji politycznej. Niemniej nie zabrakło podejrzeń, iż jest to kolejna „zagrywka taktyczna" dotychczasowej elity władzy. Zaskoczenie wywołało wysunięcie [kandydatury] ministra spraw wewnętrznych. Oceniono to jako nieprzemyślane, uzasadniając, iż jest on w niemal równym stopniu jak gen. Jaruzelski odpowiedzialny za negatywne wydarzenia w Polsce w przeszłości (głównie za wprowadzenie stanu wojennego). Wyrażane jest przekonanie, iż ten kandydat nie zostanie zaakceptowany przez opozycję.

Środowisko naukowe

Wśród zwolenników „S" w UŁ ogromne zadowolenie wywołało przejście w wyborach do Sejmu i Senatu wszystkich kandydujących z ramienia „S" pracowników uczelni: S[tefana] **Niesiołowskiego**, J[erzego] **Dietla** i C[ezarego] **Józefiaka**.

Obok spraw związanych z wyborami kolejną kwestią skupiającą uwagę członków „S" środowiska uczelnianego był problem ustalenia podporządkowania struktury kierownictwu regionalnemu. Większość członków opowiada się obecnie wyraźnie za afiliowaniem przy RKO „S". Przewodniczącemu KU S[tefanowi] **Niesiołowskiemu** zarzuca się manipulowanie członkami struktury dla własnej kariery politycznej. Zapowiadane jest ostateczne wyjaśnienie podległości po powrocie wym[ienionego] z Francji.

Różnorodne komentarze, nie tylko członków PZPR, wywołał list POP Akademii Muzycznej w Krakowie postulujący zwołanie w trybie przyśpieszonym zjazdu partii w związku z przegraną koalicji w wyborach. Oficjalnie organizacja uczelniana nie określiła swego stanowiska w tej sprawie, jednak wielu członków w rozmowach nieoficjalnych wyrażało aprobatę dla tej propozycji.

Środowisko studenckie

Wyniki wyborów czerwcowych wywołały zaniepokojenie w szeregach studenckich organizacji młodzieżowych. Zagrożone poczuły się ZSP i ZSMP. Jako dotowane z budżetu państwa obawiają się zmniejszenia funduszów na swoją działalność, zmniejszenia ilości członków. Aktyw tych organizacji przewiduje, że po zarejestrowaniu NZS dotychczasowe organizacje skupiające studentów przestaną się liczyć w uczelniach. Już obecnie, szczególnie w UŁ odczuwana jest przychylność władz dla poczynań tej struktury, wymuszana [...][b] groźbą strajków i innych form protestu. Jako przykład podaje się przygotowania do wyjazdu delegacji studenckiej do Giessen na zaproszenie organizacji młodzieżowej tamtejszego uniwersytetu. Członkowie ZSP podnoszą, że władze UŁ udzieliły NZS wszelkiego poparcia, podczas gdy oni sami samodzielnie pokonywali trudności paszportowo-wizowe.

---

[b] *Pominięto:* przez nią.

NZS UŁ organizował w czerwcu cotygodniowe sittingi 7, 14 i 21 czerwca przy pl. Wolności w Łodzi. Przeprowadzone były kilkudziesięciominutowe manifestacje, polegające na przebywaniu 50–70 studentów przed pomnikiem Kościuszki, eksponowaniu haseł domagających się rejestracji Zrzeszenia. Usiłowano zorganizować także protest przeciwko wydarzeniom w Chinach, jednakże z uwagi na brak chętnych do wzięcia w nim udziału odstąpiono od realizacji przedsięwzięcia. NZS UŁ wystosował do ambasady ChRL list „protestujący przeciw masakrze studentów".

Członkowie NZS UŁ przekonani są, iż 12 lipca br. dojdzie do rejestracji Zrzeszenia. Ich zdaniem władze muszą ustąpić, jeżeli nie chcą doprowadzić do powszechnego strajku w uczelniach w październiku br. Tym samym sympatycy struktury upewniają się, iż ostre formy protestów są niezawodną formą osiągania celów w Polsce. Aktywiści NZS UŁ zamierzają dokonać zmiany przewodniczącego Zrzeszenia. Obecnemu – A[ndrzejowi] **Jasionowskiemu** zarzucają dążenie do autokratycznego kierowania strukturą.

W Politechnice Łódzkiej po zakończeniu sesji egzaminacyjnej praktycznie nie odnotowano żadnych oznak działalności NZS. Sprawy związane ze zmianami regulaminu studiów i systemu zajęć wojskowych odłożono na okres powakacyjny. Zanikowi działalności struktury sprzyjało wcześniejsze zakończenie roku akademickiego w tej uczelni z powodu rozpoczęcia targów „Interfashion". Akademiki PŁ wykorzystywane były jako hotele dla uczestników imprezy, a więc większość studentów została wykwaterowana i udała się do miejsc zamieszkania.

Środowisko nauczycielskie

Trwały przygotowania do rejestracji Łódzkiego Stowarzyszenia Społeczno-Oświatowego. Zmieniono pierwotną treść statutu, usuwając z niego zdanie mówiące o wychowaniu młodzieży w oparciu o etykę chrześcijańską. Grupa inicjatywna dążąca do powołania stowarzyszenia składała się z 28 nauczycieli, przede wszystkim członków „S".

W ostatnich dniach czerwca w łódzkim środowisku oświatowym krążyły pogłoski o mających nastąpić do końca miesiąca wypłatach zaliczek na poczet wrześniowych podwyżek uposażeń. Informacje te były dementowane przez władze oświatowe, co wywołało niezadowolenie nauczycieli i komentarze, iż ani władze resortowe, ani ZNP nie dbają o potrzeby nauczycieli.

Środowisko młodzieżowe

Przedstawiciele łódzkiej Federacji Młodzieży Walczącej uczestniczyli w ogólnopolskim spotkaniu młodzieżowych ugrupowań niezależnych w Gdańsku, zorganizowanym w dniach 10–11 czerwca br. Część delegacji opuściła Gdańsk po pierwszym dniu obrad, uznając, że „S" dąży do podporządkowania sobie wszelkich struktur niezależnych w celu manipulowania nimi. Członkowie FMW aktywnie uczestniczyli w kampanii wyborczej na rzecz opozycji. Podczas pierwszej tury wyborów prowadzili do ostatniej chwili akcję agitacyjną przed, a nawet w lokalach wyborczych. Po 4 czerwca br. aktywność grupy w zasadzie wygasła.

Wśród młodzieży obserwuje się duże zainteresowanie formami letniego wypoczynku proponowanego przez ośrodki przykościelne. Ośrodki DA organizują obozy, zarówno w lipcu, jak i sierpniu. Powodem ich atrakcyjności są stosunkowo niskie koszty, jakie musieliby ponieść uczestnicy.

W czerwcu wydział pracował w niepełnej obsadzie etatowej – 2 vacaty. Z urlopów korzystało 7 osób przez 57 dni, ze zwolnień lekarskich 8 osób przez 91 dni.

Wydarzeń nadzwyczajnych nie odnotowano.

Kierownik Sekcji I[c]
kpt. G[rażyna] **Grzymska**

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – Wydz[iał] III Dep[artamentu] III MSW
Egz. nr 2 – aa
Opr. GG/BM

Źródło: AIPN, 01232/12/4/K, k. 157–159, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 155

1989 lipiec 3, Piotrków Trybunalski – Informacja starszego inspektora Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim kpt. Henryka Kaczmarka na temat spotkania z TW „Wolski" po wyborze TW do Sejmu PRL

Źródło: TW ps. **„Wolski"** Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 3 VII 1989 [r.]
Przyjął: kpt. H[enryk] Kaczmarek **Tajne spec**[jalnego] **znaczenia**
Dnia: 3 VII 1989 roku Egz. nr [a]2[a]
[Miejsce:] w Piotrkowie Trybunalskim, poza LK

[b]**Informacja operacyjna** spisana ze słów tajnego współpracownika ps. **„Wolski"**[c]

W środowisku wiejskim do tematów, które są najczęściej poruszane i wysuwają się na plan pierwszy, należą decyzje rządu o wzroście cen na środki produkcji rolnej oraz urynkowienie produkcji rolnej. Wręcz szokująca jest dla rolników podwyżka cen ciągników i maszyn rolniczych. Fakt ten wywołuje nastroje niezadowolenia i oburzenia. Rolnicy w swoich opiniach zwracają uwagę, że brak właściwych i konkretnych decyzji w sprawie uzdrowienia sytuacji ekonomicznej w rolnictwie zarówno sektora prywatnego, jak i uspołecznionego doprowadzi do całkowitego bankructwa rolnictwa jak to ma miejsce już w niektórych Spółdzielniach Kółek Rolniczych. W dalszym ciągu rolnicy oczekują na załatwienie sprawy związanej z ostatnimi podwyżkami opłat ubezpieczeniowych. Jak wynika z wypowiedzi i wyrażanych opinii rolników, są oni skłonni na ustępstwa, a nawet zaakceptować tegoroczną wysokość podatku gruntowego. Nie zgodzą się natomiast na żadne ustępstwa, jeżeli chodzi o opłaty ubezpieczeniowe, ponieważ są one zbyt wygórowane.

Z umiarkowanym optymizmem natomiast rolnicy przyjmują fakt zapowiedzi przez rząd wykorzystania przyszłych kredytów na rozwój przemysłu rolno-spożywczego. Również z dużym zainteresowaniem rolnicy oczekują na pierwsze zebranie się polskiego parlamentu. Większego zainteresowania rolników nie wywołuje personalne obsadzanie stanowisk w nowym parlamencie bądź zmiany w składzie rządu. Natomiast nie jest obojętnym w środowisku wiejskim, kto będzie prezydentem. Przeważająca większość rolników jest zdania, że prezydentem powinien zostać przede wszystkim przedstawiciel koalicji rządowej. Jako kandydata na plan pierwszy wysuwa się osobę gen. Jaruzelskiego.

Ja, jako poseł z ramienia Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, podejmę takie działania, aby prezydentem PRL został przedstawiciel rekomendowany przez koalicję rządową. Działania moje jako posła szły będą w kierunku poprawy sytuacji naszego województwa piotrkowskiego oraz w kierunku rozwiązania nawarstwionych problemów ekonomicznych w rolnictwie polskim, a także poprawy sytuacji socjalnej i kulturowej na polskiej wsi. Odcinam się całkowicie od wszelkiej działalności politycznej.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Oryginał informacji – teczka opr*[acowania]* TW. 3 VII *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Wyk*[orzystano]* do meldunku dziennego 110/89. 4 VII *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Omówienie przyjętej informacji – uwagi i spostrzeżenia:

W dniu 3 VII 1989 roku odbyłem spotkanie z tajnym współpracownikiem ps. **„Wolski”**. Na spotkanie TW przyszedł punktualnie. Miejsce spotkania gwarantowało całkowitą konspirację. Na spotkaniu tym TW ps. „Wolski” przekazał informację w formie ustnej. Było to spotkanie kontrolne, w którym uczestniczył z[astęp]ca szefa ds. Służby Bezpieczeństwa WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim] płk A[lojzy] Perliceusz. W czasie spotkania TW zachowywał się naturalnie i swobodnie. Na wstępie spotkania tow[arzysz] szef złożył TW gratulacje w związku z wyborem go na posła nowej kadencji Sejmu PRL oraz podziękował za dotychczasową współpracę. Dalszy tok rozmowy prowadzonej przez tow[arzysza] płk. Perliceusza miał charakter ukierunkowujący TW oraz co oczekiwalibyśmy od niego jako posła. TW na zadawane pytania przez tow[arzysza] szefa udzielał pełnych i wyczerpujących wypowiedzi. Tow[arzysz] szef w prowadzonej rozmowie ukierunkował TW również co do kandydatur i wyboru prezydenta PRL.

Na zakończenie tow[arzysz] szef podziękował TW za wyrażenie zgody na jego udział w spotkaniu z TW, po czym spotkanie zakończono.

Informacja przekazana przez TW ps. „Wolski” jest wiarygodna i potwierdzona przez inne poufne źródła informacji.

Uzgodniono z TW, że następne spotkanie zostanie odbyte po jego powrocie z Warszawy po uprzednim nawiązaniu kontaktu.

W związku z wyborem TW ps. „Wolski” na posła do Sejmu PRL wnioskuję o wyeliminowanie wyżej wymienionego z czynnej sieci poufnych osobowych źródeł informacji.

Zadania dla TW:

– rozeznanie opinii wśród posłów i senatorów z woj. piotrkowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem posłów Komitetu Obywatelskiego „S”;

– w miarę posiadanych możliwości oddziaływać na pozostałych posłów klubu poselskiego ZSL w czasie wyborów prezydenta z uwzględnieniem kandydata koalicji rządowej;

– aktywnie włączyć się w działalność klubu poselskiego woj. piotrkowskiego i podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju kompleksu gospodarki żywnościowej w województwie.

Uwagi przełożonego:

[d]Tow[arzysz] szef płk A[lojzy] Perliceusz polecił zdjąć TW ps. „Wolski” z ewidencji operacyjnej[d].

Opracował:
st. insp[ektor] Wydziału VI
WUSW [w Piotrkowie Trybunalskim]
kpt. Henryk Kaczmarek

Źródło: AIPN Łd, 0031/943, t. 2, k. 43–45, mps.

[d-d] *Wpisano odręcznie oraz opatrzono nieczytelnym podpisem.*

Nr 156

1989 lipiec 5, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie dokonanej przez mieszkańców województwa skierniewickiego oceny inauguracyjnego posiedzenia Zgromadzenia Narodowego

IA-0192/89

Skierniewice, dnia 5 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. **Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.**

[...][b]

Wiodącym tematem dyskusji i rozmów prowadzonych w poszczególnych środowiskach i grupach zawodowych są inauguracyjne posiedzenia Sejmu i Senatu. W wielu komentarzach na ten temat wczorajszy dzień określa się jako święto demokracji w Polsce. Potwierdzeniem tego, a zarazem symbolem, jest fakt, iż do auli sejmowej weszli równocześnie i siedzieli obok siebie na jednej ławce dwaj przywódcy przeciwstawnych ugrupowań, tj. gen. Jaruzelski i L[ech] Wałęsa. W kontekście powyższego wielu dyskutantów środowiska służby zdrowia Sochaczewa wyrażało rozczarowanie, iż gen. Jaruzelski zrezygnował z kandydowania do fotela prezydenckiego. Jest on bowiem, w przekonaniu wielu komentujących, najodpowiedniejszym kandydatem zarówno koalicji, jak i opozycji do piastowania najwyższej funkcji w państwie. Uważa się, że powierzenie funkcji prezydenta innej osobie może powiększyć chaos gospodarczy i polityczny w kraju.

[...][b]

Natomiast w środowisku inteligencji Rawy Mazowieckiej podkreśla się i w pełni akceptuje wybór prof. Kozakiewicza na marszałka Sejmu i prof. Stelmachowskiego na marszałka Senatu, gdyż, jak się ocenia, są to osoby znane szczególnie w środowiskach naukowych i posiadają wysoki autorytet. Wyraża się opinie, że prezydentem zostanie jednak kandydat koalicji i to właśnie gen. Jaruzelski, który, jak się uważa, zmieni swoją decyzję. Zdaniem przedstawicieli tego środowiska nie pozostanie to bez wpływu na wybór premiera i skład rządu. Wyraża się pogląd, że koalicja dojdzie do porozumienia z opozycją, w wyniku czego [c]nastąpi[c] podział władzy i część miejsc w rządzie, łącznie ze stanowiskiem premiera, zostanie

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1421. Przyjęto 5 VII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 5 VII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 17.25 *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c-c] *Wpisano odręcznie nad przekreślonym odręcznie fragmentem:* dojdzie do.

przeznaczonych dla opozycji. Nie mniej jednak sądzi się, że nastąpi to prawdopodobnie jeszcze przed 9 lipca, tzn. przed przylotem prezydenta Busha[1] do Polski.

W gronie pracowników urzędów administracji w Sochaczewie wiele kontrowersji wywołało zaprezentowane w Sejmie żądanie posła Jacka Kuronia dot[yczące] złożenia przez premiera Rakowskiego szczegółowego sprawozdania i rozliczenia obecnego rządu. Jest to w ocenie wielu przedstawicieli tego środowiska widoczny przejaw demokratyzacji życia politycznego w Polsce, gdyż nareszcie w stosunku do członków ekip rządowych wyciągane będą konsekwencje za popełnione błędy i skutki nieprzemyślanych decyzji podjętych przez niekompetentne osoby. Jednocześnie też wyraźnie zaznaczyła się grupa osób jednoznacznie stwierdzających, że w tak krótkim czasie i w tak złożonej sytuacji politycznej i gospodarczej, aktualny rząd zrobił znacznie więcej niż poprzednie. Podkreślano, iż jak stwierdził w swym wystąpieniu premier Rakowski, żaden rząd bez czynnego włączenia się całego społeczeństwa nie spowoduje stabilizacji życia gospodarczego w kraju.

Pochlebną dla rządu i jego premiera opinię wyraża również wielu przedstawicieli załóg łowickich zakładów pracy, którzy prezentowali pozytywny stosunek do repliki wicepremiera Sekuły[2] na wystąpienie Jacka Kuronia. W ocenie tych dyskutantów nie należy, jak to uczynił Kuroń, w całości negować dotychczasowej działalności rządu Rakowskiego, gdyż jest wiele dowodów świadczących o czymś wręcz przeciwnym. Jako przykład podaje się fakt uporządkowania wielu spraw w dziedzinie prawnej i stworzenia podstaw prawnych do podjęcia działań gospodarczych niezwykle istotnych dla przyspieszenia i pełnego wdrożenia ustalonych reguł reformatorskich w gospodarce. Ponadto wyraża się opinię, że wiele negatywnych komentarzy prezentowanych w niektórych środowiskach jest efektem emocji wywołanych katastrofalną sytuacją zaopatrzenia rynku w wiele niezbędnych artykułów pierwszej potrzeby[d].

[...][e]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 116–118, mps.

---

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[e] *Fragment pominięty przez autora. Poniżej nieczytelny podpis.*

[1] George Herbert Bush (ur. 1924). Amerykański polityk, przedsiębiorca; przedstawiciel USA w ONZ (1970–1972); przewodniczący Komitetu Krajowego Partii Republikańskiej (1972–1974); szef amerykańskiej misji łącznikowej w ChRL (1974–1975); dyrektor CIA (1976–1977); wiceprezydent (1981–1989) i prezydent USA (1989–1993); zwolennik aktywnej polityki USA na arenie międzynarodowej; po inwazji Iraku na Kuwejt (sierpień 1990) inicjator utworzenia międzynarodowych sił zbrojnych nad Zatoką Perską (operacja „Pustynna Tarcza") i przeprowadzenia akcji uwolnienia Kuwejtu spod okupacji irackiej (styczeń–luty 1991); w 1991 i 1993 sygnatariusz amerykańsko-sowieckich układów „Start" o redukcji zbrojeń strategicznych.

[2] Ireneusz Sekuła (1943–2000). Psycholog i politolog, polityk, poseł; czł. PZPR (1966–1990); absolwent UW (1965); pracownik Głównej Kwatery ZHP (1964–1968) i Ministerstwa Przemysłu Maszynowego (1968–1972); pełnomocnik Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ds. zatrudnienia absolwentów PW (1972–1974); inspektor w Wydziale Nauki i Oświaty KC PZPR (1974–1977); dyrektor departamentu w Ministerstwie Pracy, Płac i Spraw Socjalnych (1977–1983); prezes ZUS (1983–1988); dr nauk politycznych (1986); minister pracy i polityki socjalnej (1988) w gabinecie Z. Messnera; wicepremier i przewodniczący KERM (1988–1989) w gabinecie M.F. Rakowskiego; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR i SdRP (1989–1997); czł. RN SdRP; prezes „Polnippon Company" (1990–1993); prezes GUC (1993–1995); oskarżony przez prokuraturę o działanie na szkodę własnej spółki i GUC (1998); jako „Artur" współpracownik AWO (1969–1989).

Nr 157

1989 lipiec 8, Warszawa – Szyfrogram podsekretarza stanu w MSW gen. bryg. Henryka Dankowskiego w sprawie podjęcia działań ułatwiających wybór gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL

[a]Nr 10 367/179 [...][b] [Warszawa], dnia 8 VII [19]89 [r.], godz. 10.45[c]
SVD-01515/89 [...][b] [d]Tajne spec[jalnego] znaczenia[d]
[d]**Pilne** – do rąk własnych,
doręczyć osobiście[d]

[e]Szefowie wojewódzkich
urzędów spraw wewnętrznych
[i] SUSW (wszyscy)

Wyrażam podziękowanie za terminowe przysłanie opinii o interesujących nas źródłach. [f]W najbliższym czasie (do 18 lipca br.) powinny odbyć się wybory prezydenta[f]. [g]W sytuacji, kiedy Wałęsa oficjalnie oświadczył, że posłowie i senatorowie strony opozycyjnej mają swobodę w głosowaniu, proszę o wykorzystanie naszych możliwości ukierunkowania na kandydata PZPR, tj. Wojciecha Jaruzelskiego lub Czesława Kiszczaka [...][b]. Byłoby bardzo wskazane, aby nasze źródła oddziaływały również w tym kierunku na innych. Tego typu sugestie należy przekazywać w sposób subtelny i tylko osobom w pełni godnym zaufania. Odpowiednie działania w tym względzie prowadzą również instancje partyjne[g].

Podsekretarz stanu
gen. bryg. H[enryk] **Dankowski**

Zaszyfrowała: H. Lindenberg, dnia 8 VII 1989 r. – godz. 11.00[h]
Rozszyfrował: Jurga, dnia 8 VII 1989 [r.] – godz. 13.05
Otrzymano z radia, dnia 8 VII 1989 [r.] – godz. 13.00[i].

Źródło: AIPN Łd, 053/42, t. 19, k. 110, mps.

---

[a] *Powyżej pieczęć:* Zniesiono klauzulę tajności. Dec*[yzja]* nr 155 Szefa UOP z dnia 16 XI 1999 r. *Numer i datę wpisano odręcznie.*

[b] *Pominięto powtórzenie.*

[c] *Powyżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 882 z MSW W*[arsza]*wa. Rozszyfrowano 8 VII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 13.05. *Numer, nadawcę, datę i godzinę wpisano odręcznie.*

[d-d] *Podkreślono odręcznie.*

[e] *Powyżej trzy odręczne adnotacje:* Z*[astęp]*ca ds. SB – do wiadomości i ewentualnej realizacji, 10 VII *[19]*89 *[r.]*; N*[aczelni]*k Wydz*[iału]* III, 10 VII *[19]*89 *[r.]*; Tow*[arzysz]* Zakręta. Proszę zapoznać pracow*[ników]* operacyjnych Wydz*[iału]* III, 10 VII *[19]*89 *[r.] opatrzone nieczytelnymi parafkami.*

[f-f] *Podkreślono odręcznie oraz oznaczono po lewej stronie pionową linią. Pominięto powtórzoną datę.*

[g-g] *Fragment oznaczony po lewej stronie pionową linią. Pominięto powtórzone nazwiska oraz słowa:* PZPR *i* subtelny.

[h] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Sieradzu. Wpłynęło dnia 10 VII 1989 r. 21 Nr DB-0991/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[i] *Na odwrocie odręczna adnotacja:* Zapoznałem się. 1. Z*[bigniew]* Jonczyk, 10 VII *[19]*89 *[r.]*, 2. M*[arek]* Dubiak, 10 VII *[19]*89 *[r.] opatrzona dwoma parafkami.*

Nr 158

1989 lipiec 10, Skierniewice – Informacja na temat przygotowań PZPR do wyboru prezydenta PRL

P-564 BC

Skierniewice, dn. 10 VII [19]89 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Wyciąg** z informacji uzyskanej od rez[ydenta] ps. „Stach”[1]

„Z tego co wiem, Komitet Centralny PZPR wystosował do instancji wojewódzkich dokument, w którym zwraca się do tych instancji i indywidualnych członków partii o to, by kierowali pisemne prośby do tow[arzysza] Jaruzelskiego o wyrażenie zgody na kandydowanie do urzędu prezydenta. Chodzi o wywołanie społecznej presji na osobie gen. Jaruzelskiego. Z tego co ustaliłem, Komitet Wojewódzki PZPR w Sk[ierniewi]cach odmówił wystosowania takiego dokumentu”.

Za zgodność:
[b]Mł. insp[ektor] Wydz[iału] II[c]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 44, k. 76, rkps.

---

[a] *Po lewej stronie parafka.*
[b] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Skierniewicach. Wpłynęło dnia 14 VII 1989 r. 20 Nr IA-0200/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*
[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[1] Brak bliższych danych.

Nr 159

1989 lipiec 11, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców Skierniewic na temat przebiegu debaty sejmowej dotyczącej interwencji MO pod gmachem Sejmu PRL 4 lipca 1989 r.

IA-0197/89

Skierniewice, [dnia] 11 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][b]

[c]W prowadzonych dyskusjach wiele uwagi poświęca się przebiegowi obrad Sejmu w dniu wczorajszym, przy czym największe zainteresowanie wywołała sprawa interpelacji poselskiej dot[yczącej] interwencji sił porządkowych w dniu 4 lipca przed gmachem Sejmu oraz udzielonej na ten temat odpowiedzi wiceministra Z[bigniewa] Pudysza[1]. W ocenie dyskutantów wywodzących się spośród załóg niektórych skierniewickich zakładów pracy udzielane odpowiedzi przez Z[bigniewa] Pudysza nie w pełni wyjaśniały zarzuty kierowane pod adresem MSW. Wystąpienia wielu posłów w tej sprawie określa się jako nagonkę na organy MSW, mające charakter kampanii zmierzającej do skompromitowania gen. Kiszczaka w oczach posłów w związku z jego ewentualną kandydaturą na prezydenta PRL. W ocenie członków partii ze środowiska pracowników administracji terenowej Skierniewic kompromitujące resort, niejasne i niedokładne wypowiedzi gen. Pudysza na pytania posłów „S" – byłych represjonowanych działaczy – pogrzebały szanse gen. Kiszczka w kandydowaniu do prezydenckiego fotela. Przewiduje się w tym gronie, że dyskusja na temat resortu spraw wewnętrznych na forum parlamentu zapoczątkowała okres rozliczeń i roszczeń wobec tego

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1446. Przyjęto 11 VII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 11 VII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina] opatrzona parafką. Numer, daty i godzinę wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Po lewej stronie parafka.*

[1] Zbigniew Pudysz (ur. 1931), gen. bryg. Absolwent Wydziału Prawa UAM; prokurator Departamentu Śledczego Prokuratury Generalnej (1953–1957); od sierpnia 1957 oficer śledczy Wydziału II Biura Śledczego MSW; od stycznia 1959 starszy oficer śledczy Wydziału II Biura Śledczego MSW; od października 1962 starszy wykładowca Katedry Prawa i Kryminalistyki CW MSW w Legionowie; od października 1965 inspektor Wydziału Ogólnego Biura Śledczego MSW; od maja 1968 starszy inspektor Wydziału Ogólnego Biura Śledczego MSW; od czerwca 1969 zastępca naczelnika Wydziału II Biura Śledczego MSW; od marca 1973 zastępca naczelnika Wydziału Inspekcji Biura Śledczego MSW; od czerwca 1980 naczelnik Wydziału II Biura Śledczego MSW; od lutego 1983 zastępca dyrektora Biura Śledczego MSW; od sierpnia 1983 dyrektor Biura Śledczego MSW; od czerwca 1985 podsekretarz stanu w MSW. Zwolniony ze służby 31 VII 1990.

resortu. Wyrażano jednocześnie zdziwienie, że żaden z posłów PZPR nie zabrał głosu i nawet nie próbował zmienić obrazu dyskusji. Z powyższego wynika, iż mniejszość sejmowa wywodząca się z grona „S" wywarła skuteczną presję na pozostałe ugrupowania sejmowe, a szczególnie członków PZPR, nazywając ich grupą klakierów nie podejmujących żadnych prób ratowania prestiżu partii, której są członkami.

Natomiast świecki aktyw parafialny z terenu Skierniewic komentując wczorajszą polemikę ministra Z[bigniewa] Pudysza z posłami, podkreśla, że w działaniach resortu spraw wewnętrznych istnieje wiele luk prawnych, które pozwalały dotychczas na dość swobodne postępowanie organów porządku i bezpieczeństwa publicznego. W chwili obecnej, gdy funkcjonowanie resortu znajduje się pod baczną obserwacją członków parlamentu wszelkie interwencje i działania będą musiały być praworządne. W opinii dyskutantów nie może jednak dojść do sytuacji, kiedy milicja w obawie przed krytyką posłów nie będzie mogła realizować swych zadań. Według komentujących sprawa interwencji pod Sejmem wymaga ustalenia, czy demonstracja miała charakter legalny, czy też nie. Jeżeli była ona niezgodna z prawem, a jej uczestnicy zakłócili ład i porządek publiczny, milicja powinna interweniować. Z przekazu posłów wynikało jednak, że demonstranci nie stanowili zagrożenia, dlatego też dziwna jest – wg dyskutantów – daleko idącą ostrożność MO[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 125–126, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 160

1989 lipiec 12, Łowicz – Szyfrogram na temat przebiegu wizyty prezydenta USA Georga H. Busha w Polsce

nr 152/89[a] Łowicz, dn. 12 VII [19]89 r.
Tajne

[b]Kierownik
Zespołu Analityczno-Informacyjnego
WUSW Skie[rniewice]

[Szyfrogram]

[...][c]

Szerokim echem komentowane jest przez załogi zakładów pracy na terenie Łowicza zakończenie wizyty prezydenta Stanów Zjednoczonych w Polsce. Komentujący z niecierpliwością oczekiwać będą na poczynania Klubu Paryskiego, na którym prezydent USA ma podnieść sprawę Polski. W szczególności z zaciekawieniem oczekuje się, w jaki sposób zostanie udzielona Polakom pomoc i na jakich warunkach. Większość komentujących uważa, że najlepszym rozwiązaniem byłoby wybudowanie kilku zakładów produkujących narzędzia i urządzenia dla rolnictwa. Przekazanie pieniędzy wiązałoby się z wykorzystaniem w innym kierunku, a wtedy czym spłacilibyśmy wciąż rosnące zadłużenie?

W dniu zakończenia wizyty prezydent USA kilkakrotnie przekazał, iż jest pełen podziwu dla W[ojciecha] Jaruzelskiego za jego odwagę w kierowaniu [...][d] polityką partii, która doprowadziła do porozumienia narodowego. Pokazanie w takim świetle generała jest jak gdyby nieoficjalnym poparciem jego na stanowisko prezydenta PRL. Generał Jaruzelski jak gdyby tego oczekiwał, gdyż tylko będąc 100 proc. pewien wygranej w wyborach o fotel prezydenta może wyrazić zgodę na kandydaturę. Obecnie wynika, że również „Solidarność" poprze jego kandydaturę i reputacja sekretarza partii nie ucierpi.

[...][c]

Szef RUSW w Łowiczu
kpt. W[iesław] Adach[1]

Zaszyfrował: Dębski, dn. 12 VII [19]89 [r.]
Rozszyfrował: Kaczmarek, [godz.] 13.55[e]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 17, k. 76, mps.

---

[a] *Po prawej stronie nieczytelna pieczęć. Datę:* 13 VI *[19]*89 *[r.] oraz numer:* OR-0316/89 *wpisano odręcznie.*

[b] *Powyżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 1556 z RUSW Łowicz. Rozszyfrowano 12 VII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 13.35 *opatrzona parafką. Numer, nadawcę, datę, i godzinę wpisano odręcznie.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[d] *Pominięto powtórzenie.*

[e] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Skierniewicach. Wpłynęło dnia 12 VII 1989 r. 29 Nr IA-0198/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[1] Wiesław Adach (ur. 1947), kpt./nadkom. Szef RUSW w Łowiczu; od marca 1990 p.o. szef WUSW w Skierniewicach; od czerwca 1990 komendant wojewódzki Policji w Skierniewicach. *Aparat bezpieczeństwa*..., s. 57, 271.

Nr 161

1989 lipiec 17, Skierniewice – Szyfrogram dotyczący reakcji duchowieństwa województwa skierniewickiego na informację o śmierci ks. Sylwestra Zycha

IA-0202/89

Skierniewice, [dnia] 17 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy][a]

[b]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

[...][c]

2. Inicjatywy i działania kleru rzymsko-katolickiego.

Śmierć ks. Sylwestra Zycha[1] pozostaje w centrum zainteresowania kleru z terenu woj. skierniewickiego. Duchowni z parafii św. Jakuba w Skierniewicach podczas mszy odprawianych w dniu 16 VII 1989 [r.] odczytali zredagowany komunikat, w którym informują, iż skierowany do pracy [d]do[d] ich kościoła ks. S[ylwester] Zych zmarł w trakcie urlopu spędzanego nad morzem. W komunikacie podaje się ponadto datę i miejsce pogrzebu oraz prosi o modlitwę za zmarłego.

W wypowiedziach oficjalnych oraz dyskusjach prywatnych księża z ww. parafii są wstrzemięźliwi i nie komentują tego zdarzenia, czekając na oficjalne komunikaty. Wyjątek stanowi ks. Bogusław Zawierucha, który stwierdza wręcz, że jest to kolejny mord SB i dowód wredności systemu komunistycznego.

W dniu 16 VII 1989 [r.] o godz. 10.00 ks. Bogusław Zawierucha podczas odprawianej mszy w kościele filialnym pw. św. Stanisława w Skierniewicach stwierdził m.in., że ludzie od dawna zabijają się nawzajem, ale takiego okrucieństwa jak obecne nie notowano. Zabija się niewinnych obywateli bez sądu, bezprawnie. Duchowny stawiał pytanie: „Kto daje pra-

---

[a] *Po prawej stronie parafka.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1462. Przyjęto 17 VII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 15.30 Zaszyfrowano 17 VII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 17. 00. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[d-d] *Dopisano odręcznie.*

[1] Sylwester Zych (1950–1989). Duchowny katolicki, współpracownik struktur opozycyjnych; absolwent WMSD św. Jana Chrzciciela w Warszawie (1977); ks. w parafiach pod Warszawą, m.in. w Tłuszczu, gdzie był inicjatorem akcji wieszania krzyży w szkołach i przedszkolach; od 25 V 1981 w parafii kościoła św. Anny w Grodzisku Mazowieckim; w 1982 udzielał wsparcia konspiracyjnej grupie PAK, przechowywał broń zdobytą w czasie akcji na sierż. MO Z. Karosa; 8 IX 1982 skazany w procesie pokazowym za próbę obalenia siłą ustroju PRL i przynależność do organizacji zbrojnej na 4 lata więzienia (wyrok został podniesiony przez SN do 6 lat); osadzony w ZK w Braniewie (m.in. przetrzymywany przez 9 miesięcy w izolatce); po uwolnieniu 10 X 1986 kapelan Zgromadzenia Sióstr Rodziny Maryi w Warszawie-Białołęce Dworskiej; od lipca 1989 wikariusz w parafii św. Jakuba w Skierniewicach; kapelan KPN (1986–1989); w maju 1989 napadnięty i pobity w Warszawie przez nieznanych sprawców; zamordowany 11 VII 1989 w Krynicy Morskiej w niewyjaśnionych okolicznościach.

wo do zabijania niewinnych?". Podkreślił, że dzieje się to w ustroju, który przez naszych „władców" okrzyknięty jest jako ustrój sprawiedliwości społecznej, a w rzeczywistości stał się ustrojem barbarzyńskim. Na oczach MO giną ludzie niewygodni, którzy mogliby zaszkodzić tym, którzy są przy władzy. W nabożeństwie uczestniczyło ok. 150 osób.

Do śmierci ks. Zycha nawiązał również ks. Bolesław Stokłosa[2], proboszcz parafii Skierniewice-Widok, który podczas mszy niedzielnej o godz. 18.00 stwierdził, że w roku bieżącym to trzeci tajemniczy i niezrozumiały zgon duchownego. Proboszcz ustosunkował się także do programu telewizyjnego emitowanego w dniu 15 VII 1989 [r.] po głównym wydaniu „D[ziennika] t[elewizyjnego]", podkreślając, iż „był on szyty grubymi nićmi". Zdaniem mówcy niemożliwym i niewiarygodnym jest, aby ksiądz mógł w stanie nietrzeźwym przebywać w nocnym lokalu. Nie przystoi to bowiem osobie duchownej. Dlatego też, zdaniem ks. Stokłosy, program ten świadczy o kolejnej manipulacji i prowokacji „wiadomego resortu" [e].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 134–135, mps.

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[2] Bolesław Stokłosa (ur. 1940). Duchowny katolicki, ks. kanonik; w 1967 przyjął święcenia kapłańskie; proboszcz parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Skierniewicach; proboszcz parafii św. Jakuba Apostoła w Zdunach (od 1999).

Nr 162

1989 lipiec 18, Łódź – Meldunek uzupełniający do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" w sprawie planów działalności Federacji Młodzieży Walczącej i Polskiej Partii Socjalistycznej w Łodzi

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 18 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

[b]**Wydział I Departament**[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Meldunek uzupełniający nr [a]475[a],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Robotnik"**, nr ewidencyjny – 58 030,
nr identyfikatora – 6256/88

W dniu 14 lipca br. odbyło się kolejne spotkanie OK[R] PPS Łódź. Uczestniczyło [w nim] 20 osób, w tym całe kierownictwo komitetu[c] oraz trzech przedstawicieli **Federacji Młodzieży Walczącej** i Krzysztof **Uptas**[1] – przedstawiciel struktury PPS z Bełchatowa (tzw. mąż zaufania odpowiedzialny za utworzenie komórki PPS na tamtym terenie).

W trakcie zebrania poruszono następujące kwestie:

– Odrzucono tezy do uchwały RN z powodu m.in. planów akcji bieżącej, porównania PRL z Hiszpanią. Generalnie uznano projekt za „marzycielski".

– Omówiono incydent, jaki miał miejsce między działaczami Polskiej Partii **Niepodległościowej**[d] a działaczem PPS – J[ackiem] **Koziełem**. J[acek] **Kozieł** został obrzucony wyzwiskami, m.in. od Żydów, komunistów, wysyłano go do Izraela i zakazano wszelkiej działalności. Napastnicy stwierdzili, że będą zwalczać wszelkie ruchy lewicowe w każdy sposób oraz przedstawili mu ulotkę **Polskiej Partii Niepodległościowej**[d]. W związku z tym PPS ma oficjalnie złożyć protest u szefów P[olskiej] P[artii] N[iepodległościowej] Łódź. Z naszych ustaleń wynika, że protest ten zostanie przekazany w formie pisemnej w dniu 17 VII 1989 r. na ręce Andrzeja **Słowika**, który urzęduje w budynku Zarządu Regionalnego NSZZ „S" w Łodzi, ul. Zachodnia 106. Wręczenia protestu dokonają J[acek] **Kozieł** i M[ieczysław] **Rutowicz**.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-01256/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c] *W dokumencie:* komisji.

[d] *W dokumencie:* Niepodległość.

[1] Krzysztof Uptas (ur. 1948). Czł. NSZZ „S" i PPS; od czerwca 1982 kolportował na terenie Piotrkowa Trybunalskiego ulotki i gazetki wydawane przez grupę „Zawsze Solidarni" kierowaną przez H. Jaranowskiego (m.in. „Zawsze Solidarni", „Przedwiośnie" i „Jesteśmy"); aresztowany 27 VII 1982, następnie 28 III 1983 skazany wyrokiem SPOW w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Łodzi na 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 2 lata; zaangażowany w tworzenie struktur PPS na terenie Bełchatowa. AIPN Łd, pf 68/135; pf 86/16 t. 1–2; karty: EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi i Piotrkowie Trybunalskim. *Stan wojenny…*, s. 317.

– Poruszono sprawę publicznych protestów (wspólnie z KPN) przeciwko kandydaturze gen. **Jaruzelskiego** na prezydenta. Powyższa akcja pikietowania wspólnie z KPN pod gmachem Sejmu rozpoczęła się 17 bm.

– Uchwalono, że dzień 17 września ma być uczczony manifestacją z okazji rocznicy agresji ZSRR. Czas i miejsce manifestacji i sposób jej przeprowadzenia zostaną ustalone w terminie późniejszym.

– Ustalono, że **Federacja Młodzieży Walczącej** będzie prowadziła dla PPS akcje ulotkowe i kolportaż. Z ramienia OK[R] ma być wyznaczony jeden człowiek do kontaktów z FMW i KPN.

– OK[R] PPS Łódź ma wystąpić do władz miasta z prośbą o przyznanie lokalu na siedzibę organizacji.

Na zakończenie zebrania M[ieczysław] **Rutowicz** poinformował zebranych, że 14 lipca br. w Łodzi odbyło się posiedzenie **Stronnictwa Pracy**, na którym obecny był mec[enas] **Siła-Nowicki**.

W trakcie zebrania przedstawiciele FMW rozdawali ulotkę p[od] n[azwą] **„Bomba”** (kserokopia w załączeniu).

Opr. A[ndrzej] Bieda
Sporządz. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I **mjr mgr R**[yszard] **Durczyński**[e]
Opr. AB/druk WP

Źródło: AIPN Łd, 014/1042, k. 60, mps.

[e] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 163

1989 lipiec 19, Rawa Mazowiecka – Szyfrogram w sprawie dokonanej przez mieszkańców Rawy Mazowieckiej oceny przygotowań do przeprowadzenia wyboru prezydenta PRL

[a]P-564 BC[a]
TB-01/89

Rawa Mazowiecka, [dnia] 19 VII 1989 [r.], godz. 14.00
Tajne

Zespół Analityczny
WUSW Skierniewice

Szyfrogram[b]

W zakładach pracy i środowiskach rejonu rawskiego trwają ożywione dyskusje nad sprawą wyboru prezydenta PRL. Będzie to pierwszy prezydent w powojennym państwie polskim, stąd też wielkie zainteresowanie. Mówi się, że wcześniejsza odmowa Jaruzelskiego kandydowania[c] na ten urząd spowodowana była szokiem, jaki przeżyła koalicja po wyeliminowaniu z krajowej listy wyborczej. Jaruzelski doskonale zdawał sobie sprawę, że gdyby nawet zgodził się na kandydowanie, nie uzyskałby poparcia klubu parlamentarnego Komitetu Obywatelskiego. Wyczekiwał więc na wizytę Busha, a kiedy uzyskał u niego aprobatę i przychylność, zmienił zdanie, wyrażając gotowość do kandydowania. Mówi się, że w poniedziałek spotkał się z posłami i senatorami opozycji, ale nie zdołał zjednać sobie przychylności tej grupy parlamentarzystów. Z dyskusji na ten temat wynika, że duże rozbieżności w trakcie rozmów powstały w kontekście ogłoszenia przez Jaruzelskiego stanu wojennego oraz faktu, że gospodarczo nie zrobił przez siedem lat nic, czym mógłby się pochwalić przed dyskutantami. Mówi się, że w dniu dzisiejszym podczas Zgromadzenia Narodowego w trakcie wyboru prezydenta Jaruzelski nie uzyska głosów opozycji. Mówi się, że wcześniejszy fakt odmowy kandydowania przez Jaruzelskiego czyni dla niego furtkę wyjścia na wypadek, gdyby nie uzyskał wymaganej liczby głosów. W takim przypadku koalicja nie miałaby żadnego kandydata, kt[a]óry mógłby być brany[a] pod uwagę jako przyszły prezydent. Jeszcze w trakcie ustalania spraw proceduralnych brano pod uwagę tę ewentualność i w takim przypadku przewidziana jest jedno-, dwudniowa przerwa w obradach, aby kluby parlamentarne mogły uzyskać inne wyjście. Niewykluczone jest, że w takim przypadku opozycja [...][d] wysunęłaby swojego kandydata.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 1591 z RUSW Rawa Maz*[owiecka]*. Rozszyfrowano 19 VII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 9.35 *opatrzona parafką. Numer, nadawcę, datę i godzinę wpisano odręcznie.*

[c] *W dokumencie:* kandydata.

[d] *Pominięto powtórzenie.*

Zastępca szefa RUSW
ds. Służby Bezpieczeństwa
w Rawie Maz[owieckiej]
kpt. S[tefan] Gortatowicz[1]

Zaszyfrował[a]: dnia 19 VI 1989 [r.], godz. 9.15 B. Lewandowska
Rozszyfrował: Szczepaniak[e]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 31, k. 69, mps.

---

[e] *Powyżej po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Skierniewicach. Wpłynęło dnia 19 VII 1989 r. 20 Nr IA-0204/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[1] Stefan Gortatowicz (ur. 1948), mjr. Od czerwca 1973 oficer Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Skierniewicach; od sierpnia 1977 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Skierniewicach; od lipca 1979 starszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Skierniewicach; od czerwca 1981 kierownik sekcji Wydziału „W" KW MO w Skierniewicach; od maja 1983 zastępca kierownika/szefa Komisariatu MO/RUSW ds. SB w Rawie Mazowieckiej; w listopadzie 1987 oddelegowany na trzymiesięczne szkolenie do WS KGB w Moskwie. Zwolniony ze służby 15 III 1990. AIPN Łd, Karta ewidencyjna funkcjonariusza.

Nr 164

1989 lipiec 20, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie oceny mieszkańców województwa skierniewickiego wyboru gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL

[a]IA-0205/89[a] Skierniewice, [dnia] 20 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[b]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][c]

Głównym tematem dyskusji we wszystkich środowiskach i grupach zawodowych był przebieg wyborów prezydenta PRL. Bezpośredni obserwatorzy posiedzenia Zgromadzenia Narodowego generalnie oceniają tę elekcję jako chaotyczną i uwidaczniającą brak doświadczenia parlamentarzystów. Odnotowano również skrajne wypowiedzi oceniające posiedzenie jako farsę, sejmik szlachecki lub spotkanie kilkuset pieniaczy. Większość obserwatorów była przekonana, [że] sprawy organizacyjne i proceduralne były wcześniej dyskutowane i przygotowywane w klubach [...][d] parlamentarnych, tymczasem okazało się, że wstęp do wyborów był poprzedzony trzygodzinnym sporem na temat w zasadzie mało istotnych spraw. Tego typu doświadczenia wywołały w społeczeństwie poważne obawy co do przebiegu przyszłych debat parlamentarnych, np. nad ustawą o budżecie, czy [o] planie gospodarczym. Zdecydowana większość dyskutantów uważa, że prezydent powinien zrezygnować ze wszystkich dotychczas pełnionych funkcji partyjnych, w przeciwnym bowiem razie dozna porażki – podobnie jak Miodowicz.

W środowisku kadry kierowniczej i inżynieryjno-technicznej większych zakładów pracy, m.in. ZTR „Zatra", FUO „Fumos", ZUOiW „Rawent", wybranie prezydenta w drodze uzyskania jedynie minimum wyborczej liczby głosów jest odzwierciedleniem szeroko pojętego pluralizmu politycznego i różnorodności poglądów na osobę W[ojciecha] Jaruzelskiego.

Z wypowiedzi dyskutantów wywodzących się z wyż[ej] wym[ienionego] środowiska, będących jednocześnie członkami PZPR i NSZZ „S" wynika, że bardzo istotne jest opublikowanie wyników głosowania w odniesieniu personalnym. Ich zdaniem jest to możliwość skonfrontowania odczuć poszczególnych parlamentarzystów wobec postaw ich wyborców.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1479. Przyjęto 20 VII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 15.50. Zaszyfrowano 20 VII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 23.10 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[d] *Pominięto wyraz:* poselskich.

Poranne komunikaty radiowe sygnalizujące brak jednomyślności członków koalicji w kwestii wyboru W[ojciecha] Jaruzelskiego spowodowały w tym środowisku wzrost niepokojów o powodzenie jakichkolwiek reform. Uważa się, że tak wybrany prezydent powinien zdać sobie sprawę, że popularność jego osoby, a tym bardziej reprezentowanej przez niego partii nie jest tak wielka, jak głoszą to mass media.

W środowisku pracowników administracji państwowej, w tym Izby Skarbowej, wysuwane są przypuszczenia, że prezydent będzie miał poważne kłopoty z zaproponowaniem premiera. Premier natomiast napotka wiele trudności w sformowaniu odpowiedniego gabinetu. Dyskutujący przewidują, że przyszli członkowie rządu będą poddani szczegółowym egzaminom, podobnie jak miało to miejsce w ZSRR.

W środowisku robotników, m.in. w ZTR „Zatra", Węźle PKP, PTHW i spółdzielczości pracy, dominują wypowiedzi, z których wynika, że nieważna jest osoba wybranego prezydenta. Istotnym jest jedynie stworzenie warunków opartych na racjonalnym ładzie demokratycznym, służących do wyprowadzenia kraju z regresu gospodarczego. Minimalna przewaga głosów popierających W[ojciecha] Jaruzelskiego jest komentowana jako zapowiedź braku poparcia społecznego dla decyzji podejmowanych przez prezydenta.

W środowisku aktywistów „Solidarności" odnotowano wypowiedzi świadczące o dwoistości poglądów w kwestii powołania W[ojciecha] Jaruzelskiego na prezydenta PRL. Znacząca część tych kręgów jest niezadowolona z wyników tej elekcji. Osoby prezentujące tę ocenę zgadzają się jednak ze stanowiskiem OKP o konieczności przestrzegania porozumień „okrągłego stołu" i niewysuwaniu kontrkandydata z opozycji. Pozostali aktywiści utożsamiają się z tezą A[dama] Michnika zawartą w artykule „Wasz prezydent – nasz premier". Osoby te uważają, że „Solidarność" nie uniknie głosów krytyki i odpowiedzialności za przedłużający się kryzys w kraju. Tym samym, ich zdaniem, należy dążyć do opanowania jak największej liczby stanowisk w organach władzy wykonawczej. Argumenty Bugaja o nieprzygotowaniu opozycji do współrządzenia krajem są przez tę grupę odrzucane. Rozważa się nawet wystosowanie do OKP pisma postulującego typowanie własnych kandydatów do stanowisk ministerialnych.

[e]Uczestnicy spotkania W[ojciecha] Jaruzelskiego z członkami OKP rozpowszechniają opinię, że ówczesny kandydat na prezydenta w konfrontacji z senatorami i posłami opozycji wypadł słabo, a w trakcie spotkania padały apele o złożenie rezygnacji z kandydatury. Jednocześnie ocenia się, że konsekwencją negatywnej oceny tego spotkania było to, że wahający się wtedy posłowie i senatorowie zdecydowali się na głosowanie przeciw W[ojciechowi] Jaruzelskiemu[e].

Zakonnicy z klasztoru oo. Franciszkanów w Niepokalanowie podkreślają, że w obecnej skomplikowanej sytuacji politycznej nikt poza gen. Jaruzelskim nie sprostałby stawianym zadaniom. Oceniając sylwetkę nowo wybranego prezydenta, duchowni twierdzą, że mimo wielu zarzutów, jakie można mu postawić, to jednak jest on niekwestionowanym autorytetem zarówno w kraju, jak i za granicą. Zdaniem zakonników przedstawiciele opozycji również doszli do tego wniosku i zdają sobie sprawę, że taki wybór jest dla nich korzystny. Duchowni krytycznie wypowiadają się odnośnie zgłoszenia tylko jednej kandydatury. Uważają, iż biorąc pod uwagę zasady kultury politycznej, powinno być kilku kandydatów, chociaż

[e-e] *Przekreślono odręcznie dwoma ukośnymi liniami i opatrzono parafką.*

z góry byłoby wiadomo, który zwycięży. Zakonnicy negatywnie oceniają sposób bycia i zachowania się licznych posłów i senatorów w czasie obrad Zgromadzenia Narodowego. M.in. chodzi im o sam moment wejścia nowego prezydenta, którego część zebranych wita oklaskami, wstając, a inni siedzą z ponurymi minami. Twierdzi się, że wielu posłów i senatorów ze strony opozycji nie wykazywało zwykłej kultury i dobrego wychowania.

Księża z dekanatu mszczonowskiego twierdzą, iż nie są zaskoczeni wyborem nowego prezydenta, gdyż byli przekonani, iż tzw. kryzys prezydencki był wywołany celowo, aby wzmocnić pozycję ww. Z wypowiedzi księży wynika, że z zainteresowaniem oczekują powołania premiera i nowego rządu. Podkreślają, iż decyzje te muszą zapaść jak najszybciej, gdyż sytuacja gospodarcza wymaga konkretnych posunięć i reform[f].

[...][c]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 140–142.

[f] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 165

1989 lipiec 20, Skierniewice – Meldunek na temat reakcji mieszkańców Skierniewic na wybór gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL

[a]P-564 BC[a] [b]Skierniewice, [dnia] 20 VII 1989 [r.]

Tajne

Egz. nr [a]1[a]

Z[astęp]**ca Szefa WUSW**
ds. Służby Bezpieczeństwa
w Skierniewicach

[c]**Meldunek**

Wybory prezydenta PRL, które miały miejsce w dniu wczorajszym i były bezpośrednio transmitowane przez TV, spowodowały szerokie komentarze wśród społeczeństwa Skierniewic. Większość osób uważa, że wybory były niedemokratyczne, były wymuszone, a jedyny kandydat w osobie W[ojciecha] Jaruzelskiego przeszedł tylko [d] i wyłącznie dzięki poparciu nielicznych grup społecznych, w szczególności dzięki członkom PZPR. Są głosy twierdzące, że przez wybór W[ojciecha] Jaruzelskiego na to stanowisko Polska nie zyska nic w kierunku normalizacji życia gospodarczego społeczeństwa. Mówi się, że znowu: „Czerwone pająki górą".

Wynikiem wyborów nie jest usatysfakcjonowana opozycja. Twierdzi ona, że wybory prezydenta powinny się odbywać przy udziale kilku kandydatów i wybór powinien należeć do całego społeczeństwa. Są również głosy twierdzące, że Jaruzelski nie powinien przyjąć funkcji prezydenta, zważywszy na sam przebieg wyborów, jak i ich wynik. Inni twierdzą, że chyba koniecznie chciał otrzymać tą funkcję, pomimo że większa część społeczeństwa nie popierała jego kandydatury. Mówi się, że jeżeli prezydentem został „czerwony", to premierem zostanie ktoś z opozycji. Większość społeczeństwa jest zawiedziona wynikiem wyborów.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. L.dz. 062/89. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* por. Rosa. 20 VII *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Eugeniusz Rosa (ur. 1948), kpt. Od stycznia 1976 referent Wydziału Paszportów KW MO w Skierniewicach; od sierpnia 1978 inspektor Referatu Paszportów KW MO w Sochaczewie; od kwietnia 1981 inspektor Sekcji Przemysłu Wydziału do Walki z PG KW MO w Skierniewicach; od czerwca 1981 inspektor Wydziału IV KW MO w Skierniewicach; od grudnia 1981 inspektor Wydziału V KW MO w Skierniewicach; w lipcu 1984 zwolniony ze służby z powodów dyscyplinarnych; w listopadzie 1984 przywrócony do służby na poprzednio zajmowane stanowisko; od listopada 1989 starszy inspektor WOG WUSW w Skierniewicach; od stycznia 1990 dyżurny Wydziału WSK WUSW w Skierniewicach; od kwietnia 1990 dyżurny Wydziału Prewencji i Porządku Publicznego WUSW w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/133, Akta osobowe.

[d] *Nieczytelny, wykreślono maszynowo wyraz.*

Wyk. 2 egz.[e]
Nr ks. masz. 0263/89[f]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 44, k. 85, mps.

[e] *Po prawej stronie pieczęć:* Z*[astęp]*ca szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Polityczno-Wychowawczych w Skierniewicach kpt. Paweł Kaźmierczak *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Paweł Kaźmierczak (ur. 1947), kpt. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji UŁ; zastępca szefa WUSW ds. Polityczno-Wychowawczych w Skierniewicach. EASK 24 975, Akta paszportowe.

[f] *Poniżej nieczytelna pieczęć wpływu z wpisanymi odręcznie datą:* 20 VII 1989 r. *i numerem:* IA-0205/89.

Nr 166

[1989 lipiec 20], Skierniewice – Szyfrogram zastępcy szefa WUSW ds. MO w Skierniewicach płk. Wiesława Lubienieckiego dotyczący dochodzenia w sprawie śmierci ks. Sylwestra Zycha

[Skierniewice, dnia 20 VII 1989 r.]
Tajne

[a]Od z[astęp]cy Szefa WUSW
do naczelników wydziałów WUSW w Sk[ierniewi]cach
i szefów RUSW woj. skierniewickiego

Szyfrogram [...][b] nr [c]

Treść:

[d]W dn. 11 VII 1989 r. o godz. 2.30 na przystanku PKS w Krynicy Morskiej – woj. elbląskie – znaleziono zwłoki ks. Sylwestra Zycha, lat 39, zam. Grodzisk Mazowiecki, woj. warszawskie. Wymieniony był w przeszłości karany za organizację i przywództwo młodzieżowej grupy terrorystycznej, która w 1982 r. w Warszawie dokonała zabójstwa funkcjonariusza MO Zdzisława Karosa[1].

Z uwagi na nieznaczne obrażenia ciała i inne okoliczności w zasadzie wyklucza się zabójstwo lub nieumyślne spowodowanie śmierci. Ks. S[ylwester] Zych w nocy z 10/11 VII 1989 r. w godz. 22.00–2.00 przebywał w restauracji „Riwiera", odległej o ok. 300 m od miejsca znalezienia jego zwłok wraz z NN mężczyzną o rysopisie: wiek 40–45 lat, wzrost ok. 175 cm, krępej budowy ciała, włosy szpakowate, proste, obfite, zaczesane do góry, czoło wysokie, linia prosta, twarz okrągła o łagodnych rysach, oczy, usta i nos średniej wielkości, posiadał sumiaste, obfite wąsy przykrywające górną wargę, ubrany był w koszulkę polo kol[oru] niebieskiego marki „Lacoste" [...][e] z naszytym na kieszonce wizerunkiem krokodyla.

Przy zwłokach nie odnaleziono kurtki typu wiatrówka z materiału koloru beżowego, torby o wymiarach 20×20 cm z paskiem – uchwytem z czarnego skaju, w której prawdopodobnie znajdowały się dokumenty i bliżej nieustalona kwota pieniędzy.

---

[a] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Zapoznać stan osobowy *oraz pieczęć:* Naczelnik Wydziału Zabezp*[ieczenia]* Operacyjnego WUSW w Skierniewicach *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Pominięto przekreślony odręcznie wyraz:* kodogram.

[c] *Pole niewypełnione.*

[d] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. L.dz. KR-I-0244/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[e] *Pominięto powtórzenie.*

[1] Zdzisław Karos (1950–1982), st. sierż. Funkcjonariusz MO, zatrudniony przy ochronie ambasad w Warszawie; 18 II 1982 w drodze do pracy postrzelony w tramwaju przez czł. organizacji PAK – Druga Kadrowa, działającej pod opieką ks. S. Zycha; utworzona po wprowadzeniu stanu wojennego organizacja stawiała sobie za cel gromadzenie broni palnej, która miała być następnie użyta w czasie konfrontacji z władzą; w szeroko wykorzystywanym propagandowo przez władze PRL procesie siedemnastoletni R. Chechłacz został skazany na 25 lat pozbawienia wolności (ułaskawiony w 1989); skazanych nie objęły amnestie dotyczące więźniów politycznych – potraktowano ich jako więźniów kryminalnych.

Środowiska opozycyjno-solidarnościowe podjęły próbę przedstawienia tego zdarzenia jako kolejnej zbrodni na tle politycznym, z sugestią udziału w niej służb resortu.

Ponieważ w okresie ujawnienia zwłok ks. S[ylwestra] Zycha w rejonie Krynicy Morskiej przebywało kilkadziesiąt tysięcy turystów i wczasowiczów z całego kraju, proszę o:

– zapewnienie dopływu informacji mających związek z tą sprawą ze wszystkich środowisk, a zwłaszcza od osób, które w tym czasie przebywały w Krynicy Morskiej i okolicach,

– na podstawie podanego rysopisu i portretu rysunkowego przedstawionego w programie typowanie osób odpowiadających mężczyźnie, z którym ksiądz przebywał w restauracji „Riwiera",

– zlecenie stosownych zadań sieci poufnych osobowych źródeł informacji,

– zapewnienie priorytetu wykonawstwa czynności, które mogą być zlecane w tej sprawie.

Wszelkie uzyskane informacje proszę niezwłocznie przekazywać do Wydziału Kryminalnego tut[ejszego] WUSW[f].

Źródło: AIPN Łd, 052/87, t. 3, k. 35, rkps.

[f] *Poniżej pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1466–1471. Przyjęto 20 VII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 12.40. Zaszyfrowano 20 VII 1989 *[r.] opatrzona dwoma parafkami. Numery, daty i godzinę wpisano odręcznie; częściowo nieczytelna pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* Kat*[egoria]*. Sk*[ierniewi]*ce. 0–893. Str*[ony]* 2. Egz. 10. 21 VII *[19]*89 *[r.] oraz pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Milicji Obywatelskiej w Skierniewicach płk mgr Wiesław Lubieniecki. Wiesław Lubieniecki (ur. 1937), płk. Absolwent Wydziału Prawa UW (1972); funkcjonariusz KS MO w Warszawie, m.in. zastępca komendanta/szefa KS MO/SUSW ds. MO w Warszawie; zastępca szefa WUSW ds. MO w Skierniewicach. AIPN, 728/49186, Akta paszportowe.

Nr 167

1989 lipiec 25, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Robotnik" na temat planów działań Polskiej Partii Socjalistycznej na terenie Łodzi oraz oceny wyboru gen. Wojciecha Jaruzelskiego na urząd prezydenta PRL

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 25 VII 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]2[b]

Wydział I Departament[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]476[b],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim „**Robotnik**", nr ewidencyjny – 58 030,
nr identyfikatora – 6256/88

W dniu 21 VII 1989 r. odbyło się kolejne zebranie Okręgowego Komitetu[c] [Robotniczego] PPS Łódź, w którym wzięło udział około 12 osób. Gościnnie wziął udział w zebraniu członek Regionalnej Komisji Organizacyjnej NSZZ „S" Paweł **Lipski**[1]. Omawiane były dwie kwestie:

– ewentualność nawiązania współpracy z łódzką KPN,

– stanowisko PPS wobec możliwych napięć społecznych na 1 VIII 1989 r.

Jeżeli chodzi o kwestię pierwszą – uczestnicy zebrania poparli ideę uściślenia kontaktów z łódzką strukturą KPN. PPS planuje aktywne włączenie się (wspólnie z KPN) w planowaną [[d]] na dzień 17 września br. akcję propagandową pod łódzką katedrą. Przewiduje się akcję ulotkową i okolicznościowe przemówienia.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-01264/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *W dokumencie:* Okręgowej Komisji.

[d] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

[1] Paweł Lipski (ur. 1954). Działacz związkowy i samorządowy; czł. KZ NSZZ „S" w ZPO im. A. Próchnika w Łodzi; czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); przewodniczący Komisji Koordynacyjnej Krajowej Sekcji Odzieżowej; współpracownik Komisji ds. Dobroczynności przy Kurii Biskupiej w Łodzi; autor tekstów, redaktor, drukarz i kolporter „SW"; internowany w Łowiczu (11–28 V 1982); czł. RKW NSZZ „S"; współorganizator podziemnego wydawnictwa „Fakt"; zaangażowany w kampanię wyborczą WKO „S" w Łodzi; uczestnik II Zjazdu NSZZ „S" w Gdańsku (na zaproszenie L. Wałęsy); przewodniczący Tymczasowego Prezydium Sekcji Przemysłu Lekkiego NSZZ „S" (1990) i Krajowej Sekcji Przemysłu Lekkiego NSZZ „S" (od 1990); radny Rady Miejskiej w Łodzi (1990–1994); czł. UW (1997–2001); p.o. dyrektor Delegatury Łódź-Górna UMŁ; komendant Straży Miejskiej w Łodzi; wg zapisów ewidencyjnych TW „Władek", „Wiktor" (1978–1990), zarejestrowany pod nr. 37 949 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, pf 86/21, t. 6; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej oraz karta z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/3, Dziennik rejestracyjny WUSW w Łodzi; *Stan wojenny*..., s. XX.

Ustalono, że PPS będzie aktywnie włączała się w każdą akcję strajkową klasy robotniczej celem przekształcenia żądań o charakterze ekonomicznym w postulaty polityczne.

PPS wychodzi również z założenia, że wybór prezydenta PRL był w swej istocie niedemokratyczny i dlatego na każdym kroku PPS będzie manifestowała żądanie ustąpienia gen. **Jaruzelskiego**.

Na spotkaniu postanowiono również, że PPS będzie wysyłała przedstawicieli jako obserwatorów na sesje rad narodowych. Wiąże się to z przygotowaniami struktury do jawnych wyborów do samorządów terytorialnych.

Opr. mł. chor. K[rzysztof] Karlikowski[2]

Sporządz[ono] **3 egz.** **mjr mgr R**[yszard] **Durczyński**[e]
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. KK/druk WP
Dz. masz. 01481/89

Źródło: AIPN Łd, 014/1042, k. 62, mps.

[e] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[2] Krzysztof Karlikowski (ur. 1952), chor. Od września 1982 milicjant Kompanii Patrolowej KD MO Łódź-Śródmieście; od marca 1983 starszy referent operacyjno-dochodzeniowy Wydziału Dochodzeniowego KD MO Łódź-Śródmieście; od maja 1983 referent operacyjny Wydziału Dochodzeniowego KD MO/DUSW Łódź-Śródmieście; od maja 1985 inspektor Wydziału Dochodzeniowego DUSW Łódź-Śródmieście; od czerwca 1989 inspektor Wydziału III WUSW w Łodzi; od listopada 1989 inspektor Wydziału SiA WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/140, Akta osobowe.

Nr 168

1989 lipiec 25, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat kandydatur na urząd premiera PRL oraz informacji dotyczących śmierci ks. Sylwestra Zycha

L.dz. 0209/89

Skierniewice, [dnia] 25 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy][a]

[b]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][c]

Wiele z notowanych wypowiedzi dotyczy także kwestii nowego rządu. Powszechnie oczekuje się, że decyzje w tej sprawie zapadną w najbliższym czasie, gdyż obecną sytuację uważa się za tymczasową. Konsultacje prezydenta odnośnie obsadzenia stanowiska premiera nasiliły spekulacje co do ewentualnego kandydata. W opinii kadry technicznej zakładów [d]ob[d]sługi rolnictwa z terenu Sochaczewa oraz pracowników skierniewickiej administracji państwowej największe szanse ma Wł[adysław] Baka oraz I[reneusz] Sekuła. Dyskutanci uważają, że decydujący głos w wyborze osoby, której powierzone zostanie utworzenie nowego gabinetu będzie miała strona opozycyjno-solidarnościowa. Dlatego też rozmowy konsultacyjne prezydenta z pozostałymi siłami społecznymi uważa się za mało istotne. Robotnicy Zakładów Przemysłu Lniarskiego w Żyrardowie przewidują trudności w obsadzeniu poszczególnych ministerstw, gdyż kandydaci będą szczegółowo „egzaminowani" przez członków parlamentu. Desygnowani na konkretne stanowiska zostaną zatwierdzeni dopiero po przedstawieniu realnych planów działania.

W środowisku kleru rzymskokatolickiego z terenu województwa w dalszym ciągu aktualną pozostaje sprawa niewyjaśnionych okoliczności śmierci ks. Sylwestra Zycha. Księża z dekanatu lubocheńskiego zwracają uwagę na ujawnione na ciele ofiary liczne ślady nakłuć. W rozmowach prywatnych sugerują, że stwierdzony w organizmie alkohol mógł być wprowadzony poprzez wstrzyknięcie już po śmierci księdza. Dlatego też duże znaczenie będą miały szczegółowe badania lekarskie. W opinii rozmówców obu stronom, zarówno państwowej, jak też kościelnej, winno zależeć na wyciszeniu sprawy. Jeżeli okaże się bowiem, iż

---

[a] *Po prawej stronie parafka.*
[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1502. Przyjęto 25 VII *19*89 *[r.],* g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 25 VII 1989 *[r.],* g*[odzina]* 16.30. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*
[c] *Fragment pominięty przez autora.*
[d-d] *Wpisano odręcznie.*

zgon nastąpił w sposób naturalny, to nawet najbardziej przekonywujące argumenty nie trafią do przekonania części społeczeństwa, które winą obarczać będzie organa bezpieczeństwa. Również dla Kościoła śmierć księdza spowodowana nadużyciem alkoholu byłaby kompromitująca.

Zdecydowana większość duchowieństwa m.in. z dekanatu rawskiego, sochaczewskiego i błońskiego zdecydowanie negatywnie ocenia fakt nadania programu telewizyjnego mówiącego o ostatnich godzinach życia ks. Zycha. Zdaniem dyskutantów program ten mógł być odebrany jako próba nacisku na organa śledcze, ukierunkowująca postępowanie wyjaśniające oraz sugerowanie społeczeństwu przyczyn zgonu księdza. Ponadto według komentujących reportaż był prymitywny, robiony „na siłę", który zamiast wytonować nastroje, tylko je zaostrzył[e].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 149–150, mps.

[e] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Milicji Obywatelskiej w Skierniewicach płk mgr Wiesław Lubieniecki *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 169

1989 lipiec 26, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat planów podjęcia wspólnych działań przez Konfederację Polski Niepodległej i Polską Partię Socjalistyczną na terenie Łodzi

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 26 VII 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]2[b]

Wydział I Departament[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]485[b],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim „**Ekipa**", nr ewidencyjny – 43279,
nr identyfikatora – 6601/85

Odnotowaliśmy na przestrzeni ostatnich dni nawiązanie bezpośrednich kontaktów na terenie Łodzi pomiędzy strukturami PPS i KPN. Bezpośrednie rozmowy przeprowadzili: fig[urant] (15 811) Andrzej **Ostoja-Owsiany** (szef Obszaru III [KPN]) i Jacek **Kozieł** (przewodniczący Okręgowego Komitetu[c] [Robotniczego] PPS).

Przedmiotem ich rozważań była kwestia uzgodnień i określenia płaszczyzny współdziałania.

Zdecydowano na wstępie, iż pierwszy etap tej działalności zasadzał się będzie na prowadzeniu wspólnych akcji propagandowych, które nadałyby rozgłos tym dwóm strukturom. Stanowiłyby jednocześnie przykład do naśladowania.

Realizując ten zamiar, chcą (Andrzej **Ostoja-Owsiany** i Jacek **Kozieł**) w rocznicę wkroczenia wojsk radzieckich na wschodnie tereny Polski przeprowadzić akcję protestacyjną polegającą na pikietowaniu grupą 8–10 osób pod KŁ PZPR z jednoczesnym kolportażem okolicznościowych ulotek.

Opr. K. Berłowski
Sporządz. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. JB/druk WP
Dz. masz. 01489/89

mjr mgr R[yszard] **Durczyński**[d]

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 1, k. 134, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-0485/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*
[c] *W dokumencie:* Okręgowej Komisji.
[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 170

1989 lipiec 30, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na zmiany zachodzące w kierownictwie PZPR

L.dz. IA-0213/89

Skierniewice, [dnia] 30 VII 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

[b]**Szyfrogram**

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][c]

Wiele z odnotowanych wypowiedzi i komentarzy ze strony przedstawicieli poszczególnych środowisk i grup społeczno-zawodowych woj. skierniewickiego dot[yczy] obrad drugiej części XIII Plenum KC PZPR. Nauczyciele szkół średnich z terenu Rawy Mazowieckiej zwracają uwagę na wystąpienie Mariana Orzechowskiego[1]. Twierdzą, że treść tego referatu w pełni oddaje rzeczywistą sytuację wewnątrzpartyjną oraz ukazuje miejsce partii w społeczeństwie. Oficjalne stwierdzenie, iż skończył się czas PZPR jako partii rządzącej, przewodniej i kierowniczej świadczy, zdaniem dyskutantów, o dużej odwadze kierownictwa, które w sposób otwarty i szczery ocenia [d]kondycję[d] partii.

[e]Z drugiej strony wg komentujących, przy szerokim niezadowoleniu i jawnej krytyce szeregowych członków partii, Komitet Centralny nie może nie respektować głosów oddolnych[e]. Nauczyciele zwracają również uwagę na głosy w dyskusji dotyczące wzajemnych relacji między Komitetem Centralnym a klubem poselskim PZPR. W pełni za słuszne uważa się stwierdzenie jednego z mówców, iż w obecnej sytuacji politycznej na posłów reprezentujących partię spada cały ciężar odpowiedzialności za decyzje PZPR.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram wysyłany nr 1517. Przyjęto 30 VII *19*89 *[r.],* g*[odzina]* 15.00. Zaszyfrowano 30 VII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 16.00. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie nieczytelna parafka.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[d-d] *Nadpisano odręcznie nad przekreślonym odręcznie wyrazem:* kadencję.

[e-e] *Fragment przekreślony odręcznie poziomą linią.*

[1] Marian Orzechowski (ur. 1931). Polityk komunistyczny, historyk i politolog, prof.; czł. PZPR (1952–1990); absolwent UL (1955); pracownik naukowo-dydaktyczny UWr (od 1955); dyrektor Instytutu Nauk Politycznych UWr (1969–1972); prof. nadzwyczajny (1971); rektor UWr (1972–1975); prof. zwyczajny nauk politycznych (1977); sekretarz KC PZPR (1981–1983, 1988–1989); czł. KC PZPR (1981–1990); sekretarz generalny TRK PRON (1982–1983) i RK PRON (1983–1984); czł. Prezydium Rady Krajowej PRON (1983–1987); zastępca czł. BP KC PZPR (1983–1986); rektor Akademii Nauk Społecznych KC PZPR (1984–1986); minister spraw zagranicznych w gabinecie Z. Messnera (1985–1988); czł. BP KC PZPR (1986–1990); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1989–1991); przewodniczący Klubu Poselskiego PZPR (1989–1990) i Parlamentarnego Klubu Lewicy Demokratycznej (1990); obecnie wykładowca SWSPiZ w Łodzi.

Pracownicy średniego dozoru technicznego sochaczewskich zakładów produkcyjnych (m.in. „Chemitex", „Boryszew-Erg") krytycznie wypowiadają się na temat dokonanej na plenum [oceny] kampanii wyborczej. Zdaniem dyskutantów referat Janusza Reykowskiego[2] oraz niektóre głosy w dyskusji nie wnoszą nic nowego w kwestii przyczyn klęski w wyborach. Oczekiwano, że w ramach nurtu rozliczeniowego imiennie przedstawi się winnych, którzy przyczynili się do porażki wyborczej.

Komentujący podkreślają także, iż Komitet Centralny nie ustosunkował się do polityki obecnego rządu. Wystąpienie I[reneusza] Sekuły i jego próba udowodnienia za pomocą ilości ustaw, czy projektów zgłoszonych przez rząd, że gabinet M[ieczysława] Rakowskiego wiele dokonał, jest mało przekonywująca. Zdaniem zatrudnionych w wyżej wym[ienionych] zakładach najważniejszą sprawą jest, na ile praktyczne zastosowanie ustaw i decyzji rządowych wpłynęło na poprawę funkcjonowania gospodarki. Niewiele z takich przykładów członkowie rządu mogliby wymienić. Ponadto, zdaniem dyskutantów, śmiesznym jest ciągłe podkreślanie – jako jednego z dokonań rządu – uregulowania sprawy paszportów. W wielu krajach paszport jest tak oczywistą rzeczą, że nie musi się tym zajmować rząd.

[f]Pracownicy skierniewickich zakładów pracy, m.in. ZTR „Zatra" i ZWOiW „Rawent" zwrócili uwagę na nowo wybranych członków Biura Politycznego. Młodzi wiekiem rozmówcy w pełni poparli ten wybór. Szczególnie pozytywnie oceniono kandydaturę Sławomira Wiatra[3], który wywarł dobre wrażenie na mieszkańcach Skierniewic w czasie spotkań przedwyborczych L[eszka] Millera. W opinii załóg tych zakładów dominuje przekonanie, że właśnie takich ludzi jak Miller i Wiatr trzeba angażować w pracach Biura Politycznego. Jakkolwiek uzupełnienie do najwyższych władz partyjnych w[yżej] wym[ienionych] osób było zaskoczeniem, to objęcie stanowiska I sekretarza KC przez M[ieczysława] Rakowskiego dla rozmówców okazało się spełnieniem ich prognoz. Już od kilku tygodni w wielu środowiskach dyskutowano na temat objęcia tego stanowiska po wyborze gen. W[ojciecha] Jaruzelskiego na Prezydenta PRL. Spośród kilku kandydatów, m.in.: Kiszczaka, Millera, Fiszbacha[4]

---

[2] Janusz Reykowski (ur. 1929). Polityk komunistyczny, psycholog; czł. PZPR (1949–1990); pracownik naukowo-dydaktyczny UW (1951–1980); absolwent UW (1954); dr (1959); dr hab. (1965); konsultant w Pracowni Psychologicznej WIML (1965–1967); kierownik Ośrodka Badań Społecznych WAP im. F. Dzierżyńskiego (1967–1968); prof. nadzwyczajny (1972); prof. zwyczajny nauk humanistycznych (1979); kierownik Zakładu Psychologii PAN (1980–2002); czł. korespondent PAN (od 1983); czł. Komitetu Wykonawczego RK PRON (1983–1989); czł. KC i czł. BP KC PZPR (1988–1990); przewodniczący Komisji Analiz i Prognoz Społeczno-Politycznych KC PZPR (1989–1990); współzałożyciel SWPS (1996), przewodniczący Rady Programowej SWPS.

[3] Sławomir Wiatr (ur. 1953). Prawnik, politolog, działacz komunistyczny; czł. PZPR (1976–1990); absolwent UW (1976); dr nauk politycznych (1980); pracownik naukowy Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauk Politycznych UW (1980–1983) oraz Zakładu Nauk Zarządzania PAN (1983–1989); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; kierownik Wydziału – Sekretariatu Komisji Młodzieży, Stowarzyszeń i Organizacji Społecznych (1989); współtwórca Ruchu 8 lipca, reformatorskiej grupy w PZPR (1989); sekretarz i czł. KC PZPR (1989–1990); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1989–1991); czł. RN (od 1990) i CKW SdRP (1990–1991); podsekretarz stanu – pełnomocnik rządu ds. informacji europejskiej w gabinecie L. Millera (2002–2003); w złożonym na przełomie czerwca i lipca 2002 oświadczeniu lustracyjnym przyznał, że był tajnym i świadomym współpracownikien służb specjalnych PRL; syn J. Wiatra.

[4] Tadeusz Fiszbach (ur. 1935). Polityk komunistyczny, ekonomista, dr nauk technicznych; absolwent WSR w Olsztynie, WSNS i SGPiS w Warszawie; od 1963 w aparacie partyjnym (m.in. sekretarz KP PZPR w Elblągu i I sekretarz KP PZPR w Tczewie); sekretarz KW PZPR w Gdańsku (1971–1975); I sekretarz KW PZPR w Gdańsku (1975–1982); czł. KC (1975–1981); zastępca czł. BP KC PZPR (1980–1981); radca Ambasady PRL w Helsinkach (1982–1986); doradca w MSZ (1987–1989); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1976–1985, 1989–1991); wicemarszałek Sejmu PRL (RP) (1989–1991); przewodniczący Rady Krajowej PUS (1990–1991); w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych ambasador RP na Łotwie; wykładowca WSMSGiP w Gdyni.

na pierwszym miejscu wymieniano Rakowskiego. Tylko on, zdaniem średniej kadry technicznej spółdzielczości pracy w Skierniewicach, może być kontynuatorem idei porozumienia narodowego i przemian w PZPR.

Dyżurny kierownictwa WUSW
płk Świder[f]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 157–158, mps.

[f-f] *Dopisano odręcznie oraz opatrzono po prawej stronie nieczytelnym podpisem.* Czesław Świder, płk. Naczelnik WRD WUSW w Skierniewicach.

Nr 171

1989 sierpień 1, Łódź – Informacja TW „Arno" w sprawie opinii pracowników Przedsiębiorstwa Produkcji i Montażu Urządzeń Elektrycznych Budownictwa „Elektromontaż" w Łodzi na temat wyboru Mieczysława F. Rakowskiego na stanowisko I sekretarza KC PZPR oraz zapowiedzi urynkowienia gospodarki

[a]Źródło: TW ps. „Arno"[1] Łódź, [dnia] 1 VIII 1989 [r.]
Przyjął: Jaszczak[2] **Tajne spec**[jalnego] **znacz**[enia]
Data: 1 VIII 1989 [r.], g[odzina] 9.30 Egz. poj[edynczy]
Miejsce: LK „Rodeo"

Informacja operacyjna dot[ycząca] „Elektromontażu"

W związku z wyborem Rakowskiego na stanowisko I sekretarza i zmianami w składzie KC i Biura Politycznego wśród załogi – zarówno członków partii, [jak] i bezpartyjnych – opinie na ten temat są następujące i zróżnicowane:

– wybór Rakowskiego jest decyzją trafną, gdyż on jako reformator oczyści partię z pozostałości minionego okresu,

– I sekretarzem powinien być Orzechowski, gdyż ostatnio był czynny, wyjaśniał politykę partii, jej zamierzenia [i] program, wykorzystując do tego telewizję [i] radio. Dlatego uważany był za pierwszoplanowego kandydata, więc niewyjaśniona jest przyczyna, dlaczego odszedł z władz,

– dobrze się stało, że odeszli lub odwołani zostali Czyrek, Barcikowski, gdyż utożsamiani są oni z ekipą Gierka[3] i niepowodzeniami ostatnich ośmiu lat,

– pozytywnie przyjęto wybór Króla[4], Millera, Święcickiego[5], lecz zadaje się pytanie, dlaczego wybrano Natorfa[6], Kubasiewicza[7], Gorywodę[8] – ludzi określanych mianem „betonu" partyjnego.

---

[a] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* S*[ekcja]* 1 *opatrzona nieczytelną parafką.*

[1] „Arno" – wg zachowanych dokumentów Antoni Śledź (ur. 1948), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 48 723 (1984–1990); kierownik Zakładu Sprzętu i Transportu PPiMUEB „Elektromontaż" w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2475, t. 1–2; 0046/2112; karty: Mkr-2 i EO-4-A/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/73 i EO-4-B/72 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

[2] Brak bliższych danych.

[3] Edward Gierek (1913–2001). Działacz komunistyczny, polityk; czł. FPK, KPB, PPR i PZPR; emigrant we Francji (1923–1934) i w Belgii (1937–1948); przewodniczący Rady Narodowej Polaków w Belgii (1946–1948); sekretarz KW PZPR w Katowicach (1949–1954); kierownik Wydziału Przemysłu Ciężkiego KC PZPR (1954–1956); czł. KC PZPR (1954–1980); sekretarz KC PZPR (1956–1964); I sekretarz KW PZPR w Katowicach (1957–1970); czł. BP KC PZPR (1956, 1959–1980); I sekretarz KC PZPR (1970–1980); w 1980 odwołany z KC PZPR; w lipcu 1981 wykluczony z PZPR przez IX Zjazd partii; poseł na Sejm PRL (1952–1980); czł. Prezydium OK FJN (1971–1981).

[4] Marek Król (ur. 1953). Działacz młodzieżowy, polityk, dziennikarz; filolog klasyczny; absolwent UAM w Poznaniu; w aparacie ZSMP w Poznaniu, m.in. kierownik Wydziału Kultury, sekretarz ds. ideologicznych (1979–1984); od 1984 dziennikarz „Wprost" (1989–2006 redaktor naczelny); czł. KC PZPR (1989–1990); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1989–1991) – rzecznik prasowy Klubu Poselskiego PZPR; czł. PUS (1990–1991); założyciel, prezes zarządu i główny udziałowiec Agencji Wydawniczo-Reklamowej „Wprost"; wg zapisów ewidencyjnych zarejestrowany przez SB jako TW „Adam" (1984–1989).

[5] Marcin Święcicki (ur. 1947). Polityk, działacz samorządowy, dr nauk ekonomicznych; absolwent UW (1971); czł. PZPR (od 1974–1990); odbył staż naukowy w uczelniach w USA (1969–1971); pracownik naukowy UW

Decyzja o urynkowieniu gospodarki, indeksacja są przedmiotem wymiany zdań i poglądów wśród całej załogi. Przeważa opinia o słuszności tego przedsięwzięcia, ale jednocześnie wyrażane są wątpliwości, czy to jeszcze bardziej nie spowoduje pogłębienia kryzysu, zwiększenia inflacji. Aktualnie ludzie nie znają jeszcze nowych cen artykułów, gdyż nie zostały one opublikowane kompleksowo. Za kilka dni nastąpi zderzenie płac z cenami i wtedy dopiero będzie można mówić o nastrojach ludzi.

[b]Z wypowiedzi jakie można ostatnio usłyszeć, wynika coraz bardziej widoczny konflikt interesów miasta i wsi. Negatywnie ocenia się akcje protestacyjne związane z blokadą dróg i wyraża się opinię, że udział w nich brali najbogatsi rolnicy – właściciele kombajnów [i] traktorów, a nie ci, którym się naprawdę źle powodzi. Kierowcy, którzy przejeżdżali koło tych kolumn nie zauważyli, by ktoś stał z pługiem konnym. Usłyszeć można było też utarczki słowne kierowców z protestującymi[b].

„Arno"

Zadania

1. W przypadku zaistnienia groźby konfliktu w p[rzedsiębior]stwie, którego tłem byłyby sprawy wynikające z aktualnej sytuacji gospodarczej i politycznej proszę powiadomić pracownika SB.

2. Termin kolejnego spotkania zostanie ustalony telefonicznie.

„Arno"

Źródło: AIPN Łd, 0040/2475, t. 2, k. 135, rkps.

(1971–1972); główny specjalista w Komisji Planowania przy RM (1972–1982); dyrektor ds. studiów i analiz w Sekretariacie Konsultacyjnej Rady Gospodarczej (1982–1989); p.o. sekretarz generalny (1985–1987) i sekretarz generalny (1987–1989) Konsultacyjnej Rady Gospodarczej; sekretarz KC PZPR (1989); czł. KC PZPR (1989–1990); minister współpracy gospodarczej z zagranicą w gabinecie T. Mazowieckiego (1989–1990); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR, UD i UW (1989–1996); czł. UD i UW (od 1991); prezydent Warszawy (1994–1999), radny Rady Miasta Stołecznego Warszawy (do 2002); wiceminister gospodarki w gabinecie J. Buzka (1999–2001); czł. zespołu negocjującego warunki przystąpienia Polski do Unii Europejskiej; wiceprzewodniczący PD–demokraci.pl (2006–2007); kandydat z listy UW do Sejmu RP (2001, 2005) i Parlamentu Europejskiego (2004); radny Sejmiku Województwa Mazowieckiego z ramienia LiD (od 2006); kandydat do Sejmu RP z listy LiD (2007).

[6] Włodzimierz Natorf (ur. 1931). Działacz partyjny, ekonomista, dyplomata; etatowy pracownik aparatu ZMP w Łodzi (1949–1950); czł. PZPR (1949–1990); absolwent UL (1955); od 1955 pracownik MSZ; zatrudniony w stałym przedstawicielstwie PRL w ONZ w Nowym Jorku (1959–1965); wicedyrektor departamentu w MSZ (1965–1969); ambasador – stały przedstawiciel PRL w Biurze ONZ w Genewie (1969–1973); wicedyrektor, następnie dyrektor departamentu w MSZ (1973–1981); kierownik Wydziału Zagranicznego KC PZPR (1981–1982, 1984–1985); ambasador – stały przedstawiciel PRL w ONZ w Nowym Jorku (1982–1985); ambasador PRL w Moskwie (1985–1989); czł. KC PZPR (1986–1990); sekretarz KC PZPR (1989–1990); współzałożyciel Fundacji „Wschód–Zachód" (1989).

[7] Janusz Kubasiewicz (ur. 1938). Działacz komunistyczny, polityk; politolog absolwent UW (1969); działacz ZMS (1960–1972); sekretarz ZG ZMS (1968–1972); kierownik sektora w Wydziale Organizacyjnym KC PZPR (1972–1976); zastępca kierownika Wydziału Organizacyjnego KC PZPR (1976–1980); zastępca czł. KC PZPR (1980–1981); I sekretarz KW PZPR w Skierniewicach (1980–1985); kierownik Wydziału Administracyjnego KC PZPR (1984–1985); kierownik Wydziału Społeczno-Prawnego KC PZPR (1985); I sekretarz Komitetu Warszawskiego PZPR (1985–1990); czł. KC PZPR (1986–1990); zastępca czł. BP KC PZPR (1986–1989); czł. BP KC PZPR (1989–1990); czł. SdRP (od 1990).

[8] Manfred Gorywoda (ur. 1942). Działacz partyjny, polityk; absolwent SGPiS (1965); pracownik naukowo-dydaktyczny SGPiS (1965–1971); dr nauk ekonomicznych; wiceprzewodniczący RN ZSP (1969–1971); od 1971 w aparacie KC PZPR; zastępca kierownika Wydziału Ekonomicznego KC PZPR (1975–1977); kierownik Wydziału Planowania i Analiz Gospodarczych KC PZPR (1977–1980); zastępca czł. KC PZPR (1980–1981); kierownik Zespołu Doradców Ekonomicznych Prezesa RM (1980–1982); sekretarz KC PZPR (1982–1984); czł. KC PZPR (1982–1990); wicepremier i przewodniczący Komisji Planowania przy RM (1983–1987); poseł na Sejm PRL (1985–1989); zastępca czł. BP KC PZPR (1987–1989); I sekretarz KW PZPR w Katowicach (1987–1990); czł. BP KC PZPR (1989–1990).

[b-b] *Fragment oznaczony na marginesie pionową linią.*

Nr 172

1989 sierpień 1, Skierniewice – Sprawozdanie miesięczne na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w lipcu 1989 r.

[a]OA-0112/89[a]

Skierniewice, [dnia] 1 VIII 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału
Polityczno-Wychowawczego
WUSW w Skierniewicach

W miesiącu lipcu br. wśród funkcjonariuszy tut[ejszego] wydziału systematycznie wzrosło zainteresowanie skomplikowaną sytuacją polityczno-gospodarczą kraju. W szczególnym zainteresowaniu pozostawał wybór prezydenta PRL oraz sprawy dotyczące urynkowienia gospodarki żywnościowej i indeksacji płac oraz obrady XIII Plenum KC PZPR.

W dalszym ciągu obserwuje się wśród funkcjonariuszy pewne zniecierpliwienie i niepewność spowodowaną aktualnymi wciąż pogłoskami o konieczności przeprowadzenia reorganizacji w resorcie spraw wewnętrznych. Większość funkcjonariuszy, zwłaszcza młodszych stażem, obawia się redukcji etatów i ewentualnego zwolnienia z szeregów SB. Brak konkretnych informacji na ten temat oraz niewiara w zapewnienia przedstawicieli kierownictwa WUSW powoduje pogłębianie się nastrojów niepewności i sprzyja obniżeniu dyscypliny.

W związku z wypłaceniem w lipcu premii dla funkcjonariuszy odnotowano szereg wypowiedzi negatywnie oceniających ich wysokość. Podkreślono, że w większości zakładów pracy premia kwartalna była kilka razy większa od naszych. Ponownie jako wniosek z koleżeńskich dyskusji wypłynął postulat wypłacenia funkcjonariuszom trzynastej pensji jako kumulacji wszystkich premii. Uznano jednocześnie, że premia październikowa powinna być traktowana jako nagroda i wypłacana funkcjonariuszom wyróżniającym się w służbie.

W ostatnim okresie funkcjonariusze coraz częściej w rozmowach podnoszą kwestię bezradności lub opieszałości kierownictwa MSW w zakresie reagowania na niesłuszne wystąpienia niektórych posłów i senatorów. Zdaniem funkcjonariuszy wydziału zarzuty padające z trybuny parlamentarnej mają na celu dalsze osłabienie autorytetu funkcjonariuszy MSW w społeczeństwie. Funkcjonariusze zastanawiają się, jak długo te szykany będą bezkarnie tolerowane przez nasze kierownictwo.

Powyżej opisane problemy w chwili obecnej nie wpływają negatywnie na realizację zadań służbowych. Wszyscy funkcjonariusze aktywnie uczestniczą w operacyjnym zabezpieczeniu obiektów pozostających w zainteresowaniu pionu V.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

W omawianym okresie nie ujawniono przypadków negatywnego zachowania się funkcjonariuszy zarówno w służbie, jak i w miejscu zamieszkania. Nikt z tut[ejszego] wydziału nie sygnalizował zamiaru zrezygnowania z pracy w resorcie.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Nr ks. masz. 0[b]/89

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 14, k. 41, mps.

[b] *Pole niewypełnione.*

Nr 173

1989 sierpień 2, Żyrardów – Szyfrogram w sprawie oceny zmian zachodzących w kierownictwie PZPR po XIII Plenum KC

TB-0235/89 [Żyrardów], dnia 2 VIII 1989 [r.], godz. 14.00
nr 200 Tajne

[a]Zespół Analityczny
przy z[astęp]cy szefa ds. SB
WUSW w Skierniewicach
naczelnik Wydziału III
naczelnik Wydziału IV

W dniu 1 VIII 1989 [r.] w godz. 14.00–16.00 w ZPL Żyrardów odbyło się spotkanie sekretarza KC L[eszka] Millera z aktywem partyjnym zakładu i miasta. Obecny był również I sekretarz KW tow[arzysz] Góraj[1]. L[eszek] Miller w swojej wypowiedzi ocenił kampanię wyborczą do Sejmu oraz omówił uchwałę XIII Plenum KC. Powiedział też, iż na wrzesień br. musi przygotować XIV Plenum, a na styczeń–luty [1990 r.] zjazd. Nadmienił, że zjazd może nie nazywać się zjazdem i może przybrać inną nazwę i formę, lecz bliższych konkretnych danych nie podał.

Zapytany o przyszłość partii nie potrafił konkretnie odpowiedzieć. Zapytany, co będzie z partią, jeżeli zapadnie decyzja o odpolitycznieniu zakładu, odpowiedział, iż cała praca spadnie na instancje terenowe. Obecna na spotkaniu przewodnicząca terenowej o[rganizacji] p[artyjnej] odpowiedziała, że organizacja w roku ubiegłym liczyła 100 członków, a obecnie liczy 40, z tendencją dalszego odchodzenia. L[eszek] Miller nie potrafił wyjaśnić co dalej. Według uczestników spotkania mówi się, iż spotkanie to nic nie wniosło, że była to kolejna „wycieczka krajoznawcza" L[eszka] Millera. Stwierdzono, że KC PZPR na dzień dzisiejszy nie ma żadnego konkretnego programu, że w KC dba się tylko o stołki, a nie o przyszłość partii.

Przebywająca w ubiegłym tygodniu w ZPL przedstawicielka KC po linii postępu i rozwoju stwierdziła, że cała kampania wyborcza i obecna działalność „Solidarności" jest dotowana z budżetu państwa, co spowodowało szereg krytycznych komentarzy.

[...][b]

---

[a] *Powyżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 1676 z RUSW Żyrardów. Rozszyfrowano 2 VIII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 15.10. *Numer, nadawcę, datę, i godzinę wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Eugeniusz Góraj (ur. 1948). Działacz partyjny i samorządowy, przedsiębiorca; absolwent ekonomii; w latach osiemdziesiątych I sekretarz KMG PZPR w Rawie Mazowieckiej; I sekretarz KW PZPR w Skierniewicach (1989–1990); od 2002 burmistrz Rawy Mazowieckiej z ramienia KKW SLD-UP i KWW „Gospodarność i Skuteczność". EASK 20945, Akta paszportowe.

Z[astęp]ca szefa ds. SB
RUSW Żyrardów
w z[astępstwie]
por. T[adeusz] Zawadzki[2]

Zaszyfrował: Potasiak, dnia 2 VIII 1989 [r.], godz. 15.00

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 44, k. 105, mps.

[2] Tadeusz Zawadzki (ur. 1950), por. Od stycznia 1974 referent operacyjny Wydziału Kryminalnego KD MO Warszawa-Wola; od maja 1974 referent operacyjny Wydziału Służby Wywiadowczej KD MO Warszawa-Wola; od sierpnia 1977 inspektor Sekcji Operacyjno-Dochodzeniowej do Walki z PK KM MO w Żyrardowie; od sierpnia 1978 kierownik Referatu Dzielnicowych KM MO w Żyrardowie; od marca 1983 starszy inspektor Wydziału V KW MO w Skierniewicach; od maja 1983 starszy inspektor Grupy V KM MO/RUSW w Sochaczewie; od maja 1988 starszy inspektor Grupy II RUSW w Żyrardowie; od stycznia 1989 kierownik Referatu V RUSW w Żyrardowie; od listopada 1989 starszy inspektor Referatu SB RUSW w Żyrardowie; od stycznia 1990 przeniesiony do dyspozycji szefa WUSW w Skierniewicach. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0130/257, Akta osobowe.

Nr 174

1989 sierpień 2, Skierniewice – Notatka służbowa w sprawie komentarzy mieszkańców województwa skierniewickiego dotyczących kandydatury gen. broni Czesława Kiszczaka na urząd premiera PRL

[a]ON-02498/89[a] Skierniewice, [dnia] 2 VIII 1989 [r.]

Tajne

Egz. poj[edynczy]

[b]**Notatka służbowa**

Osobowe źródła informacji przekazały, że wczorajsza debata sejmowa rozczarowała wielu rozmówców. Przede wszystkim nie było rzeczowej, konkretnej dyskusji, ale byle jakie wystąpienia. Na tym tle wystąpienia ministrów okazywały się rodzynkami. Bardzo dobre wrażenie wywarło wystąpienie wicepremiera Sekuły. Poseł Sekuła mówił rzeczowo, ze znajomością tematu i w sposób, jaki przystało posłowi.

„Odnośnie wysuniętej przez KC PZPR kandydatury Kiszczaka na premiera rządu większość pracowników administracji państwowej uważa, że jako premier nie spełni on oczekiwań. Podobnie na ten temat wyraża się aktyw partyjny, który z góry przewidywał, że prezydent Jaruzelski będzie forsował Kiszczaka. Są indywidualne wypowiedzi, że gen. Kiszczak jest spokrewniony z Jaruzelskim przez żonę. Uważa się również, że w okresie piastowania stanowiska ministra s[praw] w[ewnętrznych] stan ładu i porządku w porównaniu do lat ubiegłych uległ pogorszeniu. Większość osób, z którymi się rozmawia, nie akceptuje gen. Kiszczaka na stanowisku premiera". (TW „**Makowski**"[1]).

Wśród pracowników RSW „[Prasa–Książka–]**Ruch**" wypowiadane są opinie, że powołany rząd będzie tym samym, który ustępuje. Znaczy to, że zostanie powołany z tej samej grupy osób [a](środowiska)[a], albo nawet z tych samych osób (w części), które ustępują. Jest to niedopuszczalne, ponieważ odwoływany rząd stanie prawdopodobnie przed komisją rządową i będzie w stanie oskarżenia. Prawdopodobnie część tych właśnie jeszcze nierozliczonych ministrów za poprzedni okres rządzenia, będzie chciała wejść ponownie do gabinetu. Mówi się również, że każdy nowy minister lub poprzedni powołany przez premiera, będzie poddany przez Sejm egzaminowi i ocenie. Może się tak stać, że wielu z nich nie uzyska akceptacji.

Na podstawie informacji OZI Sekcji „B".

Wyk. 1 egz. JM

kpt. Jerzy Misztal[c]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 44, k. 107, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Powyżej pieczęć:* Naczelnik WZO WUSW w Skierniewicach *opatrzona nieczytelnym podpisem oraz odręczną adnotacją:* Zespół analityczny tut*[ejszego]* WUSW.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.* Jerzy Misztal (ur. 1949), kpt. Funkcjonariusz od czerwca 1976; od września 1987 do grudnia 1989 kierownik Sekcji „B" WZO WUSW w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 052/70, t. 30; *Aparat bezpieczeństwa...*, t. 3, s. 273.

[1] Brak bliższych danych.

Nr 175

1989 sierpień 3, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na powierzenie gen. broni Czesławowi Kiszczakowi misji utworzenia rządu

IA-0217/89

Skierniewice, dnia 3 VIII 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

[...][b]

Wybór premiera rządu PRL podczas wczorajszych obrad Sejmu to główny temat opinii i komentarzy w prowadzonych dyskusjach środowisk i grup zawodowych województwa. Powierzenie przez Sejm stanowiska premiera gen. Kiszczakowi przyjęto w środowisku robotników zakładów przemysłowych Sochaczewa z dużym zaskoczeniem. Wyraża się pogląd, że nie sprosta on problemom, jakie będzie musiał rozwiązać i nie zyska społecznej aprobaty, gdyż oceniany jest jako mierny polityk będący cieniem gen. Jaruzelskiego.

Natomiast nauczyciele szkół podstawowych z tego miasta uważają, że gen. Kiszczak jako członek najwyższych władz partyjnych i minister spraw wewnętrznych [c] ma swój udział w doprowadzeniu kraju do istniejącego krachu gospodarczego. Nie należy się więc łudzić, że obecnie jako premier zbierze do współpracy kompetentne osoby, które zechcą mu pomóc w wydźwignięciu kraju z kryzysu.

Inną ocenę faktu powołania gen. Kiszczaka na stanowisko premiera prezentują przedstawiciele załóg skierniewickich zakładów pracy, takich jak: „Fumos", „Zatra", „Rawent" i „Hortex". W dyskusjach na ten temat podkreśla się, że gen. Kiszczak został wybrany przez znaczącą, jak na aktualny układ sił politycznych, liczbę posłów w Sejmie. Ponadto wyrażane są domniemania, że część aktualnych ministrów znajdzie się ponownie w ekipie generała Kiszczaka.

[...][d]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 166–168, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram wysyłany nr 1538. Przyjęto 3 VIII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 3 VIII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 20.45. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Nieczytelny, przekreślony maszynowo wyraz.*

[d] *Fragment pominięty przez autora, opatrzony nieczytelnym podpisem.*

Nr 176

1989 sierpień 7, Opoczno – Analiza sprawy operacyjnego rozpracowania „Automatyk”

„Zatwierdzam”

Opoczno, [dnia] 7 VIII 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
[a]Egz. nr [b]1[b]

Analiza
sprawy operacyjnego rozpracowania krypt[onim] **„Automatyk”**, nr ewidencyjny 0010376

Sprawa operacyjnego rozpracowania krypt[onim] **„Automatyk”** została przekształcona ze sprawy operacyjnego sprawdzenia w dniu 30 XII 1988 r. Sprawę powyższą założono na fakt działalności w Zakładach Przemysłu Wełnianego w Opocznie nielegalnych struktur b[yłej] „Solidarności”. Podstawą założenia sprawy były informacje o kontaktach pracowników ZPW Opoczno z b[yłym] przewodniczącym ZR NSZZ „S” Ziemi Piotrkowskiej Mieczysławem Lachem[1].

Zakłady Przemysłu Wełnianego w Opocznie zatrudniają 1445 osób. Do NSZZ Pracowników ZPW należy 607, do NSZZ „S” 196, do PZPR 223 pracowników.

W dniu 27 XII 1988 r. do z[astęp]cy dyrektora ZPW wpłynęło pismo informujące, że w zakładzie powstał trzyosobowy Komitet Założycielski NSZZ „Solidarność” w składzie: Krzysztof Miros[2], Zbigniew Matusiewicz[3] i Jerzy Rzeźnik[4]. O fakcie utworzenia

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Opocznie, woj. piotrkowskie por. mgr Zenon Sekulski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Zenon Sekulski (ur. 1950), por. Od kwietnia 1976 referent operacyjny (przewodnik psa tropiącego) Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego do Walki z PK Komisariatu MO w Opocznie; od grudnia 1979 inspektor Referatu do Walki z PK Komisariatu MO w Opocznie; od kwietnia 1983 inspektor Grupy IV Komisariatu MO/RUSW w Opocznie; od lipca 1985 inspektor Grupy V RUSW w Opocznie; od lipca 1987 starszy inspektor Wydziału Polityczno-Wychowawczego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1987 starszy inspektor Inspektoratu Analityczno-Informacyjnego zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1988 zastępca szefa RUSW ds. SB w Opocznie. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0266/7, Akta osobowe.

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[1] Mieczysław Lach (ur. 1949). Działacz związkowy; czł. Prezydium KZ NSZZ „S” w PBR w Opocznie; od 27 VI 1981 przewodniczący ZR NSZZ „S” Ziemi Piotrkowskiej (w miejsce I. Prędkiego); uczestnik I KZD NSZZ „S” (wrzesień–październik 1981), na którym wszedł w skład KK NSZZ „S”; zatrzymany 17 XII 1981, następnie internowany w Sieradzu i Łowiczu (19 XII 1981–11 II 1982); jeden z sygnatariuszy opublikowanego przez prasę 21 XII 1981 apelu członków ZR NSZZ „S” o przestrzeganie przepisów stanu wojennego; od 1987 podejmował próby wznowienia działalności w ramach TRK NSZZ „S” Ziemi Piotrkowskiej i nawiązania kontaktów z RKW NSZZ „S” w Piotrkowie Trybunalskim; inwigilowany przez SB w ramach SOS/KE „Leski” (1981–1989). AIPN Łd, 24/42; 24/235; 067/1115; 363/11, t. 2, s. 588; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C” WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. *Stan wojenny*..., s. 335.

[2] Krzysztof Miros (ur. 1954). Działacz związkowy; wiceprzewodniczący KZ NSZZ „S” w ZPW w Opocznie; w stanie wojennym zaangażowany w druk i kolportaż ulotek na terenie Opoczna („Kontra – Biuletyn »Solidarności«”); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Kontra” (1982–1983). AIPN Łd, 067/343; karty: Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C” WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[3] Zbigniew Matusiewicz (ur. 1949). Działacz związkowy; pracownik MPGK, następnie ZPW w Opocznie; czł. NSZZ „S”; w stanie wojennym zaangażowany w druk i kolportaż ulotek na terenie Opoczna („Kontra – Biuletyn »Solidarności«”); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Kontra” (1982–1983); wg zapisów ewidencyjnych KTW

struktury poinformowano RKW woj. piotrkowskiego, L[echa] Wałęsę oraz przedstawicieli Kościoła[c].

W dniu 7 IV 1989 r. powyższy komitet został powiększony do 9 osób. W skład tego komitetu obok ww. osób weszli: Czesław Kopiński[5], Mieczysław Ligocki, Tadeusz Maruszewski[6], Franciszek Pęczek[7], Tadeusz Piekarski[8] i Andrzej Rożej[9].

W dniu 6 VI 1989 r. na zebraniu NSZZ „S" wybrano zarząd związku oraz rozszerzono komitet założycielski do 15 osób. Obok pracowników wybranych do KZ wcześniej, w jego skład weszli: Krzysztof Marusiński[10], Jan Jóźwik[11], Stanisław Wijata[12], Helena Kuligowska[13], Marianna Morawska[14] i Danuta Szymańska[15].

Natomiast skład Zarządu NSZZ „S" ZPW Opoczno ukształtował się następująco:

– przewodniczący – mgr inż. Mieczysław Marek **Ligocki**.

Wymieniony w dniu 4 IX 1980 r. był założycielem NSZZ „S" przy ZPW Opoczno, podpisał akt powołania tych związków oraz wszedł w skład ich plenum. Był inspiratorem i organizatorem strajków oraz pisania petycji do władz polityczno-administracyjnych Opoczna i województwa. W dniu 6 XI 1980 r. został powołany w skład prezydium MKZ NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej z siedzibą w Opocznie. Przyjął również funkcję rzecznika prasowego tych związków. W okresie prosperity „S" wystąpił z PZPR.

W 1986 r. wybrany został przewodniczącym Rady Pracowniczej przy ZPW Opoczno. W dniu 12 II 1989 r. wszedł w skład MKO NSZZ „S" w Opocznie, gdzie pełnił funkcję w[i]ceprzewodniczącego. Wykorzystując poparcie załogi, prezentował kontrowersyjne stanowisko w rozmowach z dyrekcją, wysuwając szereg postulatów trudnych do zrealizowania. Zdecydowanie i umiejętnie potrafi obronić swoje koncepcje. Jest inteligentny i ambitny. W ZPW pracuje na stanowisku z[astęp]cy kierownika działu przygotowania produkcji i wzornictwa.

– w[i]ceprzewodniczący – Krzysztof Piotr **Marusiński**.

(1989–1990), zarejestrowany pod nr. 10 715 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0051/229; 067/343; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej i Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

4 Brak bliższych danych.

c *W dokumencie:* kościoła.

5 Czesław Kopiński (ur. 1941). Działacz związkowy, czł. Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" w ZPW w Opocznie.

6 Brak bliższych danych.

7 Brak bliższych danych.

8 Brak bliższych danych.

9 Brak bliższych danych.

10 Krzysztof Marusiński (ur. 1949). Działacz związkowy; czł. Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" w ZPW w Opocznie; wg zachowanych dokumentów TW „Adam" (1982–1985), zarejestrowany pod nr. 6042 – zachowała się teczka pracy TW (1146/I); po przerwie spowodowanej wyjazdem do Iraku ponownie zarejestrowany jako TW „Adam" pod nr. 10 321 (1988–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0031/89; 0051/231; 0051/234; karty Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

11 Jan Jóźwik (ur. 1951). Działacz związkowy; czł. NSZZ „S" w ZPW w Opocznie.

12 Brak bliższych danych.

13 Helena Kuligowska (ur. 1955). Działaczka związkowa; czł. Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" w ZPW w Opocznie.

14 Brak bliższych danych.

15 Brak bliższych danych.

Wymieniony na terenie Opoczna prowadzi wrogą działalność wspólnie z Ireneuszem Prędkim[16], Andrzejem Kacprzakiem[17], Krzysztofem Mirosem i innymi. W okresie swojej działalności w NSZZ „S" przy ZPW Opoczno aktywnie uczestniczył w strajkach. Nadto brał udział w opracowywaniu postulatów i żądań pod adresem dyrekcji zakładu i władz partyjno-administracyjnych Opoczna. Wobec władz zajmował zdecydowanie negatywną postawę. Czynnie i bezkrytycznie realizował wytyczne i polecenia KKP i MKZ NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej. W chwili obecnej na terenie Opoczna wchodzi w skład komisji ekonomicznej MKO NSZZ „S". Obecnie znany jest z umiarkowanych poglądów politycznych. W ZPW pracuje jako robotnik magazynowy.

– sekretarz – Danuta Szymańska.

Do b[yłej] „S" nie należała. Jest członkiem PZPR. W swoich działaniach prezentuje politykę partii. Jej mąż Marian Szymański[18] jest aktywnym działaczem PZPR. W ZPW pracuje jako laborant ośrodka badawczo-rozwojowego.

– skarbnik – Maria Morawska.

Członek b[yłej] „S". W okresie swojej działalności nie brała udziału w negatywnej działalności tego związku. Prezentuje umiarkowane poglądy polityczne. W ZPW pełni funkcję samodzielnej księgowej działu obliczeń.

Z rozpoznania operacyjnego wynika, iż działalność w zakładzie NSZZ „S" popiera ok. 30 proc. załogi. Związek ten nie występował do sądu o rejestrację.

Do kontroli działalności aktywu oraz członków NSZZ „S" wykorzystywanych jest 2 tajnych współpracowników.

Od momentu reaktywowania NSZZ „S" do chwili obecnej nie ujawniono, aby zarząd lub członkowie związku prowadzili wrogą politycznie lub destrukcyjną działalność. W swojej działalności skupili się na współpracy z dyrekcją i związkami zawodowymi OPZZ, wypracowując wspólne stanowiska w sprawach ekonomicznych i gospodarczych zakładu. Nie poparli strajku, jaki miał miejsce w ZPW w nocy z dnia 8/9 V 1989 r., mimo obecności w tym czasie w pracy Rzeźnika, Mirosa, Kopińskiego i Matusiewicza.

W powyższej sprawie wykorzystywano 3 tajnych współpracowników. Techniki operacyjnej nie stosowano.

---

[16] Ireneusz Prędki (ur. 1945). Działacz związkowy; absolwent Wydziału Włókienniczego PŁ; zawieszony na kilka miesięcy w prawach studenta za udział w protestach studenckich w marcu 1968; przewodniczący MKZ, następnie czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej z siedzibą w Opocznie; czł. KKP NSZZ „S" (od września 1980); przewodniczący komitetu strajkowego w czasie strajku okupacyjnego w UW w Piotrkowie Trybunalskim (18–22 XII 1980); uczestnik I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); internowany w Sieradzu, Łowiczu i Kwidzynie (13 XII 1981–15 XI 1982); po zwolnieniu z internowania powrócił do pracy w ZPW w Opocznie (od połowy 1983 na czele PSM przy ZPW w Opocznie); zwolniony z pracy z końcem 1986; w lutym 1989 wyemigrował do USA; inwigilowany przez w ramach SOR „Włókniarz" (1980–1989). AIPN Łd, 24/235; 067/1050; 363/11, t. 2, s. 590; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej i odtworzeniowej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. *Stan wojenny*..., s. 36.

[17] Brak bliższych danych.

[18] Brak bliższych danych.

W związku z decyzją Dyrektora Departamentu V MSW z dnia 11 VII 1989 r. postanowiono zakończyć prowadzenie sprawy operacyjnego rozpracowania krypt[onim] **„Automatyk”** nr ewid[encyjny] 0010376 i zdeponować ją w archiwum Sekcji „C” Wydziału Z[abezpieczenia] O[peracyjnego] WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim].

Sporządził:[d]
por. R[yszard] Paduszyński[19]

Źródło: AIPN Łd, 067/1070, b.p., mf.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[19] Ryszard Paduszyński (ur. 1952), por. Od grudnia 1976 milicjant KK MO w Koluszkach; od października 1977 posterunkowy Posterunku MO w Żelechlinku; od czerwca 1978 milicjant PPP Komisariatu MO w Opocznie; od grudnia 1978 posterunkowy Referatu Dzielnicowych i Posterunkowych Komisariatu MO w Opocznie; od stycznia 1980 dzielnicowy Referatu Dzielnicowych i Posterunkowych Komisariatu MO w Opocznie; od listopada 1980 referent operacyjny Referatu do Walki z PG Komisariatu MO/RUSW w Opocznie; od lipca 1984 inspektor Grupy V RUSW w Opocznie; od listopada 1989 inspektor Sekcji SB RUSW w Opocznie. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0266/6, Akta osobowe.

Nr 177

1989 sierpień 8, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat kandydatury gen. broni Czesława Kiszczaka na stanowisko premiera PRL oraz przebiegu IX Warszawskiej Akademickiej Pielgrzymki Diecezjalnej

IA-0221/89

Skierniewice, [dnia] 8 VIII 1989 r.
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

[b]**Szyfrogram**

I. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

[...][c]

Pogarszająca się sytuacja ekonomiczna Polski, a w związku z tym bardzo niski poziom życia przeciętnego obywatela, są tematem rozmów, dyskusji i komentarzy członków poszczególnych środowisk i grup zawodowych z terenu województwa. Przyczyną takiego stanu rzeczy są, zdaniem pracowników Zakładów Włókien Chemicznych „Chemitex" w Sochaczewie, przedłużające się rozmowy i uzgodnienia premiera Kiszczaka w sprawie sformowania nowego rządu. Dyskutanci wyrażają pogląd, że odmowa udziału w rządzie przedstawicieli „Solidarności" stwarza sytuację powszechnego zagrożenia, gdyż ewentualny rząd tzw. małej koalicji nie ma szans na uzyskanie poparcia całego społeczeństwa, a tym samym nieskuteczność jego działań jest prawie pewna. Jednocześnie uważa się, że stanowisko „Solidarności" jest taktycznym wybiegiem, mającym na celu całkowite przejęcie w swe ręce władzy w Polsce poprzez utworzenie rządu alternatywnego, składającego się z działaczy „S". Tezę tę potwierdza, w ocenie komentujących, oświadczenie Lecha Wałęsy zawierające jego sprzeciw w sprawie formowania nowego rządu przez gen. Kiszczaka oraz sugestię powołania Rady Ministrów w oparciu o koalicję „Solidarności", ZSL i SD. Podkreśla się przy tym, że Wałęsa równocześnie zmierza do dalszego osłabienia pozycji PZPR w społeczeństwie i siły koalicji w Sejmie.

[...][c]

W dniu 7 lipca br. IX Warszawska Akademicka Pielgrzymka Diecezjalna pokonała etap wiodący z Miedniewic do Starej Rawy. W trakcie przemarszu w poszczególnych grupach głoszone były konferencje, gdzie prezentowano treści o negatywnej wymowie. M.in. w grupie biało-zielonej NN pątnik – członek [Związku] Harcerstwa Rzeczypospolitej, mówiąc na

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1573. Przyjęto 8 VIII 1989 *[r.],* g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 8 VIII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 18.50 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie nieczytelna parafka.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

temat aktualnej sytuacji w kraju, stwierdził, że w naszym państwie nie będzie dobrze, gdyż w dalszym ciągu rządzi komuna. Dodał również, iż „czerwona komuna", która odpowiedzialna jest za stan wojenny oraz setki morderstw popełnionych na niewinnych ludziach, podzieliła się najwyższymi stanowiskami i tak:

– prezydent – „ślepy Jaruzel",

– premier – „czerwony sprawca morderstw niewinnych",

– Rakowski – „wielki hochsztapler i blagier".

W grupie złotej pątnik z Krakowa, mówiąc o miłości bliźniego, nadmienił, iż jego znajomy – ojciec zakonny – był internowany i zatrzymywany za przekonania. W ich trakcie w „kazamatach bezpieki" był maltretowany, bity i głodzony tylko dlatego, że należał do „Solidarności" i inaczej myślał. Stąd też najwyższy czas – powiedział mówca – abyśmy jako chrześcijanie rozprawili się z tymi sługusami Kremla.

W dniu dzisiejszym, po mszy w Starej Rawie, pielgrzymka wyruszyła na kolejny etap[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 175–176, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 178

1989 sierpień 16, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" w sprawie działalności Grupy Roboczej Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność" oraz Konfederacji Polski Niepodległej

Wydział III
WUSW w Łodzi

Łódź, dnia 16 VIII 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]2[b]

Wydział I Departament[u] **III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]503[b],
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Ekipa",** nr ewidencyjny – 43 279,
nr identyfikatora – 6601/85

W związku z aktualnym kryzysem rządowym w naszym kraju i komunikatem sekretariatu prezydenta PRL o zwołaniu w trybie pilnym spotkania przedstawicieli opozycji parlamentarnej i pozaparlamentarnej w celu rozwiązania spraw związanych z uformowaniem nowego rządu ustaliliśmy, że w spotkaniu tym, obok przedstawicieli „Solidarności" związanej z L[echem] **Wałęsą**, mają wziąć udział również przedstawiciele Grupy Roboczej Komisji Krajowej „S" oraz m.in. Konfederacji Polski Niepodległej. Zaproszenie do uczestnictwa w tym spotkaniu otrzymał już Leszek **Moczulski**. W powyższej sprawie L[eszek] Moczulski nawiązał kontakt z działaczem KPN na terenie Łodzi, członkiem Rady Politycznej KPN – fig[urantem] (15 811) Andrzejem **Ostoją-Owsianym**. L[eszek] Moczulski był także zainteresowany kontaktem z przedstawicielami Grupy Roboczej KK „S" z terenu Łodzi ([figurantem] 49 436) Andrzejem **Słowikiem** i ([figurantem] 54 002) Jerzym **Kropiwnickim** w celu ewentualnego uzgodnienia wspólnej strategii postępowania.

[Opracował:]
por. G[rzegorz] Teodorczyk

mjr mgr R[yszard] **Durczyński**[c]

Wyk. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. GT/druk MM

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 1, k. 135, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 08 L.dz. OE-01341/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*
[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 179

1989 sierpień 16, Kalisz – Informacja na temat stanowiska Wojewódzkiego Komitetu Stronnictwa Demokratycznego wobec propozycji utworzenia koalicji rządowej z Obywatelskim Klubem Parlamentarnym i Zjednoczonym Stronnictwem Ludowym

Kalisz, [dnia] 16 VIII 1989 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. nr [b]1[b]

Informacja[c]
dotyczy: **obiektów i środowisk ochranianych przez Wydział III**

WK SD

[b]Wśród władz i[b] wśród aktywu WK SD w Kaliszu stwierdza się, że propozycja L[echa] **Wałęsy** w sprawie utworzenia rządu koalicji „S", ZSL, SD była zaskoczeniem w WK SD. Stronnictwo dążyło dotąd do pełnej koalicji rządowej według układu „okrągłego stołu" – stanowisko to ma poparcie wśród członków WK SD w Kaliszu. [d]Propozycja L[echa] **Wałęsy** jest do przyjęcia przez SD przy założeniu, że premierem zostanie osoba uzgodniona przez ZSL i SD z „S". W składzie rządu powinny być nowe osoby, niebędące w poprzednich ekipach. Ministrem obrony narodowej i spraw wewnętrznych powinni być członkowie PZPR. Pozostałe ministerstwa powinny być obsadzone przez stronę koalicyjną, to jest „S", ZSL i SD. Przypuszcza się, że SD otrzyma dwa ministerstwa i ewentualnie stanowisko w[i]cepremiera. Utworzenie rządu nie może naruszać aktualnych układów politycznych w PRL. Dla takiego rządu jak wyżej SD udzieli poparcia. Decyzja premiera **Kiszczaka** o rezygnacji zasługuje na szacunek i świadczy o uwzględnieniu dobra kraju i narodu. Czynnik czasu i sytuacja gospodarcza kraju nie pozwala na przetargi rządowe[d].

Aktualnie odbywa się posiedzenie prezydium CK SD, gdzie omawiane są również rozmowy z ZSL i „S" na temat koalicji rządowej według propozycji L[echa] **Wałęsy**. Dotychczas nie było z CK SD żadnych informacji na temat prowadzonych rozmów i decyzji Prezydium CK SD w tej sprawie. Przed wyborem premiera **Kiszczaka** dochodziły do WK SD nieoficjalne informacje o porozumieniu „S" (OKP) z częścią posłów z ZSL w sprawie negatywnego głosowania na **Kiszczaka**. Dopiero incydent ze strony posła OKP na posiedzeniu Sejmu spowodował, że część posłów z ZSL odstąpiła od pierwotnych zamiarów głosowania przeciwko kandydatowi na premiera Kiszczaka. Aktualnie w SD nie komentuje się tej sprawy, gdyż uważa się, iż jest to wewnętrzna sprawa ZSL.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Kaliszu. 11 L.dz. GO-0329/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*
[c] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Wpłynęło dnia 17 VIII *[19]*89 *[r.]* Nr Kj-P0876. Zał. *Numer pisma wpisano odręcznie.*
[d-d] *Fragment oznaczony po lewej stronie pionową linią.*

Najbliższe posiedzenie Prezydium WK SD w Kaliszu odbędzie się w dniu 23 bm. W posiedzeniu uczestniczyć będzie delegacja zaprzyjaźnionej partii demokratycznej z NRD. Tematem posiedzenia będą sprawy socjalne, m.in. ma nastąpić także wizytacja Domu Spokojnej Starości w Kaliszu pozostającego pod patronatem SD.

W pozostałych środowiskach oświadczenie **Kiszczaka** przyjmowane jest z pewną rezerwą, gdyż występuje niejasność czy to zamiar, czy też podjęta przez niego decyzja. Brak wypowiedzi ze strony „S" o udziale PZPR w nowym koalicyjnym rządzie „S", ZSL i SD przyjmowany jest również jako poważne zagrożenie wewnętrzne, gdyż PZPR wszelkimi dostępnymi środkami będzie się bronić przed zepchnięciem do opozycji. Mówi się, że powołanie gen. **Kiszczaka** na premiera było nieprzemyślane, gdyż takie elementy jak to, że jest generałem, wywodzi się z poprzedniej ekipy rządowej, w której pełnił funkcję szefa resortu spraw wewnętrznych, któremu obecnie „Solidarność" stawia bardzo różne zarzuty – powodują, że nie posiada on poparcia społecznego. Powyższe stawia również w niekorzystnym świetle prezydenta, pod którego adresem wysuwa się, iż nie poszukuje nowych optymalnych rozwiązań, a kroczy starymi, utartymi szlakami. W przedmiocie zmiany stanowisk ZSL i SD występują opinie, że „S" musiała im zaoferować więcej niż PZPR i stąd mający nastąpić zwrot.

Stwierdza się, że kryzys rządowy i polityczny trwa zbyt długo. Podkreśla się, że jedni nie chcą rezygnować z przywilejów władzy (PZPR), a drudzy uprawiają [e]koniunkturalną politykę (ZSL)[e]. Również „S" jest krytykowana, że „mąci", a nie zamierza prowadzić uczciwej polityki. W komentarzach spotyka się również głosy, że PZPR pozostała już tylko jedna droga utrzymania władzy – siła. Budzi to poważne obawy[f].

Wykonano w 2 egz.:
Egz. nr 1 – Z[astęp]ca szefa WUSW ds. SB w m[iejscu]
Egz. nr 2 – aa
Opr. BM/TM
Nr ks. masz. 0[b]476[b]/89

Źródło: AIPN Łd, 0044/19, t. 21, k. 1, mps.

[e-e] *Podkreślono odręcznie.*

[f] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III WUSW w Kaliszu kpt. mgr Zenon Raciniewski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Zenon Raciniewski (ur. 1954), kpt. Od kwietnia 1977 referent techniki operacyjnej Wydziału „T" KW MO w Kaliszu; od lipca 1980 inspektor Wydziału IIIA/V KW MO w Kaliszu; od marca 1982 starszy inspektor Wydziału V KW MO w Kaliszu; od kwietnia 1983 kierownik sekcji Wydziału V KW MO/WUSW w Kaliszu; od czerwca 1988 zastępca naczelnika Wydziału III WUSW w Kaliszu; od listopada 1989 zastępca naczelnika Wydziału OKPP WUSW w Kaliszu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd 0193/785, cz. 1, Akta osobowe.

Nr 180

1989 sierpień 16, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat rezygnacji gen. broni Czesława Kiszczaka z misji utworzenia rządu

L.dz. IA-0227/89 Skierniewice, [dnia] 16 VIII 1989 [r.]
Tajne
Egz. pojedynczy

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][b]

Decyzja gen. Kiszczaka o rezygnacji ze stanowiska premiera dla większości środowisk i grup społecznych województwa nie była zaskoczeniem. Z komentarzy prezentowanych w dyskusjach wielu przedstawicieli środowisk już w dniu desygnowania przez Sejm gen. Kiszczaka na urząd premiera wynikało, że nie ma on poparcia większości społeczeństwa, wobec czego nie ma on szans na sformowanie ekipy rządowej, która zyskałaby akceptację parlamentu i zaufanie społeczeństwa polskiego. Z chwilą złożenia przez Wałęsę oświadczenia z dn. 7 sierpnia br. wyrażającego negację osoby gen. Kiszczaka jako premiera i zawierającego propozycję koalicji „S", ZSL i SD, dla większości dyskutantów różnych środowisk rezygnacja gen. Kiszczaka z funkcji premiera była oczywista. W przekonaniu nauczycieli szkół ponadpodstawowych Łowicza winę za powstałą sytuację ponoszą osoby ze ścisłego kierownictwa partii, które[c] niczego się dotąd nie nauczyły[d] i w dalszym ciągu zamierzały[e] dzielić się poszczególnymi stanowiskami w wąskim gronie osób w łonie PZPR, „kompetentnych do piastowania wszystkich najwyższych stanowisk w państwie". W przekonaniu znacznej części dyskutantów tego środowiska, gdyby kierownictwo partii bardziej usatysfakcjonowało przedstawicieli dotychczasowej koalicji, proponując na funkcję premiera członka ZSL lub SD, to sytuacja dzisiejsza nie miałaby miejsca. Trudno się więc dziwić, że niedocenieni członkowie ZSL i SD skłaniają się do współpracy z „Solidarnością". Dla wielu nauczycieli koalicja tych trzech partii, a takim mianem określa się już związki „Solidarności", jest niewątpliwa i jest kwestią najbliższych dni. W ten sposób PZPR pogrzebała już wszelkie szanse na posiadanie znacz[f]ącego[f] wpływu na kierowanie życiem politycznym i gospodarczym kraju.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1606. Przyjęto 16 VIII 1989 *[r.],* g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 16 VIII 1989 *[r.],* g*[odzina]* 22.30 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *W dokumencie:* którzy.

[d] *W dokumencie:* nauczyli.

[e] *W dokumencie:* zamierzali.

[f-f] *Dopisano odręcznie nad przekreśloną końcówką wyrazu:* -nego.

Nieodosobnione są głosy, że faktycznym przywódcą w państwie jest Lech Wałęsa, który swym oświadczeniem podważył uzgodnienia „okrągłego stołu" [i] decyzję Sejmu o wyborze gen. Kiszczaka na funkcję premiera. Spowodował następnie jego rezygnację, utworzy koalicję z ZSL, SD i „Solidarności", sprowadzając PZPR do roli nic nieznaczącego „Kopciuszka". Uważa się, że również zaproponowana przez gen. Kiszczaka kandydatura Romana Malinowskiego nie zostanie zaakceptowana przez Sejm wobec wyrażonego przez Wałęsę sprzeciwu, że kandydat ten nie został uzgodniony przez organizującą się nową koalicję. Podzielający ten pogląd członkowie partii z zakładów „Chemitex" oraz „Boryszew-Erg" w Sochaczewie w prowadzonych rozmowach zastanawiają się, czy przynależność do PZPR nie będzie szkodziła [g]im[g] w dalszej karierze zawodowej. Liczne są głosy, że partia winna zmienić nazwę i natychmiast opracować i realizować program wyjścia z kryzysu oraz zbliżyć się w swoim działaniu do ideałów głoszonych przez „Solidarność". Na kanwie tych dyskusji wyraża się pogląd, że powierzenie Rakowskiemu funkcji I sekretarza KC PZPR jest kolejnym błędem partii, gdyż jako wieloletni działacz partyjny i państwowy ma [on] znaczny udział w doprowadzeniu do obecnej rzeczywistości politycznej i gospodarczej kraju. [h]Ponadto zarzuca się mu brak związków uczuciowych z krajem, jako że cała jego rodzina od dawna zamieszkuje za granicą[h].

[...][i]

Źródło: 052/70, t. 40, k. 187, mps.

[g-g] *Dopisano odręcznie.*

[h-h] *Przekreślono odręcznie.*

[i] *Fragment pominięty przez autora oraz poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 181

1989 sierpień 21, Łódź – Meldunek o zakończeniu sprawy operacyjnego sprawdzenia „Bumerang”

Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 21 VIII 1989 [r.]
Tajne[a]
Egz. nr [b]1[b]

[c]**Naczelnik Wydziału I Departamentu III**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

[d]**Meldunek o zakończeniu sprawy nr** [b]320[b],
SOS krypt[onim] **„Bumerang”**, [numer rejestracyjny] Ld 58 352,
ident[yfikator] nr 5166/89

Celem założenia w dniu 2 III 1989 r. sprawy operacyjnego sprawdzenia krypt[onim] „Bumerang” było wyjaśnienie istotnych okoliczności związanych z inicjatywą reaktywowania w Politechnice Łódzkiej związku zawodowego „S”. Pierwszymi faktami, które wskazywały na możliwość odbudowy struktur związkowych „S” w PŁ w formie nielegalnej, był wyjazd dr Krystyny Jachowicz-Kociołek[1] na ogólnopolskie spotkanie przedstawicieli „S” szkół wyższych do Lublina, zorganizowane przez działaczy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Bezpośrednią inicjatywą odbudowy struktury „S” w PŁ była narada dawnych działaczy „S”: mgr. Władysława[e] Kotełki[2], dr. Marka Golubiewskiego, dr. Witolda Pawelskiego[3] oraz

---

[a] *Po prawej stronie parafka.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*
[c] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-0843/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[d] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wydział I Departamentu III MSW. Wpłynęło 23 VIII 1989 r. Nr OE-III-05062/89. *Datę wstemplowano, numer wpisano odręcznie.*
[e] *W dokumencie błędnie:* dr. Włodzimierza.
[1] Krystyna Jachowicz-Kociołek (ur. 1933). Działaczka NSZZ „S”, adiunkt w Instytucie Maszyn Elektrycznych i Transformatorów PŁ, dr; działaczka KIK w Łodzi (twórczyni i animatorka Sekcji Turystyczno-Pielgrzymkowej); inwigilowana przez SB w ramach SOS „Ekscyzja” (1986–1988) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 998/89. AIPN Łd, karta Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C” WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.
[2] Władysław Kotełko (ur. 1927). Działacz NSZZ „S”, mgr inż.; starszy wykładowca Katedry Maszyn Roboczych, Napędów i Sterowania PŁ (1960–2003); czł. prezydium Komitetu Założycielskiego NSZZ „S” PŁ (1980); przewodniczący KZ NSZZ „S” PŁ (1981); organizator akcji protestacyjnych na terenie uczelni; wspierał działania NZS; jako przewodniczący KZ NSZZ „S” uczestnik posiedzeń Senatu PŁ; przewodniczący Komitetu Relegalizacyjnego NSZZ „S” PŁ (1989); czł. KZ NSZZ „S” PŁ (1989–1995); radny Rady Miejskiej w Łodzi (1990–1994); inwigilowany przez SB w ramach SOR „Adwersarze” (1981–1983) oraz KE „Docent” (1983–1984), SOS „Ekscyzja” (1986–1988) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 998/89. AIPN Łd, karta Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C” WUSW w Łodzi, 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.
[3] Witold Pawelski (ur. 1937). Działacz NSZZ „S”, pracownik naukowy PŁ, prof. dr hab. inż.; absolwent Wydziału Elektrycznego PŁ (1960); pracownik Katedry Elektroniki Przemysłowej PŁ (od 1961); dr nauk technicznych

dr Krystyny Jachowicz-Kociołek, która odbyła się 14 lutego br. Wym[ienieni] działacze uznali reaktywowanie związku w tym okresie za przedwczesne i postanowili, że ostateczną decyzję odnośnie formy i charakteru oraz innych cech konstytucyjnych związku podejmą po zakończeniu obrad „okrągłego stołu". Równocześnie w sposób zakamuflowany podejmowano próby zbierania podpisów pod petycją do naczelnych organów władzy z żądaniem reaktywowania „S" w PŁ. Po naradzie przerwano akcję petycyjną.

W okresie od 21 marca do 25 kwietnia br. odbyły się kolejne spotkania grupy inicjatywnej, w trakcie których omawiano m.in. kwestię tzw. listu Ogólnopolskiego Komitetu Porozumienia Pracowników Nauki (sprawy płacowe) oraz zaproszono na spotkanie b[yłego] działacza KK NSZZ „S" i pracownika PŁ G[rzegogorza] Palkę celem omówienia spraw związanych z rozbiciem jedności związku w regionie łódzkim.

[W dniu] 9 maja br. na naradzie grupy inicjatywnej, zwanej także Komitetem Organizacyjnym „S" w PŁ odrzucono propozycję Ogólnopolskiego Komitetu Nauki zastosowania ostrych form protestu, ograniczając się do akcji protestacyjnej polegającej na oplakatowaniu (kilkoma plakatami) budynków PŁ z żądaniem podwyżek wynagrodzeń.

[W dniu] 31 maja br. na walnym zebraniu członków związku wybrano Komitet Uczelniany „S" w składzie: dr M[arek] Golubiewski – przewodniczący oraz: J[an] Ciupek[4], K[azimierz] Filipiak[5], G[rażyna] Krusz[6], B[ohdan] Goliński[7], A[ndrzej] Wilczkowski[8], Wł[adysław] Kotełko, Z[ofia] Dwornik-Laskowska[f], M[irosław] Wieczorek[9], M[arek]

(1968); współtwórca NSZZ „S" PŁ; czł. KZ NSZZ „S" PŁ (1981); dr hab. (1995); pracownik naukowy Politechniki Lubelskiej (od 1996, 1998–2003 kierownik Katedry Elektroniki PL); prof. zwyczajny (2002); autor 70 publikacji naukowych, autor lub współautor 50 opracowań naukowo-badawczych dla przemysłu zastosowanych w praktyce oraz twórca lub współtwórca 17 patentów.

[f] *W dokumencie błędnie:* Laskowska-Dwornik. Zofia Dwornik-Laskowska (ur. 1946). Działaczka NSZZ „S"; lektorka języka niemieckiego w Studium Języków Obcych PŁ; w stanie wojennym zaangażowana w pomoc dla osób internowanych i ich rodzin; kolporterka ulotek i prasy podziemnej; w 1989 czł. KZ NSZZ „S" PŁ.

[4] Jan Ciupek – działacz NSZZ „S"; czł. prezydium Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" PŁ (1980); czł. KZ NSZZ „S" PŁ (1981, 1989–1991).

[5] Kazimierz Filipiak (ur. 1942). Wykładowca akademicki, działacz związkowy i samorządowy; absolwent chemii na Wydziale Matematyczno-Fizyczno-Chemicznym UŁ (1965); asystent, adiunkt, starszy wykładowca Instytutu Chemii Ogólnej PŁ (1965–1995); dr (1973); uczestnik kursu trenerów i negocjatorów związkowych organizowanego przez Departament Stanu USA (1974); czł. KZ NSZZ „S" PŁ (od 1989); czł. ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (1992–1998); delegat na KZD NSZZ „S" (1993–1998, 2002–2006); współtwórca programu zjednoczeniowego politycznego obozu prawicy, który stał się zalążkiem AWS (1995); wiceprzewodniczący ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (1995–1998); organizator i współzałożyciel RS „AWS" (1997); wojewoda sieradzki (1998); radny Sejmiku Województwa Łódzkiego z ramienia AWS (1999–2003); prezes Łódzkiego Rolno-Spożywczego Rynku Hurtowego w Łodzi (1999–2000); od 2002 dyrektor ds. technicznych ZWiK w Łodzi; czł. Partii Centrum; twórca Wydziału Zamiejscowego PŁ w Sieradzu i Wydziału Zamiejscowego Wrocławskiej AR w Lututowie; autor około 50 publikacji naukowych z dziedziny chemii powierzchni oraz kilku patentów.

[6] Grażyna Krusz – działaczka NSZZ „S"; czł. KZ NSZZ „S" PŁ (1989–1991).

[7] Bohdan Goliński – działacz NSZZ „S"; czł. KZ NSZZ „S" PŁ (1989–1991).

[8] Andrzej Wilczkowski (ur. 1931). Inż. mechanik, alpinista, pisarz; absolwent PŁ (1957); instruktor alpinizmu, uczestnik i kierownik wypraw do Etiopii, w Hindukusz i na Spitsbergen; nauczyciel akademicki w Instytucie Pojazdów PŁ; czł. Komitetu Założycielskiego NSZZ „S" PŁ (1980); w okresie stanu wojennego współredaktor podziemnego czasopisma „Prześwit"; czł. KZ NSZZ „S" PŁ (1989–1991); autor książek beletrystycznych i historycznych; współzałożyciel SPP; prezes SKPJP; czł. honorowy PZA. *Kto jest kim w województwie łódzkim?*, Łódź 1992, s. 226.

[9] Mirosław Wieczorek (ur. 1949). Działacz NSZZ „S" PŁ; czł. KZ NSSZ „S" PŁ (1989–1991); radny Rady Miejskiej w Łodzi (1990–1994); inwigilowany przez SB w ramach SOR/KE „Powiernik" (1983–1986) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 1002/89. AIPN Łd, karta Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

Stelmachowski[10], A[ndrzej] Potapczyk[11], I[reneusz] Marek[12], J[uliusz] Grabski[13], W[łodzimierz] Lefik[14], S[ędzimierz] Furmańczyk[15] – członkowie.

Ponieważ w całej dotychczasowej działalności, początkowo jako grupa nieformalna (Komitet Organizacyjny), a następnie jako Komisja Uczelniana „S" struktura nie prowadziła działań wykraczających poza tematykę związkową, a więc naruszającą porządek prawno-polityczny państwa, sprawa krypt[onim] „Bumerang" zostaje zakończona i złożona w archiwum. Jednocześnie od chwili legalizacji związek ochraniany będzie na ogólnych zasadach przyjętych dla innych organizacji społecznych i zawodowych działających w PŁ w ramach sprawy obiektowej krypt[onim] „Polimer".

Prowadzi:
kpt. L[ech] **Filipow**[g] **kpt. D**[obiesław] **Krzywański**[h]

Wykonano 4 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa „Bumerang"
Egz. nr 2 – sprawa „Polimer"
Egz. nr 4 – Sekcja I
Opr. L.F./M.P.
Nr masz. 0445/89

Źródło: AIPN, 01232/13/3/K, k. 140–140v, mps.

---

[g] *Powyżej nieczytelny podpis.* Lech Filipow (ur. 1943), kpt. Od lutego 1975 inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od czerwca 1980 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od lipca 1982 starszy inspektor Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od grudnia 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/66, Akta osobowe.

[h] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[10] Brak bliższych danych.

[11] Brak bliższych danych.

[12] Brak bliższych danych.

[13] Juliusz Grabski – działacz związkowy, dr hab. inż.; absolwent PG (1973); dr nauk technicznych (1980); dr hab. (1999); pracownik Katedry Dynamiki Maszyn Wydziału Mechanicznego PŁ; sekretarz KZ NSZZ „S" PŁ (1989–1991).

[14] Włodzimierz Lefik – działacz NSZZ „S"; czł. KZ NSZZ „S" PŁ (1989–1991); inicjator organizowanych na terenie PŁ spotkań działaczy związku w sprawie projektu ustawy o szkolnictwie wyższym oraz dyskusji na temat perspektyw rozwoju polskiej nauki.

[15] Sędzimierz Furmańczyk – działacz NSZZ „S", pracownik naukowy PŁ, projektant i konstruktor, dr inż. nauk technicznych; czł. KZ NSZZ „S" PŁ (1981); po wprowadzeniu stanu wojennego koordynator działalności tajnych struktur związkowych oraz organizator pomocy materialnej dla internowanych oraz ich rodzin; współpracownik o. S. Miecznikowskiego; inicjator (wspólnie z Cz. Stradowskim) akcji zbierania podpisów pod petycją do Sejmu PRL w sprawie zwolnienia z aresztu siedmiu działaczy związku (m.in. G. Palki), oskarżonych o „działanie w zmowie w celu obalenia ustroju siłą" – petycję poparło 1008 pracowników PŁ; skarbnik KZ NSZZ „S" PŁ (1989–1991); pracownik Katedry Mechaniki Materiałów PŁ; czł. społecznego komitetu renowacji kościoła oo. Jezuitów w Łodzi; czł. Komisji Nauki Łódzkiego Oddziału PZITB.

Nr 182

1989 sierpień 21, Żyrardów – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców Żyrardowa na temat decyzji o powierzeniu misji utworzenia rządu Tadeuszowi Mazowieckiemu

Nr TBA-0235/89

[Żyrardów], dn. 21 VIII [19]89 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Zastępca szefa**
WUSW ds. SB
w Skierniewicach

[Szyfrogram]

Wśród mieszkańców Żyrardowa odnotowano liczne komentarze dot[yczące] desygnowania przez prezydenta Tadeusza Mazowieckiego na premiera. W dyskusjach stwierdza się, że nowy premier będzie miał duże trudności z uspokojeniem rynku żywnościowego i płacowego. Twierdzi się, że utworzenie nowego rządu przez T[adeusza] Mazowieckiego nie od razu wpłynie na poprawę zaopatrzenia rynku. Mówi się, że działacze „Solidarności" w nowym rządzie pragną obsadzić stanowiska ministerialne [...][b] lub pierwszych wiceministrów. Stwierdza się, że pozwoli to lepiej opozycji kontrolować poczynania poszczególnych ministerstw, a także walczyć z przerostem biurokracji.

Miejscowy kler w wypowiedziach stwierdza, że desygnowanie Mazowieckiego na premiera jest wielkim zaufaniem do tego człowieka ze strony Lecha Wałęsy. Mówi się, że Mazowiecki w umiejętny sposób sformuje nowy rząd złożony z przedstawicieli OKP, ZSL, SD i PZPR. Mówi się, że Mazowiecki obsadzi członkami PZPR resorty MON, MSW i spraw zagranicznych. Pozostałe ministerstwa obejmą przedstawiciele OKP, ZSL i SD. Uważa się, że sformowanie nowego rządu nie powinno Mazowieckiemu zająć dużo czasu, ponieważ na pewno wymienione ugrupowania mają już wytypowanych przedstawicieli.

[...][c]

Za[stęp]ca szefa RUSW ds. SB
w Żyrardowie
por. T[adeusz] Zawadzki

Zaszyfrował: Brylski, dn. 21 VIII [19]89 [r.]
Rozszyfrował: Kępczyński, godz. 12.05

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 19, k. 89, mps.

---

[a] *Powyżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 1772 z RUSW Żyrardów. Rozszyfrowano 21 VIII 1989 *[r.],* g*[odzina]* 12.05. *Numer, nadawcę, datę i godzinę wpisano odręcznie.*

[b] *Pominięto powtórzenie.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

Nr 183

1989 sierpień 23, Skierniewice – Notatka służbowa na temat próby rozwiązania przez TW „Dudek" współpracy z SB

Skierniewice, [dnia] 23 VIII 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. poj[edynczy]

[a]**Notatka służbowa** ze spotkania z TW ps. „**Dudek**"[1]

W dniu dzisiejszym odbyłem pierwsze spotkanie z TW ps. „**Dudek**", który dotychczas pozostawał na kontakcie ppor. W[ojciecha] Janczaka[2]. Pomimo, iż przekazanie mi TW nastąpiło w dn. 7 sierpnia br., to jednak sytuacja zaistniała podczas przekazania nie stworzyła przesłanek do natychmiastowego zadaniowania TW.

Zaplanowane spotkanie odbyło się w miejscu pracy TW i było gwarantem swobody i konspiracji rozmowy. W początkowej fazie rozmowy TW postawił szereg pytań dotyczących celowości naszych spotkań. Stwierdził m.in., iż współpracę z naszą służbą rozpoczął w wyniku konieczności odzyskania prawa jazdy, które jest mu niezbędne z racji wykonywanego zawodu.

Zasadnicze wątpliwości wzbudziły u TW jego poprzednie doświadczenia. Stwierdził, iż to, co robił dla celów naszej służby jeszcze w ubiegłym roku, dziś stało się nieaktualne. Czas pokazał, iż racja była jednak po stronie ówcześnie inwigilowanej. Ponadto w obecnej sytuacji społecznej, a zwłaszcza sytuacji politycznej, TW nie widzi głębszego sensu w swojej działalności. Upadek i klęska PZPR, demokratyzacja i jawność życia to główne powody zwątpienia TW w sens jego dalszej współpracy. Pomimo swoich wątpliwości TW nie odmówił współpracy z naszą służbą.

Używając określonych argumentów z mojej strony w trakcie rozmowy, TW stwierdził, iż będzie odbywał spotkania i przekazywał pisemne informacje.

Spotkanie miało charakter organizacyjny, w czasie którego przekazałem TW instrukcje dotyczące zachowania konspiracji i tajności odbywanych spotkań. Na kolejne spotkanie zleciłem TW zebranie komentarzy n[a] t[emat] sytuacji społeczno-politycznej kraju w swoim środowisku zawodowym. TW będzie również informował o faktach i zdarzeniach mogących

---

[a] *Powyżej parafka opatrzona datą:* 25 VIII 1989 *[r.].*

[1] „Dudek" – wg zapisów ewidencyjnych Ireneusz Dutkiewicz (ur. 1958), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 7406 (1988–1990); pozyskany do współpracy przez SB w celu zapewnienia dopływu informacji dotyczących zakładów poligraficznych w woj. skierniewickim (tzw. mała poligrafia). AIPN Łd, 0034/271; 0063/294; karty: EO-4/77, EO-4-A/77 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0256/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Skierniewicach.

[2] Wojciech Janczak (ur. 1949), ppor. Od grudnia 1980 milicjant Plutonów Lekkich ZOMO w Skierniewicach; od stycznia 1982 młodszy inspektor Wydziału „B" KW MO w Skierniewicach; od sierpnia 1982 młodszy inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Skierniewicach; od czerwca 1986 inspektor Wydziału III WUSW w Skierniewicach. Zwolniony ze służby 31 VII 1989. AIPN Łd, 0130/81, Akta osobowe.

się przyczynić do wykrycia przestępstw gospodarczych i kryminalnych. Na zakończenie spotkania przekazałem TW, aby angażował się w uzyskiwanie informacji.

Spotkanie miało charakter przede wszystkim szkoleniowy i miało na celu stworzenie przesłanek do dalszej efektywnej współpracy.

Następne spotkanie zostało zaplanowane na dzień 14 IX [19]89 r. oraz termin rezerwowy na 15 IX [19]89 r.

Mł. insp[ektor] Wydz[iału] III[b]
ppor. J[arosław] Markiewicz[3]

Zadania:

Informować o stanach nastrojów, dyskusjach i komentarzach w środowisku pracowników poligrafii na temat aktualnej sytuacji w kraju.

Informować o zdarzeniach noszących cechy przestępstw gospodarczych i kryminalnych.

Źródło: AIPN Łd, 0034/271, t. 2, k. 2–3, rkps.

[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[3] Jarosław Markiewicz (ur. 1963), ppor. Od października 1987 młodszy inspektor Wydziału III WUSW w Skierniewicach; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0265/25, Akta osobowe.

Nr 184

1989 sierpień 24, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Smerfy" na temat bieżącej działalności Niezależnego Zrzeszenia Studentów na UŁ

Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 24 VIII 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]1[b]

Naczelnik Wydziału I Departamentu III
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
[c]w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [b]326[b],
SOR krypt[onim] „Smerfy", [numer rejestracyjny] Ld 56 791, ident[yfikator] nr 5276/88

Mimo nieobecności w Łodzi większości działaczy NZS UŁ, niektórzy aktywiści Komisji Uczelnianej prowadzą przygotowania do rozpoczęcia działalności w nowym roku akademickim. M.in. studenci [pedagogiki i] historii Lech Spaszewski[1] i [figurant] Ld 58 257 Piotr Wojtczak[2] przygotowują materiały do nowego pisma NZS UŁ, którego pierwszy numer ma się ukazać w listopadzie br. Prowadzone są również przygotowania do przyjęcia studentów z Wilna, którzy na zaproszenie NZS UŁ mają przyjechać do Łodzi w listopadzie br. Ma to być rewizyta w związku z lipcowym pobytem w Wilnie nieoficjalnej delegacji Zrzeszenia. Jest to zarazem kolejny przykład prowadzonej przez działaczy NZS akcji nawiązywania kontaktów ze studentami zagranicznymi.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-0851/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 26 VIII 1989 r. NR OE-III-05138/89. *Datę wstemplowano, numer wpisano odręcznie.*

[1] Lech Spaszewski (ur. 1968). Działacz NZS; absolwent pedagogiki kulturalno-oświatowej UŁ (1994); socjoterapeuta; pracownik Klubu „HOMEiK" zajmującego się młodzieżą z warszawskiej Chomiczówki; opiekun grupy młodzieży uchodźczej w Domu Dziecka nr 11 w Warszawie-Białołęce; główny specjalista ds. animacji subkultur młodzieżowych w BCK „Art.Bem" w Warszawie.

[2] Piotr Wojtczak (ur. 1961). Działacz NZS, nauczyciel; czł. RMP (1980–1981); kolporter wydawnictw niezależnych; od października 1981 czł. Komisji Wydziałowej NZS na Wydziale Prawa i Administracji UŁ; 14–15 XII 1981 współorganizator strajku studenckiego na Wydziale Prawa i Administracji UŁ; w 1982 współredaktor pism „Jesteśmy" i „Orzeł"; kolporter wydawnictw bezdebitowych, współorganizator i uczestnik demonstracji oraz akcji ulotkowych; zaangażowany w organizowaną przez Kościół pomoc represjonowanym; pracownik BUŁ (1984–1985); przedstawiciel konspiracyjnego NZS w RKW NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (1984–1989); czł. NZS na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UŁ (1988–1989); współredaktor pisma Komitetu Uczelnianego NZS UŁ „Pro Patria"; w maju 1989 współorganizator i przewodniczący komitetu strajkowego podczas strajku studenckiego NZS w budynku Wydziału Filologicznego UŁ; przewodniczący NZS UŁ, czł. KK NZS (listopad 1989–listopad 1990); założyciel łódzkiego oddziału PC i czł. honorowy Komitetu Wyborczego Lecha Wałęsy w Łodzi, współorganizator i koordynator kampanii prezydenckiej (1990); absolwent historii UŁ (1992); od 1993 nauczyciel w XXXV LO im. Stefana Batorego w Łodzi; czł. KZ NSZZ „S" w XXXV LO (1993–1998).

Ostatnio członkowie NZS zbulwersowani zostali odesłaniem (bez odpieczętowania) przez Ambasadę ChRL listu zawierającego petycję NZS UŁ w sprawie wydarzeń na Pl[acu] Niebiańskiego Spokoju w Pekinie.

Z opinii napływających ze środowiska NZS UŁ dot[yczaczących] aktualnych wydarzeń społeczno-politycznych w kraju wynika, że uważają oni Tadeusza Mazowieckiego za najuczciwszego spośród opozycyjnych kandydatów na premiera. Ich zdaniem jednak jego rzekome zbyt lewicowe poglądy zmuszają NZS do zdystansowania się od programu nowego rządu. W rozmowach pojawiają się analogie do sytuacji premiera Mikołajczyka[2], który również nie miał kontroli nad MON i MSW.

Zdaniem niektórych, komunistom zależy na wyprowadzeniu kraju z kryzysu, a kiedy to nastąpi – „na rozliczeniu się" z opozycją. Inni z kolei są zdania, że po objęciu władzy przez nowy rząd zwolnić się będzie musiało wiele stanowisk obsadzonych dotychczas przez partyjną nomenklaturę. Brak perspektyw na stanowiska i karierę przy pomocy partii spowoduje drastyczne zahamowanie napływu młodzieży do PZPR, która tym samym umrze śmiercią naturalną. Twierdzą, że komuniści zdają sobie z tego sprawę i nie wykluczają możliwości wprowadzenia stanu wyjątkowego. Jako pretekst posłuży tak ostatnio podnoszone przez władze partyjne odchodzenie przez opozycję od ustaleń „okrągłego stołu".

Prowadzi:
plut. W[ojciech] **Kuźma**[d] **mjr J**[ózef] **Łasiński**[e]

Wykonano 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa „Smerfy"
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. W.K./M.P.
Nr masz. 0450/89

Źródło: AIPN, 01232/13/4/K, k. 67–67v, mps.

[d] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[e] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[3] Stanisław Mikołajczyk (1901–1966). Polityk, przywódca PSL, poseł, premier; uczestnik powstania wielkopolskiego i wojny polsko-bolszewickiej; czł. PSL „P" (1920–1931) i SL (1931–1945); poseł na Sejm RP (1930–1935); uczestnik wojny obronnej Polski w 1939, następnie na emigracji we Francji i Wielkiej Brytanii; wiceprzewodniczący Rady Narodowej RP (1939–1941); wicepremier (1940–1943) i premier Rządu RP na Uchodźstwie (1943–1944); wicepremier i minister rolnictwa TRJN, przywódca PSL (1945–1947); po sfałszowanych wyborach zagrożony aresztowaniem zbiegł do USA (1947); pozbawiony obywatelstwa polskiego (do 1988); zmarł na emigracji w Waszyngtonie; autor wspomnień *Polska zgwałcona* (1948).

Nr 185

1989 sierpień 24, Łódź – Zarządzenie szefa WUSW w Łodzi płk. Marka Ochockiego w sprawie realizacji bieżących zadań przez podległą jednostkę

Wojewódzki Urząd
Spraw Wewnętrznych
w Łodzi
A-[a]0313/89[a]

[Łódź, dnia 24 VIII 1989 r.]
Tajne
Egz. nr [a]37[a]

[b]**Zarządzenie nr [a]051/89[a]**
szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Łodzi z dnia [a]24[a] sierpnia 1989 r.
w sprawie realizacji zadań postawionych przez kierownictwo MSW Wojewódzkiemu Urzędowi Spraw Wewnętrznych w Łodzi w aktualnej sytuacji społeczno-politycznej kraju

[c]Obecna trudna sytuacja społeczno-polityczna, narastająca fala strajków na tle płacowym i socjalno-bytowym może spowodować zakłócenia porządku publicznego. W związku z powyższym na podstawie zarządzenia nr 076/69 MSW z dnia 4 XI 1969 r. w sprawie działań jednostek resortu spraw wewnętrznych na wypadek z[agrożenia] p[orządku] p[ublicznego] oraz poleceń kierownictwa resortu z dnia 21 sierpnia 1989 r. **zarządzam**:

1. [d]Naczelnicy wydziałów: WSK, Ruchu Drogowego, Prewencji, Transportu, Inwestycji i Remontów, Gospodarki Materiałowo-Technicznej i Paszportów oraz szefowie D[USW] i RUSW i dowódca ZOMO w trybie natychmiastowym zaktualizują plany ochrony – obrony obiektów WUSW i jednostek terenowych.

Odpowiedzialny za realizację – naczelnik Wydziału Specjalnego.

2. Wszyscy kierownicy jednostek organizacyjnych zaktualizują dokumentację alarmową wydziałów WUSW, ZOMO i jednostek terenowych. Ponadto szefowie D[USW] i RUSW w uzgodnieniu z dowódcą ZOMO zaktualizują dokumentacje alarmową NOMO.

Odpowiedzialny za realizację (bez ćwiczeń) – naczelnik Wydziału Specjalnego.

3. Dowódca ZOMO podejmie starania zmierzające do uzupełnienia stanów ewidencyjnych kompanii taktycznych i operacyjnych. W szczególności uzupełni kadrę dowódczą w batalionach i kompaniach.

4. Naczelnicy wydziałów SB i MO WUSW oraz szefowie D[USW] i RUSW:

– dokonają rozpoznania nastrojów w środowiskach lokalnych i zawodowych ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn niezadowolenia i ewentualnych form protestu. Rozpo-

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Powyżej odręczna adnotacja:* Zapoznać kier*[owników]* Sekcji I, II, III. Dokument do teczki zarządzeń *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c] *Po lewej stronie data:* 31 VIII *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. Wpłynęło dnia 29 VIII 1989 r. 12 Nr J01/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

znanie ma stanowić podstawę przewidywań rozwoju wydarzeń związanych z ewentualnym zbiorowym naruszeniem ładu i porządku publicznego,

– podejmą zdecydowane i bardziej efektywne przedsięwzięcia operacyjno-śledcze w kierunku ujawniania i ścigania aferowej przestępczości gospodarczej (szczególnie zorganizowanej przestępczości spekulacyjnej).

5. Naczelnik Wydziału WSK:

– opracuje zasady działań w przypadku zagrożenia porządku publicznego na terenie województwa łódzkiego,

– zaktualizuje formy współdziałania z kierownictwem i dyżurnymi zakładów karnych.

6. Naczelnik Wydziału Prewencji:

– podejmie działania aktywizujące ORMO i SOK,

– uaktualni zasady współdziałania w najbliższym okresie z WSW i Komendą Garnizonu LWP,

– dokona analizy stanu zagrożenia w dzielnicach i sektorach m[iasta] Łodzi oraz miastach i gminach woj. łódzkiego za okres 8 miesięcy br. i do zagrożenia dostosuje służbę prewencyjną jednostek terenowych i ZOMO,

– opracuje i przekaże do jednostek terenowych zasady postępowania funkcjonariuszy podejmujących interwencje w aktualnej sytuacji społeczno-politycznej.

7. Naczelnik Wydziału GMT w terminie do 31 sierpnia 1989 r. dokona kontroli zabezpieczenia obiektów i magazynów pozostających w jego gestii, ze szczególnym uwzględnieniem magazynów broni. Wnioski z kontroli przedłoży mi w dniu 1 września 1989 r.

8. Kierownik Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Przemysłu dokona kontroli obiektów chronionych przez Straż Przemysłową i zacieśni z tą służbą współpracę.

9. Szefowie D[USW] i RUSW:

– uzupełnią do pełnych stanów etatowych kompanie NOMO oraz wspólnie z naczelnikiem wydziału GMT zapewnią ich wyposażenie,

– zlecą nasilenie kontroli sposobu wykonania obowiązków przez służbę ochrony obiektów oraz zabezpieczenia technicznego obiektów (w tym sygnalizacji alarmowej),

– dokonają kontroli w terminie do 10 IX 1989 r. punktów przechowywania broni i materiałów wybuchowych (LOK, szkoły, zakłady pracy). Nadzór w tym zakresie sprawować będzie naczelnik Wydziału Ogólnego,

– uaktywnią łączność z organami administracji, organizacjami politycznymi, społecznymi i samorządowymi,

– dokonają rozpoznania i zaewidencjonowania obiektów gospodarczych i urządzeń użyteczności publicznej, które mogą być przedmiotem ataków, np. placówek handlowych i spedycyjnych, magazynów, zakładów przetwórstwa spożywczego itp. W szczególności ocenią stan fizycznego i technicznego zabezpieczenia. Obiekty o szczególnej wadze obejmą służbę patrolową.

10. Kierownicy jednostek organizacyjnych WUSW w Łodzi podejmą działania mające na celu zwartość moralno-polityczną kolektywów w celu zapewnienia wysokiego stopnia sprawności w działaniach.

Odpowiedzialnym za nadzór w tym zakresie jest naczelnik Wydziału Polityczno-Wychowawczego.

11. Naczelnicy wydziałów SB i MO oraz szefowie D[USW] i RUSW nadsyłać będą codziennie do godz. 14.00 do Zespołu Analityczno-Informacyjnego SB WUSW w Łodzi

meldunki informacyjne o nastrojach w zakładach pracy, instytucjach i środowiskach oraz o zagrożeniu lub naruszeniu porządku publicznego.

Zarządzenie wchodzi z życie z dniem podpisania.

Nr dz. 0112/89[e]

Szef Wojewódzkiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych w Łodzi[f]
płk mgr Marek Ochocki

Źródło: AIPN Łd, 0050/78, t. 2, k. 240–241, mps.

[e] *Poniżej pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* A. Łódź. Nr dz*[iennika]* ew*[idencji]* zam*[ówień]* 01190. Str. 4. Egz. 43. Data wyk*[onania]* 25 VIII *[19]*89 *[r.]. Numer, liczbę stron i egzemplarzy, datę wykonania kopii wpisano odręcznie.*

[f] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 186

1989 sierpień 29, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat przemian politycznych zachodzących w kraju i decyzji o powierzeniu misji utworzenia rządu Tadeuszowi Mazowieckiemu

IA-0238/89[a] Skierniewice, [dnia] 29 VIII 1989 [r.]

Tajne

Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

Aktualna sytuacja społeczno-polityczna w kraju pozostaje w centrum zainteresowania poszczególnych środowisk województwa. W środowisku pracowników ekonomicznych Zakładów Przemysłu Lniarskiego w Żyrardowie krytycznie ocenia się zbyt powolne – ich zdaniem – tempo przemian zachodzących w kraju, ze szczególnym odniesieniem do problemu poprawy sytuacji gospodarczej, a przede wszystkim istniejącego bałaganu cenowego i zaopatrzenia rynku. W ocenie wielu dyskutantów wynika to z faktu, iż tzw. twardogłowi działający na wszystkich szczeblach administracji nie potrafią przestawić się na nowy styl myślenia i działania, adekwatny do aktualnej sytuacji w kraju. Wielu spośród nich marzy się już powrót do starych struktur i systemu nakazowego. Pracownicy ci krytycznie oceniają brak konkretnych posunięć dot[yczących] likwidacji nierentownych przedsiębiorstw, do których musi w dalszym ciągu dopłacać deficytowy budżet państwa. Ponadto poddają oni w wątpliwość zamiar znacznych cięć budżetowych w wydatkach resortu MON i MSW. W przekonaniu bowiem wielu dyskutantów w bardzo niestabilnej, aktualnej sytuacji politycznej i gospodarczej kraju, rząd winien zapewnić sobie przychylność i zaufanie żołnierzy i funkcjonariuszy tych resortów, by właśnie w krytycznej sytuacji podjęli oni działania chroniące aktualną władzę.

Natomiast zakonnicy z klasztoru Zmartwychwstańców w Radziłowie z dużą nadzieją przyjęli wybór T[adeusza] Mazowieckiego na premiera. W prowadzonych dyskusjach podkreślają, że monopol PZPR winien być przerwany kilkanaście lat temu, kiedy stan gospodarki nie był tak krytyczny. W obecnej sytuacji nowy rząd stanie przed koniecznością szybkiego rozwiązania kwestii ekonomicznych, gdyż jest to warunek społecznego poparcia dla nowego gabinetu. Powodzenie reform gospodarczych, według dyskutantów, to z jednej strony szansa dla opozycji, a z drugiej „grób" dla partii. Zakonnicy są zdania, że nowo powołany rząd

[a] *Poniżej pieczęć:* Szyfrogram wysłany nr 1658. Przyjęto 29 VIII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 29 VIII *[19]*89 *[r.],* g*[odzina]* 17.30 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

będzie miał duże możliwości, aby dokonać tzw. cudu gospodarczego. Pomocy w tym zakresie udzieli szczególnie Zachód, który jest zainteresowany w powodzeniu reform prowadzonych przez gabinet Mazowieckiego. Duchowni dyskutując nad przyszłymi posunięciami premiera, twierdzą, że w pierwszej kolejności musi on podporządkować sobie terenową administrację państwową oraz zreformować samorząd terytorialny. Zdaniem duchownych prezes RM dla skuteczności swych działań musi opierać się na nowych ludziach kompetentnych, nieskorumpowanych, gotowych realizować jego politykę[b].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 40, k. 207, mps.

[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 187

1989 sierpień 30, Skierniewice – Miesięczne sprawozdanie na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach w sierpniu 1989 r.

Skierniewice, [dnia] 30 VIII 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]2[b]

Naczelnik Wydziału
Polityczno-Wychowawczego
WUSW w Skierniewicach

W miesiącu sierpniu br. wśród funkcjonariuszy tut[ejszego] wydziału systematycznie wzrosło zainteresowanie skomplikowaną sytuacją społeczno-polityczną kraju. Tematami wiodącymi szeregu dyskusji były: debaty senackie i sejmowe, desygnowanie premiera z kręgu „Solidarności" i trudna sytuacja zaopatrzeniowa.

W związku z nominacją T[adeusza] Mazowieckiego na stanowisko premiera rządu w rozmowach funkcjonariuszy wydziału powraca problem reorganizacji i redukcji MSW, a zwłaszcza szeregów SB. Atmosfera towarzysząca rozważaniom i spekulacjom w tej kwestii nie wpływa mobilizująco i dyscyplinująco na podległych pracowników. Należy zaznaczyć, że rozmowy o reorganizacji są notoryczne i aktualnie w większości skupiają uwagę funkcjonariuszy. Odczuwa się konieczność niezwłocznego udzielenia bliższych informacji w celu uspokojenia i powrotu do normalności.

W ostatnich dniach miesiąca odnotowano negatywne komentarze pod adresem kierownictwa MSW na temat opóźnień w wypłacaniu uzupełnienia tzw. dodatku kartkowego. Funkcjonariusze zwracają uwagę, że w większości zakładów pracy uzupełnienia te zostały już dawno wypłacone. Wśród młodszych stopniem funkcjonariuszy wydziału coraz częściej w dyskusjach koleżeńskich porusza się problem relatywnie niższych w stosunku do oficerskich składników wynagrodzenia za posiadany stopień. Różnice w dodatku były duże, a po ostatnich regulacjach są ich zdaniem bardzo istotne. Swoje stanowisko popierają argumentem, że w zasadzie ich zakres obowiązków jest zbieżny z tym, który obowiązuje starszych kolegów. W tym kontekście podoficerowie wracają do prowadzonych w czerwcu przygotowań do eksternistycznego zdawania egzaminów na stopień młodszego podchorążego. Pracownicy ci czują się rozczarowani postawą kierownictwa WUSW. Nastrój powyższy pogłębił się po powieleniu pogłoski o pomyślnie zakończonych egzaminach eksternistycznych na ten stopień funkcjonariuszy wydziałów nieoperacyjnych, m.in. ogólnego.

W ostatnim okresie nasiliły się negatywne komentarze dotyczące działalności Rady Funkcjonariuszy. Ze szczególnie ostrą krytyką spotyka się działalność R[ady] F[unkcjonariuszy] w zakresie nadzoru nad dystrybucją towarów zarówno przemysłowych, jak też żywnościowych.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. 82 L.dz. OA-0835/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*

Poddaje się pod wątpliwość skład personalny rady, zarzucając większości członków brak kompetencji i zaangażowania. Zgłaszane są postulaty, aby w najkrótszym możliwie czasie dokonać wyboru nowej rady, przy czym podkreśla się, że wybór powinien być dokonany spośród pracowników wskazanych przez naczelników i OOP, którzy dawaliby gwarancję kompetencji i zaangażowania.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Nr ks. masz. 0598/89[c]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 14, k. 31, mps.

[c] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 188

1989 wrzesień 1, Skierniewice – Szyfrogram na temat oceny działań prezydenta Wojciecha Jaruzelskiego, rządu premiera Tadeusza Mazowieckiego oraz aktywności Komitetu Obywatelskiego „Solidarność" na terenie województwa skierniewickiego

IA-0241/89

Skierniewice, [dnia] 1 IX 1989 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

[a]Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

Bieżące wydarzenia z życia politycznego kraju oraz trudności w funkcjonowaniu rynku należą do głównych tematów poruszanych przez większość grup społeczno-zawodowych województwa.

Mieszkańcy Żyrardowa z zainteresowaniem oglądali transmisję telewizyjną poświęconą pięćdziesiątej rocznicy wybuchu II wojny światowej, inauguracji Międzynarodowego Dnia Modlitw o Pokój oraz wystąpienie premiera Tadeusza Mazowieckiego. Uroczystości przed Grobem Nieznanego Żołnierza na Placu Zwycięstwa w Warszawie, które odbyły się z udziałem licznych delegacji zagranicznych oraz przedstawienie prawdy historycznej przez środki masowego przekazu dot[yczącej] początkowej fazy II wojny światowej, wg opinii społecznej unaoczniło w pełni proces przemian zachodzących w kraju, a także zapoczątkowało proces przełamywania izolacji Polski wobec Europy Zachodniej. Podkreślano również, iż udział prezydenta Rzeczypospolitej Wojciecha Jaruzelskiego i jego przemówienie podczas otwarcia Międzynarodowego Dnia Modlitw o Pokój ma duże znaczenie propagandowe, gdyż utwierdza jego autorytet jako wybitnego przywódcy naszego kraju, a ponadto stanowi dowód o istnieniu w Polsce autentycznej wolności, jeżeli chodzi o przekonania religijne.

Duże zainteresowanie wywołuje w dalszym ciągu osoba premiera Mazowieckiego. Obserwowane są wszelkie jego działania mające związek głównie z formowaniem nowego rządu. Jedynym zarzutem wobec premiera jest przedłużający się w czasie okres powoływania nowych ministrów.

Niektórzy przedstawiciele kleru rzymskokatolickiego z Sochaczewa podkreślają, że premier Mazowiecki obdarzony jest zaufaniem większości księży. Akcentują, iż w ramach dotychczasowych kontaktów z wiernymi nie stwierdzono, ażeby jakakolwiek grupa społeczna była przeciwna osobie premiera. Na tej podstawie wysuwane są sugestie, iż wymieniony

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1672. Przyjęto 1 IX *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 1 IX *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina] [pole niewypełnione] opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

powinien uzyskać poparcie całego społeczeństwa i znaczny kredyt zaufania, gdyż uważany jest za swego rodzaju „męża opatrznościowego", a także ostatnią szansę na wyprowadzenie kraju z kryzysu. Księża wyrażają nadzieję, iż polityka nowego premiera posłuży do szybkiego i właściwego uregulowania stosunków państwo – Kościół, a w następstwie da możliwość zamanifestowania własnych przekonań religijnych przez osoby [b] pełniące ważne funkcje, czego się dotychczas skrzętnie wystrzegano.

[...][c]

2. Inne.

W dniu 4 września 1989 r. o godz. 16.00 ma odbyć się w Skierniewicach posiedzenie Komitetu Obywatelskiego. Z prowadzonego rozpoznania wynika, że zebrani zmierzają dyskutować na następujące tematy:

1. „Rola komitetów obywatelskich w kwestii udziału w pracach rad narodowych" – taki temat ma przygotować Andrzej Niwicki[1],

2. „Komitety obywatelskie jako opozycja do współdziałania z partnerami koalicyjnymi" – przygotowuje Zbigniew Żółtowski.

Ponadto uzyskano informację, że posłanka Anna Urbanowicz (OKP) zamierza na forum Sejmu poruszyć niewłaściwe wg jej opinii wykorzystanie nowo wzniesionego budynku – siedziby KW PZPR. Budynek ten rozpoczęto budować w końcu lat siedemdziesiątych – w 1981 r. podjęto uchwałę, iż ma być przeznaczony dla potrzeb służby zdrowia. Jednak budowę kontynuowano w latach 1987–1989 i obecnie jest wykorzystywany [zgodnie] z pierwotnym przeznaczeniem.

W dniu 4 września br. o godz. 12.00 ma odbyć się posiedzenie kierownictwa KO „S" z udziałem senatorów Rokickiego i Pyziołka[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 43, k. 1–2, mps.

---

[b] *Nieczytelny, wykreślony odręcznie wyraz.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[1] Andrzej Niwicki (ur. 1955). Prawnik; obecnie czł. Krajowej Izby Odwoławczej działającej przy prezesie Urzędu Zamówień Publicznych.

Nr 189

1989 wrzesień 1, Skierniewice – Telefonogram ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka w sprawie podwyżek płac funkcjonariuszy MSW

[a]Skierniewice, [dnia] 1 IX 1989 [r.]

[b]**Naczelnik Wydziału**[b]
Szef RUSW
Dowódca ZOMO
Kierownik Sam[odzielnej] **Sekcji „A”**
[i] **W**[ydziału] [c]**Śledczego SB**[c]

W uzupełnieniu informacji dotyczącej podwyżki uposażeń funkcjonariuszy i pracowników cywilnych przekazuję treść telefonogramu szefa Służby Polityczno-Wychowawczej MSW tow[arzysza] Cz[esława] Kiszczaka celem zapoznania całych stanów osobowych na odprawach służbowych.

Treść telefonogramu:

„Kierownictwo resortu ma świadomość, że nowe płace nie w pełni odzwierciedlają wysiłek fizyczny i psychiczny wkładany przez funkcjonariuszy w codzienną służbę. Pozwalają natomiast zapewnić ochronę podstawowych warunków materialnych i bytowych funkcjonariuszy, żołnierzy i pracowników resortu. Wysokość naszych uposażeń jest zdeterminowana, jak nigdy dotąd, sytuacją społeczno-polityczną i gospodarczą w naszym kraju. W istniejących warunkach stanowi to granicę możliwości budżetu państwa i resortu. Dokonana podwyżka jest równocześnie potwierdzeniem faktu, iż płace funkcjonariuszy, żołnierzy i pracowników będą poddawane stałej waloryzacji w zależności od poziomu inflacji, pozostającej w określonej relacji w stosunku do wynagrodzeń w sferze produkcji materialnej.

Pragnę także podkreślić, iż wszelkie informacje i sugestie towarzyszy w sprawach płacowych, które są nadsyłane do kierownictwa resortu, są przez nas wnikliwie rozpatrywane i w miarę możliwości załatwiane.

Chcę również dodać, że zmieniona wysokość równoważnika w zamian za wyżywienie, którą otrzymują funkcjonariusze i żołnierze od 1 grudnia [ubiegłego] r[oku] ulegnie dalszemu podwyższeniu. Korzystnej zmianie poddane zostaną zasady potrącania tego równoważnika. Spodziewać się też należy w najbliższym czasie informacji w sprawie możliwości

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. 04 L.dz. PW-97/89. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

[b-b] *Podkreślono odręcznie.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

technicznego złagodzenia niektórych problemów zaopatrzenia materiałowo-technicznego, co również sygnalizują towarzysze w swoich informacjach".

[d]**Zastępca szefa WUSW**
ds. Polityczno-Wychowawczych
w Skierniewicach[e]
[f]płk mgr Marian **Kuciński**[1]

Źródło: AIPN Łd, 052/75, t. 2, k. 121, mps.

[d] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Skierniewicach. Wpłynęło dnia 4 IX 1989 *[r.]*. 14 Nr Si-99/89. Zał. *Datę wstemplowano, numer wpisano odręcznie.*

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[f] *Na odwrocie odręczna adnotacja:* kpt. P*[aweł]* Wawrzyniak, 6 VIII *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Paweł Wawrzyniak (ur. 1952), mjr. Od czerwca 1977 inspektor Wydziału Śledczego KW MO w Łodzi; od sierpnia 1981 starszy inspektor Wydziału Śledczego KW MO/WUSW w Łodzi; od stycznia 1985 kierownik sekcji Wydziału Śledczego WUSW w Łodzi; od czerwca 1986 naczelnik Wydziału Śledczego WUSW w Skierniewicach; od lutego 1990 starszy inspektor Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0281/6, Akta osobowe.

[1] Marian Kuciński (ur. 1940), płk. Mgr; naczelnik Wydziału do Walki z PG KW MO w Skierniewicach; zastępca szefa WUSW ds. Polityczno-Wychowawczych w Skierniewicach. AIPN Łd, 0160/23 235, Akta paszportowe.

Nr 190

1989 wrzesień 7, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat planów zorganizowania przez Federację Młodzieży Walczącej w Łodzi manifestacji z okazji pięćdziesiątej rocznicy wkroczenia wojsk sowieckich do Polski

Wydział III-1
WUSW w Łodzi
[a]OE-I-0875/89[a]

Łódź, [dnia] 7 IX 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik
Wydziału I Departamentu III
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]334[a],
SOR krypt[onim] „Konkurent", [nr ewidencyjny] Ld 56 865, ident[yfikator] nr 6232/89

W kręgach aktywistów Federacji Młodzieży Walczącej dyskutuje się ostatnio nad formami uczczenia pięćdziesiątej rocznicy wkroczenia wojsk ZSRR do Polski, przypadającej 17 września br. Fig[urant nr] Ld 56 865 Paweł Wasążnik omawiał tę sprawę z Marianem Szelą[1], zam.: Warszawa, ul. [...][b]. FMW ma w związku z tą rocznicą wydać oświadczenia zawierające wezwanie do wszystkich, którym sprawa niepodległości Polski nie jest obojętna do zamanifestowania tej woli w dniu 17 bm. Wzywa się w niej do przyłączenia się do organizowanych w tym dniu pokojowych manifestacji i demonstracji. Podkreśla się, że nikt nie pragnie wywołania zamieszek ulicznych. Oświadczenie zawiera również stwierdzenie, że FMW nie występuje przeciwko narodom zamieszkującym w ZSRR, a protest nie jest objawem „ksenofobii czy narodowego szowinizmu".

Ponadto w oświadczeniu znajduje się stwierdzenie, że od zakończenia wojny nadal trwa okupacja radziecka. Pomimo pozornej suwerenności Polska nadal nie jest krajem w pełni niezawisłym. Autorzy domagają się opuszczenia terytorium Polski przez wojska „sowieckie" oraz rewizji naszych zobowiązań wobec Układu Warszawskiego. „Sojusz z ZSRR nie może być oparty na zniewoleniu i przemocy, lecz na partnerstwie". W zakończeniu stwierdza się, że wszystkie narody ZSRR mają pełne prawo do niepodległego bytu państwowego.

FMW zamierza nadać wspomnianej rocznicy jak największy rozgłos. Łódzcy działacze FMW poza złożeniem podpisów pod wspomnianym oświadczeniem nie zamierzają w dniu 17 bm. organizować jakichkolwiek akcji. Jak stwierdził P[aweł] Wasążnik, nie mają ku temu

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Fragment pominięty przez autora.*
[1] Brak bliższych danych.

żadnych możliwości. Nie można jednak wykluczyć, że kilku członków łódzkiej FMW uda się w tym dniu do Warszawy.

Prowadzi:
por. R[yszard] **Kozłowski**[c] **kpt. D**[obiesław] **Krzywański**[d]

Wykonano 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa „Konkurent"
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. R.K./M.P.
Nr masz. 0502/89

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 30, mps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[d] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 191

1989 wrzesień 9, Sochaczew – Szyfrogram zastępcy szefa RUSW ds. SB w Sochaczewie ppłk. Wiesława Piotrowskiego w sprawie opinii funkcjonariuszy MO i żołnierzy WP na temat powierzenia gen. broni Czesławowi Kiszczakowi stanowiska ministra spraw wewnętrznych w rządzie Tadeusza Mazowieckiego

Nr 222/89 [Sochaczew, dnia] 9 IX 1989 [r.], godz. 10.00
Tajne

Z[astęp]ca szefa **WUSW** ds. SB
w Skierniewicach[a]

[...][b]

W środowisku MO i LWP krytycznie ocenia się decyzję gen. Kiszczaka o przyjęciu teki ministra s[praw] w[ewnętrznych]. Zdaniem tych środowisk, pod jego poprzednim kierownictwem, resort doznał więcej krzywd i przykrości jak korzyści. Kiszczaka określa się jako zwykłego karierowicza, który dla własnej kariery zawodowej gotów [jest] na wszelkie układy i ustępstwa. Z kpinami przyjęto jego wypowiedź, która ukazała się w dniu wczorajszym w prasie, tzn. „Trybunie Ludu" i „Głosie Robotniczym". Uważa się, że osłabi on resort maksymalnie po to, aby przypodobać się stronie opozycyjnej. Świadczy to o pogłębiającej się słabości i bezradności PZPR, która wszelkimi siłami i sposobami stara się stworzyć pozory udziału w rządzeniu i tworzeniu nowego porządku publicznego.

[...][b]

Z[astęp]ca szefa RUSW
ds. SB w Sochaczewie
ppłk W[iesław] Piotrowski[1]

Zaszyfrował: Kowalewski, dnia 9 IX 1989 [r.], godz. 10.20
Rozszyfrował: Czajka

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 44, k. 157, mps.

---

[a] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 1861 z *[RUSW]* Sochaczew. Rozszyfrowano 9 IX *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 11.00. *Numer, miejsce nadania, datę i godzinę wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Wiesław Piotrowski (ur. 1932), ppłk. Od października 1953 referent terenowy gminy Jaczon i Boguszyn PUBP w Węgrowie; zwolniony ze służby w lutym 1954; od grudnia 1955 referent operacyjny PUdsBP w Węgrowie; od stycznia 1957 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Węgrowie; od sierpnia 1958 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Węgrowie; od grudnia 1962 starszy oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Węgrowie; od kwietnia 1967 inspektor Referatu ds. SB KP MO w Węgrowie; od września 1969 I zastępca komendanta KP MO ds. SB w Sokołowie Podlaskim; od sierpnia 1973 I zastępca komendanta KP MO ds. SB w Sochaczewie; od czerwca 1975 naczelnik Wydziału II KW MO w Skierniewicach; od lipca 1980 naczelnik Wydziału Paszportów KW MO w Skierniewicach; od maja 1983 zastępca komendanta/szefa ds. SB KM MO/RUSW w Sochaczewie. Zwolniony ze służby 15 III 1990. AIPN Łd, 0130/182. Akta osobowe.

Nr 192

1989 wrzesień 12, Skierniewice – Szyfrogram dotyczący opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat składu personalnego rządu Tadeusza Mazowieckiego

L.dz. IA-0250/89

Skierniewice, [dnia]12 IX 1989 [r.]
Tajne
Egz. pojedynczy

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

[...][b]

Tematem wzbudzającym największe zainteresowanie społeczeństwa są dzisiejsze obrady Sejmu PRL, w trakcie których powołany zostanie nowy rząd. Niektóre z przedstawionych przez premiera Mazowieckiego kandydatur wzbudzają szereg kontrowersji. Najwięcej krytycznych uwag skierowanych jest do kandydata na ministra pracy, [c]płacy[c] i polityki socjalnej Jacka Kuronia. Nauczyciele z gminy Rybno uważają, że jego przygotowanie zawodowe (historyk) nie gwarantuje sprawnego i adekwatnego do obecnej sytuacji działania tego resortu. Choć od wielu lat związany jest on z działalnością polityczną, to jest on jednakże teoretykiem a nie praktykiem. Wyraża się obawy, że może mieć to negatywny wpływ na działalność tego, bardzo ważnego ze społecznego punktu widzenia, resortu.

Bardzo wiele komentarzy wzbudziły przesłuchania gen. Kiszczaka przez komisję sejmową. Przebieg tych przesłuchań, zdaniem pracowników administracyjnych ZPL w Żyrardowie, był zbyt jawny i naruszający tajemnicę resortu spraw wewnętrznych. Wśród nauczycieli z terenu Sochaczewa wyrażana jest opinia, że prywatny stan posiadania majątkowego gen. Kiszczaka jest znaczny i że nie mógł on powstać z generalskiej pensji. Zwraca się również uwagę na fakt, iż gen. Kiszczak jako jedyny kandydat na ministra mówił w komisjach sejmowych o programie oszczędnościowym, jaki zamierza zrealizować w swoim resorcie. Inni kandydaci wręcz domagają się [c]znacznych[c] nakładów finansowych na resorty, którymi mają kierować.

[...][b]

Wśród żołnierzy i oficerów zawodowych LWP krążą pogłoski, że zwolnienie ze stanowisk 11 generałów, w tym dowódców okręgów, spowodowane było wykryciem spisku, który

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1699. Przyjęto 12 IX *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 12 IX *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 18.20 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

miał rzekomo doprowadzić do zamachu stanu. Nowi dowódcy okręgów i rodzajów wojsk oceniani są jako „ludzie prezydenta" i ślepo mu oddani.

Członkowie NSZZ „Solidarność" z terenu Skierniewic głośno dyskutują na temat konieczności przyspieszenia procesu rozliczania ustępującego rządu z jego działalności. Szczególnie zwracają uwagę na osoby M[ieczysława] F[ranciszka] Rakowskiego i Cz[esława] Kiszczaka. Wyrażane są przy tym opinie, że fakt powołania gen. Kiszczaka na stanowisko wicepremiera i ministra s[praw] w[ewnętrznych] świadczy o tendencjach zmierzających do zaniechania realizacji tego procesu[d].

[...][b]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 43, k. 19–20, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 193

1989 wrzesień 14, Skierniewice – Protokół brakowania spraw obiektowych oraz kwestionariuszy ewidencyjnych prowadzonych przez Wydział IV WUSW w Skierniewicach

[a]Skierniewice, [dnia] 14 IX 1989 [r.]
Tajne
[b]Egz. nr [c]1[c]

Protokół [c]nr 005/89[c]
zaniechania, wybrakowania i zniszczenia spraw obiektowych oraz kwestionariuszy ewidencji operacyjnej Wydziału IV WUSW w Sk[ierniewi]cach

W dniu 14 IX 1989 [r.] komisja w składzie:
1) przewodniczący – kpt. Andrzej Legieć[1],
2) członek – por. Janusz Wódz[2],
3) członek – chor. Jerzy Stelmach[3],
dokonała, po uprzednim wybrakowaniu, zniszczenia n[iżej] w[ymienionych] spraw obiektowych oraz kwestionariuszy ewidencyjnych:
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Twierdza", nr 3894,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Oratorium", nr 1883,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Pasterze", nr 1984,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Adwersarze", nr 3898,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Kornet", nr 5745,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Postępowi", nr 3574,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Zieloni", nr 6307,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Abnegaci", nr 6306,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Forum", nr 2399,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Zorza", nr 4476,

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Skierniewicach ppłk Stanisław Janusiewicz *opatrzona nieczytelnym podpisem oraz datą:* 14 IX *[19]*89 *[r.].*
[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. 18 L.dz. KB-0620/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[c-c] *Wpisano odręcznie.*
[1] Andrzej Legieć (ur. 1949), kpt. Od października 1976 inspektor ds. łączności Referatu Gospodarczo-Finansowego KM MO w Łowiczu; od listopada 1976 inspektor Wydziału IV KW MO w Skierniewicach; od grudnia 1979 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Skierniewicach; od września 1981 kierownik sekcji Wydziału IV KW MO/WUSW w Skierniewicach; od marca 1985 zastępca naczelnika Wydziału IV WUSW w Skierniewicach; od listopada 1989 naczelnik Wydziału SiA WUSW w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/52, Akta osobowe.
[2] Janusz Wódz (ur. 1956), por. Od 1980 funkcjonariusz Wydziału IV KW MO/WUSW w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN, 1509/3079, Akta osobowe słuchacza WSO im. F. Dzierżyńskiego w Legionowie.
[3] Jerzy Stelmach (ur. 1960), st. chor. Od kwietnia 1982 młodszy inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Skierniewicach; od listopada 1983 inspektor Wydziału IV WUSW w Skierniewicach; od listopada 1989 inspektor Wydziału SiA WUSW w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/146, Akta osobowe.

– sprawa obiektowa krypt[onim] „Remiza”, nr 5334,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Kaktus”, nr 2398,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Babilon”, nr 1983,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Prowincja”, nr 3892,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Błądzący”, nr 6454,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Zdyscyplinowani”, nr 6644,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Adepci”, nr 6722,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Kwadrat”, nr 7115,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Reduta II”, nr 7686,
– sprawa obiektowa krypt[onim] „Makówka”, nr 7683,
– kwestionariusz ewidencji operacyjnej „Sadownik”, nr 6378,
– kwestionariusz ewidencji operacyjnej krypt[onim] „Nordyk”, nr 6928.

Podpisy członków komisji:
1. [d]
2. [d]
3. [d]

Wykonano w 3 egz.
Egz. nr 1 [[e]]
Egz. nr 2 [[e]]
Egz. nr 3 [[e]]
Oprac. i wyk. J[erzy] Stelmach[f]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 30, k. 53, mps.

[d] *Nieczytelny podpis.*
[e] *Pole niewypełnione.*
[f] *Poniżej odręczna adnotacja:* Ww. sprawy operacyjne zdjęto z ewidencji Sekcji „C” WZO WUSW w Skierniewicach. 15 IX 1989 *[r.] oraz pieczęć:* Kierownik Sekcji „C” WZO WUSW w Skierniewicach *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 194

1989 wrzesień 18, Skierniewice – Protokół zniszczenia materiałów operacyjnych wytworzonych przez Wydział IV WUSW w Skierniewicach

[a]Skierniewice, [dnia] 18 IX 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [b]2[b]

Dyrektor
Departamentu IV MSW
w Warszawie

Zgodnie z pismem z dnia 1 września 1989 r., l.dz. Ug-001851/89, oraz wymogami przekazanymi podczas telekonferencji odbytej w dniu 5 września br. w załączeniu przesyłam:

1. Protokół wybrakowania i zniszczenia w Wydziale IV 75 TEOK[1] + 14 TEO [na] par[afię].
2. Jw. w RUSW Brzeziny – 19 TEOK + 7 TEO [na] par[afię].
3. Jw. w RUSW Łowicz – 35 TEOK + 20 TEO [na] par[afię].
4. Jw. w RUSW Rawa Maz[owiecka] – 36 TEOK + 21 TEO [na] par[afię].
5. Jw. RUSW Sochaczew – 225 TEOK + 15 TEO [na] par[afię].
6. Jw. w RUSW Żyrardów – 42 TEOK + 18 TEO [na] par[afię].

Razem w WUSW Skierniewice – 433 TEOK + 95 TEO [na] par[afię].

7. Protokół brakowania akt 004/89 z dnia 18 IX 1989 r. (Zarządzenie MSW i inne akta wykonawcze dot[yczące] p[ionu] IV)[c].

Wykonano w 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa, [b]W[ydział] IV[b]
WL/BK

Źródło: AIPN Ld, 052/70, t. 30, k. 98, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. 18 L.dz. KB-00622/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Poniżej, po prawej stronie nieczytelny podpis.*

[1] Więcej na temat sposobu prowadzenia przez SB działań operacyjnych przeciwko duchowieństwu: R. Dyrcz, J. Laska, J. Raźny, E. Zając, *Teczka Ewidencji Operacyjnej na Księdza. Teoria i praktyka pracy operacyjnej SB*, Kraków 2009.

Nr 195

1989 wrzesień 20, Łódź – Meldunek dzienny naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi ppłk. Andrzeja Lesnera w sprawie działalności Federacji Młodzieży Walczącej i Niezależnego Zrzeszenia Studentów na terenie Łodzi

Łódź, [dnia] 20 IX 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Meldunek dzienny

[W dniu] 19 bm. w godz. 16.40–17.50 w centrum Łodzi, przy pasażu ZMS, kilkuosobowa grupa młodzieży w wieku 18–21 lat podjęła nielegalną próbę zorganizowania publicznego zgromadzenia, rozdając przechodniom ulotki oraz biuletyny sygnowane [przez] łódzką Federację Młodzieży Walczącej pt. „Bomba – Nieregularnik FMW Region Łódź" z 12 IX 1989 r. oraz „Komentarz" – wydanie sierpniowo-wrześniowe z br. Na małego formatu ulotkach (5×9 cm) umieszczono tekst wzywający do przyłączenia się do akcji FMW w sprawie wycofania wojsk „sowieckich" z Polski. Treści zawarte w biuletynach wyrażają tego samego typu żądania.

W wydaniu „Komentarza" wydrukowano krytyczne teksty dot[yczące] przeszłości gen. Jaruzelskiego, w tym głównie jego powiązań z aparatem władzy w ZSRR, a także wyszydzano „pseudozwiązkową" – zdaniem autorów – działalność L[echa] Wałęsy, wyjaśniając, dlaczego nazywa się go w kręgach niezależnych zdrajcą.

Poza wym[ienionymi] materiałami rozpowszechniano ulotki formatu 21×7,5 cm z odbitym na powielaczu tekstem apelu wzywającego do popierania przez mieszkańców Łodzi akcji strajkujących kolejarzy jako działań skierowanych przeciwko „górze", czyli zwierzchnikom PKP wstrzymującym przemiany w tym przedsiębiorstwie.

Aktywiści NZS UŁ rozważają koncepcje programowe zrzeszenia, możliwe do realizowania po rozpoczęciu roku akademickiego. Padają propozycje otwarcia zrzeszenia dla wszystkich studentów niezależnie od ich dotychczasowych poglądów, poddania ich stosownej indoktrynacji zgodnie z wypowiadanym hasłem, że „antykomunistą można stać się z czasem".

Ponadto działacze NZS wym[ienionej] uczelni, pomimo braku decyzji o rejestracji, podejmują działania organizacyjne jako legalna struktura w sprawach przejmowania dotychczasowych klubów ZSP, składając w organach administracji uczelni stosowne pisma i wnioski, popierane przez NSZZ „S" pracowników UŁ.

[Opracowanie/druk] G.G/M.P. **ppłk A**[ndrzej] **Lesner**[b]

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 31, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 196

1989 wrzesień 21 – Meldunek w sprawie planów wykorzystania majątku PZPR oraz działania komórek organizacyjnych partii w zakładach pracy na terenie Skierniewic

Skierniewice, [dnia] 21 IX 1989 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. nr [b]1[b]

[c]**Z**[astęp]**ca szefa WUSW**
ds. Służby Bezpieczeństwa
w Skierniewicach

[d]**Meldunek**

Wśród mieszkańców Skierniewic rozpowszechniana jest pogłoska mówiąca o oddaniu ostatniego piętra budynku KW PZPR w dzierżawę. Nowym użytkownikiem ma zostać ta instytucja lub organizacja, która więcej zapłaci za wynajem pomieszczeń. Fakt ten komentowany jest jako brak funduszy, które dzięki posunięciom Sejmu i rządu premiera Mazowieckiego zostały obcięte partii. Część mieszkańców żartobliwie dodaje, że doczekają się, że partia zejdzie do podziemia.

Z coraz większym niepokojem patrzą członkowie PZPR „Fumosu" na przyszłą działalność organizacji w zakładzie pracy po zajściu, jakie miało miejsce na Śląsku. Przypuszczają, że sytuacja jaka miała miejsce w kopalni „Kazimierz Juliusz" była pierwsza, lecz nie ostatnia, i że inne kopalnie, a za nimi przedsiębiorstwa przemysłowe, będą żądały usunięcia z ich terenów komórek PZPR, jak też likwidacji fikcyjnych stanowisk, jakie zajmują pierwsi sekretarze POP. Powyższe posunięcia mogą nasilać się po zatwierdzeniu zmian w konstytucji dotyczących kierowniczej roli partii i przewodniej siły narodu.

[...][e]

Wyk. 2 egz.
Nr ks. masz. 0335/89[f]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 19, k. 70–71, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. L.dz. 062/89. *Liczbę dziennika wpisano maszynowo.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* por. Rosa. 21 IX *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Skierniewicach. Wpłynęło dnia 21 IX 1989 r. 29 Nr IA-0258/89. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[e] *Fragment pominięty przez autora.*

[f] *Po prawej stronie pieczęć:* Z*[astęp]*ca szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Polityczno-Wychowawczych w Skierniewicach *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 197

1989 wrzesień 21, Łódź – Rozkaz szefa WUSW w Łodzi płk. Marka Ochockiego w sprawie wyróżnienia funkcjonariuszy biorących udział w konkursie wiedzy z okazji czterdziestej piątej rocznicy powołania SB i MO

Wojewódzki Urząd
Spraw Wewnętrznych
w Łodzi
A-[a]365[a]/89

[Łódź, dnia 21 IX 1989 r.]

[b]**Rozkaz nr [a]17[a]/89**
szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Łodzi z dnia [a]21[a] września 1989 r.
o wyróżnieniu funkcjonariuszy WUSW w Łodzi

Zarząd Zakładowy ZSMP i Wydział Polityczno-Wychowawczy WUSW w Łodzi z okazji czterdziestej piątej rocznicy powołania Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej zorganizował konkurs dotyczący historii i współczesności resortu spraw wewnętrznych.

Celem konkursu było pogłębienie wiadomości o organizacji, zadaniach i działaniu służb resortu spraw wewnętrznych w poszczególnych etapach ludowej państwowości oraz wychowawczy wpływ na funkcjonariuszy resortu.

W konkursie brali udział funkcjonariusze SB i MO oraz członkowie ich rodzin.

Finalistów konkursu szczebla wojewódzkiego wyróżniam nagrodami rzeczowymi:

– kpt. Henryk Cynkier[1] – inspektor Wydziału Ogólnego WUSW w Łodzi [nagrodą] wartości 69 900 zł;

– por. Piotr Gołębiowski[2] – kier[ownik] Ref[eratu] Dziel[nicowych] DUSW Łódź-Polesie [nagrodą] wartości 17 900 zł;

– szer. Grzegorz Suliński[2] – milicjant ZOMO WUSW w Łodzi [nagrodą] wartości 17 900 zł.

Zwycięzca konkursu szczebla wojewódzkiego weźmie ponadto udział w konkursie na szczeblu centralnym.

Rozkaz podać do wiadomości wszystkich funkcjonariuszy garnizonu łódzkiego.

[a]1338/89[a]

Szef
Wojewódzkiego Urzędu
[Spraw Wewnętrznych w Łodzi]
[c]**płk mgr Marek Ochocki**[d]

Źródło: AIPN Łd, 0050/78, t. 2, k. 253, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Po lewej stronie trzy parafki.*
[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[d] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 26 IX 1989 r. 12 Nr J-Dp 176/89. Zał. *opatrzona parafką. Datę i numer wpisano odręcznie.*
[1] Henryk Cynkier (ur. 1953), kpt. Od września 1976 młodszy inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od marca 1979 inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od czerwca 1980 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od lipca 1982 starszy inspektor Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od września 1989 inspektor Wydziału Ogólnego WUSW w Łodzi. AIPN Łd, 0286/49, Akta osobowe.
[2] Brak bliższych danych.
[3] Brak bliższych danych.

Nr 198

1989 wrzesień 25, Warszawa – Pismo zastępcy naczelnika Wydziału XIII Biura „B" MSW płk. Stanisława Machnickiego w sprawie niszczenia materiałów archiwalnych dotyczących opozycji politycznej

Warszawa, [dnia] [a]25[a] IX 1989 [r.]
[b]**Tajne**
[c]Egz. nr [a]15[a]

Naczelnik
Wydziału Zabezpieczenia
Operacyjnego
WUSW w [a]Sieradzu[a]

Zgodnie z poleceniem ministra spraw wewnętrznych uprzejmie proszę o niezwłoczne przejrzenie za ostatnie co najmniej 10 lat, dokumentów dotyczących tzw. opozycji, która została zalegalizowana i ich zniszczenie.

Zniszczeniu m.in. podlegają następujące dokumenty:

1. Wszystkie dokumenty z obserwacji tej kategorii osób wraz z kartami ewidencyjnymi.
2. Dokumentacja foto-filmowa i TV oraz zapisy na taśmach magnetycznych.
3. Referaty z odpraw rocznych: centralnych, wojewódzkich, wydziałowych i sekcyjnych.
4. Wszelkie plany i wytyczne do pracy oraz sprawozdania okresowe.
5. Materiały i informacje uzyskane drogą operacyjną.
6. Wszystkie egzemplarze biuletynów Biura „B" wraz z podręcznikiem obserwacji – z uwagi na ich dezaktualizację.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. 180 L.dz. Tj-0216/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Kier*[ownik]* S*[ekcji]* „B" *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Wyk. w 24 egz. SH
Egz. 1 – 23 WZO
Egz. nr 24 – aa
L.dz. masz. 0180/89

Zastępca Naczelnika
Wydziału XIII Biura „B" MSW[d]
płk Stanisław Machnicki[e]

Źródło: AIPN Łd, 053/71, t. 5, k. 130, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[e] *Poniżej odręczna adnotacja:* 3/1/90. Stanisław Machnicki (ur. 1933), płk. Od września 1951 słuchacz Dwuletniej Szkoły Oficerskiej CW MBP w Legionowie; od sierpnia 1953 młodszy referent Sekcji 1 Wydziału IV Biura ds. Funkcjonariuszy MBP; od sierpnia 1954 referent Sekcji 1 Wydziału IV Biura ds. Funkcjonariuszy MBP; od września 1954 referent Samodzielnej Sekcji Kadr MBP/KdsBP; od kwietnia 1956 oficer – kadrowiec Samodzielnej Sekcji Kadr Departamentu VIII KdsBP; od lipca 1956 oficer techniki operacyjnej Biura „A" KdsBP/MSW; od czerwca 1958 oficer techniki operacyjnej Grupy „Z" Samodzielnej Sekcji „A" Biura „A" MSW; oddelegowany w roli szyfranta na placówkę dyplomatyczną PRL w Kairze (1958–1961); od września 1961 oficer techniki operacyjnej Samodzielnej Sekcji „7" Biura „A" MSW; od lipca 1963 oficer techniki operacyjnej Grupy „Z" Samodzielnej Sekcji „A" Biura „A" MSW; oddelegowany w roli szyfranta na placówkę dyplomatyczną PRL w Konakry (1963–1965); od lutego 1965 oficer techniki operacyjnej Grupy „Z" Wydziału IV Biura „A" MSW; od lutego 1966 starszy wywiadowca do zadań specjalnych Wydziału I Biura „B" MSW; od kwietnia 1967 starszy wywiadowca Sekcji 3 Wydziału I Biura „B" MSW; od października 1968 inspektor Wydziału Inspekcji Biura „B" MSW; od sierpnia 1971 starszy inspektor Wydziału Inspekcji Biura „B" MSW; od listopada 1972 zastępca naczelnika Wydziału IX Biura „B" MSW; w sierpniu 1973 oddelegowany na roczne szkolenie w WS KGB w Moskwie; od sierpnia 1974 naczelnik Wydziału I Biura „B" MSW; we wrześniu 1978 delegowany służbowo do ZSRS; od października 1978 naczelnik Wydziału XI Biura „B" MSW; od września 1982 zastępca naczelnika Wydziału X Biura „B" MSW; w maju 1984 delegowany służbowo do ZSRS; od września 1985 zastępca naczelnika Wydziału XIII Biura „B" MSW; od grudnia 1989 naczelnik Wydziału XIII Biura „B" MSW. Zwolniony ze służby 31 III 1990. AIPN, 0604/1409, t. 1–2, Akta osobowe.

Nr 199

1989 wrzesień 29, Skierniewice – Sprawozdanie miesięczne na temat nastrojów panujących wśród funkcjonariuszy Wydziału V WUSW w Skierniewicach we wrześniu 1989 r.

[a]OA-pf-112/89[a]

Skierniewice, [dnia] 29 IX 1989 [r.]
Poufne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału
Polityczno-Wychowawczego
WUSW w Skierniewicach

W minionym miesiącu głównym tematem dyskusji funkcjonariuszy tut[ejszego] wydziału pozostawały sprawy związane z mającą nastąpić reorganizacją resortu, a zwłaszcza Służby Bezpieczeństwa. Brak bliższych informacji o nowej strukturze SB wpływa na to, iż funkcjonariusze wyrażają obawy o swoją przyszłość. Przypuszczają, że ich stanowiska mogą ulec redukcji, w wyniku czego spodziewają się, iż otrzymają propozycję przejścia do innej pracy lub zwolnienia do cywila. Wyrażane są przy tym opinie, że nowy rząd, Sejm i Senat nie zgodzą się na „odkurzenie" przepisów dot[yczących] funkcjonowania MSW bądź pozorną reorganizację.

W wielu wypowiedziach funkcjonariusze oceniają, że brak w społeczeństwie rzetelnej wiedzy dot[yczącej] funkcjonowania resortu w nowych warunkach utrudnia im prawidłowe wykonywanie obowiązków służbowych. Stwierdzają, że w wielu przypadkach spotykają się z zapytaniami np.: „Czy wy jeszcze funkcjonujecie? Przecież was już rozwiązano". Rozmówcy pytają, jakie zadania ma mieć Departament Ochrony Gospodarki, o którego powstaniu donosiła prasa.

Ponadto należy nadmienić, że przedmiotem dyskusji była ankieta przeprowadzona przez Komitet Zakładowy PZPR w sprawie zjazdu i przyszłego kształtu partii. Dyskusja przebiegała w poczuciu odpowiedzialności i zrozumienia oraz powagi problemu, w jakim znalazła się partia.

W minionym miesiącu nie odnotowano wypadków nadzwyczajnych mających negatywny wpływ na wykonanie zadań służbowych. Decyzję dot[yczącą] zezwolenia na posiadanie paszportów funkcjonariusze przyjęli jako przejaw demokratycznych zmian zachodzących w państwie.

W dalszym ciągu wśród szeregowców i podoficerów tut[ejszego] wydziału występują krytyczne komentarze wywołane brakiem możliwości awansowania ich na kolejne stopnie. Funkcjonariusze ci podkreślają, że funkcjonariusze w wydziałach pomocniczych otrzymują stopnie chorążych nawet przy bardzo krótkim stażu służby. Takich możliwości awansu nie

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

mają pracownicy operacyjni SB, co powoduje, że przy wysokich dodatkach za stopień płace ich kształtują się na poziomie płac sekretarek. Podkreśla się, iż ograniczenie limitu miejsc w WSO w Legionowie, jak również plotki o przedłużeniu czasokresu nauki w tej uczelni spowodują, że perspektywy ich awansu znacznie się oddalą.

Wyk. 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
ER/HG
Nr ks. masz. pf [a]625[a]/89[b]

Źródło: AIPN Łd, 052/59, t. 14, k. 30, mps.

[b] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

Nr 200

1989 październik 7, Warszawa – Rozkaz specjalny ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka z okazji czterdziestej piątej rocznicy utworzenia organów bezpieczeństwa państwa

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych [Warszawa, dnia 7 X 1989 r.]
[a]AOp 2944/89[a]
[a]**Pw-So-497/89**[a]

[b]Rozkaz specjalny [a]1/89[a] ministra spraw wewnętrznych[c]
z dnia 7 października 1989 r.

Funkcjonariusze, żołnierze i pracownicy resortu spraw wewnętrznych!

Mija 45 lat od utworzenia organów bezpieczeństwa i porządku publicznego w odrodzonym państwie. Za nami długa i trudna droga. Przeszliśmy ją wraz z całym narodem jako jego integralna część, dzieląc z nim zarówno osiągnięcia, jak i gorzkie doświadczenia.

Obecny okres wielkich historycznych przeobrażeń społecznych, politycznych i gospodarczych, przy wszystkich swoich nieuniknionych dolegliwościach, stwarza nadzieję na uporządkowanie naszego polskiego domu.

Stawia on przed nami – funkcjonariuszami, żołnierzami i pracownikami resortu spraw wewnętrznych – inne jakościowo, o najwyższej doniosłości zadania wynikające z reformowania państwa i gospodarki. Wymaga to głębokich przeobrażeń w całym naszym aparacie, przewartościowania stylu, form i metod działania, dostosowania do nich struktur organizacyjnych, racjonalnego wykorzystania kadr oraz potencjału materiałowego i technicznego. Wierzę, że jesteśmy w stanie sprostać tym wyzwaniom, prawidłowo wykonać ciążące na nas obowiązki wynikające z decyzji władz państwowych. Gwarantują to wartości, z których znany jest nasz aparat – patriotyzm, oddanie narodowi, wysokie poczucie obowiązku i służebności wobec społeczeństwa.

Liczymy jak zawsze na społeczne wsparcie. Wyrażam nadzieję, że w nowej sytuacji politycznej resort nasz będzie się spotykał z poparciem wszystkich sił i ugrupowań proreformatorskich, którym bliskie są sprawy bezpieczeństwa naszej ojczyzny oraz zapewnienia w niej ładu i porządku publicznego[d].

W dniu naszego święta dziękuję za ofiarną służbę, za ogromny wysiłek i osobiste wyrzeczenia.

Słowa wielkiego szacunku przekazuję weteranom służby, którzy dziś udzielają nam pomocy w ochronie ładu i porządku.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie nieczytelny podpis.*

[c] *Po prawej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 39 L.dz. A-368/89 *opatrzona odręcznie dopisaną datą:* 2 X *[19]*89 *[r.]. Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[d] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 4 X 1989 r. 12 Nr J Dp-180/89. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

Szczególnie gorąco pozdrawiam funkcjonariuszy, którzy odnieśli rany i kontuzje, chroniąc ład i porządek. Pozdrawiam rodziny tych, którzy ponieśli śmierć na posterunku służbowym.

Słowa szczerego podziękowania składam ormowcom, strażakom i wychowawcom młodzieży, którzy tradycyjnie już od lat są bliskimi sojusznikami funkcjonariuszy naszego resortu.

Życzę Wam, Drodzy Współtowarzysze służby i pracy, wielu sukcesów, satysfakcji w realizacji zadań i w życiu osobistym.

[e]gen. broni Czesław **Kiszczak**[f]

Źródło: AIPN Łd, 0050/78, t. 2, k. 255, mps.

[e] *Poniżej odręczna adnotacja:* Odczytano na uroczystej odprawie w dn. 6 X 1989 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[f] *Powyżej parafka.*

Nr 201

1989 październik 11, Łódź – Meldunek sygnalny do sprawy obiektowej „Alma" na temat bieżącej działalności Niezależnego Zrzeszenia Studentów na UŁ

Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 11 X 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]1[b]

[c]**Naczelnik Wydziału I Departamentu**[d]
Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Meldunek sygnalny nr [b]351[b],
SO krypt[onim] **„Alma"**, nr ewid[encyjny] 19 268, ident[yfikator] Nr 5294/85

[W dniu] 8 bm. podczas posiedzenia KU NZS UŁ [figurant] Ld 58 257 Piotr **Wojtczak** – student IV roku historii, który reprezentował łódzką strukturę wraz z [figurantem] Ld 58 137 [Pawłem] Piotrem **Swaczyną** z PŁ na zjeździe krajowym Zrzeszenia w Warszawie w dniu 7 bm. – przekazał relację z tego spotkania. Powiadomił, iż wszedł w skład wyłonionej w trakcie zjazdu czteroosobowej komisji do rozmów z przedstawicielami MON w sprawie zasad szkolenia wojskowego studentów. Wg ustaleń warszawskich, jeżeli uzgodnienia z MON nie przyniosą pozytywnych rezultatów, od 16 bm. zostanie rozpoczęty bojkot zajęć w studium wojskowym na wszystkich uczelniach w kraju.

[W dniu] 14 bm. ma odbyć się w Warszawie kolejny zjazd krajowy NZS. Do tego czasu należy wytypować trzeciego przedstawiciela łódzkiej struktury, który będzie uczestnikiem „krajówek". Proponowany jest jeden ze studentów Akademii Muzycznej. Termin walnego zjazdu NZS w Warszawie ustalono na 25 bm.

Przedmiotem posiedzenia KU NZS UŁ były ponadto sprawy organizacyjno-statutowe. Omawiano kwestię rekrutacji członków, wystawiania nowych legitymacji. Ośrodek łódzki otrzymał z Warszawy 1000 egz. tych dokumentów, z czego 300 przydzielono Zrzeszeniu UŁ. Zaplanowano przeprowadzić 12 bm. zebranie wszystkich członków NZS UŁ, m.in. w celu przekazania wyżej wymienionych kwestii.

[W dniu] 26 bm. odbędą się wybory nowych władz Zrzeszenia w UŁ. Uczestniczyć w nich będą tylko delegaci struktur poszczególnych wydziałów, nie zaś jak w roku ubiegłym ogół członków. Zdaniem aktywistów uniknie się w ten sposób kłopotów z zebraniem *quorum*.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09. L.dz. OE-I-0909/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wydział III Departamentu III MSW. Wpłynęło 20 X 1989 r. Nr OE-III-05651/89. *Datę wstemplowano, numer wpisano odręcznie.*

[d] *Po prawej stronie wstemplowana data:* 17 paźd*[ziernika]* 1989 *[r.]*.

[W dniu] 11 bm. NZS UŁ organizuje spotkanie z przedstawicielem PPS-RD Piotrem Ikonowiczem[1]. Odbędzie się ono na Wydz[iale] Ek[onomiczno]-Soc[jologicznym] o godz. 17.00. Przygotowywane są plakaty informacyjne.

Prowadzi:
kpt. St[anisław] **Cielecki**[e] **mjr J**[ózef] **Łasiński**[f]

Wyk. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. GG/BM

Źródło: AIPN, 01232/12/3/K. k. 166–166v, mps.

[e] *Powyżej nieczytelny podpis.* Stanisław Cielecki (ur. 1952), kpt. Od lutego 1980 młodszy inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od kwietnia 1982 inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od września 1982 inspektor Wydziału III-1 KW MO w Łodzi; od listopada 1982 starszy inspektor Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od marca 1984 kierownik sekcji Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/58, Akta osobowe.

[f] *Powyżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III-1 WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] Piotr Ikonowicz (ur. 1956). Działacz PPS, polityk, poseł; absolwent Wydziału Prawa i Administracji UW (1980); czł. NSZZ „S" (1980–1989); redaktor serwisu informacyjnego NSZZ „S" Regionu Mazowsze; w grudniu w 1981 zatrzymany za kolportaż wydawnictw niezależnych i skazany na karę półtora roku pozbawienia wolności w zawieszeniu; w 1982 ponownie zatrzymany za organizowanie niezależnych obchodów Święta 1 Maja; internowany w Warszawie-Białołęce (10 V–23 XI 1982); współzałożyciel pism „Miś" i „Robotnik"; czł. Ruchu „WiP"; w latach osiemdziesiątych współorganizator wznowienia działalności PPS; czł. Prezydium RN PPS (1987–1988); przewodniczący RN PPS (1991–1996, 1997–2001); kandydat w wyborach parlamentarnych w 1991 z listy „Solidarności Pracy"; poseł na Sejm RP z listy SLD (1993–2001) – czł. Koła Parlamentarnego PPS; w 2000 kandydat w wyborach prezydenckich (0,22 proc. głosów); kandydat do Sejmu RP z samodzielniej listy PPS (2001); po porażce wyborczej złożył rezygnację z przewodniczenia PPS, następnie wystąpił z partii; w 2003 współinicjator powołania Nowej Lewicy i sekretarz ds. organizacyjnych tej partii; kandydat z listy „Samoobrony RP"w wyborach parlamentarnych (2007).

Nr 202

1989 październik 13, Skierniewice – Notatka służbowa w sprawie niszczenia materiałów operacyjnych uzyskanych od osobowego źródła informacji

Skierniewice, [dnia] 13 X 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr 2

Notatka służbowa
dotycząca TW ps. „Gałązka Jan”[1], nr ewid[encyjny] 5044

W dniu 12 X 1989 [r.] dokonałem analizy dotychczas zgromadzonych materiałów w trakcie współpracy. Z uwagi na zmianę sytuacji politycznej, nastrojów społeczeństwa oraz wprowadzanych reform materiały nie przedstawiają większej wartości operacyjnej.

W związku z powyższym postanowiono wybrakować 87 kart.

Wyk. w 2 egz. st. szer. J[anusz] Dąbrowski[2]
Egz. nr 1 – teczka pracy
Egz. nr 2 – teczka personalna

Źródło: AIPN Łd, 0034/136, t. 1, k. 9, rkps.

---

[1] „Gałązka Jan” – wg zachowanych dokumentów Zbigniew Jadczak (ur. 1951), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 5044 (1983–1990); pozyskany do współpracy w ramach SO „Pegaz”; pracownik Oddziału PKS w Skierniewicach. AIPN Łd, 0034/136, t. 1–2; 0063/161; karty: EO-4-A/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77 i Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C” WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0256/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Skierniewicach.

[2] Janusz Dąbrowski (ur. 1962), st. szer. Od lipca 1982 milicjant Plutonu Liniowego BCP ZOMO w Katowicach; zwolniony ze służby w maju 1984; od października 1988 młodszy inspektor Wydziału V WUSW w Skierniewicach; od listopada 1989 inspektor WOG WUSW w Skierniewicach; w styczniu 1990 przeniesiony do dyspozycji szefa WUSW w Skierniewicach; od marca 1990 dzielnicowy Referatu Dzielnicowych RUSW w Skierniewicach. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 331/3, Akta osobowe.

Nr 203

1989 październik 19, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat współpracy Federacji Młodzieży Walczącej z innymi strukturami opozycyjnymi działającymi na terenie Łodzi

[a]OE I-0922/89[a]
Wydział III-1
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 19 X 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału I
Departamentu Ochrony Konstytucyjnego
Porządku Państwa
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]361[a],
SOR krypt[onim] „Konkurent", [numer rejestracyjny] Ld 56 865,
ident[yfikator] nr 6232/88

W opinii źródeł operacyjnych atmosfera panująca wśród działaczy łódzkich Federacji Młodzieży Walczącej wskazuje na postępujący rozkład tej organizacji. Większość jej członków negatywnie ocenia programy i działalność wszelkich innych struktur politycznych, ku którym skłaniała się w poprzednim okresie, tj. „S" i NZS.

Nierozwiązany konflikt pomiędzy RKO i ZR „S" wpływa na zmniejszenie się autorytetu tego związku. Działacze FMW zdecydowali się podtrzymywać kontakty ze strukturami „S" tylko ze względu na możność uzyskiwania z tej strony świadczeń, m.in. korzystanie z lokalu związkowego dla własnych celów. Liderzy NZS oceniani są z kolei jako karierowicze. Członkowie FMW podają przykłady osiągania przez niektórych NZS-owców wysokich dochodów prywatnych z działalności w Zrzeszeniu (z kolportażu wydawnictw, wyjazdów w ramach delegacji za granicę). Na uznanie nie zasługują także w ich mniemaniu wybrani z ramienia „S" posłowie na Sejm. Niezwykłą wrogość wyrażają członkowie Federacji wobec struktur powiązanych, ich zdaniem, nadal ze starym aparatem władzy. W kontekście niedokonania wyboru prezydenta Łodzi, w odniesieniu do radnych, wysuwane są absurdalne propozycje podjęcia akcji o charakterze terrorystycznym (wybicie szyb w budynku rady narodowej, przejęcia budynku, podpalenia samochodów), niemających nawet w opinii proponujących szans na zrealizowanie. Poza prezentowaniem we własnym gronie tego typów poglądów aktywiści FMW nie zdołali dotąd skoncentrować swojego programu działania w nowych, zmienionych warunkach politycznych w kraju. Rozważają możliwość opracowania tzw. programu środowiskowego, wyrażającego się w budowaniu struktur swej organizacji w uczelniach i zakładach pracy. Stwierdzają, że największą słabością Federacji jest brak

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

poparcia w społeczeństwie i brak programu ogólnopolitycznego. Zastanawiają się nad koncepcją związania z Łódzkim Porozumieniem Obywatelskim, WKO i RKO w Łodzi jako siłami decydującymi o wynikach wyborów do rad narodowych. Byłaby to w ich mniemaniu jedyna droga zapewnienia sobie poparcia ze strony osób działających w samorządzie terytorialnym.

Prowadzi:
por. R[yszard] **Kozłowski**[b] **kpt. D**[obiesław] **Krzywański**[b]

Wykonano 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa „Konkurent"
Egz. nr 3 – Sekcja I

Opr. G.G./M.P.
Nr masz. 0463/89

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 33, mps.

[b] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 204

1989 październik 23, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat wizyty premiera Tadeusza Mazowieckiego we Włoszech oraz przemian politycznych na Węgrzech

IA-pf-286/89

Skierniewice, [dnia] 23 X 1989 [r.]
Poufne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji w województwie skierniewickim.

[...][b]

Z dużym zainteresowaniem środowiska pracowników służby zdrowia Łowicza spotkały się relacje z przebiegu wizyty premiera Mazowieckiego we Włoszech. W dyskusjach na ten temat zwraca się uwagę na odmienność protokołu dyplomatycznego w stosunku do wizyt poprzednich polskich mężów stanu. Podkreśla się serdeczny stosunek przywódców włoskich oraz papieża do osoby naszego premiera, fakt spotkania z przedstawicielami polskiej emigracji, a nadto modlitwę [c]premiera[c] w Watykanie, co skomentowano jako wydarzenie bezprecedensowe w dziejach polskiej dyplomacji. Wszystko to – w opinii dyskutantów – zaowocowało decyzją przywódców włoskich o udzieleniu Polsce pomocy inwestycyjnej wartości około 400 milionów dolarów. W komentarzach wyraża się ocenę, że nie jest to kwota duża, ale może stanowić istotną zachętę dla innych państw zachodnich, a szczególnie Międzynarodowego Funduszu Walutowego i Banku Światowego i pozwala na bardziej optymistyczne spojrzenie w przyszłość.

Natomiast w gronie nauczycieli Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Sochaczewie dyskusja toczy się wokół przemian politycznych zachodzących aktualnie na Węgrzech, ze szczególnym uwzględnieniem decyzji parlamentu o zmianie nazwy państwa na Republikę Węgierską. Dyskutanci podkreślają, że przemiany na Węgrzech dokonują się w analogicznych okolicznościach jak w Polsce. W związku z powyższym wysuwa się tezę, że i u nas podczas opracowywania nowej konstytucji również dokonana zostanie zmiana nazwy na Rzeczpospolitą Polską[d].

[...][b]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 43, k. 79–80, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1796. Przyjęto 23 X *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 23 X *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 16.15 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c-c] *Nadpisano odręcznie.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 205

1989 październik 24, Skierniewice – Pismo w sprawie aktualizacji listy osób z terenu województwa skierniewickiego przewidywanych do internowania

Skierniewice, [dnia] 24 X 1989 [r.]
[a]**Tajne s**[pecjalnego znaczenia]
Egz. nr [b]5[b]

[c]**Naczelnik Wydziału** [b]VI[b]
[d]z[astęp]ca **szefa** ds. SB RUSW[d]
w [b]WUSW[b] [Skierniewice]

Zgodnie z instrukcją Dyrektora Biura Śledczego MSW w sprawie szczegółowych zasad przygotowania i wykonania internowania osób oraz prowadzenia rozmów ostrzegawczych na wypadek wprowadzenia stanu wyjątkowego, uprzejmie proszę o niezwłoczne zaktualizowanie listy osób przewidzianych do internowania i przeprowadzenia rozmów ostrzegawczych.

Wysłano wg rozdzielnika[e]
Opr[acowanie], dr[uk]: mjr mgr P[aweł] Wawrzyniak
[f]Nr ks. masz. [b]03/89[b]

Źródło: AIPN Łd, 052/61, t. 1, k. 25, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. 14 L.dz. Si-S-02/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Reduch *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Stanisław Reduch (ur. 1954), kpt. Od stycznia 1979 inspektor Wydziału IV KS MO w Warszawie; od października 1980 inspektor Wydziału IV KW MO/WUSW w Skierniewicach; od grudnia 1984 starszy inspektor Wydziału IV WUSW w Skierniewicach; od stycznia 1985 starszy inspektor Samodzielnej Sekcji VI WUSW w Skierniewicach; od grudnia 1985 starszy inspektor Wydziału VI WUSW w Skierniewicach; od listopada 1989 starszy inspektor WOG WUSW w Skierniewicach; od stycznia 1990 starszy inspektor Wydziału II WUSW w Skierniewicach. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN, 1161/426, Akta osobowe.

[d-d] *Wykreślono odręcznie.*

[e] *Po prawej stronie pieczęć:* Naczelnik Wydziału Śledczego WUSW w Skierniewicach mjr mgr Paweł Wawrzyniak *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[f] *Poniżej pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* A. S*[kierniewi]*ce. 0027/89. Str*[on]* 1. Egz. 9. 25 X *[19]*89 *[r.]. Numer, liczbę stron i egzemplarzy oraz datę wpisano odręcznie.*

Nr 206

1989 październik 26, Sochaczew – Notatka służbowa ze spotkania z TW „Turski" na temat zmian strukturalnych zachodzących w MSW

Sochaczew, dnia 26 X 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. poj[edynczy]

Notatka służbowa
z odbytego spotkania z TW ps. „Turski"[1] w dniu 26 X 1989 r. w godz. 9.30–11.00

Po telefonicznym wywołaniu spotkania przez TW udałem się na spotkanie, które odbyło się w jego samochodzie poza terenem Sochaczewa.

W czasie spotkania TW stwierdził, że wczorajsza konferencja telewizyjna rzecznika prasowego MSW i wysokich oficerów w społeczeństwie Sochaczewa, w tym działaczy opozycji, wywołała zrozumiałe zaskoczenie i pozytywną aprobatę. Szczególnie pozytywnie odebrano jawność podania [informacji] o likwidacji struktur i powołaniu nowych oraz o zadaniach do realizacji przez poszczególne struktury resortu. Zdaniem TW t[eg]o dotychczas w dziejach Polski nie było. TW snuł obawy, czy ta komisja rządowa, która bada działalność resortu nie ujawni osób współpracujących. Wyjaśniłem TW, że nie, bo tu chodzi o wypadki śmierci, o które posądza się resort. Zdaniem TW to zmiana nazwy na Policję Państwową przyniosłaby pozytywny oddźwięk w społeczeństwie. Dalej TW stwierdził, że społeczeństwo w Sochaczewie jest zaniepokojone tak strasznymi brakami etatowymi w resorcie, wzrastaniem przestępczości i niską wykrywalnością. Słyszy się coraz to [częściej] pozytywne głosy, aby skończyć już wreszcie z nagonką na resort, bo to do niczego nie prowadzi.

Z uwagi, że TW jest wykorzystywany przez Departament I, TW stwierdził, że wiosną 1990 roku zamierza wraz z grupą 6–8 osób oraz z całą rodziną wyjechać do USA, co również [u]czyni po uzgodnieniu z oficerem Dep[artamentu] I. W tym celu prosi o pilne wyrobienie paszportów, gdyż chce sporządzić ksero, aby przekazać je sponsorowi do wyrobienia wiz.

Zadania:

– w dalszym ciągu uzyskiwać informacje o nastrojach społeczeństwa w obecnej sytuacji społeczno-politycznej,

– [podawać] fakty i przykłady o osobach naruszających prawo i przepisy, które godzą w interes państwa.

---

[1] „Turski" („Sokół") – wg zachowanych dokumentów Jerzy Roman Czubacki (ur. 1949), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 3508 (1979–1990); pozyskany do współpracy w ramach SO „Zapora"; muzyk, pracownik ZDK w Sochaczewie (czł. zespołu „Demony"). AIPN Łd, 0034/235, t. 1–2; 0063/259; karty: EO-4-A/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77, EO-4-A/77, Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0256/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Skierniewicach.

Przedsięwzięcia:
1. Informację wykorzystać w meldunku dziennym.
2. Załatwić paszporty i poinformować kpt. Klimasa[2] z Dep[artamentu] I MSW.

Wykonano w 1 egz. ppłk Wiesław Piotrowski[a]
Teczka pracy TW

Źródło: AIPN Łd, 0034/235, t. 2, k. 230, mps.

[a] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[2] Brak bliższych danych.

Nr 207

1989 listopad 7, Łódź – Notatka służbowa dotycząca zakończenia współpracy z SB przez TW „44”

Łódź, [dnia] 7 XI 1989 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. poj[edynczy]

Notatka służbowa dot[ycząca] **TW ps. „44”**[1]

W dniu 7 XI 1989 r. przebywając służbowo na terenie „Elektromontażu”, zauważyłem TW ps. „44”. Udał, że mnie nie zauważył, co świadczyło, że chce uniknąć ze mną spotkania. Spowodowałem jednak, że doszło do naszego spotkania w jego pokoju służbowym.

Rozmowa dotyczyła w rzeczywistości rzeczy drugorzędnych, na tematy dot[yczące] przedsiębiorstwa nie dał się naprowadzić. Na moje pytania dot[yczące] jego postawy, unikania kontaktu ze mną oświadczył m.in.: „Unikałem spotkań, bo chciałem dać Panu do zrozumienia, że dalsza współpraca nie ma sensu, gdyż nie chcę zajmować się błahostkami. Nie jest to jednak sprawa najważniejsza. Obawiam się o własne bezpieczeństwo od chwili powstania »okrągłego stołu«. Moje obawy potwierdziły wybory, powstanie rządu »S«, a ostatnio informacje, jakie docierają z NRD i Czechosłowacji, gdzie ujawniono kartoteki tamtejszych służb. Ujawnienie mojej współpracy z SB staje się więc realne i dlatego obawiam się, by Pan ze mną więcej się nie kontaktował. Boję się o dalszy mój los i los mojej rodziny. Nie chcę dalej ryzykować”.

Usiłowałem rozwiać jego obawy, lecz do końca zdania on swego nie zmienił.

Wnioski:

1. Notatkę włączyć do teczki pracy TW.

2. W związku z odmową dalszej współpracy wyeliminować TW ps. „44” z czynnej sieci TW.

St. insp[ektor] W[ydziału] O[chrony] G[ospodarki]
por. Zb[igniew] Jaszczak[a]

Źródło: AIPN Łd, 0040/2476, t. 2, k. 34, rkps.

---

[a] *Powyżej nieczytelny podpis.*

[1] „44” – wg zachowanych dokumentów Jan Jerzy Kowalski (ur. 1942), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 53 801 (1986–1990); absolwent Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ; pracownik PPiMUEB „Elektromontaż” w Łodzi. AIPN Łd, 0040/2476, t. 1–2; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77 i EO-4-B/77/III z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C” WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/7, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi.

Nr 208

1989 listopad 8, Warszawa – Szyfrogram zastępcy szefa SB gen. bryg. Czesława Wiejaka w sprawie polecenia inwigilacji ugrupowań opozycyjnych pozostających „poza układem parlamentarnym”

Nr 13 950/239 [Warszawa], dnia 8 XI 1989 [r.], godz. 15.00
L.dz. V-SVD-015/89 [...][a] [b]**Tajne**

[c]Zastępca szefa WUSW ds. SB
(wszyscy [oraz] SUSW)

[Szyfrogram]

Uprzejmie proszę o przysłanie na moje rę[d]ce[d] do dnia 17 listopada br. [...][a] informacji o organizacjach i grupach o charakterze politycznym działających na Waszym terenie poza układem parlamentarnym i Obywatelskim Klubem Parlamentarnym [...][a].

W informacji proszę przekazać następujące dane:

– nazwa (organizacji, grupy, partii politycznej),

– główne założenia programowe i stosunek do istniejącego w Polsce [...][a] systemu polityczno-prawnego,

– liczebność i baza członkowska (z kogo się rekrutuje),

– liderzy i bliższe o nich dane (osobowe, krótkie charakterystyki polityczne, adresy zamieszkania i nr. telefonów),

– ocena perspektyw rozwojowych każdej z grup i ocena zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku publicznego wynikająca z ich działalności.

W informacji proszę nie uwzględniać organizacji działających legalnie w oparciu o prawo o stowarzyszeniach.

---

[a] *Pominięto powtórzenie.*

[b] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* mjr Lelej – proszę o *[wyraz nieczytelny]* 9 XI *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Mirosław Lelej (ur. 1950), mjr. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji UŁ; od marca 1984 zastępca naczelnika Wydziału IV WUSW w Skierniewicach; od marca 1985 kierownik Samodzielnej Sekcji VI WUSW w Skierniewicach; od grudnia 1985 naczelnik Wydziału VI WUSW w Skierniewicach; od listopada 1989 do marca 1990 naczelnik Wydziału OKPP WUSW w Skierniewicach. EASK 33 231, Akta paszportowe; *Aparat bezpieczeństwa…*, t. 3, s. 272.

[c] *Powyżej pieczęć wpływu:* Szyfrogram otrzymany nr 2139 z MSW Warszawa. Rozszyfrowano 13 XI 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 16.30. *Numer, nadawcę, datę i godzinę wpisano odręcznie.*

[d-d] *Nadpisano odręcznie.*

Zastępca szefa Służby Bezpieczeństwa MSW
gen. bryg. Czesław Wiejak[1]

Zaszyfrowała: Kędzia, dnia 8 XI 1989 [r.], godz. 15.20
Rozszyfrował: Kępczyński, godz. 16.30

Źródło: AIPN Łd, 052/67, t. 12, k. 42, mps.

[1] Czesław Wiejak (ur. 1934), gen. bryg. Od sierpnia 1953 słuchacz Międzywojewódzkiego Kursu Przeszkolenia Oficerów Bezpieczeństwa Publicznego w Katowicach; od marca 1954 w Rocznej Szkole Oficerskiej CW MBP; od sierpnia 1954 referent Sekcji 3 Wydziału XI WUBP/WUdsBP w Lublinie; od kwietnia 1955 referent Sekcji 4 Wydziału VI WUdsBP; od kwietnia 1956 oficer operacyjny Sekcji 4 Wydziału VI WUdsBP; zwolniony ze służby w grudniu 1956; od lutego 1959 oficer operacyjny Wydziału III KW MO w Lublinie; od lipca 1961 starszy oficer operacyjny Wydziału III KW MO w Lublinie; od października 1961 p.o. kierownik grupy Wydziału III KW MO w Lublinie; od maja 1962 kierownik grupy Wydziału III KW MO w Lublinie; od czerwca 1965 inspektor Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Lublinie; od października 1966 zastępca naczelnika Wydziału IV KW MO w Lublinie; od sierpnia 1967 naczelnik Wydziału IV KW MO w Lublinie; od lutego 1972 naczelnik Wydziału I Departamentu IV MSW; od stycznia 1976 zastępca dyrektora Departamentu IV MSW; od grudnia 1981 zastępca szefa SB MSW; jednocześnie w listopadzie 1984 p.o. dyrektor Departamentu IV MSW; od maja 1990 w dyspozycji dyrektora Departamentu Kadr MSW. Zwolniony ze służby 31 VII 1990.

Nr 209

1989 listopad 11, Łódź – Szyfrogram w sprawie przebiegu uroczystości poświęconych siedemdziesiątej pierwszej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę

Łódź, [dnia] 11 XI [19]89 [r.]
Tajne

Departament Ochrony Konstytucyjnego
Porządku Państwa
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Od: Wydział OKPP WUSW w Łodzi

Szyfrogram nr [a]

Treść:

Informuję, że w dniu 11 XI 1989 [r.] odbyły się w Łodzi uroczystości związane z siedemdziesiątą pierwszą rocznicą odzyskania niepodległości. Miejscem największej manifestacji była katedra, gdzie mszę w tej intencji odprawił ordynariusz diecezji łódzkiej ks. bp Ziółek[1]. W trakcie mszy przed ołtarzem wystawione były trzy poczty sztandarowe NSZZ „Solidarność". Obecny był prezydent miasta Łodzi Bohdanowicz[2] z małżonką. Ze znanych działaczy z naszego terenu obecni byli: Ryszard Kostrzewa, Maria Dmochowska[3], Andrzej Kern,

[a] *Pole niewypełnione.*

[1] Władysław Ziółek (ur. 1935). Duchowny katolicki, abp metropolita łódzki, dr prawa kanonicznego; absolwent WSD w Łodzi; w 1958 przyjął święcenia kapłańskie; studia doktoranckie z prawa kanonicznego odbył na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim; absolwent Wyższej Szkoły Literatury Łacińskiej; po powrocie do Polski notariusz, następnie kanclerz kurii biskupiej w Łodzi; rektor kościoła Najświętszej Marii Panny Ostrobramskiej przy klasztorze Sióstr Bernardynek w Łodzi; od 1980 bp pomocniczy diecezji łódzkiej oraz bp tytularny Risinio w Dalmacji; wikariusz generalny i czł. Kolegium Konsultorów; od 1986 bp diecezjalny łódzki; od 1992 abp łódzki; w 2004 podniesiony do rangi metropolity; przewodniczący Zespołu ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia przy Konferencji Episkopatu Polski i czł. Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia.

[2] Waldemar Bohdanowicz (ur. 1941). Polityk, działacz społeczny, prezydent Łodzi i wojewoda łódzki; absolwent geografii ekonomicznej regionalnej świata na UW (1963); pracownik PHZ „Textilimport-Textilimpex" w Łodzi (1963–1972); pracownik Ambasady PRL w Chartumie (1972–1976); rzeczoznawca w PHZ „Textilimport-Textilimpex" w Łodzi (1976–1985); zastępca dyrektora PZ „Karimex" w Łodzi (1986–1989); w 1989 przedstawiciel w Polsce Koncernu Chemicznego „Hoechst" AG; od 1980 czł. NSZZ „S" (wiceprzewodniczący KZ w PHZ „Textilimport-Textilimpex" w Łodzi, przewodniczący regionalnej Sekcji Pracowników Handlu Zagranicznego NSZZZ „S" Ziemi Łódzkiej, sekretarz Rady Krajowej Pracowników Handlu Zagranicznego); zaangażowany w działalność Ośrodka Pomocy Uwięzionym i Internowanym przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi (1982–1984); od 1988 czł. KIK w Łodzi; prezydent Łodzi (1989–1990); wojewoda łódzki (1990–1993); czł. rządowych zespołów ds. podziału administracyjnego kraju oraz współpracy polsko-niemieckiej, pełnomocnik ds. restrukturyzacji regionu łódzkiego; senator z ramienia WAK (1991–1993); kandydat w wyborach samorządowych na urząd prezydenta Łodzi w 2006; wg zapisów ewidencyjnych KTW (1981–1982), zarejestrowany pod nr. 44 922 – materiały archiwalne wybrakowano w 1989. AIPN Łd, 0255/4, Dziennik rejestracyjny; 0255/6, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Łodzi; karta Mkr-2 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; *Kto jest kim w Polsce. Informator biograficzny. Edycja 3*, Warszawa 1993, s. 63; *Kto jest kim w województwie łódzkim?*, Łódź 1992, s. 22.

[3] Maria Dmochowska (ur. 1930, z d. Lipska). Działaczka opozycji demokratycznej, dr nauk medycznych; od 1943 harcerka; uczestniczka konspiracji, w czasie powstania warszawskiego w zgrupowaniu AK „Kampinos"; absolwentka AM w Łodzi (1955); zatrudniona w Szpitalu Powiatowym w Koźlu (1956–1957), w AM w Łodzi (1957–1968), w Poradni Chorób Krwi w WSZ im. M. Kopernika w Łodzi (1968–1997); jako uczestniczka manifestacji studenckich w marcu 1968 pozbawiona stanowiska starszego asystenta w AM; od drugiej połowy lat siedemdziesiątych związana

Andrzej Słowik. Reprezentowane było również środowisko byłych żołnierzy AK. Kazanie zawierało elementy historii państwa oraz prośbę do wiernych o poparcie dla „naszego" prezydenta miasta. Po mszy odśpiewano „Boże, coś Polskę" i zebrani udali się pod Grób Nieznanego Żołnierza mieszczący się obok katedry. Głos zabrał przewodniczący ZR NSZZ „S" Z[iemi] Ł[ódzkiej] Andrzej Słowik. Powiedział, że nareszcie można swobodnie obchodzić święto niepodległości jednoczące wszystkich Polaków, co jest dobrą zapowiedzią na przyszłość. Następnie złożono kwiaty od prezydenta miasta Łodzi i następujących organizacji: PZPR, Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego, KPN, ZP „Grunwald", Komitetu Piłsudczyków, NZS, Polskiej Partii Zielonych. Uroczystości zakończono odśpiewaniem: hymnu, „Boże, coś Polskę" oraz „Marszu Pierwszej Brygady". Zebrani rozeszli się w spokoju około godz.12.30. Uczestniczyło około 2500 osób.

Odbyły się również podobne uroczystości w kościele oo. Jezuitów, gdzie z rocznicowym wystąpieniem wystąpił A[ndrzej] Ostoja-Owsiany, szef KPN w Łodzi. Przemawiał w imieniu Społecznego Komitetu im. J. Piłsudskiego, poinformował o programie uroczystości, powiedział kilka słów związanych z rocznicą, poinformował o odsłonięciu tablicy pamiątkowej w kościele jednego z żołnierzy Pierwszej [Kompanii] Kadrowej i zaprosił wszystkich zebranych po mszy, aby udali się na ul. Wschodnią, aby złożyć kwiaty pod tablicą pamiątkową naczelnika [państwa]. Kazanie na mszy dotyczyło historii państwa, elementem zasługującym na uwagę jest fakt, że wygłaszający kazanie ksiądz w jego treści postawił znak równości pomiędzy tragedią oświęcimską i katyńską. Po mszy część jej uczestników udała się na ul. Wschodnią, gdzie złożono kwiaty. Uczestniczyło około 40 osób.

W kościele garnizonowym odbyła się rocznicowa msza i apel poległych. Uroczystość miała charakter wojskowy, a obecni byli żołnierze rezerwy różnych okresów. Wygłoszone kazanie miało charakter rocznicowy i było w spokojnym tonie.

Na uwagę zasługuje fakt, że we wszystkich tych uroczystościach brali udział ludzie w średnim i starszym wieku. Młodzież była reprezentowana bardzo nielicznie.

Opracował:
A[ndrzej] Bieda[b]

Naczelnik Wydziału OKPP
WUSW w Łodzi
płk mgr Cz[esław] Chojak[b]

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 1, k. 149, mps.

---

ze środowiskami opozycyjnymi; kolporterka „Biuletynu Informacyjnego" KOR w środowisku medycznym; od września 1980 czł. NSZZ „S"; od października 1980 czł. Prezydium MKZ NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; odpowiedzialna za tworzenie struktur NSZZ „S" w placówkach służby zdrowia; przewodnicząca Sekcji Służby Zdrowia NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej; uczestniczka I WZD NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej (czerwiec 1981); uczestniczka I KZD NSZZ „S" (wrzesień–październik 1981); internowana w Łęczycy, Olszynce Grochowskiej i Gołdapi (od 13 XII 1981); zwolniona w kwietniu 1982 na podstawie decyzji z 16 III 1982; od maja 1982 współpracowniczka Komitetu Pomocy Internowanym i Uwięzionym przy kościele oo. Jezuitów w Łodzi; od 1984 współpracowniczka RKW NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej i tajnych struktur NSZZ „S" służby zdrowia; autorka artykułów w „Niezależnej Myśli Lekarskiej"; w 1987 w składzie zespołu przygotowującego „Raport o Łodzi"; w 1989 czł. WKO „S" w Łodzi; posłanka na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S", UD i UW (1989–1997); czł. ROAD, UD i UW (1990–2000); doradca kierownika Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych (1997–2000); radna Sejmiku Województwa Łódzkiego (1998–2002); doradca prezesa IPN (2000–2006); od czerwca 2006 zastępca prezesa IPN; czł. Rady Naczelnej SZŻAK; siostra J.J. Lipskiego. AIPN Łd, pf 86/14, t. 2; pf 86/21, t. 3; karty: E-14 i EO-13-A z kartoteki ogólnoinformacyjnej Wydziału „C" WUSW w Łodzi.

[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 210

1989 listopad 12, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat przemian politycznych w Niemieckiej Republice Demokratycznej i perspektyw zjednoczenia Niemiec oraz uroczystości z okazji siedemdziesiątej pierwszej rocznicy odzyskania niepodległości

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 12 XI 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna na terenie województwa

Ostatnie wydarzenia w NRD, a zwłaszcza masowy *exodus* ludności do RFN, stały się przedmiotem ożywionych dyskusji w poszczególnych środowiskach. Niemal wszyscy zaskoczeni są tempem oraz skalą zmian zachodzących w świadomości obywateli NRD. Dość powszechnie wyrażane jest przekonanie, że problem zjednoczenia państwa niemieckiego to tylko kwestia czasu i nie dokona się w drodze ustaleń międzynarodowych, ale uczyni to sam naród niemiecki. Niemal wszyscy dyskutanci wyrażają obawę o ewentualne konsekwencje polityczne tego wydarzenia dla Europy. Utworzenie jednego państwa niemieckiego podważyłoby układ jałtański i stworzyłoby precedens do zakwestionowania powojennego *status quo* w Europie. Zdaniem niektórych konsekwencją tego niekorzystnego zjawiska byłby wzrost nastrojów nacjonalistycznych i silne tendencje do tworzenia nowych państw (np. w ZSRR). Przedstawiciele starszej generacji bardziej emocjonalnie podchodzą do tego faktu. W ich przekonaniu połączenie obu państw niemieckich to koniec samodzielnego bytu naszego kraju.

W dniu 10 listopada br. na terenie województwa piotrkowskiego odbył się szereg uroczystości związanych z siedemdziesiątą pierwszą rocznicą odzyskania niepodległości, m.in. w Radomsku, Opocznie i Tomaszowie Maz[owieckim]. Należy zaznaczyć, iż uroczystości te inspirowane były przez władze polityczno-administracyjne i miały charakter lokalny. W zasadzie ograniczały się do wygłoszenia okolicznościowych przemówień i złożenia kwiatów.

Odmienny charakter miały natomiast uroczystości zorganizowane z inspiracji „S" w dn. 11 listopada br. Poprzedzone były mszami w intencji rocznicy odzyskania niepodległości. W głoszonych z tej okazji kazaniach księża nawiązywali do historii naszej państwowości, a zwłaszcza okresu II Rzeczypospolitej. Dla podkreślenia patriotycznego charakteru tych uroczystości wiele z tych uroczystości połączonych było z odsłonięciem tablic pamiątkowych upamiętniających wydarzenia sprzed 71 lat. M.in. odsłonięto tablicę ku czci J[ózefa]

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2376. Przyjęto 12 XI 1989 [*r.*], *[godzina]* 19.00. Zaszyfrowano 12 XI 1989 *[r.]*, *[godzina]* 19.40 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer i godziny wpisano odręcznie, daty wstemplowano.*

Piłsudskiego (Radomsko) oraz tablicę upamiętniającą prezydentów II Rzeczypospolitej: I[gnacego] Mościckiego i S[tanisława] Wojciechowskiego (Spała).

Z inicjatywy działaczy MKO „S" w Radomsku w dniu dzisiejszym w kościele św. Lamberta odsłonięto tablicę poświęconą G[rzegorzowi] Białkowskiemu, b[yłemu] senatorowi woj. piotrkowskiego. W uroczystym nabożeństwie udział wzięli: żona zmarłego, marszałek Senatu prof. Stelmachowski, senator P[iotr] Andrzejewski[1], posłowie z rejonu Radomska oraz rektor Uniwersytetu Warszawskiego[2]. W godzinach popołudniowych w MDK Radomsko odbył się szereg imprez kulturalnych, w których nawiązywano do twórczości przedwcześnie zmarłego G[rzegorza] Białkowskiego.

Należy zaznaczyć, iż uroczystości związane z obchodami siedemdziesiątej pierwszej rocznicy odzyskania niepodległości przebiegały w zasadzie w spokojnej atmosferze. Jedynie w Bełchatowie w dn. 11 listopada br. po mszy, w trakcie której poświęcono sztandar NSZZ „S" Elektrowni Bełchatów i uroczystym złożeniu kwiatów pod pomnikiem A[dama] Mickiewicza, dziesięcioosobowa grupa młodych ludzi reprezentująca KPN odłączyła się od pochodu i przeszła pod budynek RUSW gdzie wznosiła hasła:

– „Prezydencie musisz odejść",
– „KPN Leszek Moczulski",
– „Żądamy odpolitycznienia milicji-policji" – niech służą narodowi, nie komunistom",
– „Żądamy budynków dla wszystkich partii politycznych".

Manifestacja powyższa nie wzbudziła większego zainteresowania wśród miejscowej ludności.

W dniu dzisiejszym funkcjonariusze WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim] zabezpieczali przejazd delegacji RFN z kanclerzem Kohlem[3] przez teren naszego województwa na odcinku Skierniewice–Wieluń. Delegacja przejechała bez żadnych zakłóceń.

---

[1] Piotr Łukasz Andrzejewski (ur. 1942). Adwokat, obrońca praw człowieka, polityk, senator; absolwent Wydział Prawa i Administracji UW (1964), od 1971 adwokat; w sierpniu i wrześniu 1980 konsultant prawny MKS z siedzibą w Hucie Katowice; autor pierwszego wniosku o rejestrację NSZZ „S" w SW w Warszawie; po 13 XII 1981 obrońca w procesach działaczy NSZZ „S"; w 1983 na I Krajowym Zjeździe Adwokatury potępił łamanie praw człowieka w okresie stanu wojennego; osiem razy sądzony dyscyplinarnie z powodu działalności politycznej, przez rok pozbawiony prawa wykonywania zawodu; czł. Komitetu Helsińskiego (1983–1989); w 1989 czł. założyciel Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka; w 1989 inicjator powtórnej rejestracji zakładowych komitetów założycielskich NSZZ „S"; czł. KO przy przewodniczącym NSZZ „S"; przedstawiciel KO „S" w PKW; senator z ramienia KO „S", WAK, NSZZ „S", AWS i PiS (od 1989); w 2007 przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Roku Generała Władysława Andersa; inwigilowany przez SB w ramach SOR/KE „Struktura" (1984–1989). AIPN, 0258/516; 01322/4029; karty: EO-4/77 i EO-4-C/72 z kartoteki SUSW w Warszawie, EO-4/77 i Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW w Warszawie.

[2] Po śmierci G. Białkowskiego funkcję tę pełnił prof. A.K. Wróblewski.

[3] Helmut Kohl (ur. 1930). Polityk, kanclerz RFN, inicjator procesu zjednoczenia Niemiec; czł. CDU (od 1946); absolwent Uniwersytetu w Heidelbergu (1956); pracownik naukowy Instytutu A. Webera przy Uniwersytecie w Heidelbergu; dr (1958); przewodniczącym CDU w Nadrenii-Palatynacie (1966–1974); premier rządu Nadrenii-Palatynatu (1969–1976); wiceprzewodniczący (1969–1973) i przewodniczący CDU (1973–1998); kanclerz RFN (1982–1998); inicjator przyjęcia przez Bundestag „Dziesięciu punktów programowych dotyczących przezwyciężenia podziału Niemiec i Europy" (listopad 1989); podczas tzw. rozmów 2+4 uzyskał akceptację dla projektu zjednoczenia Niemiec oraz pozostania zjednoczonego państwa w NATO; autor *Wspomnień* (2004–2005).

Szef
WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**

Z up[oważnienia]
z[astęp]**ca szefa WUSW**
ds. Służby Bezpieczeństwa[b]
ppłk mgr J[arosław] **Zając**[4]

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 203–206, rkps.

[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[4] Jarosław Zając (ur. 1940), ppłk. Od lutego 1965 starszy referent operacyjno-dochodzeniowy Wydziału do Walki z PG KW MO w Łodzi; od stycznia 1966 starszy referent operacyjno-dochodzeniowy Sekcji 1 Wydziału do Walki z PG KW MO w Łodzi; od października 1968 inspektor Wydziału II KW MO w Łodzi; od maja 1974 starszy inspektor Wydziału II KW MO w Łodzi; od czerwca 1975 kierownik sekcji Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1977 zastępca naczelnika Wydziału Paszportów KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1979 zastępca naczelnika Wydziału Ogólnego KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1980 naczelnik Wydziału „B" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1982 zastępca naczelnika WZO KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1982 naczelnik WZO KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1989 zastępca szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 19 IV 1990. AIPN Łd, 0104/308, Akta osobowe.

Nr 211

1989 listopad 12, Piotrków Trybunalski – Ocena działalności związków wyznaniowych i NSZZ „Solidarność" na terenie województwa piotrkowskiego oraz plany działania Wydziału Studiów i Analiz WUSW w Piotrkowie Trybunalskim

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] [a]12 XI [19]89[a] [r.]
[b]**Tajne spec**[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]1[a]

[c]**Ocena**
działalności masowych ruchów społeczno-zawodowych
na terenie województwa piotrkowskiego oraz główne kierunki pracy
Wydziału Studiów i Analiz WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim]

I. Charakterystyka sytuacji społeczno-politycznej.

Na terenie woj. piotrkowskiego dominujące znaczenie w kształtowaniu światopoglądu i postaw społecznych obywateli mają związki wyznaniowe różnych orientacji. Kluczową rolę odgrywa tradycyjnie związek wyznaniowy rzymskokatolicki. Działalność swą prowadzi w 136 zorganizowanych ogniwach, w tym w 3 zamkniętych. Pozostałych 12 związków wyznaniowych ma mniejszy zasięg oddziaływania i nie posiada większych wpływów. Istotnym ich elementem są jednak rozbudowane kontakty z osobami i instytucjami z krajów kapitalistycznych i socjalistycznych i próby wykorzystania niektórych grup narodowościowych z nimi się utożsamiającymi (np. ludność niemiecka ze związkami ewangelickimi) do polityki w stosunku do Polski.

Interesująco też przedstawiają się formy stałej współpracy niektórych związków wyznaniowych z RFN, Holandią, Finlandią, NRD itp. Działalność związków wyznaniowych oraz wyznaniowych grup społeczno-zawodowych na terenie woj. piotrkowskiego w ostatnim okresie czasu należy ocenić pozytywnie. Znaczny wpływ na powyższą sytuację miały zmiany polityczno-społeczne w kraju w kierunku dalszej demokratyzacji oraz unormowanie stosunków państwa ze związkami wyznaniowymi. Przejawem postępującej stabilizacji był spokojny, bez zakłóceń przebieg zdecydowanej większości uroczystości i zgromadzeń. Z biegiem czasu traciły na znaczeniu imprezy organizowane przez niektóre związki wyznaniowe, mające najczęściej wymowę polityczną. Szczególną aktywność związki wyznaniowe przejawiają w dalszym ciągu w formie organizowania i prowadzenia wyznaniowych grup społeczno-zawodowych. Na terenie woj. piotrkowskiego działa aktualnie 7 rodzajów wyznaniowych grup społeczno-zawodowych, skupionych w 17 ośrodkach specjalistycznych. Ich formy i metody pracy sprowadzają się do organizowania prelekcji, wystaw i występów aktorów, wycieczek i imprez, wyświetlania filmów, udzielania porad prawnych. Najbardziej prężnymi ośrodkami wyznaniowymi grup społeczno-zawodowych są ośrodki skupione wokół kościołów: oo[d]. Jezuitów

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. 19 L.dz. KB-00227/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[c] *Po lewej stronie data:* 12 XI *[19]*89 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[d] *W dokumencie błędnie:* xx.

w Piotrkowie Tryb[unalskim], pw. św. Lamberta w Radomsku i pw. N[ajświętszej] M[arii] P[anny] Królowej Polski w Tomaszowie [Mazowieckim]. Ośrodki te w większości skupiają aktywnych działaczy struktur ponadzakładowych „S" działających na terenie naszego województwa. W głównej mierze są tam comiesięczne msze za Ojczyznę oraz prelekcje i szkolenia z udziałem zapraszanych działaczy „S" różnej orientacji z terenu kraju.

Do istotnych form indoktrynacji i oddziaływania światopoglądowego, głównie na młodzież, należy organizowanie oaz i kolonii. Organizują je różne związki wyznaniowe, ale szczególną aktywność przejawia związek wyznaniowy rzymskokatolicki. Na terenie woj. piotrkowskiego znajduje się 6 stałych ośrodków oazowych, w których w okresie wakacji przebywa ok. 600 dzieci i młodzieży. Ponadto dla dzieci rodzin najniżej uposażonych organizowane są kolonie (za symboliczną opłatą) w różnych punktach kraju, z których korzysta ok. 50–100 osób rocznie.

Na uwagę zasługują również rekolekcje zamknięte prowadzone corocznie dla różnych grup społeczno-zawodowych. Mają one charakter nauk i prelekcji, ukierunkowanych na kształtowanie określonych postaw światopoglądowych i wyznaniowych w tych środowiskach. Szczególny akcent kładziony jest na młodzież ostatnich klas szkół średnich i zawodowych. Na terenie województwa zlokalizowane są takie 2 nowicjaty, do których kierowana jest młodzież z całej Polski.

Zmiany społeczno-polityczne w kraju, zapoczątkowane obradami „okrągłego stołu", wynikami czerwcowych wyborów oraz uformowaniem rządu premiera T[adeusza] Mazowieckiego spowodowały ukształtowanie się swoistego układu sił w środowisku działaczy „Solidarności" wojew[ództwa] piotrkowskiego. Aktualnie działalność związkową na naszym terenie prowadzi 5 Międzyzakładowych Komitetów Organizacyjnych NSZZ „S", działających na terenie większych miast woj. piotrkowskiego (Piotrków Tryb[unalski], Tomaszów Maz[owiecki], Bełchatów, Radomsko i Opoczno). Struktury te organizacyjnie podlegają pod Regionalną Komisję Wykonawczą NSZZ „Solidarność" woj. piotrkowskiego.

Z aktualnie posiadanych informacji operacyjnych wynika, że w dniu 18 XI 1989 r. odbędzie się trzecia tura wyborów uzupełniających do dwudziestoosobowego Zarządu RKW. Należy nadmienić, że druga tura nie odbyła się, gdyż zabrakło wymaganego *quorum*. Wybrany zostanie również ostatni z 6 delegatów woj. piotrkowskiego na Krajowy Zjazd NSZZ „S". Niezależnie od udziału w pracach RKW, jeden z jej członków – Zbigniew Mroziński propaguje linię działania Grupy Roboczej KK przeciwstawnej strategii Lecha Wałęsy.

O aktywności Z[bigniewa] Mrozińskiego świadczy fakt, iż w dniu 7 X [19]89 r. na terenie Piotrkowa Tryb[unalskiego] doprowadził do spotkania działaczy „Solidarności" z terenu kraju opowiadających się za zjednoczeniem ruchu „Solidarności" na bazie Grupy Roboczej KK. Od spotkania tego odcięła się Regionalna Komisja Wykonawcza NSZZ „S" woj. piotrkowskiego. Pomimo podejmowanych prób zintegrowania środowiska działaczy „S" w ostatnim okresie obserwujemy zarysowujące się rozbieżności pomiędzy działającymi strukturami na szczeblu zakładowym.

Szczególnie ostro występuje ten problem na terenie Bełchatowa i Tomaszowa Maz[owieckiego], gdzie struktury tam działające dążą do podporządkowania się pod RKO „S" Ziemi Łódzkiej. Jako główny powód podają brak jednolitej koncepcji działania oraz występujące konflikty wewnętrzne na szczeblu RKW.

Działalność niektórych związków wyznaniowych, oaz wyznaniowych, grup społeczno-zawodowych stanowiła i w dalszym ciągu stanowi oparcie i bazę dla działaczy różnych

odłamów i orientacji ruchu „Solidarność". Dotychczasowe doświadczenia wskazują, iż zasady tolerancji, przestrzegania praw człowieka, wolności światopoglądu mogą być łamane w imię partykularnych interesów osób lub grup skupionych w masowych ruchach społeczno-zawodowych. W tym kierunku mogą iść także wystąpienia i działania niektórych przedstawicieli związków wyznaniowych, co zagraża wolności obywateli i interesom państwa.

II. Główne kierunki pracy operacyjnej.

Biorąc pod uwagę przedstawioną wyżej ocenę sytuacji społeczno-politycznej na terenie woj. piotrkowskiego, praca Wydziału Studiów i Analiz zmierzać będzie w następujących głównych kierunkach:

1. Ujawnianie, rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom dla interesów państwa wynikającym z naruszania praw i wolności obywateli, nietolerancji lub dyskryminacji z powodów wyznaniowych, czy przekonań światopoglądowych i ideologicznych.

2. Ochrona masowych ruchów społeczno-zawodowych przed wykorzystywaniem przez grupy i osoby ich potencjału do destrukcji wobec interesów państwa, działalnością oraz infiltracją zagranicznych ośrodków.

3. Rozpoznawanie, ujawnianie i zapobieganie zagrożeniom o charakterze nacjonalistycznym, wyznaniowym i pacyfistycznym w zakresie naruszeń porządku prawnego państwa oraz praw i wolności obywateli.

4. Prowadzenie badań, opracowywanie analiz i ocen oraz planowanie przedsięwzięć mających na celu ujawnianie nastrojów i zdarzeń w wybranych grupach i środowiskach mogących prowadzić do osłabienia bezpieczeństwa państwa lub godzić w prawa i wolność obywateli.

5. Wypracowywanie koncepcji oraz podejmowanie działań w oparciu o badania, analizy i prognozę – w celu rozpoznawania, zapobiegania i przeciwdziałania procesom, zjawiskom i zachowaniom naruszającym prawa i wolność obywateli oraz interesy państwa z powodu nietolerancji lub dyskryminacji.

6. Rozpoznawanie i ujawnianie działalności osób i grup prowadzących działania nielegalne w masowych ruchach społeczno-zawodowych, zmierzając[ych] programowo do zakłócania bezpieczeństwa (działalność destrukcyjna, dywersyjna, sabotażowa, o znamionach szantażu, terroru psychicznego lub fizycznego).

7. Prowadzić prace analityczno-studyjne, opracowywać kompleksowe i zagadnieniowe informacje dot[yczące] problematyki pozostającej w sferze zainteresowań Służby Bezpieczeństwa.

Wyk. 4 egz.
Egz. 1 – Dep[artament] Studiów i Analiz
Egz. 2 – z[astęp]ca szefa WUSW ds. SB
Egz. 3 – z[astęp]ca n[aczelni]ka wydz[iału]
Egz. 4 – aa
Opr. i wyk. JM/BA
Nr ks. masz.

Naczelnik Wydziału
Studiów i Analiz[e]
ppłk mgr A[leksander] Chorąży

Źródło: AIPN Łd, 0051/154, k. 5–8, mps.

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 212

1989 listopad 13, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat stanu relacji polsko-niemieckich

IA-pf-303/89

Skierniewice, [dnia] 13 XI 1989 [r.]
Poufne
Egz. pojedynczy

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][b]

Z przekroju napływających informacji wynika, iż w centrum zainteresowania przedstawicieli poszczególnych środowisk i grup społeczno-zawodowych pozostaje wizyta H[elmuta] Kohla w Polsce oraz sytuacja w NRD. Pracownicy administracyjni WOPR Bielice oraz rolnicy z gm[iny] Teresin komentując wczorajszą mszę w Krzyżowej, twierdzą, że symboliczne przekazanie sobie przez kanclerza RFN i premiera PRL znaku pokoju jest tylko zwyczajnym gestem, nieświadczącym o niczym. Dyskutanci podkreślają, że w polityce liczą się twarde realia, a nie spektakularne gesty pojednania.

Według komentujących kanclerz RFN może mieć najlepsze intencje, aby doprowadzić do pełnej normalizacji stosunków z naszym krajem, jednak niezaprzeczalnym faktem jest również odradzanie się w Niemczech Zachodnich ruchów rewizjonistycznych, które – w świetle sytuacji w NRD – mogą dążyć do zmiany ładu poczdamskiego. W opinii dyskutantów rozwój sytuacji między obu państwami niemieckimi osłabia nadzieję na bliższą współpracę gospodarczą między RFN a Polską. Twierdzi się, że obecnie większość zachodnioniemieckich środków finansowych może być przekazana na pomoc dla NRD.

Przedstawiciele inteligencji z terenu Łowicza komentując pobyt H[elmuta] Kohla w Polsce, zwracają uwagę na fakt przerwania wizyty w związku z wydarzeniami w NRD. Zdaniem dyskutantów świadczy to o wadze, jaką przywódca RFN przykłada do rozwoju sytuacji w sąsiednim państwie niemieckim. Według łowickich nauczycieli sprawa zjednoczenia Niemiec jest tylko kwestią czasu, gdyż dalsze sztuczne utrzymywanie dwóch państw, w którym żyje ten sam naród, jest działaniem wbrew naturze. Rozmówcy podkreślają, że więzi narodowościowe wezmą górę nad polityką i ideologią, a tym samym fundament, na którym powstała NRD przestanie istnieć.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1855. Przyjęto 13 XI 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 13.20. Zaszyfrowano 13 XI 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 16.40 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

Robotnicy z sochaczewskich zakładów pracy dyskutując na temat kontaktów kanclerza Kohla i premiera Mazowieckiego, żartobliwie podkreślają, że postura fizyczna obydwu polityków idealnie odpowiada kondycji gospodarczo-politycznej reprezentowanych przez nich państw[c].

[...][b]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 43, k. 109–110, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 213

1989 listopad 14, Łódź – Informacja dotycząca działalności Federacji Młodzieży Walczącej w Łodzi

Łódź, [dnia] 14 XI 1989 [r.]
Tajne
Egz. pojedynczy

Informacja operacyjna
dot[ycząca] działalności Federacji Młodzieży Walczącej w Łodzi

Łódzka Federacja Młodzieży Walczącej rozpoczęła swoją działalność w marcu 1987 r. Utworzona została przez Pawła Wasążnika, sympatyka Organizacji Młodzieżowej KPN, której przewodził Sebastian Rybarczyk. Po wystąpieniu rozdźwięków osobistych między wymienionymi, Wasążnik rozpoczął działalność na własny rachunek. Nawiązał szereg kontaktów w łódzkich szkołach średnich i zaagitował kilku uczniów do działalności przejawiającej się kolportażem nielegalnych wydawnictw i udziałem w tzw. alternatywnych obchodach świąt i rocznic państwowych.

Prowadząc działalność w FMW, P[aweł] Wasążnik sympatyzował z innymi organizacjami, takimi jak „Solidarność" i NZS, szukając w ten sposób poparcia i uzyskania jakiejkolwiek pomocy z ich strony. Przedstawiciele Federacji brali udział w happeningach oraz różnych manifestacjach organizowanych przez NZS i „S", prezentując własne transparenty o treści: „Federacja Młodzieży Walczącej".

Utrzymując kontakty z „S", zarówno z RKO, jak i ZR, Federacja otrzymała w siedzibie RKO pomieszczenia dla własnych potrzeb oraz możliwość korzystania z kserokopiarki, drukując swoje pisma p[od] n[azwą] „Bomba" i „Komentarz".

W związku z utworzeniem w br. w wyniku centralnej inicjatywy, wywodzącej się z kierownictwa „S", Niezależnej Unii Młodzieży Szkolnej, w łódzkiej organizacji FMW nastąpił rozłam. Wielu bowiem aktywnych działaczy odeszło do NUMS, m.in. M[aciej] Szymański[1] i T[omasz] Patora[2]. FMW nie posiada do chwili obecnej swojego programu działania, jak również nie może określić się, po czyjej stoi stronie. Można to stwierdzić na podstawie wypowiedzi działaczy FMW, że „jedynym rządem panującym w Polsce jest rząd na emigracji".

Pomimo takich stwierdzeń FMW utrzymuje w dalszym ciągu stosunki z „S" i innymi organizacjami tylko ze względu na możliwość uzyskania tą drogą różnych świadczeń, głów-

---

[1] Maciej Szymański (ur. 1971). Działacz FMW i NUMS w Łodzi; uczeń III LO w Łodzi; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Konkurent" (1989–1990). AIPN Łd, 014/1041; karty: Mkr-2 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, E-16 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Łodzi; 0255/5, Dziennik rejestracyjny; 0255/10, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Łodzi.

[2] Tomasz Patora (ur. 1973). Działacz FMW i NUMS w Łodzi; uczeń XXIX LO w Łodzi; współwydawca „Glizdy – Nieregularnika Młodych Polaków"; od 1991 dziennikarz „GW" w Łodzi (m.in. współautor głośnych tekstów *Pan na Funduszu* oraz *Łowcy skór*); od 2009 w TVN. AIPN Łd, 014/1041.

nie materialnych. Do chwili obecnej deklarację wstąpienia do FMW złożyło ok. 50 uczniów szkół łódzkich, 20 uczniów z Konstantynowa i 20 ze Zgierza. Tak oceniają swoją liczebność liderzy FMW.

Na podstawie posiadanego rozpoznania można stwierdzić, że przywódca FMW Paweł Wasążnik jest typem mitomana o wybujałych własnych ambicjach. W jego przekonaniu prowadzona przez niego organizacja jest bardzo silna i prężnie działa, co nie jest zgodne z prawdą, tak pod względem iluzorycznego programu działania, jak i liczebności grupy łódzkiej. Jedynymi przejawami działalności FMW są przypadki malowania na murach haseł różnej treści oraz jeden przypadek rozrzucenia ulotek w XII LO. Próby zorganizowania manifestacji, jak również ogólnego zebrania regionalnego lub krajowego członków FMW nie odnoszą żadnego efektu, głównie ze względu na małą liczbę samych działaczy.

Głównymi liderami łódzkiej organizacji są aktualnie:

– Paweł Wasążnik, s. Leszka i Teresy, ur. 25 XII 1970 r. w Łodzi, zam. Łódź, ul. [...][a], uczeń V klasy Zespołu Szkół Elektronicznych w Łodzi;

– Marcin Nowak, s. Bolesława i Anny, ur. 17 XII 1971 r. w Łodzi, zam. Łódź, ul. [...][a], uczeń IV klasy I LO;

– Piotr Głowacki[3], s. Stanisława i Marii, ur. 10 VI 1970 r. w Łodzi, zam. Łódź, ul. [...][a], uczeń XXIX LO.

Oprócz wymienionych funkcjonuje w organizacji 3–5 osób, sporadycznie uczestniczących w działalności FMW, stąd nieliczących się w środowisku. Wym[ienieni] są z tzw. dobrych domów, bowiem rodzice legitymują się wyższym wykształceniem i zajmują eksponowane stanowiska, np. lekarz w Wojskowym Szpitalu dla Nerwowo Chorych (ojciec P[iotra] Głowackiego).

W przypadku P[awła] Wasążnika rodzice byli sympatykami i zwolennikami KPN i dlatego akceptują poczynania syna, nie mają żadnego wpływu na jego postępowanie i działalność, co jest wynikiem popełnionych błędów wychowawczych. Podobne wnioski można wysnuć w stosunku do pozostałych rodziców i opiekunów.

Działalność opozycyjną przywódca FMW P[aweł] Wasążnik wykorzystuje przede wszystkim dla osiągnięcia korzyści osobistych, jak również w celu zrobienia kariery, zamierza bowiem w najbliższych wyborach do rad narodowych kandydować na radnego.

Z dotychczasowego rozpoznania wynika, że FMW nie wykazuje większego dynamizmu rozwojowego i nie stwarza zagrożenia dla porządku publicznego. Filozofia P[awła] Wasąż-

---

[a] *Fragment pominięty przez autora.*

[3] Piotr Głowacki (ur. 1970). Czł. FMW w Łodzi; uczeń XXIX LO w Łodzi; redaktor „Starej Wiary" i „Kuźnicy"; ostatni przewodniczący FMW Łódź. AIPN Łd, 014/1041.

nika i działaczy skupionych wokół niego polega jedynie na uzyskaniu rozgłosu, aby przekonać otoczenie („S" i OKP) o prężności działania i uzyskać w ten sposób korzyści finansowe dla własnych celów.

Opracowano w Sekcji III-B Wydz[iału] III-1[b]
[c]por. R[yszard] Kozłowski – st. insp[ektor][c]

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 11–12, mps.

[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[c-c] *Wpisano odręcznie. Poniżej odręczna adnotacja:* Kierownik Sekcji III-B kpt. K*[rzysztof]* Janicki. Po zapoznaniu się z niniejszą informacją i całością materiałów w sprawie krypt*[onim]* „Konkurent" polecam: kontynuować i pogłębiać rozpoznanie liderów i aktywistów łódzkiej grupy FMW z uwzględnieniem ich środowisk społecznych i rodzinnych; rozszerzyć rozpoznanie działalności publikatorsko-propagandowej, głównie w odniesieniu do znanych już tytułów; ustalić zasięg oddziaływania FMW na młodzież szkolną (tj. numery szkół, nazwiska nauczycieli itp.). Czynności proszę realizować pod kątem rozpoznania i ustalenia zamierzeń i działań sprzecznych z przepisami Konstytucji PRL i obowiązującym prawem. Kolejne czynności do omówienia. Z*[astęp]*ca n*[aczelni]*ka Wydz*[iału]* III-1 kpt. D*[obiesław]* Krzywański. 17 XI *[19]*89 *[r.]*. W wykonywaniu zadania proszę współdziałać z Sekcją III-C *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 214

1989 listopad 14, Warszawa – Pismo podsekretarza stanu w MSW gen. dyw. Lucjana Czubińskiego do szefów WUSW w sprawie współpracy wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych z członkami Komisji Nadzwyczajnej Sejmu do Zbadania Działalności MSW

[a]Warszawa, dn. [b]14[b] [c]XI[c] 19[c]89[c] r.

Szef Wojewódzkiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych
(wszyscy)

W sierpniu 1989 roku Sejm PRL powołał Nadzwyczajną Komisję do Zbadania Działalności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Między innymi mają być zbadane okoliczności 93 zgonów osób ujętych na specjalnej liście. Komisja wyłoniła ze swego grona 7 zespołów, które z udziałem ekspertów niebędących posłami, wyjaśniać będą poszczególne przypadki.

Z upoważnienia ministra spraw wewnętrznych proszę, aby zespół poselski przyjmowany był z szacunkiem należnym przedstawicielom Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, z przestrzeganiem pełnej otwartości oraz, aby zostały stworzone zespołowi odpowiednie warunki umożliwiające należyte wykonanie zadania.

W szczególności zaproponować należy udostępnienie do dyspozycji zespołu odpowiedniego pomieszczenia, a w przypadku przyjęcia takiej propozycji – pomieszczenie takie wydzielić.

Należy zorientować się, czy zespół zna treść akt głównych postępowania (jeżeli takowe było prowadzone) związanego ze zgonem poszczególnych osób i w przypadku uzyskania negatywnej odpowiedzi – zasugerować zapoznanie się z nimi we właściwej prokuraturze lub sądzie. Jeżeli istnieją akta kontrolne postępowania przygotowawczego w danej sprawie, na żądanie zespołu akta te należy udostępnić do wglądu.

[d]W przypadku prowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko funkcjonariuszowi, związanego ze sprawami wyjaśnianymi przez zespół, należy na życzenie zespołu materiały tego postępowania udostępnić do wglądu.

Jeżeli w poszczególnych sprawach istnieją materiały tajne lub poufne, a zespół zgłosi żądanie zapoznania się z nimi, należy je, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1985 roku o obowiązkach i prawach posłów na Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, udostępnić do wglądu (tylko posłów), z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej.

---

[a] *Treść pisma na papierze firmowym z umieszczonym w lewym górnym rogu nagłówkiem z godłem:* Polska Rzeczpospolita Ludowa. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Podsekretarz Stanu. Nr SVCz-358/89. *Numer pisma wpisano maszynowo.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c-c] *Wpisano maszynowo.*

[d] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewnętrznych w Sieradzu. Wpłynęło dnia 22 I 1990 r. Nr AB-030/90. Zał. *Datę i numer pisma wpisano odręcznie.*

Na żądanie członków zespołu należy umożliwić przeprowadzenie rozmów z poszczególnymi funkcjonariuszami, którzy mieli lub mogli mieć styczność ze sprawą wyjaśnianą przez zespół, jednak również z zachowaniem przepisów o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej. W szczególności, gdyby w czasie rozmowy funkcjonariusz uznał, że pytania dotyczą kwestii stanowiących tajemnicę państwową lub służbową, powinien on poinformować zespół o swoich wątpliwościach oraz o tym, że zwróci się do szefa WUSW o wyjaśnienie tej wątpliwości. Szef WUSW, jeżeli dojdzie do wniosku, że sprawa nie narusza tajemnicy państwowej lub służbowej, poleci funkcjonariuszowi udzielenie odpowiedzi. Natomiast w sytuacji przeciwstawnej, zgodnie z § 9 ust. 2 Zarządzenia nr 60/83 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 czerwca 1983 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu postępowania z wiadomościami stanowiącymi tajemnicę państwową i służbową (zarządzenie wydano w oparciu o przepis art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudni 1982 r. o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej), rozważy możliwość zwolnienia funkcjonariusza od obowiązku zachowania tajemnicy. Podejmując pozytywną decyzję w tej sprawie, szef WUSW określi zakres zwolnienia od zachowania tajemnicy. W innym przypadku – poinformuje członków zespołu o swoim stanowisku, podając przyczyny powzięcia takiej decyzji.

Zespołowi należy stworzyć wszystkie niezbędne warunki dla ułatwienia wykonania przez niego swych zadań. Zachować jednak należy obowiązujące przepisy oraz stosować się do zaleceń wynikających z niniejszego pisma.

Wszelkie ewentualne wątpliwości bądź różnice stanowisk w sprawach organizacyjnych, należy niezwłocznie na miejscu wyjaśniać. W szczególnych przypadkach budzących wątpliwości, proszę porozumiewać się telefonicznie ze mną bądź szefem danej służby.

gen. dyw. Lucjan **Czubiński**[e]

Źródło: AIPN Łd, 053/76, t. 1, podteczka 15, k. 73, mps.

[e] *Powyżej nieczytelny podpis.* Lucjan Czubiński (ur. 1930), gen. dyw., dr nauk prawnych; absolwent UAM w Poznaniu; słuchacz Oficerskiej Szkoły Prawniczej (1949–1951); pracownik prokuratury wojskowej (1951–1968); naczelny prokurator wojskowy – zastępca prokuratora generalnego PRL (1968–1972); prokurator generalny PRL (1972–1981); czł. CKR KC PZPR (1971–1975); zastępca czł. (1975–1980) i czł. KC PZPR (1980–1981); dyrektor generalny w MSW (1981–1983); zastępca przewodniczącego Komitetu RM ds. Przestrzegania Prawa, Porządku Publicznego i Dyscypliny Społecznej (1984–1989); podsekretarz stanu w MSW (1983–1990).

Nr 215

1989 listopad 15, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna dotycząca oceny mieszkańców województwa piotrkowskiego przebiegu wizyty kanclerza RFN Helmuta Kohla w Polsce

Piotrków Trybunalski, dnia 15 XI 1989 roku
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

[b]Zakończona wizyta kanclerza RFN Kohla stała się przedmiotem ocen i komentarzy poszczególnych środowisk. Zdaniem środowiska inteligencji konferencja prasowa obu przywódców wykazała, że społeczeństwo polskie dotknięte jest piętnem wojny, a kierowane pytania przez dziennikarzy zawsze dotykały tego drażliwego tematu. Niektórzy przedstawiciele tego środowiska wyrażają pogląd, że skaza wojenna, jaka tkwi na naszym społeczeństwie, utrudnia normalne ułożenie stosunków dwustronnych z RFN, a ciągłe odwoływanie się do historii, mimo upływu 50 lat, nie sprzyja budowie europejskiego domu. Dość sceptycznie środowisko to odnosi się do podniesionej kwestii odszkodowań dla osób pracujących na terenie Rzeszy Niemieckiej w okresie II wojny światowej. Zdaniem większości naród polski powinien skończyć raz na zawsze [z] ciągłym żebraniem i wykazać więcej dumy i godności. Ukształtowała się bowiem dość paradoksalna sytuacja – z jednej bowiem strony zabiegamy o wsparcie finansowe i inwestowanie w naszym kraju przez zachodnioniemieckich przemysłowców, z drugiej zaś strony wyciągamy rękę i pragniemy otrzymać bliżej nieokreślone zadośćuczynienie za doznane krzywdy. Niektórzy wręcz twierdzą, że o ile chcemy normalnie funkcjonować jako państwo i wyzbyć się pewnych kompleksów, należy definitywnie zamknąć pewien etap historii obu naszych narodów. Zapowiedź kontynuowania rozmów na szczeblu szefów państw jest właściwym kierunkiem i może przyczynić się do ostatecznego unormowania tych kwestii.

Wiele komentarzy wzbudził fakt rezygnacji kanclerza Kohla ze spotkania z [I] sekretarzem KC PZPR M[ieczysławem] Rakowskim. Zdaniem zdecydowanej większości kanclerz jednoznacznie dał do zrozumienia, że PZPR przestała być wiodącą siłą polityczną w kraju

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2293. Przyjęto 15 XI 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 18.30. Zaszyfrowano g*[odzina]* 20.00 *opatrzona parafką oraz odręczną adnotacją:* MSW – Winiecki. *Numer i godziny wpisano odręcznie, datę wstemplowano.* Winiecki – brak bliższych danych.

[b] *Po lewej stronie nieczytelny podpis.*

i jej historyczna misja dobiegła końca. Wyjaśnienia rzecznika KC PZPR odczytane zostały jako próba ratowania twarzy i tłumaczenia czegoś, co stało się jasne dla przeciętnego obywatela.

Szef
Woj[ewódzkiego] **Urzędu Spraw Wewnętrznych**
w Piotrkowie Trybunalskim[c]
płk A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 200, mps.

[c] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 216

1989 listopada 16, Warszawa – Wytyczne kierownictwa MSW w sprawie współpracy podległych jednostek z członkami Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do Zbadania Działalności MSW

[a]Warszawa, dn. [b]16[b] [c]listopada[c] 198[b]9[b] r.

Notatka

W związku z rozmową przeprowadzoną w dniu 30 października 1989 roku przez posła Jana **Rokitę**[1] – przewodniczącego Komisji Nadzwyczajnej Sejmu do Zbadania Działalności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i zastępcę przewodniczącego tej komisji – posła Stanisława **Gabrielskiego**[2] z wiceministrem spraw wewnętrznych – gen. dyw. Lucjanem **Czubińskim** oraz przebiegiem spotkania posła Jana **Rokity** z gen. dyw. Lucjanem **Czubińskim** w dniu 10 listopada 1989 roku, kierownictwo resortu spraw wewnętrznych w poszczególnych kwestiach podniesionych w toku tych rozmów zajmuje następujące stanowisko:

1. Zgodnie z obowiązującymi przepisami i zwyczajami oraz w ślad za jednoznacznymi oświadczeniami ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława **Kiszczaka** stwierdza się, że oczywiście nie ma żadnych przeszkód w zakresie pobytu przedstawicieli komisji sejmowej w poszczególnych wojewódzkich urzędach spraw wewnętrznych. Ze względu jednak na potrzebę zachowania obowiązującego w MSW porządku wewnętrznego, sugeruje się celowość rozpoczynania rozmów z szefami tych urzędów oraz załatwiania poszczególnych spraw za ich pośrednictwem.

2. Do szefów wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych skierowano w tej sprawie specjalne pismo, w którym zawarto zalecenia zmierzające do stworzenia dla zespołów komisji

---

[a] *Treść pisma na papierze firmowym z umieszczonym w lewym górnym rogu nagłówkiem z godłem:* Polska Rzeczpospolita Ludowa. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Nr. *[pole niewypełnione]*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c-c] *Wpisano maszynowo.*

[1] Jan Maria Rokita (ur. 1959). Polityk, prawnik; absolwent UJ (1983); współpracownik „Tygodnika Powszechnego"; przewodniczący NZS na UJ (1980–1981); internowany w Załężu i Uhercach (21 I 1982–7 VII 1982); działacz Ruchu „WiP" (1985–1989); czł. KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1988–1990); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S", UD, UW, AWS i PO (1989–2007); przewodniczący Nadzwyczajnej Komisji Sejmowej do Zbadania Działalności MSW – tzw. komisja Rokity (1989–1991); czł. Prezydium Rady UD (1991–1994); minister-szef URM w gabinecie H. Suchockiej (1992–1993); czł. Rady Krajowej UW (1994–1995); od 1997 czł. SKL (2000–2002 prezes); czł. PO (2003–2005 przewodniczący Klubu Parlamentarnego); od 2007 publicysta; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Fantasta" (1984–1987), SOS „Pacyfiści" (1985–1990), SOR „Zlot" (1988–1989), SOR „Alfabet" (1986–1990), SOR „Intruzi" (1981–1985), SO „Union" (1981–1983).

[2] Stanisław Gabrielski (ur. 1944). Polityk, inż. rolnik; absolwent WSR w Olsztynie (1970); pracownik naukowo-dydaktyczny WSR w Olsztynie (1970–1971); przewodniczący Krajowej Rady ZMW (1971–1972); sekretarz ZG ZMW (1972–1973); sekretarz ZSMW (1973); wiceprzewodniczący SZSP (1973–1975); przewodniczący ZG ZSMW (1975–1976); wiceprzewodniczący ZG ZSMP (1976); przewodniczący SZSP (1976–1980); zastępca czł. KC PZPR (1975–1980); sekretarz KC PZPR i kierownik Wydziału Organizacji Społecznych, Sportu i Turystyki KC PZPR (1980–1981); czł. KC PZPR (1980–1981, 1986–1990); kierownik Wydziału Społeczno-Zawodowego KC PZPR (1981–1986); kierownik Wydziału Polityczno-Organizacyjnego KC PZPR (1986–1989); poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia PZPR (1976–1985, 1989–1991); czł. Rady Naczelnej SdRP; wiceprzewodniczący Stowarzyszenia „Pokolenia" skupiającego byłych działaczy PZPR i jej młodzieżowych przybudówek.

odpowiednich warunków do pracy w ramach pobytu w wojewódzkich urzędach spraw wewnętrznych. W piśmie tym między innymi wyjaśniono, że:

– rozmowy z poszczególnymi funkcjonariuszami resortu spraw wewnętrznych członkowie zespołu mogą oczywiście prowadzić według uznania, z tym jednak, że postuluje się, aby w przypadku poruszania tematów dotyczących tajemnicy służbowej lub państwowej, odbywały się one z zachowaniem obowiązujących przepisów prawa;

– materiały zawierające tajemnicę państwową lub służbową powinny być udostępniane według zasad określonych przepisami prawa;

– natomiast udostępnienie akt i materiałów jawnych związanych z wyjaśnieniami przyczyn [b]zgonów[b] poszczególnych osób i znajdujących się w dyspozycji organów MSW, powinno następować bez żadnych ograniczeń.

3. Stosownie do uzgodnionej w czasie rozmowy koncepcji podjęte zostaną starania, aby gromadzić ewentualne materiały tajne i poufne w centrali MSW w celu udostępnienia ich członkom komisji do wglądu.

4. W przypadku wystąpienia na szczeblu wojewódzkim ewentualnych konfliktów w zakresie problemów związanych z udostępnieniem tajnych lub poufnych wiadomości (dokumenty, rozmowy) i nierozstrzygnięcia ich przez szefa WUSW, proponuje się przenieść tę sprawę do uzgodnień na szczeblu centralnym. Taką samą procedurę proponuje się stosować w innych kwestiach związanych z działalnością zespołów, w których nie uzyskano zgodności poglądów na szczeblu wojewódzkim.

Załącznikiem do niniejszej notatki jest pismo wystosowane do szefów WUSW w sprawie zasad i form przyjmowania przedstawicieli komisji sejmowej oraz informacja dotycząca struktury funkcjonowania komórki skargowej w MSW i zasad jej działania.

Załącza się również wyciągi z odpowiednich przepisów prawnych regulujących zasady postępowania z wiadomościami zawierającymi tajemnicę państwową lub służbową (wyciągi te przekazane zostały do wiadomości szefom wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych).

Źródło: AIPN Łd, 053/76, t. 1, podteczka 15, k. 81, mps.

Nr 217

1989 listopad 16, Kalisz – Depesza szyfrowa w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat wystąpienia Lecha Wałęsy w Kongresie USA

Kalisz, [dnia] 16 listopada 1989 roku

[a]Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Depesza szyfrowa

[...][b]

W środowiskach opiniotwórczych treść wczorajszego przemówienia Lecha **Wałęsy** podczas wystąpienia na forum obu izb Kongresu USA przyjęto bardzo pozytywnie. Zwraca się uwagę, że w sposób klarowny i przystępny dla Zachodu dokonał oceny sytuacji społeczno-politycznej i gospodarczej w kraju, zawierając również szereg akcentów humanitarnych. Jednocześnie w sposób przekonywujący apelował o pomoc. Uzasadnienie prośby o pomoc pozbawione było znamion uwłaczających godności Polaków. Akcentuje się również, że po raz pierwszy w historii z tak eksponowanego miejsca wystąpił Polak. Wywodząc się ze środowiska robotniczego, wywarł na słuchających go pozytywne wrażenie, o czym świadczyły spontaniczne reakcje i aplauz. W komentarzach eksponuje się także fragmenty wypowiedzi Lecha **Wałęsy**, które zawierały krytykę pod adresem bloku zachodniego. Jakkolwiek ujęte w sposób jednoznaczny, były one dyplomatyczne i nie zraziły słuchających. Zdaniem sympatyków Lecha **Wałęsy** w roku bieżącym była to jego druga zaskakująca odsłona osobowości i charyzmy.

W zakładach pracy i przedsiębiorstwach nie odnotowano zakłóceń w produkcji[c].

Źródło: AIPN Łd, 0044/19, t. 21, k. 216, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram wysyłany Nr 1590. Przyjęto 16 XII *[19]*89 *[r.]*, *[godzina]* 15.45. Zaszyfrowano 16 XI *[19]*89 *[r.]*, *[godzina]* 16.10 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Kaliszu płk mgr Jerzy Więckowski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Jerzy Więckowski (ur. 1934), płk. Mgr prawa; I zastępca komendanta KP MO ds. SB w Jarocinie (1969–1975); zastępca komendanta/szefa KW MO/WUSW ds. SB w Kaliszu (1981–1989); szef WUSW w Elblągu (1989–1990). EAKL 123 978, Akta paszportowe; *Aparat bezpieczeństwa…*, t. 2: *1956–1975*, red. P. Piotrowski, Warszawa 2006, s. 129; *ibidem*, t. 3, s. 108, 130.

Nr 218

1989 listopad 17, Skierniewice – Meldunek dzienny na temat oceny przebiegu wizyty Lecha Wałęsy w USA i przemian politycznych zachodzących w krajach Europy Wschodniej

IA-pf-307/89

Skierniewice, [dnia] 17 XI 1989 [r.]
Poufne
Egz. poj[edynczy]

[a]**Dyrektor Gabinetu**
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

[b]**Szyfrogram**

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.
[...][c]

W dalszym ciągu wiele pozytywnych komentarzy wywołuje wizyta Wałęsy w Stanach Zjednoczonych. W środowisku t[ak] zw[anej] prywatnej inicjatywy Sochaczewa podkreśla się dojrzałość polityczną przywódcy „Solidarności", czego wyrazem jest jego wystąpienie w Kongresie. Ocenia się, że przemówienie zostało napisane we właściwy sposób, w stylu, który w pełni oddawał osobowość Wałęsy i dlatego też spotkało się z tak gorącym przyjęciem przez członków Kongresu. Jednocześnie też wyrażane są wątpliwości i obawy, czy mimo życzliwego stosunku do osoby Wałęsy Kongres amerykański i prywatni przedsiębiorcy zdecydują się na udzielenie Polsce wydatnej pomocy gospodarczej. Wynika to – zdaniem środowiska – z faktu, iż przywódcy USA borykają się również z wieloma problemami wewnętrznymi i ewentualne większe wsparcie Polaków może spotkać się ze zdecydowanym sprzeciwem tamtejszego społeczeństwa.

Natomiast wśród pracowników niektórych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym zlokalizowanych na terenie województwa żywe zainteresowanie wywołują wydarzenia polityczne w krajach socjalistycznych. Zdaniem przedstawicieli kadry kierowniczej tych przedsiębiorstw rozszerzający się krąg państw socjalistycznych, w których następuje demontaż starego systemu, może ograniczyć zakres i strukturę pomocy udzielanej ewentualnie Polsce przez państwa Zachodu. Zwiększa się bowiem liczba państw zainteresowanych udzielaniem im stosownego wsparcia ze strony krajów wysoko rozwiniętych. Wszystko to, w przekonaniu przedstawicieli tych grup zawodowych, każe nam szukać metod wyjścia z kryzysu w oparciu przede wszystkim o własne możliwości ekonomiczne i odpowiednią organizację życia gospodarczego. Jednocześnie też aktualne wydarzenia w ZSRR, NRD,

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1876. Przyjęto 17 XI 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 15.00. Zaszyfrowano 17 XI 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 15.45 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie nieczytelny podpis.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

CSRS i ostatnio w Bułgarii budzą w tym gronie optymizm i realną nadzieję na stworzenie nowego ładu politycznego i gospodarczego w Europie, a w konsekwencji i świecie.

[...][c]

2. Inne.

W dniu dzisiejszym do tutejszego Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych zgłosił się senator Edward Pyziołek, który w imieniu parlamentarzystów OKP z woj. skierniewickiego zadeklarował udzielenie pomocy w działalności miejscowych organów MO. Jednocześnie zobowiązał się do podjęcia działań zmierzających do podniesienia prestiżu i autorytetu organów ścigania w społeczeństwie. W toku spotkania uzgodniono, że dalsze kontakty będą kontynuowane[d].

AIPN Łd, 052/70, t. 43, k. 115–116, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 219

1989 listopad 24, Piotrków Trybunalski – Meldunek w sprawie opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat wizyty premiera Tadeusza Mazowieckiego w Moskwie oraz decyzji o likwidacji ORMO

Piotrków Trybunalski, dnia 24 XI 1989 roku
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

Z dużym zainteresowaniem wśród załóg zakładów pracy spotkała się rozpoczęta wizyta premiera Tadeusza Mazowieckiego w ZSRR. Zwraca się uwagę, że wreszcie stworzone zostaną podstawy do ostatecznego wyjaśnienia tzw. białych plam w historii między naszymi narodami. Oczekuje się także na ułożenie na nowych zasadach stosunków gospodarczych i handlowych, które do chwili obecnej w powszechnej opinii uważane były za krzywdzące dla strony polskiej. Wyraża się również pogląd, że definitywnie unormowany zostanie status prawny Polaków zamieszkujących na terytorium Związku Radzieckiego, którym w roku 1939 narzucono arbitralnie obywatelstwo radzieckie.

Pozytywnie odebrana została przez znaczną część środowiska inteligencji ustawa o likwidacji ORMO. W wypowiedziach podkreśla się, że organizacja ta nie cieszyła się większym zaufaniem społecznym, budząc niejednokrotnie niechęć. Stwierdza się również, że członkom ORMO przyznane zostały nadmierne uprawnienia wynikające z totalitaryzmu, które były nadużywane i prowadziły do dyskredytacji w oczach opinii publicznej przedstawicieli tej organizacji.

[...][b]

Szef
Woj[ewódzkiego] **Urzędu Spraw Wewnętrznych**
w Piotrkowie Trybunalskim[c]
płk A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 190, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram wysyłany nr 2417. Przyjęto 24 XI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 17.45. Zaszyfrowano 24 XI *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 19.00 *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 220

1989 listopad 25, Łódź – Meldunek sygnalny do sprawy obiektowej „Alma" na temat planowanych zmian organizacyjnych i programowych w PZPR

[a]OE-III-06191/89[a]
Wydział OKPP
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 25 XI 1989 [r.]
Tajne
[b]Egz. nr [a]1[a]

Naczelnik Wydziału I Departamentu
Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Meldunek sygnalny nr [a]389[a],
SO krypt[onim] „Alma", [numer rejestracyjny] Ld 19 268, ident[yfikator] nr 5294/85

[W dniu] 24 bm. w „Głosie Robotniczym" (nr 273) opublikowany został wywiad z aktywistami łódzkiego forum dyskusyjnego p[od] n[azwą] Frakcja Socjaldemokratyczna. I sekretarz KU PZPR UŁ doc. Wiesław Puś, doc. Marek Belka[1] i dr Andrzej Pilichowski[2] (obaj z Wydz[iału] Ek[onomiczno]-Soc[jologicznego] UŁ) przedstawili swoją wizję przyszłości polskiej lewicy, podkreślając, że jedyną szansą na utworzenie w przyszłości partii, która mogłaby znaleźć autentyczne poparcie społeczne, jest socjaldemokracja. Partia ta winna nawiązywać do tradycji PPS oraz współczesnych socjaldemokracji zachodnich, które uczestniczą w życiu politycznym swoich krajów, odnosząc liczne sukcesy, skupiając 50–60 proc. robotników, podczas gdy PZPR ma ich niecałe 40 proc. M[arek] Belka wyraźnie podkreślił,

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 09 L.dz. OE-I-0981/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[1] Marek Belka (ur. 1952). Polityk, ekonomista, prof. zwyczajny; absolwent ekonomii UŁ (1972); pracownik naukowy na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ (od 1972); dr nauk ekonomicznych (1978); dr hab. (1986); czł. Egzekutywy POP PZPR na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ; I sekretarz POP PZPR na wydziale; od 1986 związany z Instytutem Nauk Ekonomicznych PAN (1993–1997 dyrektor); doradca i konsultant w Ministerstwie Finansów, Ministerstwie Przekształceń Własnościowych i CUP (od 1990); prof. nauk ekonomicznych (1994); wiceprzewodniczący Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej przy RM (1994–1996); konsultant BŚ (od 1996); doradca ekonomiczny prezydenta RP (1996–1997); wicepremier i minister finansów w gabinecie W. Cimoszewicza i L. Millera (1997, 2001–2002); czł. SLD (1999–2005); szef koalicyjnej Rady Koordynacji Międzynarodowej w Iraku, odpowiedzialnej za stworzenie tymczasowego rządu w tym kraju (2003); dyrektor ds. polityki gospodarczej w Tymczasowych Władzach Koalicyjnych w Iraku (2003–2004); premier oraz przewodniczący Komitetu Integracji Europejskiej (2004–2005); p.o. minister środowiska i minister sportu (2005); kandydat Partii Demokratycznej–demokraci.pl w wyborach do Sejmu RP (2005); sekretarz wykonawczy Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (2006–2008); dyrektor Departamentu Europejskiego MFW (od 2009); czł. Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN; wykładowca prywatnych uczelni; autor ponad 100 publikacji naukowych, głównie na temat teorii pieniądza oraz polityki antyinflacyjnej w krajach rozwijających się.

[2] Andrzej Pilichowski – socjolog, dr; starszy wykładowca w Katedrze Socjologii Wsi i Miasta Instytutu Socjologii UŁ; dr (1979); przewodniczący Sekcji Socjologii Wsi i Rolnictwa PTS; czł. międzynarodowych towarzystw naukowych; czł. rady redakcyjnej „Roczników Socjologii Wsi".

że reprezentują oni nurt myślenia upatrujący szansy na sukces wyborczy tylko takiej lewicy, która odrzuca nigdy nieprzystające do rzeczywistości dogmaty marksizmu-leninizmu. Wedle nich powstawały w świecie wyłącznie ustroje typu totalitarnego. Wyrażano obawę, że dyskusję przed XI Zjazdem PZPR próbują zdominować ci, którzy uważają, że mniej ważny jest przyszły sukces wyborczy, a celem zasadniczym jest zachowanie stanu posiadania stanowisk, funkcji i majątku PZPR. W opinii wym[ienionego] najlepszą przysługą dla lewicy polskiej ze strony zjazdu byłoby definitywne rozwiązanie obecnej partii. Każde jej przekształcenie w świadomości społecznej jawić się będzie jako podtrzymanie tradycji PZPR i partia taka nie ma żadnych szans w przyszłych wyborach. A[ndrzej] Pilichowski stwierdził, że czas przekształceń PZPR minął z początkiem lat osiemdziesiątych, a próba jej zreformowania na IX Zjeździe nie powiodła się. Rozmówcy mają świadomość, że ich pomysły nie znajdują uznania w KŁ i KC, ale chodzi o to, by zorganizowaniem nowej polskiej lewicy nie zajmowały się osoby skompromitowane. Uważają, że jedynie socjaldemokracja daje szansę skupienia ludzi o orientacji lewicowej i gwarantuje sukces wyborczy. Jeżeli XI Zjazd wyłoni partię o obliczu innym od ich wyobrażeń, gotowi są do tworzenia partii socjaldemokratycznej poza zjazdem i poza strukturą, którą on wyłoni.

Prowadzi:
kpt. Zb[igniew] **Włodarczyk**[c] **mjr J**[ózef] **Łasiński**[d]

Wykonano 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa „Alma”
Egz. nr 3 – Sekcja I
Opr. Zb.W./M.P.
Nr masz. 0512/89

Źródło: AIPN, 01232/12/3/K, k. 174–174v, mps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[d] *Powyżej pieczęć:* Z*[astęp]*ca naczelnika Wydziału OKPP WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem. Słowo:* Z*[astęp]*ca *i skrót* OKPP *dopisano na pieczęci odręcznie.*

Nr 221

1989 listopad 28, Skierniewice – Analiza działalności ugrupowań opozycyjnych na terenie województwa skierniewickiego w 1989 r.

„Zatwierdzam”[a] Skierniewice, dn. 28 XI 1989 [r.]

Tajne[b]

Egz. nr [c]1[c]

Analiza

sytuacji polityczno-operacyjnej w zagadnieniach pozostających w zainteresowaniu pionu OKPP na terenie woj. skierniewickiego

Sytuacja polityczno-operacyjna na terenie woj. skierniewickiego uległa zmianie, począwszy od zakończenia obrad tzw. okrągłego stołu, relegalizacji związku zawodowego „S”, kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu oraz objęciu stanowiska premiera Tadeusza Mazowieckiego.

Szereg nielegalnych działań ze strony tzw. opozycji w pierwszym półroczu br., w mniemaniu niektórych działaczy, stało się legalnymi mimo braku do chwili obecnej uregulowań prawnych. Ewidentnym tego przykładem są próby tworzenia na terenie województwa nowych partii politycznych lub ugrupowań im podobnych. Są to:

– Polska Partia Zielonych – inicjatorem tworzenia struktury wojewódzkiej jest Waldemar Szychowski[1], zam. Skierniewice, ul. [...][d]. Wymieniony uczestniczył w zjeździe PPZ w Szklarskiej Porębie w dniach 29–30 lipca br., gdzie zapoznał się m.in. z działaczami: z Płocka Wiesławem Kossakowskim[2], zam. Płock, ul. [...][d] oraz z Łodzi – Jackiem Zającem[3], pod wpływem których pozostaje. Jak dotychczas, [pomimo] próby pozyskania sympatyków [dla] PPZ i idei ochrony środowiska, nie budzi [ona] większego zainteresowania. Nie stwierdzono, aby Szychowski w swej działalności używał argumentacji politycznej godzącej w interes i porządek państwowy.

– Na terenie gminy Rawa Mazowiecka we wsi Kurzeszyn grupa 27 rolników należących do NSZZ „S” RI utworzyła koło Polskiego Stronnictwa Ludowego „Solidarność”, co nastąpiło w ostatnim tygodniu października br. Grupie przewodzi ob. Jan Samołówka[4], zam.

---

[a] *Poniżej pieczęć:* Szef Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach ppłk Aleksander Gradecki *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Po prawej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Skierniewicach. 08 L.dz. DB-015/III/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Waldemar Szychowski (ur. 1953). Pracownik PSS „Społem” w Skierniewicach, działacz harcerski; czł. PPZ w Skierniewicach (29–30 VII 1989 uczestnik zjazdu PPZ); wg zachowanych dokumentów TW „Bartek” (1986–1990), zarejestrowany pod nr. 6516. AIPN Łd, 0034/258; 0063/281; karty: EO-4-A/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4/77 i E-16 z kartoteki zniszczeniowej wydziału „C” WUSW w Skierniewicach; 0256/1, Dziennik rejestracyjny; 0256/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Skierniewicach.

[2] Wiesław Kossakowski (ur. 1957). Działacz PPZ w Płocku.

[3] Brak bliższych danych.

[4] Jan Samołówka (ur. 1934). Rolnik. Działacz NSZZ RI „S”; od marca 1981 przewodniczący ZG NSZZ „S” w Rawie Mazowieckiej; w październiku 1989 współtwórca i przywódca PSL „S”. AIPN Łd, pf 36/37.

Kurzeszyn – rolnik indywidualny. Grupa nie posiada określonego programu działania, utożsamiając się z programem działania przedstawionym przez Józefa Ślisza. Jak dotychczas członkowie grupy nie prowadzą działalności agitacyjnej w kierunku pozyskania nowych członków.

W dniu 3 listopada br. na drugim plenarnym posiedzeniu ZW ZSMP w Skierniewicach jego wiceprzewodniczący Stefaniak Sławomir[5], s. Zdzisława i Haliny Majchrzak, ur. 17 XII 1962 r., Sochaczew, wykształcenie średnie, kawaler, zam. czasowo Skierniewice, ul. [...][d], wystąpił z nowym programem opartym na zasadach działania narodowej demokracji. W swoim wystąpieniu nawoływał młodzież do większej aktywności politycznej, do rozbudzenia wiary i nadziei we własne siły oraz uczuć narodowych. Jego dążeniem jest wyłonienie z ZSMP odrębnego ruchu, niemającego charakteru antypaństwowego. Wokół jego osoby skupiła się kilkunastoosobowa grupa młodzieży popierająca jego założenia.

W październiku br. powstało zorganizowane przy Komitecie Obywatelskim w Skierniewicach tzw. Skierniewickie Forum Polityczne propagujące wolną myśl polityczną i gospodarczą. Wymiana poglądów ma odbywać się podczas spotkań i prelekcji. Dotychczas w ramach forum w dniu 13 listopada br. zorganizowano spotkanie z przedstawicielami Unii Polityki Realnej: z Januszem Korwin-Mikke[6], Aleksandrem Jędraszczykiem[7], Aurelianem Maraszczykiem[8]. W dniu 16 listopada br. zorganizowane zostało spotkanie z red. Leszkiem Żebrowskim[9], który zaprezentował cykl prelekcji na temat „Narodowe Siły Zbrojne w latach 1942–1945".

Ponadto jesteśmy w posiadaniu informacji, iż niektórzy działacze „S" są zwolennikami programu partii p[od] n[azwą] Konfederacja Polski Niepodległej i zgłosiliby akces przynależności do niej w przypadku jej powołania na terenie województwa.

Aktualnie na terenie województwa nie odnotowuje się zagrożeń wynikających z działalności organizacji społeczno-zawodowych. Istniejące w poszczególnych środowiskach orga-

---

[5] Sławomir Stefaniak (ur. 1962). Działacz młodzieżowy, menedżer; zastępca przewodniczącego ZW ZSMP w Skierniewicach; obecnie dyrektor ds. leków pozareceptowych w „Pliva" Kraków.

[6] Janusz Korwin-Mikke (ur. 1942). Polityk, publicysta; czł. SD (1962–1982); aresztowany za zorganizowanie na UW wiecu w sprawie Listu 34 (1965); aresztowany i relegowany z uczelni (1968); absolwent filozofii na UW (1970); założyciel podziemnej „Officyny Liberałów" (1979); doradca strajkujących w Stoczni im. A. Warskiego w Szczecinie (1980); doradca NSZZ „S" Indywidualnego Rzemiosła (1980–1981); internowany w Białołęce (9 IV–13 VII 1982); założyciel Partii Liberałów „Prawica" (1984), RPR (1987), UPR (1990); prezes UPR (1990–1997, 1999–2003); założyciel i wydawca pisma „Najwyższy CZAS!" (1990–2007); poseł na Sejm RP z ramienia UPR (1991–1993); inicjator uchwały lustracyjnej (1992); kandydat w wyborach parlamentarnych (1993, 1997, 2001, 2005, 2007), prezydenckich (1995 – 2,4 proc., 2000, 2005 – 1,43 proc. głosów), w wyborach do PE (2004) oraz w wyborach na prezydenta Warszawy (2006); twórca Platformy Janusza Korwin-Mikke (2005); autor licznych artykułów, felietonów i książek.

[7] Aleksander Jędraszczyk (ur. 1946). Dr nauk ekonomicznych; sygnatariusz aktu założycielskiego RPR (1987), przekształconego w UPR (1988); w 1989 czł. kierowanego przez J. Beksiaka zespołu ekonomistów opracowującego na zlecenie OKP plan stabilizacyjny i program systemowych reform gospodarczych; doradca ekonomiczny UPR i KPN; główny księgowy, dyrektor ekonomiczny w dużych organizacjach gospodarczych; autor projektów i programów gospodarczych (m.in. *Strategia finansowa państwa i niezbędne regulacje prawne* – 1997); zwolennik fundamentalnej reformy banku centralnego i teorii konsumpcyjnej; pracownik Instytutu Doradztwa Ekonomiczno-Organizacyjnego w Warszawie; czł. Rady Nadzorczej ESPEBEPE – Holding S.A. (2000–2001); prezes spółki Ratusz Wilanów (2003); prezes zarządu Przedsiębiorstwa Budowlano-Inżynieryjnego „Biss" Sp. z o.o. w Piastowie (od 2009).

[8] Brak bliższych danych.

[9] Leszek Żebrowski – historyk; badacz dziejów ruchu narodowego; pracownik Archiwum Urzędu m.st. Warszawy; publicysta tygodnika „Nasza Polska" i „Naszego Dziennika"; opublikował m.in.: *Narodowe Siły Zbrojne. Dokumenty, struktury, personalia*, t. 1–3, (1994–1996), *Narodowe Siły Zbrojne na Podlasiu*, t. 1–3 (1997–2003, współautor), *Tajne oblicze GL–AL i PPR. Dokumenty*, t. 1–3 (1999, współautor), *Kryptonim „Orzeł". Warszawski Okręg Narodowego Zjednoczenia Wojskowego 1947–1954* (2004, współautor); laureat Nagrody im. J. Łojka (2000).

nizacje związkowe, a szczególnie kierownicze gremia „S", koncentrują swą aktywność na neutralizowaniu sytuacji konfliktowych wynikających z niezadowoleń na tle płacowym, dążąc do pogłębienia wiarygodności poczynań obecnego rządu.

Niemniej jednak odnotowujemy dość liczne komentarze prezentowane przez niezrzeszonych przedstawicieli poszczególnych środowisk, jak również szeregowych członków „S", wyrażających swoje niezadowolenie z pogarszającej się sytuacji materialnej, a tym samym znacznego obniżenia stopy życiowej społeczeństwa.

W sytuacji narastania tych tendencji może nastąpić wzrost niezadowolenia i realne zagrożenie wystąpienia niekontrolowanych zbiorowych protestów. Mając powyższe na uwadze, nie można wykluczyć ewentualności podjęcia przez osoby bądź grupy osób działań o charakterze ekstremistycznym, aczkolwiek do chwili obecnej brak jest takich przesłanek.

Z chwilą usankcjonowania legalnej działalności „S" odnotowano pojedyncze przypadki ingerowania jej aktywnych członków w sferę praw i wolności obywatelskich. Fakt taki miał miejsce w Liceum Ogólnokształcącym w Skierniewicach, gdzie jedna z nauczycielek kilku uczniom ubranym w mundury harcerskie dała do zrozumienia, iż nie jest to strój stosowny do występowania w czasie zajęć lekcyjnych.

Ponadto na terenie Rawy Mazowieckiej odnotowano kilka przypadków, gdzie nauczyciele szkół podstawowych i średnich zalecali uczniom obowiązkowe uczestnictwo w nabożeństwach kościelnych odprawianych z okazji siedemdziesiątej pierwszej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę.

Wystąpiły również na terenie województwa incydenty związane z próbami ingerowania w działalność organów administracji państwowej i zrzeszenia społeczno-politycznego (TPPR). Wyrazem tego był zamiar doprowadzenia do odwołania z zajmowanych stanowisk wojewody skierniewickiego oraz kuratora oświaty i wychowania. Nadto czyniono nieuzasadnione racjonalnymi przesłankami próby przejęcia przez komitet obywatelski lokalu użytkowanego przez Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej.

Niniejsza skrócona analiza sytuacji społeczno-politycznej nie odzwierciedla całokształtu zagrożeń występujących na terenie województwa, niemniej świadczy o konieczności prowadzenia aktywnego rozpoznania operacyjnego ochranianych środowisk.

Naczelnik Wydziału OKPP
WUSW w Skierniewicach[e]
[c]p.o.[c] mjr mgr Mirosław Lelej

Wykonano w 2 egz.
Egz. nr 1 – z[astęp]ca szefa ds. SB WUSW
Egz. nr 2 – aa
Opr. ML/MP
Nr ks. masz. 0468/89

Źródło: AIPN Łd, 052/67, t. 12, k. 50–52, mps.

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 222

1989 listopad 29, Piotrków Trybunalski – Analiza sytuacji społeczno-politycznej w województwie piotrkowskim oraz zadania dla Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim na 1990 r.

Piotrków Tryb[unalski], dn. 29 XI 1989 [r.]
[a]**Tajne spec**[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [b]1[b]

Analiza
zagrożeń w środowiskach i instytucjach nadbudowy i wynikające stąd zadania dla Wydziału OKKP na rok 1990

Rok bieżący pod względem kształtowania się nastrojów społecznych oraz opinii wyrażanych w poszczególnych środowiskach i instytucjach ochranianych przez Wydział OKKP znaczenie odbiegał od lat poprzednich. Zachodzące w kraju przemiany społeczno-polityczne wywierały bezpośredni wpływ na ogólną sytuację panującą w ochranianych obiektach i środowiskach. Decydującą rolę w kształtowaniu nastrojów społecznych spełniały prowadzone w miesiącu lutym rozmowy przy „okrągłym stole", które ukształtowały aktualną sytuację w naszym kraju. Stwierdzić również należy, że oprócz zachodzących przemian politycznych bezpośrednią rolę na stan nastrojów wywierała pogarszająca się sytuacja ekonomiczna naszego kraju, zwłaszcza postępująca inflacja i związane z nią niedobory na rynku niektórych towarów spożywczych i przemysłowych. Istniejąca sytuacja ekonomiczna kraju rodziła także niekorzystne zjawiska w systemie wynagradzania niektórych grup społeczno-zawodowych. Najostrzej problem ten wystąpił w środowisku pracowników służby zdrowia oraz nauczycielskim. Ponadto prowadzone w środowisku pracowników służby zdrowia akcje protestacyjne, rozpoczęte na początku roku, były także wynikiem niewłaściwego doceniania tej grupy zawodowej przez władze resortowe i rządowe. Mimo wielokrotnie podejmowanych prób rozwiązania istniejącego problemu płacowego w służbie zdrowia, pracownicy reprezentujący tę grupę zawodową nadal organizowali różnego rodzaju formy protestu, wyrażając tym samym niezadowolenie z zasad wynagradzania. Głównym argumentem akcji protestacyjnych były uciążliwe warunki pracy nieadekwatne do otrzymywanego wynagrodzenia. Już w miesiącu styczniu podczas zebrania organizacji partyjnej ZOZ w Bełchatowie wystąpiono z inicjatywą wysto[so]wania pisma do władz resortowych, w którym żądano by udzielenia odpowiedzi o przyczynach istniejącego bałaganu w systemie wynagrodzeń tej grupy zawodowej.

Narastające niezadowolenie wśród przedstawicieli tego środowiska spowodowało, że podczas zorganizowanego w dniu 25 stycznia 1989 roku zebrania załogi ZOZ w Bełchato-

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć: Z[astęp]*ca szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Piotrkowie Trybunalskim ppłk mgr Jarosław Zając *opatrzona nieczytelnym podpisem i datą:* 29 XII *[19]*89 *[r.]*.
[b-b] *Wpisano odręcznie.*

wie utworzony dzień wcześniej komitet do reprezentowania interesów załogi przekształcił się w komitet strajkowy. Podjęto również decyzję opracowania protestu, który po zebraniu podpisów przesłany miał być do Sejmu PRL oraz Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej w Warszawie. Rozważano także możliwość podjęcia ewentualnej akcji protestacyjnej po dniu 15 lutego 1989 roku, którą uzależniano od konkretnego określenia wysokości przyznanych podwyżek oraz zasad ich przyznawania poszczególnym grupom zawodowym służby zdrowia. Brak konkretnych uregulowań prawnych w systemie wynagradzania doprowadził do sytuacji, w której utworzono kolejny komitet akcji protestacyjnej. Było to wynikiem trwania w ZOZ w Bełchatowie pogotowia strajkowego, natomiast punktem kulminacyjnym było zorganizowanie w dniu 22 II 1989 roku zebrania delegatów pracowników z udziałem dyrekcji ZOZ. W trakcie spotkania wyrażono ostry protest w stosunku do wdrażanej w tym okresie podwyżki wynagrodzeń, która nie satysfakcjonowała pracowników średniego szczebla medycznego. Jednakże [ze względu] na brak poparcia ze strony całego środowiska oraz trwające w tym czasie obrady przy „okrągłym stole" akcję protestacyjną postanowiono zawiesić na czas nieokreślony.

Występowanie niezadowolenia z systemu wynagradzania pracowników służby zdrowia w znaczny sposób oddziaływało[c] na stan nastrojów wśród załogi Wojewódzkiej Kolumny Transportu Sanitarnego w Piotrkowie Tryb[unalskim] oraz jej odpowiedników[d] w terenie. Podejmowane w tym okresie akcje protestacyjne polegające na oflagowaniu miejsc pracy oraz samochodów służbowych miały na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na występujący konflikt płacowy oraz wspierały moralnie i duchowo pracowników służby zdrowia. W wyniku podejmowanych działań przez resort służby zdrowia sytuacja na tym odcinku została opanowana, jednakże rozgoryczenie i pretensje pod adresem rządu trwają do chwili obecnej.

Podobną sytuację odnotowano w środowisku pracowników oświaty i wychowania, gdzie również dominującym tematem wielu dyskusji były odbiegające w rażący sposób zasady wynagradzania od pozostałych grup zawodowych. Pomimo wielu apeli o podjęcie akcji strajkowej środowisko to nie przejawiało chęci do tej formy protestu, zachowując spokój i dyscyplinę w pracy. Uważano, że w przypadku podjęcia akcji strajkowej wystąpić mogą niekorzystne zjawiska w oddziaływaniu na młodzież, która bacznie obserwowała poczynania kadry pedagogicznej w walce o poprawę warunków egzystencji. Jedyną formą protestu stosowaną przez to środowisko było wielokrotne słanie petycji do władz resortowych, w których wskazywano na pogarszający się stan nauki i status materialny środowiska nauczycielskiego. Korzystnym zjawiskiem wpływającym na łagodzenie konfliktu płacowego był okres przerwy wakacyjnej, podczas której wypracowano szereg ważnych decyzji satysfakcjonujących większą rzeszę pracowników oświaty i wychowania. Postępująca inflacja powoduje jednak, że mimo usilnych starań władz resortowych w dalszym ciągu przedstawiciele tego środowiska swymi wynagrodzeniami znacznie odbiegają od średniej krajowej. Sytuacja taka powoduje, że w niektórych okresach czasu środowisko to sygnalizuje pogarszający się stan ich bytu materialnego, zaś przyznawane okresowo środki finansowe na podwyżki płac rodzą kolejne konflikty międzyludzkie wynikające z zasad ich przyznawania.

---

[c] *W dokumencie:* oddziałowywało.
[d] *W dokumencie:* odpowiednikach.

Zaplanowane na dzień 4 czerwca 1989 roku wybory do Sejmu i Senatu PRL spowodowały, że już w miesiącu kwietniu wszystkie siły polityczne w naszym kraju przystąpiły intensywnie do kampanii przedwyborczej. Wprowadzone zmiany w ordynacji wyborczej oraz procentowy podział mandatów poselskich i senatorskich bez limitu, ustalony podczas obrad „okrągłego stołu", spowodowały przystąpienie do akcji wyborczej również przedstawicieli „S". Utworzony Wojewódzki Komitet Obywatelski[e] przejął zaś sprawy organizacyjne w swoje ręce. Prowadzona ze strony WKO „S" propaganda wyborcza była częściowym zaskoczeniem dla przedstawicieli dotychczasowego układu koalicyjnego, prowadzona natomiast kampania wyborcza członków PZPR, ZSL i SD była mniej widoczna i przyjmowana przez społeczeństwo z nieufnością. Kampania wyborcza prowadzona przez WKO „S" na rzecz kandydatów strony opozycyjnej bazowała w szczególności na uczuciach i emocjach społecznych, w której wysuwano chwytliwe społecznie hasła i deklaracje. Nie zapomniano przy tym o środowisku wiejskim, z którym zorganizowano szereg spotkań przedwyborczych, na których wyrażano podziękowanie za trud oraz deklarowano poprawę życia w najbliższym okresie czasu. Jak wykazała praktyka, zabiegi te okazały się skuteczne i zaowocowały masowym przybyciem do urn wyborczych mieszkańców wsi, którzy w większości oddawali głosy na przedstawicieli „S", wyrażając tym samym poparcie dla prezentowanego w kampanii wyborczej programu.

W nurt kampanii wyborczej mocno angażował się kler katolicki, który przedstawicielom „S" udostępniał pomieszczenia sakralne i kościelne do odbywania spotkań przedwyborczych. Po części stały się one areną wyborczej walki politycznej.

Ponadto kandydaci reprezentujący stronę „S" przy każdej nadarzającej się okazji dyskredytowali działaczy PZPR, poddawali totalnej krytyce system sprawowania władzy oraz dorobek czterdziestopięciolecia PRL. Natomiast kandydaci reprezentujący stronę koalicyjno-rządową bardziej ograniczali się do deklaracji niż faktycznych postulatów zgłaszanych przez społeczeństwo, co znacznie osłabiło wydźwięk propagandowy ich programów wyborczych. Zdecydowane zwycięstwo wyborcze „S" spowodowało w jej szeregach euforię radości, która wynikała również z faktu uzyskania mandatów wyborczych przez wszystkich kandydatów. Pomimo osiągnięcia sukcesu wyborczego przedstawiciele WKO „S" włączyli się aktywnie w druga turę wyborów, chcąc mieć decydujący wpływ na późniejsze postawy posłów z PZPR i ZSL.

Zawarte porozumienie przy okrągłym stole oraz postępujące tendencje w kierunku pluralizmu politycznego w naszym kraju spowodowały, że działacze Konfederacji Polski Niepodległej w znacznym stopniu uaktywnili swoją działalność. Prowadzone w miesiącu październiku akcje okupowania budynków użyteczności publicznej przez ogniwa KPN w kraju wyzwoliły wśród niektórych członków i sympatyków postawy zmierzające do akcentowania swojego istnienia na mapie politycznej województwa. Zorganizowane w odmiennej jakościowo sytuacji politycznej uroczystości z okazji siedemdziesiątej [pierwszej] rocznicy odzyskania niepodległości dały okazje do zamanifestowania przez członków KPN swych tendencji politycznych oraz uświadomienia opinii publicznej swej bytności wśród różnych odłamów ugrupowań politycznych i społecznych.

---

[e] *W dokumencie:* Organizacyjny.

Również w ostatnim okresie poczynione zostały działania organizacyjne w kierunku zawiązania Polskiej Partii Socjalistycznej. Głównym inicjatorem wszelkich poczynań jest Krzysztof Uptas. Nawiązane kontakty z działaczami PPS z Łodzi mają na celu stworzenie baz do rekrutacji członków, którym bliskie są ideały dawnej PPS. Ponadto uwidoczniły się także tendencje w kierunku utworzenia koła Zjednoczenia Chrześcijańsko[f]-Narodowego, którego gorącym zwolennikiem jest Zb[igniew] Mroziński, posiadający kontakty z przedstawicielami [z] Łodzi. W trakcie spotkań z czołowymi przywódcami tej organizacji uzyskuje wiele cennych wskazówek wykorzystywanych w tworzeniu bazy do działalności. Na uwagę zasługuje fakt, iż osoba Zb[igniewa] Mrozińskiego wskazuje na możliwość przyjęcia wrogiej pozycji w stosunku do obecnych władz rządowych. Wynika to z faktu, że wymieniony jest członkiem GR KK, która w założeniach swych neguje dotychczasowe działania związku „S" oraz negatywnie ocenia poczynania przywódcy tej organizacji L[echa] Wałęsy.

Stwierdzić należy, iż w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej i politycznej większego zainteresowania sprawami politycznymi nie wykazuje środowisko młodzieżowe szkół ponadpodstawowych. Cechuje je apatia polityczna i prezentowane na zewnątrz postawy nihilistyczne, zaś brak autorytetu i wzorców do naśladowania pogłębia jedynie ten proces. Natomiast aktywność polityczną w ostatnim okresie ujawnia środowisko studenckie Zamiejscowego Wydziału WSP. Bezpośrednią przyczyną tego stanu rzeczy było włączenie się w nurt tworzenia Niezależnego Zrzeszenia Studentów, które poprzez atrakcyjny program działania pragnie zjednać sobie zwolenników i sympatyków, ukierunkowując swoją działalność na poprawę warunków socjalno-bytowych środowiska studenckiego. Odnotowano już pierwsze namiastki konfliktu z władzami uczelni, którego podłożem było niewypłacenie w odpowiednim momencie stypendiów. Ogłoszenie akcji protestacyjnej, która miała na celu wymuszenie na władzach uczelni spełnienia żądań studentów wywołało natychmiastową reakcję ze strony administracji uczelni. Zwrócić należy uwagę, że energiczne działania pracowników doprowadziły do uzyskania odpowiednich środków finansowych i zażegnania konfliktu.

Z uwagi na pewien spokój i stabilizację sytuacji politycznej w sferze nadbudowy, główny nacisk w działalności operacyjnej położony został na działania zmierzające do opanowania i kontrolowania zachowań przeciwnika politycznego, który w swych dążeniach naruszyć pragnie porządek publiczny i konstytucyjny.

Z uzyskanych informacji wynika, że szczególnie atrakcyjny dla działaczy opozycyjnych stał się teren miasta Radomska. Z inicjatywy działaczy warszawskich na terenie tego miasta utworzono placówkę Niezależnego Ruchu Społecznego im. ks. J. Popiełuszki. Licząca dziesięć osób organizacja za wzór w działalności opozycyjnej stawia sobie wytyczne obowiązujące w szeregach Polski Walczącej. W założeniach swych uważają, że nadrzędnym celem każdego Polaka jest walka o wolny i suwerenny kraj. W ostatnim okresie kierownictwo NRS w Warszawie nawołuje do rozszerzenia bazy członkowskiej o osoby pewne, skryte oraz odporne psychicznie i zdecydowane na podjęcie akcji terrorystycznych o nieustalonych formach działania. Podkreśla się jednoznacznie, iż jest to ruch społeczny niepodlegający rejestracji, niezależny od władz państwowych, kościelnych i innych organizacji politycznych. W prezentowanym programie negatywnie oceniają zarówno aktualną politykę rządu T[adeusza]

---

[f] *W dokumencie:* Chrześcijaństwa.

Mazowieckiego oraz L[echa] Wałęsy, twierdząc, że obecny skład parlamentu wyłoniony został przy stoliku podczas obrad „okrągłego stołu". Ich credo polityczne to zdecydowana walka z socjalizmem i jego instytucjami. Ewentualne niepowodzenie reform rządu T[adeusza] Mazowieckiego spowodować może wzrost tendencji do rozwiązań ekstremalnych i akceptację przez większą rzeszę społeczeństwa ich ideologii, w szczególności wśród innych nieprzychylnych ugrupowań politycznych.

Nie wzbudza większego rezonansu społecznego działalność ruchu pacyfistycznego „Wolność i Pokój". Jednakże najbardziej aktywny działacz tej struktury J[acek] Wilk[1] rozszerza swój zakres zainteresowań, utrzymując stały kontakt z działającą na Zachodzie Partią Radykalną. W ramach działalności wymieniony zapraszany jest na różnego rodzaju zjazdy i sympozja organizowane na terenie kraju.

Posiadane informacje wskazują, że coraz bardziej rysuje się podział pomiędzy poszczególnymi ugrupowaniami „S", prowadzącymi swoją działalność na terenie województwa. Istniejący nadal konflikt wywołany jest na tle przynależności Zb[igniewa] Mrozińskiego do GR KK oraz wciągnięcia w nurt tej działalności niektórych działaczy „S".

W dniu 9–11 VI 1989 roku na terenie Szczecina odbył się zjazd przedstawicieli zakładowych struktur „S" z terenu całego kraju, podporządkowanych GR KK „S". Zaproszonymi gośćmi z terenu województwa byli: Zb[igniew] Mroziński, W[itold] Kowalczyk[2], M[arek] Łukaniuk[3] oraz R[yszard] Wyczachowski[4]. Wymienieni zarzucają L[echowi] Wałęsie daleko idącą ugodowość w stosunku do obecnych władz rządowych oraz defraudację środków finansowych należących do „S". Uważają przy tym, że społeczeństwo w niedalekiej przyszłości zweryfikuje dotychczasowe formy działalności „S" i wyrazi poparcie dla GR KK oraz A[ndrzeja] Gwiazdy[5], twórcy WZZ[g]. Z politycznego punktu widzenia grupa ta neguje jakikolwiek kompromis z władzą, dążąc do całkowitego zlikwidowania ustroju socjalistyczne-

---

[g] *W dokumencie błędnie:* „SW".

[1] Jacek Wilk (ur. 1966). Działacz Ruchu „WiP"; pracownik KWB Bełchatów; w 2006 kandydat w wyborach do Rady Miejskiej w Bełchatowie z listy UPR.

[2] Witold Stanisław Kowalczyk (ur. 1957). Działacz opozycyjny, czł. NSZZ „S"; pracownik FMG „Pioma" i ZE – Rejon Energetyczny Piotrków Trybunalski w Piotrkowie Trybunalskim; zaangażowany w działalność DLP przy kościele oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim; czł. OM ZR NSZZ „S" w Piotrkowie Trybunalskim (od 1986); związany z GR KK NSZZ „S"; przewodniczący TKZ NSZZ „S" w ZE – Rejon Energetyczny Piotrków Trybunalski w Piotrkowie Trybunalskim (1989); czł. RKW NSZZ „S" woj. piotrkowskiego (1989); czł. KO „S" w Piotrkowie Trybunalskim; inwigilowany przez SB w ramach SOS „Warszawiak" i KE/SOR „Energetyk" (1986–1989). AIPN Łd, pf 15/439; 067/1060; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej i Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0314/2, Dziennik archiwalny sygnatury II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

[3] Marek Łukaniuk – działacz opozycyjny; związany z GR KK NSZZ „S"; działacz FMW w Piotrkowie Trybunalskim; zaangażowany w działalność Porozumienia na Rzecz Demokratycznych Wyborów w NSZZ „S"; pracownik Towarzystwa Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu; sygnatariusz listów w obronie prześladowanych za przekonania.

[4] Ryszard Wyczachowski (ur. 1945). Pracownik KWB Bełchatów, czł. NSZZ „S"; w kwietniu 1982 zatrzymany w związku z drukiem i kolportażem w grudniu 1981–kwietniu 1982 na terenie Bełchatowa „Solidarności Wojennej"; autor artykułów do biuletynu; 3 VIII 1982 skazany przez SW w Piotrkowie Trybunalskim na 3 lata pozbawienia wolności; 11 III 1983 SN w Warszawie utrzymał w mocy wydany wyrok; uczestnik protestów głodowych organizowanych przez więźniów ZK w Hrubieszowie; na mocy uchwały Rady Państwa z 8 VI 1983 warunkowo zwolniony na 3 lata z kary pozbawienia wolności; inwigilowany przez SB w ramach SOR „Biuletyn" (1982) – materiały archiwalne wybrakowano protokołem nr 28 w 1988, SOR „Doręczyciel" (1984–1986) – materiały archiwalne zniszczono w 1990 i SOR „Antagonista" (1987–1990) – materiały archiwalne zniszczono w 1990. *Stan wojenny*..., s. 475.

go. Tendencje te przenoszone są na płaszczyznę działalności struktur „S" województwa piotrkowskiego.

[h]W oparciu o ocenę stanu bezpieczeństwa w ochranianych obiektach i środowiskach oraz posiadane rozpoznanie operacyjne prognozować można, że w roku przyszłym powstać mogą warunki sprzyjające podejmowaniu przez określone osoby wrogich działań. Przyczynami warunkującymi możliwość powstania zagrożeń będą[h]:

1. Powstawanie nastrojów niezadowolenia bądź sytuacji konfliktowych na tle pogarszających się warunków ekonomicznych.

2. Uaktywnienie się działalności nieformalnych struktur dążących do naruszenia porządku publicznego i konstytucyjnego.

3. Występowanie w wielu środowiskach nadbudowy prób nacisków i wymuszania podwyżek płac przez działające w tych grupach zawodowych związki zawodowe.

4. Nawiązywanie kontaktów [przez] miejscowych działaczy opozycyjnych z przedstawicielami innych opozycyjnych struktur spoza naszego regionu celem konsolidacji ruchu.

5. Tendencje w kierunku rozwoju przejawów nacjonalizmu i antysemityzmu przez różnego rodzaju stowarzyszenia i organizacje, które w programach swych dążyć będą do wyeliminowania wpływów mniejszości narodowych na życie społeczno-polityczne w naszym kraju.

6. Walka o wpływy w przyszłych organach samorządu terytorialnego oraz zakładowych organizacjach samorządowych z możliwością dyskredytowania działaczy innych sił politycznych w naszym kraju.

7. Możliwość negatywnego oddziaływania kadry naukowej i dydaktycznej na młodzież szkół ponadpodstawowych oraz środowisko studenckie w wyniku pogarszających się warunków egzystencji i niskich zasad wynagradzania.

[h]W świetle przedstawionych faktów i prognoz, główne kierunki pracy operacyjnej Wydziału OKKP WUSW zmierzać będą do[h]:

1. Zapewnienia dopływu wyprzedzających i wszechstronnych informacji z jednoczesnym rozszerzeniem możliwości operacyjnych osobowych źródeł informacji.

---

[5] Andrzej Gwiazda (ur. 1935). Działacz opozycji demokratycznej, inżynier; zesłany wraz z rodziną do Kazachstanu (1940–1946); absolwent elektroniki na PG (1966); asystent w Instytucie Cybernetyki PG (1966–1973); inżynier w ZOUEiA „Elmor" (1973–1981); w marcu 1968 uczestnik wiecu protestacyjnego na PG; w grudniu 1970 uczestnik protestów robotniczych w Gdańsku; w 1976 (wraz z żoną J. Dudą-Gwiazdą) autor listu do Sejmu PRL z wyrazami poparcia dla postulatów KOR; od kwietnia 1977 współpracownik Biura Interwencyjnego KOR; w 1978 współzałożyciel WZZW; redaktor niezależnego pisma „Robotnik Wybrzeża"; 16 VIII 1980 inicjator strajku w ZOUEiA „Elmor"; czł. Prezydium MKS (współtwórca listy 21 postulatów, czł. grupy negocjującej porozumienia sierpniowe, których jednak nie podpisał); czł. NSZZ „S" (1980–1989); wiceprzewodniczący MKZ NSZZ „S" w Gdańsku; wiceprzewodniczący KKP NSZZ „S"; od lutego 1981 czł. Tymczasowego Prezydium KKP; w lipcu 1981 uczestnik I WZD NSZZ „S" Regionu Gdańsk, czł. ZR; uczestnik I KZD NSZZ „S" w Gdańsku (wrzesień–październik 1981); w wyborach na przewodniczącego związku przegrał z L. Wałęsą; czł. KK NSZZ „S"; 22 XI 1981 w proteście przeciw metodom kierowania związkiem przez L. Wałęsę odszedł z ZR NSZZ „S" w Gdańsku; internowany w Strzebielinku, Warszawie-Białołęce (13 XII 1981–23 XII 1982); w wyniku zamiany internowania na areszt osadzony w CAŚ w Warszawie; zwolniony w lipcu 1984 na mocy amnestii; w grudniu 1984 i w 1985 dwukrotnie skazany przez Kolegium ds. Wykroczeń łącznie na 5 miesięcy aresztu (zwolniony w maju 1985); w 1986 współzałożyciel GR KK NSZZ „S"; krytyk i przeciwnik porozumień Okrągłego Stołu; wraz z żoną współtwórca pisma „Poza układem" (1989–1997); współtwórca WZZ (1989–1993); do 1991 bezrobotny; 1991–1999 ponownie zatrudniony w ZOUEiA „Elmor"; od maja 2007 czł. Kolegium IPN.

[h-h] *Fragment oznaczony po lewej stronie pionową linią.*

2. Neutralizowania działalności nielegalnie działających struktur, których program polityczny godzi bezpośrednio w porządek prawny, publiczny i konstytucyjny.

3. Systematycznego doskonalenia metod agenturalnej kontroli i rozpoznawania ochranianych środowisk i obiektów.

4. Przeciwdziałania tworzeniu nielegalnych struktur w obiektach i środowiskach nadbudowy oraz kontrolowania ich poczynań w kierunku kontynuowania działalności po odmowie rejestracji.

5. Ilościowej i jakościowej rozbudowy sieci osobowych źródeł informacji zapewniającej pełną kontrolę środowisk i obiektów.

6. Prowadzenia bieżącej kontroli osób będących kadrowym potencjałem dla struktur opozycyjnych, zwłaszcza o negatywnym zaangażowaniu politycznym.

7. Eliminacji w środowiskach nadbudowy wszelkich deformacji mogących stanowić zagrożenie dla porządku publicznego i konstytucyjnego.

8. Przeciwdziałania wszelkim zagrożeniom negatywnie wpływającym na rozwój stowarzyszeń skupiających szczególnie mniejszości narodowe.

9. Rozpoznawania sytuacji polityczno-operacyjnej w obiektach i instytucjach stojących na straży prawa i praworządności, ze szczególnym uwzględnieniem występujących nieprawidłowości organizacyjnych, negatywnych postaw politycznych oraz etyczno-moralnych.

10. Prawidłowego zabezpieczenia przebiegu kampanii wyborczej do organów samorządu terytorialnego oraz eliminowania wszelkich negatywnych zjawisk występujących w trakcie trwania kampanii.

11. Rozpoznawania i eliminowania negatywnych zjawisk w działalności zakładowych samorządów pracowniczych, których formy funkcjonowania godzą bezpośrednio w porządek prawny i konstytucyjny.

Wykonano w 2 egz.
Egz. nr 1 – z[astęp]ca Szefa WUSW ds. SB[i]
Egz. nr 2 – aa
Opr./Wyk. KS

Źródło: AIPN Łd, 0051/136, k. 60–67, mps.

[i] *Po prawej stronie pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału III WUSW w Piotrkowie Tryb*[unalskim]* kpt. mgr Jerzy Socik *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Jerzy Socik (ur. 1945), kpt. Od lutego 1981 inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1983 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1988 p.o. zastępca naczelnika Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1989 zastępca naczelnika Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 zastępca naczelnika Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/258, Akta osobowe.

Nr 223

1989 grudzień 6, Skierniewice – Szyfrogram naczelnika Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Skierniewicach mjr. Mirosława Leleja dotyczący planów zorganizowania przez ugrupowania opozycyjne manifestacji z okazji ósmej rocznicy wprowadzenia stanu wojennego

DB-0166/89

Skierniewice, [dnia] 6 XII 1989 [r.]
Tajne – **wydruk**

[a]**Naczelnik Wydziału III**
Dep[artamentu] **OKPP MSW**
w Warszawie

Szyfrogram

W odpowiedzi na szyfrogram nr 14704/252 z dn. 1 XII 1989 r. informuję, iż z dotychczasowego rozpoznania [b] prowadzonego przez tut[ejszy] wydział nie wynika, aby na terenie woj. skierniewickiego pozaparlamentarne radykalne ugrupowania polityczne czyniły przygotowania do organizacji demonstracji ulicznych z związku z rocznicą wprowadzenia stanu wojennego. Nie uzyskano także informacji, aby osoby [b] z tego kręgu planowały udział w ew[entualnych] demonstracjach na terenie Warszawy bądź innych miast. O zaistniałych w tej sytuacji zmianach będziemy sukcesywnie informować.

Naczelnik Wydz[iału] OKPP WUSW
w Skierniewicach
p.o. mjr mgr Mirosław Lelej

Źródło: AIPN Łd, 052/67, t. 12, k. 71, rkps.

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1975. Przyjęto 6 XII 1989 *[r.],* g*[odzina]* 13.40. Zaszyfrowano 6 XII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 15.05. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*
[b] *Nieczytelny, wykreślony wyraz.*

Nr 224

1989 grudzień 7, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna w sprawie opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat nasilenia nastrojów antyradzieckich w Polsce

Piotrków Trybunalski, dnia 7 XII 1989 rok[u]
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Rozwój sytuacji społeczno-politycznej w kraju wywołuje poważny niepokój społeczeństwa. Postępująca anarchizacja i nasilające się tendencje antyradzieckie nie znamionują zdaniem większości spokoju i wewnętrznej stabilizacji. Dość powszechnie wyrażany jest pogląd, że zbyt daleko idąca demokracja wielu osobom kojarzy się z anarchią i bezsilnością władzy, co sprzyja dalszemu rozmontowywaniu gospodarki kraju. Prowokacją polityczną i głupotą określa się wydarzenia, jakie miały miejsce przed pomnikiem Lenina w Nowej Hucie. Z jednej strony żądamy poszanowania miejsc pamięci Polaków na obczyźnie, z drugiej strony niszczymy wszelkie symbole, co może[b] ranić uczucia patriotyczne innych narodów. Niektórzy wręcz twierdzą, że społeczeństwo polskie genetycznie dotknięte jest głupotą polityczną i nie potrafi wyciągnąć z przeszłości żadnych wniosków. Zaślepione chęcią odwetu politycznego i podbudowane nieuzasadnionymi aspiracjami wielkomocarstwowymi poprzez takie działania nieświadomie zmierza do katastrofy. Oczekuje się zdecydowania ze strony rządu premiera Mazowieckiego i definitywnego przecięcia nagonki antyradzieckiej. Twierdzi się, że społeczeństwo polskie nie może[b] żądać szacunku od innych narodów w sytuacji, gdy samo niszczy i dewastuje pomniki, pali książki i podejmuje inne działania znamionujące barbarzyńców. Historia bowiem dowodzi, że brak tolerancji i rozbudzanie nastrojów nacjonalistycznych prowadzi zawsze do anarchii, a ta z kolei rodzi dyktatora, bądź też prowadzi do całkowitego rozpadu państwowości. Uważa się jednak, że zdecydowanie rządu zapobiegnie powtórzeniu się błędów historii.

Szef
Woj[ewódzkiego] **Urzędu Spraw Wewnętrznych**
w Piotrkowie Trybunalskim[c]
płk A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 167, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2487. Przyjęto 7 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 17.00. Zaszyfrowano 7 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 18.30 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*
[b] *W dokumencie:* które mogą.
[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 225

1989 grudzień 7, Piotrków Trybunalski – Zakres obowiązków służbowych funkcjonariuszy Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim

[a]Piotrków Trybunalski, [dnia] 7 XII 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [b]1[b]

Zakres
czynności dla poszczególnych funkcjonariuszy Wydziału OKPP w Piotrkowie Trybunalskim

I. Ppor. Kazimierz Szczęsny[1]:
– analityk
II. Kpt. Karol Ferdzyn[2], kpt. Henryk Kaczmarek, por. Wiesław Synowiec[3]:
– PSL, PZPR, SD,
– KPN, partie niepodległościowe, partie endeckie i inne partie prawicowe,
– PPS, PPS-RD, TKK PPS, trockiści, Polska Partia Socjaldemokratyczna i inne partie z tego układu,
– partie i ugrupowania pacyfistyczne, ekologiczne, anarchistyczne ([Ruch] „WiP", Międzynarodówka Anarchistyczna, [Polska] Partia Zielonych),
– partie o zabarwieniu chadeckim,
– terroryzm.

---

[a] *Dokument sporządzono maszynowo, odręcznie dopisano ołówkiem stopnie, imiona i nazwiska funkcjonariuszy.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*
[1] Kazimierz Szczęsny (ur. 1949), ppor. Od marca 1986 inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/261, Akta osobowe.
[2] Karol Ferdzyn (ur. 1948), kpt. Od grudnia 1971 milicjant KK MO w Koluszkach; od lutego 1973 referent operacyjny KK MO w Koluszkach; od lutego 1975 referent operacyjny Komisariatu MO w Koluszkach; od sierpnia 1975 referent operacyjny KK MO w Koluszkach; od maja 1976 referent operacyjny Komisariatu MO w Koluszkach; od października 1976 w Pododdziale Szkolnym WSO w Szczytnie; od lipca 1979 wykładowca Wydziału Dochodzeniowego Szkoły Podoficerskiej MO w Słupsku; od marca 1981 kierownik KK MO w Koluszkach; od sierpnia 1983 komendant KK MO w Koluszkach; od lipca 1985 starszy inspektor Wydziału Prewencji WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1987 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0286/149, Akta osobowe.
[3] Wiesław Synowiec (ur. 1952), por. Od grudnia 1977 milicjant Plutonu Konwojowo-Ochronnego KM MO w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1980 inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1982 inspektor Wydziału V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1982 inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Wydziału II KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1984 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0266/33, Akta osobowe.

III. Kpt. Eugeniusz Niewieczerzał[4], por. Waldemar Piekarski[5], chor. Kazimierz Ostrowicz[6], st. kpr. Grzegorz Kusiński[7]:

– środowisko naukowe,

– [środowisko] młodzieżowe,

– [środowisko] nauczycielskie,

– [środowisko] służby zdrowia,

– sport, turystyka, PTTK, aeroklub.

IV. Por. Zenon Kurzydlak[8]:

– kultura,

– środki masowego przekazu,

– poligrafia.

V. Ppor. Grzegorz Okoński[9], ppor. Marek Borowiecki[10]:

– stowarzyszenia nowo powstające,

– [stowarzyszenia] katolickie,

– [stowarzyszenia], które się nie zarejestrowały,

– mniejszości narodowe: ukraińska, białoruska, litewska, grecka, czesko-słowacka, niemiecka, żydowska.

---

[4] Eugeniusz Niewieczerzał (ur. 1947), kpt. Od grudnia 1976 inspektor Sekcji Dochodzeniowej KM MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1979 inspektor ds. szkolenia KM MO w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1980 inspektor Grupy Paszportowej KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Grupy Paszportowej KM MO/RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od stycznia 1984 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/ 246, Akta osobowe.

[5] Waldemar Piekarski (ur. 1952), por. Od września 1978 referent techniki operacyjnej Wydziału „C" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1978 referent techniki operacyjnej Wydziału Paszportów KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1980 młodszy inspektor Wydziału Paszportów KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1982 inspektor Wydziału Paszportów KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1984 starszy inspektor Wydziału Paszportów WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/251, Akta osobowe.

[6] Kazimierz Ostrowicz (ur. 1950), chor. Od czerwca 1982 inspektor Wydziału WSK KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1982 inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/249, Akta osobowe.

[7] Grzegorz Kusiński (ur. 1961), ppor. Od października 1988 inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 224/4, Akta osobowe.

[8] Zenon Kurzydlak (ur. 1957), por. Od lipca 1982 inspektor Wydziału „C" KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1982 inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/230, Akta osobowe.

[9] Grzegorz Okoński (ur. 1958), ppor. Od grudnia 1978 milicjant Plutonów Liniowych PCP ZOMO w Piotrkowie Trybunalskim; w październiku 1980 zwolniony z MO na własną prośbę; od grudnia 1982 inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Grupy IV KM MO/RUSW w Bełchatowie; od listopada 1983 inspektor Wydziału III RUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1987 inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/248, Akta osobowe.

[10] Marek Borowiecki (ur. 1958), ppor. Od października 1983 młodszy inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1988 inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 inspektor Wydziału OKKP WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/203, Akta osobowe.

VI. St. chor. Bogdan Łaszczewski[11], st. chor. Stanisław Sipa:
– prawo i praworządność,
– ruch związkowy i OPZZ,
– samorząd terytorialny i podejmowane przez niego działania[c].

Źródło: AIPN Łd, 0051/136, k. 69–70, mps.

[c] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału OKPP WUSW w Piotrkowie Tryb*[unalskim]* kpt. mgr Jerzy Socik *opatrzona nieczytelnym podpisem. Na pieczęci odręcznie dopisano:* OKKP.

[11] Bogdan Łaszczewski (ur. 1951), st. chor. Od grudnia 1976 kontroler Grupy Ruchu Drogowego KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1977 przeniesiony do dyspozycji komendanta KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1980 posterunkowy Posterunku MO w Drużbicach; od lutego 1981 przeniesiony do dyspozycji komendanta KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1982 inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od października 1983 inspektor Wydziału III RUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od maja 1987 starszy inspektor Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1988 starszy inspektor Inspektoratu II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/237, Akta osobowe.

Nr 226

[1989 grudzień 7], Sieradz – Szyfrogram szefa WUSW w Sieradzu płk. Stanisława Romańskiego w sprawie zapobieżenia próbom zorganizowania uroczystości upamiętniających ósmą rocznicę wprowadzenia stanu wojennego

[Sieradz, dnia 7 XII 1989 r.]
Szef[owie] **RUSW**
[a](wszyscy w woj. sieradzkim)

Szyfrogram

Zbliżająca się ósma rocznica wprowadzenia stanu wojennego może zostać wykorzystana przez środowiska i osoby o poglądach ekstremalnych do różnego rodzaju wystąpień o negatywnym charakterze godzących w ład i porządek publiczny. Forma tych wystąpień może być różna, od akcji ulotkowo-plakatowych do wieców, manifestacji i prowokacyjnego zajmowania budynków urzędów administracji państwowej włącznie.

W związku z powyższym polecam:

– prowadzić intensywne rozpoznanie, [b] którego celem będzie ujawnianie tego typu inicjatyw. O wynikach niezwłocznie informować kierownictwo WUSW;

– zapewnić ochronę budynków i stanów osobowych własnych;

– od dnia 11 bm., godz. 8.00 do odwołania wprowadzić całodobowe dyżury kierownictwa RUSW;

– zorganizować w tym okresie pracę podległych funkcjonariuszy w taki sposób, aby zapewnić możliwość pełnej mobilności do działań.

[c]**Szef**
Wojewódzkiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych
w Sieradzu[d]
płk mgr St[anisław] **Romański**

Źródło: AIPN Łd, 053/34, t. 21, k. 269, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1755–1759. Przyjęto 8 XII *[19]*89 *[r.]*, *[godzina]* 6.00. Zaszyfrowano 8 XII *[19]*89 *[r.]*, *[godzina]* 6.30 *opatrzona dwoma parafkami. Numery, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Nieczytelny, wykreślony odręcznie fragment.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Uwaga! Proszę ten tekst nadać w dniu 8 XII 1989 *[r.]* o godz. 6.00 *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 227

1989 grudzień 12, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie spotkania przewodniczącego Konfederacji Polski Niepodległej Leszka Moczulskiego z mieszkańcami Skierniewic

Skierniewice, dn. 12 XII 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy] – wydruk

Naczelnik Wydziału I[b]
Departamentu OchronyKonstytucyjnego
Porządku Państwa MSW w Warszawie

Szyfrogram DB-01[c]69[c]**/89**

Informuję, iż w dniu 11 grudnia br. w Skierniewicach przebywał przewodniczący KPN Leszek Moczulski wraz ze swą żoną oraz pracownikiem biura KPN w Londynie – Andrzejem Pietrzakiem[1]. Wymieniony został zaproszony przez Skierniewickie Forum Polityczne i wygłosił odczyt poświęcony zaprezentowaniu rysu historycznego KPN oraz programu działania tej nielegalnej partii politycznej. W czasie spotkania, które trwało w godz. 17.00–21.45, stwierdził m.in., że: „KPN wywodzi się z ruchu niepodległościowego, a w najbliższej przeszłości [z] ruchu piłsudczykowskiego". Wg niego główne zadanie KPN to obalenie PRL jako narzędzia zniewolenia Polaków. Głównym czynnikiem niewolącym nasz kraj jest hegemonia Moskwy. KPN będzie dążyć do zlikwidowania partii komunistycznej, do odebrania jej lokali, prasy i wpływu na decyzje rządu. Stwierdził, że „obecnie w Polsce występuje dwuwładza. Z jednej strony obóz prezydenta, skupiającego decydujące dla bytu narodowego ministerstwa, a z drugiej zaś rząd premiera Mazowieckiego, decydującego jedynie o sprawach socjalnych społeczeństwa i wewnętrznej gospodarce". Jego zdaniem „w dalszym ciągu o całokształcie polityki wewnętrznej i zewnętrznej decydują komuniści, dzięki większości w Sejmie i nomenklaturze w urzędach centralnych". W dalszej części wypowiedzi stwierdził, „że bieżące działania KPN polegać będą na wywieraniu presji na rząd Mazowieckiego, posłów przy wykorzystaniu ludzi oddanych KPN w celu wyzwolenia

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2005. Przyjęto 12 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 12 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 19.30 *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Po prawej stronie nieczytelny podpis.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[1] Andrzej Pietrzak (ur. 1950). Działacz polityczny, czł. KPN; działacz ruchu „Solidarność z »Solidarnością«" i organizacji emigracyjnych; pracownik biura KPN w Londynie; w 1989 powrócił do Polski; rolnik, przedsiębiorca; czł. PSL; wiceprezes komisji ds. integracji europejskiej Izby Rolniczej w Gorzowie.

Polski i powstania niepodległej III Rzeczypospolitej, niezależnej od ZSRR". W spotkaniu uczestniczyło około 60–70 osób, w tym głównie aktywni działacze „S" z okresu przed legalizacją tego związku.

Naczelnik Wydz[iału] OKPP
w Skierniewicach[d]
[c]p.o.[c] mjr mgr Mirosław Lelej

Źródło: AIPN Łd, 052/67, t. 12, k. 80, mps.

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 228

1989 grudzień 12, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa skierniewickiego na temat decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego

[a]L.dz. IA-Pf-329/89[a] Skierniewice, [data] 12 XII 1989 [r.]

Poufne

[b]Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

[c]**Szyfrogram**

I. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

[...][d]

Zbliżająca się rocznica wprowadzenia stanu wojennego jest okazją do podejmowania przez społeczeństwo tut[ejszego] województwa dyskusji na temat decyzji z 13 XII 1981 r. Notowane wypowiedzi pozwalają stwierdzić, że dyskutanci nie są zgodni w ocenach tego faktu. Część pracowników bezpośrednio produkcyjnych Zakładów Włókien Chemicznych „Chemitex" w Sochaczewie oraz Zakładów Narzędzi Pomiarowych „Rafan" w Rawie Mazowieckiej uważa, że wprowadzenie stanu wojennego było błędem, który spowodował wstrzymanie reform społeczno-politycznych w kraju na kilka lat. Dyskutanci są zdania, że również sytuacja gospodarcza byłaby obecnie korzystniejsza, a skutki kryzysu nie tak uciążliwe. Według rozmówców stan wojenny miał na celu ochronę monopolu PZPR na sprawowanie władzy oraz niedopuszczenie do rządów środowisk opozycyjnych. Z perspektywy czasu widać, że żaden z zakładanych celów nie został zrealizowany, dlatego też decyzja z 13 XII [1981 r.] była chybiona.

Dyskutanci wywodzący się z grona pracowników administracji państwowej z terenu Sochaczewa i Łowicza prezentują odmienne stanowisko i twierdzą, że stan wojenny to wybór mniejszego zła, który głównie zapobiegał interwencji zewnętrznej. Zdaniem rozmówców, aby w pełni przekonać społeczeństwo o konieczności podjęcia takiego rozwiązania, winno się ujawnić wszelkie zakulisowe fakty świadczące o rzeczywistym zagrożeniu wkroczenia do Polski w 1981 [r.] wojsk U[kładu] W[arszawskiego]. Podkreśla się, że niektórzy politycy, m.in. w okresie kampanii wyborczej do parlamentu, ujawnili część szczegółów, jednak oczekiwano by zajęcia konkretnego stanowiska przez prezydenta PRL. Za wprowadzeniem stanu wojennego przemawiały również, według komentujących, szerząca się anarchia i chaos

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2007. Przyjęto 12 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 12 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 20.25 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie parafka.*

[d] *Fragment pominięty przez autora.*

w kraju oraz przygotowania opozycji do siłowego przejęcia władzy. Podkreślić należy, iż zarówno osoby krytykujące wprowadzenie stanu wojennego, jak też dyskutanci uzasadniający jego potrzebę uważają, że okres sprawowania władzy przez wojskowych nie został należycie wykorzystany. Brak zdecydowania i konsekwencji we wdrażaniu reform doprowadził do pogłębienia się kryzysu we wszystkich dziedzinach życia wewnętrznego.

Mimo licznych dyskusji na temat stanu wojennego na terenie woj. skierniewickiego nie odnotowano podejmowania jakichkolwiek akcji mających na celu upamiętnienie tej rocznicy, a jednocześnie rzutujących na stan ładu i bezpieczeństwa publicznego. Jedyną formą zaakcentowania rocznicy będzie włączenie we wszystkich przedsiębiorstwach produkcyjnych Żyrardowa w dniu jutrzejszym o godz. 12.00 syren zakładowych na okres trzech minut[e].

[...][d]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 43, k. 156, mps.

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 229

1989 grudzień 13, Łódź – Ocena prawna sprawy operacyjnego rozpracowania „Jantar" prowadzonej przeciwko Krzysztofowi Skibie

„Zatwierdzam"[a] Łódź, [dnia] [b]13[b] XII 1989 [r.]

Tajne

Egz. nr [b]2[b]

Ocena prawna nr 6/89

sprawy operacyjnego rozpracowania krypt[onim] „Jantar", nr ewidencyjny – 48 258

Sprawa operacyjnego rozpracowania krypt[onim] „Jantar", której głównym figurantem jest K[rzysztof] **Skiba**, została założona 12 XII 1983 r. w związku z prowadzeniem przez ww. kolportażu wydawnictw bezdebitowych wśród studentów Wydziału Filologicznego UŁ. W późniejszym okresie K[rzysztof] Skiba znacznie rozszerzył swoją działalność, co przejawiało się między innymi w: organizowaniu ulicznych happeningów, redagowaniu pisma pt. „Przegięcie Pały", kolportowaniu na szeroką skalę wydawnictw bezdebitowych oraz aktywnej działalności w NZS.

W związku z intensyfikacją działalności figuranta, sprawa operacyjnego rozpracowania została przesłana w grudniu 1988 r. do Wydz[iału] Śledczego celem przeprowadzenia analizy materiałów w niej zebranych pod kątem możliwości wszczęcia postępowania karno-administracyjnego z art. 52a § 1 pkt 1 Kodeksu wykroczeń. Ówczesna opinia wydana przez Wydz[iał] Śledczy była negatywna ze względu na brak dostatecznych materiałów dowodowych, jak i sytuację polityczno-operacyjną. W okresie roku jaki upłynął od sporządzenia poprzedniej analizy, diametralnie uległa zmianie zarówno sytuacja polityczna, jak i stan prawny. Ograniczając się do drugiego z wymienionych elementów, należy przytoczyć dwie ustawy z dn. 29 V 1989 r.:

– o zmianie niektórych przepisów prawa karnego, prawa o wykroczeniach oraz innych ustaw, która nadała art. 52a Kodeksu wykroczeń nowe brzmienie, wykluczające możliwość rozpatrywania działalności K[rzysztofa] Skiby w oparciu o ten przepis;

– o przebaczeniu i puszczaniu w niepamięć niektórych przestępstw i wykroczeń. Art. 1 cytowanej ustawy stwierdza między innymi, że przebacza się i puszcza w niepamięć występki popełnione z powodów politycznych albo w związku ze strajkiem lub akcją protestacyjną, jeżeli popełnienie przestępstwa nastąpiło w okresie po dniu 31 sierpnia 1980 r. do dnia 29 maja 1989 r. Z kolei art. 3 mówi, że w sprawach o przestępstwa, o których mowa w art. 1 postępowania karnego nie wszczyna się, a wszczęte umarza. W tym kontekście prawna ocena politycznej działalności figuranta jest bezprzedmiotowa, podobnie zresztą jak i jego aktywne uczestnictwo w pracach Niezależnego Zrzeszenia Studentów, którego działalność zalegalizowana została wyrokiem Sądu Najwyższego z dn. 22 IX 1989 r.

---

[a] *Poniżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału Śledczego WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

Wobec powyższego w zależności od potrzeb operacyjnych sprawę operacyjnego rozpracowania krypt[onim] „Jantar" przekwalifikować na arkusz ewidencyjny, bądź złożyć do archiwum.

Zgadzam się:
kier[ownik] Sekcji I
Wydz[iału] Śledczego[c]
kpt. mgr J[anusz] Woźny[2]

Sporządził:
st. insp[ektor] Wydz[iału] Śledczego[c]
por. mgr J[erzy] Zych[1]

Źródło: AIPN Łd, 0050/76, t. 4, k. 33, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[1] Jerzy Zych (ur. 1957), por. Od kwietnia 1983 inspektor Wydziału Śledczego KW MO/WUSW w Łodzi; od maja 1988 starszy inspektor Wydziału Śledczego WUSW w Łodzi; lektor-wykładowca szkolenia politycznego WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0050/78, t. 2; 232/59, Dokumentacja wydzielona z teczki mieszkaniowej; 0297/71, Dokumentacja wydzielona z akt osobowych.

[2] Janusz Woźny (ur. 1953), kpt. Od listopada 1976 młodszy inspektor Wydziału Śledczego KM MO w Łodzi; od czerwca 1977 inspektor Wydziału Śledczego KW MO w Łodzi; od sierpnia 1981 starszy inspektor Wydziału Śledczego KW MO/WUSW w Łodzi; od grudnia 1983 kierownik sekcji Wydziału Śledczego WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0297/65, Dokumentacja wydzielona z akt osobowych.

Nr 230

1989 grudzień 14, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat manifestacji zorganizowanej w Łodzi przez Federację Młodzieży Walczacej i Niezależne Zrzeszenie Studentów z okazji ósmej rocznicy wprowadzenia stanu wojennego

Wydział OKPP
WUSW w Łodzi
[a]OE-I-01044/89[a]

Łódź, [dnia] 14 XII 1989 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału I
Departament Ochrony
Konstytucyjnego Porządku Państwa
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]420[a],
SOR krypt[onim] **„Konkurent"**, [nr rejestracyjny] Ld 56 865, ident[yfikator] nr 6232/89

[W dniu] 13 bm. o godz. 16.00 na pl. Wolności w Łodzi, pod pomnikiem T[adeusza] Kościuszki, zebrała się ok. siedemdziesięcioosobowa grupa młodzieży w związku z planowanym przez NSZ UŁ, przy współudziale łódzkiej FMW, wiecem z okazji ósmej rocznicy stanu wojennego. Z uwagi na małą liczbę zebranych i brak jakiegokolwiek zainteresowania ze strony przechodniów, cała grupa ok. godz. 16.10 rozpoczęła przemarsz ul. Piotrkowską w kierunku byłej siedziby Zarządu Regionu „S", pod którą o godz. 17.00 miał się odbyć legalnie zorganizowany wiec z tej samej okazji. W czasie przemarszu rozwinięto transparenty o treści: „FMW", „NZS Uniwersytetu Łódzkiego", „Sowieci do domu", „13 XII [19]81 [r.] – Jaruzelski musi odejść". Skandowano m.in. okrzyki: „Bolszewicy do kostnicy", „Znajdzie się kij na Rakowskiego ryj", „Znajdzie się pała na dupę generała", „Prezydenta – nie agenta", „Będziesz wisiał generale", „Kto pamięta 13 [grudnia] – idzie z nami", „Komitety na szalety" itp.

Rozrzucano ulotki (10×5 cm) sygnowane przez FMW, Solidarność Walczącą i Liberalno-Demokratyczną Partię „Niepodległość", w których zachęcano do udziału w rocznicowym wiecu na pl. Wolności.

Przemarsz wspomnianej grupy nie wywołał również większego zainteresowania przechodniów. Pod byłą siedzibę ZR „S" dotarło ok. 40 osób. Na miejscu zwinięto transparenty, nie wznoszono również żadnych okrzyków. Po zakończeniu wiecu organizowanego przez Walne Zgromadzenie Delegatów „S" uczestnicy, w tym młodzież reprezentująca FMW, rozeszli się w spokoju.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

Źródło nie zaobserwowało wśród uczestników przemarszu [figuranta] Ld 56 865 Pawła **Wasążnika**.

mjr J[ózef] **Łasiński**[b]

W załączeniu:
2 egz. ulotki
Prowadzi:
por. R[yszard] **Kozłowski**

Wyk. 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – sprawa
Egz. nr 3 – zespół anal[ityczny]
Opr. KJ/BM

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 38, mps.

[b] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 231

1989 grudzień 18, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna dotycząca opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat zmian zachodzących w MSW

Piotrków Trybunalski, dnia 18 XII 1989 r.
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

[...][b]

Wczorajsze migawki w TV z kościoła św. Brygidy w Gdańsku z mszy pojednania MO ze społeczeństwem wywołały w ochranianych środowiskach zróżnicowane opinie i komentarze. Zdaniem niektórych przedstawicieli środowiska inteligencji było to dość żałosne widowisko, będące jawnym wyzwaniem rzuconym MSW. Apel porucznika MO świadczyć może o tym, iż dotychczasowa działalność aparatu ścigania była bezprawna, pozbawiona znamion legalności. Inni natomiast są zdania, że ten symboliczny akt pojednania i pokoju był potrzebny zarówno społeczeństwu, jak i resortowi. Tylko akceptowany przez społeczeństwo resort spraw wewnętrznych będzie w stanie przeciwstawić się skutecznie rozlewającej się fali przestępczości. Zdaniem tych osób fakt ten może również spowodować zmianę nastawienia obecnych władz do MO.

[...][b]

Szef
Woj[ewódzkiego] **Urzędu Spraw Wewnętrznych**
w Piotrkowie Trybunalskim[c]
płk A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 158, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2555. Przyjęto 18 XII *[19]*89 *[r.]*, *[godzina]* 17.00. Zaszyfrowano 18 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 20.40 *opatrzona dwoma parafkami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 232

1989 grudzień 18, Kalisz – Informacja dotycząca opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat założeń planu reform gospodarczych ogłoszonego przez wicepremiera Leszka Balcerowicza

[a]GO-0329/89[a] [b]Kalisz, [dnia] 18 XII 1989 [r.]

Tajne

Egz. nr [a]1[a]

Informacja

dotyczy: **obiektów i środowisk ochranianych przez Wydz**[iał] **OKPP**

W ochranianych środowiskach duże zainteresowanie wywołał plan w[i]cepremiera Balcerowicza[1] przedstawiony na odbywającym się posiedzeniu Sejmu, który jest przyjmowany z dużymi obawami i niepokojem. W wypowiedziach padają stwierdzenia, że więcej w nim „ciemnych plam" niż faktycznie sprawdzalnej wartości. Uważa się, że jest to kolejny rząd, który obiecuje społeczeństwu przemiany (bez gwarancji) i wskazuje drogę do dobrobytu i względnej stabilizacji. Na dzień dzisiejszy więcej jest przemian politycznych niż gospodarczych. Program Balcerowicza w swej treści jest bardzo niepewny – bardziej teoretyczny niż praktyczny. Zadaje się pytanie, czy społeczeństwo polskie (w szczególności renciści i emeryci) wytrzyma zmiany i przekształcenia gospodarcze kosztem wielu wyrzeczeń i zaciągania pasa. Przewiduje się, że niektóre grupy społeczne będą żyły na granicy ubóstwa.

Ponadto występuje zaniepokojenie z powodu mającej nastąpić rezygnacji rządu z kontroli i nadzorowania cen umownych, co spowoduje, że producenci w dowolny sposób będą regulować ceny swych wyrobów. Należy się spodziewać, że ceny tych towarów będą sztucznie windowane, a tym samym nastąpi kolejna faza podwyżek na zasadzie „reakcji łańcuchowej".

Kolejny problem to planowane bezrobocie i w tym miejscu należy się zastanowić, czy będą zwalniani ludzie, którzy faktycznie są nieprzydatni (bumelanci), czy będzie to na zasadzie rozgrywek personalnych – bo i takiej ewentualności się nie wyklucza.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Powyżej pieczęć wpływu:* Wpłynęło dnia 19 XII *[19]*89 r. Nr KP-01105. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[1] Leszek Balcerowicz (ur. 1947). Ekonomista, polityk; od 1970 wykładowca, od 1992 prof. SGPiS (SGH); student na St. John's University w Nowym Jorku (1972–1974); kierownik grupy ekonomistów przygotowujących społeczny projekt reformy gospodarczej (1978–1981); od 1981 związany z NSZZ „S"; wiceprezes ZG PTE (1981–1982); wicepremier i minister finansów (1989–1991), autor programu stabilizacji gospodarki i przeobrażenia systemu gospodarczego Polski (tzw. plan Balcerowicza); przewodniczący UW (1995–2000); ponownie wicepremier i minister finansów w gabinecie J. Buzka (1997–2000); poseł na Sejm RP z ramienia UW (1997–2001); prezes NBP (2001–2007).

Wykonano w 2 egz.:
Egz. nr 1 – Z[astęp]ca szefa WUSW ds. SB w m[iejscu]
Egz. nr 2 – aa
Opr BM/TH
Nr ks. maszyn. 0[a]528[a]/89

Naczelnik Wydziału OKPP
WUSW Kalisz[c]

Źródło: AIPN Łd, 0044/19, t. 21, k. 260, mps.

[c] *Poniżej pieczęć:* ppłk mgr Zdzisław Tomaszewski *oparzona nieczytelnym podpisem.* Zdzisław Tomaszewski (ur. 1939), ppłk. Od marca 1964 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO we Wrześni; od sierpnia 1966 przeniesiony do dyspozycji komendanta KW MO w Poznaniu; od stycznia 1967 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Jarocinie; od września 1969 inspektor operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Jarocinie; od kwietnia 1972 inspektor operacyjny KP MO w Pleszewie; od czerwca 1976 kierownik sekcji Wydziału III KW MO w Kaliszu; od stycznia 1977 zastępca naczelnika Wydziału III KW MO w Kaliszu; od lipca 1979 naczelnik Wydziału III KW MO/WUSW w Kaliszu; od listopada 1989 naczelnik Wydziału OKPP WUSW w Kaliszu. Zwolniony ze służby 31 III 1990. AIPN Łd, 0193/857, Akta osobowe.

Nr 233

1989 grudzień 19, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna w sprawie działalności Konfederacji Polski Niepodległej na terenie Bełchatowa

Piotrków Trybunalski, dnia 19 XII 1989 r.
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

[...][b]

W dniu dzisiejszym działacze KPN Oddział w Bełchatowie pikietowali wejście do Urzędu Miasta w Bełchatowie. Celem akcji była próba wywarcia presji na obywatelach, a w efekcie wymuszenie odejścia ze stanowiska dotychczasowego prezydenta miasta – Stanisława Wojtasika[1], któremu zarzuca się czerpanie korzyści materialnych z zajmowanego stanowiska, niekompetencję i niegospodarność. Udział w akcji wzięło około 12 osób. Eksponowano dwa transparenty, na których widniały hasła o treści: „Wojtasik odejdź", „Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe Bełchatów". W trakcie pikietowania przedłożono również listę, na którą zebrani wpisywali się, wyrażając tym samym dezaprobatę dla dotychczasowego prezydenta. Wśród zgromadzonych tam osób kolportowano również ulotki żądające ustąpienia prezydenta Wojtasika. Jednocześnie przez megafony przekazywane były bieżące informacje o wydarzeniach w Rumunii. Opracowano pismo sygnowane przez KPN, w którym w[yżej] wym[ieniona] organizacja żąda od prezydenta zmiany nazewnictwa dwudziestu ulic w Bełchatowie. Należy zaznaczyć, iż dzisiejsza akcja spotkała się ze znacznie większym zainteresowaniem miejscowego społeczeństwa niż podobna przeprowadzona w dniu 6 XII [19]89 roku.

[...][b]

Szef
Woj[ewódzkiego] **Urzędu Spraw Wewnętrznych**
w Piotrkowie Trybunalskim[c]
[d]**płk A**[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 157, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2556. Przyjęto 19 XII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 17.00. Zaszyfrowano 19 XII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 17.45. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Poniżej adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem*.

[d] *Poniżej, po lewej stronie odręczna adnotacja:* Zmiany dyrektorów.

[1] Stanisław Wojtasik (ur. 1942). Działacz polityczny i samorządowy, prawnik, przedsiębiorca; prezydent Bełchatowa (1986–1990); w 1989 kandydat PZPR do Sejmu PRL; w lutym 1990 zrezygnował ze stanowiska prezydenta Bełchatowa; przewodniczący Rady Miejskiej w Bełchatowie jako przedstawiciel Bełchatowskiej Inicjatywy Społecznej (1994–1998); w 2006 kandydat Porozumienia Obywatelskiego Powiatowa Inicjatywa Społeczna do Rady Powiatu w Bełchatowie; współwłaściciel Radia Bełchatów.

Nr 234

1989 grudzień 21, Warszawa – Wystąpienie dyrektora Departamentu Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa gen. bryg. Krzysztofa Majchrowskiego na odprawie naczelników wydziałów OKKP wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych

[Warszawa, dnia 21 XII 1989 r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]29[a]

Wystąpienie dyrektora Departamentu Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa na odprawie służbowej naczelników wydziałów WUSW w dniu 21 grudnia br.

Towarzysze Naczelnicy!

Dzisiejsze nasze spotkanie rozpocznę od przedstawienia fragmentów wystąpienia wiceprezesa Rady Ministrów ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 11 grudnia. Fragmenty te stanowią syntezę kierunku i jakości dokonywanych zmian merytorycznych zainteresowań oraz rozwiązań organizacyjnych w Służbie Bezpieczeństwa.

Gen. Kiszczak powiedział m.in.: „Zasadnicze przeobrażenia społeczno-polityczne w Polsce – dokonujące się w sprzyjającym klimacie międzynarodowym oraz przy szerokim poparciu praktycznie wszystkich liczących się sił politycznych w kraju – mogą także pozytywnie rzutować na problematykę bezpieczeństwa państwa oraz ładu i porządku publicznego.

Wartki nurt przemian już spowodował zasadnicze przewartościowanie w sposobie funkcjonowania resortu spraw wewnętrznych. Wyrazem tego stało się przyjęcie nowej filozofii myślenia i działania oraz – w konsekwencji – dokonanie głębokich zmian strukturalno-organizacyjnych.

Zasadnicze elementy zmian strukturalno-organizacyjnych w funkcjonowaniu Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej zostały już wcielone w życie w ostatnich tygodniach i miesiącach. Usprawnieniu procesu zmian poświęcona była między innymi krajowa odprawa kadry kierowniczej resortu w połowie października bieżącego roku, z udziałem premiera Mazowieckiego.

Najpoważniejszej zmianie uległa merytoryczna treść, kierunki zainteresowań oraz zakres działalności **Służby Bezpieczeństwa**.

Z katalogu interesujących ją zagadnień zniknęło dotychczasowe pojęcie wewnętrznego przeciwnika politycznego utożsamianego z opozycją, zrewidowany został stosunek do problematyki wyznaniowej, do funkcjonowania stowarzyszeń i organizacji społecznych, a także do tak zwanego drugiego obiegu wydawniczego.

W praktyce obszar zainteresowań Służby Bezpieczeństwa został znaczenie zawężony i obecnie wykonuje ona trzy bloki zadań:

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

– **po pierwsze** – rozpoznaje, zapobiega, i wykrywa zagrożenia ze strony osób, grup i organizacji zmierzających do podważenia konstytucyjnego porządku prawnego i systemu parlamentarnego;

– **po drugie** – rozpoznaje, zapobiega i wykrywa przestępczość gospodarczą przeciwko podstawowym interesom ekonomicznym państwa, głównie w zakresie handlu zagranicznego i wewnętrznego, bankowości, finansów, przemysłu, rolnictwa, leśnictwa i gospodarki żywnościowej oraz ochrony środowiska;

– **i po trzecie** – podejmuje w oparciu o dopuszczone prawem środki pracy przedsięwzięcia w celu ujawniania i przeciwdziałania zdarzeniom w grupach i środowiskach poważnie zagrażającym bezpieczeństwu państwa oraz godzącym w konstytucyjne prawa obywateli.

Do realizacji nowych zadań powołano trzy podstawowe piony Służby Bezpieczeństwa – Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa, Ochrony Gospodarki oraz Studiów i Analiz. Jednocześnie zlikwidowano na szczeblu ministerstwa sześć istniejących dotąd departamentów i biur wraz z ich terenowymi odpowiednikami, co wstępnie pozwoliło uzyskać na tym etapie w skali kraju 1868 etatów, które przekazano dla potrzeb milicji.

Rozwiązane zostały jednostki zajmujące się **kontrolą korespondencji**. Pozostawiono możliwość takiej kontroli jedynie w zakresie niezbędnym dla celów kontrwywiadowczych, bowiem obce służby specjalne nie zrezygnowały z wykorzystania tajnopisów w penetracji wywiadowczej. Zreorganizowano i zmieniono zakres działania **pionów techniki i obserwacji**, koncentrując ich użycie na potrzeby wywiadu, kontrwywiadu i pionu kryminalnego. Wszelkie środki techniki operacyjnej, jak podsłuch czy podgląd, mogą być obecnie stosowane tylko za zgodą ministra spraw wewnętrznych, przy aprobacie prokuratora generalnego i wyłącznie w ściśle określonych przypadkach mieszczących się w katalogu wyznaczonym przepisami artykułu 14 ustawy o urzędzie ministra spraw wewnętrznych i zakresie działania podległych mu organów.

Wraz z tymi zmianami wprowadzono 9 grudnia br. instrukcję w sprawie szczegółowych zasad działania SB, która uwzględnia dokonane w Polsce zmiany polityczne oraz rygorystycznie określa zasady i formy pracy operacyjnej tej formacji.

Powyższe zmiany, które traktujemy jako proces, a nie jednorazowe przedsięwzięcie, w pełni odpowiadają potrzebom wynikającym z aktualnej sytuacji w kraju. Budowany w Polsce nowy ład wewnętrzny otwiera szerokie możliwości rozstrzygnięcia wszelkich problemów politycznych i społecznych bez sięgania do środków represji i bez konieczności sytuowania Służby Bezpieczeństwa jako strony w polityczno-społecznych sporach. Przy okazji warto przypomnieć, że zawsze – mając wsparcie i zrozumienie u swoich przełożonych – staliśmy na stanowisku, że problemy polityczne należy rozwiązywać metodami politycznymi, a ekonomiczne – ekonomicznymi.

Wszystkie dokonane i planowane zmiany w resorcie spraw wewnętrznych są głębokie, wielokierunkowe i wiążą się z szeroką wymianą kadr kierowniczych. Tylko w bieżącym roku zniesiono stanowiska 2 podsekretarzy stanu, dokonano 7 zmian na stanowiskach szefów służb i ich zastępców, 9 zmian na stanowiskach dyrektorów i 28 zmian na stanowiskach zastępców dyrektorów jednostek organizacyjnych w ministerstwie, a także zmieniono 11 szefów WUSW oraz 24 ich zastępców. Na szczeblu rejonowych urzędów spraw wewnętrznych dokonano 43 zmian na stanowiskach szefów tych jednostek. Proces wymiany kadry kierowniczej będzie kontynuowany.

Przedstawione zmiany strukturalno-organizacyjne pozwalają przenieść zasadniczy ciężar zaangażowania resortu na inne obszary profesjonalnej aktywności, przede wszystkim na

zwalczanie przestępczości pospolitej. Stan porządku publicznego jest krytycznie oceniany przez społeczeństwo, jak i oczywiście w samym MSW budzi poważne zaniepokojenie.

Wprawdzie w Polsce zagrożenie przestępczością jest znacznie mniejsze niż w wielu państwach zachodnich, to jednak utrzymuje się na wysokim poziomie – jak na nasze warunki i oczekiwania – z tendencją do zmian w negatywnym kierunku".

Towarzysze Naczelnicy!

Zaprosiłem Was na tę dzisiejsza naradę, abyśmy wspólnie zastanowili się, jak w nowych i zmieniających się warunkach ma wyglądać nasza praca. Czym się mamy kierować? Jakie sobie stawiać cele i zadania operacyjne? Sfera nadbudowy, w której działamy, jest szczególnie wrażliwa, delikatna i wieloznaczna. Proste pytania i odpowiedzi – „Kto jest po której stronie barykady?" – w pluralistycznej rzeczywistości tracą swą jednoznaczność.

Zachodzące procesy zmiany koncepcji suwerena państwa i wiążąca się z tym zmiana ustroju na formę demokracji parlamentarnej ugruntowane są zmianami w ustawie zasadniczej oraz modyfikowanych ustawach i przepisach prawnych niższego rzędu.

Nowe uregulowania prawne w sposób oczywisty pośrednio i bezpośrednio oddziałują[b] na nas. Wyraża się to z jednej strony w nowym skodyfikowaniu tego, co nielegalne, a więc niezgodne z prawem, z drugiej zaś strony w usytuowaniu Służby Bezpieczeństwa i jej podległości. Oznacza to praktycznie podporządkowanie działań służby ogólnopaństwowym celom, co stanowi najistotniejszą treść dokonujących się zmian.

Jest rzeczą oczywistą, iż to nowe usytuowanie wymaga istotnych przewartościowań naszych celów, a również zmiany niektórych narzędzi naszej pracy.

Sprawę tę reguluje zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie zasad działalności operacyjnej Służby Bezpieczeństwa oraz instrukcja w sprawie szczegółowych zasad działalności operacyjnej Służby Bezpieczeństwa, które obowiązują od 9 grudnia 1989 r. Z uwagi na to, iż jest to zarządzenie nowe i po nowemu konstytuujące działalność operacyjną Służby Bezpieczeństwa, przytoczę je tu w całości:

„Na podstawie art. 3 i 4 w związku z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych i zakresie działania podległych mu organów (Dz. U. nr 38, poz. 172 i z 1989 r. nr 34, poz. 180) zarządza się, co następuje:

§1

1. Służba Bezpieczeństwa w działalności operacyjnej zajmuje się ochroną konstytucyjnego porządku prawnego państwa.

2. Do podstawowych zadań operacyjnych Służby Bezpieczeństwa należy rozpoznanie, wykrywanie i przeciwdziałanie zagrożeniom godzącym w konstytucyjne zasady ustroju politycznego i społeczno-gospodarczego, bezpieczeństwo organów państwowych oraz podstawowe prawa i wolności obywatelskie.

§2

1. Służba Bezpieczeństwa w działalności operacyjnej kieruje się przede wszystkim zasadami praworządności, tajności i obiektywizmu.

2. Służba Bezpieczeństwa przekazuje organom państwowym oraz innym instytucjom uzyskane w toku działalności operacyjnej, potwierdzone informacje o istotnym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa lub funkcjonowania tych organów i instytucji.

---

[b] *W dokumencie:* oddziaływują.

§3

1. Służba Bezpieczeństwa podejmuje działania operacyjne w szczególności w przypadku nieskuteczności innych czynności jawnych.

2. Służba Bezpieczeństwa nie może podejmować działań operacyjnych sprzecznych z prawem i zasadami współżycia społecznego.

§4

Służba Bezpieczeństwa prowadzi działalność wywiadowczą, kontrwywiadowczą oraz inną działalność operacyjną, w szczególności mającą na celu przeciwdziałanie przestępczości i innym szkodliwym zjawiskom godzącym w suwerenność i bezpieczeństwo państwa.

§5

1. Działalność wywiadowczą prowadzi wyłącznie Departament I MSW oraz odpowiadające mu komórki (stanowiska) organizacyjne WUSW (SUSW), na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

2. Działalność kontrwywiadowczą i inną działalność operacyjną, o której mowa w § 4 prowadzą odpowiednie jednostki organizacyjne Służby Bezpieczeństwa.

§6

Za organizację i prowadzenie działalności operacyjnej odpowiedzialni są kierownicy jednostek organizacyjnych wszystkich szczebli, każdy z zakresie swego działania.

§7

1. Czynności operacyjno-techniczne w zakresie niezbędnym w działalności operacyjnej wykonują jednostki operacyjno-techniczne MSW i WUSW (SUSW).

2. Zakres, środki i zasady działania jednostek operacyjno-technicznych określają odrębne przepisy.

§8

Jednostki operacyjne Służby Bezpieczeństwa w toku realizacji zadań współdziałają z jednostkami śledczymi resortu spraw wewnętrznych.

§9

Wydatki na cele operacyjne Służby Bezpieczeństwa pokrywane są z budżetu resortu spraw wewnętrznym (fundusz operacyjny) zgodnie z odrębnymi przepisami.

§10

1. Przepisy zarządzenia mają odpowiednie zastosowanie do działalności operacyjnej oraz przełożonych Zwiadu Wojsk Ochrony Pogranicza.

2. Zakres działań operacyjnych oraz uprawnienia przełożonych Zwiadu Wojsk Ochrony Pogranicza są określone odrębnymi przepisami.

§11

Zarząd Ochrony Funkcjonariuszy MSW i odpowiadające mu terenowe komórki (stanowiska) organizacyjne stosują zarządzenia w zakresie określonym odrębnymi przepisami.

§12

Kontrwywiad Wojskowej Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych stosuje w działalności operacyjnej zasady określone w zarządzeniu w zakresie uregulowanym odrębnie.

§13

Szczegółowe zasady działalności operacyjnej Służby Bezpieczeństwa określa instrukcja stanowiąca załącznik do niniejszego zarządzenia.

§14

Dyrektor Departamentu Szkolenia i Wychowania MSW spowoduje od dnia 31 grudnia 1989 r. przeszkolenie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa w zakresie niniejszego zarządzenia oraz instrukcji stanowiącej jego załącznik".

Myślę, iż poza pierwszymi czterema paragrafami, które precyzują: cel, zadania, zakres zainteresowań i zasady ich realizacji, koniecznie podkreślić trzeba paragraf 6, który jednoznacznie odpowiedzialnością za organizację i prowadzenie działalności operacyjnej obarcza kierowników jednostek organizacyjnych wszystkich szczebli. Jest to sformułowanie nowe i musimy sobie jego ważność dla naszej pracy w pełni uświadomić.

Szczegółowy indeks zadań i zainteresowań operacyjnych Departamentu Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa sformułowany został w Zarządzeniu nr 075/89 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 sierpnia 1989 r. i przedstawia się następująco:

„1. Przeciwdziałanie, przybierającej formy przestępstwa, działalności osób lub grup dążących do podważenie konstytucyjnego porządku państwa, a przede wszystkim jego systemu parlamentarnego.

2. Rozpoznawanie i zapobieganie działalności osób lub grup mogących godzić w ogólnonarodowe dobra kultury lub w konstytucyjne prawa i wolności obywateli.

3. Ochrona tajemnicy państwowej.

4. Rozpoznawanie i przeciwdziałanie sprzecznej z porządkiem prawnym państwa ekstremalnej działalności osób lub grup, w tym nacjonalistycznych.

5. Zapobieganie i zwalczanie terroryzmu politycznego.

6. Rozpoznawanie i przeciwdziałanie negatywnym przejawom działalności przebywających na terenie PRL cudzoziemców, mogącej godzić w porządek prawny państwa.

7. Rozpoznawanie, w oparciu o przewidziane prawem środki pracy Służby Bezpieczeństwa, nastrojów społecznych i informowanie organów państwowych o istotnych elementach sytuacji społeczno-politycznej w kraju, a zwłaszcza występujących zagrożeniach w zakresie bezpieczeństwa państwa".

Jak więc w praktyce ma wyglądać nasza nowa praca? Jakie mają być nasze nowe cele? Czym mamy się zajmować? Jakie mają być nowe formy pracy?

Na to ostatnie pytanie odpowiada instrukcja w sprawie szczegółowych zasad pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa, która jest załącznikiem do przedstawionego przed chwilą zarządzenie ministra spraw wewnętrznych w sprawie zasad działalności Służby Bezpieczeństwa.

Nie będę wyręczać Departamentu Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego MSW, omawiając szczegóły tej instrukcji, chcę jedynie zwrócić uwagę na niektóre tylko uregulowania, istotne dla omawianego tematu.

Bardzo istotną zmianą jest odejście od organizowania totalnej pracy obiektowej i zagadnieniowej na pracę problemowo-zagadnieniową. Znalazło to swój wyraz w zmianach kategorii spraw operacyjnych.

Nowa instrukcja nie przewiduje prowadzenia spraw obiektowych. Wprowadza natomiast, obok spraw sprawdzenia i rozpracowania operacyjnego, nowe kategorie spraw:

– sprawę problemową,

– sprawę profilaktyki operacyjnej.

[c]W związku z tym prowadzone dotychczas sprawy obiektowe należy zakończyć i złożyć w archiwach lub przekształcić w sprawy problemowe[c]. Na marginesie chciałbym dodać, aby przejrzeć je również pod kątem wcześniejszych zaleceń na temat wyłączenia i zniszczenia niektórych materiałów. Niektóre zaś sprawy, jak na przykład dotyczące duszpasterstwa akademickiego, należałoby w ogóle zniszczyć. Aktualnie kwalifikują się do objęcia sprawami następujące problemy:

– mniejszości narodowe,

– poszczególne grupy i partie pozaparlamentarne,

– poszczególne grupy subkultury, grupy młodzieżowe itp.,

– ochrona tajemnicy ważnych badań naukowych,

– zagrożenia o charakterze terrorystycznym (różnego rodzaju fakty i przypadki wyjaśnione lub wyjaśniane).

Oczywiście jeśli w ramach rozpoznawanego problemu stwierdzimy prowadzenie działalności antykonstytucyjnej, to tę część materiałów należy przekwalifikować na rozpracowanie operacyjne i prowadzić je zgodnie z zaleceniami nowej instrukcji.

Sprawami profilaktyki operacyjnej należy objąć osoby, które wymagają stałej lub okresowej kontroli lub ochrony w celu zapobieżenia ewentualnym działaniom zagrażającym interesom politycznym, gospodarczym lub bezpieczeństwa państwa. Sprawy tej kategorii należałoby złożyć na:

– osoby, które w wyniku działań profilaktycznych, operacyjnych lub karnych zaprzestały działań, ale nie dają rękojmi, iż nie podejmą jej ponownie,

– terrorystów i sabotażystów po zakończonej karze więzienia,

– przebywających w kraju cudzoziemców, jeśli ich kontakty wskazują na zagrożenie dla porządku publicznego.

Kończąc omawianie niektórych najważniejszych zmian form naszej pracy wynikających z nowej instrukcji, pragnę zasygnalizować jeszcze dwie ważne sprawy. Pierwsza z nich, to nadanie dużej wagi operacyjnym działaniom profilaktycznym, którym to działaniom poświęcono jeden z rozdziałów instrukcji. Druga – to wprowadzenie nowej kategorii źródła informacji – „osoby informującej" – oraz uproszczonych zasad współpracy z takim źródłem, wprowadzenie podobnych zasad współpracy z konsultantem oraz możliwość współpracy z takim źródłem, wprowadzenie do celów operacyjnych „oficjalnych źródeł informacji". Stwarza to możliwość poszerzenia bazy informacyjnej i, co za tym idzie, wszechstronności rozpoznania problemu.

Przedstawione przed chwilą nowe uregulowania formalne wiążące się z kategoriami spraw, źródeł informacji itd. mają znaczenie, jako nowe narzędzia naszej pracy. Istotniejsza jednak od wspomnianych uregulowań jest konieczność zmiany filozofii naszej pracy, w której – cytuję tu jeszcze raz słowa gen. Kiszczaka – „nie mieści się już pojęcie wewnętrznego przeciwnika politycznego, utożsamianego z opozycją".

Takie nastawienie wymaga rzeczywistej *pierestrojki* naszego myślenia. Przestawić musimy nasze myślenie i działanie w kierunku ochrony konstytucyjnego porządku państwa, zmienić musimy kryteria oceny różnych faktów i zjawisk.

[c-c] *Podkreślono odręcznie.*

Instrukcja jednoznacznie określa, iż nie ma enklaw, terenów wyłączonych z zainteresowań Służby Bezpieczeństwa, jeśli na tych obszarach występują działania lub zamiary zagrażające porządkowi prawnemu. Jednocześnie wyraźnie podporządkowuje naszą działalność zasadzie praworządności, a więc zgodności z prawem, zgodności z naszymi uprawnieniami oraz akceptacji przełożonych.

W obecnej sytuacji największym zagrożeniem dla tego porządku jest ogólna anarchizacja życia publicznego, która niestety wykazuje tendencję wzrostową. W konsekwencji wiele środowisk, grup i jednostek dotychczas stosunkowo neutralnych zaczyna w sposób nie zawsze zgodny z prawem manifestować swą obecność, naruszając porządek konstytucyjny.

W naszym obszarze zainteresowań najistotniejsze zagrożenia dla tego porządku w obecnej sytuacji pochodzić mogą z problematyki mniejszości narodowych, które wykorzystując określone uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, mogą dążyć do tworzenia faktów dokonanych, groźnych dla integralności państwa. Szczególną uwagę operacyjną polecam skierować na problematykę niemieckiej mniejszości narodowej, zwłaszcza, iż jest to dla nas zagadnienie nowe i wymaga stworzenia całej infrastruktury rozpoznawania.

Innym istotnym zagrożeniem jest problem działalności grup i organizacji pozaparlamentarnych, szczególnie o charakterze anarchistycznym lub faszyzującym. Wymienić tu można przykładowo: Polską Partię Socjalistyczną – Rewolucja Demokratyczna, Konfederację Polski Niepodległej, Solidarność Walczącą, Ruch Społeczeństwa Alternatywnego, Ruch „Wolność i Pokój", Federację Młodzieży Walczącej i inne grupy i organizacje, które bazując na skrajnym antykomunizmie oraz ekstremalnych ideologiach, utrudniają porozumienie narodowe i działalność koalicyjnego rządu.

Jak już wspomniałem poprzednio, w zależności od stopnia aktywności politycznej na danym terenie na grupy te powinny być założone sprawy problemowe lub rozpracowania operacyjnego – jeśli podejmują działania godzące w porządek prawny.

Przedstawiłem już podstawowe uregulowania dotyczące zadań, zakresu oraz form pracy. Spróbuję teraz, na ile jest możliwe, skonkretyzować i ukierunkować Wasze zadania.

Generalnie rzecz biorąc, strategia naszej działalności powinna polegać na koncentrowaniu się wokół trzech kierunkowych osi wytyczających zakres i cel naszej aktywności. Dwie z nich dotyczą bezpośrednio działalności operacyjnej i rozpoznawczej, zaś trzecią stanowi wypadkowa tego działania – jest nią działalność informacyjna, która stanowi podstawę do podejmowania przez władze państwowe decyzji politycznych i społecznych.

Niewątpliwie najistotniejszą osią naszej działalności jest wyjaśnianie wszystkich faktów i zjawisk, które bezpośrednio lub pośrednio godzą w konstytucyjny porządek prawny. W tym zakresie mieści się na przykład rozpoznawanie i neutralizowanie grup ekstremistycznych i ich często prowokacyjnych działań wymierzonych w zagwarantowane konstytucyjnie prawa jednostek i legalnie działających sił społecznych.

Klasycznymi przykładami takich naruszeń jest na przykład okupowanie przez członków Konfederacji Polski Niepodległej pomieszczeń należących do różnych legalnych organizacji w celu wymuszenia ich eksmisji. Przykładami takich działań ostatnio były organizowane prowokacyjne manifestacje w Nowej Hucie oraz bunty więźniów w wielu ośrodkach odosobnienia.

Jest rzeczą oczywistą, iż siłami i środkami naszego pionu zapobiec tym faktom nie mogliśmy, ale odpowiednio wczesne rozeznanie rzeczywistych rozmiarów i konsekwencji

społecznych i materialnych zagrożenia może stanowić podstawę do podjęcia przez władze państwowe kroków zmierzających do przestrzegania obowiązującego prawa.

Poważnym zagrożeniem dla konstytucyjnego porządku państwa mogą być różne zdarzenia o znamionach terroryzmu lub sabotażu. Na tę tematykę musimy być szczególnie uczuleni. Działalność tego typu – jak wskazują doświadczenia Bliskiego Wschodu i Europy Zachodniej, a nawet ostatnio niektórych rejonów Związku Radzieckiego – bywa często jednym ze spektakularnych narzędzi walki politycznej. Obecne otwarcie granic oraz pewne zmiany w polityce zagranicznej (jednoczenie Niemiec, stosunki dyplomatyczne z Izraelem) mogą spowodować inplantację tego zjawiska na nasze terytorium.

Poza zjawiskami pośrednich działań zmierzających do podważenia porozumienia narodowego i stworzenia atmosfery konfrontacji o których mówiłem przed chwilą podejmowane są również próby oddziaływania na świadomość społeczną poprzez działalność propagandową zmierzającą do zdyskredytowania rządu, a więc doprowadzenia do ponownej destabilizacji sytuacji politycznej. Dlatego jedną z ważnych dziedzin naszej działalności jest ujawnianie autorów i struktur organizacyjnych zajmujących się produkcją i rozpowszechnianiem antypaństwowych ulotek oraz druków – bez względu na ideowe orientacje twórców. Przykładowo podać mogę, iż w ostatnim okresie w Warszawie w miejscach publicznych oraz w niektórych zakładach pracy i uczelniach odnotowano fakt kolportażu ulotek o charakterze antysemickim i antyrządowym, w których sugeruje się rzekomą zmowę osób pochodzenia żydowskiego o różnej orientacji politycznej i dążenie do opanowania wszystkich struktur władzy państwowej. Ośmieszają one i wyszydzają niektórych członków rządu.

Jak ustaliliśmy, autorami tych ulotek jest grupa osób identyfikujących się z ideologią endecką. Obecni członkowie i sympatycy Stowarzyszenia Narodowego im. Romana Dmowskiego [to] uprzednio działacze różnych nielegalnych struktur, w tym: KSS „KOR", ROPCiO, NSZZ „Solidarność". Prowadzimy w tej sprawie dalsze rozpoznanie i o wynikach na bieżąco informujemy najwyższe władze państwowe i rządowe.

Jak z przedstawionego przeze mnie tego krótkiego przeglądu widać, zadanie ochrony konstytucyjnego porządku państwa nie jest sformułowaniem jedynie akademickim i formalnym, mającym coś zakamuflować, bądź ukryć przed zbyt ciekawymi.

Musimy zdać sobie sprawę, że zadanie to jest trudniejsze, gdyż szersze w swym zakresie niż w czasach, gdy stawiane przed nami cele były jednoznaczne, a barwy były ściśle określone i przeciwstawne. Obecnie, jak zauważyliście, układy i niedawne sojusze ulegają zmianom i przewartościowaniom. Wydaje się, iż te podziały będą się raczej pogłębiać niż niwelować. Zdajemy sobie sprawę z faktu, iż wynikają one z ideologii i sympatii politycznych, ale kto wie, czy nie bardziej zależeć będą w przyszłości od sytuacji ekonomicznej określonych grup i środowisk. Tworzony system demokracji parlamentarnej w swym założeniu niesie zasadę wolnej gry sił politycznych. Reguły tej gry muszą być jednak zgodne z obowiązującym prawem.

W tej nowej sytuacji, której i my musimy się dopiero uczyć, nie da się sporządzić jednoznacznego i niezmiennego indeksu faktów, zdarzeń i zagrożeń. Jedynym wyznacznikiem jest tu nasze doświadczenie, wiedza i rozpoznanie operacyjne, które musimy wykorzystać do bieżącej analizy sytuacji społeczno-politycznej na powierzonych nam obszarach i zajmować się tym, co rzeczywiście stanowić może zagrożenie dla konstytucyjnego porządku państwa.

Tym właśnie akcentem – na doświadczenie, wiedzę, a szczególnie na rozpoznanie operacyjne chciałbym przejść do omawiania drugiej kierunkowej osi naszej pracy. Jeśli pierwszą

z nich syntetycznie moglibyśmy nazwać rozpoznawczo-operacyjną, to tę drugą – rozpoznawczo-profilaktyczną. Wiąże się ona z aktywnym, wszechstronnym wykorzystaniem posiadanej przez nas sieci osobowych źródeł informacji, z których część znalazła się obecnie jakby poza sprawami, które prowadzimy. Posiadamy wielu sprawdzonych, ofiarnych i dobrych współpracowników. Należy przeanalizować ich możliwości informacyjne i operacyjne i przystosować je do nowych zadań i nowych potrzeb.

Funkcjonariusz odpowiadający za rozpoznanie określonego zagadnienia musi mieć pełne operacyjne rozpoznanie i aktualną wiedzę o tym zagadnieniu. Myślę, iż to nowe nasze ustawienie i wynikające z niego zadania powinny znaleźć swój wyraz z następującej filozofii myślenia – funkcjonariusz nie zawsze i nie w każdym zagadnieniu musi prowadzić konkretną sprawę ewidencji operacyjnej, ale **zawsze** musi wiedzieć o wszystkim, co uzasadniałoby konieczność założenia takiej sprawy. Wydaje się, iż taki sposób profilaktyki jest trudniejszy niż dotychczas stosowana. Wymaga głębszej pracy ze źródłami, wzbogacania swej wiedzy o temacie w dostępnych różnorodnych ideowo i politycznie źródłach oficjalnych, wymaga obiektywizmu oraz syntezy. Nie ulega jednak wątpliwości, iż kamieniem filozoficznym w tej działalności jest źródło informacji i podstawowa forma pracy z nim, czyli spotkanie. I w ten właśnie tylko sposób możemy właściwie realizować powierzoną nam funkcję „ochrony", czyli wczesnego rozpoznawania zagrożeń dla konstytucyjnego porządku państwa.

Trzecią wreszcie osią, która jest jak gdyby transmisją naszych działań rozpoznawczych w inny układ, to znaczy w układ decyzyjny, jest spełniana przez nas funkcja informacyjna. Oznacza ona dostarczanie kompetentnym ośrodkom decyzyjnym, resortowym lub państwowym obiektywnego rozpoznania aktualnej, rzeczywistej sytuacji politycznej i społecznej, wiedzy o czynnikach destabilizujących ją oraz o przewidywanych kierunkach jej rozwoju.

Funkcje te wykonywać będziemy zarówno w formach dotychczas stosowanych – to znaczy na podstawie informacji z otrzymywanych meldunków operacyjnych do prowadzonych spraw oraz szyfrogramów o wydarzeniach nadzwyczajnych, jak również w nowej, syntetycznej formie. Taką formą, zgodnie z decyzją szefa SB, będzie opracowywana co dwa tygodnie dla kierownictwa państwa i resortu informacja o sytuacji społeczno-politycznej w kraju. Wytyczne w tej sprawie na adres zastępców szefów wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych przekazał szyfrogramem szef Służby Bezpieczeństwa MSW.

Meldunki te, syntetycznie obrazujące aktualny stan sytuacji polityczno-społecznej, stać się mogą wizytówką naszej aktywności oraz prawidłowości rozpoznawania sytuacji i prognoz. Ich treść stanowić może jeden z elementów w podejmowanych przez władze państwowe decyzjach, jeśli uznane zostaną za trafne, obiektywne i wiarygodne. Z tego względu celowe wydaje mi się przypomnienie, czego te meldunki winny dotyczyć. A więc winny one zawierać dane o:

1. Sytuacji społeczno-politycznej w określonych środowiskach na Waszym terenie i stanie nastrojów.
2. Społecznym odbiorze ważnych decyzji organów państwowych.
3. Istotnych wydarzeniach w sferze społeczno-gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem poważnych zakłóceń w produkcji (strajki, nadzwyczajne wydarzenia, wypadki itp. oraz danych liczbowych na ten temat).
4. Rozpoznanych przejawach radykalnych działań struktur reprezentujących pozaparlamentarne siły polityczne, mogących destabilizować sytuację społeczno-polityczną (demonstracje, działania destrukcyjne, anarchistyczne, terrorystyczne itp.).

5. Innych ważniejszych wydarzeniach mogących mieć znaczący wpływ na rozwój sytuacji społeczno-politycznej i polityczno-operacyjnej w województwie.

Niestety pierwsze doświadczenia z tymi meldunkami nie są najlepsze. Wiele wydziałów przesyła je w formie wielostronicowego powtórzenia tego, co nadesłały w ciągu dwu tygodni w innych szyfrogramach. Natomiast ideą tego meldunku jest synteza sytuacji operacyjno-politycznej. Wymaga to innego spojrzenia i innej redakcji.

Meldunki te powinny być podpisane przez z[astęp]cę szefa do spraw Służby Bezpieczeństwa WUSW i kierowane bezpośrednio na adres dyrektora Departamentu Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa. Proszę tego przestrzegać!

Myślę, iż te wytyczne pośrednio stanowią też swego rodzaju katalog zainteresowań i celów naszej działalności.

Jak wspomniałem, działalność informacyjna będzie stanowiła jeden z elementów naszej zewnętrznej działalności – jej wnikliwości, skuteczności i celowości.

Równie ważna dla naszego dalszego funkcjonowania jest ocena naszej pracy i postaw dokonana przez nas samych, uwzględniająca nowe uwarunkowania i zmieniający się styl i filozofię pracy. W związku z tym wprowadzam następujące kryteria oceny.

Dla Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW.

Poziom, aktywność oraz efektywność pracy operacyjnej poszczególnych wydziałów WUSW będziemy od dziś oceniać według następujących kryteriów:

– stan i stopień rozpoznawania sytuacji operacyjnej w zakresowym obszarze działania,

– umiejętność selekcji rzeczywistego stanu zagrożenia,

– sposób i szybkość reagowania i rozwiązywania występujących zagrożeń godzących w konstytucyjny porządek prawny bądź bezpieczeństwo państwa,

– umiejętność organizacji wielostronnych źródeł dopływu informacji zarówno rzeczowych, jak i nieoficjalnych,

– stan i sposób wykorzystania posiadanej sieci źródeł informacji,

– ilość i rodzaj spraw ewidencji operacyjnej założonych zgodnie z obowiązującą instrukcją, dynamika ich prowadzenia, ilość i stopień wyjaśnionych zagrożeń oraz podejmowanych działań profilaktycznych mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa województwa i kraju,

– praca analityczno-informacyjna w zakresie potrzeb własnych, dla potrzeb służbowych DOKPP oraz władz państwowych, zaangażowanie w działalność służbową, mobilność w przedmiocie realizacji zadań, przestrzeganie prawa i praworządności.

Kryteria oceny pracy funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa:

– poziom wiedzy ogólnej i zawodowej, kultura osobista, zaangażowany stosunek do państwa i obowiązującego prawa (postawa patriotyczna, propaństwowa, poszanowanie konstytucyjnego porządku prawnego i praw obywatelskich), wrażliwość na zło i łamanie obowiązującego prawa,

– umiejętność wieloźródłowego uzyskiwania informacji, krytycznego i selektywnego myślenia – analizy logicznej, prawno-politycznej oceny faktów, zdarzeń, działalności,

– umiejętność celowego typowania, pozyskiwania źródeł informacji, racjonalnego – zgodnego z prawem i potrzebami służby – kierowania osobowymi źródłami informacji,

– lojalność wobec państwa i służby, zaangażowanie, dyspozycyjność, zdecydowanie, dynamika i ofensywność w pracy, wiarygodność i umiejętność kształtowania stosunków międzyludzkich.

Przy okazji takiego jak dziś spotkania nie mogę nie powiedzieć również o dotyczących nas wszystkich sprawach, o sprawach trudnych, sprawach naszego bytu i naszej przyszłości. Nie mogę udawać przed Wami, iż nasza sytuacja jest w pełni unormowana. Do mnie również docierają różne plotki i komentarze, różne spekulacje i rzekomo źródłowe informacje. Budzą one różne emocje i powodują, iż atmosfera w naszych szeregach staje się ciężka i przygniatająca. Wielu spośród nas nie wytrzymuje tej presji psychicznej i odchodzi ze służby. Niektórzy uważają, iż nasza obecna działalność jest zaprzeczeniem idei, dla której podejmowali służbę. Frustracje te, psychologicznie biorąc, są uzasadnione. Na naszych oczach i nie tylko u nas, zmienia się system wartości, padają pomniki i blakną autorytety. Partia, której większość z nas jest członkami, stoi przed fundamentalnymi zmianami, które mogą ją ożywić i przystosować do walki w nowych czasach, ale mogą również doprowadzić do jej dalszego osłabienia. Jak powiedziałem – wiem o tym i zdaje sobie sprawę, iż oczekujecie ode mnie informacji i zapewnień, że nie jest to koniec świata idei, którym służyliśmy. Szczerze i otwarcie muszę powiedzieć, iż takich informacji nie usłyszycie. Trwa walka polityczna o kształt ustrojowy kraju, trwa przedzjazdowa dyskusja na temat przyszłości naszej partii. Zmieniają się struktury organizacyjne i układy podporządkowania. Wszystko to rodzi się w walce często sprzecznych interesów, przy naciskach różnych grup. To co rodzi się, nie jest dzieckiem porażki, ale dzieckiem niezbędnego kompromisu wynikającego z realnej oceny sytuacji.

Jaki będzie ostateczny kształt tego, co się wyłoni? Myślę, iż nikt, kto jest odpowiedzialny za swe słowa, nie zaryzykuje odpowiedzi. W pełni odpowiedzialnie mogę natomiast powiedzieć, co chyba wszyscy odczuwamy, chociażby przez częste wizyty w kasie, iż walka o status Służby Bezpieczeństwa toczona jest z pewnymi sukcesami.

Z tego co powiedziałem, nie wynika, iż biernie mamy się przyglądać i czekać, co z tego wyniknie. Myślę, iż poprzednia część mojego wystąpienia była pod tym względem jednoznaczna. Chciałbym w tym właśnie miejscu podkreślić, iż nasza aktywność – **teraz właśnie** – może mieć bezpośredni wpływ na ostateczne rozwiązanie w naszych sprawach, gdyż jako służba państwowa mamy ściśle określone zadania służbowe, których realizacja ma istotne znaczenie dla tworzenia nowych wartości i nowego krajobrazu politycznego kraju. Chciałbym, aby ta świadomość poprzez Was, jako przełożonych, dotarła do wszystkich funkcjonariuszy pionu. Jako przełożeni jesteśmy szczególnie odpowiedzialni za przystosowanie podległych nam kolektywów do nowych, trudnych warunków, w których – mimo, iż jesteśmy służbą tajną – działamy jakby na scenie oświetlonej reflektorami i przy często nieprzyjaznej widowni.

Dlatego właśnie, jako przełożeni, musimy być szczególnie uczuleni na konieczność działań praworządnych, gdyż nawet drobne naruszenie obowiązujących nas przepisów natychmiast znajduje nagłośnienie, którego reperkusje dotyczą całej służby. Dotyczy to oczywiście wszystkich działań służbowych, ale dotyczy również postaw etyczno-moralnych funkcjonariuszy poza służbą. Przypominam tu dramatyczne w swej faktologicznej wymowie pismo wiceprezesa Rady Ministrów gen. broni Czesława Kiszczaka z dnia 20 listopada do kierowników jednostek organizacyjnych resortu podające ostatnie, bulwersujące opinię publiczną przykłady łamania prawa przez funkcjonariuszy w czasie wykonywania zadań służbowych (pobicie działacza „Solidarności" w Opolu), jak również przykłady zachowań poza służbą (zabójstwo staruszki w Tarnowie przez milicjanta) i inne przykłady naruszeń prawa oraz pobłażliwości przełożonych. Przypominam, iż pismo to zobowiązuje przełożonych do przeanalizowania sytuacji i wyciągnięcia wniosków.

Myślę, iż w takich właśnie trudnych czasach rola przełożonego nabiera szczególnego znaczenia. Musi on nie tylko wymagać pracy, dyscypliny i odpowiedzialności, ale i dbać o kolektyw, znać nastroje podległych mu funkcjonariuszy oraz odpowiednio na nie wpływać. Czuć się odpowiedzialnym za kształtowanie właściwych postaw. Być obiektywnym i sprawiedliwym. Wymagać od innych, ale i wymagać od siebie.

Źródło: AIPN Łd, 0051/136, k. 76–105, mps.

Nr 235

1989 grudzień 22, Tomaszów Mazowiecki – Informacja zastępcy szefa RUSW ds. SB w Tomaszowie Mazowieckim ppłk. Włodzimierza Więtczaka na temat nastrojów społecznych panujących na obszarze podległym RUSW w Tomaszowie Mazowieckim

Tomaszów Mazowiecki, dnia 22 XII 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. nr [b]

[c]**Naczelnik**
Wydziału Ochrony Gospodarki
WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim]

Informacja
dot[ycząca] **sytuacji społeczno-politycznej w rejonie działania RUSW w Tomaszowie Maz**[owieckim]

1. Sytuacja społeczno-polityczna w środowiskach.

W ostatnim okresie czasu w zakładach pracy na terenie RUSW Tomaszów Maz[owiecki] i w środowisku wiejskim daje się zaobserwować duże zaniepokojenie obniżającym się poziomem życia, a zwłaszcza ciągłym wzrostem cen, coraz większym spadkiem wartości pieniądza i zapowiedziami pogłębiania się kryzysu gospodarczego.

Wśród rolników np. gminy Będków obserwuje się rozczarowanie i niezadowolenie z obecnych obrad Sejmu. Uważa się, że zaproponowany przez rząd program reform gospodarczych jest poważnym zagrożeniem dla rolnictwa, jest nastawiony na wyeksploatowanie wsi, tak jak uczyniono to z przemysłem. Uważa się, że w obecnej sytuacji, w jakiej znajduje się rolnictwo, koniecznym jest jego doinwestowanie z budżetu państwa. Rolnicy są bardzo zawiedzeni prowadzoną polityką przez rząd i mówią, że gdyby przypuszczali, że tak będzie, na pewno nie głosowaliby na „Solidarność". Zarzuca się rządowi, że rządzi jak poprzednia ekipa, składając obietnice bez pokrycia [i] nic nie robi, aby uchronić rolnictwo przed inflacją.

[...][d]

2. Opinie na temat ważnych decyzji rządowych.

W środowisku wiejskim i miejskim bardzo negatywnie odebrano przedstawiony przez ministra Balcerowicza program dot[yczący] reformy gospodarczej w Polsce. Uważa się, że gospodarka polska jest zbyt słaba, aby mogła być samofinansującą się i konkurencyjną dla Zachodu. Podkreśla się, że zbyt dużo mówi się o nieekonomicznej produkcji w rolnictwie i [o tym], że jest zbyt droga. Jednak zbyt mało mówi się, że na obecne ceny poważny wpływ

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych w Tomaszowie Maz*[owieckim]*, woj. piotrkowskie. 62 L.dz. KBZ-0696/89. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b] *Pole niewypełnione.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 27 XII 1989 r. 30 Nr OA-01/89. *Datę i numer pisma wpisano odręcznie.*

[d] *Fragment pominięty przez autora.*

mają coraz droższe koszty produkcji w zakładach oraz marnotrawstwo i niegospodarność, za które ma płacić społeczeństwo.

Robotnicy bardzo obawiają się zapowiedzianego wzrostu kosztów utrzymania w roku 1990 i praktycznie zamrożenia płac. Przewiduje się, że może to spowodować poważne nastroje niezadowolenia i otwarte wystąpienia robotników, które mogą doprowadzić do kryzysu rządowego.

[...][d]

5. W dniu 13 XII 1989 r. w ZWCh „[Chemitex-]Wistom" w Tomaszowie Maz[owieckim] przez radiowęzeł nadano audycję, tzw. otwarte studio, na temat: „Restrukturyzacja, reprywatyzacja i zmiany organizacyjne" [w] ww. przedsiębiorstwie.

Na zadawane pytania przez załogę odpowiadali: dyrekcja, przedstawiciele rady pracowniczej, zw[iązków] zawodowych, korporacji spółek. W dyskusji ostro krytykowano zasadność tworzenia spółek na bazie majątku ZWCh „[Chemitex-]Wistom". Zwrócono uwagę, że usługi świadczone przez spółki są dużo droższe niż wykonywanie ich przez własnych pracowników. Powyższa krytyka znalazła odbicie w dniu 14 XII 1989 r. na II Ogólnym Zebraniu Delegatów Załogi IV Kadencji, na którym dyr. Bednarek[1] przedstawił ten sam program i również spotkał się on z poważną krytyką. Program zawiera założenie nowych spółek, wchodzenie w spółki z obcym kapitałem, obniżenie zatrudnienia.

W związku z negatywnym odbiorem programu przez delegatów załogi dyrektor zapowiedział podanie się do dymisji w dniu 18 XII 1989 r. Dymisję złożył na ręce ministra przemysłu, która na razie nie została jeszcze rozpatrzona. W rezygnacji ze stanowiska zawarł krytykę obecnej polityki rządu wobec przedsiębiorstw, która została publicznie oceniona przez ministra w radiu w dniu 21 XII 1989 r. w programie pierwszym.

Analizując obecną sytuację społeczno-polityczną w rejonie, można przypuszczać, że jeżeli nastąpi dalszy gwałtowny wzrost cen artykułów pierwszej potrzeby przy zamrożeniu płac, w niektórych zakładach Tomaszowa Maz[owieckiego] może dojść do otwartych wystąpień. Niewykluczone jest, że może dojść również do przerw w pracy lub strajków.

Niemniej jednak do końca roku 1989 problem ten prawdopodobnie nie będzie występował.

Wykonano 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Opr. pismo – AC/HS[e]
Nr ks. masz. [f]0264[f]

Źródło: AIPN Łd, 0051/162, k. 56–59, mps.

---

[e] *Po prawej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Tomaszowie Maz*[owieckim]*, woj. piotrkowskie ppłk mgr Włodzimierz Więtczak *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[f-f] *Wpisano odręcznie.*

[1] Jan Bednarek (ur. 1938). Działacz gospodarczy i partyjny, chemik; czł. ZMP (1954–1956); czł. ZMS (1960–1964); absolwent Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego UŁ (1962); od 1962 pracownik ZWCh „Chemitex-Wistom" w Tomaszowie Mazowieckim (m.in. 1972–1974 zastępca dyrektora ds. produkcji, 1974–1975 i 1976 dyrektor ds. techniczno-produkcyjnych, od 1976 dyrektor naczelny); dyrektor ZWCh „Chemitex" w Chodakowie (1975–1976); czł. Rady Dyrektorów przy Ministrze Przemysłu Chemicznego i Lekkiego (1985–1987); czł. PZPR (1964–1990) – m.in. czł. Komisji Rewizyjnej KM PZPR w Tomaszowie Mazowieckim (1974–1976), czł. Plenum KM PZPR w Tomaszowie Mazowieckim (1986–1990); w 1989 kandydat PZPR do Senatu PRL. *Kto jest kim w Polsce. Informator biograficzny. Edycja 2*, Warszawa 1989, s. 69.

Nr 236

1989 grudzień 26, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat wydarzeń związanych z Jesienią Narodów w Europie Środowo-Wschodniej

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 26 XII 1989 [r.]
Tajne
[a]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

Tocząca się wojna domowa w Rumunii zdominowała w dyskusjach sprawy ekonomiczne. Powszechne oburzenie opinii publicznej, towarzyszące informacjom o kolejnych morderstwach osławionej gwardii Ceauşescu[b], wywołuje naturalne odruchy współczucia i pomocy. Zdaniem środowiska inteligencji Rumunia stała się przykładem, że [c] każdy totalitarny system sprawowania władzy jest bezsilny wobec gniewu narodu, a [c] wyrzeczenia mają swoje granice. Po upadku ostatniego bastionu stalinizmu oczekuje się, że w następnej kolejności rozpadnie się Związek Radziecki, gdzie tendencje separatystyczne uzyskują tak silne wsparcie w niektórych republikach, zwłaszcza nadbałtyckich. Dość powszechnie wyrażane jest pewne zaniepokojenie szybkością zachodzących zmian. Uważa się, że może to doprowadzić do globalnej destabilizacji w Europie, z czego skwapliwie skorzystają Niemcy. Już obecnie ich zjednoczenie ekonomiczne i unifikacja gospodarcza, do której zmierzają, budzi uzasadnione obawy w społeczeństwie. W tym kontekście wyrażany jest pogląd, że „jesień ludów" zapoczątkowana w Polsce może w ostateczności okazać się dla nas niezbyt przyjazna, bowiem zbyt wiele problemów będzie do rozwiązania, przez co sprawa polska przestanie być jedyną i wyłączną.

Dość powszechnie wyrażany jest pogląd, że Polska wykazała mimo wszelkich negatywnych uwarunkowań, a zwłaszcza presji sąsiadów, że możliwe jest pokojowe przejście z jednej formacji ustrojowej do drugiej i przejęcie władzy przez opozycję. W wypowiedziach [c] podkreśla się dalekowzroczność gen. Jaruzelskiego, który jako jeden z nielicznych przywódców

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2571. Przyjęto 26 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 18.30. Zaszyfrowano 26 XII *[19]*89 *[r.]*, g*[odzina]* 19.20 *opatrzone dwoma parafkami.*

[b] *W dokumencie:* Causescu. Nicolae Ceauşescu (1918–1989). Rumuński przywódca komunistyczny; od 1936 czł. KPR; sekretarz KC KPR (1954–1965); od 1955 czł. BP KC KPR; od 1965 sekretarz generalny RPK; stopniowo zwiększał zakres swojej władzy; od 1967 przewodniczący Rady Państwa; od 1973 przewodniczący Najwyższej Rady Rozwoju Gospodarczego i Społecznego; od 1974 prezydent; doprowadził do wyniszczenia gospodarki Rumunii; postępującej dewastacji kraju towarzyszył wzrost terroru policji politycznej Securitate oraz oficjalny kult osoby Ceauşescu i nepotyzm; w czasie powstania przeciwko jego dyktaturze w grudniu 1989 aresztowany, skazany na śmierć przez sąd wojskowy i bezzwłocznie rozstrzelany wraz z żoną Eleną.

[c] *Nieczytelny, wykreślony wyraz.*

państw socjalistycznych dostrzegł zachodzące historyczne przewartościowania i potrafił wyciągnąć właściwe wnioski, co znamionuje polityka wysokiej rangi.

[...][d]

Szef WUSW
w Piotrkowie Tryb[unalskim][e]
płk A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 153–154, rkps.

[d] *Fragment pominięty przez autora.*
[e] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 237

1989 grudzień 27, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna w sprawie reakcji mieszkańców województwa piotrkowskiego na rozwój sytuacji politycznej w Rumunii w grudniu 1989 r.

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 27 XII 1990 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

Nadal pierwszoplanowym tematem dyskusji prowadzonych w poszczególnych środowiskach pozostaje tragiczna sytuacja w Rumunii. Zdaniem niektórych przedstawicieli środowiska inteligencji spontaniczność społeczeństwa polskiego w niesieniu pomocy Rumunii może znamionować, iż nie jesteśmy pozbawieni współczucia i odruchów braterstwa z innymi narodami. Wyrażany jest również pogląd, iż wydarzenia w Rumunii, a zwłaszcza krwawa rozprawa z reżimem Ceauşescu[b], będzie wywierała istotny wpływ na kształtowanie się stosunków politycznych w pozostałych krajach socjalistycznych. Przeważa przekonanie, że rozmiar tragedii zmusi zarówno opozycję, jak i władze PZPR do bardziej racjonalnego i wyważonego politycznie podejmowania decyzji oraz wyeliminuje z procesu decyzyjnego osoby skłonne do forsowania rozwiązań radykalnych, nierzadko siłowych. Inni natomiast są zdania, iż przykład Rumunii może zmobilizować radykałów zarówno ze strony „S", KPN, [jak] i PZPR do próby wymuszenia na organach przedstawicielskich szybszego reformowania sfery politycznej, co może spowodować zerwanie wątłej linii porozumienia zawartego przy okrągłym stole. Niemal powszechnie twierdzi się, że oświadczenie premiera T[adeusza] Mazowieckiego jasno precyzuje jednak dalszą drogę postępowania. Jest to droga stopniowych reform, przy zachowaniu wewnętrznego spokoju państwa, zyskująca coraz większe wsparcie społeczne.

[...][c]

Szef WUSW
w Piotrkowie Tryb[unalskim]
[d]**płk A**[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 151–152, rkps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2578. Przyjęto 27 XII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 16.20. Zaszyfrowano 27 XII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 16.55. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *W dokumencie:* Causescu.

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

[d] *Powyżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 238

1989 grudzień 27, Kalisz – Depesza szyfrowa w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat wydarzeń politycznych w Rumunii

Kalisz, [dnia] 27 grudnia 1989 roku

[a]Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Depesza szyfrowa

[...][b]

Wśród znacznej części środowisk społeczno-zawodowych wydarzenia w Rumunii zdominowały dyskusje i komentarze. Dyktatorski sposób rządzenia [...][c] prezydenta **Ceauşescu**[d] budził dezaprobatę w najszerszych kręgach społecznych. Zarówno pogarszająca się sytuacja gospodarcza, jak i mafijno-rodzinny styl kierowania przez **Ceauşescu**[d] uzasadniały, zdaniem dyskutujących, spontaniczny sprzeciw narodu rumuńskiego. Jednocześnie wyraża się powszechne oburzenie w związku z tysiącami ofiar, jakie pociągnęły za sobą wydarzenia w Rumunii. Stwierdza się, iż sprawcy tych ofiar winni być pociągnięci do odpowiedzialności karnej. W komentarzach zwraca się uwagę na to, że Front Ocalenia Narodowego sprawujący aktualnie władzę, jest w stanie zaprowadzić porządek i zapewnić bezpieczeństwo państwu. W kontekście tego stwierdza się, iż sytuacja w Rumunii nie wymaga interwencji, czy też pomocy zbrojnej, państw Układu Warszawskiego. Nie powinno się bowiem – zdaniem komentujących – powielać historycznych błędów, np. z 1968 roku[e].

Źródło: AIPN Łd, 0044/19, t. 21, k. 277, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 1689. Przyjęto 27 XII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 15.40. Zaszyfrowano 27 XI 1989 *[r.]*, *g[odzina]* 16.20 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer i godziny wpisano odręcznie. Datę wstemplowano.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Pominięto odręcznie przekreślony wyraz:* dotychczasowego.

[d] *W dokumencie:* Causescu.

[e] *Poniżej pieczęć:* Szef Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Kaliszu płk Józef Skoczek *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Józef Skoczek, płk. Od maja 1963 do marca 1974 zastępca naczelnika Wydziału IV KW MO w Olsztynie; od czerwca 1975 zastępca komendanta KW MO ds. SB w Kaliszu; od października 1981 komendant/szef KW MO/WUSW w Kaliszu. Zwolniony ze służby 18 VI 1990. *Aparat bezpieczeństwa*…, t. 2, s. 113; *ibidem*, t. 3, s. 130.

Nr 239

1989 grudzień 29, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji środowiska nauczycielskiego w Żyrardowie na wystąpienie telewizyjne przewodniczącego Konfederacji Polski Niepodległej Leszka Moczulskiego

IA-pf-342/89

[a]Skierniewice, dn. 29 XII 1989 [r.]
Poufne
Egz. poj[edynczy]

Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

[...][b]

Natomiast nauczyciele szkół średnich Żyrardowa bardzo krytycznie komentują wypowiedzi osób uczestniczących w emitowanym wczoraj w TV programie „Interpelacje". Szczególnej krytyce poddano wypowiedź przewodniczącego KPN Leszka Moczulskiego, który zażądał od obecnego rządu rozpisania w 1990 roku powszechnych wyborów mających zapewnić pełną demokratyzację życia politycznego w Polsce.

Oburzenie wręcz wywołała groźba Moczulskiego, że niespełnienie żądania doprowadzi do wydarzeń, jakie miały miejsce ostatnio w Rumunii. Postawa Moczulskiego jaką oficjalnie zaprezentował, świadczy – w przekonaniu dyskutujących – o jego konfrontacyjnym, niezwykle niebezpiecznym dla bezpieczeństwa kraju programie i charakterze. Uważa się, że w tej sytuacji premier Mazowiecki winien podjąć działania zmierzające do uniemożliwienia działań tej partii i jego przewodniczącego[c].

[...][b]

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 43, k. 177–178, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 2040. Przyjęto 29 XII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 29 XII 1989 *[r.]*, g*[odzina]* 18.00. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 240

1990 styczeń 10, Piotrków Trybunalski – Analiza działalności opozycyjnych ugrupowań politycznych na terenie województwa piotrkowskiego opracowana przez zastępcę szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Jarosława Zająca

Piotrków Trybunalski, dnia 10 I 1990 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]

Analiza
działalności struktur będących poza układem parlamentarnym na terenie województwa piotrkowskiego

I. Niezależny Ruch Społeczny „S" im. ks. J[erzego] **Popiełuszki.**

Głównym celem działania tego ruchu jest podnoszenie wartości etycznych społeczeństwa w oparciu o naukę Kościoła[b] i tworzenie przez różnego rodzaju działania i inicjatywy warunków dla rozwoju świadomości niepodległościowej. Faktycznie założenia programowe obejmują wytyczne działalności Polski Walczącej. W programie swym działacze ruchu negatywnie ustosunkowani są do istniejącego w kraju systemu polityczno-prawnego oraz osoby premiera T[adeusza] Mazowieckiego za wprowadzenie do rządu przedstawicieli PZPR. Ruch ten liczy 10 członków rekrutujących się ze środowiska robotniczego. Głównymi liderami tej organizacji są:

1. **Ciesielski** Michał[1], s. Franciszka i Wiktorii Kowalczyk, ur. 23 IX 1929 r. we Francji, pochodzenie społeczne robotnicze, wykszt[ałcenie] zasadnicze, bezpartyjny, zam. Radomsko, ul. [...][c]. W okresie okupacji członek AK. W latach 1980–[19]81 aktywny działacz NSZZ „S". Obecnie jest członkiem ZBoWiD.

2. **Zięba** Wiesław[2], s. Rudolfa i Józefy Bębisz, ur. 24 I 1937 r., Wejherowo, poch[odzenie] społ[eczne] robot[nicze], wykszt[ałcenie] średnie techniczne, żonaty, bezpartyjny, zam. Radomsko, ul. [...][c]. Wymieniony w minionym okresie nie przejawiał większej aktywności.

3. **Tkacz** Kazimierz[3], s. Franciszka i Marianny Kokosińskiej, ur. 5 I 1916 r. w Radomsku, poch[odzenie] społ[eczne] robotnicze, wykszt[ałcenie] średnie, bezpartyjny, emeryt, zam. Radomsko ul. [...][c]. W okresie okupacji członek AK. Obecnie aktywny działacz w Mię-

---

[a] *Pole niewypełnione.*
[b] *W dokumencie:* kościoła.
[c] *Fragment pominięty przez autora.*
[1] Michał Ciesielski (ur. 1929). Działacz społeczny i związkowy; żołnierz AK; czł. ZBoWiD; działacz NSZZ „S" (1980–1981); od 1989 czł. NRS „S" im. ks. J. Popiełuszki.
[2] Wiesław Zięba (ur. 1937). Działacz związkowy, nauczyciel; zatrudniony w ZSZ nr 3 w Radomsku; czł. Zarządu Miejskiego Sekcji Nauczycielskiej NSZZ „S", czł. MKK NSZZ „S" w Radomsku; wg zachowanych dokumentów TW „Sandacz" (1982–1985), zarejestrowany pod nr. 5920. AIPN Łd, 0031/91; 0059/674; karty: E-16 z kartoteki zniszczeniowej, Mkr-2 z kartoteki odtworzeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.
[3] Kazimierz Tkacz (ur. 1916). Działacz społeczny; żołnierz AK; czł. NSZZ „S".

dzyzakładowym Zarządzie „S” w Radomsku. Jest negatywnie ustosunkowany do działaczy partyjnych i państwowych.

4. **Dziadkiewicz** Mieczysław[4], s. Mariana i Ireny Gładysz, ur. 31 V 1963 r. w Radomsku, poch[odzenie] społ[eczne] robotnicze, wykszt[ałcenie] średnie, kawaler, bezpartyjny, zam. Radomsko ul. [...][c]. Osobiste zaangażowanie w obecnej sytuacji społeczno-politycznej powoduje, że wymieniony posiada znaczne uznanie wśród działaczy „S” w Radomsku. W bardzo krótkim czasie z szeregowego członka „S” awansował w roku ubiegłym na stanowisko przewodniczącego MKO „S”. W działalności swej deklaruje poparcie dla struktur związkowych. Utrzymuje szerokie kontakty z działaczami „S” z terenu całego województwa.

Ocenić należy, iż perspektywy rozwojowe tego ruchu są niewielkie. Spowodowane to jest mało chwytliwym społecznie programem działania. Brak większego wsparcia w społeczeństwie powoduje, że kierownictwo NRS w Warszawie usilnie nawołuje do rozszerzenia liczby członków w terenie. Działalność tej organizacji stwarza jednak zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, gdyż w założeniach swych planuje podejmowanie akcji terrorystycznych w nieokreślonych formach. Ponadto zamierza w przyszłości wprowadzić struktury oparte na przedwojennych zasadach organizacji zbrojnych.

II. Polska Partia Socjalistyczna.

Nadrzędnym celem do którego dąży PPS jest niepodległa, demokratyczna i społecznie sprawiedliwa Polska. Ponadto organizacja ta w programie swym opowiada się za pełnym poszanowaniem praw narodów do swobodnego wyboru form ustrojowych i zasad polityki zagranicznej. W działalności swej wyraża pozytywny stosunek do istniejącego obecnie w kraju systemu polityczno-prawnego. Będąc w fazie rozwojowej, liczy 5 członków rekrutujących się ze środowiska robotniczego. Głównym liderem poczynań PPS na terenie województwa jest:

– **Uptas** Krzysztof, s. Czesława i Zuzanny Rawińskiej, ur. 1 III 1948 r., Piotrków Tryb[unalski], poch[odzenie] społ[eczne] robotnicze, wykszt[ałcenie] zawodowe, żonaty, zam. Piotrków Tryb[unalski] ul. [...][c]. W okresie 1980–[19]81 aktywny działacz struktur „S”. W lipcu 1982 r. zatrzymany podczas kolportażu nielegalnych ulotek. Utrzymuje bliskie kontakty z działaczami PPS z terenu Łodzi, z którymi pragnie w przyszłości uściślić formy działalności. [...][c]

W chwili obecnej PPS na terenie województwa posiada nieznaczne perspektywy rozwojowe z uwagi na nieznajomość na szeroką skalę założeń programowych przez społeczeństwo, a także brak popularyzacji wśród mieszkańców województwa. Zwrócić należy uwagę, iż organizacja ta jest dopiero w fazie organizacyjnej. Po naradzie w Radzie Naczelnej PPS w Warszawie działacze PPS z K[rzysztofem] Uptasem na czele otrzymali zadanie utworzenia Komitetu Miejskiego. Ze względu na trudności finansowe związane z działalnością otrzymali środki finansowe w wysokości 150 tys. zł. Z uwagi na brak istotnych postępów w poszerzaniu bazy członkowskiej oceniani są negatywnie przez Radę Naczelną. Dlatego też w najbliższej przyszłości kierownictwo tej organizacji planuje dokonać zmian personalnych, mających przyczynić się do większego zaktywizowania tego środowiska.

---

[4] Mieczysław Dziadkiewicz (ur. 1963). Pracownik Pogotowia RKTS w Radomsku; jeden z inicjatorów reaktywowania NSZZ „S” w miejscu pracy; przewodniczący MKO NSZZ „S” w Radomsku (czerwiec–sierpień 1989); działacz NRS „S” im. ks. J. Popiełuszki; wg zapisów ewidencyjnych TW „Piotr” (1987–1990), zarejestrowany pod nr. 10 027 – materiały archiwalne zniszczono w 1990. AIPN Łd, 0051/231; karta Mkr-3 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C” WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

III. Młodzieżowy Ruch 11 Listopada „Prawda–Wolność–Niepodległość".

Podczas spotkań organizacyjnych działacze tego ruchu rozważali różnorodne formy przyszłej działalności. W założeniach programowych zamierzają organizować różnego rodzaju demonstracje uliczne, malowanie haseł na budynkach użyteczności publicznej itp. Ponadto w programie swym nawiązują do form działalności Solidarności Walczącej. Wyrażają negatywny stosunek do istniejącego w naszym kraju systemu polityczno-prawnego. Ruch ten liczy 6 osób rekrutujących się ze środowiska młodzieżowego. Głównym liderem organizacji oraz [inicjatorem] wszelkich [prowadzonych] przez nią poczynań jest:

– **Wyczachowski** Wojciech, s. Ryszarda i Marii Merkier, ur. 3 IX 1971 r., Szczecinek, poch[odzenie] społ[eczne] robotnicze, wykszt[ałcenie] średnie, zam. Bełchatów, ul. [...]c. Wymieniony będąc uczniem ZSG w Bełchatowie, dał się wielokrotnie poznać jako osobnik o niewykrystalizowanych poglądach politycznych. W trakcie nauki w szkole z inicjatywy ojca, znanego działacza „S", w dniu 11 XI 1988 r. organizuje strukturę młodzieżową pod nazwą [Młodzieżowy] Ruch 11 Listopada „PWN". Swoim zachowaniem daje się poznać jako zdecydowany przeciwnik ugodowej polityki „S" wobec innych sił politycznych w kraju.

Ruch ten nie posiada obecnie większych perspektyw rozwojowych z uwagi na zmianę sytuacji politycznej w kraju. Praktycznie nie prowadzi żadnej działalności. Reprezentuje mało atrakcyjny program, który nie wywołuje większego zainteresowania w środowisku młodzieżowym. Jednakże w przypadku niekorzystnych zjawisk w sytuacji społeczno-gospodarczej organizacja ta stanowić może zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. Ponadto negatywny stosunek do PZPR stwarza możliwość podejmowania wszelkiego rodzaju akcji propagandowych dyskryminujących działaczy PZPR w oczach opinii publicznej.

IV. Ruch Pacyfistyczny „Wolność i Pokój".

Nielegalną działalność organizacja ta ujawniła jesienią 1987 roku. Pierwszym akcentem działalności było zorganizowanie wspólnie z działaczami „S" w dniu 11 XI 1987 roku manifestacji w Bełchatowie, która nie wzbudziła większego rezonansu społecznego. Głównym założeniem programowym jest zniesienie obowiązkowej służby wojskowej na rzecz zastępczej, uwolnienie więźniów politycznych. W działalności swej wyraża pozytywny stosunek do istniejącego systemu polityczno-prawnego. W chwili obecnej liczy 10 członków rekrutujących się ze środowiska młodzieżowego, mającego w perspektywie odbycie zasadniczej służby wojskowej. Do najaktywniejszych członków tego ruchu zaliczamy:

1. **Wilk** Jacek, s. Józefa i Jadwigi z d[omu] Kotas, ur. 17 XI 1966 r. w Żarach, zam. Bełchatów ul. [...]c, wykszt[ałcenie] średnie techniczne, zatrudniony KWB Bełchatów w dziale EW-3 jako elektromonter, żonaty, dwoje dzieci. Wymieniony był współwykonawcą apelu do młodzieży we Włoszczowej. Jest czołowym działaczem ruchu pacyfistycznego „Wolność i Pokój" na terenie BOP. Uzurpuje sobie prawo do reprezentowania ruchu na zewnątrz. Podejmuje szereg inicjatyw, m.in. ukarany przez Kolegium ds. Wykroczeń za propagowanie hasła o treści antypaństwowej umieszczonego na kurtce. Prezentuje zdecydowanie wrogą postawę do zasadniczej służby wojskowej.

2. **Wysocki** Piotr[5], s. Witolda i Janiny Kuklińskiej, ur. 8 VII 1965 r. w Bełchatowie, wykszt[łacenie] średnie techniczne, zatr[udniony] KWB Bełchatów, zam. Bełchatów ul. [...]c. Wymieniony jest aktywnym działaczem ruchu pacyfistycznego „WiP". W dniu 26 III 1988 r.

---

[5] Piotr Wysocki (ur. 1965). Działacz Ruchu „WiP"; pracownik KWB Bełchatów.

zostaje zatrzymany w mieszkaniu Konstantego Radziwiłła[6], zam. w Warszawie podczas nielegalnego zebrania Rady Funduszu Ruchu „WiP".

3. **Zalewski** Dariusz[7], s. Zygmunta i Janiny Zaniewskiej, ur. 22 IX 1965 r. w Zgorzelcu, wykszt[ałcenie] średnie techn[iczne], zatrudniony KWB Bełchatów, zam. Bełchatów [...][c]. Wymieniony był jednym z głównych inicjatorów opracowania przez młodzież ZSG w Bełchatowie apelu solidaryzującego się ze strajkującymi uczniami we Włoszczowej. Bierze aktywny udział we wszelkiego rodzaju akcjach podejmowanych przez ruch pacyfistyczny „Wolność i Pokój".

Aktualnie aktywiści tego ruchu nie prowadzą żadnej działalności, a ich wzajemne kontakty są dość luźne. Część działaczy tego ruchu weszła bowiem w skład nowych legalnie działających zakładowych struktur „S". W wyniku podejmowanych przez obecny rząd inicjatyw będących wyrazem dążeń przedstawicieli tego ruchu, działalność tej struktury nie stanowi większego zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednakże z posiadanego rozpoznania operacyjnego wynika, że działacz tej struktury J[acek] Wilk rozszerza swój zakres zainteresowań poprzez nawiązywanie kontaktów z przedstawicielami organizacji pod nazwą Partia Radykalna działającej na Zachodzie.

V. Konfederacja Polski Niepodległej.

Obecnie ruch ten jest w fazie organizacyjnej. Spotkanie inicjatywne odbyło się w dniu 4 XI 1989 r. na terenie Bełchatowa. Z powodu braku materiałów propagandowych i informacyjnych grupa inicjatywna zobowiązała jednego ze swych członków do nawiązania kontaktów z przedstawicielami tej struktury w Warszawie. Ponadto do działalności propagandowej mającej na celu przyciągnięcie zwolenników i sympatyków tego ruchu wytypowała Adama Gajewskiego[8]. W wyniku podjętych kontaktów z przedstawicielami KPN w Warszawie otrzymali oni deklaracje członkowskie oraz biuletyny informacyjne.

Obecnie grupa inicjatywna liczy 10 osób, z których głównymi liderami są:

1. **Matyśkiewicz** Zbigniew, s. Mariana i Marianny Jeż, ur. 12 X 1960 r. w Bełchatowie, wykszt[ałcenie] średnie techniczne, żonaty, zatr[udniony] KWB Bełchatów. Pracę w KWB podjął w 1980 roku po ukończeniu Technikum Górniczego w Bełchatowie. W tym samym roku po utworzeniu NSZZ „S" czynnie włączył się w działalność zmierzającą w kierunku utworzenia organizacji młodzieżowej tego związku. Po wprowadzeniu stanu wojennego

---

[6] Konstanty Radziwiłł (ur. 1958). Działacz NZS i Ruchu „WiP", lekarz, prezes NRL; absolwent Wydziału Lekarskiego AM, Podyplomowego Studium Ekonomiki Zdrowia w Warszawie oraz Podyplomowego Studium Bioetyki w Warszawie; działacz NZS, m.in. przewodniczący NZS AM w Warszawie i skarbnik KK NZS (1980–1982); po zakończeniu studiów lekarz podstawowej opieki zdrowotnej w przychodni rejonowej, pogotowiu ratunkowym i w zakładach przemysłowych; uczestnik głodówki w kościele św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej pod Warszawą (17–24 III 1985); od maja 1985 zaangażowany w działalność Ruchu „WiP"; od września 1986 członek Rady Funduszu Ruchu „WiP"; przedstawiciel Ruchu „WiP" na konwencji END w Coventry (14–18 VII 1987); po rezygnacji J.J. Lipskiego faktyczny przewodniczący Rady Funduszu Ruchu „WiP" (grudzień 1987–październik 1988); 26 III 1988 na zebraniu Rady Funduszu Ruchu „WiP" w mieszkaniu K. Radziwiłła SB zatrzymała 22 przedstawicieli ośrodków regionalnych oraz zarekwirowała środki finansowe należące do organizacji; po 1989 uczestnik prac samorządu lekarskiego; sekretarz NRL (1997–2001), od 2001 jej prezes; delegat na KZL oraz czł. ORL; inwigilowany przez SB w ramach KE „Albert" (1988–1990). AIPN, 01326/729; 01545/16; karty: Mkr-2 z kartoteki Biura „C" MSW; Mkr-2, Mkr-3, E-16, EO-4/77 i EO-4-A/77 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW; EKB-1/84 z kartoteki Biura „B" MSW; EO-13s/b/śl z kartoteki Biura Śledczego MSW.

[7] Dariusz Zalewski (ur. 1965). Działacz Ruchu „WiP"; pracownik KBW Bełchatów.

[8] Adam Gajewski (ur. 1957). Działacz KPN w Bełchatowie; współpracownik Z. Matyśkiewicza.

przystąpił do działalności w strukturach „S", dokonując kolportażu ulotek. W roku 1984 był sygnatariuszem apelu o uwolnienie więźniów politycznych.

2. **Suchcicki** Kazimierz, s. Jerzego i Heleny Sokołowskiej, ur. 8 IV 1963 r., Rząśnia, poch[odzenie] społ[eczne] chłopskie, wykszt[ałcenie] zasadnicze zawodowe, żonaty, zatr[udniony] KWB Bełchatów. Od 1986 roku aktywny uczestnik wszelkiego rodzaju uroczystości organizowanych w kościele oo.[d] Jezuitów. Wraz z żoną są czynnymi członkami DLP w Bełchatowie. W poglądach politycznych reprezentuje sympatię do ruchu pacyfistycznego „WiP". Ponadto w sierpniu 1986 r. bierze udział w nielegalnej manifestacji mającej miejsce w Bełchatowie. W dniu 22 X 1987 r. wyraził zgodę na oficjalne reprezentowanie swoim nazwiskiem KZ NSZZ „S" KWB Bełchatów. Działacz Towarzystwa Przyjaciół „Powściągliwość i Praca" w Bełchatowie.

3. **Dobkowski** Wiesław[9], s. Romana i Sabiny Wojsz, ur. 2 I 1953 r., Rząśnik, wykszt[ałcenie] wyższe techniczne, zatr[udniony] KWB Bełchatów, zam. Bełchatów [...][c]. Działalność w organizacjach politycznych rozpoczął w 1986 r. W kwietniu 1988 roku na zebraniu osiedlowym w Bełchatowie zgłoszony zostaje jako kandydat na radnego MRN, jednakże przed wyborami kandydaturę swoją wycofuje. W czerwcu 1988 roku podczas zebrania założycielskiego TP „PiP" w Bełchatowie wybrany zostaje w[i]ceprezesem tego koła. W sierpniu tego roku wraz z innymi działaczami TP „PiP" podpisuje protest złożony na ręce Prezydenta Miasta Bełchatowa, dot[yczący] sprzeciwu wobec propozycji lokalizacji składowania odpadów radioaktywnych w wyrobisku kopalni. W tym też okresie bierze czynny udział w wiecu załogi KWB, podczas którego podjęto decyzję o strajku okupacyjnym. Działacz DLP przy klasztorze oo.[d] Jezuitów w Piotrkowie Tryb[unalskim]. W roku 1988 wchodzi w skład Międzyregionalnego Komitetu Helsińskiego jako doradca województwa piotrkowskiego.

W momencie poszerzenia bazy członkowskiej inicjatorzy przedsięwzięcia w zakresie utworzenia KPN planują zorganizowanie kolejnego wyjazdu do Warszawy, skąd zamierzają przywieść legitymacje członkowskie, program działania i inne dokumenty niezbędne do podjęcia działalności.

W chwili obecnej organizacja ta nie posiada własnego lokalu, stąd też korzysta z gościnności MKO „S" w Bełchatowie. Grupa działaczy KPN jest mało liczebna, bez większych aktualnie perspektyw rozwojowych, nie stanowi istotnego zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku publicznego.

---

[d] *W dokumencie błędnie:* xx.

[9] Wiesław Dobkowski (ur. 1953). Polityk, senator; absolwent Wydziału Elektrycznego PŁ (1978); od 1980 zatrudniony w KWB Bełchatów (1990–1992 przewodniczący Rady Pracowniczej, od 2006 dyrektor ZRIB w Rogowcu); zaangażowany w działalność DLP przy klasztorze oo. Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1988 wiceprezes koła TP „PiP" w Bełchatowie; od 1988 czł. Międzyregionalnego Komitetu Helsińskiego; w latach dziewięćdziesiątych czł. PC; radny Sejmiku Województwa Łódzkiego (2006–2007); od 2007 senator z ramienia PiS.

VI. Koło Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego.

Struktura ta jest aktualnie w fazie organizacyjnej. Głównymi inicjatorami wszelkich poczynań w tym kierunku są Zbigniew Mroziński oraz Ryszard Wyczachowski. Wymienieni posiadają znaczne wpływy w środowisku Kościoła katolickiego, stąd też zainteresowanie z ich strony utworzeniem tej organizacji. Obecnie wymieni[eni] dążą do uzyskania założeń programowych tej struktury, jak również wszelkich materiałów propagandowych[e].

Wyk. w 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Opr./Wyk. – KS/BJ
Nr ks. masz. [a]/89[f]

Źródło: AIPN Łd, 0051/136, k. 151–158, mps.

[e] *Poniżej odręczna adnotacja:* Uzupełnić dane dot*[yczące]* w*[yżej]* wym*[ienionych]*.

[f] *Po prawej stronie pieczęć:* Z*[astęp]*ca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Piotrkowie Trybunalskim ppłk mgr Jarosław Zając *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 241

1990 styczeń 12, Warszawa – Wytyczne dotyczące zasad przeprowadzania zmian personalnych w strukturach podległych ministrowi spraw wewnętrznych opracowane przez szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW płk. Leszka Lamparskiego

[a]Warszawa, [dnia] [b]12[b] I 1990 [r.]

Dyrektorzy departamentów (równorzędni)[c]
komendant ASW
szefowie WUSW (równorzędni)
komendanci szkół MO

[d]W resorcie spraw wewnętrznych prowadzone są aktualnie działania restrukturyzacyjne. Podstawowym ich celem jest dostosowanie struktur resortu do wymagań i potrzeb wynikających z sytuacji społeczno-politycznej kraju. Nieuniknionym skutkiem tych działań będzie szereg problemów organizacyjnych i kadrowych obejmujących zarówno szeregowych funkcjonariuszy MO i SB, jak również przełożonych wszystkich szczebli.

Realizując kolejne decyzje restrukturyzacyjne kierownictwa resortu, należy mieć cały czas na uwadze dwa podstawowe cele:

– zapewnienie sprawnego wykonywania przez poszczególne komórki organizacyjne stawianych przed nimi zadań,

– zminimalizowanie ujemnych skutków, jakie reorganizacja może przynieść poszczególnym funkcjonariuszom.

Dla właściwej realizacji tych celów zaleca się Obywatelom Szefom (równorzędnym) powołanie komisji do spraw organizacyjno-kadrowych, których zadaniem będzie:

– [e]opracowanie nowych struktur w oparciu o decyzje kierownictwa resortu i potrzeby jednostek[e],

– [e]przeprowadzenie rozmów z funkcjonariuszami nieprzewidzianymi do obsady etatowej w nowej strukturze jednostki[e].

Opracowując struktury i prowadząc rozmowy z funkcjonariuszami, komisja powinna kierować się następującymi zasadami:

– mieć na względzie interes jednostki całościowo, a nie w rozbiciu na poszczególne wydziały (sekcje),

– pozostawiać na dotychczasowych stanowiskach perspektywicznych funkcjonariuszy, uwzględniając przy ocenie przede wszystkim: wiek, indywidualne predyspozycje, wykształcenie, doświadczenie,

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. 816 L.dz. Kh-193/90. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Powyżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 19 I 1990 r. 07 Nr Ks-56. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[d] *Powyżej odręczna adnotacja:* Zapoznano *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[e-e] *Fragment oznaczony odręcznie z lewej strony pojedynczą linią.*

– w miarę możliwości oraz potrzeb jednostki, jak też kwalifikacji poszczególnych funkcjonariuszy, proponować stanowiska równorzędne,

– w przypadkach proponowania niższych stanowisk uprzedzać bezwzględnie o skutkach odmowy wynikających z zastosowania art. 13 ust. 4 w związku z art. 13 ust. 2 pkt 4, a w przypadku spotkania się z taką odmową – pobierać stosowne oświadczenie,

– funkcjonariuszy wyrażających zgodę na przeniesienie na niższe stanowisko uprzedzać, że stosowany będzie do nich tylko ust. 1 art. 96 ustawy o służbie funkcjonariuszy SB i MO, co powinni potwierdzić stosownym oświadczeniem,

– funkcjonariuszy SB, którym proponować się będzie dalszą służbę w pionie MO, informować o możliwości odbycia trzymiesięcznych specjalistycznych przeszkoleń milicyjnych, które w znacznym stopniu powinny im ułatwić adaptację zawodową na nowym stanowisku służbowym. Przeniesionym z pionu SB do pionu MO, równocześnie z merytorycznym załatwieniem tego przeniesienia, należy wystawić nową legitymację służbową.

Wprowadzenie w życie w[yżej] wym[ienionych] zasad z pewnością nie rozwiąże problemów personalnych. W trakcie prowadzenia restrukturyzacji mogą wyłonić się takie sytuacje, że pozostanie nadmiar młodych, perspektywicznych funkcjonariuszy, a wykorzystanie ich będzie możliwe dopiero za kilka miesięcy. Bezwzględne stosowanie w tym przypadku art. 13 ust. 4 ustawy o służbie mogłoby doprowadzić do zbędnej utraty wartościowych pracowników.

Wychodząc naprzeciw tym sytuacjom, minister spraw wewnętrznych decyzją z dnia 9 I 1990 roku wprowadził tzw. [f]wykazy przejściowe[f]. Mają one na celu ułatwienie rozwiązania spraw kadrowych funkcjonariuszy przewidywanych do dalszej służby, którzy w wyniku restrukturyzacji znaleźli się poza etatem, a szczególne okoliczności uniemożliwiają niezwłoczne wyznaczenie ich na nowe stanowiska służbowe lub zwolnienie ze służby.

Funkcjonariusze umieszczeni na wykazie przejściowym mogą na nim pozostawać do czasu podjęcia ostatecznej decyzji personalnej, lecz nie dłużej niż jeden rok, zachowując przez ten czas prawo do dotychczas przysługującego im stopnia etatowego i grupy uposażenia.

Na wykazach przejściowych umieszczają:

1. Dyrektor Departamentu Kadr MSW:

– funkcjonariuszy, dla których właściwym w sprawach osobowych jest minister, szef Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania i dyrektor Departamentu Kadr MSW na podstawie decyzji podsekretarza stanu lub właściwego szefa służby,

– pozostałych funkcjonariuszy centrali MSW na podstawie wniosków kierowników jednostek organizacyjnych.

2. Szef Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych i równorzędny:

– funkcjonariuszy będących w jego nomenklaturze z podległych jednostek organizacyjnych.

Na wykazie przejściowym umieszcza się funkcjonariusza rozkazem personalnym, w którym podaje się:

– stopień, nazwisko, imię, imię ojca,

– identyfikator,

[f-f] *Podkreślono odręcznie.*

– dotychczasowe stanowisko,
– dotychczasowe składniki uposażenia,
– proponowany okres pozostania na wykazie przejściowym (dokładne daty),
– miejsce i charakter powierzonej pracy w tym okresie.

Na wykazach przejściowych nie można umieszczać funkcjonariuszy posiadających pełną wysługę emerytalną oraz posiadających ukończone – mężczyźni 60 lat życia, a kobiety 55 lat życia.

Wyżej wymienieni funkcjonariusze powinni być w pierwszej kolejności przewidywani do przeniesienia na emeryturę lub rentę.

Jednocześnie informuję, że minister spraw wewnętrznych równocześnie z wprowadzeniem wykazów przejściowych polecił przyjąć, jako bezwzględnie obowiązującą zasadę, ograniczenie do 3 miesięcy okresu przebywania w dyspozycji dyrektora Departamentu Kadr MSW lub szefa WUSW (równorzędnego).

W celu częściowego chociaż złagodzenia skutków wynikających z faktu, że pewna ilość funkcjonariuszy zostanie zwolniona ze służby i będzie musiała podjąć pracę w instytucjach cywilnych, proszę Obywateli Szefów o maksymalne zaktywizowanie wszystkich podległych służb, aby w jak największym stopniu wcielić w życie zalecenia wynikające z ust. 1 art. 57 ustawy o służbie funkcjonariuszy SB i MO.

W trakcie realizacji powyższych wytycznych należy wykorzystać wszystkie możliwe rozwiązania, prowadzić konsultacje z szerokim [f]aktywem społeczno-zawodowym[f] oraz starać się stworzyć taki klimat, aby przeniesienie pomiędzy poszczególnymi pionami lub zwolnienie ze służby nie wywołały zbędnych animozji i odczucia krzywdy wśród funkcjonariuszy[g].

Źródło: AIPN Łd, 0284/2, k. 27–30, mps.

[g] *Poniżej pieczęć:* Szef Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW płk mgr Leszek Lamparski *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Leszek Lamparski (ur. 1936), płk/nadinsp. Od 1961 funkcjonariusz MO; w trakcie służby w MO zajmował kolejno stanowiska: milicjanta, inspektora, naczelnika wydziału, zastępcy komendanta KM MO; od czerwca 1976 zastępca komendanta KW MO ds. MO w Wałbrzychu; od czerwca 1980 komendant/szef KW MO/WUSW w Wałbrzychu; od grudnia 1988 zastępca szefa SB; od lipca 1989 zastępca szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW; od listopada 1989 szef Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW; od maja 1990 do czerwca 1991 komendant główny Policji; w kwietniu 2003 współtwórca SGP RP. *Na odwrocie odręczna adnotacja:* Zapoznałem się *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 242

1990 styczeń, Piotrków Trybunalski – Wniosek w sprawie zmian strukturalno-etatowych w Wydziale Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim

Piotrków Trybunalski, dnia [[a]] I 1990 [r.]
Tajne
[b]Egz. nr [c]3[c]

Dyrektor Departamentu
Ochrony Konstytucyjnego
Porządku Państwa
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Wniosek
w sprawie zmian strukturalno-etatowych w pionie Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim

Zwracam się z uprzejmą prośbą o wyrażenie zgody na zorganizowanie pionu Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim w następującej strukturze organizacyjno-etatowej.

Wydział OKPP WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim]:
– naczelnik wydziału – ppłk 1 – 10[d],
– zastępca naczelnika wydziału – mjr 1 – 11,
– st. inspektor – 11 – 15,
– inspektor – 6 – 16,
– sekr[etarka]-masz[ynistka] – st. sierż. 1 – 28.
Ogółem – 20 stanowisk

Uzasadnienie

Aktualnie Wydział Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa i jego odpowiedniki w rejonach liczą ogółem 30 stanowisk, w tym:
– w wydziale – 17 etatów,
– w RUSW Radomsko – 2 [etaty],
– w RUSW Tomaszów Maz[owiecki] – 3 [etaty],
– w RUSW Bełchatów – 3 [etaty],
– w RUSW Piotrków Tryb[unalski] – 3 [etaty],
– w RUSW Opoczno – 2 [etaty].

---

[a] *Pole niewypełnione.*
[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. 18 L.dz. DB-01/90. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*
[c-c] *Wpisano odręcznie.*
[d] *Druga kolumna oznacza grupę zaszeregowania.*

Przeprowadzona analiza stanu zagrożenia oraz zakresu działania pionu OKPP wykazuje możliwość zmniejszenia stanu etatowego tego pionu z 30 do 20 etatów.

Przedstawiona nowa struktura organizacyjna pozwoli [na] objęcie ochroną konstytucyjnego porządku państwa terenu woj. piotrkowskiego przy założeniu, że stan bezpieczeństwa i porządku publicznego nie ulegnie załamaniu i utrzyma się na dotychczasowym poziomie.

W ramach Wydziału OKPP przewiduje się utrzymanie grup terenowych bądź ekspozytur będących integralną częścią wydziału w następujących rejonach:

– RUSW Bełchatów – 2,

– RUSW Tomaszów Maz[owiecki] – 2,

– RUSW Radomsko – 2.

W nowej strukturze wydziału znajdą się funkcjonariusze posiadający odpowiednie przygotowanie zawodowe i gwarantujący prawidłową realizację zadań. Za utrzymaniem ekspozytur bądź grup terenowych w Bełchatowie, Tomaszowie Maz[owieckim] i Radomsku przemawiają następujące fakty:

– w rejonie bełchatowskim zlokalizowane są dwa największe zakłady pracy, tj. KWB Bełchatów i Elektrownia Bełchatów. Teren ten cechuje znaczna fluktuacja kadr pracowniczych, ułatwiająca przenoszenie różnorodnych idei oraz zapewniająca anonimowość działania. Wraz z demokratyzacją życia społecznego zaczyna nasilać się działalność pozaparlamentarnych ugrupowań o stosunkowo radykalnych poglądach politycznych, [takich] jak: Konfederacja Polski Niepodległej, Ruch „Wolność i Pokój", Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe, czy Federacja[e] Młodzieży Walczącej. W obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej kraju działacze KPN liczą na zdobycie coraz liczniejszych rzesz zwolenników, a tym samym chcą być liczącą się siłą,

– w rejonie radomszczańskim postępuje aktywizowanie się poszczególnych środowisk pozostających w zainteresowaniu Wydziału OKPP, na które w znacznej mierze oddziałuje sytuacja w pobliskim rejonie bełchatowskim. Odnotowujemy też fakty inspiracji radomszczańskiego środowiska przez duże ośrodki miejskie, [takie] jak Łódź i Warszawa,

– podobnie przedstawia się sytuacja w rejonie tomaszowskim, gdzie aktualnie radykalny program KPN zaczyna zdobywać swoich zwolenników. Podejmowane są działania zmierzające do powołania tej organizacji na terenie Tomaszowa Maz[owieckiego].

Jednocześnie wymienione rejony oprócz występowania ugrupowań pozaparlamentarnych przedstawiają potencjalnie największe zagrożenie pod względem terrorystycznym. Ponadto w rejonach tych uplasowane są następujące mniejszości narodowe: żydowska, niemiecka i czeska.

Wyk. w 3 egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa
Opr/Wyk – JK/BJ
Nr ks. masz.01/90[f]

Źródło: AIPN Łd, 0051/136, k. 180–182, mps.

[e] *W dokumencie błędnie:* Front.
[f] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 243

1990 styczeń 16, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna na temat przygotowań do wyborów samorządowych oraz przebiegu Zjazdu Porozumienia na Rzecz Demokratycznych Wyborów w NSZZ „Solidarność" we Wrocławiu

Bz-01/90

Piotrków Trybunalski, dnia 16 I 1990 r.

Tajne

[a]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Wśród załóg zakładów pracy, a zwłaszcza osób o postawach zaangażowanych politycznie (działaczy związków zawodowych OPZZ, PZPR i innych), zapowiedź L[echa] Wałęsy i premiera T[adeusza] Mazowieckiego wystąpienia do prezydenta RP z wnioskiem o przyspieszenie terminów wyborów do samorządu terytorialnego wywołała dyskusję, w której m.in. wyrażany jest pogląd, że pośpiech obecnego rządu i działaczy „S" wynika z obawy przed utratą zaufania społecznego „S" na skutek pogarszającej się sytuacji materialnej rodzin pracowniczych, a tym samym z obawy, że wybory te nie będą już tak przebiegały jak wybory czerwcowe, w których „S" odniosła zwycięstwo. Jest to również, zdaniem wypowiadających się, posunięcie o charakterze politycznym mające na celu odwrócenie uwagi społeczeństwa od trudnych problemów życia dnia codziennego, a także obliczone na całkowite przejęcie władzy na wszystkich szczeblach. Zmierza to bezpośrednio, w opinii społecznej, do tworzenia nowych rządów opartych na nomenklaturze „Solidarności", tylko nie ma przy tym żadnych gwarancji, że dotychczasowe ekipy szczebla wojewódzkiego i podstawowego zastąpią nowi uczciwi decydenci.

[...][b]

Inne

W dniu 13 I 1990 roku w auli Politechniki Wrocławskiej we Wrocławiu odbył się Zjazd Porozumienia na Rzecz Demokratycznych Wyborów w NSZZ „S". W zjeździe uczestniczyło ok. 200 osób, w tym około 170 przyjezdnych (z woj. piotrkowskiego uczestniczyła delegacja z Tomaszowa Maz[owieckiego]). Obradom przewodniczyli: doc. Jerzy Przystawa[1] oraz S[eweryn] Jaworski[c] z Warszawy i L. Dominiak[2] z Wrocławia. W trakcie spotkania

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 92. Przyjęto 16 I *[19]*90 *[r.]*, g*[odzina]* 16.30. Zaszyfrowano 16 I *[19]*90 *[r.]*, g*[odzina]* 17.45 *opatrzona dwoma parafkami oraz nieczytelnym podpisem.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *W dokumencie błędnie:* Janowski.

[1] Jerzy Przystawa (ur. 1939). Fizyk, prof. dr hab.; absolwent fizyki UWr (1962); nauczyciel akademicki w Instytucie Fizyki Teoretycznej; dr nauk fizycznych w zakresie fizyki (1968); dr hab. (1976); w latach osiemdziesiątych działacz opozycji demokratycznej; zwolennik wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych; przyczynił się do ujawnienia tzw. afery FOZZ; radny Rady Miasta Wrocławia (1990–1998); prof. zwyczajny (1998); współpracownik wrocławskiego „Radia Rodzina".

[2] Brak bliższych danych.

wygłoszono trzy referaty na temat dotychczasowych skutków działania Porozumienia, „Solidarności" oraz obecnej sytuacji społecznej, tj. poszerzenia się sfery ubóstwa. W dyskusji przeważały głosy za tym, aby Porozumienie dotrwało do II Zjazdu „Solidarności" i nie przekształciło się na przykład w Porozumienie na Rzecz Wolności i Niepodległości Polski oraz nie proponowało alternatywnych, czyli rozłamowych struktur w „Solidarności". W trakcie burzliwej dyskusji zarzucono „Solidarności" bierność wobec istotnych spraw dla związku i spraw narodowych. Stwierdzono, iż w obecnej chwili otwiera się drogę obcemu kapitałowi kosztem biologicznego wyniszczenia narodu. Dyskutowano o tym, że nie robi się nic w kierunku antyinflacyjnym, a jedynie rabuje społeczeństwo. Jedna nomenklatura została zamieniona przez inną – rządową. Wolne wybory w 1990 roku są jedynym ratunkiem dla Polski. M[irosław] Dakowski[3] z Uniwersytetu Warszawskiego plan gospodarczy obecnego rządu nazwał „pułapką Balcerowicza". Z pozytywnym przyjęciem spotkało się wystąpienie Mariana Jurczyka zawierające akcenty narodowe. Stwierdził on m.in., że jeżeli obcy kapitał dojdzie w kraju do głosu, to my będziemy zamiatać ulice oraz: „Nie chcemy, aby nami rządził inny naród". Wiele głosów np. A[ndrzeja] Gwiazdy, czy mecenasa Siły-Nowickiego wyrażało obawę co do przyszłości samego związku „Solidarność". Ww. optowali za ideą Porozumienia na Rzecz Demokratycznych Wyborów w NSZZ „S".

Szef
Woj[ewódzkiego] **Urzędu Spraw Wewnętrznych**
w Piotrkowie Trybunalskim
płk A[lojzy] **Perliceusz**[d]

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 123–124, mps.

---

[d] *Poniżej odręczna adnotacja:* z up*[ważnienia]* ppłk mgr Stefan Kołat *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Stefan Kołat (ur. 1945), ppłk. Od lipca 1969 oficer Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Radomsku; od lipca 1972 inspektor operacyjny SB KP MO w Radomsku; od czerwca 1975 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1979 kierownik sekcji Wydziału IV KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1981 zastępca naczelnika Wydziału Polityczno-Wychowawczego KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od marca 1984 naczelnik Wydziału Kadr WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od września 1987 zastępca szefa WUSW ds. Polityczno-Wychowawczych w Piotrkowie Trybunalskim; w listopadzie 1989 przeniesiony do dyspozycji szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od marca do września 1990 umieszczony w wykazie przejściowym i mianowany rzecznikiem prasowym WUSW w Piotrkowie Trybunalskim WUSW. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0266/17, Akta osobowe.

[3] Mirosław Dakowski (ur. 1937). Fizyk, prof. dr hab.; dzieciństwo spędził na zesłaniu na Syberii i w Uzbekistanie (1940–1946); student na UW i UMK w Toruniu; w latach osiemdziesiątych zaangażowany w podziemną działalność wydawniczą (współpracownik wydawnictwa „Krąg", następnie w 1983, wspólnie z A. Urbańskim, założył wydawnictwo podziemne „Wydawnictwo"); od połowy lat osiemdziesiątych lider RPEiEU; uczestnik Zjazdu Porozumienia na Rzecz Demokratycznych Wyborów w NSZZ „S" we Wrocławiu (1990); w latach dziewięćdziesiątych pracownik naukowy UW i PAA; wykładowca AP w Siedlcach (od 1995); prof. zwyczajny w dziedzinie fizyki jądrowej (1997); współautor książek: *Via bank i FOZZ, o rabunku finansów Polski* (1992), *O Energetyce – dla użytkowników oraz sceptyków* (2005 i 2006).

Nr 244

1990 styczeń 22, Łódź – Meldunek do sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent" na temat planów zorganizowania przez Federację Młodzieży Walczącej manifestacji przed siedzibą WUSW w Łodzi

Wydział OKPP
WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 22 I 1990 [r.]
Tajne

Szyfrogram nr [a]OE-I-053/90[a]

Naczelnik Wydziału I
Departamentu Ochrony
Konstytucyjnego Porządku Państwa
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr [a]42[a],
SOR krypt[onim] **„Konkurent",** [numer rejestracyjny] Ld 56 865,
ident[yfikator] nr 6232/89

Sebastian **Rybarczyk** – lat 20, wykształcenie zasadnicze zawodowe (ogrodnik), bez stałego miejsca pracy i nauki, zam. Łódź, ul. [...][b], w przeszłości związany z FMW, następnie przywódca tzw. Organizacji Młodzieżowej Konfederacji Polski Niepodległej w Łodzi, a obecnie ponownie aktywista łódzkiej FMW – formułuje wśród członków tej struktury pomysł przeprowadzenia w najbliższych dniach demonstracji pod gmachem WUSW w Łodzi. Jej celem byłoby, na wzór akcji podejmowanych pod obiektami PZPR, wywarcie presji na kierownictwo MSW, by budynek WUSW przekazać na cele publiczne (szpital, szkoła itp.). Wg proponowanego scenariusza demonstracja polegałaby na wznoszeniu okrzyków, haseł, wywieszaniu plakatów oraz ewentualnym przekazaniu kierownictwu WUSW w Łodzi odpowiednio przygotowanej petycji.

Łódzka FMW liczy obecnie kilkunastu członków i aktywistów, jej siedziba mieści się w jednym z pomieszczeń Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność" Ziemi Łódzkiej. 16 bm. przedstawiciele FMW brali udział w demonstracji pod gmachem KŁ PZPR.

Nie można wykluczyć, że do proponowanej przez S[ebastiana] **Rybarczyka** demonstracji nie dojdzie, bowiem odpowiedzialni przedstawiciele ZR „S" Ziemi Łódzkiej są jej prze-

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Fragment pominięty przez autora.*

ciwni z uwagi na brak dyscypliny młodzieży skupionej w FMW, a tym samym możliwość trudnych do przewidzenia skutków tej akcji.

Opracował: por. R[yszard] Kozłowski

Naczelnik Wydziału OKPP
WUSW w Łodzi[c]
ppłk A[ndrzej] **Lesner**

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 39, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 245

1990 styczeń 25, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny na temat reakcji mieszkańców województwa piotrkowskiego na informację o przyspieszeniu terminu wyborów samorządowych oraz sytuacji panującej w Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów

OA-01/89

Piotrków Trybunalski, dnia 25 I 1990 [r.]
Tajne
[a]Egz. pojed[ynczy]

Naczelnik Wydz[iału] **I**
Depart[amentu] **Ochr**[ony] **Gospod**[arki]
MSW w Warszawie

[b]**Szyfrogram**

[...][c]

2. W społecznym odbiorze ważnych decyzji szeroko komentowana jest inicjatywa przyspieszenia terminu wyborów do samorządu terytorialnego. M.in. w dyskusjach na ten temat wyrażany jest pogląd, że pośpiech obecnego rządu i działaczy „S" wynika z obawy przed utratą zaufania społecznego na skutek pogarszającej się sytuacji materialnej rodzin pracowniczych, a tym samym z obawy, że wynik tych wyborów nie będzie odzwierciedlał aspiracji „S" i jej zamierzeń w kierunku całkowitego przejęcia władzy. Zmierza to bezpośrednio, stwierdzają rozmówcy, do tworzenia nowych rządów opartych na nomenklaturze „Solidarności", tylko nie ma przy tym żadnych gwarancji, że dotychczasowe ekipy zastąpione zostaną nowymi, uczciwymi decydentami.

3. W minionym okresie nie notowano istotnych wydarzeń w sferze społeczno-gospodarczej (strajków, zakłóceń w produkcji, wypadków nadzwyczajnych itp.).

4. W okresie od ostatniego meldunku nie odnotowano przejawów działań struktur reprezentujących pozaparlamentarne siły polityczne.

5. Z innych wydarzeń mogących mieć wpływ na rozwój sytuacji społeczno-politycznej wymienić należy uchwałę Rady Pracowniczej KWB **Bełchatów** podjętą na posiedzeniu w dniu 20 I [19]90 r., w której stosunkiem głosów 15 za, 10 przeciw i 2 wstrzymujące się wyrażono wotum nieufności dla działalności dyrekcji zakładu. Treść uchwały przekazana została do wiadomości ministra przemysłu, który na jej podstawie odwołać może ze stanowiska dyrektora naczelnego, a ten z kolei wszystkich zastępców. Podstawą do podjęcia uchwały i wotum nieufności stały się zarzuty braku odpowiedniej reakcji dyrekcji na występujące w zakładzie nieprawidłowości organizacyjne i kadrowe, obciążenie dyrekcji winą za wszystkie dotychczasowe strajki i sytuacje konfliktowe, żądanie wyprowadzenia z zakładu

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 124. Przyjęto 25 I *[19]*90 [*r.]*, g*[odzina]* 15.20. Zaszyfrowano 25 I *[19]*90 *[r.]*, g*[odzina]* 18.00 *opatrzona dwoma parafkami oraz dwoma nieczytelnymi podpisami.*

[b] *Powyżej nieczytelny podpis.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

wszelkich organizacji politycznych, w tym ZSMP. Uchwała rady pracowniczej spowodowała rozbieżne opinie wśród załogi, a także samych członków rady, m.in. dziesięcioosobowa grupa członków rady zarzuciła radzie, że przedstawione zarzuty są zbyt ogólnikowe i mało konkretne, w związku z czym brak było faktycznych podstaw do podjęcia takiej uchwały. W związku z tym, w dniu 24 I 1990 r. odbyło się posiedzenie 150 delegatów Rady Pracowniczej KWB Bełchatów, na którym po szerokiej dyskusji większością głosów zaaprobowano uchwałę rady. Jednocześnie na forum tym zgłoszony został wniosek, aby z [[d]] zajmowanych stanowisk odeszła nie tylko dyrekcja, ale cała kadra kierownicza – do sztygara włącznie. Zgłoszony wniosek nie był jednak rozpatrywany przez delegatów r[ady] p[racowniczej], ale sprawa ta może w każdej chwili być podniesiona na nowo. Należy również nadmienić, że odrzucony został również wniosek o ogłoszeniu akcji protestacyjnej w przypadku, gdyby uchwała rady pracowniczej pozostawała bez echa. Powstała sytuacja rodzić może różnego rodzaju konflikty pomiędzy poszczególnymi grupami społeczno-zawodowymi w zakładzie i podział załogi na tych, którzy będą z dyrekcją i na tych, którzy będą żądali jej ustąpienia, co nie będzie sprzyjać atmosferze pracy.

6. W prognozach rozwoju sytuacji społeczno-politycznej w najbliższym okresie przewidywać można dalszy wzrost obaw o przyszły poziom życia, jak również o miejsce pracy, co prowadzić może do różnych niekontrolowanych zachowań i incydentów. Odrębnej uwagi wymaga rozwój sytuacji w KWB Bełchatów.

Wyk w 1 egz.
Opr. i wyk KK

Naczelnik Wydziału
Ochrony Gospodarki WUSW
w Piotrkowie [Trybunalskim]
[d]**mjr mgr Jan Meszczyk**

Źródło: AIPN Łd, 0051/162, k. 93–94, mps.

[d] *Nieczytelny, wykreślony maszynowo wyraz.*

Nr 246

1990 styczeń 26, Skierniewice – Szyfrogram dotyczący pikiety zorganizowanej pod gmachem Komitetu Miejskiego PZPR w Sochaczewie przez Konfederację Polski Niepodległej i Ruch Społeczeństwa Alternatywnego

DB-pf-14/90

Skierniewice, [dnia] 26 I 1990 [r.]
Poufne
Egz. poj[edynczy –] [a]wydruk[a]

[b]**Naczelnik Wydziału I**
Departamentu Ochrony
Konstytucyjnego Porządku
Państwa MSW
w Warszawie

Szyfrogram

W nawiązaniu do szyfrogramu nr 52 z dnia 25 stycznia br. informuję, iż inicjowana przez KPN oraz Ruch Społeczeństwa Alternatywnego akcja pikietowania budynku KM PZPR w Sochaczewie odbyła się w dniu wczorajszym. Wzięło [w] niej udział około 300 osób, z których największą aktywność przejawiała ok. czterdziestoosobowa grupa młodzieży. Z jej składu wyłoniono siedmioosobową komisję, która prowadziła rozmowy z kierownictwem KM PZPR na temat natychmiastowego przekazania budynku na rzecz społeczeństwa. Wobec [braku] możliwości ustalenia prawowitego właściciela budynku ustalono, że rozmowy będą kontynuowane w dniu 30 stycznia br.

W czasie prowadzonych rozmów grupa młodzieży wdarła się na dach budynku i z umieszczonego tam masztu zdjęto flagę państwową, a w to miejsce na wysokości połowy masztu zawieszono flagę koloru czarnego. W tym czasie z tłumu w kierunku tablicy określającej siedzibę KM PZPR rzucono butelkę z farbą, powodując nieczytelność zapisu na tablicy. Następnie tablicę zerwano.

Wokół budynku rozrzucono ulotki o następującej treści:

– „Ruch Społeczeństwa Alternatywnego – Action Direct Sochaczew";

– „Pikieta pod Komitetem Miejskim przy ul. [c] [a]H[a][anki] Sawickiej dnia 25 I [1990 r.], godzina 15.00";

– „Do mieszkańców Sochaczewa. 18 stycznia 1945 r. został oswobodzony Sochaczew przez armię sowiecką i wojsko polskie z jarzma faszystowskich Niemiec. Wyzwolenie to oswobodziło nas tylko od hitlerowców, ale narzuciło na nas komunistyczny terror. Partia broniła zawsze swojej sprawy, przeciwstawiając przez lata ciężko pracującym robotnikom

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 61. Przyjęto 26 I 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 15.30. Zaszyfrowano 26 I 1990 *[r.], [godzina]* 19.35. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Nieczytelny, zamazany odręcznie fragment wyrazu.*

czołgi i dobrze uzbrojone oddziały ZOMO. Przez 45 lat zginęło wielu nieznanych ludzi, często w niewyjaśnionych okolicznościach z rąk NKWD i SB, przeciwstawiających się spadkowi stopy życiowej. Ginęli w Poznaniu, Szczecinie, Gdańsku, w kopalni »Wujek« tylko dlatego, że walczyli o swoje prawa. Poprzez te stracone lata wpajano narodowi piękne hasła i piękne ideologie, ale dziś w latach dziewięćdziesiątych tych już nie da się wcisnąć.

My z KPN i Ruchu Społeczeństwa Alternatywnego, zebrani pod KM PZPR protestujemy i żądamy:

– przekazania [budynku] KM PZPR w Sochaczewie na inne, a bardziej potrzebne dla miasta [cele],

– ustąpienia z zajmowanych stanowisk ludzi odpowiedzialnych za przelaną krew w latach osiemdziesiątych,

– oskarżenia wszystkich odpowiedzialnych za stan naszej gospodarki przez stracone lata.

Jeżeli ta akcja się nie powiedzie, będziemy organizować ją jeszcze raz aż do zwycięstwa przy pomocy społeczeństwa Sochaczewa.

Konfederacja Polski Niepodległej
Ruch Społeczeństwa Alternatywnego – Action Direct".

Dalsze działania ww. struktur pozaparlamentarnych będą w centrum zainteresowania tutejszego wydziału.

O wynikach informować będziemy na bieżąco[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/67, t. 12, k. 94, mps.

[d] *Poniżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału OKPP WUSW w Skierniewicach mjr mgr Mirosław Lelej *opatrzona nieczytelnym podpisem. Skrót:* OKPP *dopisano odręcznie.*

Nr 247

1990 styczeń 28, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji mieszkańców województwa skierniewickiego na decyzję o rozwiązaniu PZPR

L.dz. IA-Pf-26/90

Skierniewice, [dnia] 28 I 1990 [r.]
Poufne
Egz. poj[edynczy]

[a]Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

I. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

Z pierwszych komentarzy odnotowanych na temat obrad XI Zjazdu PZPR i kongresu założycielskiego nowej partii na uwagę zasługują opinie dotyczące wystąpienia Mieczysława Rakowskiego. Z wypowiedzi wielu dyskutantów wynika, iż oczekiwano po tym referacie bardziej krytycznego spojrzenia na historię PZPR oraz szczerej i pogłębionej analizy popełnionych błędów i wypaczeń. W opinii m.in. przedstawicieli łowickiej inteligencji, w tym nauczycieli szkół średnich, nie można budować wizji nowej partii bez zdecydowanego i jednoznacznego odcięcia się od praktyki politycznej charakterystycznej dla działalności PZPR. Zdaniem nauczycieli treść wystąpienia odzwierciedla głównie poglądy M[ieczysława] Rakowskiego i grupy działaczy partyjnych optujących za modelem partii socjaldemokratycznej. Nieuwzględnienie innych nurtów i koncepcji przyszłej partii może zaważyć, według dyskutantów, nad dyskusją kongresową [i] w konsekwencji doprowadzić do rozłamu ruchu lewicowego.

Z zadowoleniem przedstawiciele ww. środowiska przyjęli rezygnację M[ieczysława] Rakowskiego z kandydowania na przewodniczącego nowej partii. Mimo, iż uważa się go za wytrawnego polityka i zwolennika daleko idących reform, to jednak jego osoba zawsze kojarzyć się będzie z minionym okresem funkcjonowania PZPR. Dlatego też stwierdzenie M[ieczysława] Rakowskiego, że ster nowej partii powinni przejąć młodzi działacze, jest ze wszech miar słuszne i jedyne do przyjęcia w obecnej sytuacji.

Wielu dyskutantów wywodzących się m.in. ze skierniewickiego środowiska robotniczego jest zdania, że radio i telewizja przekazują zbyt mało informacji na temat przebiegu zjazdu. Komentujący podkreślają, iż obecne forum partyjne jest tak dalece odmienne od poprzednich, które odbywały się zgodnie ze wcześniejszym scenariuszem, że należałoby więcej uwagi poświęcić temu wydarzeniu. Uważa się, że szczególnie materiały telewizyjne są redagowane tendencyjnie i jednostronnie. Zdaniem rozmówców relacje z sali obrad to szukanie sensacji i podsycanie dramaturgii debaty kongresowej.

---

[a] Po lewej stronie pieczęć: Szyfrogram wysyłany nr 64. Przyjęto 28 I *[19]*90 *[r.]*, g*[odzina]* 14.00. Zaszyfrowano 28 I *[19]*90 *[r.]*, g*[odzina]* 14.30. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

Robotnicy ze Skierniewic są zainteresowani także przyszłością majątku partyjnego. Z ich wypowiedzi wynika, iż z zadowoleniem przyjęli wycofanie z Sejmu projektu ustawy o przejęciu mienia PZPR na rzecz skarbu państwa i powołanie przez rząd specjalnej komisji, której celem jest ustalenie stanu prawnego majątku będącego w dyspozycji partii. Zdaniem dyskutantów komisja rządowa jest w stanie obiektywnie i bez emocji zbadać wszelkie kwestie majątkowe oraz przedstawić rzetelne wnioski w tej sprawie. W opinii rozmówców zawieszenie przez PZPR obrad zjazdowych pozwoli na przekazanie nowej partii części majątku, co do którego nie ma wątpliwości pod względem prawnym.

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw
Wewnętrznych w Skierniewicach[b]
płk Aleksander Gradecki

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 60, k. 34–35, rkps.

[b] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 248

1990 styczeń 31, Warszawa – Decyzja ministra spraw wewnętrznych gen. broni Czesława Kiszczaka w sprawie zakazu niszczenia dokumentacji wytworzonej przez SB

Telegram nr 205/90[a] [Warszawa, dnia 31 I 1990 r.]
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
AB-IX-212/90

[b]Do: szefowie
wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych,
komendanci szkół MSW
– wszyscy

[c]Decyzja nr 1
ministra spraw wewnętrznych z dnia 31 stycznia 1990 r. w sprawie
zakazu niszczenia dokumentów w resorcie spraw wewnętrznych

W związku z pojawiającymi się w środkach masowego przekazu licznymi zarzutami, jakoby w resorcie spraw wewnętrznych likwidowane były różnego rodzaju materiały służbowe, [d]zabraniam[d] – aż do odwołania – niszczenia wszelkich roboczych, operacyjnych i archiwalnych dokumentów.

Kierowników jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych czynię osobiście odpowiedzialnymi za ścisłą realizację niniejszej decyzji.

gen. broni Czesław Kiszczak[e]

Nadała: Opala, dnia 31 I [19]90 [r.]
Przyj.: [[f]]

Źródło: AIPN Łd, 053/41, t. 19, k. 224, mps.

---

[a] *Powyżej odręcznie dopisano:* 1707-11/90 *i* 697/90.

[b] *Powyżej odręczna adnotacja:* Sekcja. Proszę nadać do szefów RUSW woj. sieradzkiego oraz n*[aczelni]*ków wydz*[iałów]* WUSW. 1 II *[19]*90 *[r.]*.

[c] *Powyżej odręczna adnotacja:* Tow*[arzysz]* Kędzia. Proszę zapoznać prac*[owników]* Wydz*[iału]* OKPP. 1 II *[19]*90 r. *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Lena Kędzia (ur. 1956), st. sierż. Od grudnia 1976 maszynistka Wydziału III KW MO w Sieradzu; od sierpnia 1979 sekretarz-maszynistka Wydziału III KW MO/WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 sekretarz-maszynistka Wydziału OKPP WUSW w Sieradzu. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 288/3, Akta osobowe.

[d-d] *Podkreślono odręcznie.*

[e] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych*] w Sieradzu. Wpłynęło dnia 1 II 1990 r. 21 Nr DB-30/90. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[f] *Nieczytelny, wpisany odręcznie wyraz. Na odwrocie dokumentu odręczna adnotacja:* Zapoznano się: Jonczyk, Dubiak, A*[ndrzej*] Kukuła, Z*[bigniew]* Sośnicki, Z*[bigniew]* Najman, A*[leksander]* Lachowicz, L*[eszek]* Świniarski *opatrzona parafkami.*

Nr 249

1990 luty 1, Piotrków Trybunalski – Rozkaz zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Jarosława Zająca w sprawie zakazu niszczenia materiałów operacyjnych i archiwalnych wytworzonych przez SB

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 1 II 1990 [r.]
[a]Egz. nr [[b]]

[c]**Naczelnicy**
wydziałów WUSW
(wszyscy)

Zgodnie z decyzją ministra spraw wewnętrznych zabrania się – aż do odwołania – niszczenia wszelkich roboczych, operacyjnych i archiwalnych dokumentów.

Z treścią pisma proszę zapoznać niezwłocznie wszystkich podległych funkcjonariuszy. Naczelników wydziałów (kierowników sekcji) czynię odpowiedzialnymi za ścisłą realizację decyzji ministra[d].

Źródło: AIPN Łd, 0051/146, k. 1, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. 22 L.dz. ON-1/90. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b] *Pole niewypełnione.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Proszę zapoznać się *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Piotrkowie Trybunalskim *opatrzona nieczytelnym podpisem oraz pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 1 II 1990 r. 19 Nr KB-147/90. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie. Na odwrocie dokumentu odręczna adnotacja:* Zapoznałem się w dniu 2 II *[19]*90 r. *oraz 6 nieczytelnych nazwisk opatrzonych parafkami.*

Nr 250

[1990 luty, Warszawa] – Apel Prezydium Krajowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ Funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej do funkcjonariuszy MSW

[Warszawa, luty 1990 r.]

Od: Prezydium Krajowej
Komisji Koordynacyjnej
Niezależnych Samorządnych
Związków Zawodowych
Funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej

Do: wszystkich funkcjonariuszy
resortu spraw wewnętrznych

Telefonogram nr 254/90

Apel

W odpowiedzi na uchwałę Wojewódzkich Komitetów Założycielskich NSZZ Funkcjonariuszy MO i pracowników cywilnych resortu spraw wewnętrznych apelujemy do funkcjonariuszy wszystkich szczebli:

1. Przemiany polityczne w kraju zobowiązują.

2. Funkcjonariusze, którym wewnętrzne przeświadczenie nie pozwala zaakceptować tempa, a szczególnie kierunku zmian ustrojowych, wszyscy ci, którym z różnych przyczyn z nami nie po drodze: „Pożegnajcie się z resortem z własnej woli, odejdźcie z godnością w poczuciu dobrze spełnionego obowiązku".

Tworzy się nowa Polska. Społeczeństwo chce nam zaufać. Oczekuje od nas uczciwego wykonywania obowiązków, płacąc za pracę i ma prawo żądać dla siebie spokoju i bezpieczeństwa w domu i na ulicy.

Demobilizujące rozliczenia personalne, atmosfera rewanżu i publicznego prania brudów nie powinna zdominować okresu gruntownych zmian w obecnym resorcie spraw wewnętrznych. Liczymy na poparcie naszego apelu i zrozumienie intencji.

Przewodniczący Prezydium KKK
Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych
Funkcjonariuszy MO kpt. Roman Hula[1]

Szef Służby Kadr,
Szkolenia i Wychowania MSW
płk mgr L[eszek] Lamparski

Źródło: AIPN Łd, 0050/80, k. 29, mps.

[1] Roman Hula (ur. 1953), kpt./podinsp. Od 1976 funkcjonariusz MO; we wrześniu 1989 jako zastępca szefa RUSW ds. MO w Piekarach Śląskich, wspólnie z 54 podwładnymi, sygnatariusz listu do premiera T. Mazowieckiego z deklaracją poparcia, postulatami rozdzielenia MO i SB, reorganizacji ZOMO, przywrócenia do pracy w MO funkcjonariuszy zwolnionych z przyczyn politycznych oraz utworzenia związku zawodowego milicjantów; w styczniu 1990 na zjeździe komitetów założycielskich NSZZ Funkcjonariuszy MO w Kaliszu wybrany na przewodniczącego tej organizacji; od czerwca 1990 komendant KWP w Katowicach; od lipca 1991 do stycznia 1992 komendant główny Policji.

Nr 251

1990 luty 1, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat opinii pracowników Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów w sprawie działalności nowo tworzonych partii politycznych

Piotrków Tryb[unalski], dn. 1 II 1990 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]

Zespół
Informacyjno-Analityczny WUSW
w miejscu

Meldunek nr [a]**/90**

Z posiadanych przez tut[ejszy] Wydział OKPP [informacji] wynika, że *gros* toczonych obecnie dyskusji oscyluje wokół tematu utworzonych nowych partii politycznych. Jak wynika z dyskusji prowadzonych wśród dozoru technicznego KWB „Bełchatów", aktualnie jest jeszcze za wcześnie na sprecyzowanie konkretnej opinii, która z powstałych partii będzie lepiej bądź gorzej spełniać swoją rolę w obecnej sytuacji społeczno-politycznej. Wskazuje się przy tym, że ta z partii, która zdoła przyciągnąć większe rzesze klasy pracującej, przedstawi im jednocześnie realny program działania, a zrobi to szybciej, może w ostatecznym rozrachunku wygrać „batalię".

Środowisko pracowników KWB z dużym zainteresowaniem oczekuje na jak najszybszą możliwość zapoznania się ze statutem powstałych partii celem dokonania właściwego wyboru przynależności do jednej z nich. Z treści prowadzonych dyskusji wynika, że na dzień dzisiejszy wypowiadający się pracownicy (w przeszłości członkowie PZPR) nie widzą potrzeby tworzenia komórek zakładowych partii, tak jak to było poprzednio. Ich zdaniem organizacja partyjna, by dobrze spełniać swoją rolę, może równie dobrze działać na terenie miasta z równoczesną znajomością problematyki klasy robotniczej.

Odmienne zdanie w tym temacie reprezentują szeregowi pracownicy KWB. Z ich wypowiedzi wynika, że partia, której przewodzi Kwaśniewski, niczym nie będzie się różnić od poprzedniej – PZPR i oni nie będą do takiej partii wstępować.

Natomiast dużo pozytywnych opinii odnotowano na temat partii z Fiszbachem na czele. Szczególnie partia ta zyskuje poparcie ze strony działaczy „S" z KWB „Bełchatów". Od partii tej oczekuje się spełnienia wszystkich dotychczasowych postulatów klasy robotniczej i przedstawienia atrakcyjnego i chwytnego programu, który miałby realne szanse jego wprowadzenia i realizacji.

Z kolejnych informacji uzyskanych przez Wydz[iał] OKPP wynika, że na terenie Bełchatowa (ul. Lipowa 62) odbywają się systematycznie zebrania KPN (co wtorek). Zebrania prowadzone są w większości przez A[dama] Gajewskiego i Zb[igniewa] Matyśkiewicza.

---

[a] *Pole niewypełnione.*

Ostatnio ustalono, że składka każdego członka ma wynosić 2000 zł miesięcznie. W czasie ostatniego z zebrań postanowiono, że z chwilą rezygnacji Wojtasika w pierwszej kolejności zajmą się jego ekipą, którą również zmuszą do odejścia. W tym celu będzie przygotowana pikieta (bliższy termin nie jest ustalony). Szukają również w tym celu poparcia wśród radnych MRN[b].

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 97, mps.

[b] *Poniżej częściowo nieczytelna pieczęć: [Naczelnik]* Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Piotrkowie Tryb*[unalskim] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 252

1990 luty 2, Łódź – Wniosek naczelnika Wydziału Śledczego WUSW w Łodzi mjr. Apolinarego Jakubowskiego o złożenie materiałów sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" w archiwum Wydziału „C" WUSW

Łódź, [dnia] 2 II 1990 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znaczenia**
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału OKPP
w miejscu

W odpowiedzi na pismo OE-0075/90 z 30 I 1990 r. dot[yczące] sprawy operacyjnego rozpracowania krypt[onim] „Ekipa" informuję, że z uwagi na dokonujące się i przewidywane zmiany stanu politycznego i prawnego uregulowania sytuacji partii politycznych i stowarzyszeń, dalsze prowadzenie rozpracowania jest bezprzedmiotowe.

W związku z powyższym proponuję złożenie materiałów SOR do archiwum tut[ejszego] WUSW.

Zał. 2 tomy akt
Wykonano 2 egz.
Egz. 1 – adresat
Egz. 2 – aa
Ks. masz. nr [a]005/90[a]

[b]mjr mgr A[polinary] **Jakubowski**[c]

Źródło: AIPN Łd, 0050/76, t. 5, k 7, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Powyżej nieczytelny podpis.*

[c] *Po lewej stronie data:* 2 II *[19]*90 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.* Apolinary Jakubowski (ur. 1948), mjr. Od sierpnia 1971 inspektor Wydziału Dochodzeniowego KD MO Łódź-Śródmieście; od lipca 1972 inspektor Wydziału Śledczego KM MO w Łodzi; od sierpnia 1974 starszy inspektor Wydziału Śledczego KM MO w Łodzi; od października 1976 kierownik sekcji w Wydziale Śledczym KW MO w Łodzi; od marca 1980 zastępca naczelnika Wydziału Śledczego KW MO w Łodzi; od lipca 1981 naczelnik Wydziału Śledczego KW MO/WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/347, Akta osobowe.

Nr 253

1990 luty 2, Łódź – Uzupełnienie meldunku do sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa" na temat pikiety zorganizowanej przez Konfederację Polski Niepodległej w Łodzi

157/90
Szyfrogram nr OEI-078/90

Łódź, [dnia] 2 II 1990 [r.]
Tajne
Egz. pojed[ynczy]

Naczelnik Wydziału I Departamentu
Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Uzupełnienie meldunku nr 53,
sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim **„Ekipa"**, nr ewid[encyjny] 43 279,
nr identyfikatora 6601/85

[W dniu] 2 bm. o godz. 15.30 przed gmachem Urzędu M[iasta] Łodzi zorganizowana została pikieta. Jej celem było zaprotestowanie przeciwko opieszałości władz miasta odnośnie przydziału siedzib dla ugrupowań i partii opozycyjnych i pozaparlamentarnych. Uczestnicy pikiety w liczbie 38 osób reprezentowali: Konfederację Polski Niepodległej – Okręg Łódzki, Unię Polityki Realnej, Młodzieżowy Ruch Narodowo-Liberalny i „Solidarność" Rzemiosła.

Pikietujący rozwinęli transparenty i plakaty, m.in. o treściach:
– „Komunizm hańbą ludzkości",
– „Zło przyszło ze wschodu – OŁ KPN",
– „Miała Polska wrogów wielu, ale nigdy gorszego od PZPR",
– „10 lat KPN",
– „Komuniści – czekajcie na swoją Norymbergę – OŁ KPN",
– „Żądamy równouprawnienia partii politycznych i opozycyjnych",
– „Wolność jednostki",
– „Prawo w obronie jednostki",
– „Socjalizm? Nie!",
– „Państwo w obronie prawa",
– „Kiedy prywatyzacja?".

W trakcie pikiety głos zabrał przedstawiciel KPN, który poinformował o celu pikiety oraz stwierdził, że KPN jest partią polityczną i chce działać zgodnie z prawem, dlatego też akcja jest pikietą, a nie okupacją budynku. Powiadomił o złożeniu u prezydenta Łodzi petycji w sprawie przydziału lokalu. Podkreślając wagę sprawy, nawiązał do zbliżających się wyborów samorządowych, do których KPN, z uwagi na brak lokalu, nie może się odpowiednio przygotować. Jako ewentualny lokal wskazał pałacyk przy ul. Piotrkowskiej 262, zajmowany obecnie przez Zarząd Łódzki ZSMP.

W trakcie pikiety początkowo sprzedawano, a później rozdawano: „Opinię Krakowską" (nr 45 z lipca 1989 r.), pismo KPN **„PIK"** (informator poznański ze stycznia br.) oraz znacz-

ki KPN. Pikieta trwała jedną godzinę przy bardzo nikłym zainteresowaniu przechodniów i nie powodowała zakłócenia porządku publicznego.

Pikieta zapowiedziana była poprzez plakaty umieszczone w różnych punktach miasta. Wśród organizatorów wymieniana była Federacja Młodzieży Walczącej, jednakże podczas trwania pikiety wym[ieniona] organizacja nie uwidoczniła swojego udziału.

Naczelnik Wydziału OKPP
WUSW w Łodzi[a]
ppłk mgr A[ndrzej] **Lesner**

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 1, k. 153, rkps.

[a] *Poniżej nieczytelna pieczęć:* Naczelnik Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 254

1990 luty 2, Piotrków Trybunalski – Meldunek szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie niszczenia materiałów archiwalnych na terenie RUSW w Piotrkowie Trybunalskim

[a]Bz-01/90 Piotrków Trybunalski, dnia 2 II 1990 r.

Tajne

Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie[a]

[...][b]

W dniu dzisiejszym o godz. 14.30 przewodniczący RKW „S" woj. piotrkowskiego **Raiter**[c] poprosił szefa WUSW o spotkanie na terenie obiektu należącego do resortu spraw wewnętrznych (d[awna] siedziba RUSW Piotrków Tryb[unalski] i ZOMO, a obecnie remontowana). Po przybyciu szefa WUSW na miejsce ww. poinformował, że w dniu wczorajszym na placu wewnątrz kompleksu budynków palone były dokumenty. Natychmiast wszczęto postępowanie wyjaśniające, którego celem było ustalenie, kto i ewentualnie jakie dokumenty zniszczył. Jak ustalono w dniu wczorajszym [d], likwidowano poprzez palenie zbędną dokumentację dawnej PZPR, którą otrzymano od KW PZPR (m.in. teczki [d] członków i kandydatów PZPR oraz inne dokumenty b[yłego] Wydziału Polityczno-Wychowawczego). Na miejscu zabezpieczono zwęglone szczątki dokumentów. Postępowanie prowadzi tut[ejszy] Wydz[iał] Dochodzeniowo-Śledczy, w czynnościach uczestniczy aktywnie sekretarz biura senatorsko-poselskiego [OKP]. W sprawę zaangażowany jest również przewodniczący RKW „S" woj. piotrkowskiego. Należy nadmienić, że w dn. 1 lutego o godz. 9.00 przeprowadzono naradę z naczelnikami wydziałów WUSW, na której zapoznano [ich] z decyzją ministra Kiszczaka. Natomiast RUSW zostały powiadomione szyfrogramami.

[e]**Szef**
WUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim]
płk A[lojzy] **Perliceusz**[e]

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 94, rkps.

[a-a] *Wpisano maszynowo. Po lewej stronie nagłówka pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 154. Przyjęto 2 II 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 18.00. Zaszyfrowano 2 II 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 19.30 *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *W dokumencie błędnie:* Rajter. Władysław Raiter (ur. 1947). Działacz NSZZ „S", polityk, poseł; absolwent Wydziału Weterynaryjnego SGGW w Warszawie (1971); przewodniczący RKW NSZZ „S" woj. piotrkowskiego (15 X–6 XI 1989); poseł na Sejm RP z ramienia UD (1991–1993); czł. Klubu Parlamentarnego Konwencja Polska; w 2006 kandydat w wyborach do Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z ramienia LPR.

[d] *Nieczytelny, zamazany odręcznie fragment.*

[e-e] *Wpisano maszynowo. Powyżej nazwiska odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 255

1990 luty 2, Piotrków Trybunalski – Zalecenia zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Jarosława Zająca dotyczące współpracy z członkami Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej ds. Zbadania Działalności MSW

Piotrków Trybunalski, dnia 2 II 1990 r.

[a]**Szef RUSW**
[b]kierownik komisariatu
komendant posterunku[b]
naczelnik Wydziału [c]St[udiów] i Analiz[c]

Zgodnie z pismem MSW z dnia 1 II 1990 roku, l.dz. AR-62/90, w załączeniu przesyłam kserokopię wzoru przepustki upoważniającej do wstępu na teren obiektów jednostek podległych ministrowi spraw wewnętrznych.

Przepustki według tego wzoru dnia 2 II 1990 roku otrzymają członkowie parlamentu:

– marszałkowie i wicemarszałkowie Sejmu i Senatu;

– członkowie sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych;

– członkowie sejmowej Komisji Nadzwyczajnej ds. Zbadania Działalności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych;

– członkowie senackiej Komisji Praworządności i Praw Człowieka.

Przepustki są dokumentem trwale oprawionym w przezroczystą, bezbarwną folię laminowaną. W lewym górnym rogu przepustki pod wzorem godła narodowego widnieje napis: „Ministerstwo Spraw Wewnętrznych". W dolnej części przepustki, z jej lewej strony obok napisu „pieczęć" widnieje pieczątka z napisem: „Ministerstwo Spraw Wewn[ętrznych]", num[erem] „42", umieszczonymi wokół godła narodowego. Z prawej strony w dolnej części przepustki umieszczony jest nieczytelny podpis ministra spraw wewnętrznych.

[d]Proszę o spowodowanie zapoznania ze wzorem przepustki podległych funkcjonariuszy i żołnierzy[d], szczególnie wyznaczonych do pełnienia służb dyżurnych i wartowniczych.

Z[astęp]**ca szefa**
Woj[ewódzkiego] **Urzędu Spraw Wewn**[ętrznych]
w Piotrkowie Trybunalskim[e]
[f]**ppłk mgr J**[arosław] **Zając**[g]

Źródło: AIPN Łd, 0051/146, k. 2, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. 03 L.dz. Bz-12/90 *opatrzona parafką. Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Przekreślono odręcznie.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d-d] *Podkreślono odręcznie.*

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[f] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 2 II 1990 r. 19 Nr KB-148/90. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[g] *Na odwrocie dokumentu odręczna adnotacja:* Zapoznałem się dn. *oraz 11 nieczytelnych nazwisk opatrzonych parafkami.*

Nr 256

1990 luty 4, Skierniewice – Szyfrogram w sprawie reakcji środowiska nauczycielskiego w Łowiczu na wystąpienia antyradzieckie w Krakowie

IA pf-32/90

Skierniewice, [dnia] 4 II 1990 [r.]
Poufne
Egz. poj[edynczy]

[a]Dyrektor Gabinetu
Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Szyfrogram

1. Ogólna ocena sytuacji w woj. skierniewickim.

W środowisku nauczycieli szkół średnich Łowicza wyrażane są zdecydowanie krytyczne oceny powtarzających się w ostatnim okresie ekscesów antyradzieckich w Krakowie, które spowodowały oficjalny protest rządu Związku Radzieckiego. Zdecydowana większość dyskutantów wyraża ostry sprzeciw i potępienie tych ekscesów, gdyż świadczą one o postępującej anarchizacji życia codziennego, a nadto [b] o braku kultury politycznej polskiego społeczeństwa. W środowisku tym daje się wyraz zdziwienia na brak reakcji obecnych władz w Polsce, które niejednokrotnie w osobie premiera Mazowieckiego zapewniały o sympatii i szacunku dla Związku Radzieckiego, z którym chcielibyśmy rozszerzyć zakres współpracy gospodarczej na zasadach pełnej niezależności i suwerenności. Nauczyciele zastanawiają się, dlaczego rząd nie spowoduje zdecydowanych działań służb porządkowych powołanych do przeciwdziałania aktom wandalizmu, niszczenia mienia na szeroką skalę przez rozanarchizowane grupy młodzieży kryjącej się pod znakami KPN lub Federacji Młodzieży Walczącej. Są to, w ocenie środowiska, młodzi ludzie nieznający niejednokrotnie celów do jakich zmierzają struktury, pod szyldami których występują. Uważa się również, że wśród tej młodzieży jest i znacząca ilość rozwydrzonych rozrabiaków, pragnących się wyżyć, nie ponosząc odpowiedzialności za sprzeczne z prawem czyny. Świadczy to – zdaniem nauczycieli – o braku realizmu wśród członków rządu, którzy nie dostrzegają ścisłego związku i zależności między powodzeniem reformy gospodarczej a istnieniem porządku publicznego i prawnego w naszym niezdyscyplinowanym społeczeństwie.

płk Marian Kuciński

Źródło: AIPN Łd, 052/70, t. 60, k. 45, rkps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 75. Przyjęto 4 II *[19]*90 *[r.]*, g*[odzina]* 13.00. Zaszyfrowano 4 II *[19]*90 *[r.]*, g*[odzina]* 13.30. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Nieczytelny, wykreślony odręcznie wyraz.*

Nr 257

1990 luty 6, Łódź – Meldunek naczelnika Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Łodzi ppłk. Andrzeja Lesnera o zakończeniu sprawy operacyjnego rozpracowania „Konkurent”

Wydział OKPP
WUSW w Łodzi
[a]OE-I-083/90[a]

Łódź, [dnia] 6 lutego 1990 r.
Tajne
Egz. nr [a]2[a]

Naczelnik Wydziału I Departamentu
Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie

Meldunek o zakończeniu sprawy nr [a]55[a],
SOR krypt[onim] „Konkurent”, [numer rejestracyjny] Ld 56 865,
ident[yfikator] nr 6232/88

SOR krypt[onim] „Konkurent” została wszczęta 17 XI 1988 r. Celem prowadzenia sprawy była kontrola fig[uranta] Pawła Wasążnika – [figuranta] 56 865 i jego grupy występującej w ramach organizacji Federacja Młodzieży Walczącej w środowiskach uczniów łódzkich szkół ponadpodstawowych.

W sprawie zostali zarejestrowani również w charakterze figurantów: Maciej Szymański – [figurant] 58 536, Marcin Nowak – [figurant] 58 482.

Zgodnie z zarządzeniem 00102/89 MSW (wymóg konsultacji spraw oper[acyjnego] rozprac[owania] z jednostką śledczą) zwrócono się do tut[ejszego] Wydz[iału] Śledczego o przeprowadzenie oceny prawnej wym[ienionej] sprawy. W wydanej opinii uznano, że dokonujące się i przewidywane zmiany stanu politycznego i prawnego, uregulowanie sytuacji partii politycznych i stowarzyszeń czynią dalsze prowadzenie rozpracowania bezprzedmiotowym. W związku z powyższym całość materiałów zgromadzonych w sprawie składamy w archiwum Wydz[iału] „C”.

Prowadzi:
por. R[yszard] **Kozłowski**[b]

ppłk A[ndrzej] **Lesner**[c]

Źródło: AIPN Łd, 014/1041, k. 41, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[c] *Powyżej pieczęć:* Naczelnik Wydziału Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 258

1990 luty 9, Warszawa – Telegram szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW płk. Leszka Lamparskiego w sprawie wstrzymania zmian kadrowych w strukturach podległych ministrowi spraw wewnętrznych

Warszawa, [dnia] 9 II 1990 r.

Telegram nr 2621/90[a]
Od Szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW

Szefowie WUSW, komendanci szkół MSW
(wszyscy)

Telegram nr KG-43/a/90

Treść[b]:

W porozumieniu z przewodniczącym prezydium Krajowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ Funkcjonariuszy MO kpt. Romanem Hulą z dniem 9 II 1990 r. szefowie WUSW, kierownicy jednostek organizacyjnych MSW, komendant ASW oraz komendanci pozostałych szkół MSW zaprzestaną podejmowania wszelkich decyzji kadrowych, bez względu na stan zaawansowania sprawy, w podległych jednostkach do czasu uchwalenia przez Sejm ustaw dotyczących organizacji funkcjonowania resortu spraw wewnętrznych.

[c]Postanowienie powyższe nie dotyczy spraw związanych z odejściem ze służby funkcjonariuszy zwalnianych na emeryturę lub rentę, [na] własną prośbę bądź w trybie dyscyplinarnym.

W przypadku powstania wyjątkowo skomplikowanych problemów kadrowych należy porozumieć się z dyrektorem Departamentu Kadr MSW.

Z treścią powyższej decyzji proszę niezwłocznie zapoznać przedstawicieli komitetów założycielskich NSZZ Funkcjonariuszy MO w podległych jednostkach.

Szef Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW
płk mgr Leszek Lamparski

Nadała: Piechowicz, dnia 9 II 1990 r.
Przyj[ął]: razem 3 szt. o godz. 15.30 [d]Kordas[d]

Źródło: AIPN Łd, 0284/2, k. 31, mps.

---

[a] *Po prawej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 12 II 1990 r. 07 Nr Ks-150. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[b] *Po prawej stronie odręczna adnotacja:* Wydz*[iał]* Kadr. 12 II *[19]*90 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[c] *Po lewej stronie odręczna adnotacja:* Zapoznać f*[unkcjonariu]*szy wydziału; przekazać do RUSW po 2 egz. oraz komitetu założycielskiego *[w]* WUSW. 12 II *[19]*90 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d-d] *Wpisano odręcznie.*

Nr 259

1990 luty 12, Piotrków Trybunalski – Szyfrogram w sprawie rozwoju sytuacji społeczno-politycznej na terenie Bełchatowa

OA-01/89

Piotrków Tryb[unalski], dnia 12 II 1990 [r.]
Tajne
[a]Egz. pojed[ynczy]

Naczelnik Wyd[ziału] **I**
Depart[artamentu] **Ochr**[ony] **Gospod**[arki]
MSW w Warszawie

Szyfrogram

[...][b]

2. W społecznym odbiorze ważnych decyzji, wiele różnorakich dyskusji wywołuje obecny układ sił politycznych działających zarówno w Sejmie, jak i [w] życiu politycznym kraju. Choć nie wynika to bezpośrednio z decyzji podejmowanych przez organy państwa, to jednak zwraca się uwagę, że dotychczasowa równowaga tych sił, zwłaszcza na forum parlamentarnym, została poważnie naruszona głównie poprzez rozpad dotychczasowych partii politycznych na szereg ugrupowań i frakcji. Na tym tle wyrażany jest pogląd, że największą obecnie siłą parlamentarną jest klub poselski OKP i z racji tej jego stanowisko ma decydujące znaczenie dla całej pracy Sejmu i stanowionych ustaw. W opinii osób o postawach zaangażowanych politycznie nie jest to zdrowa sytuacja, bowiem prowadzić może początkowo do dominacji, a następnie dyktatury. Stąd podkreślana jest potrzeba szybkiego i faktycznego urzeczywistnienia się i umocnienia poszczególnych odłamów i ugrupowań politycznych tak, aby tworzyły one przeciwwagę dla klubu OKP. Jedynie wówczas, zdaniem wspomnianych osób, zachowane zostaną gwarancje dalszego rozwijania i umacniania procesu demokratyzacji życia społecznego i politycznego oraz właściwego funkcjonowania aparatu państwa.

[...][b]

4. W działalności struktur reprezentujących pozaparlamentarne siły polityczne informujemy, że w dniu 8 II 1990 r. członkowie organizacji KPN, działającej w Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów w Bełchatowie, zorganizowali pikietę przed budynkiem dyrekcji, domagając się natychmiastowego opuszczenia zakładu przez członków przebywającej tam Komisji Wspólnoty Energetyki i Węgla Brunatnego, która prowadziła rozmowy z członkami Rady Pracowniczej w temacie zgłoszonego przez nią wotum nieufności w stosunku do działalności dyrekcji. Wobec tego żądania i gróźb wywiezienia członków komisji wózkiem akumulatorowym do Warszawy, komisja opuściła zakład.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 176. Przyjęto 12 II 1990 r., godz. 10.00. Zaszyfrowano 12 II 1990 r., godz. 14.40 *opatrzona dwoma nieczytelnymi podpisami. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

5. Z innych wydarzeń mogących mieć wpływ na rozwój sytuacji[c] wymienić należy nadal nieustabilizowaną sytuację w KWB „Bełchatów" na tle zgłoszonego przez Radę Pracowniczą wotum nieufności. Prowadzone rozmowy w tym temacie przez członków komisji wymienionej w pkt. 4, wobec przytoczonych tam wydarzeń, nie doprowadziły do wspólnego, zbieżnego stanowiska. Nadal w obronie dyrektora występują związki zawodowe OPZZ, związek zawodowy inżynierów i techników KWB, związek zawodowy emerytów i rencistów – byłych pracowników KWB, część Rady Pracowniczej oraz grupa społeczna niezrzeszona w partiach politycznych, jak również związkach zawodowych. Przedstawiciele „S" i KPN domagają się natomiast przeprowadzenia w zakładzie kontroli działalności dyrekcji za okres ostatnich 5 lat przez inspektorów NIK. Z wnioskiem tym zgadza się również związek OPZZ, ale domaga się poinformowania załogi, ponieważ koszty wynikłe z kontroli pokryte zostaną z zysku kopalni, a to skutkować będzie pomniejszeniem przyszłych premii pracowniczych i wypłat z zysku (trzynasta i czternasta pensja). Z posiadanego rozpoznania wynika, że postulat „S" i KPN jest negatywnie odbierany przez większość załogi.

6. W prognozach rozwoju sytuacji społeczno-politycznej w najbliższym okresie należy liczyć się z możliwością, że konsekwentna polityka gospodarcza rządu, a zwłaszcza utrzymanie na dotychczasowym poziomie stopy oprocentowania kredytów i podatków, przy braku jakichkolwiek ulg podatkowych, pogłębi dotychczasową trudną sytuację uspołecznionych zakładów pracy, doprowadzając do dalszych ograniczeń produkcji, przestojów, a nawet upadłości, co z kolei wywołać może niezadowolenie społeczne i różne formy protestu.

Wyk. w 1 egz.
Opr. i wyk. K.K.

Naczelnik Wydziału Ochrony
Gospodarki WUSW w P[iotr]**kowie** [Trybunalskim][d]
mjr mgr J[an] **Meszczyk**

Źródło: AIPN Łd, 0051/162, k. 109–110, mps.

[c] *W dokumencie:* wydarzeń.
[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 260

1990 luty 12, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie planów zmian organizacyjnych w MSW

[a]Bz-01/90[a] Piotrków Trybunalski, [dnia] 12 II 1990 [r.]

Tajne

[b]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

[c]W środowisku nadbudowy oraz pracowniczym uspołecznionych zakładów pracy wiele dyskusji wywołał przebieg ostatniego posiedzenia Sejmu PRL, [a] zwłaszcza treść wypowiedzi nad projektami ustaw dot[yczących] godła państwa i funkcjonowania resortu MSW.

Uważa się, iż przebieg dyskusji jest zaprzeczeniem deklarowanych wcześniej zapewnień o poszanowaniu norm współżycia politycznego, [o] demokracji i pluralizmie. Zwraca się uwagę, iż przekroczenie wszelkiej kultury parlamentarnej wykazał w swym wystąpieniu poseł Łopuszański[1], próbujący ograniczyć wolę posłów b[yłej] PZPR.

W prezentowanych opiniach podkreśla się, iż społeczeństwo dostrzega potrzebę zmian w resorcie MSW, jednakże używana przez posłów argumentacja o likwidacji SB odczytywana jest jako wynik osobistego stosunku posłów do resortu MSW, przybierającego[d] niekiedy charakter rozliczeniowy. Natomiast częste powoływanie się na wolę społeczeństwa lub występowanie w jego[e] imieniu odbierane jest przez ogół społeczeństwa jako pretekst do prezentowania określonych stanowisk.

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[f]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 81, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 181. Przyjęto 12 II *[19]*90 *[r.]*, *[godzina]* 16.45. Zaszyfrowano 12 II *[19]*90 *[r.]*, *[godzina]* 18.00 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie nieczytelny podpis.*

[d] *W dokumencie:* przybierający.

[e] *W dokumencie:* jej.

[f] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] Jan Łopuszański (ur. 1955). Działacz NSZZ „S”, polityk, poseł; absolwent prawa na UW (1981); od 1981 czł. NSZZ „S”; doradca MKZ NSZZ „S” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego; pełnomocnik ds. interwencji ZW NSZZ RI „S” w Radomiu; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S”, ZChN, AWS i LPR (1989–1993, 1997–2005); współzałożyciel ZChN i przewodniczący RN ZChN (1989–1993), w 2000 kandydat na prezydenta RP (0,79 proc. głosów); czł. KIK w Radomiu.

Nr 261

1990 luty 14, Piotrków Trybunalski – Zarządzenie szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza w sprawie zakazu prowadzenia działalności politycznej w podległych jednostkach

Wojewódzki Urząd
Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Tryb[unalskim]
L.dz. Ks-155/90

[a]Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 14 II 1990 [r.]

Szef WUSW
[b]**Naczelnik Wydziału** [c]**Ochr**[ony] **Gosp**[odarki][c]

Zgodnie z pismem szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania MSW z dnia 7 II 1990 r., l.dz. Kh-687/90, mocą decyzji ostatniego zjazdu o rozwiązaniu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, z dniem 29 I 1990 r. przestają działać komitety zakładowe PZPR.

Jednocześnie zakazuje się prowadzenia jakiejkolwiek działalności politycznej w jednostkach resortu spraw wewnętrznych. Do chwili ostatecznego uregulowania spraw przynależności funkcjonariuszy do partii i stronnictw politycznych kwestie członkostwa w nich pozostają osobistą sprawą każdego funkcjonariusza resortu.

Ponieważ Urząd Rady Ministrów zalecił podległym mu urzędom centralnym i terenowym używanie formy „pan", „pani" we wzajemnych stosunkach, jak i w stosunkach z interesantami, zaleca się także przyjęcie wyżej wymienionych form w jednostkach organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych.

Rozesłano wg rozdzielnika
ZS/MB

Szef Wojewódzkiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[d]
płk A[lojzy] **Perliceusz**[e]

Źródło: AIPN Łd, 0051/164, k. 1, mps.

[a] *Poniżej adnotacja:* Mjr Łubowski. Proszę zapoznać funkcj*[onariuszy]* wydziału *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Marian Łubowski (ur. 1940), mjr. Od stycznia 1963 milicjant Posterunku MO w Drzewicy; od marca 1964 posterunkowy Posterunku MO w Drzewicy; od kwietnia 1969 dzielnicowy Referatu Dzielnicowych KP MO w Opocznie; od kwietnia 1973 starszy posterunkowy Posterunku MO w Opocznie; od grudnia 1973 komendant Posterunku MO w Opocznie; od czerwca 1975 kierownik Referatu do Walki z PG Komisariatu MO w Opocznie; od października 1979 starszy inspektor Sekcji Kadr Wydziału Kadr KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od sierpnia 1982 starszy inspektor ds. organizacyjnych Zespołu Organizacyjno-Prawniczego przy kierownictwie KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1989 p.o. naczelnik Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od czerwca 1989 naczelnik Wydziału VI WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; w listopadzie 1989 przekazany do dyspozycji szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od grudnia 1989 zastępca naczelnika WOG WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 5 III 1990. AIPN Łd, 0104/238, Akta osobowe.

[b] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 20 II 1990 r. 30 Nr OA-89/90. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[e] *Na odwrocie nieczytelna lista nazwisk ośmiu osób, które zapoznały się z treścią pisma.*

Nr 262

1990 luty 15, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie przejmowania majątku rozwiązanej PZPR oraz oceny działalności SB

Bz-01/90

Piotrków Trybunalski, dnia 15 II 1990 r.
[a]**Tajne**
Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

W dalszym ciągu wiele dyskusji w środowisku robotniczym naszego województwa wywołuje problem definitywnego rozliczenia majątku po byłej PZPR, który stanowić ma jeden z mierników rzeczywistych przemian demokratycznych w naszym kraju. Z negatywnymi ocenami spotyka się dążenie SdRP do odziedziczenia części majątku trwałego będącego w dyspozycji byłej PZPR. Uważa się, iż prezentowane stanowisko szkodzi przyszłości i wiarygodności nowej partii lewicy.

Zdecydowana większość przedstawicieli tego środowiska wyraża opinie, iż administrowane przez byłą PZPR obiekty winny być przejęte na rzecz skarbu państwa i wykorzystane zostać mogą na cele ogólnospołeczne. Zwraca się uwagę, iż zaniepokojone o dalsze losy majątku społeczeństwo zbyt pochopnie podchodzi do problemu jego zagospodarowania, żądając ich przeznaczenia na szpitale czy hotele. Większość dyskutujących jest zdania, że przejmowane budynki wymagają kosztownych adaptacji, które w obliczu trudności finansowych przerastają możliwości przyszłych użytkowników.

[...][b]

Inne

Prowadzona kampania propagandowa przeciwko resortowi MSW spowodowała, że w dniu wczorajszym przesłany został do redakcji „Głosu Porannego”[1] oraz ośrodka TV w Łodzi list otwarty funkcjonariuszy SB WUSW [w Piotrkowie Trybunalskim], skierowany do społeczeństwa województwa piotrkowskiego, o następującej treści: „W obliczu kampanii propagandowej wymierzonej przeciwko funkcjonariuszom SB w okresie, gdy trwa dyskusja nad przyszłym kształtem resortu spraw wewnętrznych, kiedy na jednej płaszczyźnie stawia się ludzi odpowiedzialnych za negatywną opinię społeczeństwa wraz z tymi, którzy przyszli do pracy w SB w dobrej wierze służenia narodowi i państwu, stwierdzamy, że nie jesteśmy kontynuatorami niechlubnych tradycji UB.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 199. Przyjęto 15 II 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 15.20. Zaszyfrowano 15 II 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 16.10. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] „Głos Poranny” zastąpił wydawany w latach 1946–1990 organ KŁ PPR (PZPR) „GR”.

Nie jesteśmy również przestępcami, bowiem jako profesjonalna, wyspecjalizowana służba działamy w ramach obowiązującego porządku prawnego, którego nie my jesteśmy twórcami. Dodajemy, że nie brak nam zrozumienia i lojalności dla zachodzących w kraju przemian społeczno-politycznych i nikt z nas potrzeby tych zmian nie kwestionuje. Większość z nas to ludzie młodzi, wykształceni i uczciwi, chcący pracować dla dobra państwa i narodu, niezależnie od koniunktury politycznej.

Wyrażamy głęboką nadzieję że społeczeństwo ziemi piotrkowskiej, nie kierując się emocjami i odrzucając wszelkie fałszywe zarzuty, potrafi właściwie i obiektywnie oceniać całokształt działalności pionu Służby Bezpieczeństwa".

[...][b]

[c]Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim
z up.
płk mgr A[lojzy] Perliceusz[c]

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 73–74, mps.

[c-c] *Wpisano odręcznie oraz opatrzono nieczytelnym podpisem.*

Nr 263

1990 luty 19, Warszawa – Odpowiedź naczelnika Wydziału III Departamentu III MSW ppłk. Witolda Filipajtisa na wniosek o zakończenie sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa”

Warszawa, [dnia] 19 lutego 1990 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. nr [b]1[b]

[c]**Naczelnik Wydziału OKPP**
WUSW w Łodzi
ppłk A[ndrzej] **Lesner**

[d]W załączeniu zwracam meldunek o zakończeniu SOR krypt[onim] **„Ekipa”** prowadzonej na lokalne struktury KPN w Łodzi. Proszę o kontynuację rozpracowania tego ekstremalnego, pozaparlamentarnego ugrupowania politycznego.

Uprzejmie informuję Pana Naczelnika, że dyrektor Departamentu OKPP gen. K[rzysztof] Majchrowski oraz dyrektor Biura Śledczego ppłk W[iktor] Fonfara[e] nie podzielają oceny struktury KPN zawartej w Waszym meldunku. Przypominam o konieczności wcześniejszej konsultacji tego typu inicjatyw w odniesieniu do ekstremalnych grup politycznych z kierownictwem Departamentu OKPP bądź ze mną.

Wyk. w 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat[f]
Egz. nr 2 – aa
Oprac. WF
Druk. KD
Nr ks. masz. [b]094[b]/90
[b]OE-I-093/90 – 22 II [19]90[b] [r.]

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 2, k. 192, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. L.dz. OE-III-0420/90. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie adnotacja:* kpt. K*[rzysztof]* Janicki. 21 II *[19]*90 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[d] *Po lewej stronie data:* 22 II *[19]*90 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[e] *W dokumencie:* Fąfara. Wiktor Fonfara (ur. 1948), płk. Od grudnia 1971 do października 1973 funkcjonariusz MO; od listopada 1973 inspektor Wydziału I Biura Śledczego MSW; od listopada 1981 starszy inspektor Wydziału I Biura Szyfrów MSW; od lutego 1984 specjalista Wydziału I Biura Śledczego MSW; od lipca 1984 zastępca naczelnika Wydziału I Biura Śledczego MSW; od marca 1985 naczelnik Wydziału I Biura Śledczego MSW; od grudnia 1988 p.o. zastępca dyrektora Biura Śledczego MSW; od lutego 1989 zastępca dyrektora Biura Śledczego MSW; od sierpnia 1989 dyrektor Biura Śledczego MSW; następnie szef Zarządu Śledczego UOP.

[f] *Po prawej stronie pieczęć:* Naczelnik Wydziału III Departamentu III MSW ppłk mgr inż. Witold Filipajtis *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 264

1990 luty 21, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie oceny działań rządu premiera Tadeusza Mazowieckiego

[a]Bz-01/90[a] Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 21 II 1990 [r.]
Tajne
[b]Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

Przedmiotem zainteresowania, dyskusji i komentarzy większości grup społeczno-zawodowych województwa pozostają problemy warunków życia codziennego, polityki ekonomicznej władz oraz wystąpienia niektórych przedstawicieli rządu w środkach masowego przekazu. Z mieszanymi uczuciami przyjmowane są wystąpienia telewizyjne min. J[acka] Kuronia. Stwierdza się, iż coraz częściej mówi on nie na temat, powtarza się i właściwie nie wiadomo do czego zmierza.

Znaczny procent wypowiadających się uważa, że taka jego postawa pomniejsza autorytet rządu T[adeusza] Mazowieckiego. Podkreśla się, iż od przedstawicieli rządu, a przede wszystkim ministra Kuronia, ludzie oczekują jasnych odpowiedzi na nurtujące ich problemy, tj. jaka będzie skala bezrobocia, jak i kiedy będzie to rozwiązane prawnie (przepisy wykonawcze), jakie rząd podejmie kroki celem zmniejszenia bezrobocia, kiedy zakończy się proces podwyżek cen. Dezaprobatę wywołuje ciągłe mówienie o działalności charytatywnej, bieda-zupkach, wzajemnym pomaganiu sobie itp.

Przez minione 45 lat społeczeństwo przyzwyczajone było, iż to państwo zabezpiecza podstawowe potrzeby ludzkie, w tym głównie prawo do pracy i godnego życia. Zagrożenie tych podstawowych praw spotyka się z oburzeniem i potępieniem. Obecny spokój społeczny wynika, zdaniem wypowiadających się, z kredytu zaufania, jaki posiada obecny rząd, a także obaw przed zwolnieniami grupowymi z pracy.

Tym niemniej przeważają opinie, że o ile dalej będą się pogarszały warunki życia codziennego, to wówczas mit rządu T[adeusza] Mazowieckiego zniknie i niezależnie od konsekwencji załogi pracownicze podejmą próby bardziej zdecydowanego protestu. Może to nastąpić na przełomie maja i czerwca br., kiedy to, zdaniem rolników, wystąpią braki żywności na rynku krajowym.

[...][c]

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 231. Przyjęto 21 II 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 15.00. Zaszyfrowano 21 II 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 16.30 *opatrzona parafką. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[d]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 60–63, mps.

[d] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 265

1990 luty 22, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny na temat stanowiska mieszkańców województwa w sprawie rozwoju stosunków polsko-niemieckich oraz zmian zachodzących w środowisku działaczy PZPR i pracowników MSW

[a]Bz-01/90[a] Piotrków Trybunalski, dnia 22 II 1990 [r.]

Tajne

[b]Egz. pojed[ynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

Prowadzone rozpoznanie wskazuje, że sytuacja społeczno-polityczna na terenie województwa piotrkowskiego w ostatnim okresie czasu nie uległa zasadniczym zmianom. Nadal zainteresowanie społeczeństwa i różnych środowisk skupia się na problemach politycznych i gospodarczych. Stąd m.in. z dużym zainteresowaniem komentuje się wczorajszą konferencję prasową premiera Mazowieckiego na temat kwestii zjednoczenia Niemiec i przyszłości naszych granic, zwłaszcza, że problemy te i rozwój sytuacji w obu państwach niemieckich od dawna wywoływały niepokój społeczny. Stąd wyrażone przez premiera stanowisko w wymienionych sprawach zyskało ogólną aprobatę społeczną, w tym kręgów o różnych orientacjach politycznych, które są zgodne, że w aktualnej naszej sytuacji gospodarczej fundamentalnego znaczenia dla przyszłych gwarancji naszych interesów narodowych nabierają sojusze obronne naszego państwa, zwłaszcza sojusz ze Związkiem Radzieckim. Nie służą temu – padają wypowiedzi – pojawiające się ze strony różnych skrajnych ugrupowań politycznych żądania wycofania wojsk radzieckich z terenu naszego kraju i dlatego zapowiedź premiera innego, nowego spojrzenia na tę kwestię świadczy o realnej ocenie kształtującego się zagrożenia i wadze podejmowanych przedsięwzięć dla przeciwdziałania temu zagrożeniu.

Aktualna sytuacja gospodarcza kraju, w tym sytuacja poszczególnych przedsiębiorstw, zakładów i instytucji, nie wpływa pozytywnie na stosunki społeczne i międzyludzkie. W oparciu o posiadane rozpoznanie stwierdzić można, że coraz częściej pojawiają się antagonizmy pomiędzy poszczególnymi grupami społeczno-zawodowymi. Tworzy się np. niepisane prawo ograniczające możliwości przechodzenia osób z likwidowanych lub reorganizowanych instytucji do innej pracy. Dotyczy to głównie byłych pracowników komitetów partii, urzędów, a także funkcjonariuszy resortu spraw wewnętrznych. Pojawiają się różnego rodzaju oświadczenia i żądania, aby np. do prac w szkolnictwie na stanowiska nauczycielskie nie przyjmować osób z ww. kręgów, aby „nie zaśmiecać własnego środowiska". Jest to zdaniem

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 235. Przyjęto 21 II 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 14.30. Zaszyfrowano 22 II 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 16.00 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

ludzi stojących z drugiej strony, tzn. znajdujących się w przymusowej sytuacji zmian miejsc pracy, działalność nie tylko niezgodna z prawem i dobrym obyczajem, ale zawiera w swej treści akcenty prześladowcze i poniżające godność człowieka. Nie jest to również zgodne, stwierdzają rozmówcy, z tak często głoszonymi hasłami wolności i obrony praw obywatelskich zagwarantowanych w Konstytucji RP, nie mówiąc już o pluralizmie społecznym czy politycznym. Czemu więc i komu mają służyć tego rodzaju praktyki, stosowane zwłaszcza przez tych, którzy w niedalekiej przeszłości walczyli o te prawa również dla siebie – czyżby te hasła stały się już niepotrzebne i nieaktualne?

[...][c]

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wew[nętrznych]
w Piotrkowie Tryb[unalskim][d]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 051/223, k. 58–59, mps.

[c] *Fragment pominięty przez autora.*
[d] *Poniżej adnotacja:* z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 266

1990 luty 23, Kalisz – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat stosunków polsko-niemieckich i procesu zjednoczenia Niemiec

Kalisz, [dnia] 23 II 1990 [r.]
Tajne
Egz. nr [a]1[a]

Ob. dyrektor Departamentu OKPP
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie
[b](**gen. bryg.** Krzysztof **Majchrowski**)

[a]**Szyfrogram**[a]

[...][c]

W ochranianych środowiskach pierwszoplanowym tematem rozmów jest sytuacja polityczna kraju, głównie w kontekście zjednoczenia Niemiec. Szeroko komentuje się ostatnią konferencję prasową premiera **Mazowieckiego**. Wskazuje się na fakt, że Polska kolejny już raz w swej historii znalazła się w sytuacji bezpośredniego zagrożenia ze strony niemieckiej. W wypowiedziach na ten temat podkreśla się, że: „Rząd Mazowieckiego w początkach swej działalności zbyt optymistycznie ocenił stan stosunków polsko-niemieckich, a jednocześnie nie docenił skłonności **Gorbaczowa** do prowadzenia elastycznej polityki – szczególnie w obrębie Europy". Nadmienia się przy tym, że Polska znalazła się w gronie państw, które jako pierwsze na arenie międzynarodowej przyznały Niemcom moralne prawo do zjednoczenia się.

Podkreśla się również, że procesy zjednoczeniowe Niemiec zaktywizują jeszcze bardziej „ziomkostwa niemieckie" oraz mniejszość niemiecką w Polsce w tych regionach, gdzie praktycznie nie przejawiała ona nigdy swej aktywności, co było wynikiem pogodzenia się ze stanem faktycznym.

W ochranianych środowiskach występuje również zaniepokojenie z powodu coraz większego uzależnienia się naszego kraju od RFN. Wykup zadłużenia Polski oraz ekspansja zachodnioniemieckiego kapitału na nasz rynek stwarza wrażenie podporządkowania Polski polityce i gospodarce niemieckiej. W tej sytuacji wskazuje się, że Polska jako sąsiad zjednoczonych Niemiec winna szukać sojuszników nie tylko na Zachodzie, jak to było przed 1939 r., ale i również na nowych zasadach w ZSRR. W kontekście tym coraz większą popularnością cieszy się nowo powstałe Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe, które w swym programie widzi Polskę niezależną od jakichkolwiek innych państw, z silną i dobrze wypo-

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 154. Przyjęto 26 luty 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 15.40. Zaszyfrowano 26 luty 1990 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer i godzinę wpisano odręcznie, daty wstemplowano.*

[c] *Fragment pominięty przez autora.*

sażoną armią. ZChN opowiada się przeciwko wyprzedaży naszej gospodarki obcemu kapitałowi, co jest pozytywnie przyjmowane przez społeczeństwo.

Powszechnie formułuje się opinie, że Niemcy nigdy nie pogodzili się ze skutkami II wojny światowej, a proces zjednoczenia Niemiec utwierdzi ich w przekonaniu, że przy wykazaniu odpowiedniej dozy cierpliwości i właściwej aktywności politycznej możliwe będzie przywrócenie granic z 1937 r. Powyższe potwierdza fakt, że **Kohl** unika złożenia deklaracji o niekwestionowaniu polskiej granicy na Odrze i Nysie [Łużyckiej].

W powyższej sytuacji większość społeczeństwa stwierdza, że tylko sojusz z ZSRR będzie gwarantem naszych zachodnich granic.

Wykonano w trzech egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2/3 – aa
Oprac. MB/MB
Nr ks. masz. 0 [d]/90e

Źródło: AIPN Łd, 0044/14, t. 2, k. 12, mps.

---

d *Pole niewypełnione.*

e *Po prawej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spr*[aw]* Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Kaliszu ppłk mgr Wojciech Wawrzyniak *opatrzona nieczytelnym podpisem.* Wojciech Wawrzyniak (ur. 1946), ppłk. Od listopada 1967 milicjant Drużyny Służbowej KP MO w Wągrowcu; od sierpnia 1968 referent operacyjno-dochodzeniowy Referatu Operacyjno-Dochodzeniowego KP MO w Wągrowcu; od grudnia 1970 inspektor operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Wągrowcu; od grudnia 1974 starszy inspektor Wydziału IV KW MO w Poznaniu; od czerwca 1976 starszy inspektor Zespołu ds. MO Wydziału Inspekcji KW MO w Kaliszu; od lutego 1979 zastępca naczelnika Wydziału IV KW MO w Kaliszu; od grudnia 1981 naczelnik Wydziału Kadr KW MO w Kaliszu; od września do października 1989 na przeszkoleniu specjalistycznym w ZSRS; od stycznia 1990 zastępca szefa WUSW ds. SB w Kaliszu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0193/860, Akta osobowe.

Nr 267

1990 marzec 2, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat wiecu zorganizowanego w Bełchatowie przez Konfederację Polski Niepodległej i Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe oraz posiedzenia Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność" województwa piotrkowskiego

[a]Bz-01/90[a] Piotrków Tryb[unalski], dnia 2 III 1990 [r.]

[b]**Tajne**

Egz. pojed[ynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

W dniu 1 marca 1990 r. w Bełchatowie odbył się wiec zorganizowany przez KPN i Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe. Organizatorzy wiecu od godz. 15.30 podjęli działania propagandowe zachęcające społeczeństwo Bełchatowa do wzięcia udziału w wiecu pod hasłem: „Nic bez Polaków o zjednoczeniu Niemiec". Głównie działania te polegały na kolportażu ulotek tematycznie związanych z wiecem oraz nawoływaniu przez głośniki do uczestnictwa w wiecu.

W początkowej fazie brak było większego zainteresowania społeczeństwa Bełchatowa przebiegiem wiecu. Dopiero ok. godz. 16.15 przed zaimprowizowaną trybuną zebrała się grupa licząca ok. 50 osób.

W trakcie wiecu wygłoszone zostało przemówienie, w którym nawiązano do historii Polski i okresu rozbiorów. Przestrzegano jednocześnie społeczeństwo, by podjęło aktywne działania, aby nie decydowano o losie Polski i jej granicach bez udziału Polski. Po wystąpieniu na ulice miasta wyruszył pochód liczący ok. 50 osób, w którym niesiono dwa transparenty – jeden z napisem: „Konfederacja Polski Niepodległej", drugi nawiązujący w swej treści do wspólnoty europejskiej. Przemarsz odbył się bez zakłóceń, ale także bez większego zainteresowania ze strony przechodniów. Manifestacja zakończyła się ok. godz. 17.50.

W nawiązaniu do naszych poprzednich meldunków informuję, że na posiedzeniu Zarządu Regionalnego NSZZ „S" woj. piotrkowskiego w dniu 27 II 1990 r. podjęto uchwalę, w której nie udzielono poparcia w nadchodzących wyborach do samorządu terytorialnego dla Federacji Komitetów Obywatelskich, reprezentowanej przez E[wę] Juszko-Pałubską oraz Z[ygmunta] Augustyniaka. W uchwale tej stwierdza się, że osoby te zostały wybrane z pogwałceniem zasad demokracji i nie są wiarygodne dla związku zawodowego „S". E[wie] Juszko-Pałubskiej, jako osobie pełniącej funkcję dyrektora Biura Poselsko-Senatorskiego[c]

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 278. Przyjęto 2 III 1990 *[r.]*, godz. 13.20. Zaszyfrowany 2 III 1990 *[r.]*, godz. 16.30 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[c] *W dokumencie:* poselskiego.

[OKP], zarzuca się ponadto, że nie zasięgała dotychczas opinii związku w sprawach wymagających konsultacji oraz stwarzanie wielu konfliktów w kontaktach ze związkowcami.

Również w tym samym dniu Zarząd Regionalny NSZZ „S" woj. piotrkowskiego podjął drugą uchwałę, na mocy której udzielono wotum nieufności senatorowi T[adeuszowi] Zaskórskiemu. Podstawą podjęcia uchwały było niewypełnienie przez wymienionego w sposób należyty obowiązków senatora ziemi piotrkowskiej, polegające na niewłaściwym reprezentowaniu interesów naszego województwa.

Ponadto zarzucono T[adeuszowi] Zaskórskiemu, że podejmuje działalność uniemożliwiającą właściwe funkcjonowanie i rozwój nowo powstałych form demokracji terenowej, jakimi są komitety obywatelskie oraz, że wykorzystuje własną osobę dla interesów przedwyborczych własnej partii – PSL. Jednocześnie zwrócono się do społeczeństwa woj. piotrkowskiego o nieutożsamianie senatora T[adeusza] Zaskórskiego z organizacją „S", gdyż stał się on dla niej osobą niewiarygodną.

[...][d]

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[e]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 49–50, mps.

[d] *Fragment pominięty przez autora.*
[e] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 268

1990 marzec 11, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat konfliktu pomiędzy Zarządem Regionalnym NSZZ „Solidarność" województwa piotrkowskiego a Federacją Komitetów Obywatelskich

Piotrków Tryb[unalski], dnia 11 III 1990 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. pojed[ynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

[...][b]

W nawiązaniu do naszych poprzednich meldunków w sprawie konfliktu pomiędzy Zarządem Regionalnym NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej a Federacją Komitetów Obywatelskich informuję, że sprawa ta nadal interesuje i bulwersuje niektóre środowiska i osoby. Tak np. posłanka na Sejm z terenu Tomaszowa Maz[owieckiego] Teresa Zalewska skierowała do L[echa] Wałęsy i przewodniczącego działającego przy nim Komitetu Obywatelskiego – Zdzisława Najdera[1] list otwarty, w którym m.in. czytamy:

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 310. Przyjęto 11 III 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 18.30. Zaszyfrowano 11 III 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 20.00 *opatrzona dwoma nieczytelnymi parafkami oraz podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Zdzisław Najder (ur. 1930). Dziennikarz, polityk, historyk literatury, prof.; absolwent polonistyki (1954) i filozofii na UW oraz filozofii na Uniwersytecie w Oxford; pracownik Instytutu Badań Literackich PAN (1952–1957) i Katedry Estetyki UW (1958–1959); czł. ZLP (1957–1983) oraz polskiego Pen Clubu (od 1958); zwolniony z UW podczas nieobecności w Polsce (1959); redaktor „Twórczości" (1957–1959, 1969–1981); wykładowca na uczelniach amerykańskich (1965–1997); sygnatariusz tzw. Listu 101 przeciwko projektowi zmian w Konstytucji PRL; współzałożyciel PPN (1976); czł. i doradca NSZZ „S" (1980–1981); w 1981 wyemigrował z Polski; dyrektor polskiej sekcji RWE (1982–1987); zaocznie skazany na śmierć przez SWOW (1983); pozbawiony polskiego obywatelstwa (1985); uniewinniony w 1989; w lutym 1990 powrócił do Polski; przewodniczący KO przy Przewodniczącym NSZZ „S" (1990–1991); przewodniczący KKO (1991–1992); przewodniczący Klubu Atlantyckiego (1991–1993); szef zespołu doradców premiera J. Olszewskiego (1992); prezes Polskiego Towarzystwa Conradowskiego (od 1994); prof. w Instytucie Filologii Angielskiej UO (od 1997); wykładowca w WSJOiE w Częstochowie (1997–1998); czł. Rady Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku (od 2009); inwigilowany przez SB w ramach SOS „Literat", SOR „Tarnina", SOR „Carol", SOR „Redakcja"; wg zachowanych dokumentów TW „Zapalniczka" (1958–1963). AIPN, 0246/361; 0248/135; 00257/395; 0365/97, t. 3; 514/38; 0582/238; 001102/1462; 01222/74; 01222/1926; 01228/2510; 01255/630; 01304/948–949; 01322/505; 1532/21432; 02041/50; 02065/30; MSW II 1034; MSW II 4230; karty: EO-4/72, EO-4A/74 z kartoteki SUSW; E-14, E-14/1, EO-13/A, EO-4-A/74, EO-4/73, Mkr-2; E-16, DE-14/0 z kartoteki odtworzeniowej Biura „C" MSW; kartoteki pomocnicze Biura „C" MSW: karta EO-130 z kartoteki dotyczącej sygnatury II i III MSW; EO-130 i zagadnieniowa z kartoteki dotyczącej wrogiej propagandy; E-59 z kartoteki „skorowidz akt sądowych"; E-59 z kartoteki osób przechodzących w sprawach śledczych; EO-4/62 z kartoteki członków KKK w Warszawie; EO-130/1 z kartoteki dotyczącej szpiegostwa; EO-13-5/b z kartoteki Biura Śledczego MSW; zapisy w: Dzienniku rejestracyjnym SUSW, Dzienniku rejestracyjnym „Faktów i zdarzeń" SUSW, Dziennikach rejestracyjnych MSW, Dziennikach archiwalnych MSW I, Inwentarzu mikrofilmów MSW dział I.

„Nowo wybrany (17 listopada br.) Zarząd Regionalny NSZZ »S«, zapominając o swych statutowych obowiązkach i kompetencjach, zamiast skierować swoje wysiłki na obronę ludzi pracy usiłuje kontrolować i podporządkować sobie Komitety Obywatelskie oraz oceniać ich działaczy. Wyrażam zdecydowany protest przeciwko dyskryminowaniu osoby pani Ewy Juszko-Pałubskiej jako dyrektora Biura Poselsko-Senatorskiego OKP woj. piotrkowskiego. Protestuję również przeciwko zarzutom stawianym panu Zygmuntowi Augustyniakowi – przewodniczącemu Niezależnego Ruchu Obywatelskiego w Tomaszowie Maz[owieckim] oraz utożsamianiu jego działalności i funkcji w ruchu z działalnością związkową. Wysoko oceniam ich bezinteresowność, oddanie dla idei komitetów obywatelskich, które podjęły trud kształtowania przemian ustrojowych i gospodarczych. Pani Ewa Juszko-Pałubska i pan Zygmunt Augustyniak zostali upoważnieni przez Federację Komitetów Obywatelskich woj. piotrkowskiego w dniu 24 II 1990 r. do reprezentowania jej na zewnątrz i nawet, jeśli Zarząd w pełni tego nie akceptuje, nie ma prawa niszczyć kilkumiesięcznej pracy wielu ludzi przez podejmowanie i publikowanie nieodpowiedzialnych uchwał. Teresa Zalewska”.

W dalszej części listu otwartego zawarty jest protest posłanki przeciwko deprecjonowaniu przez Zarząd Regionalny „S” działalności senatora Tadeusza Zaskórskiego, wobec której to działalności zarząd w stosownej uchwale wyraził wotum nieufności. Tak więc mimo, iż wydawało się, że konflikt został już zakończony, zaczyna odżywać na nowo, a stanowcze wystąpienie posłanki T[eresy] Zalewskiej i wcześniejsze senatora T[adeusza] Zaskórskiego, żądającego przedstawienia dowodów nadużywania pełnionej funkcji do promowania programu swojej partii politycznej, może przyczynić się do rozbicia społeczeństwa naszego województwa na kilka obozów, a także wpłynąć negatywnie na opinię społeczeństwa o działalności Zarządu Regionalnego NSZZ „S” Ziemi Piotrkowskiej.

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[c]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 37, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 269

1990 marzec 14, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna na temat oceny przemian politycznych zachodzących w ZSRS

[a]Bz-01/90[a] Piotrków Tryb[unalski], dnia 14 III 1990 [r.]
[b]**Tajne**
Egz. pojed[ynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

W dyskusjach i komentarzach różnych środowisk naszego województwa nadal nie słabnie zainteresowanie problemami Związku Radzieckiego po ogłoszeniu przez Litwę stanowiska o powrocie do własnej, odrębnej państwowości. Z podanych w środkach masowego przekazu informacji i niektórych wypowiedzi M[ichaiła] Gorbaczowa wysnuć można, zdaniem wypowiadających się, tezę, że Związek Radziecki i jego kierownictwo nie akceptują tej decyzji. Świadczy o tym chociażby ten fragment wypowiedzi, w której Gorbaczow stwierdza, że nie będzie żadnych rokowań pomiędzy władzami ZSRR a władzami Litwy, gdyż rokowania mogą być jedynie prowadzone pomiędzy dwoma niezależnymi państwami a nie stronami. Z drugiej strony, podkreślają rozmówcy, nie można cofnąć decyzji parlamentu Litwy, w związku z czym doszło do swoistej sytuacji, którą określić można jako patową dla obu stron, gdyż każda następna decyzja, która musi być podjęta, zwłaszcza przez kierownictwo ZSRR, spowoduje określone reperkusje i skutki mające dalszy wpływ na rozwój wydarzeń. Stąd z dużym zainteresowaniem oczekuje się na dalszy bieg wydarzeń, a równocześnie podkreśla się, że Gorbaczow ma przed sobą do rozstrzygnięcia jeden z najpoważniejszych problemów o strategicznym znaczeniu nie tylko dla Litwy, ale dla całego Związku Radzieckiego i przyszłego układu sił w Europie.

[...][c]

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[d]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 31, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 335. Przyjęto 14 III 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 15.00. Zaszyfrowano 14 III 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 16.30. *Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*
[c] *Fragment pominięty przez autora.*
[d] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 270

1990 marzec 15, Piotrków Trybunalski – Notatka ze spotkania z TW „Walczak" na temat działalności politycznej środowisk wiejskich w województwie piotrkowskim

Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 15 III 1990 [r.]
Tajne spec[jalnego] **znacz**[enia]
Egz. poj[edynczy]

Notatka służbowa
dot[ycząca] odbytego spotkania z TW ps. „Walczak"[1]

W dniu 15 III 1990 roku odbyłem spotkanie z tajnym współpracownikiem ps. „Walczak". Na spotkaniu tym TW nie przekazał informacji, która mogłaby być wykorzystana przez Wydział OKPP bądź inne piony tut[ejszego] WUSW.

TW poinformował, że aktualnie odbywają się zebrania i zjazdy gminnej spółdzielczości wiejskiej. Obserwuje się, że coraz aktywniej do wyborów nowych władz spółdzielczych włączają się przedstawiciele NSZZ RI „S" oraz PSL „O" i PSL. Dużą aktywność wykazują działacze spółdzielczości ze „starej" nomenklatury.

W rozmowie pouczono TW, aby starał się tonować negatywne wypowiedzi rolników poprzez zdrowe i wyczerpujące wyjaśnienia słuszności decyzji podejmowanych przez rząd, zmierzający do wyprowadzenia kraju z kryzysu gospodarczego.

Sporządził[a]
kpt. H[enryk] Kaczmarek

Na zakończenie uzgodniono termin następnego [b]spotkania na dzień 10–11 IV [19]90 r.[b]

Źródło: AIPN Łd, 0031/777, t. 2, k. 10, rkps.

---

[a] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[b-b] *Podkreślono odręcznie.*
[1] „Walczak" – wg zachowanych dokumentów Jerzy Jan Barański (ur. 1954), zarejestrowany w charakterze TW pod nr. 5984 (1982–1990); rolnik, absolwent AR w Olsztynie; czł. OW ZSL w Wielgomłynach; współpracę zakończono z powodu dekonspiracji. AIPN Łd, 0031/777; 0051/226; 0051/228; 0051/231; karty: EO-4-A/77 i EO-4/77 z kartoteki ogólnoinformacyjnej, EO-4-A/77 z kartoteki zniszczeniowej Wydziału „C" WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; 0258/1, Dziennik rejestracyjny; 0258/2, Dziennik archiwalny teczek personalnych i wyeliminowanej agentury WUSW w Piotrkowie Trybunalskim.

Nr 271

1990 marzec 16, Kalisz – Depesza szyfrowa w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat przemian politycznych zachodzących w ZSRS

Kalisz, [dnia] 16 marca 1990 roku

[a]Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
W Warszawie

Depesza szyfrowa

[...][b]

W dyskusjach środowiskowych wiele miejsca poświęca się zachodzącym przeobrażeniom w ZSRR. Na pierwsze miejsce w komentarzach wysuwa się wybór M[ichaiła] Gorbaczowa na stanowisko prezydenta ZSRR. Wskazuje się przy tym, iż powołanie instytucji prezydenta, podobnie jak w Polsce, jest kolejnym krokiem w procesie demokratyzacji w ZSRR. Uważa się, że wybór Gorbaczowa na to stanowisko, jak i jego autorytet na arenie międzynarodowej, dają podstawy do kształtowania się pluralizmu politycznego u naszych wschodnich sąsiadów. Zmiany te – zdaniem komentujących – będą miały korzystny wpływ na dalsze demokratyczne przeobrażenia w krajach Europy Wschodniej[c].

Źródło: AIPN Łd, 0044/19, t. 21, k. 391, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć wpływu:* Szyfrogram wysyłany nr 198. Przyjęto 16 III 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 16.50. Zaszyfrowano 16 III 1990 *[r.]*, *g[odzina]* 17.00 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer i godziny wpisano odręcznie. Datę wstemplowano.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *Poniżej pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Kaliszu ppłk mgr Wojciech Wawrzyniak *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 272

1990 marzec 26, Piotrków Trybunalski – Decyzja szefa WUSW w Piotrkowie Trybunalskim płk. Alojzego Perliceusza o wyciągnięciu konsekwencji dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy odpowiedzialnych za niszczenie materiałów archiwalnych SB

L.dz. [a]30[a]/90[b] Piotrków Tryb[unalski], [dnia] [a]26 III 1990[a] [r.]

Naczelnik Wydziału
[a]Ochrony K[onstytucyjnego] P[orządku] P[aństwa] SB[a]
Szef RUSW w [c]

W dniu 2 II 1990 r. na terenie byłej siedziby RUSW w Piotrkowie Tryb[unalskim] ujawniono fakt palenia dokumentów służbowych, pomimo obowiązywania od dnia 1 II 1990 r. decyzji ministra spraw wewnętrznych zabraniającej – aż do odwołania – niszczenia wszelkich roboczych, operacyjnych i archiwalnych dokumentów.

W przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym w tej sprawie ustalono, że spalone dokumenty należały do byłego Wydziału Polityczno-Wychowawczego i Wydziału Szkolenia WUSW.

Zniszczenia przez spalenie dokonali funkcjonariusze Wydziału Szkolenia i Wychowania na polecenie naczelnika tego wydziału, któremu znana była decyzja MSW.

Postępowanie dyscyplinarne w pełni wykazało i potwierdziło fakt nieprzestrzegania decyzji MSW i winę w tym przedmiocie naczelnika Wydziału Szkolenia i Wychowania. Za powyższe – na mój wniosek – dyrektor Departamentu Kadr MSW wymierzył winnemu przewinienia naczelnikowi karę przeniesienia[d] na niższe stanowisko służbowe i odwołał z dotychczas zajmowanego.

Przypominam, że każdy ujawniony fakt nieprzestrzegania przedmiotowej decyzji ministra spraw wewnętrznych spowoduje wyciągnięcie surowych konsekwencji dyscyplinarnych.

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[e]
płk A[lojzy] **Perliceusz**[f]

Wykonano wg rozdzielnika
Opr. i wyk. AK/ZC[g]

Źródło: AIPN Łd, 0051/136, k. 193, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b] *Poniżej adnotacja:* Do zapoznania *opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[c] *Pole niewypełnione.*
[d] *W dokumencie:* wyznaczenia.
[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[f] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Piotrkowie Tryb*[unalskim]*. Wpłynęło dnia 27 III *[19]*90 r. 18 Nr DB-27/90. Zał. *Datę i numer wpisano odręcznie.*
[g] *Na odwrocie odręczna adnotacja:* st. chor. Bogdan Łaszczewski – 27 VIII *[19]*90 *[r.] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 273

1990 kwiecień 1, Piotrków Trybunalski – Meldunek na temat podziałów w środowisku działaczy NSZZ „Solidarność" w województwie piotrkowskim

Piotrków Tryb[unalski], dnia 1 IV 1990 [r.]
Tajne
[a]Egz. pojed[ynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

[...][b]

W nawiązaniu do naszych wcześniejszych meldunków dot[yczących] konfliktu pomiędzy Zarządem Regionalnym NSZZ „S" Ziemi Piotrkowskiej a Federacją Komitetów Obywatelskich w Piotrkowie Tryb[unalskim], reprezentowaną przez p. Ewę Juszko-Pałubską, informuję, że na skutek tego konfliktu i działalności ZR NSZZ „S" obecnie na terenie woj. piotrkowskiego istnieją dwa ruchy obywatelskie:

– nowy – ściśle związany z „Solidarnością" – pod nazwą Rada Komitetów Obywatelskich,

– stary – niezależny od związku – Federacja Komitetów Obywatelskich.

Powoduje to sytuację, w której część dotychczasowych komitetów obywatelskich zgłosiła akces do pierwszej struktury, część pozostaje przy drugiej, a niektóre komitety obywatelskie, np. w Tuszynie, zaszczycają swoją obecnością oba ruchy, próbując konfrontować ich racje. Niewiele jednak dobrego wynika z tego faktu dla przyszłych wyborów terytorialnych i samych wyborców, którzy już zniechęceni obecną sytuacją, a w dodatku podzieleni na zwolenników jednego lub drugiego ruchu obywatelskiego, mogą w ogóle nie przejawiać aktywności i zainteresowania przebiegiem wyborów, przez co w przyszłych samorządach działać mogą ludzie niecieszący się zdecydowanym poparciem danej społeczności lokalnej. [c]O aktualnej sytuacji powiadomiono wojewodę piotrkowskiego[c].

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim[d]
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 8, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 377. Przyjęto 1 IV 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 16.10. Zaszyfrowano 1 IV 1990 *[r.]*, g*[odzina] opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c-c] *Wpisano odręcznie.*

[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 274

1990 kwiecień 3, Piotrków Trybunalski – Meldunek dotyczący opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego na temat zmian społeczno-politycznych zachodzących w Polsce

Piotrków Trybunalski, [dnia] 3 III 1990 [r.]
Tajne
[a]Egz. pojed[ynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

[...][b]

Wiele dyskusji wzbudzają informacje przekazywane w środkach masowego przekazu. Większość uwag dotyczy problematyki, która w zasadzie nie interesuje ogółu społeczeństwa, np. problemu Litwy czy trudności *pierestrojki*. Bardziej obchodziłoby je[c], co czyni rząd, aby jutro było lepiej.

Wiele krytyki kierowane jest pod adresem Sejmu i Senatu. Tasiemcowe transmisje, nudne, nierzeczowe rozważania powodują, że większość odbiorników jest wyłączonych. Uważa się, że czas antenowy można wykorzystać z większym pożytkiem niż obecnie, tym bardziej, że płaci się tak drogi abonament. Słowa krytyki kierowane są również pod adresem tych publicystów, którzy twierdzą, że aktualne działania rządu, Sejmu i Senatu świadczą o demokracji i pluralizmie, gdy tymczasem wszędzie trwają „polowania na czarownice". Poruszanie takich problemów, jak np.: usuwanie nomenklatury ze szkolnictwa, prokuratury, wojska, demontaż milicji ma odwrócić uwagę społeczeństwa od istotnych problemów rozsypującej się gospodarki i szerzącego się ubóstwa. Twierdzi się wręcz, że nadszedł czas dla cwaniaków, nikt nie wierzy bowiem, że robotnika stać będzie na wykupienie choćby jednej akcji swojego przedsiębiorstwa, natomiast cinkciarz lub handlarz może to uczynić bez większych problemów. Najbardziej tragiczna sytuacja w tej chwili panuje wśród emerytów i rencistów, wśród których wiele osób żyje w skrajnej nędzy.

W ostatnim czasie coraz częściej podnosi się kwestie kroczącego wzrostu przestępczości. Dostrzega się opustoszałe komisariaty i posterunki. Presja wywierana przez posłów i senatorów na organa ścigania zrobiła swoje, zdezorganizowała i praktycznie wyeliminowała skuteczną pracę tego aparatu. Ludzie zastanawiają się, czy nie tworzyć własnych grup samoobrony, gdyż kradzieże, nawet na wsi, mają miejsce o każdej porze dnia i nocy. Dyskusje na

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 382. Przyjęto 3 IV 1990 *[r.]*, godz. 15.00. Zaszyfrowano 3 IV 1990 *[r.]*, godz. 17.00 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

[c] *W dokumencie:* ich.

ten temat toczone są w coraz większych gronach i zawierają duży ładunek emocji i zacietrzewienia. Wiele osób uważa, iż aby zmienić obecną sytuację, potrzebny jest kolejny rok 1980.

[...][b]

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Trybunalskim
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**[d]

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 4–6, mps.

[d] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 275

1990 kwiecień 3, Piotrków Trybunalski – Raport oficera dyżurnego WUSW w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie demonstracji zorganizowanej przez Konfederację Polski Niepodległej przed siedzibą RUSW w Bełchatowie

[Piotrków Trybunalski, dnia 3 IV 1990 r.]

Raport
z przebiegu służby oficera dyżurnego Służby Bezpieczeństwa pełnionej w dniu 3 IV 1990 r. w godz. 15.00–20.00 przez por. Z[enona] Kurzydlaka

O godz. 17.10 ppłk Kopytek[1] poinformował mnie, że w dniu dzisiejszym o godz. 16.30 dwudziestoosobowa grupa (głównie młodzież) wywodząca się z KPN rejonu bełchatowskiego zorganizowała wiec przed budynkiem RUSW w Bełchatowie.

Wiec trwał ok. 30 minut, w trakcie którego oprócz manifestacji haseł na transparentach: „Policjanci strzeżcie się SB-eckiej zarazy", „Więcej leków, nie SB-ków", „Ręce precz od szkół", był odczytany apel przeciwko zatrudnianiu b[yłych] funkcjonariuszy SB w oświacie oraz [o] stanie naszego szkolnictwa, w którym w dalszym ciągu są ludzie tzw. nomenklatury.

Na zakończenie podziękowano milicji za zabezpieczenie manifestacji na rzecz [niepodległości] Litwy. Powyższa manifestacja nie wywołała większego zainteresowania w oczach przechodniów.

Innych wydarzeń nie odnotowano.

por. Z[enon] Kurzydlak[a]

Źródło: AIPN Łd, 0051/95, t. 12, k. 14, rkps.

[a] *Powyżej nieczytelny podpis.*
[1] Brak bliższych danych.

Nr 276

1990 kwiecień 11, Piotrków Trybunalski – Informacja dzienna na temat opinii mieszkańców województwa piotrkowskiego w sprawie kandydatury Lecha Wałęsy na urząd prezydenta RP

[a]Bz-01/90[a] Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 11 IV 1990 [r.]
Tajne
[b]Egz. pojed[ynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

Podstawowym przedmiotem zainteresowania większości grup społeczno-zawodowych na terenie województwa, oprócz spraw ekonomicznych, jest dalszy rozwój sytuacji politycznej w kraju. Wiele kontrowersyjnych komentarzy wśród mieszkańców Piotrkowa Tryb[unalskiego] wywołanych zostało potwierdzeniem przez przewodniczącego NSZZ „Solidarność" Lecha Wałęsę zamiaru ubiegania się o urząd prezydenta. Oceny tej oficjalnej wypowiedzi są zróżnicowane. Część osób uważa, [iż] rzeczywiście jest to jedyny kandydat spełniający oczekiwania większości społeczeństwa. Wielu dyskutujących wyraża jednak sceptycyzm i zaniepokojenie takim stawianiem sprawy przez szefa „Solidarności". Stwierdza się, iż nagłaśnianie przez środki masowego przekazu sprawy wyboru nowego prezydenta podczas trwającej niespełna rok kadencji prezydenta Jaruzelskiego jest publicznym podważaniem autorytetu tego urzędu i osoby prezydenta, zwłaszcza w oczach opinii publicznej poza granicami kraju.

Osoba L[echa] Wałęsy w różnych środowiskach i grupach społeczno zawodowych wywołuje duże kontrowersje. Oprócz dużego grona zwolenników uważających, iż posiada on olbrzymi autorytet w społeczeństwie polskim i na świecie oraz jest jedyną osobą godną tego stanowiska, zanotowano liczne wypowiedzi – szczególnie środowisk inteligenckich oraz chłopskich – negujące jego osobowość. Podkreśla się fakt, iż Wałęsa bardzo często w swoich wystąpieniach stwierdza, iż jest tylko robotnikiem, a nie politykiem – a więc jak pogodzić to z tak wysokimi aspiracjami politycznymi? W licznych opiniach środowisk inteligenckich twierdzi się wprost, iż nie wyobrażają sobie, aby osoba jego pokroju mogła być głową państwa. Taka decyzja będzie kompromitacją na arenie międzynarodowej. W tym środowisku panuje również pogląd, iż niektórzy działacze „Solidarności" celowo doradzają Wałęsie kandydowanie na ten urząd, aby go skompromitować i tym samym zapewnić sobie drogę do najwyższych urzędów w państwie.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 412. Przyjęto 11 IV 1990 *[r.]*, godz. 14.00. Zaszyfrowano 11 IV 1990 *[r.]*, godz. 16.20 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
płk mgr A[lojzy] **Perliceusz**[c]

Źródło: AIPN Łd, 0051/106, k. 479–480, mps.

[c] *Poniżej odręczna adnotacja:* Z up*[oważnienia] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 277

1990 kwiecień 11, Kalisz – Szyfrogram w sprawie opinii mieszkańców województwa kaliskiego na temat rozwoju sytuacji politycznej w Europie Środkowej i kandydatury Lecha Wałęsy na urząd prezydenta RP

Kalisz, [dnia] 11 IV 1990 [r.]
Tajne
[a]**Egz. nr** [b]1[b]

[c]**Ob. dyrektor Departamentu OKPP**
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
w Warszawie
(**gen. bryg.** Krzysztof **Majchrowski**)

[a]**Szyfrogram**[a]

[...][d]

W środowiskach inteligenckich pierwszoplanowym tematem rozmów jest zakończony „szczyt środkowoeuropejski" w Bratysławie. Podkreśla się, że w dziesięciopunktowym programie prezydenta **Hávla**[1] brak jest wyraźnie sformułowanych [poglądów w] kwestii niemieckiej i regulacji prawnych dla granic jej sąsiadów. Z zaskoczeniem przyjęto fakt, iż spotkanie to miało na celu utworzenie przez Węgry, Czechosłowację i Polskę bloku pośredniego między Wschodem a Zachodem. Stwierdza się, że współpraca tych trzech państw jest konieczna, lecz tworzenie dodatkowych podziałów i enklaw nie sprzyja sytuacji politycznej, jaka wytworzyła się w Europie Środkowej.

Kolejnym tematem dominującym w ochranianych środowiskach jest oficjalne oświadczenie przewodniczącego NSZZ „Solidarność" Lecha **Wałęsy** o zamiarze kandydowania na fotel prezydencki RP. Duża grupa społeczeństwa przyjęła to jako nadmierny przejaw ambicji politycznych przywódcy „Solidarności". Oświadczenie to jest sprzeczne z dotychczasowym stanowiskiem **Wałęsy**, że jest on tylko związkowcem. Uważa się, że funkcję prezydenta powinien pełnić człowiek posiadający wysokie wykształcenie i wyrobienie polityczne, gdyż sama popularność w społeczeństwie i za granicą, jaką cieszy się **Wałęsa**, nie wystarcza. Ponadto takie stanowisko przewodniczącego NSZZ „S" jest niejako jednoznaczne z za-

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Kaliszu. 11 L.dz. GO-0620/90. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[b-b] *Wpisano odręcznie.*

[c] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 244. Przyjęto 12 IV *[19]*90 *[r.]*, *[godzina]* 10.40. Zaszyfrowano 12 IV *[19]*90 *[r.]*, *[godzina]* 11.00 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[d] *Fragment pominięty przez autora.*

[1] Vaclav Hável (ur. 1936). Pisarz i dramaturg, działacz opozycji demokratycznej, polityk; uczestnik Praskiej Wiosny; po 1968 objęty zakazem publikowania; współzałożyciel Karty 77; więziony za działalność opozycyjną; w 1989 jako jeden z liderów FO wybrany na urząd prezydenta Czechosłowacji (1989–1992); prezydent Czech (1993–2003); w 1994 odznaczony Orderem Orła Białego.

powiedzią wcześniejszych wyborów do parlamentu, które mogą się odbyć jeszcze w bieżącym roku.

Zbliżające się wybory do samorządów terytorialnych nie wzbudzają większych emocji. Przypuszcza się, że frekwencja społeczeństwa w tych wyborach będzie wynosiła ok. 30–40 proc. Z drugiej strony z wynikami wyborów wiele osób wiąże obawy o swoje pozycje, [a] inni – nadzieję na jej podniesienie. Z całą pewnością w wielu ośrodkach powstanie zjawisko nazywane „nową nomenklaturą". Innym czynnikiem mogącym doprowadzić do pewnego impasu politycznego jest fakt, że niewiele osób wyraża zgodę na kandydowanie do samorządów, co spowoduje, że do władz dostaną się osoby przypadkowe. Taka sytuacja na pewno nie podniesie poparcia społecznego dla samorządów terenowych, a już z pewnością nie będzie to poparcie, jakie miało miejsce przynajmniej do niedawna w przypadku obu izb parlamentu i rządu T[adeusza] **Mazowieckiego**.

Wykonano w trzech egz.
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2–3 – aa
Oprac. JS/MB
Nr ks. masz. 0[b]36[b]/90[e]

Źródło: AIPN Łd, 0044/14, t. 2, k. 16, mps.

[e] *Po prawej stronie pieczęć:* Zastępca Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spr*[aw]* Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Kaliszu ppłk mgr Wojciech Wawrzyniak *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 278

1990 kwiecień 12, Warszawa – Wnioski dotyczące niszczenia materiałów wytworzonych przez SB opracowane przez Komisję ds. Zbiorów Archiwalnych MSW

Warszawa, [dnia] [a]12[a] IV 1990 [r.]

Wnioski
Komisji ds. Zbiorów Archiwalnych MSW

Komisja zwraca uwagę na bezwzględną konieczność przestrzegania wydanego rozkazu przez ministra spraw wewnętrznych w dniu 31 I 1990 r. w sprawie [b]zakazu niszczenia wszelkich dokumentów[b], w tym również fonoteki i filmoteki[c], zarówno znajdujących się [b]we wszystkich jednostkach strukturalnych[b], jak i przekazanych do archiwów.

Oznacza to również, że aż do odwołania nie przeprowadza się brakowania akt niezależnie od ich zakwalifikowania przewidzianego wykazem wg okresu ich przechowywania[d].

Źródło: AIPN Łd, 052/61, t. 1, k. 7, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b-b] *Podkreślono odręcznie.*
[c] *W dokumencie błędne powtórzenie:* fonoteki.
[d] *Poniżej nieczytelne podpisy członków komisji.*

Nr 279

1990 kwiecień 23, Piotrków Trybunalski – Meldunek dzienny w sprawie oceny mieszkańców województwa piotrkowskiego przebiegu II Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność" oraz kampanii do wyborów samorządowych

Piotrków Tryb[unalski], dn. 23 IV 1990 [r.]
[a]**Tajne**
Egz. poj[edynczy]

Dyżurny operacyjny
Gabinetu Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie

Sytuacja ogólna

Z dużym zainteresowaniem w środowiskach nadbudowy oraz społeczno-zawodowych spotyka się odbywający w Gdańsku II Zjazd NSZZ „Solidarność". W wielu dyskusjach zwraca się uwagę, iż mimo wielokrotnych deklaracji L[echa] Wałęsy o zakończeniu działalności związkowej ponownie został wybrany na przewodniczącego. Ponowny wybór wymienionego na przewodniczącego związku świadczy zdaniem środowisk o chęci kontynuowania dotychczasowego kursu przemian politycznych i gospodarczych. Uważa się przy tym, iż znaczna część delegatów dąży do przełamania występujących nadal antagonizmów pomiędzy związkowcami z początku lat osiemdziesiątych oraz działaczami reprezentującymi nowy kierunek działania.

Z pewnym zaskoczeniem środowiska społeczno-zawodowe przyjęły uchwałę, w której działacze NSZZ „Solidarność" domagają się wolnych i demokratycznych wyborów do parlamentu oraz powszechnych i bezpośrednich wyborów prezydenta RP. Stwierdza się jednoznacznie, iż utrzymująca się nadal trudna sytuacja ekonomiczna kraju nie będzie sprzyjająca dla kandydatów reprezentujących stronę „Solidarności", gdyż do walki wyborczej staną inne ugrupowania, będące w opozycji do obecnego rządu. Wyraża się również opinię, iż nowe wybory zatrzymają na pewien okres tempo zmian w systemie ustrojowym i gospodarczym.

[...][b]

Inne

Na podstawie zarządzenia Głównego Komisarza Wyborczego Komisarz Wojewódzki w Piotrkowie Tryb[unalskim] wystąpił do łódzkich ośrodków radia i telewizji o przyznanie czasu antenowego dla uczestników przedwyborczej kampanii z terenu naszego województwa. Na uwagę zasługuje fakt, iż w wyznaczonym terminie, tj. do dnia 14 kwietnia br. wniosek o przyznanie czasu antenowego wpłynął jedynie od Komitetu Obywatelskiego „Solidarność"

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Szyfrogram wysyłany nr 430. Przyjęto 23 IV 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 17.30. Zaszyfrowano 23 IV 1990 *[r.]*, g*[odzina]* 19.00 *opatrzona nieczytelnym podpisem. Numer, daty i godziny wpisano odręcznie.*

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

w Bełchatowie. Wniosek złożony po terminie przez pełnomocnika Rady Naczelnej Socjaldemokracji RP nie został rozpatrzony. Zwraca się również uwagę, iż występuje bardzo nikłe zainteresowanie tą formą popularyzacji własnych kandydatów przez poszczególne ugrupowania i środowiska. Udostępniony czas antenowy w pierwszym okresie wynosi 30 min. w radiu oraz 15 min. w telewizji i wykorzystywany jest w dniu dzisiejszym.

[c]Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Piotrkowie Tryb[unalskim]
[z] up. starszy specjalista
płk St[anisław] Sadziński[c]

Źródło: AIPN Łd, 0051/223, k. 1–2, mps.

[c-c] *Wpisano odręcznie oraz opatrzono nieczytelnym podpisem.* Stanisław Sadziński (ur. 1936), płk. Od lutego 1960 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Bełchatowie; od kwietnia 1969 inspektor operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Bełchatowie; od lipca 1975 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od stycznia 1978 kierownik Grupy Operacyjnej Wydziału III KM MO w Bełchatowie; od października 1979 zastępca naczelnika Wydziału IIIA/V KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1982 zastępca naczelnika Wydziału V KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od lipca 1985 naczelnik Wydziału III WUSW w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 2 V 1990. AIPN Łd, 0104/253, Akta osobowe.

Nr 280

1990 kwiecień 26, Łódź – Polecenie szefa WUSW w Łodzi gen. bryg. Marka Ochockiego w sprawie zakazu angażowania się funkcjonariuszy w kampanię wyborczą przed wyborami samorządowymi w maju 1990 r.

Łódź, [dnia] [a]26[a] IV 1990 [r.]

[b]**Kierownicy jednostek**
WUSW w Łodzi

[c]W Łodzi, podobnie jak na terenie kraju, trwają przygotowania do wyborów do samorządu mieszkańców. W kampanii wyborczej biorą udział przedstawiciele różnych grup społeczno-zawodowych oraz partii politycznych. W działalność tą zaangażowali się również niektórzy funkcjonariusze garnizonu łódzkiego MO, co jest sprzeczne z zasadą apolityczności resortu spraw wewnętrznych.

[d]W związku z powyższym zakazuję funkcjonariuszom WUSW w Łodzi angażowania się w kampanię propagandową na rzecz kandydatów do samorządu mieszkańców[d].

Powyższy zakaz nie odnosi się do uczestnictwa w spotkaniach środowiskowych z kandydatami na radnych i składania informacji o stanie bezpieczeństwa na danym terenie – zgodnie z wytycznymi z[astęp]cy szefa WUSW ds. MO zawartymi w piśmie nr Zw-55/90 z dnia 20 IV 1990 r.

Za przestrzeganie powyższego czynię odpowiedzialnymi kierowników jednostek organizacyjnych WUSW w Łodzi.

Szef
Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych
w Łodzi[e]
gen. bryg. Marek Ochocki[f]

Źródło: AIPN Łd, 0050/80, k. 13, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 33 L.dz. A-184/90. *Liczbę dziennika wpisano odręcznie.*

[c] *Na lewym marginesie parafki osób zapoznających się z treścią pisma.*

[d-d] *Podkreślono odręcznie.*

[e] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[f] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia 27 IV 1990 r. 12 Nr J-79/90 dp. Zał. *opatrzona parafką.*

Nr 281

[1989 maj 15, Piotrków Trybunalski] – Uchwała Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność" województwa piotrkowskiego w sprawie rozliczenia osób odpowiedzialnych za zbrodnie okresu komunistycznego i doprowadzenie do kryzysu ekonomicznego kraju

[a]**Uchwała** nr 13[b]

Zarząd Regionalny NSZZ **„Solidarność"** woj. piotrkowskiego zdecydowanie opowiada się za koniecznością rozliczenia wszystkich winnych zbrodni okresu komunistycznego i wszystkich, którzy doprowadzili kraj do katastrofy gospodarczej. Uważamy za w pełni uzasadnione oburzenie społeczne wynikające z faktu, że osoby te mimo dowodów świadczących o ich ewidentnie przestępczej, antynarodowej działalności jak dotychczas nie zostały pociągnięte do odpowiedzialności.

Konieczność rozliczenia wszystkich, wobec których społeczeństwo stawia konkretne zarzuty, jest podyktowane nie chęcią zemsty, lecz potrzebą sprawiedliwości społecznej.

Jesteśmy przeciwni atmosferze sensacji i emocji, które mogą doprowadzić do niekontrolowanych wybuchów nienawiści. Wszelkie rozliczenia muszą być prowadzone jawnie, w sposób sprawiedliwy i zgodnie z prawem.

Równość wobec prawa obowiązuje wszystkich – domagamy się konsekwentnego przestrzegania tej zasady.

Zarząd Regionalny NSZZ „Solidarność"
woj. piotrkowskiego[c]

Źródło: AIPN Łd, 0051/106, k. 441, mps.

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć:* Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność". Zarząd Regionalny woj. piotrkowskiego. 97–300 Piotrków Trybunalski. Al. 3 Maja 4, telex 885260. tel. 47–59–21, 47–79–94.

[b] *W dokumencie błędnie:* 12. *Po prawej stronie znak graficzny:* Solidarność.

[c] *Poniżej pieczęć:* Przewodniczący Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność" woj. piotrkowskiego Zbigniew Mroziński *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 282

1990 maj 21, Łódź – Decyzja szefa WUSW w Łodzi gen. bryg. Marka Ochockiego w sprawie realizacji zadań związanych z zakończeniem działalności SB

[a]Łódź, [dnia] 21 V 1990 [r.]
Tajne
Egz. nr [b]14[b]

Decyzja nr 010/90
szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Łodzi z dnia [b]21 V 1990 r.[b]
w sprawie realizacji zarządzenia MSW z dnia 10 V [19]90 r.
dot[yczącego] zaprzestania działalności Służby Bezpieczeństwa

1. W celu realizacji zarządzenia MSW z dnia 10 V [19]90 r. powołuję komisję w składzie:
– ppłk [Witold] B[ogdan] Rytter[1] – przewodniczący
– płk St[anisław] Piwowarczyk[2] – z[astęp]ca przewodniczącego.
Członkowie:
– ppłk J[erzy] Grzegorzewski[3],
– mjr A[polinary] Jakubowski,
– mjr J[erzy] Stasiak[4],
– mjr P[iotr] Pach[5],
– kpt. K[arol] Pietras[6],

---

[a] *Po lewej stronie pieczęć z godłem:* Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi. 53 L.dz. A-0204/90. *Numer pisma wpisano odręcznie.*
[b-b] *Wpisano odręcznie.*
[1] Witold Bogdan Rytter (ur. 1939), ppłk. Od października 1963 starszy referent Sekcji Informacyjno-Rozpoznawczej Wydziału Służby Kryminalnej KW MO w Łodzi; od sierpnia 1967 referent Sekcji Informacyjno-Rozpoznawczej Wydziału Służby Kryminalnej KW MO w Łodzi; od lutego 1968 inspektor Sekcji 1 Wydziału Służby Kryminalnej KW MO w Łodzi; od listopada 1968 inspektor Wydziału Śledczego KW MO w Łodzi; od października 1971 starszy inspektor Wydziału Śledczego KW MO w Łodzi; od stycznia 1973 starszy inspektor Grupy Operacyjnej Wydziału Śledczego KW MO w Łodzi; od czerwca 1975 starszy inspektor Wydziału II KM MO w Łodzi; od lutego 1978 kierownik sekcji Wydziału II KM MO w Łodzi; od kwietnia 1981 zastępca naczelnika Wydziału II KM MO w Łodzi; od października 1983 naczelnik Wydziału II WUSW w Łodzi; od sierpnia 1985 do stycznia 1986 oddelegowany służbowo do ZSRS; od marca 1990 zastępca szefa WUSW ds. SB w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/42, Akta osobowe.
[2] Brak bliższych danych.
[3] Jerzy Grzegorzewski (ur. 1937), ppłk. Absolwent Wydziału Prawa UŁ (1961); naczelnik Wydziału Inspekcji KW MO/WUSW w Łodzi. AIPN Łd, 0133/61994, Akta paszportowe.
[4] Jerzy Stasiak (ur. 1947), mjr. Od maja 1973 inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; w 1980 starszy inspektor Wydziału III-1 KW MO w Łodzi; w 1984 inspektor Inspektoratu I WUSW w Łodzi; kwiecień–lipiec 1990 p.o. kierownik Inspektoratu I WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, pf 317/51, Dokumentacja wyłączona z teczki mieszkaniowej; *Aparat bezpieczeństwa*..., t. 3, s. 202.
[5] Piotr Pach (ur. 1950) mjr. Funkcjonariusz od sierpnia 1971, m.in. Wydziału II KW MO w Łodzi; 1984–1990 zastępca naczelnika Wydziału II KW MO/WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, pf 317/39, Dokumentacja wyłączona z teczki mieszkaniowej.
[6] Karol Pietras (ur. 1947), kpt. Od grudnia 1969 referent wywiadowczy Wydziału do Walki z PG KD MO Łódź-Polesie; od lipca 1976 starszy asystent w WSO w Szczytnie; od sierpnia 1978 naczelnik Wydziału Dochodzeniowego KD MO Łódź-Polesie; od lutego 1981 starszy inspektor Wydziału III KW MO/WUSW w Łodzi; od grudnia

– ppłk Cz[esław] Pędzieszczak[7],
– mjr H[enryk] Wesołowski[8],
– ppłk J[an] Wilczak[9],
– mjr St[anisław] Ciechanowski[10],
– kpt. G[rzegorz] Gawencki[11],
– kpt. B[ogdan] Sieradzki[12],
– kpt. T. Rogoziński[13],
– mjr M[arek] Guzowski[14],
– kpt. G[racjan] Olczak[15],
– mjr A[ndrzej] Imbierczyk[16],
– mjr W[łodzimierz] Hac[17],
– mjr Z[bigniew] Gwizdka[18].

2. Komisja realizuje zadania zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do nin[iejszej] decyzji.

3. Przewodniczący komisji przedłoży mi meldunek o wykonaniu nin[iejszej] decyzji do dnia 15 VI [19]90 r.

4. Decyzja wchodzi w życie z dniem podpisania.

1983 kierownik sekcji Wydziału III WUSW w Łodzi; od listopada 1989 kierownik sekcji Wydziału OKPP WUSW w Łodzi; od kwietnia 1990 naczelnik Wydziału OKPP WUSW w Łodzi. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0282/38, Akta osobowe.

7 Czesław Pędzieszczak (ur. 1942), ppłk. Od grudnia 1964 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Ostrowie Wielkopolskim; od lipca 1965 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KMiP MO w Ostrowie Wielkopolskim; od kwietnia 1971 starszy inspektor operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KMiP MO w Ostrowie Wielkopolskim; od grudnia 1971 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od listopada 1974 kierownik Grupy Operacyjnej Wydziału III KW MO w Łodzi; od lipca 1975 zastępca naczelnika Wydziału III KW MO w Sieradzu; od lipca 1979 zastępca naczelnika Wydziału IIIA KW MO w Sieradzu; od września 1981 zastępca naczelnika Wydziału IIIA/V KW MO w Łodzi; od lutego 1982 zastępca naczelnika Wydziału V KW MO w Łodzi; od maja 1982 naczelnik Wydziału V KW MO/WUSW w Łodzi, od grudnia 1989 naczelnik WOG WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/342, Akta osobowe.

8 Henryk Wesołowski (ur. 1946), mjr. Od kwietnia 1974 inspektor Wydziału IV KM MO w Łodzi; od lutego 1977 kierownik sekcji Wydziału IV KW MO w Łodzi; od kwietnia 1981 zastępca naczelnika Wydziału IV KW MO w Łodzi; od listopada 1989 zastępca naczelnika Wydziału SiA WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/343, Akta osobowe.

9 Jan Wilczak (ur. 1935), ppłk. Naczelnik Wydziału Ogólnego KW MO/WUSW w Łodzi. AIPN Łd, 0161/54422, Akta paszportowe.

10 Brak bliższych danych.

11 Brak bliższych danych.

12 Brak bliższych danych.

13 Brak bliższych danych.

14 Brak bliższych danych.

15 Gracjan Olczak (ur. 1946), kpt. Absolwent Wydziału Prawa UŁ (1978); funkcjonariusz KW MO w Łodzi, następnie WUSW w Słupsku (II sekretarz OOP PZPR); w 1989 naczelnik Wydziału Finansowego WUSW w Łodzi. AIPN Łd, 0147/15708, Akta paszportowe.

16 Brak bliższych danych.

17 Włodzimierz Hac (ur. 1941), mjr. Technik budowlany; zastępca naczelnika Wydziału Inwestycji i Remontów KW MO/WUSW w Łodzi. AIPN Łd, 0152/5341, Akta paszportowe.

18 Zbigniew Gwizdka (ur. 1946), mjr. Mgr psychologii; zastępca naczelnika Wydziału Ogólnego WUSW w Łodzi od kwietnia 1990 p.o. naczelnik Wydziału „C" WUSW w Łodzi. AIPN Łd, 0175/533, Akta paszportowe; *Aparat bezpieczeństwa...*, t. 3, s. 200.

Szef
Wojewódzkiego Urzędu
S[praw] **W**[ewnętrznych]
w Łodzi[c]
gen. bryg. M[arek] **Ochocki**[d]

Sporz. [e] egz.
rozesłano wg rozdz.
Nr ks. masz. 030/90[f]

Źródło: AIPN Łd, 0050/78, t. 2, k. 265, mps.

[c] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[d] *Poniżej pieczęć wpływu:* Woj*[ewódzki]* Urząd Spraw Wewn*[ętrznych]* w Łodzi. Wpłynęło dnia *[pole niewypełnione]* 19*[90]*. 12 Nr J-01/90. Zał. 1/3 *opatrzona nieczytelnym podpisem.*
[e] *Pole niewypełnione.*
[f] *Po prawej stronie pieczęć potwierdzająca wykonanie kopii dokumentu:* A. Łódź. Nr dz*[iennika]* ew*[idencyjnego]* pow*[ielarni]*: 0768. Str*[on]* 7. Egz. 22. Data wykon*[ania]*: 22 V *[19]*90 *[r.]. Numer, liczbę stron i egzemplarzy oraz datę wykonania kopii wpisano odręcznie.*

Nr 283

1990 maj 21, Łódź – Harmonogram realizacji zadań związanych z likwidacją SB w Łodzi

„**Zatwierdzam”** [Łódź, dnia 21 V 1990 r.]

Szef
Wojewódzkiego Urzędu
S[praw] **W**[ewnętrznych]
w Łodzi[a]
gen. bryg. M[arek] **Ochocki**

Harmonogram[b]
realizacji Zarządzenia 043/90 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 10 V [19]90 r.
w sprawie zaprzestania działalności Służby Bezpieczeństwa

Lp.	Zadanie do realizacji	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin
1	2	3	4	5
1.	Zaprzestanie działalności merytorycznej SB.	1. Zakazuje się podejmowania inicjujących czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych, a także wykonywania rodzących skutki prawne czynności na polecenie prokuratury i sądu oraz innych organów.	mjr P[iotr] Pach, kpt. K[arol] Pietras, ppłk Cz[esław] Pędzieszczak, mjr H[enryk] Wesołowski,	niezwłocznie
		2. Nakazuje się w Inspektoracie I oraz Wydziale Kontrwywiadu zawiesić aktywne operacje wywiadowcze i kontrwywiadowcze za wyjątkiem spraw mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa oraz działań wobec osób podejrzanych o szpiegostwo lub dokonanie zamachu terrorystycznego.	mjr A[polinary] Jakubowski, mjr J[erzy] Stasiak, mjr P[iotr] Pach	niezwłocznie
		3. Nakazuje się w Wydziale Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa, Ochrony Gospodarki, Studiów i Analiz zaprzestać prowadzenia rozpoznania operacyjnego dot[yczącego] sytuacji społecznej, politycznej, gospodarczej w kraju, za wyjątkiem spraw mających szczególne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa oraz działań wobec osób podejrzanych o dokonanie zamachów terrorystycznych.	kpt. K[arol] Pietras, ppłk Cz[esław] Pędzieszczak, mjr H[enryk] Wesołowski	niezwłocznie

[a] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[b] *Z tabeli usunięto niewypełnioną rubrykę* Uwagi, *opatrzoną nr.* 6.

Lp.	Zadanie do realizacji	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin
1	2	3	4	5
		4. Nakazuje się Wydziałowi Śledczemu przekazać niezakończone postępowania przygotowawcze do dalszego prowadzenia właściwym prokuratorom. 5. Informować niezwłocznie o działaniach wymienionych w pkt. 1–2 harmonogramu szefa Urzędu Ochrony Państwa za pośrednictwem kierownictwa MSW.	mjr A[polinary] Jakubowski ppłk [Witold] B[ogdan] Rytter	niezwłocznie na bieżąco
2.	Środki pracy operacyjnej.	1. Zaprzestać, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w pkt. 1 ppkt. 1–4 harmonogramu, wykorzystywania środków pracy operacyjnej. 2. Dokonać analizy przydatności dla potrzeb Urzędu Ochrony Państwa środków pracy operacyjnej. 3. Podjąć czynności w celu zapewnienia dalszego wykorzystania dotychczasowych środków pracy operacyjnej przydatnych dla potrzeb Urzędu Ochrony Państwa.	mjr J[erzy] Stasiak, mjr P[iotr] Pach, kpt. K[arol] Pietras, ppłk Cz[esław] Pędzieszczak, mjr H[enryk] Wesołowski j.w. j. w.	niezwłocznie 25 V [19]90 [r.] j. w.
3.	Postępowanie z bieżącymi sprawami.	1. Sporządzić wykaz bieżących spraw operacyjnych z określeniem kategorii, kryptonimów, numerów rejestracyjnych oraz zagrożeń. 2. Sporządzić wykazy środków pracy operacyjnej. 3. Całość dokumentacji operacyjnej przekazać do Wydz[iału] „C”. 4. Wykazy spraw oraz środków pracy operacyjnej przekazać za pośrednictwem kierownictwa MSW szefowi UOP.	j. w. j. w. j. w. przewodniczący komisji	j. w. j. w. 30 V [19]90 [r.] j. w.

Lp.	Zadanie do realizacji	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin
1	2	3	4	5
4.	Uzbrojenie i sprzęt techniczno-bojowy.	1. Sporządzić spis inwentaryzacyjny posiadanego uzbrojenia i sprzętu techniczno-bojowego przy udziale Wydziału GMT i po rozliczeniu odpowiedzialnych funkcj[onariuszy], przekazać do magazynów [Wydziału] GMT. 2. Dokonać sprawdzenia posiadanej broni indywidualnej i wyposażenia, pozostawiając je w dyspozycji funkcjonariuszy do czasu podjęcia decyzji kadrowych.	naczelnicy byłej SB	31 V [19]90 [r.] 23 V [19]90 [r.]
5.	Pojazdy samochodowe użytkowane przez byłą SB.	Przekazać protokolarnie do Wydz[iału] Transportu WUSW.	mjr P[iotr] Pach, kpt. K[arol] Pietras, ppłk Cz[esław] Pędzieszczak, mjr H[enryk] Wesołowski	23 V [19]90 [r.]
6.	Sprzęt techniki operacyjnej.	Zinwentaryzować i przekazać protokolarnie do magazynów [Wydziału] GMT.	naczelnicy byłej SB	31 V [19]90 [r.]
7.	Sprzęt biurowy, mała poligrafia i materiały eksploatacyjne.	Zinwentaryzować i przekazać protokolarnie do magazynów [Wydziału] GMT.	j. w.	j. w.
8.	Sprzęt kwaterunkowy.	Zinwentaryzować i przekazać do [Wydziału] GMT.	j. w.	j. w.

Lp.	Zadanie do realizacji	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin
1	2	3	4	5
9.	Środki funduszu operacyjnego i dyspozycyjnego.	1. Rozliczyć komisyjnie i przekazać do Departamentu Finansów MSW. 2. Ewidencję funduszy przekazać do Wydz[iału] „C”.	naczelnicy b[yłej] SB mjr P[rzemysław] Szczygielski[1]	25 V [19]90 [r.] j. w.
10.	Sprawy kadrowe.	Tryb i warunki przyjęcia do UOP oraz weryfikacji zostaną określone w drodze rozporządzenia RM.		
11.	Likwidacja sekretariatów wydziałów.	1. Dokonać komisyjnego przejęcia dokumentów kancelaryjnych wydziałów byłej SB, w tym przepisów resortowych. 2. Przejąć pieczęcie i stemple będące w dyspozycji wydziałów byłej SB.	n[aczelni]k Wydz[iału] Ogólnego. mjr J[ózef] Szulborski[2]	31 V [19]90 [r.] j. w.

Uwagi:

1. Wydziały: Łączności, „B”, „T”, „C” oraz Samodzielna Sekcja „A” realizują zadania w zakresie zabezpieczenia potrzeb Policji, a na rzecz byłej SB tylko w odniesieniu do zagadnień określonych w pkt. 1 (ppkt. 1–2) harmonogramu. Spisy i wykazy inwentaryzacyjne w tych jednostkach należy sporządzić, pozostawiając jednak mienie dotychczasowym dysponentom.

2. Spisów inwentaryzacyjnych dokonają komisje powołane przez przewodniczącego komisji na wniosek naczelników wydziałów: GMT, Łączności, Ogólnego.

3. Sprzęt kwaterunkowy należy zmagazynować w dotychczasowych pomieszczeniach po odpowiednim zabezpieczeniu.

---

[1] Przemysław Szczygielski (ur. 1943), mjr. Od listopada 1972 inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od kwietnia 1973 inspektor Grupy Operacyjnej Wydziału III KW MO w Łodzi; od czerwca 1975 inspektor Wydziału IIIA KM MO w Łodzi; od listopada 1976 starszy inspektor Wydziału IIIA KM MO w Łodzi; od maja 1978 p.o. kierownik Sekcji Analityczno-Informacyjnej Wydziału IIIA KW MO w Łodzi; od sierpnia 1979 starszy inspektor Wydziału IIIA KW MO w Łodzi; od lutego 1981 starszy inspektor Inspektoratu Analityczno-Informacyjnego przy zastępcy komendanta KW MO ds. SB/zastępcy szefa WUSW ds. SB w Łodzi; od września 1988 zastępca naczelnika Wydziału „B” WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/386, Akta osobowe.

[2] Brak bliższych danych.

4. Inwentaryzacji i przejęcia do dyspozycji szefa WUSW MK byłej SB dokona komisja w składzie:

– mjr Michał Kucharski[3],
– mjr Przemysław Szczygielski,
– kpt. Jacek Kowalewski[4].

Przewodniczący komisji
ppłk mgr [Witold] **B**[ogdan] **Rytter**

Źródło: AIPN Łd, 0050/78. t. 2, k. 266–268, mps.

[3] Michał Kucharski (ur. 1941), mjr. Od maja 1964 referent Służby Transportowej Kwatermistrzostwa KW MO w Łodzi; od marca 1968 inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od sierpnia 1971 starszy inspektor Wydziału III KW MO w Łodzi; od stycznia 1973 starszy inspektor Grupy Operacyjnej Wydziału III KW MO w Łodzi; od listopada 1974 kierownik grupy Wydziału III KW MO w Łodzi; od czerwca 1975 kierownik Sekcji Analityczno-Sprawozdawczej Wydziału IIIA KW MO w Łodzi; od kwietnia 1978 starszy inspektor Zespołu ds. SB Wydziału Inspekcji KW MO/WUSW w Łodzi. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0100/391 Akta osobowe.

[4] Brak bliższych danych.

Nr 284

1990 maj 23, Łódź – Decyzja o przekazaniu materiałów sprawy operacyjnego rozpracowania „Ekipa” do archiwum Wydziału „C” WUSW w Łodzi

Łódź, [dnia] 23 V 1990 [r.]
Tajne
Egz. poj[edynczy]

Notatka służbowa

Zgodnie z zarządzeniem 043/90 ministra spraw wewnętrznych z dnia 10 V 1990 r. w sprawie zaprzestania działalności SB materiały SOR **„Ekipa”**, nr rej[estracyjny] 43 279, ulegają przekazaniu do Wydziału „C” WUSW w Łodzi.

St. insp[ektor] **Wydz**[iału] **OKPP**[a]
[b]ppor. S[ławomir] **Rodak**[1]

Źródło: AIPN Łd, 084/6, t. 2, k. 196, rkps.

---

[a] *Poniżej nieczytelny podpis.*

[b] *Po lewej stronie pieczęć:* Zastępca Naczelnika Wydziału OKPP WUSW w Łodzi *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[1] Sławomir Rodak (ur. 1959), ppor. Od maja 1982 referent operacyjny Wydziału Dochodzeniowego KD MO Łódź-Górna; od października 1982 młodszy inspektor Wydziału III-1 KW MO/WUSW w Łodzi; od stycznia 1986 inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od lipca 1989 starszy inspektor Wydziału III-1 WUSW w Łodzi; od listopada 1989 starszy inspektor Wydziału OKPP. Brak informacji o zakończeniu służby. AIPN Łd, 0291/19, Akta osobowe.

Nr 285

1990 lipiec 2, Warszawa – Instrukcja przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dr. Krzysztofa Kozłowskiego w sprawie zasad przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego wobec funkcjonariuszy SB

[a]Ks/P-41/90[a]

Załącznik do decyzji Sekretarza
Komisji Kwalifikacyjnej
ds. Kadr Centralnych
z dnia 2 lipca 1990 r.

Instrukcja
przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej
z dnia 25 czerwca 1990 roku

I. Za funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa zobowiązanych do poddania się postępowaniu kwalifikacyjnemu w wypadku zamiaru podjęcia służby w Urzędzie Ochrony Państwa, Policji lub Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, albo podjęcia zatrudnienia w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych uznaje się osoby, które:

1. W dniu 10 maja 1990 roku pełniły służbę na następujących stanowiskach:
a) szefa Służby Wywiadu i Kontrwywiadu,
b) szefa Służby Bezpieczeństwa,
c) szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania,
d) zastępcy szefa Wywiadu i Kontrwywiadu,
e) zastępcy szefa Służby Bezpieczeństwa,
f) zastępcy szefa Służby Kadr, Szkolenia i Wychowania,
g) doradcy ministra,
h) szefa Służby Zabezpieczenia Operacyjnego,
i) zastępcy szefa Służby Zabezpieczenia Operacyjnego,
j) zastępcy szefa Wojewódzkiego (Stołecznego) Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. SB.

2. W dniu 10 maja 1990 roku pełniły służbę w następujących jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych:
a) Departament I,
b) Departament II,
c) Departament Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa,
d) Departament Ochrony Gospodarki,
e) Departament Studiów i Analiz,
f) Grupa Operacyjno-Sztabowa Szefa Służby Bezpieczeństwa,
g) Sekretariat Szefa Służby Wywiadu i Kontrwywiadu oraz [Sekretariat] Szefa Służby Bezpieczeństwa,

---

[a-a] *Wpisano odręcznie.*

h) Departament Kadr – do stanowiska młodszego inspektora,

i) Departament Szkolenia i Wychowania – do stanowiska młodszego inspektora,

j) Biuro „C”,

k) Biuro Szyfrów,

l) Biuro Śledcze,

ł) Biuro Paszportów – do stanowiska zastępcy naczelnika wydziału,

m) były Zarząd Ochrony Funkcjonariuszy – do stanowiska młodszego inspektora,

n) Akademia Spraw Wewnętrznych bez Wydziału Porządku Publicznego w Szczytnie – kadra naukowo-dydaktyczna, naukowa, naukowo-techniczna i słuchacze,

o) Biuro „B” – do stanowiska zastępcy naczelnika wydziału,

p) Departament Techniki – do stanowiska zastępcy naczelnika wydziału oraz na odpowiadających wyżej wymienionym stanowiskom w jednostkach wojewódzkich (stołecznych) urzędów spraw wewnętrznych, [b]z wyjątkiem funkcjonariuszy wydziałów kadr oraz wydziałów szkolenia i wychowania[b].

3. W dniu 31 lipca 1989 roku pełniły służbę na stanowiskach wymienionych w pkt. 1, lit[ery]: a, b, d, e, g–j oraz na stanowiskach:

a) szefa Służby Polityczno-Wychowawczej,

b) szefa Służby Kadr i Doskonalenia Zawodowego,

c) zastępcy szefa Służby Polityczno-Wychowawczej,

d) zastępcy szefa Służby Kadr i Doskonalenia Zawodowego oraz w jednostkach wymienionych w pkt. 2, lit[ery]: a, b, f–h, j, l–m, o, p oraz w ówczesnych:

a) Departamencie III,

b) Departamencie IV,

c) Departamencie V,

d) Departamencie VI,

e) Biurze Studiów Służby Bezpieczeństwa,

f) Głównym Inspektoracie Ochrony Przemysłu,

g) Biurze „A”,

h) Biurze RKW,

i) [c]Zarządzie Polityczno-Wychowawczym – do stanowiska młodszego inspektora[c],

j) Wyższej Szkole Oficerskiej MSW w Legionowie – jako członkowie kadry naukowo-dydaktycznej, naukowej, naukowo-technicznej lub słuchacze oraz na odpowiadających wyżej wymienionym stanowiskom i w jednostkach wojewódzkich (stołecznym) urzędów spraw wewnętrznych, [b]z wyjątkiem wydziałów kadr[b] – a następnie zostały przeniesione do służby w jednostkach organizacyjnych Milicji Obywatelskiej.

[b-b] *Podkreślono odręcznie.*

[c-c] *Fragment oznaczony z lewej strony pionową linią.*

4. Postępowaniem kwalifikacyjnym nie będą objęte osoby zatrudnione w ww. jednostkach na stanowiskach milicjant-kierowca.

II. Instrukcja wchodzi w życie z dniem jej podpisania.

Przewodniczący
Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej
[d]dr Krzysztof **Kozłowski**[1]

Źródło: AIPN Łd, 0284/1, k. 13–15, mps.

[d] *Poniżej odręczna adnotacja:* Za zgodność *oraz nieczytelna pieczęć opatrzona podpisem.*

[1] Krzysztof Kozłowski (ur. 1931). Dziennikarz, polityk, wykładowca akademicki; absolwent KUL (1956); od 1956 redaktor „Tygodnika Powszechnego" i jednocześnie wykładowca KUL; doradca NSZZ „S" w Nowej Hucie (1980–1981); uczestnik obrad Okrągłego Stołu; senator z ramienia KO „S", UD i UW (1989–2001); szef UOP (maj–lipiec 1990); minister spraw wewnętrznych w gabinecie T. Mazowieckiego i jednocześnie przewodniczący CKK dla funkcjonariuszy SB (lipiec–grudzień 1990). A. Krupa, *Prawie biała księga polskiej sceny politycznej*, Warszawa 1997, s. 47.

Nr 286

1990 lipiec 31, Sieradz – Odwołanie zastępcy szefa WUSW ds. SB w Sieradzu mjr. Jerzego Gawlickiego od decyzji Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej

mjr Jerzy Gawlicki[1]
były zastępca szefa WUSW
ds. byłej SB w Sieradzu[a]

Sieradz, [dnia] 31 VII 1990 [r.]

Centralna Komisja
Kwalifikacyjna[b] w Warszawie

Odwołanie
(za pośrednictwem Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej[b] w Sieradzu)

W dniu 25 VII 1990 r. otrzymałem za pokwitowaniem oryginał opinii Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej[b] w Sieradzu. W sentencji tego „dokumentu" stwierdza się, że – cyt[uję]: „Nie odpowiada wymogom przewidzianym w ustawie dla funkcjonariuszy". Stwierdzenie to dziwne i szokujące. Jestem Polakiem, niekaranym, posiadam, jak nieskromnie sądzę, wysokie kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe, stąd nie mogę się zgodzić z takim sformułowaniem. Decyzję o pozbawieniu mnie pracy traktuję jako nawet nie polityczną, ale jako akt odwetu wobec byłych pracowników SB. Hasła głoszone przez rząd premiera Mazowieckiego (któremu *notabene* życzę w imię interesów całego kraju jak najlepiej) pozostają w jaskrawej sprzeczności z praktyką. Chyba tylko nasz kraj stać na rezygnację z wysoko kwalifikowanej kadry w imię bliżej niezrozumiałych dla mnie interesów. A jednocześnie obsadza się stanowiska kierownicze [c]niedouczonymi pseudozwiązkowcami[c]. Formułuję to odwołanie, będąc w określonym stanie emocjonalnym, stąd proszę wybaczyć te stwierdzenia, które mogłyby urazić kogoś z członków Szanownej Komisji – nie to jest moim celem[d].

Jednocześnie pragnę podkreślić, że w dotychczasowej siedemnastoletniej pracy w resorcie kierowałem się zawsze zasadami praworządności.

---

[a] *Poniżej przekreślona odręczna adnotacja:* Zmienić *oraz odręczna adnotacja:* Utrzymać.
[b] *W dokumencie:* Weryfikacyjnej.
[c-c] *Podkreślono odręcznie.*
[d] *Po lewej stronie okrągła pieczęć z godłem:* Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa *opatrzona odręczną adnotacją:* 3 karty.
[1] Jerzy Gawlicki (ur. 1946), mjr. Od lipca 1973 inspektor Wydziału III KM MO w Łodzi; od czerwca 1975 inspektor Wydziału IIIA KM MO w Łodzi; od sierpnia 1980 starszy inspektor Inspektoratu Analityczno-Informacyjnego KW MO w Sieradzu; od września 1981 zastępca naczelnika Wydziału IIIA/V KW MO w Sieradzu; od stycznia 1982 zastępca naczelnika Wydziału V KW MO w Sieradzu; od kwietnia 1983 zastępca komendanta/szefa KM MO/RUSW ds. SB w Zduńskiej Woli; od października 1987 naczelnik Wydziału VI WUSW w Sieradzu; od listopada 1989 zastępca szefa WUSW ds. SB w Sieradzu. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0127/258, Akta osobowe.

Reasumując, proszę o ponowne rozpatrzenie mojej przydatności w jednostkach podległych MSW. Nadmieniam, że przy redagowaniu ww. opinii Wojewódzka Komisja Kwalifikacyjna[e] nie zadała sobie trudu przeprowadzenia ze mną rozmowy, pozbawiając mnie tym samym elementarnego prawa do obrony. Nie zostałem również zapoznany z kryteriami tej weryfikacji.

Odpowiedź proszę kierować do Wydziału Kadr Komendy Wojewódzkiej Policji w Sieradzu[f].

Źródło: AIPN Łd, 0127/258, k. 129, mps.

[e] *W dokumencie:* Weryfikacyjna.
[f] *Poniżej nieczytelny podpis.*

Nr 287

1990 sierpień 27, Bełchatów – Oświadczenie posła Ryszarda Brzuzego w sprawie rezygnacji z funkcji przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w Piotrkowie Trybunalskim

[a]Ryszard Brzuzy
ul. [...][b]
97–400 Bełchatów

Bełchatów, 27 VIII [19]90 [r.]

Przewodniczący Centralnej
Komisji Kwalifikacyjnej
dla funkcjonariuszy byłej SB
minister Krzysztof Kozłowski

Oświadczenie

Oświadczam, że rezygnuję z przewodnictwa w Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej dla funkcjonariuszy byłej Służby Bezpieczeństwa w Piotrkowie Tryb[unalskim] z powodu manipulacji dokonywanych przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną pracującą pod Pana przewodnictwem.

Pragnę przypomnieć Panu, że wojewódzkie komisje kwalifikacyjne zostały powołane przez Pana Przewodniczącego na mocy Uchwały Rady Ministrów nr 69 z dnia 21 maja 1990 r. w sprawie trybu i warunków przyjmowania byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa do służby w Urzędzie Ochrony Państwa i innych jednostkach organizacyjnych podległych ministrowi spraw wewnętrznych oraz zatrudnienia ich w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (M[onitor] P[olski] Nr 20, poz. 159). Paragraf 8 p. 1 wyżej wymienionej uchwały mówi: „Wojewódzka Komisja Kwalifikacyjna wydaje pozytywną opinię o kandydacie w razie stwierdzenia, że odpowiada on wymogom przewidzianym dla funkcjonariusza danej służby lub pracownika MSW określonym w ustawie oraz powzięcie przekonania, że posiada on kwalifikacje moralne do pełnienia służby zwłaszcza, że:

1) w toku dotychczasowej służby nie dopuścił się naruszenia prawa,

2) wykonywał swoje obowiązki służbowe w sposób nienaruszający praw i godności innych osób,

3) nie wykorzystywał stanowiska służbowego do celów pozasłużbowych".

Kierując się tymi zasadami, Wojewódzka Komisja Kwalifikacyjna w Piotrkowie Tryb[unalskim] zaopiniowała pozytywnie 80 osób na 181, które złożyły wnioski o przyjęcie do pracy w Policji lub UOP.

Podstawą do przyjęcia decyzji o pozytywnym lub negatywnym zaopiniowaniu pracowników SB były akta osobowe oraz w wielu przypadkach rozmowy z osobami weryfikowanymi.

---

[a] *Treść pisma na papierze firmowym z umieszczonym na każdej stronie w lewym górnym rogu nagłówkiem:* Ryszard Brzuzy. Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

[b] *Fragment pominięty przez autora.*

Fakt, iż 42 proc. osób z byłej SB ubiegających się o przyjęcie do pracy w Policji lub UOP otrzymało pozytywne opinie świadczy, że komisja nie kierowała się chęcią odwetu na pracownikach byłej SB za ich dotychczasową działalność pomimo, że niektórzy członkowie komisji wiele ucierpieli z ich strony.

Dla przypomnienia podaję Panu skład Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w Piotrkowie Tryb[unalskim]:

1. Przewodniczący: Ryszard Brzuzy – poseł na Sejm RP (bez przynależności klubowej).
2. Wiceprzewodniczący: ppłk Józef Młynarski – szef Komendy Wojewódzkiej Policji.
3. Członkowie:

– Tadeusz Zaskórski – senator RP (OKP),
– Stanisław Jasiński – poseł na Sejm RP (PSL),
– Zbigniew Mroziński – przewodniczący ZR NSZZ „S" w Piotrkowie Tryb[unalskim],
– Andrzej Szczepocki[c] – PSL (obecnie wojewoda piotrkowski),
– Zbigniew Bogusławski[1] – wiceprzewodniczący ZR NSZZ „S" w Piotrkowie Tryb[unalskim],
– Waldemar Matusewicz[2] – przedstawiciel SdRP (była PZPR),
– mł. chor. Teresa Łopińska[3] – przedstawicielska Zw[iązku] Zaw[odowego] Funkcjonariuszy Policji.

Komisja w wyżej wymienionym składzie została powołana Pana decyzją nr 2/CKK/90, którą Pan osobiście podpisał.

Niezrozumiałym jest więc fakt, że Centralna Komisja Kwalifikacyjna pracująca pod pana przewodnictwem zmieniła w 57 przypadkach decyzję wojewódzkiej komisji z negatywnej na pozytywną. Czyżby wojewódzka komisja z Piotrkowa [Trybunalskiego] aż w 57 przypadkach popełniła błąd (na 9[d]6[d] odwołań)? Czy też inna była interpretacja uchwały RM nr 69 przez centralną komisję? Czy też zarzut postawiony przez posła Bartoszcze[4] na jednym z posiedzeń sejmowych o współpracy wielu czołowych działaczy „S" z SB był prawdziwy?

---

[c] W dokumencie: Szczepowski. Andrzej Szczepocki (ur. 1951). Działacz samorządowy, mgr inż.; absolwent SGGW w Warszawie (1978); pracownik administracji terenowej (od 1981); naczelnik gminy Kleszczów (do 1989); czł. ZSL i PSL; wojewoda piotrkowski (1990–1992); czł. WKK w Piotrkowie Trybunalskim dla byłych funkcjonariuszy SB (1990); absolwent studiów podyplomowych w zakresie administracji oraz Międzynarodowej Szkoły Menedżerów; twórca pierwszej w kraju samorządowej strefy ekonomicznej; radny gminy Kleszczów; były prezes Zarządu Fundacji Rozwoju Gminy Kleszczów.

[d-d] *Nadpisano odręcznie.*

[1] Zbigniew Bogusławski (ur. 1953). Działacz NSZZ „S"; pracownik ZWCh „Chemitex-Wistom" w Tomaszowie Mazowieckim (1974–1996); przewodniczący Komisji Wydziałowej Wydziału Włókienniczego i KZ NSZZ „S" w przedsiębiorstwie (od 1980); szef Biura Interwencji Delegatury ZR NSZZ „S" Ziemi Łódzkiej w Tomaszowie Mazowieckim (1981); w okresie stanu wojennego współorganizator pomocy dla osób represjonowanych, kolporter prasy i wydawnictw bezdebitowych; wiceprzewodniczący KZ NSZZ „S" (1988–1989); wiceprzewodniczący RKW NSZZ „S" woj. piotrkowskiego (1989); delegat na WZD NSZZ „S" woj. piotrkowskiego (od 1989); czł. WKK w Piotrkowie Trybunalskim dla byłych funkcjonariuszy SB (1990); delegat na KZD NSZZ „S"; czł. KK NSZZ „S"; wiceprzewodniczący (2000–2002) i przewodniczący (od 2002) ZR NSZZ „S" woj. piotrkowskiego; przewodniczący Rady Fundacji Społecznej „Razem" w Tomaszowie Mazowieckim (od 1991); czł. Zarządu Piotrkowskiego Stowarzyszenia Wspierania Przedsiębiorczości (od 2000).

[2] Waldemar Matusewicz (ur. 1958). Polityk, samorządowiec; absolwent Wydziału Elektrycznego PŁ; czł. PZPR, SdRP i SLD; czł. WKK w Piotrkowie Trybunalskim dla byłych funkcjonariuszy SB (1990); wicewojewoda piotrkowski (1993–1997); marszałek województwa łódzkiego (1998–2001); prezydent Piotrkowa Trybunalskiego (2002–2006); w 2007 skazany na karę 3,5 roku pozbawienia wolności za przyjęcie korzyści majątkowych.

[3] Teresa Łopińska (ur. 1956), mł. chor. Mgr prawa, referent RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. EAPT 55035, Akta paszportowe.

[4] Roman Bartoszcze (ur. 1946). Polityk, działacz związkowy, rolnik; czł. ZSL (1969–1980); w 1981 przewodniczący NSZZ RI „S" Regionu Bydgoskiego i czł. prezydium władz krajowych NSZZ RI „S"; przywódca strajku

Na te i wiele innych nasuwających się pytań Pan jako minister zapewne zna odpowiedź, ponieważ dysponuje Pan archiwami mikrofilmów, o których istnieniu mi wiadomo i na co mam dowody. Nie uwierzyłem w zniszczenie archiwum SB, o którym tak głośno donosiła prasa. Wiem, że niszczono makulaturę, przenosząc ciekawsze dokumenty na mikrofilmy.

Uważam, że nie przypadkiem centralna komisja zmieniła decyzje wojewódzkich komisji w całym kraju w 90 proc.

Kończąc, pragnę przypomnieć Panu, że SB została rozwiązana na mocy Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (roz. 10, art. 129 p. 1). Przenoszenie więc prawie wszystkich pracowników z SB do Policji lub UOP jest omijaniem ustawy poprzez zmianę nazwy, stosując zasadę: „Zamienił stryjek siekierkę na kijek".

Dokonywanie w ten sposób zmian jest wypełnieniem zobowiązań zawartych w porozumieniach z Magdalenki między byłą PZPR a przedstawicielami obecnego rządu.

Na spotkaniu w dniu 23 VIII [19]90 r. z przewodniczącymi wojewódzkich komisji stwierdził Pan, że jedna z komisji zakończyła swoje prace już po trzech godzinach. Aby przekonać Pana, że w Piotrkowie Tryb[unalskim] tak nie było, przesyłam w załączeniu kserokopie list obecności z pięciodniowego czasu pracy komisji po 10 godzin dziennie.

Zapewniam Pana, że komisja nie ulegała żadnym sugestiom z zewnątrz, a na moją pracę nie miały najmniejszego wpływu telefony i anonimy z pogróżkami od SB-ków, że wydano na mnie wyrok.

Do wiadomości:
środki masowego przekazu[e]

Źródło: AIPN Łd, 483/1, k. 4–5, mps.

---

chłopskiego w Bydgoszczy (marzec 1981); jeden z sygnatariuszy tzw. porozumień bydgoskich (17 IV 1981); w sierpniu 1981 współtwórca Rady Porozumiewawczej, następnie KKP NSChZZ „S"; internowany w Mielęcinie (wrzesień–listopad 1982); po wyjściu na wolność współwydawca niezależnego pisma „Żywią i bronią", czł. OKOR; od 1987 czł. Prezydium KRR „S"; od kwietnia 1989 czł. RK NSZZ RI „S"; poseł na Sejm PRL (RP) z ramienia KO „S" i POC (1989–1993); wiceprezes NKW PSL (1989–1990) i prezes PSL (1990–1991), usunięty z PSL po konflikcie z R. Jagielińskim; kandydat w wyborach prezydenckich w 1990 (7,15 proc. głosów); prezes PFLCh „Ojcowizna"; brat Piotra, prawdopodobnie zamordowanego przez SB 7/8 II 1984 (śledztwo dwukrotnie umorzono w 1984 i 1995).

[e] *Po prawej stronie pieczęć:* Poseł na Sejm PRL X-tej kadencji Ryszard Brzuzy *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

Nr 288

[1990 sierpień], Warszawa – Odpowiedź ministra spraw wewnętrznych Krzysztofa Kozłowskiego na oświadczenie przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w Piotrkowie Trybunalskim posła Ryszarda Brzuzego w sprawie rezygnacji ze sprawowanej funkcji

[a]Warszawa, [[b]] VIII 1990 [r.]

[c]SMK-2084/90[c]

Pan Poseł
Ryszard Brzuzy
97–400 Bełchatów
ul. [...][d]

Otrzymałem Pańskie pismo z dnia 27 VIII [19]90 [r.]. Ubolewam nad formą, tonem i poziomem argumentacji zaprezentowanym przez Pana Posła. Stwierdzam ponadto, że nie jest prawdą jakoby Centralna Komisja Kwalifikacyjna zmieniła i to w 90 proc. decyzje komisji wojewódzkich.

Prawdą jest natomiast, że zwróciłem się do przewodniczących wojewódzkich komisji o pomoc w rozwiązaniu wątpliwości w tych przypadkach, które były dla mnie niejasne. Ostatecznie to ja jako przewodniczący ponoszę w ostatecznym rozrachunku odpowiedzialność za wszystkie decyzje odwoławcze. Komisja centralna nie została powołana dla dekoracji – przeciwnie, ma obowiązek rozpatrzeć wszystkie odwołania, a zainteresowani mieli pełne prawo do odwołania sie od decyzji [komisji] wojewódzkich.

Szkoda tylko, że opuścił Pan spotkanie w ministerstwie, nie wysłuchawszy o co chodzi i o co się zwracam do komisji wojewódzkich.

Po drugie, nie jest prawdą Pańska teza o „przenoszeniu prawie wszystkich pracowników z SB do Policji lub UOP". Stawia Pan Poseł w tym kontekście zarzut omijania ustawy – jest to zarzut ciężki, a moim zadaniem kłamliwy. Doskonale Pan wie, że nawet pozytywna opinia komisji kwalifikacyjnej nie oznacza przyjęcia do służby w Policji czy w UOP, i że w rezultacie niewielki procent b[yłych] funkcjonariuszy SB zasili Policję i to na bardzo niskich szczeblach, a do UOP trafili tylko niektórzy wyselekcjonowani pracownicy wywiadu i kontrwywiadu oraz służb pomocniczych. Innymi słowy cały trzon b[yłej] Służby Bezpieczeństwa (departamenty – wydziały: III, IV, V, VI) pozostał poza nowymi strukturami.

Pańskie insynuacje na temat powiązań wielu działaczy „Solidarności" i członków komisji centralnej ze Służbą Bezpieczeństwa są natomiast próbą zniesławienia i tak muszę je traktować dopóki nie wskaże Pan konkretnych faktów i dowodów.

dr Krzysztof Kozłowski[e]

Źródło: AIPN Łd, 483/1, k. 6, mps.

[a] *Treść pisma na papierze firmowym z umieszczonym w lewym górnym rogu nagłówkiem z godłem:* Rzeczpospolita Polska. Minister Spraw Wewnętrznych.
[b] *Pole niewypełnione.*
[c-c] *Wpisano odręcznie.*
[d] *Fragment pominięty przez autora.*
[e] *Powyżej nieczytelny podpis.*

Nr 289

1990 wrzesień 6, Piotrków Trybunalski – Meldunek naczelnika Wydziału Kadr i Szkolenia KWP w Piotrkowie Trybunalskim nadkom. Mieczysława Jurgi w sprawie wyników weryfikacji funkcjonariuszy SB w województwie piotrkowskim

Ks-824/90 Piotrków Tryb[unalski], [dnia] 6 IX 1990 [r.]

Naczelnik Wydziału III
Biura Kadr i Szkolenia KGP
w Warszawie

W załączeniu uprzejmie przesyłam meldunek o stanie kadr Policji w KWP w Piotrkowie Trybunalskim wg stanu na dzień 31 VIII 1990 r. oraz niżej podaję dane dotyczące weryfikacji b[yłej] Służby Bezpieczeństwa.

Ad. 1 – Ogółem poddano weryfikacji 168 funkcjonariuszy SB.

Ad. 2 – Z liczby tej zweryfikowano pozytywnie 69.

Ad. 3 – Na podstawie art. 131 ust. 1 ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa zwolniono 167 funkcjonariuszy SB.

Ad. 4 – Nie było zwolnień na podstawie innych przepisów.

Ad. 5 – Do służby w Policji przyjęto 65 b[yłych] funkcjonariuszy SB.

Ad. 6 – Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji zwolniono 33 policjantów.

Ad. 7 – Anulowano 6 decyzji dot[yczących] pkt. 6. Faktycznie zwolniono 27 policjantów.

Uwagi dot[yczące] meldunku:

Ponieważ urzędnicy państwowi znajdują się w ogólnej liczbie etatów Policji dla danego województwa, należałoby umieścić pozycję ogółem.

Wyk. w dwóch egz.
Egz. nr 1 – a[dresa]t
Egz. nr 2 – aa

Naczelnik Wydziału Kadr i Szkolenia
KWP w Piotrkowie Trybunalskim[a]
nadkom. mgr Mieczysław **Jurga**[1]

Wyk. asp. A. Brzezewska[b]

Źródło: AIPN Łd, 0284/1, k. 39, mps.

[a] *Poniżej odręczna adnotacja:* w z*[astępstwie] opatrzona nieczytelnym podpisem.*

[b] *Poniżej odręczna adnotacja:* Niezatrudnieni: Kusiak, Gałwa, Więtczak, Budzisz. Zbigniew Kusiak (ur. 1955), kpt. Od listopada 1978 młodszy inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1980 inspektor Wydziału II KW MO/WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1983 starszy inspektor Wydziału II WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; w lutym 1988 oddelegowany na trzymiesięczne szkolenie specjalistyczne do WS KGB w Moskwie; od maja 1988 zastępca naczelnika Wydziału V WUSW w Piotrkowie Trybunalskim; od listopada 1989 starszy inspektor Inspektoratu I przy zastępcy szefa WUSW ds. SB w Piotrkowie Trybunalskim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/229, cz. 1, Akta osobowe. Marian Budzisz (ur. 1951), por. Od grudnia 1977 młodszy inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od lutego 1980 inspektor Wydziału II KW MO w Piotrkowie Trybunalskim; od kwietnia 1983 inspektor Grupy II KM MO/RUSW w Tomaszowie Mazowieckim; od sierpnia 1984 starszy inspektor Grupy II RUSW w Tomaszowie Mazowieckim. Zwolniony ze służby 31 VII 1990. AIPN Łd, 0104/274, Akta osobowe.

[1] Brak bliższych danych.

Nr 290

1990 wrzesień 6, Warszawa – Opinia Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w Warszawie w sprawie decyzji Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w Piotrkowie Trybunalskim zaskarżonej przez naczelnika Wydziału Studiów i Analiz WUSW w Piotrkowie Trybunalskim ppłk. Aleksandra Chorążego

Centralna Komisja Kwalifikacyjna Warszawa, [dnia] [a]6 IX[a] 1990 r.

Opinia

Działając na zasadzie § 5 ust. 1 pkt 2 Uchwały nr 69 Rady Ministrów z dnia 21 maja 1990 roku w sprawie trybu i warunków przyjmowania byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa do służby w Urzędzie Ochrony Państwa i innych jednostkach organizacyjnych podległych ministrowi spraw wewnętrznych oraz zatrudniania ich w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (Monitor Polski Nr 20, poz. 159), Centralna Komisja Kwalifikacyjna po rozpatrzeniu odwołania od opinii Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w [a]Piotrkowie Tryb[a][unalskim] dotyczącej (imię i nazwisko): [a]Aleksander Chorąży[a], (imię ojca, data i miejsce urodzenia): [a]s. Maksymiliana, 14 VI 1946 r.[a], (jednostka i ostatnio zajmowane stanowisko): [a]Wydz[iał] Studiów i Analiz – naczelnik[a], **utrzymuje zaskarżoną opinię w mocy**.

Centralna Komisja Kwalifikacyjna po przeanalizowaniu materiałów, zapoznaniu się z opinią Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej i treścią odwołania nie znalazła podstaw do zmiany zaskarżonej opinii. Centralna Komisja Kwalifikacyjna nie widzi możliwości przyjęcia Pana [b](Pani)[b]: Aleksander Chorąży do służby w Urzędzie Ochrony Państwa i innych jednostkach organizacyjnych podległych ministrowi spraw wewnętrznych oraz do pracy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

Niniejsza opinia jest ostateczna i nie podlega zaskarżeniu. Komisja wyraża nadzieję, że znajdzie Pan [b](Pani)[b] nowe, dające satysfakcję zatrudnienie poza resortem spraw wewnętrznych.

Członkowie: [c] Przewodniczący
Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej[d]
dr Krzysztof Kozłowski[e]

Źródło: AIPN Łd, 0104/207, cz. 1, k. 33, mps.

[a-a] *Wpisano odręcznie.*
[b-b] *Przekreślono odręcznie.*
[c] *Pole niewypełnione.*
[d] *Poniżej nieczytelny podpis.*
[e] *Poniżej okrągła pieczęć z godłem:* Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa *oraz odręczna adnotacja:* Kwituję odbiór kserokopii *opatrzona nieczytelnym podpisem.*

WYKAZ SKRÓTÓW

ACR	– Akademickie Centrum Radiowe
ADM	– Administracja Domów Mieszkalnych
AE	– Akademia Ekonomiczna
AG	– Akademia Górnicza
AG	– Aktiengesellschaft
AH	– Akademia Handlowa
AIPN	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie
AIPN Łd	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi
AK	– Armia Krajowa
AM	– Akademia Medyczna
AM	– Akademia Muzyczna
AP	– Akademia Podlaska
AR	– Akademia Rolnicza
AŚ	– Areszt Śledczy
ATK	– Akademia Teologii Katolickiej
AW	– Agencja Wywiadu
AWF	– Akademia Wychowania Fizycznego
AWO	– Agenturalny Wywiad Operacyjny
AWS	– Akcja Wyborcza „Solidarność”
BCK	– Bemowskie Centrum Kultury
BCP	– Batalion Centralnego Podporządkowania
BHP	– bezpieczeństwo i higiena pracy
„BIPN”	– „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”
Biuro RKW	– Biuro Radiokontrwywiadu
BOP	– Bełchatowski Okręg Przemysłowy
BP KC PZPR	– Biuro Polityczne Komitetu Centralnego PZPR
BŚ	– Bank Światowy
BUiAD	– Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
CAŚ	– Centralny Areszt Śledczy
CDU	– Christlich Demokratische Union Deutschlands
ChD III RP	– Chrześcijańska Demokracja III RP
ChDSP	– Chrześcijańsko Demokratyczne Stronnictwo Pracy
ChRL	– Chińska Republika Ludowa
ChZWCh	– Chodakowskie Zakłady Włókien Chemicznych
CIA	– Central Intelligence Agency
CKAB KPN	– Centralne Kierownictwo Akcji Bieżącej KPN
CKK	– Centralna Komisja Kwalifikacyjna
CKR	– Centralna Komisja Rewizyjna
CKW	– Centralny Komitet Wykonawczy

COBR – Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy
CPN – Centrala Produktów Naftowych
CSRS – Czechosłowacka Republika Socjalistyczna
CSS – Centrum Studiów Strategicznych
CUP – Centralny Urząd Planowania
CW MBP – Centrum Wyszkolenia MBP
CW MSW – Centrum Wyszkolenia MSW
DA – Duszpasterstwo Akademickie
DLP – Duszpasterstwo Ludzi Pracy
„DN" – „Dzieje Najnowsze"
DOKPP – Departament Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa
DP – dywizja piechoty
DR – Duszpasterstwo Robotników
DS – dom studenta
DŚT – Duszpasterstwo Środowisk Twórczych
„DTV" – „Dziennik Telewizyjny"
DUSW – Dzielnicowy Urząd Spraw Wewnętrznych
EBU – European Broadcasting Union
END – European Nuclear Disarmament
FEWB – Fabryka Elementów Wyposażenia Budownictwa
FJN – Front Jedności Narodu
FK – Fabryka Kosmetyków
FM – Fabryka Maszyn
FMG – Fabryka Maszyn Górniczych
FMR – Festiwal Muzyków Rockowych
FMSz – Fabryka Maszyn Szklarskich
FMW – Federacja Młodzieży Walczącej
FO – Forum Obywatelskie
FOZZ – Fundusz Obsługi Zadłużenia Zagranicznego
FPiU – Fabryka Przyrządów i Uchwytów
FPK – Francuska Partia Komunistyczna
FUB – Fabryka Urządzeń Budowlanych
FUO – Fabryka Urządzeń Odlewniczych
FUP – Fabryka Urządzeń Precyzyjnych
FUR – Fabryka Urządzeń Radiotechnicznych
GK ZSL – Gminny Komitet ZSL
„GŁ" – „Głos Łodzi"
GMT – Gospodarka Materiałowo-Techniczna
GOZ – Gminny Ośrodek Zdrowia
GR KK NSZZ „Solidarność" – Grupa Robocza Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność"
„GR" – „Głos Robotniczy"
GS – gminna spółdzielnia
GUC – Główny Urząd Ceł
„GW" – „Gazeta Wyborcza"
GZ KiOR – Gminny Zarząd Kółek i Organizacji Rolniczych
GZMB – Gdańskie Zakłady Mechanizacji Budownictwa
GZP WP – Główny Zarząd Polityczny WP
HSG – Huta Szkła Gospodarczego
HSO – Huta Szkła Okiennego
IMP – Instytut Medycyny Pracy
IPN – Instytut Pamięci Narodowej
KAB KPN – Kierownictwo Akcji Bieżącej KPN
KBWE – Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie

KC PZPR – Komitet Centralny PZPR
KD MO – Komenda Dzielnicowa MO
KdsBP – Komitet ds. Bezpieczeństwa Publicznego
KE – kwestionariusz ewidencyjny
KEiZP – Komitetu Epidemiologii i Zdrowia Publicznego
KERM – Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów
KG MO – Komenda Główna MO
KG NSZZ RI „Solidarność" – Koło Gminne NSZZ RI „Solidarność"
KG PZPR – Komitet Gminny PZPR
KGB – Komitiet Gosudarstwiennoj Biezopasnosti
KGP – Komenda Główna Policji
KIK – Klub Inteligencji Katolickiej
KK MO – Komisariat Kolejowy MO
KK PZPR – Komitet Krakowski PZPR
KK NSZZ „Solidarność" – Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność"
KKK – Klub Krzywego Koła
KKK NZS – Krajowa Komisja Koordynacyjna NZS
KKN – Komitet Kultury Niezależnej
KKO – Krajowy Komitet Obywatelski
KKP NSChZZ – Krajowa Komisja Porozumiewawcza NSChZZ
KKP NSZZ „Solidarność" – Krajowa Komisja Porozumiewawcza NSZZ „Solidarność"
KKR NZS – Krajowa Komisja Rewizyjna NZS
KKW – Koalicyjny Komitet Wyborczy
KKW NSZZ „Solidarność" – Krajowa Komisja Wykonawcza NSZZ „Solidarność"
KLD – Kongres Liberalno-Demokratyczny
KŁ PZPR – Komitet Łódzki PZPR
KM MO – Komenda Miejska MO
KM PZPR – Komitet Miejski PZPR
KMG PZPR – Komitet Miejsko-Gminny PZPR
KMiP MO – Komenda Miejska i Powiatowa MO
KMS – Klub Myśli Społecznej
KO – kontakt operacyjny
KO „S" – Komitet Obywatelski „Solidarność"
KOK – Komitet Obrony Kraju
KOPP – Komitet Obywatelski Przeciw Przemocy
KOR – Komitet Obrony Robotników
KOWzP – Komitet Obrony Więzionych za Przekonania
KP MO – Komenda Powiatowa MO
KP ZSL – Komitet Powiatowy ZSL
KPB – Komunistyczna Partia Belgii
KPGO – Kombinat Państwowych Gospodarstw Ogrodniczych
KPKS – Krajowa Państwowa Komunikacja Samochodowa
KPN – Konfederacja Polski Niepodległej
KPR – Komunistyczna Partia Rumunii
KPZR – Komunistyczna Partia Związku Radzieckiego
KRK FMW – Krajowa Rada Koordynacyjna FMW
KRN – Krajowa Rada Narodowa
KRR NSZZ „Solidarność" – Krajowa Rada Rolników NSZZ „Solidarność"
KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
KS – kontakt służbowy
KS MO – Komenda Stołeczna MO
KSR – Klub Samorządnej Rzeczypospolitej
KSS „KOR" – Komitet Samoobrony Społecznej „KOR"

KTW	– kandydat na tajnego współpracownika
KU NSZZ „Solidarność”	– Komisja Uczelniana NSZZ „Solidarność”
KU NZS	– Komisja Uczelniana NZS
KU PZPR	– Komitet Uczelniany PZPR
KUL	– Katolicki Uniwersytet Lubelski
KW	– Komitet Wyborczy
KW MO	– Komenda Wojewódzka MO
KW NSZZ RI „Solidarność”	– Koło Wiejskie NSZZ RI „Solidarność”
KW PZPR	– Komitet Wojewódzki PZPR
KWB	– Kopalnia Węgla Brunatnego
KWK	– Kopalnia Węgla Kamiennego
KWP	– Komenda Wojewódzka Policji
KWW	– Komitet Wyborczy Wyborców
KZ NSZZ „Solidarność”	– Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność”
KZD NSZZ „Solidarność”	– Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”
KZL	– Krajowy Zjazd Lekarzy
KZM	– Klub Zachowawczo-Monarchistyczny
KZS	– Krakowskie Zakłady Sodowe
LDP „Niepodległość”	– Liberalno-Demokratyczna Partia „Niepodległość”
LiD	– Lewica i Demokraci
LK	– lokal kontaktowy
LO	– Liceum Ogólnokształcące
LOK	– Liga Obrony Kraju
LPR	– Liga Polskich Rodzin
LWP	– Ludowe Wojsko Polskie
ŁKB	– Łódzki Kombinat Budowlany
ŁPBP	– Łódzkie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego
ŁPIP	– Łódzkie Przedsiębiorstwo Instalacji Przemysłowych
ŁPO	– Łódzkie Porozumienie Obywatelskie
ŁSSE	– Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna
ŁTG	– Łódzkie Towarzystwo Gospodarcze
ŁTK	– Łódzkie Towarzystwo Kulturalne
ŁTN	– Łódzkie Towarzystwo Naukowe
ŁZPG	– Łódzkie Zakłady Przemysłu Gumowego
MBA	– Master of Business Administration
MBP	– Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
MDK	– Miejski Dom Kultury
MEN	– Ministerstwo Edukacji Narodowej
MK	– mieszkanie konspiracyjne
MK WZZ „Sierpień ’80”	– Międzyzakładowa Komisja Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień ’80”
MKK NSZZ „Solidarność”	– Międzyszkolna Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność”
MKK NSZZ „Solidarność”	– Międzyzakładowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność”
MKK NZS	– Międzyuczelniana Komisja Koordynacyjna NZS
MKO	– Międzyszkolny Komitet Oporu
MKO „Solidarność”	– Miejski Komitet Obywatelski „Solidarność”
MKO NSZZ „Solidarność”	– Międzyzakładowy Komitet Organizacyjny NSZZ „Solidarność”
MKR NSZZ „Solidarność”	– Międzyzakładowa Komisja Robotnicza NSZZ „Solidarność”
MKS	– Międzyzakładowy Komitet Strajkowy
MKWZZ	– Międzynarodowa Konfederacja Wolnych Związków Zawodowych
MKZ NSZZ „Solidarność”	– Międzyzakładowy Komitet Założycielski NSZZ „Solidarność”
Młodzieżowy Ruch 11 Listopada „PWN”	– Młodzieżowy Ruch 11 Listopada „Prawda–Wolność–Niepodległość”

MO – Milicja Obywatelska
MON – Ministerstwo Obrony Narodowej
MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MPGK – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej
MPK – Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne
MRN – Miejska Rada Narodowa
MSD – Metropolitarne Seminarium Duchowne
MSW – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MUBP – Miejski Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
MZ NSZZ „Solidarność” – Międzyzakładowy Zarząd NSZZ „Solidarność”
MZPW – Mazowieckie Zakłady Przemysłu Wełnianego
NATO – North Atlantic Treaty Organisation
NBP – Narodowy Bank Polski
NCK – Narodowe Centrum Kultury
NIK – Najwyższa Izba Kontroli
NKW PSL – Naczelny Komitet Wykonawczy PSL
NKWD – Narodnyj Komissariat Wnutriennich Dieł
NOMO – Nieetatowe Oddziały Milicji Obywatelskiej
NOW – Narodowa Organizacja Wojskowa
NOW-a – Niezależna Oficyna Wydawnicza
NPCh – Niezależna Partia Chłopska
NRA – Naczelna Rada Adwokacka
NRL – Naczelna Rada Lekarska
NRO – Niezależny Ruch Obywatelski
NRS – Niezależny Ruch Społeczny
NSChZZ „Solidarność” – Niezależne Samorządne Chłopskie Związki Zawodowe „Solidarność”
NSZZ – Niezależne Samorządne Związki Zawodowe
NSZZ „Solidarność” – Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
NSZZ RI „Solidarność” – Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”
NUMS – Niezależna Unia Młodzieży Szkolnej
NZS – Niezależne Zrzeszenie Studentów
OBA – Ośrodek Badawczy Adwokatury
OBUiAD – Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
OBWE – Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
ODKK MSW – Ośrodek Doskonalenia Kadr Kierowniczych MSW
OK FJN – Ogólnopolski Komitet FJN
OKOR – Ogólnopolski Komitet Oporu Rolników
OKP – Obywatelski Klub Parlamentarny
OKPP – Ochrona Konstytucyjnego Porządku Państwa
OKR PPS – Okręgowy Komitet Robotniczy PPS
OKS NZS – Ogólnopolski Komitet Strajkowy NZS
OKW – Obwodowa Komisja Wyborcza
OKZ NSZZ RI „Solidarność” – Ogólnopolski Komitet Założycielski NSZZ RI „Solidarność”
OŁ KPN – Organizacja Łódzka KPN
OM KPN – Organizacja Młodzieżowa KPN
OM ZR NSZZ „Solidarność” – Oddział Miejski Zarządu Regionalnego NSZZ „S”
OM ZSL – Ogniwo Miejskie ZSL
ONZ – Organizacja Narodów Zjednoczonych
OOP PZPR – Oddziałowa Organizacja Partyjna PZPR
OOP – Order Odrodzenia Polski
OPMO – Oddziały Prewencji Milicji Obywatelskiej

OPSZ – Ośrodek Prac Społeczno-Zawodowych
OPW – Ośrodek Pracy Więźniów
OPZZ – Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
ORA – Okręgowa Rada Adwokacka
ORL – Okręgowa Rada Lekarska
ORMO – Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej
OSM – Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
OSP – Odzieżowa Spółdzielnia Pracy
OSR – Oficerska Szkoła Radiotechniczna
OUKPiW – Okręgowy Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk
OURE – Oddział Utrzymania Ruchu Elektrycznego
OW ZSL – Ogniwo Wiejskie ZSL
OZI – osobowe źródło informacji
PAA – Państwowa Agencji Atomistyki
PAFERE – Polsko-Amerykańska Fundacja Edukacji i Rozwoju Ekonomicznego
PAK – Powstańcza Armia Krajowa
PAP – Polska Agencja Prasowa
PBKiMB – Przedsiębiorstwo Budownictwa Komunalnego i Materiałów Budowlanych
PC – Porozumienie Centrum
PCP – Pluton Centralnego Podporządkowania
PCz – Przędzalnia Czesankowa
PCzA – Przędzalnia Czesankowa Anilany
PD-demokraci.pl – Partia Demokratyczna-demokraci.pl
PFLCh „Ojcowizna” – Polskie Forum Ludowo-Chrześcijańskie „Ojcowizna”
PFPRWiR – Polska Fundacja Parlamentarna Rozwoju Wsi i Rolnictwa
PG – Politechnika Gdańska
PG – przestępczość gospodarcza
PGKiM – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
PHZ – Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego
PiS – Prawo i Sprawiedliwość
„PiS” – „Pamięć i Sprawiedliwość”
PIW – Państwowy Instytut Wydawniczy
PK – Politechnika Krakowska
PK – przestępczość kryminalna
PKOl – Polski Komitet Olimpijski
PKP – Polskie Koleje Państwowe
PKS – Państwowa Komunikacja Samochodowa
PKSiUP – Przedsiębiorstwo Konstrukcji Stalowych i Urządzeń Przemysłowych
PKW – Państwowa Komisja Wyborcza
PLD – Partia Ludowo-Demokratyczna
PŁ – Politechnika Łódzka
PNOS – propedeutyka nauki o społeczeństwie
PO – Platforma Obywatelska
POC – Porozumienie Obywatelskie Centrum
POM – Państwowy Ośrodek Maszynowy
POP – Podstawowa Organizacja Partyjna
POW – Pomorski Okręg Wojskowy
PP – podsłuch pokojowy
PPiMUEB – Przedsiębiorstwo Produkcji i Montażu Urządzeń Elektrycznych Budownictwa
PPMO – Przedsiębiorstwo Produkcji Materiałów Odlewniczych

PPN	– Polska Partia Niepodległościowa
PPN	– Polskie Porozumienie Niepodległościowe
PPP	– Pluton Patroli Pieszych
PPP	– Polska Partia Pracy
PPR	– Polska Partia Robotnicza
PPS	– Polska Partia Socjalistyczna
PPS–RD	– Polska Partia Socjalistyczna – Rewolucja Demokratyczna
PPZ	– Polska Partia Zielonych
PR	– Polskie Radio
PRL	– Polska Rzeczpospolita Ludowa
PRN	– Powiatowa Rada Narodowa
PRON	– Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego
PS ZOZ	– Przemysłowy Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej
PSL	– Polskie Stronnictwo Ludowe
PSL „O”	– PSL „Odrodzenie”
PSL „P”	– PSL „Piast”
PSL „PL”	– PSL „Porozumienie Ludowe”
PSL „S”	– PSL „Solidarność”
PSM	– Pracownicza Spółdzielnia Mieszkaniowa
PSS „Społem”	– Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Społem”
PSZ	– Polskie Siły Zbrojne
PŚ	– Politechnika Śląska
PT	– podsłuch telefoniczny
PTE	– Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
PTF	– Polskie Towarzystwo Fizyczne
PTH	– Polskie Towarzystwo Historyczne
PTHW	– Przedsiębiorstwo Transportu Handlu Wewnętrznego
PTS	– Polskie Towarzystwo Socjologiczne
PTTK	– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
PTZP	– Polskie Towarzystwo Zdrowia Publicznego
PUBP	– Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
PUdsBP	– Powiatowy Urząd ds. Bezpieczeństwa Publicznego
PW	– Politechnika Warszawska
PWP	– Pluton Wojewódzkiego Podporządkowania
PWSA	– Państwowa Wyższa Szkoła Aktorska
PWSFTViT	– Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna
PWST	– Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna
PWSTiF	– Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna i Filmowa
PZ	– Przedsiębiorstwo Zagraniczne
PZA	– Polski Związek Alpinizmu
PZITB	– Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa
PZPB	– Pabianickie Zakłady Przemysłu Bawełnianego
PZPR	– Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
PZPS	– Piotrkowskie Zakłady Przemysłu Sklejek
PŻZR „Bund”	– Powszechny Żydowski Związek Robotniczy „Bund”
RFN	– Republika Federalna Niemiec
RG FSZMP	– Rada Główna Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej
RG PRON	– Rada Gminna PRON
RK PRON	– Rada Krajowa PRON
RKN	– Ruch Katolicko-Narodowy
RKO NSZZ „Solidarność”	– Regionalny Komitet Organizacyjny NSZZ „Solidarność”
RKTS	– Rejonowa Kolumna Transportu Sanitarnego

RKW NSZZ „Solidarność” – Regionalna Komisja Wykonawcza NSZZ „Solidarność”
RM – Rada Ministrów
RMF – Radio, Muzyka, Fakty
RMP – Ruch Młodej Polski
RN – Rada Naczelna
ROAD – Ruch Obywatelski Akcja Demokratyczna
ROMO – Rezerwowe Oddziały Milicji Obywatelskiej
ROP – Ruch Odrodzenia Polski
ROPCiO – Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela
RP – Rzeczpospolita Polska
RPEiEU – Ruch Poszanowania Energii i Energetyki Użytkownika
RPK – Rumuńska Partia Komunistyczna
RPM – Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne
RPO – ruchomy punkt obserwacyjny
RPP – Rada Polityki Pieniężnej
RPR – Ruch Polityki Realnej
RS „AWS” – Ruch Społeczny „AWS”
RSA – Ruch Społeczeństwa Alternatywnego
RSM – Robotnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa
RSOP – Rejonowa Spółdzielnia Ogrodniczo-Pszczelarska
RSP – Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna
RSW – Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza
RUSW – Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych
RWD – Ruch Wolnych Demokratów
RWE – Radio Wolna Europa
RWPG – Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej
„S” – „Solidarność”
„S” RI – „Solidarność” Rolników Indywidualnych
SA – spółka akcyjna
SB – Służba Bezpieczeństwa
SD – Stronnictwo Demokratyczne
SDH – Spółdzielczy Dom Handlowy
SDP – Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich
SdRP – Socjaldemokracja Rzeczypospolitej Polskiej
SG – Stronnictwo Gospodarcze
SGGW – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
SGH – Szkoła Główna Handlowa
SGP RP – Stowarzyszenie Generałów Policji RP
SGPiS – Szkoła Główna Planowania i Statystyki
SI – Spółdzielnia Inwalidów
SiA – Studia i Analizy
SKL – Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe
SKPJP – Społeczny Komitet Pamięci Józefa Piłsudskiego
SKS – Studencki Komitet Solidarności
SL – Stronnictwo Ludowe
SLCh – Stronnictwo Ludowo-Chrześcijańskie
SLD – Sojusz Lewicy Demokratycznej
SN – Sąd Najwyższy
SN – Stronnictwo Narodowe
SO – sprawa obiektowa
SO – Szkoła Oficerska
SOK – Straż Ochrony Kolei
SOO – sprawa obserwacji operacyjnej

SOR – sprawa operacyjnego rozpracowania
SOS – sprawa operacyjnego sprawdzenia
SP – Stronnictwo Pracy
SP – Szkoła Podstawowa
SPOW – Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego
SPP – Stowarzyszenie Pisarzy Polskich
SR – Sąd Rejonowy
SW – Sąd Wojewódzki
SW – Solidarność Walcząca
„SW" – „Solidarność Walcząca"
SWOW – Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego
SWPS – Szkoła Wyższa Psychologii Społeczne
SWS – Stowarzyszenie Wolnego Słowa
SWSPiZ – Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania
„SZŁ" – „Solidarność Ziemi Łódzkiej"
SZM „Cukunft" – Socjaldemokratyczny Związek Młodzieży „Cukunft"
SZP – Szkoła Zdrowia Publicznego
SZPOW – Sieradzkie Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego
SZPR – Samorządny Związek Producentów Rolnych
SZSP – Socjalistyczne Zrzeszenie Studentów Polskich
ŚKP – Światowa Konfederacja Pracy
ŚOW – Śląski Okręg Wojskowy
TEOK – teczka ewidencji operacyjnej na księdza
TEOP – teczka ewidencji operacyjnej na parafię
TFDiCh – Tomaszowska Fabryka Dywanów i Chodników
TKK NSZZ „Solidarność" – Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność"
TKK PPS – Tymczasowy Komitet Krajowy PPS
TKN – Towarzystwo Kursów Naukowych
TKO NSZZ „Solidarność" – Tymczasowa Komisja Organizacyjna NSZZ „Solidarność"
TKO NSZZ RI „Solidarność" – Tymczasowa Komisja Organizacyjna NSZZ RI „Solidarność"
TKSM – Tomaszowskie Kopalnie Surowców Mineralnych
TKZ NSZZ „Solidarność" – Tajna Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność"
TKZ NSZZ „Solidarność" – Tymczasowa Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność"
TMK NSZZ „Solidarność" – Tajny Międzyzakładowy Komitet NSZZ „Solidarność"
TP „PiP" – Towarzystwo Przyjaciół „Powściągliwość i Praca"
TPiKN – Towarzystwo Popierania i Krzewienia Nauk
TPPR – Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej
TR NSZZ „Solidarność" – Tymczasowa Rada NSZZ „Solidarność"
TRK PRON – Tymczasowa Rada Krajowa PRON
TSM – Tomaszowska Spółdzielnia Mleczarska
TSSE – Terenowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
TTZR NSZZ „Solidarność" – Tajny Tymczasowy Zarząd Regionalny NSZZ „Solidarność"
TVP – Telewizja Polska
TW – tajny współpracownik
TZD – Tomaszowskie Zakłady Drobiarskie
TZR NSZZ „Solidarność" – Tymczasowy Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność"
UAM – Uniwersytet Adama Mickiewicza
UB – Urząd Bezpieczeństwa
UBP – Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
UD – Unia Demokratyczna
UD – Urząd Dzielnicowy
UG – Uniwersytet Gdański
UJ – Uniwersytet Jagielloński

UL – Uniwersytet Leningradzki
UŁ – Uniwersytet Łódzki
UM – Urząd Miasta
UMK – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
UMŁ – Urząd Miasta Łodzi
UO – Uniwersytet Opolski
UOP – Urząd Ochrony Państwa
UOŚiGW – Urząd Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
UP – Unia Pracy
UPR – Unia Polityki Realnej
URM – Urząd Rady Ministrów
USA – United States of America
UŚ – Uniwersytet Śląski
UW – Unia Wolności
UW – Uniwersytet Warszawski
UW – Urząd Wojewódzki
UWr – Uniwersytet Wrocławski
WAK – Wyborcza Akcja Katolicka
WAP – Wojskowa Akademia Polityczna
WAT – Wojskowa Akademia Techniczna
WB – Wydział Budownictwa
WBP – Wojewódzka Biblioteka Publiczna
WF – wychowanie fizyczne
WFSZ – Warszawska Fabryka Syntetyków Zapachowych
WIML – Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej
„WiP" – „Wolność i Pokój"
WK ZSL – Wojewódzki Komitet ZSL
WKK – Wojewódzka Komisja Kwalifikacyjna
WKO „Solidarność" – Wojewódzki Komitet Obywatelski „Solidarność"
WKZ NSZZ RI „Solidarność" – Wojewódzki Komitet Założycielski NSZZ RI „Solidarność"
WMSD – Wyższe Metropolitarne Seminarium Duchowne
WN – Warsztaty Naprawcze
WNP – Wspólnota Niepodległych Państw
WOG – Wydział Ochrony Gospodarki
WOPR – Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego
WP – Wojsko Polskie
WPEC – Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej
WPK – Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne
WPKM – Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej
WRD – Wydział Ruchu Drogowego
WRN – Wojewódzka Rada Narodowa
WRON – Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego
WRR „Solidarność" – Wojewódzka Rada Rolników „Solidarność"
WS KGB – Wyższa Szkoła KGB
WSD – Wyższe Seminarium Duchowne
WSE – Wyższa Szkoła Ekonomiczna
WSGW – Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego
WSI – Wojskowe Służby Informacyjne
WSI – Wyższa Szkoła Inżynierska
WSJOiE – Wyższa Szkoła Języków Obcych i Ekonomii
WSK – Wojewódzkie Stanowisko Kierowania
WSMSGiP – Wyższa Szkoła Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych i Politycznych

„WSN”	– „W służbie narodu”
WSNS	– Wyższa Szkoła Nauk Społecznych
WSO	– Wyższa Szkoła Oficerska
WSP	– Wyższa Szkoła Pedagogiczna
WSR	– Wojskowy Sąd Rejonowy
WSR	– Wyższa Szkoła Rolnicza
WSW	– Wojskowa Służba Wewnętrzna
WSZ	– Wojewódzki Szpital Zespolony
WUBP	– Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
WUdsBP	– Wojewódzki Urząd ds. Bezpieczeństwa Publicznego
WUSW	– Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych
WZ RSP	– Wojewódzki Związek RSP
WZD NSZZ „Solidarność”	– Wojewódzki Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”
WZGS „SCh”	– Wojewódzki Związek Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”
WZO	– Wydział Zabezpieczenia Operacyjnego
WZT	– Warszawskie Zakłady Telewizyjne
WZZ	– Wolne Związki Zawodowe
WZZW	– Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża
ZA „Civitas Academica”	– Związek Akademicki „Civitas Academica”
ZAE	– Zakłady Aparatury Elektronicznej
ZAE	– Zakłady Aparatury Elektrycznej
ZASP–SPATiF	– Związek Artystów Scen Polskich – Stowarzyszenie Polskich Artystów Teatru i Filmu
ZBoWiD	– Związek Bojowników o Wolność i Demokrację
ZC ZSM	– Zarząd Centralny Związku Spółdzielni Mleczarskich
ZChN	– Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe
ZDK	– Zakładowy Dom Kultury
ZDz	– Zakłady Dziewiarskie
ZE	– Zakład Energetyczny
ZG	– Zarząd Główny
ZG NSZZ RI „Solidarność”	– Zarząd Gminny NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”
ZG SZSP	– Zarząd Główny SZSP
ZG ZMP	– Zarząd Główny ZMP
ZG ZMW	– Zarząd Główny ZMW
ZHP	– Związek Harcerstwa Polskiego
ZHR	– Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
ZIO	– Zespół Inicjatyw Obywatelskich
ZK	– Zakład Karny
ZKA	– Zakład Komunikacji Autobusowej
ZLP	– Związek Literatów Polskich
ZM	– Zakłady Mechaniczne
ZMB	– Zakłady Mechanizacji Budownictwa
ZMD	– Związek Młodych Demokratów
ZMP	– Związek Młodzieży Polskiej
ZMS	– Związek Młodzieży Socjalistycznej
ZMW	– Związek Młodzieży Wiejskiej
ZNP	– Związek Nauczycielstwa Polskiego
ZOD	– Związkowy Ośrodek Dokumentacji
ZOD NSZZ „Solidarność”	– Zebranie Ogólne Delegatów NSZZ „Solidarność”
ZOMO	– Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej
ZOUEiA	– Zakład Okrętowych Urządzeń Elektrycznych i Automatyki
ZOZ	– Zakład Opieki Zdrowotnej

ZP „Grunwald”	– Zjednoczenie Patriotyczne „Grunwald”
ZPB	– Zakłady Przemysłu Bawełnianego
ZPC	– Zakłady Płytek Ceramicznych
ZPC	– Zrzeszenie Przemysłu Ciągnikowego
ZPChG	– Zjednoczenie Przemysłu Chemii Gospodarczej
ZPDz	– Zakłady Przemysłu Dziewiarskiego
ZPL	– Zakłady Przemysłu Lniarskiego
ZPM	– Zakłady Przemysłu Maszynowego
ZPO	– Zakład Przemysłu Odzieżowego
ZPO	– zakryty punkt obserwacyjny
ZPP	– Zakłady Przemysłu Papierniczego
ZPP	– Zakłady Przemysłu Pończoszniczego
ZPP ŁPIP	– Zakład Produkcji Pomocniczej ŁPIP
ZPS	– Zakłady Przemysłu Skórzanego
ZPW	– Zakłady Przemysłu Wełnianego
ZPWO	– Zjednoczenie Przemysłu Wyrobów Odlewniczych
ZR NSZZ „Solidarność”	– Zarząd Regionalny/Regionu NSZZ „Solidarność”
ZRE	– Zakład Robót Elektrycznych
ZRIB	– Zakład Robót Inżynieryjno-Budowlanych
ZRKiOR	– Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych
ZRT	– Zakład Remontowo-Transportowy
Zrzeszenie „WiN”	– Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”
ZSE	– Zespół Szkół Elektronicznych
ZSG	– Zasadnicza Szkoła Górnicza
ZSKO	– Zintegrowany System Kartotek Operacyjnych
ZSL	– Zjednoczone Stronnictwo Ludowe
ZSMP	– Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej
ZSMW	– Związek Socjalistycznej Młodzieży Wiejskiej
ZSP	– Zrzeszenie Studentów Polskich
ZSRR	– Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
ZSRS	– Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich
ZSZ	– Zasadnicza Szkoła Zawodowa
ZSZ	– Zespół Szkół Zawodowych
ZTR	– Zakłady Transformatorów Radiowych
ZTSz	– Zakłady Tworzyw Sztucznych
ZUOiW	– Zakłady Urządzeń Odpylających i Wentylacyjnych
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ZUT	– Zakład Urządzeń Technicznych
ZW NSZZ RI „Solidarność”	– Zarząd Wojewódzki NSZZ RI „Solidarność”
ZW SZSP	– Zarząd Wojewódzki SZSP
ZWCh	– Zakłady Włókien Chemicznych
ZWiK	– Zakład Wodociągów i Kanalizacji
ZWM	– Związek Walki Młodych
ZWZ	– Związek Walki Zbrojnej
ZZ	– związek zawodowy
ZZAP	– Związek Zawodowy Aktorów Polskich
ŻOB	– Żydowska Organizacja Bojowa

INDEKS NAZWISK I PSEUDONIMÓW*

„44" (TW) zob. Kowalski Jan Jerzy
Adach Wiesław **377**
„Adam" (TW) zob. Król Marek
„Adam" (TW) zob. Majewski Zygmunt
„Adam" (TW) zob. Marusiński Krzysztof
Adryańczyk-Linard Paulina XLIV
Ajnenkiel Andrzej LXII
Albert Andrzej zob. *Roszkowski Wojciech*
„Aleksander" (TW) zob. Woźniak Leonard
Alterman B. 153
„Andrzej" (TW) zob. Szydziak Andrzej
„Andrzej II" (TW) zob. Kosior Edward
Andrzejewski Piotr Łukasz **469**
Aniołczyk Aleksander XXX, LXIV
„Arno" (TW) zob. Śledź Antoni
„Artur" (OZI) zob. Sekuła Ireneusz
Augustyniak Zygmunt Bogdan LXVIII, **76**–77, 99, 101, 212–213, 586, 589

Babiuch Edward 140, 337
Baka Władysław **337**, 393
Balbus Tomasz 73
Balcerowicz Leszek LXVIII, **516**, 531, 550
Balcerzak Mariola (TW „Mariola") **298**
Banach Jerzy **175**
Bańbuła Marian **309**
Barański Jerzy Jan (TW „Walczak") **591**
Barcikowski Kazimierz **140**, 357, 399
Barczyński Zbigniew **97**–98
„Bartek" (TW) zob. Szychowski Waldemar
Bartoszcze Piotr 623
Bartoszcze Roman LXIII, **622**
Bartyzel Jacek 29–**30**, 207
Baumgart Piotr XLI
Bednarek Jan **532**
Bednarek Jerzy LXIII
Bednarek Jerzy LXVIII
Bednarek Mirosław (TW „Mirosław") **110**
Bednarkiewicz Maciej XLI, XLVI
Bednarski Henryk **86**
Bednarski Kazimierz XXX, XXXVIII, 29, 61
Beksiak Janusz 492
Belka Marek **489**
Berłowski K. 119, 221, 230, 233, 281, 395
Bessert Aleksandra **181**
Betcher Grażyna **103**
Białek Bogdan LXI
Białkowski Grzegorz XLI, XLVI, **275**, 310–311, 469
Bieda Andrzej **294**, 314, 381, 467
Bielański Roman 217–**218**
Bielas Andrzej 22, **100**–101
Bielecki Czesław LXVII
Bielecki Jan Krzysztof 260
Bihun Zygmunt **111**
Blachnicki Franciszek 74
„Bliźniak" (TW) zob. Damięcki Maciej
„Bogdan" (TW) zob. Laskowski Bogdan
Bogusławski Zbigniew **622**
Bohdanowicz Waldemar LXIV, **466**
„Bolek" (TW) zob. Wałęsa Lech
Borodziej Włodzimierz XXXV
Borowiec Janusz XL
Borowiecki Jan **296**
Borowiecki Marek **504**
Borowski Tadeusz (TW „Zet") **272**
Borucki Krzysztof **349**
„Boy" (TW) zob. Gliński Jerzy
Bożęcki Stanisław (TW „Prokop") **23**
Bratkowski Stefan 12

* *Nazwiska autorów wyróżniono kursywą. Czcionką wytłuszczoną oznaczono numery stron, na których znajdują się noty biograficzne poszczególnych osób.*

Breżniew Leonid 59
Brzozowski Jan **242**, 245
Brzuzy Ryszard XLI, XLVI, LXIV, **275**–276, 283, 621–624
Budzisz Marian **625**
Budzyński Kazimierz 74
Bugaj Ryszard XXXIII, **217**, 385
Bujak Zbigniew **112**, 293
Bush George Herbert LIII, 89, **372**, 377, 382
Buzek Jerzy 29, 41, 400, 516
Byszewski Piotr 55

Castle Marjorie XXXV
Ceaușescu Elena 533
Ceaușescu Nicolae **533**, 535–536
Celuch Leonard (TW „Waldi") **181**, 294
Cenckiewicz Sławomir XXXII, XXXV, XXXVII, 12, 333
Ceranka Paweł XXVI
„Cezar" (OZI) zob. Woźniak Marian Grzegorz
Chachuła Ryszard **22**–23, 100
Charusta Barbara zob. Podembska Barbara (TW „Ewka")
Chechłacz Robert 389
Chinciński Tomasz LIII, LV
Chmielewski Waldemar 89
Chojak Czesław **31**, 119, 124, 161, 197, 280–281, 294, 314, 467
Chojnacki Marek **298**–299
Chorąży Aleksander LXII, **33**, 473, 626
Chudecki Włodzimierz (TW „Tadek") **307**
Chudzyński Stanisław **42**
Chwalba Andrzej XXV, XXIX, XXXVI, XXXIX, LXVIII
Chylak Edmund **224**, 238–239, 242, 273, 302
Cichecki Kazimierz (TW „Cichy") **100**–101
Cichoń Zbigniew **33**
„Cichy" (TW) zob. Cichecki Kazimierz
Ciechanowski Stanisław 608
Cielecki Stanisław **455**
Ciesielczyk Jan (TW „Janek") **351**
Ciesielski Michał **538**
Cieszkowski Tadeusz **101**–102, 126
Cieśla Stanisław XLI, XLVI, **243**, 245, 249, 265, 290, 357
Cieślak Lech **246**
Cieślak Marek 242, **243**–245, 289
Cimoszewicz Włodzimierz 243, 311, 489
Cinkowski Tomasz XXXVI, 177, **179**
Ciompa Piotr **157**
Ciosek Stanisław XXV, XXVII, XXXV, XLVIII, **357**
Ciupek Jan **419**
Codogni Paulina XXXV
Cyburt Stanisław 346
Cynkier Henryk **447**
Czajkowski Eugeniusz 33
Czaplicki Kazimierz **137**
Czaputowicz Jacek L
Czarzasty Zygmunt XLV
Czomber Maria 70
Czubacki Jerzy Roman (TW „Sokół", „Turski") **461**
Czubiński Lucjan 479–**480**, 483
Czuma Andrzej 55, 73–74
Czuma Benedykt XXX, LXIV, 55, 73–74
Czuma Hubert 55
Czyrek Józef XXVII, XLV, 140–**141**, 217, 357, 399
Czyżewski Andrzej XLII

Dajcz Włodzimierz **274**
Dajnowicz Jerzy (TW „Lucyna", „Holik") **209**–210
Dakowski Mirosław **550**
Damięcki Damian **272**
Damięcki Maciej (TW „Bliźniak") **272**
Dankowski Henryk XXXIX, XLVIII, LXI, LXIII, LXV, 247–**248**, 282, 301, 306, 373
Davis John R. LIII
Dąbrowski Bronisław LIII
Dąbrowski Janusz **456**
Dąbrowski Jerzy (TW „Ignacy") **58**
Dąbrzalski Andrzej (TW „Stasiek") **120**
„Delegat" (KO) zob. Jankowski Henryk
Dietl Jerzy (TW „Kowalski", KO „Koda") XLI, XLVI, LXIV, **267**–268, 317, 376,
Dłużniewski Jerzy XXVI–XXVII, XXXVIII––XXXIX, XLI, XLVI, LXIV, 29, 234
Dmochowska Aleksandra **292**
Dmochowska Maria XXXI, XXXVII, XLI, XLVI–XLVII, **466–467**
Dobkowski Wiesław **542**
Dodot Piotr **266**
Domagalski Włodzimierz 176
Domagała Jerzy 181
Dominiak L. 549
Dominiak Sławomir **141**
Domżalski Jerzy XXVIII
Drozdowski Stanisław **168**
Drygalski Jerzy LII, **54**, 175, 180
Dubiak Marek **239**, 326, 373, 559
Dubiński Krzysztof XXX
Duczkowski Wiesław **8**
Duda 267
Duda-Gwiazda Joanna 499
Dudek Antoni XXV–XXIX, XXXV–XXXVI, XXXIX–XLI, XLIII, XLV, XLVII–XLVIII, LII–LV, LX, LXIII, LXV, LXVII–LXVIII, 89, 292

Dudek Krzysztof LI, **115**
„Dudek" (TW) zob. Dutkiewicz Ireneusz
Durczyński Ryszard **42**, 64, 66, 154, 182, 233, 294, 314, 333–334, 355, 381, 392, 395, 413
Durzyński Ryszard **57**
Dutkiewicz Ireneusz (TW „Dudek") **422**
Dutkowski Władysław **22**–23
Dwornik-Laskowska Zofia **419**
Dychto Mariusz 181
Dygat Stanisław 272
Dyrcz Rafał 444
Dziadkiewicz Mieczysław (TW „Piotr") **539**
Dziuba Adam 102
Dziuda Wojciech **7**–8
Dzwonek Stanisław 33
Dzwonkowski Zdzisław **32**

Edelman Marek XXXVIII, LII, 30, **180**
„Elka" (TW) zob. Kozłowski Leszek
„Ewa" (TW) zob. Paluch Barbara
„Ewka" (TW) zob. Podembska Barbara

Feferkorn Andrzej **23**, 78
Ferdzyn Karol **503**
Filipajtis Witold LVIII, **16**, 579
Filipczak Tomasz 73
Filipiak Kazimierz **419**
Filipow Lech **420**
Fisiak Jacek **286**
Fiszbach Tadeusz **397**, 563
Fletcher William Whigham **278**
Fonfara Wiktor **579**
Foryś Adolf **33**, 148
Frasyniuk Władysław **77**, 293
Friedmann Stefan **272**
Friszke Andrzej XXVI–XXVII, XXX
Fukuyama Francis LVIII
Furmańczyk Sędzimierz **420**

Gabrielski Stanisław **483**
Gabrylewicz Mieczysław **216**
Gadecki Henryk **191**
Gadomski Witold **216–217**
Gaduła-Zawratyński Tomasz LI, **129**, 195
Gaj Aleksander XXXI, **212**
Gajewski Adam **541**, 563
Gajos Janusz **270**
„Gałązka Jan" (TW) zob. Jadczak Zbigniew
Gałwa Jan **33**, 625
Garda Konrad LXIV
Garlicki Andrzej XXVII–XXVIII, XXXIII, XXXV, XXXVII, XL–XLII, LII–LIII
Gasik Andrzej **149**
Gawencki Grzegorz **608**
Gawlicki Jerzy **619**
Gdula Andrzej XLVIII
Giełżyński Wojciech XLIV–XLV
Gierek Edward 11, **399**
Glemp Józef 89
Gliński Jerzy (TW „Boy") **97**
Głogowski Karol XXXVIII, XLV, XLVII, LXIV, 234
Głowacki Piotr **477**
Gnat Edward **240**
Gocłowski Tadeusz XXXIII
Golicka-Jabłońska Małgorzata **30**
Goliński Bohdan **419**
Golubiewski Marek **318**, 418–419
Gołębiewski Marian 55
Gołębiowski Piotr 447
Gomułka Władysław **195**
Gontarczyk Piotr XXXII, 12
Gorbaczow Michaił XXIX, 14–**15**, 32, 34, 82, 109, 584, 590, 592
Gorczyca Michał **272**
Gortatowicz Stefan **383**
Gorywoda Manfred LIV, 399–**400**
Goździk Marian (TW „Janek") **102**–104, 162–163, 211, 213
Goździkiewicz Ludomir **240**
Goździkiewicz Teodor 240
„Góra" (TW) zob. Psut Kazimierz
Góraj Eugeniusz **403**
Górny Grzegorz XLIV
Górska Janina (TW „Maria") **7**–8
Grabski Juliusz **420**
Gradecki Aleksander **229**, 491, 558
Graś Eugeniusz 121–122
Grochowalski Wojciech 61
Grochowski Józef **104**
Grocki Michał – zob. *Trznadel Jacek*
Gromyko Andriej15
Grzegorzewski Jerzy **607**
Grzegorzewski Leszek (TW „Odys") **329**
Grzelak Janusz **135**
Grzymska-Błasiak Grażyna **320**, 368
Gulbinowicz Henryk **73**–74
Guzowski Marek 608
Gwiazda Andrzej XXVI, 77, 82, 275, 498–**499**, 550
Gwizdka Zbigniew **608**

Hac Włodzimierz **608**
Halik Tony 271
Hall Aleksander XL, **333**
Hável Vaclav **600**
„Henryk" (TW) zob. Sapota Franciszek

„Henryk” (TW) zob. Walenda Henryk
Hermaszewska Krystyna **213**
Hochman Krzysztof **137**–138, 274
Hoffman Ryszard LXIV
„Holik” (TW) zob. Dajnowicz Jerzy
Holzer Jerzy LXII
Hula Roman LVI, LXIII, **562**, 572
„Hutnik” (TW) zob. Klews Jerzy
„Hutnik I” (TW) zob. Klews Jerzy

„Ignacy” (TW) zob. Dąbrowski Jerzy
„Ikar” (TW) zob. Sztrąf Andrzej Maksymilian
Ikonowicz Piotr **455**
Imbierczyk Andrzej 608
„Inga” (TW) 23, 76, 100, 104
Iwaneczko Dariusz XLIII, XLVI
Iwanicki Mieczysław 350

Jabłońska Anna XXXIV
Jabłoński Michał 30
Jabłoński Zbigniew **35**, 226–227, 331
Jabrzyk Halina **100**
Jachowicz Jerzy LXI, LXIII–LXIV
Jachowicz-Kociołek Krystyna **418**–419
Jackowski Karol XXXIV
Jadczak Zbigniew (TW „Gałązka Jan”) **456**
„Jagiel” (TW) zob. Wierzbicki Andrzej
Jagieliński Roman (TW „Ogrodnik”) **310–311**, 623
Jagielski Mieczysław 12
Jagiełło Edmund **357**
Jakubowski Apolinary LVIII, **565**, 607, 610–611
Jakubowski Bogusław 227
Jan XXIII zob. Roncalli Angelo Giuseppe
Jan Paweł II zob. Wojtyła Karol
„Jan Tarło” (TW) 294
„Jan” (TW) zob. Jodłowski Franciszek
Janczak Wojciech **422**
„Janek” (TW) zob. Ciesielczyk Jan
„Janek” (TW) zob. Goździk Marian
„Janek” (TW) zob. Ligocki Mieczysław
Janicki Krzysztof **135**, 478, 579
Janicki Wojciech LXIV
„Janina” (TW) zob. Wilczak Anna
Jankowska Janina **30–31**
Jankowski Henryk (KO „Delegat”, „Libella”) XXXVIII, **110**
Jankowski Maciej Stanisław **89**
Janowski Gabriel **166**
Janowski Józef 352
Janusiewicz Stanisław **109**, 173, 442
Jaranowski Henryk 82, 380
Jarosiński Marek XXVIII
Jaroszewicz Piotr 140
Jaruzelski Wojciech (OZI „Wolski”) XXV, XXVII–XXIX, XXXV, XL, XLVI, LII–LIV, LX, 12, **25**, 36, 39, 51, 67, 108–109, 129, 140, 287, 301, 321, 326–327, 329, 337, 363–364, 366, 369, 371, 373–374, 377, 381–382, 384–385, 387, 391–392, 397, 405–406, 433, 445, 513, 533, 598
Jarzębski Stefan **283**
Jasiński Jan **123**, 294, 323
Jasiński Marek LXIII
Jasiński Stanisław (TW „X-85”, „Wolski”) **48**–50, 137–138, 274–276, 283–284, 369–370, 622
Jasionowski Andrzej **114**–116, 193, 234, 318, 367
Jaskuła Zdzisław 29
Jaszczak Zbigniew 399, 463
Jaśniak Feliks XLII–XLIII
„Jawor” (TW) zob. Obiedziński Jerzy
Jaworski Jakub (TW „Krzysiek”) **9**
Jaworski Seweryn XXVI, **77**, 549
Jędraszczyk Aleksander **492**
Jędrusik-Dygat Kalina **272**
Jędryka Marian (TW „Oskar”) **14**–15
Jędrzejczak Ireneusz **31**
Jędrzejczak Zygmunt **103**, 309
Jodłowski Franciszek (TW „Jan”) **351**
Jonczyk Zbigniew **239**, 242, 373, 559
Józefiak Cezary XLI, XLVI–XLVIII, **55–56**, 267–268, 317, 366
Józefowicz Zbigniew **327**–328
„Józek” (TW) zob. Matusiak Jan
Jóźwiak Marek **72**, 75
Jóźwik Jan **408**
Jóźwik Zygmunt **32**
Jurczyk Marian (TW „Święty”) XXVI, **61**, 77, 550
Jurga Mieczysław **625**
Juszczyszyn Andrzej **203**–204
Juszko-Pałubska Ewa **211**, 213, 586, 589, 594

Kacperczyk Krzysztof **226**
Kacprzak Andrzej 409
Kacprzak Janusz **14**–15
Kaczmarek Henryk **48**, 137, 139, 274, 276, 283–284, 369–370, 503, 591
Kaczmarowicz Janusz 34
Kaczor Kazimierz Julian **271**
Kalinowski Krzysztof **168**, 170
Kaliski Bartosz LXI
Kałuziak Stanisław **121**
Kałużniak Ireneusz **324**
Kamas Jerzy **272**
Kamiński Łukasz XLVII
Kamiński Mikołaj **310**

Kamiński Paweł **274**–275
Kamocki Ryszard **266**
Kania Stanisław **357**
Karalus Czesław 99, **100**–101, 104
Karczemski Marian **103**
Kardela Piotr XLIII
Karkusiewicz Henryk **110–111**
Karlikowski Krzysztof **392**
Karos Zdzisław 378, **389**
Karpacz Jerzy LVII, LXI–LXII, LXV
Kasprzyk Rafał 176
Katarasiński Jerzy **29**–30
„Kazik" (TW) zob. Kmieć Jerzy
Kaźmierczak Paweł **388**
Kepler Jan XXX, XLV, XLVII, **28–29**
Kern Andrzej XXXVIII, XLI, XLV–XLVI, LXIV, **234**–235, 279, 466
Kędzia Lena **559**
Kędziak Szczepan XXXVIII
Kicki Tadeusz 81
Kisielewski Stefan 275
Kiszczak Czesław XXX
Kiszczak Czesław XXVII–XXX, XXXIII, XXXV––XXXVI, XLVIII, LII–LVI, LXI–LXII, LXIV––LXV, **36**–38, 51–52, 54, 58, 76, 119, 164–167, 203, 329, 337, 357, 363–364, 373, 375, 397, 405–406, 411, 414–417, 435, 439–441, 452–453, 483, 519, 524, 529, 559, 568
Klews Jerzy (TW „Hutnik", „Hutnik I") **162**
Klimas 462
Klimkowski Wojciech **239**, 255, 282, 293, 325, 345
Klinkiewicz Jacek 193
Kliś Marian **352**
Kluczyński Zbigniew **60**, 136
Klusek Krzysztof **280**
Kłosiński Jerzy **216**
Kłosowski Edward 39
Kmieć Jerzy (TW „Kazik") **11**–12
Knap Paweł XXVIII
Knap Tomasz 101, 126
Kobalczyk Andrzej XXXVI
Kociniak Marian **272**
Kociołek Piotr 193
„Koda" (KO) zob. Dietl Jerzy
Kohl Helmut LX, **469**, 474–475, 481, 585
Kołakowski Leszek 265
Kołat Stefan LXII, **620**
Kołodziejczyk Miłosław Jan **74**
Kołyszko Stanisław (TW „Stanisław") **101**, 126
Komaniecka Monika 102
Konstantynowicz Bogdan (TW „Stefanowicz") LI, **64**–65
Kopczyński Michał 19
Kopczyński Michał LXVIII
Kopiński Czesław **408**–409
Kopytek 597
Korwin-Mikke Janusz **492**
Kosiak Andrzej LXIV
Kosiński Krzysztof XXVI, XXXV
Kosior Edward (TW „Andrzej II") **352**
Kossakowski Wiesław 491
Kossarzecki Franciszek **191**
Kostrzewa Ryszard XXVII, XXXVI, XXXVIII––XXXIX, 29, **188**, 466
Kostrzewa Zbigniew **349**
Kostrzyński Stanisław **359**–360
Kotełko Władysław **418**–419
Kowal Bogusław **93**
Kowalczyk Józef (TW „Wojak") XXXI, **162**–163, 212
Kowalczyk Witold Stanisław XXXI, **498**
Kowalewicz Januariusz **82**
Kowalewski Jacek 614
Kowalewski Jerzy XLVII
Kowalski Jan Jerzy (TW „44") **463**
Kowalski Józef **168**
Kowalski Kazimierz **200**, 202, 279
Kowalski Wiesław XLI, XLVI–XLVII
Kowalski Władysław **272**
„Kowalski" (TW) zob. Dietl Jerzy
Kozakiewicz Mikołaj XLVII, **166**, 371
Kozieł Jacek LII, **123**–124, 181, 380, 395
Kozłowski Krzysztof LXIII–LXV, 616, **618**, 621, 624, 626
Kozłowski Leszek (TW „Elka") **111**
Kozłowski Ryszard **184**, 220, 438, 458, 478, 514, 552, 571
Kozłowski Witold 33
Krall Hanna **30**
Kroll Bogdan LXII
Kropiwnicki Jerzy XLVII
Kropiwnicki Jerzy XXVI, XXX, XXXIX, **29–30**, 60–62, 69, 82, 208, 234, 413
Król Krzysztof LI, **189**
Król Marek (TW „Adam") LIV, **399**
Król Wacław **182**
Król Zdzisław **229**
Krupa Andrzej 618
Krusz Grażyna **419**
Krygiel Józef 230–**231**
„Krzysiek" (TW) 111
„Krzysiek" (TW) zob. Jaworski Jakub
„Krzysztof" (TW) 138–139
Krzywański Dobiesław **184**, 220, 222, 268, 420, 438, 458, 478
„Księgowy" (TW) zob. Wypych Adam

Kściuszek Roman 81
Kubaj Artur XXVIII
Kubasiewicz Janusz LIV, 399–**400**
Kucharski 16, 195
Kucharski Edward 250, 252
Kucharski Michał **614**
Kuciński Marian **436**, 570
Kukla Wiesław **181**–182
Kukuła Andrzej **239**, 559
Kuligowska Helena **408**
Kurnik Stanisław **101**–102, 125–127, 212–213
Kuroń Jacek XXXIII, XL, 265, **292–293**, 333, 335, 339, 372, 440, 580
Kurzajewski Czesław XLVII
Kurzydlak Zenon **504**, 597
Kusiak Marian **107**
Kusiak Zbigniew **625**
Kusiński Grzegorz **504**
Kuźma Wojciech **196**, 208, 425
Kwapisz Kazimierz **24**, 103–104
Kwaśniewski Aleksander XL, 12, **265**, 563
Kwaśniewski vel Figiel Jacek **54**, 175
Kwieciński Jan **34**

Lach Mieczysław **407**
Lamparski Leszek 544, **546**, 562, 572
Laska Justyna 444
Laskowski Bogdan (TW „Bogdan") **203**
Lasota Wacław (TW „Walek") 216
„Lech" (TW) zob. Moczulski Leszek
Lefik Włodzimierz **420**
Legieć Andrzej **442**
Lelej Mirosław **464**, 493, 501, 508, 556
Lesiakowski Krzysztof 61, 65, 180
Lesner Andrzej **63**, 130, 190, 194, 196, 235, 278, 286, 323–324, 445, 552, 567, 571, 579
Leszczyński Czesław **274**–275
Lewandowski Henryk **221**
Lewandowski Jan **309**
Lewandowski Ludwik **346**
Lewicka Krystyna 73
„Libella" (KO) zob. Jankowski Henryk
Ligocki Mieczysław (TW „Janek") **163**, 408
Lipska Maria zob. Dmochowska Maria
Lipski Jan Józef **160**, 181, 467, 541
Lipski Paweł LII
Lipski Paweł (TW „Władek", „Wiktor") XXXI, XXXVIII–XXXIX, XLIX, **391**
Lisiecka Sława 29
Litwin Zbigniew LXI
Lubieniecki Wiesław 389–**390**, 394
„Lucyna" (TW) zob. Dajnowicz Jerzy
Lutyński Jan 55
Łasiński Józef **176**, 208, 230–231, 425, 455, 490, 514
Łaszczewski Bogdan **505**, 593
Łatacz Paweł 189
Łopińska Teresa **622**
Łopuszański Jan **575**
Łubowski Marian **576**
Łukaniuk Marek **498**

Machnicki Stanisław LXI, 448–**449**
Macias Sławomir LI
Maciejowski Maciej XXVIII
Majchrowski Krzysztof LVIII–LIX, LXI, LXV, **114**, 155, 159, 294–295, 519, 579, 584, 600
*Majchrzak Grzegor*z XLVII, 110
Majewski Ryszard (TW „Wojtek") **103–104**
Majewski Zygmunt (TW „Adam") **67**–68, 146
„Makowski" (TW) 405
Malangiewicz Włodzimierz **254**
Malinowski Roman LIV, **337**, 417
Malinowski Stanisław XLIX, **61–62**, 175
Małecki Edward **145**, 216–219
Maraszczyk Aurelian 492
Marczak Henryk LXVIII
Marek Ireneusz 420
Marek Jacek 194
„Marek" (TW) zob. Plezia Wiesław
„Marek" (TW) zob. Szczypiorski Andrzej
„Maria" (TW) zob. Górska Janina
„Marian" (TW) zob. Woźniak Marek Piotr
„Marian I" (TW) zob. Trzaskacz Mieczysław
„Mariola" (TW) zob. Balcerzak Mariola
Markiewicz Jarosław **423**
Markiewicz Jerzy 69, **82**, 163, 212–213
Marusiński Krzysztof (TW „Adam") **408**
Maruszewski Tadeusz 408
Mass Stanisław **67**–68, 91–92, 131–132, 146–147
Maślanko Sławomir 346
Matusewicz Waldemar **622**
Matusiak Jan (TW „Józek") **293**
Matusiewicz Zbigniew **407–408**, 409
Matyszkiewicz Andrzej 299
Matyśkiewicz Zbigniew **19**–20, 111, 541, 563
Mazowiecki Tadeusz XXXIX
Mazowiecki Tadeusz XXXIII, XXXV, XL, XLVIII, LIII, LV–LVI, LX, LXIII, LXV, LXVIII, 36, 293, 329, **333–334**, 400, 421, 425, 429–431, 433, 439–440, 446, 459, 472, 475, 488, 491, 498, 502, 507, 519, 535, 537–538, 549, 562, 570, 580, 582, 584, 601, 618–619
Mazurkiewicz Anna LIII
Messner Zbigniew XXXIII, 36, **39**, 265, 283, 329, 372, 396

Meszczyk Jan **48**, 554, 574
Michalak Henryk XLI, XLVI, LII, **181**, 243, 245, 291, 308, 333, 357
Michalik Marek **41**, 73, 281
Michałowski Mirosław 181, 231
Michnik Adam XXVI, XXXIII, LII–LIII, LXII, **265–266**, 385
Michnikowski Wiesław **272**
Micor Jan 346
Miecznikowski Stefan XLV
Miecznikowski Stefan XXXVIII, XLV, **73**, 420
Mieszkalski Józef 308
„Miglanc" (TW) zob. Szczypiorski Andrzej
Mikołajczyk Dariusz **209**–210
Mikołajczyk Stanisław **425**
Milczanowski Andrzej LXII, LXV
Milczanowski Piotr 102
Miller Leszek
Miodowicz Alfred
Miros Krzysztof
„Mirosław" (TW) zob. Bednarek Mirosław
Miszalski Marian
Miszalski Marian
Misztal Jerzy
Młynarski Józef
Moczkowski Bronisław
Moczulska Maria **42**
Moczulski Leszek (TW „Lech") LI, **64**, 108–109, 118–119, 189, 201, 221–222, 230, 333, 413, 469, 507, 537
Modzelewski Karol 265, 292
Morawiecki Kornel XXXIX
Morawska Marianna 408–409
Morgiewicz Emil 55
Możdżeń Krzysztof (TW „Muzyk") **69**, 81
Mroziński Zbigniew XXXI, LXVIII, **70**, 82–83, 163, 212, 472, 497–498, 543, 606, 622
Musiał Filip XXIX, LVI – LVIII, LXI, 102
Musiał Jerzy **149**
„Muzyk" (TW) zob. Możdżeń Krzysztof
Mysiakowska Jolanta 17
Myszkowski Grzegorz **9**–10

Najder Zdzisław (TW „Zapalniczka") **588**
Najman Zbigniew **239**, 559
Natorf Włodzimierz XXIX, LIV, 399–**400**
Nawrocki Wojciech 193
Nehrebecka Anna **271**
Niedzielak Stefan XXXV, **152**–153, 171–172, 360
Niesiołowski Marek 73–74,
Niesiołowski Stefan XXXVIII, XLI, XLV–XLVI, LXIV, **55**, 175, 207–208, 267–268, 317, 323–324, 365–366
Niewieczerzał Eugeniusz **504**
Niwicki Andrzej **434**
Nosal Tadeusz (TW „Olek") **351**
Nosko Jan **221**
Nowak Lech **181**
Nowak Marcin **183**, 477, 571
Nowicki Marek **180–181**
Nowicki Zbigniew LVII

Obiedziński Jerzy (TW „Jawor") LI, **64**–65
Ochocki Marek LXIV, **314**, 346–347, 426–428, 447, 605, 607, 609–610
„Odys" (TW) zob. Grzegorzewski Leszek
„Ogrodnik" (TW) zob. Jagieliński Roman
Okoński Grzegorz **504**
Olczak Gracjan **608**
Olczyk Ryszard **137**
Olejnik Leszek XXVI, XXX, XXXVIII–XXXIX
„Olek" (TW) zob. Nosal Tadeusz
Oleksy Józef 143, 311
Olszak Mariusz **299**
Olszewski Edward XXXVIII–XXXIX, **168–169**
Olszewski Jan 29, 217, 588
Orbik Sławomir XXXII, 175, **177**
Orszulik Alojzy XXX
Orszulik Alojzy XXXV
Orzechowski Marian **396**, 399
Osiński Bogdan LXIV
„Oskar" (TW) zob. Jędryka Marian
Ostoja-Owsiany Adam **222**
Ostoja-Owsiany Andrzej XLV, XLVII, LI, **65**, 118–119, 200, 207–208, 222, 230, 279–281, 354, 395, 413, 467
Ostrowicz Kazimierz **504**
Ostrowska Barbara **82**

Pach Piotr **607**, 610–612
Paczkowski Andrzej XXV, XXVIII
Paduszyński Ryszard **410**
Palach Jan **172**
Palka Grzegorz XXVI, XXX, XXXIX, LXIV, 29, 60–**61**, 62, 74, 82, 208, 212, 234, 275, 419–420
Paluch Barbara (TW „Ewa") **103**
Pałecz Maciej **274**
Panasiewicz Jerzy 25
Papiernik Bohdan 72, **74**
Pasek Witold LXI
Patora Tomasz **476**
Patorski Roman **168**
Pawelski Witold **418–419**
Pawlak Waldemar 143
Pawlica Eugeniusz 240

Perliceusz Alojzy LXII, 32, **34**–35, 45, 47, 95–96, 99, 148–149, 370, 470, 482, 488, 502, 515, 518, 534–535, 550, 568, 575–576, 578, 581, 583, 587, 589 – 590, 593–594, 596, 599
Perzkowski Stanisław zob. *Paczkowski Andrzej* XXVIII
Perzyna Paweł LXIII
Perzyna Paweł LXVIII
„Peter" (TW) zob. Wapiński Andrzej
Peterman Radosław LXI–LXIII
Pęczek Franciszek 408
Pędzieszczak Czesław 608, 610–612
Pękala Leszek 89
Piekarski Jan **121**
Piekarski Tadeusz 408
Piekarski Waldemar **504**
Pietras Karol **607–608**, 610–612
Pietruszka Adam 89
Pietrzak Andrzej **507**
Pietrzak Jan **316**
Pietrzak Jerzy XLVII
Pietrzyk Alojzy XXXVI, **169–170**
Pilarski Bohdan XLVII
Pilichowski Andrzej **489**–490
Piłat Joanna 102
Pines Ignacy 81
Pińkowski Józef 36, 33
„Piotr" (TW) zob. Dziadkiewicz Mieczysław
Piotrowski Grzegorz 89
Piotrowski Kazimierz LXI
Piotrowski Paweł XXXIX, XLVIII, LV–LVI, LXIII–LXV, 25, 485
Piotrowski Wiesław **439**, 462
Piwowarczyk Stanisław 607
Plezia Wiesław (TW „Wolski", „Marek") **162**–163
Płócienniczak Jan XLV–XLVI, XLVIII
Podembska Barbara (TW „Ewka") **72**
Pokorski Janusz **248**
Polańska-Bergman Marta LXVIII
Polmański Eugeniusz XXVIII
Popiełuszko Jerzy LVIII, 77, **89**, 172, 229, 271, 360, 497
Popławski Zygmunt **24**, 104, 211, 214, 264
Posiadało Sławomir **212**, 310
Potapczyk Andrzej 420
Pożoga Władysław XXV
Prędki Ireneusz 407, **409**
Prokop Włodzimierz 292
„Prokop" (TW) zob. Bożęcki Stanisław
Przemyk Grzegorz 89, 293
Przybył Kazimierz 99
Przystawa Jerzy **549**
Psut Kazimierz (TW „Góra") **23**, 104
Ptak Wiesław **149**
Pudysz Zbigniew LIII, **375**–376
Purgał Radosław 193
Purgat Małgorzata **365**
Puś Wiesław **221**, 489
Pyjas Stanisław 60, 160, 230
Pyka Tadeusz 267
Pyzioł Władysław 74
Pyziołek Edward XLI, XLVI, **218**–219, 360, 434, 487

Rabiega Robert 19
Rabiega Robert LXVIII
Raciniewski Zenon **415**
Radziwiłł Konstanty **541**
Raina Peter XXVI
Raiter Władysław LXII, **568**
Rakowski Mieczysław Franciszek XXXII––XXXIII, LIV–LV, **39–40**, 51, 77, 81–82, 84–86, 88, 91, 109, 129, 131, 144, 220, 229, 253, 263, 265, 286, 329, 337, 372, 397–399, 412, 417, 441, 481, 513, 557
Rawska Jolanta XLVII
Raźny Jarosław 444
Reagan Ronald Wilson **14–15**, 112
Reduch Stanisław 460
Reszka Jan **23**
Reykowski Janusz **397**
Rodak Sławomir **615**
Rogoziński T. 608
Rokicki Kazimierz **217**
Rokicki Zbigniew XLI, XLVI, **145**, 216–219, 270, 313, 434
Rokita Jan Maria LX, **483**
Romański Leopold 111
Romański Stanisław XLVI, 79–**80**, 107, 250, 302, 305, 342, 344, 506
Roncalli Angelo Giuseppe **70**
Rosa Eugeniusz **387**, 446
Roszkowski Wojciech LVI
Rozpłochowski Andrzej 275
Rożej Andrzej 408
Rożniata Zygmunt 292
„Równy" (TW) zob. Szwagrzyk Wiesław
Rulewski Jan XXVI
„Rus" (TW) 326
Rutowicz Mieczysław Maciej **181**, 380–381
Ruzikowski Tadeusz LVIII
Rybakow Anatolij **118**
Rybarczyk Sebastian LI, LVII, **154**, 184, 188–190, 476, 551
Rybski Arkadiusz XXXIV
Rychlik Zbigniew **77**

Rydz Jan **176**
Rytter Witold Bogdan **607**, 611, 614
Rzepka Jerzy **235**, 278
Rzeźnik Jerzy 407, 409

Sadowska Barbara 293
Sadziński Stanisław **604**
Sagan Włodzimierz **273**
Sala Włodzimierz **137**–138
Salski Ryszard 311
Sałata Józef XLVII
Samołówka Jan **491**
Samsonowicz Henryk LXII
„Sandacz" (TW) zob. Zięba Wiesław
Sapieha Adam 152
Sapota Franciszek (TW „Henryk") **352**
Sas Zbigniew **107**, 246
Sasin Józef LV, LXV
„Sawicki" (TW) zob. Szelewicki Jerzy
Schlender Grażyna XLVII, LXV
Sekulski Zenon **407**
Sekuła Ireneusz (OZI „Artur") **372**, 393, 397, 405
Semka Piotr XXXIX
Seniuk Anna **270**, 272
Serwa Andrzej **33–34**
Seweryński Michał LXIV
Sieradzki Bogdan 608
Siła-Nowicki Władysław 292–**293**, 381, 550
Sindlewski Eugeniusz LXIV
Sipa Stanisław **19**, 21, 505
Siwicki Florian **329**, 357
Skiba Krzysztof L–LI, **25**–26, 115–116, 129, 189–190, 195, 511
Skierka Franciszek **239**
Skoczek Józef **536**
„Skorpion"(TW) zob. Walas Roman
Skórzyński Jan XXXV, XXXIX, LXVII, 61
Słonimski Antoni 266
Słowik Andrzej XXXI
Słowik Andrzej XXVI, XXX–XXXI, XXXVII, XXXIX, 29–30, **60–61**, 62, 74, 208–209, 212, 218, 234, 380, 413, 467
Smolarek Henryk **20**, 210
Smoleński Paweł XXXV
Sobczak Jan (TW „Ula") **72–73**
Sochacki Henryk **346**
Socik Jerzy **500**, 505
Sokołowska Adrianna **188**–189
„Sokół" (TW) zob. Czubacki Jerzy Roman
Sośnicki Zbigniew **224**, 239, 559
Spaszewski Lech **424**
Spychalski Krzysztof LXIV, 314
„Stach" (rezydent) 374
Stachura Bolesław LXI
Stachurski Stefan **94**, 339, 341
Stanioch Andrzej **107**
„Stanisław" (TW) zob. Kołyszko Stanisław
Stankiewicz Henryk 145
Starbała Marek **232**
Stasiak Jerzy **607**, 610–611
„Stasiek" (TW) zob. Dąbrzalski Andrzej
Staszewski 333
„Stefan" (TW) 240
Stefaniak Sławomir **492**
Stefaniak Tomasz 193
„Stefanowicz" (TW) zob. Konstantynowicz Bogdan
Stefanowski Tadeusz 181
Stelmach Jerzy **442**
Stelmachowski Andrzej XXXIII, **217**, 371
Stelmachowski Marek 420
Stelmaszewska Elżbieta 193
Stępień Marian **69**, 71, 81, 83
Stępień Ryszard (TW „Wkład") **19**–20
Stępień Sławomir XXVI
Stochaj Stefan XXXIX
Stokłosa Bolesław **379**
Stokłosa Henryk XLI
Strasz Małgorzata XXVII
Strózik Stanisław XLI, XLVI, **243**, 249, 290, 293, 357
Stróżyk Jarosław XXXIX
Stróżyna Katarzyna 73
Strzępek Zdzisław XXXIV, XLVI, 25
„Student" (TW) zob. Wnuk Marian
Suchcicki Kazimierz **111**, 542
Suchocka Hanna 29, 170, 293, 483
Suchowolec Stanisław **360**
Sudra Krzysztof 191–**192**
Sujka Izabela **278**
Sulecki Władysław 81
Suliński Grzegorz 447
Suprun Ireneusz 129
Swaczyna Paweł Piotr **193**–194, 234–235, 278, 454
Swędrowski Michał **349**
Synowiec Wiesław **503**
Szadkowska Grażyna **329**
Szafrański Wiesław **288**
Szałaj Zdzisław XLII–XLIII
Szałajda Zbigniew **36**, 38, 43
Szczegielniak Stanisław **33**
Szczepocki Andrzej **622**
Szczęsna Teresa zob. Zalewska Teresa
Szczęsny Kazimierz **503**
Szczygielski Przemysław **613**–614
Szczygieł Tadeusz LXI–LXII, LXV
Szczypiorski Adam 218

Szczypiorski Andrzej (TW „Miglanc", „Marek") **217–218**
Szela Marian 437
Szelewicki Jerzy (TW „Sawicki") **27**
Szelka Jan **49**
Szewczyk Jan **265**
Szewczyk Włodzimierz **101**
Szkudlarek Grzegorz LXIV
Szostak Wanda 111
Szperkowicz Jerzy XLIV
Sztąberek Paweł **115**
Sztrąf Andrzej Maksymilian (TW „Ikar") **91**
Szulborski Józef 613
Szwagrzyk Wiesław (TW „Równy") **352**
Szwed Ryszard **274**–275
Szychowski Waldemar (TW „Bartek") 491
Szydziak Andrzej (TW „Andrzej") **168**
Szymańczak Tadeusz **216**
Szymańska Danuta 408–409
Szymański Maciej **478**, 571
Szymański Marian 409
Szymański Stanisław LII, **124**, 181
Śledzińska-Katarasińska Iwona **29**
Śledź Antoni (TW „Arno") **399**–400
Ślisz Józef XXXVI, **165**, 492
Ślusarek Krzysztof 181
Śreniowski Józef 54, 234
Świder Czesław **398**
Święcicki Marcin LIV, **399–400**
„Święty" (TW) zob. Jurczyk Marian
Świniarski Leszek 239, 559
Świstak Andrzej XXXI, **70**
Świtoń Kazimierz 74, **81–82**

Tabako Tomasz XXVIII, XXX
„Tadek" (TW) zob. Chudecki Włodzimierz
„Tadek" (TW) zob. Walenda Henryk
Tarka Krzysztof 218
Teodorczyk Andrzej **107**
Teodorczyk Grzegorz **123**, 230, 233, 294, 413
Terlecki Andrzej XXX, XLV, XLVII, LI, LXIV, **230–231**, 281
Terlecki Ryszard XLV, XLVIII, LV
Thatcher Margaret 89, **105**–106, 110, 112
Tkacz Kazimierz **538**
Tomaszewicz Andrzej XLI, XLVI, **223**, 243–244, 249, 265, 289, 292, 357
Tomaszewski Zdzisław 517
Tosik Piotr **124**, 161, 182, 314
Trautman Andrzej 193
Trembicka Krystyna XXXV
Trocha Ryszard **99**, 101
Trynkus Andrzej **28**
Trzaskacz Mieczysław (TW „Marian I") 163
Trzciński Zenon L, **16–17**, 18
Trzeciakowski Witold XL
Trzeciecki Wojciech **33**
Trznadel Jacek XLVIII, LXIII
Turowicz Jerzy 12
„Turski" (TW) zob. Czubacki Jerzy Roman
Tworkowski Jacek XXXI, **82**–83

„Ula" (TW) zob. Sobczak Jan
Uptas Krzysztof **380**, 497, 539
Urban Jerzy XXV, XXXIV, XXXVI, **51**, 89, 293, 316,
Urbanowicz Anna XLI, XLVI, **218**–219, 270, 360, 434
Urbański Andrzej 550

Walas Roman (TW „Skorpion") XXXI, **163**
Walasek Bogdan 99
„Walczak" (TW) zob. Barański Jerzy Jan
„Waldi" (TW) zob. Celuch Leonard
„Walek" (TW) zob. Lasota Wacław
Walencik Henryk XLII–XLIII
Walenda Henryk (TW „Henryk", „Tadek") **25–26**
Walentynowicz Anna 82
Wałęsa Lech (TW „Bolek") XXV–XXVII, XXIX–XXXIII, XXXV–XLI, XLV, LIII–LIV, LX, **11–12**, 14, 20, 51–52, 58–59, 61–62, 73–74, 76–77, 83, 90, 97, 105, 110–112, 121, 131, 141, 145, 165–167, 170 – 171, 175, 189, 203, 205, 213, 215, 217–218, 287, 303, 333, 339, 371, 373, 391, 408, 411, 413–414, 416–417, 421, 445, 472, 485–486, 497–499, 549, 588, 598, 600, 603
Wapiński Andrzej (TW „Peter") **43**–44
Warot Paweł Piotr XLIV
Warych T. 192
Warzocha Jerzy **70**, 82
Wasążnik Paweł LI, LVII, **184**, 189–190, 220, 437, 476–477, 514, 571
Wasiak Marek **124**
Wasilewski Waldemar **149**
Wawrzyniak Andrzej **11**, 13
Wawrzyniak Paweł **436**, 460
Wawrzyniak Wojciech **585**, 592, 601
Wende Edward XLVII
Wesołowski Henryk **608**, 610–612
Wędrychowicz Ryszard **76**–77, 99
Wiatr Jerzy 397
Wiatr Sławomir LIV, **397**
Widacki Jan LVI
Wieczorek Mirosław XXXVIII
Wieczorek Mirosław **419**

Wiejak Czesław XXXIX, LVII, 464–**465**
Wielanek Włodzimierz 241
Wielowieyski Andrzej XXVII, XXXIII
Wiernik Marek 193
Wierzbicki Andrzej (TW „Jagiel") **138**–139
Wierzbicki Paweł XXVI
Więckowski Jerzy **485**
Więtczak Włodzimierz 99, **128**, 163, 311, 531–532, 625
Wijata Stanisław 408
„Wiktor" (TW) zob. Lipski Paweł
Wilczak Anna (TW „Janina") **103**
Wilczak Jan **608**
Wilczek Mieczysław **85**
Wilczkowski Andrzej **419**
Wilhelmi Roman **272**
Wilk Jacek **498**, 540–541
Winiecki 481
Wiśniewski Antoni **212**–213
„Witek" (TW) zob. Wódz Grzegorz
„Wkład" TW zob. Stępień Ryszard
„Władek" (TW) zob. Lipski Paweł
Włodarczyk Stefan **346**
Włodarczyk Zbigniew **63**, 176, 490
Wnuk Marian (TW „Student") **350**
„Wojak" (TW) zob. Kowalczyk Józef
Wojnar Dariusz **207**
Wojtasik Stanisław **518**, 564
Wojtczak Leszek XLIX, **62**, 115–117, 221
Wojtczak Piotr L, 318
Wojtczak Piotr 318, **424**, 454
„Wojtek" (TW) zob. Majewski Ryszard
Wojtyła Karol (papież Jan Paweł II) XXVI, **58**–**59**, 89, 110
„Wolski" (OZI) zob. Jaruzelski Wojciech
„Wolski" (TW) zob. Jasiński Stanisław
„Wolski" (TW) zob. Plezia Wiesław
Wolsza Tadeusz LXVIII
Woźniak Leonard (TW „Aleksander") **23**
Woźniak Marek Piotr (TW „Marian") **121**
Woźniak Marian Grzegorz (OZI „Cezar") XLV, **275**
Woźnicki Andrzej 73–74
Woźny Janusz **512**
Wódz Grzegorz (TW „Witek") **131**–132
Wódz Janusz **442**
Wróblewski Andrzej 223
Wróblewski Andrzej Kajetan 469
Wróblewski Tomasz **223**–224
Wuda Kazimierz **329**–330
Wyczachowski Ryszard **498**, 543
Wyczachowski Wojciech **540**
Wypych Adam (TW „Księgowy") **327**
Wysocki Piotr 540
Wysocki Remigiusz **69**, 81
Wysocki Wiesław 218

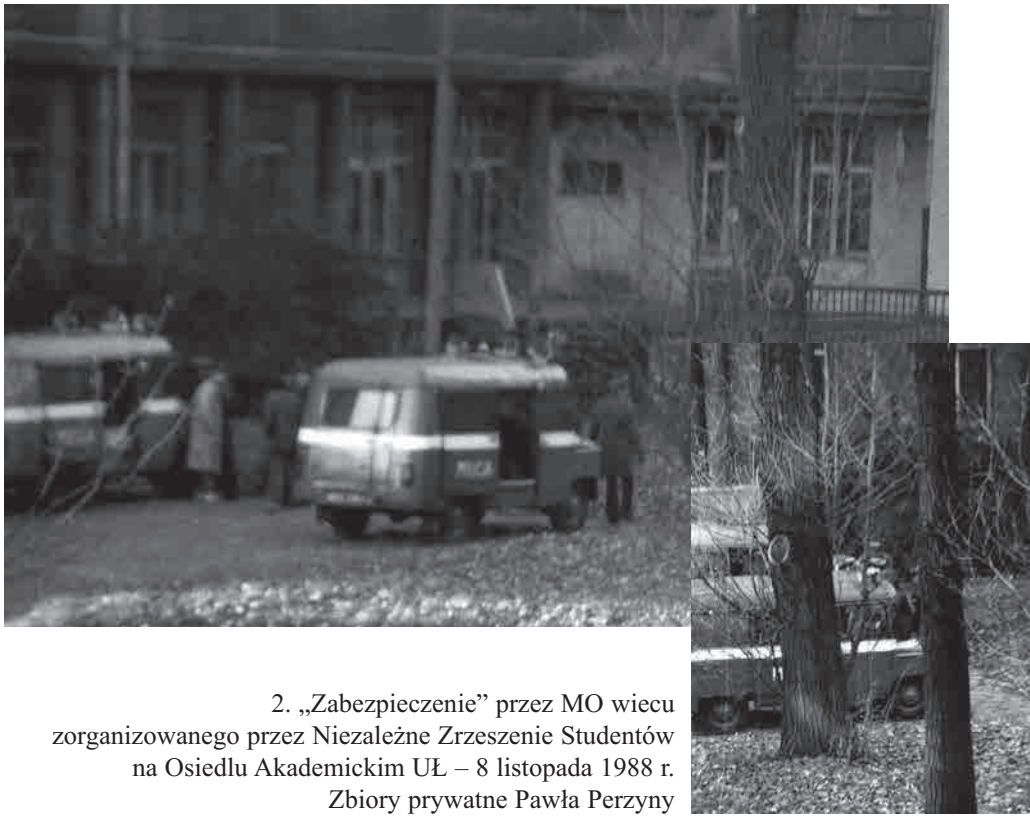
„X-85" (TW) zob. Jasiński Stanisław

Zając Ewa 102, 444
Zając Jacek 491
Zając Jarosław **470**, 494, 538, 543, 560, 569
Zajda Janusz LXIV
Zakręta Kazimierz **223**, 237–239, 242, 249, 255, 265, 271, 282, 287, 293, 296, 301, 306–308, 325–326, 342–343, 351, 358, 373
Zaleski Kazimierz **72**
Zalewska Teresa XLI, XLVI, LXVIII, **99**, 101, 212, 260–262, 310–311, 588–589
Zalewski Dariusz **541**
„Zapalniczka" (TW) zob. Najder Zdzisław
Zarzycki Włodzimierz 357
Zarzycki Wojciech **357**
Zasadzki Czesław XXXVII
Zaskórski Tadeusz XLI, XLVI, **275**–276, 283, 311, 587, 589, 622
Zawadzki Jan 33
Zawadzki Tadeusz **404**, 421
Zawierucha Bogusław **337**–338, 349, 378
Zawiślak Andrzej XLI, XLVI, 212, **260**, 262, 310
Zawitkowski Józef **349**
Zdziebiński Czesław 308
„Zet" (TW) zob. Borowski Tadeusz
Zieliński Adam XLII, 166
Zieliński Marek XXVI
Zieliński Tadeusz XLI, XLVI, **243**–244, 249, 265, 289–290, 292, 357
Zięba Stanisław **39**
Zięba Wiesław (TW „Sandacz") **538**
Zimowski Jerzy LVI, LXIII
Ziółek Władysław **466**
Związek Włodzimierz **103**
Zwoll von Jürgen XXXII
Zyberyng Szymon **114**–115, 365
Zych Jerzy **512**
Zych Sylwester LIV, **378**–379, 389–390, 393–394

Żabiński Grzegorz **43**–44
Żebrowski Henryk **245**
Żebrowski Leszek **492**
Żelazko Joanna 74
Żelazo Marek **175**
Żmuda Tadeusz **242**, 271, 306, 308
Żółtowski Zbigniew **141**, 434
Żyta Józef LII
Żyżniewski Wiesław **41–42**, 193, 230, 234, 281

1. Obchody Święta 1 Maja w Łodzi (ul. Piotrkowska) – 1988 r. Zbiory ZOD w Łodzi

2. „Zabezpieczenie" przez MO wiecu zorganizowanego przez Niezależne Zrzeszenie Studentów na Osiedlu Akademickim UŁ – 8 listopada 1988 r. Zbiory prywatne Pawła Perzyny

3. Strajk okupacyjny w Pabianickich Zakładach Tkanin Technicznych – styczeń 1989 r.
Zbiory prywatne Henryka Marczaka

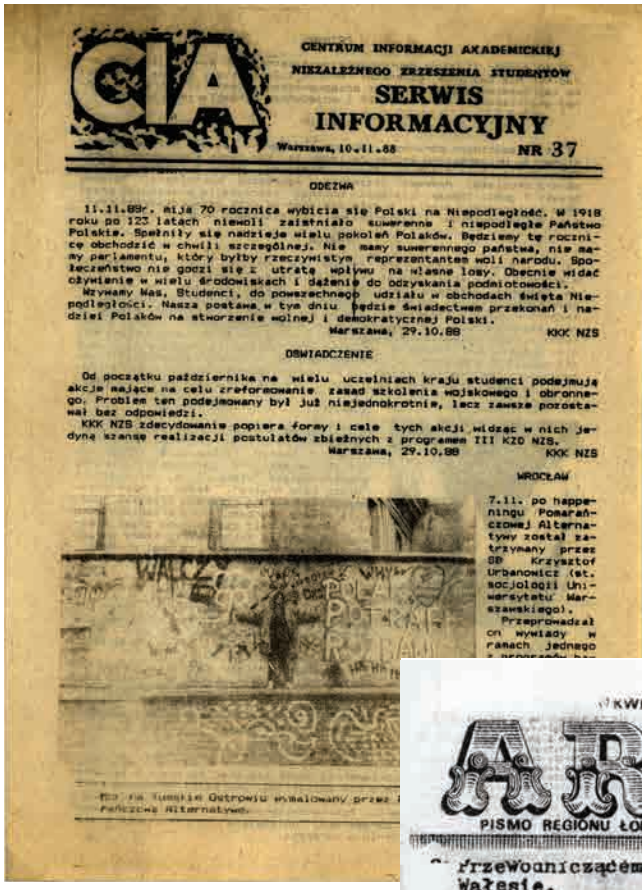
4. Spotkanie z Lechem Wałęsą w hali Łódzkiego Klubu Sportowego – 22 lutego 1989 r.
Zbiory prywatne Henryka Marczaka

5. Spotkanie z Lechem Wałęsą w hali Łódzkiego Klubu Sportowego.
Od lewej: o. Stefan Miecznikowski, ks. Henryk Jankowski, Lech Wałęsa, Jerzy Dłużniewski (zasłonięty), Paweł Lipski – 22 lutego 1989 r. Zbiory prywatne Henryka Marczaka

6. Spotkanie z Lechem Wałęsą w hali Łódzkiego Klubu Sportowego. Od lewej: Lech Wałęsa, Jerzy Dłużniewski, Paweł Lipski – 22 lutego 1989 r. Zbiory ZOD w Łodzi

CENTRUM INFORMACJI AKADEMICKIEJ
NIEZALEŻNEGO ZRZESZENIA STUDENTÓW

SERWIS INFORMACYJNY

Warszawa, 10.11.88 NR 37

ODEZWA

11.11.89r. mija 70 rocznica wybicia się Polski na Niepodległość. W 1918 roku po 123 latach niewoli zaistniało suwerenne i niepodległe Państwo Polskie. Spełniły się nadzieje wielu pokoleń Polaków. Będziemy tę rocznicę obchodzić w chwili szczególnej. Nie mamy suwerennego państwa, nie mamy parlamentu, który byłby rzeczywistym reprezentantem woli narodu. Społeczeństwo nie godzi się z utratą wpływu na własne losy. Obecnie widać czynienie w wielu środowiskach i dążenie do odzyskania podmiotowości.

Wzywamy Was, Studenci, do powszechnego udziału w obchodach święta Niepodległości. Nasza postawa w tym dniu będzie świadectwem przekonań i nadziei Polaków na stworzenie wolnej i demokratycznej Polski.

Warszawa, 29.10.88 KKK NZS

OŚWIADCZENIE

Od początku października na wielu uczelniach kraju studenci podejmują akcje mające na celu zreformowanie zasad szkolenia wojskowego i obronnego. Problem ten podejmowany był już niejednokrotnie, lecz zawsze pozostawał bez odpowiedzi.

KKK NZS zdecydowanie popiera formy i cele tych akcji widząc w nich jedyną szansę realizacji postulatów zbieżnych z programem III KZD NZS.

Warszawa, 29.10.88 KKK NZS

WROCŁAW

7.11. po happeningu Pomarańczowej Alternatywy został zatrzymany przez SB Krzysztof Urbanowicz (st. socjologii Uniwersytetu Warszawskiego).

Przeprowadzał on wywiady w ramach jednego

7. Pismo Niezależnego Zrzeszenia Studentów „Centrum Informacji Akademickiej” – 10 listopada 1988 r. Zbiory prywatne Pawła Perzyny

KWIECIEŃ 1989 ROK

ARKA

PISMO REGIONU ŁÓDZKIEGO NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

przewodniczącemu NSZZ „Solidarność” – Lechowi Wałęsie.

Prawda Lipskiego

W Łodzi rozpowszechniana jest kaseta video zatytuowana: „Lech Wałęsa w Łodzi” z nadrukiem copyright by Paweł Lipski, a więc odpowiedzialność za nią ponosi p. Lipski i nie będzie się chyba później tej odpowiedzialności wypierał, tak jak w przypadku fałszywej informacji o udziale łódzkich biskupów w wyborach.

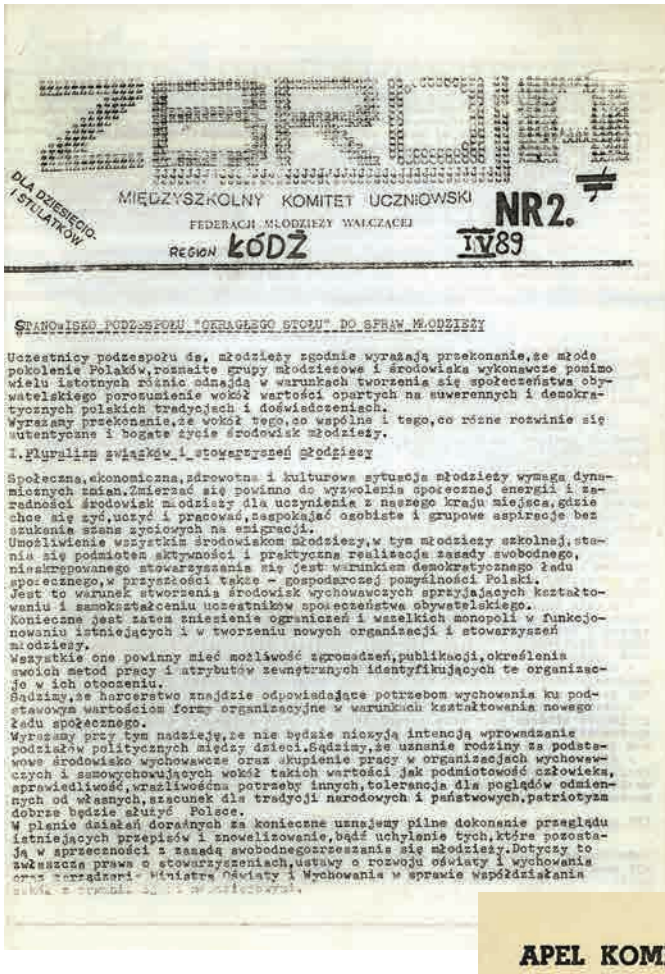
W części poświęconej spotkaniu L. Wałęsy z działaczami opozycji, które to spotkanie poprzedzało spotkanie główne ze światem pracy Łodzi, wycięta jest całkowicie propozycja Stefana Niesiołowskiego mediacji w oparciu o orzeczenie Komisji Stelmachowskiego, zgoda Lecha Wałęsy na tę propozycję, wyznaczenie Ojca Stefana Miecznikowskiego jako mediatora w Regionie, a także mecenasów Karola Głogowskiego i Andrzeja Kerna oraz zgoda przedstawicieli Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność” i RKW „Solidarności” na mediację.

Był to chyba najistotniejszy, bo stwarzający szanse zażegnania konfliktu w Regionie, fragment pobytu Wałęsy w naszym mieście. Dla RKW (RKO), która porozumienia nie chce, fragment niewygodny.

Preparując kasetę p. Lipski nie różni się niczym od komunistów, którzy także usuwali niewygodne zdjęcia i teksty, tyle tylko, że oni ostatnio jakby zaprzestawali tych praktyk, a p. Lipski kontynuuje.

MYSZKA

8. Pismo ZR NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej „Arka” – kwiecień 1989 r. Zbiory prywatne Henryka Marczaka

ZBROJA

DLA DZIESIĘCIO- I STULATKÓW

MIĘDZYSZKOLNY KOMITET UCZNIOWSKI
FEDERACJI MŁODZIEŻY WALCZĄCEJ
REGION ŁÓDŹ

NR 2.
IV 89

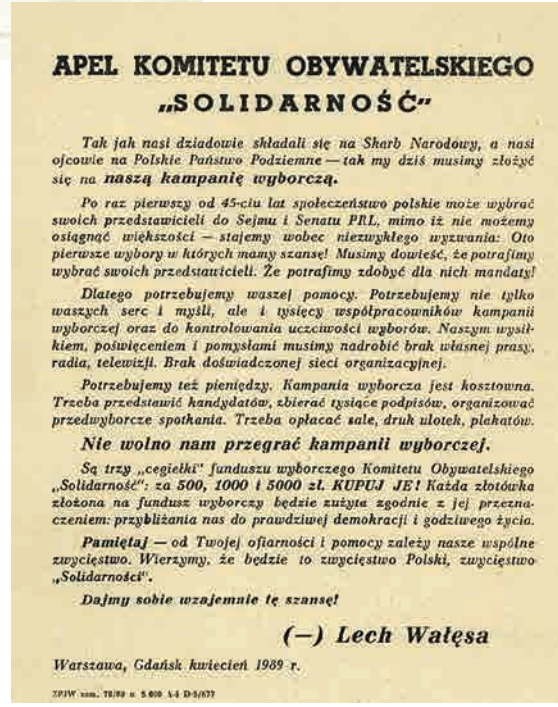
STANOWISKO PODZESPOŁU "OKRĄGŁEGO STOŁU" DO SPRAW MŁODZIEŻY

Uczestnicy podzespołu ds. młodzieży zgodnie wyrażają przekonanie, że młode pokolenie Polaków, rozmaite grupy młodzieżowe i środowiska wykonawcze pomimo wielu istotnych różnic odnajdą w warunkach tworzenia się społeczeństwa obywatelskiego porozumienie wokół wartości opartych na suwerennych i demokratycznych polskich tradycjach i doświadczeniach.
Wyrażamy przekonanie, że wokół tego, co wspólne i tego, co różne rozwinie się autentyczne i bogate życie środowisk młodzieży.

I. Pluralizm związków i stowarzyszeń młodzieży

Społeczna, ekonomiczna, zdrowotna i kulturowa sytuacja młodzieży wymaga dynamicznych zmian. Zmierzać się powinno do wyzwolenia społecznej energii i zaradności środowisk młodzieży dla uczynienia z naszego kraju miejsca, gdzie chce się żyć, uczyć i pracować, zaspokajać osobiste i grupowe aspiracje bez szukania szans życiowych na emigracji.
Umożliwienie wszystkim środowiskom młodzieży, w tym młodzieży szkolnej, stania się podmiotem aktywności i praktyczna realizacja zasady swobodnego, niesakrepowanego stowarzyszania się jest warunkiem demokratycznego ładu społecznego, w przyszłości także - gospodarczej pomyślności Polski.
Jest to warunek stworzenia środowisk wychowawczych sprzyjających kształtowaniu i samokształceniu uczestników społeczeństwa obywatelskiego.
Konieczne jest zatem zniesienie ograniczeń i wszelkich monopoli w funkcjonowaniu istniejących i w tworzeniu nowych organizacji i stowarzyszeń młodzieży.
Wszystkie one powinny mieć możliwość zgromadzeń, publikacji, określenia swoich metod pracy i atrybutów zewnętrznych identyfikujących te organizacje w ich otoczeniu.
Sądzimy, że harcerstwo znajdzie odpowiadające potrzebom wychowania ku podstawowym wartościom formy organizacyjne w warunkach kształtowania nowego ładu społecznego.
Wyrażamy przy tym nadzieję, że nie będzie niczyją intencją wprowadzanie podziałów politycznych między dzieci. Sądzimy, że uznanie rodziny za podstawowe środowisko wychowawcze oraz skupienie pracy w organizacjach wychowawczych i samowychowujących wokół takich wartości jak podmiotowość człowieka, sprawiedliwość, wrażliwość na potrzeby innych, tolerancja dla poglądów odmiennych od własnych, szacunek dla tradycji narodowych i państwowych, patriotyzm dobrze będzie służyć Polsce.
W pilnie działań doraźnych za konieczne uznajemy pilne dokonanie przeglądu istniejących przepisów i znowelizowanie, bądź uchylenie tych, które pozostają w sprzeczności z zasadą swobodnego zrzeszania się młodzieży. Dotyczy to zwłaszcza prawa o stowarzyszeniach, ustawy o rozwoju oświaty i wychowania oraz zarządzeń Ministra Oświaty i Wychowania w sprawie współdziałania

9. Pismo Federacji Młodzieży Walczącej w Łodzi „Zbroja” – kwiecień 1989 r.
Zbiory prywatne Pawła Perzyny

APEL KOMITETU OBYWATELSKIEGO „SOLIDARNOŚĆ”

Tak jak nasi dziadowie składali się na Skarb Narodowy, a nasi ojcowie na Polskie Państwo Podziemne — tak my dziś musimy złożyć się na ***naszą kampanię wyborczą.***

Po raz pierwszy od 45-ciu lat społeczeństwo polskie może wybrać swoich przedstawicieli do Sejmu i Senatu PRL, mimo iż nie możemy osiągnąć większości — stajemy wobec niezwykłego wyzwania: Oto pierwsze wybory w których mamy szansę! Musimy dowieść, że potrafimy wybrać swoich przedstawicieli. Że potrafimy zdobyć dla nich mandaty!

Dlatego potrzebujemy waszej pomocy. Potrzebujemy nie tylko waszych serc i myśli, ale i tysięcy współpracowników kampanii wyborczej oraz do kontrolowania uczciwości wyborów. Naszym wysiłkiem, poświęceniem i pomysłami musimy nadrobić brak własnej prasy, radia, telewizji. Brak doświadczonej sieci organizacyjnej.

Potrzebujemy też pieniędzy. Kampania wyborcza jest kosztowna. Trzeba przedstawić kandydatów, zbierać tysiące podpisów, organizować przedwyborcze spotkania. Trzeba opłacać sale, druk ulotek, plakatów.

Nie wolno nam przegrać kampanii wyborczej.

Są trzy „cegiełki” funduszu wyborczego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”: za 500, 1000 i 5000 zł. KUPUJ JE! Każda złotówka złożona na fundusz wyborczy będzie zużyta zgodnie z jej przeznaczeniem: przybliżania nas do prawdziwej demokracji i godziwego życia.

Pamiętaj *— od Twojej ofiarności i pomocy zależy nasze wspólne zwycięstwo. Wierzymy, że będzie to zwycięstwo Polski, zwycięstwo „Solidarności”.*

Dajmy sobie wzajemnie tę szansę!

(—) Lech Wałęsa

Warszawa, Gdańsk kwiecień 1989 r.

ZPJW zam. 78/89 n 5 000 A-4 D-5/677

10. Apel w sprawie finansowego wsparcia kampanii wyborczej kandydatów KO „Solidarność” – kwiecień 1989 r.
AIPN Łd, 464/206, Dar Adama Ostoi-Owsianego

11. Demonstracja Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Łodzi (ul. Piotrkowska) – kwiecień/maj 1989 r. Zbiory prywatne Pawła Perzyny

12. Demonstracja Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Łodzi (ul. Piotrkowska) – kwiecień/maj 1989 r. Zbiory prywatne Pawła Perzyny

U C H W A Ł A

My, niżej podpisani, zebrani w dniu 13 kwietnia 1989 roku, powołujemy WOJEWÓDZKI KOMITET OBYWATELSKI "SOLIDARNOŚĆ" W ŁODZI i jednocześnie aprobujemy linię polityczną Lecha WAŁĘSY i Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ "Solidarność" oraz ustalenia zawarte przy "okrągłym stole".

Mamy nadzieję, że podjęta akcja wyborcza będzie pierwszym krokiem do wprowadzenia pełnej demokracji parlamantarnej i realizacji suwerennych praw narodu polskiego.

Równocześnie wyrażamy przekonanie, że Wojewódzki Komitet Obywatelski "Solidarność" w Łodzi ma charakter otwarty dla wszystkich organizacji niezależnych aprobujących linię polityczną Lecha Wałęsy i ustalenia zapadłe przy "okrągłym stole".

Łódź, 13 kwietnia 1989 r.

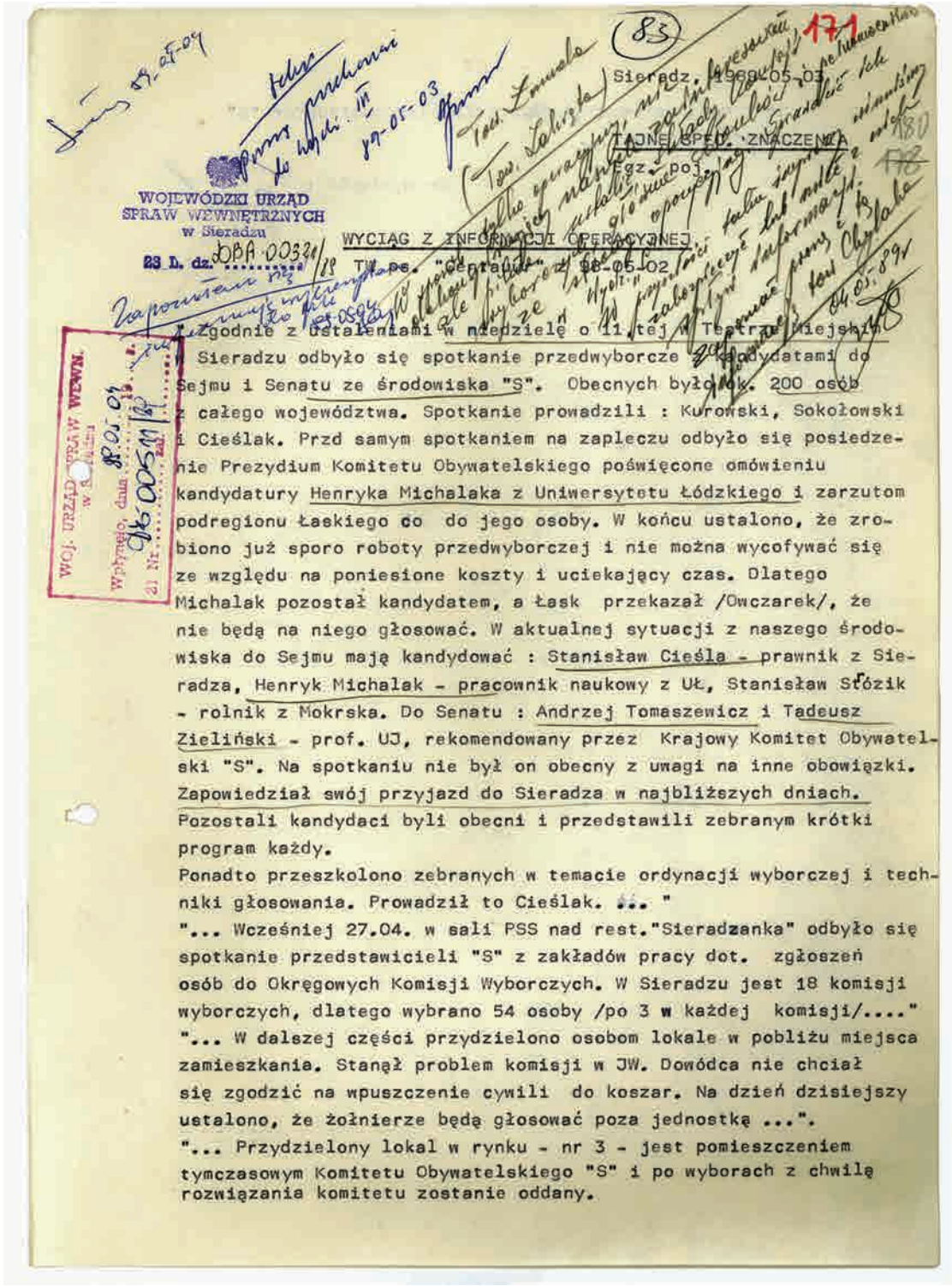
dr Marek Edelman - Lekarz
Piotr Kochanowski - Przew."S" RI
Stefan Ekersdorf - adwokat
Mirosław Olczyk - adwokat
Janusz Tomaszewski - robotnik
Paweł Lipski - sekretarz RKO "S"
Piotr Czarnecki - aplikant adwokacki
Konrad Garda - adwokat
prof. Jolanta Kulpińska - socjolog
Bogusław Fidyk - robotnik

Ryszard Kostrzewa - Przew.RKO"S"
Zbigniew Maciejewski - adwokat
Lech Mazur - adwokat
Mieczysław M.Rutowicz -
Henryk Marczak- prac.rzemiosła
prof. Jerzy Dietl - ekonomista
Bogumił Łukaszewski - plastyk
prof. Cezary Józefiak - ekonomista
Mirosława Karolak- robotnica
Piotr Mater - robotnik

13. Uchwała o powołaniu WKO „Solidarność" w Łodzi – 13 kwietnia 1989 r.
Zbiory prywatne Henryka Marczaka

14. Siedziba WKO „Solidarność" w Łodzi (ul. Piotrkowska) – maj 1989 r.
Zbiory ZOD w Łodzi

WOJEWÓDZKI URZĄD
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
w Sieradzu

Sieradz, 1989-05-03

TAJNE SPEC. ZNACZENIA
Egz. poj.

WYCIĄG Z INFORMACJI OPERACYJNEJ

23 D. dz. ..... /89 TW ps. "Centaur" 89-05-02

Zgodnie z ustaleniami w niedzielę o 11-tej w Teatrze Miejskim w Sieradzu odbyło się spotkanie przedwyborcze z kandydatami do Sejmu i Senatu ze środowiska "S". Obecnych było ok. 200 osób z całego województwa. Spotkanie prowadzili : Kurowski, Sokołowski i Cieślak. Przd samym spotkaniem na zapleczu odbyło się posiedzenie Prezydium Komitetu Obywatelskiego poświęcone omówieniu kandydatury Henryka Michalaka z Uniwersytetu Łódzkiego i zarzutom podregionu łaskiego co do jego osoby. W końcu ustalono, że zrobiono już sporo roboty przedwyborczej i nie można wycofywać się ze względu na poniesione koszty i uciekający czas. Dlatego Michalak pozostał kandydatem, a łask przekazał /Owczarek/, że nie będą na niego głosować. W aktualnej sytuacji z naszego środowiska do Sejmu mają kandydować : Stanisław Cieśla - prawnik z Sieradza, Henryk Michalak - pracownik naukowy z UŁ, Stanisław Stróżik - rolnik z Mokrska. Do Senatu : Andrzej Tomaszewicz i Tadeusz Zieliński - prof. UJ, rekomendowany przez Krajowy Komitet Obywatelski "S". Na spotkaniu nie był on obecny z uwagi na inne obowiązki. Zapowiedział swój przyjazd do Sieradza w najbliższych dniach. Pozostali kandydaci byli obecni i przedstawili zebranym krótki program każdy.

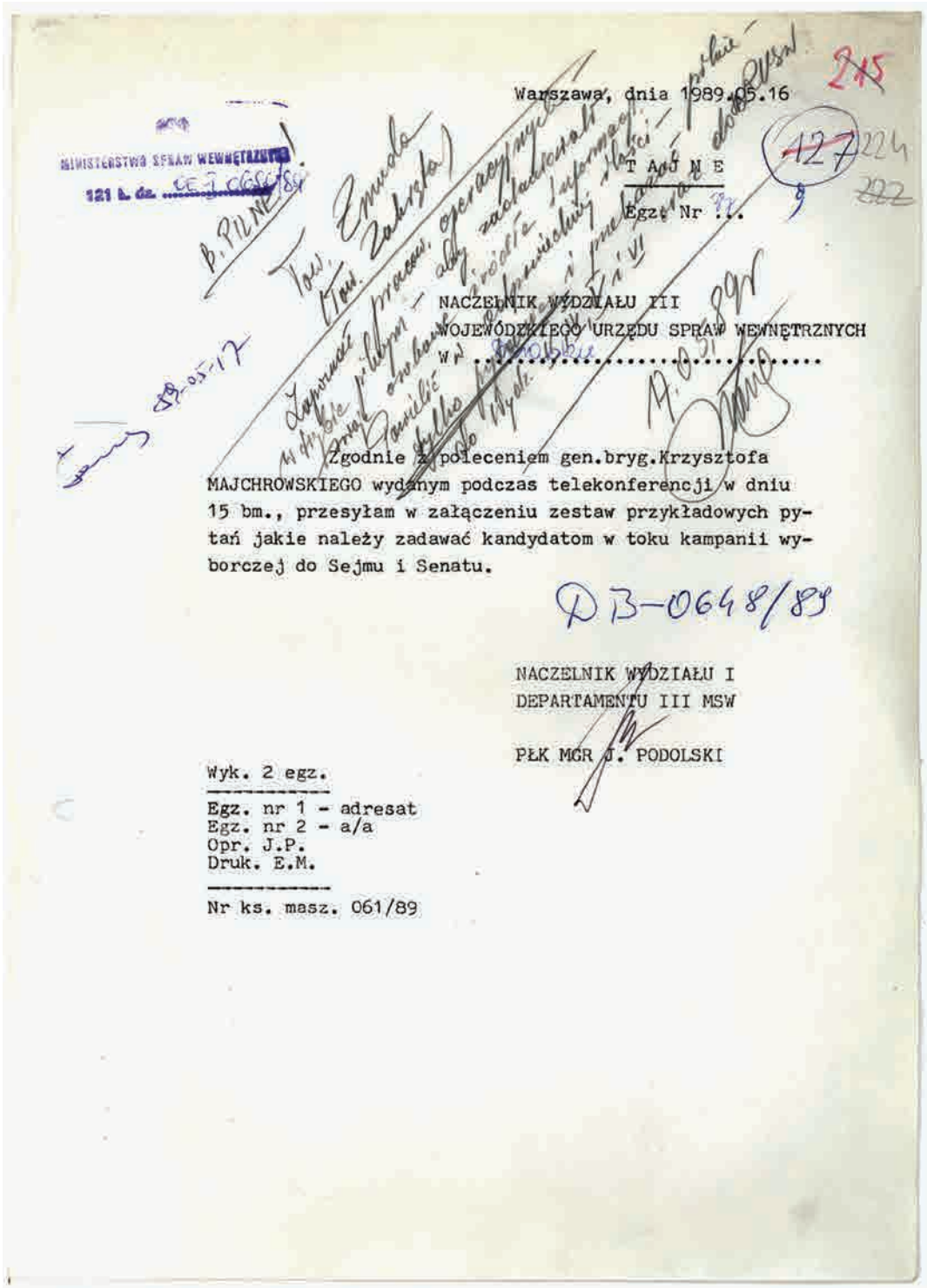
Ponadto przeszkolono zebranych w temacie ordynacji wyborczej i techniki głosowania. Prowadził to Cieślak. ... "

"... Wcześniej 27.04. w sali PSS nad rest."Sieradzanka" odbyło się spotkanie przedstawicieli "S" z zakładów pracy dot. zgłoszeń osób do Okręgowych Komisji Wyborczych. W Sieradzu jest 18 komisji wyborczych, dlatego wybrano 54 osoby /po 3 w każdej komisji/...."

"... W dalszej części przydzielono osobom lokale w pobliżu miejsca zamieszkania. Stanął problem komisji w JW. Dowódca nie chciał się zgodzić na wpuszczenie cywili do koszar. Na dzień dzisiejszy ustalono, że żołnierze będą głosować poza jednostkę ...".

"... Przydzielony lokal w rynku - nr 3 - jest pomieszczeniem tymczasowym Komitetu Obywatelskiego "S" i po wyborach z chwilą rozwiązania komitetu zostanie oddany.

15. Wyciąg z doniesienia TW „Centaur” na temat spotkania kandydatów KO „Solidarność” w Sieradzu – 3 maja 1989 r. AIPN Łd, 020/17, k. 180

Warszawa, dnia 1989.05.16

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
121 L. dz. ...

T A J N E
Egz. Nr ...

NACZELNIK WYDZIAŁU III
WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU SPRAW WEWNĘTRZNYCH
w ...

Zgodnie z poleceniem gen.bryg.Krzysztofa MAJCHROWSKIEGO wydanym podczas telekonferencji w dniu 15 bm., przesyłam w załączeniu zestaw przykładowych pytań jakie należy zadawać kandydatom w toku kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu.

DB-0648/89

NACZELNIK WYDZIAŁU I
DEPARTAMENTU III MSW

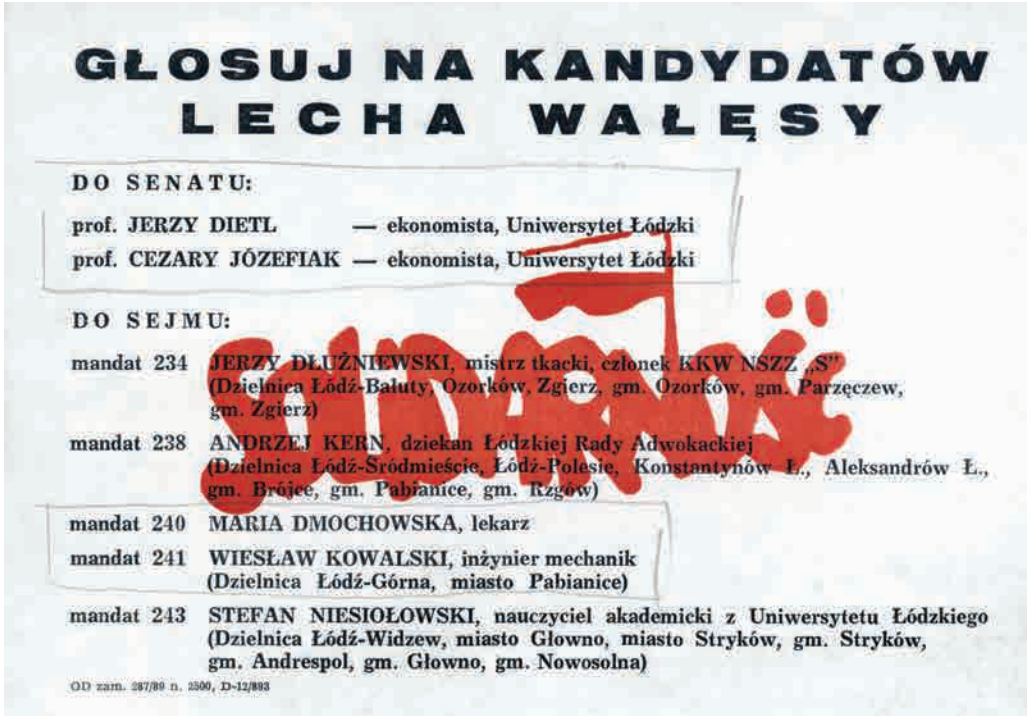
PŁK MGR J. PODOLSKI

Wyk. 2 egz.

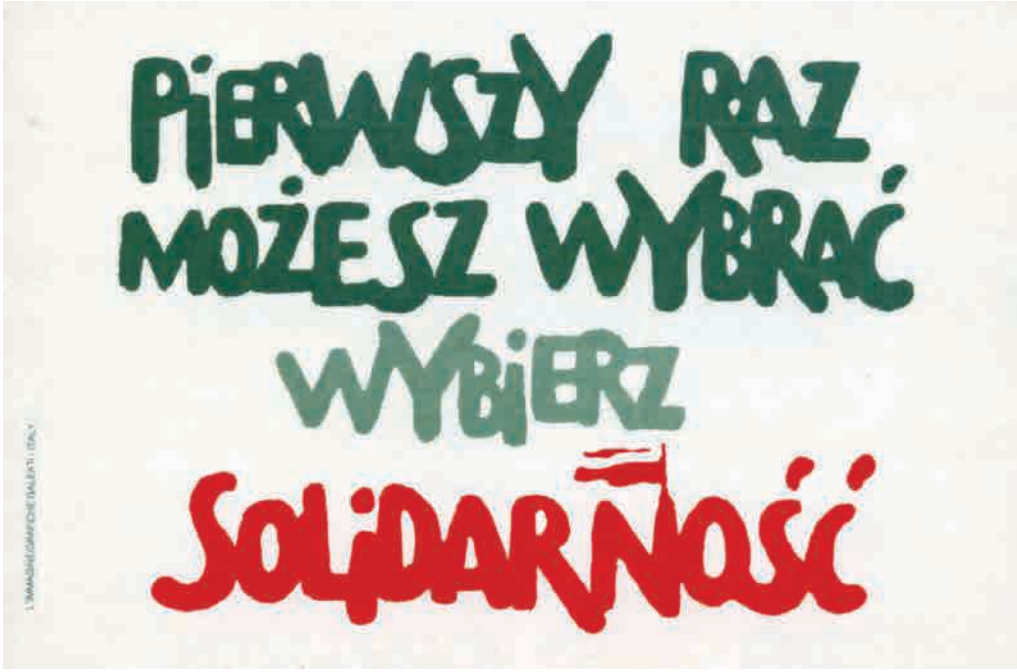
Egz. nr 1 - adresat
Egz. nr 2 - a/a
Opr. J.P.
Druk. E.M.

Nr ks. masz. 061/89

16. Pismo naczelnika Wydziału I Departamentu III MSW płk. Jerzego Podolskiego w sprawie pytań zadawanych podczas spotkań przedwyborczych kandydatom KO „Solidarność” – 16 maja 1989 r. AIPN Łd, 020/17, k. 224

17. Ulotka wyborcza WKO „Solidarność” w Łodzi – maj 1989 r.
Zbiory prywatne Henryka Marczaka

18. Ulotka wyborcza KO „Solidarność”. Zbiory ZOD w Łodzi

19. Pismo Konfederacji Polski Niepodległej „Droga” (strona pierwsza i czwarta) – 31 maja 1989 r. AIPN Łd, 464/210, t. 1, Dar Adama Ostoi-Owsianego

20. Znaczki wyborcze KO „Solidarność”. Zbiory prywatne Henryka Marczaka

WYDZIAŁ III WUSW
W SIERADZU

szyfrogram

Sieradz, 1989-05-20
TAJNE

48

DOKUMENT SYSTEMOWY NR 24

NACZELNIK WYDZIAŁU I DEP.III MSW
W WARSZAWIE

MELDUNEK UZUPEŁNIAJĄCY
sprawa obiektowa nr SI-8480
kryptonim "SENATOR"
identyfikator nr 5400/89

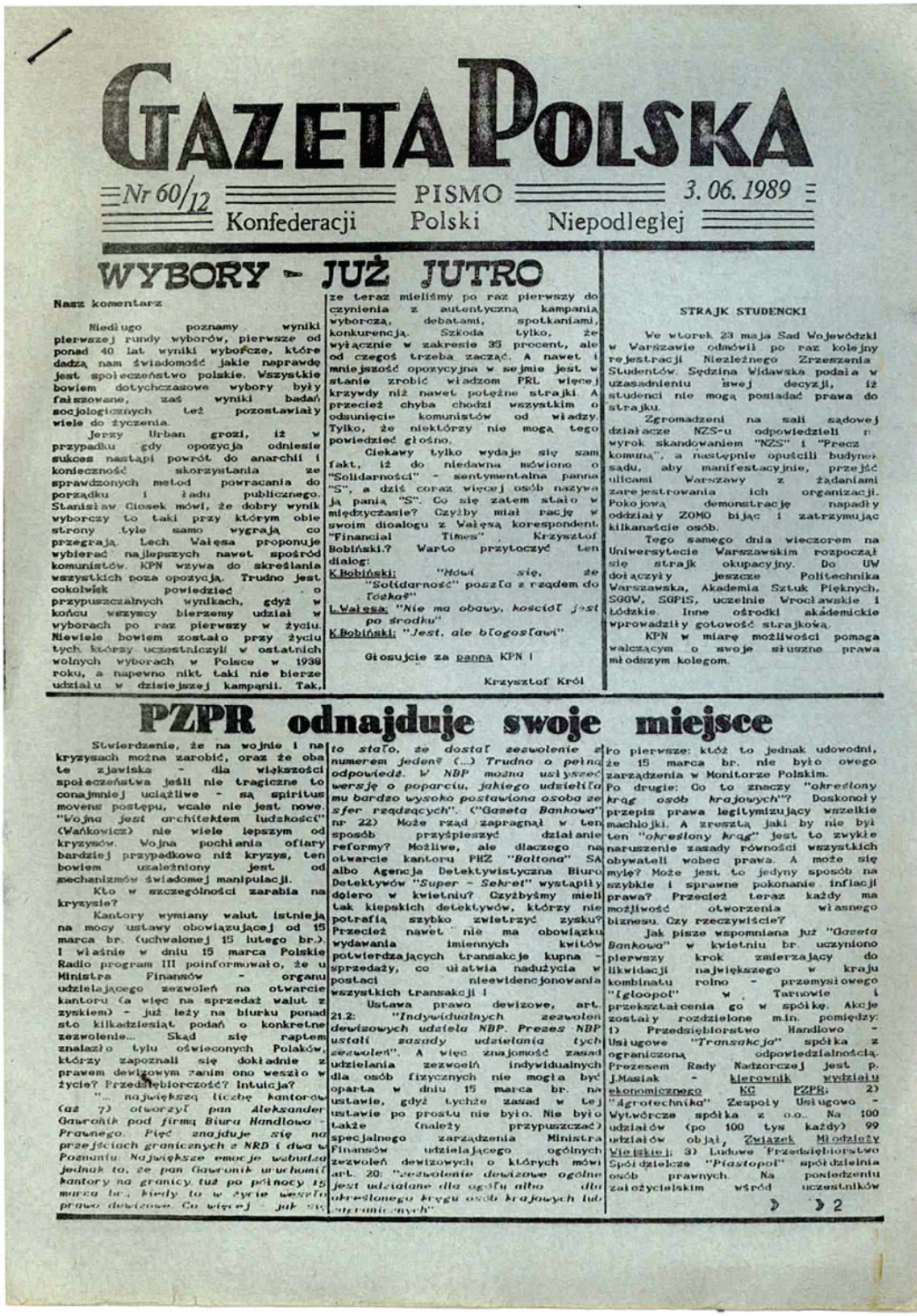
42

1989-05-18 w miejscowościach Działoszyn i Siemkowice odbyły się dwa spotkania kandydatów na posłów i senatorów "Solidarności" z wyborcami/ Stanisław Strózik, Stanisław Cieśla, Andrzej Tomaszewicz i Henryk Michalak /.
Na spotkaniach tych wymienieni kandydaci poruszyli następującą problematykę :

- zmiany w Konstytucji PRL / pkty 5 i 6 / oraz konieczność zapewnienia gwarancji własności prywatnej,
- długoletnie sprawowanie władzy przez komunistów przyczyniło się do powstania tragicznej sytuacji gospodarczej kraju,
- konieczne jest odpolitycznienie i redukcja sił zbrojnych PRL oraz aparatu wymiaru sprawiedliwości,
- konieczna jest likwidacja policji politycznej w resorcie spraw wewnętrznych, co pozwoli na zaoszczędzenie pokaźnych środków finansowych, przy czym kandydat na posła Henryk Michalak stwierdził, że tylko w kraju totalitarnym nauczyciel zarabia mniej od policjanta,
- budowa Szpitala Wojewódzkiego w Sieradzu ciągnie się latami, natomiast na przeciwko w szybkim tempie zbudowano okazały budynek WUSW w Sieradzu,
- konieczna jest likwidacja państwowej administracji terenowej i powołanie samorządów terytorialnych, które przejmą jej funkcje,
- "Solidarność" nie powinna być legalizowana, lecz reaktywowana ze wszelkimi jej uprawnieniami, m.in. zwrotem majątku związkowego, wypłatą odszkodowań, zwrotem dokumentacji, itp.,
- deprecjonowano dorobek i rolę Sejmu PRL obecnej kadencji, przy czym kandydat Stanisław Strózik wyraził się o członkach parlamentu : "...osioł popiera osła...",
- własność państwową określono jako własność wąskiej grupy ludzi rządzących.

W spotkaniu w Działoszynie wzięło udział około

21. Meldunek uzupełniający do SO „Senator” prowadzonej przez WUSW w Sieradzu (pierwsza strona) – 20 maja 1989 r. AIPN Łd, 020/17, k. 48

GAZETA POLSKA

Nr 60/12 — PISMO Konfederacji Polski Niepodległej — 3. 06. 1989

WYBORY - JUŻ JUTRO

Nasz komentarz

Niedługo poznamy wyniki pierwszej rundy wyborów, pierwsze od ponad 40 lat wyniki wyborcze, które dadzą nam świadomość jakie naprawdę jest społeczeństwo polskie. Wszystkie bowiem dotychczasowe wybory były fałszowane, zaś wyniki badań socjologicznych też pozostawiały wiele do życzenia.

Jerzy Urban grozi, iż w przypadku gdy opozycja odniesie sukces nastąpi powrót do anarchii i konieczność skorzystania ze sprawdzonych metod powracania do porządku i ładu publicznego. Stanisław Ciosek mówi, że dobry wynik wyborczy to taki przy którym obie strony tyle samo wygrają co przegrają. Lech Wałęsa proponuje wybierać najlepszych nawet spośród komunistów. KPN wzywa do skreślania wszystkich poza opozycją. Trudno jest cokolwiek powiedzieć o przypuszczalnych wynikach, gdyż w końcu wszyscy bierzemy udział w wyborach po raz pierwszy w życiu. Niewiele bowiem zostało przy życiu tych którzy uczestniczyli w ostatnich wolnych wyborach w Polsce w 1938 roku, a napewno nikt taki nie bierze udziału w dzisiejszej kampanii. Tak, że teraz mieliśmy po raz pierwszy do czynienia z autentyczną kampanią wyborczą, debatami, spotkaniami, konkurencją. Szkoda tylko, że wyłącznie w zakresie 35 procent, ale od czegoś trzeba zacząć. A nawet i mniejszość opozycyjna w sejmie jest w stanie zrobić władzom PRL więcej krzywdy niż nawet potężne strajki. A przecież chyba chodzi wszystkim o odsunięcie komunistów od władzy. Tylko, że niektórzy nie mogą tego powiedzieć głośno.

Ciekawy tylko wydaje się sam fakt, iż do niedawna mówiono o "Solidarności" - sentymentalna panna "S", a dziś coraz więcej osób nazywa ją panią "S". Co się zatem stało w międzyczasie? Czyżby miał rację w swoim dioalogu z Wałęsą korespondent "Financial Times" Krzysztof Bobiński.? Warto przytoczyć ten dialog:

K.Bobiński: *"Mówi się, że "Solidarność" poszła z rządem do łóżka?"*

L.Wałęsa: *"Nie ma obawy, kościół jest po środku"*

K.Bobiński: *"Jest, ale błogosławi"*

Głosujcie za panną KPN !

Krzysztof Król

STRAJK STUDENCKI

We wtorek 23 maja Sad Wojewódzki w Warszawie odmówił po raz kolejny rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Sędzina Widawska podała w uzasadnieniu swej decyzji, iż studenci nie mogą posiadać prawa do strajku.

Zgromadzeni na sali sądowej działacze NZS-u odpowiedzieli na wyrok skandowaniem "NZS" i "Precz komuną", a następnie opuścili budynek sądu, aby manifestacyjnie, przejść ulicami Warszawy z żądaniami zarejestrowania ich organizacji. Pokojową demonstrację napadły oddziały ZOMO bijąc i zatrzymując kilkanaście osób.

Tego samego dnia wieczorem na Uniwersytecie Warszawskim rozpoczął się strajk okupacyjny. Do UW dołączyły jeszcze Politechnika Warszawska, Akademia Sztuk Pięknych, SGGW, SGPiS, uczelnie Wrocławskie i Łódzkie. Inne ośrodki akademickie wprowadziły gotowość strajkową.

KPN w miarę możliwości pomaga walczącym o swoje słuszne prawa młodszym kolegom.

PZPR odnajduje swoje miejsce

Stwierdzenie, że na wojnie i na kryzysach można zarobić, oraz że oba te zjawiska - dla większości społeczeństwa jeśli nie tragiczne to conajmniej uciążliwe - są spiritus movens postępu, wcale nie jest nowe. "Wojna *jest* architektem ludzkości" (Wańkowicz) nie wiele lepszym od kryzysów. Wojna pochłania ofiary bardziej przypadkowo niż kryzys, ten bowiem uzależniony jest od mechanizmów świadomej manipulacji.

Kto w szczególności zarabia na kryzysie?

Kantory wymiany walut istnieją na mocy ustawy obowiązującej od 15 marca br. (uchwalonej 15 lutego br.) I właśnie w dniu 15 marca Polskie Radio program III poinformowało, że u Ministra Finansów - organu udzielającego zezwoleń na otwarcie kantoru (a więc na sprzedaż walut z zyskiem) - już leży na biurku ponad sto kilkadziesiąt podań o konkretne zezwolenie... Skąd się raptem znalazło tylu oświeconych Polaków, którzy zapoznali się dokładnie z prawem dewizowym zanim ono weszło w życie? Przedsiębiorczość? Intuicja?

"... największą liczbę kantorów (aż 7) otworzył pan *Aleksander Gawroński pod firmą Biura Handlowo - Prawnego. Pięć znajduje się na przejściach granicznych z NRD i dwa w Poznaniu. Największe emocje wzbudza jednak to, że pan Gawroński uruchomił kantory na granicy tuż po północy 15 marca br., kiedy to w życie weszło prawo dewizowe. Co więcej - jak się to stało, że dostał zezwolenie z numerem jeden? (...) Trudno o pełną odpowiedź. W NBP można usłyszeć wersję o poparciu, jakiego udzieliła mu bardzo wysoko postawiona osoba ze sfer rządzących".* ("*Gazeta Bankowa*" nr 22) Może rząd zapragnął w ten sposób przyśpieszyć działanie reformy? Możliwe, ale dlaczego na otwarcie kantoru PHZ "*Baltona*" SA albo Agencja Detektywistyczna Biuro Detektywów "*Super - Sekret*" wystąpiły dolero w kwietniu? Czyżbyśmy mieli tak kiepskich detektywów, którzy nie potrafią szybko zwietrzyć zysku? Przecież nawet nie ma obowiązku wydawania imiennych kwitów potwierdzających transakcje kupna - sprzedaży, co ułatwia nadużycia w postaci nieewidencjonowania wszystkich transakcji !

Ustawa prawo dewizowe, art. 21.2: *"Indywidualnych zezwoleń dewizowych udziela NBP. Prezes NBP ustali zasady udzielania tych zezwoleń"*. A więc znajomość zasad udzielania zezwoleń indywidualnych dla osób fizycznych nie mogła być oparta w dniu 15 marca br. na ustawie, gdyż tychże zasad w tej ustawie po prostu nie było. Nie było także (należy przypuszczać) specjalnego zarządzenia Ministra Finansów udzielającego ogólnych zezwoleń dewizowych o których mówi art. 20: *"zezwolenie dewizowe ogólne jest udzielane dla ogółu albo dla określonego kręgu osób krajowych lub zagranicznych"*

Po pierwsze: któż to jednak udowodni, że 15 marca br. nie było owego zarządzenia w Monitorze Polskim.

Po drugie: Co to znaczy *"określony krąg osób krajowych"*? Doskonały przepis prawa legitymizujący wszelkie machlojki. A zresztą jaki by nie był ten *"określony krąg"* jest to zwykłe naruszenie zasady równości wszystkich obywateli wobec prawa. A może się mylę? Może jest to jedyny sposób na szybkie i sprawne pokonanie inflacji prawa? Przecież teraz każdy ma możliwość otworzenia własnego biznesu. Czy rzeczywiście?

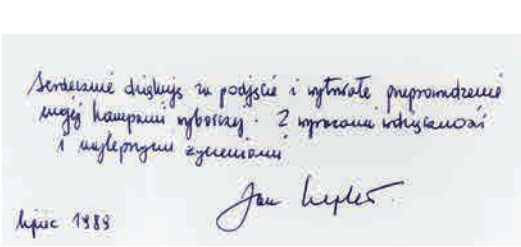
Jak pisze wspomniana już *"Gazeta Bankowa"* w kwietniu br. uczyniono pierwszy krok zmierzający do likwidacji największego w kraju kombinatu rolno - przemysłowego *"Igloopol"* w Tarnowie i przekształcenia go w spółkę. Akcje zostały rozdzielone m.in. pomiędzy: 1) Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe *"Transakcja"* spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Prezesem Rady Nadzorczej jest p. J.Masiak - kierownik wydziału ekonomicznego KC PZPR; 2) "Agrotechnika" Zespoły Usługowo - Wytwórcze spółka z o.o. Na 100 udziałów (po 100 tys każdy) 99 udziałów objął Związek Młodzieży Wiejskiej; 3) Ludowe Przedsiębiorstwo Spółdzielcze *"Piastopol"* spółdzielnia osób prawnych. Na posiedzeniu założycielskim wśród uczestników

» » 2

22. Pismo Konfederacji Polski Niepodległej „Gazeta Polska” – 3 czerwca 1989 r.
AIPN Łd, 464/193, t. 3, Dar Adama Ostoi-Owsianego

23. Uroczyste pożegnanie o. Stefana Miecznikowskiego w kościele oo. Jezuitów w Łodzi – 18 czerwca 1989 r. Na pierwszym planie od lewej: Zygmunt Augustyniak, Stanisław Szubert, NN, o. Stefan Miecznikowski. Zbiory ZOD w Łodzi

Serdeczne dziękuję za podjęcie i wytrwałe przeprowadzenie mojej kampanii wyborczej. Z wyrazami uznania i najlepszymi życzeniami

Jan Kepler

lipiec 1989

24. Fotografia z podziękowaniami niezależnego kandydata w wyborach do Sejmu PRL Jana Keplera dla osób zaangażowanych w prowadzenie kampanii wyborczej – lipiec 1989 r. Zbiory prywatne Henryka Marczaka

25. Przyjęcie w Watykanie przez papieża Jana Pawła II członków RKO NSZZ „Solidarność" w Łodzi. Od lewej: Jerzy Dłużniewski i Ryszard Kostrzewa – 8 lipca 1989 r. Zbiory ZOD w Łodzi

Skierniewice, 1989.09.12.

T A J N E
egz. nr 3

NACZELNIK WYDZIAŁU IV
WUSW w Skierniewicach
ppłk Władysław Lewandowski

P R O T O K Ó Ł 006/89

wybrakowania materiałów operac. /TEOK, TEO na parafię/.

W dniu 12.09.1989 r. komisja w składzie:

1. kpt. Andrzej Legieć - przewodniczący, Z-ca Nacz. Wydz. IV
2. por. Janusz Wódz - członek, St.insp. Wydz. IV
3. chor. Stelmach Jerzy - członek, inspektor Wydziału IV.

dokonała zniszczenia n/w materiałów /po uprzednim wybrakowaniu/.

TECZKI EWIDENCJI OPERACYJNEJ NA KSIĘŻY:

1. nr 31009 - ks. Bolesław Zawierucha
2. nr 43100 - ks. Włodzimierz Olczak
3. nr 57732 - ks. Stanisław Kostrzyński
4. nr 49820 - ks. Robert Kwatek
5. 29879 - ks. Marian Król
6. nr 29716 - ks. Jerzy Wasiak
7. nr 31172 - ks. Ireneusz Wojciechowski
8. nr 31742 - ks. Wacław Czarnowski
9. 30525 - ks. Ryszard Pajda
10. nr 28482 - ks. Julian Kwiatkowski
11. nr 47020 - ks. Jan Gołembiowski
12. nr 44686 - ks. Norbert Kondej
13. nr 54304 - ks. Marian Padowski
14. nr 44633 - ks. Andrzej Wolski
15. nr 37003 - ks. Jąn Zaława
16. nr 47765 - ks. Stanisław Jackiewicz
17. nr 50085 - ks. Andrzej Sobczyk
18. nr 44621 - ks. Jerzy Kaszyński
19. nr 28737 - ks. Brunon Dąbrowslo

26. Protokół brakowania materiałów operacyjnych Wydziału IV WUSW w Skierniewicach (pierwsza strona) – 12 września 1989 r. AIPN Łd, 052/70, t. 30, k. 54